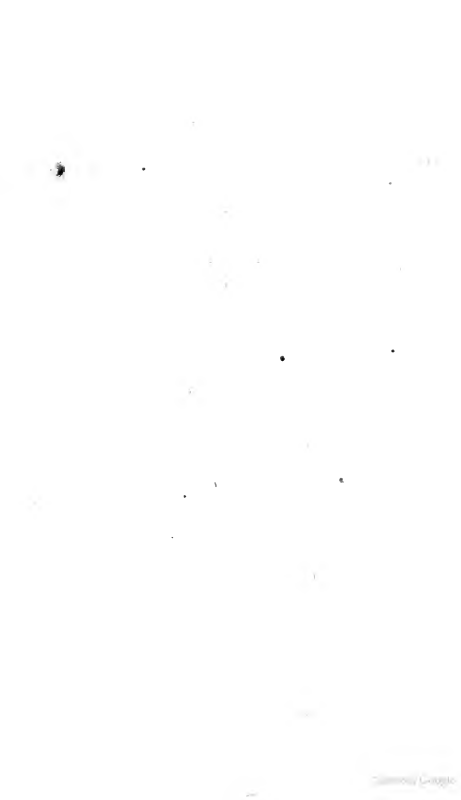

204.8 E 2

PVBLII
TERENTII
AFRI
COMOEDIAE

PVBLII
TERENTII

AFRI
COMOEDIAE

EX RECENSIONE

F. G. PERLET

TOMVS SECVNDVS

AVGVSTAE TAVRINORVM

EX TYPIS IOSEPHI POMBA

ANNO MDCCCLXXV.

ADELPHI

ADELPHI TERENTII

Acta Ludis Funebribus L. Aemilii Pauli, quos fecere Q. Fabius Maximus et P. Cornelius Africanus (1). Egerunt L. Atilius Praenestinus et Minutius Prothimus. Modos fecit Flaccus Claudii, tibiis Serranis (2). Facta e Graeca Menandra, L. Anicio, M. Cornelio Consulibus.

(1) Ma. commemorat antiquitus legi, *P. Cornelio Africano Aedil. Cur* Quae tamen nomina deleta sunt inde iam ab aetate Donati; siquidem nusquam constat, hos duos L. Aemilii Pauli nepotes simul aedilitatem curulem gessisse.

(2) *Al. Sarranis.*

Acta sc. Comoedia Adelphi. *Acta Lud. Funebrib.* *Actas* enim comoedias diversis *ludis* manifestum est inscribi. Nam ludorum, uti monet Lindenbruchius, quatuor sunt species, quos Curules Aediles munere publico curant: « Megalenses Diis consecrati, quos Graeci *μεγαλειῶν* appellant; *Funebres* ad retinendum populum instituti, dum pompa funeri decreta in honorem patricii viri plene instituitur; Plebei, qui pro salute plebis eduntur; Apollinares, Apollini consecrati». De quorum autem ludorum origine ego quidem Livium in primis suadeo consulendum, lib. XXV, XXVI, XXIX passim. Nunc vero id notatum velim, iisd. Ludis Funebribus Hecyram quoque esse relatam, sed non placuisse. De qua re mentio fit in eiusd. Inscriptione.

L. Aemil. Pauli. Hic *L. Aemilius Paulus* Macedonicus ille dicitur esse, Africani minoris pater; vid. Ernest. Clav. Cic. Quod vero *Q. Fab. Maxim.* et *P. Cornel. Africanum* attinet, Velleius illum II, 10, *Pauli* nepotem appellat, eundemq. Plinius XXXIII, 11, fratrem Africani. Igitur ambo Pauli nepotes fuissent, non filii eius; uti refert Livius lib. XLIV, c. 44, 45.

Tibūs Serranis. « Proprium genus est *Serranarum* tibiarum, quae inde appellantur, quoniam iis saltatores et proferre et referre pedem continuo iuberent

tur, non secus atque sectores, qui serra adacta partiri ligna conantur. Siquidem Pompeius ait, serram id proelium dici, quo frequenter acies accedere et recedere soleret. Hae semper erant sinistrae tibiae, quae sonum acutum emittebant.» Wæst. Magis placet schol. Guelf. hoc: «*Sarra* piscis est, de cuius ossibus tales fiebant tibiae. Hae autem impares tibiae erant ad Demæae clamositatem et Micionis agendam mansuetudinem.»

Facta e Greca Menandru, h. e. latine facta ex Graeca Fabula Menandri.

L. Anicio, M. Cornel. Coss., h. e. anno V. C. 594.

FABVLAE INTERLOCUTORES

MICIO, *senex, frater Demeae, pater adoptivus Aeschini.*

DEMEA, *senex, frater Micionis, pater Aeschini et Ctesiphonis.*

SANNIO, *leno.*

AESCHINVS, *adolescens, filius Demeae, sed adoptatus a patruo Micione.*

SYRVS, *servus Aeschini.*

CTESIPHO, *adolescens, filius Demeae, frater Aeschini.*

SOSTRATA, *mater Pamphilae.*

GETA, *servus Sostratae.*

HEGIO, *senex, propinquus Pamphilae.*

DROMO, *servus.*

PERSONAE MVTAE

BABYLO.

PARMENO, *servus.*

STORAX, *servus.*

TIBICINA, *amica Ctesiphonis.*

C. SVLPITII APOLLINARIS PERIOCHA

IN TERENCE ADELPHOS

Duos cum haberet Demea adolescentulos ,
Dat Micioni fratri adoptandum Aeschinum ,
Sed Ctesiphonem retinet. hunc Citharistriae
Lepore captum , sub duro ac tristi patre ,
Frater celabat Aeschinus ; famam rei (1)
Amorisque in se transferebat : denique
Fidicinam lenoni eripit (2). vitiaverat
Idem Aeschinus civem Atticam pauperculam ;
Fidemque dederat , hanc sibi uxorem fore.
Demea iurgare , graviter ferre. mox tamen ,
Vt veritas patefacta est , ducit Aeschinus
Vitiatam , potitur Ctesipho Citharistriam (3).

(1) Pro rei al. quoque al. famamque.

(2) Al. eripuit.

(3) Al. libb. add. *Exorato suo patre duro Demea*. Hic vero versus superfluit et summam rei describendam et numerum duodecim linearum Apollinari consuetum.

PROLOGVS

Postquā pōtā sēnsit, scriptūrā sūā
 Ab iniquis observāri, et adversarios
 Rapere in peiorem partem, quam acturi sumus;
 Indicio de se ipse erit. vos eritis iudices,
 Laudin' an vitio duci factum id oporteat. 5

Poeta) V. L. Terentius.

Adversarios) Sic metrum ex Prisciano notatum exhibemus.

Ipsē) Barth. malebat *ipsa*, referend. ad *scripturam*.

Factum id) Sic colloc. l. Bemb. Al. *id fact.*

1. *Postqu.*) Pro quoniam. *Scriptur.* Cf. Andr. Prol. 1. Par. in marg. « fabulas suas.

2. *Ab iniquis*) *Ab inimicis*. Plaut. Aul. Prol. 9: « fatis Iunonis iniquae.» *Adversarios*, sc. Lavinium aliosq. *Observari*, capteri.

3. *Rap. in pei. part.*) Cf. Cic. Fam. X, 33: « plura meum consilium raperent in contrariam partem obrectatores mei.» *Quam acturi sumus*; cf. infra vs. 12. Refert ad scri-

pturam. Ne offendamus in diverso numero verborum, *sensit*, *acturi sumus*. Nam alius est poeta qui *sensit*, alii sunt, qui *agunt comoediam*. Heaut. Prol. 5.

4. *Indic. de se ipse erit*) Not. Far. « Ipse erit sui index etc. Nep. Paus. 4. *Pot er. iudic.* Cf. Heaut. II, 3, 111.

5. *Laudine an vitio*) Similit. Andr. Prol. fin. *Spectandae an exigendae.* *Fact. id*, pro id quod fecit.

Synapthnescontes Diphili comoedia 'st.
 Eam Commorientes Plautus fecit fabulam.
 In Graeca adolescens est, qui lenoni eripit
 Meretricem in prima fabula; eum Plautus locum
 Reliquit integrum; eum hic locum sumsit sibi
 In Adelfhos, verbum de verbo expressum extulit.
 Eam nos acturi sumus novam. perhoscite,
 Furtumne factum existumetis, an locum

Synapthnescontes Diphili) C. G. m. sup. script. *sinapthnescontes diphili*. In marg. notata sunt haec: *In comoediis non narrantur res gestae, sed personae loquentes ipsam inter se fabulam agunt.*

Eripit) Sic in MSS. F. a. et Par. In al. *eripuit*.

Hic) MS. Lindenbr. *hinc*.

6. *Synapthnescontes*.) Quale fuerit *συναπθνηςκόντες* argumentum, non constat. *Diphili*. «Hic poeta *συναπθνηςκόντες* καὶ *γυναικόντες* fuisse dicitur tempore Menandri. Qui ita dictus videtur per crasin, pro *ἀνδρὶδός*» WEST. Mentio eius fit, ut Menandri ac Philemonis aequalis, Vellei. P. I, 17.

7. *Commorientes*.) Hanc Plauti esse negat Varro comoediam, sed potior est fides Terentii. Inter eas quidem, quae supersunt, Plauti fabulae illa non est. Id vero est credendum, *Commorientes* fratres significari una die eodemque hora morte suppressos.

9. *In prima fab.*) l. e. in prima parte fabulae.

10. *Reliq. integr.*) Cf. Heaut. Prol. 4. *Hic*, Terentius. *Sumis sibi*, i. e. «libere talit, non furatus est.» DONAT.

11. *Adelfhos*.) «Latino declinavit. DONAT. Sunt qui putant, hanc fabulam a *γυλαδὶληξ* Aeschini nomen traxisse. *Adelfhi*. Adnot. West. «Haec fabula palliata, ut ipsum indicat nomen, ex plurali numero,

quam ait una; et masculino genere, quam sit comoedia; ex Graeca, quam sit Latina, censeretur. Potuit eam Terentius *Frates* dicere; sed et Gracci nominis *εὐφών* perderet, et praeterea togata sc. a toga Romano-rum denominata videretur; ad summam non statim intelligeretur Menandri esse; quod Terentius in primis lectorem scire cupit etc.» vid. Heaut. Prol. vs. 5, not. His addo quae sunt ex Plauti fragmentis, a Maio doctissimo in cod. Ambrosiano nuper repertis; ubi in fronte huius Fabulae leguntur: «Graeca Adelfhoi Menandru.» *Verb. de verbo*. Itid. Ilor. A. 133: «verbum verbo reddere.» «Haec approbatio est, de Graeco esse aublato, non de Plauto, ut dicit ad-versarius. DONAT.

12. *Eam*) Adelfhos scilicet. Eun. Prol. 32. *Novam*. «Veterem Graecam esse intelligimus.» DONAT.

13. *Furtumne fact.*) H. s. «vicio duci.» DONAT. *Locum*. Vbi scilicet in Graeca comoedia *adolescens lenoni eripit meretricem*; quem locum Plautus, comoedia ipsa trans-

Reprehensum, qui praeteritus negligentia 'st.
 Nam quod isti dicunt malevoli, homines nobiles 15
 Eum adiutare, assidueque una scribere.
 Quod illi maledictum vehemens esse existumant,
 Eam laudem hic ducit maxumam, cum illis placet,
 Qui vobis universis et populo placent;
 Quorum opera in bello, in otio, in negotio, 20
 Suo quisque tempore usu 'st sine superbia.
 Dehinc ne expectetis argumentum fabulae.

Esse) Omitt. *esse* Erasm,
Illis) V. I. *nobilibus*.

lata, non transtulit, Terentius autem transposuit in Latinum. Qui igitur nec ullum crimen meruisse videtur, si id transtulit, quod apud Graecos iulactum manebat. « Insuper hanc, inquit Eugr. consuetudinem fuisse poetis Latinis, ut crimen non esset, aliquid de Graeco transferre in Latinum. »

14. *Reprehens.*) H. e. de integro tractatum. *Negligentia*, Plauti scilicet.

15. *Malevoli*) Cf. Andr. ProI. 6. *Homin. nobiles*: « Scipionem Africanum significat et Laelium Sapientem, et Furium Publum. » DONAT. Huc pertinet Cicero ad Attic. VII, 3, dicens: « Cuius (Terentii) Fabellae propt. elegantiam sermonis putabant a C. Laelio scribi. »

18. *Eam laud.*) Dicere, id laudem, barbarum esset; etsi eam spectat ad quod va. 17. Exemplum est de multis. Sallust. Catil. 2: « Idem velle atque idem nolle, ea demum firma amicitia est. » Cum ill. placet, Eod. modo Hor. Serm. I, 6, 62. Addit West, « Vsq. adeo principib. placuisse viris non ultima laus est. »

19. *Vob. univers.*) Non idem est, quod, « populo. » Recte DONAT. explicat, *vob. universis*, qui in cavea sunt, h. e. qui propius spectant actionem; vid. Cic. de Senect. 14.

20. *Quorum op. in bello, in otio etc.*) « Haec singula singulis tribuit. » DON. In otio, in pace. Sic Cic. Fam. II, 17. Illustres autem illi homines ostenduntur et belli et pacis artium periti, nec non in officiis praestandis exprompti. Posset etiam accipi *negotium* de gubernanda republica, *otium* contra; cf. Cic. Offic. III, 1, 2; ibiq. §. 4.

21. *Suo quisq. temp. etc.*) Vtcumq. cui opus erat opera illorum. *Sine superbia*, sc. ipsorum nobilium, qui et inferiorum causas sine fastu agebant.

22. *Dehinc*) Transeundi particula. Eun. ProI. 14. *Ne exp. arg. fabulae* Itid. Plant. Trin. ProI. 16, unde sumpsit hoc duo versus Terentius. *Argument. fab.* « In quo enumerando alias Prologus versabatur. » BUR. Plauti certe comoediis solent argumenta praemitteri.

Senes qui primi venient, hi partem aperient;
In agendo partem ostendent. facile aequanimitas
Poetae ad scribendum augeat industriam.

25

Partem — partem) Be. mutat in *partim*. Sed omnes *partem* utrobique intelligi putant Fabulae. MSS. plur. *eam partem*.

Aequanimitas) Douai: dictionem *vestra*, Be. integrum versum deesse putat, quem relictum interponit ita: *Bonitasque vestra adiutrix nostrae industriae*.

23. *Senes*) Si *senes* huius fabulae, Micio et Demos, denotentur, videmus eos in prima et secunda scena *primos venire*. Proinde iidem *partem aperiant*, priorem fabulae, h. e. rem quasi praelibatam exponunt; *partem* alteram *in agendo ostendunt*, ita ut ante oculos actam rem videamus. Hanc viam simplicem explicandi,

duce ipso Poeta, sequi libuit. Sed si quis aliter velit, is commenta adeat doctissimorum.

24. *Facile aequanim.*) H. e. aequos animos ut habeatis. » Evca.

25. *Poetae ad scrib. etc.*) Iunge, *Poetae industriam*. Andr. Prolog. 1. Et Ovid. Pont. II, 4, 35: « Excitat auditor studium. »

ACTVS I, SCENA I

MICIO

(*Micio vocat servs suis, sed nullus advenit. Interea loquitur haec secum.*)

Storax!— non rediit hac nocte a coena Aeschinus, Neque servulorum quisquam, qui advorsum ierant. Profecto hoc vere dicunt: si absis uspiam,

Micio) Var. scriptura *Mitio* et *Micio*, ut ex priori mitis cognoscatur, ex altero *mixtus*. Probat posterius Mu. secundum Athen. Deipnosoph. VI. *Storax*) V. I. *servus Micionis*.

Ierant) Miror signum poni a nonnullis interrogandi, cum nulla Storacis sequitur responsio.

Dicunt) C. G. m. sup. script. vulgo.

« Videtur hic quanta cura sit de filio cogitare, ac primo conquisitio est, et interrogatio praecedens. » EVGA.

1. *Storax*) « Vel Styrax, aervus olidus, per antiphras. quum styraeis odor sit longe optimus. » Mvakt. Sed de nominibus comicis Donat. haec monet: « Nomina personarum in comoediis dumtaxat habere debent rationem et etymologism. Etenim absurdum est, Comicum aperte argumenta confingere vel officium, quod sit a nomine diversum. » *Non rest.* De hoc versu et altero incerti sunt interpretti. an per interrogationem. efferendi sint nec ne; deinde, *Storax* praesens habeatur, an absens. Inde mihi, si adsit servus, sequi videtur, ut versu posteriori ad verba, *Neg. servulor.* etc. responsio aliquam audia-

tor *Storacis*, quae vero nulla est. Summos igitur, quod verisimile est, abiisse *Storacem* quoque cum ceteris. Hoc id. sentit Bent. dicendo: « Nemo domi morabatur eum sene praeter ancillas. » Ceterum scholion transcribo e Cod. Guelf. hoc: « More auro de verba. senum incipit (Poeta), ubi mores eorum lucide depinguntur; nam et Micionis nimia facilitas et Demae plingitur austeritas. »

2. *Advers. ierant*) Obviam *ierant*. Sic dicitur de servis, qui veniant, ut dominos statuto tempore et loco domum ducant; unde ipsi *adversitores* appellantur.

3. *Dicunt*) Cf. Heaut. IV, 5, 48, not. *Uspiam*, h. e. sut in loco, aut ad locum. Virg. A. III, 430: « si abis uspiam. »

Aut ubi si cesses, evenire ea satius est,
 Quae in te uxor dicit, et quae in animo cogitat 5
 Irata, quam illa quae parentes propitii.
 Vxor, si cesses, aut te amare cogitat,
 Aut tete amari, aut potare, atque animo obsequi,
 Et tibi bene esse soli, sibi cum sit male.
 Ego, quia non rediit filius, quae cogito! 10
 Et quibus nunc sollicitor rebus! ne aut ille alserit,
 Aut uspiam ceciderit, aut praefregerit
 Aliquid. vah! quemquamne hominem in animum in-
 stituere, aut
 Parare, quod sit carius, quam ipse est sibi?
 Atqui ex me hic non natus est, sed ex fratre, is adeo 15

Fili) Donat. leg. *ibi*.

Ea) Edit. anonym. *tibi*, Quae glossa esse videtur.

Propitii) I. C. *deklarant*. Subditiuum videtur.

Tete) Al. *te*.

Male) V. I. *dum te non videt*.

Praefregerit) Sic Fa. ut Erasmi. *perfrag*.

Aliquid) V. I. *membrorum*.

Atqui) L. Bemb. *Atque*.

5. *Vxor*) Scil. irata. In animo cog.
 Sic Cic. de leg. agr. II, 24.

6. *Parent. propitii*) H. e. amantes
 liberorum.

8. *Tete amari*) Sc. ab aliis, Phaed.
 II, 2, 1, *ament, amentur*. *Animo ob-*
sequi. Sic *amori obsequi*, Hec. III, 5, 9.

10. 11. *Quae cog. Et quibus etc.*) Hoc
 refer. Cic. ad Q. fr. III, 3, *Alserit*,
 « mortuus sit, quia morientes frigens ».
 EVGR.

12. *Aut uspiam cecidit*) Sic Plaut. Mil.
 III, 1, 24 seqq. « Pol, si habuisssem
 liberos, Censerem emori: cecidissetne
 ebrius, aut de equo uspiam. Metur-
 rum ne ibi defregiaset crura ».

13. *Quemq. hom. instit.*) Similis

constructio, conf. Andr. I, 5, 10, ubi
 nota. Dacer. gallice supplet, « est il-
 possible qn' — ». In anim. instit. Si-
 milit. Plaut. Most. I, 2, 1: « in pactus
institui », animo concept, in animum
 induxi.

14. *Parare*) Doctissime ostendit
 West. *Parare* esse pro *emere*: quum
 in adoptione, de qua hic sermo, ge-
 nus quoddam emptionis intercederet.
 Eun. III, 2, 35.

15. *Atqui*) Haec particula obiectioni
 inservit. *Ex me*, non natus est, « non
 meus est. Quasi dicat, ex me non est,
 et sic afficior; quid paterer, si genais-
 sem ». DONAT. Is, Demos frater, *Ad eo*,
 « Aut abundat, aut, nimium, signi-
 ficat ». DOXAT.

Dissimilis studio est, iam inde ab adolescentia.
 Ego hanc clementem vitam urbanam, atque otium
 Secutus sum, et quod fortunatum isti putant,
 Vxorem nunquam habui. ille contra haec omnia,
 Ruri agere vitam; semper parce ac duriter
 Se habere. uxorem duxit: nati filii
 Duo; inde ego hunc maiorem adoptavi mihi,
 Eduxi a parvulo; habui, amavi pro meo.
 In eo me oblecto; solum id est carum mihi.
 Ille ut item contra me habeat, facio sedulo:
 Do, praetermitto; non necesse habeo omnia
 Pro meo iure agere. postremo alii clanculum

Dissimilis) Sic veter. C. Be. In nl. MSS. et odd. *Dissimili*. Gu. hunc vers., ut saepe alios, delevit immerito.

Adolescentia) I. colloc. iam ab adolese. Cacophonia.

Atque) C. G. m. sup. script. exhib. *urbanam*.

Vxorem) Distingua. nl. post *Vxorem* *perperam*; nec minus incommode quidam.

Contra) Post *contra*.

17. *Clement. vit.*) Per figur. dicit *clement. vit.*, h. e. quae vita facit clementes. Cui oppositur durior vita rustica fratris; infra V, 4, 10. *Otium* *Secutus sum*; cf. Nep. Pelop. 2; et Phaedr. V, 1, 7, ubi vid. Schwabe.

18. *Fortunat.*) Sc. uxorem non habere. *Isti put.* Romani scilicet, quos spectatores habet. Dicunt enim eoslibem quasi coasilem. Atque conf. Nep. Epamin. 5, ubi huic obicitur, quod liberos non haberet. Ni magis placeat *isti* pro qui habent uxorem.

19. *Ille contra etc.*) « Ex iis fratribus, qui in *Adelphis* sunt, quanta in altero duritas, in altero comitas ». FAN.

20. *Durit. Se hab.*) « Elegans haec locutio. Inde exhibere *arct* τὸν ἀλεγεινόν. LITWACK.

21. « In hoc et septem sequentibus dilectionis vis exprimitur ἐκπαίδξις ».

West. *Adoptavi mihi*, elegi, adscivi. Plaut. Men. Prol. 60. De iure autem adoptandi ac ritu, v. Cic. p. domo 13.

23. *Habui*) Tractavi.

24. *Sol. id est etc.*) « Scilicet adoptasse mihi hunc maiorem, eduxisse ». *West.*

25. *Contra*) Vicissim. *Habeat*, tractet. *Facio sedulo*; cf. Andr. III, 4, 18, diligenter curabo.

26. *Do*) Nempe sumpsum. *Praeterm.* delicta. Hic aperit Micio, quod in *agendo ostendet*. Prol. 23.

27. *Pro meo iure ag.*) Pro suo iure agere dicitur, qui ex iure et consuetudine agit, nemine impediante, Petron. 78. Igitur Donat. sensum constituit hunc: « Etsi licet, non necesse est, patrem servare, quia pater est ».

Nota C. Guelfi 2: « Non est necesse mihi increpare illum secundum meam

Patres quae faciunt, quae fert adolescentia,
 Ea ne me celet, consuefeci filium.
 Nam qui mentiri aut fallere insuerit patrem,
 Aut audebit; tanto magis audebit ceteros.
 Pudore et liberalitate liberos
 Retinere satius esse credo, quam metu.
 Haec fratri mecum non conveniunt, neque placent.
 Venit ad me saepe, clamans: « quid agis, Micio? »
 Cur perdis adolescentem nobis? cur amat?

Insuerit) C. G. m. *insueverit*. Al. *insuevit*. Be. vero diversis temp. *insuerit*, *audebit* merito offensus, mihi tamen mutationem suam, ita ut sit, quod quasi in universum diceretur, non probavit. Idcirco equidem pro *insuerit*, legere ausim, ut *suerit*, sensu ac metro servato. Itid. fere Cic. Fam. XV, 8, « Quod *suesti* peto etc. » Vt sensus autem arriperetur facilius, verba collocanda ita censerem: *Nam qui aut ment. aut fallere, ut suerit, patrem audebit, tanto m. aud. cet.*

Aut) Partic. *Aut* q. huic vera. praeposunt, al. annectunt priori, Hesul., V, 2, 42.

voluntatem, quam quaecumq. volo scit ipse». *Alit*, filii adolescentes. *Clancul. Patr.*, h. e. nesciis patrib. Nam *clanculum* at clam vim habet praepositionis; etai Perizonius ad Sauch. Min. multa contra disputat.

28. *Quae fert adolesc.*) Itid. Cic. p. Cluent. 60: « ut aetas illa fert ».

30. *Mentiri*) Servorum est *mentiri*, non liberorum.

31. *Ceteros*) « Quia iam deceperat patrem ». DONAT.

32. *Pudore et liberalit.*) Haec simile adfert Lindenbr. ex Menandro: Οὐδέ τί μιν ὄντα τὸ παιδείαν ὀφθεῖν. Ἀλλὰ μισθούτῃ τι. *Pudore*. Quo scil. animi flectantur iuvenum. *Liberalit.*, « h. e. lenitate, mansuetudine, quae libere natis et ingenuis convenit ». WAST. *Liberos*. Pulchro hoc ipso nomine appellantur, qui ab ipsis liberis processu sunt.

33. *Actin.*) « Bene *Actinere*, a viis scilicet. DONAT.

34. *Haec*) Ea scilicet, quae hoc usque probati sibi laudavit. *Non conv.*, h. e. non congrunt. Andr. IV, 2, 13, « In his ego et frater dissentimus ». DONAT.

35. *Pen. ad me* etc.) Andr. I, 1, 117. Importunitatem hominis ostendit. *Quid agis?* Formula reprehendendi. Hos quinque ab hinc versus Cicero de Inv. I, 19, laudat, in quorum genere aurationis multam inesse festivitatem.

36. *Perdis*) *Perdere* dicunt modo hominem modo rem; ut Hesul. IV, 6, 10; III, 1, 56. *Nobis*, « emphatice, quod interq. et Demes et Micio potest esset Aeschini ». WAST. *Infrs* 2, 2, *Amat*. Ponitur *amare* pro occupatum esse in meretricio amore. Hoc referat superius praetermitto, vs. 26,

Cur potat? cur tu his rebus sumtum suggeris?
 Vestitu nimio indulges; nimium ineptus es.
 Nimium ipse est durus praeter aequumque et bonum;
 Et errat longe, mea quidem sententia,
 Qui imperium credat gravius esse aut stabilius,
 Vi quod sit, quam illud, quod amicitia adiungitur.
 Mea sic est ratio, et sic animum induco meum:
 Malo coactus qui suum officium facit,
 Dum id rescitum iri credit, tantisper cavet;
 Si sperat fore clam, rursum ad ingenium redit.
 Ille, quem beneficio adiungas, ex animo facit;
 Studet par referre; praesens absensque idem erit.
 Hoc patrium est, potius consuefacere filium,

Sumtum) MSS. We. *sumtus*.

Vestitu) Border. ex nno C. *vestitui*.

Patrium) MSS. We. *patrium*.

37. *Potat*) Cic. Phil. II, 27: « totos dies potabatur ».

38. *Vestitu*) Est dativ. antiquior pro *vestitui*. Vid. Voss. Analog. II, 18. *Nim. inept. es.* « Vtrumq. dure, *nimium* et *ineptus* ». DONAT. Prusopopeiam hanc laudat Cicero, de Iuv. I, 19.

39. *Praet. aeq. et bon.*) Haec formula Ictorum est, qua *aequum et bonum* pro summo iure stricto accipiunt; vid. Duker. ad Flor. I, 22. Sensus: Supra modum iuris et aequitatis. Agit de hoc loco Cic. de Senect. 18. Nota particulas, quae et, in confusio esse eleganter. Eun. V, 2, 37.

41. *Grav. aut stabil.*) Refertur *gravius* ad vim, *stabilis* ad tempus.

42. *Vi quod sit.*) « Il est metu ne malo ». DUKER. Supra 33.

43. *Mea sic est ratio*) Haec ad superiora pertinere Donat. arbitrat. confirmanda. Idem verba sequentia, et sic animum, ind. m. inferiorib. adsi-

gnat, quae dicturus sit Micio. *Ratio*, sc. agendi seu consuetudo vel institutum.

44. *Malo coact.*) Cf. Eun. V, 5, 27: Huc Cicero respexit dicens in Verr. V 5. « Tu nisi malo coactus recte facere nescis ».

45. *Dum - tantisp.*) Etiam iunguntur haec particulae, sed inverso ordine, Henst. I, 1, 54, 55. *Tantisp.* per tantisper. *Cavet*, peccare.

46. *Fore clam*) Scil. quod facit. *Ad ingen. red.* Hec. I, 2, 38. Et Cic. in Caecil. 17: « redit ad se atque ad mores suos ». Itid. Juvenal. Sat. V, 247: « ad mores natura recurrit Damantos ».

48. *Praes. abs. id. er.*) Contra illud, *Si sperat fore clam*, vs. 46.

49. *Patrium*) Par. in marg. « boni patris officium ». *Consuefac.*, uti supra vs. 29. Non cogere sed consuefacere decet.

Sua sponte recte facere, quam alieno metu. 50
 Hoc pater ac dominus interest. hoc qui nequit,
 Fateatur nescire imperare liberis.
 Sed estne hic ipse, de quo agebam? et certe is est,
 Nescio quid tristem video. credo iam, ut solet,
 Iurgabit. saluum te advenire, Demea, 55
 Gaudemus.

Recte) C. G. m. *recta* minus latine.

Nequit) Maleb. Gu. *nescit* probe.

Fateatur) MSS. *Wa.* ss.

Agebam) Al. *aciebam*.

Advenire) Edit. 1469, *salvo te adveniente*. Ah his verbis, *M. Salv.*,
te etc. Bl. incipiunt scenam 2, non inepte.

50. *Alieno metu*) H. e. metu alius
 hominis.

51. *Hoc*) Abiutivus est, pro in hoc.
 Vid. Bauer ad Perizon. in Sanct. Min.
 III, 5. Id sane vult dicere, patrum
 esse, consuefacere filios lenitate, con-
 tra dei iudiciorum, metum incutere ser-
 vis.

53. *Sed istus hic ipse*) Transitus so-
 lemnia. Eum, III, 4, 7; Heaut, I,
 1, fin.

54. *Nesc. quid trist. vid.*) Similiter
 Eum. II, 2, 36, *Nesc. quid* : « Deest
 propter, ut sit, *Nesc.* propter quid ».
 DONAT. *Vt solet* : « Causa cur illum
 aequo animo ferat frater; ut solet, in-
 quit ». DONAT. Eum. V, 4, 35.

55. *Salv. te adv. Gaudem.*) Cf. Eum.
 V, 5, 6 : « Vt asperior ostendatur, etiam
 salutatur ab eo, quem obiurgaturus
 est ». DONAT.

ACTVS I, SCENA 2

DEMEA. MICIO

DEMEA

Ehem! opportune: te ipsum quaerito:

MICIO

Quid tristis es?

DEMEA

Rogas me, ubi nobis Aeschinus

Siet, quid tristis ego sim?

MICIO

(*ad spectatores*)

Dixin' hoc fore?

(*ad Dem.*)

Quid fecit?

DEMEA

Quid ille fecerit? quem neque pudet

(*Quid*) Compl. MSS. *is*, quod Fa. ex auctorit. Bemb. deleuit:

« In hoc actū diversi homines, diversi patres, et diversa studia proponuntur. Hic lenis, hic avarus; hic facetus, hic impolitus; hic facilis, hic pertinax et difficilis. » DONAT.

Demea) Derivat hoc nomen Mur. ἀνὴρ τοῦ δῆμου, h. e. antiquus homo moribus:

2, 3. *Ubi nob. Aeschin. Siet*) H. e. quum Aeschinus nobis sit filius tam dissolutus. *Ubi*, « quum, quoniam. » EVÈS. *Dix. h. fore.* « Credo iam; ut solet, obiurgabit. » DONAT.

4. *Quid fec.*) Pro quid peccavit? Andr. V, 2, 21. *Quem neq. pud.* Contra illud, *Erubuit: salva* etc. infra IV, 5, 9.

Quiequam, nec metuit quemquam, nec legem putat
Tenere se ullam. nam illa, quae antehac facta sunt,
Omitto; modo quid designavit?

Micio

Quidnam id est?

DEMEA

Fores effregit, atque in aedes irruit
Alienas; ipsum dominum atque omnem familiam
Mulcavit usque ad mortem; eripuit mulierem,
Quam amabat. clamant omnes, indignissime
Factum esse. hoc advenienti quot mihi, Micio,
Dixere! in ore 'st omni populo. denique
Si conferendum exemplum est, non fratrem videt
Rei operam dare, ruri esse parcum ac sobrium?

Mulcavit) Sic libb. om. antiq. In C. G. m. et Hal. *multav*. Sed P. Victorius censet, ubi *mulctare* aut *multare* in hac significatione legatur, tunc legendum esse *mulcave*; vid. Toubin. ad Plaut. Most. IV, 2, 23.

5. *Quiaq.*) Hoc Scheller. pro nominativo habet, ex Plaut. Mil. III, 1, 802: «*ni quidem te quidquam pudet.*» Infra IV, 7, 36. *Nec met.* pro qui nec metuit. «*Varie per casus discurrit.*» DONAT.

6. *Tenere se ullam*) Frustra Dom. ambiguitatem hic quærit. Patet enim, Ruhnk. monente, hoc dici, pro neque putat se ulla lege teneri. Add. Cic. Phil. XI, 5: «*quamq. leges eum non tenent.*» Totus autem locus ex Menandro est: Ος δ' οὐτ' ἐρυθρίαν οὐδ' οὐδὲ δολοχίαν, Τὴ πᾶσαν πᾶσιν ἄλκι' ἀνδρείας ἔχει; h. e.: Qui neq. crebescere novit, neq. timere, Primas omnis impudentiae tenet.

7. *Modo*) Napet. *Designav.* Hoc verb. ap. vest. dicit res significabat: etiam et prope recte facta designata dicebantur.

8. *Fores effreg.*) Ibid. Plaut. Asin. II, 3, 4: «*frangit fores.*»

9. *Alienas*) «*Bene; quia si lenonis diceret, parva res videretur.*» DONAT. *Dominum*, h. l. lenonem. Ex consilio reticet nomen personae infamiae. *Familiam*; cf. Heaut. IV, 5, 3.

10. *Mulcav. usq. ad m.*) Exaggerat Demea, et omnem famul. et usq. ad mort. dicendo.

11. *Hoc*) Adverbium Rivio, quod id. pronom. Guyeto esse videtur. Sed West. testatur, in MS. Lips. et edit. anni 1469, legi ac iungi, *Fact. esse hoc*. Nec tamen id placet.

12. *In ore est omni pop.*) Cic. Lael. 2: «*qui sororis omnibus erat in ore.*»

13. *Si conferend. exempl. est*) Sic it. Plaut. I, 2, 85. «*Sed ubi exempla conferentur meretricum aliarum.*» *Non fratr. id. etc.* «*Satis comico hoc infertur; nam magis in culpa est quem laudat.*» DONAT.

14. *Rei op. dare*) Par. suppl. «*familiari augendae.*» Heaut. V, 1, 67.

Nullum huius factum simile! haec cum illi, Micio,
Dico, tibi dico. tu illum corrumpi sinis.

MICIO

(aversus a Demea)

Homine imperito nunquam quicquam iniusti' st,
Qui, nisi quod ipse fecit, nil rectum putat.

DEMEA

Quorsum istuc?

MICIO

Quia tu, Demea, haec male iudicas.
Non est flagitium, mihi crede, adolescentulum
Scortari, neque potare, non est; neque fores
Effringere. haec si neque ego, neque tu fecimus,
Non sivit egestas facere nos. tu nunc tibi
Id laudi duces, quod tum fecisti inopia.
Iniurium 'st: nam si esset, unde fieret,
Faceremus. et illum tu tuum, si esses homo,

Sicut) Sic l. antiq. in Bemb. sicut. Par. p. var. sinit.

Duces) Sic Be. ex uno Reg. bene. Vulgo ducis.

Et Cic. p. Rosc. A. 15: « Patres fam-
aptatissimum sibi putant esse, filios
suos rei familiari maxime servire, et
in praediis operae plurimum studiiq.
consumere. »

16. Null. h. f. simile) Hoc cum ad-
miracione. DONAT.

17. Tibi) Pro in te. Sic Phaed. IV,
29, 18: « Tibi dico, avarie, gaudium
heredia tui. » Illius, Aeschinum.
Corrumpi sin. Cf. Andr. II, 3, 22.

18. Non, imp, nunq, etc.) Menand.
Oux ic' ávriec, nídau talynpéti pov.

20. Quors. ist.) Ita Demea, qui
submisit dicta Micionis non percepit.
Haec male iudic. Haec Micio sedata
voce, quae ipsam decet, pronuntiat.

21. Non est flagit.) Cf. Eun. II, 3,
31.

22. Non est) Sc. flagitium. Negativus
fortius repetitur. Neg. for. Hoc neque
alterum pro neque etiam. Hic notandus
est, Micionem non tam floccipendere
facinora Aeschini, quam importuni-
tate gravari Demiae interparentis.

24. Tu n. tibi id laudi etc.) Sensus
Quod tu non fecisti propter inopiam,
id non laude dignum est.

26. Si esset) Pro fuisset. Si nobis
tum fuisset, unde potaremus.

27. Faceremus) Pro fecissemus.
Enallage temporis. Ad hoc videamus,
quanta facetia in usu verbi sit, facere
tam saepe repetiti, ac modo commu-
tere modo emittere significantis. Et
illum tu tuum. Dixit tuum, Ctesipho-
nem significans, in potestate Demae
patris relictum, adoptato altero Mi-

Sineres nunc facere, dum per aetatem licet;
Potius quam, ubi te expectatum eiecisset foras,
Alienore aetate post faceret tamen.

30

DEMEA

Proh Iupiter! tu homo adigis me ad insaniam.
Non est flagitium, facere haec adolescentulum?

MICRO

Ah!

Ausculata, ne me obtundas de hac re saepius.
Tuum filium dedisti adoptandum mihi:
Is meus est factus, si quid peccat, Demea,
Mihī peccat; ego illi maximam partem feram.

35

Licet) Par. p. var. *deest*.*Alienore*) L. antiq. *alieniori*.*Adigis*) Al. *adiges*. Donat. leg. *rediges*. Codd. Be. *redigis*.*Adoptandum*) MSS. We. *adoptatum*.*Illī*) Par. in marg. *illie*.

cioni. Hic autem adoptandi mos fere
id. in literis sacris commemoratur;
ut Genes. XLVIII, 5. *Et illum tu*.
«Recriminatio est ad superius, tu il-
lum, vs. 17. *Si est homo*, h. e. hu-
manus, non tyrannus, erroribus iu-
venum ceu flagitiis irascens.» WEST.
Infra IV, 2, 40.

28. *Per aetat.*) Cf. Eun. I, 2, 33.
Contra, *praeter aetat.* ut in Heaut. I,
1, 7.

29. *Ubi te expect. eiec. for.*) H. e.
quum te hominem odiosum, cuius
mortem diu expectet, raptim repe-
hret. Hunc vero sensum esse, & Cic.
implicor in Pis. cap. 9, sic dicente:
«Ab hoc eiecto cadavere quidquam
mihi aut opis, aut ornamenti expe-
ctam.» Verum *expectati* parentes di-
tuntur, quorum mors in dies singulos
expectatur.

30. *Alien. aetate*) H. e. post iuven-
tulem exactam. Sic Plaut. more suo
plenius: «Cano capite, aetate aliena»
Cas. III, 1, 4.

31. *Proh Iupit.*) «Tragica exclama-
tio est.» DORAT. *Homo*, vid. Index.

33. *Ne me obtund.*) Conf. Liv. II,
15: «neq. ego obtundam saepius ead.
nequidquam agendo.»

34. *Tuum fil. dedisti etc.*) «Argu-
mentator per inductionem, quum
per interrogationem pervenimus ad id,
quod volumus concludendum.» DON.

35. *Is meus est fact.*) I. e. per ado-
ptionem. Sic Plin. Ep. V, 8: «Avun-
culus meus, idemq. per adoptionem
pater.»

36. *Ego illi max. p. fer.*) «Possit
sensus esse: Ego ibi max. damnum
accipiam. Dixisset igitur, *partem fe-
ram*, uti infra II, 1, 24, *ferres in-
fort.*»

Obsonat? potat? olet unguenta? de meo;
 Amat? dabitur a me argentum, dum erit commodum:
 Vbi non erit, fortasse excludetur foras.
 Fores effregit? restituentur; discidit
 Vestem? resarcietur. est, Dis gratia,
 Et unde haec fiant, et adhuc non molesta sunt.
 Postremo aut desine, aut cedo quemvis arbitrum:
 Te plura in hac re peccare ostendam.

DIMEA

Hei mihi!

Pater esse disce ab illis, qui vere sciunt.

Obsonat) Varro L. L. hoc loco citato vocem *Obsonat*, haud dubie memoria fallente, omisit; pro qua hab. *scortatur*.

Potat) Per. in marg. « Sic MSS. omnes. At sunt qui totum locum reformare conantur. »

De meo) C. G. m. facit. Glossam olet.

In hac re) Al. in hanc rem. Infra II, 1, 20.

Ab illis) Al. ab alijs.

Qui vere sciunt) Be. ed. qui veri sient. Nam tò sient coniecituravit iam ante Palmerius.

37. *Obson.*) Citat Varro L. L. VI: « *Scortatur, potat, olet unguenta de meo*; addens: *scortari* est saepius meretriculam ducere. » Et Plaut. Pseud. IV, 7, 35: « Edunt, bibunt, scortantur. » *Olet ung.* Plaut. Asin. V, 2, 79: « Murrham olet. » Martial. III, 63, 3: « Bellus homo est — Balsama qui semper olet. » It. Priscian. Graeca adfert: ὀλν τὰ μύρα. Solebant autem oblini unguentis. Sic Cic. in Verr. II, 3, 12: « — quam Apronius caput atque os suum unguento perfriaret etc. » Respondet Micio haec ad superiora I, 36, 37.

38. *Dum err. commod.*) Quamdiu est unde praebeam. Ita Liv. XXII, 1: « pecunia conlata quant. conferri cuiq. commodum esset. »

39. *Fortasse*) « Sic dicit indulgenter, quasi filius etiam amari possit ab amica, gratisq. admitti. » BENTL.

40, 41. *For. effreg. rest. discid.* etc.) Hunc locum Cicero citat p. Coel. 16. Est sc. mihi. Supra vs. 26.

42. *Fiant*) Hoc verb. in usu esse videtur arithmeticorum. Sic ferq. it. Cic. Agrar. II, 27: « quid fiet pecuniae. » Et adh. non molesta s. Scilicet si quae damna fuerint, ob Aschinum mihi resarcienda.

43. *Arbitrum*) « Qui litem hanc nostram ex aequo et bono seu pro humanitate dirimat. » Btr.

45. *Pot. esse disce*) Sc. animo, consilijs. Sallust. Cat. 6: « a curae similitudine Patres appellantur. » Sciunt sc. patres.

MICIO

Natura tu illi pater es, consiliis ego.

DEMEA

Tun' consulis quicquam?

MICIO

Ah, si pergis, abiero,

DEMEA

Siccine agis?

MICIO

An ego toties de eadem re audiam?

DEMEA

Curae est mihi.

MICIO

Et mihi curae est. verum, Demea,
 Curemus aequam uterque partem; tu alterum, 50
 Ego item alterum. nam curare ambos, propemodum
 Reposcere illum est, quem dedisti.

DEMEA

Ah, Micio.

MICIO

Mihi sic videtur.

DEMEA

Quid istuc? tibi si istuc placet,
 Profundat, perdat, pereat! nihil ad me attinet.

Toties) C. G. m. totiens.*Re*) C. L. te.*Curare ambos*) L. antiq. amb. cur.

47. *Tunc consul. quicq.*) Hoc acer-
 bius Demea, quia ille dixerat, con-
 siliis ego, vs. 46. *Abiero*, archaico
 pro abibo.

48. *Sic ag.*) Conf. Enn. I, 2, 19:
 « Quasi revocantis correptio est. »
 DONAT.

49. *Curae est mihi*) Sc. Aeschinus.
 Et, etiam.

51. *Curare ambos*) Intelligi, te.

52. *Ah, Micio*) « Territus ultimis
 verbis de reddendo filio ignaice con-
 cedit, sed mox in iram erumpit. »

54. *Prof. perd. per.*) Rid. Menod.
 in Menut. III, 2, 56.

Iam si verbum ullum posthac.

MICIO

Rursum, Demea, 55

Irascere?

DEMEA

An non credis? repeton', quem dedi?

Aegre 'st: alienus non sum. si obsto — hem! desino.

Vnum vis curem; curo. et est Dis gratia,

Cum ita, ut volo, est. iste tuus ipse sentiet

Posterius. nolo in illum gravius dicere. 60

(abit.)

MICIO

Nec nil, neque omnia haec sunt, quae dicit; tamen

Non nil molesta haec sunt mihi, sed ostendere,

Me aegre pati, illi nolui. nam ita 'st homo:

Cum placo, advorsor sedulo, et deterreo.

(*Utrum*) L. antiq. unum.

(*Sedulo*) V. I. sicut ei videtur.

55. *Iam si verb. u. posth.*) «Aposiopesis. Deest, tibi fecero, aut tale eiusmodi.» DONAT.

56. *An non cred.*) Subaudi, me merito irasci. *Repeto*, pro reposco, vs. 51.

57. *Aegre est*) Sc. mihi patri. *Si obsto*; «facio id affectu paterno.» BIR. HEM. Sc. colligit ab ira.

58. *Vnum*) Filium. *Est, Dis gratia.* Ead. fratris locutione utitur vs. 41, et alio sensu.

59. *Cum ita est*) Sc. meus. *Sent. Poster.* Comminandi formula, ut in *Eun. I, 1, 21.*

60. *In illum*) Aeschinum scilicet. «Demea autem satis hoc grave existimat dictum in eum, qui non provident in futurum.» DÖR.

61. *Nec nihil, neq. omnia etc.*) Sensus mihi videtur, inque plenioris orationis hic; Nec credere ausim,

nihil verum, neque ausim, omnia vera esse, quae dicit. Levius tamen Micio loquitur, haec sunt, pro more Platonis, ἴτε ταῦτα, quo dicto usus ille dicitur in assentiendo et confirmando. Subinde dictiones haec quae pro talia qualia accipi possunt. Ead. vi ac potestate pronomina etiam Cicero utitur, Fam. IV, 21: «sine il sumus, qui profecto esse debemus.» Ter. Hec. II, 2, 32.

62. *Non nil molesta etc.*) Facinora tangit Pamphili, quib. semetipsum quodammodo gravari fatetur; quod vero nolit coram Demea fateri.

63. *Nam ita est homo*) De Demea loquitur, quem parce reprehendit. Sic it. Andr. V, 4, 16, ubi nota.

64. *Placo*) Pro placare volo. Sensus: Cum placare volo, videor ei, utpote homini importuno atque adversari. Huc Plauti illud pertinet:

Tamen vix humane patitur: verum si atqueam, 65
 Aut etiam adiutor sim eius iracundiae,
 Insaniam profecto cum illo; etsi Aeschinus
 Non nullam in hac re nobis facit iniuriam.
 Quam hic non amavit meretricem? aut cui non dedit
 Aliquid? postremo nuper, credo iam omnium 70
 Taedebat, dixit velle uxorem ducere.
 Sperabam iam defuisse adolescentiam,
 Gaudebam. ecce autem de integro, nisi, quicquid est,
 Volo scire, atque hominem convenire, si apud forum
 est.

Adiutor) C. G. m. sup. script. *incentor*.

Aliquid) Id. in marg. ex meo sumtu.

Omnium) Ibid. gl. *pellicum*.

Defuisse) Id. explic. *refriguisse*.

* Ille qui aspellit, is compellit; ille qui consuevit, vetat. » Trin. III, 2, 46.

65. *Tamen*) Haec particula, quae praemittitur, etiam absque quamquam vel etsi, Plautino more valde affirmat. *Vix humane patitur*, h. e. vix moderato animo, ut decet hominem, fert. Sic Cic. ad Attic. IV, 15: « Quid ille, inquit, ut ferebat? humaniter. » *Verum si atque*. » Argument. a contrario. Nam placare contrarium est irritantibus augmentibus. iracundiam. » DONAT.

66. *Etiam*) Insuper. *Iracund.* » *Iracundia* a natura est, ira a tempore. » DONAT.

67. *Insan. profecto etc.*) Simil. sententia Plant. Amph. II, 2, 69: « Bacchae bacchanti si velis adversari, ex insana insantorem facies. » Supra vs. 31.

68. *In hac re*) Conf. supra vs. 44. *Nobis*. Ibid. Demos vs. 2.

69. *Quam hic non etc.*) Hyperbolice dictum, non vero. *Aut cui non dedit*. A patrib. enim sumebant adolescentes, quod darent meretricibus. Ph. I, 2, 34.

70. *Aliquid*) Huic voculae, sicut prioribus, etsi Nonnull. indicium inest mitis reprehensionis et indulgentis patris. *Credo*. » Hoc verbo utimur vel in re dubia, vel ironice. Prior sensus h. l. occurrit. » WAGZ. *Onin. Taed.* Eun. II, 3, 6.

71. *Defuisse adolesc.*) Cupiditates adolescentiae, quum comminuuntur et extinguuntur, *defervescere* dici solent. Ita fere Cic. Or. V, 30, « *defervuisse*. »

73. *Gaudeb.*) Ibid. Simo pater in Andr. I, 1, 33.

74. *De integro*) Subaudit Siocensus: amare coepit. *Nisi pro sed.* *Homini*. sc. Aeschinum.

ACTVS II, SCENA 1.

SANNIO. AESCHINVS. PARMENO

SANNIO

Obsecro, populares! ferte misero atque innocenti
auxilium;

Subvenite inopi.

AESCHINVS

(*ad psaltriam a lenone metuentem*)

Otiose, nunc iam ilico hic consiste.

Quid respectas? nil pericli 'st: nunquam, dum ego
adereo, hic te tanget.

SANNIO

Ego istam invitis omnibus.

Otiose) Alloquitur Aeschinus citharistriam. Etiam, Gn. codici suo adscripserat, « fidicina, *κροὸν κροῦνον*. »

Hic) V. I. *leno*.

Istam) Id. retinebo.

« Haec scena vim certaminis continet, sine ulla specie controversiae: tantum in dictis quaed. qualitas habetur. » EVAN. « Estque haec periculi protasis. » MURET.

Sannio) « Leno » sannis, vel potius ἀπὸ τοῦ σάννου, ab hasta, qua vulere a iocantibus dicebatur. » MURET. *Sannio* etiam servi nomen est, ad Herenn. IV, 50.

Aeschinus) ἀπὸ τ. αἰσχυς, a pudore. Scribitur Graecis αἰσχυρῆς.

1. *Populares*) « Cives seu de populo socii eiusd. conditionis. » EVAN. Cf. Eun. V, 8, 1.

2. *Otiose*) Da. explic. secure. *Nunc iam*, ad tempus refertur. *Ilico hic*, ad locum. Emphatice utrumq. bis in synonymis expressum. *Consiste*. « *Consistere* est audacter et constanter stare. » DONAT.

4. *Ego istam*) « Bona ellipsis. Nemo enim plene loquitur, qui luctatur. » DONAT. Suhaud. nulli vindicabo.

AESCHINES

Quamquam est scelestus, non committet hodie unquam, iterum ut vapulet. 5

SANNIO

Aeschine, audi, ne te ignarum fuisse dicas meorum morum;
Leno ego sum.

AESCHINES

Scio.

SANNIO

At ita, ut usquam fuit fide quisquam optuma.
Tu quod te posterius purges, hanc iniuriam mihi nolle
Factam esse, huius non faciam. crede hoc, ego meum
ius persequar;
Neque tu verbis solves unquam, quod mi re malefeceris. 10

Est) Al. sit.

Committet) I. committat.

Optuma) V. I. cum tali fide ego consilio iuvenib. amicos, ut nusquam melior leno sit.

Huius) V. I. rei duximus. In Par. exemplo, quo utor, adscripta invenio: ostensa festuca aut alia re nihili.

Malefeceris) I. malafec. perperum.

5. Quamq. est scelestus etc.) « Anacoluthum: Nam quum praeponisset, Quamquam, non subiecit, tamen. » DONAT. It. ut vap. « Vapulaverat igitur iam intus in ipsis aedibus. Quo spectant Demae verba supra I, 2, 8 sqq. » WEST.

6. Audi, ne te etc.) Ibid. fere Davus in Andr. III, 2, 28, 29. MORAN; cf. Hec. V, 1, 9, pro vitae generis.

7. Leno ego sum) « Postulat ius lenonium, quod ob redditus ex eorum quamvis infami quaestus publicos, tantum erat, ut qui illis vim fecissent, exheredes fierent. » BR. « Leno, h. e. qui poellarum mercatum facit. »

WEST. At ita, ut etc. Periphrasis elegans, pro Leno quidem sum, sed leno optima fide.

8. Poster. purg.) Conf. Hec. V, 1, 16. Nolle Furi. Solennis formula, nollem factum. Sic it. Liv. XXXIX, 13.

9. Huius non fac.) Cum crepitu digitorum: quomodo: non tui faciem, Cic. in orat. Catil. I, 9: « Sed est mihi tanti; demmodo ista etc. » Id. in Verr. II, 50: « ne tantulum quidem commotus est. » MAUR. ius persequi. Conf. infra II, 27; Ph. V, 8, 91.

10. Neq. tu verb. solves etc.) Conf. Andr. V, 1, 5. Solves, tunc, satisfactum.

Novi ego vestra haec: « nollem factum; iniuriarum
dabitur, te esse
Indignum indignis; indignis cum egomet sim acce-
ptus modis.

AESCHINVS

(*ad Parmenonem*)

Abi prae strenue, ac fores aperi.

SANNIO

Ceterum hoc nil facis.

AESCHINVS

(*ad psaltriam*)

I intro nunc iam.

SANNIO

(*retinens psaltriam*)

At enim non sinam.

AESCHINVS

Accede illuc, Parmeno :

Vestra haec) Par. MS. iura haec praeve. Subsaudiend. est enim, *verba*, quod modo vs. 10, non iura.

Indignis) Bo. ed. *indignis* pro vulg. *iniuria haec*. Atque illi assentior, vulgarem lectionem, pro glossa habendam esse iudicanti vocis *indignis* a simili sequente sine dubio absorptae; praesertim quum Donat. comico scriptam moneat, *indignum indignis*.

cies, Ph. V, 7, 80. *Re malef.* Accusandum est re. Et blas dixit, *re malef.* quum iniuriam feceris. » DONAT.

11. *Noll. fact.*) Pro poenitet. « Sic enim veti. dicebant, *nolo fact.* et *nolo factum*; quum alicuius rei eos poenitebat. » DON. *Iusturand.* *clab* etc. « Elegans minutis, quum simul inventus mores languatur, » WEST.

12. *Indignum*) *Indignus*, h. e. non dignus *indignis* sc. rebus. *Indigna* autem habentur, quae in liberum aut honestum hominem minime cadant. Vnde solennis exclamatio, *o indignum facinus*, quae saepe obvenit. Pulchre nimirum leuo ille verba refert iuve-

num superborum, quibus deprecari soleant iniurias.

13. *Abi prae*) « H. e. *Abi prior*, aut *praei*. » DONAT. Id. notat. « Magna contemptio minarum lenonis, non respondisse Aeschinum ad ea quae dixerat. » CAT. h. *nihil fac.* « Qui frustra sunt ei inane sunt opera, *nihil facere*, nihil agere, dicuntur. » WEST. Et vid. Easem. Adag.

14. *I intro*) Scilicet forib. Micronis a Parmenone aperte, Aeschinum fidicinium, quem manu ducebat, intro iubet. *Non sin.* Manu apprehendit psallam, ne mittat.

Nimium istoc abisti. hic propter hunc adsiste. hem,
 sic volo. 15
 Cave nunc iam oculos a meis oculis quoquam demo-
 veas tuos.
 Ne mora sit, si innuero, quin pugnus continuo in
 mala haereat.

SANNIO

Istuc volo ergo ipsum experiri.

AESCHINVS

(innuit Parmenoni)

Hem, serva.

PARMENO

(ad lenon.)

Omitte mulierem.

SANNIO

(pugnum servi expertus)

O miserum facinus!

AESCHINVS

Geminabit, nisi caves.

SANNIO

(denuo percussus)

Hei miseriam!

AESCHINVS

Non innueram, verum in istam partem potius pec-
 cato tamen. 20

Istoc) V. l. ab isto loco.*Hunc*) Id. iuxta lenonem.*Mala*) Id. Sannionis.*Miserum*) Sic Codd. Be. In l. antiq. indignum.*Geminabit*) V. l. colaphum.*Hei miseriam*) Sic Be. libb. Vulg. *hei misero mihi*.

15. *Propter*) Iuxta; uti Phaedr.
 II, 6, 7. *Hem, sic volo*. « Mire Co-
 micus, ex alterius verbis, quid faciat
 alter, ostendit. » DONAT.

17. *Si innuero*) Sic Plant. Rud.
 III, 4, 26: « Vos adeo, ubi ego in-
 nuero, si ne ei caput exoculassitis. »
Pugn. c. in mal. cohaer. Theocr. Id.
 XIV, 34: πῶς ἐνὶ κόρῃς ὕλας, καλ-

λὰν αὖθις, Pugnum in genam impe-
 gi, et alterum in alteram.

18. *Istuc volo etc.*) En vero miseri
 hominis contumaciam ipsa inter ver-
 bera loquacem. *Serva*, custodi.

20. *Non innueram*) Minatus tan-
 tum erat, *geminabit* vs. 19, non ius-
 serat.

I nunc iam.

SANNIO

Quid hoc rei est? regnumne, Aeschine, hic
tu possides?

(*Parmeno ducit psaltriam liberam
a lenone in domum Micionis.*)

AESCHINVS

Si possiderem, ornatus esses ex tuis virtutibus,

SANNIO

Quid tibi rei mecum 'st?

AESCHINVS

Nil.

SANNIO

Quid? nostin' qui sim?

AESCHINVS

Non desidero;

SANNIO

Tetigin' tui quicquam?

AESCHINVS

Si attigisses, ferres infortunium;

Iam) V. I. intro. Andr. II, 5, 13.

Possides) Ibid. qui cum tanta potestate? puellam auferas!

Virtutibus) Id. ironice.

21. *I nunc i.*) Donat. est incertus, anne hoc etiam ad Sannionem dicatur. Sed placet hic iterum, quod supra notatum est ad vs. 14. *Regn.* A. h. tu possid. Contumeliose dictum. Nam Athenis erat regis et regni appellatio non minus odiosa, quam in libera republica Romanorum. Ph. II, 3, 58. Et Sallust. Ing. 31: «Impune quaelibet facere, id est, regem esse.» Add. Curt. X, 2: «qui de Atheniensibus memorat imperium Alexandri spernantibus: «Soli Athenienses non regio imperio, sed legibus mori-

busque patriis adsueta etc.» Hic, Athenis.

22. *Ornat.*) Cf. Heaut. V, 1, 779 nota. *Ex tuis virt.* Sensus: Habeas praemia tuis similia factis.

23. *Quid tibi mecum etc.*) H. e. «Quid tibi debeo, nunc in me accipiem habere.» DONAT. Heaut. IV, 42.

20. *Nil.* «Facite; quis ipse abstulit.» DONAT. Nost. qui sim; cf. infra IV, 7, 5. *Non desidero*, sc. nosse, qui sis.

24. *Tetigi*) Pro diripni; uti Liv. II, 5; «contacta regia praeda.» Atq.

TERENT. Com. Tom. II,

C

SANNIO

Qui tibi meam magis licet habere, pro qua ego argentum dedi? 25

Responde.

AESCHINVS

Ante aedes non fecisse erit melius hic convicium,
Nam si molestus pergis esse, iam intro abripiere; atque ibi

Vsque ad necem operiere loris.

SANNIO

Loris liber?

AESCHINVS

Sic erit.

SANNIO

O hominem impurum! hiccine libertatem aiunt
aequam esse omnibus?

Qui) We. ed. Qui, quomodo. Al. Quid.

tigiss. Plus dixit *attigisses*, quam *te-*
tigisses. *Ferr. inf.* cf. *Andr.* III, 5,
4, not. *Infortunium*, «malam fortune» EVER.

25. *Qui tibi meam etc.*) Eod. fere modo *Cic. Fam.* XII, 16: «*Qui magis hoc Lucilio licuerit assumere libertatis, quam nobis?*» *Habere.* Non eod. sensu, quo *Andr.* I, 1, 58, ut *Donat.* falso putat; sed *habere aliquem*, h. l. significat, *mancupio tenere.* *Itid.* *Plant. Mil.* I, 1, 23.

26. *Responde*) «Ita soleat, qui indignantes quid rogant.» *WEST.* *Ante aedes*; cf. vs. 14. *Non fecisse*, sc. te *convicium*. Significat autem *convicium* clamorem tumultuosum, ut *Phaedr.* I, 6, 5. Add. *Kapp.* ad *Tacit. Germ.* 22: «a con et vox quasi *convocium*» *Erit melius.* Vennista formula pro auctor tibi sum. *Itid.* *Liv.* III, 48: «qui esse *melius erit*»

27. *Atq. ibi*) «*δεξιτερὰ*» addidit *τῷ ibi*, respiciens morem veterum,

servos et homines nequam flagellantium.» *WEST.*

28. *Loris*) «*Flagellis*, quae ex *loris* fiebant. Haec servilis poena erat.» *RVANX.* *Liber.* «*Duplex indignatio lenonis, primum quod caedendus esset; tum quod serviliter.*» *WEST.* Vt autem magistratus virgis in noxios utebantur, ita domini in servos *loris*. Testis est huius rei *Plaut. Poen. Prol.* 26. *Sic erit.* *Responsiones asservantium, sic erit*, aut, *sic est*, aut *sic.* *Ph.* V, 3, 18. *Hec.* III, 3, 19. *Ph.* II, 2, 2.

29. *Impur.*) In conviciis erat *impuri* et *impurati* hominis appellatio. *Hic. libert.* sc. *Athenis*; «ubi communis omnium fuerat *libertas*. Populi enim iussu resp. agebatur.» *EVG.* Huc refer *Cart.* VII, 6, 12, de *Scythiis*: «*Libertatis modico et aequali usu principibus humiliores pares se gerunt.*»

AESCHINUS

Si satis iam debacchatus, leno, es, audi, si vis, nunc
iam. 30

SANNIO

Egōn' debacchatus sum autem, an tu in me?

AESCHINUS

Mitte ista, atque ad rem redi.

SANNIO

Quam rem? quo redeam?

AESCHINUS

Iamne me vis dicere id quod ad te attinet?

SANNIO

Cupio, aequi modo aliquid.

AESCHINUS

Vah, leno iniqua me non volt loqui.

SANNIO

Leno sum, fateor, perniciēs communis adolescentium,
Periurus, pestis; tamen tibi a me nulla'st orta iniuria. 35

Leno, es) Sic libb. Bs. At Fa. colloc. *debacch. es, leno*. C. G. m. gl. in me.

Autem) Pro autem l. antiq. in te.

Mitte) Al. omittit.

Atque ad rem) C. G. m. colloc. *ad rem atque mire*.

30. *Debacch.*) Es, seo, desacvisti, quasi furibundos esses ex vino. *Audi.* *Audire* incipit, quem plane contempserat ante.

31. *Autem*) « Particula autem cum interrogatione est instans, indignantis etc. Verum quum interrogatio subiicitur, servit correctioni. » TVERSELL. Itid. Cic. Attic. XII, 42: « Sed ferendus tibi in hoc meus error: ferendus autem? immo vero etiam adiuvandus. » *Ad rem redi*, « h. e. ad negotium, de quo agitur. » DONAT. Res enim pecunia intelligitur.

32. *Quod ad te attin.*) Explic. DONAT. « Quod tibi prodest et commodum est. »

33. *Cupio*) Ille, vis, dixit; hic, cupio. Plus autem cupere est, quam velle. *Aequi m. aliq. sc. dicas.* HEAOT. IV, 5, 50. H. l. de pretio puellae. *Vah*, indignantis. *Leno iniqua* etc. Aegre fert Aeschinus, lenonem malo suspicari, ac si ipse ingenuus iniqua loqui possit.

34. *Pernicies com. adolesc.*) Non aliter Plautus de lenone, *Asin.* I, 2, 7. Sed Noster versus Diphili transulisse videtur hunc: Οὐκ ἔστιν οὐδὲ τέχνην ἐξωλέσθαι τοῦ πορνολέοντος, Non est ulla ars pestilentior lenonis.

35. *Tamen*) Taceatur, quoniamvis. Contra vs. 5.

AESCHINVS

Nam hercle etiam hoc restat.

SANNIO

Illuc quaeso redi,*quo coepisti, Aeschine.

AESCHINVS

Minis viginti tu illam emisti; quae res tibi vortat male!
Argenti tantum dabitur.

SANNIO

Quid si ego tibi illam nolo vendere,
Coges me?

AESCHINVS

Minume.

SANNIO

Namque id metui.

AESCHINVS

Neque vendundam censeo,
Quae libera 'st: nam ego liberali illam assero causa
manu. 40
Nunc vide, utrum vis, argentum accipere, an causam
meditari tuam,

Tantum) Lindenbr. tibi nescio unde.*Tibi illam*) I. ego illam, omisso tibi.*Metui*) V. I. ut cogeres; ubi ut vitiose pro ne.*Manu*) V. I. mea.

36. *Illuc quaeso* etc.) Refertur ad superius, quod ad te attin. vs. 32, hoc verbum leponi avaro satis intellectum atque iucundum.

37. *Quae res tibi* etc.) Imprecandi formula. Ph. IV, 3, 73.

38. *Nolo vend.*) « Nititur iure, quo nemo cogitur invitus rem suam vendere. » WEST.

39. *Namq. id metui*) Ironia; qui nempe non poterat cogi.

40. *Quae libera est*) Liberum hominem vel civem vendere legib. et Romanor. et Graecor. maxime prohibitum esse, hoc constat inter omnes;

Sed plura vide apud West. *Liberi illi ass.* etc. Hoc spectat ad actionem seu iudicium de libertate hominis constituendum. Videlicet qui liberum homin. e servitute vindicabat, eum coram praetore manu prehensum sibi quasi afferebat, i. e. admovebat, et liberum esse dicebat. » RYHNK. De hac re vide Liv. III, 44 seqq. Quod quum ita esset, facile poterat Aeschinus Sannioni pactionem recusanti iniicere metum calumniae, *Lib. causa*, pro in liberali causa.

41. *Utrum vis*) Cf. Heut. II, 3, 85,

Delibera hoc, dum ego redeo, leno!

(*Abit Aeschinus de lenone absolvendo, seu Syri consiliis, seu pecunia patris accepta sollicitus.*)

SANNIO

Proh supreme Iupiter!

Minime miror, qui insanire occipiunt ex iniuria.

Domo me eripuit, verberavit, me invito abduxit meam,

Homini misero plus quingentos colaphos infregit

mihî. 45

Oh malefacta haec tantidem emtam postulat sibi tra-

dier.

Verum enim quando bene promeruit, fiat. suum ius

postulat.

Age, iam cupio, modo si argentum reddat. sed ego

hoc hariolor.

Qui) C. G. m. quo pro qui prave; nam qui pronom. est.

Infregit) Hunc vers., qui vulgo sequitur, antequam bene iussit Muretos.

Modo si) L. antiq. iuvet. si modo.

Hariolor) C. G. m. ariolor. Sup. script. divino. Item Erasm. sine h aspirante. Videamus autem, quomodo Fa. ac Be. dactylos sibi effingant. Ille enim ex sed, lit. d elisa, et pronom. hoc correpto, dactylum sperat ortum in sexta sede trochaici. Hic deridet Faërum, ut digitis sine alio auris iudicio versum diuientem; contra se ipsam melius ex si modo ar-dactylum fecisse gloriatur.

43. Miror) Sc. eos. Qui insan. occip. ex ini. Menander: Οἱ μοι, τὸ γὰρ ἀπὸν θυρυγῆν πάλαν ποιεῖ.

44. Abdux.) Abduci alias dicuntur, quae a viris vel parentibus abstrahuntur, maxime tamen libidinis caosa. Sueton. Aug. 69. Meam. Elipsis. Non addidit, puellam.

45. Quingent.) Cf. Andr. V, 4, 43, not. Plus. Ellipsis. quam. Ita Cic. Plaut. al. Colaph. infreg. Plin. VIII, 36 de orsis; « Saepe in arena colapho infracto exanimantur. » Et Iuvenal. Sat. III: « Nos colaphum incutimus lambenti crustula serpyo. »

46. Tantid. empt.) Huc pertinet Cicero, in Verr. III, 192: « Mercatores, inquiens, non tantidem vendunt, quanti emerunt. Postulat. Postulare dicitur sensu forensi, pro intendere actionem alicui ap. praetorem; vid. Ernest. Clav. Cic.

47. Verum enim) « Quamquam ironice haec dicit Sannio, mitescere tamen videtur, et de suo iure concedere. » West. Promeruit. Meute supprimit, de me.

48. Hariolor) « Fabulas et somnia narro. » West. Ph. III, 2, 7.

Vbi me dixero dare tanti, testes faciet ilico,
 Vendidisse me; de argento somnium. «mox, cras
 redi». — 50
 Id quoque possum ferre, si modo reddat; quamquam
 iniurium 'st,
 Verum cogito id quod res est, quando cum quaestum
 occeperis,
 Accipiunda et mussitanda iniuria adolescentium 'st.
 Sed nemo dabit: frustra has egomet mecum rationes
 puto.

Faciet) V. I. adducet.

Puto) L. antiq. deputo. Elegantissimus hic versus Guyeto suppositius audit.

49. *Vbi me dixero* etc.) Fallaciam hic subesse autumat, quia Aeschinus dixerat, neq. vendund. censeo etc. vs. 39. *Tanti*. Cf. supra vs. 37: *Minis viginti*. *Test. fac. pro test.* adhibebit. Itid. Plaut. Curc. IV, 4, 9: «Ne falsas testes: neq. equid. debeo quidquam». *Testes*, scil. qui dicant.

50. *Vendidisse me*) Hunc scrupulum leuoni Aeschinus ingessit, neq. vendund. r. *Quae lib. est*, dicendo, de arg. somn. Cf. Heant. IV, 2, 4. *Somnium* comice i. q. vana res. Ph. V, 6, 34. Sic Lucian. in Harmonide: ἐντίφατα φανί, καὶ ἐπὶ οὐ σελί.

Mox, cras redi) «Quae formula

est malorum nominum, nec expedire rem expetentium». West. Transit ad mimesin.

51. *Id quoque*) Scil. moram. *Iniur. est*; cf. 1, 2, 26.

52. *Id quod res est*) Cf. Eum. IV, 6, 10. *Eum quæst. occep.* Cf. Andr. 1, 1, 52. *Par. explic.* «ut leno sis».

53. *Mussitanda*) «Tacenda et animo continenda». Evgen.

54. *Dabit*) Scilicet argentum a me flagitatum. *Mecum rat. puto*. Est enim, *rationes*, scil. numarias putare, propria arithmeticonum locutio, Gr. λογίζεσθαι.

ACTVS II, SCENA 2

SYRVS. SANNIO

SYRVS

(*Aeschino intus manenti respondet*)

Tace, egomet conveniam ipsum: cupide accipiat faxo,
 atque etiam (*ad Sannionem conversus*)
 Bene dicat secum esse actum. quid istuc, Sannio,
 est, quod te audio
 Nescio quid concertasse cum hero?

SANNIO

Nunquam vidi iniquius
 Certationem comparatam, quam haec quae hodie in-
 ter nos fuit:

Conveniam) Al. iam.

« In hac scena actus est, exemplum continens vitae avarorum, qui saepe in damnum ipsius avaritiae rationibus ruunt: simul etiam duorum inter se nequam hominum spectanda quaedam vicissim et dolosa captio est ». DON.

1. *Tace*) « Quietum esse iubet Clitiphonem, qui de eo, quod cum irato lenone pacto conveniretur, maxime sollicitus est ». WEST.

2. *Bene dic. secum etc.*) B. c. fortu-

natum esse. Cic. Fam. IX, 24: « praeclare actum mecum putem ».

3. *Nescio quid concert.*) « Argute positum, *Nescio quid*. Callide namque dissimulat se scire quid rei actum sit, ut ita familiariter eliciat omnia ex ipso lenone ». WEST.

4. *Certation. compar.*) « Respicit certamen gladiatorum, qui comparari proprie dicebantur ». WEST.

Ego vapulando, ille verberando, usque ambo defessi
sumus. 5

STYVS

Tua culpa.

SANNIO

Quid facerem?

STYVS

Adolescenti morem gestum oportuit.

SANNIO

Qui potui melius, qui hodie usque os prae-
bui?

STYVS

Age, scis quid loquar?

Pecuniam in loco negligere, maximum interdum 'st
lucrum.

SANNIO

Hui!

STYVS

Metuisti, si nunc de tuo iure concessisses paululum,
atque
Adolescenti esses morigeratus, hominum homo stul-
tissime, 10

Facerem) Lindenbr. We. al. ed. *agerem*.

Hui) Multi libb. cō *hui* Syro adscribunt, sed lib. antiq. Sannioni;

5. *Ego vapul. ille etc.*) Simile est Iuvenal. Sat. III, 289. «Si rixa est, ubi tu pulsas, ego *vapulo* tantam». *Vsque*, diu, multum.

6. *Tua culpa*) Scil. est. Qui haec verba pro ablativo habet, subaudit, factum. Potest enim esse et primus et sextus casus. Illam tamen desiderat metrum octonarii. *Quid facerem*; cf. Eun. V, 1, 15. *Adolesc. m. gest. op.* Scilicet qui Iuvenis assentatione caperetur. DONAT.

7. *Qui pot. mel.*) Scil. morem gerere. *Os prae-bui*, i. e. me verberari passus sum. Liv. IV, 35,

8. *Pecun. in loco neglig. etc.*) «Bene additum est, *in loco*, et, interdum; non enim semper». DONAT. Vult dicere, opportuno loco ac tempore. Infra V, 3, 41. Similis sententia Liv. II, 47: «*Spreta in tempore gloria, interdum cumulatione redit*». Vt add. Hor. Od. IV, 12: «*Dulce est desipere in loco*».

9. *Metuisti*) Hunc integrum Syri sermonem West. nota terminavit interrogandi, exemplo quidem, ut ipse futeatur, Aldi, Heinsii, aliorum; sed plurimi non ita. *De t. iure concess.*, remisisses. Supra I, 38, *nolo vendere*.

Ne non tibi istuc foeneraret.

SANNIO

Ego spem pretio non emo.

STYVS

Nunquam rem facies. abi, nescis inescare homines;
Sannio.

SANNIO

Credo istuc melius esse, verum ego nunquam adeo
astutus fui,
Quin quicquid possem, malletm auferre potius in
praesentia.

STYVS

Age, novi tuum animum: quasi iam usquam tibi sint
viginti minae, 15
Dum huic obsequare. praeterea autem te aiunt pro-
ficisci Cyprum.

SANNIO

Hem!

STYVS

Coemisse, hinc quae illuc veheres, multa; navem
conductam, hoc scio.

Iam usquam) Mu. ed. *quidquam* pro *iam usque*.

Cyprum) MSS. Pall. in *Cypr.* Infra IV, 14.

Hem) V. L. aiunt.

11. *Foen.*) *Foeneratum*, « est eum luero redditum et multiplicatum ». DONAT. *Istuc*, h. e. *paululum* quod concessisses. *Ego spem* etc. Certum lucrum praefert incerto.

12. *Rem fac.*) H. e. divitias comparabilis. *Nesc. inesc. hom.* « Metaphora ab aeneuphis, qui avibus capiendis offundunt eibum ». DONAT.

13. *Credo istuc*) Par. subaud. « inescare; sed equid. potius huc referend. puto superius, *ego spem pret. n. emo*, vers. 11, quod sibi Sannio probatum tenet, Syro adversante.

14. *Pos.*) Sc. auferre. *Potius*, abundat. At vero etiam Cicero potius malle iun-

git, Fam. XV, 5. *In praesentia*. Contrarium est, in diem. Addit igitur MS. Mark. *quam in futurum*.

15. *Age*) « Nunc verb. est significans, dic, quia iam prope est, ut consentiat persuadenti ». DONAT. *Novi tuum anim.* Cf. Heaut. III, 3, 9. *Animum*, quasi liberalem. *Quasi i. usq. tibi* etc. Sensus est, *quasi* tu, qui in re lenta es, non multo melius obsequi Aeschino, quam tantulam summam accipere ». WEST.

16. *Cyprum*) « Insula haec Veneri sacra mancipiorum emptio et venditione nobilitata fuit ». WEST.

17. *Coemisse*) Puellas. Sed neutro

Animus tibi pendet. ubi illinc, spero, redieris tamen,
hoc ages.

SANNIO

(*secum*)

Nusquam pedem. perii, hercle! hac illi spe hoc in-
ceperunt.

SYRUS

Timet.

Inieci scrupulum homini.

SANNIO

O scelera! illud vide, 30

Vt in ipso arriculo oppressit. emtae mulieres
Complures, et item hinc alia, quae porto Cyprum.
Nisi eo ad mercatum venio, damnum maximum 'st.
Nunc si hoc omitto, actum agam; ubi illinc rediero,
Nihil est, refrixerit res. «nunc demum venis? 35
Cur passus? ubi eras?» ut sit satius perdere,

Pendet) Id. in dubio est.

Pedem) C. G. m. sup. script. *feram*.

Venio) L. antiq. *veniam*.

Actum) Disiung. Be. ac *tum*.

potius genere, quae multa, utitur, ut
pedetentum ad illum decipiend. accedat. Atque huc refer, quod ipse lo-
quitur leno, hinc alia quae p. Cypr. 30, 22. *Nav. conduct.* Ergo res non
moram patitur. *Hoc scio.* Ita dixit,
ut Ph. V, 8, 60. Id vero ubi dixerit
Syrus, leno meditabundus tacet.

18. *Hoc ages*) I. e. exiges debitum.
Nam hoc agere dicimus eum, qui in-
stat negotio suo. DONAT.

19. *Hac illi spe etc.*) Verba sunt
tandem intelligentis, quid rei sit;
Andr. I, 1, 98.

20. *Inieci scrup.*) Andr. V, 4, 37
«Hoc leno non audit; simul enim di-
citur, quam ille clamat». DONAT.
Illud vide. Sic solent qui rem magnam

vel inopinatam cum admiratione nar-
raturi sunt.

21. *In ipso artis.*) Sc. temporis; uti
Cic. p. Quinct. 5. *Oppress.*, vel Ae-
schinus vel res ipsa, quam subiicit,
id est, quod nil, *emtae mulieres*
Compl. Praefero prius, ob vs. 30, *P.*
oppr.

24. *Nunc si hoc*) I. e. negotium cum
Aeschino exigendum. *Act. ag.* Pro-
verb., i. e., nihil agam. ERASM.

25. *Nihil est*) Nulla spes est. *Refriz.*
pro refrigerit. *Nunc dem. venis etc.*
«Quasi mimesis est eorum, quae ali-
quando ab Aeschino vel quovis alio
oblici poterant lenoni». WEST.

26. *Cur pass.*) Tibi eripi. *Ubi eras?*
tam diu. *Vt*, particula concludendi,

Quam aut hic nunc manere tam diu, aut tum persequi.

SERVUS

Iamne enumerasti, id quod ad te rediturum putes?

SANNIO

Hoccine illo dignum 'st? hoccine incipere Aeschinum?
Per oppressionem ut hanc mi eripere postulet? 30

SERVUS

Labascit. unum hoc habeo, vide si satis placet:
Potius quam venias in periculum, Sannio,
Servesne an perdas totum, dividuum face.
Minas decem corradet alicunde.

SANNIO

Hei mihi!

Etiam de sorte nunc venio in dubium miser. 35
Pudet nihil. omnes dentes labefecit mihi;
Praeterea colaphis tuber est totum caput;

Tam diu) V. I. *donec recipiam.*

Ad te) Bru. C. c. a te, vitiose. Nisi litera d a simili sequente est absorpta.

Labascit) V. I. *secum.*

Dividuum) *dimidium.*

27. *Nunc tum.*) Nota hic et *nunc* et *tum* esse urgendum. Significat enim *nunc*, quod supra, in ipso articulo, vs. 21; ut *tum* respondet illi, ubi *reddieris*, vs. 18. *Persequi* sc. ius meum, vel *lites*, ut Andr. IV, 5, 16.

28. *Iam enumerasti?*) Ironice interrogat. Numerabant autem per digitos. Qua de re vide P. Colvium ad Apulei. *Reditur.* «*Redire* dicitur alicunde quod commodi est; ut ex agro, vel ex metallis, vel undequaque sit. Nep. Themist. 2: «pecunia quae ex metallis redibat.»

30. *Per oppress.*) Scilicet quum Aeschinus Sannionem in domo ipsius de puella eripienda opprimeret. *Postul.* «pro velit aut speret.» DONAT.

31. *Labasc.*) «Non amplius stat ei sententia.» DONAT.

33. *Divid. face*) «Hoc est, divide.» DON. Itid. Plaut. Rud. V, 3, 52. *Dividuum* «talentum faciam.» Plaut. Lind.

34. *Min. decem*) Dimidiam part. Totum vid. supra I, 37.

35. *De sorte*) «*Sors* est summa, cui extrinsecus acquiritur focus. Liv. VI, 14. H. l. leuo timet de dimidio sortis.

36. *Pud. nihil*) Impersonaliter modeste dixit, ne diceret, Aeschinum nihil pudet. Andr. IV, 1, 13, *omnes dent. labef. mihi.* «Iniuria leuoni tunc dulet, quum adiuncta damna est.» DONAT. Supra I, 52, 53.

37. *Tub. est tot. cap.*) Sic it. illud Terent. «caput mihi tuber fecit,» ex

Etiam insuper defrudet? nusquam abeo.

SYRVS

(*frigide*)

Vt lubet.

Numquid vis, quin abeam?

SANNIO

Immo hercle hoc quaeso, Syre,
Vt, ut haec sunt acta, potius, quam lites sequar, 40
Meum mihi reddatur, saltem quanti emta 'st, Syre.
Scio te non usum antehac amicitia mea:
Memorem me dices esse et gratum.

SYRVS

Sedulo

Faciam. sed Clitiphonem video. laetus est
De amica.

SANNIO

Quid? quod te oro.

SYRVS

Paulisper mane.

45

Defrudet) Sic vcterr. Be. Codd. In C. G. m. *defraudat*. Al. *defrudet*.
V. l. *pecuniam*.

Quaeso, Syre) I. *scire*.

Acta) Sic Fa. In plerisq. Be. *facta*.

Reddatur) Bi. leg. *reddat*, ex auctoritate quorund. Codd.

Non) MSS. Lindenbr. *esse*.

comoed. deperdita, hand dubie Mem-
mandri. Add. Plut. παρὶ καλ. κ. φίλ.
§. 233: ποιῶσι σπεργιάς μαλακώτε-
ρον τὸ πρόσωπον.

38. *Nusq. abeo*) Cf. supra vs. 19.
Comminatio lenonis, quam Syrus con-
temnit.

39. *Numq. vis*) Nota formula; cf.
Eun. I, 2, 111. Cui Syrus servili fa-
cietia addit, *quin abeam*; quia cla-
maverat ille, *nusquam abeo*.

40. *Vt, ut haec etc.*) Ita distinguere
mihi placuit, non secundum alios,
Vt ut, coniunctim. Hoc autem modo
construere commode haec, *huc quaeso*,

Vt — reddatur. Sannio nunc ad pre-
ces se applicat. *Pot. quam lit. seq.*
Quia dixerat Aeschinus supra I, 41:
Nunc vide utrum vis etc.

41. *Meum mihi red.*) Hoc solum
contentus est, quod suum esse patet,
omni foenore neglecto. *Saltem*, « τὸ
ἔσχατον. Notum est autem a captivis
saltem, qui nihil aliud praeter salutem
a victore petunt. » DONAT.

45. *Quid? quod te oro*) Haec pla-
cuit notatio interrogationis, quae in
ipsum ferit, quod interrogatum est.
Non ita vulgaris illa: *quid, quod te
oro?*

ACTVS II, SCENA 3

CTESIPHO. SYRVS

CTESIPHO

Abs quivis homine, cum est opus, beneficium acci-
 pere gaudeas;
 Verum enim vero id demum iuvat, si quem aequum 'st
 facere, is bene facit,
 O frater, frater! quid ego nunc te laudem? satis
 certo scio;
 Nunquam ita magnifice quicquam dicam, id virtus
 quin superet tua.

Bene) Donat. *bene* omisisse aut potius non legisse apparet ex verbis eius, « *bene* subaudiendum est his numero. » MSS. quid, *benefacere*-*facit*; al. contra, *facere benefacit*.

Dicam) C. G. m. sup. script. *de tuis laudibus*.

« In hac scena gratiarum actio est ex persona eius qui praestitit, et eius cui praestitum est, et ex ipsius pretii quantitate. Nam omne quod geritur, aut in rebus est, aut in personis, aut in attributis eorum. » DONAT.

Ctesipho) « Τὸ τῆς χτήσεως πῦς, patrimonii splendor. » MYAET.

2. *Verum enim vero*) His particulis ita iunctis Cicero, quod Ruhnck. monet, raro utitur, et Livius, Sallustius saepe. *Liv.* Ostendit plus esse iuvat, quam gaudium.

3. *O frat. frat.*) Ctesipho maxima

laetitia affectus geminat vocationem, *frater*; contra Cicero summa calamitate exilii oppressus fratri suo scribit, ter it. posita hacce vocatione, *Mi frater, mi frat. mi frater*. Ep. ad Q. fr. I, 13. *Quid*, « propter quid. » DONAT. Nisi quid est pro quomodo, *Nunc te laud.* Ean. III, 5, 17. Et Menand. ὡς ἡδὺ γ' ἐν ἀδελφοῖς ἐμνοῦναι ἑμὸν! Atque in eo summam argumenti Fabulae esse, adelpheiam videlicet, facile credimus. ProL. vs. 11, ubi nota.

4. *Nunq. ita magnifice* etc.) Conf.

Itaque unam hanc rem me habere praeter alias prae-
cipuam arbitror, 5
Fratrem homini nemini esse primarum artium magis
principem.

STAVS

O Ctesipho!

CTESIPHO

O Syre! Aeschinus ubi est?

STAVS

Ellum, te exspectat domi.

CTESIPHO

Hem!

STAVS

Quid est?

CTESIPHO

Quid sit? illius opera, Syre, nunc vivo, festivum
caput!

Qui omnia sibi post putavit esse prae meo commodo.

Alias) Sic a Be. correctum recepi. Vulg. *alias*. Quae vero lectio a Donat. maculasse dicitur, qui moneret, ex composito sic loquutum esse Poëtam, ut rusticum adolescentem balbutientem induceret.

Homini nemini) Sic l. Bemb. Hec. III, 1, 1. Vulg. *homini neminem*. Sed Donat. quoque videtur *homini nemini* legisse, qui subaudiend. potat, « quam mihi. » Sunt qui, *hominem neminem*, ex libb. antiq. legunt.

Qui) Sic l. antiq. At Donat. *Quin. Al. Quine* per interrogationem. perperam.

Post putavit) L. antiq. *putavit*. V. l. *postposuit*.

Commodo) Id. *propt. meum amorem*.

Tibull. II, 6, 9, et 11 sqq. Oratio est cothurno magis quam socco digna, summo animi motu effecta. Cui coferendum est illud Cicerois in Orat. p. Maail, « iam vero virtuti Cu. Pompeii quae potest per oratio iuvolari? » *Magnifico*. Quasi de praeclearo facinore. Sic Romulus victoria Caenineosium insignis vir *magnificus* appellatur Liv. I, 10. *Virt. tua*. Periphrasis pro to.

6. *Artium*) *Artes* nimirum dicit

virtutes. *Princip*, h. e. auctorem; cf. Cic. Tusc. I, 22. Phrasis vero, *principem esse* alicuius rei etiam Velleius utitur lib. I, cap. 14: « vel *magnificentiae* vel *luxuriae princeps* fuit. »

8. *Quid est?* — *quid sit?*) Itid. supra I, 2; 2, 3: « *quid tristis es?* — *quid tristis sim?* » vivo, respisco. *Illius*, Aeschioi.

9. *Prae meo com.*) Id est mei commodi comparatione, ut io Euoucho (II, 2, 8) *Hic ego illum* etc. DONAT.

Maledicta, famam, meum amorem, et peccatum in
se transtulit. 10

Nil pote supra. sed quisnam foris crepuit?

STAVS

Mane, mane. ipse exit foras.

Nil pote supra) Libb. Be. om. *Nil supra potest*. Cum his consentiant Bru. C. e. et utriq. Gothani. C, G. m. sup. script. *esse*.

Sed quisnam) Pat. ed. *quidnam*. Be. *nam quid*. pro *sed quisnam*. C. G. m. sup. script. *apperuit*; unde transitiva significatio verbi *crepuit*.

10. *Maledicta*) H. e. aut lenonis, aut Demese, aut Micionis. *Famam* sc. populi. Ph. V, 8, 18. *Meum amor*. Heaut. II, 3, 110. *Peccatum*. De raptu sc. amatae mulieris. Inter haec praecipue adversabatur fama meretricis de morib. ceste Graecorum. Aristophan. N. 992: «Νῆδ' αἰς ὄρχη-

σπίδος εἰσέραι. etc. — ne fama tua detrimentum capiat.»

11. *Pote*) Pro potest. Sic Valer. Flacc. Arg. IV, 680. *Sed quisnam* etc. Itid. Plaut. Mil. II, 1, fin. «*Sed foris concepuit* hinc a vicino sene *Ipsa exit*.»

ACTVS II, SCENA 4

AESCHINVS. SANNIO. CTESIPHO. SYRVS

AESCHINVS

Vbi ille est sacrilegus?

SANNIO

(*secum*)

Me quaerit. num quidnam effert? occidi!
Nihil video.

AESCHINVS

Ehem! opportune, te ipsum quaero, quid fit, Ctesipho?
In tuto est omnis res; omitte vero tristitiam tuam.

Me quaerit) L. Bemb. non per interrogat. melius. Vulg. *men* quaerit?
Effert) Var. MSS. *effertur*, *effert*,
Tristitiam) L. Bemb. *tristitiam*,

« Mire Aeschinus servat advers. lenonem superbiam, quo ostenditur tanto esse alienior ab amorib. meretricis, quanto nodacior in lenonem ».
DONAT.

1. *Vbi ille est etc.*) Itid. Andr. III, 5, 1. *Me quaer.* Conf. Euv. V, 6, 5. *Num quid eff.*, sc. argenti. Leno videlicet spe pretii accipiendi incitatus,

Aeschino nihil efferente, misere exclamat: *occuldi! Nihil video.*

2. *Ehem*) « Interiectio repentinae rei ». WEST. *Opp. te ipsum etc.* Supra I, 2, 1: « Aeschinus nimirum fratre viso, cum illo disserit ita, ut animum prodit fraternum ». BURET.

3. *In tuto est o. res*) Andr. III, 1, fin.; Hec. IV, 3, 11, 30. *Vero*, abundat, aut correctivum est.

CTESIPHO

Ego illam hercle vero omitto, qui quidem te habeam
fratrem. o mi Aeschine,
O mi germane! ah, vereor coram in os te laudare
amplius, s
Ne id assentandi magis, quam quo habeam gratum,
facere existumes.

AESCHINUS

Age, inepte! quasi nunc non norimus nos inter nos;
Ctesipho.
Hoc mihi dolet, nos paene sero scisse, et paene in
eum locum
Redisse, ut si omnes cuperent, tibi nil possent auxi-
liarier.

CTESIPHO

Pudebat.

AESCHINUS

Ah, stultitia 'st istaec, non pudor, tam ob parvulam, o

Heracle) Mu. ed. facile pro *hercle*.

Ne id) I. non hab. id.

Quo) Al. quod.

Nunc non) Hoc non We. omitt. et nunc explicat emphatice esse nunc demum.

Hoc) Al. praemitt. Sed.

Eum) Be. ing. rem, quasi haec vox ex Heaut. II, 3, 118, desideretur.

Redisse) C. G. m. sup. script. tuum amorem. Ibid. in marg. quia tu fugam inires propt. amorem illius.

4. *Ego illam hercle etc.*) Ctesipho hic summa laetitia et admiratione affectus, fratrem prae ipsa amica amans, praeclare ostenditur. Te. Acuitur te pronuntiatione. O mi Aesch. Suavisime blanditur.

5. *Coram*) «Ad ipsum pertinet qui laudat». DONAT. Vereor, in os te laud. Hic congruum est, quod Aristotel. dicit, Rhet. II: ἐπαινεῖν παρὸντα καλὸν καὶ ἔστιν.

6. *Assentandi*) Scil. causa. Huius

ellipseos Sanctius exempla more suo conpressit, Min. I, 15. Quo hab. grat. Sic Plautinum, Truc. II, 7, 56: «Dona accepta grataque habeo». Similit. Cic. Q. Tusc. V, 15. Facere, scil. me.

8. *Paene sero scisse*) «Intellige, puellam Cypram esse deportandam, et pro mancipio vendendam». WEST.

9. *Et si a. sup. tibi etc.*) Ibid. Cic. Or. p. Rosc. A. 32: «ut testes omnes, si cuperent, interfic. non possent».

10. *Pudeb.*) «Sub. amorem meum

TERENT. Com. TOM. II.

D

Rem paene ex patria? turpe dictu. Deos quaeso, ut
istaec prohibeant.

CTESIPHO

Peccavi.

AESCHINVS

Quid ait tandem nobis Sannio?

SYRVS

Iam mitis est.

AESCHINVS

Ego ad forum ibo, ut hunc absolvam; tu intro ad
illam, Ctesipho.

SANNIO

(*submissa voce*)

Syre, insta.

SYRVS

Eamus: namque hic properat in Cyprum.

SANNIO

Ne tam quidem;

Patria) C. G. m. *excessisse*. Glossae speciem habet.

Ad) Id. *apud*. Andr. I, 5, 29.

Ne tam) Ibid. *sop. script. cito-ibo*.

aperire patri ». WEST. *Stultitia est*.
« Ideo *stultitiam* vocat Aeschinus,
quidquam celare patrem, quod ipse
nihil celaret Micionem. Supra I, 1,
29 ». WEST.

11. *Paene ex Patr.*) « Quia smato-
res eomici cito comminantur, patriam
se deserturos, ut amicos sequantur ».
DONAT. *Turpe dictu*. Recte: quippe
cum libero homini patria ceteris re-
bus omnibus, ne dicam meretrice,
cattor esse debet. Heaut. I, 1, 85.
Deos quaeso. Verb. *quaeso* item adhib.
Cic. Fam. III, 2, ut ab eo dependeat
accusandi casus. *Di istaec etc*. Hac
fere ratione Coenus ille Alexandrum
regem, nomine militum, alloquiturus,
Da, inquit, *prohibeant* a vobis im-
pius incutes. Curt. IX, 3.

12. *Tand. nobis*) Cf. infra IV, 5, 31.

Iam mitis est. Contra illud I, 30. *Mi-
tis*, colaphis contusus. Eun. V, 7, 4.

13. *Ego ad forum — tu intro*) Disce
hic, quam eleganter pronomina per-
sonarum, ego, tu, discernendi causa,
sibi invicem opponantur; v. Priscian.
lib. X, *ad for. ibo*. Vbi scilicet ta-
bernæ erant argentariæ, unde, pi-
gnore dato, sumere licebat, quantum
opus esset argenti. Pl. V, 8, 28, 29.
Not. Donat.: « Tune enim *in foro*, et
de mensæ scriptura magis, quam ex
arca domoq. vel eista pecunia nume-
rabatur ». *Vt hunc absol.* Scil. San-
nionem. Itid. Plaut. Epid. V, 1, 25:
« *absolve* me atque argentum nu-
mera ».

14. *Insta*) « Scil. ut mihi argentum
renumeretur ». WEST.

Quamvis etiam maneo otiosus hic.

SYRVS

Reddetur: ne time. 15

SANNIO

At ut omne reddat.

SYRVS

Omne reddet. tace modo, ac sequere hac.

SANNIO

Sequor.

CTESIPHO

(*revocat illos sequuturum*)

Heus, heus, Syre!

SYRVS

Hem! quid est?

CTESIPHO

Obsecro hercle, hominem istum impurissimum
Quam primum absolvitote, ne, si magis irritatus siet,
Aliqua ad patrem hoc permanet, atque ego tuum
perpetuo perierim.

SYRVS

Non fiet, bono animo es: tu cum illa te intus oblecta interim, 20

Heracle) Be. ex veterr. te.

Aliqua) V. I. parte.

Es) C. G. m. esto, atque insuper, explicandi causa, additum sis.
Hinc licet videre, quae nimis est cura glossatorum.

15. *Quamvis etiam*) «Pro in quantum vis». DONAT. Liv. XXXVIII, 19: «convectis omnibus, quae ad usum quamvis longi temporis subficerent». Otios., h. e. sine negotio.

16. *Omne*) Non dividuum, ut supra 2, 33.

17. *Impuriss.*) H. e. avarum. Eodem significatu Cic. p. Cluent. 25: «Quae pecunia simulatq. ad eum delata est, homo impurissimus statim coepit etc.»

18. *Quam primum*) Pro quo Livius

more suo diceret, «primo quoque tempore». *Irritatus*, scil. leno, si forte clamorem denovo tollat. Supra I, 26. Nam *irritari* proprie canes dicuntur. *Ne hoc permanet*; cf. Plant. Capt. II, 1, 25: «Neve permanet palam haec nostra fallacia».

19. *Perp. perierim*) West. opinatur, Ctesiphoni timendam esse abdicationem et exheredationem. Cuius de causis, vid. Quintil. Instit. VII, 4.

20. *Tu cum illa te oblecta*) Cf. supra I, 1, 24.

Et lectulos iube sterni nobis, et parari cetera.

Ego iam transacta re convortam me domum cum obsonio.

CYRIPHO

Ita quaeso, quando hoc bene successit, hilarem hunc sumamus diem.

Hilarem) *Correx.* Palmer. *hilare sumamus.* Qui vero id. *hilare* averb. ab nomine *hilarus*, hodie *hilaris*, deductum esse probat.

21. *Lect. iube sterni nob.*) «Loquitur ex more servorum, quorum animus, heris vel gravissimis reb. districtis, semper in patinis erat». WEST.

22. *Transacta re*) Pat. «cum Sanctione scilicet».

23. *Quando hoc etc.*) Si bene ille fuerit absolutus; conf. vs. 18. *Hilar, hunc sumam. diem.* Infra V, 3, 68. *Sumam.* pro consumamus. Solet autem animus hominum spe prosperi eventus excitari.

ACTVS III, SCENA 1

SOSTRATA. CANTHARA

SOSTRATA

Obsecro, mea nutrix, quid nunc fiet?

CANTHARA

Quid fiat, rogas?

Mea) Al. tu.

Fiat) Sic l. Bemh. In antiq. *fiet.* Andr. V, 1, 21.

Rogas) Al. rogatas.

«Haec scena tragoediae ordinem servat. Nam tragoedia in tria dividitur, expectationem, gesta et exitum».
DUNAT.

Sostrata) Matrona, τὸν κρατὸν ἐν ζώνῃ, a salute copiarum.

1. *Mea*) Pro blandimento positum. *Nutrix*, honorificum est, ut Virg. A.

Recte aedepol spero.

SOSTRATA

Modo dolores, mea tu, occipiunt primulum.

CANTHARA

Iam nunc times, quasi nusquam adfueris, nunquam
tute pepereris.

SOSTRATA

Miseram me! neminem habeo: solae sumus. Geta au-
tem hic non adest,

Nec quem ad obstetricem mittam, nec qui arcessat
Aeschinum. 5

CANTHARA

Pol is quidem iam hic aderit: nam nunquam unum
intermittit diem,

Quin semper veniat.

SOSTRATA

Solus mearum est miseriarum remedium.

CANTHARA

E re nata melius fieri haud potuit, quam factum 'st,
hera,

Dolores) V. I. *parturitionis*.

Nusquam) Sic Be. e Cod. a. Petr. elegantius quam *nunqu*. vulg.

Nec) Be. ing. *est*. Quo nihil opus, quia praecedat *adest*, vs. 4.

Nata) Codd. Be. om. *natae*. Itid. C. G. u.

IV, 634: «Annam, chara mihi nutrix,
huc siste sororem». *Quid nunc f.* etc.
Supra II, 3, 8. Imploratio est magis
trepidantis, quam interrogatio.

2. *Recte aedep. sp.*) Sic Heant. I, 1,
107. *Mea tu*. «Haec pronomina be-
nevolentiam audientis mercantur».
Erga. *Primulum*. Initium doloris di-
minutive demonstrat.

3. *Adfuer.*) Cf. Andr. IV, 4, 32.

4. *Nemin. hab.*) Cf. Eun. I, 2, 67.
Solae sumus; conf. Andr. II, 3, 7.
Geta non adest. Apparatio est Poëtae,
qua ostendatur absens, qui superven-
turus est. *Arcess. Aeschin.* Andr. IV, 2,

7. *Solus mearum etc.*) Cf. Heant.
III, 2, 28.

8. *E re nata*) Locutio obscurior.
Usurpant quidem eodem fere sensu,
ex re nata vel *pro re nata*, uti Cic.
ad Attic. VII, 8. Nnt. Donat. «Sic
dicimus proprie de iis, quae contra
voluntatem nostram acciderunt;» ut
b. l. ex vitio virginis; *Far.* ex Budaent
rem natam dici, quae repente acci-
dat, *πρῶτα νωστὶ συμβεβηκός*.
Add. Liv. II, 1, consilium ex re na-
tum, h. e. quod ex praesenti rerum
conditione capiatur. Ceterum Can-
thara videtur nostra cum Livio loqui

Quando vitium oblatum est, quod ad illum attinet
 potissimum,
 Talem, tali genere atque animo, natum ex tanta fa-
 milia. 10

SOSTRATA

Ita pol est, ut dicis: salvus nobis, Deos quaeso, ut
 siet.

Genere) Pro genere Be. sing. ingenio. Nihil enim interesse inter genus ac familiam fortiter contendit; ideo Donat., qui in vulgata acquiescat lectione, satis laborare, quomodo genus ab familia distinguat. Atqui Donat. distinguit inter ea, genus ad vivos referendo, familiam ad defunctos. Sunt qui genus pertinere existimant ad nobilitatem, familiam ad copias. Infra III, 55, 57.

dicente: saepe ex iniuria postmodum gratiam ortam; » quum sermo illi est lib. I, c. 10, de Sabinorum virginitatibus raptoribus suis postmodo conciliatis.

9. *Vitium oblat. est*) Sic Hec. III, 2, 23. Ad illum, sc. auctorem. Potissimum. Cf. Andr. II, 6, 23.

10. *Talem*) « Laus scilicet a corpore, a fama, a pulchritudine. » Do-

NAT. *Genere atq. animo*. Vtrinq. bona sunt, si quidem illud extrinsecus est, animus autem hominis ipsius. Nam Cicero constituit esse tria genera bonorum, maxima animi, secunda corporis, externa tertiam. Tusc. Q. V, 30. Ex tanta fam. « ex tam divite domo. » DONAT. Hecut. IV, 8, 4.

11. *Salv. ut siet*) Constructio verbor. ead. est, quae supra II, 4, 11.

ACTVS III, SCENA 2

GETA. SOSTRATA. CANTHARA

GETA

(*ad semetipsum*)

Nunc illud est, quod si omnia omnes sua consilia
 conferant,
 Atque huic malo salutem quaerant, auxili nil adferant,
 Quod mihique heraeque filiaeque herili est. vae mi-
 sero mihi!
 Tot res repente circumvallant, unde emergi non potest,
 Vis, egestas, iniustitia, solitudo, infamia. 5

Illud) V. I. tempus.

Omnia omnes) Sic Bc. ex Codd. s. numerosius, quam Fa. *omnes omnia*.

«Hic locus, secundum artem comicam, servum currentem exprimit, et nuntiantem mala. Maxima itaq. pars scenae motoria est.» DONAT.

Geta) «Servus, etiam gentile, a Getis, qui postea Gothi dicti.» MYN. *Canthara*, «ἀρό τοῦ κανθαρίου, a poculo, quod nutrix puero praeberet potum.» FAE.

1. *Nunc illud est*) «Vtrum periculum? an tempus? Est enim ellipsis.» DONAT. *Quod si*, pro si simpliciter. Malebant olim Guyet. et West. quum *si*, pro *quodsi*, ut sanior esset constructio *cons. conf.* Cf. Heaut. III, 1, 64, 65. *Si omnia omn. sua etc.*

Locutio desperantis, cuius similis est supra II, 4, 9.

3. *Quod*) Scil. malum. *Mihique*. Bene animadvert. Douat. mirari in servo fidem, quum primum se ponat in herili malo. *Mihique, heraeque filiaeque*. Poetae particulam *que* eleganter geminant vel ter aut quater repetunt. Sic inter al. Virg. A. I, 89.

4. *Tot res r. circumv.*) Cf. Andr. I, 5, 25. *Circumvallare* de castris animum obsidendis aut muniendis. *Unde emergi*. Quasi e silvis. Sic proprie Liv. XXI, 25.

5. *Vis, egestas etc.*) Quae sin-

Hocce saeculum! o scelera! o genera sacrilega! o
hominem impium!

SOSTRATA

(*ad Cantharam*)

Me miseram! quidnam est, quod sic video timidum
et properantem Getam?

GETA

Quem neque fides neque iusiurandum, neque illum
misericordia

Repressit, neque reflexit, neque quod partus instabat prope,

Cui miserae indigne per vim vitium obtulerat.

SOSTRATA

Non intelligo 10

Satis, quae loquatur.

CANTHARA

Propius, obsecro, accedamus, Sostrata.

GETA

Ah,

Saeculum) L. antiq. *saeculum*; versa repugnante.

Impium) Pleriq. *impurum*.

Illum) Donat. monet, *illum* abundare. MS. Par. 3, *ulla*. Quod vero, ut opinor, tribuitur magistellis, qui non saperent venustam pronomini, *illum*, abundantiam.

gula Donato explicantur: «*Fis*, il-
lata, *egestas*, ipsius puellae, *iniustitia*,
iudicium illius temporis, *solitudo*,
a defensoribus, *infamia*, ab iis
qui credunt pretio vitiatam.» Ex
schol. *iniustitia* est, quia, data fide,
hanc aliam amat.

6. *Hoc saecul. o scel.* etc.) Prius
saeculum incusat, deinde homines.
Itid. Cicero exclamat, in Catil. I, 1:
«o tempora! o mores!» O *homo imp.*
«*Aeschinum* scilicet.

8. *Illum*) Venuste abundat. Sic
Virg. A. V, 457: «nunc dextra in-

geminans ictus, nunc ille sinistra.»
Itid. infra vs. 17. *Iusiurand.* Cf. in-
fra vs. 34.

9. *Neq. reflex. neq.*) Tò neque
saepe repetitum exaggerat crimen ad-
missum. *Partus*, sc. eius.

10. *Vitium*) Stuprum. *Non in-
tell. Satis quae* etc. «Ad hoc Sostra-
ta ignorans inducitur, ut malo nun-
tio repente feriat.» DONAT.

11. 12. *Ah, Me mis.*) Non desi-
stat exclamare, nec videns nec au-
diens pro ardore animi mulieres in-
terloquentes.

Me miserum! vix sum compos animi, ita ardeo iracundia.

Nihil est quod malim, quam illam totam familiam mihi dari obviam,

Vt ego iram hanc in eos evomam omnem, dum aegritudo haec est recens.

Satis mi id habeam supplici, dum illos ulciscar modo. 15

Seni animam primum extinguerem ipsi, qui illud produxit scelus;

Tum autem Syrum impulsorem, vah! quibus illum lacerarem modis?

Sublimem medium arriperem, et capite pronum in terram statuerem,

Vt cerebro dispergat viam;

Adolescenti ipsi eriperem oculos, posthaec praecipitem darem; 20

Totam) R. non hab. *totam*.

Vt ego) A plerisq. MSS. ego abest.

Seni) V. I. Micioni.

Pronum) Palmerius *prorum* restituit primus, quod vero vocabulum ob tantam similitudinem scripturae facile corrumpebatur in *primum*. In C. G. m. quidem script. invenio *pmū*, ut vix constet, utrum illorum verius legatur. Sed *primum* ex versu 16 huc migrasse verisimile est.

13. *Nih. est quod malim quam etc.*) Cf. Hec. V, 2, 28.

14. *Aegrit. h. recens*) Itid. Cic. Fam. X, 23: «Iracundias autem harum rerum recentes habebant.»

15. *Sat. m. id hab. etc.*) «Moraliter loquitur: nam fere quando quisquam irascitur, sibi videtur fortis, tanq. qui plus audet.» DONAT. Describit autem impetum ac deformitatem iratorum Lactantius, de Ira I, 1. *Sat. supplic.* Andr. V, 3, 32. *Modo.* Praesentem expetit ultionem, dum ferveret iracundia.

16. *Proflux.*) H. c. et genuit et

educavit. Sic Plant. Bacch. III, 3, 51: «qui illum *produxit* sibi.» Hinc patet Demeam intelligi patrem, non Micionem.

17. *Syr. impuls.*) Cf. Eam. V, 5, 18: «improbam adolescentis magistrum.» WEST. *Quib. ill. lacer. modis?* «Sic homo saevire cupit in hominem, ut lupo in agnum.» Phaed. I, 1.

18. *In terr. stat.*) Praecipitarem in terram. Itid. Catull. XVII, 8.

19. *Dispergat*) Pro dispergeret, in ore servi eiusq. irascentis condonandum.

20. *Erip. oculos*) «Bene oculos,

Ceteros ruerem, agerem, raperem, tunderem et prosternerem.

Sed cesso heram hoc malo impertiri propere?

SOSTRATA

Revocemus. Geta!

GETA

Hem,

Quisquis es, sine me.

SOSTRATA

Ego sum Sostrata.

GETA

Vbi ea est? te ipsam quaerito,
Te exspecto: oppido opportune te obtulisti mi obviam,
Hera.

SOSTRATA

Quid est? quid trepidas?

GETA

Hem mihi!

SOSTRATA

Quid festinas, mi Geta? 15

Exspecto) Bc. *expeto* ex Cod. Acad. 1

amoris indices, adiutoresq. flagitii.»
DONAT.

21. *Ruerem*) «Impetum minitantis servi invant tum litera canina r, saepius iterata hoc versu, tum asyndeton.» Wess. Praeterea Sanctius recte monet in Min. I, 13 imperfecta, *arriperem, statuerem* etc. melius facere ad illustrandam rem, quam temp. futurum; dein, si optemos, semper nos futurum innere, ut: «Vtinam hoc contingeret.» Quoad syllabas aequaliter finientes, cf. Eun. II, 3, 82, not.

22. *Impertiri*) «Participem facere.» EVGR.

23. *Ego sum Sostr.*) Cf. Andr. V, 6, 1. Qui sit h. l. ut qui vocatus est, non viderit vocantem? Donat. putat, ab ira Getam impediri, quo minus videat. West. opinatur, aversum pallio prehensum a Sostrata.

24. *Oppido*) Valde. *Opp. te obt. obt.* Cf. Andr. IV, 2, 3.

25. *Quid festin.*) Eun. IV, 3, 8. Omnino notamus, *festinare* dici perturbatos, properare occupatos vel iussos. Vid. Liv. XXII, 49 fin.

Animam recipe.

GETA

(anima exhausta singultim)

Prorsus.

SOSTRATA.

Quid istuc prorsus ergo 'st?

GETA

Periimus,

Actum 'st.

SOSTRATA

Loquere ergo, obsecro te, quid sit.

GETA

Iam.

SOSTRATA

Quid iam, Geta?

GETA

Aeschinus.

SOSTRATA

Quid is ergo?

GETA

Alienus est ab nostra familia.

SOSTRATA

Hem,

Perii! quare?

GETA

Amare coepit aliam.

SOSTRATA

Vae miserae mihi!

Animam) Sic l. Bemb. In antiq. *animum*.

26. *Animam recipe*) Cf. Hec. II, 2, 12: *respira. Periim. Act. est.* « Bina verba iunguntur. Verba sunt desperationis. » DONAT.

27. *Loquere*) Donat. explic. « Bene, *eloquere*. Nam conatur tantum, quod non intelligitur. Iam plus gestu quam dictis agitur. » Ex his enim explicandi verbis cognoscitur, Doo. *eloquere* legisse. *Iam*. Exhausta anima nondum se collegit. *Quid iam?*

Repetit tò iam, ut supra *prorsus*, vsq. 26.

28. *Alien. est ab n. fam.*) Cf. vsq. 40: « Bene, *alienus*. Getae namque ipsi iam dominus, Sostratae gener, Pamphilae maritus vocabatur. » DON. Hec. IV, 4, 36.

29. *Amare coepit*) « Prius est *amare coepit*, quam *amat* etc. » DON. *Vae mis. mihi*. « Mire interponitur mulieris affectus novo munio. » ID.

GETA

Neque id occulte fert, ab lenone ipse eripuit palam!

SOSTRATA

Satin' hoc certum 'st?

GETA

Certum; hisce oculis egomet vidi, Sostrata. 34

SOSTRATA

(lacrimans)

Ah,

Me miseram! quid iam credas? aut cui credas? nostrumne Aeschinum?

Nostram omnium vitam, in quo nostrae spes omnesque opes sitae

Erant: qui sine hac iurabat se unum nunquam victurum diem:

Qui se in sui gremio positurum puerum dicebat patris, 35

Ita obsecraturum, ut liceret hanc sibi uxorem ducere.

GETA

Hera, lacrimas mitte, ac potius, quod ad hanc rem opus est porro, consule,

Certum) Var. *certum*, *certo*, *certe*.*Patris*) L. antiq. *patrem*. Al. *patres*.*Consule*) L. Vatic. *prospice*.30. *Occulte fert*) Opp. *Palam* *ferre*, *proferre*, infra vs. 41. *Ab lenone*, pro lenoni. Sic Cic. p. Marcello 10: «arma ab aliis erepta sunt»31. *Hisce oculis eg. vidi*) Cf. Heaut. III, 3, 3.32. *Me mis.*) Sostratam lacrimare, ex verbis Getae patet, infra vs. 37. *Quid i. cred.* Cf. Heaut. II, 3, 15. Tam levia, inquit, nunc sunt ingenia hominum, ut vix sciamus, quid et cui credamus. *Nostr. Aesch.* sc. hoc fecisse.33. *Vitam*) Gaudium, delicias.*In quo n. spes etc.* Comice iunguntur *spes* et *opes*. Infra IV, 9, 35. *Qui sine hac iurabat etc.* Itid. Plaut. I, 1, 92: «Profecto nullo pacto possum vivere, Si illa a me abalienatur.»35. *Qui se in sui etc.*) Ordo est, *Qui diceb. se puer. pos. in grem. patris sui, Micionis. Puerum*, nempe qui nasceretur. Huic morem veterem spectari, quidam ostendere voluit ex Homer. Iliad. IX, 453.36. *Ita*) Postea. *Hanc*. Scilicet ex qua suscepisset autum.37. *Ad hanc rem*) Cf. V, 3, 2.

Patiamurne? an narremus cuiquam?

CANTHARA

Au au, mi homo! sanus es?

An hoc proferendum tibi videtur usquam esse?

GETA

Mi quidem non placet.

Iam primum illum alieno animo a nobis esse, res ipsa
indicat. 40

Nunc si hoc palam proferimus, ille infitias ibit, sat
scio.

Tua fama et gnatae vita in dubium veniet. tum si
maxime

Fateatur, cum amet aliam, non est utile hanc illi
dari.

Quapropter quoquo pacto tacito 'st opus.

SOSTRATA

Ah, minime gentium,

Non faciam.

GETA

Quid ais?

SOSTRATA

Proferam.

CANTHARA

Hem, mea Sostrata, vide quam rem agas. 45

Esse) Vn. Reg. Be. non hab. *esse*. Ceterum haec integra *Cantharae* verba, Wc. teste, in MSS. quibusd. et Edd. vetust. *Sostratae* tribuuntur.

Amet) L. *amat*.

Dari) C. G. m. *dare*. Sed *e* in fine mutatum apparet a manu alicuius imperiti. Ead. lect. est Bru. Cod. editi.

Tacito) Plur. vetusti *celato*.

38. *Patiamur*.) Sub. iniuriam illatam.

39. *Proferend*.) Ellipsis. *Palam*; cf. vs. 41.

41. *Ille inf. ib.*) Gravidam a se esse Pamphilam.

42. *Vita, salus*) Andr. V, 1, 3.

43. *Fateatur*) Vitiasse puellam.

Cum amet aliam. Geta enim audiuit, Aeschinum lenoni eripuisse paltriam, quam suam esse credit amicam. *Hanc*, Sostratae filiam.

44. *Quapropt*.) Concludendi particula, rationib. inde a vs. 40 praemissis. *Tacito*, ut taceatur parvus.

45. *Non fac*.) *Non tacebo*. Eun. II, 3, 98.

SOSTRATA

Peiore res loco non potest esse, quam in quo nunc
 sita 'st.
 Primum indotata est; tum praeterea, quae secunda
 ei dos erat,
 Perit: pro virgine dari nuptum non potest. hoc re-
 liquum est,
 Si infitias ibit, testis mecum est annulus, quem ipse
 amiserat.
 Postremo quando ego mihi sum conscia, a me cul-
 pam esse hanc procul, 50
 Neque pretium, neque rem intercessisse, illa aut me
 indignam, Geta,
 Experiar.

GETA

Quid istuc? accedo, ut melius dicas.

SOSTRATA

Tu, quantum potes,

Peiore) MS. Pal. 3 praemitt. *In.*

Quem ipse) L. antiq. non hab. *ipse.*

Intercessisse) C. G. m. ullam ante intercessisse.

Illa aut) Par. p. var. *illam autem.* Etiam C. G. m. hab. *illam*, cui
 voci subscript. *culpa.*

Istuc) L. Bomb. *istia.*

Dicas) In uno MS. Leidens. We. teste sup. script. est, *hanc causam.*

46. *Peiore res loco etc.*) Hac ratione nititur Sostrata, se rem palam faciendo nec sibi nec filiae maius incommodum esse contracturam, quam quo iam nunc prematur. *Sita*, posita.

47. *Indotata*) Pauper. *Secunda dos*, h. e. illibata pudicitia. Sic Plaut. Amph. II, 2, 209.

49. *Test. nec. est annul.*) « Annulus est penes me, testis, Pamphilum ab Aeschino esse vitiatum.

50. *Quando*) « Pro quoniam. »

DONAT. *Hanc*, quoad virgini. vitiatam. *A me culp. esse h. proo.* Similit. Phaed. I, 10, 5.

51. *Neg. pret. neg. rem etc.*) « Q. d. nihil quod nomine vel specie venire possit. » WEST. *Neg. rem me indign.* Honestè dicit, *rem me indignam.* Sed nec illa, sc. virgine, nec matre indigna intercessit res, quae omnem spem nubendi auferret.

52. *Experiar*) « Apud indices agam. » DONAT. Sic Cic. p. Rosc. 9: « *experiri iudicio.* » Quid ist, Verbi-

Abi, atque Hegioni cognato huius rem enarrato
omnem ordinē.
Nam is nostro Simulo fuit summus, et nos coluit
maxime.

GETA

Nam hercle alius nemo respicit nos.

SOSTRATA

(a scena recedit)

Propera tu, mea Canthara, 55

Curre, obstetricem arcesse; ut, cum opus sit, ne in
mora nobis siet.

Simulo) V. I. merito.

Propera) Bc. ed. *propere*, ut Andr. V, 6, 15.

Cum opus sit) C. G. m. colloc. *op. cum sit*.

negre consentientis. Perizon. ad Sanct. M. explic. *Istuc*, pro hac, vel hoc, generis neutrius. *Accedo ut mel. dic.* Varie capiunt haec interpretes. Quorum vero haud ullam habeo, cui totum me addicam. Certum tamen est, Getam, rationibus Sostratae auditis, de proferenda illa re persuasum, tandem accedere ad dominae sententiam.

53. *Huius*) Puellae. *Reh en. oua. ord.* Cf. Euu. V, 4, fin.

54. *Simulo*) «*Simulus* Sostratae maritus, pater puellae vitatae ab Aeschino, hic est ὁ ἀμύλος.» Myn. *Summus*, sc. amicus; cf. Andr. V, 6, 6. *Nos col.* Infra V, 8, 4.

55. *Respice nos*) «Quod dicitur, providet, consulit nobis. Respicit vero potentior humiliorum.» WEST.

56. *Curre*) Servorum est *currere*; cf. Heaut. Prol. vs. 37.

ACTVS III, SCENA 3

DEMEA. SYRVS

DEMEA

Disperii! Ctesiphonem audiui filium
 Vna adfuisse in raptione cum Aeschino.
 Id misero restat mihi mali, si illum potest,
 Qui alicui rei est, etiam eum ad nequitiam adducere.
 Vbi ego illum quaeram? credo abductum in ganetum 5
 Aliquo. persuasit ille impurus, sat scio.
 Sed eccum Syrum ire video. hinc scibo iam, ubi siet.
 Atque hercle hic de grege illo est: si me senserit

Adfuisse) Plurim. MS. *affuisse*. L. Bemb. *fuisse*.

Alicui) C. G. m. *alicuius*. Sup. script. *utilitatis*.

Eum) Lindenbr. omitt. *eum*, quod Par. narrante abundat.

Nequitiam) Al. *nequitium*. Sed Faëro sapit antiquitatem magis illud.

Illum) V. I. *Ctesiphonem*.

Impurus) V. I. *Aeschinus*.

Illo) Id. *raptorum*.

« Hic ostenditur, quod severi homines, ac recti et honesti tenaces, vel ridiculi sunt, vel odio habentur, quoquo accesserint. » DONAT.

1. *Disp. Ctes. aud. fil.*) « Magno affectu et quasi exclamantis, addidit filium: quasi causam redderet cur dixerat, *Disperii*. » DONAT.

3. *Id rest. mihi mali*) Cf. Ph. V, 5, 3. « Bene restat, tunc iam summum malum sit, Aeschinum esse corruptum. » DONAT.

4. *Alicui rei est*) Idoneus homo frugi. Supra dixerat Ctesiphonem, *Rei op. dare*, I, 2, 15. *Eum*, per pleonasm. uti supra 2, 17: *Syr. quib. illum*.

5. *In gan.*) Cf. Heaut. V, 4, 11. Itid. Plaut. Men. V, 1, 3: « Immersit aliqua sese in ganeum. » « Veteres ganeum meretricium tabernae dicebant; ἀπὸ τοῦ γὰρ, quod ipsa sit in terra. » DONAT.

Eum quaeritare, nunquam dicet carnufex.
Non ostendam id me velle.

STAVS

Omnem rem modo seni, 10

Quo pacto haberet, enarramus ordine.
Nil vidi quicquam laetius.

DEMEA

Proh Iupiter!

Hominis stultitiam.

STAVS

Collaudavit filium;

Mihi, qui id dedissem consilium, egit gratias.

DEMEA

Disrumpor.

STAVS

Argentum adnumeravit ilico, 15

Dedit praeterea in sumtum, dimidium minae.

Id distributum sane est ex sententia.

DEMEA

Hem,

Pacto) Pleriq. Codd. *se* refragante metro.

Hominis) V. L. *fratris mei*.

Argentum) Id. quod daretur lenoni pro puella.

9. *Nunq. dicet*) Sc. ubi sit Ctesiph.

10. *Non ostend.*) Pro dissimulabo. Ita Simo in Andr. III, 4, 9. *Omn. rem*; cf. supra 2, 53. *Seni*, Micioni; cf. supra II, 73, 74.

11. *Enarramus*) Pro *enarravimus*; quod al. MSS. legunt.

12. *Nil vidi quicq. laet.*) «Id significat, Micionem non tulisse agere raptionem fiduciariae factam ab Aeschino.» WEST. *Proh Iup.* Cf. Andr. IV, 3, 17. Syrus Demeam ita illudit, ut in hunc cadat illud Ciceron.: «Sed quia stomachabatur, ridiculi videbantur esse.» Orat. in Verr. I, 46.

13. *Stultitiam*) Nempe qua indul-

geat flagitiis Aeschini. *Collaud.* De Micione agit dissimili fratria. *Filium.* «Aeschinum scilicet *φιλῶντιόν*, qui fratria causa id fecerat, ut maius malum averteret.» Btr.

16. *Disrumpor*) Sc. dolore. *Argent.* Supra II, 1, 37, 38. *Adnum. ilico.* Nota utrumque, et *adnumeravit*, et *ilico*.

16. *In sumt.*) Intellige, Syro et conservis; unde viverent lautius. Latini dicunt, *cum in sumtum dare, tum in sumtum habere*, ut Cic. Fam. IX, 20. *Dimid. minae*; conf. Heaut. III, 1, 66.

17. *Distribut.*) Sub. in singulos lentiores cibis parandos; uti mox

TERENT. Com. Toim. II.

E

Huic mandes, si quid recte curatum velis.

SYRVS

Ehem, Demea, haud adspexeram te. quid agitur?

DEMEA

Quid agatur? vostram nequeo mirari satis

10

Rationem.

SYRVS

Est hercle inepta, ne dicam dolo,
Atque absurda. pisces ceteros purga, Dromo;
(*avertit se a Demea clamitans conservis*)

Congrum istum maximum in aqua sinito ludere

Paulisper. ubi ego venero, exossabitur:

Prius nolo.

DEMEA

Haecceine flagitia!

SYRVS

Mihi quidem non placent. 15

Venero) *Al. rediero.*

infra ostenditur. *Ex sententia*, ex voto. Sic Cic. Qu. Acad. IV, 31; *ex sententia* navigare.

18. *Huic mand. si quid* etc.) Hoc fere id. Ph. IV, 4, 7, 8; prius tamen in Plaut. Asin. I, 107: «Eid. homini, si quid curatum velis, Mandes.» Vid. Lindenbr. Obs. Et Donat. not.: «Ironia est maioris stomachi, quin ille dixit, *ex sententia distrib.*, hoc est, ut indicat Demea, dilapidatum.» DONAT.

19. *Haud adspex.*) Dissimulat enim adspexisse.

20. *Neg. mir. sat.*) Cf. Eun. III, 4, 9. *Vestr.* Scilicet non Syri solum, sed etiam sodalium.

21. *Ration.*) Signific. aut modum agendi, eumq. malum, ut infra V, 3, 26, aut arithmetice, *rationem* composui; cf. supra II, 1, 54. Hac enim significatione recte Demea uti vide-

tur, quum Syrum viderit de eo, quod in sumptum suum acciperet, gaudens. *Est hercle inepta.* Assentit seni, aliter sentiens; quod est comicum. *Ne illo. dolo.* Plantinum est, pro ne mentiar.

22. *Purga*) Desquama, exentera. «Animus ita est Syri in patinis, ut Demeam non nisi *καταπύω* adloquatur.» WALT. Hic locus ex Plaut. est Aul. II, 9, 1, totus expressus.

23. *Congr.*) Græce γογγύς, piscis in deliciis, maxime ex Sycone adjectus. *Ludere.* Proprie ludere pisces dicuntur, Cic. Arist. car. vo. 328. Et Ovid. Met. IV, 685.

24. *Exossab.*) Plaut. Amph. I, 1, 161 sqq. «*Exossatum* os oportet,» ubi Taubm. «Exos et edentatum ac contritum.»

25. *Prius nolo*) Superbe et pro auctoritate. *Haec flagitia* sc. servo-

Et clamo saepe: saltamenta haec, Stephanio,
Fac macerentur pulchre.

DEMEA

Di vostram fidem!

Vtrum studione id sibi habet, an laudi putat
Fore, si perdiderit gnatum? vae misero mihi!
Videre videor iam diem illum, cum huic egens 30
Profugiet aliquo militatum.

SYRUS

O Demea!

Istuc est sapere, non quod ante pedes modo 'st
Videre, sed etiam illa, quae futura sunt,

Fidem) V. l. *testor*.

Habet) Al. *habeat male*.

Demea) V. l. *adulando*.

rum. Non plac. Ambiguitas comica, aut ad ips. senem, aut ad conservos dicentis.

26. *Clamo saepe*) «Ergo quae sequuntur, cum clamore et stomacho pronuntianda.» WEST. *Clamo*, «repugno.» SCHOT. *Sals. h. Steph. Fac* etc. «In hac comoedia opera dauda est, ut stomachetur Demea: excepto quod se ipse in fine commutat. Haec ergo causa est, quare Syrus quoque illi obicitur, magnifice infrensus se ut luxuriosum licentemq. servum, praesertim qui adolescentum paedagogus fuerit.» DUNST. *Salsam. Conf. Plaut. Poen. I, 2, 33: «salsa murinica; nisi multa aqua et diu macerantur.»*

28. *Vtr. stud. id sibi etc.*) Itid. Cic. Rab. 4: «uter nostrum, Labieus, popularis est, tunc an ego?» Non est igit. tmesis, uti Ruhnck. opinatur, pro *Syrusne. Stud. id sibi hab.*, h. s. id

sibi constituit consultum; aut sciens laedit filium. *Hab. sc. Micio*.

29. *Si perd. gnat.* Cf. supra I, 1, 36.

30. *Videre videor*) Itid. Cic. Fam. XVI, 21: «videor enim videre te etc.» *Egens Profug. atq. mil.* Cf. Heaut. I, 1, 65. Pro patria namque militare sola laus habebatur, foris minime.

32, 33. *Ist. est sap. non quod etc.*) Eod. fere modo Cic. Or. p. Mur. 2: «Est boni consulis, non solum videre, quid agatur, verum etiam videre, quid futurum sit.» Et Pindar. Od. Isthm. VIII, 26, 27: τὸ πρὸ ποδὸς ἀγῶνι αἰὶν χροῖμα πᾶν. Quae vero sententia h. l. ea poterat videri, ut servo vix dignus haberetur. Vix quidem. Sed servus interdum vulgaria excelsit; quousmod. Davus Horatii docet Crispini sapientium. Sol. II, 7, 45.

Prospicere.

DEMEA

Quid? istaec iam penes vos psaltria est?

STYVS

Ellam intus.

DEMEA

Eho, an domi est habiturus?

STYVS

Credo, ut est 35

Dementia.

DEMEA

Haecceine fieri?

STYVS

Inepta lenitas

Patris, et facilitas prava.

DEMEA

Fratris me quidem

Pudet pigetque.

STYVS

Nimum inter vos, Demea, ac

Non quia ades praesens dico hoc: pernimum interest.

Tu, quantus quantu's, nil nisi sapientia es; 40

Ellam) Par. MS. *Est haec iam*. Quae quidem interpretatio mihi videtur vocis *Ellam* minus obviae.

Haecceine) Al. add. *flagitia*.

34. *Psalt.*) «*Psaltriae* modulata voce canebant, simulq. *psalterium* faciebant, et in ganeis ac fornicibus versabantur.» Fsb. Addend. est Liv. XXXIX, 6, qui dicit, *psaltrias* etiam haberi inter oblectamenta apularum. Et Suidas vid. v. ψάλλειν.

35. *Ellam*) Cf. Andr. III, 3, fin. ubi not. *Domi est hab.* Proprie; quia *haberi uxor* dicitur, et *haberi mulier*, Andr. V, 3, 18. It. Cicero, Fam. XIV, 4, ad Terentium; «si te habeo.»

36. *Inepta lenitas*) Quam scilicet ille nimis ignoscendo ostendat.»

38. *Nim. inter vos*) «*Syrus* risor ita adulatur seni, ut hunc plane spectatorib. deridendum propinet. Atque is iracundus nihil videt veri.» Biv.

39. *Ades praesens*) Plaut. Amph. III, 3, 23: «*praesens non ades.*» «Est autem summa assentationis species in eo, qui adulatur maximo, dum se minime adulari ostendit.» West.

40. *Quant. quantu's*) Pro *quantus*—

Ille somnium, sineres vero tu illum tuum
Facere haec?

DEMEA

Sinerem illum? an non sex totis mensibus
Prius olfecissem, quam ille quicquam coeperit?

STRYS

Vigilantiam tuam tu mihi narras?

DEMEA

Sic sit modo,

Vt nunc est, quaeso.

STRYS

Vt quisque suum volt esse, ita 'st. 45

DEMEA

Quid eum? vidistin' hodie?

STRYS

Tuumne filium?

(*ad spectatores*)

Abigam hunc rus. iam dudum aliquid ruri agere arbitror.

(*ad Dem.*)

Illum) V. l. *hoc agere*.

Coeperit) In aliq. libb. script. est *coeperet*. Effertur enim *e* pro *i*. Sic est, ut Nabmacherus testatur, in Aletrii marmore: CEPET pro cepit. Ceterum distinctionem Bentleii sequor, non ut vulgo fit, ab *modo*, sed ab *Pt* incipientis versum.

cumque. Cic. Attic. XII, 24: «*Quanti quanti*, bene emitur, quod necesse est.» *Nū nisi sap. es.* Donat. acuto animadvertit, ridicule *nihil* esse praemissum, priusquam veniatur ad *sapientia*.

41. *Ille somnium*) «*Vana res.*» SCHOL. Sensus: Micio nihil ad te, propterea tibi postponendus.

42. *Facere haec*) Cf. supra I, 2, 27, 28. Quasi praesens illic adfuisset, hic loquitur. *Sex tot. mens.* Eun. II, 3, 41.

43. *Prius olfecissem. quam etc.*) Totum ridicule dictum. *Olfecissem* pro

sensissem. Sic lt. Cic. odorari usurpat, Att. IV, 14.

44. *Vigilant. t. t. mihi narras?*) Indicat, non opus esse, quam novērūt, narratam. *Sic sit modo*, sc. maneat. Laudat suum filium; quo perductus est ironice a Syro, vs. 41.

46. *Quid eum?*) Initium interrogationis futurae de persona alicuius. *Vidist. hodie.* Eun. IV, 4, 45. *Tuumne fil.* Producit orationem, ut qui non habet, quid respondeat.

47. *Abigam*) «*Vt pecudem*, dixit, *Abigam*, non ut hominem.» DONAT. *Abigi* namq. pecudes dicuntur, vel

Demea

Satin' scis, ibi esse?

Styus

Oh! qui egomet produxi.

Demea

Optume 'st.

Metui, ne haereret hic.

Styus

Atque iratum admodum.

Demea

Quid autem?

Styus

Adortus iurgio est fratrem apud forum 50
De psaltria hac.

Demea

Ain' vero?

Styus

Vah, nil reticuit.

Nam, ut numerabatur forte argentum, intervenit
Homo de improvviso, coepit clamare, « o Aeschine!
Haecine flagitia facere te? haec te admittere

Ibi) L. antiq. eum, quod nec Fa. nec Be. in ullo vidit.

Qui) Var. quin quem.

Hic) V. I. societati Aeschini. MSS. quid. huius pro hic.

Hac) Sic a Be. ego recepi addita ratione perductus. Vulg. istac.

animalia omnis generis, ut « anseres
de frumento, » Plaut. Truc. II, 1,
41: « muscae, » in Phaed. fab. 23,
lib. IV.

48. *Qui egom. prod.*) Quasi magister et paedagogus.

49. *Ne haer.*) Haerere. Verb. de ave translatum, visco decipientis aucupis capta.

50. *Quid*) Pro propter quid?

41. *De psaltr. hac*) Supra vs. 34.
Hac. Dicit hac, opitior, intuens oculis domum Micionis.

52. *Et*) Pro dum numerab. Conf. supra vs. 15.

54, 55. *Haec flag. fac. te etc.*) Comice filium ita loquentem facit, ut supra vs. 25, ipsam patrem. Notandum est, ubi infinitivus cum accusativo per interrogationem. inagatur, ibi grammaticos putare subaudiendum, credibile est, vel, possibile est. *Haec te admitt.* Talia Ctesiphonem et dixisse et fecisse, facile credet pater, qui supra dixit, I, 2, 14, 15. Si conf. exempl. est etc. « Vnde miro

Indigna genere nostro? »

DEMEA

Oh! lacrumo gaudio.

55

SYRVS

« Non tu hoc argentum perdis, sed vitam tuam. »

DEMEA

Salvus sit, spero; est similis maiorum suum.

SYRVS

Hui!

DEMEA

Syre, praeceptorum plenus istorum ille.

SYRVS

Phy!

Domi habuit unde disceret.

DEMEA

(*falsis laudib. Syri chusus*)

Fit sedulo.

Nil praetermitto, consuefacio; denique

60

Inspicere, tanquam in speculum, in vitas omnium

[*In speculum*] Par. MS. *in speculo male*.

arte Poetae et initia et media et postrema sibi congruunt atque respondent. » DONAT. *Lacrumo gaudio*. « Immoderata laetitia interdum lacrimas habet. » DONAT.

56. *Argent. perd.*) Cf. Heaut. III, 1, 65. *Vitam*; cf. 2, 42.

57. *Salv. sit sp.*) Similis optatio, vs. 44, 45. Verb. *spero* prioribus putato iungendum, non ut alii sequentibus. In hac distinctione etiam West. mecum consentit. *Suum*, pro suo-
rum. *Hui*, quasi admirantis.

58. *Praecept. plenus* etc.) Itid. fere Ean. I, 2, 25. Quoad sententiam cf. Cic. de Offic. I, 1, ad Marc. filium: «to abundare oportet praeceptis institutisq. philosophiae,» ubi not. Heusinger; «Abundare praeceptis non est,

eruditum esse, sed copia praeceptorum circumfluere.» Itid. hic. *Phy*, gr. φύ. «Interiectio mirantis est.» DOX.

59. *Domi hab.*) Plant. Truc. II, 5, 41 «domi modo docta dictita.» *Fnde*, de quo, h. e. Demea patre.

61. *Inspic. tanq. in spec.*) Proprie Plant. Amph. I, 1, 286: «nepe in speculum insperi. Sed hunc Terentii locum plus vel minus spectant Phaedr. III, 8, 14. Horatius Serm. I, 4, et Cic. de Offic. I, 41, ubi not. Heusing. hanc scilicet liberis suis praeicipiendi rationem patrib. olim probatissimum fuisse patere ex hoc loco Terentii. Atque notum est, Socratem monuisse iuvenes formasos, ut consuegerent speculum, et sibi pulchram formam adstruerent.

Iubeo; atque ex aliis sumere exemplum sibi:

« Hoc facito. »

SYRVS

Recte sane.

DEMEA

« Hoc fugito. »

SYRVS

Callide.

DEMEA

« Hoc laudi est. »

SYRVS

Istaec res est.

DEMEA

« Hoc vitio datur. »

SYRVS

Probissume.

DEMEA

Porro autem....

SYRVS

Non hercle otium 'st 65

Nunc mi auscultandi. pisces ex sententia

Nactus sum: hi mihi ne corrumpantur, cautio 'st;

Nam id nobis tam flagitium 'st, quam illa, o Demea,

Hoc fugito) V. I. dico illi.

Porro autem ...) C. G. m. in marg. « iterum volebat loqui de filio. »
Recte. Syrus anim interpellat.

Flagitium 'st, quam) V. I. sicut flagitium est, filium non obtemperare patri. Infra vs. 80.

62. *Ex al. num. exempl. sibi*) Itid.
Henut. I, 2, 36.

63. *Recte sane*) Similit. Horat. Sat.
I, 4, 133. *Callide.* » « Callidus di-
citur, qui collum sibi usu artis in-
duxerit. » DONAT.

66. *Pisces ex sententia*) Cf. supra
vs. 17, 22. Ad rem suam redit, unde

se simulat aberrasse molesto Demese
interventu.

67. *Ne corrump.*) Sc. negligantur.
Sic Phaed. II, 8, 21: « corruptos bo-
ves. »

68. *Flagitium est*) Reddit vetera-
tor ille vocem *flagitium*, qua senex
familiarissima sibi abutitur ad quae-
vis peccata iuvenum, Arschini in pri-
mis, designanda.

Non facere vobis, quae modo dixi; et, quod queo,
 Conservis ad eundem istunc praecipio modum: 70
 «Hoc salsum'st, hoc adustum'st, hoc lautum'st parum;
 Illud recte: iterum sic memento!» sedulo
 Moneo, quae possum pro mea sapientia.
 Postremo, tanquam in speculum, in patinas, Demea,
 Inspecere iubeo, et moneo, quid facto usus sit. 75
 Inepta haec esse, nos quae facimus, sentio;
 Verum quid facias? ut homo'st, ita morem geras.
 Numquid vis?

DEMEA

Mentem vobis meliorem dari.

SYRVS

Tu rus hinc ibis?

DEMEA

Recta.

SYRVS

Nam quid tu hic agas,

Memento) Al. *mementote*.*Ibis*) L. *antiq. abis*.*Recta*) Sic l. Bemb. solus, ut Fa. testatur; ceteri omnes, *recte*.

69. *Quod queo*) Non, quod possum, dixit, sed *quod queo*. A *coquendo* enim sumpsit *πρόκειναι*. Sic Andr. I, 1, 4.

70. *Ad eund. ist. mod.*) Plena ita: Ad quem mod. in Demea tam multa praecipiat filio, ad eund. ist. ego praecipio mod. conservis.

71. *Hoc laut. est parum*) Quasi *lautae dapes dimidio minae* parantur. Supra vs. 16.

72. 73. *Sedulo Moneo*) Allusio Syri est ad sermonem Demeae, vs. 59, 60. Atque Syrus ita, ut illic senax solet, ab aliis vituperatis ad suam ipsius laudationem descendit. *Sapientia*. Quod callidus assentator seni attribuerat, supra vs. 40, hoc id. nunc sibi assumit. Nam liquet Syrum, per vocem *sapientiae*, proprium sensum gustandi pro coqui more facetius indicare,

74. *Tanquam in spec. in patin.*) Ilis alludit ad verba senis sup. vs. 60. *Postremo*. Ipsum *Postremo* tñ *denique* senis comice respondet.

76. *Inepta esse etc.*) Haec dicendo etiam senem *inepta* facientem redarguit.

77. *Verum quid fac.*) Cf. Ovid. Met. II, 187: *Quid faciat?* Sic solent in dubitatione. *Et homo est, ita etc.* Locus ex Plaut. Most. III, 2, 34, desumptus. Q. d. ut hominum ingenia sunt, ita est illis obtemperandum.

78. *Ment. v. mel. dari*) «*Bonam mentem* precabantur ils, quos insanire vel sibi male consulere indicabant.» РУЧК. Contra proverb. illud: «*Di tibi dent tuam mentem*»; vid. Erasm.

79. *Tu rus h. ib.*) Magis admonitio quam interrogatio est.

Vbi, si quid bene praecipias, nemo obtemperet? 80
(abit).

DEMEA

Ego vero hinc abeo, quando is, quamobrem huc
veneram,
Rus abiit. illum curo unum, ille ad me attinet.
Quando ita volt frater, de istoc ipse viderit.
Sed quis illic est, procul quem video? estne Hegio,
Tribulis noster? si satis cerno, is hercle, vah! 85
Homo anicus nobis iam inde a puero. Dii boni!
Nae illiusmodi iam magna nobis civium
Penuria 'st — homo antiqua virtute ac fide.
Haud cito mali quid ortum ex hoc sit publice.

(Quando is) V. I. Ctesipho filius.

Ille) Alia est Be. lectio, atque eius distinctio haec, illum curo: unum illud. Qua vero mutatione, ut pace viri dicam, sensus magis obscurari quam illustrari mihi videtur.

Procul) Vox procul in plur. MSS. variam sedem habet.

Magna nobis) Sic colloc. Be. In l. antiq. nob. magna, minus numerosae

80. Vbi si quid b. praec. nemo etc.) Itid. Liv. II, 27: «neque, quum decresset (consul), quisquam obtemperabat.»

81. Is quamobrem) Nova locutio pro is propter quem. Hec. III, 3, 22. Sic Donat. Al. refer. quamobr. ad rus abiit, quod minus probatur.

82. Ill. curo un.) Cf. supra I, 2, 50. Ille ad me. Geminatur illum et ille emphatice utrumq. ad Ctesiphon. referendum. Ita Cie. ad Attic. I, 16.

83. De istoc ipse vid.) Par. in marg. «Formula alieno arbitrio rem permittentis etc.» Vid. Senec. de Benef. II, 14.

84. Sed quis etc.) «Inventa causa est, cur non abeat Demea, propt. reliquam fabulae partem.» Don. est. Heg. cf. 2, 53.

85. Tribul. nost.) «Non convenit

inter scriptores de numero tribuum apud Atticos. Vulgo duodecim statuuntur.» VEST. Tribulis sp. Romanos dicitur, qui ex tribu est. Cie. Fam. XIII, 58. Graecia est tribulis, ἀποπύλος, ex ead. tribu. Add. Liv. V, 30: «dissipati per tribus annos quisque tribules prensantes.» Si sat. cerno; cf. Heaut. II, 4, 25.

86. Homo amic. nob. iam etc.) Itid. Plaut. Capt. III, 4, 112: «Philocrates iam inde usque amicus fuit mihi a puero puer.» Homo amicus; conf. Plaut. Bacch. V, 2, 371 amico homini.» Nomen amicus, ut adiectiv. valet cum dativo iunctum, more etiam Cicero- nis.

89. Haud cito mali etc.) «Vtrum hoc optantis est, ne moriatur? an est testimonium vitae hominis, nunq. obfuturi reipublicae?» DONAT. Quq-

Quam gaudeo! ubi etiam huius generis reliquias ⁹⁰
 Restare video. vah! vivere etiam nunc lubet.
 Opperior hominem hic, ut salutem et conloquar.

rum posterius magis verum esse videtur. Cito, pro facile. Ex, pro ab. Quid, aliquid.

90. *Huius gen. reliq.*) Quoniam dixerat, illiusmodi civ. Penuria, vi. 87, 88.

91. *For. et. nunc lub.*) Hunc lo-

cum Plinius poterit illustrare de Imp. Traiano dicens: «Inde alii se satis vixisse te viso, te recepto, alii nunc magis esse vivendum praedicabant.» Paneg. 22.

92. *Opper.*) Cf. Andr. IV, 2, 31. Ph. IV, 2, 9.

ACTVS III, SCENA 4

HEGIO. GETA. DEMEA. PAMPHILA

HEGIO

Proh Di immortales! facinus indignum, Geta!
 Quid narras?

GETA

Sic est factum.

HEGIO

Ex illan' familia

Tam illiberale facinus esse ortum? o Aeschine,

«Haec scena fidem amici erga defunctum, maturitatem aetilis orationis, et accusationem eius, quem laedere nolit ipse accusator, continet.» DONAT.

Hegio) «Senex, ἀνὸ τοῦ ἡγεῖσθαι, a ductu seu principatu.» MEY. vid. Ind.

1. *Di immortales*) Cf. Ean. II, 2, 1. Credebant autem Graeci, nul-

lum Deum esse, nisi immortalem; inde vulgo dicentes: ἀθάνατοι μόνος εἶναι οἱ θεοί. It. ap. Roman. Cicero praesertim locutione utitur, *Di immortales*, quae eod. centies pro exclamatione obvenit.

2. *Sic est fact.*) Affirmantis est. Eun. V, 2, 12. *Ex illa. fam.* Cf. I, 10.

3. *Illib. facin.*) Cf. infra V, 5,

Pol haud paternum istuc dedisti.

Demea

(*secum*)

Videlicet

De psalteria hac audivit. id illi nunc dolet

Alieno. pater is nihil pendit. hei mihi!

Vtinam hic prope adesset alicubi, atque audiret haec.

Hegio

Nisi facient quae illos aequum 'st, haud sic auferent.

Geta

In te spes omnis, Hegio, nobis sita est.

Te solum habemus; tu es patronus, tu parens. 10

Ille tibi moriens nos commendavit senex

Si deseris tu, perimus.

Hegio

Cave dixeris:

Neque faciam, neque me satis pie posse arbitror.

Haec) Vn. ex Be. Codd. hic.

Nihil pendit) V. I. *pro nihilo ducit.*

Haec) Id. *quae loquitur Hegio.*

Senex) Id. *Simulus.*

Deseris tu) MS. Triect. ap. Wt. *nos.*

5. «Id est, laudare homines, factam reprehendere.» DONAT.

4. *Pateru.*) Sc. facinus, h. e. patre dignum. *Dedisti*, fecisti.

5. *De psaltr. h. audiv.*) Cf. Heaut. II, 3, 22.

6. *Pater*) «Scilicet Micio, qui illum adoptavit iamq. corrumpi sin- nit.» FAE. *Nih. pend.* Eun. I, 2, 14.

8. *Nisi facient* etc.) Haec minaciter, ut Heaut. Prol. 34. *Aequum* est scil. facere.

10. *Te sol. hab.*) Cf. Eun. V, 1, 19.

Patronus, quid sit, vid. Dionys. Arch. lib. II, et Plutarch. in Romulo.

Opus autem erat patrono in causa virginis vitiatæ advers. Aeschinum.

11. *Ille tibi moriens* etc.) Sic Andr. I, 5, 49. «Servus magnam veritatis indicium addidit dicendo, *moriens*. Nemo enim *moriens* non verum loquitur.» DONAT.

12. *Si deser. tu* etc.) Cf. Andr. I, 5, 35. *Cave dix. Neq. fac.* Vult Geta tam rûpûsiv, neq. uti voce, *deseris*, utpote malæ notæ et omniis. Vnde ipse non ait, non deseram, sed, *neq. faciam*.

13. *Pie*) «Salvo officio, quod cognatis debetur.» RYMER.

Demea

(prodit in scenam)

Adibo. salvere Hegionem plurimum
Iubeo.

Hegio

Oh, te quaerebam ipsum: salve, Demea, 15

Demea

Quid autem?

Hegio

Maior filius tuus Aeschinus,
Quem fratri adoptandum dedisti, neque boni
Neque liberalis functus officium est viri.

Demea

Quid istuc est?

Hegio

Nostrum amicum noras Simulum,
Atque aequalem?

Demea

Quidni?

Hegio

Filiam eius virginem

20

Nitiavit.

Demea

Hem!

Hegio

Mane, nondum audisti, Demea,

Officium) MS. Paris. *officio*.

Atque) Ma. ac Be. annect. τὸ *Atque* versui priori.

16. *Quid autem?*) Initium interrogationis.

17, 18. *Neq. boni Neq. liberal.*)
Quaerit Donat. inter bonum et libera-
lem quid intersit; sed verba eius cor-
rupta videntur. Ceterum fere ead.
locutio Ph. II, 1, 51, 52.

20. *Aequal.*) Cf. Nep. Aristid. 1:

«*aequalis* f. f. Themistocli.» *Quidni.*
«Plus est, *quidni*, quam noveram.»
DONAT.

21. *Hem*) «Interiectio nunc est
irati, et est irati vehementer: quippe
qui aliud vitium audiebat, praeter
crimina quae sciebat.» DONAT. *Nond.*
aud. *Quod* etc. Andr. IV, 1, 34, 35.

Quod est gravissimum.

DEKEA

An quid est etiam amplius?

HEGIO

Vero amplius: nam hoc quidem ferundum aliquo modo 'st:

Persuasit nox, amor, vinum, adolescentia:
Humanum 'st. ubi scit factum, ad matrem virginis 25
Venit ipsus ultro, lacrumans, orans, obsecrans,
Fidem dans, iurans se illam ducturum domum.
Ignotum 'st, tacitum 'st, creditum 'st. virgo ex eo
Compressu grava facta est; mensis hic decimus est.
Ille bonus vir nobis psaltriam, si Dis placet, 30
Paravit, quicum vivat; illam deserit.

Quid) Sic I. Bemb. In antiq. quicquam.

Quidem) V. I. quod illam vitiovit.

Mensis hic) Be. omitt. hic male.

23. *Vero*) Affirmantis.

24. *Persuas. nox*) Schol. Theocrit. ad Id. II, 10, citat ex Menandro: ὡς εἰσι γὰρ οἱ πολλοὶν Ἀποδιδράς. Plura Lindenbr. *Amor*. Callimach. epigr. 44: ἀφρονος κ. ἔπος μ' ἤγαγεν. *Vinum*. Itid. Plaut. Aul. IV, 10, 15: «Quia vini vitin atq. amoris feci.» Haec cuncta Ovidius comprehendit, nisi propositum sibi habuit ipsam Terentium, ita dicendo: «Nox et amor vinumq. nihil moderabile suadent.» Amor. I, 6, 59. Itid. Propt. I, 3, 13.

25. *Human. est*) Itid. Micin quoque infra IV, 5, 53. *Vbi scit f. ad matrem* etc. Brevitas elegans narrationis. *Fact.* Cf. Eun. V, 4, 32.

26. *Lacrum. orans, obsecr.*) Ennius Annal. I, 128: «Fientes ploran-

tes lacrumantes, obtestantes.» «Orare est, placidos petere; obsecrare iratos.» DONAT.

27. *Fid. dans*) Itid. Xenoph. H. Gr. πικρὴν δίδόναι.

28. *Et*) Pro eius, et temporis et Aeschini, concinne.

29. *Compressu*) Cf. Liv. I, 4: «Vi compressa Vestalis etc.» Et Ter. Ph. V, 9, 29. *Mensis*. «Lunaris nimirum, quales ante Iul. Caes. computabentur.» WEST. Cf. infra IV, 3, 57, ubi idem aliter. *Decimus*. Etiam alibi passim apparet, veteres decem menses partui tempestivo tribuisse. Virgil. Eclog. IV, 61: «Matri longa decem tulerunt fastidia menses.»

30. *Bonus vir*) Ironice. Andr. V, 2, 5.

31. *Parav.*) Cf. Heaut. V, 2, 110.

DEMEA

Pro certon' tu istaec dicis?

HEGIO

Mater virginis

In medio 'st, ipsa virgo, res ipsa, Geta
 Praeterea, ut captus servulorum est, non malus,
 Neque iners, alit illas, solus omnem familiam 35
 Sustentat. hunc abduce, vinci, quaere rem.

GETA

Immo hercle extorque, nisi ita factum 'st, Demea.
 Postremo non negabit; coram ipsum cedo.

DEMEA

(secum)

Pudet; nec, quid agam, neque quid huic respondeam,
 Scio.

PAMPHILA

(intus)

Miseram me! differor doloribus.

40

Illas) MS. Lindeubr. *illam*. Sed praefero illud, quod supra. Subaudiuntur enim, mater et filia.

Solus) Vulgo distinguitur post *solus*, ab Erasmo melius ante.

Ipsum) Erasmi. ed. *ipso*. Praestat tamen lectio Bembini l. *ipsum*; ut sensus sit: *siste cum praesentem*. Id quod prob. We. ac Be. Hic et prior versus, We. narrata, in MS. Lips. etiam Hegioni tribuuntur.

Huic) V. l. *Hegioni*.

Doloribus) Id. *clamat Pamphila intus*.

32. *Pro certo dicis*) Sallust. Catil. 15: «pro certo creditur.»

33. *In medio est*) *In medio esse* pro vivere dicunt. Contra, «medio abire, excedere, pro mori. Ph. V, 9, 30. *Ipsa virgo*. Ad rem confirmandam testes adhibet accusator. *Res ipsa*, pondus utri scilicet et iustus partus.

34. *Et capt. serv. est*) «Formula de iis usurpata, qui minus spaces sunt magnae landis.» Sic Caes. B. G. IV, 3: «*ut captus est Germanorum*,» ubi Morus. *Non malus*, «i. e. fidelis.» DONAT. Quae laus, inquit West., tanto rarior, quod vulgo dicerent: *ἄλλου δὲ χεῖρον οὐδὲν, οὐδὲ τοῦ καλλοῦ*.

35. *Neg. iners*) «I. e. artem habens.» DONAT.

36. *Hunc*) Getam servum. *Abduce*, Vulgo *abducuntur*, qui damnati sunt poenae capitalis. Infra IV, 5, 35. *Quaere rem*. Verb. *quaerere* de quaestione adhibetur per tormenta. Cic. p. Rosc. A. 21.

37. *Extorque*) Solebant enim servos extorque, ut vera eruerent; vid. DONAT.

38. *Postremo*) Ultimam significat argumentum, confessionem Aeschini auctoris.

40. *Differ. dolorib.*) Sic Plant. Epid. I, 2, 15: «*differor dolore*.» Id. Truc. IV, 1, 3; «*differor luctu*».

Iuno Lucina ser opem! serva me obsecro!

HEGIO

Hem!

Numnam illa, quaeso, parturit?

GETA

Certe, Hegio.

HEGIO

Hem!

Illaec fidem nunc vestram implorat, Demea!

Quod vos vis cogit, id voluntate impetret.

Ilaec primum ut fiant, Deos quaeso, ut vobis decet.

Sin aliter animus vester est, ego, Demea,

Summa vi defendam hanc atque illum mortuum.

Cognatus mi erat; una a pueris parvulis

Sumus educati; una semper militiae et domi

Fuimus; paupertatem una pertulimus gravem.

Vis) We. leg. *ius*. Ex scriptura enim, inquit, viz internoscere queas, *ius* scripserit Poeta, an *uis*.

Vobis) MS. Lindenbr. *vos*.

Hanc) C. G. m. sup. script. *Sostratam*.

Mortuum) Ibid. *Simulam herum meum*.

Parvulis) In l. antiq. *parvuli*.

tia.» Differor, gr. διαφέρω, hoc illuc trahor doloribus, ὁδύνας, supra 1, 2.

42. *Illa*) Scilicet illa, de qua agitur.

43. *Implor.*) «Cum ploratu et voce supplicatione auxilium alicuius expe-
re, proprie implorare dicitur.» WEST.
Liv. XXIX, 9. *Viz*. Ex reliquis Men-
andei sunt: Τὴν ἐγὼ δὲ ὡς ἀπαιτῶ
ὑμῶνται, ἢ κατὰ νόμους, ἢ ταῖς
ἀρχαῖς, ἢ γὰρ τοῖς θεοῖς τιμῶ.
Cogit, voluntate. Opposita sibi haec
sunt, ut Liv. XXXV, 43: — «volun-
tate remittere, quae bello — cogi non
possunt.» Andr. II, 5, 17.

45. *Vt vobis decet*) Infra V, 8, 5.
Decet cum dativo etiam Cic. de Or.

Ibid. A. Gell. IX, 15: «notati eius
decebat.» Sauct. explic. pro ὑμῶν ἐπι-
πύ.

46, 47. *Defend. hanc*) H. e. pro
defensore; cf. Andr. IV, 5, 18. *Mor-
tuum*. «Ita ei mortuus ab ead. iniuria
defendebatur, a qua filius vita.» Bar.
Supra vs. 11.

48. *Cognat. mihi erat*) «Ita quidem
Terentius, sed Menander Sostratum
fratrem facit.» WEST. *A puer. parv.*
Hec. II, 1, 2.

49. *Militiae et domi*) Locutio it.
Ciceroni, Liv. Sallust. aliisque so-
lemnis.

50. *Paupert. pertul.*) Plaut. Rud.
IV, 2, 14: «paup. tolerare.»

Quapropter nitar, faciam, experiar, denique
Animum relinquam potius, quam illas deseram.
Quid mihi respondes?

DEMEA

Fratrem conveniam, Hegio.

Is quod mihi de hac re dederit consilium, id sequar.

HEGIO

Sed, Demea, hoc tu facito cum animo cogites, 55
Quam vos facillime agitis, quam estis maxime
Potentes, dites, fortunati, nobiles,
Tam maxime vos aequo animo aequa noscere
Oportet, si vos vultis perhiberi probos.

DEMEA

Redito: fient, fieri quae aequum 'st, omnia. 60

HEGIO

Decet te facere. Geta, duc me intro ad Sostratam.

Sequitur) Hunc va. alii putant, qui ex Ph. II, 4, 21, inculcatus sit, eliminandum.

52. *Anim. relinq. pot. quam etc.*) Cf. Heaut. III, 1, 70, 71. Gravis est comminatio.

53. *Quid mihi respond.*) « Respondere proprie dicitur, quam lis intenditur. » DONAT. Liv. VIII, 32: « Ad haec, quae interrogatus es, responde. » *Fratr. conv. Is quod mihi etc.* Quod Demea nunc fuit, indicium est et sedatae iracundiae et prudentiae insuper, quod fratrem pertinent, ad eum deferre. Accedit, quod Aeschinus in potestate Micionis, est, non Demeae.

55. *Cum animo cogit.*) Ibid. Cic. leg. agr. II, 24; praepositione cum adiecta: « Vos tam, id potestis cum animis vestris cogitare. »

56. *Quam vos facillime etc.*) Notat West. usum partienlarum quam et tam, sequente superlativo. Heaut. V, 2,

44, 45. Est autem, *facillime agere*, rebus ad vitam necessariis abundare. Cic. Fam. VI, 5: « Res et fortissimae etc. quae quidem quotidie facilliores mihi et meliores videntur. » WEST. Et DONAT. locutionem *facillime agere* illi similem iudicat esse, quae est Eun. II, 2, 30. *Tam facile viet. quaerere.* Ad agitis suband. vitam; vid. Sauct. Miu. IV, 4. Addo, si opus est, Liv. XXIII, 11, init. ed. Drakenb.

59. *Si vult. perhib. prob.*) Sic Cic. de Offic. III, 4: « Qui bonos ac viros haberi volunt. » Haec stonachose Hegio dieit abiens. Vnde mox Demea eum placaturus ait, *Redito: fient etc.*

61. *Duc me intro ad S.*) Cf. Heaut. III, 1, 23. *Intro*, « in proscenio. » DONAT.

TERENT. Com. Tom. II.

F

Demea

(solus loquitur recedentibus illis)

Non me indicente haec fiunt. utinam hoc sit modo

Defunctum! verum nimia illaec licentia

Profecto evadet in aliquod magnum malum.

Ibo, ac requiram fratrem, ut in eum haec evomam. 65

*(abit)**Indicante)* Lindenbr. MS. gl. *praecipiente, hortante.*

62. *Non me indic.*) Notamus, *indicente* poni, pro non dicente, ut Liv. XXII, 39: «etiam non *indicente*»; ubi vid. Drakenb. Add. Ter. Ph. V, 7, 58. *Utinam*, «desperandi vim habet.» DONAT. Sit ita. Sed *utinam* modo magis optantis est, pro modo absolute, vel modo ut; cf. Enn. I, 2, 105. Andr. II, 4, 6. *Utin*, hoc s. modo Def. Eun. Prolog. 15. Ph. V, 9. 32. Hoc, ablativ. est, sc. malo, negotio; cui iunge *Defunctum*. Id vero videtur significari, Demeam velle, hoc ultimum esse peccatum Aeschini. Sed quid constructio, *sit defunctum*, sibi velit, ignoratur. Cui tamen Li-

vii illud compararem lib. II, c. 35: «ut unius poena *defungendum* esset Patribus;» nisi ibi pariter lectio *defungendum* non exercitaret interpretes. Ceterum, *defungi* aliqua re, eleganter dicuntur, qui, minori malo suscepto, maius a se moliantur ne demoveant; vid. Doëring. ad Liv. IV, 52.

63. *Nim. il. licentia*) «Quam illi dat Micio.» DONAT.

65. *Haec*) Ea scilicet quibus auditis gravatus sum, *Evomam*; cf. supra 2, 14. Rustice satis loquitur Demeas.

ACTVS III, SCENA 5

HEGIO

Bono animo fac sis, Sostrata; et istam, quod potes,
 Fac consolere. ego Micionem, si apud forum 'st,
 Conveniam, atque, ut res gesta est, narrabo ordine.
 Si est, facturus ut sit officium suum,
 Faciat; sin aliter de hac re est eius sententia,
 Respondeat mi, ut, quid agam, quam primum sciam.

Quod) C. I. *quoad*. Al. *quam*.

Consolere) V. I. *consoleris*.

Not. Donat. ad locum: « Hi sex versus in quibusd. non feruntur. » Quos tamen cave, ne propt. hoc, quod Donat. monuit, cum Gu. spurios existimes. Praeterea scenam hanc, quam C. G. membr. adiunctam priori, C. G. chart. separatam a ceteris mihi exhibet, Wa. iudicat esse genuinam, et locationes ea comprehensas Terentio dignissimas.

« Senex ingressus domum, vidit parturientem puellam, eius matrem consolatur, promittens, se conventurum Micionem, Aeschini patrem, et coseturum, ut vitiatam ducat uxorem ille, qui vitiauit. Even.

1. *Bono animo etc.*) Supra 4, 61. *Istam*, tuam gnatam. *Ist. Fac, consol.* Poterat enim Pamphila sollicitari aut de nuptiis cum Aeschino, aut de rapto psaltriae.

2. 3. *Micion. conven.*) Haec perasis supra 1, 2, fin.

4. *Si est fact. ut sit etc.*) Periphrasis est, pro *si est facturus*; cf. Hec., IV, 1, 44.

6. *Ut quid ag. q. pr. sciam*) « Videtur cogitasse de Micione et Aeschino in ius vocandis, et de re ad iudices referenda. » DONAT.

ACTVS IV, SCENA 1

CTESIPHO. SYRVS

CTESIPHO

Ain', patrem hinc abisse rus?

SYRVS

Iam dudum.

CTESIPHO

Dic sodes.

SYRVS

Apud villam'st.

Nunc cum maxime operis aliquid facere credo.

CTESIPHO

Vtinam quidem,

Quod cum salute eius fiat, ita se defatigarit velim,

Cum maxime) Sic l. Bomb. In antiq. *cum maxime*. II, 1, sane tirorum causa scriptura vocis *maxime* vel *maxime* digna erit, de qua notetur. In fragmentis animi Iul. Caesaris exstant haec: *Lacrimae* an *lacrimae*, *maxum*, an *maximus*, et si quae similia sunt, scribi debeat, quoesitum. Ter. Varro tradidit Caesarem per *i* eiusmodi verba solitum esse eununtiare et scribere. Sed iam ante Caesarem Romanos constat in tali re frequentius esse usos litera *u*. Sup. addo Drakenb. ad Liv. VIII, 33, fin.

«Haec scena deliberationem habet, quid faciat, quem pater rus iturus sit, et quidnam respondeat patri, si se non invenerit apud villam.» EVER.

1. *Ain. patr. h. ab. rus*) «Compendio ostenditur, quid sit iam locuturus Syrus.» DONAT. *Ap. vill. pro in villa* Eutrop. VI, 17: «*Præposi-*

tio enim apud urbem et regionum nominibus addi consuevit.»

2. *Cum max.*) Pro praesenti tempore. *Op. aliq. fac.* Cf. Eun. II, 1, 14.

3. *Quod cum salute etc.*) «*Εὐχριστός*», quem pietas expressit, ne durior imprecatio vitio non careret.» WEST.

Vt triduo hoc perpetuo prorsum e lecto nequeat
surgere.

STYVS

Ita fiat, et istoc si quid potis est rectius.

CTESIPHO

Ita. nam hunc diem 5
Nimis misere cupio, ut coepi, perpetuum in laetitia
degere.

Et illud rus nulla alia causa tam male odi, nisi quia
prope 'st.

Quod si abesset longius,

Prius nox oppressisset illic, quam huc reverti pos-
set iterum.

Nunc ubi me illic non videbit, iam huc recurret, sat
scio; 10

Nimis misere) Ita un. ex Be. Codd. Vulg. inverl. *Misere nimis*. Ex qua lect. equid. suspicor venisse, ut illa oriretur, quam MSS. Pall. habent, *Mi Syre nimis*.

4. *Triduo*) Tantum, non plus temporis desiderabat amori. *Perpetuo*, continuo. Hec. I, 2, 12.

5. *Ita fiat, et istoc etc.*) Haec ambigue dicta interpretantur esse a Syro, quo servi malignitate optante, ut ille nunqu. inde surgat, h. e. moriatur. *Si quid pot. est.* « Ctesipho metuens, ne diceret peius, vultu indeterminatur, vultque eum *ὑπερμαίνω*. Vnde adeo exprompta astotia addit servus, *redius*; quae vox quam placeret Ctesiphoni, ita, respondet. » WEST. *Nam hunc diem Nimis etc.* « Moriatur scilicet. » DONAT. Poterat quidem, ut ego putarim, tale quid mente sua capere adolescens, de quo Micionem supra I, 2, 29, audiveris dicentem: *ubi te expect. eieciss. foras, sc. patrem*. Sed h. l. per hunc diem intelligimus

spatium temporis ipsum, dum pater ruris abesset.

6. *Mis. nim. cup.*) « *Nimis abunde*, dal, more Comicorum, qui hoc dicto asseverationem inculcabant. » DONAT. *Perpet. in laet. dig.* Cf. supra II, 4, 23.

7. *Illud rus odi quia etc.*) Contra senex ille in Eun. V, 5. *Male odi* liud. Cie. Fam. VII, 2. Id. ad Attic. XIV, 1: « Non dubito, quia me male oderit. »

8. *Quodsi abess. long.*) Sc. rus.

9. *Oppress.*) Pro deprehendisset. Supra II, 2, 21. *Iterum*, abunde; uti *rurs.* *redire*, supra I, 1, 46. Et Plant. Poen. Prolog. 79: « *Revertor rursus deus Carthaginiem.* »

10. *Illic*) Ruris. *Recurr.* « Mira de senex, recurret, dixit, ut eius instantiam monstraret. » DONAT.

Rogabit me, ubi fuerim: quem ego hodie toto non
vidi die.

Quid dicam?

STYVS

Nihilne in mentem?

CTESIPHVS

Nunquam quicquam.

STYVS

Tanto nequior.

Clrens, amicus, hospes, nemo 'st vobis?

CTESIPHVS

Sunt. quid postea?

STYVS

Hisce opera ut data sit.

CTESIPHVS

Quae non data sit? non potest fieri.

STYVS

Potest.

CTESIPHVS

Interdiu; sed si hic pernocto, causae quid dicam,

Syre? 15

STYVS

(*facele*)

Vah, quam vellem etiam noctu amicis operam mos
esset dari.

Rogabit) L. Bemb. *Rogant*.

Mentem) Id. add. *est*. Heaut. V, 2, 33. In antiq. l. *nih. in mente est*? Ex eo autem, quod Donat. notavit, *omittendum est* videtur.

11. *Quem ego h. toto*) «Est occupatio verborum Demae, quasi is rogaturus sit: ubi fuisti, Clitipho, quem ego etc.» WEST.

12. *Nung. quicq.*) Παρλιον pro *nunquam*, i. e. non. *Tanto nequior*. Formula reprehendendi alterum. Plaut. Men. II, 3, 79: «*Tanto nequior es.*» Contra ibid. Bacch. II, 2, 33: «*Tanto melior.*»

13. *Clrens*) Officia, quae *clientibus* fuerint praestanda, vid. A. Gell.

V, 13. Ad h. loc. comparetur Cicero de Senect. 10: Non curia virens desiderat, non Rostra, non *Amici*, non *Clientes*, non *Hospites*. »

14. *Hisce opera etc.*) «A superiore subanditur: «veniat in mentem.» vs. 12, h. e. cogita, dari potuisse operam: et datam dicito.» DONAT. *Quae non dat. s.* Sic religiose adolescens, qui mentiri nescit. Menand. Ελευθερον γαρ ανδρας τ' αληθες Μην.

16. *Quam vellem*) «Proprie dici-

Quin tu otiosus es; ego illius sensum pulchre calleo.
Cum fervit maxime, tam placidum, quam ovem reddo.

CTESIPHON

Quo modo?

STYVS

Laudarier te audit libenter, facio te apud illum Deum:
Virtutes narro.

CTESIPHON

Measne?

STYVS

Tuas. homini ilico lacrumae cadunt, ²⁰
(*trepide*)

Quasi puero, gaudio. hem tibi autem...

CTESIPHON

Quidnam est?

STYVS

Lupus in fabula.

Otiosus) C. G. m. gl. *securus*.

Fervit) C. G. m. et al. *fervet*. Sup. script. *illuc*, *ira tui patris*.

Ovem) Bc. accusativo ovem offensus corrigit, *quam ovem est*. Cui assentio. Nam non ovem ille placidum reddere volebat, quae natura sua est placida. Nisi forte existimamus Poëtam paululum iudulisse aurium iudicio. Attamen ingeniosi viri causam Terentius ipse infra V, 3, 63, agere videtur.

mus in his, quae non videmus fieri.
DONAT. *Etiā noctu* etc. Ad amorem meretricum alludit. Similit. Cie. de Offic. I, 35, 7: «liberis dare operam.» Ceterum modeste amicis dicit, ne dicat, amicibus. Heaut. V, 1, 37.

17. *Quin*) Cf. Heaut. V, 1, 17. *Illius*, sc. patris.

18. *Tam placid. quam ovem*) Ibid. Plant. Poen. I, 2, 142: «illam tam tranquillam facis, quam mare est.»

19. *Laud. te aud. lib.*) Donat. notat: «Quod de Demea dicitur, in omnes portantes dici putat. Nam nemo

tam asper est pater, ut non statim mitescat, laudato filio.» *Fac. t. ap. ill. Deum*. Hyperbole laudationis. Ibid. Cie. de Or. II, 42: «in qua (dispositione argumentorum) tu (Antonius) mihi (Catulo) semper *Deus* videri soles.» Vid. Eras. Chil.

20. *Virtutes*) Tanq. hominis perfecti. *Meus, tuas*. Cum gestu pronuntiat ut irrisio inde appareat.

11. *Gaudio*) H. e. *prae gaudio*. *Hem tibi autem*. Abrumpitur oratio Syri monentis. Suppleri potest, cave. *Quidni est?* cf. Andr. III, 2, 9. *Lup. in fab.* «Silentii iudicio est in

Pater est?

CTESIPH

Ipsu 'st.

SYRVS

CTESIPH

Syre, quid agimus?

SYRVS

Fuge modo intro; ego videro.

CTESIPH

Si quid rogabit, nusquam tu me. audistin'?

SYRVS

Potin' ut desinas?

Me audistin') V. I. dices vidisse.

Potin') Al. potin' es.

hoc proverbio,» DONAT. Proverbium, inquit Eogr., quum ipse advenit, de quo loquimur.» Vid. Erasm. Adag.

22. *Ego videro) Cf. infra 2, 12.*

23. *Potiusne, ut desin.) Obiurgantis est, potiusne ut etc. Sic Plaut. Merc. V, 2, 49: « potin' ut animo sis tranquillo? Desinas, absolute. Itid. Andr. V, 6, 8.*

ACTVS IV, SCENA 2

DEMEA. CTESIPHON. SYRVS

DEMEA

Nae ego homo sum infelix! primum fratrem nusquam
 inuenio gentium:
 Praeterea autem, dum illum quaero, a villa mer-
 cenarium
 Vidi; negat is, filium esse ruri, nec quid agam scio.

CTESIPHON

(a tergo)

Syre.

SYRVS

Quid est?

CTESIPHON

Men' quaerit?

SYRVS

Verum.

CTESIPHON

Perii.

SYRVS

Quin tu bono animo es.

Homo sum) Be. omitt. *sum*, at facilius versum sibi lingat. At formula
Homo sum Terentii est, quae adimi non debet.

Mercenarium) Par. MS. *redeuntem* mire.

Quaerit) V. L. *pater meus*.

«In hoc actu exemplum est, nemi-
 nem facilius quam optimum quemq.
 falli atque deludi.» DONAT.

1. *Nusq. gent.*) Cf. Hesut. V, 1,
 55, not. Itid. Graecis est, οὐδαμῶς
 τίς γένηται.

2. *A villa mercenar.*) Comicum

est, pro villae mercenar. Eun. V, 7,
 5. Sic Plaut. Amph. III, 3, 12: «gu-
 bernatorem a naui, pro gubern. na-
 vis.

3. *Neg. is fil. esse ruri*) Vbi ni-
 mirum Syrus esse Ctisiphonem dixe-
 rat Demeas, supra III, 3, 47.

Demea

Quid hoc, malum! infelicitatis? nequeo satis decernere: 9

Nisi me credo huic esse natum rei, ferundis miseriis.
Primus sentio mala nostra, primus rescisco omnia,
Primus porro obnuntio; aegre solus, si quid sit, scro.

Syrens

(ad spectatores)

Rideo hunc: primum ait se scire: is solus nescit omnia.

Demea

Nunc redeo. si forte frater redierit, viso.

Ctesiphon

Syre, 10

Obsecro, vide, ne ille huc prorsus se irruat.

Syrens

Etiam taces?

Ego cavebo.

Ctesiphon

Nunquam hercle hodie ego istuc committam tibi.

Decernere) Id. cur evenit.

Porro) Par. p. var. *porro*.

Fit) C. G. m. explic. *ferendum*.

Cavebo) Ibid. sup. script. *ne irruat*.

5. *Neq. sat. decern.*) Liv. XXI, 4: «haud facile decerneret, utrum imperatori, an exercitui carior esset».
6. *Huic rei*) Pro ad hanc rem. Dox. *Ferund. miseriis*, in appositione est locutionis, *huic rei*.

7. *Prim. sentio*) «Ridiculus error Demenc.» Doxat.

8. *Prim. p. obn. a. solus*) «Primus ad ordinem, solus ad numerum dicitur. Doxat. *Obnunt.* «Qui malam rem nuntiat, obnuntiat. Nam prope obnuntiare augures dicuntur, qui

aliquid mali ominis viderint.» Dox.

9. *Scire*) Sc. omnia. Supra vs. 7.

10. *Si f. red. viso*) Cf. Ean. III, 4, 7.

11. *H. prors. se irr.*) Ita Ean. III, 5, 51. Patrem digito monstrat importunum, ipse forte in angulo quod. latens sedium Micionis. Et. loc. Sic iterum monet, uti sup. 1, fin.

12. *Nunq. h. hodie etc.*) «Nunquam committam tibi negotium patris innovandi.» Diffidit namque, Syrens id valitorum.

Nam me in cellulam aliquam cum illa concludam; id
tutissimum est.

SYRVS

(*prodit*)

Age, tamen ego hunc amovebo.

DEMEA

Sed eccum sceleratum Syrum.

SYRVS

Non hercle hic quidem durare quisquam, si sic fit,
potest.¹³
Scire equidem volo, quot mihi sint domini. quae haec
est miseria?

DEMEA

Quid ille gannit? quid volt? quid ais, bone vir? est
frater domi?

SYRVS

Quid, malum! mihi bone vir narras? equidem perii.

DEMEA

Quid tibi est?

SYRVS

Rogitas? Ctesipho me pugnis miserum, et istam psal-
tiam

Me) Volg. *iam*. Non est in Be. Codd.

Gannit) Al. *garrit*.

Ais) Par. MS. *agis pro ais*.

13. *In cellul. conclud.*) Eun. IV, 3, 25. Est autem *cellula*, in qua pennis vel utensilia conduntur, cella promptuaria. Plaut. Amph. I, 1, 4.

14. *Tamen*) Intellige: Etsi tu diffidas, me posse illam amovere, *tamen* etc.

15. *Non hercle hic etc.*) Consilium hoc sumpsit Syrus ad purgandum, quod in villa non erat filius. Fugit

enim se verberatum ab Aeschino ceu raptae virginis auctore. *Durare* gr. *δυσχερής*.

16. *Quas h. est miseria*) « Deest, quam patior. » DONAT.

17. *Gannit*) *Gannire* proprie vulpium est, h. l. fremere, queri. Ph. V, 9, 41.

18. *Mihi bone vir*) *Μεγαλὸν* illud bone vir, vs. 17. Demeas reddidit.

Vsque occidit.

DEMEA

Hem, quid narras?

SRVVS

Hem, vide ut discidit labrum! 20

DEMEA

Quamobrem?

SRVVS

Me impulsore hanc emtam esse ait.

DEMEA

Non tu eum rus hinc modo

Produce aibas?

SRVVS

Factum; verum venit post insaniens.

Nil pepercit. non puduisse verberare hominem senem?
Quem ego modo puerum tantillum in manibus gestavi
meis.

DEMEA

Laudo, Ctesipho, patrisas. abi, virum te iudico. 25

Emtam) I. *ereptam* pro *emt*.

Produce) C. G. m. *produxisse*. Ibid. in marg. al. *produx*. syncope.

Laudo) I. *te*. Infra V, 2, 1.

Patrisas) C. G. m. in marg. *mores patris agis*. In παισις lit. ζ latine effertur per ss.

20. *Vide ut disc. labr.*) «Haec diceus servus os sibi distorquet et De-
memm parum prospicere credit, neq-
adeo animadvertere fallaciam. WEST.

21. *Me impulsore*) Cf. Eun. V,
5, 18. *Eum Produx*. Memoriter
ipsa verba reddit, quae sibi dixerat
servus, supra III, 3, 48. Stultus ac-
nex quum sapere videtur, multo ma-
gis delectat auditores, quam si stul-
tus appareret per omnia. *Fact*. Cf.
Eun. V, 2, 12. *Venit post*, pro re-
dit.

23. *Nihil peperc.*) Vt supra, *nihil*
reticuit, III, 3, 51. *Puduisse*, scilicet.
Ctesiphonem. *Senem*, sc. me.

24. *Tantill.*) Plant. Poen. V, 3,
48: «Quantae e *quantillis* iam sunt
factae,» sc. filiae. Et, *tantillum*, ge-
stu ostendit. *In manib. gest.* Aliter,
in oculis gestare, Eun. III, 1, 11, 12.

25. *Laudo*) Supra I, 19. *Patrisas*.
«patri similis es.» EVAN. *Abi, vir-*
te iud. Guelf. explic. «Dimitto te, ab-
solvo te culpa, Ctesipho, ab hoc fa-
ctum.» Sed West. monet, ubi ve-
tes laudarent, *abi* dixisse. Quae qui-
dem West. assertio carere videtur
exemplis. Ad hoc contrarium obve-
nit infra 4, 2.

SYRVS

Laudas? nae ille continebit posthac, si sapiet, manus.

DEMEA

Fortiter.

SYRVS

(*ironice*)Perquam, quia miseram mulierem et me servulum,
Qui referire non audebam, vicit, hui! perfortiter.

DEMEA

Non potuit melius. idem quod ego sensit te esse huic
rei caput.

Sed estne frater intus?

SYRVS

Non est.

DEMEA

Vbi illum quaeram, cogito. 30

SYRVS

Scio ubi sit, verum hodie nunquam monstrabo.

DEMEA

Hem, quid ais?

SYRVS

Ita.

DEMEA

Diminuetur tibi quidem iam cerebrum.

SYRVS

At nomen nescio

Caput) V. I. ut emeretur psalteria.*Quaeram*) L. Bomb. inveniam.26. *Contineb. posth. manus*) *Continere man.* ut *abstin.* aut *comprim.*
man. Cf. *Heaut.* III, 3, 4, et 29.27. *Fortiter*) Sc. egit. *Perquam.*
Per hoc et quae sequuntur, Syrus sc-
ni more suo ironice assentit. Quia
miseram et etc. Similiter Ovid. *Met.*
III, 654: « quae gloria vestra est; si
puerum iuvenes, si multi fallitis
nam? » *Mis. mul.* sc. citharistriam.29. *Non pot. melius*) *Supple.* sen
licet seu facere, *Huic rei cap.* Sic*Plant. Asin.* III, 138: « Ego *caput*
huic argento fui reperiendo. » *Andr.*
II, 6, 27. Et *Liv.* VIII, 31: « in ca-
put consilii, in ducem incurrere. »30. *Vbi ill. quaer. cog.*) Cf. *Ph.*
IV, 5, 15.31. *Hodie*) « Aut abundat *hodie*,
aut *nunquam hodie*, pro nullo tempore
huius dici. » *Doxar.* *Nunq. monstr.*
Astute hic servus seni subministrat,
quo ipso is decipiat.32. *Dimin. tibi* etc.) Ita infra V,

Illius hominis, sed locum novi, ubi sit.

DEMIA

Dic ergo locum.

SYRVS

Nostin' porticum, apud macellum, hac deorsum?

DEMIA

Quidni noverim?

SYRVS

Praeterito hac recta platea sursus. ubi eo veneris, 35
Clivos deorsum vorsum est; hac te praecipitato; postea
Est ad hanc manum sacellum; ibi angiportum propter
est;

Illic ubi etiam caprificus magna est.

DEMIA

Novi.

SYRVS

Hac pergito.

Hac) Par. ed. *hanc*.

Ibi) L. *ubi*.

Illic) Vulg. praemitt. D. *Quonam*? C. G. m. D. *Quodnam*? Vtrumq.
cum Be. omitto.

Est) Vulgo *nostin*? Abest ab uno C. Be. Nec edid. Par.

2, 7. Eun. IV, 7, 3: «Baculum in-
tentame videtur senex.» FAB.

33. *Dic ergo loc.*) «Ergo semper
addimus, ut hortemur tarde quid fa-
cientes.»

34. *Nost. port. ap. macel.*) «Fili-
um in locum mittit longe positum,
ut circumstet civitatem.» EVAN. *Por-
tic.* De horum usu in evitandis imbri-
bus, umbra captanda et deambulationi-
b. vid. Iodoc. Willichium, ad quem
West. allegat lectorem. *Nost.* — *quid-
ni.* Sic it. Eun. II, 3, 37.

35. *Hac recta*) Proprie, hac parte
ut manu visum ostendere videntur.
DONAT.

36. *Cliv. deors. vers. est*) «Dever-
sus dicebant veteres, quasi deorsum

versus.» FEST. Itid. Cato, R. R. c.
156: «Vbi deorsum versus ibit.» Ce-
terum respicit situm Athenarum; cf.
Andr. II, 2, 19. *Præcipitato*, «cito
descende.» DONAT.

37. *Ad hanc man.*) «Non certum,
dextrum an sinistram.» DONAT. At
ego puto, Syrum gestu vel vultu ad-
invase. *Sacell.* «Vt Varro ait, sa-
cra cella est.» DONAT. Atqui *sacella*,
Festo narrante, loca sunt sacra sine
lecto. *Propt.* adverb. prope signifi-
cans.

38. *Caprific.*) «Ficus est sylve-
stria, nunq. maturascens, et sanis ru-
ptis fere immata.» WASS. Et Plin. H.
N. XV, 19. *Hac*, via, parte. Eun. V,
8, 35. *Pergito*, absolute, uti Liv. I,
60: «quum rex pergeret Romanum.»

DEMEA

Id quidem angiportum non est pervium.

SYRVS

Verum hercle, vah!

Censen' hominem me esse? erravi. in porticum rursus
redi: 40Sane hac multo propius ibis, et minor est erratio.
Scin' Cratini huius ditis aedes?

DEMEA

Scio.

SYRVS

Vbi eas praeterieris,
Ad sinistram hac recta platea. ubi ad Dianae veneris,
Ito ad dextram: priusquam ad portam venias, apud
ipsum lacum
Est pistrilla, et exadvorsum fabrica: ibi est.

DEMEA

Quid ibi facit? 45

SYRVS

Lectulos in sole ilignis pedibus faciundos dedit.

Ilignis) L. Bemb. *illign.* C. G. m. et Be. Codd. *illigneis.*

39. *Id quid. angip. non etc.*) Id scilicet Demea, sana mente quasi cedente, reminiscitur, hoc *angip. non esse pervium*, id est, non posse transiri. *Verum hercle, vah! Censen etc.* « Calliditas est maxima, deprehensus mendacium non defendere, sed fateri. » DOWAT.

40. *Cens. hom. me esse?*) An potius similem bruti? *In portic.* « Romae in singulis regionib. aliquot erant porticus, ubi ad imbres subitos evitandos, aut in umbra ad cavendos solis ardores deambulerent. » FAR.

41. *42. Crat. huius dit. aed.*) Hic West. subdistinguit, *Cratini, huius ditis, aedes.* Qua tamen distinctione non opus.

43. *Ad sinistr.*) Sc. pergito vs. 38. *Ad Dianae.* Ellipsis graeca sc. templum. Vid. Lambert. Bos.

45. *Pistrilla*) Diminutivum videtur esse a pistrino; cf. Aode. I, 3, 9. *Ex advers.* h. e. e regione. Ph. I, 2, 38. *Fabrica*, proprie officina fabri; cf. Lucret. IV, 514, vel officina armorum, qualis commemoratur Veget. II, 11.

46. *Lectul. in sole*) Iunctim accipere iubet Bent. « ut lectorum speciem tam notam et sic appellatam. » Et Par. not. « Quia Athenis vere interdum et aestate sub sole et dio conari solebant. » His addo ex Pers. Sat. VI: « Apeici meminisse senes. » Vbi vid. Tarnab. Quam facile igitur poterat

Vbi potetis vos?

DEMEA

SYRVS

Bene sane.

DEMEA

Sed cesso ad eum pergere.

SYRVS

(solus)

I sane: ego te exercebo hodie, ut dignus es, silicernium.
Aeschinus odiose cessat; prandium corrumpitur;
Ctesipho autem in amore est totus. ego iam prospiciam mihi: 40
Nam iam adibo, atque unum quiequid, quod quidem
erit bellissimum,
Carpam, et cyathos sorbilans paulatim hunc produc-
cam diem.

Pergere) Be. totam hanc lineam Demeae attribuit. Non placet. Namq. melius assentit Syrus interpositus comice dicendo, *bene sane*.

Odiose) Be. *odiosus*, sicut Eon. IV, 6, 16. Va. C. Be. *otiosus*.

Sorbilans) Sic Be. ed. ex uno C. secunda breui, ut *ventilans*. Al. *sorbillans*.

fieri, ut senibus praecipue apricatione gaudentib. huiusmodi *lectuli* usui essent *in sole*. Supra II, 4, 21. *Ilignis pedib.* Pnt. in marg. «durissimis, firmissimis.»

47. *Vbi*) In quibus sc. *lectulis*. *Pctetis*. Sup. I, 1, 37.

48. *I sane*) «Aut abundat sane, aut inferiorib. inngitur.» DONAT. *Exercebo*. Sic Andr. V, 2, 23. *Silicernium*. «Particulae sunt inferiorum quae mortuis dantur.» EYCH. Est autem execratio servilis in senem veluti morte dignissimum.

49. *Aesch. odios*) Molestus. *Prand. corrump.* Sic Plaut. Pseud. III, 2, 102: «*Corrumpitur iam coena.*» Significat enim Syrus illud *prandium*, cui apparando tantopere supra III, 3, intendebat. *Prand.*, h. e. quod ante meridiem capiebatur, ut vult Pintarch. in Problem. composuit ex πρῶτο et ὑποδῶν,

50. *In amore est tot.*) H. e. amicae amandae maximo opere intentus. Itid. Hor. Seru. I, 9, 2: «*totus in illis*, nugis.

61. *Adibo*) Sc. ad prandium. *Bellissim.* «*Proprio bellissimum* dixit. Vnde et huiusmodi ad irritand. galam cibi, *bellaria* dicuntur.» DONAT.

52. *Carpam*) Pro fruor, h. e. rebus dulcibus. Sic certe Persius Sat. V, 151: «*Indulge genio: carpanus dulcia.*» *Cyath. sorbil.* «Est enim *cyathus* ordinacia mensura, qua bibentes utebantur, uno fere hausta exsiccantes.» WEST. Vid. Martial. I, 72. *Sorbilans*. Nec sorbebo dicit, nec cibam; sed *sorbilans*, unde ova *sorbilia*. Celsus IV, 3. *Paul. h. pro-duc. diem*, h. e. sensim conterere ac consumere, producta quasi voluptate fruendi.

ACTVS IV, SCENA 3.

MICIO. HEGIO

MICIO

Ego in hac re nil reperio, quamobrem laudem tan-
topere, Hegio.
Meum officium facio; quod peccatum a nobis ortum
'st, corrigo;
Nisi si me in illo credidisti esse hominum numero,
qui ita putant,
Sibi fieri iniuriam ultro, si quam fecere ipsi, expo-
stulant,
Et ultro accusant; id quia non est a me factum, agis
gratias? 5

(*Accusant*) Distinctionem huc usq. verbor. sequor, quam R. Stephani Westerhovius optimam laudavit. Legit. in l. Bemb. *expostules* pro *expostulant*, vs. 4 ap. Priscian. *expostulent*.

«Hæc scena est plena sententiarum acutissimum ad officia demonstranda.» DONAT. Addit West. hæc: «Videbatur Hegio a foro rediens cum Micionis multo gesta significare suum probabam, eumq. gratulando quasi obtundere. Cui igitur initio huius scene respondet Micio.»

1. 2. Ego in h. re etc. *Meum officio, facio*) Hæc fere eod. sententia animi liberalis; cf. Andr. II, 4, 36 usq. Add. III, 5. *Peccatum* cf. II, 3, 10.

A nob. «Indulgenter dicit, a nobis quasi ipse in culpa sit.» WAST. *Oratum*; cf. III, 3, 89.

4. *Utro, si quam* etc.) Hæc loco illustrando conf. Phædr. I, 1; ubi lupus auctor iniuriæ agnam ultro expostulat et ultro accusat, cui illata fuerat iniuria a semetipso. *Proinde*, aliis.

5. *Id quia non est*) Quæ scilicet supra sunt vs. 3, 4, comprehensa.

TERENT. Com. Tom. II.

G

Hæcio

Ah, minime: nunquam te aliter atque es, in animum induxi meum.

Sed quaeso, ut una mecum ad matrem virginis eas, Micio,

At istaec eadem, quæ mihi dixti, tute dicas mulieri, Suspicionem hanc propter fratrem esse; eius esse illam psaltriam.

Micio

Si ita æquum censes, aut si ita opus est facto, eamus.

Hæcio

Bene facis. 10

Nam et illi iam animum rellevaris, quæ dolore ac miseria

Tabescit, et tuo officio fueris functus. sed si aliter putas,

Egomet narrabo, quæ mihi dixti.

Micio

Immo ego ibo.

Hæcio

Bene facis.

Eas) In l. eas omiss.

Dixti) MSS. We. narrasti.

Fratrem) C. G. m. sup. script. Cteniphonem.

Eas) Illud esse Be. intulit pro et, quod vulgo est. Quæ mutatio Angli mihi placeat.

Rellevaris) l. revelabis. Al. relevab. Sed Be. nullo quidem Cod. con-

6. Minime) Intellige, minime tu credo esse illorum in numero, vs. 3.

7. Quaeso ut una mecum etc.) «Servavit τὸ πρῶτον, adiciendo, una mecum eas: quippe ad incognitam matrem familias.» DONAT.

8. Quæ mihi dix.) Nos quidem non scimus, quæ dixerit Micio Hæcioni, sed consideremus, quod initio huius scenæ præmonitum est.

10. Si ita æq. cens.) «A iusto et pili est tota sententia.» DONAT.

11. Illi) Per. «virgini seu potius matri.» Anim. rellevar. Cic. in Catil. I, 23: «Videbim. cura et tuum esse relevati.» Dolore ac. animi. Siqui it; Cic. de Offic. II, 22: «qui accipit iniuriam, præ se fert dolorem suum.»

12. Tuo officio. f. fuerit.) Conf. vs. 2, Sed si alit, Supra III, 4, 46: «Artificiose, remittendo quod petebat, extorait magis.» DONAT.

13. Egom. narr.) Scilicet si tu non ipse couvenire eam volueris.

Omnes, quibus res sunt minus secundae, magis sunt
nescio quo modo
Suspiciosi, ad contumeliam omnia accipiunt magis. 15
Propter suam impotentiam se semper credunt negligi.
Quapropter te ipsum purgare ipsi coram placabilius
est.

Micio

Et recte, et verum dicis.

Hecio

Sequere me ergo hac intro.

Micio

Maxume.

sulto edit, ut supra, idq. recte opinor, propt. *fuoris functus*, particula et coniunctum. Id. simul. monet, praepositionem *re* in compositione *serq* duplicare consonantes, ut redduco, repperio, *rellavo*. Heaut. I, 1, vs. 118.

Res sunt) C. G. m. colloc. *sunt res*.

Negligi) Ibid. sup. script. *ab amicis*. Pro *negligi* leg. L. Bemb. *claudier*; unde Fa. formavit *calvier*, quod est verb. antiqu. in legg. XII, tabb. Be. ed. *iudier*, qui his de variantib. multa disseruit.

Ipsi) Sic I. antiq. sc. *matri*. Libb. s. et edd. *ipsis coram*, h. e. *matre et virgine*; cf. III, 4, 35.

Ergo) I. non hab. *ergo*.

14, 15. *Omn. quib. res s. minus etc.*)

Videntur haec expressa e Menandrianis, quae Stobaeo laudantur: *Ἰπὸς ἀπαντὰ θεῶν ὁ πῖνος ἐστὶ πρᾶγμα, καὶ πάντας αὐτοῦ καταρροῖν ὑπολαμβάνει.* WAST. *Min. secundae*. «Dicere sic maluit, ne miserae diceret.» DONAT. Fallitur Donat. Nam τὸ *minus* τοῦ *magis* sequentis gratia positum est. Ac proinde plenior mihi esset oratio haec, quo *minus* res *secundae*, eo *magis* ipsi *sunt suspiciosi*.

Eun. I, 1, 14. *Ad contumel. o. accip. mag.* Sic Plaedr. III, 8, 8: «*Αξιπῆς* caucta in contumeliam.»

16. *Impotent.*) Sc. *Bostratae*. *Contra potentes* Micio et Demos dicuntur, III, 4, 57.

17. *Te ipsum*) Querit Donat. *diviscat te ipsum* accipiuntur, *te* Micionem, *ipsum* Aeschinum. *Placabilius*, ad placand. aptius. Lactant. IV, 28.

18. *Maxime*) Libenter.

ACTVS IV, SCENA 4

AESCHINVS

Discrucior animi,
Hoccine de improvise mali mi obiici,
Tantum? ut neque quid me faciam, neque quid
agam, certum siet.
Membra metu debilia sunt, animus timore
Obstipuit, pectore consistere nil consili quit. vah, s

Notandum est, in primis versuum novem, qui hic sequuntur deinceps, dimensionem in singulis fere libb. diversam inveniri; atque Fäernus de his praedicat ita: « Primi huius scenae versus sane difficiles sunt. » Equidem vero ita recepi, ut a Be. distinctos illos habemus.

Animi) In veterr. Cod. Be. hic vers. clausula est, quo modo, *Occidi*, Eun. II. 3.

Quid) C. G. m. de. Rid. lres Be. Codd. cum Edd. vett.

Animus) Be. ing. prae invitis Codd.

Obstipuit C. G. m. script. *Obstup.* Hunc vers. chorambicum esse Be. observat, quem dimittitur hoc modo, *Obstupuit | pectore con | sistere nil | consili erat.*

Quit) V. L. valet.

« *Archinus* hac scenā ostenditur pro ingenii bonitate maxime sollicitus de suo amore, ob turbam quam faciebat psoltriae raptio, indeque orta suspicio. Trepidus tandem accedit ad fores *Sostratae*, se ipsum purgaturus, sed a patre redeunte ex ipsis aedibus excipitur. » *Rtr.*

s. *Discruc. animi*) Supplendum,
dolore. Aut Græcorum syntaxis est
genitivi; vid. Sanct. Min II, 3.

2, 3. *Hoc de impr. m. mihi obi.* *Tant.*) Cf. Andr. IV, 3, 1, not. Id enim mali significatur, quod Aeschinus propt. raplum virginis opinionem excitavit, se sibi potius psalterium rapuisse, non fratri. *Tant.* *Hoc tantum* substinguend. putavi, ad quod referretur iterum *mali*.

4, 5, *Memb. metu* etc.) Cf. Andr. I, 5, 21. *Pect. consist. n. e. q.* Plant. Pseud. II, 1, 2, *meo in pectore con-*

Quomodo me ex hac expediam turba, nescio: tanta
nunc

Suspicio de me incidit:

Neque ea immerito. Sostrata credit, mihi me psal-
triam hanc emisse; id

Anus mi indicium fecit.

Nam ut hinc forte ea ad obstetricem erat missa, ubi
eam vidi, ilico

Accedo, rogito, Pamphila quid agat? iamne partus
adsiet?

Eone obstetricem arcessat? illa exclamat: «abi, abi
iam, Aeschine.

Satis diu dedisti verba; sat adhuc tua nos frustrata'st
fides».

Hem!-quid istuc, obsecro, inquam, est? «valeas,
habeas illam, quae placet».

Ex) C. G. m. non hab. *ex*.

Anus) V. I. *Canthara*.

Hinc) Par. in marg. a *Sostrata*.

Ea) V. I. *anus*.

Iamne) In l. antiq. abest *ne*, quod duo Codd. Be. habent.

Verba) C. G. n. nobis. Non hab. Donat. nec l. Bemb.

Frustrata'st) V. I. *decepit*.

ditum est *consilium*. Et Cic. Cat. mai. 20: «Mortem timens, qui poterit animo consistere?»

6. *Me ex hac expediam* etc.) Vid. ad Andr. III, 5, 11. *Nunc Suspicio*. Modo ostenditur causa trepidationis Aeschioi. Sed quae fuerit ista suspicio, cf. vs. 2, 3, not.

8. *Psaltr. emisse*) Supra II, 2, 41. *Id An. m. indic. fec.* Cf. supra III, 2, fin.

10, 11. *Erat missa*) Cf. III, 2, *Ubi eam vidi, il.* *Accedo*. Heaut. I, 1, 76. Haec Aeschioi narratio tam plana est, ut inde metus adolescentis et eius afflictio animi facile cognoscatur.

12. *Eone*) *Eo pro ideo*. *Exclam.* Non respondet, sed exclamat, eiusque clamorem tristis reddit Aeschinus. *Abi abi*. «Formula fastidiose reticentiam quem.» West.

13. *Adhuc*) Quod quidam «adhuc» interpretantur, gr. *ἔτι* *κότρου*. Cic. Verr. I, 17, itid. pro ad hoc tempus usque. *Fides*. Quae data est scilicet puellae. Supra III, 2, 34 sqq.

14. *Hem*) Mirantis, immo obstupentis. *Quid ist. est?* Solet ea esse interrogatio novae rei audientiae iocundorum. *Val. habeas*. Itid. Andr. V, 3, 18. *Illam*, psaltriam.

Sensi ilico id illas suspicari, sed me reprehendi ta-
men, 15
Ne quid de fratre garrulae illi dicerem, ac fieret
palam.
Nunc quid faciam? dicam fratris esse hanc? quod
minime est opus
Vsq̃uam offerri. age, mitto: fieri potis est, ut ne qua
exeat.
Ipsam id metuo, ut credant: tot concurrunt veri-
similia:
Egomet rapui; ipse egomet solvi argentum; ad me
abducta est domum. 20
Haec adeo mea culpa fateor fieri. non me hanc rem
patri,

Reprehendi) Par. pro var. repressi. Hoc id. exhib. C. G. m. supra scriptum. V. C. Lindenbr. me pallio reprob.

Dicam) Al. dicamne.

Mitto) C. G. m. age omitto. Sup. script. se ipsum hauritur.

Concurrunt) Al. occurr.

Rapui) V. l. psaltriam.

Fieri) Posuit hic Schmieder notam exclamandi. Sed placet punctum aliorum.

15. *Illas*) Sc. mulieres, ad domum Sostratae pertinentes. *Suspicio*. Supplenti quidam: « Quod Pamphilam abiicerem. »

16. *De fratre*) Etiam in ipsa turba animum fraternum non dimittit. *Garrulae*, anni scilicet. *Ac fieret palam*. Cf. Hec. IV, 3, 43. Iterand. est ne, quod antecessit.

17. *Dico. fratris esse hanc*) Psaltriam. Huiusmodi habitatio cf. supra III, 3, 38 sqq.

18. *Vsq̃uam offerri*) Synonym. est, *palam proferre*, supra III, 2, 41. *Pot ne qua exeat*. « Vocula qua, quas solet esse post ne, item ut aliqua, declarat qua, vel aliqua ratione, vel forte. » TERSILL. Ibid. Liv. IX, 35; si

qua possit, sc. ratione. *Exeat*. Id est, ne divulgetur ille raptus. « *Exire* proprie dicitur, quod in vulgus emanat. » RYMER. Sic it. Nep. Datam. 6: « si in turbam exisset, innotuisset multitudini. »

19. *Pot credant*) Me mihi nimirum rapuisse illum, non fratri. *Tot concurrunt*. Sic it. Heant. II, 2, 3.

20. *Solvi argentum*) Puta enim a Mic. patre adnumeratum; cf. III, 3, 15. *Abd. e dom.* Supra II, 1, 14.

21. *Adeo*) Pro vero; vid. TERSILL. *Hanc rem*, vitium Pamphilae oblitum. *Patri*. Quem noverat sit indulgentem; cf. I, 1, 26, non — indicasse? cf. supra III, 3, 54, not.

Vt ut erat gesta, indicasse? exorasset ut eam ducerem.

Cessatum usque adhuc est, nunc porro, Aeschine, expergiscere!

Nunc hoc primum 'st: ad illas ibo, ut purgem me. accedam ad fores.

Perii! horresco semper, ubi pultare hasce occipio miser. 25

Heus, heus! Aeschinus ego sum. aperite aliquis actutum ostium.

Prodit nescio quis: concedam huc. —

Vt) MSS. Pall. non pariant ut.

Exorasset) Duo Bc. Codd. *exorasse*.

Cessatum) V. l. neglectum.

Pultare) Al. *pulsare*. Heaut. II, 3, 34.

22. *Vt eam duc.*) «Sic enim promiserat se Sostratae facturum.» DON. Supra III, 2, 34.

23. *Cessatum*) Cf. Heaut. I, 2, 1, not. *Nunc p. A. experg.* Sic it. Davus se ipse exhortans, in Andr. I, 3, *Experg.* quasi e somno.

24. *Ad ill. ibo etc.*) Sic it. Syrus

in He. II, 3, 91 etc. explanat suum consilium.

25. *Horresco semp.*) Cic. div. 13: «commoveor animo, toto corpore perhorresco.» *Hasce, δακτυλῶν; acil. fores.*

26. *Aperite aliquis*) «Vim plural. habet aliquis.» DONAT. Eun. Prolog. I. Plant Pseud. V, 1, 37.

ACTVS IV, SCENA 5

MICIO. AESCHINVS

MICIO

Ita ut dixti, Sostrata,
Facito; ego Aeschinum conveniam, ut, quomodo
acta haec sunt, sciat.
Sed quis ostium hoc pultavit?

AESCHINVS

(secum)

Pater hercle est, perii!

MICIO

Aeschine.

AESCHINVS

Quid huic hic negoti'st?

MICIO

Tunc has pepulisti fores? (secum)

Dixti) Ita Codd. Be. quatuor; al duo eiusd. *dixisti*. Vulg. *dixi*.*Facito*) Fa. ed. *Facite*.*Sunt*) L. antiq. *sint*.

«Huius scenae non integrum est initium, sed de multis, quae iam dixerit, quasi continuatum. Deinde catastrophe coepta est, sed prius quam eam absolvat, mire saeto commento novum metum Aeschino incutit pater. Qui vero illud commentum, quod non habet yeram querelam, breviter adeo tractat, ut ei patris et filii animus ostendatur salis honestus ac liberalis.

1, 2. *Ita ut dix. S. Fac.*) Cf. Eun.II, 1. *Pi quomodo etc.* Itid. Ph. II, 4, 23.

3. *Sed quis ostium etc.*) Conf. 4, 25 sqq. Itid. Aristoph. R. 38: τίς τὴν θύραν ἐπάταξεν. Pat. h. e. perii. Novitate rei, quippe quod pater a domo Sostratae egressurus ipsi ostenditur, percussus exclamat.

4. *Quid h. hic etc.*) Cf. Andr. V, 2, 8. «Haec Aeschinus ad spectatores conversus cum pavore pronuntiat.»

WEST.

Tacet. cur non ludo hunc aliquantisper? melius est,
Quandoquidem hoc nunquam mihi ipse voluit credere.
Nil mihi respondes?

AESCHINVS

Non equidem istas, quod sciam,

MICIO

Ita: nam mirabar, quid hic negoti esset tibi.

(ad spectatores)

Erubuit: salva res est.

AESCHINVS

Dic, sodes, pater,

Tibi vero quid istic est rei?

MICIO

Nihil mihi quidem. 14

Amicus quidam me a foro abduxit modo
Huc advocatum sibi.

AESCHINVS

Quid?

MICIO

Ego dicam tibi:

Habitant hic quaedam mulieres, pauperculae,

Istas) C. G. m. ut al. *istas*. Non placet propter *equidem*.

Me a foro) C. G. m. colloc. a foro me. Bene: quo nempe vitaretur hiatus.

5. *Tacet*) Sic tacent etiam interrogati, Eun. III, 2, 23; IV, 4, 28. *Cur non ludo*; cf. II, 2, 38.

6. *Quandoq. hoc nunq. etc.*) Contra illud quod landat supra I, 1, 27 sqq. *Hoc*. Scilicet quod vitiauit virginem. *Credere*, committere vel patrefacere.

7. *Non eq. ist.*) Sc. pepuli, pulchri fores. *Quod sciam*. Perturbate ac sinistro.

8. *Ita*) «Accepit negationem Micio, ut ludere Aeschinum possit.»

DONAT.

9. *Erub. salva r. est*) Menander;

Ερωτῶν τῆς χρεῖς αἰσας ποτ' δεῖται
Add. Ter. Eun. II, 2, 37, not.

10. *Tibi v. quid etc.*) Τῷ τῷ Aeschini interrogantis respondet illud mihi Micionia. Particolae vero, quidem eleganter sunt positae, ut graecae, μὲν, δέ.

11. *Amici: quid me etc.*) Conf. III, 5, 2.

12. *Quid?*) Sc. ait.

13. *Habit. hic etc.*) Andr. IV, 5.

«Addit, pauperculae, ut magis desperet Aeschinus impetrari posse has nuptias a pstre.» DONAT.

Vt opinor, has non nosse te; et certo scio;
Neque enim diu huc commigrarunt.

AESCHINVS

Quid tum postea? 15

Micio

Virgo est cum matre.

AESCHINVS

Perge.

Micio

Haec virgo orba 'st patre.

Hic meus amicus illi genere est proximus:
Huic leges cogunt nubere hanc.

AESCHINVS

Perii!

Micio

Quid est?

AESCHINVS

Nil-recte-perge.

Micio

Is venit, ut secum avehat:

Nam habitat Mileti.

AESCHINVS

(sui non compos)

Item, virgineam ut secum avehat? 20

14. *Et opin.*) Etiam Cicero inter loquentium assentit, quod primo probatio posuerat, ad Attic. VI, 3: «Q. Cicero puer legit, ut opinor, et certo epistolam.» Aul. Ter. And., II, 2, 30.

15. *Neq. en. dixi etc.*) Cf. Andr. I, 1, 43.

16. *Perge.*) Hoc verbo proditur Aeschinus cupidissimus audlendi.

17. *Hic meus amicus.*) Quem scilicet commemoravit 75. 18. *Uli gen. est prox.* Cf. infra V, 8, 24.

18. *Hic leg. ang. n. hanc.*) Ph. I, 2, 75. Lex Solonis est ap. Demosthenem.

«Orbis qui inat genere proximi, eis nubunt; aut his orbis dotem dant.» Perii! «Hoc audis Micio, sed diu nubi!» Dicitur.

19. *Nil-recte.*) Vt suspicione comitem perturbatus Aeschinus a se movetur, interponit hoc utrumque. *Nil recte* quorum alterum alteri parum convenit: *Is ven. ut etc.* «Aliud peius in amantem, ut nec Athenis saltem alteri haberet.» Dicitur.

20. *Item, virg. ut etc.*) Gesta comitiorum prodit Aeschinus, quod verum his negat.

Sic est.

Micio

AESCHINUS

Miletum usque? obsecro.

Micio

Ita.

AESCHINUS

(*aversus a Micione*)
Animo male 'st.

Quid ipsae? quid aiunt?

Micio

Quid illas censes? nihil enim,
Commenta mater est, esse ex alio viro.
Nescio quo puerum natum, neque eum nominat.
Priorem esse illum, non oportere huic dari. 25

AESCHINUS

Eho, nonne haec iusta tibi videntur postea?

Micio

Non.

AESCHINUS

Obsecro! non? an illam hinc abducet, pater?

En) V. l. excogitavit.

Huic) Id. supervenienti a Mileto.

21. *Milet. usq.*) Adverb. *usque* saepe postpositur nomini a se recto. Cic. Attic. VI, 2: «Principes Ephesum usque venerunt.» «*Miletus* colonia est Atheniensium in Pontu.» Don. *Ita*, confirmantis. *Animo male est*; cf. Plaut. Amph. V, 1, 6: «*Animo male* 'st, equam velim.» Donat. explic. «*Animo male* fieri dicitur, quum ictu alicuius moeroris perculens homines non sustinet corporis, sequiturque ruina membrorum.

22. *Quid ipsae?*) Sc. mater et filia. *Quid ill. cens.* Andr. V, 2, 12. Donat. subaud. «posse dicere.»

25. *Priorem*) H. e. potiore. Enn.

1, 2, 71. *Priorens*. Non cognationis, sed iure tori et partus.

26. *Eho*) Querentis, confortati, vocantis interiectio. *Postea*. Hoc adverb. Donat. et ah eo inde plurimi abundare putant; quum praesertim ad sententiam nihil faciat. At Bip. notant, illud *postea* in vet. Edit. Argent. post notam interrogandi separatim legi a ceteris, perinde ac si Aeschinus plura dicturus interrumperetur hoc modo: *videntur postea?* Atque supplent Bip. haec: «*postea* atque illam hinc abducet?»

27. *Non*) Vultuose pronuntians. *An ill. h. abd.* Cum singulto

Micio

Quid illam ni abducatur?

AESCHINUS

Factum a vobis duriter,
Immisericorditerque, atque etiam, si est, pater,
Dicendum magis aperte, illiberaliter.

3a

Micio

Quamobrem?

AESCHINUS

Rogas me? quid illi tandem creditis
Fore animi misero, qui cum illa consuevit prior?
Qui infelix haud scio an illam misere nunc amat,
Cum hanc sibi videbit praesens praesenti eripi,
Abduci ab oculis? facinus indignum, pater.

3b

Micio

Qua ratione istuc? quis despondit? quis dedit?

Quid illam ni) Be. ex uno C. *Quidni illam.**Illiberaliter*) C. G. m. colloc. *illib. aperte* satis confuse.*Cum*) Par. omitt. *cum male.**Prior*) L. antiq. *prius.**Amat*) Id. *amet.*

ploraturi. *Pater.* Quasi hoc ad sup-
plicandum.

28. *Quid ill. ni* etc.) *Tmesis* co-
mica, pro *Quidni illam.* *Duriter*,
dura mente, inflexibili.

29. *Immisericorditer*) Huiusmodi
voces multarum syllabarum comica
amat etiam Aristophanis oratio, sed
h. l. invenis ex amaritudine animi
usurpat illam, sicut ceteris in *ter* ex-
cutes, *duriter*, *illiberaliter.* Andr.
I, 1, 47. *Si est, pater.* Par. coniung.
verba, *si est pater*, nec interposito
commate; quibus addit explicatio-
nem: «Ex quo natus est filius.» At
copulare, *si est Dicend.* magis con-
venit. Ad hoc conf. Andr. II, 6, 23.
Eun. V, 1, 3.

30. *Mag. aperte*) «Dicit magis,

quia iam aperte dixerat; *duriter* et
immisericorditer. Ceterum Aeschinus
bene praefatus est, ne contumax ad-
versus patrem videretur.» DONAT.

31. 32. *Quid illi tand. cred.* etc.)
Cf. Eun. V, 6, 14. *Tandem*, pro igitur.
Qui cum illa consuevit. Cf. Hec.
IV, 1, 40. Honesto vocabulo res tur-
pis significatur. Cic. Verr. V, 12.

33. *Haud scio an*) Quae formula
quam dubitationem habere videatur,
tamen simpliciter affirmat. Vid. Erne-
sti cl. Cic. *Mis. amat.* «Ita affectu
proditur, qui ut alienus vult loqui.»
DONAT. Andr. III, 2, 40.

34. *Praes. praesenti*) Similit. Virg.
A. IV, 83: «Abecus absentem audit.»

36. *Qua rat. ist.*) Sc. dicis. La-
tenter ex obliquo perstringit Aeschini-

Cui? quando nupsit? auctor his rebus quis est?
Cur duxit alienam?

AESCHINES

An sedere oportuit

Domi virginem tam grandem, dum cognatus hinc
Illinc veniret expectantem? haec, mi pater,
Te dicere aequum fuit, et id defendere. 40

MICIO

Ridiculum: adversumne illum causam dicerem,
Cui veneram advocatus? sed quid ista, Aeschine,
Nostra? aut quid nobis cum illis? abeamus. quid est?
Quid lacrimas?

AESCHINES

Pater, obsecro, ausculta.

MICIO

Aeschine, audiavi omnia, 45

Auctor) I. actor.

Hinc) Fa. ed. huc. Sed elegantius hinc ex Rivii Codd.

Illinc) V. l. ex Miloto.

num, qui sine patria consensu et auctoritate se nuptiis illaqueaverat. *Quis despond.* «Quia non interfuit pater.» DONAT. *Quis ded.* Rapuisti enim prius quam peteret. Dicitur autem pater uxorem dare, Andr. II, 2, 15; item despondere, Andr. I, 1, 75.

37. *Auctor*) Inter auctores nuptiarum parentes numerantur, cognati, tutores.

38. *Alienam*) Scilicet quae cognati esset, non Aeschini. *Sedere.* Sic de virgine dicitur, quae conditionem non reperit.

39. *Grand.*) «Ad aetatem veteres retulerunt, non ad corpus.» DON. *Hinc Illinc* proverbialiter, pro alicunde. *Haec Te dic. aequum* etc. Vide quam sedatior nunc Aeschinus.

41. *Defendere*) Cohibere, ne cognatus illum abduceret.

42. *Advers. illum*) Nove hoc dictum, ex Donat. adnotant, quoniam hoc ait proprie rei ac defensoris. Eum. Prol. 10, 11.

43. *Cui ven. advocat*) Cf. vs. 12, Cic. Off. I, 10: «Si constitueris te cupiam advocatum, in rem praesentem esse venturum.» *Quid ist. Nostra.* Bene *Nostra.* Memor est enim, se respondiisse Aeschimo, nih. mihi quidem, vs. 10.

45. *Pater, obsecro* etc.) «Haec ultima desperatio cogit Aeschinum fateri verum.» *Aesch. aud. omnia.* «Ita victus pietate et lenitate pater eloqui filium non sinit, ne confessio- ne delicti torqueatur.» WEST.

Et scio: nam te amo, quo magis, quae agis, curae
sunt mihi.

ATRSCHVS

Ita velim me promerentem ames, dum vivas, mi pater,
Vt me hoc delictum admisisse in me, id mihi vehe-
menter dolet,
Et me tui pudet.

MICRO

Credo hercle: nam ingenium novi tuum
Liberales; sed vereor ne indiligens nimium sies. 50
In qua civitate tandem te arbitrare vivere?
Virginem vitiasti, quam te non ius fuerat tangere.
Iam id peccatum primum magnum; magnum et hu-
manum tamen:
Fecere alii saepe, item boni. at postquam id evenit,
cedo,

Promerentem) C. G. m. ut.

Magnum) Pa. credebatur magnum geminari debere, sed non audebat
recipere duplum: Recepit Ma. velut neglectum a librariis.

46. *Te amo*) Cf. Hec. II, 3, 119.
Curae sunt mihi; cf. sup. I, 2, 49.

47. *Ita vel. me prom. am.*) «Me-
rito ames. Multi enim necessitate
amant.» EYEN. *Ita velim* etc. Fac
ut conjunctionem membrorum ab *Ita*
et *Vt* incipientium observet, *Velim*,
pro volo. *Promerent*. Cf. supra II,
2, 47. *Delict. adm. in me*; cf. Ph.
II, 1, 49. Praeterea ne omittas,
quod sit in vocib. *Scio, amo, quo*
magis, quae agis, ames, vivas, auri
suave atque canorum.

49. *Et me tui pud.*) «Sensus est,
pudore confundor, propt. te, quem
offendi graviter.» WEST. *Credo her-*
cle, humana agnitio pietatis alternae.
Andr. V, 4, 36. *Inq. n. t. Eum*. IV,
7, 42.

50. *Liberales*) Dicit. liberales, quod

liberum decet virum atq. honestum.
Indilig. nim. h. c. socordem, ut vs.
61.

51. *In qua civitate* etc.) Not. Mi-
nelli: «Antiquae oblitus es te Athe-
nis esse, ubi vivitur legibus?» Vid.
Mears. de legg. Athen. Et supra vs.
18. *Tandem*. Praecipit Donat. pro ta-
men, sumend. at West. emphatice.

52. *Quam non tangere*) Cf. Ean.
IV, 7, 27, 28. Sed h. l. *tangere*,
cod. sensu quo Ean. II, 3, 82.

53. *Peccatum*) Sc. est. Andr. V, 3,
25. *Magna magna*. Hoc itid. gemina-
tum, sicuti peccatum Ean. Prol. 27.
Eod. modo Ovid. Met. II, 284: «tan-
tum, tantum.» *Human.* Cf. Plant.
Merc. II, 2, 48: «*Humanum amara*
est.»

54. *Fec. alii*) «Motus est, excen-

Numquid circumspexisti? aut numquid tute prospexisti
tibi, 55

Quid fieret? qua fieret? si te ipsum mihi puduit
dicere,

Qua resciscerem? haec dum dubitas, menses abiierunt
decem.

Prodidisti et te, et illam miseram, et gnatum, quod
quidem in te fuit.

Quid? credebas, dormienti haec tibi confecturos
Deos?

Et illam sine tua opera in cubiculum iri deductum
domum? 60

Nolim ceterarum rerum te socordem eodem modo.

Bono animo es, duces uxorem hanc.

AESCHINUS

Hem!

MICIO

Bono animo es, inquam.

AESCHINUS

Pater!

Fieret) MS. Par. et.

Socordem) V. l. negligentem esse.

pro lenire, quod pargere non possis.»
DONAT. *Heaut.* V, 2, 4. *Evenit.* Ita
leniter dicit, non, commissum est.

55. *Circumspexisti*) Per synecop. pro
circumspexisti. — Hoc verb. proprie
Andr. II, 2, 30. Ita vero Micio Ae-
schinum, quid eveniat, facit recor-
dantem, quemadmod. Sestratam Chre-
met in *Heaut.* IV, 1, 25 seqq. *Prospexi*
«Circumspiciens praesentia, prospici-
mus futura.» DONAT. *Quae.* Ellipsi-
ratione. *Fieret.* Intelligi: ut eum du-
ceres uxorem.

57. *Qua*) «L. e. per quos.» DON.
Mens. ab. des. Supra III, 4; 29: «Ita
non sine causa Micio, puero iam eo
pucino nato. *Decimo*, enim mense

perfectum edii partum, ex Hippocrate
docent veteres Icti.» WEST.

58. *Prodidisti*) H. e. perdidisti. *Heaut.*
III, 1, 70. *Quod*, quantum.

59. *Quid?* *Quid?* *Quid?* etc.) *Instantis*
est, *Quid?* uti Cicero centies. *Dor-*
miens, i. e. socordi et indiligenter
rem agenti. *Heaut.* IV, 4, 8.

60. *In cubic. iri deduct. dom.*) Vid.
Hec. I, 2, 60. *Deducti*, proprie di-
citur virgo, quae viro conciliatur,
Ovid. *Æp.* 16, 313.

61. *Ceterar. rer. te socord.*) Par.
suppl. «causa.» Al. explic. in ceto-
ris rebus.

62. *Hem*) Cum fletu et gaudio
dixit.

Obsecro, num ludis tu nunc me?

Micio

Ego te? quamobrem?

AESCHINVS

Nescio:

Nisi quia tam misere hoc esse cupio verum, eo vereor magis.

Micio

Abi domum, ac Deos comprecare, ut uxorem arcessas: abi. 65

AESCHINVS

Quid? iamne uxorem?

Micio

Iam.

AESCHINVS

Iam?

Micio

Iam, quantum potest.

AESCHINVS

Di me, pater,
Omnes oderint, ni magis te, quam oculos nunc ego amo meos.

Num) Pro num al. non.

Eo) Al. ideo.

Uxorem) MSS. Paris. teste Par. n.r. ducam.

Potest) Veterr. Be. C. potest, pro potes vulg. Eun. H, 3, 86.

Ego) Be. ego ex Codd. Al. omitt.

63. Quamobr.) Gu. vert.: je ne sçay pas, pour quoy je le ferois.

64. Quantum misere etc.) Hoc modo Pamphilus Andr. V, 5, 1, 2. Quapropt. non placet MS. Helmsted. qui distinguit, cupio; verum ideo.

65. Abi dom. ac etc.) Cf. Andr. II, 5, 13, pat. ad fil. in ead. re. Deos comprec. « Scilicet rite non contraherantur nuptiae, nisi re divina prius facta. » WEST. Add. Val. Flacc. VIII, 243 etc. « Inde, ubi sacrificas cum

coninge venit ad aras Aesonides, unaq. adruunt, pariterq. precari incipiunt etc. » Abi. Hoc posterius, abi, dicit moranti conctantique. Andr. I, 1, 1.

66. 67. Iamne ux.) « Accessit ad beneficium tempus. Et ideo tam quasi gestiens repetit adolescens. » DONAT. Di me O. od. ni etc. Formula iurandi. Mag. te quam oculos etc. Infra V, 7, 5. Et recte monet Ruhnk. in exprimenda vi amoris crebram fieri oculorum mentionem etc.

Quid? quam illam?

Micio

AESCHINVS

Aequē.

Micio

Perbenigne.

AESCHINVS

Quid? ille ubi est Milesius?

Micio

Abiit, periit, navem ascendit. sed cur cessas?

AESCHINVS

Abi, pater,

Tu potius Deos comprecare: nam tibi eos, certo scio, 70
Quo vir melior multo es, quam ego, obtemperaturos
magis.

Micio

Ego eo intro, ut, quae opus sunt, parentur; tu fac
ut dixi, si sapis. (abi.)

AESCHINVS

Quid hoc est negoti? hoc est patrem esse? aut hoc
est filium esse?

Aequē) V. I. et te et illam.

Perbenigne) Id. facis.

Cur cessas) Id. praeparare nuptias. Sed verius subaudi, arcessere uxorem, ex versu 65.

Sapis) Hic vers., ut Donat. ait, in quibusd. non invenitur.

68. *Quam ill.*) Plene, me magis amas, quam illam? Grate hoc et iocose. *Perbenigne*, sc. dicis. Ph. V, 9, 62. Formula gratias agentis. Hor. Ep. I, 7, 15.

69. *Ab. per. nav. ascend.*) Simile illud Cic. de Catil. Or. II: «abiit, excess. evas. erupit.» *Periit*, i. e. abiit, ut nesciamus, ubi locorum sit.

71. *Quo vir melior etc.*) Mira sententia, Deos obsequi bonis. Credeb. enim veteres, pietatem Deorum atque parentum auxilio liberis esse.

Plaut. Poen. V, 4, 106: «Mi pater, tua pietas plane nobis auxilio fuit.» *Magis*, pro eo magis.

72. *Intro*) In meas domos. *Quae op. sunt.* «Intellige sacrificium, vasa, vestes candidas, obsonia, vocationem genere proximorum, coquorum conductionem, tibicinas, lampadas et similia; uno verbo, quae turbam faciant nuptiarum; cf. Andr. II, 2, 26 etc.» WERT. *Si sapis.* Sacerdendi formula. Eun. I, 1, 31; IV, 4, 53.

73. *Quid h. est neg.*) «Et mirantis haec et laudantis oratio est. Et

Si frater aut sodalis esset, qui magis morem gereret?
Hic non amandus? hiccine non gestandus in sinu est?

hem, 75

Itaque adeo magnam mi iniicit sua commoditate curam,
Ne forte imprudens faciam quod nolit. sciens cavebo.
Sed cesso ire intro, ne morae meis nuptiis egomet sim?

Qui) V. I. quo.

Sciens) Al. disting. post sciens perperam.

Morae) Sic L. Bemb. In antiq. mora. Al. in mora.

hene videtur huiusmodi patrem Terentius probare. » DONAT. Ph. V, 3, 33. Hoc est patr. ess. aut etc. H. e. vices istiusmodi patris ac filii bene feliciterque experiri atque probare.

74. Si frat. aut etc.) Cf. Plant. Cist. I, 1, 5: «soror si mea esses, Qui magis potueris mihi honorem ire habitum? Mor. ger. sc. mihi. Supra II, 2, 6; III, 3, 77: «Qua ratione magis mihi indulgeret.» FAN.

75. Gestand. in sinu) Gestare in sinu sicut in oculis, et ferre in oculis, caritatis summae locutiones esse, per se facile patet. Cic. ad Q. fr. II, 11: «Mihi crede, in sinu est.» Vbi vid.

Manut. Add. Homer. II. VI, 399: καὶ ἐνὶ κόλπον ἔθηκε. — Et Ovid. Met. VI, 338.

76. Mihi ini. curam) Cf. supra II, 2, 20. Ph. IV, 4, 10. Sua commoditate, i. e. facilitate, obsequio. Heaut. III, 2, 10.

77. Ne f. imprud. fac.) Heaut. II, 3, 128. «Imprudens, pro insciens.» EVAN. Recte: «opponitur enim sciens.» Id. Cavebo, «inspiciam et providebo.» EVAN.

78. Sed cesso) Cf. Heaut. I, 1, 121; III, 1, 1, not. Ne morae sim; cf. Andr. II, 5, 13; III, 1, 9.

ACTVS IV, SCENA 6

DEMEA

Defessus sum ambulando, ut, Syre, te cum tua
 Monstratione magnus perdat Iupiter.
 Perreptavi usque omne oppidum, ad portam, ad lacum;
 Quo non? neque ulla fabrica illic erat, nec fratrem
 homo

Defessus sum) C. G. m. sup. script. *dum fratrem quaero.*

Vlla fabrica illic) Id. colloc. *fabr. ill. ulla.* Plurimi edid. ex *Fa. illic fab. ulla.*

Nec) L. antiq. *neque.*

«Hic exemplum inducitur saevi patris ex affectu vero, et ob hoc in-
 visi omnibus. Non autem tantum
 amare vultu, quam ipse re inducitur:
 nam neque sibi, neque cuiquam alii,
 sed filio tantum consultum capit.»
 DONAT. «Haec scena integra, paucis
 mutatis, exscripta videtur ex Plauti
 Amphitruone, IV, 1.» WEST.

1. *Defess. sum*) Cf. Hec. III, 4;
 29. «*De valde significet.*» DONAT.
Ambulando; cf. Hec. V, 3, 17. Sed
 proprius h. l. diceret, errando per
 totam urbem. Supra IV, 2. *Cum tua*
Monstr. Conf. And. V, 4, 38, not.
Monstr. Simpliciter senex *Monstra-*
tionem Syri vocat, cuius per fraudem
 fuerit seductus atque delatus. Supra
 3, 31. *Perd. Iup.* Sic Plaut. *Pseud.*
 III, 2, 47: «at te Iupiter, Diique

omnes perdant, cum condimentis tuis,
 Cumq. tuis omnib. mendaciis.» Et
 Ter. III, 1, 41.

3. *Perrept. usq. o. oppid.*) «Com-
 pendio dixit, quae Plautus plurib.
 verbis, Epid. II, 2, 13.» WEST. At-
 que qui tardo et segni gradu ince-
 dunt, *reperere* dicuntur. Phaedr. V, 1,
 8. *Ad port. ad lac.* Scilicet ubi fuerit
 errabundus, atque delusum se misere
 animadvertit. Supra 2, 44.

4. *Quo non?*) Supple. *perreptavi.*
 Sed utrum *quo*, pro quo in loco? an
 pro quem in locum? valeat, incertum
 est. *Neque*, pro nec tamen. Praeno-
 tand. videtur, etsi *perreptavi.* Annu-
 datat enim Syrus domicum ad fabri-
 cam usque, quae plaut nulla erat;
 cf. sup. 2, 45.

Vidisse se aibat quisquam. nunc vero domi
Certum obsidere est usque, donec redierit.

5

Vidisse se) Fa. in aliq. libb. non vidit *se*.

Aibat) Sic Be. ut alias pro *aiebat*.

5. *Domi*) Par. in marg. « Micionis. »

« Servi me obsideant, liberis ut sit

6. *Obsidere*) « Pro diu sedere. »

locus. »

DONAT. Sic Plaut. Pocu. Procl. 23:

ACTVS IV, SCENA 7

MICIO. DEMEA

MICIO

Ibo, illis dicam, nullam esse in nobis moram.

DEMEA

Sed eccum ipsum. te iam dudum quaero, o Micio!

MICIO

Quidnam?

DEMEA

: Fero alia flagitia ad te ingentia

O) Partic. o Be. ex Codd. s. Al. non habent.

« In hac scena est exemplum in-
tempestivae obiurgationis, ac per
hoc ridiculae. » DONAT.

1. *Ibo, ill. dicam*) Moris est secum
loqui vel senes, vel maxime aliquid
ex animo agentes. » DONAT. *Illis*,
Sostratae et filiae. *Is nobis sc.* me et
Aeschino; cf. 5, fin.

3. *Fero al. flagitia* etc.) « Magno
sonitu ac ingenti ostentatione accu-
sationis exorsus est. » DONAT. *Fero*
pro adfero. Plaut. Bacch. II, 3, 94.
Flagitia. Caiusmodi sint, vide supra
I, 2, 21 sqq. *Ingentia*; cf. Eun. III,
1, 2.

Boni illius adolescentis.

MICIO

Ecce autem.

DEMEA

Nova,

Capitalia.

MICIO

Ohe, iam

DEMEA

Ah, nescis qui vir sit.

MICIO

Scio.

5

DEMEA

O stulte! tu de psaltria me somnias
Agere: hoc peccatum in virginem est civem.

MICIO

Scio.

Ah) C. G. m. ha, idque correct. atramento alieno.

O) Pro O. l. antiq. ac Be. Codd. Ah. C. G. m. Ha. Vbi verba adhuc quae huius ac sequentis versus sequuntur, in marg. inveni addita; quod quidem codicis minime optimae esse videtur notae.

In virginem est) Al. colloc. est in virg.

4. Boni) Ironice. Ecce autem. «Ecce dicitur, quum repente triste aliquid rebus intervenit laetis etc.» DONAT. Nova, inaudita. Sic Liv. V, 49: «Galli nova re trepidi.»

5. Capitalia) Liv. XXIV, 37. Ad quem loc. in Ernesti Glossar. notatur: «Est scilicet capital sen capitale commissum eiusmodi, quod cum poena capitia coniunctum est.» Ohe iam. Suspici licet, Micionem h. l. desine additum, ut in Heaut. est, V, 1, 5, ab impetuoso Demea esse interruptum. Vir, ironice, Demea autem

dicto, nescis qui vir sit, intelligi vult omnia quae flagitia naminavit Aeschini, va. 3. Quod idem et Micio sentit, et ad nescis Demene respondet consentiendo, scio. Satis ridicula scio dicit, nec, quod ille cupit, abnegat.

6. De psaltria) Cf. sup. III, 4, 31. Somnias, per errorem existimas. Plaut. Pseud. IV, 7, 91: «quid somnias?»

7. Hoc peccatum) Pat. in marg. «quod fero ad te.» Civem. Significanter. Eun. V, 2, 19. Scio. Frigide pronuntiandum.

Demea

Oho, scis? et patere?

Micio

Quidni patiar?

Demea

Dic mihi,

Non clamas? non insanis?

Micio

Non. malim quidem.

Demea

Puer natu'st.

Micio

Di bene vortant!

Demea

Virgo nihil habet.

Micio

Audiui.

Demea

Et ducenda indotata'st.

Micio

Scilicet.

Demea.

Quid nunc futurum'st?

Micio

Id enim quod res ipsa fert:

Illinc huc transferetur virgo.

Demea

O Iupiter!

Oho) L. antiq. *Eho*.*Indotata'st*) Sustuli cum Be. notam interrog. aliorum.8. *Patere*) Pro pateris. Irascitur etiam Micioni, non solum Aeschino.9. *Non clam.*) *Non clamas?* dicit, quippe quod Demea clamare consuevit; cf. supra I, 1, 35. *Insanis*, ex postulas, debaccharis; eod. fere modo quo Geta, sup. III, 2. *Malim quidem*. Donat. dubitat, haec verba Micioni tribuantur an Demenc. Sedquando *malim quidem*, ut vulgo, explicueris, « si fieri posset, aliter esse etc. » tunc Micioni profecto attribues.11. *Ducenda indot. est*) Ex lege Attica si quis puellam devirginasset, aut ducere aut mori cogebatur. Plaut. Aul. IV, 10, 62.13. *Illinc*) a Sostrata. *Huc*, in do-

Istoccine pacto oportet?

MICIO

Quid faciam amplius?

DEMIA

Quid facias? si non ipsa re istuc tibi dolet, 15
Simulare certe est hominis.

MICIO

Quin iam virginem

Despondi; res composita est; fiunt nuptiae;
Demi metum omnem. haec mage sunt hominis.

DEMIA

Ceterum,

Placet tibi factum, Micio?

MICIO

Non, si queam

Mutare; nunc, cum non queo, animo aequo fero. 20
Ita vita 'st hominum, quasi cum ludas tesseris.

Oportet) C. G. m. gl. *fiari*.

Facias) L. antiq. iugr. *rogitas*? Delet Fa.

Ipsa re) L. et V. *re vera*.

Despondi) C. G. m. imp. script. *Aeschino*.

Demi) Por. MS. *depressi*.

Mage) Ita Be. ed. ubique locor. pro *magis*.

Quasi cum) Ita l. antiq. Sic it. Syr. Mim. citat. At Be. *quasi si*.
Lindenbr. et We. *quasi cum*.

Tesseris) V. l. *tabulis*.

num Micionis; cf. 5, fin. *O Iupit.*
«Tragice adiecit, a Micione versus.»
DONAT.

16. *Simulare certe*) «Debes saltem
vel fingere, Evgr. *Hominis*, Sincerus
suppl. «prudentia.»

18. *Demi met. omnem*) Scilicet
quum intraverat ad Sostrat. filiam-
que eius, supra 3, fin. *Haec m. sunt*
hom. Bene repetit, *hominis*; ille enim
dixerat: *Simulare certe est hominis*.
Quoniam sensu autem Micio animum *homi-*
nis velit acceptum, ex illo loco facile
cognoscitur, I, 2, 27 sqq.

19. *Plac. tibi fact. Mic.*) Formula

expostulandi. Eun. V, 2, 12. *Si queam*
Mutare; cf. vs. 9.

21. *Ita vita est hom. quasi etc.*)
Varias eiusmodi fere argumenti sen-
tentias non tantum West. sed etiam
Lindenbr. adferunt partim eorum,
unde hauserit Terentius, partim eo-
rum, qui ipsam imitati sint. Alexi
ap. Stobaeum: Τοῦτο το ὅσον ἐστὶν
ὡς περ οἱ κύβοι, Οὗ ταῦτ' ἐστὶν πίντων
σιν etc. Talis est vita ut tesserne etc.
Hanc similitudinem vitae factam cum
tesseris videmus etiam ap. Plat. de
Rep. X. Haec est quoque inter Syri
Sentent. 400.

Si illud, quod maxume opas est iactu; non cadit;
 Illud quod cecidit forte, id arte ut corrigas.

DEMEA

Corrector! nempe tua arte viginti minae
 Pro psalteria periere, quae, quantum potest, 25
 Aliquo abiicienda est; si non pretio, gratiis.

MICIO

Neque est, neque illam sane studeo vendere.

DEMEA

Quid illa igitur facias?

MICIO

Domi erit.

DEMEA

Pro Divum fidem!

Meretrix et mater familias una in domo?

Pretio) L. antiq. nt. MSS. Pall. vel.

Gratiis) Al. *gratis*. Sed Fa. ex ratione versus legend. arte putat superius, ut Ph. III, 2, 15.

Illam) Pronom. *illa* recepi, suadente Be. Acute enim dicit, responsum, *domi erit*, postulat *illam*.

Facias) Ita veterr. Be. Vulg. *facies*.

22. *Non cadit*.) Transfertur ad aleae lusum, ubi casus valentior est arte.

23. *Id arte ut corrig.*) Ars adhibenda pro fortuna. *Corrig.* Corrigan- tur prava vel quae non recta sunt.

24. *Correct.*) «Ita profligatum se sentit Demea, ut nesciat, quid fratri obiciat, nisi virulentam irrisiorem.» Bip. Itid. Cic. Philip. II, 17. *Tua arte*. In voce *artis* ambiguitas inest, sicut Andr. I, 1, 5. *Vig. minae*. Scilicet quanti emerat Aeschinus psalterium, parata Micionis pecunia; cf. supra III, 3, 15.

26. *Aliquo*) Signific. aut in locum aliquem, aut sc. pretio. *Abiicienda*, h. e. vivivenda. Plant. Most. III, 3, 2. Nondum scit Demea amicam

Ctesiphonis filii esse hanc psalterium.

27. *Neq. est*) Subaudi ex sup. ver- su, *abiicienda*. Dicitur autem *abiicere* vili quovis pretio, *vendere* iusto.

28. *Quid illa fac.*) Sic Eun. V, 1, 21. Hec. IV, 4, 46. *Domi er.* Psalteria nempe, quae iam intus est cum Ctesiphone; cf. supra II, 4, 20. *Pro Div. fid. sc. imploro. Div. sc. Divor. pro Deorum*. Distingnuat quidem inter *Divas* et Deos, sed Horatius *Divas* quonque dixit pro Dea, Od. I, 3, 1. Et Cic. de Leg. II, 8: «Ad *Divas* adeunto caste.»

29. *Meretr. et mat. fam.*) Sic Cic. Philipp. II, 41: «scorta inter *matres familias* versabantur.» *Mat. fam.* h. e. uxor.

Cur non?

MICIO

DEMEA

Sanum credis te esse?

MICIO

Equidem arbitror.

30

DEMEA

Ita me Di ament, ut video tuam ego ineptiam;
Facturum credo, ut habeas, quicum cantites.

MICIO

Cur non?

DEMEA

Et nova nupta eadem haec discet.

MICIO

Scilicet.

DEMEA

Tu inter eas restim ductans saltabis.

MICIO

Probe.

DEMEA

Probe?

MICIO

Et tu nobiscum una, si opus sit.

DEMEA

Hci mihi!

35

De. Probe) Diction. *D. Probe?* Be. omitt. tanq. a glossatore l. Rem-
bini putida iteratum. Sed errat vir magnus. Nam simili modu resonat
supra IV, 5, 66, vocula iam in ore iterantis comice. Sic it. centies.

30. *San. cred. te etc.*) Cf. Andr.
V, 4, 9, sana mente es?

31. *Et*) Vtpote. Non aliter Cle.
in Caecil. 9: « Illi quidem, ut est ho-
minum genus suspiciosum, arbitran-
tur etc. » Ibid. supra III, 3, 35, 36.

32. *Factur.*) Sc. te. *Quicum*, vid.
Ind. *Cantit.* sc. amatoria cantica et
meretricia. Et Donat. explic. « Quasi
tu pius sit, cantare senem cum psal-
tria quam coire. » Sed equid. pnta-

rim, eo *cantites* dixisse, quod psal-
tria est. Supra III, 34.

33. *Nova nupta disc.*) Mire nova
nupta, utpote quae docilior sit matro-
nis. *Scilicet*, per ironiam.

34. *Restim duct. saltab.*) « H. e.
saltationis genus, quo funem tenen-
tes saltabant et in diversum se invi-
cem trahebant. » AVHXX. Et notat
Minelli: *Κέρδακx ἔλκωv*, *ductans fun-*
nem in saltatione comica, quam na-

Non te haec pudent?

MICIO

Iam vero omitte, o Demea,
Tuam istanc iracundiam, atque ita uti decet,
Hilarum ac lubentem fac te gnati in nuptiis.
Ego hos conveniam; post huc redeo. (abit.)

DEMEA

O Iupiter!

Hancine vitam! hoscine mores! hanc dementia! 40
Vxor sine dote veniet; intus psaltria est;

Pudent) Sic antiquae. «Veteres colim forma personali utebantur.» We.

Hilarum) Sic pleriq. libb. s. C. G. m. *Hylarem*.

Gnati in nuptiis) L. notiq. in *nati nupt.* absque synaloepha.

Hos) V. L. *Sostratam, filiam, Hegionem alloquar.*

Iam volunt ab eo fuisse, quo in Troiam introductus erat equus Durius. Quae vero Minellii notata ex ipso Aristoxeno auctore clarius cognoscas. Cuius librum vide, *Ἠσπὶ τρυφῆς; ἐφ' ἑαυτοῦ* inscriptum. De ead. re cf. Schmiel. ad Arrian. 7, 8. Atque notari insuper debet, impudicam haberi illam saltationem a veteribus, ut inde satis acerbe dictum pateat in senem. *Tu inter eas* etc. Neq. vero praetercendi sunt Horatius, Ep. I, 10, 47, et Liv. XXVII, 37: «per manus, inquit, recte ducta virgines etc.» Quo saltandi genere, West. narrante, etiam amatores studebant placere amicae. Plura Lindenbr. Potestatem moneo, id recte ducere etiam posse ad senis pueros imitantis ineptiam convenire vel importunitatem.

36. *Non te haec pudent?*) Item pudenti personali forma, Plant. Cas. V, 2, 3. Est autem haec nominandi caso suuendum; cf. Baer ad Sanct. Min. III, 1, not. *Omitte Tuam ist. iracund.* Cf. infra V, 3, 8. *Ita uti decet.* Andr. II, 5, 10.

38. *Hilar. ac lub. fac te*) Hoc fere idem infra V, 3, 56. Et Plaut. Pers. V, 1, 8: «Omnes hilares, lubentes, laetificantes faciam ut fiant.» Vbi notant interpretes, *lubentes* convivii verb. esse proprium. Atque Gellius *lubentia* conviviorum pro hilaritate dixit; vid. N. A. I, 5, 2.

39. *Ego hos conv.*) Referenda haec auct. ad initium huius scenae, ubi Miccio, id Demeam incidens, incepto suo erat prohibitus. *Huc* Par. explic. «ad mens aedes, ad te.» O Iupit. Haec exclamatio Demeae videtur familiaris atque consuea. Supra vs. 13. Itid. III, 3, 12.

40. *Hanc vit. hos. mores* etc.) «Crebra ellipsis convenit in stomachantem.» Btr. Supra III, 2, 6. *Hos. mor.* Similit. Pers. Sat. I: «mores!» Vbi notant, stultos homines, vanos, pessimos e re flagitiosa ac turpi laudem et gloriam captare. *Dement.* Cf. supra III, 3, 35, 36.

41. *Vx. sine dote v. int. psaltr.*) Horum utrumq. Demeae magnopere dolet. *Vx. sine dote.* Id ex Plauto videtur expressam, Trin. II, 2, 93.

Domus sumptuosa; adolescens luxu perditus;
 Senex delirans. ipsa si cupiât Salus,
 Servare porsus non potest hanc familiam.

Solus) Id. dea salutis.

Longe aliter, quam Demea avarus, sentit Megadorus senex in Plaut. Aul. II, 2, 62, ita dicens: «Dummodo morata recte veniat, dotata est satis.»

42. *Dom. sunt.*) Cf. Heaut. II, 2, 15. *Perdit.* Cf. Eun. II, 2, 27.

43. *Senex delirans*) Ph. V, 8, 8. Et Cic. Cat. mai. 11: *senilis stultitia*, quae *deliratio* appellari solet, senum levium est, non omnium. *Ipsa si sup.* «Pronom. ipsa est ἐκείνητος.»

Par. *Salus.* «Locutio ab impossibili, pro ut si velit ipsa servare salus, nanq. possit familiam.» Evon. Itid. Plaut. Capt. III, 3, 14. Est autem *Salus* Dea Romanis, quae ead. Graecis Ἥλυα.

44. *Serv. famil.*) Cf. supra III, 4, 34. Caterum Demea anxius animi ita ostenditur de sumptib. sustinendis, quemadmod. Chremes in Heaut. V, 1, 36.

ACTVS V, SCENA 1

SYRVS. DEMEA

SYRVS

(*secum*)

Aedepol, Syrisce, te curasti molliter,
Lauteque munus administrasti tuum.

Abi. sed postquam intus sum omnium rerum satur,
Prodeambulare huc libitum est.

DEMEA

(*visum intuens Syrum*)

Illuc sis vide

Prodeambulare) *Prodeamb.* gr. προπεριπατεῖν. MSS. We. porro *deamb.*
Bru. C. e. disinctum *pro* (exclamation) *deamb.* It. C. G. m. *proh.*
Illuc) L. antiq. *illud*.

« Hic exemplum inducitur licentiae servorum sub miti domino. » DON.

1. *Syrisce*) Per diminution. nominis sibi ipse blanditur, ut Plaut. Cas. III, 6, 14. Olympio per adulationem Olympiscus dicitur. Atque servus, ut Eogr. monuit, egreditur violentus, quod nomen ita pronuntiat, ut ebrius. *Te curasti.* Sic Liv. XXXIV, 16: « *curati vino et cibo legati.* » Ibid. IX, 37 modo eod. Est autem *curare* et mensae et convivii verbum. *Te cur. mollit.* Ibid. Plaut. Poen. III, 3, 80: « ubi ego *curer mollius.* » De locutione, *corpus curare*, vid. Bronkhuis ad Tibull. I, 5, 33. Ceterum observat Priscianus, saepis-

sime apud Comicos induci personas, quae ipsae ad se loquantur; lib. VIII.

2. *Laute. mun. etc.*) « Magnifice tanq. de munere publico, quom intelligit de edendi et bibendi provincia. » WEST. Ac iam supra IV, 2, fin. visus est Syrus praelibata cupidine luxuriosi.

3. *Abi*) Hoc verb. esse Donat. exponit vel sibi vel alteri cum laudatione blandientis. *Intus.* Hoc adverb. pro vernili sermone est, ad plenissimam saturation. indicandam. *Omn. rer. sat.* « plenus omnium rerum. » EVON. Supra IV, 2, fin.

4. *Prodeambulare*) « Delicentorum est. » WEST. Ea vero delicias servi,

Exemplum disciplinae.

SYRVS

Ecce autem hic adest
Senex noster. quid fit? quid tu es tristis?

DEMEA

Oh, scelus!

SYRVS

Ohe, iam tu verba fundis hic sapientia!

DEMEA

Tu si meus esses.

SYRVS

Dis quidem esses, Demea,

Adest) Variat series verbor. in hoc versu. Plurimi animi finiunt ex Bemb. in *adest*, al. in *senex*.

Sapientia) Dacieriae videtur *sapientia* secund. Donat. vocatiyo casu positum; cf. supra III, 3, 40.

Esse) Vida ne comma negligas, quod signum a Be. positum est interruptae Demeae orationis.

cui gemina opus est praepositione, *Pro de*; ut molliter sensu explicet atque ostendat. *Vide*. Ita solent stoaichantes Ph. II, 3, 11.

5. *Exempl. discipl.*) Varie interpretantur. Sed praecipue, si quid iudico, huc referendus erit locus in Andr. III, 1, 19. Quemadmodum enim illie Mysis, Lesbia, Pamphilus Davi significauerunt discipuli; sic etiam h. l. Aeschinas subaudiendi videtur discipulos Syri servi, a quo tanq. magistro suo documentum sumat perditae disciplinae atque exemplum. Vbi autem disciplina, ibi etiam discipuli esse putantur. Enn. II, 2, 32. Heant. II, 3, 59. Accedit quod infra patet, V, 9, 5. Syrum fuisse paedagogum fratrum amborum, Aeschini et Ctesiphonis. *Quid fit?* Cf. iuf. 5, 2. *Quid*

tu es trist. Enn. II, 3, 13. «Mire securitatem ebrii expressit.» DONAT.

7. *Ohe*) Sic solent qui aspernantur plura audire. Hor. Sat. I, 5, 12. *Fundis*, ironice, h. e. in abundantia. Plaut. Pseud. IV, 1, 33: «mera neudacia fundes.» Aut sumitur eod. sensu, qui perdere praeccepta vel frustrare dicatur, supra III, 3, 80. *Sapientia*, pro sapientissime. Supra III, 3, 40.

8. *Tu si meus ess.*) Plaut. Cas. III, 6, 15: «tuus sum equidem.» *Dis quid. ess.* Vocis *dis* declinatio est, Eugr. monente, hic *dis*, huius *ditis*. Significatur: «dives esses, re tua familiari bene administrata.» Syrus namque, pro calliditate sua, occupat Demeam, triste aliquid vel minaciter dicturum; ac simul illudit eius avaritiam.

Ac tuam rem constabilisses.

DEMEA

Exemplo omnibus

Curarem ut esses.

SYRUS

Quamobrem? quid feci?

DEMEA

Rogitas? 10

In ipsa turba atque in peccato maxumo,
Quod vix sedatum satis est, potasti, scelus!
Quasi re bene gesta.

SYRUS

(*secum*)

Sane nollem huc exitum.

Constabilisses) Al. *stabiliss*.

Exemplo) Sic Be. In l. Bemb. *exempla*. Verius tamen *exemplo* ibi fuisse scriptum Be. certo credit. Insuper latine. Vulg. ed. *exemplum*.

Rogitas) Al. *rogas*. Supra III, 1, 1.

Potasti) Donat. leg. *potastis*, cum explicatione hac: « oratorie *potastis* dicit, quum unum ebrium cernat. »

Huc) C. G. m. et Bru. C. o. al. *hunc*.

9. *Tuam rem*) Cf. Eun. II, 2, 27, not. *Rem constab.* h. e. ut Cicero loquitur Phil. XI, 2: « Non ad spem constituendae rei familiaris, quam tenere eum posse negant, qui norunt etc. » Itid. Plaut. Capt. II, 3, 92: « aedep. rem meam *Constabilivi*. » *Exemp. omnib.* *Curar. ut ess.* Similis constructio Heaut. V, 1, 47. « Id autem vult *exemplum* in te edere, quod ceteris documento esset, quid sit pericli, herum fallere, gnatum perdere. » WEST. Eun. V, 4, 24, 26.

10. *Quamobr.*) Cf. supra IV, 5, 63. *Rogit.* Ridiculus satis Demea ostenditur, qui adversus ebrium tam graviter peccet.

11. *In ipsa turba*) De rapta psaltria loquitur. *In pecc. max.* Ita Demea pro more suo de vitio Pamphili oblo. Supra IV, 7, 7.

13. *Quasi re b. g.*) Scilicet quia dixerat Syrus: *Lauteq. mun. etc.* vs. 2. *Noll. exitum.* Haec fere ead. syntax. cf. II, 1, 11.

ACTVS V, SCENA 2

DROMO. SYRVS. DEMEA

DROMO

Heus, Syre! rogat te Ctesipho, ut redeas.

SYRVS

Abi.

DEMEA

Quid Ctesiphonem hic narrat?

SYRVS

Nil.

DEMEA

Eho, carnufex,

Est Ctesipho intus?

SYRVS

Non est.

DEMEA

Cur hic nominat?

Heus) C. G. u. gement *Heus* ; quod nullibi ita vidi.

« Puer missus a Ctesiphone adolescente, ignorans patrem praesentem, revocat Syrum, et dicit, se missum a Ctesiphone, ut cognoscat pater intus esse filium. Quapropter ille vehementer irascitur, et cupiens introire tenetur a servo, sed impetu facto ingressus filium intus esse cognovit. »
EVGA.

1. *Heus, Syre*) « Quam clare dicat, ostenditur ex eo, quod prag-

misit *Heus*, antequam loqueretur. »
Dox. *Abi.* Supprimi addenda: in malam rem, qui Ctesiphonem nominat praesente Demea. Atqui Dromo prodit ebrins, quod Syrus diu celavit. Qui idem filium supra IV, 2, a patre queritante abegit.

2. *Ctesiphonem*) Ellipsis comica scelle.

3. *Intus*) In domo Micionis..

SYRVS

Est alius quidam, parasitaster paululus.
Nostin'?

DEMBA

Iam scibo.

SYRVS

Quid agis? quo abis?

(*retinet cum*)

DEMBA

Mitte me.

5

SYRVS

Noli inquam.

DEMBA

Non manum abstines, mastigia?

An tibi iam mavis cerebrum dispergam hic?

SYRVS

Abit.

Aedepol comissatorem haud sane commodum,

Quidam) Par. p. var. *quidem*.

Paululus) Sic Be. ut in Pemb. i. fuisse credit. At Fa. *parvolus*, de aetate scilicet, quum illud, Be. monitu, de statura dicatur.

Scibo) C. G. m. sup. script. *si intus est Ctesipho*.

Dispergam) MSS. Pall. *dispergi*.

Comissatorem) C. G. m. script. *commessatorem*. Gu. vult. nominativum, *comessator*, quippe cum *Aedepol* non accusativum desideret. Facile tamen refutatur ille ex Plaut. Trin. II, 2, 54. « *Aedepol* hominem. »

4. *Est al. quid.*) Non alius *parasitaster*, sed alius *Ctesipho*, qui est *parasitaster*. Ac *parasitasterum* caso *parasiti* imitatore, hoc admonet L. Valla.

5. *Nostine?*) Sc. Eum. Eun. II, 3, 58, 60. *Iam scibo*. « Hæc cum stomacho dicit Demba; simul in aedes Micionis introrumpere parans. » WEST. *Quid ag. quo* etc. Cf. Ph. I, 4, 38.

6. *Noli*) Sc. intrare. *Inquam*; cf. Andr. V, 2, 21, not. *Non man. abstin.* Cf. Hæut. III, 3, 4. *Mastigia*,

gr. *μαρτυρία*. Significat qui est flagellis dignus.

7. *Cerebr. disperg.*) Vtitur Noster duplici syntaxi, *dispergere* et *cerebrum* et *cerebro*. Supra III, 2, 19. Reapte vero exprimitur ead. comminatio, quæ supra IV, 2, 32, et Eun. IV, 7, 33. *Abit*. Quis detinere non potuit, tristi vultu abire Dembam pronuntiat.

8. *Comissat.*) « *Comissatores* dicuntur, qui post coenam veniunt ad lætitiā et ad voluptatē. » Eran. *Comisso* haud sane commod. h. e. convivium.

Praesertim Ctesiphoni. quid ego nunc agam?
Nisi dum hae silescent turbae, interea in angulum¹⁰
Aliquo abeam, atque edormiscam hoc villi. sic agam.

Vili) MSS. Pall. et Paris., ut Par. testatur, *vini*. Itid. C. G. u. et Bru. C. e.

ingratum. Modo enim dixerat de convivio lautissimo. *Commodum*; cf. Andr. V, 2, 3, not.

9. *Quid ego n. ag.*) Cf. Henut. IV, 2, 7.

10. *Silesco.*) Pro sopiuntur, componuntur. Itid. Plaut. Mil. II, 6, 100. *Turbae.* «Haec scilicet, inquit Douat., non quae iam sunt, sed quae

erunt,» postquam ingressus Demea offenderit filium.

11. *Aliquo*) Cf. supra IV, 7, 26, not. Andr. II, 1, 29. *Villi.* Diminutiv. pro vini. *Sic agam.* «Ita solent post deliberationem, quod facere certum sit statuentes.» West. Sic it. Cic. Fam. XIV, 4.

ACTVS V, SCENA 3

MICIO. DEMEA

MICIO

(*ad Sostrat. intus marentem*)

Parata a nobis sunt, ita ut dixi, Sostrata,

Not. Bipontini abhinc demum nescio qua ratione inducti cum Deaetum quintum ordiantur.

Ita) Al. libb. a. et c. exhib. *ita*, al. non. Sed conf. Eun. II, 1, 1.)

«In hac scena collatio est personarum, militis parentis ac servi.» Don.

1. *Parata a nob. ita ut etc.*) «De verbis, abentia vult ostendere Poëta,

quem orationem cum Sostrata habuerit ingressus Micio.» DeWAT. *Parata a nob.* Cf. supra IV, 5, 72.

TERENT. Com. Tom. II.

I

Vbi vis. quisnam a me pepulit tam graviter fores?

DEMEA

(*irrupit furibundus*)

Hei mihi! quid faciam? quid agam? quid clamem?
aut querar?

O caelum! o terra! o maria Neptuni!

MICIO

Hem tibi!

Rescivit omnem rem; id nunc clamat scilicet. 5

Paratae lites: succurrendum 'st.

DEMEA

Eccum adest

Communis corruptela nostrum liberum.

MICIO

Tandem reprime iracundiam, atque ad te redi.

DEMEA

Repressi, redii, mitto maledicta omnia:

Scilicet) Par. ed. *ilicet*. Nil notat.

Nostrum liberum) V. l. *nostror. libror.*

Mitto) l. *omitto*. Supra IV, 4, 18.

2. *Vbi vis*) Subaudi, sunt nuptiae; aut, adduci filiam, vel tale quid. *A me fores*, pro *fores meas*; cf. Heaut. I, 121, 122. *Pepul. t. grav.* Cf. supra IV, 5, 4.

3. *Hei mihi! quid ag. qu. fac.*) Cf. Andr. I, 5, 28, 29. Varro de L. L. distinguit inter *agere* et *facere*, ut *agere* genus sit, *facere* species. *Quid clam.* En Demea, quem novimus solitam *clamare*. Supra I, 1, 35; IV, 7, 9, et alibi. Est autem rusticorum *clamare*.

4. *O cael. o terra etc.*) Sic Plaut. Trin. IV, 3, 63.

5. *Resciv. omnem rem*) Cf. Heaut. I, 1, 47. Nempe Ctesiphonis esse psaltriam audivit amicam, non Aeschini. *Id.*, ob *id*. Dicendum erat, ob eam rem, sed ab uno ad alterum

genus transire solet. Andr. II, 3, 8, ubi nota.

6. *Paratae lit.*) Cf. Eum. IV, 5, 8. Non parantur dicit, sed *paratae*, quae quasi iam insunt ab litigioso fratre. *Succurrend. est sc.* Ctesiphoni. *Ecc. adest Comm.* c. u. l. *litid. fere* in Eum. I, 1, 34. Similius Plaut. Asin. V, 2, 17: «Is apud scortum *corruptela est liberis*.» Maior est ita accusatio in *Communi*, de ambobus, quam prior, de uno filio. Omnino autem notand. est, *liberos* et vero et adoptanti patri, Romanorum more, dici *communes*. Plin. ep. VIII, 18: «Nam — reliquit filiam heredem, quae illi cum fratre *communis*, quia genitam fratre adoptaverat.»

9. *Repressi, redii*) «Non quid dicatur, sed quo gestu dicatur, spectat;

Rem ipsam putemus. dictum inter nos hoc fuit, 10
Ex te adeo est ortum, ne tu curares mecum,
Neve ego tuum? responde.

MICIO

Factum 'st, non nego.

DEMIA

Cur nunc apud te potat? cur recipis meum?
Cur emis amicam, Micio? nam qui minus
Mihi idem ius acquum 'st esse, quod mecum 'st tibi? 15
Quando ego tuum non curo, ne cura meum.

MICIO

Non acquum dicis.

DEMIA

Non?

MICIO

Nam vetus verbum hoc quidem 'st,

Inter nos hoc) Colloc. l. Bemh. *hoc int. nos*, probante Fa.

Nam qui) Var. Codd. *num qui*; al. *numquid*. Sed placet *nam*, particula probandi.

Ius acquum 'st) Bo. *tecum* a Be. recepit, ex anthitesi *meum* sequentis.

Non) Hoc non posterius We. attribuit etiam Micioni male ex Donat.
Nam Terent. more est, ut supra; cf. Haut. III, 3, 50, 51. IV, 5, 32.

et videbis, neq. adhuc repressisse iracundiam, neq. ad se rediisse Demeam. Sed quam miri est, atque perspicua moralitas, in huiusmodi rebus, apparet.» DONAT. Mitto pro omitto; cf. supra IV, 7, 36.

10. *Rem ips. putem.*) Hoc quid sit, e contrario patebit, *alias res agis*; Eun. II, 3, 57. *Putemus.* «Putare proprie est falsa et cassa a veris et utilib. resutare; unde arborum purgatores *putatores* dicantur.» DONAT. *Dicit. inter nos* etc. Refer hoc quae dixerat Micio supra I, 2, 50, 51. *Dicit. int. nos* sc. ex composito, s. ex consulto.

13. *Potat*) Hoc id. iam supra I, 1, 37, exprobravit de filio fratri. *Recip*

sc. domo. Hec. V, 1, 17. *Recipi* dicuntur fures aliq. accleranti; vid. Briasson.

14. *Cur em. amic. Micio*) Inclamatio ista nomiois, *Micio*, magnam invidiam significat. Huiusmodi est, *Aeschine*, supra II, 1, 21. *Qui*, quare, cur.

15. *Mihi id. ius* etc.) Sensus: *Mihi ius idem acquum* est esse Ctesiphonis filii, quod tibi est Aeschini. *Aequ.* est, decet, vel oportet. *Mecum*. Dictio haec Nostro familiaris; ut supra I, 1, 34; III, 2, 49. Hec. IV, 4, 34.

16. *Quando ego tuum* etc.) Sic Plaut. Capt. III, 4, 100: «*Meam rem non cures, si recte facias. num ego curo tuam?*»

17. *Non aequ. dicis*) Minime videt

Communia esse amicorum inter se omnia.

Facete! nunc demum ^{DEMEA} istaec nata oratio est.

MICIO

Ausculda paucis, nisi molestum 'st, Demea. 20

Principio, si id te mordet, sumtum filii,

Quem faciunt, quaeso, hoc facito tecum cogites:

Tu illos duo olim pro re tollebas tua,

Quod satis putabas tua bona ambobus fore;

Et me tum uxorem credidisti scilicet 25

Ducturum. candem illam rationem antiquam obtine!

Facete) V. l. ironica.

Hoc) C. G. m. hanc c. gl. quae dicam.

Duo) Al. duos.

Tollebas) Al. tolerab. Explic. Fa. aletas.

Obtine) C. G. m. script. optine. Ibid. gl. ut ei relinqueres tua bona.

Pat. pro var. retine.

tur Micio sibi constare, qui supra dixerat, 1, 2, 50, 51. Tu alterum, Ego it. alterum. Sed verisimile est rem, sedato contententium ardore, in iocum verti a Micione, qui scilicet, ut Donat. opinatur, non habent rationem, quam subiciat, nisi quod vocis recordetur Pythagoreae, Communia esse etc. vs. 18.

18. Communia esse etc.) Sententia hac item Menander utitur, ἐν τοῖς Ἀδελφοῖς: Τὰ τῶν φίλων κοινά, οὐ μόνον τὰ χρήματα etc. Quam et Cicero commemorat, de Offic. I, 16; it. de Legib. I, 12, ut a Pythagora pronuntiata.

19. Nata est) «Bene: nam sic dicimus de rebus repentiis.» DONAT. Supra III, 1, 8. Oratio. «Quod illa dixit verbum, hic orationem per ironiam vocat.» BIP. Istaec oratio; cf. supra I, 2, 51, nam ambos etc.

20. Nisi molest. est) Sic it. urbano more Eau. III, 2, 31. Iam desinit iocari Micio, ac rem serio agere cum filiae coepit.

21. Mordet) Eod. sensu quo graec. δάκνυ. Eau. III, 1, 55. Sumtum fil. Quem etc. pro si te mordet sumtus, Quem filii faciunt. Ead. constructio vid. Eau. IV, 3, 11. Ponitur autem id abundanter.

23. Illos duo) «Servius ad Virg. Aen. XI, 285, illos duo legit; quod et Pierius et Cerda firmant, variis exemplis hanc declinationem graecissimam adstruentes. Id. in, ambo, accidit.» WERT. Neque vero reiciendi sunt accusativi, duos, ambos; vid. Priscian. lib. VII. Pro re tua, i. e. «pro commodo facultatum tuarum.» RYMER. Supra 1, 9, not. Tollebas. Cf. Hec. IV, 4, 82.

24. Quod sat. pot. tua etc.) Innge, satis fore. Cic. pro Rab. «satis — multa hominib. haec esse debent.» Ambob. filiis.

25. Tum) Cf. olim vs. 23.

26. Rationem) Computationem. Cato R. R. 5: «Villicus rationem cum domino saepe putet.» Antiqui. pro optimam. Sensus: Quam semper opti-

Conserva, quaere, parce, fac quamplurimum
 Illis relinquo; gloriam tu istam obtine.
 Mea, quae praeter spem evenere, utantur sine.
 De summa nil decedet; quod hinc accesserit, 30
 Id de lucro putato esse. omnia haec si voles
 In animo vere cogitare, Demea,
 Et mihi et tibi, et illis demseris molestiam.

Demea

Mitto rem; consuetudinem ipsorum.....

Micio

Mane:

Scio, istuc ibam. multa in homine, Demea, 35

Istam) C. G. m. ing. *tibi*. Itid. Be. Codd. et Edd. vet.

Mea) V. I. bona.

Omnia) Sic l. antiq. At Bemb. *omne*; quod praefert Be. et quidem ena esse iungendum. Sed praestat *omnia*, per quae potius intelliguntur, quae haecenus Micio fratri cogitanda proposuit.

Vere) Bo. mutat in *vera*, quod nemo ante.

Et) Id. coniunction. et ter positam tollit. Qui vero in demendo vel adducendo sane audacior est ipso Scutellio.

nam putas rationem, *quod*, etiam nunc *obtinere*, ut *conserves*, *quaeras* etc. Similit. Heaut. I, 1, 87. *Eand. ill.* Refertur ad illud temp. quum Demea ambos sibi soli putaret esse alendos.
 27. *Conserva*) Sc. *parca*. *Quaere*, nova bona. *Parce*, omnibus.

28. *Relinq.*) Sc. hereditate; cf. I, 2, 40. *Relinquere* enim dicuntur, qui vita sunt decessuri. *Gloriam*. Non una ratione gloria hominib. paratur; uni militis, ut Heaut. I, 1, 60; alteri facultatib. quaerendis.

29. *Praet. spem even.*) Bene *praeter spem*, quum credere posset Demea, Micinonem esse uxorem ducturum. *Evenere*, quasi fortuito, non sperata. *Plantur sine*. « Aut deest his, ut ait, his utantur: aut, *mea utantur*, antequam loquutus est, » DONAT.

30. *De summa*) « Rei tuae scilicet. » DONAT. *Hinc*, *δεξιτερῶς*, i. e. a me. *Access.* sc. ad tuos redditus.

31. *De lucro*) H. e. quod praeter spem evenit. Ph. II, 1, 16. Liv. XL, 8, et Cie. Fam. IX, 17.

33. *Demo. molest.*) Haec contrarium est, Hec. III, 2, 9.

34. *Rem*) « Pecuniam. » DONAT. *Consuetud. ipsorum*. Subaudit, filiorum cum meretricib. suis. *Mane*, adhortantis, ut audiat sequentia.

35. *Ist. ibam*) H. e. hac de re dicere volebam; vid. ad Eua. I, 2, 44. *Multa in homine* etc. Sensus absurdissimum Donat. et re et verbis esse autumat. At Eagr. explicuit ita: « Quod facile adolescentes corrigi possunt, dixit inesse in eorum moribus iudicii melioris disciplinae. »

Signa insunt, ex quibus coniectura facile fit,
 Duo cum idem faciunt, saepe ut possis dicere;
 Hoc licet impune facere huic, illi non licet;
 Non quo dissimilis res sit, sed quo is qui facit.
 Quae ego in illis esse video, ut confidam fore 40
 Ita ut volumus. video eos sapere, intelligere, in loco
 Vereri, inter se amare: scire est liberum
 Ingenium atque animum. quovis illos tu die

Ex quibus) Be. colloc. quib. ex, ut metrum sibi fingat.

Fit) V. I. quales sint futuri.

Quo — Quo) Sic l. antiq. Id. lih. pro quo utrobique hab. quod.

Eos) Dictio eos non est in Bem. l.

Loco) V. I. oportune.

Animum) Id. illorum.

Tu die) C. G. m. pro tu die exhib. studio; quam lection. miror singularem. At quae vulgata est, ea in marg. ibi notatur.

36. *Coniect. facile fit*) Heaut. II, 3, 25. Notat Minelli: «Homini intelligenti facile est de vita et morib. adolescentum aestimare animum ipsorum et ingenium; adeo etiam ut, cum duo idem etc. dicat tamen peritus rerum aestimator, hoc licet huic impune facere, qui sc. liberali ingenio praeditus est, nec facile corrumpi potest; illi non licet, quippe qui per naturae improbitatem obsequio abutitur.»

37. *Duo c. i. fac.*) Simile dict. Iuv. III, 104. Et conf. Cic. de Offic. I, 25.

39. *Non quo*) Conf. Heaut. III, 2, 43. Sed quo sc. dissimilis. Andr. Prol. 11, 12. Non tam rei natura spectatur, quam hominis qui facit.

40. *Quae ego in illis etc.*) Quid verba haec significant, aut quo referantur, id se West. constitutur latere. At vero nos non inepte referamus quae ad signa, quae in homine sc. innasci va. 36, dicuntur. Deinde pronom. quae cum emphasi ac vi maiore putamus somnucudum, pro ea, talis, vel eiusmodi. Aut explenda est constru-

ctio verborum hoc modo: Quae signa ego in illis filiis huiusmodi esse video, ut etc. His ita verbis constructis sensus sane facillor prodibit et elatior. Itaque Miesio ostendit, in filiis ambobus signa apparere, unde cognoscatur, non ita esse, ut, quod supra monuerit in universum, non licet facere impune, quod non alteri idem; sed contra utriq. illorum pariter licere impune facere unum idamque. Ac Miesio etiam in sequentib. docet, utrosq. filios indole animi non esse dissimiles. *Confid. fore.* Cf. Hec. I, 1, 108.

41. *Ita ut*) Pro tales quales. Supra I, 2, 59.

42. *Vereri*) Absolute, pro pudore afflicti. *Int. se amare*, «quod est, quum alter alterum in vicem amat.» DONAT. Plaut. Capt. II, 3, 60. *Scire est pro scire licet.* Subaudi, hinc, inde. *Liberum*; cf. Eun. III, 2, 24. Et recte Beut. exponit, «ingen. eorum atque animum liberalem esse et nobilem.»

43. *Ingen. atq. anim.*) Hoc utrumque saepissime iungitur. Itid. Liv.

Reducas. at enim metuas, ne ab re sint tamen
 Omissiones paulo. o noster Demea, 45
 Ad omnia alia aetate sapimus rectius.
 Solum hoc unum vitium senectus adfert hominibus;
 Attentiores sumus ad rem omnes, quam sat est;
 Quod illos sat aetas acuet.

DEMEA

Ne nimium modo

Bonae tuae istae nos rationes, Micio, 50
 Et tuus iste animus aequos subvertant.

MICIO

Tace,

Senectus) Praecipit Auglus, ut *senectus* pro dissyllabo pronuntiatur, *senectus*, quemadmodum. *senex* pro *senex*.

Hominibus) Par. MSS. *omnibus* pro *hominibus*.

Ad rem) V. I. ad substantiam retinendam. Ph. II, 1, 41.

Omnes) V. I. *senes*.

Ne) Par. ed. *nae*. At ego malim Donat. amplecti explicationem, qua Demea iam mitior factus ironice dicat plenius ita: Timeo, ne *num. m.* nos *r.* - *subvert.*

Subvertant) Sic plur. MSS. Sed varie leg. *subvertat*, *subvertant*, *subvertit*, *evertant*.

I, 18. *Quovis die*, q. d. facile, nullo negotio.

44. *Reduc.*) Absolute, sc. ad sanam mentem. Corneli. Dat. 2: « ut sine armis propinquum ad officium reduceret. » Ne ab re sint etc. h. e. ne rei familiaris sicut paulo negligenter. Reant. 3, 9. Contra senes dicuntur attentiores ad rem, vs. 48.

45. *O noster Dem.*) Cum blanditiae, et quasi dicat: multa te lateant, Demen, simplex homo es.

46. *Ad omnia alia*) « Praeterquam ad avaritiam. » DONAT. *Aetate*, sc. protracta. Infra 8, 31.

48. *Attentior quam sat est etc.*) Duc. vertit: nous avons plus d'attachement au bien qu'il ne faudroit. Cic. Rosc.

Am. 15: « attenta vili et rusticana; » ubi vid. interpret. *Ad rem*; cf. 1, 9, not. Itid. Cic. de Offic. II, 21: « qui rem haberent. » Quam sat est; cf. Ph. V, 3, 14.

49. *Acuet*) Pro *senectus*. *Acuet*, urget: Dicit autem acuet, quia dixerat supra omissiones, vs. 45. Ne, Aut prohibentis est, aut omissum verbum timeo.

50. *Bonae ration.*) Ironia. Supra II, 1, 54, ubi nota.

51. *Iste anim. aequ.*) Reprehendit Demea ist. animam fratris, qui nulla re adversa afficiatur. *Subvert.* Reddant nobis rem perditam ac dissipatam. *Tace.* « Tace nunc pro *εὐχρησμός* positum est: quasi diceret, non subvertet. » DONAT.

Non fiet. mitte iam istaec; da te hodie mihi;
Exporge frontem.

DENEA

Scilicet ita tempus fert,
Faciendum 'st. ceterum rus cras cum filio
Cum primo luce ibo hinc.

MICIO

Immo de nocte censeo. 55
Hodie modo hilarum te face.

DENEA

Et istam psaltriam
Vna illuc mecum hinc abstraham.

MICIO

Pugnaveris.
Eo pacto prorsum illic alligaris filium.

Cum primo luce) Sig. ed. Fa. In C. G. n. Hal. Be. libb. et MS. Pal. 5, *cum prima luce*. Be. ed. *luci*, quod Cod. G. Fabricii in textu habere testatur.

Ibo hinc) *Ibo hinc* Haec verba a Fa. sunt, sed in libb. quibund. per aposiopesis onittuntur.

Immo) Vocem *immo* Fa. delevit. Retinuit Be. ut sententiae necessarium. Recte.

Te face) L. antiq. *fac te*.

52. *Da te hodie mihi*) Cf. Heaut. IV, 3, 10. Explic. Donat.: «Accommoda te ipsam voluntati meae.»

53. *Exporge*) Sc. *Exporrige frontem*. h. e. ostende te hilarem; quia homines tristes et saevi contrahere frontem dicuntur. Proinde Plaut. Cas. II, 4, 3. *Frontem* explicare. Add. Lantini. ad Hor. Ep. I, 18, 94. *Scilicet ita tempus fert*. Dacer. vert. *le temps se veut ainsi*. Ita solent nimirum, qui post longam contentionem vinci se patiuntur.

55. *Luce*) «Veteres dicebant lu-

cum pro luce, pro sole ponentes.» Don. *De nocte*. Contra illud infra 9, 8, *de die*. Sed cum praeposit. de etiam I. Caes. B. G. VII, 5: «de media nocte mittit.» *Censeo*, sc. *enudam*. Ph. II, 4, 17.

56. *Hilar. te face*) Cf. IV, 7, 38.

57. *Illuc*) «Hoc illuc eo animo dixit, quo supra, *ibo hinc*.» Donat. *Abstrah.* «quasi invitum et reluctantem.» Wier. Andr. I, 5, 8. *Pugnare*. magnam rem feceris, illa abducta.

58. *Illic allig. fil.*) H. e. feceris, ut illic semper maneat filius.

Modo facito, ut illam serves.

DEMEA

Ego istuc video:

Atque illi, favillae plena, fumi ac pollinis, 60
Coquendo sit saxo et molendo; praeter haec
Meridie ipso faciam ut stipulam colligat:
Tam excoctam reddam atque atram, quam carbo'st.

MICIO

Placet.

Nunc mihi videre sapere. atque equidem filium
Tum etiam, si nolit, cogam, ut cum illa una cubet.

DEMEA

Derides? fortunatus, qui isto animo sies. 66
Ego sentio.

MICIO

Ah, pergisne?

DEMEA

Iam iam desino.

Atque) Be. voce *Atque* fuit, ut saepe alias, vers. priorum.

Illi) Cod. Reg. Be. *ibi* pro *illi*. Supra I, 2, 36. C. G. m. *illi*.

Stipulam) Par. p. var. *stipulas*.

Carbo'st) Id. p. var. *quam carbonem*, non recte; cf. IV, 1, 18.

Nunc) Va. MS. Poll. *Tunc* perperam.

Atque) Dictionem *atque* et quae sequuntur C. G. m. et Hal. Deimense dant, sed cett. omnes melius Micioni.

Filium) Pauci Codd. *tuum*.

Cogam) L. antiq. *cogus*. Sed praestat *cogam* vulg. quod Be. explicat, « cogere si ego essem tu. »

Isto) L. antiq. *istoc*.

59. *Vt ill. serv.*) Vide ne forte tibi ille aufugiat, et filius una. *Ego ist. vid.* Cf. Andr. II, 6, 25, not.

60. *Favillae plena* etc.) Lindenbr. ex Homero adfert. *καὶ γὰρ ἀφύρτοι ἴσος*.

61. *Coquendo et molendo*) Labores eiusmodi ancillarum enumerat Plautus Merc. II, 3, 62.

62. *Merid. ipso*) « Quam sol re-

bementior est. » DONAT. *Vt stip. collig.* Quod in sole fit.

63. *Excoct.*) Ex sole scilicet, *Placet*; cf. Eun. V, 8, 57.

66. *Derid.*) « *Deridet* qui cum alterius irrisione et contemptu ridet. » DONAT. *Qui isto an. sies.* « Hoc verbum vultu Demeae sic profertur, ut subrisisse videatur iuvitus. » DON.

67. *Ego sentio*) Ibid. Eun. I, 1,

Micio

I ergo intro; et cui rei est, ei rei hunc sumamus diem.

Rei) Al. *opus*. Omitt. l. Vatic. et Bemb.

Rei) Retinuit *rei* Be. cum Par. ex l. Bemb. Id. lib. non hab. *hilarem*, quod vulgo acquiritur. Ros tres ultimos versus Gu. immerito expunxit.

21. Amare enim hoc Demea dicit atque severe. *Pergine?* Cf. sup. I, 2, 47. *Iam t. des.* Sic it. supra I, 2, 57: «Et hic velut necessitatem queritur imponi sibi.» DONAT.

68. *Intro*) In aedes meas. *Cui rei, ei rei.* Similit. Cic. Or. p. Rose.

Am. «Qui de ea re posset dicere aliquid, in qua re nulla subesset suspicio.» De tali autem repetitione nominis vid. Sanct. Min. II, 9. *Ei rei.* Par. not. «in nuptiis Aeschini.» *Sumamus, consumamus, absuamus.* Sic Plaut. Pseud. V, 1, 36, et supra III, 4, 23.

ACTVS V, SCENA 4

DEMEA

Nunquam ita quisquam bene subducta ratione ad vitam fuit,
Quin res, aetas, usus semper aliquid adportet novi.

Nota. Ab hac scena Schmieder incipit drama, quod secundarium appellat, ubi agendo ostendatur, nihil homini melius esse quam facilitatem vel comitatem morum. Sed quo iure illa vir ex parte comoediae faciat comoediam veluti separatam, equidem vix scio.

Fuit) Be. offudit in eo, quod post *fuit* sequatur *adportet*, moneat, non adportaret, moneret, et ideo in antiquum more suo excedit, *fuit* ponendo. Quod vero, ut opinor, nec aliis de causis, nec ob *nunquam* probabitur.

Demea coepit, perpenso, quod vita fratris laeta sit ac suavis, mutare suam tristem et acrumosam. Et quis ne bene considerata necessitate mu-

tationis sibi inuenerit, Terentius inde a crimine novae conversionis Demeae facile defenditur.

1. 2. *Nunq. — quisp. fuit* Quin etc.)

Aliquid moneat, ut illa quae tu scire credas, nescias,
Et quae tibi putaris prima, in experiundo ut repu-
dias:

Quod nunc mihi evenit. nam ego vitam duram, quam
vixi usque adhuc, 5

Probe decurso spatio omitto. id quamobrem? re ipsa
repperi,

Facilitate nihil esse homini melius, neque clementia.

Id esse verum, ex me atque ex fratre cuivis facile est
noscere.

Ille suam semper egit vitam in otio, in conviviiis.

Clemens, placidus, nulli laedere os, adridere omni-
bus, 10

Prima) V. I. *optima*.

Et) Abest ut a multis.

Decursa) L. *antig. iam excursu*. Sed *decursum* dicitur spatium, non *excursum*. Sic Plant. Merc. III, 2, 4.

Os) V. I. *in praesentia*.

Sic it. Cic. Verr. V, 54: «*Nemo fuit, quin viderit.*» Bene subd. rat. Cf. Cic. N. D. III, 29: *inita subductaq. ratione.*» Verb. *Subducere* arithmetice est, et significat fere id quod digitis computare. Columell. V, 2.

Ad vitam. Praepositum *ad* usurpatur, pro quod attinet. Cic. Verr. III, 22. *Res*. Es scilicet, qui se dicit esse mutatum. Huc refer quod mox id. dicit, *re ipsa repperi*, vs. 6. *Aetas*. Convenit hic Pindari sententia: αἰ-
μῆραι ἐνλοεσσι πᾶστρος σφάρατοι.» *Vsus*. *Vsus* videtur a re ita differre, ut ille sit in homine ipso, res veniat extrinseca.

3. *Aliq. mon.*) «*Syllepsis est per casus.*» Subauditur enim «*quem*» DONAT. At ego malim, *quin* cum; aut, quod magis latine esset, *quem* nun, pro *quin*. Similiter Henot. IV, 6, 1, 2.

5. *Vitam d. quam vixi*) Haec syntaxis it. Eun. III, 5, 38.

6. *Decurso sp.*) H. e. vita prope exacta vel in senectute; cf. vs. 16.

7. *Facilit. nih. esse etc.*) «*Iam facilem se iufert.*» Inter *facilitatem* et *clementiam* hoc interest: facilis cuius cuius ira cito solvitur, clemens, qui non irascitur.» DONAT.

8. *Est noscere*) Ponit. est pro licet. Sanct. Min. IV, 4.

9. *Ille suam semp. agit etc.*) «*Hic iam quasi comparativa qualitas inducitur de utroque: et ut ille in initio Fabulae colloquutus est, sic in fine hic loquitur.*» DONAT. *Inotio*. *Otium* hic opponitur labori seu operi rustici cui Demas est addictus. Supra IV, 1, 2. *In conviv.* *Convivia* dicuntur a vitae coniunctione, Cic. Senect. 13. Id. conf. de hac re prolixius disserens ad Div. IX, 24.

10. *Placidus*) Ex oppos. ferus. Supra IV, 1; 18. *Nulli laed. os, a. b. e. neminem coram offendere.*» RYHKE.

Sibi vixit, sibi sumtum fecit; omnes benedicunt,
 amant.
 Ego ille agrestis, saevus, tristis, parcus, truculentus,
 tenax,
 Duxi uxorem: quam ibi miseriam vidi! nati filii,
 Alia cura. heia autem, dum studco illis, ut quam
 plurimum
 Facerem, contrivi in quaerendo vitam atque aetatem
 meam. 15
 Nunc exacta aetate hoc fructi pro labore ab eis fero,
 Odium. ille alter sine labore patria potitur commoda:
 Illum amant; me fugitant. illi credunt consilia omnia,
 Illum diligunt, apud illum sunt ambo; ego desertus
 sum.

Heia) Sic l. Bomb. in antiq. porro pro *heia*.

Quaerendo) V. l. *acquirendo bona*.

Fructi) V. l. « pro fructus. » C. G. m. gl. *remuneraciones*.

Eis) C. G. m. script. *hiis* c. gl. *filii*.

Diligunt) MSS. Pal. 5, *porro*.

Adrid, omnib. Quo fere modo parasitus solet, Eun. II, 2, 19.

11. *Sibi vixit*) Quia nec uxorem habet, nec liberos.

12. *Ego ille*) « Bene addit ille, quasi iam notus. *Agrestis*. Opponitur urbanus. *Saevus*. Plaut. Merc. II, 3, 20: « *saevus*, homo ac durus. » *Tristis*, animo; *truculentus*, vultu. » DONAT. *Parcus*, non prodigus; uti explic. Donat. ad I, 2, 15. *Tenax*, avarus. Contra Cicero de vita rust. vid. in Or. p. Rosc. Am. 27.

13. *Ibi*) In matrimonio. Nam partic. *ibi* ad uxorem refert, quasi uxor locus sit. Eod. modo Liv. XL, 15: « in eo fratre etc. ubi praes. *ibi* exit. est. » Supra I, 1, 18, 19. *Quam miser*. v. Itid. Menander: τὰ γυναικῶν

ἔχον εἶναι τὴν πατρίδα, μετὰ μὲν τῆς βίης πολλὰς φέρει.

14. *Alia cura*) *Alia* dicit, non altera.

15. *Facerem*) Compararem, corroderem. In quaerendo; cf. supra 3, 27.

16. *Ab eis fero*) Cf. Ande. III, 5, 4, not. Et Cic. p. Sext. 31.

17. *Potitur commoda*) « Accusativo casu extulit, quod nos ablativo dicimus; id est, patrio potitur commoda. » DONAT. At exemplis praebet. Hirt. bell. Afr. 36 et 89.

18. *Illi cred. cons. o.*) Cf. I, 2, 29, 49.

19. *Ap. ill. sunt a.*) Nempe Micio et ligam Ctesiphonem receperat; quod

Illum ut vivat optant; meam autem mortem exspectant scilicet. ²⁰

Ita eos meo labore eductos maxumo, hic fecit suos Paulo sumtu, miseriam omnem ego capio; hic potitur gaudia.

Age, age nunc iam experiamur porro contra, ecquid ego possiem,

Blande dicere aut benigne facere, quando huc provocat.

Ego quoque a meis me amari et magni pendi postulo. Si id sit dando atque obsequendo, non posteriores feram. ²⁶

Deerit: id mea minime refert, qui sum natu maxumus.

Nunc iam) Sic l. Bemb. Al. sine iam. Sed utrumq. nunc iam nec a more Terentii nec animo Demae mutati concitato est alienum.

Experiamur) Al. *experiar*.

Huc) Al. hoc pro huc.

Posteriores) Par. suppl. partes. Id. in marg. exhib. lection. posteriorum. Al. *posterioris*.

quidem Demea fratri exprobravit, supra 3, 13.

20. *Illum ut viv. opt.*) « Σὺ δὲ ζήεις. » Nam sic vet. dicebant. Nos vero dicimus, illi optant, non illum.» Don. Sed Donatum verisimile est, ille scripsisse pro illi; quum propter alios Pareus explicat: «Ille ut vivat.» Andr. III, 2, 23, ubi nota. *Meam mort. exspect.* Cl. I, 2, 29.

21. *Ita*) Pro itaque. *Fecit suos*, sibi obstrinxit, conciliavit. *Suos*. Hoc rursim eo animo notatur, quo tuus, in Andr. V, 6, 12.

22. *Paulo sumptu*) Contra idem dixerat supra I, 2, 54.

23. *Exper.*) « Magis comice pluraliter experiamur dixit, quam si diceret, experiar. » DONAT.

24. *Blande dicere* ac etc.) H. e. humaniorem esse ac liberaliorem, quam antea, et verbis et factis. Ita

Liv. I, 22: « excepti legati — blande ac benigne. » *Huc*, ad hanc rem sive contentionem, uter nostrum superior sit. *Provocat*. Micio scilicet.

26. *Non poster. fer.*) Pro primus in his ero.

27. *Deerit*) Per ellipsin, pro si deerit, sc. facultas, patrimonium. *Reddit ad ingenium Demea*. *Qui sum natu maxim.* Hoc per euphemism. dicit, ne odiose loquatur: qui sum propior morti. Haud fere aliter Cic. p. Coel. 16: « — mihi sat est qui actotis quod reliquum est oblectem mene. » *Natu maximus*. Hic superlativus gradus Sanctium offendit, de duobus tantum fratrib. cogitantem; vid. Min. II, 11, ubi id. accumulatis exemplis probatum hoc ostendere studet. Sed errat vir doctus, siquidem verba, *qui sum natu maxim.* ad diction. illam, *a meis*, vs. 25 potius referri videantur.

ACTVS V, SCENA 5

SYRVS. DEMEA

SYRVS

Heus, Demea, rogat frater, ne abeas longius.

DEMEA

(vultu ac voce quam potest blandissima).

Quis homo? o Syre noster! salve. quid fit? quid agitur?

SYRVS

Recte.

DEMEA

(ad spectatores)

Optume 'st. iam nunc haec tria primum addidi

Praeter naturam: o noster! quid fit? quid agitur?

Servum haud illiberalem praebes te; et tibi 5

«Hic ostendit Poëta, quam absurde blandus conetur esse, qui non solum: et quam immodica sit repentina largitas, ubi animus a paritate nimia in contrarium vitium profusionis excurrerit.» DONAT.

1. *Heus, Demea* etc.) En Syrus, qui crapulam nunc demum edormivisse videtur; cf. supra 2, fin. *Abeas* long. Cf. Eun. IV, 2, 5.

2. *Quis homo?*) Plenius in Andr. II, 2, 7. *O Syre noster* etc. Acerbe

magis, quam blande, Demea imitatur salutationem Syri, quae supra est, 1, 6.

3. *Iam nunc haec* etc.) «Est vero omnis scenae elegantia in iis, quae secum Demea loquitur.» WEST.

4. *Praet. natur.*) «Expressit mores, non voluntates.» EVER.

5. *Serv. haud illiberat.*) Cf. Andr.

I, 1, 11. *Tibi Lub. benefax*, Plant.

Trin. II, 2, 47: «Bene volo ego illi

facere.» *Lubens*, ex animo.

Lubens benefaxim.

SYRA

Gratiam habeo.

DEMEA

Atqui, Syre,

Hoc verum 'st, et ipsa re experiere propediem.

Benefaxim) Haec verba repetit Demon infra 6, 8, adversus alterum acervum Gelam.

Verum 'st) I. *esse prae est*.

Ipsa) Vocis *ipsa* primam syllab. Be. corripit, ut verum sustentet.

6. *Atqui*) Abundanter.

7. *Hoc verum est*) « Quasi falsum fuerit illud quod iurabat. » DONAT.

ACTVS V, SCENA 6

GETA. DEMEA

GETA

Hera, ego huc ad hos proviso, quam mox virginem Arcessant. sed eccum Demeam, salvus sies.

Hera ego huc) In l. antiq. *Era ego hinc*. Bas. *hunc* pro *huc*.

Proviso) L. antiq. *provisam*.

Sed) I. omitt. sed male. Nam *sed eccum* locutio est Comico nostro familiaris, visa adveniente persona.

Demea hac in scena memor personae suae laborat fidem facere; ut credi possit, quam bonus sit.

1. *Hera, ego huc* etc.) Ad heram, quaerentem est, loquitur extrema. Nam verisimile est, Getam audivisse Micinsem de parandis nuptiis cum So-

strata communicantem, supra 3, ab init. *Ad hos*, Micinsem et Aeschin. *Proviso*. « Hoc verb. duas res significat, procedo et video. » DONAT.

2. *Salv. sis*) Ita h. l. prior salutans, sed in Andr. IV, 5, 7, posterior.

Demea

O! qui vocare?

Geta

Geta.

Demea

Geta, hominem maxumi

Preti te esse hodie iudicavi animo meo:

Nam is mihi profecto est servus spectatus satis, 5

Cui dominus curae 'st, ita uti tibi sensi, Geta.

Et tibi, ob eam rem, si quid usus venerit,

Lubens benefaxim. meditor esse affabilis;

Et bene procedit.

Geta

Bonus es, cum haec existimas.

Demea

Paulatim plebem primum facio meam. 10

Vocare) V. I. *vocaris*.*Animo meo*) C. G. m. colloc. te an. iud. hodie. meo. Alii aliter.*Spectatus*) Par. p. var. *spectandus* perperam. *Spectatum* enim invenerat Demea illum, non deum spectandum.*Fus*) I. C. usu.*Meditor*) V. I. *secum*.*Primum*) Par. MSS. *primum*. C. G. m. gl. *inprimis*.

3. O!) Hic interiectione utimur, ubi et intervallo notos videmus. » DONAT. Qui vocare? pro quod tibi nomen est? Senec. ep. 95. Geta, hominem etc. Hunc servum fidelem senex supra III, 4 cognoverat, nominis oblitus. Max. Pret. Cf. Andr. V, 2, 15.

4. Animo meo) » H. e. secundum animi mei sententiam. DONAT.

5. Spect. sat.) H. e. bonitatis probae. Quae formula esse de servo videtur frugi ac libertatem merito.

6. Tibi) Sc. dominum seu dominum esse curae.

8. Lubens benefax.) Conf. supra V, 6. Propositi memor quidem repetit dicta, sed ut rusticus sine gratia.

9. Bene proced.) Q. d. ex voto succedit. Bonus es. Notat Barthius Adv. VII, 14: » Latina consuetudine quum gratum quis alicui quid dixisset, bonus es, vice alicuius gratiarum actionis responsum. »

10. Paul. pleb. prim. fac. m.) » Videtur respicere praesentiones ambitionum candidalorum. » WEST. Primum. Cf. III, 1, 2. Facio meam; cf. supra IV, 21, not. Atque Ovid. A. A. II, 259, ead. formula: » Fac plebem, mihi crede, tuam. »

ACTVS V, SCENA 7

AESCHINVS. DEMEA. SYRVS. GETA

AESCHINVS

(*secum*)

Occidunt me quidem, dum nimis sanctas nuptias
Student facere; in apparando consumunt diem.

DEMEA

Quid agitur, Aeschine?

AESCHINVS

Ehem, pater mi, tu hic eras?

DEMEA

Tuus hercle vero et animo et natura pater,
Qui te amat plus quam hosce oculos. sed cur non
domum 5

Occidunt) V. I. parentes.

Quidem) L. Bemb. *equidem*. Sed bene monet Be. etiam ultra Augusti
peculum perduras morem, tō *equidem* non nisi primae personae iun-
gendi. Supra IV, 5, 7.

Sanctas) V. L. *religiosas*.

Apparando) V. I. *totum hoc*.

« Adolescens et Demea inter se af-
fabiles imaginem praebent, et quam
dulcis sit iuniorib. assentatio, et quam
ingrata censura. » DONAT.

1, 2. *Occidunt me q. dum etc.*)

« Erant mores, uti quum nuptiae age-
rentur, symphonici canerent. Verum
adolescens cupidus nuptiarum, et
volens ducere uxorem, contemnit
illam religionem in nuptiis aui. »

EVSA. *Occid. me*, gravant me, fati-
gant. Cf. Andr. IV, 1, 36. *In appar.*
Cf. sup. 3, 1.

3. *Quid agitur?*) Hoc tenet De-
mea, blandimentorum suorum haud
immemor. Supra 5, 4. *Ehem pater.*
Non sine consternatione Aeschinus
respondet, sed blande addit mi.

5. *Hosce ocul.*) Cum gestu.

TERENT. Com. Tom. II.

K

Vxorem arcessis?

AESCHINVS

Cupio, verum hoc mihi morae 'st
Tibicina, et hymenaeum qui cantent.

DEMEA

Eho!

Vin' tu huic seni auscultare?

AESCHINVS

Quid?

DEMEA

Missa haec face,
Hymenaeum, turbas, lampadas, tibicinas,
Atque hanc in horto maceriam iube dirui,
Quantum potest; hac transfer; unam fac domum,
Traduce et matrem et familiam oronem ad nos.

AESCHINVS

Placet,

Vxorem) C. G. m. quaeso.

Morae 'st) Sic l. Vatic. « Subscript. est postea diphthongo, *a*; quam prius esset *mora 'st*. » Fa. Supra IV, 5, 78.

Cantent) Var. *canat, cantitet*.

Turbas) L. *antig. turbam*.

Domum) C. G. m. gl. *fratris mei Micionis et Sostratae diruta maceria quae in medio erat*.

Traduce) Mu. ed. *Transduce*.

7. *Tibic.*) A. Gellius I, 11: « Hælyattes, rex Lydiae, nit, feminas tibicinas in exercitu habuit. » *Hymenaeum* sc. carmen.

8. *Vixne tu etc.*) « Contempsit se ipsum dicendo, *huic seni*, ceterum laetissimo vultu dicit. DONAT. »

9. *Hymen.*) *Hymenaeum* quidam Liberi et Veneris filium dicant esse, qui primus certas nuptias instituerit. Conf. prae ceteris Catull. c. nupt. 60, 3; et Theocr. Id. XVIII, 58: « Ὕμῆν, ὦ Ὕμῆναϊ, γάμῳ ἐνὶ τῷδε χαρμῆς. Hymen, o Hymenaeae, nuptiis hisce gaudens. » Add. Apulei. Met. IV: « Domus tota lauris obrita, taedis lucida, constrepebat Hymenaeum. »

Virg. A. VII, 398. *Turbas*; cf. Andr. II, 2, 28, not. *Lampad.* « His utebantur in nova inopta domum ducenda. Scilicet qui faces haec praeferebant, *δαδούχοι* dicti. » WESTERHOFF. Observat etiam Donat.: « Bene totum pluraliter: ut qui reprehendit sic multa. » Huiusmodi nupt. apparat. vid. Ovid. Met. IV, 757 etc.

10. *In horto macer. dirui*) Ibid. Liv. XLV, 6: « Rex ipse nocte media, per porticum aediam in hortum atque inde maceriam aegre transgressus, ad mare pervenit. »

11. *Vnam fac. dom.*) Cic. Amic. 27: « *Vna domus*, idem victus etc,

Pater lepidissime.

DEMEA

(*ad spectatores*)

Euge, iam lepidus vocor.

Fratri aedes fient perviae. turbam domum

Adducet, sumtum admittet; multa. quid mea? 15

Ego lepidus in eo gratiam. iube nunc iam

Dinumeret ille Babylo viginti minas.

Syre, cessas ire ac facere?

SYRVS

Quid ergo?

DEMEA

Dirue. (*Syrus abit.*)

Tu illas abi et traduce.

GETA

Di tibi, Demea,

Benefaciant, cum te video nostrae familiae 20

Admittet) L. antiq. *amitt.* Mira est quam Schmieder edid. praepositio *ad*, ut sit, *ad sumt. admitt.*

Mea) V. I. *refert.*

Iube) Id. o *Aeschine.*

Ille) Ita l. antiq. In plerisq. *illi.* Quod vero respuit Donat. incertus, cui? an *Amichino*? an *Syro*? an *lenoni*? an *Ctesiphoni*?

Babylo) C. G. m. *Babillo* c. schol. *servus meus.*

Quid ergo) Var. *quid ego, quid ago, quid agam.*

Illas) Bi. *illaz*, invitis Codd.

14. *Perviae*) *Diruta maceria* scil. *Turb. dom. Abduc.* Invidiose loquitur, significans Sostratam cum filia, et familiam omnem traducendam. *Admittet*, conceder, sustinebit. *Multa.* Rhe-nius suppl. «alia incommoda sicut.»

16. *In eo gratiam*) «Amicos comparo.» DONAT. *Iube.* «Insultantia est verb. ut age; et de absente loquentis tanq. de praesente.

17. *Dinumer. ille*) Cf. supra III, 3, 15. *Babylo.* Haec vox ingenia sane interpretum varie et legentium et explicantium acuit atque vexavit.

Sed equid. praetereo ceteros, et unum Bentl. sequor, cui *Babylo* sive *Bahy-loonia* pro prodigo valet; quia *Medi-ae Persae* tum omnium ditissimi et luxuriosissimi esse viderentur. Proinde *senex* alludit ironice ad prodigentiam putatam *Micionia.* *Viginti mi-nas.* Quas quidem *Micio* solverat pro psaltria; cf. IV, 7, 24, 25.

18. *Dirue*) *Maceriam*; conf. supra vs. 10.

19. *Tu illas abi etc.*) Traiectio verbor. pro *Tu abi et illas traduce. Di tibi benefac.* Formula precandi.

Tam ex animo factum velle.

DENEA

Dignos arbitror.

(*dimisit et hunc; inde ad filium se convertit*)

Quid ais tu?

AESCHINVS

Sic opinor.

DENEA

Multo rectiu'st,

Quam illam puerperam hac nunc duci per viam
Aegrotam.

AESCHINVS

Nil enim vidi melius, mi pater.

DENEA

Sic soleo. sed eccum, Micio egreditur foras.

25

Hac) Sic Be. ex Codd. s. concinnius quam *hac*, quod vulg. est. Nam voce *hac* significatur per scenam, quae ipsa est platea.

21. *Dignas arbitr.* « Multa desunt, puerperam maceria diruta in domum
et vos, et esse et qui fiant. » DONAT. Micionia transferri; vs. 25. *Sic soleo*
22. *Multo rectius est*) Id scilicet, « sc. dare bonum consilium. » SCHOL.

ACTVS V, SCENA 8

MICIO. DEMEA. AESCHINVS

MICIO

(ad Aeschinum)

Iubet frater? ubi is est? (*conspecto Demea*) tune iubes hoc, Demea?

DEMEA

Ego vero iubeo, et hac re et aliis omnibus
Quam maxume unam facere nos hanc familiam,
Colere, adiuuare, adiungere.

AESCHINVS

Ita quaeso, pater.

MICIO

Haud aliter censeo.

DEMEA

Immo hercle ita nobis decet.

Frater) V. l. *dirui maceriam*.*Et*) L. antiq. in. Non hab. Codd. Fh.

« Haec scena deliberantis personam tenet. Deliberat enim Micio, an pro-
vecta aetate ducat uxorem, ac pri-
mum videt dirui maceriam, quaerit
causas. Responsio est: Iubet frater.»
EVGR.

1. *Iub. frat.*) Cf. 7, 18. « Appa-
ret Micionem dixisse, cur dirui?
Syrus respondisse: Quia hoc iubet
frater tuus.» DONAT.

2. *Vero*) Affirmantis. *Hac re.*

Primum ut transferatur puerpera; cf.
7, 11.

3. *Quam maxume etc.*) « Quod
antiq. pertinet ad matrem puellae, uti
Micio ducat uxorem.» EVGR.

4. *Col. adiuu. adiung.*) *Colere*
DONAT. refert ad nurum, *adiuuare* ad
Region. *Adiung.* ad Sostratam. *Ita*
quaeso. Blande rogantis vel consen-
tientis. HENUT. III, 1, 93.

5. *Haud alit. cens.*) Affirmat co-

Primum huius uxori est mater.

MICIO

Est. quid postea?

DENEA

Proba et modesta.

MICIO

Ita aiunt.

DENEA

Natu grandior.

MICIO

Scio.

DENEA

Parere iam diu haec per annos non potest;
Nec qui eam respiciat, quisquam est; sola est.

MICIO

(*secum*)

Quam hic rem agit?

DENEA

(*ad Micionem*)

Hanc te aequum est ducere, (*ad Aesch.*) et te ope-
ram, ut fiat, dare. 10

MICIO

Me ducere autem?

DENEA

Te.

MICIO

Me?

(*Uxori*) Sic nn. C. Be. recte. Vulg. *uxoris*.

(*Mater*) V. I. *Sostrata*.

(*Respiciat*) MSS. Pall. *recipiat*.

mice, nesciens se ipsum spectari.
Nob. decet; cf. supra III, 4, 45, not.

7. *Ita aiunt*) «Hoc ita respondet,
quasi dicat: Sed quid mea?» DONAT.
Natu grandior. Ph. II, 3, 15. Qui
natu grandis est, plures annos habe-
re putatur, quam qui aetate prove-
ctus. Sic Cic. Senect. 4.

8. *Parere iam diu etc.*) Recte ita:

ne contra filios nuptias suadeat, co-
heredum respectu. *Per annos*; conf.
Eun. I, 2, 33.

9. *Qui eam respic.*) H. e. curam
eius gerat. Supra III, 2, 55. *Quam*
hic rem ag. Eun. IV, 7, 13. Nescio
quid *hic* sibi velit.

11. *Me duc. autem?*) Sic instan-
tium interrogationes ac responsiones

DEMEA

Te inquam.

MICIO

Ineptis.

DEMEA

Si tu sis homo,

Hic faciat.

AESCHINVS

Mi pater.

MICIO

Quid? tu autem huic, asine, auscultas?

DEMEA

Nihil agis:

Fieri aliter non potest.

MICIO

Deliras.

AESCHINVS

Sine te exorem, mi pater.

MICIO

Insanis? aufer.

DEMEA

Age, da veniam filio.

MICIO

Satin' sanus es? ego

Novus maritus anno demum quinto et sexagesimo 15

Fiam, atque anum decrepitam ducam? idne estis auctores mihi?

Homo) V. I. vertit se ad Aeschinum.*Faciat*) L. antiq. faciet.*Aufer*) C. G. m. et Bru. C. e. non hab. aufer. Al. add. te.*Mihi*) V. I. ut hoc faciam.

deinceps. Hec II, 1, 17; V, 4, 7.

Autem; cf. Eun. III, 2, 22. *Si tu sis homo*. «Formula leviter reprehendendi.» WZST.12. *Hic faciat*) «Si etiam cedas ad id quod cupio, continuo consentiat pater.» EVGR. *Asine*. «Aptum convicium grandi et fatuo.» DONAT. *Nih. agis*, inane operam pendis.14. *Auf.*) Hoc id. plene Ph. III, 3, 26, ubi nota. *Ego Nov. marit.* «Apud Menandrum senex de nuptiis non gravatur. Ergo Terentius *εὐπαιστὴς*.» DONAT.16. *Decrepit.*) *Decrepitus* dicitur etiam eunuchus in Eun. II, 1, fin. ut apparent, utrumq. et istum et Sostacum, h. l. significari vi procreandi

AESCHINVS

Fac; promisi ego illis.

MICIO

Promisti autem? de te largitor, puer.

DEMEA

Age, quid, si quid te maius oret?

MICIO

Quasi non hoc sit maximum.

DEMEA

Da veniam.

AESCHINVS

Ne gravare.

DEMEA

Fac, promitte.

MICIO

Non omititis?

AESCHINVS

Non, nisi te exorem.

MICIO

Vis est haec quidem.

DEMEA

Age, prolixè, Micio. 20

Illis) Id. *matri et filiae.**Te*) Al. *sis.**Gravare*) L. antiq. *gravere.**Omititis*) Id. *omittis.**Te*) L. hab. *rem*, non *te*.*Vis*) V. L. *violentiam quam agis.*

destitutos. Verum praetereo quae varias huius vocis Donat. attulit significaciones. *Auctores mihi*, h. e. auctores. *Plant. Pseud. I, 3, 21*: «*Quid mihi es auctor*, huic ut mittam?»

17. *Fac.*) *Sopp. hoc.* Sic *Plant. Aul. II, 1, 30*: «*cis hoc face.*» *Promisti* pro *promisisti*. *Largitor*, «verb. est imperativi modi, 'fut. temp.'» *DONAT.* *De te*, de tuo scilicet, quod in tua potestate est, non de alieno. Bene *largiri* in eum, qui iusto facilius fuerit puellae coniunctionem suam

pollicendo. *Puer.* Aut blanda obiurgatio est, aut paulo stomachantis.

18. *Quid, si quid te mai. or.*) Formula persuadendi. Cuiusquidem vestigium West. nusquam nisi a sacris litt. petivit, 2 Reg. V, 13.

19. *Promitte*) Sc. te ducturum. *Non omititis*. Altrius agentium, fatigantiumq. verba atque instantiam propulsaturus est Micio.

20. *Non*) Sc. omitto. *Vis est haec qu.* Formula videtur eorum, qui vehementius premuntur vel vi externa

Micio

Etsi hoc mihi pravum, ineptum, absurdum, atque
alienum a vita mea

Videtur, si vos tantopere vultis, fiat.

AESCHINVS

Bene facis.

Merito te amo.

DEMEA

(secum)

Verum quid ego dicam, hoc cum fit quod volo?

Micio

Quid nunc? quid restat?

DEMEA

Hegio his est cognatus proximus,
Adfinis nobis, pauper: bene nos aliquid facere illi
debet. 25

Micio

Quid facere?

DEMEA

Agelli est hic sub urbe paulum, quod locitas foras.

Videtur) L. antiq. *Videatur*. Sed praestat indicativ. mod. quem amat
Noster post *Etsi*.

Merito te amo) Conciliatoria haec verba, *Merito te amo*, Be. nescio
cur seni tribuit, nec potius iuveni, ut vulgo.

Cum fit) Donat. *Ieg. confit. Bi. confice*, nescio unde.

Quid) Al. *quod mendose*. Ceterum hanc Micionis notavi orationem
cum Be.

Cognatus) I. *agnatus*; male.

Foras) Al. *foris*.

vel verbis vel oratione. Sueton. Caes.
82. It. Mant. Capt. III, 5, 92. *Age*
prolixo, h. e. benigne, liberaliter.
Cic. Fam. VII, 5.

21. *Etsi hoc*) Sc. ducere uxorem.
Prav. inept. absurd. Haec singula
Donat. more suo distinxit.

22. *Fiat*) Sic solent Terentii per-
sonae vel concedere vel consentire.
Donat. hic quaestionem movet, cur
non de voluntate etiam Sostratae ag-
noscatur, ac simul causae tacitae huius rei
addit.

23. *Merito te amo*) Haec appro-
bandi formula Eun. I, 2, 106.

24. *Quid nunc? quid restat?*) Hanc
utramq. interrogation. Bentl. commo-
dius dat Micioni, non Demeae, quod
vulgo fit. *Quid rest.* Ph. V, 5, 3.
Cogant. prox. Cf. supra III, 4, 9, 38.

25. *Adfin.*) « Recte nam uxoris co-
gnati marito affines sunt. » DONATVS,
Pauper; cf. III, 4, 50. *Bene nos etc.*
Meminit superiorum; cf. III, 4, 43 etc.

26. *Agell.*) *Sic agellus* Corn. Nepi.
Phoc. I, 4, de tenui possessione.

Huic demus, qui fruatur.

Micio

Paulum id autem est?

Demea

Si multum 'st, tamen
Faciundum est: pro patre huic est, bonus est, noster
est, recte datur.
Postremo nunc meum illud verbum facio, quod tu,
Micio,
Bene et sapienter dixi dudum: vitium commune
omnium est, 30
Quod nimium ad rem in senecta attenti sumus. hanc
maculam nos decet
Effugere. dictum est vere, et re ipsa fieri oportet.

Micio

Quid istic? dabitur, quandoquidem hic vult.

ARCHINUS

Mi pater;

Multum 'st) Al. *sic* pro *est* contra morem Terentii.

Nunc) Be. ed. *nunc* pro *non* vulg. ex C. Reg. probe. Quam vocem ante Palmer. ex conjectura dederat.

Attenti) MS. Pal. 3, *avidi*. Enu. I, 2, 51. At vero gloss. sapit; cf. supra 3, 48.

Oportet) Bē. add. *Micio*, a blandiente Demea non alienum.

Quandoquidem hic vult) Al. *dabitur quidem, quando hic vult*.

27. *Qui*) Par. «quo agro.» Nisi qui potius pro nominativo sumatur; siquid. West. verba: *Huic d. qui* etc. explic. «*nun* fructuarium constituimus, ut annuos fructus percipiat etc. agro ipsa manente nostro.» *Si* pro *etsi*; ut saepe ap. Comicos. *Paul. id.* Aliter sentit quem loquitur. Quod ita esse patet ex sequentibus. *Autem*; cf. Eun. III, 2, 22, not.

28. *Faciund. est*) Itid. isdem supra 3, 54. *Recte datur*, bene collocatur sc. agellus.

29. *Meum ill. verb. facio* etc.) Su-

pra 4, 21, et 6, 10. Explic. *Parvus* «*Quae tua sententia modo fuit, quum me recte et ordine reprehenderes, eam nunc facio meam, et totid. verbis te moneo.*»

30. *Bene et sapient.*) Formulae speciem habet. *Dixi dud.* Nempe supra 3, 47, 48.

32. *Dicit. est vere, et re ipsa* etc.) Perstringit molliter Micionem, ut quod dixerit vere, ipse etiam faciat; praesertim quum is vs. 26. *Quid facere?* mirabundus rogavit.

33. *Dabitur*) Sc. agellus subur-

Demea

Nunc tu mi es germanus pariter animo ac corpore.

Micio

Gaudeo.

Demea

Suo sibi hunc gladio iugulo.

35

Animo ac corpore) Sic Be. Vulg. corp. et an. Hunc vs. R. non hab.
Sibi) Abest *sibi*, Par. teste ab uno Codd. Pall. At desideratur a Mu.
 in proverbio.

banus. *Ille*. Sub. Aeschinus; qui
 quasi heres aegre id ferat.

34. *Tu mihi es german.*) Plant.
 Cas. III, 4, 25: « Amicus germanum
 in modum.»

35. *Suo sibi hunc*) De coniunctio-

ne pronominum tali et accumulatione
 Comicis frequentiori vid. Gesn. Thes.
 Cf. Ter. Eunn. III, 5, 17. *Suo sibi*
glad. iug. Proverbialiter dictum in il-
 lum, qui dictis suis ipsis revincitur.
 Erasmo. Ch. I. C. L. Add. A. Gell. V,
 10, et Cic. de Amicit. 3.

ACTVS V, SCENA 9

SYRVS. DEMEA. MICIO. AESCHINVS

SYRVS

Factum est, quod iussisti, Demea.

DEMEA

Frugi homo es, ego aedepol hodie mea quidem sententia

Iudico Syrum fieri esse aequum liberum.

MICIO

Istunc liberum?

Quodnam ob factum?

DEMEA

Multa.

SYRVS

O noster Demea, aedepol vir bonus es!

Factum est) V. I. *diruta maceria est.**Iussisti*) AL. *iusti.**Ego*) C. G. n. *ergo.**Multa*) I. ob multa male. Ellipsis est enim ob sermonis quotidiani, Itid. supra 7, 15.*Bonus es*) Be. notat, *es* abesse a vett. suis, atque scribend. esse, *bonu's*, quod sono olim differret a simplici *bonus*. Etiam C. G. m. non hab. *es* in textu, sed supra scriptum.

« Bene sibi nltus videtur Demea fratrem, cuius rei domesticae ut consulat, abigit inde Syrum. Huic autem una cum uxore serva libertatem et aliquantum pecuniae commodatum a Micione impetravit. Expleto sic tandem animo et consilio, haec ipsa aperit; Ctesiphoni filio condonat peccatum et amicam. Laetique abeunt omnes. » Bp.

1. *Fact. est q. iuss.*) Formula a re

militari transducta, quum tribunus vel centurio iussus aliquid exsequi, renuntiat id factum imperatori; vid. Casaub. ad Sueton. Tib. 21, *mea q. sent. Iudico. Κυπριολογία.*

3. *Ist. liber.*) Interrogatio aegre fortolis, ut sup. 8, 17, 27.

4. *Quodn. ob fact.*) « Iure; ascribi enim causas monumentis in iure formula est. » WEst.

Ego istos vobis usque a pueris curavi ambos sedulo: 5
 Docui, monui, bene praecepi semper, quae potui,
 omnia.

DEMEA

Res apparet. et quidem porro haec, obsonare cum
 fide,
 Scortum adducere, apparare de die convivium:
 Non mediocris hominis haec sunt officia.

SYRVS

O lepidum caput!

DEMEA

Postremo, hodie in psaltria hac emunda hic adiutor
 fuit, 10
 Hic curavit. prodesse aequum 'st; alii meliores erant.

Haec) V. I. *docuisti.*

De die) Al. *de die in diem.*

Emunda) V. I. = *pro emenda.*

5. *Ego ist. vobis etc.*) Cf. V, 1, 5, not. Coiusmodi vero monera fuerint paedagogorum vid. Claudii Tract. de Paedagog. et Notricib. Atque haec monera Syrus pro meritis annumerat domino.

7. *Res appar.*) I. e. *Res ipsa declarat.* Demea per ironiam loquitur. *Obson. e. fide.* Hanc distinctionem ego numerosiorem esse poterim, quam, quae West. est aliorumque, *cum fide scort. adduc.* Est notem *obson. cum fide*, empti in foro ac macello fideliter domum referre.

8. *Scort. adhuc*) Vt hic psaltriam. *Appar. d. d. conv.*, = i. e. repente, nec ante praedictum, nec pridie constitutum. DONAT. *De die sc. medio.*

Ibid. Hor. Sat. II, 8, 3: «de medio potare die.»

9. *Non mediocris etc.*) Subridentem haec dixisse Demeam, argumentum sunt Syri verba, quae sequuntur. WEST.

10. *In psaltr. h. em.*) Vtrum hoc in Syrum dicat iocose, an magis in Micionem, qui raptum psaltriae landasset, dubitari potest. *H. adiut. f.* «*Adiutores in re bona; in mala impulsores dicuntur.*» ZEVS.

11. *Prodesse aequ. est*) Significant, aequum esse id quod operam Aeschino navarit, *prodesse Syro.* *Alii melior. erunt.* Sensus: «*Alii servi, ubi videbunt, Syrum libertate donari, et ex virtutib. suis ornari, ead. sp. ducti meliores erunt.*» WEST.

Denique hic vult fieri.

MICIO

Vin' tu hoc fieri?

AESCHINVS

Cupio.

MICIO

Si quidem

Tu vis, Syre, eho accede huc ad me: liber esto.

SYRVS

Bene facis.

Omnibus gratiam habeo, et seorsum tibi praeterea,
Demea.

DEMEA

Gaudeo.

AESCHINVS

Et ego.

SYRVS

Credo. utinam hoc perpetuum fiat gaudium: 15
Phrygiam ut uxorem meam una mecum videam li-
beram.

DEMEA

Optumam quidem mulierem.

SYRVS

Et quidem tuo nepoti huius filio

Omnibus) Id. vobis.

Phrygiam) Id. proprium nomen uxoris Syri.

Mecum) Al. omitt. mecum contra morem Terentii.

Nepoti) C. G. m. gl. recens nato.

12. *Deniq. h. v. fieri*) « Ne videtur heredi invidere, quod manumitteret servum. Deniq. vult filius fieri liberum servum. Qua re confirmata liber conficitur. » EVA.

13. *Syro, eho accede h. ad me*) « Haec audiens Syrus adilit. Vade continuo Micio, liber esto, inquit. » WEST. Accedit quod Fabrini, Minelli al. de ritu solenni manumissionis addunt, ut servus ab hero circumagatur, ut manus capiti eius

imponantur, ut colaphus ei impingatur et ipse manu emittatur, his verbis, liber esto.

15. *Gaudeo A. et ego*) Gratulationum Syro haec verba sunt; quibus de more ille, credo, respondet. » DONAT. Andr. V, 4, 36. *Perpetuum*, « solidum, integrum, quale esse non poterat, Syro libero, Phrygia non libera. » WEST.

17. *Optumam*) Sic mutatus Demea omnia laudat. *Tuo nep. prima manum*,

Hodie prima mammam dedit haec.

DEMEA

Hercle vero serio,
Si quidem prima dedit, haud dubium, quin emitti
aequum siet.

MICIO

Ob eam rem?

DEMEA

Ob eam: postremo a me argentum, quanti est,
sumito. 20

SERVUS

Di tibi, Demea, omnia omnes semper optata offerant.

MICIO

Syre, processisti hodie pulchre.

DEMEA

Si quidem porro, Micio,
Tu tuum officium facies, atque huic aliquid paulum
prae manu

Prima) Fa. *primam* ex aliquot l. s. Sed placet recepta lect. e Be. Codd. *Emitti*) V. l. *manu mitti*, et est *verbum iuris*.

Eam) l. add. *rem*, imperite. Nam ellipsis est similis supra II, 4, 19.

Demea) L. antiq. oro. Delet Fa. quod nec ull. l. s. nec Donat. habent, et quod versum corrumpat.

Pulchre) V. l. *in omnib. tuis factis quia tu et tua uxor libertate frui promerulistis*.

Paulum) Al. *paululum*.

ded. Cf. Plaut. Truc. II, 5, 1: «Puero isti date *mammam*.» En vero meritum tale nutricis ipso ab Alexandro rege recognitum, Curt. VIII, 2. Nec minus add. Plaut. Men. Prol. 19, 20: «—mater quae *mammam* dabat, Neq. adeo mater ipsa, quae illos pepererat.»

18. *Hodie*) Pr. not.: «*Hodie* comice abundat.» *Hercle v. serio*. Adverbia sunt confirmantia, *παραλλαν*. DONAT.

19. *Prima dedit*) «Ridiculum meritum; quasi infantis nepotis gratia illa accipiat libertatem.» EVAN.

20. *Ob eam rem?*) Lavitus adducitur Micio, ut consentiat. *Quanti est.* «H. e. quanti tibi aestimatur Phrygia.» WEST. *Sumito*, accipito. Heaut. III, 1, 56. Solebat enim hero servi, qui libertate donaretur, pretium solvi ab eo, qui illum in libertatem postulabat. Atque ita occasionem nactus Demea Micioni pretium reddere videbatur, quod is pro psaltris numeraverat, ne ipse videretur emisse amicam filio.

21. *Di tibi omnia etc.*) Formula bene precandi. Plaut. Asin. I, 1, 32.

23. *Tu tuum offic. fac.*) «Hoc est

Dederis, unde utatur; reddet tibi cito.

MICIO

Istoc vilius.

Frugi homo est.

AESCHINVS

STRYS

Reddam hercle, da modo.

AESCHINVS

Age, pater.

MICIO

Post consulam. 25

DEMEA

Faciet.

STRYS

O vir optume.

AESCHINVS

O pater mi festivissime!

MICIO

Quid istuc? quae res tam repente mores mutavit tuos?
Quod probubium? quae istaec subita est largitas?

DEMEA

Dicam tibi:

Vtatur) V. I. ducat vitam.

Filius) C. G. m. levius. Quam lection. nusquam alibi invenio.

O pater mi) « Laborat hic vera, nisi legatur, o pat. mi, ut in Vict. collocatur. » Fa. In l. antiq. o mi pat.

Probubium) L. antiq. *probulium*. Quod Par. defendit. At Fa. *prolub.* In C. G. m. sup. script. *largitas*.

patroni, ut libertum non deseras, sed ut alas manumissum. » DONAT. Vid. Plaut. Curc. IV, 3, 15. *Prae manu*. « Comica formula ead. cum illa: in mundo, in promptu. » PAR. Lexic. Plaut.

24. *Vnde utatur*) Conf. 8, 27. *Vtatur*, vivat. Inde *usura* vita dicitur, Cic. in Catil. I, 12: « Vnius usuram horae gladiator isti ad vivend. non dedisset. » Istoc vilius. « Negatio est floccipendentis, cum ellipsi, quicquam. » DONAT. Istoc ablativus est, cuius vis exprimitur in

demonstratione summi digiti magis, quam voce ipsa. Significat: Nihil prorsus.

25. *Post. consulam*) « Formula blande negantis. » WEST.

26. *Faciet*) PAR. in marg. « o Syre. » *O vir. opt.* PAR. non recte supplet « Demea. » Sed Micio subaudiatur, quem una omnes aggrediuntur. *Festiviss.* Superlativ. comicus. « *Festivitas* in blanditiis amantum. » PAR. Lexic.

27. *mor. mut. t.*) Bene, mores mutavit, non naturam.

28. *Prolub.*) Sic metaphoricè Gell.

Vt id ostenderem, quod te isti facilem et festivum
 putant,
 Id non fieri ex vera vita, neque adeo ex aequo et
 bono; 30
 Sed ex assentando atque indulgendo et largiendo,
 Micio.
 Nunc adeo si ob eam rem vobis mea vita invisā, Ae-
 schine, est,
 Quia non iusta iniusta prorsus omnia omnino obse-
 quor;
 Missa facio: effundite, emite, facite quod vobis lubet.
 Sed si id vultis potius, quae vos propter adolescen-
 tiam 33

Quod) MS. Par. tam.

Ex) Al. omitt. ex.

Iusta) Bru. C. e. ista pro iusta. Itid. in C. G. m. sed in loco, ut
 mihi quidem videtur, deraso. Est autem iusta iniusta Terentii more, ut
 recta prava, Ph. V, 2, 6.

Emite) Quid. MSS. emittite.

II, 24: «proluere pecuniam.» Quae
 istaec. Par. add. «immoderata et ef-
 fusa.» Subit. largit. Eod. fere modo
 canis ad furem, Phaedr. I, 23, 7:
 «ista subita benignitas.»

29. Quod) H. e. propter quod.
 Eun. III, 5, 10. Isti, filii nostri ac
 servi. Facit. et festiv. Huc repetenda
 est scena 4, ubi Demea vitam frutris
 ac suam ipsius serio secum perpensi-
 tavit.

30. Ex vera vita) Cf. Heaut. I, 1,
 102, nota. Ex aequo. Cic. Verr. II,
 15: «aequo iure, h. e. quo iudex
 nihil adversarii gratia faciat.» EUN.

31. Assentando) Conf. Eun. II, 2,
 22. Indulg. Heaut. IV, 8, 21. Omni-
 no autem mores et vitam assentato-
 riam notat.

32. Vobis) Apostrophe ad filios.
 «Bene in postremo dignitas personae
 huius servata est, ut non perpetuo
 commutata videretur.» DONAT.

33. Iusta iniusta) Cf. Ovid. Met.
 II, 227: «iniustaque iusta. Graecorum
 item est, $\alpha\alpha\iota\delta\iota\alpha\alpha\alpha\alpha\alpha\alpha\alpha\alpha$. Sic Liv.
 I, 24: «prima postrema.» Et Ter.
 Ph. III, 3, 23: «bona mala.» Obse-
 quor. Itid. Ph. I, 2, 29. «Quia non
 aequaliter et iusta et iniusta perse-
 quor.» EVGA.

34. Missa fac.) Vid. Ind. Effund.
 emite, fac. Sic per asyndet. uti Andr.
 II, 1, 34. «Effundite ad Aeschin.
 pertinet; emite ad Ctesiphonem; fa-
 cite ad omnes.» DONAT.

35. Sed si id etc.) Sic solent qui
 ad alterum propositorum descendunt.
 Supra III, 4, 46.

Minus videtis, magis impense cupitis, consulitis pa-
rum,
Haec reprehendere et corrigere quem, obsecundare
in loco;
Ecce me qui id faciam vobis.

AESCHINVS

Tibi, pater, permittimus.
Plus scis, quid opus facto est, sed de fratre quid fiet?

DAMEA

Sino.

Habeat: in istac finem faciat.

MICIO

Istuc recte plaudite, 40

Quam) Be. *queq;* pro *me* vulgo. Probatur. Prius enim, inquit, *me* inapte hic ponitur, si alterum me sequatur.

Obsecundare) Donat. leg. *secundare*. Hoc est, inquit, in melius convertere, vel obsequi.

Habeat) V. l. *psaltriam*.

Istuc recte) Haec verba Micioni tribuenda sunt, ut Donat. adnotat, non Aeschino.

Plaudite) Plusenli MSS. *valet et plaudite*. C. G. ch. iuert. *plaud*, et val. C. G. m. *plaudite* omissio et *valet*. Sequitur et hic in utrisq. Gothan, *Cultiopius* recensui; vid. Andr. in fine.

36. *Min. videtis*) H. e. intelligitis, cavetis. Cic. ad Q. fr. I, 1: «minus sapienter a me provisum.» Verum tenenda sunt *minus*, *magis*, *parum*, quibus sua quaeque *reprehendere*, *corrigere*, *obsecundare* scite et eleganter respondent. *Consulit. parum*, h. e. *parum* consulto agitis.

37. *Repreh. corrig. obsec.*) Haec Donat. perstringit gradatione istac: Qui *reprehendit*, non continuo *corrigit*; qui *corrigit*, non ilico *secundat*, laetissimum reddit et fidelissimum. *Quem* pro aliquem. Heaut. II, 3, 122. Ita observanda constructio verborum haec est: *si quem vultis haec reprehendere etc. quae vos etc. ecce me, quid id faciam vobis.*

38. *Faciam*) Cf. Heaut. II, 2, 7, not. *Tibi, pat. permitt.* «Noluit Terentius ab anterioribus filiorum perpetuo repulsum patrem.» DONAT.

39. *Plus scis*) Par. add. «quam nos.» *De fratre*, Glesiphone. Ecce hoc quoque fraternitatis, quae vere *φιλία* dicatur, documentum.

40. *In ist. fin. fac.*) Similit. Ovid. Met. IV, 258: «Venerisq. modum sibi fecit in illa.» Itid. Propert. I, 12, fin. *Istuc recte*. «Tanquam superiora non recte.» Evén. Atque hoc ultimum Micio in Demea laudat. Nullus igitur superest, qui dissentiat; sed omnes abeunt laetissimi et consuetudines.

HECYRA

HECYRA TERENTII

Acta Ludis Megalensibus (1), Sex. Iul. Caesare, Cn. Cornelio Dolabella Aedilibus curulibus. Non est peracta. Modos fecit Flaccus Claudii. Tibiis paribus (2). Tota Graeca Apollodori facta est. Acta primo sine prologo, Data secundo, Cn. Octavio, T. Manlio Coss. Relata est L. Aemilio Paulo, Ludis Funebribus. Non est placita. Tertio relata est, Q. Fulvio, L. Marcio Aedilib. Curulibus. Egit L. Ambivius Turpio. Placuit.

(1) MSS. *Romanis*.

(2) In *Par.* MSS. *parilibus*.

Acta sc. Hecyra. Quae vero semel atque iterum exacta, tertio stetit.

Ludis. Ludos omnino vocabant spectacula, quae a magistratib. in gratiam populi fieri solerent, Diis plerumq. post sacrificia publice consecrata.

Non est peracta. Subaudi, ad finem usque. Nam interrompebatur prima acta funambuli spectatione; vid. Prolog.

Tibiis. Horatius comparat *tibiis* suis temporis tenuiorib. antiquis dicendo: « Tibia non, ut nunc, orichalco vincta, tubaeq. aemula, sed tenuis simplexq. foramine pauco etc. » A. P. vs. 202 seqq. ubi interpres: « *Tibia* veterum tenuis fuit et simplex, id est, veteres simplici musica in scenis usi sunt. »

Apollodoru, gr. Ἀπολλόδωρον, pro Apollodori latine.

Tota Graeca Apollod. facta est. Da. vert.: « Elle est toute prise du Grec d'Apollodore. »

Cn. Octavio, T. Manl. Coss. Hunc annum notat Da. esse, post Andriam actam, ab V. C. 588.

Relata est, sc. Hecyra, h. e. iterum data.

L. Aemil. Paulo; cf. Didasc. Adelph. Sed quid *L. Aemil. Paulo* h. l. significet, utrum dativo an ablativo casu accipiend. sit, hoc tacent interpretes, neque Da. versione sua explanat. Verum ego suspicor, dativum esse honoris vel inscriptionib. solemnem, ut *L. Aemilio Paulo* sit, pro in honorem L. Aemilii Pauli. Addendum, *Ludis Funebribus*. Patet autem ex Liv. XXXI, 50, ludos funebres in M. Valerii Laevini vita defuncti honorem a filiis eius a. V. C. 552. esse factos.

FABVLAE INTERLOCVTORES

BACCHIS, *meretrix, amica Pamphili.*
LACHES, *senex, pater Pamphili.*
MYRRHINA, *mater Philumenae.*
PAMPHILVS, *filius Lachetis et Sostratae.*
PARMENO, *servus Sostratae.*
PHIDIPPVS, *senex, pater Philumenae.*
PHILOTIS, *meretrix.*
SOSIA, *servus Pamphili.*
SOSTRATA, *mater Pamphili.*
SYRA, *anus, lena.*

PERSONAE MVTAE

PHILUMENA, *puella, nupta Pamphilo.*
SCIRTVS, *servulus.*
NVTRIX.
ANCILLAE *Bacchidis.*

C. SVLPITHI⁽¹⁾ APOLLINARIS PERIOCHA

IN TERENTII HECYRAM

Vxorem duxit Pamphilus Philumenam,
Cui quondam ignorans virgini vitium obtulit:
Cuiusque (2) per vim quem detraxit annulum,
Dederat amicae Bacchidi meretriculae.
Dein profectus in Inbrum est: nuptam haud attigit.
Hanc mater utero gravidam, ne id sciat socrus,
Vt aegram ad se transfert: revertit Pamphilus:
Deprehendit partum: celat: uxorem tamen
Recipere non vult. pater incusat Bacchidis
Amorem. dum se purgat Bacchis, annulum
Mater vitiatae forte agnoscit Myrrhina.
Vxorem recipit Pamphilus cum filio.

(1) Al. script. *Sulpicii*.

(2) Al. *Eiusque*.

PROLOGVS I.

Hecyrā ēst hūic nōmēn fābūlae. haec cūm dāta ēst
Nōvā, novum intērvēnit vītium ēt calāmītas,
Vt neque spectari, neque cognosci potuerit.
Ita populus studio stupidus in funambulo

Prolog. I) *Hecyra* ter acta est, primo sine prologo; inde prologi exstant duo, qui a quibusd. in unum parum commodi continuantur.

Hecyra) C. G. m. script. *Hechira*.

Nova) Be. add. et. Bo. Corrig. *Novae*. Hoc autem faciunt ambo, ut dativum acquirant verbo *intervenit*. Sed non opus est, opinor, dativo; et si opus, augendum esset *huic*, quod praecessit.

Calamitas) Metrum illud a Prisciano sic notatum inveni.

«Totus hic Prolog. subtilem questionem continet, ob hoc, ne sperite populum neglectae Fabulae reum faciat, et facile revocet in favorem. DONAT.

1. *Hecyra*) Gr. Εὐρυπὴ ἢ πεντέπλη, socrus. Vnde autem nomen, quia per socrum et soceros plerumque hic aguntur, vid. praefat. Donati. *Hecyra est huic* etc. Itid. fere. Plaut. Mil. II, 1, 8: «Alazon graece huic nomen est comoedinae.» *Data*, «Dari dicit. fabula, quum agitur; stare, quum placet» DONAT.

2. *Nova novum*) Figura παρανομία; cf. Ind. *Vitium* et *calamitas*,

Vtrumque ab augurio deductum; vid. Donat. Itaque *vitio* saepe creati consules dicuntur, si quid auspicia adversentur, h. e. si tonet, aut si tonet cum *calamitate* sen grandinet simul. Cic. Phil. II, 32.

3. *Spectari, cognosci*) Illud oculis, hoc animo vel iudicio adiuvante. Andr. Prol. 24, 27.

4. *Ita*) Pro adeo. Sic saepe ab initio periodi sp. Liv. *Stupidus*, «prae admiratione haerens.» WEST. Andr. II, 1, 4. *In funamb.* «Scilicet σχοινοβάται ἢ δακτυλοποιεῖς erant olim; vid. Mercurial. Art. Gymnast. III, 5»

Animum occuparat. nunc haec plane est pro nova; 5
 Et is qui scripsit hanc, ob eam rem noluit
 Iterum referre, ut iterum posset vendere.
 Alias cognostis eius: quaeso hanc noscite.

Posset) Coniiciebat Be. *posset* esse legendum, quod ipsi libb. aliq. We. teste vere habent. Vulg. *possit*.

Hanc) Vulg. *nunc*. Abest a quibusd.

Noscite) In MSS. We. *cognoscite*.

5. *Anim. occup.*) Cf. Plaut. Pseud. I, 5, 135: «Ne quo te ad aliud occupes negotium. *Pro nova*. «Quod nimirum data quidem, sed nondum spectata, nescum cognita fuerat.» WAST.

6. *Et is qui scripsit hanc.*) *Scribere* fabulam vel *facere* Poëtam dici patet ex Andr. Prol. I, 26, et Eunu. Prol. 8, 9. *Ob eam rem*. Scilic. quia primo ob funambulam neglecta erat atque contempta.

7. *Iter, referre*) Cf. Prol. II, 21,

pro *Iterum* dare. *Pt it. poss. vende*
 Hoc *iterum* posterius significat, alio tempore post. *Vendere*. «Noluit Terentius desertam fabulam de novo introduci, quod me desperatione popularis videretur facere, avaritiam suam praestitit, ut secundo eam licent histronibus vendere;» vid. Nannii Miscell. lib. XI.

8. *Alias eius*) Sc. comœdias Poëtae.

PROLOGVS II.

Orator ad vos venio ornatu prologi:
 Sinite, exorator sim, eodem ut iure uti senem
 Liceat, quo iure sum usus adolescentior,
 Novas qui exactas feci ut inveterascerent,
 Ne cum Poeta scriptura evanesceret,

5

Venio) MSS. quid. *cum*.

Exorator) R. Steph. Lindenbr. We. edd. ut. At vero omittere solet Terentius post verb. *sinere*; nec minus alii, Cic. Ovid. etc.

Sum) Fa. *sim*; per errorem haud dubie typographi.

Hic novus Prologus magna Poëtae arte elaboratus atque compositus est, ut caveretur, ne fabula his iam exacta tertio reduceretur. Loquitur autem L. Ambivius, histrio eximia tum, ut videbatur, ap. populum existimatione insignis. — Quod vero alter additus est Prologus, de hac re scire licet, factum saepius esse, ut quoties comoedia denuo ageretur, etiam prologus, qui prior temporis praesentis conditioni minus congrueret, alter aptior addi soleret ab auctore comoediae. Vid. Osan. Analect. crit.

1. *Orator*) Qui causam agit Poëtae et comoediae eius apud spectatores, tanq. iudices, *Orator* h. l. iure suo appellatur, *Orator* vox magnifica; vid. Ernest. Gloss. ad Liv. *Ornatu*, pro apparatu et comitatu. Dac. *verl. sans cot habit de Prologue*.

2. *Sinite exor. sim*) Benevolentiam populi captaspectantis. *Exorat*. Verb. *exorare* Andr. V, 3, 30. «Est autem exorator, quum impetraverit; orator, dum agit.» DOSAT. *Ecd. i. quo iure*. Ead. repetitionis elegantia Ad. V, 3, 68. *Senem*, sc. me.

4. *Novas qui exactas*) Enallage casuum. Pro *Novae* ut, quas feci comoedias, (etsi) exactae (tamen) invet. Andr. Prolog. 26. *Inveterasc.* «h. e. cognoscere ut et totae perscrutarentur, atque adeo fierent veteres comoediae et saepius spectatae.» WAST. *Exactas*, expulsas. Id quod accidit etiam Caecilii optimis comoediis.

5. *Ne cum Poeta etc.*) «Ne cum obitu ipsius Poëtae etiam poemata interiret.» WAST.

In his, quas primum Caecilii didici novas,
 Partim sum earum exactus, partim vix steti.
 Quia scibam dubiam fortunam esse scenicam,
 Spe incerta, certum mihi laborem sustuli.
 Easdem agere coepi, ut ab eodem alias discerem,
 Novas, studiose; ne illum ab studio abducerem.
 Perfeci ut spectarentur. ubi sunt cogitae,
 Placitae sunt. ita Poetam restitui in locum,
 Prope iam remotum iniuria adversarium
 Ab studio, atque ab labore, atque arte musica.
 Quod si scriptorem sprevissem in praesentia,

Partim) C. G. m. *partem*.

Partim) Ibid. sup. script. lit. e, ut sicut prius legatur. Et We. suspicatur, *partim* dixisse Nostrum pro *partem* ἀπαρξας.

Fix) V. L. in *scena*.

Scenicam) Be. *scena*. quod antiquae scriptum defendit. Attamen constat aliunde, et Graec. et Latinis in e produci.

Atque) Aliq. libb. *ab*.

Scriptorem) Ita Be. ingeniose pro *scripturam* vulg. Nam in sequentib. vs. item *scriptor* subauditur non *scriptura*. Add. Ph. Prol. 1, 3.

6. *In his quas etc.*) Confirmatio ab exemplis. *Caecilii* sc. veteris poetae comici celeberrimi; de quo Gell. IV, 20. Et Cicero meminisse eiusd. velut notissimi populo romano. Rosc. Am. 16. *Didici*. Discere solebant histriones, ut recitarent.

7. *Exact.*) Fabulae exigi dicantur pariter ut Actores. Andr. Prol. fin. *Steti*; cf. Heaut. Prol. 36.

8. *Quia scib. dubiam etc.*) Casum incusando ac morositatem theatri, Hecyram excusat.

9. *Spe incerta*) Etsi incerta spe, tamen certum lab. sustuli. Est enim antithesis, incerta certum.

10. *Easdem.*) I. e. exactas. *Ab eod.* sc. Caecilio. *Ab eod.* comice pro eiusdem; cf. Eun. III, 5, 9, not. Sensum ita capio: Quis exactas Caecilii agere coeperam, eo ipso perfeci, ut spectarentur, quas faceret novas.

11. *Ab studio abduc.*) Cf. vs. 17, 19, *deter.*

13. *Placitae*) Donat. participium notat esse sine verbo. *Poet.* «Non Caecilium dicit, sed poetam, ut hoc generaliter populo praestitisse, non uni homini videatur.» Donat. *Restit. in loc.* Plant. Ph. Prol. 33: Quem actoris virtus nobis restituit locum.» Vbi locus pro statu et conditione accipitur.

14. *Adversarium*) Pro adversariorum.

15. *Ab stud. atq. ab lab. atq. arte mus.*) Tria laudantur in Poeta, studium, sive ingenii propensio, labor sive exercitatio, ars ipsa scribendi. *Musica*; cf. Ph. Prol. 17, et Eun. III, 2, 24.

16. *Quod si scriptor. sprevissem.*) H. e. Quodsi comedias eius non studiosae agere coepissem, secund. vs. 10, 12.

Et in deterrendo voluisssem operam sumere,
 Vt in otio esset potius quam in negotio;
 Deterruissem facile, ne alias scriberet.
 Nunc quid petam, mea causa aequo animo attendite.
 Hecyram ad vos refero, quam mihi per silentium
 Nunquam agere licitum est; ita eam oppressit calamitas,
 Eam calamitatem vestra intelligentia
 Sedabit, si erit adinatrix nostrae industriae.
 Cum primum eam agere coepi, pugilum gloria,
 Funambuli eodem accessit expectatio,
 Comitum conventus, strepitus, clamor mulierum

Pugilum) C. G. m. gl. marg. « pugili (pugiles) erant qui cum cestib. dimicabant.

Accessit) Be. sug. accedens. Non proba.

Strepitus) Pleraeq. Editt. pro *strepit*. hab. cum Donat. studium, quod is interpret. certamen diversis faventium.

In praesentia. Explic. de tempore, quum Caecilii fabulae explosae erant ac spretae.

17. *Deterrendo*) Sc. poëtam a scriptura.

18. *In otio in negotio*) Elegantia haec est utriusq. vocis latina. Est enim *negotium*, l. q. nec *otium*. Et fabularum auctoribus id est negotii, ut populo placeant quas fecerint fabulas. Andr. Prol. 2. Sed *in otio* qui suut, alios non curant, nec fructum poëmatum suorum proferunt in commune.

20. *Nunc quid etc.*) Redit orator ad causam Terentii, quam pro sua commendat ipsius, dicit, ut defensor. *Aequo animo attende*. Huiusmodi vero commendandi sui causa locutiones vid. in Prologis Andr. 24. Eun. 44. Ph. 24.

21. *Hec. ad vos ref.*) Cf. Prol. I, 7. *Quam mihi*. A persona dicentis. *Per silent.* Silentio in primis opus est ad audiendam vel cognoscendam comœdiam.

22. *Oppress. calamit.*) Exclusionem vocat *calamitatem*; cf. Prol. I, 2.

23. *Vestra intellig.*) Scilicet quam cognoveritis actam comoediam. Notetur autem quae inest verbis, *vestra intelligentia nostrae industriae*, concinnitas elegans ac periphrasis, pro vos nobis.

25. *Pugil.*) Par. not. « Quia interludia haec miscebantur fabulae. » Hor. Ep. II, 1, 185 — 86. *Gloria*, qui pro gloria pugnabant. Nam et Curt. IX, 7. *Pugil. nobilis* memoratur, ob eximiam virtut. regi pernctus et gratus: « pugilum gloria, l. e. pugiles, ut ap. Graec. βῆν Πριζμοσ, pro Πριζμοσ. » MIN.

26. *Eod. access.*) Itid. Cic. Amic. 18: « Addendum eodem est, ut etc. » *Expect.* *Expectatio* de re magna et singulari. Nep. Alcib. 6: « Tanta fuit omnium *expectatio* visendi Alcibiadis, ut etc. »

27. *Comit. convent.*) Comitum intelligentur sine dubio qui associatores

Fecere, ut ante tempus exirem foras.
 Vetere in nova coepi uti consuetudine,
 In experiundo ut essem. refero denuo. 30
 Primo actu placeo, cum interea rumor venit,
 Datum iri gladiatores; populus convolat;
 Tumultuantur, clamant, pugnant de loco;
 Ego interea meum non potui tutari locum.
 Nunc turba non est, otium et silentium est; 35
 Agendi tempus mihi datum est, vobis datur

Foras) V. I. a scena.

Tumultuantur) Iunt. Ed. *Tumultuant* antique; vid. Priscian.

Clamant) C. G. m. et perperam. Est enim asyndeton.

Locum) V. L. officium recitandi.

Non) Be. e Codd. s. nulla pro non.

sunt pugilum amicos suos in locum certaminis comitantes. *Clamor*. mulierum. Quare mulierum? Sic interrogat quidam; nec id iniuria, quum non liceret mulieribus interesse ludis scenicis, nisi maritorum, in quorum potestate erant, permissa. Vid. Val. Max. VI, 3, 12. Sueton. Aug. 44.

28. *Ante temp.*) « Ante fabulam peractam. » WEST.

29. *Vet. consuetud.*) Addendum: quae olim usus fueram in Caecilianis comoediis. De quo paulo ante. *Vet. in nova.* Antitheta sunt, quae pertinent ad *ornatum* Prologi, vs. 1.

30. *In exper. ut ess.*) Cf. Heant. V, 2, 30, *ibi nunc sum*, ubi nota. H. l. ut experiret, an placitura esset Hecyra.

31, 32. *Cum interea rumor etc.*) Simili modo Liv. XLV, 1: « quum in circo ludi fierent, murmur repente populi tota spectacula pervasis: pugnatum in Macedonia, et devictum regem esse. » *Rumor venit*; cf. Phaedr. V, 5, 11. *Datum iri.* « Proprie de ludis et spectaculis. » WEST. *Gla-*

diatores, pro ipsum spectaculum gladiatorum. Cic. Fam. X, 32.

33. *Tumult.*) Cf. Plaut. Poen. III, 1, 12: « Non decet tumultuari. » *Pugn. de loco.* « Quod nimirum in hoc spectaculo omnes promiscue sederent, quum in theatro distincta essent subsellia ordinum. » WEST. De hac re cf. Val. Max. II, 4, 2. *Locum.* Allusio facta ad illud, *restitui in locum*, supra vs. 13. Haec hactenus exposuit de turbata Hecyra orator.

35. *Nunc*) Eod. modo supra vs. 20. Declarata causa vel re, ad officium Prologi redit, petens audientiam. *Nunc turba non est etc.* « Et iam sublatae sunt causae quib. saepe frequenter excludunt; ad audiendum operam date. » EVER. *Turba non — ot. et silent.* Haec trin refert Donat. ad superiora totid. vs. 33.

36. *Tempus*) Opportunitas. *Temp.* opportunum, gr. *συναρπία*; conf. Cic. de Offic. I, 40. Est autem *agendi temp.* cum *otium et silent.* est, cessante turba.

Potestas condecorandi ludos scenicos.
 Nolite sinere per vos artem musicam
 Recidere ad paucos. facite ut vestra auctoritas
 Meae auctoritati faulrix adiulrixque sit.
 Si nunquam avare pretium statui arti meae,
 Et eum esse quæstum, in animum induxi, maxumum,
 Quam maxime servire vestris commodis.
 Sinite impetrare me, qui in tutelam meam
 Studium suum, et se in vestram commisit fidem, 45
 Ne eum circumventum inique iniqui irrideant.
 Mea causa causam accipite, et date silentium,
 Vt lubeat scribere aliis mihi que ut discere
 Novas expediat, posthac pretio emtas meo.

Causam) L. antiq. hanc. Abest a Beamb.

Aliis) Mu. aliis hab. pro dissyllabo. G. G. m. sop. script. poetis. Be. ed. alias sc. fabulas, vs. 19. Non placet.

37. *Condecor.*) «Quasi et aliquid agat populus, quum spectet.» Don. *Ludi scenici.* «Intelligit festum ludor, publicorum seu Megalensium etc.» WEST.

38. *Art. music.*) Cf. supra vs. 15, not.

39. *Recid. ad pauc.*) Cf. Liv. IV, 2: «ne Iupiter sineret, regie maiestatis eo recidere etc.»

40. *Meae auctorit.*) Quia iam senex est. Iode tamen conici potest, insignem fuisse histrionem L. Ambivium Turpionem, qui tantum in se fiducia posuerit. *Auctoritati faulrix.* Constructio est verbalis nominis cum dativo, qualis Enn. V, 8, 22.

41, 42. *Si nunq. avare* etc. *Et eum esse* etc.) Argumenta a personae attributis, quib. se sperat auxilium et favorem populi impetraturum. Partic. in ead. significatione, quo in Andr. I, 5, 57. *Arti meae.* Significat artem oratoris, qua is conciliet Poetae populi favorem. *Quæst.* Turpicala vox se ipsa honestatur, quod in se suscipit, quam maxime servire populi commodis.

44, 45. *Qui in tutel. meam Stud. suum* etc.) Scilicet quum studium eius labore meo excitarem. *Et se in vestram* etc. Conf. Enn. V, 8, 9, 10. Poeta igitur commendari ab actoris arte ac facundia videbatur.

46. *Ne eum circumv.*) Si forte equid. vix ulla auctoritate ap. vos valerem. *Inique iniqui.* Etiam hic ut alias saepe in simili vel ead. voce ornatas causa ludit.

47. *Mea causa*) Cf. vs. 20. «Scit se optimi meriti esse, et quum frequenter populo placuerit; idcirco propter se dicit audientiam esse comœdiae duodam.» Evon. *Causam* sc. Poetae. *Accipite* pro suscipite. Sic Plaut. Most. V, 2, 23. Et proprie causidici ac patroni causam accipere dicuntur. *Date silent.* «Quasi Fabulas ac Poetae.» DONAT. Heaut. Prol. 36.

48. *Discere*) Cf. Heaut. Prol. 10.

49. *Pretio meo*) Donat. explic. i «æstimatione a me facta, quantum Aediles darent.» At Pareus credit, Aediles a Poeta, histriones rursus ab Aedilib. misse Heeyram.

ACTVS I, SCENA 1

PHILOTIS. SYRA

PHILOTIS

Per pōl quā pāucōs rēpēriās mēretrīcībūs
 Fidēlēs ēvēnīre āmātōrēs, Syrā.
 Vel hic Pamphilus iurabat quoties Bacchidi!
 Quam sancte! ut quivis facile posset credere,
 Nunquam illa viva ducturum uxorem domum. 5

Per Pol.) V. l. *per Deum Pollucem.*

Paucos) Var. *paucis paucos.* Vtrum verius, ipse Donat. dubitat. Sed tō *paucis* certe graece dictis Apollodori respondet, ὀλίγους-ἐπαίρειται. Nam ex Apollodoro Graecor. poeta transtulisse fertur Terentia, Hecyram suam et Pbormionem.

Syra) Sic versus hos Priscianus metro distinxit.

Uxorem) Be. ex Codd. colloc. *uxor. duct.*

* Inducuntur προαγικά πρόσωπα, quae personae aut ipsae initium narrationis faciant, aut servum provocent ad rem omnem euarrandam, e qua seratur fabula. Nam et Philotis et Syra non pertinent ad argumentum fabulae. Hoc autem maluit Terentius, quam aut per Prologum narraret argumentum, aut Deum ex machina induceret loqui. * DONAT.

Philotis) Meretrix, ἀπὸ τοῦ φιλό-
 τας. In quo nomine videtur esse au-
 rium significatio. Syra, anus, Sy-
 riaci generis mulier.

1. *Per pol quam*) Tmesis, pro *pol*
perquam pauc. Ibid. Plaut. Cas. II, 6,
 18. *Rep. Fidel. amat.* Cf. Andr. III,
 1, 2. *Even.* * Non esse, sed *evenire*
 dixit, ut non rationis, sed casus sit
 id, quod rarissimum est. * DONAT.

3. *Pamph. iurab.*) Cf. Ad. III, 2,
 34.

4. *Quam sancte*) Proprie. Sanctum
 enim est iniurandum. Infra II, 2,
 26.

5. *Illu viva*) Sc. Bacchide.

Hem! duxit.

SYRA

Ergo propterea te scdulo
Et moneo et hortor, ne cuiusquam misereat,
Quin spolies, mutiles, laceres, quemquam nacta sis.

PHILOTTIS

Vtin' eximium neminem habeam?

SYRA

Neminem.

Nam nemo illorum quisquam, scito, ad te venit,
Quin ita paret se, abs te ut blanditiis suis
Quam minimo pretio suam voluptatem expleat.
Hiscine tu, amabo, non contra insidiabere?

PHILOTTIS

Tamen pol eandem iniurium est esse omnibus.

Hem) Donat. En. L. Vict. Em.

Ne) Donat. te deesse notat.

Misereat) Pa. probat misereat lect. Bembini l.

(quemquam) C. G. m. in marg. quemquem.

Se) Al. sese.

Eandem) V. L. similem me.

6. *Hem*) Cum admiratione maxima, Ergo. Qua voce anus pessima animum suum effundit omni indignatione repletum.

7. *Et moneo et hort.*) « Monemus consilio, hortamur impulsu. » Don.

8. *Quin spol. mut. lac.*) Locns expressus ex Plant. Bacc. V, 1, 8. H. e. omnib. bonis spolies et ad summam inopiam redigna. Munera autem amatoribus expressa spolia vocari, id Westerh. probat cumulatis exemplis scriptorum. *Mut.* « debiles reddus. » EYGRAPH. *Lacer.* Sic Ovid. Her. I, 90, « tuas dilaniantur opes. »

9. *Vtin'*) Pro ut ne. « Apostrophus. » DONAT. *Exim. nem. hab. pro neminem* eximiam. Subaud. Donat.: « Censes, aut vis, aut mones. »

10. *Scito*) Sic solet doctior qui est

ad rem, excitare sequiorem vel rudiorem.

11. *Ita paret se ut etc.*) End. fere constructio Eun. II, 2, 9. *Abs te, ex te.*

12. *Volupt.*) Libidini. vener. Sic Plant. Truc. II, 6, 38.

13. *Hiscine*) Amatoribus. *Contra insidiab.* H. est par pari referes; uti Eun. III, 1, 55. « *Insidiari* malum est, sed *contra insidiari* iustum. » ZEVS.

14. *Pol.*) Insementum mulierum in primis solemne *eand. esse omnib.* « eod. modo omnes tractare. » *Omnib.* Bip. explic. « in omnes. » Sed pronom. *idem*, Tursellino mouente, subsiscit graeco agnominativum. Sic it. Cic. Fam. IX, 6: « Erunt enim nobis perituri — quod non *idem illi* censuissent. »

TERENT. Com. Tom. II.

M

SYRA

Iniurium autem est ulcisci adversarios?
 Aut qua via captent te illi, eadem ipsos capi?
 Eheu, me miseram! cur non aut istaec mihi
 Aetas et forma est, aut tibi haec sententia?

25

Illi) Abest illi a l. Bemb. Adest in plerisq. et in C. G. m. item.
Miseram) V. l. dico.

15. *Iniur, aut. est etc.*) «Defendit et haec partem suam, quod asperam meretricem esse desiderat. Dicit enim, non amatores esse, sed *adversarios*, ex hoc quod ad libidin. complendam sine mercede festinant.» *Evcs. Plauti advers.* Cf. Ph. V, 8, 69. Quoad sententiam conf. *Eus.* II, 3, 9; seqq. ubi Chacres meretricibus idem minatur, quod h. l. Syra amatoribus. «Ceterum recte hoc illa, ut femina, quum vindicta nulli magis delectentur quam feminae, et qui semineos animos gerunt.» *FAB.*

16. *Qua via*) Quo dato. *Capt. te.* «Translatam a gladiatoribus, eorumq.

disciplina, quum alter alteri insidiat, ad ictum inferendum.» *WARR.* *Itid.* *Plaut. Amph.* II, 2, 189.

17. *Eh. me mis.*) Dolorem exprimit anus deformis, quod huic non poterat de aspera sua persuadere sententia. Nam Bacchis bona inducitur meretrix a Poëta, quum solent aliae esse malignae. *Enn. Prok.* 37. *Cur non aut istaec m. Aetas etc.* Haec imitatus videtur Horatius *Od.* IV, 9, 7, 8: «Quae meus est hodie, cur ead. non puero fuit? Vel cur his animis incolumes non redeunt genae?»

18. *Aet. et forma*) Conf. *Andr.* I, 1, 45.

ACTVS I, SCENA 2

PARMENO. PHILOTIS. SYRA

PARMENO

(ad Scirtum, person. mulam)

Senex si quaeret me, modo isse dicito
 Ad portum, percontatum adventum Pamphili.
 Audin', quid dicam, Scirte? si quaeret me, uti
 Tum dicas; si non quaeret, nullus dixeris,
 Alias ut uti possim causa hac integra.
 Sed videon' ego Philotium? unde haec advenit?
 Philotis, salve multum.

PHILOTIS

O salve, Parmeno.

Senex) V. I. Laches.

Scirte) Gu. Scyrthe, quasi duxerit a σκίρτος. Al. Syra. C. G. m. Syra.
 Praefero Scirte; ut sit σκίρτος salius a σκίρτος.

« In hac scena duae conjecturae
 sunt: an verne sint nuptiae: et an
 verisimile sit, abstinere potuisse
 adolescentem a virgine aibi nuptum
 tradita. » DONAT.

1. Senex si qu. me, modo etc.) « Hoc
 servus dixit, in scenam de proscaenio
 respiciens. » DONAT. Senex. Magis
 expressit consuetudinem, dicendo
 Senex, quam si diceret, dominus
 maior.

2. Ad portum) Par. add. Piracum.
 Adventum, reditum; Cf. vs. 96. Re-
 dierat enim Pamphilus ab Iubro insu-
 la, quo missus fuerat a patre, ad
 hereditatem cognati petendam.

3. 4. Vti Tum dicas.) Id scilicet,

quod modo mandaverat. Vti pro ut.
 Plenius, fac ut. Nullus pro non, vel
 minime. Andr. II, 2, 33.

5. Alias) Alio tempore. Causa h.
 integra. « Praetextum intelligit et
 πρόφασις. » WEST. Integrum et in
 integro esset dicimus, quod adhuc est
 nostri arbitrii. Ph. I, 3, 22.

6. Sed vid.) Itid. Mysis in Andr.
 IV, 5, 5, 6. Philotium. Sic blande
 per diminutiv. compellat. Nam fe-
 minae nomina Graecor. neutro gene-
 re solent terminari. Unde haec adv.
 En causam narrandi!

7. Salve multum) Promultum Ad.
 III, 4, 14, plurimum.

SYRA

Salve mecastor, Parmeno.

PARMENO

Et tu aedepol, Syra,

Dic mihi, Philotis, ubi te oblectasti tam diu?

PHILOTIS

Minime equidem me oblectavi, quae cum milite

Corinthum hinc sum profecta inhumanissimo.

Biennium ibi perpetuum misera illum tuli.

PARMENO

Aedepol te desiderium Athenarum arbitror,

Philotium cepisse saepe, et te tuum

Consilium contemnisse.

PHILOTIS

Non dici potest,

15

Quam cupida eram huc redeundi, abeundi a milite,

Vosque hic videndi, antiqua ut consuetudine

Agitarem inter vos libere convivium;

Mecastor) V. l. per meum Castorem.*Philotis*) Mu. Philoti.*Hinc*) V. l. ab Athenis.*Philotium*) Id. Corinthi cum milite degens quem oderat.*Redeundi*) L. Antiq. et. Delevit Ea. ex ratione versus.

8. *Salve mecastor*.) «Olim salutantes addebant insinrandum, ut hoc sedulo facere viderentur.» DONAT. ME. «Ant adiectio est *me*, et abundat; aut positum pro *ma* syllaba: ut Graeci *μα* *τὸν* *ἀπολλων* dicunt.» DON. Quinimo est iusiurandum, *mecastor*, feminis tantum familiare, quum viri, me Hercule, iurant. A. Gell. XI, 6. *Et tu aedepol Syra*. «Irrisit ad mecastor, adduculo, aedepol. Et quod illa Parmeno, ille hic addidit Syra.» DON.

9. *Vbi te oblectasti*) Facete dict. pro ubi fuisti. *Te oblect.* Cf. Ad. II, 4, 20.

10. *Me*) Acutius proferend. ac referend. ad te vs. 9.

11. *Corinth.*) Cf. Heaut. I, 1, 44, not. *Inhumaniss.* Cf. Ph. III, 2, 24.

12. *Illum tuli*) Non, cum illo fui, sed tuli: adeo non me oblectavi. Infr. IV, 3, 4.

13, 14. *Te desider. Athenar. cep.*) Cf. infr. II, 1, 22.

15. *Consil. contemnisse*) Te poenituisse profectam. Andr. IV, 3, 18.

17. *Antiqua*) Pristina. Ad. III, 3, 88.

18. *Agitar.*) Plus valet frequentativ. verb. quam si diceret, agerem, *Agitar. conviv.* Cf. Plaut. Asin. V, 1, 7: «hoc agitemus convivium Vino et sescione suavi.»

Nam illi haud licebat nisi praefinito loqui,
Quae illi placerent.

PARMENO

Haud opinor, commode
Finem statuisse orationi militem.

PHILOTI

Sed quid hoc negoti est? modo quae narravit mihi
Hic intus Bacchis? quod ego nunquam credidi
Fore, ut ille hac viva posset animum inducere
Vxorem habere.

PARMENO

Habere autem?

PHILOTI

Eho tu! an non habet? 25

PARMENO

Habet, sed firmae haec vereor, ut sint nuptiae.

PHILOTI

Ita Di Deaeque faxint, si in rem est Bacchidis.

Illi) Sic Donat. pro *illuc*. Ad. I, 2, 36.

Praefinito) V. I. *tempore*.

Quid) In *quid elidi d*, Fa. docet, ut saepe alias.

Haec) Sic Be. Codd. antiquae pro *hae*.

19. *Praefinito*) Quid suppletur, aut tempore, aut modo, incertum. Verum Minelli notat, locutionem, *praefinito loqui*, a rethoribus esse petendam, quae significet, ad legem et regulam i. e. adamassim praecceptorum rhetorica loqui. Sed magis placet West. qui monet eiusmodi leges anticas praefinitas inveniri ap. Plaut. *Asin.* IV, 1.

20. *Quae illi plac.*) Cf. Eun. II, 2, 57. Egregie notavit Da., ingenia hominum a Poeta perstringi diversorum, militia scilicet, qui non nisi certis terminis sermonem suum circumscribat, et scuminae loquacis, quae omnes modestae orationis fines excedat.

21. *Statuisse*) Pro statuere potuisse orationi. Subaudio tuae; quod vero

gestu magis exprimitur quam voce. Venuste autem ne honeste orationi dixit, ne diceret, loquacitati tuae.

22. *Sed quid hoc etc.*) Vid. ad Eun. II, 1, 11, et Ad. IV, 5, 73. «Hic ad argumentum nunc descendit.» DONAT.

23. *Quod ego nunq. cred.*) Hoc cum invidia pronuntiat, quae nuptias habet sibi molestas.

24. *Ille viva*) Cf. supra I, vs. 3, 4, 5.

25. *Hab. aut.*) Partic. autem conf. Eun. III, 2, 22, not.

26. *Firmae nupt.*) Cf. infra vs. 101. Ph. V, 1, 6.

27. *Ita Di Deaeq. fax.*) Cf. Ph. V, 8, 83. *Si in rem est*; vid. ad Andr. III, 3; 14.

Sed qui istnc credam ita esse, dic mihi, Parmeno.

PARMENO

Non est opus prolato. hoc percontarier
Desiste.

PHILOTI

Nempe ea causa, ut ne id fiat palam. 30
Ita me Di amabunt, haud propterea te rogo,
Vt hoc proferam, sed ut tacita mecum gaudeam.

PARMENO

Nunquam dices tam commode, ut tergum meum
Tuam in fidem committam.

PHILOTI

Ah, noli, Parmeno.
Quasi tu non multo malis narrare hoc mihi, 35
Quam ego, quae percontor, scire.

PARMENO

(ad spectatores)
Vera haec praedicat,

Amabunt) L. antiq. *Ita m. D. bene ament.* Abest bene a Bemh. Et *ama-*
bunt Fa. ex Donat. et metri causa legend. praecepit.

Percontor) In l. antiq. *percontor*.

28. *Ita esse*) Sc. nupt. esse firmas.

29. *Non est op. prolato*) H. e. in
vulga exire non debet. *Hoc percont.*
Desiste. Infra V, 4, 12. « Incerta di-
stinctio, utrum prolato hoc, an hoc
percontarier. » DONAT.

30. *Nempe*) Partic. *nempe* usurpari
solet in explicatione. *Ea causa, ut*
ne etc. Cf. Andr. II, 3, 18, 19. Sen-
sum Minelli eruit hunc: « Ea nempe
tibi metuendi sive celandi causa, ne
per me aliis innotescat, quod mihi
dixeris. »

32. *Proferam*) « Prodam, Bacchidi
scilicet vel cuilibet. » DONAT.

33. *Nunq. dic. tam com.*) « Quasi
ex parte lubricatus est: sic enim lo-

quitur. » DONAT. *Commode, suaviter,*
bene. Vt terg. m. Tuam etc. H. e.
vernili sermone pro ut, si tu fidem
fallus, ego plectar pendens. « Quando
tergum maxime in discrimen venie-
bat. » WEST. Et cf. Tibull. I, 9, 11: «
et intorto verberare terga seca. »

34. *Tuam in fid. com.*) Conf. Prol.
II, 45, ubi serio, hic iocose. *Ah,*
noli, ac. dicere hoc.

35. *Quasi tu non multo etc.*) Sen-
sus: « Mavisti dicere quam ego per-
contari. » Et nunc Philoti non est
instantior hac validitate, ut magis
servum ad dicendum provocet » DON.
Hoc, sc. Philoti.

Et illuc mihi vitium est maxumum. fidem mihi
Si das, te taciturnam, dicam.

PHILOTES

(*ad spectatores*)

Ad ingenium redis.

Fidem do: loquere.

PARMENO

Ausculat.

PHILOTES

Istic sum.

PARMENO

Hanc Bacchidem

Amabat, ut cum maxume, tum Pamphilus, 40
Cum pater, uxorem ut ducat, orare occipit,
Et haec, communia omnium quae sunt patrum,
Senem sese esse, dicere, illum autem esse unicum;
Praesidium velle se senectuti suae.
Ille primo se negare; sed postquam acrius 45
Pater instat, fecit, animi ut incertus foret,
Pudorin', anne amor obsequeretur magis.

Illuc) L. antiq. *illud*.

Redis) V. L. *quia non potest tacere*.

Esse) Abest *esse* hoc posterius a l. Bemb. prius illud a C. G. m.

Amori) V. L. *voluptati meretriciae*.

37. *Vitium maxim.*) « Servile vitium est, tacere non posse. » Don. Eon. I, 2, 20, 21.

38. *Te tacitur.*) Eon. I, 2, 21. *Ad ingen. red.* Cf. Ad. I, 1, 46, not.

39. *Istic sum*) Cf. Heut. V, 2, 30, not. *Hanc Bacch.* δεικνύσας. Quae modo ipsa erat loquuta *intus*, v. 23.

40. *Amab.*) Sic incipit, ut simul defensionem tangat adolescentis, necessitate coacti. *Pater cum max.* sc. amaret, « ut in tempore, quo amor in summum crevit. » Bur. Andr. V, 1, 4. Et Cic. ad Q. fr. II, ep. 8. « Dignus celebratur, ut cum maxime. »

Sensus h. l.: Nunquam magis, quam tum, amaverat, cum pater etc.

42. *Haec comm. omnium etc.*) Cf. Ad. V, 8, 30. *Quae sunt p.* Cf. Heut. I, 1, 49. *Dicere* pro *dicti*.

44. *Praesid.*) l. e. auxilium. Sic Tacit. Ann. I, 3: « Ceterum Augustus subsidia dominationi Claudium Marcellum, sororis filium etc. »

45. *Ille se negare*) Plenius: *Ille se ducturum uxorem negabat*.

46. *Pater instat*) Cf. Andr. I, 1, 120. *Animi incertus*. Itidem fere, *animi pendens*; cf. Heut. IV, 4, 6.

47. *Pudorine anne amor etc.*)

Tundendo atque odio denique effecit senex:
 Despondit ei gnatam huius vicini proxumi.
 Vsque illud visum est Pamphilo neutiquam grave; 50
 Donec iam in ipsis nuptiis, postquam videt
 Paratas; nec moram ullam, quin ducat, dari.
 Ibi demum ita acre tulit, ut ipsam Bacchidem,
 Si adesset, credo, ibi eius commiseresceret.
 Vhicumque datum erat spatium solitudinis, 55
 Vt colloqui mecum una posset: « Parmeno,

Tundendo) Id. *arguendo*.

Neutiquam) Be. ex uno C. *ne utiq.* divisim, prima correpta. Eod. modo in C. G. m. scriptum. Andr. II, 1, 30.

Dari) V. I. a *patre*.

« Solent haec sibi iuvicem opponi in amantibus. » WEST. Andr. I, 5, 26, 27. Et infra III, 4, 35.

48. *Tundendo*) Cf. Ad. III, 2, 21. Sed id. vult quod *obtundere*; cf. Ad. I, 2, 33, not. *Odio*; cf. Ph. V, 6, 9. Hae voce exprimitur omne quod molestum est. Ad. V, 4, 17. H. l. pertinacia instandi odiosa s. molesta. *Effecit*, absolute; subaudi, quod voluerat.

49. *Despond. ei gnat.*) Ad IV, 7, 16, 17. Et Liv. I, 39: « *filiamq. et suam rex despondit.* » Vid. ad Andr. I, 1, 75. *Huius*. Par. in marg. « *Philippi.* » *Proximi*. Nota proximus sibi iuvicem familias in fabulis Terentii plerumque induci.

50. *Vsque*) Coniunctio *usque* cum donec letine non inusitatum est. Cie. Verr. I, 6. Ter. Andr. IV, 6, 6. *Neutiquam* Don. explicat « non minus. »

51. *Iam in ips. nupt.*) Pro ipso nuptiarum die. Similiter Nep. Milt. 7: « *Quum iam in eo esset, ut opido potiretur.* » Post haec verba vulgo distinctionem ponunt maxi-

mam. Nisi potius patemus, donec partim ad praecedentia partim ad sequentia referri debere.

52. *Paratas*) Cf. Andr. II, 2, 4. *Ducat*, uxorem. Ellipsis frequens.

53. *Ibi demum*) Non prius. *Ipsam*. Nota quae accusatrix est.

54. *Commiseresc.*) Vim inius verbi ex disciplina meretricum animadversitas, siquid. anus illa admonuerat dicens, « *ne te cuiusq. viri miserent.* » supra I, 1, 7. Hoc verb. Schellerus putat impersonaliter positum, Minelli vero personaliter; qui ob id nominativo faveat, quasi diceretur: « *Quod ipsa Bacchis etc.* » Sed equid. facio cum Schellero, ita ut ipsam Bacch. commiseresc. intelligi ducam pro ipsam Bacch. miseretur.

55. *Spat. solitud.*) Facultas habendi me solum. » WEST. Infra III, 3, 14.

56. *Parmeno*) « Moraliter, et antonomasice nomen repetit. Et significanter fecit non addendo dicebat, et in *μικτὴν* a *δορυμυκτηῖς* transiundo. » DONAT.

Perii, quid ego egi? in quod me conieci malum?
Non potero ferre hoc, Parmeno. perii miser! »

At te Di Deaque cum tuo istoque odio, Laches.

Vt ad pauca redeam, uxorem deducit domum. 60
Nocte illa prima virginem non attigit.
Quae consecuta est nox eam, nihilo magis.

Quid ais? cum virgine una adolescens cubuerit
Plus potus, sese illa abstinere ut potuerit?
Non verisimile dicis, nec verum arbitror. 65

Credo ita videri tibi. nam nemo ad te venit
Nisi cupiens tui; ille invitus illam duxerat.

Deaque) Vulg. *perduint*. Al. *perdant*. Sed horum utrumq. non habent pleriq. Donati s. Codd.

Istoc) L. Bemb. *isto*.

Potus) C. G. m. et Bru. C. c. *potis* perperam.

57. *In quod me conieci mal.*) Cf. Andr. III, 4, 23. Quae locutio it. Græcè est, ut Aristoph. N. 1562: *Εως δὲ πρὸς τὸν ἐπαύριον ἐξ ἡμέρας*. Sed in *malum* significat, in neptias. Itid. Andr. IV, 3, 27.

58. *Non pot. ferre etc.*) Cf. huic nostro ille Pamphilus in simill re, Andr. V, 3, 27.

59. *At te etc.*) Imprecatio est in absentem. Cum tuo istoque odio. Itid. Heaut. IV, 6, 7. *Odio*; cf. vs. 48. Add. Hor. Sat. I, 7, 61 « Durus homo, atque odio qui posset vincere Regem. »

60. *Vt ad pauca red.*) Pro: Quid verbis opus est? Ph. IV, 3, 43. *Vt. ded. dom.* Cf. Ad. IV, 5, 60. *Deduci* enim proprie dicebatur nuptura virgo ad maritum. Tibull. III, 4, 31. Sic est Gr. *γυναικὸς πρὸς αὐτὸν ἀγείρεται*.

61. *Nocte illa etc.*) « Affectum ostendit Pamphili Bacchidem amantis. » EVON.

63. *Quid ais?*) Cum maxima admiratione. Cum *virg. cub.* Cf. Ad. V, 3, 65.

64. *Plus potus*) Cf. Heaut. II, 1, 8. Plenior locutio *Plus solito potus*. Eun. IV, 5, 6, ubi nota.

65. *Nec ver. arbitr.*) Verb. *arbitror* ponitur absque infinitivo esse, uti Nep. Attic. 15, 1.

66. *Credo, ita. v. d. ubi: nam etc.*) « Magno compendio usus est, nam ex eius persona refellitur, quod obicit. » DONAT.

67. *Cupiens tui*) Particip. *cupiens*, ut *cupidus*, cum genitivo nominis vel verbi constructum; it. Gell. V, 10, « *cupiens orandi*. »

Quid deinde sit?

PHILOTOIS

PARMENO

Diebus sane pauculis

Post, Pamphilus me solum seducit foras,
Narratque, ut virgo ab se integra etiam tum siet, 70
Seque ante, quam eam uxorem duxisset domum,
Sperasse, eas tolerare posse nuptias.
« Sed quam decrerim, me non posse diutius
Habere, eam ludibrio haberi, Parmeno,
Quin integram itidem reddam, ut accepi ab suis, 75
Neque honestum mihi, neque utile ipsi virgini est. »

PHILOTOIS

Pium ac pudicum ingenium narras Pamphili.

PARMENO

« Hoc ego proferre, incommodum mi esse arbitror;

Quam) V. I. *Philumenam*.

Decrerim) C. G. m. *decreverim*.

Ego) V. I. *redit ad verba Pamphili*.

Proferre) C. G. m. et Hal. *explic. publicare*.

68. *Quid d. sit?*) Itid. Ph. I, 2,
71.

69. *Me solum seduc. f.*) Haec ex
Naevio expressa videntur, in cuius
Praeface: « te pater solum foras se-
duxi. » Itid. Phaedr. III, 10, 11,
« *seductus in secretum.* »

70. *Virgo ab se integ.*) Sic Plant.
Cure. I, 1, 51: « Tum a me pudica
est, quasi soror mea sit. » Et Catull.
62, 36: « *integrae virgines*, i. e. in-
tactae, inviolatae. »

71. *Seque antequam etc.*) « Bonus
color purgationis: diceretur enim,
Quare si illum odio habebat, dicebat
uxorem? » DONAT.

72. *Tolerare posse nupt.*) Hoc con-
sentit cum super. vs. 50. *Tolerare*,
« verb. est male patientis. » DONAT.

73. *Sed quam decrerim*) Sequitur
constructio directa obliquam; quae
quidem Terentii est elegantia sermo-

nis. Verb. *decernere* est existimare,
iudicare; vid. Drakenb. ad Liv. II,
26. *Quam*, Pronomen est.

74. *Eam ludibrio haberi*) « Eius
pudori illudere vitio. » WEST. Et
DONAT. haec: « *Honesto verbo et pu-
doris pleno usus est, et nove pro vi-
tium.* » Itid. Graecis est ὑπέρβουλον,
ἐκπαιζεν.

75. *Quin*) Quo minus; cf. vs. 52.
Redd. ut acc. ab suis. Sic it. Thais in
Eun. I, 2, 66, 67.

77. *Pium ac pudic. ing.*) « Erga
meretricem pium, pudicum erga vir-
ginem. » DONAT. *Ingen. narras*; cf.
Ad. III, 3, 44, et And. I, 3, 8.

78. *Incommod. mihi*) Explic. WEST.:
Ob rursorem a sinistra et iram pa-
tris. » *Reddi sc. uxorem*. Infra IV,
1, 44. *Cui tu nih. dic. vitii*. Dicere ali-
quid alicui pro. insimulare aliquem
alicuius sceleris. Haec significatio pro-

Reddi autem patri, cui tu nil dicas vitii,
Superbum est, sed illam spero, ubi cognoverit, 80
Non posse se mecum esse, abituram denique. »

PHILOTTIS

Quid? interea ibatne ad Bacchidem?

PARMENO

Quotidie.

Sed, ut sit, postquam hunc alienum ab sese videt,
Maligna multo et magis procax facta ilico est.

PHILOTTIS

Non aedepol mirum.

PARMENO

Atque ea res multo maxime 85

Disiunxit illum ab illa; postquam et ipse se
Et illam, et hanc quae domi erat, cognovit satis,
Ad exemplum ambarum mores earum existumans.

Vitii) C. G. m. sup. script. eam habere.

Quid? interea) Distinctionem Bothii sequor mihi veriorum. Valgo *Quid interea?* minus commode.

Procax) V. I. durd.

Aedepol) Al. aepol.

Atque) Donat. leg. atqui, quod explicat, immo.

Ille) V. I. Bacchide.

Hanc) Id. Philumenam.

Exemplum) Be. cum Gayet. pro *exemp.* electo recep. *amurum*, normam. Sic Plant. Mil. III, 3, 37.

batat ex Plant. Asin. V, 2, 48: « dotatam uxori vitium dicere. »

80. *Superb. est*) Eod. fere sensu Cic. Fam. I, 11: « — partim te superbum esse dicunt, quod nihil respondes; partim contumeliosum, quod male — ».

81. *Abitur deniq.*) « Denique moram significat, et postremam tarditatem etc. » DONAT.

83. *Sed ut sit*) Cf. Ad. I, 1, 30. *Alien. ab se*; cf. IV, 4, 36. « *Alienum* i. e. maritum: nam hoc nomen

a meretricibus alienum est. » DONAT.

84. *Maligna multo*) « Malignus est, qui difficultatem sui ostendit. » DONAT. Hinc insit West. monente, praeparatio Poëtae ad mores Bacchidis insinuandos et ad iniuriandi praestationem, quam facit in fine comediae. *Procax*; cf. Heaut. II, 1, 15. *Non mirum*; cf. Heaut. II, 3, 4. « Obtinuit quod volebat Parmeno: nam credidit Philotis iniuriam factam Pamphilo. » DONAT.

88. *Ad exempl.*) « Quasi ad imaginem et collationem et speciem com-

Haec, ita uti liberali esse ingenio decet,
 Pudens, modesta; incommoda atque iniurias 96
 Viri omnis ferre, et tegere contumelias.
 Hic, animus partim uxoris misericordia
 Devinctus, partim victus huius iniuria,
 Paulatim elapsu'st Bacchidi, atque huc transtulit
 Amorem, postquam par ingenium nactus est. 95
 Interea in Imbro moritur cognatus senex
 Horunc. ad hos ea rediit lege hereditas.
 Eo amantem invitum Pamphilum extrudit pater.
 Relinquit hic cum matre uxorem: nam senex

Ferro — tegere) C. G. m. explic. *Ferebat — tegebat.*

Devinctus) Al. *Devict.*

Iniuria) Fu. *iniuriis* ex quibusd. MSS.

Ihus) C. G. m. *huic* c. gl. *Pamphilae.*

Horunc) Var. *Horunoe. Horunce.* L. antiq. *Horum*, contra legg. senarii.

Rediit) Sic Be. Al. *redib.* Al. *rediebat.*

Relinquit) Codd. Be. *Reliquit.*

parationis. » DONAT. Andr. IV, 1, 27. *Existim.* « Mores eorum comparans et de utriusq. morib. ex hac comparatione iudicans. » MIN.

89. *Ita uti decet*) Cf. infra II, 2, 10. *Liberali ingen.* Cf. Ad. IV, 5, 50.

90. *Prudens, modesta*) « Haec contra vitia meretricis posuit. » DONAT. Heaut. I, 1, 68. Bene Parmeno alterum membrum comparationis omittit, ne meretricem, absentem inactando, praesentem laedat.

92. *Hic*) Eleganter, pro tunc. Sic Phaedr. I, 11, 5. *Animus.* « Oratorie dixit: non enim Pamphilum dixit, sed *animum* Pamphili. » DONAT.

94. 95. *Huc transtul. Amor.*) I. e. haec coepit amare. Cic. Phil. II, 31: « omnem amorem abiecit illinc atque in hanc transfudisse. »

95. *Par ingen.*) De Pamphili ingenio vid. supra vs. 77, de Philumene 89, 50.

96. *In imbro*) *Imbrus* insula est iuxta Thraciam silu.

97. *Horunc.*) Donat. *Horum* legit et explicat: « *maluit horum quam dominorum dicere.* » *Ad hos ea red. lege heredit.* « Verbo iuris meus est: ea enim legitima est hereditas, quae familiae debebatur. » DONAT. Andr. IV, 5, 4. Et Par. « Quando ab intestato illis obvenit. »

98. *Amantem*) « Modo iam uxorem: non enim amicum. » DONAT. *Invit. extrud.* Vtrumq. simul iere hyperbolica dicunt.

99. *Cum matre*) I. e. apud matrem. *Senex Rus abd. se.* Sic Cic. Fam. XIII, 29: « *Abdidit* ac in intimam Macedoniam. » Videtur enim hic *senex* amore *ruris* teneri, quemadmodum Laches in Enn. V, 5, propinquum rus suum laudans.

Rus abdidit se. huc raro in urbem comseat. 100

PHILOTES

Quid adhuc habent infirmitatis nuptiae?

PARNENO

Nunc audies. primo hos dies complusculos
Bene conveniebat sane inter eas. interim
Miris modis odisse coepit Sostratam;
Neque lites ullae inter eas, postulatio 105
Nunquam.

PHILOTES

Quid igitur?

PARNENO

Si quando ad eam accesserat
Confabulatum, fugere e conspectu ilico,
Videre nolle. denique, ubi non quit pati,
Simulat se ad matrem arcessi ad rem divinam. abiit.

Se) Be. Codd. et C. G. m. sese.

Primo) In l. Bemb. *primos* dicitur fuisse, postea, s. deleto, remansisse *primo*.

Eas) V. I. *inter matrem Pamphilii et eius uxorem*.

Coepit) V. I. *Philumena*.

Eas) Id. *erant*.

Fugere) Id. *fugiebat*.

Nolle) Id. *nolebat se, Philumena*.

Quit) Al. *quivit*.

Matrem) Al. *a matre*.

101. *Quid infirmit. nupt.*) Cf. vs. 26. *Infirmitatis*, pro instabilitatis. «In hac interrogatione quasi stomachatur Philotes deceptus, quod nihil videat infirmitatis in nuptiis, quod optaverat.» DONAT.

103. *Convenieb. inter eas*) Itid. fere Liv. II, 23: «non modo *inter Patres*, sed ne *inter Cons.* quid. ipsos satis *conveniebat*.» Sane, «valde. Quia qui sanus, idem et validus.» DONAT.

104. *Miris mod.*) «Mire ad finem Comodiae rerum explanatio reservatur, a DONAT. *Odisse*. Par. in marg.

«Vti credit Parmeno, nesciens simili odium ad celandum partum.»

105. *Postulatio*) I. q. *expostulatio*; sic certe Plaut. Bacch. III, 3, 45, interprete Taubm. Sed Donat. subtilius more suo defuit, *expostulationem* esse apud ill. ipsum qui peccaverit: *postulationem* de illo ap. alterum.

107. *Fug. e consp.*) «Recte e conspectu utpote quae caveret gravis in- telligi.» DONAT.

109. *Ad rem divinam*) Cf. Eun. III, 3, 7, not.

Vbi illic dies est complures, arcessi iubet. 110
 Dixere causam tum nescio quam. iterum iubet.
 Nemo remisit, postquam arcessit saepius,
 Aegram esse simulant mulierem. nostra ilico
 It visere ad eam. admisit nemo. hoc ubi senex
 Rescivit, heri ea causa rure huc advenit, 115
 Patrem continuo convenit Philumenae.
 Quid egerint inter se, nondum etiam scio;
 Nisi sane curae est, quorsum eventurum hoc siet.
 Habes omnem rem. pergam quo coepi hoc iter.

PHILOTOIS

Et quidem ego: nam constitui cum quodam hospite 120

Tum) Sic in l. antiq. In Be. Codd. *tunc*. Nota vers. hunc, We. teste, a MS. Lips. abesse.

Arcessit) Al. *Arcessunt*. Al. *arcessivit*. Andr. I, 5, 64.

Nemo) V. l. *eam intus*.

Curae) Quid Cod. *mihi*. In al. vidit We. *curae scire mihi est*.

Rem) V. l. *audiam*.

110. *Iubet*) Sostrata scilicet.

111. *Dix. caus.*) *Dixere*, simulavere. Haec locutio, *dicere causam*, sensu differt ab illa, *causam dicere* quoniam, Ph. II, 1, 42, nec non ab ista Eun. Prol. 10 obvia in foro. *Nescio quam*. « Nullius momenti s. falsam. » Bar. *Iter iub.* sc. arcessi.

112. *Nemo remisit*) Scilicet in domo matris ad Sostratam. « Hic iam apertius odium videtur, ubi nec iam fugitur causa. » DONAT. *Arcessit*. Idem valet, quod *arcessi iubet*; cf. vs. 110. Nam constat quaed. verba, quae gravis grammatici dicant, significationem rei iubere vel curare in se habere, non quidem expressam. Sic Cic. Fin. V, 23: « Man. Torquatus securi filium perussit, » pro percuti iussit.

113. *Simulant*) Myrthius in primis. *Nostra*; cf. Heaut. IV, 1, 47.

114. *It visere*) Iusta II, 1, 40;

III, 2, 4, 61. *Visere*, infinitivum pro supino, visum. Itid. Virgil. A. I, 531 — 32: « populare Penates Venimus. » Explic. Donat. *visere*, officii est; videre quærentis. *Vbi senex Resciv.* De verbo *resciscere* vid. Gell. II, 19.

116. *Patr. conv.*) Cf. Eun. III, 2, 14.

117. *Quid egerint inter se*) Quae plura huiusmodi sint, post accuratam transacta finguntur. Andr. V, 6, fin. *Nond. etiam*. « Recte servavit reliquis partibus Fabulae pendulum et attentum spectatorem. » DONAT. *Etiam*, abundat.

118. *Quors. eventur.*) Cf. Andr. I, 5, 29.

119. *Hab. omnem rem*) « Quasi dicat, quam audire expetisti. » DONAT. *Perg. quo coepi h. it.* Scilicet *ad portum*; cf. supra vs. 2.

120. *Et quid. ego*) Scil. *pergam*.

Me esse illum conventuram.

PARMENO

Di vortant bene,

Quod agas.

PHILOTTIS

Vale.

PARMENO

Et tu bene vale, Philotium.

Quod) C. G. m. Quid vitiose.

Nam cum quod. hosp. Par. in marg.
"Indixi illi horam adventus mei."
Eun. I, 2, 125. Add. Liv. XXXVIII,
25: Tempus in posterum diem con-
stituitur."

121. 122. *Dii vert. bene Quod ag.)*

"Saepe enim res eveniunt aliter quam
volumus: et ideo Vertumnus colitur,
qui praestat rebus vertentibus." *Dog.*
Ad. IV, 7, 10. Vale. Sic solent ap.
Plant. non abeuntes, sed venientes,
et quidem plurib. locis, "vale, at-
que salve." *Gr. χαιρε.*

ACTVS II, SCENA 1

LACHES. SOSTRATA

LACHES

Pro Deum atque hominum fidem! quod hoc genus
est? quae haec est coniuratio?
Vtin' omnes mulieres eadem aeque studeant, nolint-
que omnia?

Quae) In Codd. aliquot et *quae*, pro quo Bo. ed. *aequae*, unum pro altero valere existimans. Sed non tam quaestio est de utriusq. significatione aequali, quam de eo, utrum eorum scripserit Poëta.

Vtin') Sic l. Bomb. In antiq. *Pl.*

Nolintque) C. G. m. *velintque* mire. Id in marg. al. *nolint*.

«In hac scena accusatio socrus est: quae se coniecturaliter defendit, dicens nihil a se factum in perniciem nurus.» DONAT.

1. *Pro Deum atq. hom. fid.*) Andr. I, 5, 2. «Εμπροσθεν ab exclamatione coepta scena est.» DONAT. *Pro*, interiectio indignantis et admirantis, quam et adiecta adspiratione quidam scribunt *Proh*. Praeter accusativ. etiam vocativo praepositur. Eun. III, 5, 2. Et Cic. Phil. II, 13. *Quod h. gen. est?* quae haec etc. «Videtur di-

ctum per τὸν διὰ θεῶν, pro quod hoc genus est conjunctionis?» WESTER. Plant. Rud. V, 3, 15: «*quae haec factio?*» sc. hominum. *Pl. omni. mulieres* etc. «exclamatio senilis in mulierum morositate. Estque id exordium orationis.» *Studeant*. Eun. Prol. I, 28. «Maioris operis est *studere* quam velle.» DONAT. Verb. *studere* iunxit cum quarto casu, ut et Cicero aliquoties, et tunc significat cupere, velle. Cic. Phil. VI, 18: «*Vnum sentitis, unum studeatis.*» Vid. Daur. ad Plant. Mil. fin.

Neque declinatam quicquam ab aliarum ingenio ullam
reperias?

Itaque adeo uno animo omnes socrus oderunt nurus.
Viris esse advorsas, aequè studium est, similis perti-
nacia'st 5

In eodemque omnes mihi videntur ludo doctae ad
malitiam; et

Ei ludo, si ullus est, magistram hanc esse satis certo
scio.

SOSTRATA

Me miseram! quae nunc, quamobrem accuser, nescio.

LACHES

Hem!

Tu nescis?

SOSTRATA

Ita me Di ament, mi Laches!

Novus) Hanc vs. Be. ponit in adulterinis. Inter crimina autem est eius ambiguitas. Sed ipsa haec ambiguitas reddit mihi illam veniunt. Atque hoc ambiguum, quod versui inest, iam olim S. Hieronymus a Donato praecoptore inde laudatum in commodum suum adversus Govinianum adfert. Accedit quod in exemplo, quo quidem ego Editionis Lindenbr. utor, manu adscripta haec sunt: « Nam et socrus casus recti esse potest, nurus casualivi; et contra. »

Ita) Vulgo non, ex omnium fere consensu. Be. tamen delecti assentior. Nam responsio, quae per non effertur, interrogationi, *Tu nescis?* latine non congruet. Atque We. vò non in suis MSS. non vidit.

3. *Neq. declin. q. ad al. etc.*) Sic Menander: « Τὴν γυναικὸς πῶτον οὐδὲν διαφέρει. Nihil unquam differt mulier a muliere. » *Declinat.* flexam, diversam. *Quaeq. i. e. in aliqua re.* *Reper. Cl. infra III, 1, 8, et supra I, 1.*

4. *Socrus oderant nurus)* Consulto ambigue extulit Terentia. Par. not.: « Nempe Sostrata odit Philumenam. » *Infra III, 4, 3.*

5. *Viris esse advers.*) Conf. Heant. V, 3, 5. *Aequè stud.* « Ita dixit pro aequale, uti mox, *similis pertinacia.* » *WAST.* Et Par. notat: « Solent adver-

bia passim pro adiectivis poni, praesertim ap. Plautum. » *Seusus:* Similes sunt omnium omnes.

6. *In eod. ludo etc.*) « In eod. schola vel eod. gymnasio. » *Min.* Sumitur a ludo sive gladiatorio sive literario; vid. Torrent. ad Sueton. Caes. 26. *Doct. ad malit.* Cic. p. Mil. 4: « ad quam legem non docti, sed facti sumus. »

7. *Ei ludo magistr.*) « Acumen in eo consistit: Ludum habere dicuntur Iuistae et scholarum magistri. » *WESTERN.* Hanc, Sostratum.

9. *Ita me Di etc.*) Maximopere

TERENT. Com. Tom. II.

N

Itaque una inter nos agere aetatem liceat.

LACHES

Di mala prohibeant! 20

SOSTRATA

Meque abs te immerito esse accusatam, postmodo rescises.

LACHES

Scio.

Te immerito? an quicquam pro istis factis dignum te dici potest?

Quae me et te et familiam dedecoras, filio luctum paras.

Tu autem, ex amicis inimici ut sint nobis adfines, facis.

Qui illum decrerunt dignum, suos cui liberos committerent. 15

Postmodo) Al. *postmodum*.

Familiam) L. *Bemb. omnem*. Quod Be. ntpote metro incommodum existit.

Decrerunt) C. G. m. *decreverunt*. Sed cf. I, 2, 73.

enim Deos ipsos testans affirmat, se nescire. Subaudiendum enim est, nescio.

10. *Itaque*) Pro Et ita. *Itaq. una int. nos etc.* Iuramentum hoc plenius, Cic. Attic. I, 15: «iuret, ita sibi parentis honores consequi liceat.» *Di mala prohib.* Cf. Andr. III, 3, 36, not.

11. *Postm. resciso.*) Formulam hanc esse Donat. putat iuridicam; «in qua aliquid promittimus iudicibus nos probaturos, quum metuimus, ne quid illi temere persuasum sit.» Scio, ironice, ut Andr. III, 1, 11, et IV, 1, 34.

12. *An quisq. pro istis etc.*) Nota, infinitivum passiv. *Dici* in usu esse,

quo magnitudo rei ostendatur. Supra I, 2, 13. *Pro istis fact.* Scilicet pro his quae suspicatur esse in aurum admissa.

13. *Quae et me et te etc.*) Hanc omnia cum gravi exaggeratione recensentur.

14. *Ex amicis inimici ut sint etc.*) Itid. fera Caes. B. G. III, 104: «plerumq. in calamitate ex amicis inimici existunt.» Ead. constructio Andr. I, 1, 10. *Adfin.* sc. Philippus, Myrrhina.

15. *Liberos*) Cf. Andr. V, 3, 20, not. Unicam filiam subaudit. *Committ.* «Proprie, quia feminae in manus et potestat. viri tradebantur.» West. Andr. I, 5, 6, 7.

Tu sola exorere, quae perturbet haec, tua impudentia.

SOSTRATA

Egone?

LACHES

Tu, inquam, mulier, quae me omnino lapidem,
non hominem putas.

An, quia ruri esse crebro soleo, nescire arbitramini,
Quo quisque pacto hic vitam vestrorum exigit?

Multo melius hic quae fiunt, quam illic ubi sum as-
sidue, scio. 20

Ideo, quia, ut vos mihi domi eritis, proinde ego ero
fama foris.

Iampridem equidem audiui, cepisse odium tui Phi-
lumenam;

Exorere) C. G. m. expl. *exoreris a nobis*. Var. ap. Wc. *exhortere. exor-
tere: exhortere*.

Impudentia) Sic Vulg. recte, de mulierib. At Be. ex libb. s. *impudentia*.
Non placet.

Nescire) C. G. m. me. Glossa sapit.

Vestrorum) Sic l. antiq. in Bemb. est *vestrar*. Sed melius est *vestror*,
ut tam mares quam feminae significentur.

Illic) V. l. in hac domo.

16. *Tu sola exorere*) Pro emergis,
reperiris. Verb. oriri h. l. impuden-
tiam notat, ut Cic. pro Deiot. 12:
Exortus est servus qui etc. item de
magnis dicitur, ut de sole vulgo. De-
clinatur, orior, orēris et oriris, media
semper producta; vid. Fab. Thes.
Quae perturbet haec; cf. Andr. III, 4,
22.

17. *Tu, inquam, mul.*) Cf. Heaut.
I, 1, 39. *Mulier*, convicium soleione
in sequiorem sexum. *Lapidem*. Signi-
ficat stupidum hominem et hardum.
Infra IV, 1, 9. Et Plaut. Mil. glor.
II, 2, 81: «Neq. habet plus sapientiae
quam lapis.» Ergo ponitur lapis
pro homine, qui nihil sentit.

18. *Quia ruri esse crebro soleo*) Con-

venit cum superiori, *Ras addidit se*,
I, 1, 109.

19. *Vestror.*) Pro vestrum, sic ve-
teres. » DONAT.

20. *Multo melius hic etc.*) Hoc fere
modo Dema in Ad. III, 3, 43.

21. *Ideo quia ut vos etc.*) «Ideo
diligenter et caute vestrum vitam in
urbe commorantium rogo atque per-
tracto, quia proinde ut vos domi eritis,
ita me opinio et fama populi sermone
celebrabit.» EVGR. Notand. est rō
michi; quia commoditas familiae ut
dominum redundatura est. *Ego ero
fama*, uti infra IV, 3, 14, 15. *Foris*,
h. e. rursus, ubi ipse habitat.

22. *Cepisse od. t. Phil.*) Cf. sup. I,
3, 13. *Tui*. Hic genitiv. passive si-
gnificat.

Minimeque adeo mirum, et, ni id fecisset, magis mi-
rum foret,
Sed non credidi adeo, ut etiam totam hanc odisset
domum,
Quod si scissem, illa hic maneret potius, ut hinc is-
ses foras. 25
At vide, quam immerito aegritudo haec oritur mi
abs te, Sostrata.
Rus habitatum abii, concedens vobis et rei serviens,
Sumtus vestros otiumque ut nostra res posset pati,
Meo labori haud parcens, praeter aequum atque ae-
tatem meam.
Non te pro his curasse rebus, ne quid aegre esset
mihi? 30

Et rei) Id substantiae nostrae congregandae. Ad. V, 3, 40.
Curasse) C. G. m. gl. *deceit*.

23. *Minimeq. ad. mirum*) «Satis amare dicit in uxorem: simul excusat nuntium, quae oderit talem socrum.» DONAT.

24. *Sed non cred. adeo*) DONAT. subaud.: «Osuam fuisse.»

25. *Tu hinc isses foras*) Minatur formulam divortii: «*Exi foras, mulier,*» MARTIAL. XI, 104, 1. ITID. IUV. SAT. VI, 145: «Collige sarcinulas — et exi. iam gravis es nobis.»

26. *At vide quam immerito etc.*) «Moraliter post acrem invectionem se ipsum miscratur.» DONAT. Sic ANDR. V, 2, 28. *Oritur*; cf. vs. 16, not.

27. *Conced.*) Pro cedeus sc. locum dans vobis. Sic LIV. II, 47. *Rei serv.* PLAUT. TRUC. II, 3, 21: «Vt rei servare suave est.»

28. *Sumt. vestr. otiumq. ut etc.*) *Sumt. pati*, uti sufferre, tolerare; cf. HEAUT. III, 1, 44. *Otiumq.* «H. e. amorem, quasi nihil agentibus.» DON., *Nostra res*; cf. HEAUT. V, 1, 67, not. FAR. explic. «nostras facultates» HOR. EP. I, 18, 28, 29.

29. *Meo labori haud. parc.*) Sic it, senex in HEAUT. I, 1, 38, 39. *Praet. aeq. atq. aetat.* Cf. AD. I, 1, 39.

30. *Non te curasse*) Vid. ad ANDR. IV, 3, 1. Sensus: Nonne te oportuit, dum ego tantos labores sustinerem, curare saltem, ne quid aegre etc. h. e. ne quid mihi doleret. *Ne q. aegre esset mihi.* Haec constructio, *aegre mihi*, tibi etc. *Est*, saepe occurrit apud Terent. End. syntaxi est, LIV. IV, 50 aperta est. «Itaque quum fremitus aperte erat.»

SOSTRATA

Non mea opera, neque pol culpa evenit.

LACHES

Inmo maxime.

Sola hic fuisti: in te omnis haeret culpa sola, So-
strata.

Quae hic erant, curares; cum ego vos solvi curis ce-
teris.

Cum puella anum suscepisse inimicitias non pudet?
Illius dices culpa factum.

SOSTRATA

Haud equidem dico, mi Laches. 35

LACHES

Gaudeo, ita me Di ament, gnati causa: nam de te
quidem,

Satis scio, peccando detrimenti, nil fieri potest.

Evenit) Ed. an. 1469, ap. We. *venit*. Supra hanc lect. var. cf. Drakenb. ad Liv. IX, 12.

Curares) Al. repet. *sola*.

Solvi) Al. inger. a *curis*.

Ceteris) V. l. in victu et vestitu.

31. *Non mea op. neq. p. culpa etc.*) Explic. Donat. ut solet acute: «Vellet dicere: Nurus culpa evenit; sed melius dixit: *Non mea*, ne accusando confirmaret, quod dixit sehex, omnes socrus etc. vs. 4. *Opera* differt a *culpa*, Donat. docente, hoc modo, ut illa scientis sit, hoc nescientia. *Inmo maxime*, contrigentis vel potius refutantia fortiter.

32. *Sola hic fuisti*) Sc. cum nuru, nempe marito ac filio absentibus. *In te o. haeret culpa*. Eun. V, 8, 25. Et Curt. IX, 5, «in Aristono spes ultima haerebat.»

33. *Quae h. erant*) Res domesticas significat, quae curae debent esse matri familiae. *Hic*, in urbe; quum

ipse contra rura est; cf. supra vs. 27. *Curis cet.* Dicit *culpis*, quia modo *curares* dixit.

34. *Cum puella*) *Puella* dicuntur feminae adolescentiores etiam nuptae. Sic Virg. B. VI, 47. Et sic Pamphilus iam maritus *adolescens* dicitur infra IV, 3, 13.

35. *Ill. dic. culp. fact.*) Praevenit defensionem: et eam sic pronuntiavit ut crimen. «DONAT. *Mi Lach.* «Non blandientia est, sed quasi gravissimum accusatorem arguentia.» DONAT.

36. *Gaud. gnati causa*) Quod is scilicet eam habeat uxorem, quam nec inimica socrus accusare possit.

37. *Pecc. detraus. nil etc.*) Ga. subaudiend. putat, tibi, et explicandum;

SOSTRATA

Qui scis, an ea causa, mi vir, me odisse assimula-
verit,
Ut cum matre plus una esset?

LACHES

Quid ais? non signi hic sat est,
Quod heri nemo voluit visentem ad eam te intro
admittere? 40

SOSTRATA

Enim lassam oppido tum esse aibant; eo ad eam non
admissa sum.

LACHES

Tuos esse ego illi mores morbum magis, quam ullam
aliam rem arbitror:
Et merito adeo; nam vostrarum nulla est, quin gna-
tum velit
Ducere uxorem, et quae vobis placita est conditio,
datur.

Odisse) MS. Reg. ap. Lindenbr. *se*.

Plus una) L. antiq. colloc. una *plus*.

Hic) Abest hoc a l. antiq.

Admittere) Al. *intromitt*.

Enim) *Enim*, Solet hac particula Plautus in initio sententiae uti, etiam Liv. XXIII, 45, ubi Stroth. Praeterea ita est in Cod. Guelf. I. aliisq.

Aibant) *Aibant* vel *aicbant* dissyllabon est.

Ego) Abest ego ab nonnull. male. Nam Comico nostro pronomen ante pronom. familiare est. Ad. V, 8, fin.

Vostrarum) V. l. Mulierum.

«Iam talis es, ut peccando peior fieri non possis.»

39. *Plus*) Par. «dintius, amplius.» Quo iniustior est ex aegritudine accusator, eo patientius illum fert, viro exemplo, ut ad aequius iudicandam rem abducatur hominem. BIRON.

40. *Quod h. nemo etc.*) Cf. supra I, 2, 114.

41. *Lassam*) Aegrotam.

43. *Et merito adeo*) Sc. arbitror. Hanc formulam esse, ut Ru. autumat, id aegre ex Propert. I, 17, exemplo non probabitur.

44. *Placita est conditio*) Cf. Prol. II, 13. *Conditio*, matrimonium, uxor. Sueton. Galb. 5: «Remansit in coelibatu; neque sollicitari ulla conditione amplius potuit.»

Vbi duxere impulsu vestro, vestro impulsu easdem
exigunt. 45

Duxere) Id. filii uxores.

Exigunt) C. G. m. sup. script. uxores expellunt.

43. *Vestro impulsu easd. exig.*)

« Bene verba end. stomachose et significanter repetivit, ut improbitas ex proximo apparet *impulsu*. » DON. *Easd.* Nota eas quas elegeritis, seu quarum vobis placita est conditio. *Exig.* se. domo. Pleuius exprimit Plaut.

Merc. IV, 6, 5: « Vxor viro si clam domo egressa est foras, Viro fit causa, *exigitur* matrimonio. » Notetur in vestro et *exigunt* pro *exigitis*. Enallage est personarum, ob iratum scilicet animum ferenda.

ACTVS II, SCENA 2

PHIDIPPVS. LACHES. SOSTRATA

PHIDIPPVS

(*domo sua egrediens responsionem dat filiae intus manenti mitiore animo patris*).

Etsi scio ego, Philumena, meum ius esse, ut te cogam,

« In hac scena moralis allocutio Phidippi est ad filiam, mitissimi patris colorem ostendens. » Et pater etsi aegre fert, filiam procul a marito domi suae commorari, in suspicionem et accusationem tamen incidit, quod natam abduxerit viro absente ac secum egrum esse patietur. Patres disceptant. Sequitur Phidippi excusatio ac defensio.

Phidippus) « A parsimonia equestri: ex *πρῶτον* et *ἴσχυς*, equus: gloria rei equestris apud vet. ingens et sumtus magni fuerunt. » FARN.

1. *Etsi scio ego etc.*) « Apparet et hic multa prius patri suo Philumenam loquantem fuisse. Ergo haec responsio est, non principium. » DONAT. *Meum ius esse*. Cf. Ad. II, 1, 47. *Et te cog.* Se. redire ad socrum,

Quae ego imperem facere; ego tamen patrio animo
victus faciam,
Vt tibi concedam, neque tuae libidini advorsabor.

LACHES

Atque eccum Phidippum optume video. ex hoc iam
scibo, quid sit.
Phidippe, etsi ego meis me omnibus scio esse appri-
me obsequentem, 9
Sed non adeo, ut mea facilitas corrumpat illorum
animos.
Quod tu si idem faceres, magis in rem et nostram
et vestram id esset.
Nunc video in illarum esse te potestate.

PHIDIPPO

Heia vero!

Faciam) Hunc vers. Fa. monet iambicum esse tetrametrum catalecticum.

Ex hoc) Cold. Be. ex hoc. L. Bemb. hinc.

Sit) Pro *siet* vulg. placet Anglo *sit* tam pronuntiandum quam scribendum. Verum Cicero, Orat. 47, *siet*, inquit, plenum est; *sit*, imminutum; licet utare utroque.

Etsi) Be. corrig. et, omisso *si*, timens, ne forte in Terentium, ob *tamen* neglectum, anacoluthon cadat. Minime ita; quum *sed* subsequitur, quam vocem etiam Cicero usurpat pro *tamen*; ad Fam. IX, 16, et sic alibi.

Apprime) Io. Pierius ad Virg. G. II, 134, «Flos ad prima tenax,» notat, in Cod. MS. Terentii legi ad prima.

Nunc) L. antiq. Nam.

2. *Quae ego imp.*) Proprie dicit.

Imperare liberis, Ad. I, 1, 52. *Victus*.

« Bene victus, quia non ratione facio etc. » DONAT. Conced. Cf. v. 37, not. *Libidini*. H. l. voluntati. Vnde Plauto est *libido* pro libet, libet.

4. *Optime*) Opportune. *Ex hoc i. sc. q. sit*. Cf. Enn. IV, 4, fin. *Scibo* antiquae pro *sciam*. Sic et Plaut.

5. *Ego meis omnib.*) Ellipsis est, quam recte explet Da. vertens: « pour ma femme et pour mes enfants. » Vid. Sanct. Min. IV, 4.

6. *Vt mea facilit. corr. ill. an.*) Cf. Ad. III, 3, 37.

7. *Si id. fac.*) Cf. Enn. II, 3, 98. *In rem*. Cf. Andr. III, 3, 14.

8. *In ill. esse* etc.) Emphasis est acerba in vocib. *illarum* et *te*. Exprobrat enim Laches Phidippo contrariam vivendi rationem; quia absurdum est, patrem familias in potestate uxoris et filiae esse, quae contra debebant esse in potestate illius. *Heia vero*. Formula corripientis.

LACHES

Adi te heri de filia: ut veni, itidem incertum amisti.
Haud ita decet, si perpetuam vis esse adfinitatem

hanc, 10

Celare te iras. si quid est peccatum a nobis, profer:
Aut ea refellendo, aut purgando vobis corrigemus,
Te iudice ipso. sin ea 'st retinendi causa apud vos,
Quia aegra est; te mi iniuriam facere arbitror, Phi-
dippe,

Si metuis, satis ut meae domi curetur diligenter. 15
At ita me Di ament, haud tibi hoc concedo, etsi illi

pater es,

Vt tu illam salvam magis velis, quam ego; id adeo
gnati causa,

Quem ego intellexi illam haud minus, quam se ipsum,
magnificare.

Amisti) Vaz. ap. We. *amisisti*, *dimisisti*.

Perpetuam) Pro voce *perpetuam* tanq. versui incongrua Be. infert *perpetuam* Plantinam.

Si quid) C. G. m. *quod perperam*.

Causa) Sic colloc. Be., ne *causa* in fine acustur. Vulg. *causa retinendi*.

Illam) V. l. *filiam tuam*.

Magnificare) Be. unico placet *magni facere*.

9. *Adi te heri etc.*) Vid. supra I, 2, 115, 116, ubi narrata haec Poëta per servum more suo praemisit. *Vt veni, itid. insert. amis.* Pro, sicuti incertus veni, ita incertum me dimisisti. *Itidem* est similiter, et nonnunquam inverso ordine, *itidem-ut*; vid. Torsellin. de Partic.

11. *Celare te iras*) Cf. Ad. I, 1, 29. *Iras*, pro iratum causas. *Profer*. Cf. Heaut. V, 2, 41.

12. *Aut ea refellendo, aut purg.*) Explic. Donat. « *refellit* qui negat, *purgat* qui fatetur et sic defendit. » Et Min. ita: « ant negando factum, aut faciendi rationes ostendendo, »

Vobis. « Plus dixit, vobis, quam tibi. » DONAT.

13. *Sin ea est etc.*) Scilicet quia aegrotat.

15. *Si met. sat. ut etc.*) Iunge *satis diligenter*. Locutio *meae domi* Cicroni est familiaris. *Curetur*. Verb. *curare* est medicorum, e. g. Curt. V, 6, 3.

16. *Haud tibi concedo*) « Hac in re non feram posteriores. » WEST.

17. *Id ad. gnati causa*) Cf. supra I, 36: « Honeste amori iuras rationem subiecit piam. » DONAT.

18. *Magnificare*) H. e. *magni facere*, magni aestimare. Hoc enim sensu ap. Plant.

Neque adeo clam me est, quam esse eum laturnum
 graviter credam,
 Hoc si rescierit: eo domum studeo haec prius, quam
 ille, ut redeat. 19

PHIDIPPO

Laches, et diligentiam vestram et benignitatem
 Novi, et quae dicis, omnia esse ut dicis, animum
 induco.
 Et te hoc mihi cupio credere; illam ad vos redire
 studeo,
 Si facere possim ullo modo.

LACHES

Quae res te facere id prohibet?

Eho, numquidnam accusat virum?

PHIDIPPO

Minime. nam postquam attendi 25
 Magis, et vi coepi cogere ut rediret, sancte adiurat,
 Non posse apud vos Pamphilo se absente perdurare.
 Aliud fortasse alii vitii est; ego sum animo leni natus.

Me) Be. delet me, pro quo te restituendum patet. At sensus patet vulgatae,
Resciet) Al. *resciverit*.

Vt) L. antiq. *huc*. Vulgo *ut*.

Alii) Sic Codd. Be. In antiq. *aliis*.

19. *Neq. ad. clam etc.*) Iunge *quam credam*.

20. *Hoc si resc.*) Cf. Andr. III, 2, 14. *Eo*, ideo. Ordinem verborum Farn. constituit hunc, *eo stud. ut haec red. dom. pr. q. ille*.

21. *Laches et etc.*) Cum affectu quod. et gemitu dixit, *Laches*, quod ille ait *Phidippe*.

22. *Anim. induco*) Mihi persudeo.

24. *Si fac. poss. ullo modo*) « Molins dixit quam si: Nec facere possum, dixisset. Hoc enim vult intelligi: Volo, ut non possum facere.

25. *Eho, num quidnam etc.*) Ad.

IV, 5, 26. Andr. II, 1, 25. *Virum*, meritum suum. *Attendi*, institi. Subaudi, aut animum, aut oculos.

26. *Cog. ut red.*) Cf. vs. 1. *Sancte adiur.* Cf. I, 1, 3, 4.

27. *Non posse ap. vos Pamph. etc.*) « Magnifice contra illud quod Laches dixit, aegre laturnum Pamph. » Don. Supra vs. 19.

28. *Aliud fortasse alii vit. est*) Similis sententia Cic. ad Brut. ep. 13: « Aliter alii cum suis vivunt. » Veruntamen ita dixit Phidippus, ne Laches diceret: coge igitur ut redeat. Sensus: Quando alii aliter peccant,

Non possum advorsari meis.

LACHES

Hem, Sostrata.

SOSTRATA

Heu me miseram!

LACHES

Certumne est istuc?

PHIDIPPO

Nunc quidem, ut videtur. sed numquid vis? 30
Nam est, quod me transire ad forum iam oportet.

LACHES

Eo tecum una.

Oportet) Sic l. antiq. In Bemh. *oportet*.

ego sum etc. Et hoc *ego sum* etc. vert. *Dac. pour moi j'avoue que* etc. *Lani*, in vituperio magis est quam in laude. Heaut. III, 1, 29. Ad. III, 3, 36.

29. *Non possum advers. m.*) Hoc verum dicit; cf. vs. 3. *Hem Sostrata*, « increpantis est, q. d. vide quid feceris. » WIST. *Heu me mis.* « Ad se rediri totiens quasi delassata conqueritur. » DONAT.

30. *Certumne est ist.*) « Quod Philomena non redcat. » *Nunc quid.* ut vid. « Vt nunc est, non redibit. » WIST. *Sed numq. v.* *Discendentis* verbum.

31. *Nam*) « Rationem reddit quare se absolvi et dimitti postulat. » WIST. *Trans. ad for.* Cf. Ph. V, 8, 28.

ACTVS II, SCENA 3

SOSTRATA

Aedepol nae nos sumus inique aeque omnes invisae
 viris,
 Propter paucas, quae omnes faciunt, dignae ut vi-
 deamur malo.
 Nam ita me Di ament! quod me accusat nunc vir,
 sum extra noxiam.
 Sed non facile est expurgatu: ita animum induxerunt,
 socrus

Sumus) L. antiq. *mulieres*. Delet Be. ex auctoritate I. Bembius.

Inique) C. G. m. non hab. *inique*.

Noxiam) MSS. Pall. duo *noxam*. Heaut. II, 3, 57.

Expurgatu) MS. Pal. 5, *excusatu*. C. G. m. *expurgatum*. Id in marg. al. *excusatum*. Quorum alterutrum pro glossa poterit haberi.

« In hac scena est allocutio, qua inducitur secum loquens anus: per quam orationem mores eius, et animus mitis intelligi possit. » DONAT.

1. *Aedep. nae*) Abundat *nae* post *Aedep*. Hoc modo *Certe aedep*. Ph. V, 1, 8. *Inique aeque*. « Comicum παρόμοιον. » DONAT. Sed *iniqu. aeque* speciem formulae habet, ut *iusta iniusta*; ut plenius sit, sive *aeque* sive *inique*.

2. *Propt. pauc.*) « Officium boni poetae est, null. genus hominum spe-

cialiter laedere. » DONAT. *Quae omnes* etc. Ordo est: *quae fac. ut omnes* etc. Quid *malo* significet, vid. ad Eon. V, 5, 27.

3. *Nam ita* etc.) « Bene iurati: nam sine inreirando incredibile est, eas bonam socrum. *Quod me accus.* pro iis eo quod me accusat.

4. *Ita anim. indux. socr.* etc.) *Moderate induxerunt*, non, induxit maritus. Supra I, 4.

Omnes esse iniquas. haud pol me quidem. nam num-
quam secus :
Habui illam, ac si ex me esset nata; nec, qui hoc
mi eveniat, scio,
Nisi pol filium multimodis iam expeto, ut redeat do-
mum.

Eventat) Codd. quid. We. *eventet*. Itid. C. G. m.

Multimodis) C. G. m. et al. plur. *multis modis*. At vero illud, quod
edidimus, est ex ratione versus contractum; Cicero Orat. 45.

Expeto) Sic Be. melius, quam quod vulgo est, *exspecto* Eun. IV, 6, 2.

5. *Iniquas*) Nempe turibus. *Haud*
pol me quidem. « Eae iniquam, sub-
sediend. est a superiore, ut sit *pol*
pro pleno iureinrando. » DONATVS.
Huius, equi; Habui cf. Sallust. Catil.

21: « Sulla exercitum *luxuriosae* *habe-*
buerat. »

6. *Qui hoc mi ev.*) Est qui pro an-
de positum.

7. *Nisi pol. fil. etc.*) Bip. *excipiant*
quis pro sed

ACTVS III, SCENA 1

PAMPHILVS. PARMENO. MYRRHINA

PAMPHILVS

Nemini plura ego acerba esse credo ex amore homini
 unquam oblata,
 Quam mihi. heu me infelicem! hancine ego vitam
 parsi perdere?
 Hancine causa ego eram tantopere cupidus redeundi
 domum?
 Cui quanto fuerat praestabilius! ubivis gentium agere
 aetatem,

Myrrhina) C. G. m. gl. *Mirrina mater Philumenae*. Denomine ipso vid. *Ma. Nemini*) *Be.* δυστυχής pronuntiari iubet, quasi sit *Nemini*.

Hancine — Hancine) Scriptura 1, antiqui est per duo c. *Par. Be. al.* per unum. Inde prodit *hancine* vel *hancine*.

Hancine) *Hancine* vel *Hancine*.

Domum) *Be.* ponit *ah*; sed nec unde nec quamobrem scio.

Cui) *Id.* τὸ *Cui* tollit, ut metro consulat suo.

«Hic allocutio est per conquestionem. Et bene non se amatoribus modo, sed infelicibus amatoribus comparavit: et principium est a summa totius mali.» *DONAT.*

1. *Nemini ego plura acerba etc.*) «Nimis cothurnati et tragici in hac scena dolores essent, nisi adderet, *ex amore*.» *DONAT.* *Acerba*, «duplitter evenerunt Pamphilo: ex praeterito, de meretrice; ex praesenti, de uxore.»

2. *Heu me infelicem*.) «*Lacrymans* hoc dicit.» *DONAT.* *Hanc vitam*, quasi contemnendam, quippeque adversis adversa fluctuata sit. *Parsi perdit*, i. e. abstinui perdere. Sic *Ovid. Trist. III, 3, 51*: «parce tamen lacerare genus.» Dixit autem, *hanc vit. parsi perdit*, ne tragice diceret: cur non potius mortem mihi conscivi?

3. *Hanc causa*) Sub. ut haec experiret adversa. *Redeundi d.* scil. ab Imbro; cf. I, 2, 96.

4. *Cui*) *Sc.* mihi,

Quam huc redire, atque haec ita esse miserum me
resciscere. 5
Nam omnibus nobis, quibus est alicunde aliquis ob-
iectus labos,
Omne quod est interea tempus, priusquam id re-
scitum 'st, lucro 'st.

PARNENO

At sic citius, qui te expedias his aerumnis, reperias.
Si non rediisses, hae irae factae essent multo am-
pliores;
Sed nunc adventum tuum ambas, Pamphile, scio re-
verituras. 10
Rem cognosces, iram expedies, rursum in gratiam
restitues.
Levia sunt haec, quae tu pergravia esse in animum
induxti tuum.

PAMPHILVS

Quid consolare me? an quisquam usquam gentium 'st
aeque miser?

Nobis) Vulg. *nos omnes*; at Be. ex Codd. ut exhibui.

Consolare) V. l. *consolaris*.

Usquam) Abest usque. a C. G. m. et Hal.

6. *Obiect. lab.*) Explic. Mur. «Labos molestiae, aegritudinis et doloris significationem habet, ut ap. Graec. πόνος.»

7. *Lucro est*) Cf. Ph. II, 1, 16.

8. *At sic cit. qui te exped. etc.*) «Sic, hoc modo, quod nimirum venisti tempestive, ut hasce discordias sedes.» WARR. *Exped.* Cf. Andr. III, 5, 11. Itid. Liv. II, 24: «orare, ut tantis circumventum terroribus expediret rempublicam.»

10. *Ambas*) Par. in marg. «Sotratam et Philumenam.»

11. *Rem cogn. iram exped. rursum in grat. rest.*) «Τρίπλωτος sententia. Et bono ordine usus est.» DONAT. *Rem* i. e. materiam rixandi, vel potius, quod videbatur esse dissidii. *Iram*, sc. mulierum. *Rursum in grat. rest.* Abundat rursum ob restitues. Sed abundantia haec Comicis frequens. Eup. IV, 2, 6. Et Plaut. Poen. Prol. 79: «Revortor rursus denovo Carthaginem.» *In grat. rest.* Cf. Ph. V, 8, 73.

13. *Quid consol. me*) «Vt solet in vero angore, ipsa consolatione agnoscit dolor.» DONAT.

Prius quam hanc uxorem duxi, habebam alibi animum amanti deditum;
 Iam in hac re ut taceam, cuius facile est scitu, quam
 fuerim miser. 19
 Tamen nunquam ausus sum recusare eam, quam mi
 obtrudit pater.
 Vix mi illinc abstraxi, atque impeditum in ea expedi
 divi animum meum,
 Vixque huc contuleram, hem! nova res orta 'st,
 porro ab hac quae me abstrahat.
 Tum matrem ex ea re, aut uxorem in culpa inven
 turum, arbitror.
 Quod cum ita esse invenero, quid restat, nisi porro
 ut fiam miser? 20
 Nam matris ferre iniurias me, Parmeno, pietas iubet.
 Tum uxori obnoxius sum. ita olim suo me ingenio
 pertulit.

Scitu) Sic colloc. Be. In l. antiqu. *fac. scitu* omissio est.

Ea) V. I. Bacchide.

Re) C. G. m. me pro glossa.

Quod) Pro *Quod* exempl. Venet. Rivio teste Quas.

14. *Alibi*) In alio amore; et sic gravius, quam si, in meretrice, diceret.

15. *Iam in hac re*) In eo scilicet, quod *alibi* habebat anim. seu in meretricio amore. *Quam fuer. mis.* Nempe in uxore duccenda.

16. *Obtrudit pat.*) Ibid. Andr. I, 5, 15. *Obtrud.* Recte; utpote invito et in alio amore occupato.

17. *Illinc*) A Bacchide. *Abstraxi*; cf. Andr. I, 5, 8. *Imped. in ea expedi.* Hoc fere modo in Andr. III, 5, 11.

18. *Vixq. huc contul.*) Sc. animum, i. e. amorem. Heaut. II, 4, 10. Maluit huc, quam, ad uxorem, dicere. *Ab hac*, uxore,

19. *Matrem*) Meam scilicet. *In culpa invent. arbitr.* Solemnis est dicere, in culpa esse. Sic. Cic. Verr. V, 91: «si omnes in culpa fuerunt.» *Ex ea re*, Praeposit. *ex* valet in, ut Inl. Caes. B. G. I, 4: «ex vinculis causam dicere.»

20. *Porro*) «Postea, vel in postremum.» DONAT.

21. *Nam matr. ferre inur.* etc.) Similit. Cic. pr. Cluent. 6: «Facile intelligo, non modo reticere homines parentum iniurias, sed etiam etc.»

22. *Olim me pertulit.*) His comparat quae servus praemonuit supra I, 2, med. *Suo me ingen. pertul.* Schefferus ad Phaedr. I, 2, 30, hoc loco citato dicit: «*Perferre* non solum est ferre,

Tot meas iniurias, quae nunquam nullo patefecit
 loco.
 Sed magnum nescio quid necesse est evenisse, Par-
 meno,
 Unde ira inter eas intercessit, quae tam permansit
 diu. 25

PARNENO

Haud quidem hercle parvom, si vis vero veram ra-
 tionem exsequi.
 Non maximas, quae maximae sunt interdum irae,
 iniurias
 Faciunt. nam saepe est, quibus in rebus alius ne ira-
 tus quidem est,
 Cum de eadem causa est iracundus factus inimicis-
 simus.

Nulla) L. antiq. in ullo pro nullo.

Haud) Pat. ed. At. pro *Haud*. Be. Aut. Al. script. *Haud*.

Parvom) Donat. leg. *parum*. Al. add. *est*.

Iniurias) Donat. putat ὑπερβολικῶς dixisse Poëtam, pro *iniuriae iras*, quippe iniuriarum faciant iras, non irae iniurias. Beutleii mire mutata praeterea. C. G. m. in marg. not.: « licet inter eas maximae irae sunt, non tamen faciunt maximas iniurias. »

Cum) Lindenbr. We. al. edd. ut ubiq. locorum *Quum*. At Be. affirmat, Codd. Terentianos nusquam *quum* exhibere, sed *cum*.

mutare, sed cum aequabilitate animi ac constantia ferre. »

23. *Tot meas iniur.*) Cf. supra I, 2, Quae nunq. nullo patef. loco. Hoc id. fere dixit servus, I, 2, 91. *Quae*. Donat. pro quas dici iudical sc. *iniurias*; sed mihi quae nominativa est sing., ut sit cum emphasi, quae uxor.

26. *Si vis vero veritas etc.*) Donat. haesitat in vero, quod West. explic. « ἀληθείας, vel ex veritate. » *Exsequi*. Guyet. exponit id. esse quod narrare, διηγείσθαι. Sic it. Cic. Fam. XI, 27: « exsequi verbis. » Atque Ruhnk. ver.

rat. exseq. explicat, inquirere, per-
 vestigare.

27, 28. *Non maxim. quae etc.*) « Cautè dixit, interdum: plerumq. enim sic. » DONAT. *Est* pro sit. Notetur constructio est ubi, vel, est cum, rara quidem, sed non sine exemplis.

29. *De ead. causa*) Recte animadvertit Donat. dicendum esse in iisd. rebus, quum praecesserit, quibus in rebus, sed ad servum, addit idem, pertinere hanc humilitatem orationis. Andr. II, 3, 8, ubi nota. *Iracundus*, « prout in iram. » WEST.

TERENT. Com. Tom. II.

O

Pueri inter sese quas pro levibus noxiis iras gerunt!
 Quapropter? quia enim qui eos gubernat animus in-
 firmum gerunt. 3r
 Itidem illae mulieres sunt, ferme ut pueri, levi sen-
 tentia.
 Fortasse unum aliquod verbum inter eas iram hanc
 conciverit.

PAMPHILVS

Abi, Parmenø, intro, ac me venisse nuntia.

PARMENO

Hem, quid hoc est?

PAMPHILVS

Tace.

Trepidari sentio, et cursari rursum prorsum.

PARMENO

Agedum, ad fores 3s

Quas) Sic prob. Be. pro quam vulg.

Noxiis) Al. noxis.

Mulieres) Vox mulieres trisyllaba Faerno videtur.

Levi) *Levi*, monosyllabum, sicut *novo* Ph. V, 8, 79.

Conciverit) Donatus: « legitur et *concoxisse*. » Addit Be. *ere* (*here*) quo
 versui consulere opinalur.

30. *Pueri inter sese*) « Argumen-
 tum a simili. » DONAT. *Iras gerunt*.
 Ita Plaut. Poen. III, 6, 16: « Si quid
 peccatum est, plumbeas iras gerunt. »
Pueri int. sese quas etc. Haec verba
 Donat. vult interrogative efferenda,
 ut ego cum West. potarim per excla-
 mationem optius.

31. *Qui eos gubern. anim.*) Sall.
 Calil. I. « *Animi imperio*, corporis
 servitio magis utimur. » *Infirmum*,
 sc. *animum*. *Pi pueri*. Hac it. simili-
 tudine puerorum Horatius nititur A.
 P. vs. 159, 160. *Levi sententia*, mu-
 tabili consilio. Sic Plaut. Mil. II, 1,
 51.

32. *Conciverit*) *Commoverit*, exci-
 laverit.

34. *Abi, Parm. intro* etc.) Hoc
 fere id. Geta servus in Ph. V, 2, 12,
 facere iubetur. Ad hunc loc. Par. no-
 tat: « Peregre redeuntes uxori nun-
 tios de suo adventu praemisissent. »
Hem qu. h. est; cf. Ad. II, 4, 17.
 Prope namque fores strepitum sentit
 iustus.

35. *Trepidari*) H. e. cum tumultu
 quod. pavitari, quod fit in periculo. »
 West. *Et curs. rur. prors.* Sic it.
 Eun. II, 2, 47. Putat Donat. *rur.*
prors. proverbialiter dictum, expli-
 cans rursum retro; prorsum aut.

Accede propius. hem! sensistin'?

PAMPHILVS

Noli fabularier.

Pro Iupiter! clamorem audio.

PARMENO

Tute loqueris, me vetas.

MYRRHINA

(*intus*)

Tace, obsecro, mea gnata.

PAMPHILVS

Matris vox visa 'st Philumenae.

Nullus sum.

PARMENO

Qui dum?

PAMPHILVS

Perii!

PARMENO

Quamobrem?

PAMPHILVS

Nescio quod magnum malum

Profecto, Parmeno, me celas.

PARMENO

Vxorem Philumenam 40

Accede) Sic in libb. Be. probe. L. Bemb. *Accedo*.

Audio) L. Bemb. *audiri*. In libb. Be. *audio*. Quam vero probabilem lectionem hic ille parum sibi constans reliquit; cf. Andr. I, 4, 1, not. *audio*.

Pamph. Perii) C. G. m. sicut l. antiq. *quia*. Abest a Bemb.

Celas) MS. Lindemb. *coelans*. Al. *coelut*.

36. *Noli fabular.*) Cf. Ph. IV, 3, 49. Multiloquam increpât servum.

37. *Tute loqu. me vetas*) « Mire expressus est mos auscultantium. » Dog.

38. *Tace, obs. mea gn.*) Non hic, *domo Lucina* etc. clamatur a puerpera, ut in Andr. III, 1, 15, et Ad. III, 4, 41; sed silentium partorienti imponitur; quia furtiva conceptio est.

Matris vox visa est Ph. Cf. Eun. III, 2.

40. *Me celas*) Supra II, 2, 11. « Atqui neminem etiam convenerat Pamphilus, nec parentes, nec uxorem, nec soceros, postquam egressus erat e navi. Videtur autem solus Parmeno incusari, quomodo contione post, *cur mihi id non dixisti?* » Haec West.

Pavitare nescio quid dixerunt: id si forte est nescio.

PAMPHILVS

Interii! cur mihi id non dixi?

PARMENO

Quia non poteram una omnia.

PAMPHILVS

Quid morbi est?

PARMENO

Nescio.

PAMPHILVS

Quid? nemon' medicum adduxit?

PARMENO

Nescio.

PAMPHILVS

Cesso hinc ire intro, ut hoc quam primum, quicquid
est, certum sciam?

Quonam modo, Philumena mea, nunc te offendam
adfectam? 43

Nam si periculum in te ullum inest, perisse me una
haud dubium 'st.

Nemon') Sic edd. per apostroph. Par. We. al. In l. antiq. expressius *nemone*.

Certum) Al. *certo*.

In te ullum) C. G. m. colloc. *ull. in te*.

Inest) Al. *est* pro *inest*.

41. *Pavitare*) Proprie frigore ac febris iactari, id quod veteres ad corpora, sicut timere ad animi perturbationem referebant; vid. Serv. ad Virg. A. I, 92. *Dixerunt*. Significatur haec forsitan, quae supra II, 1, 47. Sostrata Lacheti retulit: *lass. opp. esse aib.* et quae ad aures servi quoque pervenerant. *Si* pro *au*.

42. *Quia non pot.*) Sc. dicere. Sto. machose hoc pronuntiat.

43. *Quid morbi est?* Cf. Eun. II, 1, 19. *Addux.* Cf. Eun. IV, 7, 24. *Nescio*.

¶ Perturbatus Parmeno id. repetit verbum. Et verb. aptum est personae servili. DONAT. Pamphilus de morbo Philumena sollicitus prodit verum amorem.

44, 45. *Quon. modo, Philumena mea*) « Amatoria ἀπορροή » DONAT. *Adfectam*, languentem. Nisi elliptice pro illo, quod plenus est, morbo *adfectam*; uti infra III, 6.

46. *Periisse me*) Par. « quin perierim. » Similis sententia Propert. Eleg. II, 21, 42: « vivam, si vivet; si cadet illa, cadam. »

PARMENO

Non usus facto est mihi nunc hunc intro sequi.
 Nam invisos omnes nos esse illis sentio.
 Heri nemo voluit Sostratam intromittere.
 Si forte morbus amplior factus siet, 50
 Quod sane nolim, maxume heri causa mei;
 Servum ilico introiisse dicent Sostratae,
 Aliquid tulisse comminiscuntur mali,
 Capiti atque aetati illorum, morbus qui auctus sit.
 Hera in crimen veniet, ego vero in magnum ma-
 lum. 55

Vus) V. I. opus.

Nam invisos omnes nos) C. G. m. colloc. omn. nos invis.

Heri) MSS. Poll. *Here*, quod Festo placet pro *Heri*.

Intromittere) Sic recepi, ut C. G. m. hab. et Ed. 1469. Vulg. *admitt*.

Siet) Be. *sit*; cf. II, 2, 4.

Introisse) Al. *introisse*.

Hera in) Ex praeposit. *in* elidi vult Fa. n, ut sit in prima sede anapaestus, *Heri* crion. —

47. *Non us. facto etc.*) « Parmeno ante ostium remanens secum loquitur. » GVV.

48. *Invis. omn. nos etc.*) H. e. Sentio omnes e familia Sostratae invisos esse Myrrhinae ac filiae eius.

49. *Heri nemo voluit etc.*) Cf. supra I, 2, 114.

53. *Comminiscuntur*) Dicent.

54. *Capiti atq. aet. illor.*) De hac imprecandi formula v. ad Ph. III, 2,

6. Par. in marg.: « Quod illorum capiti, vitae eveniat. » Itid. Aristophan. *σις κεφαλῆν*. Et Cic. ad Attic. VIII, ep. 5: « multa mala quum dixisset suo capiti. » Boeclerus τὸ *illorum* de una Philumena accipit. Non inepte; cf. Hesul. I, 1, 99.

55. *Hera in crimen*) « Sostrata in liem. » DONAT. *Ego v. in m. malum.* « In questionis tormenta. » DONAT. *Vero*, affirmantis.

ACTVS III, SCENA 2

SOSTRATA. PARMENO. PAMPHILVS

SOSTRATA

Nescio quid iam dudum audio hic tumultuari misera.
Male metuo, ne Philumenae magis morbus adgravescat;
Quod te, Aesculapi, et te Salus, ne quid sit huius,
oro.

Nunc ad eam visam.

PARMENO

Heus, Sostrata.

SOSTRATA

Ehem!

PARMENO

Iterum istinc excludere.

Audire hic) L. antiq. *hic audio*. C. G. m. sup. script. in domo *Myrrhinae*.

Aesculapi) V. I. *Deus est medicinae*.

Quid) Id. mali.

Eam) C. G. m. *adeam*, quasi unum esset verbum, c. gl. *pergam*. Sed non intellexit interpres; cf. I, 2, 114.

Excludere) Leg. Be. per interrogationem.

« In hac scena quasi quaed. deliberatio est, continens suasionis dissuasionisq. partes, quas in subditis considerabimus. » DONAT.

1. *Hic*) « Quia nimis vicini sunt. » DONAT. *Tumultuari*. Passive valet. Sed ap. vet. hoc verb. etiam active usurpatur. Prol. II, 33. Et Cato. B. G. VIII, 61, ubi interpret.

2. *Male metuo*) Hesut. III, 2, 20.

Male, Plauti more adiectum. *Mag. morb. adgravesc.* Cf. Cic. Tusc. III, 31: « *adgravescens vulvus*. »

3. *Quod te*) « Deest propter, ut sit, propter quod. » DONAT. *Aesculap.* « Aesculapins ex Epidaurio translatus est Romam, Apollinis filius, Coronei nepos. Vid. Ovid. Met. XV, 622 etc. » WERT.

4. *Heus*) Admonitio Parmenonis,

SOSTRATA

Ehem, Parmeno, tun' hic eras? perii! quid faciam
misera? ⁵

Non visam uxorem Pamphili, cum in proximo hic sit
aegra? ⁶

PARMENO

Non visas? ne mittas quidem visendi causa quemquam.
Nam qui amat, cui odio ipse est, bis facere stulte
duco. ⁷

Laborem inanem ipse capit, et illi molestiam adfert.
Tum filius tuus introiit videre, ut venit, quid agat. ¹⁰

SOSTRATA

Quid ais? an venit Pamphilus?

PARMENO

Venit.

SOSTRATA

Dis gratiam habeo.

Hem, istoc verbo animus mi rediit, et cura ex corde
excessit.

Amat-est) V. I. *illum a quo odio habetur.*

Duco) C. G. m. *dico perperam.* Itid. Pull. tres ap. Par.

Adfert) C. G. m. *script. offert.*

Tum) L. *antiq. autem.* Abest a C. G. m. aliisq. probatis.

Gratiam) Sic ed. Fa. pro *gratias* vulg.

qui nihilo magis introire audet quam
Sostrata. *Iterum.* Id memoriter: iam
enim supra dixit, *admisit nemo*; cf.
I, 2, 114. « Bene iterum, ut illi pa-
dorem inculceret repetitione iniuriae. »
DONAT. *Exclud.* Futur. temp.

5. *Eh. P. tunc hic etc.*) Itid. Eun.
I, 2, 6. *Per. q. fac.* Ph. V, 9, 17.

6. *Pamphili*) Emphatice, quasi di-
ceret, filii mei, *In prox. hic.* Plaut.
Cist. I, 2, 102: « *habitat in proxi-
mo.* »

7. *Non vis*) Proprie dicitur, *visere*
ægrotos, Gell. VI, 9.

8. *Nam qui amat, cui etc.*) Plant.
Trin. III, 2, 12: « Nullam benefi-
cium esse duco id, quod, cui facias,
non placet. » *Bis fac. Stulte*; cf. Ph. I,
8, 2: « *Bis peccat.* »

10. *Introiit videre*) *Grace.* more
pro visum. Infra V, 4, 2. *Vt venit*,
statim ut rediit; cf. supra I, 3. *Quid*
egat, Philumenis.

11. *An ven. Pamph.*) Exprimit
matris affectum.

12. *Anim. mihi red.*) Sic Plaut.
Merc. III, 1, 32.

PARNENO

Iam ea de causa maxime nunc huc introire nolo.
 Nam si remittent quippiam Philumenam dolores,
 Omnem rem narrabit, scio, continuo sola soli, 15
 Quae inter vos intervenit, unde ortum est initium
 irae.

Atque eccum video ipsum egredi. quam tristis est!

SOSTRATA

O mi gnate!

PAMPHILVS

Mea mater, salve.

SOSTRATA

Gaudeo venisse saluum. salvan'
 Philumena est?

PAMPHILVS

Meliuscula est.

SOSTRATA

Vtinam istuc ita Di faxint!
 Quid tu igitur lacrimas? aut quid es tam tristis?

PAMPHILVS

Recte, mater. 20

Philumenam) Donat. leg. *Philumenas*, iuxta ac si remittent sit verb. neutrum.

Intervenit) L. Bemb. *intervenerit*. Sed probat. indicativus, uti al. hab.

13. *Iam ea de causa*) Quia iam Pamphilus introiit.

14. *Si remitt. q. P. dot.*) Haec syntaxis, remittent *Philumenam* dolores, minime vulgaris est, vixq. exemplis probanda. Veruntamen passive ead. invenitur, Scrib. Larg. 99: «quum remissi fuerint (dolore capitis.)» Ceterum usurpant verb. remittere neutraliter, uti Cic. Orst. 34: «quum remiserant dolores pedum.» Sic el Liv. XL, 33.

15. *Omn. rem narrab.*) «Narrabit cuncta, quae vis incundiae fuerit

inter eas, unde exordium lites inceperint.» Even. *Sola soli*. Patonomasia; cf. Eun. III, 5, 31.

16. *Quae int. v. interven.*) «Melius sic, quam si diceret: Quae illi feceris.» DONAT.

18. *Gaudeo venisse salv.*) «Formula adventum gratulantis.» WEST.

19. *Meliuscula est*) Paulo melius habet.

20. *Quid tu igitur lacr.*) Dicit igitur, quia ille dixerat, *meliuscula est*. *Recte, mat.* Cf. Heaut. III, 2, 7, not.

SOSTRATA

Quid fuit tumulti? dic mihi, an dolor repente invasit?

PAMPHILVS

Ita factum 'st.

SOSTRATA

Quid morbi est?

PAMPHILVS

Febris.

SOSTRATA

Quotidiana?

PAMPHILVS

Ita aiunt.

I, sodes, intro; consequar iam te, mea mater.

SOSTRATA

Fiat. (*abit*).

PAMPHILVS

Tu pueris curre, Parmeno, obviam, atque eis onera adiuta.

PARMENO

(*aegre fert, ut servus solet, iussum*)

Quid? non sciunt ipsi viam, domum qua redeant?

PAMPHILVS

(*stomachose*)Cessas? (*abit*).*Invasit*) V. I. *illam*.*Quotidiana*) C. G. m. script. *cotid.* Ph. I, 3, 8.21. *Quid f. tumulti*) Cf. supra v. 1.

22. *Ita fact. est*) Cf. EUB. V, 2, 12, not. *Febris*. « Neque haec abest a puerperio. Ita nihil mentitur filius. » Bp. *Quotid.* Etenim *febris* a Celso spatium dierum designatur, ut sit, « continua, quotidiana, tertiana, quartana, » ibid. III, 3. Addit id. alio loco: « — si in quotidianam versa est febris, in malis aeger est. »

23. *I sodes, intro*) « Metuit ne ingrediatur mater ad soceros: et idem dicit, *I sodes, intro*. Et patet *intro* dicentem, manu annuere, ut domum redeat: et simul quo magis faciat,

addit causam, *consequar i. te m. mat.* » Sic Donst. *Iam, mox*.

24. *Tu pueris curre* etc.) Parmenonem iubet, causa simulata, discedere, ne praesens audiat vocem parturientis. *Curre obv.* Eod. modo mittitur Dromo in Heaut. II, 3, 8. *Obviam* venientibus. *Atque eis onera adiuta.* « *Adiutare* cum accusativo rei est item Ph. I, 2, 49. Sed *onera* quaeritur, quoniam sint? Nulla alia, opinor, nisi quae de itinere rediens Pamphilus secum adportaverat. Supra I, 2.

25. *Non sciunt viam*) Ironice dicit, qui novae rei cupidus mavult manere quam discedere. Heaut. II, 3, 7.

ACTVS III, SCENA 3

PAMPHILVS

Nequeo mearum rerum initium ullum invenire idoneum,
 Vnde exordiar narrare, quae nec opinanti accidunt:
 Partim quae perspexi his oculis, partim quae accepi
 auribus,
 Qua me propter exanimatum citius eduxi foras.
 Nam modo intro ut me corripui timidus, alio suspicans
 Morbo me visurum adfectam ac sensi uxorem esse, hei mihi!

His) Al. *hisce*.

Qua me propter) *Qua me propt.* Tmesis est pro *Quapropt. me.*

Citius) Var. *cocius*.

Intro ut me) Sic Be. Codd. In l. antiq. colloc. *me intro ut*.

« In hac scena conquestio est ad deliberationem descendens, an habeat Pamphilus, an excludat uxorem: in qua tota oratio Pamphili ad argumentum spectans, amatoria magis, quam maritalis est. Nam aliter non perveniretur ad ultimam cognitionem omnium rerum, nisi adolescens furtivum conceptam uxoris, et partum aliquanto lenius, quam conjugalis dolor expetit, toleravisset. » DONAT.

1. *Nequeo mear. rer. initium etc.*)

« Haec est Homerica illa διαπρόσθεσις, τί πρότερον, τί δ' ἄνευτα, τί δ' ὑστέρων καταλέγει. » DONAT. Qui locus ipse

est Odys. IX, 14. *Mear. rer.* Conf. supra I, 1.

4. *Me eduxi for.*) Cf. Plaut. Bacch. IV, 2, 11: «duc te ab aedib.» Et Cic. Fam. X, 32: «dixit se a Gadib. ubi vid. Maanot.»

5. *Nam modo intro etc.*) Cf. supra 2, 10. Vbi nampe properasset Pamphilus ad uxorem visendam. *Intro me corrip.* Eod. fere sensu, quo valet, se intro coniecit, Reaut. II, 3, 36. *Timidus*, pro timens.

6. *Hei mihi!*) «Interiectio dolentis est.» DONAT.

Postquam me adspexere ancillae advenisse, ilico omnes
simul

Lactae exclamant: venit; id quod derepente adspe-
xerant.

Sed continuo vultum earum sensi immutari omnium,
Quia tam incommode illis fors obtulerat adventum
meum. 10

Vna illarum interea propere praecucurrit, nuntians,
Me venisse; ergo eius videndi cupidus recta consequor.
Postquam intro adveni, extemplo eius morbum co-
gnovi miser.

Nam neque, ut celari posset, tempus spatium ullum
dabat,

Neque voce alia, ac res monebat, ipsa poterat con-
queri. 15

Postquam adspexi, o facinus indignum! inquam, et
corripui ilico

Omnēs) *Omnes*. Priorem syllab. Be. corripit iubet.

Derepente) Fa. ed. *me rep.*

Immutari) V. I. *de laetitia in tristitiam*.

Illarum) L. antiq. *forte*. Non hab. Bemb. Ideo Fa. delevit.

Advent) C. G. m. sicut Bru. C. e. *introit*, non *advent*.

Posset) V. I. *partus*.

8. *Id quod*) Intelligi, propter *id quod* etc.

9. *Vultum immutari*) Conf. Hor. *Serm.* II, 8, 84: «*redis mutatae frontis*» Supra hunc nostr. loc. vid. *Cic. de Orat.* III, 57.

12. *Eius videndi*) Scilicet Philomenae. Notetur hic *videndi* non participium esse, sed gerundium in *di*; quippequod etiam Cicero frequenter iungit cum genitivo ipso plurali, ut, «*legendi librorum*» Nec minus genitivus sing. num. in usu est; conf.

Sanct. Min. III, 8, ubi Perizon. *Recta*. Plene Andr. III, 4, 21.

14. *Spatium*) *Moram*.

15. *Neq. voce alia* etc.) «*Quod vox parturientis prodit vitium*» Eva.

16. *O facin. indign.*) Hoc ad semetips. refert, non ad Philomenam. *Inquam*. Addit *inquam*, quo notetur, per apostrophem hoc dixisse ad puerperam. *Corripui*, proripui me. *Itid.* *Liv.* II, 24: *corrip. ilico Me inde*. «*Repetit corripienti vocem, ex vs. 5, ut notet, ead. celeritate se exiisse, qua intraverat*» WAST.

Quaeque fors fortuna est, inquit, nobis quae te ho-
 die obtulit,
 Per eam te obsecramus ambae, si ius, si fas est, uti
 Advorsa eius per te tecta tacitaque apud omnes sient.
 Si unquam erga te animo esse amico sensi eam, mi
 Pamphile;
 Sine labore hanc gratiam te, ut sibi des, illa nunq
 rogat. 30
 Ceterum de reducenda id facias, quod in rem sit tuam.
 Parturire eam, neque gravidam esse ex te solus con-
 sciis.
 Nam aiunt tecum post duobus concubuisse eam men-
 sibus.
 Tum, postquam ad te venit, mensis agitur hic iam
 septimus;
 Quod te scire, ipsa indicat res. nunc si potis est,
 Pamphile, 35

Fors fortuna) V. I. *fortuitus eventus*.

Illā) We. ex MSS. Leiden. *pro illa*. Sed abest pro in pleriq. et illi commodius accipitur casu recto.

Aiunt) Par. in marg. « *tō aiunt expunctum velut Palmerius me non invito.* »

Septimus) C. G. m. sup. accipit. *quia septim. mensis est, ex quo accepisti eam.*

oratio socrus per mimesin Pamphilo relata. Quam quidem ille suis verbis interruptit, ut lacrimis ostendat, quam infelix sit ex amore.

26. *Fors fortuna*) Suh hac utraq. denominatione Dea Romanis interdum putabatur, quae templum trans Tiberim habebat colebaturq. ab iis, qui sine arte aliqua vitam tolerabant. *Nob. q. te h. obtul.* Cf. Ad. III, 2, 24.

27. *Si ius, si fas est*) Horum illud ad humanum ius pertinet, hoc ad ius divinum. Cie. de Arasp. 16: « *Contra ius fasque.* »

28. *Adversa ei.*) Innuit stuprum virgini oblatum ac partum iam in-

stantem. *Tecta tacitaq.* « *Tecta, ne videantur, tacita, ne dicantur.* » DON.

29. *Si unq. erga te*) « *Ab antenata vita.* » DONAT. *Itid. Andr. I, 5, 57.*

30. *Sine labore*) H. e. libenter.

31. *De reducenda*) Scil. uxore. *Infra IV, 4, 32.*

32. *Partur. eam* etc.) Ab railo-
 nib. incipit persuadendi.

33. *Aiunt*) Honestius dicit pro ait sc. Philumena. *Supra II, 3, 4. Post duob.* « *Est enim ἀντιγόνη pro duob. post.* » DONAT.

34. *Postq. ad te venit*) Ex quo tibi ducta est uxor.

35. *Si pot. est*) Vid. *Iud.*

Maxume volo doque operam, ut clam eveniat partus
 patrem,
 Atque adeo omnes. sed si id fieri non potest, quin
 sentiant,
 Dicam, abortum esse. scio, nemini aliter suspectum
 fore,
 Quin, quod verisimile est, ex te recte eum natum
 putent.
 Continuo exponetur. hic tibi nihil est. quicquam in-
 commodi, 40
 Et illi miseræ indigne factam iniuriam contexeris.
 Pollicitus sum, et servare in eo certum 'st, quod dixi,
 fidem.
 Nam de reducenda, id vero neutiquam honestum esse
 arbitror,
 Nec faciam, etsi amor me graviter consuetudoque eius
 tenet.
 Lacrumo, quæ posthac futura 'st vita, cum 'in men-
 tem venit, 45

Et) MS. We. *Et* pro *Et*.

Iniuriam) V. l. *vitium*. Cf. vs. 23.

Me) Sic colloc. libb. Be. In antiq. l. ordo est, *me amor*.

Futura 'st) L. antiq. *sit*, Donat. *est*.

36. *Et clam ex. p. p.*) *lunge clam patrem*.

38. *Abort. esse*) «Non est latinum, aborta est, sed abortum fecit. Deest h. l. natum, vel factum, vel absolute.» DONAT.

40. *Hic*) In hac re. *Tibi nih. est q. incom.* «Quam alienus exponitur, et non tollitur pro tuo.» DONAT.

41. *Indigne fact. iniur.*) Cf. supra vs. 23. *Ini. contex.* Hoc verbo contigere monetur, Pamphilum par pari

Philumæ referre videri, quippe- quæ contexerat contumelias mariti; cf. I, 2, 91.

44. *Nec fac.*) Non reducam eam. Vid. Eun. II, 3, 98, not. *Amor me* etc. Hoc cum gemitu. «Videtur per *in dicta dicitur* dictum, *amor consuetudoq.* pro amor consuetus, uti Andr. I, 1, 108.» WEST.

45. *Lacr.*) Hoc lacrumo Donat. interpositis sletib. pronuntiare iubet; iungit tamen cum sequentibus, ita

Solitudoque. o fortuna, ut nunquam perpetua es data.
Sed iam prior amor me ad hanc rem exercitatum red-
didit.

Quem ego tum consilio missum feci, idem nunc huic
operam dabo.

Adest Parmeno cum pueris: hunc minime 'st opus
In hac re adesse. nam olim soli credidi, 50
Ea me abstinuisse in principio, cum data est.
Vereor, si clamorem eius hic crebro exaudiat,
Ne parturire intelligat. aliquo mihi est
Hinc ablegandus, dum parit Philumena.

Data) Al. bona pro data. Glossam sapit.

Amor) V. I. Bacchidis.

Idem) Al. eidem, amori. Al. item. Concinnius est idem sc. ego.

Exaudiat) L. Bemb. aud.

Intelligat) C. G. m. sup. script. eam, quod L. Bemb. exhib. in contextu.
Facile subauditur.

ordinando: *Lacrimo eum in mentem.*

46. *Solitudog.*) Andr. I, 5, 55.
Contrarium est, amor consuetudog.
v. 44. *Et nunq. perp.* etc. Sic fere
Plaut, etiam Menand. *Amartyx* νῆξ
αἰ παταρπέην τῶν.

47. *Sed i. prior amor etc.*) « Id vult,
didicisse se iam usu et exemplo Bac-
chidis, amorem e corde suo amove-
re, atque adeo facilius divortium cum
Philum. esse laturum. » WEST. *Ad*
hanc r. exercit. Ead. syntaxi, *doct.*
ad malit. supra II, 1, 6.

48. *Consilio*) Ex consilio, cum
ratione. *Huic.* Amori uxoris. *Operam*
dabo. Sc. ut illum quoque amorem
dimittam.

49. *Adest Par. c. pueris*) Vid. su-
pra 1, 24.

50. *N. olim soli cred.*) Supra I,
2, inde a v. 39 ad fin. usque.

51. *Cum data est*) Sc. uxor.

52. *Clamor. ei. aud.*) Cf. supra I,
37. *Hic.* Cf. supra I, 34 seqq. Signi-
ficat enim locum, ubi dudum con-
sisterant ambo auscultantes.

53. 54. *Aliq. m. est Hinc ableg.*)
« In tota Comoedia non cessabit, quom-
sit piger; nec resciscet aliquid, quom
sit curiosus Parmeno. » DONAT. *Ab-*
legand. « Ita solent de iis, quorum
praesentia molesta est. » WEST. *Itid.*
Liv. I, 35.

ACTVS III, SCENA 4

PARMENO. SOSIA. PAMPHILVS

PARMENO

Ain' tu, tibi hoc incommodum evenisse iter?

SOSIA

Non hercle verbis, Parmeno, dici potest
Tantum, quam re ipsa navigare incommodum 'st.

PARMENO

Itane est?

SOSIA

O fortunate! nescis quid mali
Praeterieris, qui nunquam es ingressus mare. 5
Nam alias ut omittam misérias, unam hanc vide,*Misérias) V. I. quas pertuli.*

« Alia ratio est currentis ad argumenta: alia actuum Comicorum. Sed perfecti poëtae est, ita servare argumento, ut tamen spectator novis delectationibus teneatur. Nam in hac scœa, donec perveniat ad Pamphilum Parmeno, hoc εἴρηκα (inventum) inducitur, quum hoc ostenditur, quid mali sit navigatio. » DOR.

1. *Ain tu*) « Pro Aïsne tu. Et sic iam aliquid dixisse magni in præcedenti oratione ex respondentis sermone demonstratur. » DONATVS,

Vid. supra II, 3, 1, not. *Evenisse iter.* CL Ph. I, 3, 16. *Iter*, navigatio. Sed *navigare incommodum* esse etiam Cicero ad Fam. XIV, 5, et ad Attic. V, 12, dixit. Adde Menandr. Πῦρ x. Σάλασσα, x. γυνή, κατὰ τρέξ.

3. *Tant. quam*) Hæ particulae coniunctæ etiam Varroui sunt usitatæ ac Livio, pro tantum quantum.

4. *O fortunate*) Sic Hor. Sat. I, 1, 3, ubi miles exclamat: « *o fortunati mercatores.* »

Dies triginta aut plus eo in navi fui,
Cum interea semper mortem expectabam miser;
Ita usque advorsa tempestate usi sumus.

PARMENO

Odiosum!

SOSIA

Haud clam me est. denique hercle aufugerim
Potius quam redeam, si eo mi redeundum sciam.

PARMENO

Olim quidem te causae impellebant leves,
Quod nunc minitare facere, ut faceres, Sosia.
Sed Pamphilum ipsum video stare ante ostium.
Ite intro. ego hunc adibo, si quid me velit.

EO) Pro eo Priscian. citat ego. Quid videtur esse ἀπαρτὴμα μνημονεύον.

Odiolum) V. I. est navigare.

Sciam) Vulg. siet pro sciam.

Impellebant) V. I. ut navigares.

Minitare) C. G. m. explic. minitaris. Ibid. in marg. ut ante fugeres quam navigares.

Itc) « Omnino adloquitur Sosiam cum pueris reliquis; vid. III, 2, 24. Vnde adeo non opus cum Guyet. legere, I tu intro, vel quod in glossis MSS. addit, ito intro. » Sic not. We.

7. *Dies triginta*) « Accusativ. casus plenum numerum significat. » Do. *Plus eo.* Sc. hoc spatio dierum. Cic. Phil. 1, 3, « plus una nocte. »

8. *Cum expectabam mis.*) Cf. Aude. Ill, 3, 13, not. Et recte dicit, *expectab. miser.* Nam gravior poena est *expectare*, quam pati.

9. *Ita*) Pro adeo. Adv. temp. est. *Proprie tempestas* dicitur maris, pro impetnosa ventis et imbribus. Plant. Most. 1, 2, 27.

10. *Odiosum*) Pro odiose. *Haud clam me est.* « Est litotica figura, pro ego maxime intelligo, quam odiosum sit. » Dox. *Aufugerim*, pro noristo est Graecor. Nam Gellius lib. XVIII,

c. 2: « Postrema, inquit, quaestio-
num omnium haec fuit, scripserim,
legerim, venerim, cuius temporis
verba sint, praeteriti, futuri an
utriusque. »

11. *EO*) Posit. est eo, pro in navem.

12. *Olim quid. te causae* etc.) lo-
cose assentiendo levem hominem per-
stringit quasi fugitivum. *Impelleb.
leves.* Adeo ut tibi minime opus esset
gravioribus causis, cuiusmodi navi-
gationem vocas.

13. *Facere*) H. e. fugere. Dixerat
enim *aufugerim*, vs. 10.

14. *Sed Pamphil.*) Vid. Eun. II,
1, 11, not. *Ipsium.* Sic herum deuo-
tant, ut Graeci per αὐτόν.

TERENT. Com. Tom. II.

P

Here, etiam tu nunc hic stas?

PAMPHILVS

Et quidem te exspecto.

PARMENO

Quid est?

PAMPHILVS

In arcem transcurso opus est.

PARMENO

Cui homini?

PAMPHILVS

Tibi.

PARMENO

(*prae se fert ingenium servi
imperatum aegre ferentis*)

In arcem? quid eo?

PAMPHILVS

Callidemidem hospitem

Myconium, qui mecum una vectu'st, conveni.

PARMENO

Perii! vovisse hunc dicam, si salvus domum
Redisset unquam, ut me ambulando rumperet.

20

Callidemidem) Priscian, *Callimodem*

16. *Etiam*) Adhuc; « non minus
etiam nunc pro adhuc. » TERS.

17. *In arcem*) « Videtur intelli-
gere *ἀρξάν* in medio orbis si-
tam. » WEST. *Transcurso opus est.*
Ad V, 9, 39. Obvenit autem *opus*
esse cum participio *centies*; etiam
Liv. III, 27: « *maturato opus esse.* »
Tibi. Suppletur, *transc. op. est*, uti
plenius in Heaut. I, 1, 28.

18. *Hospit.*) « Vel quod hospitii
ius cum eo contraxisset Pamphilus,
vel quod peregrinus esset. » WEST.

19. *Myconium*) « Ex Mycone in-
sula, Cycladum una in mari Aegeo. »

20. *Vovisse hunc dicit si etc.*) Fa-
cete dixit. More enim hoc fit eorum,
qui longis itinerib. maris periclitati
sunt aliquid, si salvi domum per-
venerint. Et convenit hoc Pamphilos:
quem supra male navigasse audierat. » DONAT.

21. *Me ambul. rump.*) « Ex nimia
nimis intentione virum in curren-
do. » WEST. Verb. *rumpere* comice
frangere, nisi ipsam occidere signifi-
cat.

PAMPHILVS

Quid cessas?

PARNENO

Quid vis dicam? an conveniam modo?

PAMPHILVS

Immo, quod constitui me hodie conventurum cum,
Non posse. ne me frustra illi expectet, vola.

PARNENO

At non novi hominis faciem.

PAMPHILVS

At faciam, ut noveris: 35

Magnus, rubicundus, crispus, crassus, caesius,
Cadaverosa facie.

PARNENO

(*murmurans*)

Di illum perduint!

Dicam) MSS. quid. nunciem.*Posse*) C. G. m. gl. me.*Illi*) L. antiq. illie. Vict. ille.*Caesius*) V. I. lenticulosus.*Facie*) In C. G. m. facies c. gl. marg. similis cadaveri.*Perduint*) AL. perdant.

22. *Quid v. dic. etc.*) Non enim mandaverat quidquam, qui sine causa mittebat, ubiitas bene dissimulare. Et sic pronuntiandum, *an conv. modo?* Vt reprehendere dominum Parneno videntur. DONAT.

23. *Immo*) Sabaudi, hoc dicite. *Quod const.* Cf. I, 2, 120 etc.

24. *Vola*) Non curre, sed *vola* hyperbulice dicit. Sic. Cic. Phil. X, 5: « *Volasse* eum, non iter fecisse diceret. »

25. *At non novi hom. fac.*) Partic. at in occupationibus et dubitationibus frequens est. Accedit pigritia servi aegre obsequens. *At fac. ut etc.* Stomachose repetit at.

26. *Rubicund.*) Scilicet flavior us-

tenditur quam rubrior. Sic it. Virg. G. I, 297, *Rubicunda* Ceres i. e. flava. Nec *rubicund.* plane esse potest, is qui secund. v. 27, *cadaverosa fac.* est. *Crisp.* Arguebatur olim, teste Donat. Terentius imperite *Myconius* illum fecisse *crispum*, quem Apollo-dorus fecerit calvum, item ex proverb. Graecor. Μυκωνίος γαλακπίς. Sed addit Donat. Terentium scientem facetius *Mycon. crispum* dixisse. *Crisp.* Intortus. Plaut. Rhod. I, 2, 37. *Crass.* Ventriosus. Sic Plaut. Pseud. IV, 7, 117. *Caesius*, « oculis tortus paulum. Ev.

27. *Cadav. fac.*) Par. in marg. « Morticinus. » Allegat Lindenbruchius ex Sidon. Apoll. lib. XIII,

Quid, si non veniet? maneamne usque ad vesperum?

PAMPHILVS

Maneto; curre.

PARMENO

Non queo: ita defessus sum,

PAMPHILVS

Ille abiit, quid agam infelix? prorsus nescio, 30
 Quo pacto hoc celem, quod me oravit Myrrhina,
 Suae gnatae partum. nam me miseret mulieris.
 Quod potero, faciam, tamen ut pietatem colam.
 Nam me parenti potius, quam amoris obsequi
 Oportet. atque, eccum Phidippum et patrem 35
 Video, horsum pergunt. quid dicam hisce, incertus
 sum,

Partum) *Quod me or.* — *partum.* Haec Guyet. pro spuris habet.

Pietatem) *V. I. matris meae.*

Oportet atque) *Id. expavescentis.*

ep. 3 ad h. l. « Sordidior est atque deformior cadaveris rogali. » *Perdunt* pro *perdant*. Priscian. lib. VIII.

28. *Quid, si, non etc.*) « Omnia diei ne est. » Don. *Suppl. Par.* « in arcem. »

29. *Maneto*) *Sc.* tu illum, dom veniat. Ph. III, 1, 16. *Non queo.* Hic in gestu et spectaculo plus est pigre iocidentis.

30. *Ille*) Significatolius hoc pronon. *Quid ag. inf. etc.* Cf. *Audr.* 1, 3, 4.

31. *Quo p. hoc. cel. quod etc.*) Ad hanc conf. sup. 3, 38, c. nota.

32. *Suae gn. part.*) Epexegesis est prioris, *quod me orav. Myrrh.* Cf. 3, 35, 36.

33. *Fac. tam. ut piet. col.*) Vult quidem Pamphilos partum celare, sed non reducere uxorem. Tamen incertus est, quomodo id faciat, ne mater sua, vera divortii causa celata, innocens haereat in suspitione.

34. 35. *Nam me parenti etc.*) *Sq.* *atatae* videlicet *matris.*

36. *Hors. perg.*) « *Modo pergunt*, pro *eunt*; alias *perseverant.* » *DOSAT.* Sic it. *Liv.* 1, 40: « *evocati ad regem pergunt.* »

ACTVS III, SCENA 5

LACHES. PHIDIPPVS. PAMPHILVS.

LACHES

Dixtin' dudum, illam dixisse, se expectare filium?

PHIDIPPVS

Factum.

LACHES

Venisse aiunt: redeat.

PAMPHILVS

Quam causam dicam patri,
Quamobrem non reducam, nescio.

LACHES

Quem ego hic audiui loqui?

PAMPHILVS

Certum, offirmare, est, viam me, quam decrevi persequi.

Sc) In MSS. Reg. & Lindenbr. non vidit.

Venisse) V. I. *filium meum*.

Redeat) Id. *Philamena*.

Dicam) Miror cur Be. in lit. m. ter repetita finali offendat, quum tale quid tam saepe obveniat ap. Terent. Itaque non subtilior ille quam pronior ad mutandum reposuit *causas quid, pro quam causam*.

Viam) V. I. *rationem*.

«Hæc scena utriusq. parentis continet verba; quemadmodum cognat Pamphilum reducere uxorem. Simplex hic oratio est.» EREN.

1. Dixit. dud. illam etc.) Supra II, 2, 26, 27.

2. Fact.) Sc. est; cf. Eun. V, 2, 12. Redeat; cf. IV, 2, 12.

3. Nescio) «Habet causam: sed non vult verum dicere.» Quam ego h. aud. loq. «Vt solet; primo personas inducit secum loquentes; deinde ipsas convenire invicem.» DOKAT.

4. Obfirm. viam me quam etc.) Iam sit consilium innotum de non reducenda uxore. Viam persequi. translatus a victoribus.

LACHES

Ipsus est, de quo hoc agebam tecum.

PAMPHILVS

Salve, mi pater. 5

LACHES

Gnate mi, salve.

PHIDIPPVS

Bene factum te advenisse, Pamphile,
Et adeo, quod maxumum 'st, salvum atque validum.

PAMPHILVS

Creditur.

LACHES

Advenis modo?

PAMPHILVS

Admodum.

LACHES

Cedo, quid reliquit Phania,
Consobrinus noster?

PAMPHILVS

Sane hercle homo voluptati obsequens
Fuit, dum vixit: et qui sic sunt, haud multum here-
dem iuvant. 10

Agebam) In C. G. m. *agebam* idq. mutatum invenio, ubi fuerat ante sine dubio *agebam*.

Validum) Ibid. gl. *gaudemus*.

Creditur) Ibid. gl. *a me*.

5. *Ips. est*) Sc. Pamphilos Eun. III, 4, 8. *Salve mi pat. Gnate* etc. Sic et Andr. IV, 5, 7. Salutatio prior ac posterior.

6. *Bene fact. te adv.*) Formula adventum gratulantis. Infra V, 4, 17. Et valet *bene factum* ut *gaudeo*; cf. Eun. V, 5, 6.

7. *Et adeo*) «Particula corrigentis.» PAN. *Subj. atq. valid.* Per duo synonyma oruata. Sed est locutio

plenior Eun. V, 5, 6. *Creditur.* Sic Andr. V, 4, 44.

8. *Admodum*) Hoc denotat momentum praesentis temp. quod minus est Donat. momento, quam modo. *Quid reliq.* sc. hereditate; vid. Nep. Han. I.

9. *Consobrin.*) Ex Donat. moniti *consobrini* sunt ex fratre et sorore.

10. *Qui sic sunt*) «H. e. qui huiusmodi sunt morati morib.» WEST. Andr. V, 4, 16.

Sibi vero hanc laudem relinquunt: vixit, dum vixit,
bene.

LACHES

Tum tu igitur nihil attulisti huc una plus sententia?

PAMPHILVS

Quicquid est, quod reliquit, profuit.

LACHES

Immo obfuit.

Nam illum vivum et salvum vellem.

PHIDIPPVS

Impune optare istuc licet:

Ille reviviscet iam nunquam; et tamen, utrum malis,
scio. 15

LACHES

Heri Philumenam ad se arcessi huius iussit. dic iussisse te.

Relinquant) L. antiq. *reliquit*. Id. lib. *reliquant*. Recte: nam ad universum genus voluptariorum hoc refertur.

Obfuit) *Proefuit*; *obfuit*. Vtriusq. verbi syllaba it ob eand. sonum producenda; siquid. Fa. contendit, postremas in t desinentes veterib. produci.

11. *Sibi vero hanc etc.*) Quasi diceret, *haud multum* heredi relinquunt, *sibi vero h. laud. reliq.* Menut. II, 3, 74. *Vix, d. vix, b.* Proverbialit. vid. Erasum. Sed iunge, *bene vixit*. «*Diversa significatione utitur τὸ vixit. Est enim bene vixit, genio suo indulsit.*» WZST.

12. *Nih. attulisti etc.*) Sic enim avarus interrogat. Simili modo est illud Ovid. A. A. II, 279: «*Si nihil attuleris, ibis, Homere foras.*» Plus, amplius. *Sententia*. Illa sc. *sententia*, quae continetur vs. 11: *vix, dum vix, bene.*

13. *Quicquid est qu. etc.*) Sic solent attenuare, quod relinquitur. *Im. obfuit*. Quia mortuus est.

14. *Nam ill. viv. et salv. vell.*) Lachetem non ex animo loqui patet ex

v. 8, et 12, ubi imitari se ostendit hereditati. Hoc pertinet P. Syri sententia: «*Heredis fletus sub persona risus est.*» *Salvum vellem*. Speciem formulae habet. Itid. Liv. II, 15: «*si salvam esse vellet Roman.*» *Impune opt. lic.* locatur, *impune* dicendo, quia heredi poena est, mortuos reviviscere. Sed *impune optare licet*, quod tu optatum nunquam eventurum certo scis.

15. *Vtr. mal. scio*) «*Mortuum illum magis, quam ut reviviscat de novo.*» DONAT.

16. *Heri Philum. etc.*) Ad rem, post ambages, venit, quam a principio intendebat. *Ad se arcessi iuss.* Hoc mendacio nititur, ut legat, nrorem sponte sua abiisse. *Dic iuss. te.* Dicit hoc, Phidippum fodiens, submissa voce.

PHIDIPPVS

Noli fodere. iussi.

(*ad Pamphilum*)

LACHES

Sed eam iam remittet.

PHIDIPPVS

Scilicet.

PAMPHILVS

Omnem rem scio, ut sit gesta. adveniens audiui modo.

LACHES

At istos invidos Di perdant, qui haec libenter nuntiant.

PAMPHILVS

Ego me scio cavisse, ne ulla merito contumelia 20

Fieri a vobis posset; idque si nunc memorare hic velim,

Quam fideli animo et benigno in illam et clementi fui,

Vere possum, ni te ex ipsa haec magis velim resciscere.

Namque eo pacto maxime apud te meo erit ingenio

fides,

Cum illa, quae in me nunc iniqua est, aequa de me

dixerit. 25

Neque mea culpa hoc discidium evenisse, id testor

Deos.

Fodere) V. l. *latus meum*.*Audiui*) Id. *omnia*.*Possum*) Al. *possim* male.*Discidium*) Al. *dissid*.

17. *Noli fod.*) « Videbatur vero Laches Phidippum durius tuodere seu digito seu cubito, idq. monendi gratia. » WEST. Huc conf. Iuvenal. Sat. III, vs. 531: « Servus erit minus ille miser, qui *foderit* agrum, Quam dominum. » Et Hor. Ep. I, 6, 50, ubi Lambin. « extrema manu pulsus admonere. » *Iussi*. Sic admonitus clara voce. *Scilicet*; cf. Ad. IV, 7, 33, not.

18. *Omn. rem scio*) Par. explic. « Ex Parmenonc. »

19. *At ist.*) « At initio sententiae abrupte positum indignationis et commoti animi signum est. » WEST.

20. *Ego me scio etc.*) Haec et quae sequuntur ad Phidipp. conversus loquitur. *Cavisse ne ulla etc.* Quod aliis verbis esset, nihil commississe, quo ulla etc.

23. *Possum*) Sc. memorare ex vs. 21.

24. *Meo erit ingen. fid.*) Supra I, 2, 77.

Sed quando sese esse indignam deputat matri meae
Quae concedat, quaeque eius mores toleret sua modestia;

Neque alio pacto componi potest inter eas gratia:
Segreganda aut mater a me est, Phidippe, aut Philumena. 30

Nunc me pietas matris potius commodum suadet sequi.

LACHES

Pamphile, hand invito ad aures sermo mi accessit
tuus,

Cum te postputasse omnes res prae parente intelligo.
Verum vide, ne impulsus ira prave insistas, Pamphile.

PAMPHILE

Quibus iris impulsus nunc in illam iniquus siem? 35

Esse) Fa. ex o. l. s. *esse*. Non hab. l. antiq.

Quae — eius) *Quae-quaeque eius*. Sic mutata Be. probantur et mihi. Vulg. *Cui — cuiusque*. Habebat antea l. Bemh. *Quae conced.* a manu secunda, Guyet. et Gronov. probantib. Altera mutatio Be. *Eius*. Aequè mihi placet prae vulg. lectione, *cuiusque*. Al. leg. *cuius* omisso *que*. Hoc modo Be. nodum solvit, quo vulgata lectio impeditur.

Haud) Pax. aut prave.

Ira) V. l. contra *Philamenam*.

27. 28. Donatus et post eum alii falsa lectione impediti miris modis se torquent, nec se poterunt expedire. Contra Bentleii horum, versum correctio ea est, ut inde interpretatio sponte sua sequatur. *Mores tal.* Maluit *mores* quam iniurias dicere. Ad. III, 3, 77.

29. *Neq. alio pacto etc.*) Cf. Andr. IV, 4, 52. *Componi potest etc.* Conf. Ph. IV, 3, 16, 17.

30. *Segreganda*) Cf. infra V, 2, 23. *Segregari* enim dicitur mulier a viro; item vir a muliere; cf. infra V, 1, 26, et 2, 30.

31. *Nunc me pietas etc.*) Cf. supra

4, 33, 44. *Me suad.* Verh. *suadere* cum accusativo vid. Phaedr. I, 15, 6, ubi Burmann.

32. *Haud invito ad aures etc.*) Quia nimirum placet tua pietas.

33. *Cum te postputasse etc.*) Cf. Ad. II, 3, 9. *Omnes res.* Eleganter plus dixit, *omnes res*, quam si diceret, uxorem.

34. *Verum vide ne etc.*) « Leniter et suadenter. » DONAT. Prave. Contrarium *phile*, ut Heant. I, 1, 107. *Inst.* Cf. Phorm. I, 4, 15. Ne iu praeposito perseveres.

35. *Quib. iris*) Plurali num. *iris* dixit pro irae causis.

Quae nunquam quicquam erga me commerita 'st,
 pater,
 Quod nollem; et saepe meritam quod vellem, scio,
 Amoque et laudo et vehementer desidero.
 Nam fuisse erga me miro ingenio expertus sum;
 Illique exopto, ut reliquam vitam exigat 40
 Cum eo viro, me qui sit fortunatior:
 Quandoquidem illam a me distrahat necessitas.

PHRIDIPPO

Tibi in manu est, ne fiat.

LACHES

Si sanus sies,

Iube illam redire.

PAMPHILVS

Non est consilium, pater.

Matris servibo commodis.

LACHES

Quo abis? mane,

45

Miro) Id. *fideli*.

Sanus) Al. *satis*.

36. *Commerita est*) *Commereri* in malam part. accipitur item Andr. I, 2, 112.

37. *Quod nollem etc.*) Antitheta vide, *Quod nollem, quod vellem; commerita est, et meritam*. Vnde vero ornatus prodit orationis. *Meritam*. Sic il. in bono sensu, Andr. I, 5, 46.

38. *Amoq. et laudo et etc.*) Videamus particulas *que et et*, quoniam ordine non inusitato sequuntur. Ad. I, 1, 39, ubi nota. Praeterea notandum est Pamphilum amore compulsus loqui et agere, quamquam nunc temporis noluit, in fine tamen valde cupiat speratam reducere uxorem. Tanta enim est oeconomia materiae.

39. *Miro ingen.*) H. e. mirifico, singulari. Virg. A. VIII, 57: «ad- iungi generum *miro* preparabat amo- re.»

40. *Vt reliq. vit. exig.*) «Satis fle- biliter dixit: *reliq. exig.*» DONAT.

42. *Quandoq. ill. a me etc.*) Excusa- tio repudii a necessitate.

43. *Tibi in manu est, ne etc.*) «Tui arbitrii res est.» WLSL. Infra IV, 4, 44.

44. *Non est consil.*) Lenis recusa- tio, ne dicat, nolu reducere. Tacit. A. I, 1: «Inde *consilium* mihi, pauca de Augusto — trahere.»

45. *Matr. serv. commod.*) «Hoc verbo necessitatem, qua cogor, ostendit.» DONAT. Ceterum forma *servibo* est antiquitas unitata,

Mane, inquam. quo abis?

PHIDIPPO

Quae haec est pertinacia!

LACHES

Dixin', Phidippe, hanc rem aegre laturum esse eum?
Quamobrem te orabam, filiam ut remitteres.

PHIDIPPO

Non credidi aedepol adeo inhumanum fore.

Ita nunc is sibi me supplicaturum putat?

Si est, ut velit reducere uxorem, licet;

Sin alio est animo, renumeret dotem huc, eat!

LACHES

Ecce autem tu quoque proterve iracundus es.

PHIDIPPO

Percontumax redisti huc nobis, Pamphile.

LACHES

Decedet ira haec; etsi merito iratus est.

PHIDIPPO

Quia paulum vobis accessit pecuniae,

Rem) Quod a domo mea recessit Philumena.

Remitteres) L. antiq. colloc. ut fil. remitt.

Renumeret) V. L. reddat, quod ei dedit.

Decedet) Al. iam.

Paulum) Al. paululum.

46. Quae h. est pertinac.) Cf. supra II, 1, 5.

47. Dixina?) Dixerat enim supra II, 1, 19.

48. Quamobr. te orabam etc.) Sic artificiose dicit, id a se praedictum esse supra II, 1, 19.

49. Adeo inhum.) Acerbe addit adeo, quasi iratus.

50. Supplicaturum.) «Parum est, satisfactorum; supplicaturum addit.»

DONAT. «Eadem sententia.»

51. Renum. dot.) H. e. reddat. «Est enim dos id, quod datur marito a muliere,» Fab. Theat.

53. Ecce autem etc.) «Admirantis formula,» WEST. Proterve, immoderate, inperbe.

54. Percontumax.) «Proprie contemtor potiorum.» DONAT. Percontum. redisti. «Magnae indignationis est, absentes alloqui.» DONAT. Abiit enim Pamphilus inde a vs. 46.

55. Deced. ira h.) Cf. infra V, 1, 15. Et Curt. VIII, 1, «postq. ira mente decesserat.»

56, 57. Quia paul. vob. etc.) Quod sc. Phania eis reliquit; conf. vs. 13. Similis sententia Liv. I, 34: «quom divitiae iam animos facerent.» Ibid.

Sublati animi sunt.

LACHES

Etiam mecum litigas?

PHIDIPPO

Deliberet, renuntietque hodie mihi,

Velitne, an non, ut alii, si huic non est, siet.

LACHES

Phidippe, ades, audi paucis. abiit. quid mea? 60

Postremo inter se transigant ipsi, ut lubet:

Quando nec gnatus, neque hic mihi quicquam obtemperant,

Quae dico, parvi pendunt. porto hoc iurgium

Ad uxorem, cuius haec fiunt consilio omnia,

Atque in eam hoc omne, quod mihi aegre est, evomam. 65

Sublati) V. I. elati.

Obtemperant) « Hic versus et qui sequuntur Guyeto insitii videntur. » We.
Cuius haec fiunt) C. G. ch. miro ordine hoc, haec fiunt cuius.

Plaut. Stich. II, 2, 28. *Animi*, h. e. superbiore, insolentiores. *Et me. litig.* « Invidiose, quasi iam eam Pamph. litigaverit. » DONAT.

58. *Delib. renunt. h. mihi*) « Fero-
eius quam socerum deceret. » DONAT.

59. *Velitne*) Sc. reducere uxorem;
cf. vs. 51. *Pt alii sit*, Subandi viro
uxor. Vt alius eam habeat uxorem.

60. *Phidippe, ades*) Sic nomine ap-
pellato solent mitigare iratos. *Audi
paucis sc. verbis.* Ad. V, 3, 20. *Abiit*,
filius.

61. *Post. int. se transig. ipsi*)
« Non enim haec votiva sunt, quib.
interesse delectet. » DONAT.

62. *Quando nec gnatus, neq. hic etc.*)
Invidiose haec dicit ut iratus.

63. *Porto hoc i. ad ux.*) « Putat
enim, eius causa puellam discessis-
se. » EVOL.

65. *Evom.*) « Bene evomam, quia
aegritudinem solet vomitus relevare. »
DONAT.

ACTVS IV, SCENA I

MYRRHINA. PHIDIPPVS

MYRRHINA

(secum)

Perii! quid agam? quo me vertam? quid viro meo
respondebo

Misera? nam audivisse vocem pueri visu 'st vagientis:
Ita corripuit derepente tacitus sese ad filiam.

Quodsi rescierit peperisse eam; id qua causa clam me
habuisse

Dicam, non aedepol scio.

Agam) C. G. m. dicam.

Visu 'st) Sic per apostroph. ed. Fa. Mu. Par. al. At Erasmi. explicite, *visus est*.

Corripuit) V. I. subito intravit.

« Mire in hac scena iterum rixa est senis atque anus: et tamen varie et alio modo, ut mores inter se diversos, et tamen notos possumus agnoscere. » Ita Donat. Sed ab altera parte Eugr. haec: « Ingressus Phidippus invenit filiam parturientem, primum adulterii crimen intendens. Sed hoc breviter frangit, quia ex illa parit, cui nupt. data est. Post inducit crimen iniuriarum, quod partum celaverit. Egressa igit. mulier, quaerit consilium, quemadmod. respondeat, quod pater cognoverit partum. Et consilium utique ad hoc quaerit. »

1. *Quo me vert.*) Cf. Heaut. V, 1, 73. *Quid viro etc.* Eun. IV, 7, 40.

2. *Audiv. visus est*) Sc. vir sen maritalis ingressurus. Sup. III, 1, 38.

3. *Ita*) Cf. III, 4, 9. Nam quia *corrip. tacit. sese*, inde patet eum *audivisse vocem vagient.*

4. *Quod*) « Pro nam, aut itaque, » DONAT. Sed Donat. non cepit. Nam, *Quod*, est ad diction. *Pep. eam referendum*; cui respondeat *id*, quod sequitur. *Id qua causa etc.* H. e. Quam causam dicam, cur ego partum filiae *clam habuerim*, non *aedep. scio*. Sed concinnius dixit Poëta et elegantius. *Clam*, adverb. est, non praepositio. Aliter infra IV, 35.

5. *Non aedep. scio*) « Ideo quia vera causa dici non potest. » DONAT.

Sed ostium concrepuit. credo ipsum ad me exire.

(*viso Pamphilo*) nulla sum.

PHIDIPPO

(*secum*)

Vxor, ubi me ad filiam ire sensit, se duxit foras,
Atque eccam video. quid ais, Myrrhina? heus, tibi dico.

MYRRHINA

Mihine, mi vir?

PHIDIPPO

Vir ego tuus sim? tu virum me, aut hominem depu-
tas adeo esse?

Nam si utrumvis horum, mulier, unquam tibi visus
forem, 10

Non sic ludibrio tuis factis habitus essem.

MYRRHINA

Quibus?

PHIDIPPO

At rogitas?

Peperit filia. hem, taces? ex quo?

MYRRHINA

Istuc patrem rogare est aequum?

Perii! ex quo censes, nisi ex illo, cui data est nuptum,
obsecro?

PHIDIPPO

Credo; neque adeo arbitrari patris est aliter. sed de-
miror,

Quid ais) Al. *agis* pro *ais*. Commode. Neq. enim loquuta esse videtur
Myrrhina quidquam.

Sim) Al. *sum* perpetuum.

Notand. est plura dicturam subito
crepita ostii interrumpi.

8. *Atque eccam* etc.) Cf. Andr. II, 3, fin. « Apparet mulierem fugere, et viri aversari praesentiam. » DONAT.
Mihine etc. Cf. Andr. V, 2, 8.

9. *Tu vir. aut homin.*) Vtrumq. hoc, et *vir*. et *homin.* per eminentiam sume.
Deput. esse; cf. Andr. IV, 3, 2.

11. *At rogit.*) « Bene irascitur in-
terroganti. Nam interrogare quae
sciat, imprudentiae est. » DONAT.

12. *Tuces?*) Itid. Eun. IV, 4, 28.
Ist. patrem etc. « Mira calliditas. »
DONAT.

14. *Credo*) Sc. filiam peperisse ex
marito suo. De partu quidem mati-

Quid sit, quamobrem tantopere omnes nos celare vo-
lueris ¹⁵
Partum; praesertim cum et recte et tempore suo pe-
pererit.
Adeon' pervicaci esse animo, ut puerum praeoptares
perire,
Ex quo firmiorem inter nos fore amicitiam posthac
scires,
Potius, quam advorsum animi tui libidinem esset cum
illo nupta.
Ego etiam illorum esse culpam hanc credidi, quae to
est penes. ²⁰

MYRRHINA

Misera sum.

PHIDIPPO

Vtinam sciam ita esse istuc. sed nunc mi in mentem
venit,

Volueris) Codd. quid. We. volueritis.*Pepererit*) Lindenbr. C. Reg. peperit.*Advorsum*) Par. p. var. advorsus.*Illorum esse*) C. G. m. invert. esse illor. Sup. script. Pamphili et Sostratae.*Ita*) In MS. Lindenbr. ita abest.

tali persuasus est Laches a muliere,
sed aliud crimen intendit, quod ista
celaverit partum.

15. 16. *Omn. nos cel. Part.*) Cf.
III, 2, 40. « Antiqua locutio, illam
rem celo te. » DONAT. *Recte; conf.*
Heaut. I, 1, 107. Significare videtur
per recte, quod ex legitimo matrimo-
nio illa pepererit. Supra III, 3, 39.
Temp. suo, h. e. septimo mense, quo
etiam, ex opinione certe Lachetis,
possit fieri, ut partus integer edatur.
Aliter sensit peritior femina; cf. III,
3, 34, 39. Haec interpretatio mea.
Sed quam alii aliam dederint, prae-
fero.

17. *Pervic. esse animo*) « Pervicax

est perseverans cum quad. vi. » DON.
Adeone perv. esse an. Cf. Andr. IV,
2, 6, not.

18. *Ex quo*) Sc. puero, tanquam
pignere caro matrimonii.

19. *Potius*) Abundat quidem *Po-
tius* propter *praeopt.* sed constructio-
nem periodi membrorum adjuvare
videtur. *Libid.* Cf. Heaut. II, 1, 4,
not. *Cum illo nupta.* Haec syntax.
etiam Ciceronis est, ad Fam. 15, 31
« cum regis filio nupta erat. »

20. *Etiam*) Pro adhuc. *Te penes.*
Per metathesin pro *penes te*. Sanctius
autem in Min. I, 15, observat:
« Praepositio etiamsi postponatur,
non desinit vocari praepositio. »

Ex hac re quod locuta es olim, cum illum generum
cepimus.

Nam negabas nuptam posse filiam tuam te pati
Cum eo, qui meretricem amaret, qui pernoctaret foris.

MYRRHINA

(*secum*)

Quamvis causam hunc suspicari, quam ipsam veram,
mavolo. 25

PHIDIPPO

Multo prius, quam tu, illum scivi habere amicam,
Myrrhina;

Verum id vitium nunquam decrevi esse ego adoles-
centiae:

Nam id omnibus innatum est. at pol iam aderit, se
quoque etiam cum oderit.

Sed ut olim te ostendisti, nil cessavisti eadem esse
usque adhuc,

Ex) Be. ed. *De*, Donatum sequutus ad Hee. IV, 4, 89, ita citantem.

Mavolo) Hoc Plautin. verb. hab. aliq. MSS. Fa. ac Be. Ceteri *malo*.

Illum) We. leg. *illum* post *illum*.

Aderit) MS. *Lips. tempus*. Itid. C. G. m. et Bru. C. e. cum nota, *prae se-*
nectute.

Etiam) Guyet. existimat quoque glossam esse, etiam genuinum. At utrumq.
hoc it. est, infra V, 1, 8.

Eadem) We. p. var. *eand*. Sic et Mu. qui ordinat, *te ostend. eand. esse*,
indul. cess. usque adh.

22. *Ex hac re*) Post haec verba
West. posuit comma, explicans ipsa:
« Ex oribus Pamphili. » Sed placet
Guyet. qui exponit. « Ex hoc » quod.
Euu. V, 5, 31, not. *Cepim* Par.
« eligimus. » Sic it. Liv. VI, 28: « lo-
cum cepisse, pro » legisse. »

23. *Negab. nupt. te pati*) pro diceb.
Nupt. te aegre ferre. Vnde etiam su-
spicatur Laches partum illum celasse.

24. *Qui pernoct. for.*) Propl. illud
quod: superiora declarant, I, 2, 18.

25. *Quamvis*) Pro quamlibet. *Ve-*
ram cau. 36. III, 3, 22, 13. Quod

cum libere confessa erat Pamphilo,
id celare conatur maritum.

27. *Id vit. nung. etc.*) « Exemplum
disciplinae Atticae. » WEST. Cf. Andr.
V, 3, 25.

28. *Nam id omnib. innat. est*) « Ama-
re in adolescentia. » DONAT. Heant.
V, 2, 4. *aderit, oderit*. Paromoion;
cf. Andr. IV, 3, 38. Sententia si-
milis est Iuvenal. VII, 34. « Tardia
tunc subeunt animos, tunc seque
suorum. Terpsichorem ordit iacunda et
nuda senectus. » Et Plant. it. Bacch.
III, 3, 13.

29. *Te te ostend.*) Cf. Euu. II, 3, 16.

Vt filiam ab eo abduceres; neu, quod ego egissem,
esset ratum. 30
Id nunc res indicium haec facit, quo pacto factum
vulneris.

MYRRHINA

Adeon' me esse pervicacem censes, cui mater siem,
Vt eo essem animo, si esset nostro ex usu hoc matri-
monium?

PHIDIPPO

Tun' prospicere aut iudicare nostram in rem quod sit
potes?
Audisti ex aliquo fortasse, qui vidisse eum diceret 35
Exeuntem aut introeuntem ad amicam. quid tum
postea?

Si modeste ac raro fecit. nonne ea dissimulare nos
Magis humanum est, quam dare operam, id scire,
qui nos oderit?

Neu) C. G. m. et Hal. *ne*, idq. verius videtur, quam *neu* non sequatur, nisi *ne* precedente. Infra 2, 11. Nisi forte *tò nihil va. 29*; locum *toù* ne obtinere putetur.

Egissem) V. I. *nuptias*.

Censes) Ed. 1469, *ei* ante *cui*.

Neu) Sic Be. ut *neu* in arsi esset, non in thesi. Vulg. *ex usu ess. nost.*

Potes) In C. G. m. et Hal. hunc vers. Myrrhina continuit; sequens de-
mum tribuitur Phidippo.

Ea) Be. *ea*, num. plurali offensus, ex auctorit. Codd. suor. amittit. At
vero item plurali Poëta utitur infra vs. 46, quemadmod. supra 2, 2.

30. *Vt fil. ab eo abduc.*) Cf. infra
V, 1, 22. *Neu* quod ego etc. Hoc ni-
hil aliud est quam quod Laches di-
xerat in Socratem supra II, 1, 5.
Ibid. Heint. V, 3, 5.

31. *Id n. res indic. h. fac.*) Cf. Ad.
IV, 4, 8, 9. *Fact.* vol. Cf. Ph. II, 3,
85. Significatur autem, ut filia ab
filio abduceretur.

33. *Si ass. nostr. ex um*) Si nobis
utile esset.

34. *Tunc prospic.*) Ad. I, 2, 47.
Nostr. in rem; cf. II, 2, 7, not.

35. *Qui vidisse eum diceret*) «Non,
qui vidisset.» DONAT.

36. *Quid tum postea?*) «*ἰδιωτικῶς*,
quo contemnuntur crimina leviora.»
DON. ENN. II, 3, 79.

38. *Human. est*) Cf. Heint. III, 2,
41. Ad. IV, 5, 53. Nota, *Magis hu-
man.* pro *humanus*, Terentianus more.
Id scire qui etc. Sensus est, id. sedulo

Nam si is posset ab ea sese derepente avellere,
Quacum tot consuesset annos, non eum hominem
ducerem 40

Nec virum satis firmum gnatae.

MYRRHINA

Mitte adolescentem, obsecro,
Et quae me peccasse ais. abi, solum solus conveni.
Roga, velitne uxorem, an non: si est, ut dicat velle se,
Redde: sin est autem ut nolit, recte ego consului
meae.

PHIDIPPVS

Si quidem ille ipse non volt, et tu sensi esse in eo,
Myrrhina, 45
Peccatum; aderam, cuius consilio fuerat ea par pro-
spici.

Is) C. G. m. ipse.

Quacum) Al. Quicum.

Abi) Be. iugerit eum frigide; cf. Eun. III, 5, 31.

Sensi) Ita legeud. putab. Fa. Durum est quidem sensi, sed durius quod Cicero adferi, extinxisti, de Or. II, 46. Vulg. sensisti, contra trochaici leges.

percontari aut delegere, quo detecto magis odium mereamus. Nam si quos temere prodimus invitos, ab iis non iniuste odio habemur. Qui; cf. Andr. IV, 4, 52, not.

39, 40. Nam si is posset etc.) His enim significat, viri esse vel hominis firmissimi, si quid, etiamsi minus laudabile ceperit semel, non protinus omittere. Ac merito haec Lachetis sententia probatur. Nam qualis amator, talis idem gener facile poterat putari. Ab ea se se avell. Cf. Eun. III, 3, 14. Quae. consuess. Ad. IV, 5, 32. Ducerem, aestimarem.

41. Nec sat. firmum) Sc. futurum. Andr. III, 3, 39. Mitte adol. et quae etc. Ad. II, 1, 31. « His verbis solennis communitia argumenta continere, » DUNAT. Ceterum bene re-

petit adolescent. quia illo dixerat, vit. adolescentiae, vs. 27.

42. Sol. sol. conv.) Myrrhina calide ablegat maritum ad Pamph., qui fidem dederat, se rem celaturum; adeoq. solus, si redocere amplius nollit, culpam laturus erat.

43, 44. Si est, ut) Periphrasis Nostro familiaris, pro Quodsi dicat. Si est, sin est. Cf. infra 4, 15. Sic it. Cic. centies. Velle se sc. uxorem. Redde, remitte eam. Nolit sc. redocere. Recte ego cons. meas, filiae. Idque optime consiliū filiae arbitror celando partum.

45. Siquid. ille ipse etc.) « Notandum, quemadmodum. omnia, quib. se defenderit Myrrhina, in malam partem accipit Phidippus; et hinc magis accusat, unde illa se pergit. » DUNAT.

46. Peccatum) Culpam. Aderam;

Quamobrem incendor ira, te ausam facere haec in-
iussu meo.

Interdico, ne extulisse extra aedes puerum usque velis.
Sed ego stultior, meis dictis parere hanc qui postulem.
Ibo intro, atque edicam servis, ne quoquam elidri
sinant. 50

MYRRHINA

Nullam pol credo mulierem me miseriorem viverē.
Nam ut hic laturus hoc sit, si ipsam rem, ut siet,
resciverit,
Non aedepol clam me est, cum hoc, quod levius est,
tam animo iracundo tulit;
Nec, qua via sententia eius possit mutari, scio.

Te) Al. esse.

Haec) V. l. adducere eam domum.

Hic) C. G. m. sup. script. Pamphilus. Errat interpres, et magis sadiator
Bru. C. a. gl. Phidippus.

Eit) V. l. quod dicit me celare partum illius. Al. leg. leve.

conf. Eun. V, 2, 52. Cuius, viri sc.
Nam me virum, id dicere vult, oportuit
prospicere vel praecavere, non
te mulierem, alienis reb. ta admi-
scentem fuerat. Barbare dices,
faisset. Par, aequum.

47. *Facere haec*) Adnumerat Don.
singula haec; abducere filiam, celare
partum, exponere puerum.

49. *Interdico, ne etc.*) Cf. Ph. IV,
4, 27. *Interdicere* verb. praetorium.
Extulisse velis, pro effugas. Hanc
periphras. cum velle veteres sanant.
Lucret. II, 640. Ovid. Met. II, 745.

49. *Haec*) Per demonstrationem irati;
quasi diceret hanc perveniens; conf.
vs. 16. *Qui*, pro ut, quomodo.

50. *Edic.*) Cf. I, 2, 33; Eun. III,
5, 30, ubi hoc verb. particula *ne* se-
quente. Hoc enim animadvertitur
contra Donat. qui praecipit illud:

« Edicimus quod iubemus fieri; inter-
dicimus quod vetamus. » *Fieri, efferi*,
sc. puerum.

51. *Mal. me miserior*) Cf. Andr. I,
5, 10. Exclamatio dolentis. Itid. Plaut.
IV, 2, 51: « quis homo est me homi-
num miserior? Calliditas Myrrhinon
exhausta, hinc maiora metuentia; sed
catastrophis succedit, quas tristitia
mox mutabit.

52. *Pt hic laturus etc.*) Cf. supra
II, 2, 19, 20. *Ferre* autem dicitur
quid aut aequae aut inique vel gravi-
ter. *Si ips. rem.* Hoc nimirum, ex
adulterio filiam peperisse. Supra III,
3, 32.

53. *Qua via*) Quae ratione. Supra
I, 2, 16. *Sentent. eius.* Quae yri
sententia spectat nimirum ad puerum
tollendum; contraria uxoris, ad ex-
ponendum illum, *Supra III, 3, 40.*

Hoc mi unum ex plurimis miseriis reliquum fuerat
 Si puerum ut tollam cogit, cuius nos qui sit nesci-
 mus pater.
 Nam cum compressa est gnata, forma in tenebris no-
 sci non quita est,
 Neque detractum ei est quicquam, qui posset post
 nosci, qui siet.
 Ipse eripuit vi, in digito quem habui, virgini abiens
 anulum.
 Simul vereor Pamphilum, ne orata nostra nequeat
 diutius 60
 Celare, cum sciet alienum puerum tolli pro suo.

Reliquum) Script. Be. *reliquum*. Par. *relliq.* Muret. *relliquom*,

Tollam) V. L. *nutriam*.

Quita) Id. *ab ea*.

Ei) L. *autiq. tum*.

Nosci) C. G. m. *noscier*.

Anulum) In libb. quos vidi fere omnib. script. est *anulus* per unum n, non *annulus*, per duo. Duplum tamen, quod obviat fil ex consuetudine nostratum, cum pronuntiatione veterum potest conciliari; vid. ad Andr. 1, 1, 96.

55. *Hoc mihi un. ex reliq. etc.*) «Ex omnib. malis reliquum quum dicat, maximum malum significat.» DONAT.

57. *Compressa*) Cf. infra V, 3, 30, 34. Itid. Liv. I, 4: «Vi compressa Vestalis.» *Forma*, comprimentis. In tenebr. Cf. V, 3, 24. *Quita est*, autique pro quirit. Sallust. in Jug. 31, «sequitur.»

58. *Ei*) Par. in marg. «Qui compressit.» *Neq. detract. est quicq.* «Societ enim fieri.» DON. Atque Lindem. et Pecuvio ap. Fest. adfert: «Ποπα-

gnanti ego porro hunc vi detraxi anulum.» Et West. morem huiusmodi rei putat hic subesse antiquum, quem ex libb. sacris usque petiit, Genes. XXXVIII, 18.

59. *Erip. vi annul.*) Huic comparata, quod Bacchis dicit, infra V, 3, 23. *Ipse eripuit.* «Hic ad exitum spectat παρασχεῖν, quia per anulum fel cogulio.» DONAT.

60. *Orata nostra*) Innuat sine dubio superiora; cf. III, 3, 24, 25.

61. *Alienum puer.*) Proprie de Metro. Infra IV, 4, 27.

ACTVS IV, SCENA 2

SOSTRATA. PAMPHILVS

SOSTRATA

Non clam me est, gnate mi, tibi me esse suspectam,
 uxorem tuam
 Propter meos mores hinc abisse, etsi ea dissimulas
 sedulo.
 Verum, ita me Di ament! itaque obtingant ex te
 quae exopto mihi,
 Vt nunquam sciens commerui, merito ut caperet
 odium illam mei;

Gnate mi) L. antiq. *mi gnate*. Dac. hic demum facit initium act. IV, propterea quod scena vacua sit a personis.

Quae) V. L. *bona*.

Exopto) L. Bomb. *exoptem*.

Illam) Ita Fa. recte; cf. supra II, 1, 22. Vulg. *illa*.

Mater Sostrata comperit Pamphilum idcirco nolle reducere uxorem, quod vellet matris iniurias vindicare. Credit enim iurgio matris puellam discessisse. Et hoc igitur proprie agit Sostrata, uti rus ipsa discedat, si propt. praesentiam uxor redire non vult. «Sed alia causa est, cur Pamphilus non reducit, quis parere puellam vidit, et suspicatur ex alio: sed hoc celat.» EYEN.

2. *Propt. meos mor.*) «Mores proprie senum dicuntur: unde senectas

morosa etc.» DOX. Ea. Neutro genere utitur pro eam rem.

3. *Itaque*) Duae partes orationis pro et ita. *Itaq. obting. ex te*. «Pro se iurat, et ita rem Pamphilo probat, ut blanda sit.» DOX.

4. *Vt nunq. sciens etc.*) Haec integra constructio verborum, *ita me Di ament etc.* ut *nunq. commerui*, iurantia est. Hoc fere modo Cic. ad Attic. V, 15: «*Ita vivam, ut maximos sumptus facio.*» *Vt sup. od. illm.* Cf. supra II, 1, 22.

Teque ante quam me amare rebar, ei rei firmasti
 fidem. 5
 Nam mi intus tuus pater narravit modo, quo pacto
 me habueris
 Praeposita^m amoris tuo. nunc tibi me certum est con-
 tra gratiam
 Referre, ut apud me praemium esse positum pietati
 scias.
 Mi Pamphile, hoc et vobis et meae commodum famae
 arbitror.
 Ego rus abituram hinc cum tuo me esse certo de-
 crevi patre, 10
 Ne mea praesentia obstet, neu causa ulla restet re-
 liqua,
 Quin tua Philumena ad te redeat.

PAMPHILVS

Quaeso, quid istuc consili est?
 Illius stultitia victa, ex urbe tu rus habitatum migres?

Quam) Be. ex veterr. quod pro *quam*.

Pietati) Sic l. Vict. In antiq. *pietatis*.

Certo) Al. *certe*.

Illius) V. l. *patris mei*.

Stultitia) Id. qua te increpabat.

5. *Teq. ante quam* etc.) «Ordo et sensus hic est: Et quod ante rebar, ei rei firmasti fidem meam etc.» Don.

6. *Nam mihi int. te pater* etc.) In-
 cipit nimirum superiora III, 5, 32 etc.
Me hab. Praepos. am. tuo. «Plus di-
 xit amoris tuo, quam si, uxori tuae,
 diceret. Itid. Valer. Placc. VI, 121:
 «raptor amorem.» Et Curt. IX, 6,
 17. Alexander ad amicos: «Grates
 ago, inquit, quod hodie salutem
 meam vestrae praeparatis.»

8. *Et ap. me praem. esse* etc.) Lo-

cus fere express. ex Plaut. Poen. V,
 4, 17.

9. *Mi Pamph. hoc et vobis* etc.)
 Rem duram dictura, vide quantis
 praeblanditur verbis, remq. praemol-
 liat.» Don.

10. *Certo decrevi*) Non satis habet
decrevi dixisse, sed addit *certo*; ne
 sit dissuadendi locus.

11. *Neu c. ulla restet*) Sc. vobis.

13. *Picta*) Cf. I, 1, 62; et 2, 93.
Rus ab. migr. Cf. II, 1, 27.

Non facies; neque sinam, ut, qui nobis, mater, maledictum velit,
 Mea pertinacia esse dicat factum, haud tua modestia. 15
 Tum tuas amicas te et cognatas deserere et festos dies
 Mea causa nolo.

SOSTRATA

Nil pol iam istaec mihi res voluptatis ferunt.
 Dum aetatis tempus tulit, perfuncta satis sum. satias
 iam tenet
 Studiorum istorum. haec mihi nunc cura est maxuma,
 ut ne cui meae

Pol.) Al. omitt. *pol.*

Istae) L. antiq. *istae*; quemvis et *istae*; Fa. narrante, gen. femina. nominativo plur. efferebat antiquitas.

Tempus) We. ed. *aetas*, *tempus*, nescio andc. Sed Par. *aetas* exhib. pro glossa.

Satias) C. G. m. *satietas*.

Iam) Id. et al. *mc.*

Meae) Be. ed. ex antiq. *mea*. At minus latine videtur *mea Longinquitas*, quam *meae Longinquitas aetatis*.

14. *Non facies*) Blande dissuadentis. *Neg. sin.* cf. Ad. II, 1, 14. *Qui nob. maledict. vel.* pro inimicissimus nobis. Hac enim periphrasi utitur, ne, poter inimica, dicat immodeste. *Maledict. velit.* Ead. syntaxi Cic. de Offic. III, 27: «consultum *velit*.»

15. *Mea pertinacia* etc.) Recte *per-*
tinacia: quippe quam Pamphili esse
 Phidippus dixerat supra III, 5, 46.
Modestia. Virtus haec mulierem de-
 cet in primis; cf. supra I, 2, 90; III,
 5, 28. Ad. V, 8, 7.

16. *Tum tuas amic. te* etc.) «In
 dissuadendo commiscuit et honesta-
 tem et utilitatem.» DONAT. *Amic.*
cognat. Conf. Heut. I, 2, 20. *Festos*
dies. Par. in marg. «dictum hoc se-
 stum *χρησίου*, cui praefer cognatos et
 affines nemo interponebatür.» Valer.
 Max. II, 1, 8.

17. *Mea causa nolo*) Eun. V, 8,
 40. «Et non est superbum, *nolo*, sed
 consuetudine dicitur.» DONAT. *Istae*
res. «Amicae, cognatae, dies festi.»
 DONAT.

18. *Dum aetat. temp. tul.*) Cf. Andr.
 I, 2, 17. *Aetatis*, h. e. adolescentiae.
 Sic Cic. de Offic. II, 13. *Tulit*, «pas-
 sum est, permisit.» DOX. *Perfuncta*
sat. sum. Ita Liv. I, 25: «ille proelio
 defungi festinat.» Subaudi, ex vs.
 17, istorum rerum voluptate. *Iam*,
 in senectute mea.

19. *Studior. istor.*) H. e. amoeni-
 tatum. «Vrsat. *Haec m. n. cura* etc.
 «Hoc nimis serio pronuntiandum.»
 DONAT. Ceterum conf. Virg. G. III,
 554: «ipse tibi tua *maxima cura*.»
Pt ne, pro ne, Nostre sane frequen-
 titud. Cic. Or. I, 29.

Longinquitas aetatis obstat, mortemve expectet meam.
 Illic video me esse invisam immerito. tempus est con-
 cedere. 21
 Sic optume, ut ego opinor, omnes causas praecidam
 omnibus,
 Et me hac suspitione exsolvam, et illis morem ges-
 sero.
 Sine me, obsecro, hoc effugere, volgus quod male
 audit mulierum.

PAMPHILVS

Quam fortunatus ceteris sum rebus! absque una hac
 foret, 25
 Hanc matrem habens talem, illam autem uxorem.

SOSTRATA

Obsecro, mi Pamphile,

Expectet) L. antiq. *exoptet*.*Immerito*) G. G. m. *immeritam*.*Illis*) V. I. *Philomenae et parentib. eius*.

Hac) Sic We. Par. itid. in MS. Lipa. sc. re, adeo ut *absque* sit praepositi-
 tio. At libb. s. et e. maxim. part. c. Douat. hab. *haec*, ut *absq.* adverb. valent
 pro *absque foret*, i. e. abesset.

Pamphile) Hunc vs. Guyet. male expungit.

20. *Longinqu.*) « Non tant. de loco,
 sed et de temp. longinquum et lon-
 ginitatem dixerunt. » WEST. Ita
 Liv. VII, 29. Lucret. II, 68, ubi
longinquit. it. pro senio. *Mort. ex-*
spect. Subaudi, quis: per zeugma
 verbor. *obst. expect.* Omnino autem
 morositatem senectutis excusat. Et
 parentes odio digni *expectati* appel-
 lantur. Ad. V, 4, 20.

21. *Illic video me esse* etc.) His cf.
 Menandr. Πιστὸν ἔχει Σπάρτην γέροντα
 ἢ σιχίη πέρυσι. *Invis.* Leniter non
 addit, cui. *Concedere*, abire rus; cf.
 vs. 10.

22. *Omn. caus. praecid. omnib.*)
 H. e. adimam. Cic. Verr. III, 64.
Omnib. « Bene omnibus dixit, ut spe-
 cialiter laceret nuntum, »

23. *Me hac suspic. exsolv.*) Cf. Inf.
 V, 3, 22. *Et illi m. gess.* Min. « ob-
 sequens, indulgens fuero. » Andr.
 IV, 1, 17. Ad. II, 2, 6.

24. *Quod*) Plenius, propter quod.
Vulg. male aud. mul. Respicit enim
 verba Lachetis sup. II, 1, 4. *Vulg.*
 Per contemptum. Andr. III, 4, 4.
 Heaut. II, 4, 6. Inde vulgares femi-
 nae. *Male aud.* Cf. Ph. Prol. 20.

25. *Quam fortun. cet. etc.*) Conf.
 Heaut. IV, 6, 21. *Absq. una h. for.*
 Comico. locutio est, cuius sensus
 patet as Ph. I, 3, 18: « Beat. ni un.
 hoc des. » Sed hanc unam rem uterq.
 illor. diverse accipiunt, Pamphilus
 de partu illegitimo sic putato, So-
 strata de abitione Philomenae.

26. *Ill. autem ux.*) Partic. autem

Non tute incommodam rem, ut quaeque est, in animum induces pati?
 Si cetera ita sunt, ut vis, itaque ut esse ego illa existumo,
 Mi gnate, da veniam hanc mihi reduc illam.

PAMPHILYS

Vae misero mihi!

SOSTRATA

Et mihi quidem! nam haec res non minus me male
 habet quam te, gnate mi. 30

Induces) C. G. m. *inducos*.*Et*) Codd. Be. *tu*.*Reduc*) C. G. m. *reducere*. Itid. Codd. Be.

cf. Enn. II, 3, 7, not. *Obsecro, mi Pamph.* Cum blandimento matris filio de se pietatis confirmationem redditarac. Quomodo id. egit vid. supra vs. 7, 8. Sed *ead.* deinde, sensu tō autem praecipue arrepto, descendit ad surum vs. 27, quam certe, pro ingenio pie matris, non nisi leviter sustinet tangere.

27. *Non tute in anim. induc.*) Cf. supra II, 1, 22. Et Da. vert.: «qu'il ne doit pas se mettre en tête.» *Incommod. rem, ut quaeq. est.* Per utrumq. hoc denotat onrum obiter, ut se, quod utiq. vitiavit, nominet ipsam. Atque recte mihi Da. exponit: «ne vous imaginez pas que ce que

vous avez là à souffrir si grande chose.» *Et quaeq. est,* pro ut ut est, utcumq. Sententia aulem verbor. in eo vestitur, quod saepe homines reb. ipsis multo minus vexentur, quam eorum opinionibus. Epictet. Euch. V.

28. *Si cetera ita s. ut vis*) Cf. Ad. I, 2, 59. *Itaq.* pro et ita.

29. *Da ven. hanc*) Vt se. reducās illam. Andr. V, 3, 30. *Mihi*, «propt-quam putas non reducendam.» Don. *Vae mis. mihi.* Exclamatio ingemiscantis. Sic Andr. II, 1, 2.

30. *Haec res me male hab.*) Cf. Andr. II, 6, 5.

ACTVS IV, SCENA 3

LACHES. SOSTRATA. PAMPHILVS

LACHES

Quem cum istoc sermonem habueris, procul hinc
 stans accepi, uxor.
 Istuc est sapere, qui ubicumque opus sit, animum
 possis flectere,
 Quod sit faciendum fortasse post, idem hoc nunc si
 feceris.

SOSTRATA

Fors fuat pol.

LACHES

Abi rus ergo hinc: ibi ego te, et tu me feres.

Istoc) V. I. Pamphilo.*Hinc*) Codd. Be. hic.*Qui*) V. I. quomodo.*Sit*) C. G. m. gl. interlin. aut ad manendum in urbe aut commigrand. rus.*Fuat*) C. G. m. foveat, sed a manu posteriore. Al. fiat. MS. Par. itid. absque *Fors* i. q. sit; sit, fiat.

« In hoc colloquio reconciliatio senum est post iurinum, mista disputatione Pamphili de non reducenda uxore. » DONAT.

1. *Procul*) Non ita longum spatium significatur, quin sermo alterius audiat. Vid. Perizon. ad Sanct. Min. I, 16. *Accepi* sc. auribus. Supra III, 3, 3.

2. *Ill. est sap.*) Conf. Eun. IV, 7, 12. *Anim. poss. flect.* Cf. Andr. III, 2, 9. Et Virg. G. IV, 516: « Nulla Venus, nulliq. animum flexere hy-menaei. »

3. *Quod s. fac. f. p. idem etc.*) « Id est, concedendum. Et vim necessitatis hoc verb. exprimit. » DON.

4. *Fors fuat pol.*) « Si tantum fors,

SOSTRATA

Spero ecastor.

LACHES

I ergo intro, et compone, quae tecum simul
Ferantur. dixi.

SOSTRATA

Ita ut iubes, faciam.

(*abit, modesta semper viro obsequens*)

PAMPHILVS

Pater.

LACHES

Quid vis, Pamphile?

PAMPHILVS

Hinc abire matrem? minime.

LACHES

Quid ita istuc vis?

PAMPHILVS

Quia de uxore incertus sum etiam, quid sim faoturus.

LACHES

Quid est?

Quid vis facere, nisi reducere?

PAMPHILVS

Equidem cupio, et vix contineor.

Contineor) L. antiq. continoo.

tuna sequo faveat. » EREN. *Fiat*, a
gr. *φύω*; unde superest sui et futurus.
Sed Ving. antiqua forma ulitur, Aen.
X, 108: « Troa Antulussa fuit. » Et
valet suo antiquae pro sum. *Ibi ego te*
sc. formam. Zeugma.

5. *Compone*) H. e. stipa, collige.
Sic Plaut. Mil. IV, 7, 21: « Omnia
composita sunt, » i. e. parata. Bene
admonet ita: quia mulieres, « *Dum*
moliantur, dum etc. » Heaut II, 2, 11.

6. *Dixi*) Ph. II, 3, 90. Cum vi
asseverandi et interminandi. *Ita ut*

iub. fac. Sic it. servus hero imperan-
ti, Eun. II, 1, 1. *Pater*, supplicantis.
7. *Minime*) Sic constanter filius,
ut supra 2, 17. *Ita istuc*, emphaticae.

8. *Quid est?*) Hoc et superius,
quid ita istuc vis? eo vultu pronun-
tiantur, ut consilium Pamphili et
verba videatur contemnere pater.

9. *Quid. v. f. nisi etc.*) « Sic lo-
quitur Laches, ut filius non auderet
praecise negare » DON. *Vix contineor*,
sc. quin reducam, Eun. V, 2, 20.

Sed non minuam meum consilium: ex usu quod est,
id persequar. 10

Credo ea gratia concordēs magis, si non reducam, fore.

LACHES

Nescias. verum id tua refert nihil, utrum illae fue-
rint,

Quando haec abierit. odiosa haec est aetas adolescen-
tulis.

E medio aequum excedere est. postremo nos iam
fabulae

Sumus, Pamphile, « Senex atque Anus ». 15

Sed video Phidippum egredi per tempus. accedamus.

Quod est) V. L. *id quod est utile.*

Magis) Fa. *magis* deleuit, quod Be. retinendum putat.

Non) Nec Be. nec Bo. non eliminantibus assentior. Nam mihi quidem e sermone pensato Pamphilus videtur non *reducendam* satius putare, quam *reducend.* Philumenam; cf. infra 4, 12.

Nescias) C. G. u. et Hal. add. *nequeas*, Speciam glossae habet.

Abierit) L. Bemb. *aberit*.

Aequum excedere est) Al. colloc. *aeq. est exc.*

10. *Non min. meum consil.*) I. e. non mutabo quod cepi consilium. Andr. II, 3, 18. *Ex usu quod est*; cf. Eun. V, 8, 47. *Id perseq.* Cf. Andr. III, 4, 54. Composit. verb. pro simplici.

11. *Concordes*) Par. in marg. « Socrata et Philumena. »

12. *Nescias*) Utrum concordēs futuri sint, an discordēs. » Dox. *Perum*, affirmantis. *Id tua ref. nih.* Cf. Eun. II, 3, 29. *Vtrum*. « Vnum de duob. significat. » Dox.

13. *Haec est aet.*) H. e. senilis. Nunc mitigator culpam discordiae a persona ad aetatem transfert Socratae. *Adolesc.* Heaut. III, 3, 43.

14. *E medio exced.*) Utrum e vita an ex urbe, dubitat Dox. Hic id. mox hanc phras. *E med. excedere* vi oppositi explicat recte. Nam in medio stare, dicitur supervacuus vel molestus. *Fabulae*. Par. explic. « Multus de nobis sermo est dedecoris et ignominiae plenus. »

15. *Senex atq. An.*) Hoc pronuntiand. quasi initium fabulae. Ceteri modi solet esse. *Fuit olim*; vid. Andr. V, 4, 20.

16. *Per temp.*) I. e. opportune. Andr. IV, 4, 44. *Acced.* Cf. Ad. III, 2, 11.

ACTVS IV, SCENA 4

PHIDIPPVS. LACHES. PAMPHILVS

PHIDIPPVS

Tibi quoque aedepol iratus sum, Philumena,
 Graviter quidem. nam hercle abs te est factum tur-
 piter;

Etsi tibi causa est de hac re: mater te impulit;
 Huic vero nulla est.

LACHES

Opportune te mihi,
 Phidippe, in ipso tempore ostendis.

PHIDIPPVS

Quid est?

5

Sum) L. antiq. invert. *sum irat.**Factum*) Sic Codd. Be. Vulg. *fact. est.**Turpiter*) V. I. *quod celesti partum.**Mater*) Donat. leg. *mater*; et Codd. Be. *quae.*

In hac scena ad remotionem ultimi
 erroris, Boecchide advocando, acce-
 ditur, ac deinde turbis ceterarum
 rerum sedatis catastrophe paratur.

1. *Tibi quoq.*) «Quasi dicat: Non
 solum matri tuae, aut etiam socru
 tuae.» Dox. Notand. est insuper,
 Phidipp. «puerpera modo egressum,
 quo paulo ante secund. I, vs. 50 in-
 traverat.»

2. *Graviter, quid.*) Etsi leniter illam
 partus causa incusat, adiicit tamen q,

Graviter, h. e. vehementer. Atqui
 leniore voce, quam quae debeat pro
 re graviore, haud dubie utatur.
Abs te fact. turp. «Quod abscesserit
 (abscesseris) domo mariti.» Haec
 enim «Don. rectius suppleri existi-
 mo, quam quae ab alijs solent.

3. *Etsi tibi etc.*) Etsi habes quo te
 excuses. *Causa*, defensio; cf. Ph. II,
 1, 4, 7.

4. *Huic vero*) «Ipsi matri scilic. »
 DONAT.

PAMPHILVS

(Haec seorsim anxie dicit)

Quid respondebo his? aut quo pacto hoc operiam?

LACHES

Dic filiae, rus concessuram hinc Sostratam,
Ne revereatur, minus iam quo redeat domum.

PHIDIPPVS

Ah,

Nullam de his rebus culpam commeruit tua.
A Myrrhina haec sunt mea uxore exorta omnia. 10

PAMPHILVS

Mutatio fit.

PHIDIPPVS

Ea nos perturbat, Lache.

PAMPHILVS

(secum)

Dum ne reducam, turbent porro, quam velint.

PHIDIPPVS

Ego, Pamphile, esse inter nos, si fieri potest,

Operiam) Al. *aper*. Itid. C. G. m. c. gl. *propt. quod Philumenam nolo reducere*.

Mutatio fit) Guyet. dictiones *Mutat. fit* non capiens deleuit. Rectius Be. tribuit Pamphilo, quod is secreti conscius a seuib. se avertens loquatur.

6. *Quid resp. his*) Quo me illis excusam. Heaut. III, 3, 49.

7. *Dic. filiae*) « Blande non addidit, tuae, quasi dicat, communi filiae. » Don. *Rus concess. h. Sostr.* Quod sc. iusserat Laches; cf. 3, 5.

8. *Min. i. quo red.*) Ordina, quo min. i. red.

9. *De his reb.*) Itid. fere supra vs. 3, « de hac re. » Tua, uxor.

11. *Mutatio fit*) Primo gaudet Pamph. ita dimoveri a matre suspicionem, tum sperat inde effugium sibi parari. *Mutatio.* « Commutatio, conuersio rerum, μεταστροφή. Sic

Farn. recte. Sed quod West. de mutatione theatri somniat, non caro. Melius probat. schol. Guelf. ita: *mut. fit*, de uxore tua ad meam q. d. uxorem tuam putabamus esse in culpa, sed non est, immo mea. » Ea, Myrrhina, *Perturb.* Cf. Andr. III, 4, 22.

12. *Dum. ne reduc.*) Cf. 3, 10. *Turb. porro.* Sic Plaut. Most. III, 1, 15: « tumultuentur et litigent. » *WASTARE. Quam*, « quantum. » Don.

13. *Ego, Pamph. esse etc.*) Vid. ad Andr. I, 1, 6.

Adfinitatem hanc sane perpetuam volo;
Sin est, ut aliter tua siet sententia,
Accipias puerum.

15

PAMPHILVS

Sensit peperisse. occidi!

LACHES

Puerum? quem puerum?

PHIDIPPVS

Natus est nobis nepos:

Nam abducta a vobis praegnans fuerat filia,
Neque fuisse praegnantem unquam ante hunc scivi
diem.

LACHES

Bene, ita me Di ament! nuntias, et gaudeo
Natum illum, et illam salvam. sed quid mulieris
Vxorem habes? aut quibus moratam moribus?
Nosne hoc celatos tamdiu? nequeo satis,
Quam hoc mihi videtur factum prave, proloqui.

20

Praegnans) L. Bemb. et Vatic. teste *Fa. praegnans*.*Moratam*) V. l. *temperatam*.*Hoc*) C. G. m. *hic*.*Tamdiu*) Ibid. *deciuit*.

14. *Adfin. perpet.*) Nuptiarum quippe hoc votum est, aetatem esse ut durent atque perpetuae sint, cf. Virg. A. I. 37.

16. *Accip. puer.*) Donatus: «Iure; quia liberi patrem sequuntur.» *Accipias*, pro *Accipe*, *Occidi*. Desperantis est. Nihil enim habet Pamph. quod socero opponat. Scilicet ne dicat se recensare uxorem, Myrrinam data impedit fides.

17. *Puer. quem etc.*) Bene cum conseruatione animi: quod nunqu. fendo acceptat. Nobis sc. avis.

18. *Abducta a vob.*) Bene, non abierat, sed abducta f. ut magis sit culpa matris.

2. *Bene ita me Di etc.*) «Agit gratias nuntianti etc.» Don.

21. *Quid mulieris*) Cf. Eun. III, 4, 8; V, 1, 17. Cum contemptu quodam.

22. *Quib. moratam morib.*) H. e. institutam, praeditam. Dicit autem *moratus* in utraq. partem. Sic Liv. XXVI, 22: «multitudinem melius *morata*.» Id. XLIV, 23, *civitas bene morata*.» Et Donat. *morat.* pro participio habet, sine verbo.

23. *Nosne hoc celatos etc.*) «Non partem celatus dicit, sed praegnantem filiam fuisse.» Don.

24. *Quam hoc mihi etc.*) «Totum modeste, quamvis indignetur.» Don. *Fidetur*. De more comicor. indicativus pro subiunct. Eun. III, 3, 23,

PHIDIPPVS

Non tibi illud factum minus placet, quam mihi, Lache.

PAMPHILVS

Etiam si dudum fuerat ambiguum hoc mihi, 26
Nunc non est, cum eam sequitur alienus puer.

LACHES

Nulla tibi, Pamphile, hic iam consultatio 'st.

PAMPHILVS

(secum)

Perii.

LACHES

Hunc videre saepe optabamus diem,
Cum ex te esset aliquis, qui te appellaret patrem 30
Evenit. habeo gratiam Dis.

PAMPHILVS

Nullus sum.

LACHES

Reduc uxorem, ac noli advorsari mihi.

PAMPHILVS

Pater, si ex me illa liberos vellet sibi,

Mihi) Hunc loc. ap. Be. pro licentia eius plane mutatum videbis.*Lache*) Al. *Laches*.*Saepe*) MSS. quid. *semper*.*Aliquis*) C. G. m. sup. script. *natus*.26. *Dud. f. ambig. hoc mihi*) Sub.
Reduceremus uxorem, an non reducerem.27. *Nunc non est*) Sc. ambiguum mihi. *Eam seq. alien. puer.* = Metaphora a pecorib. quae ut mox nata fuerint, matres sequuntur. Don. Et Hor. Od. I, 23, 11: «desine matrem sequi.»28. *Nulla tibi etc.*) Sc. de reducenda uxore.29. *Hunc vid. s. o. diem*) Cf. Ad.III, 3, 30. *Diem*, ubi sc. nobis nasceretur nepos.30. *Cum ex te esset etc.*) Simili modo Virg. A. IV, 327.32. *Reduc. ux.*) Cf. supra I, 2, 48. Hoc id. sunserat, immo iusserat mater, supra 2, 29.33. *Pater, si ex me illa etc.*) = Finguntur hae causae, quod alienom illius animum videat. *Ex me*. Per ellips. sc. *natos*.

Aut se esse mecum nuptam; satis certo scio,
 Non clam me haberet, quod celasse intelligo. 35
 Nunc, cum eius alienum a me esse animum sentiam,
 Nec conventurum inter nos posthac arbitror:
 Quamobrem reducam?

LACHES

Mater quod suasit sua,
 Adolescens mulier fecit, mirandumne id est?
 Censen' te posse reperire ullam mulierem, 40
 Quae careat culpa? an quia non delinquant viri?

PHIDIPPVS

Vosmet videte iam, Lache et tu Pamphile,
 Remissan' opus sit vobis, reductan' domum.

Quod) Sic l. Bemb. recte. Donat. quae. Al. quem sc. partum.

Arbitror) Be. cum Muret. arbitrer, idq. ob sentiam vs. 36, et Nec partic. copulativam subsequens. Recte. At hic quoq. maxime Be. ut fere solet ubique Terentium ex norma magis oratoris quam pro quotidiani sermonis licentia mutaturus mihi videtur; atque in eo mecum etiam We. consentit ad vs. 24, dicens, more comico indicativum usurpare Nostrum pro subiunctivo, quod id. Plauto sit familiare. Supra vero vs. 24, it. erat dicend. videatur pro videtur.

Remissan' — reductan') L. antiq. Remissam — reductam. In al. libb. per n, in fine, ut sit, Donat. narrante, Remissane, reductane. Quod utrumq.

34. Sat. certo scio) Cf. Heaut. I, 1, 19. Sed h. l. pronom. id addend. ut sit, id sat. c. scio.

33. Clam me hab.) Ibid. Plant. Merc. II, 3, 26: «nihil potest clam illam haberi.»

37. Nec convent.) De convenit, imperson. verbo cf. I, 2, 103.

38. Quamobr. reduc.) Cf. III, 5, 2, 3. Quas repudii causas h. l. patri patefacit, eas illic nondum ausus est. Mat. q. suas. sua. Nota usum τοῦ sua, de quo Sanct. Min. II, 12, ubi simile exemplum, «quam eum (An nibalem) cives sui accusarent.» Val. Max. IV, 3. Ad haec cf. infra V, 4, 6, ubi eum it. pro eius.

39. Adolesc. mul.) Quod adolescens, eo imperitior est matre ipsa suadente.

40. Censen' te posse etc.) Cf. Ad. IV, 2, 40. VII. mulier'. «Quasi dicat, si haec repudiaveris.» DONAT.

41, 42. Vosm. videte) Considerato vobiscum, utrum vobis magis expediat.

43. Remiss. op. sit etc.) Remissa quid significet, de eo ambigunt interpretes. At ego vero in ipsius Terentii locutione persisto. Nam supra est I, 2, 112. Nemo remisit, iterum III, 5, 17. Sed eam i. remittet. In utroq. autem loco subeudimus ex contextu verborum, e domo Phidippi,

TERENT, Com. Tom. II,

R

Vxor quid faciat, in manu non est mea.

Neutra in re vobis difficultas a me erit.

45

Sed quid faciemus puero?

LACHES

Ridicule rogas.

Quicquid futurum 'st, huic suum reddas scilicet,

Vt alamus nostrum.

PAMPHILVS

Quem ipse neglexit pater,

Ego alam?

LACHES

Quid dixi? eho, an non alemus, Pamphile?

Prodemus quaeso potius? quae haec amentia est! 50

Enimvero prorsus iam tacere non queo.

Nam cogis ea, quae nolo, ut praesente hoc loquar.

Ignarum censes tuarum lacrumarum esse me?

Aut quid sit hoc, quod sollicitere ad hunc modum?

quidam edid. per apostroph. *Remission' redactan'.*

Futurum 'st) V. L. sive *reducatur Philumena an non.*

Ipsae) Donat. *ipse* et *ipsa* leg. quorum utriq. suam add. explicationem.

Me) V. L. *quas iudicati propt. Bacchid.*

Reducta. Centies dictum est, scilicet in domum Pamphili patris.

44. *Vxor, quid fac.*) In quam nimirum omnem contulerat culpam; cf. vs. 10. *In manu*, in potestate.

45. *Neutra in re*) Il. e. sive remittatur sive *reducatur Philumena*, promittit suam facilitatem.

46. *Sed quid fac, p.*) Itid. fere Eun. V, 1, 21.

47. *Huic*) Pamphilo. *Suum redd.* Quasi poposcerit quod enixe recusat.

48. *Vt alam nostr.*) «Scilicet Pamphili filium, uelut. meum, utrumq. nostrum.» DONAT. *Quem ipse neglex. pat.* Haec verba obmurmurasse sibi videtur Pamphilus. Ideo rogat pater, quid dixisti?

49. *Ego alam?*) Hoc erumpit ex animi affectu fortius.

50. *Prodem.*) Cf. Heaut. III, 1, 70. *Quae h. am. est.* Supra III, 5, 46.

51. *Enimvero prorsus iam etc.*) Partic. *Enimvero* vehementius affirmat. *Praesente hoc sc.* Phidippo. Omoion est operae pretium videre, quae reverentis praesentis hominis saepe solet adhiberi. Heaut. III, 3, 12; V, 4, 19. Infra vs. 90.

53. *Ignar. cens. tuar. lacr. etc.*) «Coniectura quod amet meretricem Pamphilus.» DONAT. Cf. sup. III, 2, 20, et 3, 25. Ex quib. locis lacrumas Pamphili videntur sinceræ.

54. *Sollicitere*) «Perturberis, commovere.» DONAT. *Ad hunc mod. h.* 2. immoderate. *Hunc pro talem.*

Primum hanc ubi dixti causam, te propter tuam 55
 Matrem non posse habere hanc uxorem domi.
 Pollicita est ea, se concessuram ex aedibus.
 Nunc, postquam ademtam hanc quoque tibi causam
 vides,
 Puer quia clam te est natus, nactus alteram es.
 Erras, tui animi si me esse ignarum putas. 60
 Aliquando tandem huc animum ut adducas tuum,
 Quam longum spatium amandi amicam tibi dedi!
 Sumtus quos fecisti in eam, quam animo aequo tuli!
 Egi atque oravi tecum, uxorem ut duceres.
 Tempus dixi esse. impulsu duxisti meo. 65
 Quae tum, obsecutus mihi, fecisti, ut decuerat.
 Nunc animum rursus ad meretricem induxti tuum;
 Cui tu obsecutus, facis huic adeo iniuriam.

Aedibus) Id. *rus.*

Animum) Al. *volo* abunde.

Adducas) Var. *abduc. adiungas.*

Duxisti) V. I. *eam.*

Obsecutus) C. G. in. script. *obsequut.* Hoc verb. *obsecut.* itemq. *fac. iniur.*
 Be. quasi per loquacitat. senilem vs. 68, 70, end. repetita immerito fastidit.
Iniuriam) Guyet. hunc vs. expungit.

55, 56. *Dixti te propt. t. Matrem*
 etc.) Hoc Pamph. in scena quidem
 nullibi dixerat, nisi id coniciatur ex
 loco illo, 3, 11.

59. *Alteram*) Sc. causam.

60. *Erras, si putas*) Itid. fere
 Heaut. I, 1, 53. Ipse tamen errat pa-
 ter, qui filium errare suspicatur. Su-
 pra III, 1.

61. *Aliquando tand.*) Ordo nsita-
 tior, *tand. aliquando.* Hoc, «ad uxore-
 rem.» Mix. *Anim. ut adduc. t.* cf.
 infra V, 3, 38.

62. *Quam long. spat. etc.*) Liv. I,
 37: «consulendi res non dabat spa-
 tium.»

63. *Sumt. quos fec. in eam quam*

etc.) Sic conqueritur alius pater in
 Heaut. V, 1, 57; alius it. in Andr. V,
 3, 21, 22. *An. aequo tuli;* cf. Andr.
 II, 3, 23.

64. *Oravi tec.*) *Orare tecum* an-
 lique compos. putant pro *orare te*,
 uti Plaut. Rud. III, 4, 68: «Scin'
 quid tecum oro senex?» Nisi hoc sit,
 ut Egi tecum iungatur; cf. Eun. III,
 8; Hec. III, 3, 34.

65. *Temp. dixi esse*) «*Tempus*
 quia diu multumq. sustinuit.» Dox.
Impulsi tua. meo. (Quod id. Parme-
 no narravit, supra I, 2, 46.

66. *Fec. ut. dec.*) Cf. Andr. II,
 5, 10.

68. *Facis huic*) «Scilicet uxori.»

Nam in eandem vitam te revolutum denuo
Video esse.

PAMPHILVS

Mene?

LACHES

Te ipsum; et facis iniuriam, 70

Cum fingis falsas causas ad discordiam,
Vt cum illa vivas, testem hanc cum abs te amoveris;
Sensitque adeo uxor. nam ei causa alia quae fuit,
Quamobrem abs te abirèt?

PHIDIPPVS

Plane hic divinat. nam id est,

PAMPHILVS

Dabo iusiurandum, nihil esse istorum tibi,

LACHES

Ah, 75

Reduc uxorem; aut, quamobrem non opus sit, cedo.

PAMPHILVS

Non est nunc tempus.

LACHES

Puerum accipias; nam is quidem

Sensitque) V. l. hoc.

Istorum) Id. *quam dicis*.

Sit) Id. *ut reducas*.

Is) C. G. m. gl. *puer*.

DOX. *Fac. ad iniur.* Vampiratur *adon*,
in medio pro vero. Cic. Verr. VI,
64.

69. *Te revolut. denuo*) « Non re-
diisse, sed *revolut. esse*, tanq. invi-
tum aut nescium.» DONAT. Sic Cic.
Attic. XIII, 26: « *revolvor* identid.
in Tusculanum.»

71. *Fing. fals. caus.*) Cuiusmodi
quas putat esse, vs. 55, 59 adlatas.
In eo tamen haerco, cur dixerit *fing.*
falsas caus. quoniam, qui *falsas fin-*
xerit, dicatur has praedicasse veras.
Nisi forte interpretemur ita: *fingis*
sanctas, quae sunt falsae.

72. *Pt cum illa viv.*) Sc. Bacchi-

dr. Andr. V, 3, 18. *Test. hanc*, sc.
Philumenam. Ceterum *testem* tantum
dicit, non *impeditorem*; id quod
modestiae illius laudatae satis respon-
det. *Hanc amov.* Cf. Ad. IV, 2, 24.

73. *Sensitq. ad. ux.*) Cf. Eun. I,
1, 21.

74. *Divinat.*) « Quasi a Deo inspi-
ratus verum dicit etc. DONAT.

75. *Dabo iusiurand.*) « Circum-
ventus adolescens argumentis solo
iuramento se vult purgare.» EVER.
Istor. « Satis concinne, ne in singu-
lis commemoraretur.» DONAT.

77. *Non est nunc temp.*) Nempe a
praesentia seceri causam petit me-

In culpa non est: post de matre videro.

PAMPHILVS

(*secum*)

Omnibus modis miser sum, nec quid agam scio. (

Tot me nunc rebus miserum concludit pater. 80

Abibo hinc, praesens quando promoveo parum.

Nam puerum iniussu, credo, non tollent meo;

Praesertim in ea re cum sit mi adiutrix socrus (*abit*).

LACHES

Fugis? hem, nec quicquam certi respondes mihi?

Num tibi videtur esse apud sese? sine. 85

Puerum, Phidippe, mihi cedo, ego alam.

PHIDIPPOS

Maxume.

Non mirum fecit uxor, si hoc aegre tulit.

Amarae mulieres sunt, non facile haec ferunt.

Propterea haec ira 'st: nam ipsa narravit mihi.

Abibo) C. G. m. *Adibo*. Sed illud probabitur, si contuleris vs. 84. *Fugis?*

Iniussu) Ed. 1469, *iniusso*.

Tollent) Sic vulg. sc. pat. et socr. In l. Bemb. *tollit*, Lach.

Uxor) Al. *mea*. Quod al. omitt.

Ira 'st) V. l. *quia tam durus est Pamph.*

randi, ne coram illo dicat, quamobrem recuset reducere uxorem. Puer accip. cf. supra vs. 16.

78. *In culpa n. est*) Cf. Cic. Fam. X, 26: «nos in culpa sumus.» De matre vid. Haec syntax. il. Ad. III, 3, 83. De matre sc. pueri. Bene: quia scit, parentum concordiam firmam esse per filios. » DONAT.

79. *Omnib. mod.*) «Sive reduce, sive non reduceam.» MIX. Nec quid ag. scio. Cf. Ad. V, 3, 3.

80. *Conclud. pat.*) I. e. premit, urget. Andr. II, 3, 12, not.

81. *Promov. par.*) Cf. Andr. IV, 1, 16.

82. *Iniussu meo non toll.*) Recte: quia pater tantum tollit, non alius.

83. *Adutr. socr.*) Quae dixit, Continuo exponetur, III, 3, 40.

84. *Nec quicq. c. resp. mihi*) Solent homines cogi respondere, et praesertim ei, qui rei alicuius accusarit. Cic. pro Rosc. A. §. 58.

85. *Nunc tibi videtur etc.*) Loquitur hoc de fugiente ad Phidipp. Non esse op. sese; cf. Andr. II, 4, 5.

87. *Non mir. fec. ux.*) Sic. Ovid. Fast. III, 502: «Nec mirum facis.»

88. *Amarae mul. sunt*) H. e. irascuntur. Huc pertinet locus Ovid. A. A. II, 373. *Nunc fac. haec ferunt.* «Non facile ferunt pellicatum, neq. amorem alium in viris.» DONAT.

89. *Ipsa narravit mihi*) Supra I, 23, 24.

Id ego hoc praesente tibi nolueram dicere, 90
 Neque illi credebam primo; nunc verum palam est.
 Nam omnino abhorrere animum huic video a nuptiis.

LACHES

Quid ergo agam, Phidippe? quid das consili?

PHIDIPPVS

Quid agas? meretricem hanc primum ad eundam censeo.
 Oremus, accusemus gravius; denique 95
 Minitemur, si cum illo habuerit rem postea.

LACHES

Faciam, ut mones: cho, curre, puer, ad Bacchidem
 hanc

Vicinam nostram, huc evoca verbis meis.
 At te oro porro in hac re adiutor sis mihi.

PHIDIPPVS

Ah,

Iamdudum dixi, itidemque nunc dico, Lache, 100

Hoc § Id. Pamphilus.

Verum) L. antiq. vero.

Consili) C. G. m. et al. consilii. v. Andr. I, 1, 32.

Puer) V. I. vocavit quendam ex suis pueris.

At) Sic l. Bomb. pro Et vulg.

Itidemque) C. G. m. idemque.

90. *Id ego hoc praesente etc.*) Cf. supra vs. 52.

91. *Neq. illi credeb. primo*) «Quare non credebis? namq. amarae ad hanc rem mulieres sunt, et saepe de nihilo suspiciosae.» Sic Donat. qui omnia subtiliter excutit. *Verum*. Placet Faernus, ut nomen sit i. q. veritas manifesta. *A nupt.* «Non dixit, s. filis mea.» DONAT.

93. *Quid ergo ag.*) Ad. V, 3, 3. Mire conturbatur pater. Et vide quemadmod. Poëta latenter festinet ad rerum cognitionem.» DONAT.

94. *Meretric. hanc prim. etc.*) Ve-

getur hanc per contemptum. *Meretric. ad eund.* Cf. supra II, 2, 9. *Ad eund. cens.* Ph. II, 4, 17.

95. *Oremus*) Bip. explic. «agamus cum illa», superiore phrasi, *orandi* tecum, innixi; vs. 64. Sed ego vim *orandi* primitivi verbi huius habuisse putarim, propt. incum infra V, 1, 3.

96. *Si cum illo hab. rem post.*) Cf. Eun. I, 2, 39.

97. *Curre puer*) Cf. Ad. III, 2, 56.

98. *Evoca*) Sc. eam; cf. Eun. II, 2, 55. *Verb. meis* Par. unum nomen.

100. *Iam dud. dixi*) Supra vs. 14.

Manere adfinitatem hanc inter nos volo,
 Si ullo modo est, ut possit; quod spero fore.
 Sed vin adesse me una? dum istam convenis.

LACHES

Immo vero abi, aliquam puero nutricem para (*abit.*)

Sed vin) C. G. m. et Hal. *viane.*

Vero) Abest vero a C. G. m. et Hal.

101. *Manere*) H. e. perpetuam
 esse. Supra vs. 13.

102. *Vt possit*) Sc. manere.

104. *Puero nutrim. para*) « Pan-
 pertatis nota erat, si ipsae matres ale-
 rent liberos. » VEST.

ACTVS V, SCENÆ I

BACCHIS. LACHES

BACCHIS

(*secum*)

Non hoc de nihilo 'st, quod Laches me nunc conven-
 tam esse expetit;
 Nec pol me multum fallit, quin, quod suspicor, sit,
 quod velit.

Conveniam) Sic l. Bomb. et Vatic. In antiq. *nunc me conv.* minus numerose.

« Rarus vitæ color in hac locutio-
 ne miscetur a Poëta. Nam meretrix
 loquitur et senex; et quod est mira-
 bilius, bona meretrix. Quæ ceterum
 de se, quod verum dicat, argumenta
 fidei cuiuscomque generis præbitura
 est, in primis iusiurandum, deinde
 fidem torseutorum. Nam servus pro-
 mittitur in tormenta. Quib. reb. quum
 purgata meretrix fuerit, persuadetur

ei, ut ad matrem pergat, iurandi
 gratia. » Haec secundum Donat. et
 Eugr.

1. *Non hoc de nih. est*) Locutio
 Plautina, Truc. IV, 2, 56. *De nihilo*,
 sine causa. Sic et Propert. II, 13,
 52. *Me nunc convent.* Ad, III, 4,
 53. Et syntax, ead. fere solemnis
 supra 2, 14.

2. *Nec p. me m. fall. quin etc.*)

LACHES

(*secum*)

Videndum est, ne minus propter iram hinc impetrem, quam possem;
Aut ne quid faciam plus, quod post me minus fecisse
satiùs sit.

Aggrediar. Bacchis, salve.

BACCHIS

Salve, Lache.

LACHES

Aedepol credo te non nil mirari, Bacchis,
Quid sit, quapropter te huc foras puerum evocare
iussi.

BACCHIS

Ego pol quoque etiam timida sum, cum venit mihi
in mentem, quae sim,

Hinc) Ita Be. pro *hunc* vulg. Est autem *hinc* Terent. more, et signific. h. l. ab hac Bacchide. Ad. III, 3, 7.

Aggrediar) V. l. *illam*.

Aedepol) C. G. m. script. *edep*.

Evocare) Id. *evocari*.

Mihi) Fa. putavit *mihi* esse addititium, sed non ausus est elicere. Be. eiecit. Habent l. s. ei e.

Periphras. Terent. pro « Nisi me omnia fallunt, suspicor propemod. quid. velit. » WEST. Cf. I, 44.

3. *Vidend.*) H. e. providend. cavendum; cf. Heul. IV, 3, 16. *Propt. iram* q. d. ex ira. Donat. notat: Quia non erat verisimile, bonum esse patrem meretrici inlurbanti: reddit rationem senex, cum agat mitius, ne videatur personae modus non esse servatus. « *Quam poss. sc. impetrare absq. ira.* »

4. *Aut ne quid. etc.*) Repete, *Vidend. est*; ac nota, *plus, minus* opponi sibi invicem eoucinne. *Minus fecisse* pro « *poenitere.* » DONAT.

5. *Aggred.*) Eod. sensu quo *edibo*. Eun. III, 5, 9.

6. *Lache*) Vocalivus. Nam Quintil. Instit. gr. VII: In omniib. graec. inquit, nominib. syllaba, es, producta finitis — invenies vocativum in e, productum proferri, Chreme, Lache, Anchise. « *Aedep. credo te non etc.* » Ipsum proeuntum mollius et levis est, ut ostendat, se non iurgaturum, senex » DONAT.

7. *Quid sit*) Sc. rei, ut Heaut. IV, 4, 21. *Quapropt. de hac etc.* Cf. supra IV, 4, 50.

8. *Ego pol quoque etc.*) Obsequenter posuit, non solum se mirari, sed etiam pavere, quia *timida sum*, dicit. *Quoq. etiam*; cf. supra IV, 1, 28. Huiusmodi duplicentum, *nuncians* et alia. *Quas*, qualis.

Ne nomen quaesti mi obsiet; nam mores facile tutor.

LACHES

Si vera dicis, nihil tibi est a me pericli, mulier: 10

Nam iam aetate ea sum, ut non siet peccato mi igno-
sci aequum.

Quo magis omnes res cautius, ne temere faciam, adcuro.

Nam si id nunc facis facturave es, bonas quod par
est facere;

Inscitum offerre iniuriam tibi immerenti, iniqum est.

BACCUS

Est magna ecastor gratia de istac re, quam tibi ha-
beam. 13

(*Quaesti*) Sic l. Bemb. vetusta declinatione. Vulg. *quaestus*.

(*Obsiet*) L. antiq. *obstet apud te*.

(*Tibi*) L. antiq. *me*. Non hab. Donat. et l. Bemb. Distinctionem sequor val-
gatam. Fa. iung. *iammer*. cum *iniq. est*, colo posito ante.

9. *Ne nom. m. quaesti etc.*) «Id est, nomen quod inest meo quaestui.» Don. *Mores fac, tutor*. Sensus, Etsi nomen meretricis fero, mores tamen publice probo atque defendo. Infra 3, 38. Et leno in Ad. II, 1, 7 de sese similiter.

10. *Si vera dic.*) Cf. Eun. I, 2, 23. *Nih. tibi est a me etc.* Confirmat animum Bacchidis, ut ea nihil timent, quo durius ob meretricis nomen a se afficiatur. Idcirco hic promittere Laches videtur et affirmare, se pro sua profectioni aetate cautiorem et equiorem in cognoscenda re cum illa esse acturum.

11. *Et non s. aequ.*) Cf. Hesut. I, 1, 104. *Peccato*. De hac voce explicanda multi frustra soderunt. Sunt qui putent adhiberi pro *compensatio*, ut particip. praet. sit, significat. activa. Sic Heias. ad Prudent. Apoth. vs. 816 huc respiciens. Par. explic. «si quid peccatum fuerit.» Tunc enim peccato esset ablativus absolutus.

Cuius exempla sunt Liv. IX, 30: «impetrato, ut manerent;» itidem Vellei. Pat. II, 107. Sensus, ut ubi ego peccaverim, non debeat mihi ignosci.» Schol.

12. *Quo mag.*) Abundat magis propter cautius. Itid. Liv. IX, 7. *Omnes res*. Subaudi, cognoscendas vel accipiendas a Bacchide. *Cautius adcuro*. Prout deceat aetate provectiorem. *Ne tem. fac.* cf. Andr. I, 2, 34.

13. *Bonas*) Bene: ne odiose dicat meretrices, ne amicas quidem. Eun. Prod. 37.

14. *Inscitum*) Inelegans, non bonum. Quo verbo maxime mulieres et meretrices utuntur. *Scitum* enim dicunt, quod placet, ut in Andr. III, 2, 6. *Inscitum* quod displicet.» DONATVS.

15. *Est magna ecast. gratia etc.*) Imitatur hic et senile et femineum tardiloquium. DONAT.

Nam qui post factam iniuriam se expurget, parum
mi prosit.

Sed quid istuc est?

LACHES

Meum receptas filium ad te Pamphilum.

BACCHIS

Ah!

LACHES

(*interpellans*)

Sine dicam. uxorem hanc prius quam duxit, vestrum
amorem pertuli.

Mane, nondum etiam dixi quod te volui. hic nunc
uxorem habet.

Quaere alium tibi firmiorem, dum tibi tempus con-
sulendi est. 20

Nam neque ille hoc animo erit aetatem, neque pol-
tu eadem istac aetate,

BACCHIS

Quis id ait?

LACHES

Socrus.

BACCHIS

Mene?

LACHES

Te ipsam: et filiam abduxit suam,

Est) V. I. quod vis.

Tibi) L. antiq. amicium. Al. non hab.

Aetatem) Abest aetatem a C. G. m. et libb. Be. Explic. Nonius diu. Eam.

IV, 5, 8.

Eadem) V. I. iuvenili.

Mene) Id. hoc dixit agere.

16. *Nam qui post. fac. ini. etc.*) Simili sententia leno ille utitur in Ad. II, 1, 12. *Par mihi pros.* Litoles, pro multum mihi nocuerit.

17. *Sed quid ist. est?*) «Nunc de-
monum redit ad rem.» DONAT. *Recept.*
fil. cf. Heaut. V, 2, 12.

18. *Sine dicam*) Sic Andr. III, 5, 15. *Vestr. amor. pert.* Quod idem ille paulo liberius ad ips. filium supra IV, 4, 62, 63.

20. *Quaere alium*) Speciem for-
mulae habet. Ph. II, 1, 67. *Fir-
miorem*; vid. ad Andr. III, 3, 39.
«Proprie amores et nuptiae vel fir-
mae vel infirmae dicuntur.» WEST.
Dum tibi temp. «h. e. dum flos aeta-
tis tunc manet.» WEST.

21. *Ille*) Pamphilus. *Aetat.* Per
ellips. explicant, omisso *per.*

22. *Quis id ait?*) «Non interro-
gatio, sed firma negatio est.» DONAT.

Puerumque ob eam rem clam voluit, natus qui est,
extinguere.

BACCNIS

Aliud si scirem, qui firmare meam apud vos possem
fidem,
Sanctius quam iusiurandum, id pollicerer tibi, La-
che, 25
Me segregatum habuisse, uxorem ut duxit, a me Pam-
philum.

LACHES

Lepida es. sed scin', quid volo potius, sodes, facias?

BACCNIS

Quid vis? cedo.

LACHES

Eas ad mulieres hinc intro, atque istuc iusiurandum
idem

Lache) C. G. m. *Laches*.

Viz) Muret. eiecit rō *vis*, quo emisso faceret catalecticam ex acatalectico versum.

Bene, ait, quasi vanum, ut in *aiunt*; cf. Ad. V, 8, 7. Urget autem Bacchis hac voce; *Quis id ait?* illud quod supra senex dixerat, meum recept. filium etc. vs. 17. *Socrus*. «Terribiliter, quasi quae maxime scial, et quae maxime dolcat etc.» DONATVS. *Mene? te ips.* Sic il. supra IV, 4, 70. *Mene?* Sub. *receptare fil.* e versu 17. *Et fil. obdux.* 1. «Proprie. *Abduci* enim dicuntur, quae a viris aut parentib. abstrahuntur, maxime tamen libidinis causa.» WEST. Sic it. Sueton. Ang. 69, et Iustin. XXI, 21. «Virgines (Dionysius) ante nuptias abducebat.»

23. *Puerumq. et. vol. exting.*) Fingit haec senex. Infra III, 3, 40.

24, 25. *Aliud sc. scirem etc.*) Quid est, si aliud sanctius quam iusur.

scirem etc. ap. vos, Lachelem et socrum. *Sanctius*, religiosius, firmitus. Explic. West. «Morib. sicbat, ut leve non haberetur iusiurandum ullo oblatum. Vnde et Lacheti satis sit; qui ut Myrrinae et Philuminae id polliceantur. Bacchidi auctor est.»

26. *Me segreg. hab.*) Argument. ab honesto. Andr. I, 5, 56. Quoad syntax. *segreg. hab.* pro segregasse; cf. supra IV, 2, 6, 7. *Viz*, quam primum.

27. *Lepida*) *Lepidae* dicuntur in primisq. meretrices, quae solent laudari. Infra 5, 16. Et Bacchis *lepidam* merito vocatur, cui ipse stoeas caret coram ne inacitus videatur.

28. *Ad mulieres*) Non dicit ad socrum et ad uxorem, ne his terrest meretricem nominib. odiosis.

Polliceare illis; exple animum iis, teque hoc crimine
expedi.

BACCHIS

Faciam, quod pol, si esset alia ex quaestu hoc, haud
faceret, scio, 30

Vt de tali causa nuptae mulieri se ostenderet.

Sed nolo esse falsa fama gnatum suspectum tuum,
Nec leviozem vobis, quibus est minime aequum, vi-
derier

Immerito. nam meritus de me est, quod queam, illi
ut commodem.

LACHES

Facilem benevolumque lingua tua iam tibi me red-
didit. 35

Nam non sunt solae arbitratae hae; ego quoque etiam
hoc credidi;

It) C. G. m. *his*.

Hoc) V. l. *meretricio*.

Tuum) Var. ordo verbor. in hoc versu.

Hae) Tanaq. Fab. haec ob metrum. Itid. libb. Be. Andr. IV, 1, 31.

29. *Exple anim. iis*) Sic infra 2,
19. Et Cic. p. dom. 17. *Explevi animos*
invidiorum. » Sensus, » Exple
mulierib. animum, scire cupientib.
receptas etiam nunc Pamphilum,
an minus. » WEST.

30. *Si ess. alia etc.*) Cf. Enn. Prol.

37. *Scio pro id scio*; cf. IV, 4, 34.

31. *De tali causa*) » Id est, amo-
re mariti eius et pellicatu. » DONAT.
Mul. se ostend. Recte ostenderet: quip-
pe quae nuptam non videre, nedum
alloqui sustineret.

32. *Sed nolo fal. fama etc.*) Ecce
illa gravior, non propt. se quod
facit, factura. Etiam ob hoc sana-
tatur mores; cf. v. 9, 13. *Falsa fa-*
ma susp. Cf. infra 2, 11, et 3, 22.

33. *Nec leviozem*) Sub. volo. Quum
leviozem dicit, huc opponeret, gra-

viozem i. e. honestum et constant. ma-
ritum. *Levis* autem dicit. homo, aut
homo levis animi, qui sibi non con-
stans est. Cic. Q. fr. I, 2. *Quib. est*
m. aeq. sc. talem illum videri.

34. *Illi ut commod.*) » Vox mul-
tum Ciceroni amata. Inde commodari
quid alteri, est iuvare, concedendo
rem. » WEST. Cui contrariam est
Andr. I, 1, 135.

35. *Facil. benevolumq.*) Prius re-
tulit Donat. ad peccatum, posterius
ad iracundiam; cf. supra vs. 3 et 11.
Lingua tua, h. e. oratio *lepidae* mu-
lieris. Notamus, quod comicum est.
Bacchid. meretricem seni austero et-
iam invito placere atque probari.

36. *Hae*) Cum apostrophe. *Hoc*
credidi. Receptas te sc. Pamphilum;
cf. vs. 17.

Nunc cum ego te esse praeter nostram opinionem
comperi,
Fac eadem ut sis porro; nostra utere amicitia, ut voles.
Aliter si facias.... sed reprimam me, ne aegre quicquam ex me audias.
Verum te hoc moneo unum, qualis sim amicus, aut
quid possiem, 40
Potius, quam inimicus, periculum facias.

Possiem) V. I. tibi *benefacere*. Melius tamen *poss.* absolute.

Facias) L. antiq. add. *B. faciam sedulo*. Sed hanc responsionem, Bacchidia non hab. l. Bemb. nec est mihi in C. G. m. nec vidisse se in suis Be. testatur, nisi in uno.

37. *Te esse praeter etc.*) Leviter *te praet. opin. esse*, dixit, ne meretricem diceret honestam vel bene moratam. Itid. vs. 13.

38. *Fac ead. ut sis*) Cf. Heaut. II, 3, 24. «Persevera purgata esse et de futuro etc.» DONAT. *Nost. ut. amicit.* Non iam amplius amore filii, sed *amicitia nostra*.

39. *Alit. si fac.*) «Plura dicturus abruptit. Bene: ne inscite agat cum scita et bona.» *Sed reprim. me.* Ad.

V, 3, 8, 9. *Ne aegre quicquam etc.* h. e. *ne quicq. audias*, quod aegre tibi sit. Supra III, 5, 65.

40. *Ver. hoc te moneo unum*) «Haec figura oratoria, *παρὰ τὴν ἐξήγησιν* dicitur.» DON. *Qualis sim, amic.* «h. e. quanti intersit, mea amicitia uti.» WEST. Plaut. Stich. I, 2, 11.

41. *Pot. q. inimic.*) Eod. fere modo Liv. IX, 1: «quam propitiis rem, quam adversis egant Dii.»

ACTVS V, SCENA 2

PHIDIPPVS. LACHES. BACCHIS

PHIDIPPVS

(*ad nutricem loquitur.*)

Nil apud me tibi

Defieri patiar, quin, quod opus sit, benigne prae-
beatur.Sed tu cum satura atque ebria eris, et puer ut satur
sit, facito.

LACHES

Noster socer, video, venit; nutricem puero adducit.

Cum) Sic verlorem Be. ordinem laudabis prae vulg. *cum tu*; siquidem ex
adverso adspexeris *puer ut*.*Et*) Be. et bene.*Adducit*) L. antiq. *addux*.

« Verba nutricis fuisse Poëta demonstrat petentis ordine longo, quae sibi praebenda sint. Vnde quasi tædio singulorum generaliter haec respondit. » DOX. Sequitur pars superioris controversiae postrema acrior. Pater enim puellae negat iuranti credi oportere meretrici etc. Sic cett. ex Eugr.

2. *Def. pat.*) « Noluist dicere, deesse: sed, *Defieri* dixit, ut id quod minus usitatum est, magis delectet auditum. » DONAT. *Benigne* large. Phaed. II, 4, 24.

3. *Sed tu cum satura* etc.) Donat. existimat nutricem bene saturatam lau-

dari, at West. nimis repletam reprehendi. Sed quidquid est, quod sibi voluerit Phidippus, necesse erit nutricem ita saturari, ut habeat ipsa quo nutriat incontentem. Siquid. Cicero de animalib. dicit, N. D. II, 51: « mammae appetunt, earumque ubertate saturantur. »

4. *Socer*) H. l. consocer. Proprie enim Pamphili socer, Laebetis affinis erat Phidippus. » WEST. *Video*. Hoc verb. *video*, ut alias scio, absolute interponitur; id quod sermoni maxime convenit e consuetudine vitae desumpto.

Phidippe, Bacchis deierat persancte.

PHIDIPPVS

Haecceine ea'st?

LACHES

Haec est. 5

PHIDIPPVS

(cum vultu despicientis)

Nec pol istae metuunt Deos, neque has respicere Deos
opinor.

BACCHIS

Ancillas dedo; quolubet cruciatu per me exquire.

Haec res hic agitur: Pamphilo me facere ut redeat

uxor

Oportet. quod si effecero, non poenitet me famae,
Solam fecisse id, quod aliae meretrices facere fugi-
tant. 10

Ea'st) V. I. *Bacchis*.

Istae) Id. *mulieres*.

Haec) Vulg. praemitt. *Licet*, quod vero Fa. monente non est in I. Bemb. nec Vict. et a versu respuitur.

Effecero) Ita Ba. ex more Terent. In I. antiq. *persecro*. Donat. in Edd. vell. vid. *persecero*.

Fugitant) V. I. ut uxores concilient viris sicut ego Pamphilo.

5. *Bacch. dei.*) « Si correpte deierat, Deos iurat; si producte vult iurat. » DONAT. *Persancte*. Sic Sueton. Tit. 10: *persancte* Domitia iurabat. » *Haecceine ea est.* « Quasi dicat, haec est, quam uxori Pamphilus anteponit. » DONAT.

6. *Haec respic. Deos*) Ambiguitas faceta. Vult autem id dicere Phidippus meretricibus usque per iuris Deos non facile fore propitios. Quod quidem ita esse, etiam Plautus de genere leonionio affirmat, Pers. IV, 4, 33. Ceterum vide, quam differt utriusque acri animus, Phidippi nempe iratus ab Lachetis animo, meretrici iam reconciliato.

7. *Ancill. dedo*) Sc. quaestioni, repudiato iurjurando. Dixit autem δεικτικῶς de ambabus ancillis; infra vs. 27. *Per me*, h. e. me permittente. *Exquire*. Hoc ad Phidipp. loquitur, qui iusiurandum oblatum repudiavit. Ceterum dominis in causa sua licebat, de seipis quaestionem habere. Cic. p. Rosc. Am. 28.

8. *Haec res*) Quippe quae iam supervenienti Phidippo erat demonstranda.

9. *Non poenit. me famae*) Scilicet famam suam ab opprobrio vindicavit, cui fere omnes sint obnoxiae meretrices. Supra I, 9. Simul hic Poeta ostendit, bonas quoque dari me-

LACHES

Phidippe, nostras mulieres suspectas fuisse falso
Nobis, in re ipsa invenimus. porro hanc nunc experiamur.

Nam si compererit crimini tua se uxor credidisse,
Missam iram faciet; sin autem est ob eam rem iratus
gnatus,

Quod peperit uxor clam, id leve'st: cito ab eo haec
ira abscedet. 15

Profecto in hac re nil mali est, quod sit discidio dignum.

PHIDIPPE

Velim quidem hercle.

LACHES

Exquire. adest: quod satis sit, faciet ipsa.

PHIDIPPE

Quid mi istaec narras? an, quia non tute ipse dudum
audisti,

Vxor) Vulg. add. *falso*, quod delet Be. recte iudicans, crimen per se habere notionem falsitatis. » Et ego opinor, *falso* superius ex versu 11, huc abhorrasse.

Discidio) Al. *dissid.* pro *disoid.*

Ipsa) L. antiq. add. *Ba. faciam.* At not. Fa. « In contextu libri Bemb. non est hoc respons. Bacchidis, sed loco eius pronom. *ipso.* »

retrices, quas praeter consuetudinem ausus sit introducere. Eunn. Prol. 37: *non poenit. me sumae*, pro valde me iuvat fama. LITOTES.

11, 12. *Nostr. mul. suspect.* etc.) Sensus, « Nos immerito suspectas habuiste mulieres nostras. » WEST. *Suspectas.* Scilicet ob id, quasi nove nuptis impedimento essent. *In re ipsa.* Nempe id quod expediendam Bacchis erat accessita. *Hanc experiam.* « h. e. utamur opera eius. » DON.

13. *Crimini credidisse*) Q. d. fidem habuisse crimini; uti Plant. Bacch. IV, 3, 15. *Crimen*, « falsa insimulatio est. » DONAT.

15. *Quod pep. clam*) De clandestino tantum, sed de adulterino partu omnino nihil suspicatur pater. *Id leve'st.* Quasi adderet, non grave. Supra III, 1, 12. *Ab eo h. ira obse.* Cf. III, 5, 55.

17. *Velim q. hercle*) « Vt nihil sit dignum h. e. non peccarit Pamphil. » DONAT. *Exquire*, sc. a Bacchide. *Quod satis sit.* Sub. ad purificationem.

18. *Quid mihi ist. nar.*) « Reprehensio est quasi longior verborum Lachesis. » DON.

De hac re animus meus ut sit, Laches? illis modo
exple animum.

LACHES

Quaeso aedepol, Bacchis, mihi quod es pollicita,
tute ut serves. 20

BACCHIS

Ob eam rem vin' ergo introeam?

LACHES

I, atque exple iis animum, ut credant.

BACCHIS

Eo, et si scio pol his meum fore conspectum invisum
hodie:

Nam nupta meretrici hostis est, a viro ubi segregata est.

LACHES

At hae amicae erunt, ubi, quamobrem adveneris,
resciscunt.

PHIDIPPUS

At easdem amicas fore tibi promitto, rem ubi cogno-
rint. 25

Hac re) V. I. de reductione uxoris.

Exple) Al. explete.

Rem vin') L. antiq. vis.

A viro) V. I. suo.

Cognorint) L. antiq. cognoverit.

19. *De hac re animus* etc.) Quid aliud esse potest, quo animum suum in hac re ostenderit Phidippus, quam quod aut unum aut alterum proposuerat genero faciendum. *Sojru* III, 5, 51, 52.

21. *Vine ergo*) «Dicit vis: ut ostendat in hac re cunctationem suam.»

Don. I. atq. exple etc. Cf. I, 28.

22. *Meum*) Passive pro mei; cf. *Eun.* II, 3, 18; vid. *Sanct. Min.* II,

13. *His fore invis.* Cf. *Ad.* V, 9, 32.

23. *Nam nupta meretrici* etc.) «Hoc

est, in mutua mariti et uxoris societate non est mala suspicio; sed in eorum discession. aut haec meretrix aut ille adulter indicator.» Even.

24. *Hae amicae er.*) Subaudi, Myrrhina ac Philum. tibi. *Quamobr. adven.* Videlicet ut rem impeditam expedias.

25. *At easd. amicas* etc.) Vide quam consona haec Phidippi oratio Lachetis videntur praecedenti. Vnde apparet nunc esse animo eod. utroq.

TERENT. COM. TOM. II.

S

Nam illas errore, et te simul suspicione exsolves.

BACCHIS

Perii! pudet Philumenaē. sequimini me huc intro
ambae,
Quid est, quod mihi malim, quam quod huic intel-
ligo evenire?
Vt gratiam ineat sine suo dispendio, et mihi prosit.
Nam si est, ut haec nunc Pamphilum vere ab se se-
gregarit, 30
Scit sibi nobilitatem ex eo, et rem natam et gloriam
esse,
Referet gratiam ei, unaque nos sibi opera amicos
iunget.

Nam) C. G. m. et Hal. pro *Nam* exhibent *Nullam referend. ad rem superius.*

Philumenaē) C. G. m. et al. me.

Sequimini) Ibid. gl. o ancillae.

Huic) V. l. *Bacchidi.*

Ineat) Id. cum *Myrrhina* et *Philum.*

Prosit) Id. in conciliando natum uxori.

Natam) Be. ex uno c. *natum*, recepit et pro sibi reposuit se.

Referet) L. antiq. *Referetque.* Partic. *que* Fa. delevit, quam l. Bemb. non agnoscit.

26. *Ill. errore exsolv.*) Cf. supra IV, 2, 23.

27. *Pud. Philumenaē*) Varie supplent; alii me conspici a Philumena; alii, ob pellicatus suspicionem. Pars deniq. pro amabili illam habent, ob pudorem. *Sequimini* — ambae sc. ancillae. Eun. III, 2, 53.

28. *Quid est quod etc.*) Sic ordinis atque intellige, *Quid est quod mal. quam mihi even. quod huic int. even.* Haec ead. vero absq. interrogandi forma diceret, Nihil magis capio quam etc.

29. *Vt grat. ineat sine suo etc.*) Velut tria consequitur Bacchis, *Vt grat. in.* ut sine damno, et ut mihi pros. Ego inde omnis pulchre conveniunt ad exitum spectantia laetissimum. Et Minelli addit: Quae prae-

cipua laus Terentii, et in quo palmam aliis Comicis praeripuit, quod nihil fingit, nisi quod credi facile possit etc.

30. *Ab se segreg.*) Nempe id quod ipsa Bacchis dixerat, se fecisse, supra I, 26.

31. *Scit sibi nobilitatem etc.*) Sc. famam; bonae meretricis cf. vs. 9. Vid. ad. Henut. II, 1; 15. *Et rem nat. et gloriam.* Solent haec iungi ut etiam Henut. I, 1, 60.

32. *Refer. grat. ei*) Sc. Pamphilo. Is enim in Bacchidem fecerat sumptus non exiguos. Supra IV, 4, 63. *Unq. nos sibi etc.* Cie. pro Clot. 9: « cum hominib. nostris iungebat amicitias. » Una pronom. est sexto casu ad opera referendum.

ACTVS V, SCENA 3

PARMENO. BACCHIS

PARMENO

Aedepol nae meam herus esse operam deputat parvi
pretii,
Qui ob rem nullam misit, frustra ubi totum desedi
diem,
Myconium hospitem dum exspecto in arce Callide-
midem.

Meam) C. G. m. *meus* in contextu. *Id. meam* sup. script. exhib. post *herus*.

Parvi pretii) Sic l. antiq. *Id. l. preti*. «Sic et nostri, quod monet Anglus, *preti*, ut *viti*, *gaudi*, *consili*. » *Andr.* II, 1, 10.

« Nunc Parmeno redit, qui missus in arcem fuerat, ut amicum conveniret, qui nullus erat. Sed vocem parturientis ne audiret. Videt autem de domo uxoris Pamphili meretricem. Quae quum esset ingressa, ut se purgaret, in digito eius annulus est cognitus, quem vitator puellae rapuerat, et meretrici dona dederat. Nunc igitur egressa Parmenonem ad Pamph. mittit. Ipsa autem quid actum sit ante menses decem narrat. Ex quo enim compressa est virgo, decem menses sunt; et in re hic portus factus sit decem mensium ». *Evgn.* Ceterum hoc soliloquium est gratia auditorum, ut inde comperiant remanentia Parmenonis.

1. *Aedep. nae meam herus etc.*)

« Totum » stomachante dicitur, quasi qui nunc maxime iniuriam perpenderit ». *Dox. Deput. parvi preti*. Qui deputat eam operam in re nullius pretii censurandam ». *Dox.* Et *Par.* notat, *τὸ δὲ* in verbo *deputat* esse ἀνὰ τὴν αἰτίαν.

2. *Misit*) Sc. illuc. § In hac scena *καταπαύσας* populo exponitur ». *Dox. Desedi*, otiosus fui, *Plaut. Aul.* I, 1, 34: « tu autem interdum Quasi claudus auctor domi sedet totos dies ».

3. *Mycon. hosp. dum etc.*) « Memoriter et vigilanter servus Myconium hospitem et Callidemid. dixit: ne videretur negligentia vel oblivione sua non invenisse, ad quem missus erat ». *Dox. Supra* III, 4, 18, 19.

Itaque ineptus hodie dum illi sedeo, ut quisquam
venerat,
Accedebam: adolescens! dic dum quaeso, tun'es My-
conius?
« Non sum. » at Callidemides? « non. » hospitem
ecquem Pamphilum
Hic habes? omnes negabant; neque eum quemquam
esse arbitror.
Denique hercle iam pudebat. abii. sed quid Bacchidem
Ab nostro adfines exeuntem video? quid huic hic est
rei?

BACCHIS

Parmeno, opportune te offers. propere curre ad Pam-
philum. 10

Dum illi) C. G. m. *illuc*.

Quisquam) L. antiq. *quisque*. Sed *quisquam* Be. ex Codd. dub. praefert.

Tun'es) Sic Be. pro *es tu* vulg. Invertit autem ille, ne *quaesn* synaloe-
pham faciat cum *es*.

Neque eum) L. antiq. *enim* pro *eum*.

Pudebat) V. l. *ibi stare*.

Adfines) Id. *Phidippo*.

Hic) Id. *in hac domo*.

Te) In C. G. m. omittitur *est te*, per negligentiam, ut opinor, librorum.

5. *Adolesc. dic d. quaeso*) « Ver-
naliter et comice se ipsum servus imi-
tatur. » DON. *Tu es Mycon*. etc. Tria
sunt inquirenda ordine. Exemplum
est Eon. III, 2, 49, 50; et 3, 27 etc.

7. *Omnes negab.*) Bene transit ab
imitatione ad narrationem per tertiam
personam. *Neg. eum quemqu. esse*.
« Id est, non puto eum esse in mun-
do ». DON.

8. *Denique hercle i. pudeb.*) *De-*
nique dicit qui frustra expectanda,

sedendo percontandoq. valde ac mi-
sere erat defatigatus.

9. *Ab nost. adfines*) Par. in marg.
« ab affinis domo ». AUDR. I, 3, 21.
Quid h. h. est r. Sic AUDR. V, 2, 8.
AD. IV, 5, 4.

10. *Par. op. te off.*) « Attenden-
dum quod ab initio Comoediae usq.
ad finem Parmeno mittitur ut cur-
rat: et celatur ut nesciat, quod cu-
riose desiderat ». DONAT. *Op. te off.*
SC. IIII. AND. IV, 2, 3. *Prop. cur-*
re. Cf. Hec. III, 3, 11.

Quid eo?

PARMENO

BACCHIS

Dic me orare, ut veniat.

PARMENO

Ad te?

BACCHIS

Immo ad Philumenam.

PARMENO

Quid rei est?

BACCHIS

Tua quod nil refert, percontari desinas.

PARMENO

Nil aliud dicam?

BACCHIS

Etiam: cognosse annulum illum Myrrhinam
Gnatae suae fuisse, quem ipse olim mi dederat.

PARMENO

Scio.

Tantumne est?

BACCHIS

Tantum. aderit continuo, hoc ubi ex te audiverit. 15
Sed cessas?

PARMENO

Minime equidem. nam hodie mihi potestas haud
data 'st:

Olim mi) L. antiq. *mihi olim*.

Hoc) Id. lib. *hanc*.

Audiverit) C. G. m. *audierit*. Sup. script. *de anulo cognito*.

11. *Quid eo?*) Deest propter, ut
sit propter *Quid*. Heaut. II, 5, 9.

12. *Percont. desin.*) Similiter Heaut.
IV, 4, 23. Et Plant. Stich. II, 2, 48.
« *Tua quod nihil refert, ne cares* ».

13. *Nih. al. dic.*) « Vult rem per
mandata colligere ». Dox. *Etiam*.
Adverb. *reminiscentis*. *Cognosse an*.
ill. Myrrh. Cf. IV, 1, 59.

14. *Scio*) Vnde sciat Parmeno,
incertum est.

15. *Tantum*) Vid. Eun. V, 5, 26,
not. *H. ubi ex te audiv. etc.* Supra
2, 21; et Andr. III, 3, 2.

16. *Sed cess.*) Sic Andr. V, 6,
15. Eun. IV, 6, 16: « *tardas ac
quiescis? Potest. haud data 'st*, « ces-
sandi scilicet ». Dox.

Ita cursando atque ambulando totum hunc contrivi
diem.

BACCHUS

Quantam obtuli adventu meo laetitiam Pamphilo hodie!
Quot commodas res attuli! quot autem ademi curas!
Gnatum ei restituo, qui paene harum ipsiusque opera
periit: 20

Vxorem, quam nunquam est ratus posthac se habitu-
rum, reddo;

Qua re suspectus suo patri et Phidippo fuit, exsolvi.
Hic adeo his rebus annulus fuit initium inveniundis.
Nam memini abhinc menses decem fere ad me nocte
prima

Confugere anhelantem domum, sine comite, vini ple-
num, 25

Cum hoc annulo. extimui ilico. mi Pamphile, inquam,
amabo.

Quid exanimatu's? obsecro; aut unde annulum istum
nactu's?

Harum) V. l. *matris et filiae*.

Nocte prima) Id. *prima vigilia noctis*.

Ihoo) Id. *unde venisset*.

Exanimatu's — nactu's) Sic script. Be. vult pro — *exan. es — noct. es*.

17. *Curs. atq. ambul.*) Cf. supra III, 4, 21.

19. *Commod. res attuli*) *Adferre*, vocab. medium; cf. supra III, 2, 9. *Ademi curas*. Andr. II, 2, 2.

20. *Gnat. ei restit.*) Sic Andr. III, 3, 38. *Harum dixit*. Significat enim mulieres in aedib. unde egressa erat. *Qui paene periit*. Supra III, 3, 40, et V, 1, 23.

22. *Qua re*) Pro *Quam ob rem*. *Exsolvi*. Cf. supra IV, 2, 23.

23. *Hic adeo his rebus etc.*) «Haec

dicens, ostendit ips. annulum, quem in digito habet, neq. Myrrinae reliquit». Don.

24. *Abh. mens. decem*) Recte: ut de hoc peperisse demonstraret. *Nocte prima*. «Insuente nocte vel noctis prima parte». Fas.

25. *Confug. anhel. dom. etc.*) «Ex his argumentis potest colligi, hunc esse qui virginem villaverit». Don. *Vini plen.* Andr. III, 4, 24.

27. *Exanimat.*) Commotus, perturbatus. Andr. I, 4, 7.

Dic mi. ille alias res agere se simulare, postquam
video,
Nescio quid suspicariet, magis coepi instare ut dicat. *
Homo se fatetur vi in via nescio quam compressisse, 30
Dicitque sese illi annulum, dum luctat, detraxisse.
Eum cognovit Myrrhina haec, in digito modo me ha-
bente.
Rogat, unde sit. narro omnia haec. inde 'st cognitio
facta,
Philumenam compressam esse ab eo, et filium inde
hunc natum.
Haec tot propter me gaudia illi contigisse laetor; 35
Etsi hoc meretrices aliae nolunt, neque enim in rem
est nostram,
Vt quisquam amator nuptiis laetetur. verum ecceator,

Postquam) Pauci Codd. *id. Delev. Fa.* Nec est in C. G. m. et Be. libb.

Dicat) V. I. unde accepisset annulum.

Via) L. antiq. *virginem.* Abest a Bemb. Vat. Bas. Nec hab. C. G. m.

Habente) Sic a Be. recepi. Ante eum etiam We. suspicabatur legend. esse *habenta.* Vulg. *habentem* inepte. Nisi forte cum Wieling. disting. ita, *in dig. modo me habentem* rogat unde sit. Sed non placet.

28. *Dic mihi*) Sic blande interro-
gat. *Al. res ag.* Eun. II, 3, 57. Add.
Cic. p. Rose. Am. 22.

29. *Instare*) Cf. supra I, 2, 46.

30. *Homo se fatetur* etc.) « Bene
additum *Homo.* Ei oratorie *nescio*
quam. » Ex quo dicto omnis error
est natus ». Don. Sic fere it. Plaut.
Cist. I, 3, 8. « Is hic compressit vir-
ginem adolescentulus Violentus, in
tenebris, multa nocte *in via* ».

31. *Dic. sese ill. annul. dum* etc.)
Ibid. litterae sacrae, Genes. XXXVIII,
25, commemorant, ex anulo reddito
socerum cognosci nuntium compres-
sisse, eamq. inde gravidam.

32. *Eum cognov. Myrrhina* etc.)

Ea. catastrophem ex mulierum indole
scite ac vere inventam. *Myrrh. haec,*
δούρατος, haec quae in illiis habi-
tat aedibus ». WEST.

33. *Omnia haec*) Ea nimirum quae
iam iam secum repetit narrando.

34. *Fil. inde h. nat.*) Plinius di-
ceretur, ut ex Phaedr. I, 18, 2,
« actis mensibus ».

35. *Propt. me*) Cf. Heaut. I, 2,
16. « Propter plerumq. causam effi-
cientem declarat. » TYRSELL. Illi.
Pamphilo.

36. *Etsi hoc meretr. aliae* etc.)
Repetit hic, quae supra iam decla-
ravit, I, 30, 2, 10. *In rem.* Cf.
supra II, 2, 7, nol.

Nunquam animum quaesti gratia ad malas adducam
partes.

Ego, dum illo licitum 'st, usa sum benigno, et lepido
et comi.

Incommode mihi nuptiis evenit. factum fateor. 40

At, pol, me fecisse arbitror, ne id merito mihi eve-
niret.

Multa ex quo fuerint commoda, eius incommoda
aequum 'st ferre.

Adducam) Ita citat Priscian. In quibusd. libb. *induc.*

Me fecisse) V. l. *commisisse.*

Id) Abest *id* a C. G. m. Ibid. sup. script. *aliquid mali.*

38. *Nunq. anim. quaest. grat.*) Ita
cod. Bacch. sup. I, 9. *Ad mal. ad-
duc. part.* Quemadmod. « in omnes
partes », dicunt, e. c. Cic. Fam. IV,
10, ita duas causae alicuius sibi con-
trarias, et bonas partes et malas.
Explic. h. l. cod. Hal. recte: ad ma-
larum mulierum partes ».

39. *Dum illo licit. est, usa sum*
etc.) *Ordn est, dum licit. est, usa*
illo s. benigno. Adiecta *benig.* et *le-
pid.* vid. *Ind. Comi. Comis* in ami-
citiis luendis, ut Cic. Fin. II, 23.
Aut cf. Duker. ad Liv. XXXVIII,
11.

40. *Incommode mihi nupt. even.*)
« Dixit *Incom. mihi ev.* quemad-
mod. dicimus, ei male evenit ». *Dos. Nupt. Pro, ex nuptiis. Fact.*
fat. Pro eveniasse, id quod anteces-
serat. Eun. II, 3, 98.

41. *Me fec. arb. ne id etc.*) Sens.
Nihil timeo, quo commissem, ut
illo se ad nuptias applicaret. *Id m.*
mihi even. Cf. vs. 37, quod amat.
nupt. laetetur.

42. *Multa ex quo fuerint etc.*) Sen-
tentia similis cf. Ad. II, 1, 53.

ACTVS V, SCENA 4

PAMPHILVS. PARMENO. BACCHIS

PAMPHILVS

Vide, mi Parmeno, etiam sodes, ut mi haec certa et
 clara attuleris;
 Ne me in breve coniicias tempus, gaudio hoc falso
 frui.

PARMENO

Visum est.

PAMPHILVS

Certen'?

PARMENO

Certe?

PAMPHILVS

Deus sum, si hoc ita 'st.

PARMENO

Verum reperies.

Attuleris) V. l. *nuncios*.*In breve*) L. antiq. *hoc*.*Coniicias*) Verb. *coniic*. Terentian. Anglo non placet, qui *pellicias* praefert Plantianum. Heant. II, 3, 111.

Ea quae vehementius cupimus parum credibilis videntur, dum metuimus. Sic se habet cum Pamphilo. Qui quum res confirmatas videt, quas ita fore vix speraverat, non solum ipse maximo gaudio afficitur, sed etiam cum aliis sibi occurrentibus laetitiam suam communicat.

1. *Vide*) Cura, cave. *Etiam*. Videtur dici pro etiam atque etiam, quod Cicero frequenterissimum est, pro valde, magnopere. Plaut. Most. II, 2, 43, «circumspice etiam.» *Ut mihi haec* etc. Recordemur quae supra 3, 13. Bacchis Parmenoni ad Pamphilum misso demandaverat annu-

tiunda. *Certa et clara*. Sic Plaut. Pers. II, 2, 1. «Satin haec tibi sunt plana et certa? Haec dictiones *clara et certa* ex formula iungi videntur; cf. Hor. Sat. II, 6, 27. Liv. XXII, 39.

2. *Ne me in breve coniic*, etc.) «Mirificus verborum ordo ut constructio. Sensus est, Ne me coniicias in fals. et breve gaudium». Warr. Supra I, 2, 57. Et cf. Heant. II, 3, 51. Infinitivo *frui* utitur graece, pro fruendi vel ad fruendum, vel ut fruatur. *Gaudio hoc falso frui*. Not. Far. «Quod misere cupimus, id etiam tarde credimus».

3. *Visum est*) Qua voce respon-

PAMPHILVS

Mane dum sodes. timeo, ne aliud credam, atque
aliud nunties.

PARMENO

Maneo.

PAMPHILVS

Sic te dixisse, opinor, invenisse Myrrhinam, s
Bacchidem annulum suum habere.

PARMENO

Factum.

PAMPHILVS

Eum quem olim ei dedi,
Eaque hoc mihi te nuntiare iussit? itane est factum?

PARMENO

Ita, inquam.

PAMPHILVS

Quis me est fortunatior? venustatisque adeo plenior?
Egone pro hoc te nuntio quid donem? quid? quid?

nescio.

PARMENO

At ego scio.

PAMPHILVS

Quid?

PARMENO

Nihil enim.

10

Quis) *L. antiq. Qui.*

det ad Pamphili illud *Vide*, vs. 1.
Deus sum. H. e. beatissim. felicis-
simus sum. Andr. V, 5, 4, 5. Itid.
Catull. 4: « Ille mi par esse deo vi-
detur. — Qui te (Lesbia) spectat
et audit ».

4. *Timeone aliud cred. atque etc.*)
« Iusperatum gaudium somnio si-
mile » *FAB.*

5. *Invenisse*) Pro cognovisse; cf.
3, 32.

6. *Annul. suum*) *Suum* dicit Myr-
rhina anulum, quem virgini Pam-
philus eripuit; cf. IV, 1, 59. *Fa-*

ctum. Cf. *Eu.* V, 2, 12. *Eum quem*
etc. Quod id. Bacchis modo narra-
vit, supra 3, 14.

8. *Quis me est fortunat.*) *Heaut.*
II, 3, 55. *Venust. plen.* Iungitur
felicitati *venustas*; idq. merito quon-
iam Pamphilum beaverit amore.
Contra Andr. I, 5, 10.

9. *Eg. pro hoc te etc.*) *Itidem*
Symmach. lib. III, ep. 45: « Quid
fama praeclarior? cum *laetis nuntius*
rigat aures et mentem bonorum ».

10. *At ego scio*) Hoc dicit, non
secus ac si sibi quid in mentem ve-

Nam neque in nuntio, neque in me ipso tibi boni
quid sit scio.

PAMPHILVS

Egon' te, qui ab Orco mortuum me reducem in lucem
feceris,
Sinam sine munere a me abire? ah, nimium me in-
gratum putas.

Sed Bacchidem eccam video stare ante ostium.
Me exspectat, credo. adibo.

BACCHIS

Salve, Pamphile.

15

PAMPHILVS

O Bacchis! o mea Bacchis! servatrix mea.

BACCHIS

Bene factum, et volupe'st.

PAMPHILVS

Factis ut credam, facis,
Antiquamque adeo tuam venustatem obtines,

In me) Lindenbr. MS. Reg. memet.

Te) Al. non hab. te, quod edid. Wv. Re. et vert. Da.

Mortuum) V. 1. a magna tristitia in laetitiam.

nerit; sed reprimit se dicens, nihil enim.

11. *Nam neq. in nuntio etc.*) » Magis scire vult quam munus accipere ». Dox. Supra 3, 12.

12. *Qui ab Orco mort. me etc.*) Summi et beneficii praestiti formula. Sic Cic. p. R. in sen. 9: « Qui me a morte ad vitam revocavit ». Similit. Graeci, ἵξ ὁδὸν ἀναβιβάζοντες.

13. *Sinam sine munere etc.*) Itid. Homer. Odyss. XIV, 166, ubi Eustach. εὐχαγγέλιον explicat, θῶρον ὑπὲρ ἀγαθῆς ἀγγελίας, h. e. boni nuntii munus. Nim. me ingrat. put. Iungitur nim. ingrat. Non aliter Cic. Fin. V, 27, « Nemo nimium beatus est. »

14. *Sed Bacch. ecc. vid.*) Hoc modo in Eun. II, 2, 36.

16. *O Bacch. o mea etc.*) Sic forte it. Andr. IV, 5, 7. Bene addidit servatrix, itemq. men. Quod amatoris est.

17. *Bene fact. et etc.*) » Difficile enim erat credere his rebus, id est, coniugio gaudere meretricem ». Wz. Volupe vox Plautina; cf. Ph. IV, 3, 5. *Fact. ut cred. fac.* Lusus elegans verborum, *factum, factis, factis*. Supra 3, 41. Senaus, « Per tua facta facis ut credam, te ex animo dicere ». Wzsr.

18. *Antiq. venust. obtin.*) Similit.

Vt voluptati obitus, sermo, adventus tuus, quocum-
que adveneris,
Semper sit.

BACCHIS

Ac tu ecastor morem antiquum atque inge-
nium obtines, ²⁰
Vt unus hominum homo te vivat nusquam quisquam
blandior.

PAMPHILVS

Ha, ha, he, tun' mi istuc?

BACCHIS

Recte amasti, Pamphile, uxorem tuam.
Nam nunquam ante hunc diem meis oculis eam, quod
nossem! videram.

Perliberalis visa 'st.

PAMPHILVS

Dic verum.

BACCHIS

Ita me Di ament! Pamphile.

Voluptati) « In voluptati eliditur p, ut vers. sit octonarius iambic ut
sequentes. » Sic Fa.

Hominum) Fa. ed. omnium ex lib. Bomb. In ceteris est hominum.

Nunquam) AL. nusq.

Andr. IV, 5, 22. *Venustat.* Ele-
gantiam morum.

19. *Obitus*) « Occursus, aditus ».

DON. *Advent.* *Adventus* est, quem vo-
luntas. *Obitus*, quem ensus offert. Id.

20. *Morem antiq. & i. obtin.*) Cf.

Andr. IV, 5, 22.

21. *Vt unus homin.* etc.) Non ine-
legans blanditiae abundantiae ver-
borum, unus hominum homo, qui-
quam inesse videtur.

22. *Ha, ha, he*) Modice ridentis.
Tun' mihi ist. Q. d. tuae, cui in-
commodè evenit nuptiis meis, cf. 3,
40. *Mihi*, iam marito. *Istuc.* De
blaudo ingenio narras? ut adeo
emphaticè habeant singulae voces. »

WEST. *Recte amasti.* Minus latine di-
ceres: recte fecisti quod amasti.

23. *Nunq. ante hunc diem* etc.)

Cf. supra IV, 4, 19, et infra vs. 40.
Quod nossem. Quod alias dicitur,
quantum, scio. Sed levior atticia-
mus adeo inesse huic blandimento
meretricio videtur, ut magis placeat,
quod meminissem, quod scirem ».

DONAT.

24. *Perliberal.*) Vid. Andr. I, 1,
96. *Dic verum.* Bene instantè ex
meretricie quaerit, quid de fortuna
uxoris sentiat. Scit enim hanc iudi-
cem esse pulchritudinis posse ». DON.
Ita me Di am. Periuratur id verum esse
quod dixerit.

PAMPHILVS

Dic mi, harum rerum numquid dixti iam patri?

BACCHVS

Nihil.

PAMPHILVS

Neque opus est; 15

Adeo mutito. placet non fieri hoc itidem ut in co-
moediis,Omnia omnes ubi resciscunt. hic quos fuerat par re-
sciscere,Sciunt; quos non autem aequum 'st scire, neque re-
sciscent, neque scient.

BACCHVS

Immo etiam, qui hoc occultari facilius credas, dabo.

Mutito) V. I. *sis muta*.*Comoediis*) Id. in *commensationibus*.*Hic*) Sic l. antiq. In MS. quibusd. *hi*. C. G. m. *hi*, supra I, 19.*Fuerat*) In l. Bemb. *fuert*.*Resciscere* — *sciunt*) C. G. m. *sciscere* — *sciscunt* a manu posteriore.*Resciscent*) L. antiq. *resciscunt*.*Qui*) V. I. *quomodo*.*Occultari*) L. antiq. *posse*. Non hab. Bemb.

25. *Harum rerum*) « Plus est in
gesto quam in verbis ». WEST. An-
nulum haud dubie intuetur in digito
Bacchidis, cum quo cetera patrem
celanda recordetur. *Numquid*. Num
aliquid. Ergo *num* acendum ». DOY.
Neq. opus est. Sc. te quicquam dicere.

26. *Mutito*) Imperativus est, *mu-
tito* non participium; Ergo non au-
diantur qui *neq. opus est mutito* lun-
guunt. *Pt in comoediis*. « Quasi haec
Comoedia non sit. Constat enim in
comoediis in postrema parte perso-
nas plurimas poni ». EVG. Est au-
tem res valde comica, quae in co-
moediis vera simulatur. Atque Plan-
tus in comoedia comoediae mentio-

nem facit, Ampliatr. Prul. 88: « Ipse
hanc actorus Iupiter comoediam ».

27. *Omnia omnes*) Patonomasia.
Sic Andr. I, 1, 69. Explic. Donat.:
« In fine enim Comoediae nihil cui-
quam celeri solet ». *Hic*, in hac Co-
moedia. Quos *fuert. par rescis*. H. e.
quorum intererat resciscere.

28. *Neq. rescisc. neq. scient*) «Nem-
pe resciscimus ex aliis; scimus per
nostram opinionem ». DONAT.

29. *Etiam*) Iusuper. *Qui hoc etc.*
Par. in marg. « Compressam a te per
vin ante nuptias noctu Philumenam ».
Dabo h. e. efficiam. Aut plenius, *fa-
ctum dabo*, ENN. II, 1, 6, et Andr.
IV, 1, 50.

Myrrhina ita Phidippo dixit, iuriiurando meo 30
Se fidem habuisse, et propterea te sibi purgatum.

PAMPHILVS

Optume 'st,
Speroque hanc rem esse eventuram nobis ex sen-
tentia.

PARMENO

Hære, licetne scire ex te, hodie quid sit, quod feci
boni?

Aut quid istuc est, quod vos agitis?

PAMPHILVS

Non licet.

PARMENO

Tamen suspicor.
Egone hunc ab Orco mortuum? quo pacto?

PAMPHILVS

Nescis, Parmeno, 35
Quantum hodie profueris mihi, et me ex quanta
aerumna extraxeris.

Iuriiurando) Sic l. Bemb. In libb. Fa. *iureiurando*. Itid. C. G. m.

Licetne) L. antiq. me. Nec l. Bemb. hab. nec Donat.

Egone) L. Bemb. *Ego*.

30, 31. *Iuriiur. meo Se fid. hab.*) Cf. supra I, 28, 29. *Te sibi purgat.* Inl. Cnes. B. G. 1, 28: « si sibi purgati esse vellent, » *optume est.* Responsio est approbantis. Andr. III, 3, 48.

32. *Speroq. hanc rem etc.*) Innuit eum Pamph. de reducenda ac reconcilianda sibi uxore.

33. *Hære licetne etc.*) Redit servus, qui parum proficit in expiscandis; quæ ipsum scire non æquum erat. *Quid sit quod feci b.* Cf. supra vs. 11. *Quod feci boni.* Sic denuo ait servus, quem herus eum dono aliquo augere voluisset.

34. *Quod vos*) Scilicet Pamphilus et Bacchis. *Tamen suspicor.* Anacoluthum, suppresso, etsi non licet me

scire.

35. *Ego hunc ab Orco mort.*) « Hoc est, » a Platone, qui est Deus inferni mortuum liberavi. Hic Parmeno repetit verba Pamphili, et secum quasi hæc cogitans loquitur. » Ego.

36. *Prof. mihi*) Cf. supra III, 5, 13. *Me ex qua. extrax.* Similiter supra III, 1, 8. Interpretantur quidam verb. *extrahere* vel trahere esse id, quod gr. *ῥύσθαι* u. *ἑρύσθαι*. De quorum utroq. Ammonius ita: τὸ μὲν γὰρ *ῥύσθαι*, ἐκ θανάτου ἵλκιν. τὸ δὲ *ἑρύσθαι*, φυλάττειν. Iude trahere, extrahere liberare explicant, et liberatum sibi vindicare.

PARMENO

Immo vero scio, neque hoc imprudens feci.

PAMPHILVS

(*ridens*)

Ego istuc satis scio.

PARMENO

An temere quicquam, Parmeno, praetereat, quod
facto usus sit?

PAMPHILVS

Sequere me intro, Parmeno.

PARMENO

(*ad spectatores*)Sequor. equidem plus hodie boni
Feci imprudens, quam sciens ante hunc diem unquam.
plaudite. 40*Neque*) C. G. m. nec.*Parmeno*) L. antiq. *Parmenonem*. Sed in l. Remb. vers. hic, ut Ea. ait, personae Pamphili attribuitur, ubi etiam *Parmeno* legitur non *Parmenonem*.*Vnam*) C. G. ch. *vos valet*. Pro quib. dictionib. Bru. C. e. et C. G. m. exhib. signum ω.*Plaudite*) C. G. m. in extremis *Calliopi* recensui. Snp. script. recitavi.

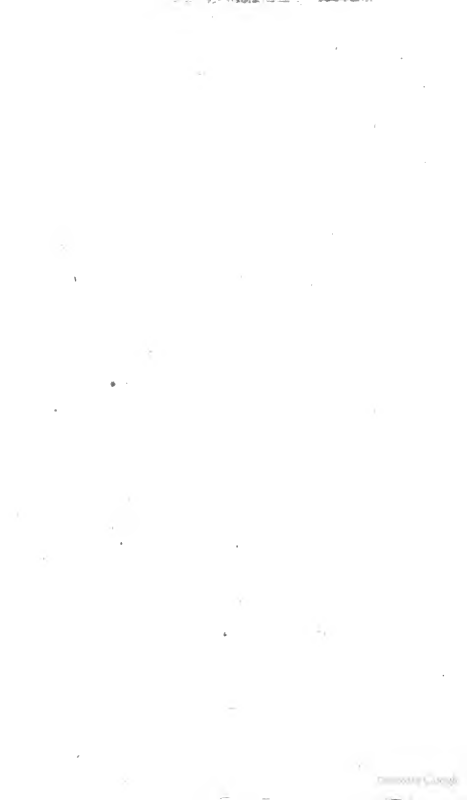
37. *Im. vero scio, neque etc.*) Recte: parvum enim beneficii meritum, si ab imprudente praestitum videatur. » DONAT. Et non serio hoc dicit Parmeno, sed servili quad. iactantia; neque aliter accipienda responsio Pamphili. *Imprud.* h. e. insciens; cf. vs. 40. *Ego ist. sat. scio*. Pamph. facite illud. scilicet verbis Parmenoni respondet, quibus ille usus erat.

38. *An tem. quicq. Parmeno etc.*) » Sibi ipsi hoc dieit, et se non nominat. » DOX. Hoc id. more servorum, ad V, 1, 1. *Praetereat* pro omittat. Sie Plaut. Merc. II, 3, 68: »praetereat dicere« luid. Liv. XXXVIII,

28. *Quod facto usus sit.* Supra III, 1, 47. Notetur *usus* nomen esse, non participium. De quo v. Sanct. Min. IV, 15. *Vsus est*, pro opus est. Heaut. I, 1, 28. Ad. III, 3, 75.

39. *Sequ. me intro*) Sie Heaut. IV, 1, 51. *Sequor*, obsequentia servi, imperata facientis. *Equit. plus hodie etc.* Sententia Plautina ex Captivis, Prol. 44: » Plus insciens quis fecit, quam prudens, boni. » Egregie notat Far. » Bonum facere recte potest et imprudens: bene facere nemo nisi prudens.

40. *Plaudite*) Pinusum date. Vid. Andr. fin.

PHORMIO

TERENT. *Com.* TOM. II.

T

PHORMIO TERENTII

Acta Ludis Romanis, L. Posthumio Albino, L. Cornelio Merula, Aedilibus Curulibus. Egere L. Ambivius Turpio, Lucius Atilius (1) Praenestinus. Modos fecit Flaccus Claudii, Tibiis imp. Tota Graeca Apollodori Epidicaezomenos. Facta est IV. Caio Fannio (2) M. Valerio Consulibus.

(1) Al. Atilius.

(2) *Far.* ex recens. Heins. add. *Strabone.*

Lud. Roman. *Ludi Romani* sive Circenses ponuntur, ut alias saepe, pro tempore ludorum. Legimus autem apud Liv. XXXIII, 25: « *Ludi Romani* eo anno (556) in circo scenaque ab aedilibus curulibus – magnificentius quam alias facti etc.

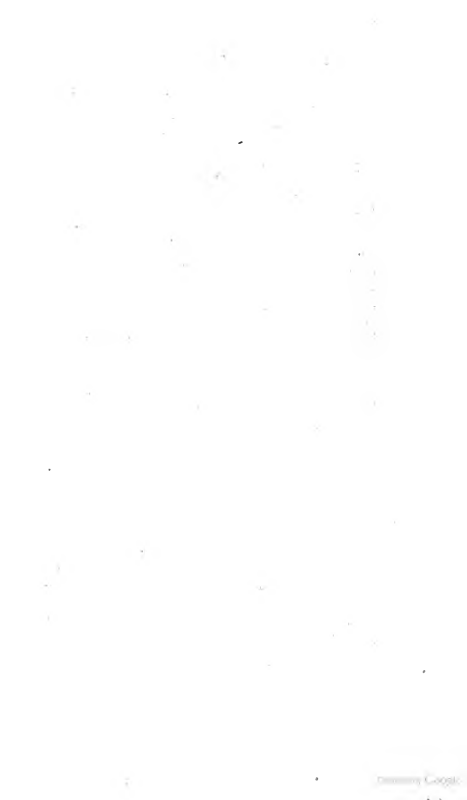
Sed multo ante hi ludi ab Anco rege instituti sunt.

De quibus ibid. I, 34: « Ludicrum fuit equi pugilesque ex Etruria maxime adciti; solemnes deinde annui mansere ludi, *Romani Magnique* varie adpellati». Atque huius modi ludos usque ad Herodiani aetatem Romae durasse, id ipse refert Hist. I, 35. Celebrabantur mense Septembri.

Egere L. Ambiv. Turp. etc. Cf. Inscript. Andriae. Sed Dac. vertit: « Par la troupe de L. Ambivius Turpio, et de L. Attilius de Praeneste ».

Facta est IV. *Facta* eodem sensu, quo *data*, *relata*, paulo ante in prioribus. Vertit Dac. « Elle fut représentée quatre fois ».

C. Fannio, M. Valerio Coss. In hoc anno discrepant notando. Alii annum ab V. C. 592. constituunt, alii 593. proxime sequentem.

FABVLAE INTERLOCVTORES

ANTIPHO, *adolescens, filius Demiphonis.*

CHREMES, *senex, frater Demiphonis.*

GETA, *servus Demiphonis.*

DEMIPHO, *senex, frater Chremetis.*

NAVSISTRATA, *uxor Chremetis.*

PHAEDRIA, *adolescens, filius Chremetis.*

PHORMIO, *parasitus.*

DAVVS, *servus.*

GRATINVS,	}	<i>advocati.</i>
CRITO,		
HEGIO,		

SOPHRONA, *nutrix Phanii.*

DORIO, *leno.*

PERSONAE MVTAE

DORCIVM, *ancilla.*

PHANIVM, *adolescentula, filia Chremetis.*

STILPHO, *alias nomen Chremetis.*

C. SVLPITII APOLLINARIS PERIOCHA

IN TERENTII PHORMIONEM

Chremetis frater aberat peregre Demipho,
Relicto Athenis Antiphone filio.
Chremes clam habebat Lemni uxorem et filiam,
Athenis aliam coniugem, et amantem unice
Gnatum fidicinam. mater e Lemno advenit
Athenas: moritur. virgo sola (abgrat Chremes)
Fumus procurat. ibi eam visam Antipho
Cum amaret, opera parasiti uxorem accipit.
Pater et Chremes reversi fremere; dein minas
Triginta dant parasito, ut illam coniugem
Haberet ipse. argento hoc emitur fidicina.
Uxorem retinet Antipho, a patruo agnitam.

PROLOGVS

Postquā pōetā vētūs pōetām nōn pōtēst
Rētrāhēre āb stūdio : ēt trānsdōre hōmīnem īn ōtīam ;
Maledictis deterrere , ne scribat , parat.
Qui ita dictitat , quas antehac fecit fabulas ,
Tenui esse oratione et scriptura levi

Poeta vetus) C. G. m. invert. *vet. poeta*. Supscript. *maledicens*.

Poetam) V. l. *Terentium novum*.

Studio) In c. Hal. *componendi*. Glossam sapit.

Otium) Sic metrum notatum ap. Priscian. inveni.

Antehac) Sic a Donat. In l. antiq. *ante*, quod recte refertur ad Terent.

«Hoc initium a destructione personae adversarii sumitur, coniunctum cum insinuatione personae Terentianae.» Don. His ego addo ex Eugr. sententia notatam, Terentium vix usum esse prologis, nisi quem habuerit adversarium. Vid. vs. 13, 14.

1. *Postq. poeta*) Simile initium cf. Ad. Prol. *Poeta vet.* Id est, qui significatur in Andr. Prol. 7, ubi not. Add. Heaut. Prol. 22.

2. *Retrah. ad stud.*) Cum quad. vehementia, ut Andr. I, 5, 8. Nam verisimile est, illum *vet. poet.* omni opera id egisse, ut ne Terentius scri-

bendo innotesceret. *Transdere*. «Sic vett. sonantius, quod nos lenius dicimus tradere.» Don. Explic. Par. transferre. *Hominem*. Comice et venuste inseruit. Infra I, 2, 73. *In otium* h. e. ut relicto studio scribeudi otiosus manent.

3. *Ne scrib.*) Cf. Hec. Prol. II.

4. *Dictit.*) Frequentativ. verb. per impudentiam.

5. *Tenui esse or. et etc.*) Vid. ad Herann. IV, 8, ubi tertia figura orationis appellatur *attenuata*, *Attenuata* autem, inquit auctor incertus, est quae demissa est, usq. ad usitatissi-

Quia nusquam insanum fecit adolescentulum
 Cervam videre fugere, et sectari canes,
 Et eam plorare, orare, ut subveniat sibi.
 Quod si intelligeret, olim cum stetit nova,
 Actoris opera magis stetisse quam sua;
 Minus multo audacter, quam nunc laedit, laederet.
 Nunc si quis est, qui hoc dicat, aut sic cogitet,
 Vetus si poeta non lacessisset prior,

Nusquam) I. et V. *numquam*.

Fecit) Donat. ad loc. « *scripsit*. Legit. et *fecit*. »

Adolescentulum) V. I. *ironice*.

Audacter) Mu. ed. *audaciter*.

Laederet) Qui vulgo sequitur versus, *Et mag. pluc. quas feciss. fab.* hunc Fa., probante Be. cecit, ut nec a Donat. positum, nec in trih. antiquis. libb. Bemhino, Vaticano, et Victoriano scriptum, nec boni quidem sensus afferentem. » Petitus est, ut equid. opinor, ab Andr. prol. 3. Etiam Lindubr. observat, hunc v. a plerisq. MSS. abesse.

Lacessisset) V. I. *provocasset novum*.

mam puri sermonis consuetudinem. Inde recte monet Don. imperitum a poeta induci criminatorem, qui hoc obiciat, quod proprium debeat esse comici stili.

6. *Quia nusq. insanum etc.*) Qualia solent esse in comoediis aliorum. « Ideo videmur leves tennesq. quia non in comoedia prodigia facta sunt et tragoedias concitavimus. » DONAT. *Nusq.* in nulla comoedia Terentii. *Insan. fec. adolesc.* h. e. *insani personam induxit adolescentuli. Insanum*, sc. amore.

7. *Cerv. vid. fug. et etc.*) « Hic affectus a comoedd. removendus. » DONAT. *Videre* q. d. *ᾠδὴν ἀκούειν*. Huiusmodi autem *cerva fugiens* vid. Virg. A. IV, 69.

8. *Et eam plor. or. ut etc.*) « Haec omnis *πρὸς τὸν* tragica est et ideo in comoedia vitiose inducitur. » DOX. Hic Da. notat, Lavinium praeter morem comicor. scripsisse amore in-

sanum adolescentulum, credentem, se amicum suam in cervam mutata[m] videre fugere, canes autem eam insectari, cervam porro plorare et orare ut adolescens subveniat sibi. Atqui vero de cerva, a canib. agitata, et auxilium hominum implorante memoret Ovidius, ex Pont. II, 2, 39.

9. *Olim cum stet. nova*) Sensus est: Cum Terentii admod. adolescentis nova placuit fabula.

10. *Actoris op. magis etc.*) « Una opera et suffragium sceniceor. comparat et laedit adversarum. » DONAT. *Quam sua*. « Ita populum exensat de non exacta fabula, actorib. blanditur, poetam exagitat. » BR.

11. *Min. multo*) Transposit. est pro *Multo minus*.

12. *Si quis est*) Scilicet de populo.

13. *Vet. si po. n. lacess.*) Cf. Ean. Prol. 16. Prior cf. Ean. Prol. 6. Sed h. l. prior abundare videtur propter *lacessisset*.

Nullum invenire prologum posset novus,
 Quem diceret, nisi haberet, cui malediceret. 15
 Is sibi responsum hoc habeat, in medio omnibus
 Palmam esse positam, qui artem tractant musicam.
 Ille ad famem hunc ab studio studuit reicere;
 Hic respondere voluit, non lacessere.
 Benedictis si certasset, audisset bene. 20
 Quod ab illo adlatum est, sibi esse id relatum putet.

Posset) L. antiq. *potuisset*.

Is) V. l. *maledicus*.

In medio) C. G. m. et Bru. C. e. sicut antiquiss. Il. *reicere* per unum i. Andr. II, 3, 8. Addo Drakeub. ad Liv. IV, 52, qui de lectione *adiacere* pro *adiicere* testatur, haec et similia verba in optimis MSS. ita exarari solita fuisse. Etiam versus emissum i. requirit, ut Virg. Ecl. III, 96.

Palmam) V. l. *victoriam*.

Reicere) C. G. m. et Bru. C. e. sicut antiquiss. Il. *reicere* per unum i. Andr. II, 3, 8. Addo Drakeub. ad Liv. IV, 52, qui de lectione *adiacere* pro *adiicere* testatur, haec et similia verba in optimis MSS. ita exarari solita fuisse. Etiam versus emissum i. requirit, ut Virg. Ecl. III, 96.

Relatum) In l. Bemb. *rellat*, ob primam, ut Be. opinatur, productam syllab. Vid. Heaut. II, 3, 98, not.

14. *Null. inv. prolog.*) Prologum modo non hominem, ut Heaut. Prol. 11, sed verba significat. « Novus sc. poeta, quem opponit veteri, vs. 13. Est autem novus i. q. ignotus; conf. Plaut. Pseud. II, 4, 9. Perstruigit ita adversarium fama sua gloriantem.

15. *Quem dic. nisi etc.*) Non ea causa Prologus a Terentio ponitur, qua solet Prologus dici, ut poetam commendat, et argumentum dicat, sed tantum modo maledical adversario. Vid. Andr. Prol. 5, not.

16. *Is sibi resp. h. hab.*) Itid. fere in Andr. Prol. 7, et Eun. Prol. 6. *In mod. Palm. esse etc.* Par. in marg. Graeci, *καὶ τὸ ἀδύνατον*. Et Martial. epigr. 29: « ad digitum posita concurrere palma. »

17. *Posit.*) Pro proposit. Hec. IV, 2, 8. *Qui art. tr. music.* « qui comœdias scribunt. » Don. Heaut. Prol. 23.

18. *Ille ad famem etc.*) Cf. vs. 2. Qui poetam vituperat, ad inopiam facile redigit. Nam poetae prohi vendebant fabulas suas, et harum pretiis alebantur.

19. *Hic*) Terentius.

20. *Benedict. si certass.*) Quia dixerat, *in medio Palmam. Benedict.* Cui contrarium *Maledictis*, vs. 3. *Audiss. bene.* « Bene audire est bene dici, laudari. » Don. Contra Hec. IV, 2, 24. Similiter Ennius ap. Gell. XX, 10: « Haud doctis dictis certantes, sed maledictis. »

21. *Adlat. est*) Q. d. commemoratum est; uti Cic. N. D. I, 21. *Sibi ut*

De illo tum finem faciam dicundi mihi,

Peccandi cum ipse de se finem fecerit.

Nunc quid velim, animum attendite. apporto novam
Epidicazomenon, quam vocant comoediam

25

Fecerit) Vulg. non facit. C. G. m. non faciat. At Be. omisso non, respon. finem fecerit recte. Nam iurito illi rō non suspectum est, ut a sententia exortum, quam Donati esse praedicant dicentis, « Quoniam ille non desuit mihi maledicere, ego desinam ei maledicere. » Qua tamen sententia aptior nihil bono Christiano dignius. Improbabilis autem illud non, si, quod supra est, respexeris, allatum est, relatum; improbabilis etiam ex Andr. Proh. 23, 23, ubi similiter Poëta adversario laesenti par pari referre minatur.

Epidicazomenon) Be. ed. *Epidicazomenon*, idq. ex Donat. Is enim ad loc. ita: Hic manifeste errat Terentius; nam haec fabula quam transtulit, *Epidicazomene*, s. *Ἐπιδιχαζόμενη*, dicta est a puella, de qua iudicium est: quum sit alia *Epidicazomenos* eiusd. Apollodori. Debit erga dicere *Epidicazomenon* graece. » Quis tamen crimine erroris Donatus Terentium gravat, hoc id. Be. a Poëta ad ipsius criminantis mendosum, qui is usus sit, retorquet exemplar.

relat. Eod. fere sensu quo supra vs. 16: *hoc sibi responsum*. Sed *relatum* posuit, quia dixerat *adlatum*, ut efficeret *παρόμνητον*.

22. *Fin. fac. dic. mihi*) Sic Cic. Tusc. Q. II, 1: «quem sperandi sibi, eund. bene dicendi finem proponerent.»

23. *Peccandi*) Maledicendi. Dignum est notatu, quantum artis posuerit in delectu et collocatione singulorum: *De illa de se; tum cum; finem fac. dicendi, finem fec. peccandi*. Haec inde oratio auribus facile poterat placere.

24. *Nunc q. vel.*) Supplet Donat. «quaeritis?»

25. *Epidicazom.*) Mur. in marg. «Epidicazomenos agens de possessione rei seu vindictiarum. Epidicasta, lis vindictiarum.» Et notat Donat. «Hanc comoediam manifestum est

prius ab Apollodoro sub alio nomine, h. s. *Ἐπιδιχαζόμενον*, graece scriptam esse, quam latine a Terentio Phormionem. Quamobrem nulla dubitatio est, hanc solam esse, cui nomen poëta mutaverit: et errare eos, qui in hac Phormionem parasitum putant a formula litis, quam intenderit, nominatum: quum graeca lingua fuscus spartens et stramen nauticum sin dicatur, a cuius rei vel capacitate vel utilitate etiam ab Apollodoro parasitus Phormionis nomine venit. Add. Sluiteri Lectt. Andocid. pag. 84. Pater si intestato mortuus esset, is, qui genere esset proximus, lego iubebatur, puellam sibi in matrimonium petere, quod dicebatur, *ἐπιδιχαζομένη τῷ ἐπικλήρῳ*: et tam virgo se habet *ἐπιδίκαζον*. Huic cf. loc. inf. I, 2, 75, ut in Ad. IV, 5, 16.

Graece, Latine hic Phormionem nominat:
 Quia primas partes qui aget, is erit Phormio
 Parasitus, per quem res geretur maxime.
 Voluntas vostra si ad poetam accesserit,
 Date operam, adeste aequo animo per silentium; 30
 Ne simili utamur fortuna, atque usi sumus,
 Cum per tumultum noster grex motus loco 'st,

Latine) Vulg. *Graeci, Latini*. Sed vetatiss. Be. Cod. *Graece, Latine*. Recte. At vero dubium restat, cur latine *Phormio*? quum ipsa vox *Phormio* graeca est. Quod quidem, praetermissis alior. commentis ita explicand. autumo, ut sit Comoedia haec *latine*, h. e. latino auctore composita; si quidem suae quisq. fabular. scriptor nomen indere solebat ipse, non *Graeci*, non *Latini* homines.

Nominat) In l. antiq. *Graeci, Latini Phormion, nominant*.

Geretur) Sic Be. Codd. Itid. G. G. m. et Hal. In antiq. *agetur*.

Accesserit) V. l. ut eum audiat.

Tumultum) Videtur respicere fata Hecyrae, cuius vid. Prolog. Atque hoc in causa est, cur in Editionib. non quidem omnib. postponatur haec fabulae *Phormio*. Quod vero ita esse debere, hinc etiam Donatus praecipue conieciat.

26. *Latine*) Sc. tractatam. *Hic, Terentius. Phorm. nominat*. Scriptorem enim ipse nomen suae fabulae indere solebat. Sic it. Plautus in Mil. gl. II, 1, 8: «Alazon Graece huic nomen est comoediae, Id nos latine Gloriosum dicimus.» Plautus tamen plus quam Terentius fabulas suas, etsi a Graecis desumptas, latine inscribere solebat. *Phormion. φάρμακον* tegiculum dicitur Graeci, quo instornitur pavimentum. » Don. Et ex Hesiodo in Etymol. Magno: *ὄστρεα δὲ ἐν φάρμακῳ*. Iude *Phormio* diminutivum ser-vile nomen.

27. *Primas p.*) H. e. potissimas, primarias. Eun. I, 2, 10. Ad actorem respici putat, Don. Et Ernest. in Clav. Cic. notat: «*Par* in scena est persona, quam quis suscepit agere

nam; in Coccil. 15, actores secundarum et tertiarum partium etc.» Eaque adeo *prim. part. qui ag.* fere id. quod mox dicit, *per quem res ger. max.* vs. 28.

28. *Parasitus*) Vid. ad Eun. Prol. 30. *Per qu. r. ger. max.* Donat. hic non tam primum actum significari putat, quam potius summam partes.

29. *Voluntas*) Favor. Cic. Fam. IV, 13: «Accedit eod. vulgi *voluntas*, vel potius consensus omnium.»

30. *Date op. adeste* etc.) Favoris indicium est in comoedia *silentium* spectatoris. Eun. Prol. 44.

31. *Ne simili utamur* etc.) Ne populum laederet, fortunam maluit accusare. » Don.

32. *Per tumult.*) Cf. Hec. III, 2, 21. *Grex. Grex* de scenica caterva

Quem actoris virtus nobis restituit locum
Bonitasque vostra adiutans atque aequanimitas.

saepe ap. Plaut. *Not. loco est h. e.*
expulsus, eiectus.

33. *Quem act. virtus etc.*) Indigi-
tat perseverantiam actoris, qui cie-

ctus non animum deiecit. *Actoris*, L.
Ambivii Turpionis, cuius virtute
ipsa Terentii comoedia commendatur
ac recipitur. Atque utilis est actor
poetae; quapropt. ubique laudatur.

ACTVS I, SCENA 1

DAVVS

Amicū summū meū et pōpūlaris Gēta
Hērī ad mē vēnīt. ērāt ē dē rātiūncūla
Iam pridem apud me reliquum pauxillulum

Ratiuncula) Sic metrum Priscianus notavit.

« Quod in omnib. fere comoediis,
in quib. perplexa argumenta sunt,
fieri solet, id in hac quoque Teren-
tius aerrat: ut *πρωταρχὸν πρόσωπον*,
id est, personam extra argumentum
inducat: cui tum ob hoc ipsum, quod
veluti aliena a tota fabula est, gesta
res narratur, discat populus textum
ex continentia rerum, sitque instru-
ctus ad cetera. » Dox.

1. *Amic. sum. meus et etc.*) « Insi-
nuatio personae eius, quae inducitur
ad audiend. argumentum. » Dox. †

2. *Hērī ad mē ven.*) « Apparet heri
fuisse nuptias. » Dox. *Erat ei de ra-
tiuncula iam pridem etc.* Sensus:

Debebam ei nonnihil ex ratione anti-
qua. » West. *Ratiuncula*. « Oppor-
tuna diminutio in re servili. » Dox.
« De tenui autem peculini sermo est,
quod servi suum comparabant; ex
quo aliquid heris suis pendebant
quotannis, atque etiam pro capite
anno numerare poterant, ut servitatem
exuerent. » Bir.

3. *Pauxillul.*) « Quartus casus di-
minutionis, paulum, paululum,
pauxillum pauxillulum. » Dox. *Reliq.*
Nummor. Ita Cic. ad Attic. XVI.
16: « Admonuit tamen, ut pecuniam
reliquam solverent. »

Nummorum, id ut conficerem. confeci. adfero.
 Nam herilem filium eius duxisse audio 5
 Vxorem. ei, credo, munus hoc corraditur.
 Quam inique comparatum est, hi qui minus habent,
 Ut semper aliquid addant divitioribus!
 Quod ille unciatim vix de demenso suo,
 Suum defrudans genium, comparsit miser, 10
 Id illa universum abripiet, haud existumans,
 Quanto labore partum. porro autem Geta
 Ferietur alio munere, ubi hera pepererit;
 Porro autem alio, ubi erit puero natalis dies,

Filium) V. l. *Demiphonis domini sui*.

Divitioribus) L. *antiquioribus*.

Defrudans) We. p. var. *defraud*.

Comparsit) L. Bemb. *compers*. vetuste.

Autem alio) L. *antiquior alio autem*.

4. *Id ut confic.*) Sub. monuit me. Cf. infra V, 5, 11. *Conficerem* pro colligerem. Eod. sensu Cic. p. Cluent. 25: «permago. pecuniam poposcit: deinde ad id pervenit, quod confici potuit et sextertium sexcenta etc.»

5. *Heril. fil. eius*) Pro heri eius filium, sc. Antiphooem.

6. *Mun. h. corrad.*) Cf. Hcaut. I, 1, 89.

7. *Quam iniq. comparat. est*) Institutum est. Cic. Rosc. A. 36: «More maiorom comparatum est, ut — homines testimonium — dicerent.»

8. *Add. divitiorib.*) Bene addant, scilicet acervo divitum.

9. *Quod ille unciatim*) «H. e. paulatim, velut per singulas uncias». Evca. Esse autem unciam partem librae decimam coostat. *De demenso suo*. «Erat hoc frumentum, certa mensura vel poodere dari servis solitum quot — calendis.» Wsrt. Hoc demensum Hesiodus, Epy. 767, ἀρμαλινυ vocat.

10. *Suum defrud. gen.*) «Qui lautius et largius se excipiebant, genio suo putabantur indulgere; contra qui parcius vivebant, se genium defrudare creditum est.» Evca. Cf. Liv. II, 10. *Comparsit miser*. «Parcendo servavit.» Evca.

11. *Id illa*) Nupta scilicet universa abrip. Contra unciatim, vs. 9.

12. *Quanto lab. part.*) Conf. infra V, 3, 5.

13. *Fer. alio mun.*) «Ferietur munere, non qui accipit, sed qui ignitus dat, damnum patitur.» Wsrt. Translat. est de gladiatorib. vid. Broukhoe. ad Propert. IV, 5, 44. *Ubi hera peper.* Quieto nimirum a partu die xuxulax mittebantur puerperis et obstetricibus; vid. schol. Aristoph. λυσ. vs. 758.

14. *Ubi erit p. natal. dies*) De celebratione dier. natalium ac de munerib. ibi puero mittendis vid. Turneb. Advers. I, 6. Et Pers. Sat. I,

Vbi initiabunt. omne hoc mater auferet. 15
Puer causa erit mittundi. sed videon' Getam?

Initiabunt) C. G. m. in marg. *consecrabant diis*. Eu. leg. *initiator*. Eu-
graphio namque *initiare* est, ad cibum infantem instruere; qui et ipse na-
talis quod. modo *dies* est. »

Omne hoc) Al. *omnia haec*.

Mittundi) C. G. m. *amittundi*. Sup. script. *illud argentum*.

31, natalitia dicit h. e. quae muneris
loco dabantur.

15. *Vbi initiab.*) Scilicet cibo et
potu. Nam Athenienses liberos Ce-
reri initiabant; quod quidem, ut in
polliata fabula, magis probatur. Ce-
terum insignis Varronis locus est.
« Quum primo, inquit ille, cibo et
potione initiarent pueros, sacrificab-
ant etc. » Nempe consecrabant Divis
edendi et potandi etc. ubi primum a
lacte et a cunis transierunt. It. Cic.
de Legib. II, 14: « *Initiaque* ut ap-

pellantur, ita re vera principia vitae
cognovimus etc. *Omne h. mat. auf.*
Vtra accipiat, an nutrix? an vera
mater? Dubitat Don. *Sopra* quæ-
loc. vid. doctissim. Lindenbr. *Mat.*
aufër. Stomachose itid. illud, *haec*
intereipit. Eun. I, 1, fin.

16. *Puer causa er. mitt.*) « *Proprie*
dixit mittundi de muneribus. » Don.
Causa h. e. πρόπαις sen praetextus. »
West. Hec. I, 2, 5. *Sed* vid. Sic
Eun. II, 2, 58; Hec. II, 1, 6.

ACTVS I, SCENA 2

GETA. DAVVS

GETA

Si quis me quaeret rufus —

DAVVS

Praesto 'st, desine.

GETA

Oh!

At ego obviam conabar tibi, Dave.

DAVVS

Accipe. hem!

Lectum 'st. conveniet numerus, quantum debui.

Geta) V. I. Egrediens Geta, ut ad Dav. rufum argentum reposceret, dicebat suis. Sed subito ipse Davus advenit.

«Mire poeta desideratum Getae ostendit Davum, quem is suum moneat debitorem.» Don.

1. *Si quis me quaer. ruf.*) Ad con-servum loquitur, cui Davum comico rufum notavit; et plura illi mandaturus adventu Davi ipsius cohibetur. Hec. I, 2. *Ruf.* hoc rufi vocabulum Willichius autumat esse *πρωτογενή*, servumq. malitiosum subindicari. Quapropt. Geta verebatur, ne praesentem rufum significaret. Itid. calvi nomen plus minusve proprie obvium Cic. de Or. II, 61. *Praesto est*; conf. Hesul. I, 1, 120. Par. in

margin. «ut respiciat ad morem iudiciorum.» *Desine*; cf. Eun. II, 3, 57.

2. *At ego obviam etc.*) Ellipsis, ire. *Accipe.* Hoc enim nummos offerens Davo dicit, qui secum supra dixerat I, 1, 4. *Adfero.* Explic. En-graph. «Pulchre natequam peteret, obtulit quod debebat.»

3. *Lect. est*) Scil. argentum. Sic Plaut. Pseud. IV, 7, 50. hic sunt quinque argenti *lectae* numeratae minae. «Iude patet, *lectum* intelligi integrum argentum, non adulterinum. *Conv. num.* Itid. Cic. Attic. V, 21: «ad nummum convenit.»

GETA

Amo te, et non neglexisse habeo gratiam.

DAVVS

Praesertim ut nunc sunt mores, adeo res reddit, 5
 Si quis quid reddit, magna habenda 'st gratia.
 Sed quid tu es tristis?

GETA

Egone? nescis quo in metu, et
 Quanto in periculo simus?

DAVVS

Quid istuc est?

GETA

Scies,

Modo ut tacere possis.

DAVVS

Abi, sis, insciens.

Cuius tu fidem in pecunia perspexeris, 10
 Verere verba ei credere? ubi quid mihi lucri est
 Te fallere?

GETA

Ergo ausculta.

DAVVS

Hanc operam tibi dico.

Neglexisse) Al. *te*. V. l. *tardavisse*.*Sinus*) L. *Vict. sumus*. Al. *sim*.*Perspexeris*) Par. p. var. *prospex*. male.*Dico*) Al. *dabo*.

4. *Amo te*) Par. in marg. «Elegans formula respondendi et gratias agendi.» Cf. *Plant.* I, 2, 42.

5. *Praesertim ut nunc sunt mores*) «Quia consuetudinis imago est vituperare praesentia.» *Don.* *Adeo res red.* cf. *Heaut.* II, 3, 118.

6. *Si quis quid redd.*) H. e. acceptum restituit. *Habend. est* sc. ei.

7. *Sed quid tu es tr.*) Cf. *Eun.* II, 3, 13.

8. *Quanto in p. sinus*) Numero plurali, *sinus*, utilis, se intueus ac filios heriles.

9. *Modo ut tac. poss.*) «Ita solebant cavere, secretum commissuri.» *West.* *Eun.* I, 2, 21. *Abi, sis, insc.* «Formula molliter reprehendentis.» *West.* *Insciens* pro *stulto*. *Sis*, si vis; *conf.* *Andr.* V, 1, 4.

10, 11. *Cuius tu f.* — *Pereris* etc.) «Discede stultissime, quum tu mihi pecuniam credideris, ubi fidem meam integritatemque vidisti, verba mihi metues commodare, in quib. quid lucri habeo, si te sefellero?» *Sic.* *Eugr.* *Quid*, significantius pro *nihil*.

12. *Hanc oper.*) Sc. auscultandi h.

GETA

Senis nostri, Dave, fratrem maiorem Chremen
Nostin'?

DAVVS

Quidni?

GETA

Quid? eius gnatum Phaedriam?

DAVVS

Tam, quam te.

GETA

Evenit senibus ambobus simul, 15
Iter illi in Lemnum ut esset, nostro in Ciliciam,
Ad hospitem antiquum; is senem per epistolas
Pellexit, modo non montes auri pollicens.

Chremen) I. et *Chremetem*. Andr. III, 2, 52.

Quam) Ita divisum a Be. Placet. Vulg. *tamq.* coniectivi.

Per epistolas) In trib. Codd. Be. *per epistolam*.

Pellexit) V. I. *induxit*.

op. tibi dico. Ex Plauto express. Bacch. IV, 9, 72: «Recita, aurium operam tibi dico.»

13. *Senis nost.*) Par. in marg. «Demiphois.» *Fratr. mai. Chrem.* Haec singula nomina bene distinguit coram populo, ut eo iam magnam argumenti partem declaret.

14. *Quidni?*) Plenius Ad. IV, 2, 34. *Quid? eius gnat. Ph.* «Non dixit, quid? Phaedriam? sed addidit, eius gnatum; ut magis docera quam interrogare videretur.» Dox. Deest, *nosti?*

15. *Tam quam*) Vtrumq. hoc in comparatione. Cic. Sull. 3r: «*Tam* sum misericors, iudices, *quam* vos.» H. l. supplendum *novi*. *Evenit senibus*. Verb. *evenit* bene iungitur dativo; quapropt. West. distinguit post *evenit*.

nit, minus commode. *Simul*, nno tempore. DONAT.

16. *Illi*) Chremeti. «Recte tacetur cur Chremes ierit: et dicitur cur Demipho. Vtrumq. pro argumento est.» Dox. Infra IV, 1.

17. *Antiquum*) Candidum, simplicem. Cic. p. Rosc. A. 9: *Homines antiqui*; ubi vid. interpreti.

18. *Pellex.*) Hoc Plautin. verb. Noster semel h. l. usurpavit; cf. Hoc. V, 4, 2, 9. *Pellicare* proprie meretricum est, Plaut. Men. II, 2, 68, h. l. in vernili ore concessum. *Modo non*, propemodum, vel paene conf. Tursell. *Montes auri*. Proverb. de ingentib. promissis; vid. Erasmi. Ad. Addit Donat. «Quia more veterum hospites hospitib. multa donabant.» Sallust. Cat. 23.

TERENT Com. TORM. II.

V

DAYVS

Cui tanta erat res, et supererat?

GETA

Desinas:

Sic est ingenium.

DAYVS

Oh, regem me esse oportuit.

GETA

Abeuntes ambo hinc tum senes me filiis

Relinquunt quasi magistrum.

DAYVS

O Geta, provinciam

Cepisti duram.

GETA

Mi usus venit, hoc scio.

Memini relinqui me Deo irato meo.

Coepi adversari primo. quid verbis opu 'st?

Seni fidelis dum sum, scapulas perdididi.

Ingenium) Id. ut plurima promittant.*Hinc*) Al. hic.*Usus*) L. antiq. usu. Itid. C. G. m. Sed si usu legeretur, tunc distinguend. esset, *mihī usu venit hoc, scio.**Deo*) V. I. a Genio.*Seni*) Be. mavult *senibus*, propt. *senes* vs. 21.19. *Cui*) Demipho. Construit Don. «Eun. pellenit cui tanta r. e.»20. *Sic est ingen.*) Cf. Ad. I, 2, 63. Plautina locutio, «ita est ingenium meum.» Stich. IV, 2, 46. *Ingenium* pro natura ac morib. *Reg. me e. oportuit.* «Homines opulentos reges dixerunt.» West. Plaut. Capt. IV, 2, 45. Quoad sensum, Da. eruit hunc, «car il sauroit (je saurois) bien mieux jouir de son bien que Demipho.»21. *Hinc*) Athenis. *Me fil. Relinq. q. magistr.* cf. Ad. V, 9, 5. Add. Plaut. Trin. II, 1, 3: «Magister exercitor; ubi Par. explic. «gymnasta, praeceptor.» Quasi. «Bene: qui non

complevit hoc ipsam, nec vult esse.» DONAT.

22, 23. *Provinc. Cep. dur.*) Conf. Reaut. II, 4, 21. *Provinc.* Ad provincias quin praetores cum officio mittebantur, officia quoque provinciae nominantur.» DON.24. *Mem. relinq. m. D. irato*) Vid. ad Andr. IV, 1, 40. *Deo irato meo.* Contra Naevius, «Deo meo propitio.»25. *Coepi advers. pr.*) Cf. Hee. II, 2, 29. *Quid verb. op. est.* Facete. Verba cuius negligit, qui verbera sensit.26. *Seni fidelis etc.*) «Fidus est amicus: fidelis est servus.» DONAT.

Venere in mentem mi istaec. namque inscitia 'st,
Advorsum stimulum calces. coepi iis omnia
Facere, obsequi quae vellent.

DAVVS

Scisti uti foro.

GETA

Noster mali nil quicquam primo; hic Phaedria 30
Continuo quandam nactus est puellulam
Citharistriam. hanc amare coepit perdit.
Ea serviebat lenoni impurissimo;
Neque, quod daretur quicquam, id curarant patres.

Mi istaec) L. antiq. *Ven. in ment. ist. mihi.* «Hoc dictum, uti Doust. monet, et superioris personae esse potest et alterius.» Sed recte Be. vidit, tribuendam Getae esse, non Davo.

Namque) Sic libb. Be. In Fa. e. et a. *nam quas.*

Calces) V. I. *opponere.* Sed Guyeto *to calces* est nominativus plural.

Foro) V. I. *negotio.*

Scapul. perd. Similit. Plant. Epid. I, 1, 84: «corinna perdidit.» Significat enim, *scapulas suas* ita contusas, ut sensum omnem amiserint. «*Perdere*, conicuum verb. ut perire.» Lex. Plant. *Inscit. 'st. Adv. stim. calc.* «Etenim *inscitia* est, *calces* velle iactare, quum stimulus imminet: te enim magis incipias vulnerare.» Evas. Proverb. est etiam Graecor. ὑπὸς αἰσχροῦ λατρεύων. Itid. Hor. Sat. II, 7, 68. Est autem illud a bobus arantibus aliisque inmentis desumptum, quae stimulis incitata regebantur. *Pti foro.* Est inter adagia Erasmi pag. 46, pro eo quod est, praesentens rerum statum boni consulere, et utrumq. sese obtulerit fortuna, ita animum applicare.» Contra fere est Cie. p. Rosc. A. 31: «*fori iudiciorumq. insolentia.*»

30. *Noster*) Antipho. *Mali nil. quicq.* Scilicet *malum* amoris intelligit, quo ille prematur.

31, 32. *Puell. Citharistr.*) Sc. ex

aetate illam, ex arte hanc. *Citharistria*, nomen hab. a cithara, qua canebant, a κίθαρῃ. Cornet. Nep. Epamin. 2: «Nam et *citharisare* et cantare ad chordarum sonum doctus est etc.» Vid. Amon. voc. κίθαρις vel κίθαρις. *Amare perdit* b: e. praeter modum; ut homo perditus, cui nihil pensi est, quid agatur, modo fiat voti compos.

33. *Ea serv. len.*) Erat enim *Citharistria* ancilla *lenonis*, non libera. Hinc «magna praeparatio ad rer. difficultatem imminuentium, puellula, citharistria, nvarus leno, amator perditus, inopia.» Don.

34. *Quod daretur*) Cf. Eun. V, 8, 48. *Id. curav.* Curaverant diligenter, ne pecunia filiis relinqueretur in domo; veluti memores Plantini illius, qui amat, si eget, misera addicitur Aeternus. Care. I, 2, 53. *Id. curav.* Par. in marg. *to id παρὰ δὲ.*

Restabat aliud nil, nisi oculos pascere, 36
 Sectari, in ludum ducere, et reducere.
 Nos otiosi operam dabamus Phaedriae.
 In quo haec discebat ludo, exadversum ei loco
 Tonstrina erat quaedam, hic solebamus fere
 Plerumque eam opperiri, dum inde iret domum. 40
 Interea dum sedemus illic, intervenit
 Adolescens quidam lacrumans, nos mirarier,
 Rogamus quid sit? nunquam aequae, inquit, ac modo
 Paupertas mihi onus visa est, et miserum et grave.
 Modo quandam vidi virginem hic vicinia 45
 Miseram, suam matrem lamentari mortuam.

Exadversum) L. Bemb. *ex adverso*.

Tonstrina) V. l. *domus tonsoris*.

Eam) Id. *citharistram*.

Adolescens) *Adolesc.* in C. G. ch. prioris versui annexum. Cuius omnino codicis versuum distinctio a vulgata passim discedit.

Visa) Sic un. C. Be. Vulgo *visum*. Par. in marg. *pro visa est*.

Hic) Vnr. *huic*, *hinc*, *huius*.

35. *Rest. al. nil, nisi etc.*) Cf. *Hec.* III, 1, 20. *Nisi ocul. pasc.* Cf. *Lucet.* I, 37: «Pascit amore avidos visus.»

36. *Sectari, in ludum etc.*) «Quum illa pergeret in ludum, h. e. in locum ubi forte discebat.» *Evans.* *In lud.* Ludus seditious, ubi psallere instituebantur ac saltare.

37. *Nos*) *Geta et Autipho.* *Op. dab. Phaedr.* Sic *Plant. Merc.* II, 2, 17: «amico operam dare.» *Supra* vs. 28, 29.

38. *Exadversum*) «Contra ipsum locum.» *Evans.* Et vid. *Gell.* VII, 7.

39. *Tonstr. erat*) «Apta sedes otiosis.» *Dox.* *Neg.* aliter *Spanh.* ad *Aristoph. Plut.* vs. 338, dicit: «Tonstrinae erant conciliabula otiosorum.»

40. *Iret*) *Pro* rediret.

41. *Interea dum etc.*) Sic *Heaut.* II, 3, 1. *Sedem*, «h. e. moramur et manemus, Citharistram.» *West.* *Ad.* IV, 5, 38. *Interv. Adolesc. qui. Iocr.* «Apollodorus tonsorem ipsam nuntium facit etc.» *Dox.*

45. *Modo quand.*) Bene dixit *quandam*, quum iuventa cupidine flagrans non quaeat, quae fortuna sit, quae conditio aut quae familia puellae amatae. *Illic viciniae*; cf. *Andr.* I, 1, 43. «Statim proximitas in-sinuat, ut sit causa et spes viden-di.» *Dox.* Et *Ovid. Met.* IV, 59, 60.

46. *Miseram*) Ob. affectum scilic. *Suam matr.* Significatur mora eius, quae superducta Chremetis bigami uxor a Lemuo Athenas profecta ibi mortua est.

Ea sita erat exadvorsum; neque illi benevolens,
 Neque notus; neque cognatus extra unam aniculam
 Quisquam aderat, qui adiutaret funus. iniseritum 'st.
 Virgo ipsa facie egregia. quid verbis opu 'st? 50
 Commorat nos omnes. ibi continuo Antipho:
 Voltisne eamus visere? alius: censeo;
 Eamus; duc nos sodes. imus venimus,
 Videmus. virgo pulchra! et quo magis diceret,
 Nihil aderat adiumenti ad pulchritudinem. 55
 Capillus passus, nudus pes, ipsa horrida.
 Lacrumae, vestitus turpis; ut, ni vis boni

Ea) C. G. m. et Hal. gl. ead. haec, virgo vitiose pro mater. Nam mortui tantum siti dicuntur, non vivi.

Commorat) V. I. commoverat.

Diceres) Id. esse pulchram eam.

47. Ea sita erat) H. e. corpus mortuae positum erat. Nam epitaphiis sepulchrorum inscribi solebat: «hic situs s. sita est.» Cic. de Legib. II, 22. Hic autem atrium intelligitur, ubi mortui, priusquam efficerentur, deponi vel collocari solebant. Neg. illi benev. Neg. etc. Sic it. Thais in Eun. I, 2, 67, se orbam ac solam esse conqueritur.

49. Aderat) Conf. Eun. V, 2, 66. Adiut. funus; cf. Andr. I, 1, 81.

50. Facie egreg.) Cf. Eun. II, 3, 5.

51. Antipho) «Hic redditur nomen adolescentis. Et est παρὰ τὴν.» Dow. Antipho sc. ait.

52, 53. Alius) Pro alter. Cic. Verr. VI, 12; Liv. VII, 35. Censeo; Eamus: duc. n. sodes. «Haec omnia diversi dicunt. Et apparet, tot esse homines, quot per mimesin asyndeta demonstrantur.» Dow. Duc nos sod. Hoc dicatur ad nuntium adolescentem vs. 42.

53, 54. In. ven. Videm.) Asyndet-

tor. brevisloquētia, cui et emphasis inest. Qua re Caesaris illud, «veni, vidi, vici.» Plutarch. Cues. 50. Virgo pulchra concitatius est pronuntiandum, cum gestu mirantis.

55. Nihil aderat adi. ad pulchritud.) H. e. pulchritudo sine ornata. Ita Plaut. Most. I, 4, 116: «ecastor, mulier recte olet, ubi nihil olet.» Id. ibid. vs. 134: «si pulchra est, nimis ornata est.» Aderat proprie. «Adest enim id quod adiuvat.» Dow. Ibid. Propert. I, 21: «Sed facies aderat nullis obnoxia gemmis.»

56. Capill. pass. nud. pes etc.) Huic locus est confinis Heaut. II, 3, 45. Ipsa horrida; conf. Plin. III, ep. 3: «vir paulo horridior ac durior.»

57. Lacrumae) Quae et alioqui non dehonestant mulierem. Vestit. turp. Cic. Attic. IX, 1: «iste turpissim. et sordidissimus.» Ni vis boni. Par. not. «δύσχευς τοῦ καλοῦ.» Et second. Far. «Exsuperantia pulchritudinis.»

In ipsa inesset forma, haec formam extinguerent.
 Ille qui illam amabat fidicinam, tantummodo,
 Satis, inquit, scita 'st. noster vero...

DAVIS

Iam scio,

60

Amare coepit.

GETA

Scin' quam? quo evadat, vide.

Postridie ad anum recta pergit; obsecrat,
 Ut sibi eius faciat copiam. illa enim se negat;
 Neque enim aequum facere ait, illam civem esse Atticam,
 Bonam, bonis progeneratam. si uxorem velit 65
 Lege, id licere facere; sin aliter, negat.
 Noster quid ageret nescire, et illam ducere
 Cupiebat, metuebat absentem patrem.

Vero...) Id. interruptio.*Sibi eius*) C. G. m. eius sibi.*Negat*) V. l. facturum.

58. *Haec*) Sc. lugubris, sordida.
Exting. Bene *extinguerent*, quasi de
 igne et calore; vid. *Mun.* I, 2, 5.

59. *Ille qui illam etc.*) Cf. supra
 30 seqq. *Tantummodo Satis etc.* «Sen-
 sus est, 'Laudavit tantummodo, non
 etiam captus est in amorem.' » Don.

60. *Noster vero*) Hic id. est, qui
 supra vs. 30. Et noster dicit Geta,
 quia ille sui domini filius est.

61. *Amare coep.*) Sic Eun. III, 5,
 20. *Quo evadit. vide;* cf. *Andr.* I, 1,
 100.

62. *Ad anum recta*) Ad anum sta-
 tum, ut qui posthabuerit alia omnia.
Pergit, absolute, ut Liv. I, 37:
 «pergit potro in agrum Sabinum.»

63. *Ut sibi eius fac. cop.*) Cf. Eun.
 prol. 21. Sensus id. est qui in Eun.

II, 3, 71. *Ille en. se neg.* sc. factu-
 ram eius copiam. Hec. I, 2, 45.

65. *Bonis progenerat.*) «Duplex com-
 mendatio, a parentib. et ipsius vir-
 giois ingenio. Hor. Carm. III, 18, 21:
 «Dea est magna parentum Virtus.»
Si ux. vel. Lege. Scilicet ut uxorem
 ducat legitime. Distinguunt vulgo
 ante diction. *Lege*, at ego cum Bur-
 manno magis commode post. *Si uxorem*,
sin alit. Eod. modo Cic. Catil.
 I, 18: «si est verus (timor) ne opp.
Sin falsos, ut etc.

67. *Nost. quid ag. nesc.*) Propo-
 sita deliberatio. *Nescire* pro nesci-
 bat ducere sc. uxorem.

68. *Cupiebat.*) Eod. animi affectu
 quo Hesut. V, 1, 12. *Cupere* pro-
 prie in amorib. unde Cupido pro emo-
 re et libidine.

DAVVS

Non, si redisset, ei pater veniam daret?

GETA

Ille indotatam virginem atque ignobilem

70

Daret illi? nunquàm faceret.

DAVVS

Quid fit denique?

GETA

Quid fiat? est parasitus quidam Phormio,

Homo confidens, qui... illum Di omnes perduint!

DAVVS

Quid is fecit?

GETA

Hoc consilium, quod dicam, dedit:

« Lex est, ut orbae qui sint genere proximi, 75

Iis nubant, et illos ducere eadem haec lex iubet.

Ego te cognatum dicam, et tibi scribam dicam;

Ille) L. antiq. *Illeno*.*Perduint*) Verba *illum perd.* Mn. parenthesi inclusit.*Te*) C. G. m. et Hal. gl. *Antipho*. Ille plenius addit, *illi puellae*.

69. *Non, si redisset, ei etc.*) Bene interrogat, ut Geta etiam ingenium senis quam brevissimis sed graphice notet. » Si, cum. *Veniam daret* sc. ducendi.

70. *Ille indot. virg. etc.*) « Et qui propt. spem lucri navigarat senex. » Don. *Ignobil.* Non dotem tantum, sed etiam splendorem familiae respiciebant. Plaut. Trin. I, 2, 122. *Virg. Dar. illi.* Cf. Andr. II, 2, 15.

71. *Nunq. fac.*) Cf. Eun. II, 3, 98. *Quid f. deniq.* « More suo Terentius denique posuit in fine sensus. » Don. *Denique*, postremum.

73. *Homo confid.*) Cf. Andr. V, 2, 14. *Quid sit confidens?* Vid. ex Plaut. Men. IV, 2, 31: « Nihil hoc confidentius, qui, quae vides, apperneyat. » *Homo*, « comico additum. »

DONAT. *Qui ill. Dii etc.* Cf. Heant. IV, 6, 6. *Qui* pro otinam, ut in formula imprecandi Comicis, Plauto praesertim solemne. Etiam Cicero imitatus est, Attic. IV, 7: « de Apollonio quod scribis qui illi Dii irati. » Sed superest alia interpretatio eaq. melior, ut qui pronomen sit, quo incipiat Geta describere Phormionem; unde vero, execrandi formula *ill. D. omni. perd.* interposita, se ipse subito ahrrumpat.

74. *Hoc cons. quod. d. ded.*) Conf. infra II, 4, 21.

75. *Lex est, ut orbae etc.*) Cf. Ad. IV, 5, 18, not.

76. *Ducere*) Sc. orbus.

77. *Tibi scrib. dicam*) H. e. actionem, litem. Itidem Aristoph. Nob. 756: 'Εἰ σοὶ γράψω το-ταῖς δίκαις; ubi

Paternum amicum me assimilabo virginis;
 Ad iudices veniemus; qui fuerit pater,
 Quae mater, qui cognata tibi sit, omnia haec 80
 Confinam; quod erit mihi bonum atque commodum.
 Cum tu horum nil refelles, vincam scilicet.
 Pater aderit; mihi paratae lites. quid mea?
 Illa quidem nostra erit. »

DAVVS

Iocularem audaciam!

GETA

Persuasit homini. factum 'st; ventum 'st; vincimur. 85
 Duxit.

DAVVS

Quid narras?

Veniamus) Ibid. gl. ego et tu.*Persuasit*) L. anteq. persuasum 'st.*Duxit*) V. l. illam.

v. schol. Sensus. « Te calumniam indicam et causam impingam. » EvG.

78. *Patern. amic.*) H. e. amicum patris virginis. *Assim.* sc. esse.

79. *Qui f. pat.*) « Qui hic pronom. est; infra quomodo significat. » DEX.

80. *Cognata*) Ipsa virgo. *Omnia haec.* « Non abundanter, sed oratorie. Per archaism. protam multa etc. » DONATVS.

81. *Quod erit mihi bonum etc.*) « Facile ista quae sunt mendacia, quae ego fingam, et comprobabo iudicibus: tu nihil relinquis. » EVG.

82. *Cum tu horum etc.*) Intelligit, coram iudicibus. *Refell.* refutabis. Infra II, 3, 54. *Vincam.* Verb. iudiciale, pro causam in iudicio obtinere. » EANKST. Huc commodè refertur Cie. Tusc. I, 1: « Erat facile vincere non repugnantes. »

83. *Pater aderit*) Hoc quasi questionis loco propositum est a Phormione, itemq. quum pater redierit,

parata responsio: *Quid mea*, sc. interest? *Paratae lit.* Cf. Ad. V, 3, 6: « Ut Antiphoni formidanda ista sunt, ita ridicula parasito. » DEX.

84. *Illaq. nostra erit.*) DON. et Eugr. subadiungunt, virgo, alii, lis ipsaq. id quod ex Plauto probatur, Cas. II, 3, 78: « nostra omnis lis est. » Attamen prius ex Heant. IV, 1, 47, magis placebit. Et dixit *nostra*, ut patfonus, qui clientis causam appellat suam. *Iocular. audac.* Cf. Andr. IV, 4, 43.

85. *Persuas. homini*) Sc. Antiphoni. *Fact. est*, sc. scripta est dica. *Ventum est*, ad iudices, vs. 70. *Vincimur.* Scilicet Geta et Antipho, qui quasi ex adverso steterint in iudicio.

86. *Quid narr.*) « Admirantis vox est, non interrogantis. » DEX. *O Geta, Quid te etc.* Cum miseratione pronuntiat Getae perituri, qui Antiphoni magister relictus sit. *Te*, pro de te. Ellipsis. Heant. III, 1, 53.

GETA
Hoc quod audis.

DAVVS

(Cum miseratione pronuntiat; sed Geta rei desperatae
fortem animum opponit, ne res tota migret in
tragoediam.)

O Geta,

Quid te futurum est!

GETA

Nescio hercle. unum hoc scio,
Quod fors feret, feremus aequo animo.

DAVVS

Placet.

Hem; istuc viri 'st officium.

GETA

In me omnis spes mihi est,

DAVVS

Laudo.

GETA

Ad precatorem adeam, credo. qui mihi
Sic oret: « nunc amitte quaeso hunc! ceterum
Posthac, si quicquam, nil precor. » tantummodo
Non addit, ubi ego hinc abiero: « vel occidito. »

DAVVS

Quid paedagogus ille? qui citharistriam.

For) L. antiq. *sors*. Quod ortum putat Be. typographi errore.

Adeam) Al. *abcam*.

Amitte) Be. Codd. *omitt*.

Addit) Var. *addat*, *addet*.

87. *Vnum hoc scio*) Cf. Andr. III, 2, 26.

88. *Quod f. fer.*) Cf. Ad. IV, 7,

12. *Placet*, approbantis.

89. *Istuc*) Sc. ferre aequo animo.

90. *Ad precat. adeam*) Vid. ad Heant. V, 2, 23. *Mihi*, h. e. pro me. *Nunc amitte* etc. His facit precatorem pro servo orantem eod. modo quo in Andr. V, 2, 22, servus pro se ipse

precat. Similit. in Eun. V, 2, 14.

92. *Si quicquid*) Apud iopensis solemnitas. Subaudi, admiserit. *Placet*. Cas. V, 4, 23.

93. *Vbi ego h. abiero*) « Hic ostendit, nullum precatorem ex animo postulare veniam servo. » Don. *Vel occidito*. Sic dicere servi solebant culpanti. Andr. V, 2, 22.

94. *Quid paedagog. ille qui etc.*) Vr-

Quid rei gerit?

GETA

Sic tenuiter.

DAVVS

Non inultum habet,

95

Quod det fortasse.

GETA

Immo nihil, nisi spem meram.

DAVVS

Pater eius rediit, an non?

GETA

Nondum.

DAVVS

Quid? senem

Quoad expectatis vestrum?

GETA

Non certum scio,

Sed epistolam ab eo adlatam esse audiui modo,

Fortasse) Par. explic. *lenoni pro citharistria.*

Meram) l. et V. *veram.*

Vestrum) C. G. m. syllab. *no* mutata exhib. in *st* *strum*. Sup. script. est, *Demiphonem.*

Adlatam) C. G. m. script. *allat.*

baniter de Phaedria inquit, quem paedagogum comice appellat; propterea quidem quod citharistram sectando, in ludum ducendo reducendoq. eod. quasi munere fungatur, quo magister seu paedagogus solet puerorum. Nam paedagogus solebat ephebum in gymnasium deducere et eius studia ordinare. Petron. 85. *Qui citharistr.* Supplend. *ex* vs. 36. *Scitari*, in ludum etc. *ducere* etc.

95. *Quid rei gerit.*) Cf. Eun. V, 4, 1. Cupit scire, quomodo in amore visuccedat. *Sic tenuit*, *stuxit* etc. *Sis*, dicend. est cum aliquo gestu. DON. *Non mult. hab.* Quod etc. Cf. supra vs. 34. Add. Sallust. Catil. 23. «Erat

Curio cum Fulvia stupri consuetudo, cui quum minus gratus esset, quia *inopia minus largiri poterat.* » *Nisi sp. meram.* Spe namq. sola ductat amicum suam. Ibid. Clitipho iuvenis in Hecut. II, 1, 16.

97. *Quid? senem* etc.) « Animadvertite. *Quid* secund. morem quotidianum tum dici, quum sit transitus a mentione alterius rei ad alteram. » DONAT.

98. *Quoad*) H. c. «quamdiu; quippe quum adventus finis est expectationis. » EVAN.

99. *Sed epist. ab. eo* etc.) Mire parparatus adventus senis per epistolam.

Et ad portitores esse delatam. hanc petam. 100

DAVVS

Numquid, Geta, aliud me vis?

GETA

Vt bene sit tibi. (*prodeunti*)

Puer, heus! nemon' huc prodit? cape, da hoc Dorcio.

Portitores) V. I. *eustodes portus*.

Delatam) Al. *latam*.

Sit tibi) C. G. m. *tibi sit*. Sup. scr. *volo*.

100. *Ad portitor, ess. delat.*) Secundum Nonium *portitores* dicebantur telonarii, qui portum obsidentes omnia sciscitarentur, ut ex eo vectigal exciperent. » *Hanc petam*. Epistolam scilicet a portitoribus. Huc refer. Plaut. *Trin.* III, 3, 65: « apud portitorem resignatas epistolas. »

101. *Vt bene sit tibi*) Cf. Heaut. V, 2, 6; *Ad.* I, 1, 9.

102. *Puer, heus*) Sic il. evocatur

puer, Eun. IV, 1, 10. *Cape, da h. Dorcio*. « Apparet haec Dorcium conservam et uxorem Getae esse; ergo dat illi pecuniam servandam. » Bähr. *Hoc. Par. explic. argentum.* » *Dorcio*. Hoc nomen *Dorcium* ἀπὸ τῆς δορῆς, a dama petum putant. Quae hic persona muta est, ad quam ille loquitur. Et est diminutivum; cf. *Andr.* I, 1, 107.

ACTVS I, SCENA 3

ANTIPHO. PHAEDRIA

ANTIPHO

Adeon' rem redisse, ut qui mi consultum optume
 velit esse,
 Phaedria, patrem ut extimescam, ubi in mentem eius
 adventi venit?
 Quod ni fuissem incogitans, ita eum expectarem, ut
 par fuit.

PHAEDRIA

Quid istuc?

ANTIPHO

Rogitas? qui tam audacis facinoris mi conscius sis?

Vt) Al. non hab. ut.

Adventi) MS. Paris. *adventus*. C. G. m. neutrum hab. nec *adventi* nec *adventus*.

Istuc) Vulg. est.

«Haec scena vitas comparationem tenet Antiphonis et Phaedriae, eius qui uxorem duxit, absente patre, eam quam diligebat, et eius qui amat meretricem, et sumptus non habet.» Ev.

1. Adeon' rem redisse) Cf. Hesnt. V, 2, 27, et Andr. I, 5, 10, not. Explic. Eogr. «eo osq. rem esse deductam, ut quom mihi pater etc.» *Mihi consult. velit*. Contra Hec. IV, 2, 14.

2. Vt extimesc.) Cf. Hec. V, 3, 26. Coniunctio at saepe ex abundanti repetitur. Exempla congescit Ruhnck. *Vbi in ment. e. a. ven.* «Nota venire

in mentem veteres, non recordationis causa tantum, sed etiam recognitionis considerationisq. posuisse.» DONAT. *Adventi* pro *adventus*; cf. Andr. II, 2, 28, not. ac praesertim Eun. III, 2, 45.

3. Quod ni) Abundat rō Quod, et eleganter cum aliis particulis coniungitur. Cic. Attic. XIII, 45: «Quod nisi me Torquati causa teneret.» *Incogitans*, temerarius. Videlicet ducendo uxorem illo absente. Ita cum expect. pro non exlimescerem.

4. Quid ist.) «Haec interrogatio stomachosa est.» DON. *Quid istuc*,

Quod utinam ne Phormioni id suadere in mentem
 incidisset, 5
 Neu me cupidum eo impulsisset, quod mi principium'st
 mali.
 Non potitus essem: fuisset tum illos mi aegre aliquot
 dies,
 At non quotidiana cura haec angeret animum.

PHAEDRIA

Audio.

ANTIPHO

Dum exspecto quam mox veniat, qui hanc mihi adi-
 mat consuetudinem.

PHAEDRIA

Aliis, quia deficit quod amant, aegre'st; tibi, quia
 superest, dolet. 10

Amore abundas, Antipho.

Tum illos) Lindenbr. V. C. *tum illud*.

Quotidiana) C. G. m. et Be. Codd. *cotidiana*. Par. *cottid*. per duo t.

Veniat) V. I. *pater*.

absolute; quod alibi saepe iungitur cum genitivo nominis, e. c. *quid istius mali est?* infra IV, 7: *quid ist. consilii est?* Hec. IV, 2, 12. *Rogitas? quitam audacis* etc. Sic ob impudentiam alterius interrogat. Et humaniter conscius tantum dixit, ne pro conscius, auctor diceret; id quod erat. *Mi consc.* Par. in marg. *tū mihi est παρ'αλλων*. » Sed Pareus non cepit. Nam conscii alicui facinoris dicuntur, qui non cum aliquo conscii sunt. Sic it. Heaut. I, 1, 69.

5. *Quod utinam*) Huic compara. *Quod ni*, supra vers. 3. *Utinam* ne. Vtrumq. hoc it. Cicero iungit, ad div. V, 17: « Illud utinam ne vere scriberem. » Id, consilium; cf. 2, 74. *In ment. incid.* Cf. Heaut. III, 1, 73.

6. *Neu me cupid.*) Hic est *Neu* post

ne superius, uti Andr. I, 5, 56, et Hec. IV, 1, 30.

7. *Non potit. esse.*) Verb. *potiri* absolute positum, ut Eun. II, 3, 29, 71. Subaudi, puella. *Fuiss. mihi aegre*; cf. III, 5, 65. *Tum ill. aliq. dies.* Itid. fere Andr. II, 6, 9, 10. Sensus, *Tum* paucos illos tantum cruciatum passus essem amoris, non amplius.

8. *Audio*) Contemnentia.

9. *Qui h. mihi ad. consuetud.*) I. e. coitum vel συνουσίαν.

10. *Aliis quia def. quod* etc.) « Comparatio efficitur per alterius vitae comparisonem. Ipse enim Phaedria amat meretricem, qua potiri propt. inopiam non potest. » Evan. *Quod amant*; cf. Eun. II, 3, 18. *Quia superest*, sc. gaudium amoris. « Id est, eo quod desideras, abundas. » Dox.

Nam tua quidem hercle certo vita haec expetenda
 optandaque est.
 Ita me Di bene ament! ut mihi liceat tam diu, quod
 amo, frui;
 Iam depecisci morte cupio; tu coniicito cetera,
 Quid ego hac ex inopia nunc capiam; et quid tu ex
 istac copia. 15
 Vt ne addam, quod sine sumtu ingenuam liberalem
 nactus es:
 Quod habes ita ut voluisti, uxorem sine mala fama
 palam.
 Beatus ni unum hoc desit, animus qui modeste istaec
 ferat.
 Quod si tibi res sit cum eo lenone, quocum mi est,
 tum sentias.

Depecisci) Ed. 1469, *depacisci*.

Cetera) Donat. ad loc. « Aut *cetera* abundat, sui deest *per*, ut sit *per* cetera. » Be. mutat in *ceterum*. Sed mihi quidem plural. num. more Terent. praeferrí videtur, ut infra V, 1, 38.

Hoc) C. G. m. *tibi*.

Quod) Pro *Quod* Donat. leg. *Et*.

Tum) Al. in *pro tum*.

12. *Nam tua quidem etc.*) Acuen-
 dum est haec. Atque *vita*, Don. ait,
 et mores significat, et animam, et
 alimentum, et spatium vivendi et
 fortunam accedentem viventibus.

13. *Vt mihi liceat etc.*) Vide aman-
 tis vesaniam. *Tandem*. Addit West-
 supplenda, « Quam tibi tuo amore
 frui datur etc. » Verbo *frui* proprie
 in amoribus utuntur; vid. Flor. IV,
 11.

14. *Iam depecisci morte cupio*) Per
 in marg. « Paratus sum mortis pactione
 transigere; » vel mortis conditione h.
 e. darissima paratus sum pacisci, ut
 tandem perfruar amica. Est autem

depecisci morte nihil aliud, quam con-
 temnere ipsam mortem, dum modo
 rem gratam habere liceat. Vid. Ruhn-
 not. Add. Virg. A. XII, 49: « letum-
 que suus pro laude pacisci. » Con-
 iuc. suspicatur.

15. *Quid tu*) Sc. capias. Videli-
 cet tu fructum capis ac felicitatem
 amoris, ego infortunium.

17. *Sine mala fama.*) Intellige,
 meretricum. *Palam*. Contra *clam* vid.
 Andr. II, 6, 13, in amore meretricio.
 Iugit Mitr. *Palam* *Bea*, non temere.

19. *Si tibi res sit cum eo*) End.
 syntaxi Eun. IV, 7, 34. *Tum sentias*.
 Per in marg. « quam nunc sis beatus. »

Ita plerique ingenio sumus omnes, nostri nosmet poenitet. 20

ANTIPHO

At tu mihi contra nunc videre fortunatus, Phaedria,
Cui de integro est potestas etiam consulendi, quid velis:
Retinere, amare, amittere, ego in eum incidi infelix
locum,
Vt neque mi eius sit amittendi, nec retinendi copia.
Sed quid hoc est? videon' ego Getam currentem huc
advenire? 25

(*Iam turbae, quam epitasin dicunt comoediae,
incipiunt a nuntio de patris adventu.*)

Is est ipsus. hei timeo miser! quam hic nunc mihi
nuntiet rem,

Videre) V. l. *videris*.

Fortunatus) Id. in tuo amore.

Eius) Reperit Be. in Regg. et Acad. Codd. quam magnopere laudant lectionem *ius* pro *eius*. Sed vulgatam Servius defendit ad Virg. Aen. XI, 675.

Nuntiet) l. *nuntiat*.

20. *Ita pleriq. ingen. sumus*) Scilicet nos omnino mortales. *Nostri nosm. poenit.* Ead. fere sententia Cic. Fam. VI, 1: «Etsi ea perturbatio omn. rerum, ut *suae quemq. fortunae* maxime poeniteat.»

21. *Contra*) E. contraria parte.

22. *De integro*) H. l. unptiis quum nond. implicatur. *Potest. consulendi*; cf. Hec. V, 1, 10.

23. *Retinere, amittere*) Sc. amittam. Hoc verb. utrumq. Hec. II, 2, 9; 13 de uxore. Similit. Sueton. Calig. 25: «Matrimonia contraxerit tur-

pius, au dimiserit, au tenuerit, non est facile decernere.» In eum incidi loc. Cf. Heaut. III, 1, 33. Sensus, Ego eo usque perveui, *Vt neque* etc.

24. *Vt neq. mihi sit. amitt. nec* etc.) Cf. infra III, 2, 22. *Eius amittendi*. Hec. III, 3, 12.

25. *Sed quid* etc.) Cum admiratione expectantis. *Vid. o Get. curr.* Cf. Eun. IV, 4, 56. *Curr.* Cf. Ad. III, 2, 56.

26. *Is est ips.*) Itid. Hec. III, 5, 5. *Resunt.* Cf. Heaut. IV, 1, 48.

ACTVS I, SCENA 4

GETA, ANTIPHO. PHAEDRIA

GETA

(loquitur ad semetipsum)

Nullus es, Geta, nisi aliquod iam consilium celere
repperis.

Ita nunc imparatum subito tanta in me impendent mala,
Quae neque uti devitem scio, neque quo modo me
inde extraham.

Nam non potest celari nostra diutius iam audacia.
Quae si non astu providentur, me aut herum pessum
dabunt. 5

Iam) L. antiq. *tibi*. Deest ap. Priscian.

Repperis) Al. *repereris*.

In me) Sic Be. ex Acad. C. pro *te* vulg. Recte. « Cum supra, Donat. ait, *Null, es, Geta*, dixerit, transitum fecit ad primam personam, »

Dabunt) Hic vera. huc traductus videtur ex Andr. 1, 3, 3.

« In hac scena servi concurrentis officium est, tendens ad perturbationem Antiphonis, quem oportet abesse a conspectu patris naque ad cognitionem rerum, et *αταρροπὴ* Fabulae. » DONAT.

1. *Null, es Geta, nisi etc.*) Express. hic loc. ex Plant. Epid. I, 1, 75. Sens. « Peristi & actum est de te. » FAR. *Nisi aliq.* etc. Cf. Andr. IV, 1, 56.

2. *Tanta in me impend. m.*) Verb.

impend. alias gaudet dativo; at PAR. not. « tibi vel pendit in te. »

3. *Quae neq. uti devit.*) Cf. Andr. III, 5, 5. Sed cur nullo timenda fuerint Getae, de hoc vid. supra 2, inde a vs. 86 deinceps.

4. *Nam non pot. celari nostra etc.*) Cf. supra 2, 72 sqq. Ceterum bene *nostra* dicit: quia ipse partem maximam sustinet culpae, ut magister. *Audacia*, cf. sup. 2, 84. Quippe quae *audacia* iocularis illic videbatur, era nunc serio sentitur.

ANTIPHO

(ad Phaedr.)

Quidnam ille commotus venit?

GETA

Tum, temporis mihi punctum ad hanc rem est. herus
adest.

ANTIPHO

Quid istuc mali 'st?

GETA

Quod cum audierit, quod eius remedium inveniam
iracundiae?Loquar? incendam; taceam? instigem; purgem me?
laterem lavem.Eheu, me miserum! cum mihi paveo, tum Antipho
me excruciat animi. 10Eius me miseret; ei nunc timeo; is nunc me retinet.
nam absque eo esset,*Mali 'st*) V. l. quod hic loquitur secum.*Quod*) I. omitt. quod.*Loquar*) Sic Be. omissa partic. ne, elegantiae causa maioris. Vulg. *Lo-*
*quar*ne.6. *Quidam, ille e. ven.*) «Hic osteo-
dit Poëta, idcirco confusum Getam
ioduci, ut de eius uetu Antiphote-
restat.» DONAT.7. *Temp. punct.*) «Angustissimum
spatium.» DONAT. Quod Graeci il.
εὐχρηστὸν χρόνον vocant. *Ad hanc r.*
«ad deliberandum quod ago.» DON.
Her. adest, timentis. *Quid istuc etc.*
Cf. Heaut. I, 1, 30.8. *Quod e. aud.*) «Scilicet quod
uxor. dedit Antipho.» DON. *Quod*
eius remedi. Cf. Andr. III, 1, 10. *Eius*,
patris sc. adveoientis. *Remedi. ira-*
cund. Proprie remedium, quasi ira-
cundia morbus sit.» DON. Enn. II,
1, 19. Addo ex disciplina Stoei-
corum, omnes affectus morbos animi
existimari.9. *Incend.*) «Quia iracundia ignis
est.» DON. Andr. IV, 3. *Instig.* «In-
stigari proprie fera dicitur.» DON.
Andr. IV, 2, 9. *Lut. lav.* vid. Erasm.
Laterem lavas, quo proverbio inanis
opera significatur. Itid. Graecor. πλύνει
τοὺς πλύνειν.10. *Exerue, animo*) Haec locu-
tio. elliptic. uti illam Heaut. IV, 4,
5. *Pendere animi*, ac ceteras huius-
modi, Saepius in Min. II, 3, graecas
vocat. DON. explic. «propt. Antiphon.
me excrucio.»11. *Is n. me retinet*) H. e. Anti-
phonis gratia remaneo. *Absq. eo ess.*
Hec. IV, 2, 25, et Plant. Bacch. III,
5, 8: «Nam absque te esset.» NOT.
Par. Perelegans formula: Nisi tu es-
ses.»

TERENT. Com. Tom. II.

X

Recte ego mihi vidissem, et senis essem ultus iracundiam;
 Aliquid convasissem, atque hinc me conicerem protinus in pedes.

ANTIPHO

Quam hic fugam, aut furtum parat?

GETA

Sed ubi Antiphonem reperiam? aut qua quaerere insistam via? 15

PHAEDRIA

Te nominat.

ANTIPHO

Nescio quod magnum hoc nuntio exspecto malum.

PHAEDRIA

Ah,

Sanusne es?

GETA

Domum ire pergam: ibi plurimum 'st,

Convasissem) Var. *convasass. convasiss. V. I. rupissem de modo.*

Protinus) Mn. Be. *protinam* verb. Plautina.

Quam) Bo. ex Codd. *mibi.*

Via) L. Bemb. *viam.*

12. *Udissem.*) H. e. *providissem.* Andr. II, 6, 25. *Recte e. mihi vidiss.* Huiusmodi formula est, » vide tibi, vel, videte vobis. » Similit. Liv. XXXIV, 35: » cavi recte. » Et seu est. ult. *iracund.* » Facete servus occasionem melioris conditionis esse existimat fugae causam, tanq. sibi per eam et libertatis genus praestare posset et praedam. » Dun. His autem convenit quod supra dixerat Geta, *in me omni. spes m.* est, 2, 89. Ac vero saepius servi et fugiebant et auferebant, simul quo utroq. facile poterant rerum ulcisci. Eun. IV, 3, 19.

13. *Aliq. convasiss.*) » Figurat. est a colligendis *vasis.* » DONAT. Videtur enim translatus a militib. castra mo-

ventibus; vid. Gronov. Est autem *convaso*, *convasis* tertiae conjugationis. *Me conic. prot. in ped.* Cf. Plaut. Merc. V, 2, 91, quin, *pedes*, vos in curriculum conicatis etc.

14. *Fug. a furt. par.*) Cf. Eun. IV, 4, 6.

15. *(Qua insist. via)* Itid. Eun. II, 3, 2.

16. *Te nomin.*) Cf. infra V, 9, 1. Auditor enim Geta ab adolescentibus, qui ipse secum loquens neminem audit. *Nesc. quod magnum* etc. Sensus, » Nescio quod magn. malum hunc mihi nuntiatum arbitror. » Dun.

17. *Sanusne es?*) Cf. Andr. IV, 4, 10. Vult dicere: Stultus es, Antipho, qui te excrecias antequam scive-

PHAEDRIA

Revocemus hominem.

ANTIPHO

Sta ilico.

GETA

Hem,

Satis pro imperio, quisquis es.

ANTIPHO

Geta.

GETA

Ipse est, quem volui obviam.

ANTIPHO

Cedo, quid portas? obsecro; atque id, si potes,
verbo expedi.

GETA

Faciam.

ANTIPHO

Eloquere.

GETA

Modo apud portum

ANTIPHO

Meumne?

GETA

Intellexi.

ANTIPHO

Occidi.

PHAEDRIA

Hem! 20

Hem) Hunc vers. e duob. factum a Be. recepi.*Expedi*) MS. Lindenbr. add. uno.*Portum*) V. l. vidi patrem.*Hem*) Hunc vera. Fa. fatetur nnum se fecisse ex illis qui duo versos fuissent in omnib. libb.ris, quid eveniat mali. *Ibi plurim.*
est. Nep. Chabr. 3: «*Plurimum* Cy-
pri vixit.»18. *Pro imp.*) H. e. imperiose. Ita
Liv. II, 36. *Geta.* Clare vocatus non
audit. At si quis cum Schmiedero ob-
iecerit, unde veniat, ut inter agen-
tes histriones tam parum saepe vel
visu vel auditu unus ab altero digno-scatur; respondeo cum eod. factum
esse hoc propt. ingentia veterum thea-
tra, et, quod equid. addo, quia ut-
cumq. opus esset, vitia sensuum ex in-
dustria simularentur. *Quem vol. ob-*
viam sc. mihi fieri. Andr. III, 4, 11.19. *Quid port.*) «Ferre et portare
de negotiis maiorib. dicitur.» Don.20. *Meumne?*) Sc. patrem. *Hem.*

ANTIPHO

Quid agam?

PHAEDRIA

Quid ais?

GETA

Huius patrem vidisse me, patrum tuum.

ANTIPHO

Nam quod ego huic nunc subito exitio remedium inveniam? miser.

Quod si eo meae fortunae redeunt, Phanium, abs te ut distrahar,

Nulla 'st mihi vita expetenda.

GETA

Ergo istaec cum ita sint, Antipho, Tanto magis te advigilare aequum 'st. fortis fortuna adiuvat. 25

ANTIPHO

Non sum apud me.

GETA

Atqui opus est nunc cum maxime ut sis, Antipho.

Ais) V. l. o Geta.*Phanium*) V. l. nomen uxoris.*Fortis*) *Fortis* pro *fortes*. Ibid. C. G. m. c. gl. *prudentes*. Eun. III, 1, 2.*Sis*) V. l. *apud te*.

* Propria et sua cuiq. personae exhibuit: celeritatem, ex praesagio mentuenti Antiphoni, et tarditatem intellectus quieti pectoris securo Phaëdriae. » Don.

22. *Nam*) Haec partit. *Nom* connectit sermonem superiori, *Quid agam?* vs. 21. *Quod ego huic nunc ete*. Ibid. Geta vs. 8 supra. *Subito*, « et adverb. et nomen est. » Don.

23. *Quod si eo meae etc.*) Cf. supra 3, 1: « Tragico amator hoc negotium fortunae omnes dixit esse. » Don. *Abs te ut distr.* Cf. Hec. III, 5, 42.

24. *Nullo est mihi etc.*) Adde si-

ne Phanio. Vid. supra 3, 12. Et Cic. de Offic. III, 7: « nihil praeter id quod honestum sit; propt. se esse expetendum. » Ist. cum ita sunt. Species formulae est.

25. *Te advigil. aeq. est*) Subaudi, ut pater tibi placetur, neq. tu distraharis a Phanio. Andr. IV, 1, 49. *Fort. adiu.* Huc pertinet Cicero, Tusc. II, 4: « Fortes enim, inquit, non modo fortuna adiuvat, ut est in vet. proverbio, sed multo magis ratio etc. »

26. *Non sum ap. me*) Cf. Andr. V, 4, 30. *Nunc cum max.* pro *nunc solo*, vel *eo tempore*, quo *maxime*; vid. Turnellii.

Nam si senserit te timidum pater esse, arbitrabitur,
Commeruisse culpam.

PHAEDRIA

Hoc verum 'st.

ANTIPHO

Non possum immutarier.

GETA

Quid faceres, si aliud gravius tibi nunc faciundum
foret?

ANTIPHO

Cum hoc non possum, illud minus possem.

GETA

Hoc nihil est, Phaedria, ilicet. 30

Quid hic conterimus operam frustra? quin abeo?

PHAEDRIA

Et quidem ego.

ANTIPHO

Obsecro,

Quid si adsimulo! satin' est?

GETA

Garris.

ANTIPHO

Voltum contemplamini, hem!

Immutarier) Id. *quin tristis sim*.

Illicet) Id. *ire placet*.

Ab eo) C. G. m. *abeam*.

Adsimulo) Ald. et Erasmi. ed. *adsimulabo*.

28. *Commeruisse*) Pro contraxisse, culpam, i. e. poenam. Nam culpa Tacitus ait, quam poena est tempore prior. » Ann. XV, 20. *Non poss. immutarier*; cf. Aodr. I, 5, 40. Schmied. explic. immutare me.

30. *Cum hoc non poss.*) Subaudi, facere. Hoc. Intellige id, quod ei facieod. esset coram patre, ut maxime apud se esset, cf. v. 26. *Hoc nihil est*, floccipendeoth. Hecut. I, 2, 1. Congruet sit, ut Geta et Phaedria auda-

ciores sint; et hoc oportet obici pro Antiphone irato seni ». Dox.

31. *Conter op. frustra*) Cf. Ad. V, 4, 15. *Et quidem* pro quid mirum? etiam ». Tynsell. Suh. abeo.

32. *Adsimul*) Sc. constantiam vultu ». *Sat. est.* » His locus actoris magis quam lectoris est. » Dox. *Garris.* Cf. Hecut. IV, 6, 19. *Fult. exempl.* » Ostenditur eorum coari ad similesmod. audaciam, quo magis ridicula est formidolosa persona ». Dox. Nota eund.

Satin' est sic?

GETA

Non.

ANTIPHO

Quid si sic?

GETA

Propemodum.

ANTIPHO

Quid si sic?

GETA

Sat est.

Hem, istuc serva; et verbum verbo, par pari ut respondeas,

Ne te iratus suis saevidicis protelet.

ANTIPHO

Scio.

35

GETA

Vi coactum te esse invitum, lege, iudicio. tenes?

Sed quis hic est senex, quem video in ultima platea?

ANTIPHO

Ipsus est.

Satin') L. Bemb. *satisne*; quo lecto trochaicus Faerno stare videtur.

Si sic) Al. omitt. *si*.

Saevidicis) L. antiq. *saevis dictis*. Io omnia libb. Fa. *saevidicis dictus*. Itid. C. G. m. et Bru. C. e. isp. c. gl. *saeva dicentib. verbis*. In Be. Codd. *saevidicis*. Al. *saevidictis*.

esse Antiphonem qui supra dixerat, non poss. immutari », vs. 28.

34. *Ist. serva)* H. e. serva istum vultum, quem ounc flogis, et cura ne tristam te esse poter sentias. *Verbum verbo*. Cf. Ad. Prol. 11. Magister enim ad simulandi vult, ut ioveois tyro patris et orationi et gestui parem etiam suam et orationem et gestum, servato audaci vultu, opponat.

35. *Protelet)* Protrahat, praeveniat, exagitet ». Dux. Varia est huius verbi etymologia. *Scio.* » Apparet hoc

verb. eo vultu dici, ut manifestum sit, absenti animo esse eum qui dicit ». DONAT.

36. *Pi coact. te esse etc.)* Cf. Andr. IV, 4, 41. Poterat breviter dixisse, lex coëgit; sed oratorie rem ix. plura divisit ». WEST. *Lege iudicio*. Cf. supra 2, 75, 79. *Tenes*. Hoc admonet, ne perturbatus ille coram patre haec obliviscatur.

37. *In ultima plat.)* Cf. Heaut. V, 1, 29, not.

Non possum adesse.

GETA

Ah, quid agis? quo abis? Antipho mane,
Mane, inquam.

ANTIPHO

Egommet me novi et peccatum meum.
Vobis commendo Phanium et vitam meam. 40
(Antipho abiit)

PHAEDRIA

Geta, quid nunc fiet?

GETA

Tu iam lites audies;
Ego plectar pendens, nisi quid me fefellerit.
Sed quod modo hic nos Antiphonem monuimus,
Id nosmetipsos facere oportet, Phaedria.

PHAEDRIA

Aufer mi oportet; quin tu, quid faciam, impera. 45

Agis) C. G. m. *ais* pro *agis*.

Mane) *Mane* hoc posterius delet Fa. post eum Be. quoque; sed immerito. Nam *inquam* urgentis postulat *mane* geminatum. Hoc modo Rec. III, 5, 45, 46. Habent *mane* poster. C. G. m. et Hal. it. Edd. Eras. We. al.

Lites) V. I. *patris*.

Pendens) Id. *in cruce*.

Quod) C. G. m. *quo* pro *quod* perperam.

Quid) Id. *quod*.

38. *Non poss. adesse*) Ex conspectu patris confunditur.

39. *Egom, me novi et etc.*) Pavorem amittere non potest, quem supra et absente patre ostendit, et verum dixit, v. 28. *Non poss. immut.* Quod peccatum attinet, de eo anxium vidimus superiori scena. *Egom, me novi.* Cf. Heaut. II, 3, 130.

40. *Vob. commendo Ph. et etc.*) Cf. Eun. III, 5, 29. « Animadverto, quod amator prius ponit *Phanium* quam *vitam* suam ». Don.

41. *Quid n. fiet?* Cf. supra 2, 71.

Tu i. lites. Subaudi, inter patrem tuum et Phormionem. Supra 2, 83.

42. *Ego plect. pend.*) Eun. V, 6, 20, ubi not. plectar « feriar: unde et plectrum et plagae dictae ». Don. *Nisi quid etc.* Ellips. opinio.

43. 44. *Sed quod modo hic etc.*) Itid. fere Cic. Fam. VI, 1: « Sed tu illum suum nunc adhibe, quæso, quo me tum esse oportere censebas ».

45. *Auf. mihi oport.*) Formula reprehendendi aut silentium iubendi. Hor. sat. II, 7, 43, 44. Et Cic. de Or. II, 46, ubi vetus poeta: *Auferte*. Istam enim superbiam ».

GETA

Meministia' olim ut fuerit vostra oratio
In re incipiunda ad defendendam noxiam,
Iustam illam causam, facilem, vincibilem, optumam?

PHAEDRIA

Memini.

GETA

Hem, nunc ipsa' st opus ea, aut, si quid potest,
Meliore et callidiore;

PHAEDRIA

Fiet sedulo.

50

Vestra) Quatuor Be. Codd. nostra. Contra Donat. « Vt magis exciteret, inquit, non nostra dixit, sed vostra. »

Defendendam) Al. defendendum.

Noxiam) Noxiam dicit Donat. per epenthesein esse pro noxam propt. iambum.

Vincibilem) L. et V. invincib.

Ea) Abest ea a Codd. Be. ii. a C. G. m.

46. *Memini*, ol. ut fuerit.) Notanda est constructio coniunctionis ut pro accusativo c. infinit. post verb. *Memini*. De qua vid. Sanct. Min. III, 14. *Oratio* h. l. maxime argumenta notat, quib. inventis verba aptantur. Br. *Vestra*. Dicendo *vestra* alludit haud dubie ad iuvenum amborum non modo assensionem factam, sed ipsum auxilium promissum, quod utrumq. coniici videntur ex verbis Getae, *Persuas. est homini*, etc. Supra 2, 85.

47. *In re incip.*) Incipere quasi de re magna, vid. Heaut. III, 5, 39. Sensus, « Quam inciperetis rem h. e. nuptias ». West. *Ad defend. nox.* H. e. ad eam ab Antiph. transmovendum culpam in patronum mulieris, qui in se omnem iram senis derivare promiserat; cf. 2, 83, et infra II, 2, 8, 9.

48. *Iust. ill. caus.*) « Habet hic v.

ortiorum amplificationem facilitatis causae ». West. *Causam*, defensionem. Quae vero iusta erat Phanii, auctoritate legum suffulta. *Facil.* Phormionis nempe callidissimi patroni in Antiphonem. *Vincibil.* « Quae facile vincat ». Don. Supra II, 83. *Optum.* « Sc. favore summo indicium utebantur orbae, quib. sic provideri honestum videbatur ». Br.

49. *Memini*) Confirmat Phaedria huiusmodi suam olim fuisse de ista causa orationem; cf. vs. 46. *Nunc ipsa est ea.* « Causa scilicet ». Don. Sed Donat. non cepit. Subaudiend. enim est, oratione; sed alia nunc; eaque meliore etc. utendum est oratione vel defensione causae. *Si qu. potest.* Cf. Eun. II 3, 86.

50. *Melior et callid.*) « Bene Meliore et callidiore: quia tunc prolusio fuit, nunc ipsum proelium ». Don. *Fiet sedulo.* Miror equid. qui Don. 79

GRTA

Nunc prior adito tu; ego in subsidiis hic ero
 Succenturiatus, si quid deficias.

PHAEDRIA

Age.

Subsidia) Donat. in *insidiis*.

Ero) C. G. m. *adereo*.

Succenturiatus) V. I. *permeditatus*, *sucinstructus dolis*.

Deficias) Al. *deficies*.

sedulo abundare existimet, quippe
 quod vim addit dictione obsequentis.

51. *Adito*) Hoc verb. sicut sequen-
 tia *subsid*, *ero succentur*, de re bellica
 desumpsit. Cuiusmodi allegoria utitur
 Eun. IV, 7. *Adito*. Sic it. Sallust.
 Ing. 89: « castella munita *adire* ».
 Et Virg. A. V, 378. *In subsid*.
Subsidia sunt milites, qui primis de-
 ficientibus submittuntur; Caes. B. G.

II, 22. *Ero pro adero*. Ita Sallust.
 Ing. 87, « pugnae *adesse*. » Aut iun-
 gendum, *ero Succentur*. Nam *suc-*
centuriati dicuntur, qui explendae
 centuriae gratia subiiciunt se ad sup-
 plementum ordium. Dos. *Si q. de-*
fice. Etiam hoc verb. *deficere* militare
 est, quod vid. Caes. B. G. III, 64.
Age. Adhortantis.

ACTVS II, SCENA 1

DEMIPHO. GETA. PHAEDRIA

DEMIPHO

(*secum*)

Itane tandem uxorem duxit Antipho iniussu meo?
 Nec meum imperium, ac mitto imperium, non simul-
 tatem meam
 Revereri saltem? non pudere? o facinus audax! o
 Geta
 Monitor!

GETA

(*a tergo senis cum Phaедria*)

Vix tandem.

DEMIPHO

Quid mihi dicent? aut quam causam reperient?

Scena 1) Haec est Mureti scena quinta act. I; ead. Bip. tertia act. II.*Ac*) L. antiq. age pro ac, ut in Bemab. est.*Tandem*) V. l. evadam.

« In portu senex duxisse filium
 suam uxorem audivi. Secum ergo
 conqueritur satis admiratus, quod
 ille tantum facinus ausus sit implere.
 Haec ergo scena continet accusatio-
 nem et controversiam ». Evgh.

1. *It. tand.*) « Iracundiae et sto-
 macho inservit vò *tandem* ». WEST.
Iniussu meo. « Loquitur pro pote-
 state patria ». WEST. Hec. IV, 1, 47.

2. *Nec m. imper. ac mitto etc.*)
 His dictis usus est Cicero, ad Att.

II, 19, de Statio suo manumisso ad-
 hibitis. *Ac mitto imper.* H. e. Ne di-
 cam *imperium*, quippe quod levius
 forte inobediens filius existimarit. *Si-
 mulat.* Odium tectum et dissimu-
 latum. Donat. explic. « iurgium, con-
 tentionem ».

3. *Revereri, pudere*) Infinitivi ab-
 soluti; cf. Andr. I, 5, 10. H. e. Neq-
 metu, neq. pudore deterritum esse.
 Ad. I, 1, 32, 33.

4. *Monitor*) « Titulus servi pae-

Demiror.

GETA

(*Haec domino aversus secum, et mox
quae sequuntur, eod. modo.*)

Atqui reperi iam: aliud cura.

DEMIPHO

An hoc dicet mihi? 5

« Invitus feci; lex coegit. » audio, fateor.

GETA

Places.

DEMIPHO

Verum scientem, tacitum, causam tradere adversariis,
Etiamne id lex coegit?

PHAEDRIA

Illud durum.

GETA

Ego expediam, sine.

DEMIPHO

Incertum 'st quid agam: quia praeter spem atque in-
credibile hoc mi obtigit.

An) L. antiq. anne.

Dicet) C. C. m. et Hal. dicent. Non recte. Nam sequitur, *Invitus feci*, eod. persona singulari.

Places) C. G. m. placet.

Ego expediam) Ex omni libb. Geta dicet, ego exped. commode. Nam servi maxime rem expedire in se suscipiunt, quae impedita erat. Igitur male Be. haec tribuit Phaedriae.

dagogi, v. Barth. ad Stat. Theb. Supra I, 2, 21, 22. *Vix tand.* « Convenit hoc dictum ei, qui iam pridem se male audire putat ». Don. *Quam caus. reper.* Cf. Eun. III, 3, 6, not.

5. *Demiror*) Pro « Nescio ». Don. Andr. IV, 4, 11. *Reperi* sc. causam. Quam scilicet vocem a sene modo interceperat auditam. *Aliud cura.* Formula iubentis alterum mittere sollicitudinem. Sic, Vlyss. apud Homer. Od. H. 208, ἄλλοι τοι μέλεος φρονέω. « *Aliud* quid tibi curae sit mentibus ».

6. *Invit, feci; lex. coeg.*) = Bene Poëta iam scire facit senem, quid

isti dicturi sint ». Don. Sermocinatio. *Audis.* Approbantis invite. *Places.* Sic supra I, 2, 88. Geta nempe in subsidio collocatus, uti supra I, 4, 51, laudat senem, quasi coram.

7. *Caus. trad. adversar.*) H. e. causam perdere, vel pati facile se vinci. « Id. Ictis causam donare adversariis; caus. prodere dicitur ». West.

8. *Ill. durum*) Valde impeditum, difficillimum. Eun. IV, 7, 36. *Ego exped.* Hoc id. servus promittit. Andr. III, 5, 11. *Sine.* Eun. I, 1, 20.

9. *Mi obtigit.*) Cf. infra IV, 1, 11.

Ita sum irritatus, animum ut nequeam ad cogitandum
 instituere. 10
 Quamobrem omnes, cum secundae res sunt maxime,
 tum maxime
 Meditari secum oportet, quo pacto adversam aeru-
 mnam ferant,
 Pericla, damna, exilia. peregre rediens semper co-
 gitet,
 Aut fili peccatum, aut uxoris mortem, aut morbum
 filiae.
 Communia esse haec, fieri posse, ut ne quid animo
 sit novum. 15
 Quicquid praeter spem eveniat, omne id deputare
 esse in lucro.

Exilia) Responit Be. *exilia* quippe quod desit ap. Cic. Tusc. Q. III, 14, haec citantem. Sed non notat ille, in qua Edit. Ciceronis vocem illam non viderit. Nam in Manb. et Bip. certo adest. Alias non in spesi. Redeo tamen ad Terent. Codd. et Edit. quae quot certe in promptu mihi sunt, praeter Bi. *exilia* exhibent. Praeterea huic dictioni e verbis, *peregre red.* omnis fides accedere videtur.

Fili) Ita Fa. ex l. antiq. per unum i, in fine, pro ratione versus. C. G. m. *filii*.

Haec) Al. et. Hunc vs. Fa. commemorat ab Cicerone l. c. adhiberi, non integrum quidem Terentii, sed memoria labente aliquantulum mutatum.

10. *Ita sum irritat. animum ut etc.*) Cf. Heaut. V, 1, 47, 48. Et Plaut. Most. I, 2, 2: « Impedit ira animum, ne possit cernere verum ».

11. 12. *Quamobr. omnes, cum etc.*) Hanc sententiam ex Euripide Nostrum desumpsisse quidam existimant. *Medit. secum.* « Bene add. *secum*: iosani enim videbitur, hoc palam agere ». Don. *Advers. aerumna.* Don. putat *adversam* abundare. Sed verius Bip. iudicare videntur, hac voce rem augeri a Demiphone.

13. *Ad*) Hunc vs. West. exponit hac: Cicero Tusc. III, 14, sententiam hanc ex Euripide, uode snmpsit

Terentius, latine convertit, e persona. Thesci etc. ». *Peregre red.* Vt *peregre redire*, ita Plautus *peregre advenire, peregre venire, peregre abire* dicit.

14. *Aut filii pecc. aut etc.*) Quamvis iratus filio, non potuit tamen dicere, *filii mortem*. Don.

15. *Com. esse haec, fieri posse*) Sc. cogitet. P. Syr. « Cuiusvis potest accidere, quod cuiquam potest ». *Novum.* Mirabile inauditum. Liv. VI, 40: « neq. novum neq. inopinatum mihi sit ».

16. *Deput. esse in lucro*) Cf. Ad. V, 3, 31.

GETA

O Phaedria, incredibile est, quantum herum anteco
 sapientia.
 Meditata mihi sunt omnia mea incommoda, herus si
 redierit,
 Molendum usque in pistrino; vapulandum; habendum
 compedes;
 Opus ruri faciendum; horum nihil quicquam accidet
 animo novum.²⁰
 Quicquid praeter spem eveniet, omne id deputabo
 esse in lucro.
 Sed quid cessas hominem adire, et blande in principio
 alloqui? (*Phaedria prodit*)

Quantum) L. antiq. *quanto*.

Usque) Pro *usque*. L. Bemb. ac Vict. *esse*. MS. We. *mihi esse*.

Compedes.) Donat. ad loc. « Vitiosam locutionem servili personae dedit Terentius: nam integra esset, si diceret, habendas compedes. » At Bentleyio *habendum* gerundium est, non, ut Donato, participium. C. G. m. *habendae* exhib. et sup. script. *sunt*. Itid. hab. Cod. Guelferbyt. tert. mihi in contextu.

17. *Quant. her. ant. sap.*) Contra Plant. Bucch. V, 1, 3. Solus ego omnes longe anteco stultitia. Posuit b. l. Terentius anteco ut solet, pro con-iunctivo, antecum.

18. *Meditata*) Passive pro cogitata. Sic. Cic. Cat. mai. 20. Participia autem verbor. deponentium saepius passive valere, de hoc vid. Sanct. Min. ne praesertim Priscian.

19. *Molend. usq. in pistr. etc.*) Servorum supplicia enumerat nonnulla. *Habend. compend.* Volebat forsitan dicere Poëta *habendum*, ut id prioribus consonaret *Molendum, vapulandum*. Etiam phrasi hae, « habere in vinculis », Sallust. quoq. utitur, Cat. 51. *Compedes*. Hae syntax.

Varroni non inusitata; de R. R. I, 21. *Canes-habendum*; ibid. III, 16, colligendum ens, pro colligendae ene apes sunt. Per ellips. quoad, vel gr. *xxvz*. Citat haec Terentiana Lactantius Div. Inst. VII, 27.

20. *Op. ruri faciend.*) Etiam ruris opera pro molestis habentur. Heaut. I, 2, 22, et 94.

21. *Quicq. praet. spem etc.*) En vero comicam irrisiorem sculis sapientiae, et ipsius verbor. mimesin. Cf. supra vs. 16.

22. *Adire*) « Bene adire, quasi terribilem et pugnaturum. » DONAT. Cf. supra I, 4, 51, not. *Blande in princip. alloq.* De exordiorum artificio v. Quiettil. Instit. orat. IV, 1.

DEMIPHO

Phaedriam mei fratris video filium mi ire obviam.

PHAEDRIA

Mi patruē, salve.

DEMIPHO

Salve. sed ubi est Antipho?

PHAEDRIA

Salvum advenire.

DEMIPHO

Credo, hoc responde mihi.

25

PHAEDRIA

Valet; hic est. sed satī omnia ex sententia?

DEMIPHO

Vellem equidem?

PHAEDRIA

Quid istuc?

DEMIPHO

Rogitas, Phaedria?

Bonas, me absente, hic confecistis nuptias.

Salvum advenire) L. Bemb. *salvom venire*, C. G. m. *salv. te adven. gaudeo*. Sed Id. *gaudeo* in Bru. C. e. pro *glussa* extat. infra vs. 56.

Istuc) Al. *est*.

23. *Phaedr. mei fratris* etc.) «Hæc verba ostendunt, quoniam mihi pectore excipiuntur Phædria.»

24. *Mi patr.*) *Mi* vim blandimenti habet. *Patruus*, frater patris.

25. *Credo*) Humaniter addit, pro gratias ago; vid. ad Andr. V, 4, 36. *Hoc*, emphatice. Quasi plenius diceret, id quod quaerebam de Antiphone. *Hoc resp. mihi*; cf. Andr. V, 2, 8.

26. *Valet; hic est*) «Quoniam ille de loco quaereret, ubi esset Antipho, hic de salute respondit.» Ergo. *Sed satī omnia* etc. sc. eveniant. Notan-

da emphasis totū *sed*, cuius elegans usus vid. Eun. II, 1, 11. *O. ex sentent.* Cf. Heaut. IV, 3, 5. Sed e formula solemnī redit ad rem.

27. *Vellem equid.*) «Semper hoc verb. dolentis est ac negantis evenire, quod voti sit.» DON. *Quid ist.* Cf. supra I, 3, 4. «Magnam vim habet contra iram huiusmodi interrogatio.» DONAT.

28. *Bonas*) Ironice. Andr. III, 5, 10. *Me absente.* «Summa criminis.» DON. *Hic*, Athenis, aut in hacce domo mea. *Confecist. nupt.* Sic Andr. IV, 1, 5c.

PHAEDRIA

Eho, an id succenses nunc illi?

GETA

(etiam a tergo)

O artificem probum!

DEMIPHO

Egone illi non succenseam? ipsum gestio
 Dari mi in conspectum, nunc sua culpa ut sciat
 Lenem patrem illum factum me esse acerrimum. 30

PHAEDRIA

Atqui nil fecit, patruē, quod succenseas.

DEMIPHO

Ecce autem similia omnia! omnes congruunt.
 Vnum cognoris, omnes noris.

PHAEDRIA

Haud ita 'st. 35

DEMIPHO

Hic in noxa est; ille ad defendendam causam adest.
 Cum ille est, praesto hic est: tradunt operas mutuas.

An) L. antiq. tu. Abest a Bemb.

Cognoris) Codd. Be. Vn. cum noris. Facile poterat vitio anrium confundi cum noris et cognoris, quomodo tum fit et confit, Ad. V, 8, 23.

Noxa) Al. noxia. Supra I, 4, 47.

Est) C. G. m. abest. Al. deest.

29. An id. succ. n. illi?) Conf. Andr. II, 3, 2: «Inepte Phaedria, an succens, illi?» interrogando ducit irati animum ad id, unde declinare debuerat. O artif. prob. Exclamatio ironica. Dacer, le bon acteur. Et cf. Liv. V, 3: «artifices improbi» h. e. qui malam quemerant, cui medeantur.

30. Eg. ill. non succens.) Tenet acceptum senex, quod Phaedria tetigerat. Gestio. Gestire quid sit, vid. ap. Cic. de Or. II, 23.

31. Dari mi in conspect.) Cf. Ad. III, 2, 13. Nunc s. e. ut sc. Lenem etc. Ordo est, nunc ut sciat, culpa sua Lenem etc. Dicere etiam poterat, ex

leni acerrimum factum, uti Andr. I, 1, 10. Illum, significantius.

33. Atq. nih. fec.) Cf. Ad. I, 2, 4.

34. Ecce autem) «Vux apta his, quae nova animo accidunt.» Dow.

35. Vn. cognor.) Praeponend. erat, Si. Omnes, sc. iuvenes.

37. Cum ille est) Suppl. al. «rens;» nl. «in noxa.» Praesto h. est. «Ad defendend. causam, subauditor.» Dow. Notetur pronom. Hic ille, et rursus, illi hic mutui usus atque ordinis elegantia. Quib. etiam voculis, ni fallor, ad rem ipsam scite alluditur, ita expressam, trad. operas mutuas. Apparet enim infra Antiphonem mutuam

Geta

(ad spectatores)

Probc horum facta imprudens depinxit senex.

DEMIPHO

Nam ni haec ita essent, cum illo haud stares, Phaedria.

PHAEDRIA

Si est, patruē, culpam ut Antipho in se admiserit, 40
 Ex qua re minus rei foret aut famae temperans,
 Non causam dico, quin, quod meritis sit, ferat.
 Sed si quis forte malitia fretus sua
 Insidias nostrae fecit adolescentiae,
 Ac vicit; nostran' culpa ea est? an iudicum? 45

Famae) V. I. bonae.

Sit) L. antiq. est male.

Phaedriae amoris operam navare libenter.

38. *Imprud.*) Insciens, ignarus. Eun. I, 2, 5, 8. *Depinx.* descripsit. Itid. Plaut. Asin. II, 3, 22.

39. *Cum illo haud stares*) H. e. causam illius non defenderes long. patronus et advocatus. » WEst. Plaut. Men. V, 2, 47. Est autem, stare cum aliquo i. q. partim esse alicuius, sen iuvare aliquem.

40. *Culp. admis.*) Cf. Eun. V, 2, 14. Honesti insinuatio locutionis, Si est, ut admis. pro si admisit. Hec. IV, 1, 44.

41. *Ex qua re*) Eleganter *Ex qua re* dicit, ne dicat, *Ex qua culpa. Min. rei aut famae.* » Et docuit in negotio nuptiae, duob. reb. consuli, rei et famae. » Don. Ad. V, 1, 9, et Andr. I, 1, 72. Ph. I, 3, 17. Vnde quoque sicut alindec cognoscitur, famae rationem maxime haberi in nuptiis iungendis. Foret temperans pro temperaret. Coniugatio periphrastica;

cf. Andr. III, 2, 28. Verb. temperare pro parcere. Liv. XXXIII, 3: « irae temperare. »

42. *Non caus. dico*) H. e. Non excuso, Non defendo. Nec veto quin etc. *Non caus. dico quin.* etc. Elegans est ratio loquendi etiam Plauti, Capt. III, 4, 92: « Hoc si secus reperies, nullam caus. dico quin etc. »

43. *Sed si quis forte etc.*) Praeparat ad percipiend. fraudem Phormionis. Bene dicit forte de parasito, ut qui obvium daretur. Supra I, 2, 72.

44. *Adolescentiae*) Oportuna aetas, quae decipitur; unde facillior prodit defensio peccati.

45. *Vicit*) In indicio sc. Nostrane. » Bene suam miscuit personam, ut reum sublevet et suo merito, et multitudine rerum. » DONAT. An iudic. Et indices peccabant. Sic Cic. Phil. XI, 5: « Sed haec iudicium culpa, non mea est. » Huc refer superiora I, 2.

Qui saepe propter invidiam adimunt diviti,
Aut propter misericordiam addunt pauperi.

GETA

(ex occulto)

Ni nossem causam, crederem vera hunc loqui.

DEMIPHO

An quisquam iudex est, qui possit noscere
Tua iusta, ubi tute verbum non respondeas, 50
Ita ut illi fecit.

PHARNODIA

Functus adolescentuli est
Officium liberalis. postquam ad iudices
Ventum est, non potuit cogitata proloqui.
Ita eum tum timidum ibi obstupescit pudor:

GETA

Lando hunc. sed cesso adire quam primum senem? 55
(prodit)

Pauperi) V. I. puellae.

Officium) MSS. quid. Officio.

46, 47. Qui saepe propt. invidiam etc.) «Per pauperem Phanium, per divitem Antiphonem designat.» WEST. Et Lindenbr. ex Sotada adfert: ὁ πτωχὸς ἀδικεῖται, ὁ δὲ πλούσιος φθονεῖται. Adimunt, addunt. Deest nomen: nisi forte fides est, quod utriq. verbor. subiungatur, ut Tacit. G. III: «ex ingenuo suo quisq. demat vel addat fidem.»

50. Tua iusta) Quod iure tuo aut postulare aut denegare possis. Verb. non resp. Cf. Hee. IV, 4, 84. H. e. ne unum quidem verb. resp.

52. Liberal.) Bene liberalis dicit, ut ostendat, quantum differat ille a Phorm. litigioso ac fraudulento. Etiam derivatur eadem ab Antiph. ad patron. mulieris; andetq. Geta, de-

fensore illo laudato, prodire saepe confidenter. Postq. ad. iud. Cf. supra I, 2, 79.

53. Non pot. cog. proloqui) «Haec pars venialis est, ex aetate.» EVGR. Cic. Brut. 72: «Ac, si cogitata praeclare eloqui possent, nonnulli studio et usu elaboraverunt.»

54. Ita) In epiphonemate. Itid. Cic. Attic. VII, 10: «Neq. quid agam, neq. acturus quid sim scio: ita sum perturbatus etc. Pudor. «Id vult dicere, Antiphonem pudentem vultus gravitatem in iudicib. terre non potuisse.» DONAT.

55. Lando hunc) Phaedriam nempe laudat, bonum fratris defensorem. Cesso adire; cf. Heaut. IV, 5, 9.

TERENT. Coin. Tom. II.

Y

Here, salve. saluum te aduenisse gaudeo.

DEMIPHO

Ho!

Bone custos, salve, columen vero familiae,
Cui commendavi filium hinc abiens meum.

GETA

Iam dudum te omnes nos accusare audio
Immerito, et me horunc omnium immeritissimo. 60
Nam quid me in hac re facere voluisti tibi?
Servum hominem causam orare leges non sinunt;
Neque testimonii dictio est.

DEMIPHO

Mitto omnia.

Addo istuc, imprudens timuit adolescens: sino.
Tu servus. verum si cognata est maxime, 65

Horunc) Sic l. Bas. et C. Be. veterr. In Mu. ac We. Edd. *horum*.
Immeritissimo) MSS. We. *immeritissimum*. Sed elegantius illud propt.
Immerito.

Re) V. I. quod filius tuus compulsus est ducere uxorem.

Addo) Al. *Adde*.

56. *Here, salve*) Pudorem simul-
lat ac reverentiam. Andr. I, 2, 12.

57. *Bone custos*) End. fere domini
ironia in Andr. V, 2, 5. *Colum. fam.*
praesidium, auxilium; cf. Hec. I,
2, 44. Ibid. Curt. IX, 6: «hoc Ma-
cedoniae columen ac sidus; ubi enim
Craterus denotatur. Sed proverbialiter
columen familiae dici Eras-
mus ostendit; vid. Adag.

58. *Cui commend.*) Supra I, 2,
21, 22.

59. *Iam dud. te omnes nos etc.*)
Vultuose haec dicit veterator.

60. *Et me hor. omn. im.*) «Tan-
tum impudentiae superest, ut non
solum se, sed alios etiam defendat.»
DONAT.

61. *Nam q. me in hac re etc.*)

Graviter dicit in hac re, quasi in re-
liquis omnib. semper hero satisfac-
cit. *Quid vol. tibi* cf. Heaut. I, 1, 9.

62. *Serv. homin.*) Ibid. Plaut.
Epid. I, 1, 58: «*Servum hominem.*»
Caus. orare, h. e. in iudicio agere.
Virg. A. VI, 846.

63. *Testimonii dictio*) «H. e. ius et
potestas testimonii dicendi.» WEST.

64. *Addo*) Concedo. *Imprud. ti-
muit*. Respice vs. 53, 54. *Sino*. Tò
sino ut mitto vel amitta concedentis
est contra voluntatem.

65. *Tu serv.*) Sc. es; i. e. expens
iuris litigandi. *Si cognata est max.*
h. e. facesse cognatam. *Maxime cogn.*
Gradum cognationis vel summum esse
concedit. Supra I, 2, 77, 80.

Nón fuit necesse habere; sed id quod lex iubet,
Dotem daretis, quaereret alium virum.
Qua ratione inopem potius ducebat domum?

GETA

Non ratio, verum argentum deerat.

DEMIPHO

Sumeret

Alicunde.

GETA

Alicunde? nihil est dictu facilius.

70

DEMIPHO

Postremo, si nullo alio pacto, foenore.

GETA

Hui, dixti pulchre, si quidem quisquam crederet,
Te vivo.

DEMIPHO

Non, non sic futurum 'st, non potest.

Necesse) Libb. Bc. *necessum*.

to) Al. *vel*.

66. *Habere*) Sub. uxorem. *Lex iub.* Cf. I, 2, 75. *Lex ipsa* est Polloc. lib. III, notata haec: ἡ μέντοι κληρὸν οὐκ ἔχουσα πατρίῳ, διήσασα πλείετα, ἢ ὁ ἀρχιστῆς ἐκδίδωσιν, ἀν' ἑτέρας συνοίχῃ, ἢ πάντως γαμῇ.

67. *Quaer. alium virum*) Cf. Andr. II, 3, 24.

68. *Qua ratione duceb.*) Pro *Qua rat.* fiebat, ut duceret. *Qua rat.* Quo consilio.

69. *Non ratio, ver. argent. deerat*)

Itid. Plaut. Trin. II, 4, 17: «Ratio quidem hercle apparet, argentum οἴζεται.» (periit, abiit. *Sumeret* sc. argent. mutuum.)

71. *Post. ut nullo etc.*) «Ostendit se senex haec perdere: quum ab his ad alia transcendit exclusus.» Don.

Foenore. Animadvertendum aliud esse, *sumere mutuum*, aliud *sumere foenore*. Nam mutui quoque dabantur sine usuris.

72. *Dixti pulchre*) Ironice. *Si quid, quisq. cred. Te vivo.* Hic West. commemorat, vetus olim senatusconsultum fuisse, quod primum a Solone sancitum ad Roman. deductum sit; quo cautum fuerit, patre vivente, filio, qui sub patris potestate est, credi pecuniam non licere.

73. *Non, non sic etc.*) Magna vis est in repetitione negantis. Aut graecism. est, οὐ μὴ. *Sic futur.* «Convictus in omnib. senex ad iracundiam redit, negatq. permiasum esse, uti cum filio inmanens illa nupta.» Evon. *Non potest*, sc. fieri.

Egon' illam cum illo ut patiar nuptam unum diem?
 Nil suave meritum 'st. hominem commonstrarier 75
 Mi istum volo, aut ubi habitat, demonstrarier.

GETA

Nempe Phormionem.

DEMIPHO

* Istum patronum mulieris.

GETA

Iam faxo hic aderit.

DEMIPHO

Antipho ubi nunc est?

GETA

Foris.

DEMIPHO

Abi, Phaedria, eum require, atque adduce huc.

PHAEDRIA

Eo.

(*clare; ceterq; submisce ad Getam tantum, non
 audiente patruo*)

Meritum 'st) Hic locus varie et legilur et explicatur. Donat. vulg. merit. signific. suavem mercedem. V. l. non meruistis ut suave loquar. Merita 'st. Govean. et Gu. maleb. merita 'st. Sed equid. praetulerim vulgatum.

Foris) Ba. ita: « Illud foris, quod libb. e. Phaedriae tribuant, dandum erat Getae. » Eliam libb. a. et e. ap. Wo. exhib. Getae praenotatam personam. Acced. quod magis Geta custos, quam rogatus de Antiphone esset, poterat respondere quam Phaedria.

74. *Egon' illam etc.*) Cf. Heaut. V, 2, 5. Hec. IV, 1, 19. *Vn. diem* pro ne unum quidem diem. Ad. III, 2, 34.

75. *Nil. suave merit. est. suavis*) It. Plant. Bacch. IV, 9, 120. *Suavius* pro rectius, melius, salutaris. *Merit.* Particip. Schellerus *meritum est*, explicat, « factum est; » quod negro probatur. *Nil suave merit. est.* Acerbe in auctorem facinoris. *Homin. ist.* Cf. supra I, 2, 73, not. *Homin. commonstr.* « Bono ordine pervenit ad

Phormionem, a quo magis confutabitur. » DONAT.

78. *Faxo hic aderit*) Comicum est, rō faxo iungere futuro indicativi; cf. Eun. II, 2, 54. Itid. Plant. Cas. II, 8, 50: « vir aberit faxo domo. » Ant. ubi n. est? cf. supra vs. 24.

79. *Abi Ph. eum require etc.*) Cf. Ad. III, 4, 65. *Abi*, imperantis, sicut Ad. II, 1, 13. *Adduce*; cf. Eun. III, 2, 50. *Eo*, obedientis. Sic Andr. V, 6, 15. Sed h. l. simulate.

Recta via quidem illuc.

GETA

Nempe ad Pamphilam.

80

DENIPIO

(*solus, discedentibus illis*)

At ego Deos Penates hinc salutatum domum

Devortar: inde ibo ad forum, atque aliquot mihi

Amicos advocabo, ad hanc rem qui adsient,

Vt ne imparatus sim, si adveniat Phormio.

Si) Si dubitantis, ex l. Bemb. recte. Al. cum.

Adveniat) Var. adveniet, advenerit.

80. *Illuc*) Hoc ambigue: nam Phaedria cogitat ad amicam suam; senex, ad Antiphonem. *Nempe ad Pamph.* Hoc secum murmurat. *Nempe*, explicandi causa. Cic. Flacc. 37: «Si Flacidius dat tant. pecuniam Flacco, *nempe* idcirco dat, ut res sit emptio.»

81. *At ego Deos Penates etc.*) Solebant enim *salutare*, adorare *Deos*, prima post rexit. prece. De hoc more vett. vid. West. Par. al.

82. *Devort.*) «Bene *Devort.* quasi

da via.» Don. *Ad for.* Cf. Eun. IV, 6, 25, not. *Atq. aliq. m. Amic. adv.* «Iam praeparat ridiculam advocacionem; qua plures adhibendo iuriconsultos incertior reddetur.» Don.

83. *Amicos*) Testes, advocatos. Advocatus enim dicit. *Amicus*, quem vocamus ad nos, ut eum consulamus de controversiis nostris.» ERNEST. *Ad hanc rem*, sc. agendam in foro *qui adsint*. Par. in marg. «auxilio sint. *Adesse* dicitur de advocatis et patronis.

ACTVS II, SCENA 2

PHORMIO. GETA

PHORMIO

Itane patris ais conspectum veritum hinc abiisse?

GETA

Admodum.

PHORMIO

Phanium relictam solam?

GETA

Sic.

PHORMIO

Et iratum senem?

GETA

Oppido.

PHORMIO

Ad te summa solum, Phormio rerum redit.

Conspectum) Al. *adventum* male. Nam advenisse patrem iam sciverat. Supra I, 4, 7.

Veritum) V. l. *Antiphonem*.

Redit) l. *redii*.

« In hac scena de parasitis viliorib. Terentius proponit imaginem vitae: ut in Eunuchio de potioribus, et his, qui nuper processerint, id est, de assentatoribus. Animadvertendum autem, huiusmodi genus hominum magis a Terentio lacerari. » DON.

1. *Itane patris ais* etc.) « Haec et labia lingens, ut ebrius: et ructans,

utpote satur, pronuntiavit actor bonus. » DON. *Hinc*, « ex domo patris. » PAR. *Admodum*. Simplex affirmatio est, ut Plaut. Pseud. IV, 5, 53: « *admodum*, inquam. »

2. *Phan. relicta. sol.*) Sc. sis.

3. *Summa rerum*) Sc. praeteritarum, s. antescularum.

Tute hoc intristi, tibi omne est exedendum. accingere,

GETA

Obsecro te.

PHORMIO

Si rogabit.

GETA

In te spes est.

PHORMIO

Eccere.

s

Quid si reddet!

GETA

Tu impulisti.

PHORMIO

Sic opinor.

GETA

Subveni.

PHORMIO

Cedo senem! iam instructa sunt mihi corde consilia omnia.

Intristi) Par. pro var. *intrusisti* inusitate. In C. G. m. leg. *Instruisti* perperam. Ibid. p. var. *intristi*.

Eccere) Par. MS. tert. *ecce in rem*. quint. *ecce rem*. Vtrumq. imperite. Mu. ed. *accere*.

Reddet) V. l. *illum*.

Opinor) Id. *illum ducturum*.

Senem) Id. *feriam verbis*.

Mihi) Quid. MSS. teste Fa. in.

4. *Tute hoc intristi* etc.) Ex proverb. natum, quod est apud rusticos, quum male *intritum* cibum coctas est sumere, qui intrivit. Et est sensus: A te confecta res est, quam debes absumere. » Evan. Proprie Phaedr. I, 36, 7: « *intrito cibo*. » Ceterum « *ἡραπορία*, apta parasito, quae de cibo est. » Don. *Tibi o. est exed*. Sic Ausonius ad Paulum, Idyll. VII: *Tibi quod intristi exedendum est*: sic vet. verbum iubet etc. » *Accingere*. » Appara te atque expedi. » Don.

5. *Obsecro te*) Timentis. *Si rogabit*. dubitantis secum, ac delibantis ita,

ut Getam non audiat interloquentem. Subaud. Demipho. *In te sp. est*. sc. sita. Animus Getae nunc decrescit; supra I, 2, 89. *Eccere*. Fest. Pompeias: *Eccere* iniurandum est ac si dicatur, per Cererem; ut ecastor, sedepol. » Plaut. Cas. II, 6, 34.

6. *Quid si reddet*.) Sic de muliere. Eun. IV, 7, 16. *Tu impulisti*; conf. Andr. III, 2, 44. Par. in marg. « ut doceret. » *Subveni* sc. mihi et Antiphoni. Plenius id. Eun. V, 4, 47. Ad. II, 1, 2.

7. *Cedo senem*) Cf. Phaedr. V, 2, 4: « *Cedo illum*. » Explic. Fab. « sta-

GETA

Quid ages?

PHORMIO

Quid vis, nisi uti maneat Phanium? atque ex
 crimine hoc
 Antiphonem eripiam, atque in me omnem iram de-
 rivem senis?

GETA

O vir fortis, atque amicus! verum hoc saepe, Phor-
 mio, 10
 Vereor, ne istaec fortitudo in nervum erumpat denique.

PHORMIO

Ah,
 Non ita est. factum est periculum, iam pedum visa 'st
 via.
 Quot me censes homines iam deverberasse usque ad
 necem,

Senis) Libb. quid. Be. patris pro senis.

**St via*) Distingn. nonnulli, *fact. est peric. i. pedum: visa 'st via*, incon-
 sulte. Inngend. est *pedumvia*.

tne eum mihi praesentem. » *Instructa*
cons. Metaphorice a re militari de-
 sumpt. ut acies instructa. » Et conf.
Eun. IV, 7, 11. *Ad. Virg. A.* II, 152 :
 « dolis instructus. »

8. *Quid vis*) Cave ne iungas *quid-*
vis. Plinius intelligetur, *quid vis?*
Nisi hoc, nti etc. *Maneat sc.* apud
 virum; cf. V, 8, 33.

9. *Eripiam*) Bene, quasi vi doli
 oppressam. *Plaut. Rud.* III, 4, 67.
Deriv. conficram, convertam. Sic *Cic.*
Attic. IV, 3.

10. *O vir fort. atq. amic.*) Blan-
 diendi formula, qualis illa *Andr.* IV,
 5, 22. *Partic. o*, cum nominativo vid.
Sanct. Min. IV, 5. *Hoc.* Aut pleonasm.
 aut ellips. est, ob propter *hoc*.

11. *Int. fortitudo*) Huc refer quae
id. praedicavit de cod. supra I, 2,

72, 73. *In nerv. erump.* Attingit
Donat. murem Romanor. ex quo in
nervum conciliebantur, qui ex aliquo
 maleficio in carcerem missi sunt. *Ad.*
 III, 4, 63, 64. Alii translatus id
 esse putarunt a sagittariis, quorum
 arcus intentione nimia seu nervus
 rampatur. *Infra* IV, 4, 15.

12. *Nori ita est*) Cf. supra I, 35.
Fact. est pericli. Cf. *Andr.* III, 3, 33.
H. e. experientiam habeo artis meae.
Iam ped. vis. e. mihi h. e. iam per-
specta mihi ratio est, qua pedes
nervum effugere possint. » *RVNSK.*
Nervus autem vinculi ligaei genus
 est, in quo pedes aretabantur. *Pe-*
dum pro pedibus, *Visa h. e. provisa.*
Sensus, Calleo quon evadam.

13. *Deverberasse usq. ad nec.*) *Itid.*
fere *Ad.* I, 2, 10.

Hospites, tum cives? quo magis novi, tanto saepius.
Cedo dum, en! unquam iniuriarum atdisti mihi scrip-
ptam dicam? 15

GETA

Qui istuc?

PHORMIO

Quia non rete accipitri tenditur neque milvo,
Qui male faciunt nobis; illis, qui nil faciunt, ten-
ditur.

Quia enim in illis fructus est, in istis opera luditur.
Aliis aliunde est periculum, unde aliquid abradi
potest;

Mihi sciunt nihil esse. dices: ducent damnatum do-
mum. 20

Alere nolunt hominem edacem; et sapiunt mea sen-
tentia.

Tanto saepius) Palmer. invert. *quo saepius, tanto nov. magis.*

Milvo) Bl. *milvō trisyllab. uti in libb. Fs. Al. milvo.*

Istis) Var. *his, illis.*

Damnatum) V. l. *te ligatum.* Eun. IV, 7, 39.

Mea) L. antiq. *quidem.* Non est in l. Bemb.

14. *Quo mag. novi, tanto saep.*) Quoquo modo alii interpretentur, quoque invertant verba, equidem Schmiedero assentior dicenti, parasitum ut de flagitiis gloriantem gradatione uti; peregrinos, populares, etiam notissimos.

15. *En unquam*) Cf. infra 3, 1. Alias *ou unquam*, interrogantis. Liv. XXIV, 14. *Script. die. sc. esse.* Supra I, 2, 77.

16. *Qui ist.*) Hoc id. plenius cf. Hec. I, 2, 28. *Quis non recte etc.* Capitur sensus ex Iuvenal. II, 63: «Dat veniam corvis, vexat censura columbae.» Alluditur autem ad voracitatem parasitorum. irae *opera luditur* h. e. perditur, amittitur. Plaut. Cas. II, 7, 1: «meam operam luserim.»

19. *Al. aliunde est peric. unde etc.*) «Aliud aliis periculum affertur, a quib. aliquid auferri potest.» DEX. *Pericul. damnum. Unde aliq. abradi etc.* Sic Cic. pro Cacc. 7: «nihil ab Caccina posse litium terrore abraderi.» *Abradi*, «per vim auferri.» DONAT.

20. *Nihil*) Sc. rei. *Dices*; cf. Andr. IV, 1, 16. *Ducent damn. d.* «Secundum ius scilicet, quo obaerati, quam solvendo non essent, ipsi manu capiebantur.» DEX.

21. *Alere nol. hom. edac.*) I. e. parasitum. Debitores enim creditorib. addicebantur in servitutem, donec solverent. Interes autem, nisi ipsi habebant unde viverent, alendi erant ab illis, inde iudicati, damnati aut

Pro maleficio si beneficium summum nolunt reddere.

GSTA *

Non potest satis pro merito ab illo tibi referri gratia.

PHORMIO

Immo enim nemo satis pro merito gratiam regi refert.
Ten'asymbolum venire, unctum atque lautum e bal-
neis, 25

Ociosum ab animo; cum ille et cura et sumtu absn-
mitur.

Dum fit tibi quod placeat, ille ringitur; tu rideas;

Satis — illo) Ex *satis*, s. posterius eliditur: ex, *illo*, nam, *l*, ut in se-
cunda et tertia sede sit dactylus, in quarta anapaestas. » Sic Fa. Aliter Be.

Asymbolum) C. G. m. ad *symbolum*. Al. ad *symbolam*. Hic Donat. sex vv.
Ennii uidetur, unde Terentium, non ab Apollodoro haec desumpsisse credit.

Dum fit tibi) L. antiq. *Dum tibi sit*. Sed melius *fit* quam *sit*.

nexi dicebantur; vid. West. Et Plaut.
Asin. V, 2, 87: «Quamvis iudicatus
non habeo quod pendam.» *Sapiunt*,
sibi consulunt. Comice se significat,
parasitus ac vere.

22. *Pro malefic*.) Nota sup. vs. 17.
Qui malefaciunt, accipitres. *Si bene-
fic. summum*. » *Parasitice beneficium
summum* dixit *Alerc.* » Don. *Reddere*,
«retribuere, reponere.» Don.

23. *Ab illo*) Sc. Antiphone. Huius
enim causam Phormio egit.

24. *Grat. regi ref.*) *Rex* modo
regnator, modo dominus, modo di-
ves significat. Eun. III, 1, 11. Ca-
saubon. ad Theophrast. 2. Praetorem
parmiti solent reges eos appellare, a
quibus aluntur. Et cf. Hor. ep. I, 17,
43: «coram rege» h. e. amico poten-
tiore.

25. *Tene asymb. ven.*) De construc-
tione infinitivi absoluti vid. Andr. I,
5, 10. Similit. Hor. Sat. II, 8, 67: «Tene
— torqueri — » *Asymbol. ven.* Not.
Lindenbr. ἀσυμβόλως διεκείν. Est
enim, quod West. monet, ἀσυμβό-
λως immunis, qui nihil symbolae

loco confert in convivium. » Hor. Od.
IV, 12, 23, ubi Lambin. Contrarium
est, Andr. I, 1, 61. Eun. III, 4, 2,
5, 59, ubi nott. *Fact. atq. lent.*
«Tangit morem et luxum veterum,
quib. unctiones et lotiones erant quo-
tidianae, non sine maximis sumpti-
bus.» West. Inde *uncti* pro divites.

26. *Ocios. ab animo; cum ille etc.*)
Enniana confer: Mox dum alterius
obligurias bona: quid Censes dominis
esse animi? » *Ocios. ab animo*. Par.
in marg. «vacuum curis et sollicitu-
dinibus. Et *cura et sumtu*. » *Cura*
in apparando, *sumtu* in coemendo. »
Don. Heaut. III, 1, 53.

27. *Dum fit tibi quod plac.*) Contra
Eun. III, 1, 58, 59. Est autem *fiari*
proprium verb. in convivio, ut patet
ex Petron. cap. 26, ubi vid. Bern.
Ille ringit, sc. dominus. *Tu rideas*.
Ennius: «Ille tristis cibum dam ser-
vat, tu ridens voras.» *Ille ringitur*.
H. e. stomacho commovetur et ira-
cundia. Et est *ringor* pro os aperio;
unde rictus.

Prior bibas, prior decumbas. coena dubia apponitur.

GETA

Quid istuc verbi est?

PHORMIO

Vbi tu dubites quid sumas potissimum.

Haec, cum rationem ineas, quam sint suavia et quam
cara sint; 30

Ea qui praebet, non tu hunc habeas plane praesenten-
tem Deum?

GETA

Senex adest. vide quid agas. prima coitio 'st acerrima.
Si eam sustinueris, post illa iam, ut lubet, ludas licet.

Rationem) L. antiq. *ratione*. Haud dubie lit. m, abrasa.

Ludas) V. L. *illum*.

28. *Prior bib.*) Not. Par. «Antequam accumberent, *portionem* poscebant; quam *portionem* Apuleius lib. IX *Metam.* antecursorium» appellat. *Prior decumb.* Plant. Stich. V, 1, 6: «Iam ego *decumbam* solus, si ille huc non venit.» Verb. *decumb.* pro accumbere, quod proprium est conviviarum. *Coena dubia.* Huius vocis explicationem ipse dat Getae interroganti peritissimus Phormio dicens: ubi tu dubit. quid etc. va. 29. Hinc eand. locut. Hor. mutasse videtur Serm. II, 2, 76. *Apponitur.* Proprie de cibis. Cic. Q. Tusc. V, 32. —

29. *Quid ist. v. est*) Cf. supra I, 3, 4. «Vt intelligat populus, idcirco non intelligit et vult doceri Geta. Ostendit autem poëta pro nusquamque re verba propria esse etc.» DON.

30. *Cum ration. ineas*) Quia tecum existimes, perpendas. *Haec quam*

» suav. Scilicet quae apposita sunt epularum. *Cara*, sc. magni pretii.

31. *Ea qui praeb.*) Phaedr. II, 4, 24: «*largam praebuerunt dapem.*» *Hab. praesent. Deum.* «Praesentes Dii sunt vel qui statim praestant, vel qui coluntur et videntur, ut Sol et Luna.» DON. Hic allegat Victorinus versum Menandri, τὸ γὰρ πρίπον μί, τοῦτ' ἐγὼ χρίμα θεῶν. Nam quod me alit, id ego plane iudico deum.

32. *Senex adest*) Ead. fere cautio senis in Heaut. IV, 3, 12. *Prima coit. est acer.* «Sola tibi inceptio, et ingressus est arduus etc.» EVON.

33. *Si eam sust.*) Similis e re militari locutio est, «*sustinere primum impetum*» Iul. Caes. B. G. I, 24. *Ludas* sc. armis. Sic Ovid. Trist. III, 12: «*levibus nunc luditur armis.*» Huic contrarium est, vere pugnare.

ACTVS II, SCENA 3

DEMIPHO. GETA. PHORMIO

DEMIPHO

(ad advocatos loquitur)

En! unquam cuiquam contumeliosius
 Audistis factam iniuriam, quam haec est mihi?
 Adeste, quaeso.

GETA

(Phormioni)

Iratus est.

PHORMIO

(Getae dicit)

Quin tu hoc age. 'st.

Unquam) C. G. m. script. *unquam*. Sic edd. Be. Mu. We. al. Sed Erasmi. Lindenbr. per *n*.

Iniuriam) V. l. *de filio meo*.

Age) C. G. m. *ages*.

'*St*) Donat. ita; annuit ut taceat, *st.* signific. silentium. Abest nota haec

« Haec scena tenet controversiam talem: Orba proximo nubat; orbem proximus ducat. Bis de ead. re actio ne sit.» EVAN. Ab altera parte Demipho pernegat filium proximum esse Phario; ideoq. illum cogi posse ducere eam.

1. *En unq.*) Cf. 2, 11: «*En vim hab. indignationis post enarratam iniuriam.*» DON. Iam instructi post

scenam esse advocati videntur. Cuiq. contumel. Cf. Andr. IV, 1.

3. *Adeste*) Sic proprie tres advocatos adloquitur, quorum nomina praefixit Docieria. *Adeste*; cf. supra I, 83. *Hoc age.* «Formula solemnis olim in sacris.» PAR. Andr. II, 5, 4. '*St.* «Silentii indicti particula vel nota.» FARR.

Iam ego hunc agitato, pro Deum immortalium!

(*clara voce*)

Negat Phanium esse hanc sibi cognatam Demipho? 5

Hanc Demipho negat esse cognatam?

GETA

Negat.

DEMIPHO

Ipsum esse opinor, de quo agebam. Sequimini.

PHORMIO

Neque eius patrem se scire qui fuerit?

GETA

Negat.

PHORMIO

Nec Stilphonem ipsum scire qui fuerit?

GETA

Negat.

silentii a C. G. m. et Hal.

Immortalium) C. G. m. *fidem*. Sup. scr. testor. Pluseuli MSS. add. *atque hominum*. Andr. I, 5, 2.

Negat) Hunc vers. veterrimi Be. Codd. non agnoscunt. Quem ille tamen in aliis vetustis eoque ordine invenit, quo supra est. Vulgo autem hic versus priorem nostram, quem vero sequitur commodius.

Stilphonem) V. L. hoc nomen imposuit sibi Chremes apud Lemnum. Hunc

4. *Hunc agitato*) Sc. Demiphoem. *Agitato* pro exercebo uti Andr. IV, 2, 48. *Agitari* proprie feræ dicuntur a canibus venatorum. *Pro D. im.* Cf. Ad. III, 4, 1. *Pro*, interiectio.

5. *Neg. Phan.*) «Magno ingenio Terentius impudentiam calumniatoris expressit; nam et prior incipit, et prior accusat.» Dox. *Hanc*. «Pronom. utitur, quasi notam omnib. diceret.

6. *Hanc*) Collocat in principio hoc pronom. omni vi pronuntiaudum; quo insigniorem reddat illam velut rectissime cognatam. Est enim flagitatio invidiosa. *Negat*. Etiam Geta particeps doli ac fraudis est, iuvando Phormioem atque incitando.

7. *Ips. esse opin.*) Sc. Phormionem. Ad. I, 1, 54. *Sequimini*. «Apparet Demiphoem, ut patrem familias, perturbari non mediocriter: quippequi et advocatos acquisiverit advers. hominem sine advocatis agentem, et progredi non audeat, nisi illi sequantur.» DONAT.

8. *Neque*) Addendum, negat. Hic duas negationes adfirmare monet West. ita, ut Schottus ad Heaut. I, 1, 12. At ego mallem pro negat intelligi, dicit. Sanct. Min. II, 10. *Eius Phanium patrem*. Par. in marg. ἀντίπατρος. Accusativ. pro nominativo, pro patre et Stilpho. Vid. ad Andr. III, 2, 23.

9. *Nec Stilph. ipsum etc.*) Haec

PHORMIO

Quia egens relictæ est misera, ignoratur parens, 10
Negligitur ipsa. vide, avaritia quid facit!

GETA

Si herum insimulabis malitiæ, male audies.

DEMIPHO

(ad advocatos, ut supra)

O audaciam! etiam me ultro accusatum advenit.

PHORMIO

Nam iam adolescenti nihil est quod succenseam,
Si illum minus norat: quippe homo iam grandior, 15
Pauper, cui in opere vita erat, ruri fere

vers. nonnullæ Edd. hand sine iniuria eliminarunt. Sed Donat. explicat eum, et Be. ex veterim. libb. inventum reposuit. Facile autem vā quætoridavta, negat, negat in causa poterant esse, cur a librariis omitteretur.

Negligitur) Par. Be. edd. Nec legitur. Andr. 1, 5, 18.

Malitiæ) Vn. ex Be. Codd. avaritiæ. Quod avaritiæ C. G. m. exhib. supra scriptum e. gl. marg. ut propt. paupertat. dicat hanc non esse suam cognatam.

Etiam me) Al. etiamne.

Advenit) Al. venit.

In opere) L. antiq. operu, sexto casu, pro in opere; quod hab. Codd. Be. universi.

asseveratio mentientis est, imitata veritatem. » DONAT. Audisse enim parasitum nomen *Sulphonis* ab ipsa puella verisimile est.

10. *Relicta, est nris.*) Notand. est; *relinqui* vivum, superstitem defunctis. Aurel. Vict. V. 1. 6 a quo, mortuo Auco, tutor liberis *relictus*. » Ignor. parens. Par. « Negligitur, contemnitur. » Plant. Amph. IV, 5, 14: « quem omnes mortales *ignorant* vel ludificant. » Hæc pauperiorum fortuna.

11. *Vide*) H. l. stomachantis vox. Ad. V, 1, 4.

12. *Si her. insimul. malitiæ*) Hæc syntaxi Romanis amata, it. Cæs. B. G. VII, 20. Hæc a me beneficia habetis, *quem proditiōis insimulatis.* »

Male aud. se. n me. Andr. V, 4, 17. Hec. IV, 2, 24. Itid. Gr. ἀκούων ἀκούς. Adsimulat Geta defendere herum.

13. *O audac.*) End. exclamatio plenior Hesut. II, 3, 72.

14. *Adolescenti*) Antiphoni. *Nihil est quod etc.* « Veterator callidus hæc omnia fingit, et subtiliter filium, qui veluti iuvitus nuptias contraxerit, ap. patrem purgat, sed ita, ut senex magis in invidiam adducatur. » Bir.

15. *Si illam*) Patrem ductæ uxoris. *Min. norat*; cf. Andr. IV, 5, 33. *Homo i. grand.* Ad. IV, 5, 59. *Senex*, « Qui grandior fuit quam ut illum adolescens optime nosse posset. » DONAT.

16. *Cui in op. vita erat*) Ex Græc.

Se continebat; ibi agrum de nostro patre
Colendum habebat. saepe interea mihi senex
Narrabat, se hunc negligere cognatum suum.
At quem virum! quem ego viderim in vita optimum. 20

GETA

Videas te atque illum, ut narras.

PHORMIO

In malam crucem!

Nam ni ita eum existimassem, nunquam tam graves
Ob hanc inimicitias caperem in nostram familiam,
Quam is aspernatur nunc tam illiberaliter.

Virum) V. I. *Stilphonem dico.*

Et narras) *Videas te atque etc.* Hunc locum non ita corruptum Be. et al. intactum, opinor, melius reliquissent.

1) L. antiq. *abi*. Al. Codd. verbis et *abi*, et *i*, omissis, hab. *in malam rem*, adverbialit. secund. Donat. C. G. m. *abi hinc*.

Nostram) Libb. *En. vestram*.

Quam) *Quam*. Suhaud. Donat. puellam. Recte. At Gu. *Quem* sc. Stilphonem. Falso.

express. αὐτὸ ἔργον ἔνδ' ὁ βίος. Et Par. in marg. « Qui ruri agrum colendo et opus rusticum faciendo victum querebat, aut vitam tolerabat. » Hesut. I, 1, 15 seqq.

17. *Se contineb.*) *Continere* se dicit. qui contra voluntat. se continet » DONAT. Ille namq. ob inopiae pudorem ex urbe rus commigravit. *De nostro*. H. e. Phormionis, qui se etiam bonis ortum fugit parentibus.

18. *Colend. habeb.*) Conductum agrum colere paupertatis indicium erat, vix liberi hominis. Liv. XXVII, 3: « agrum locare frumento; » ubi explicant, « ut coloui pendant frumentum, non pecuniam. » Itid. Virg. A. XII, 520; Tibull. I, 7, 50. *Saepe inter. mihi senex*, sc. Stilpho. *Hunc*, Demiphonem. « Quod se negligeret hic cognatus suus. » EVAN.

20. *At quem v.*) Formula laudandi; cf. Eun. III, 5, 5, 42. *Quem ego vid.* h. e. cognoverim. Sic. Cic. p. Arch. 7: « Ex hoc esse hunc numero, quem patres nostri viderunt, divinum hominem etc. » *In vita*; cf. supra I, 3, 12, not.

21. *Videas te atq. illum*) Hunc vexatissim. locum explico per ellipt. totū neque. Vid. Senct. Min. IV, 7.

22. *Nisi ita eum existimas.*) Sc. *in vita optimum*. Eun. IV, 6, 20.

23. *Ob hanc inimicit. cap.*) Conf. Andr. IV, 2, 12. *Ob hanc*. « Tanquam praesens sit, de qualis est: sic demonstrativa particula usus est dicendo hanc. » DONAT.

24. *Quam is aspern.*) Sc. Demipho. Supra I, 2, 78. *Illiberalit.* h. e. tali familia indigne.

GETA

Pergin' hero absenti male loqui? impurissime. 25

PHORMIO

Dignum autem hoc illo est.

GETA

Ain' tandem? carcer!

DEMIPHO

(*submissa voce*)

Geta.

GETA

Bonorum extortor, legum contortor.

DEMIPHO

(*voce alteriore*)

Geta.

PHORMIO

(*Getae suggerit*)

Responde.

GETA

Quis homo est? chem!

DEMIPHO

Tace.

GETA

Absenti tibi

Te indignas seque dignas contumelias

Nunquam cessavit dicere hodie.

DEMIPHO

Ohe desine,

30

Absenti) C. G. m. *absente*. Itid. dunc Editt. ap. We.

25. *Perg. h. abs. m. loq.*) Similiter Enn. V, 1, 1. *Hero abs.* Argute *absenti*, ut videatur fidelior, qui defendat absentem. Dissimulabat autem Geta se vidisse herum praesentem.

26. *Dign. aut. hoc il. est.*) Significat hoc, quod aspernatur bonam, sed pauperem; quod vero *dignum est illo avaro*, non libero homine. *Ains tand.* Cf. Andr. V, 3, 4. *Carcer.*

Contumelia servilis est i. q. carcere digna. Ita orux ponitur pro cruce dignus ap. Plaut.

27. *Bonar. extort. leg. contort.*) Cic. in L. Pison. 27: « Senatus adit te, afflictores et perditores. » Huiusmodi enim convicia sunt in sycophantas et tabulas forenses.

28. *Quis h. est*) Cf. Andr. V, 6, 1. 29, 30. *Contumel. dicere*) Conf. Plaut. Pseud. IV, 7, 77.

Adolescens, primum abs te hoc bona venia expeto,
Si tibi placere potis est, mi ut respondeas.
Quem amicum tuum ais fuisse istum, explana mihi,
Et qui cognatum me sibi esse diceret.

PHORMIO

Proinde expiscare, quasi non nosses.

DEMIPHO

Nossem?

PHORMIO

Ita, 35

DEMIPHO

Ego me nego; tu, qui ais, redige in memoriam.

PHORMIO

Eho, tu sobrinum tuum non noras?

DEMIPHO

Eniças.

Dic nomen.

PHORMIO

Nomen?

DEMIPHO

Maxume. quid nunc taces?

In Memoriam) C. G. ch. redig. ad niem. Sic it. Mu. In C. G. m. gl. redue me.

Enicas) C. G. m. enecas.

Maxume) Hoc maxume tribuo, auct. Be. Demiphoni aptius quam, ut vulgo fit, Phormioni.

31. *Adolesc.*) Ita compellat Phormionem senex, et bona venia addit, ut eius benevolentiam magis sibi pareret quam iram. *Bona venia*, h. e. pace tua. Liv. XXIX, 17: «sine ira.»

33. *Quem a. t. ais etc.*) Verb. aïo de vasis, dicere de veris. DONAT. *

35. *Expiscare*) «Exquiris, exploras.» WASS. Cic. Fam. XI, 19: «Nescis me ab illo omnia expiscatum.» Expiscari est diligentissime querere, ubinam pisces latent.» DON.

36. *Ego me*) Subaudi, nosse. *Qui ais, me nosse.* Redige in memor. Cic. Fam. I, 9: «Quidq. sibi is de me recepisset, in memoriam redegit.»

37. *Tu sobrinum etc.*) «Scurriliter vexat hominem. Quem enim cognatum generatim dixerat, nunc sobrinum vocat etc.» WAST.

38. *Dic. nom.*) Ita nomine dicendo laborant in Andr. V, 4, 39, Maxume. Itid. Eun. II, 3, 43. Quid n. tac. Cf. Andr. III, 2, 18.

PHORMIO

Perii hercle, nomen perdidisti.

DEMIPHO

Hem, quid ais?

PHORMIO

(submissa voce)

Geta,

Si meministi id quod olim dictum 'st, subiice. hem, ⁴⁰
(ad Demiphonem)

Non dico. quasi non noris, tentatum advenis.

DEMIPHO

Egone autem tento?

GETA

(suggerit nomen)

Stilpho.

PHORMIO

Atque adeo quid mea?

Stilpho 'st.

DEMIPHO

Quem dixti?

PHORMIO

Stilphonem inquam; noveras,

Subiice) C. G. m. *subice*. Supra Prol. 18.*Hem*) Al. *en*.*Tentatum*) C. G. m. script. *tempt. c. gl. ad me*.*Dixti*) MS. Par. *disti*.39. *Nom. perdidisti*) Non perdidit, sed fingit perdidisse; cf. vs. 9. *Nom. perd.* pro excidit memoris nomen.40. *Si meministi*) Itid. Andr. V, 4. 41. *Mire. Si meministi*, quasi ipse non meminerit modo. *Subiice*, subministra mihi *hem*. *Dacieriae* videtur *hem* tussientis, ut Getae spatium daret monendi.41. *Non dico*) Videtur arte celare id quod non nesciebat.43. *Quem*) Scil. hominem. Ant quod eius nomen *dixisti*? Syllepsis inquam, cf. Andr. IV, 2, 32. Urget senem, quasi dicat: Convincam, si neget. In Lemno enim ille senex mutato nomine Stylpho nominabatur, Athenis vero Chremes.

DEMIPHO

Neque ego illum noram, neque mi cognatus fuit
Quisquam istoc nomine,

PHORMIO

Itane? non te horum pudet? 45
At si talentum rem reliquisset decem,

DEMIPHO

Di tibi male faciant!

PHORMIO

Primus esses memoriter
Progeniem vostram usque ab avo atque atavo pro-
ferens.

DEMIPHO

Ita ut dicis. ego tum cum advenissem, qui mihi
Cognata ea esset, dicerem. itidem tu face. 50

Istoc) C. G. m. *isto*.

Horum) V. I. *quae dicta*.

Decem) Virgulam posui post *decem*, ut continuationem Phormionis orationis interruptam Be. praecedente denotarem.

Cum) Al. *si pro cum*.

46. *At si talent. rem etc.*) Hoc e., tale patrimonium, quod in decem talentis est. » Evon. *Talentum* pro talentorum. *Reliquis*. Cf. Hec. V, 3, 8. *Ad avaritiam* senis redit; cf. va. 2.

47. *Di tibi malefac.*) Exsecrandi formula, ut supra I, 2, 73. Contra Ad. V, 7, 19, 20. *Prim. ess. memorit.* *Progen.* etc. h. e. *memoriter totam progeniem* parentum a summa origine continere. » Evon. *Prim. ess.* Scilicet qui virginem eorum iudicibus ex lege heredem peterat. *Memorit.* P. v. usq. ab ovo etc. Cf. Cic. N. D. I, 33: « Enumerasti memoriter usque a Thaletae Milca. de n. d. sententias philosophor. » *Usque ab avo*, proverbialiter dictum; cf. Hor. Sat.

I, 3, 6. *Atavo*, antiquissimo maiorum. Hor. Od. I, 1: « *atavis* regibus. » *Ess. proferens*, i. e. *proferres*; Cf. Andr. III, 2, 28.

49. *Ita ut dicis*) « Ita sum, inquit, ut dicis, avarus et superbus. » Concedit Demipho, iure suo confusus, contra Phorm. litigiosum, qui nulla re nisi contumeliis convincere atndet. *Cum adveniss.* Supple. ad iudices. Supra I, 2, 79. *Ego tum dicerem.* « Si hereditatem peterem, necessitas mihi imponeretur, ut unde mihi esset cognata dicerem. Evon. *Qui unde, quomodo.*

50. *Itid. tu face*) Scilicet ut tu *itid.* quod mihi intenderis dicas, unde sit ea *cognata*. Eun. Prol. va. 11, ubi vid. nota. *Face*, Plautinum pro *fac*,

Cedo, qui est cognata?

GETA

(ad Phormionem conversus)

En noster! recte. heus tu! cave.

PHORMIO

Dilucide expediti, quibus me oportuit
Iudicibus; tum id si falsum fuerat, filius
Cur non refellit?

DEMIPHO

Filium narraſ mihi?

Cuius de stultitia dici, ut dignum 'st non potest. 55.

PHORMIO

At tu, qui sapiens es, magistratus adi,
Iudicium de eadem causa iterum ut reddant tibi;
Quandoquidem solus regnas, et soli licet

Qui) V. L. dic quomodo.

Heus) Haec partic. variat in libb. eu. heu. euge.

Expediti) V. L. feci (perfecti), quasi ea puella esset tua cognata.

Id si) L. antiq. si id.

Dignum 'st) MS. Par. ut iustum 'st.

Sapiens) V. L. ironice.

Reddunt) Tres Be. Codd. reddatur.

51. En noster.) Cf. Eum. I, 2, 74.
Il. tu cave. Sensus. «Tu iuterum cave,
ne heus argumentis te vincat.»
WEST.

52, 53. Diluc. expediti quibus etc.)
Ordo: Dilucide exp. Iudicib. quib. me
oport. expedire. Est autem dilucide
expedire fere id. quod, «docere di-
lucide,» Liv. XXXIX, 47. Explic.
Dignat. «probavi iudicibus.» Falsum.
Cui oppon. verum. Andr. V, 4, 19.
Fuerat. Latine fuerat, non fuisset.

54. Cur non refellit.) «Refellere est
arguendo falsum ostendere,» DONAT.
Fil. nar. mihi. Sic solent per con-
temptum et stomachum loqui. Nar-
ras, commemoras.

55. Cuius de stultitia etc.) Cf. su-
pra I, 50, 51.

56. At tu, qui sapiens es) Id. sat-
casmus est Pluadr. III, 14, 6. Ma-
gistrat. adi. h. e. iudices uti vs. 53.

57. Iudic. de ead. causa etc.) Par.
in marg. «Regula iuris est: Semel
causa approbata, sive vera sit, sive
falsa, non retractetur.» Apud Her-
mogen. Αἰς περί τῶν αὐτῶν δίκας μὴ
εἰσθ. Plura Engr. WEST.

58. Solus regn.) Ita Liv. II, 3 de
Tarquiniiis expulsis; «adsueti more
regio vivere.» Id. de his paulo ante,
«quorum in regno libido solutio-
ris fuerat.» Inde Athenis praecipue erat
utrumq. et solum esse et regnare in-
vidiosum. Ad. II, 1, 21. Quod id.
dicit Liv. II, 3: «aequato iure om-
nium.»

Hic de eadem causa bis iudicium adipiscier.

DEMIPHO

Etsi mihi facta iniuria 'st, verum tamen
Potius quam lites secter, aut quam te audiam,
Itidem ut cognata si sit, id quod lex iubet
Dotem dare, abduce hanc; minas quinque accipe.

PHORMIO

Ha, ha, he! homo suavis.

DAMIPHO

Quid est? num iniquum postulo?
An ne hoc quidem ego adipiscar, quod ius publicum 'st?

PHORMIO

Itane tandem quaeso, item ut meretricem ubi abusus
sis, 66

Adipiscier) Be. *apiscier*. Heaut. IV, 3, 15. Sed est *apisci* verb. Plautinum Heaut. V, 4, 2.

Ius publicum) V. l. *iustum iudicium*.

Meretricem) Mu. omitt. *it. ut meretric.* pro quib. verbis ingerit *civem*. Sed abest *civem* ab l. antiq. et Donat. libb.

59. *Iudic. adipiscer*.) Huic comparat Plaut. Rud. Prolog. 16: « Qui hic litem adipisci postulant periurio. »

60. *Etsi mihi facta ini.*) Cf. supra vs. 2. Demipho ea altera parte legis, de iteranda lite profligatus, ad alteram confugit, de dote danda cognatae; sed et inde mox profligabitur. *Per. tam. Potius* etc. Anacoluthum 'esse videtur, sed non vere est, velim te abducere hanc et accipere quinque minas.

61. *Pot. quam* etc.) Bis posuit *quam*. Ceterum conf. Andr. IV, 5, 16.

62. *Itid. ut*) Pro perinde ac si. Eun. I, 2, 13. *Id quod lex* etc.: Cf. supra I, 66, 67. Ex Harpocrate citat Meusius Spicilieg. ad Theocr. Id. XVIII; Επὶ τῶν δὲ ἢ τῶν ἐγ-
γρῶν γένους τὰς δὲ τῶν ἢ λαμβάνει
πρὸς γένους ἢ πρὸς μὲν οὐδὲν.

64. *Ha, ha, he*) Hic rian destruxit, quod serio intendebat aenx. *Homo suavis*, h. e. stultus. Sic Graeci *fatoum ἡδὺν* et *γλυκὺν* dicunt; vid. Ru. ad Timaei Lexic. Platonic. *Iniq. post.* Heaut. V, 3, 9.

65. *Ius publicum*) Hoc est, quod omnib. civib. est commune. Cic. p. Rosc. 13: « Nego potuisse iure publico, legib. iis, quib. haec civitas utitur, quemquam civem ulla eiusmodi calamitate affici siue iudicio. »

66. *Itane tand.*) Cf. I, 1, not. *Item ut.* Iungitur utrumq. hoc etiam Cic. Verr. IV, 9: « Fecisti item uti praedones solent. » *Meretricem abusus.* Sic et operam *abutitur* pro operis; cf. Andr. Prolog. 5. At hoc *abuti* ponitur de replenda libidine; quomodo uti quoque Plaut. Pers. I, 3, 47, « *filiam utendam tuam mihi da.* »

Mercedem dare lex iubet ei, atque amittere? an,
 Vt ne quid turpe civis in se admitteret
 Propter egestatem, proximo iussa 'st dari,
 Vt cum uno aetatem degeret? quod tu vetas.

DEMIPHO

Ita, proximo quidem; at nos unde? aut quamobrem?

PHORMIO

Ohe,

Actum, aiunt, ne agas.

DEMIPHO

Non agam? immo haud desinam,
 Donec perfecero hoc.

PHORMIO

Ineptis.

DEMIPHO

Sine modo.

An) Particulam *an*, cum Lindenbr. ac Mu. hinc appono versui. Vulgo infit ab illa sequens.

Admitteret) Comma post *admitt.* Parcum sequutus ego delevi, quo arctius iungerem quod sensus desideraret, *admitt. Propt. egestat.*

Vno) V. l. viro.

Prox.) Id. sumus proximi.

Quamobrem) Id. dabimus dotem.

Ohe) C. G. in. hoc. Id. pro var. *ohe*.

67. *Merced. dare*) *Merces* eodem sensu quo *pretium* valet, Andr. I, 1, 49, pro stupro. In aprico est Phormionem ut acrius Demiphonem angat, de meretricib. loqui infimae conditionis. *Amittere*, dimittere. Supra I, 3, 24. *An*. Nunc derisor ad seriam postulationem legis descendit.

68. *Civis*) Virgo ingenua honesta. *Ne quid turpe in se admitt.* Cf. Ad. IV, 5, 48. Vt ne quaestum corporis sui facere cogeretur; quomodo Chrysis in Andr. I, 1, 44, 45.

69. *Propt. egestat.*) Conf. vs. 10. *Prox. iuss. e. dari.* Supra I, 1, 75.

70. *Vt cum uno etc.*) Sic Heaut. II,

4, 12. *Quod tu vetas.* Acerbe dictum; quin lex iubet.

71. *Ita*) Assentientis invite. *Proximo quid.* Ex versu 69 suppl. *iussa est dari* h. e. lege. Convictus senex atque delusus ad superiora redit, unde erat profligatus. Vid. ad vs. 60.

72. *Act. ai. ne ag.*) H. e. noli operam perdere in re iam iudicata. Ad. II, 2, 24. *Non agam?* Interrogatio respondentis est, cuiusmodi illa in Ad. V, 8, 27. *Haud desin.* Ad. I, 2, 57.

73. *Donec perfec. hoc*) Nihil aliud significat, quam quod amittat filius mulierem. *Ineptis.* « Vt a sapientia,

PHORMIO

Postremo tecum nil rei nobis, Demipho, est.
 Tuus est damnatus gnatus, non tu: nam tua 75
 Praeterierat iam ad ducendum aetas.

DEMIPHO

Omnia haec

Illum putato, quae ego nunc dico, dicere,
 Aut quidem cum uxore hac ipsum prohibebo domo.

GETA

(Phormioni insusurrat)

Iratu est.

PHORMIO

(irridens)

Tute idem melius feceris.

DEMIPHO

Itane es paratus facere me advorsum omnia? 80

Gnatus) Id. natus.*Ducendum*) Mu. ex MSS. ducendi aetas.*Prohibebo*) Al. prohibeo.*Tute*) V. I. si eicioeris filium.*Paratus*) Palmer. & MSS. pactus.

sapis dicimus; ita ab ineptia, ineptis. » DOR. *Sine modo* cf. Eun. I, 1, 20.

74. *Tecum nih. rei nob.*) Hac syntaxi cad. utitur Eun. IV, 7, 34. Iam ludit parasitus in senis aetatem.

75. *Tuus est damnat. gn. non tu etc.*) Sensus, *Gnati tui causa est de illa ducenda, non tua*; quippe qui grandior es quam ut ipse ducas. *Est damnatus h. e.* excidit causa coram iudicibus.

76. *Tua Praeterierat aet.*) Iocose. Nec vero ultra certam aetatem ducere quis cogeatur. *Ad ducend. sc. uxorem. Act.* Cf. vs. 87.

77. *Illum putato quae etc.*) » Desultive respondit. » DOR. Pater cuius

pro filio dicit, quasi is ipse diceret; quum parasitus dixisset, cum filio rem sibi esse, non cum patre.

78. *Quidem*) Pro certe. *Haec domo sc. mea.*

79. *Iratu est*) Cf. vs. 3. Iram senis Geta timet. *Tute id. m. fec.* Sensus, Tu ipse te melius prohiberes domo, ut solus esset filius cum uxore. Aperte enim non vult dicere: melius decederes vita vel morereris. *Feceris; conf. Heant. II, 2, 7, not.*

80. *Itane es par.*) Cf. Eun. II, 2, 9. Et Nep. Datam. IX, 4: » ut parati essent facere. » Vbi not. Fischer. *parati facere*, more dici Graecor. pro parati ad faciendum. *Me advors.* Transpone, *advors. me.*

Infelix.

PHORMIO

Metuit hic nos, tametsi sedulo
Dissimulat.

GETA

(*hoc dicit clam ad Phormionem*)

Bene habent tibi principia.

PHORMIO

Quin, quod est
Ferendum, fers. tuis dignum factis feceris,
Ut amici inter nos simus.

DEMIPHO

Egon' tuam expetam
Amicitiam? aut te visum, aut auditum velim?

PHORMIO

Si concordabis cum illa, habebis quae tuam
Senectutem oblectet. respice aetatem tuam.

Infelix) Palmer. *Idix* Plautina vox.

Nos) MS. Graev. *me*.

Fers) Sic Fa. in l. antiq. *feras*. Bemb. *feres*. Al. *fer*.

Visum — auditum) C. G. m. sup. scr. *videre* — *audire* imperite. Nam glossatorem fugit latine dict. esse in textu utroque. *velim* cum participio praeteriti.

Senectutem) Senectutem Fa. docet trisyllab. esse, uti *senex* monosyllab. Cf. Heaut. I, 2, 23.

81. *Infelix*!) Improbis, ut apud Graec. *κακοδαίμων*. Enimvero felices et *infelices* dicuntur, per quos alii seu felices seu infelices sunt. Sic it. Virg. Ecl. V, 65: «Sis bonus, o, felixque tuis!»

82. *Bene hab. tibi principia*) Conf. infra III, 1, 15. *Principia*, initia. Vulgo: «dimidium plus toto.» *Principium* enim totius negotii dicitur dimidium in proverbii, ac bene coepisse ab omnibus ubiq. laudi datur. Eusm. Adag. *Quod est Fer. fers*. Repetit Phormio, quod Geta ignavus supra dixerat, I, 2, 87, 88. Contra

Phormio, ubi facto opus erat, se impigrum praestitit adversus dominum.

83. *Tuis dign. fact. fec.*) Cf. infra V, 9, 31.

84. *Amici int. nos*) Itid. Heaut. III, 1, 102. *Eg. expet.* Contra Ean. IV, 6, 5.

86. *Si concord. e. illa*) Cic. Tusc. IV, 13: «animi iudicia opinionisque concordant.»

87. *Senectut. oblect.*) Bene non ita dixit, sed *Senectut. tuam*. Hec. I, 2,

44. *Respice aetat.* t. Cf. Heaut. I, 1, 18. *Aetas* vox media, h. l. *senectus*

DEMIPHO

Te oblectet! tibi habe,

PHORMIO

Minue vero iram.

DEMIPHO

Hoc age

Satis iam verborum 'st. nisi tu properas mulierem

Abducere, ego illam eiiciam. dixi, Phormio.

90

PHORMIO

Si tu illam attigeris secus quam dignum est liberam,

Dicam tibi impingam grandem. dixi, Demipho.

Si quid opus fuerit, heus, domo me.

(haec Getae insusurrans Phormio abit)

GETA

Intelligo.

Minue) I. minime depravate.*Properas*) Al. *properes*.*Grandem*) V. l. *colaphum*.*Quid*) Id. *rediens inde loquitur ad Getam*.*Me*) In C. G. m. gl. est *reperies*; in Hal. c. *reperietis*.

Aliter supra vs. 76, ubi aetas est inventus seu aetas iuvenilis.

88. *Tibi habe*) Quia dixerat, abducere hanc, vs. 63. Sed irate dicit, uti Simo in simili re, Andr. V, 3, 18. *Minue iram* conf. Hec. IV, 3, 10: «Contemnentis est dissuadere iracundiam, ubi non dicto, sed facto opus est».89. *Nisi tu properas*) Cf. Ad. III, 2, 25, not. *Mulierem Abducere*; cf. infra V, 3, 16.90. *Ego ill. eiiciam*) Fortius nunc erumpit; cf. vs. 78.91. *Si tu illam attig.*) Cf. Eun. IV,7, 26. *Q. dign. est lib. sc. attingere*. Solet infinitivus post suum verb. omitti. Vid. Sanct. Min.92. *Dicam etc. dixi*) Vtrumq. verb. Phormio reddit Demipho cum irrisione. Effuderat enim ille, *ego ill. eiiciam dixi*. Tum hic, *tibi impingam grandem, dixi*. Eun. IV, 7, 36. *Grandem*. Suppresso nomine vel causam, vel pugnam vel huiusmodi quid.93. *Si qu. op.*) Conf. Andr. IV, 3, 13, 21. *Domo me* sc. evoca Andr. III, 3, 47; IV, 2, 30, 31. Bene discedit, ne forte infringeretur superior comminatio. »

ACTVS II, SCENA 4

DEMIPHO. GETA. HEGIO. CRATINVS. CRITO

DEMIPHO

Quanta me cura et sollicitudine afficit
 Gnatus? qui me et se hisce impedit nuptiis.
 Quid de hac re dicat, quidve sit sententiae.
 Abi, vise, redieritne iam, an nondum domum.

GETA

Eo.

DEMIPHO

Videtis, quo in loco res haec siet.
 Quid ago? dic, Hegio.

HEGIO

Ego? Cratinum censeo,

Afficit) C. G. m. et MSS. We. *affecit*.*Abi*) C. G. m. in *Geta*.*Cratinum*) C. G. m. sup. scr. *iudicare*. Ibid. in marg. *advocatos alloquitur*.

* Haec deliberativa est, in qua tres
 advocati sunt: quorum unus suadet,
 alter dissuadet, tertius, qui se alie-
 rutri addere debuisset, eiusmodi
 sententiam dicit, ut rursus delibe-
 ratione opus esse videatur. » Don.

Cratinus) A *κράτος* robur, ut a
 Valens Valentinus. » FARN.

2. *Impedit*) *Implicuit*. Andr. III,
 5, 11.

3. *Neq. mihi in consp. prod.*) Plant.
 Bacch. IV, 9, 84: « Pudet prodire me
 ad te in conspectum patris. »

5. *Abi*) Cf. Ad. II, 1, 13. *Vise*;

cf. Eun. IV, 3, 21. Sic it. Micio ser-
 vum rogat de Aeschino, in Ad. I, 1.

6. *Eo*) Obsequentis. *Vgl. quo in*
l. res h. sit. Infra III, 1, 9. Ibid. Plant.
 Epid. I, 1, 75: « *quo in loco haec*
res sit, vides. »

7. *Quid ago?*) Formula consilium
 petentium. Sic Cic. pro P. Quint. 16.
Dic Hegio. Solemnis formula, qua
 utebantur, qui advocatos narrare cau-
 sam volebant; sed et consules, quo-
 lies senatores dicere sententiam iu-
 bebant. Briss. d. Form. *ego?* Plenius,
ego dicam? *Cratin. censeo* sc. de sen-
 tentia sua rogandum.

Si tibi videtur.

DEMIPHO

Dic, Cratine.

CRATINVS

Mene vis?

DEMIPHO

Te.

CRATINVS

Ego quae in rem tuam sint, ea velim facias. mihi
Sic hoc videtur. quod te absente hic filius ¹⁰
Egit, restitui in integrum, aequum ac bonum est;
Et id impetrabis. dixi.

DEMIPHO

Dic nunc, Hegio,

HEGIO

Ego sedulo hunc dixisse credo; verum ita est,
Quot homines, tot sententiae: suus cuique mos.

Te) Be. male extrudit D. Te contra morem Poëtae; cf. Hec. IV, 4, 70.

Est) We. p. var. esse.

Mos) Codd. quid. We. est. Hoc id. pro gloss. in C. G. m.

8. Si tibi videtur) Vet. formula, qua utebantur quum senatus aliquid consulib. fieri demandaret. Iustinus Trogi lib. XXXI, init. Senatus scripsit Flamini, « si ei videatur, sicuti etc. » Mene vis? sc. dicere.

11. Restitui in integr.) Sensus, « Ut facta habeantur pro infectis, et irrita fiant. » WEST. Et ICI restitui in integrum dicunt pro restitui in pristinum ius. Calv. Lex. Iurid. Contrarium igitur hoc illi esset, quod Phormio Demipho responderat, Act. ai. ne agas, supra 3, 7. Aequum ac bon. est. Hoc innotum verb. iudiciale est. Henst. IV, 1, 9. Ad. V, 9, 30.

12. Impetrab.) Sub. apud iudices. Argumenta hic a tribus locis petit, inde quod iustum, utile et possibile

est. Dixi. Hoc verbo utebantur perorata causa. Supra 3, 92. Asconius in Prooem. Act. Verr. sub fin.: « Moris, inquit, veterum fuit, quum satis visum esset fluxisse verborum, hanc sibi necessitatem finiendas orationis imponere, quod dicerent ad ultimum, dixi. »

13. Ego sedulo hunc etc.) « Artificiose personam defendit sententiam reprehensurus: ne si inimicus sit, adimat auctoritatem sententiae suae. » DONAT. Verum, sed. Ita est sc. rea. Henst. II, 3, 77.

14. Quot hom. tot sent.) Erasmus in Adag. « Nihil, inquit, vel hodie vulgo tritius est, quum haec Terentiana sententia, quot homines etc. Add. Hor. Sat. II, 1, 27.

Mihi non videtur, quod sit factum legibus, 13
Rescindi posse, et turpe inceptu est.

DEMIPHO

Dic, Crito.

CRITO

Ego amplius deliberandum censeo.
Res magna est.

HEOTO

Numquid nos vis?

DEMIPHO

Fecistis probe.

Incertior sum multo quam dudum.

GETA

Negant.

Redisse.

DEMIPHO

Frater est expectandus mihi. 10

Inceptu) Sic l. antiq. Nam elidi lit. *m*, facile poterat; ut ap. Ennium — *fortis equus* — *Vicit Olympia nunc senio confectus quiescit*; ubi metri causa in voce *confectus* lit. *s*, eliditur.

Fis) C. G. m. et Bru. C. c. gl. ead. haec amplius morari.

Redisse) Ibid. utrobique gl. *funuli Antiphonem*

15. *Mihi non videtur*) Conf. vs. 8. *Quod sit fact. leg. Rescindi* etc. Haec sententiam suam Hegio petiit ab honesto et impossibili.

16. *Rescindi*) Abrogari, aboleri, per metaphoram. Liv. IV, 7: «Iudicium populi *rescindi* ab senatu non posse.» Sic it. Cicero iudicium, sive rem indicatam *rescindere* dicit, pro Cluent. 21. Contrarium enim est, *ratum esse*; cf. infra V, 7, 58. *Turpe incept.* sc. a Phormione. Qui quod consilium dederit, videatur I, 2, 72 sqq.

17. *Ego ampl. delib. censeo*) Haec tertii advocati sententia est; qui formula hac utitur e iudiciis deducta. Nam indices quum significare velent, rem intricatam esse et nondum

definiri posse — dicebant *amplius*, aut, non liquet. Vnde ampliare est, differre sententiam, diutius velle de causa deliberare. » Briasson. de Form. V, 4, 55.

18. *Res magna est*) Sic Plant. Aul. IV, 10, 41. Et Virg. B. III, 54: «Sensib. haec imis, *res est non parva*, reponis.» H. e. magni momenti seu maioris consilii est. *Fecist. probe.* Eun. I, 2, 106.

19. *Incertior sum* etc.) Dicta ratione incertiozem se factum dixit, aliquid enim sensit unus, diuinasit alter, contra tertius nihil dixit, quoad se recipiant, quando redent. » EUGRAPH. *Dudum*, de incerto tempore, ut nuper; modo, nate.

20. *Redisse*) Antiphonem nempe;

Is quod mihi dederit de hac re consilium, id sequar.
Percontatum ibo ad portum, quoad se recipiat

GETA

(*secum*)

At ego Antiphonem quaeram, ut quae acta hic sint,
sciat,

Sed eccum ipsum video in tempore huc se recipere.

De hac re) Vo. Be. Cod. colloc. *de hac re ded.*

Sequar) L. antiq. *exsequor*. Hic versus fere id. est, qui in Ad. III, 4, 54.

Sint) L. antiq. *sunt*.

quem conquirendum Demipho de-
mandaverat Phaedriae supra I, 79.

21. *Quod ded. consil. id sequar.*

22. *Percontatum*) Ibo ad port. Cf.

Hec. I, 2, 1, 2. *Ad port. sc. Piraeum.*

Quoad cf. supra I, 2, 98. *Se recip.*
sc. domum, vel redeat.

24. *Sed ecc.*) Ad. V, 6, 2. *In temp.*

Euxippius. Dox. *Huc se recip.* Cf. Plaut.

Rud. IV, 6, 19: «*recipe te huc.*»

ACTVS III, SCENA I

ANTIPHO. GETA

ANTIPHO

(ad semetipsum)

Enimvero, Antipho, multimodis cum istoc animo es
vituperandus,
Itane hinc abisse, et vitam tuam tutandam aliis
dedisse?
Alios tuam rem credidisti magis, quam tete, animad-
versuros.
Nam ut ut erant alia, illi recte, quae nunc tibi
domi 'st, consuleres,

Multimodis) L. antiq. *multis modis*. Andr. V, 4, 36.

Itane) Al. *te*.

Abisse) V. I. *debueras*.

Tete) L. antiq. *te*.

Tibi) C. G. m. *tuae pro tibi*.

«Haec scena rationem gestorum tenet, cum quaestione et obiurgatione Antiphonis in semetipsum, quod dimiserit amorem, et irritus eum quam diligebat, neq. ei ac sibi attulerit patrocinium.»

1. *Cum ist. animo*) Cf. Andr. V, 4, 38, not. *Istoc* i. e. tam parvo, tam exiguo. Omnino autem semetipsum redarguit Antipho, quod ipse suam causam fegerit atque aliis commiserit agendam.

2. *Itane hinc abisse, et etc.*) Conf.

Andr. I, 5, 10, not. Et vid. supra I, 4. *Vitam tuam*; cf. supra I, 3, 12; et 4, 40.

3. *Alios t. rem credidisti etc.*) Ab infinitivo ad iudicativum transitum fecit. *Credidisti* = pro putasti. » Don. *Animadvers.* i. e. curaturos. » WEST. Sententiam Ennii Gellius II, 29 servavit similem haec — « Ne quid exspectes amicos, quod tute agere possis. »

4. *Nam ut ut erant etc.*) « Nam qualiacumq. cetera essent circa te,

Ne quid propter tuam fidem decepta pateretur mali.
Cuius nunc miserae spes opesque sunt in te uno
omnes sitae. 6

GETA

Equidem, here, nos iam dudum hic te absentem
incusamus, qui abieris.

ANTIPHO

Te ipsum quaerebam.

GETA

Sed ea causa nihilo magis defecimus.

ANTIPHO

Loquere, obsecro, quoniam in loco sunt res, et
fortunae meae?

Num quid patri subolet?

GETA

Nihil etiam.

ANTIPHO

Ecquid spei porro est?

GETA

Nescio.

ANTIPHO

Ah! 10

Pateretur) Donatus: Legitur et potiretur.

Equidem) C. G. m. et Hal. *Et quidem*.

Incusamus) Bru. C. e. et C. G. m. gl. ead. haec, *incusamus maiores, accusamus minores*. Quam vero explicationem Donati esse recorder, nescio quo loco exhibitam.

Magis) Sic vulgo. In C. G. m. minus, c. gl. quam si adesses.

Defecimus) V. l. ego et Phormio.

Sunt) Id. sint.

Subolet) C. G. m. in marg. turpe est quod feci.

Ecquid) C. G. m. etquid.

illi saltem auxilium ferres, quae tunc domi est. Evca.

5. *Ne quid pat. mali*) Vid. quae pater minatus erat, supra II, 1, 74; 3, 78. *Propt. tuam fid. decepta*; cf. Andr. I, 5, 36.

6. *Spes opesque sunt etc.*) Ibid. Sall. lug. 114: «*Spes atque opes civitatis in illo sitae.*»

7. *Qui abieris*) H. e. propterea quod abieris.

8. *Te ips. quaereb.*) Cf. Andr. II, 2, 8. *Sed ea causa*; cf. Andr. II, 3, 18: «*quia abieris.*» Donat. *Defecim.* sc. te. Caes. B. G. V, 53: «*ut eum omnia deficere viderentur.*»

9. *Loquere obs. quoniam etc.*) Ad. III, 2, 27. *Quon. in loco s. r.* Ibid. supra II, 4, 6.

10. *Num q. patri subol.*) Subaudi, rem ex compacto gestam, et me mea voluntatis esse conctum, ut ducerem

GETA

Nisi Phaedria haud cessavit pro te eniti.

ANTIPHO

Nil fecit novi.

GETA

Tum Phormio itidem in hac re, ut aliis, strenuum
hominem praebuilt.

ANTIPHO

Quid is fecit?

GETA

Confutavit verbis admodum iratum senem.

ANTIPHO

En! Phormio.

GETA

Ego quod potui porro.

ANTIPHO

Mi Geta, omnes vos amo.

GETA

Sic habent principia sese, ut dico. adhuc tranquilla
res est. 15*Pt) L. antiq. ip. Hoc in posterius non est in l. Bemb.**Senem) Sic l. Bemb. In al. patrem. Supra II, 2, 9.**Mi Geta) C. G. m. o.*

Phanium.» WEST. Ad. III, 3, 43.
Et Plant. Cas. II, 3, 59: «subolet
hoc iam uxori, quod ego machinor.»
Etiam, adhuc. *Eq. spei.* Par. in
marg. «de retinenda Phanio.» *Al.*
dolentis.

11. *Nisi Phaedria haud cess.* etc.)
Ga. explic. «Nihil aliud boni spe
praecipio, nisi quod Phaedria haud
cessat pro te ap. patrem tuum inter-
cedere.» *Nisi* quidam comice acci-
piunt pro Sed; vid. Andr. IV, 1, 4.
Alis placet, *Nisi* est, *Nisi* quod.

Nh. fec. novi. H. e. «antiquum mo-
rem suum obtinuit.» WEST.

12. *Stren. homin. prae.*) Subaudi
pronomen, *se.*

13. *Quis is fec.*) Conf. supra I, 2,
74. *Confutav.* Plant. Truc. II, 3, 28:

«Ego istos, qui me culpant, *confuta-*
verim.»

14. *En)* Laudantis est. Sic supra
II, 3, 51. *Omn. vos amo;* cf. supra
I, 2, 4, not.

15. *Sic hab. princip. sese)* Supra
II, 5, 32. *Tranquilla res;*

Mansurusque patrum pater est, dum huc adveniat.

ANTIPHO

Quid eum?

GETA

Ita aibat,

De eius consilio velle sese facere, quod ad hanc
rem attinet.

ANTIPHO

Quantum metus est mihi, venire huc salvum nunc
patrum? Geta.

Nam per eius unam, ut audio, aut vivam, aut moriar,
sententiam.

GETA

Phaedria tibi adest.

ANTIPHO

Vbinam 'st?

GETA

Eccum ab sua palaestra exit foras. 20

Eum) V. l. *expectat*.

Aibat) Sic a Be. recepi. in l. antiq. ut aiebat.

Rem) V. l. *ad uxorem tuam*.

Quantum metus) Sic ded. Fa. ex l. Bemh. venustius quam quod vulg. est.

Quantus metus.

Vnam) Be. vult de ei. una-sententia, ut supra est, v. 17, de ei. cons.

Vbinam 'st) L. antiq. non hab. est.

Ab) Al. a pro ab.

16. *Mansur. patr.*) Chremetem;
cf. supra II, 4, 20.

17. *De ei. cons.*) Pro ex eius consi-
lio. Plaut. IV, 9, 113: «Fecisse dicas
de mea sententia.»

18. *Quant. met. est etc.*) Cf. IV,
3, 3. «Patruos vulgo acres severosq.
vitior. reprehensores faciunt Satyrici.
Horat. Sat. II, 3, 87.» WEST. *Ven.*
A. salv. patr. «Non optat salvum pa-
trum venire, secundum Apollodo-
rum, sed ostendit, non congruere
salutem eius cum commodo suo.» DON.

19. *Aut viv. aut mor.*) Sic solent
in veteri fabula amantes, ubi se amo-
ribus spoliari vident. Eun. I, 1, 21.

Per ei. unam sentent. Patrum enim
solum esse suspicatur in causa, cur
metuat amittere uxorem.

20. *Ph. tibi adest*) Cf. Heaut. II,
3, 2. *Vbin. est*, circumspicientis,
Andr. V, 6, 1. *Ab sua pal.* «Beue
palastram eius dixit leonidis domum,
in qua est exercitus amator assidue.»
DONAT. Atque West. not. «Proprio
de loco gymnastico, ubi cursu, lu-
cta, hasta, disco, saltu aliisq. ludis
exercebantur.» Virg. A. VI, 642,
Palaestra, a παῖς, luctatio; vid.
Paulsen. ad Cornel. Epam. 2. Et Vi-
trovio *palaestra* est, lib. V, cap. 11,
quod est gymnasium.

TERENT. Com. Tom. II.

A a

ACTVS III, SCENA 2

PHAEDRIA, DORIO. ANTIPHO. GETA

PHAEDRIA

Dorio, audi, obsecro.

DORIO

Non audio.

PHAEDRIA

Parumper.

DORIO

Quin omitte me.

PHAEDRIA

Audi, quid dicam.

DORIO

At enim taedet iam audire eadem millies.

PHAEDRIA

At nunc dicam, quod lubenter audias.

DORIO

Loquere, audio.

PHAEDRIA

Negueo te exorare? ut maneas triduum hoc. quo
nunc abis?*Me*) V. I. noli amplius loqui de hac re.*Quid*) Ita Codd. Bc. recte. In L. antiq. quod.

«Hæc scena petitionem tenet, quod
deliberativæ sæpe genus diximus,
quippe quum leno peteret argentum
ab adolescente, ille dilationem po-
stulavit.» Evcs.

Dorio, leno, a gente, unde etiam
ἀντιφῶντις.

3. *Quod libent. aud.*) Contra Andr.
V, 4, 17.

4. *Et maneas*) Cf. Eun. III, 2,
49, 50. *Triduum hoc*; conf. Ad. IV,
1, 4.

DORIO

Mirabar, si tu mihi quicquam adferres novi. 5

ANTIPIO

Hei, metuo lenonem, ne quid suat suo capiti.

GETA

®

Idem ego metuo.

PHAEDRIA

Non mihi credis?

DORIO

Hariolare.

PHAEDRIA

Sin fidem do.

DORIO

Fabulae!

PHAEDRIA

Foeneratum istuc beneficium pulchre tibi dices.

DORIO

Logi!

Metuo) Sic l. antiq. In Bemb. *idem ego vereor*.

Suo capiti) Var. MSS. np. Wc. al. *suo suat cap. al. ne aliquid suo s. c. al. neque suo assuat c.* Vt taceam ceteros. Be. fatetur uescire se, quid *suat* significet, in cuius locum Palmerii lection. substituit *suat*. Placet tamen *suere capiti* ut conice dictum ne proverbialiter. C. G. m. sup. ser. id est, *ne aliquam fallaciam machinetur*. Scilicet ne dixisse Antipho videatur auditoribus: Phaedrine capiti; subito per imprecationem inflectit sermonem subliciendo, *suo capiti*, q. d. quae res ipsi lenoni male vertat.

Hariolare) C. G. n. sine aspirationis nota, *ariolare*, et sup. scr. syllab. *ris*, ut sit *hariolaris*.

Foeneratum) V. l. *retributum, remuneratum*.

5. *Mirab. si tu mihi etc.*) Andr. I, 2, 4. *Quicq. adf. novi*; cf. Ad. V, 4, 2.

6. *Hei*) Dolentis. *Metuo lenonem* ne etc. Constructio Terent. Eun. III, 5, 62. *Ne quid sc. mali. Suat*. Leno auctor scelerum, *capiti* h. e. ne quid leno nunc avarius, gravius dolose faciat, quod in ipsum potius auctorem recidat velim. » Bar. Huic simile conf. illud in Andr. I, 1, 46. Add. Erasmi. Adag. ubi proverb. hoc videtur ex Homer. Il. XVIII, 367, peti- tum. Inde phrasim nota est, *xxxz pz- ptuv tui* i. e. conuere, vel con- struere, machinari alicui mala; vid.

Berndt. Lex. Homer. sub voce *pztu*. Dixit autem *suo capiti*, etiam Graecor. more, *ti; xzpzλhv*, quasi diceret, sibi aut suo periculo, vel in suum perniciem. Hec. III, 1, 54. Et Cic. tangit id. proverb. Attic. VIII, 5: « Multa, inquam mala eum dixisse, *suo capi- ti*, ut aiunt. »

7. *Sin fid. do*) Itid. *tere est, fir- mare fidem* alicui, ut Hec. IV, 2, 5. Subaud. West. « me argentum confeturum, atque tibi pro psaltria per- soluturum. »

8. *Foenerat. ist. benefie.* etc.) H. e. magno focnore redditum. Ad. II, 2,

PHAEDRIA

Crede mihi, gaudebis facto; verum hercle hoc est.

DORIO

Somnia!

PHAEDRIA

Experire, non est longum.

DORIO

Cantilenam eandem canis 10

PHAEDRIA

Tu mihi cognatus, tu parens, tu amicus, tu...

DORIO

Garri modo,

PHAEDRIA

Adeon' ingenio esse duro te atque inexorabili?

Vt neque misericordia neque precibus molliri queas,

DORIO

Adeon' te esse incogitantem atque imprudentem?

Phaedria,

Somnia) L. antiq. *somnium*.*Tu...*) C. G. m. loco *fratris* *eris*. Hoc id. gloss. esse ex al. MSS. apparet, *Garri*) L. antiq. *garris*.*Imprudentem*) Sic Be. ex duob. bene. Vulg. *impudentem*.

11. Senec. Benef. I, 1. Demus benefecia, non foeneremur. laugenda sunt, *pulchre tibi foeneratum*. Nempe sententia posthac, hoc benefic. tibi esse in foenore positum. Logi. Lindenbr. ex Graec. esse notat, *ἀγνός ἀγνός*, pro inaniter verba fundere. Non, Marcell. expon. sermones vel dicta ridicula.

9. *Gaudeb. facto*) «H. l. ne te fecisse poenitet.» W&st. Plaut. Poen. I, 1, 69: «faciam, ut facto gaudeas.» Infra V, 6, fin. *Vt herc. h. est.* «Formula qua uti licet, ubi dictis fidem non invenis.» W&st.

10. *Non est long.*) Nempe *triduum* hoc, vs. 4. *Cantilen. eand. can.* Dictum affine alteri, «Ead. aberras chorda.» Vid. Erasm. De eo, qui molestus est, ead. saepius inculcans. Heaut. II, 3, 19.

11. *Tu mihi cogn. tu parens etc.*) Cf. Ad. III, 4, 10. *Tu*. Plura additurus a lenone interpellatur.

12. *Adeone ingra. esse etc.*) Conf. Andr. I, 5, 10. *Duro*, rigido, aspero. Deponitur *ingenium leno*, quod flecti facile possit. Heaut. I, 1, 99.

13. *Vt neq. misericordia etc.*) E-pexegesis superioris. *Molliri*. Propria de ingenio duro. Infra IV, 3, 27. Notanda est in primis binorum versuum structura elegans, *Adeone etc. Vt etc.* conf. vs. 12 — 15. Qua vera diligentia concinnando sermoni adhibita factum est, ut posterior itid. ferre, ut prior interrogaverat, responderet.

14. *Imprud.*) H. e. ut Bentl. expl. rerum humanar. imperitum.

Vt phaleratis dictis ducas. me, et meam ductes
gratis. 15

Miseritum 'st.

ANTIPHO

PHAEDRIA

(secum)

Hei! veris vincor.

GETA

Quam uterque est similis sui!

PHAEDRIA

Neque, Antipho alia cum occupatus esset sollicitudine,
Tum hoc esse mi obiectum malum.

ANTIPHO

Ah, quid istuc autem est? Phaedria.

PHAEDRIA

O fortunatissime Antipho!

ANTIPHO

Egone?

PHAEDRIA

Cui, quod amas, domi 'st.

Gratis) Al. *gratis*.

Veris) V. I. verbis *Dorionis*.

Malum) Id. cogitabat.

Autem est) L. antiq. colloc. est autem. C. G. m. gl. quod loqueris.

Amas) V. I. uxor.

15. *Phaleratis*) « Comitis et fucatis. » *Pas.* A *phaleris* est desumptum, equorum et equitum ornamentis. *Liv.* XXX, 17. *Græc.* voc. *γάλαρα*, vid. *Hesych* et *Suidam*. *Phal. dict. duc.*, h. e. quam maxime induens, persuadens. *Andr.* IV, 1, 20. Et *Plaut. Capt.* IV, 2, 7. Hic ille est senex ductus, cui verba data sunt: *Duct.* *Par.* in marg. *Ductare* meretricium verbum atque obscenum. Et *Plaut. Capt.* III, 4, 110: « ductavit dolis. » *Meam.* Ellipsis. vid. *Ad.* II, 1, 44, not.

16. *Veris vincor*) Dicere vult: « vera prædicat leno. » *Ph.* I, 1, 9. *Quam uterq. est simil. sui.* Haec marmoreus secum memor est *Geta*, quam fortiter *Phaedria* vicissim causam

Antiphonis defenderit coram patre.

17. *Neq. Antipho alia etc.*) « Queritur *Phaedria*, sibi nihil esse praesidii in *Antiphone*, qui in ead. laboraret *Charybdi*. » *Wüst.* *Alia occup. sollicit.* Cf. *Andr.* V, 1, 10.

18. *Tum*) Animadvertite particulas *Tum*, et quae praecedit, cum quae signific. eodem tempore. *Mal.* Subaudi a lenone. Totum *Eugr.* expon. ita: Vere nunc ingemisco, me hoc temp. cogi amare, quo *Antipho* in al. sol. occupatus mihi auxilium ferre non potest. *Quid ist. est.* Plenius supra I, 4, 7. Ceterum imperfecta est tota oratio secum loquentis ac perturbati.

19. *O fortun. Ant.*) Cf. *Heaut.* II, 3. *Egone.* *Per* interrogation. recusan-

Nec cum huiusmodi unquam usus venit, ut conflictares malo. 20

ANTIPHŌ

Miltin' domi 'st? immo, id quod aiunt, auribus teneo lupum.

Nam neque quomodo a me amittam, invenio; neque uti retineam, scio.

DŌSIO

Ipsum istuc mi in hoc est.

ANTIPHŌ

Heia! ne parum leno sies.

Num quid hic confecit?

Malo) Id. ut ego cum lenone.

Lupum) Id. qui per aures teneri non potest.

Scio) Hic vers. trochaicus hypercatalecticus Faëro non placet.

Num quid) MS. Par. quint. *impurissimus*. Quod glossema videtur. Pro *Nunq.* Ald. Mu. Heins. edd. *Nam quid*, mire.

19. *Heaut.* IV, 4, 18. *Quod amas.* Eleganter pro *quam amas*; cf. *Eun.* II, 3, 18. Et sic *Plaut.* *Epid.* V, 1, 46: «Tibi quidem, quod ames, domi praesto est.» Vnde et haec Terentius suas petivit.

20. *Nec cum huiusmodi etc.*) *Conf.* *Andr.* I, 1, 66. Difficillimum sibi amorem ab impurissimo lenone esse ostendit, quem siue molestia conficere non possit. *Vid.* V, 4, 6. *Vsus venit*, pro tibi contigit. » Evsa. Ordo verbor. est, *cui Nec unq. us. venit ut cum h. malo confl.*

21. *Mih. domi est*) Hoc minus est interrogantis, quam leviter corrigentis. *Id quod ai.* Cf. *Ad.* V, 7. Innuit per hoc, illud esse quod sequatur, proverbialiter dictum. *Aurib. ten. lup.* Graec. adfert. Douat. proverb. τὸν ἄνθρωπον ἵχθυον τὸν λύκον οὐκ ἵχθυει, οὐτ' ἀνθρώπου δὲσπαται. » Dicitur in eos, qui eiusmodi negotio involvuntur, quod neq. relinquere sit integrum, neque tolerari possit. »

22. *Nam neq. quomodo etc.*) Hoc versu sententia continetur proverbii praecedentis, quam Antiphō causae suae applicuit. *Supra* I, 3, 24. *Amitt.* pro dimittam. *Invenio*, video, scio. *Ibid.* *Cic. Rose. A.* 15: «ille, quomodo — confirmaret, non inveniebat.»

23. *Ips. ist. m. in hoc est*) » Δεσπότης de Phaedria haec dicit leno, q. d. hic mihi lupus est, quem neque ferre diutius, quia nihil numerat, neq. absolvere possum, quia improbe blaudos est, et multa pollicendo me obtaudit. » *West.* *In hoc.* Par. explic. «in Phaedria.» *Heia*; cf. *Hec.* II, 2, 8, not. *Ne par. leno sies.* Ellipsis est, metuis seu vereris; cf. *Eun.* I, 2, 104. Plenior haec locutio *Plant. Pers.* IV, 6, 4: «Ne non aut esses leno, ite metuchas miser.» Sensus mihi est, Satis te lenonem h. e. improbom, avaram esse ostendis. Eleoim ad vulgus lenonum respicitur, ac sumitur persona pro morib. ipsius.

24. *Nunq. h. confecit.*) Scil. mali.

PHAEDRIA

(ad Getam et Antiphonem)

Hiccine? quod homo inhumanissimus:
Pamphilam meam vendidit.

GETA

Quid? vendidit?

ANTIPHO

Ain? vendidit? 25

PHAEDRIA

Vendidit.

DORIO

Quam indignum facinus! ancillam aere emptam suo.

PHAEDRIA

Nequeo exorare, ut me maneat, et cum illo ut mutet
fidem
Triduum hoc, dum id, quod est promissum, ab
amicis argentum aufero.
Si non tum dederò, unam praetera horam ne oppertus
sies.

DORIO

Obtundis.

ANTIPHO

Haud longum est quod orat, Dorio! exoret sine. 30

Me) C. G. m. et Hal. me non hab.

Illo) V. I. cui vendidit.

Obtundis) C. G. m. et Hal. Obtunde.

Est) L. antiq. id.

Supra vs. 18. El Plaut. Most. II, 98,
«conseci malum.»

26. *Vendidit.*) Par. suppl. «militi.»
Infra vs. 46, 47. *Quam ind. fac.*
«Haec leno ad spectatores conversus
sarcastice dicit.» WEST. *Aere suo.*
Cf. Hor. Serm. II, 3, 129: «servoq.
tuo quos aere paratis.» Et suo eleganter
pro meo.

27. *Neq. exor. ut me etc.)* Cf. supra

vs. 4. *Et cum illo ut mut. fid.* Est
enim *mutare fidem cum* aliquo q. d.
fidem alicui datam fallere. Plaut.
Pseud. I, 3, 141: «perdere» pro
mutare fidem.

28. *Triduum hoc*) Vid. supra vs. 4.
Ab amic. arg. auf. Cf. Heaut. IV, 8, 9,
30. *Haud long. est*) Scil. tempus.
Supra vs. 10. *Exor. sine.* Andr. V,
3, 30.

Idem hoc tibi, quod bene promeritus fueris, condu-
plicaverit.

DORIO

Verba istaec sunt.

ANTIPHO

Pamphilamne hac urbe privari sines?
Tum praeterea horum amorem distrahi poterin' pati?

DORIO

Neque ego, neque tu.

GETA

(*indigne effert*)

Di tibi omnes id quod est dignum duint.

DORIO

(*ad Phaedriam*)

Ego te complures advorsum ingenium meum menses
tuli, 35
Pollicitantem, nil ferentem, flentem; nunc contra
omnia haec,
Reperi qui det, neque lacrumet. da locum melioribus.

Hoc) Al. hic pro hoc.

Horum) L. antiq. horum. C. G. m. in marg. *Phaedriae et Pamphilae.*

Poterin') Al. potero.

Tibi) C. G. m. te pro tibi.

Quod est dignum) MS. Graev. quod es dignus.

Haec) Abest haec a C. G. m. Necessè est haec verba serie nna continuari.
Falso igitur Par. nunc contra, omnia haec virgula interposita distinxit.

31. *Id. hoc tibi etc.*) Haec fere ead. Phaedria dixerat, vs. 8. Verb. *promereri* in utramq. part. accipi solet, ut Ovid. Trist. I, 2, 61. Id. Pont. II, 3, 96. *Conduclic.* Lucret. III, 71: «*conduclic. divitias.*»

32. *Verba*) Supra vs. 8, λέγει. Sic Plaut. Pseud. I, 3, 27 it. leno adolescenti «*mortua re, inquit, verba nunc facia.*» Ceterum verba pro re dare mendaces debitores dicuntur.

33. *Distrahi poterisne pati*) Cf. Hec. III, 5, 42.

34. *Neq. ego neq. tu*) Intelligo, in causa sumus; aut, quod antecesserit, poterimus pati. Ita culpam confert in Phaedriae inopiam. *Int. duint* pro dent.

35. *Advors. ingen. meum*) Cf. Eun. IV, 7, 42. Duc. «*contre mon naturel.*»

36. *Nihil ferentem*) Sc. argentum idq. promissum, vs. 28.

37. *Neq. lacrumet.*) Acerbe hoc dictum in comparatione militis. *Da locum, cede.* *Meliorib.* Ditiore in honestis dicuntur meliores.

ANTIPHO

Certe hercle ego si satis commemini, tibi quidem est
olim dies,

Quoad dares huic, praestituta.

PRAEDRIA

Factum.

DORIO

Num ego istuc nego?

ANTIPHO

Iam ea praeteriit?

DORIO

Non; verum haec ei antecessit.

ANTIPHO

Non pudet 40

Vanitatis?

DORIO

Minume, dum ob rem.

GETA

Sterquilinium.

PRAEDRIA

Dorio,

Dares) Ita Be. ea uno c. Vulg. *Quam ad* per anastrophe.

Iam) Quid. MSS. *Iamne*.

Sterquilinium) C. G. m. *stercilinium*, in contextu; in marg. *te dico esse*, *convicium in Dor. et antiquae pro sterquilinium dixit*. Be. ex veterr. C. *sterculinum* edid. quadrisyllab.

38. *Ego si satis etc.*) « Si satis in memoria teneo, praestituta dies est, in quam diem pecuniam huic dares. *Evga*.

39. *Quoad*) Vix Terentii solennis; cf. Index. Itid. Plaut. Pseud. II, 2, 28: « argento haec dies Praestituta est, quoad referret nobis. » *Fact.* Cl. Eup. IV, 4, 40. *Num. ego ist. nego.* Impudenter concedit.

40. *Iam ea*) Sc. praestituta dies. *Haec ei antecessit*. Est enim haec dies, qua ipsa hoc dicit, proxima ante praestitutam. Ita Sallust. Iug. 113:

« Nocte ea, quae proxima fuit ante diem. » Et. Nempe praestitutae: haec responsio, *antecessit*, comica vel ridicula fit, quia ille interrogaverat, *praeteriit*?

41. *Vanitatis*) Hoc est mendacii, perfidiae, de non servata tridui promissi fide. Vid. Cic. p. Quint. 6. *Minume*, sc. pudet. *Dum*, pro dummodo. Cic. Attic. VI, 1. *Ob rem*. Par. explic. lucrum. Sallust. Iug. 31: « id frustra, an ob rem faciam, in vestra manu situm. » *Sterquilin. coenum*. Itid. Plaut. Pseud. I, 3,

Itane tandem facere oportet?

DOSTO

Sic sum: si placeo, utere.

ANTIPHO

Siccine hunc decipis?

DOSTO

Immo enim vero hic, Antipho, me dicit.
Nam hic me huiusmodi esse sciebat; ego hunc esse
aliter credidi.

Iste me fefellit; ego isti nihilo sum aliter ac fui. 43

Sed ut ut haec sunt, tamen hoc faciam: cras mane
argentum mihi

Miles dare se dixit, si mihi prior tu attuleris, Phaedria,
Mea lege utar; ut sit potior, prior ad dandum qui
est. vale.

Decipit) Al. *decepit*.

Iste) L. antiq. i. C. G. m. in marg. *promittendo non dando*.

Dare se) Id. iuvet. *se dare*.

Sit potior) C. G. m. colloc. *pot. sit*.

Prior) Vocem *prior* emphaticam Bo. anteire iubet. Vulg. *qui prior*.

131, ubi Tanhm. *sterquilinium* hoc Terentii allegat, additq. notam: gr. *σέπριος ἀνέπ.* Vid. Schwabe ad Phaed. III, 12, 1. Et Columell. 1, 6. Sed id. convicium potest ex Plant. Cas. I, 1, 26: «Ex *sterquilinio* efflosse, tua etc.

42. *Sic sum*) Eod. sensu in Andr. V, 4, 16. «Et satis ille ostendit, se non parum esse lenonem, cui nihil praeter pretium dulce est.» Evae. *Sic sum*, Q. d. hoc ingenio, his moribus, sum. *Si placeo utere*. Huic conf. Horatianum illud, Epist. I, 6, fin. *Ferte*. Explic. Ruhk. «vive, versare mecum.» Nisi potius me vel opera mea supponatur, ut infra exstat *Mea lege utar*, vs. 48.

44. *Nam*) Inceptiva particula, quae simul explicandi causa ponitur. *Hic me huiusmodi* etc. «Sciebat me

lenonem esse peritum, et perniciem adolescentium; ego credidi hunc esse fide dignum et promissis stantem.» WEST.

45. *Sum olit. oc fui*) Cf. Andr. III, 3, 13.

46. *Pt ut haec sunt*) Cf. supra I, 4, not. *Cras mane*. Vide avarum lenonem, qui iam mane praestitutae diei argentum exspectat.

47. *Dare se*) «Enallage temporis pro daturum.» WEST. *Attul. Conf. Heaut. II, 11.*

48. *Meo lege utar*) «Id lenonis, apud quem semper commodum prius.» Evae. *Pt sit potior*. Subaudi, ad dandum. *Potior* esse, de amantibus. it. Tibull. I, 69. *Vale*, abeantis, uti Euv. V, 8, 64.

ACTVS III, SCENA 3

PHAEDRIA. ANTIPHO. GETA

Pharmaceuticals

Quid faciam? unde ego nunc tam subito huic argentum
inveniam? miser,
Cui minus nihilo est; quod, si hinc pote fuisset
exorari
Triduum hoc, promissum fuerat.

ASTINHO

Itane hunc patiemur, Geta,
Fieri miserum? qui me dudum, ut dixi, adiurit
comiter.

Его нилс) Al. нилс его.

Hinc) Sic Be. pro *hic* vulg.

Pote fuisset) Sic Be. ex usu c. Pro *pote fuiss.* vulg. *potuisset.*

Adiurit) Sic Be. ed. auctore Mu. ut Ennius ap. Cic. de Senect. *adiuro* pro adiuveto. In l. antiq. *adiuuerit*. Iude Fa. per unum u, *adiuerit*.

«Consolatio de pecunia, ut amissae postea triginta minae plus turbae faciant.» Et Donat. oeconomiam inesse putat ad futuram exitum Comedine.

1. *Vnde argent. inven.*) Cf. Heaut. II, 3, 88. *Tam subita.* Nempse *crus mare*, ut supra 2, 46. Est autem *argent. invenire* comice dictum Terentio ac Plauto.

2. *Minus nihilo*) Hyperbole. Heaut. II, 3, 136. *Quod, argentum. Hinc*, ab hoc lenue. Ad. III, 3, 7. *Pote suis*. Cf. Heaut. IV, 1, 46.

3. *Promiss. fuer.*) Nota transacto
diesem hoc triduo. Adde quod id.
rogaverat supra II, 28.

4. *Ut dixi*) Supra I, 11. *Comiter*, sine dolo malo; vid. Cic. p. Balb. 16.

Quin cum opus est, beneficium rursum ei experimur
reddere?

GETA

Scio equidem hoc esse aequum.

ANTIPHO

Age vero, solus servare hunc potes.

GETA

Quid faciam?

ANTIPHO

Invenias argentum.

GETA

Cupio; sed id unde, edoce.

ANTIPHO

Pater adest hic.

GETA

Scio; sed quid tum?

ANTIPHO

Ah, dictum sapienti sat est.

GETA

Itane?

ANTIPHO

Ita.

GETA

Sane hercle pulchre suades. etiam tu hinc abis?

Experimur) Sic Fa. In l. antiq. *experiamur*.

Invenias) Mu. We. *inveniamus*.

Itane) Al. *dicis*.

5. *Quin experim.*) *Quin* cum indicativo vid. End. *Experimur*, nitimur, conamur.

6. *Esse aequ.*) Cf. Heaut. I, 1, 104. *Age vero*, ut age sis; cf. Cic. p. leg. Man. 14. *Utrumq.* transitioni servit.

7. *Edoce*) Plus valet edocere quam docere. Vid. Sallust. Cat. 48, ibi Cort.

8. *Pat. ad. hic*) Sic Andr. II, 3, 29. *Dict. sap. sat. est.* Ex Plant. Pers. IV, 7, fin. expressum. Et vid. supra IV, 2, 4, not.

9. *Itane*) Plenius hoc in Hec. III, 4, 4. *Pulchre suades.* Scilicet satis intellexerat Geta dicentem, *dict. sapienti sat. est*, h. e. patrem esse emundandum argento. Et tu h. ab. Conf. Eun. IV, 7, 29.

(ad Phaedriam)

Non triumpho, ex nuptiis tuis si nil nanciscor mali,

(ad Antiphonem) ¹⁰Ni etiam nunc me huius causa quaerere in malo iubeas
malum?

ANTIPHO

(ad Phaedriam)

Verum hic dicit,

PHAEDRIA

Quid? ego vobis, Geta, alienus sum?

GETA

Haud puto,

Sed parumne est? quod omnibus nunc nobis suc-
censet senex,

Ni instigemus etiam, ut nullus locus relinquatur preci.

Nil) Fa. ed. nihil quod monosyllab. esse dicit.

Malum) C. G. m. ut l. antiq. *crucem*. Donat. autem *malum* legisse Be. ex-
stimat, ut infra v. 12.

Ni) C. G. m. Ne.

10. Non triumpho) Itid. Syrus in Heaut. IV, 2, 5. Ex nupt. tuis. Sc. quod et quomodo Antipho duxerat Phanium. De quo ipse hic secum loquutus est, supra I, 2 seqq. Nihil nanciscor mali. Antiphrasis comica. Nam bonum nancisci dicunt, non malum. Quid malum sit, quod servor. generi metuendum, vid. ad Eun. V, 5, 27. Et sensum totius Far. caput hunc. «Non sufficit tibi, quod ex nupt. tuis certum malum mihi imminet; nisi etiam huius, cognati tui, causa quaerere me iubeas in malo, quod malorum ultimum est, *crucem*.» Mihi tamen altera placet explicatio haec: tu me in malo propter te mihi cootrahendo, quaerere iubes aliud malum, quod item Phaedriae causa conumerui. Ad haec meminimus, quam valde sibi doluerit Geta, movere ma-

gistri in utrosq. iuvenes male defunctus. Supra I, 2, 23, 24.

12. Per. hic dic.) Cf. Hee. I, 2, 36. *Allep. sum*. Itid. Demea in Ad. I, 2, 57. Sed quo sensu hic? Non sufficit Rubenkenii explicatio quae est: *alienus* est, quocum nulla nobis intercedit amicitia. Nam his explicat ille, non tam quid sentiat ab utroque dicentium, sed magis, quid denotetur verbo ipso. Atqui haec mihi Phaedria sentire videtur: Non ita alienus vobis sum, ut plane nihil mali propter me pati sustineatis. Ad quae tum Geta, vs. 13: minime parum mali esse id, quod omnib. sibi senex succenset. Antea vero id. humaniter responderat, *haud puto* scilicet, *alienum* te esse nobis.

13. Nob. succens. ren.) Cf. Andr. II, 6, 17. Senex, Demipho.

14. Ni instig. etiam) Hoc it. Andr.

PHAEDRIA

Alius ab oculis meis illam in ignotum hinc abducet
locum? hem, 15

Tum igitur dum licet, dumque adsum, loquimini
mecum, Antipho,
Contemplamini me.

ANTIPHO

Quamobrem? aut quidnam facturu 's? cedo.

PHAEDRIA

Quoquo hinc asportabitur terrarum, certum est
persequi,
Aut perire.

GETA

Di bene vortant, quod agas! pedetentim tamen. 1

ANTIPHO

Vide si quid opis potes adferre huic.

GETA

Si quid! quid?

ANTIPHO

Quaere, obsecro, 20

Dum licet) L. antiq. *Dum igit. diem lic.* Va. C. veterr. Be. *Tum igitur et*
cett. omni. Fa. pro *diem* hab. *dum*.

Adsum) C. G. m. scr. *assum*.

Facturu's) Id. *es* *factur*.

Pedetentim) Var. script. *pedetempt. ap.* Non. *pedetemt*.

IV, 2, 9. *Et null. loc. etc.* Cf. Andre-
lll, 4, 22. Par. in marg. «pro An-
tiphone.»

15. *Al. ab ocul. meis etc.*) Hoc fe-
re modo Aeschinus in Ad. IV, 5, 20,
et ibid. va. 34.

16. *Dum licet*) Subaudi, *mecum*
loqui. *Dumq. ads.* «Ita loquitur,
quia mox dicturus erat, se perseque-
turum amicam esse.» WEST. *Anti-*
phe. Hunc solum compellat, quem-
admodum modo Getam, quorum tam-
en intuetur utrumque.

17. *Contemplamini*) Cf. supra I,
4, 32. *Contempl. me.* «Tuaq. nunc

ultimum alloquuturi et visuri.» FAR.

18. *Quoquo hinc asportabitur etc.*)
Se. *amica*. Sic Plant. Merc. V, 2, 16:
«*certa re'st.* Me usque quaerere il-
lam, *quoquo hinc* abducta est gen-
tiam.» Valet autem *asportab.* pro
adsportab. Vid. Coruel. Themist. 2,
ibi Fischer in nott.

19. *Aut perire*) Maxime commo-
tus loquitur. Eun. I, 1, 21. *Pede-*
tent. tamen. «Omnia tenta, omnia
experire, ne aut plus aut minus fa-
cias.» EVER. Vulgo putant, ironice
loqui Getam.

20. *Si quid! quid?*) Reddit ver-

Ne quid plus minusve faxit, quod nos post pigeat,
Geta.

GETA

Quaero: salvus est, ut opinor; verum enim metuo
malum.

ANTIPHON

Noli metuere: una tecum bona, mala tolerabimus.

GETA

Quantum opus est tibi argenti? eloquere.

PHAEDRIA

Solae triginta minae.

GETA

Triginta! hui, percara 'st, Phaedria.

PHAEDRIA

Istaec vero vilis est. 25

GETA

Age, age, inventas reddam.

PHAEDRIA

O lepidum!

GETA

Aufer te hinc.

Mala) Codd. Be. *maloque*.

Percara 'st) V. I. *puella*.

Istaec) Sic l. antiq. Al. *ista*. Al. *istoe* sc. pretio.

Lepidum) C. G. m. ut l. antiq. *caput*. Abest a Bemb.

Aufer te) Fa. *aufer te hinc*. At Be. ex trib. Codd. *auferte*; absolute, ut Ad. V, 8, 14. Sed ego exhib. divisim *aufer te*, ad Phaedriam solum referend. qui nimis exultans a complexu Getae discedere iubetur.

ha Antiphonia, si quid. Rogando enim ostendit, ipsum se quid opis ferat nescire. *faciat.* » *Fer. enim met. mal.* Da. vert. *mais je crains pour ma peau.* »

21. *Ne quid plus min. fax.*) Sic Plaut. Capt. V, 3, 18. Huc pertinet, explicandi causa, Liv. III, 34: « atque in medium, quid in quoque re plus minusve esset. » Hec: V, 1, 3, 4. Post, adverb. ut Ad. V, 9, 25. Hec. IV, 4, 78.

22. *Quaero*) Possit subaudiri, consilium, cf. Andr. IV, 2, 19. *Salv. est*; cf. Eun. V, 6, 9. Far. not. « Εὐ-φρονα, iam inveni quod illum salvum

23. *Una toe. b. m. tolerab.*) Cf.

Ad. III, 4, 50. Sic Virg. A. II, 709: « unum et commune periculum, Una salus ambo erit. » Bona mala. Contraria haec eleganter sibi invicem opponuntur. Ad. V, 9, 33. Propterea lectio *maloque* nobis displicet.

24. *Solae trig. minae*) Non plus.

25. *Ist. vero vilis est*) Amatoria animo pretium non credit pro ea magnum esse quam diligebat. » Evén.

26. *Inventas*) Sc. minas. *O lepid.*

PHARMILIA

Iam opu'st,

GETA

Iam feres.

Sed opus est mi Phormionem ad hanc rem adiutorem
dari.

ANTIPHO

Praesto'st: audacissime oneris quidvis impone, et
feret.

Solus est homo amico amicus.

GETA

Eamus ergo ad eum ocus.

ANTIPHO

Numquid est, quod opera mea vobis opus sit?

GETA

Nil; verum abi domum, 30

Et illam miseram, quam ego nunc intus scio esse
exanimatam metu,

Consolare. cessas?

ANTIPHO

Nihil est, aeque quod faciam lubens.

Et feret) AL. *ferat* omisso *et*.

Ocus) Add. al. MSS. *Ph. Abi, die; praesto ut sit domi*. Quae vero *Ph.* ut subdititia del. vit. Adstant quidem in C. G. u. ubi integram constituunt verbum. Par. huic versui apponit. Inserit additamentum Lindeb. post *vera*, nostr. 27. C. G. m. cum Bru. C. e. post *ocus*.

Feram) Vu. MS. We. vero.

Cf. Ad. V, 9, 9. *Auf. te*. Duae voces sunt; nam dicitur auferre se, Plaut. Rud. IV, 3, 93, pro se amovere.

27. *Ad hunc rem*) Intellige, ad conficiendum argentum.

28. *Oneris quidvis impone*) 'Conf. Andr. V, 3, 26.

29. *Sol. est h. am. amic.*) Sic Plaut. Bacch. III, 2, 2: *«Homini unico, qui est amicus etc.»* lb. Mil. III, 1, 65, non invenies alterum, qui amicus amico sit magis, »

30. *Abi dom.*) Cf. Ad. IV, 5, 65. Impedimento est autem ille, quem Geta consilii sui minime vult participem. Andr. IV, 2, 24.

31, 32. *Et ill. mis. int. Consolare*) Cf. Ad. III, 3, 35; ibid. V, 1, 2. H. l. Geta nihil aliud admonet Antiphonem, quam quod is ipse secum dixerat, cand. suam uxorem miserat; vid. supra I, 1 seqq. *Quam scio esse ex anim. metu;* cf. Andr. I, 5, 16. *Nih. est aeque quod.* Supple, quam illud, videlicet consolari meam.

Qua via istuc facies? ^{*} PHAEDRIA

GETA
Dicam in itinere: modo te hinc amove.

Itinere) Be. vult *iter* antiquae, ut Hesut. II, 3, 30.

33. *Qua via*) Sc. ratione. Hec. I, 1, 16. *Istuc*, sc. ul *minas triginta* ips. urbem usurpatur. Plin. Paneg. 76, *iter* illi saepius in forum: ubi v. mihi invenias; cf. vers. 26. *Dic. in* Schwarz. *Modo te hinc amove*. Similiter Andr. IV, 2, 24.

ACTVS IV, SCENA I

DEMIPHO. CHREMES

DEMIPHO

Quid? qua profectus causa hinc es Lemnum? Chreme,
Adduxtin' tecum filiam?

CHREMES

Non.

DEMIPHO

Quid ita non?

CHREMES

Postquam videt me eius mater esse hic diutius,

Hinc) V. I. ab hac civitate.

«In hac scena narratio itineris et reversionis simplicem continet expositionem, quomodo praeterito tempore genes fecerant pactum, ut filiam Chrometis uxorem duceret filius Demiphonis etc.» EVAN.

1. *Quid? qua profectus etc.*) Si-

militer. Plaut. Bacch. II, 3, 15: «*Quid hoc? qua causa eum hinc in Ephe- sum miseram.*» *Lemnum*. Supra I, 2, 16. *Lemnus* est insula una e Cycladibus.

3. *Eius*) Phanii, nuptae Antiphoni. *Hic*, Athenis.

TERENT. Com. Tom. II.

B b

Simul autem non manebat aetas virginis
 Meam negligentiam; ipsam cum omni familia 5
 Ad me profectam esse aibant.

DEMIPHO

Quid illic tamdiu,
 Quaeso, igitur commorabare? ubi id audiveras.

CHREME

Pol me detinuit morbus.

DEMIPHO

Vnde? aut qui?

CHREME

Rogas?

Senectus ipsa est morbus. sed venisse eas
 Salvas audiui ex nauta, qui illas vexerat. 10

DEMIPHO

Quid gnato obtigerit me absente, audistin? Chreme.

Aetas) Id. quia iam apta erat nuptiis.

Meam negligentiam) I. Meam ob neglig.

Esse) V. I. huc Athenas.

Aibant) Fa. scr. aiebant dissyllab. Be. aib. et sic ubiq. locor.

Audiveras) Multi libb. audieras. Ita etiam C. G. m. cum sup. scripta syllaba ve; ut sit audiveras.

Est morbus) Cod. Hal. *Senect. ipsa morb. est.* Hic ordo Terentii esse videtur, vocola est plerumq. finientis.

4. *Simul*) «Ad haec, praeterea.»
 WAGST. *Maneb.* Par. in marg. «expectabat.» Supra III, 2, 4, 27.

5. *Meam neglig.*) H. e. cunctationem meam, usque dum Athenas eam arcesserem. *Cum omni fam.* Cf. Ad. I, 2, 9; III, 4, 35. Vix serio dicit, *cum omni familia*, quum audivimus supra I, 2, 48, neminem Phasio, qui funus matris adiaceret, extra unam amiculum adfuisse.

6. *Ad me prof. esse aib.*) «Αναχαιδουδον, pro Ad me profecta esse dicebatur.» DONAT.

7. *Quaeso*) Cum indignatione quad. loquitur, quippe qui opinatur, hac commoratione factum esse, ut filius interea nuptiis illis implicaretur. *Ubi id audiv.* sc. mulierem esse cum filia profectam Athenas.

8. *Me detin. morb.*) Cf. Eun. II, 2, 49. *Vnde*, sc. ortus est. *Qui morbus?* *Rogas?* Sic solent, quos quasi poeniteat responsionis.

9. *Senect. ipsa est morb.*) Ibid. Apollodorus, τὸ γῆρας ἴσιν αὐτὸ νόσημα.

CHREMES

Quod quidem me factum consili incertum facit.
 Nam hanc conditionem si cui tulero extrario,
 Quo pacto, aut unde mihi sit, dicundum ordine est.
 Te mihi fidelem esse aequae atque egomet sum mihi
 Scibam. ille, si me alienus adfinem volet,
 Tacebit, dum intercedet familiaritas;
 Sin spreverit me, plus, quam opus est scito, sciet;
 Vereorque, ne uxor aliqua hoc resciscat mea.

(Quod) « Arbitror ex Quod elidi d, ut brevi remanente ea syllaba primus pes sit anapaestus ». Fa.

(Extrario) Mu. ex antiquis extraneo. Sic it. al. MSS. Al plerimi exhib. extrario. Hoc Mu. quidem quasi minus latinum respuit, quod Rn. invenit, Festo praecedente, ex optim. MSS. probatum.

(Dicendum) Sic edd. Fa. Par. al. antiquae pro dicend.

(Scibam) C. G. n. Scieb. Sed Scib. l. Bernini expedit verum.

(Tacebit) V. l. in accipiendo filiam meam.

(Me) Id. denulando meum facinus.

12. *Me cons. incert. facit*) Cf. Andr. II, 3, 16. Hec. I, 2, 46. Factum, sc. nuptiarum; vid. Rt.

13. *Hanc condition.*) Par. in marg. h; c. nuptias filiae clam ex uxore Lemnia susceptae. » Vid. Lex. Plaut. *Conditio*, Valst autem, *ferre conditionem*, pro offerre. Caes. B. G. IV, 11: « ea conditione quae a Caes. ferretur. » Itid. Cic. Phil. VI, 1. Praeterea *conditio* de collocanda filia usurpatur. Liv. III, 45: « sibi *conditionem* filiae quaerendam esse. » Extrario, l. e. alieno s. nulla nobis cognitione coniuncto. Festus extrarium exponit esse, qui extra focum iusq. nostr. ad sacramentum versetur. Et Sueton. Vespas. 5: « conis extrarius, i. e. alienus. »

14. *Mihi sit*) Subaudi, illa suscepta. *Dicend. ord. est.* Eun. V, 4, 48.

15. *Te mihi fidelem*) Cf. Andr. III, 1, 2. *Aequae atque ego*; cf. Andr.

IV, 2, 19. Vult dicere, in te longe aliter esset quam in extrario, si nimirum gnata mea tuo filio iungeretur.

16. *Si me alien. adfin.*) Sc. sibi. Ad. V, 8, 25. Et ex Hec. II, 1, 14 recte addes, esse. Sensus, Si quis me socerum sibi esse volet.

17. *Tacebit*) Dac. *gardera le secret. Dum interced. familiar.* « quovunque familiaritas copuletur. » Evax. *Taceb. l.* Rhenius: scil. hoc factum meum de orto filiae.

18. *Sin spreverit*) Contempserit, fastidierit. *Plus sciet*, Tum conscius ille huius secreti valde mihi nocebit.

19. *Aliqua*) Sc. via seu aliqua ex parte. Hacc ellipsis praet. alios Livio usitata. *Ne ux. h. rescisc. mea.* Peccatum scilicet aut factum meum de Lemnia uxore. Locutio ipsa est Plauti, Asin. III, 3, 152: « ne uxor resciscat metuit. » Chremes enim merito timet, unde sub exitum Fabulae magna turba existat.

Quod si fit, ut me excutiam atque egrediar domo,
Id restat: nam ego meorum solus sum meus.

21

DEMIPHO

Scio ita esse, et istaec mihi res sollicitudini'st;
Neque defetiscar usque adeo experirier,
Donec tibi id, quod pollicitus sum, effeceró.

Fit) MS. Par. tert. *soiet* perperam. At ego malle si per Codd. *liceret*, *ciet* vel *sit*; quippe quae periphrasis esset Nostro valde familiaris.

Fit) L. antiq. *uti*.

Excutiam) Donat. notat, « Legitur, et *excuiat* ». Quam variam lect. Donati Schmiederns foveat. Ego non. Nam *coninnetio atque constructionem* continuat. Et inde sequitur, ut si *excuiat* vera esset lectio, Terentius sana scripsisset, pronomine addito, *ego egrediar*. Par. p. var. *excrucias* depravate.

Defetiscar) L. Bemb. *defitisc*. In C. G. m. *defecisc*. quasi ex deficio corruptum. Sed Fa. probatur *defetisc*. ex l. antiquo. Ad hoc v. Priscian. lib. X.

Adeo) C. G. m. *ego* pro *adeo*. Al. *unquam* omisso *ego* leg. et collocant, *Neq. adeo def. unq. exper.* Alii aliter.

20, 21. *Quod si fit, ut etc.*) Ordo est, *Quod ei fit, Id restat, ut me excut. atque etc.* Est quidem, *se excutere*, sine exemplo scriptorum. Verumtamen Rubuk. explicat, « ut me eiciam domo, » ex Cic. Phil. II, 2, 22, dicente: « Consules ex Italia *excussos*. » Vid. Broukhus. ad Tibull. II, 6, 12. *Meorum*. Expon. quidam, domesticorum, aut eorum, qui partium sunt nostrarum. At ego putem significari, bonorum seu fortunarum, quas suas Cleremes nullas habeat nisi uxoris; id quod ita esse

ipse infra 3, 74 seqq. satis declarat. Sic fert l. Eugr. « illa dives est, ego pauper. » *Solus sum meus*, b. e. mei arbitrii. Nam *solus* est, qui ab aliis destituitur. Andr. I, 5, 55.

22. *Res sollicitudini est*) Cf. Andr. II, 6, 9, 10.

23. *Neq. defetisc.*) Cf. Hee. III, 4, 29. *Experiri*. Andr. II, 1, 11. « Neque lassabor semper tentare. Evg.

24. *Id, quod tibi pollicit. sum*) « Intelligit filii sui cum filia fratris nuptias. » WEST.

ACTVS IV, SCENA 2

GETA

Ego hominem callidiorem vidi neminem,
 Quam Phormionem. venio ad hominem, ut dicerem,
 Argentum opus esse, et id quo pacto fieret.
 Vixdum dimidium dixeram, intellexerat.
 Gaudebat, me laudabat, quaerebat senem, 5

Venio) Schmied. et Bo. pro *venio* edd. *veni*, nullius, quantum scio, codicis auctoritate adiuti.

Hominem) V. l. *Phormionem*.

Argentum) Sic l. Bemb. « Antiqui enim *opus esse*, etiam cum accusativo iungebant ». Fa. Miror hanc Faérni monitionem, in constructione, quae h. l. est accusativi c. infinitivo. Leg. in l. antiq. aliisq. MSS. *argento*.

Senem) V. l. *Demiphonem*.

« Haec scena expositionem tenet, quod cum Phormione actum sit: nempe ut argentum quaereretur, quod lenoni ferri posset pro Phaedria: ut Phaedriae se ostendat Phormio nihilo minus amicum esse, quam Antiphoni.

1. *Ego hominem* etc.) Exultantis sunt verba. Sic Davus in Andr. V, 2, 3. *Callidiorem*. Contra Plaut. Epid. III, 3, 37: « minusq. ad hanc rem *callidum*. »

2. *Ad homin.*) Venusta et comice *hominem* repetit. *Venio ut dicerem*. Haec temporum consecutio nobis quidam minus latipae poterit videri, sed

Comico poetae non ita. Ac temeritatis esset ex norma consueta mutare, *veni ut dicerem*. Vid. Sanct. Min. de modd. et tempp. verbor.

3. *Fieret*) Pro confici posset. Verb. fieri urgetur in hac re, ex Sallust. « Quae pecunia facta erat. »

4. *Vixd. dimid. dix. intellex.*) In Phormione igitur verum, quod supra dicebat Antipho, dicit. *sapienti sat*, III, 3, 8.

5. *Gaudeb. laudab. quaereb.*) De usui imperfectorum hoc constat, tunc temporis adhiberi, quum interea aliud quidquam agatur. Huc conf. ex Andr. I, 1, 32, 33; it. Eun. III, 5, 39.

Dis gratias agebat, tempus sibi dari,
Vbi Phaedriae ostenderet nihilominus
Amicum se esse, quam Antiphoni. hominem ad
forum

Iussi opperiri: ego me esse adducturum senem.
Sed eccum ipsum! quis est ulterior? at at, Phaedriae
Pater venit. sed quid pertimui autem? bellua! 11
An quia, quos fallam, pro uno duo sunt mihi dati?
Commodius esse opinor duplici spe utier.

Dis) Id. *Dūs*.

Se) Sic Be. pron. se colloc. e Cod. Reg. huc reductum. Vulgo ponitur post Phaedriae. v. 7.

Iussi) I. *Iussu*.

Senem) V. I. nostrum *Demiphonem*.

Uterior) Pro *ulterior* Ga. interior nimis segute. V. I. *senex posterior*, qui post illum graditur.

Phaedriae) Be. vult *Phaedriai*, graece sic scriptum. At vero est terminatio, ac, pro ai, latine diu recepta.

Pater) Ex *Pater* Fa. r, iubet elidi, ut versus sustentetur.

Sed quid) V. I. *secum*.

Bellua) C. G. u. et Hal. *belua* per unum l. Et sic edd. Fa. Par. Be. al. Sed Mu. cett. consuetudinem sequuti per duo.

Fno) V. I. *isne*.

Esse) MS. Graec. est pro *ess*. Hunc v. expungit Ga. sane dignissimum Poëta, quem et Priscianus Iustit. gr. lib. VII, citat laudatum.

6. *Temp. sibi dari*) Hoc fere sen-
su Liv. I, 46: «crescendiq. in curia
sibi occasione[m] datam ratus est.»

7. *Vbi*) Quo tempore. *Nih. min.*
quam, pro *acque ac*.

8. *Amic. Antiph.*) Cf. supra III,
3, 29.

9. *Ego me esse etc.*) Subaudi, ego
dicebam.

10. *Sed ecc. ips.*) Cf. Ad. V, 6,
2. *Quis est ulter*, h. e. quis est prae-
ter eum ille alter? Bit.

11. *Pat. ven.*) Par. in marg. «Ex
Lemno rediit.» *Bellua*, «convicium
in se ipsum.» VVIST. Et Plaut. Trin.

IV, 2, 109: «nec lu, me aedep, ar-
bitrare belluam.»

12. *An quia*) Ordini ac supple,
An propter id *timui*, *quia*. Eun. V,
2, 68. *Pro uno duo*, Sensus liquet,
Si unum fallere non licebit, alter re-
stat, quem fallam.

13. *Commod. esse opinor*) Cf. in-
fra V, 3, 31. Est autem *commodum*,
quod libet, quod facile est neq. nos
grnvat. *Dupl. spe uti*. Suscipitur er-
go *spes duplex* de uno aut altero illo-
rum fallendo. Sic Plaut. Truc. IV,
4, 16: si «unum ostium obsidentur,
aliud perfugium erit.»

Petam hinc unde a primo institui. is si dat, sat est;
Si ab eo nihil fiet, tum hunc adoriar hospitem. 15

Vnde) V. l. *argentum a Demiphone.*

Is si) Al. *invert. si is.*

Fiet) Al. *fiat.* Euu. III, 2, 47.

Tum) Ed. an. 1469, *tamen minus recte.*

14. *A primo*) Sic plenius, pro primo, primum. Plaut. Most. III, 2, 139: «multam improbiore sunt, quam a primo credidi.» *Is si dat* sc. argentum.

15. *Si ab eo*) Scil. Demiphone. *Nihil fiet*; cf. supra vs. 3. *Hunc*, Chremetem. *Hospit.* «Astute hospitem, de eo qui supervenit; nomen aptum imprudenti rerum, atque alieno ab earum scientia.» DONAT.

ACTVS IV, SCENA 3

ANTIPHO. GETA. CHREMES. DEMIPHO

ANTIPHO

Exspecto, quam mox recipiat huc sese Geta.
Sed patruum video cum patre adstantem. hei mihi!
Quam timeo! adventus huius quo impellat patrem.

Exspecto) C. G. m. scr. *Exspecto.*

Huc) Al. non hab. *huc.*

Sese) C. G. m. *se non sese* quod in l. antiq. est.

«Ad errorem cumulandum, persona Antiphonis interponitur: ut ei aduicto metu amittendae uxoris, maior vis fiat repentinae laetitiae.» DOX.

1. *Exp. quam mox* etc.) Scil. Phormionem expectant, qui omnes se

adiutaret; cf. III, 3, sub fin. *Recip. h. sese*; cf. supra II, 4, 6a.

3. *Quo impell. patr.*) Recte: nam dixerat id. supra II, 4, 21. *Is quod mihi* etc.

Adibo hosce. o noster Chreme.

CHREMES

O salve, Geta.

GETA

Venire salvum volupe'st.

CHREMES

Credo.

GETA

Quid agitur?

CHREMES

Multa adveniēti, ut sit, nova hic compluria.

GETA

Ita, de Antiphonē audistin? quae facta.

CHREMES

Omnia.

GETA

(*ad Demiphon. herum*)

Tun' dixerās huic? facinus indignum! Chreme.

Sic circumiri?

DEMIPHO

Id cum hoc agebam commodum.

O) L. Bemb. *salve*. Non hab. l. antiq.

Salvum) MS. We. *te*.

Volupe) C. G. m. *voluptas* gr. *χαρ' ἡδονήν*.

Compluria) *Tō compluria* hab. fere omnes, antiquae sicut *pluria*; v. Gell. V, 21; ut Priscian. lib. VI. Sed in C. G. m. *complura* invenio, quod est usitatus.

Id cum hoc) L. antiq. *cum hoc id*.

4. O noster Chr. o salve, Geta) Salutatio ac resalutatio, uti Andr. I, 5, 32.

5. Ven. salv.) Cf. Eun. V, 5, 6. *Venire*, pro *advenire*. *Credo*; conf. Andr. V, 4, 36. «Adveniēns enim Chremes Getae adventum gratulanti respondet.» WEST.

6. Multa adveniēti etc.) Ordinem ac sensum verbor. teneo ita: Multa

adveniēti mihi hic, ut sit, narratur, inter quae nova sunt compluria.»

8. Facin. indign.) Liv. I, 17: «postquam facinus facinorisque causam audivit.»

9. Circumiri) Decipi, falli. Hoc verb. de bello sumptum aut venatu. *Ageb. commod.* Cf. Eun. II, 3, 52. *Cum hoc*, Geta ac. commodum adverb. pro modo nunc.

GETA

Nam hercle ego quoque id quidem agitans mecum
sedulo, 10

Inveni, opinor, remedium huic rei.

CHREMES

Quid? Geta.

DEMIPHO

Quod remedium?

GETA

Vt abii abs te, fit forte obviam

Mihi Phormio.

CHREMES

Qui Phormio?

GETA

Is qui istam...

CHREMES

Scio.

GETA

Visum est mihi, ut eius tentarem prius sententiam.
Prendo hominem solum: cur non, inquam, Phormio,

Sedulo) V. l. hic iam incipit illos senes decipere.

Inveni) Al. ut opin.

Istam ...) V. l. tuetur.

Tentarem) Ed. 1469, perentarem.

Prius) Sic Be. ex veterrimo c. Abest prius ab al. MSS. et edd.

10. *Nam hercle ego*) « Commendat consilium ex cura. » Even. *Id agitans*, hac de re meditans. Liv. XXI, 2: *agitare* in animo bellum. »

11. *Inv. remed.*) Huic rei; conf. Andr. III, 1, 10. De nuptiis Antiphonis et Planii loquitur, quos dissolutorum se simulat Geta. *Quid? Geta*, admirantis cum gaudio. Supra I, 2, 97.

12. *Vt abii abs te*) Supra II, 4, 23. *Fit forte obv.* Mentitur servus, obviam sibi factum esse Phormionem; nam venit ad hominem, ut ipse dixit supra 2, 2.

13. *Is qui istam*) « Sub. defendit, nobisq. abtrusit, Phanium scilicet. Dict. autem vultuose, et ut subblan- diretur fastidium Demiphonis. Caius rei apta est ellipsis. » Wast. *Scio*; cf. Andr. IV, 1, 29.

14. *Vis. est mihi*) Placuit. Eun. V, 6, 17. *Vt ei. tent. p. sent.* Supra II, 4, 3, 4.

15. *Prendo homin.*) Andr. II, 2, 16. *Prendo metri causa contract.* ex Prebendo; sicut Phaedr. I, 12: *pressa* pro prehensa. Ita rem exponit Geta coram dominis, ut amicum fidem vultu suo faciat illi narratae.

Vides? inter vos sic haec potius cum bona
 Vt componantur gratia, quam cum mala.
 Herus liberalis est, et fugitans litium.
 Nam ceteri quidem hercle amici omnes modo
 Vno ore auctores fuere, ut praecipitem hanc daret. 30

ANTIPHO

Quid hic coeprat? aut quo evadet hodie?

GETA

An legibus

Daturum poenas dices? si illam eiecerit.
 Iam id exploratum 'st. heia! sudabis satis,
 Si cum illo inceptas homine: ea eloquentia est.

Vos) In molt. libb. memorante Be. *nos*, non *vos*. Sed rectius al. *vos*.

Sic) Absit sic a compl. MSS.

Liberalis) V. I. *humanus*.

Amici) Id. quos adduxit advocatos sibi.

Hic) V. I. *Geta*.

16, 17. *Vides, Vt compon.*) Cic. Fam. XVI, 1: «ut navem idoneam habeas, diligenter videbis.» Rem leviter tangit Geta, inter Phorm. et senes ambos intricatam. *Haec compon.* Cf. Ad. IV, 7, 17. *Pot. cum bona gr. quam c. mala.* «Quomodo. fides, dolos, sic gratia seu bona seu mala dicitur.» WEST.

18. *Fugitans litium*) Genitivo casus vim nominis habet *fugitans* innatum: accusativo, vim tantum participii.» DONAT.

19. *Nam cet. amici*) Cf. supra II, 1, 83. *Modo*, paulo ante.

20. *Vno ore*) Cf. Andr. I, 1, 69. Par. in marg. *μία φωνή καὶ ἑνὸς κύματος. Auctor. fuere ut etc.* Cic. ad Attic. XV, 5, mihiq. *Vt absim* vehementer auctor est.» Alluditur facete ad senatus auctoritatem romani, qua senatores auctores fierent, si quid populo placuisset; h. e. ut confirma-

rent, quod populus iussisset. *Praecipit. dar. h. e. domo eieceret.* Phaedr. V, 7, 39. Subblanditur hic servus domino, quod is supra II, 3, 78, comminatos fuerat.

21. *Quid h. coeprat.*) Eun. V, 7, 1. «Hunc accipiens servi consilium Antipho irascitur.» EVAN. *Quo evad. poen.* Mimesia continuat Geta, et nunc responsionem fingit ex sola permissione. *Legib. pro ex legib.*

22. *Dices*) Putabis; cf. Andr. IV, 1, 28. Ad. III, 4, 32. *Itid. Plant.*

23. *Explorat. est*) «H. e. satia constat, Phanium tuto posse eici ex sedib. et sine multa legum.» WEST. *Sudab. sat. i. e. satia exercebis, sat. negotii habebis.* Hor. A. P. vs. 241.

24. *Si cum illo incept. hom.*) Inceptare dicitur cum magno nisu efficere. *Ea eloq. est.* Huc refer illud ironice dictum, Ad. III, 3, 40. Sed

Verum pono esse victum eum; at tandem tamen 25
 Non capit ei res agitur, sed pecuniae.
 Postquam hominem his verbis sentio mollirier,
 Soli sumus nunc, inquam, hic: eho, quid vis dari
 Tibi in manum? herus ut his desistat litibus.
 Haec hinc facessat, tu molestus ne sies. 30

ANTIPHO

(secum)

Satin illi Di sunt propitii?

GETA

Nam sat scio,
 Si tu aliquam partem aequi bonique dixeris,
 Ut est ille bonus vir, tria non commutabitis

Pono) Al. pone.

Victum) V. l. ab aliquo.

Ei) Ita c. Gu. vel. pro eius vulg.

Vis) C. G. m. velis pro vis.

Herus ut) L. antiq. ut erus.

Ille) V. l. Demipho.

hic intelligi vult Demiphonis eloquentiam, quam quasi coram parasito laudavit. *Eloquentia* autem causidico in primis vel patrono opus est.

25. *Pono*) Facio, fingo. Cic. Divin. I, 52: «hoc posito atque concesso.» Translatio est de calculis qui ponuntur et finguntur valere, quod ratiocinator velit. Borm. ad Petron. c. 101. *Vict. eum*, sc. Demiphonem. Verb. vincere; cf. supra I, 2, 82. *At tand. tamen.* Per tmesin euphoniae causa disinctum pro *attamen tand.*

26. *Non cap. ei res ag. sed pec.*) Cf. Heant. III, 1, 67. «Et causae capituli sunt res capitales, in quib. caput hominis agitur. Vid. Ernest.

27. *Molliri*) Cf. supra III, 2, 13 placari, mitigari. Virg. A. I, 57.

28, 29. *Quid v. d. Tibi in man.*)

«H. e. quantum pecun. in praesenti accipere vis, ut dominos ab hac lite discedat.» Evan.

30. *Haec*) Phanium. *Hinc facess.* Cf. Liv. I, 47: «*Facesse hinc Tarquinios.*»

31. *Sat. illi D. s. prop.*) Nempe hoc spectat, quod veteres credebant, Deos his hominib. qui sanam mentem haberent, maxime esse propitios. Credit autem Antipho, ignarus consiliorum Phormionis, eum insinire, qui de dimittenda sua uxore verba faciat.

32. *Si tu aliq. p.*) «Et si non totum, vel aliquam partem.» DONAT. *Dixeris*, promiseris. Vid. Nep. Milt. 2, et Cic. Offic. I, 10, 6.

33. *Ut est ill. bon. vir*) Formulam esse poto. Igitur virgulam anstoli, quam West. hab. positam post ille.

Verba hodie inter vos.

DEMIPHO

Quis te istaec iussit loqui?

CHREMES

Immo non potuit melius perveniri

35

Eo quo nos volumus.

ANTIPHO

Occidi!

CHREMES

Perge eloqui.

GETA

A primo homo insanibat.

DEMIPHO

Cedo, quid postulat?

GETA

Quid? nimium quantum libuit.

CHREMES

Dic.

GETA

Si quis daret

Occidi) Id. *secum*.

Eloqui) Haec in quibusd. Codd. teste We. Demipho tribuuntur.

A) We. p. var. *At*.

Insanibat) Ed. 1469, *insaniab*.

Cedo) We. p. var. *credo*. Sed praevalet. *cedo*. Haec enim dictio passim et Phormioni et Getae tribuitur, aptius tamen Demipho.

Nimium quantum) Far. ed. more suo iunctim *nimium-quantum*, h. e. immensum quantum. Probe. Varie tamen dividuntur haec verba inter personas. Mihi rectius videtur tribui *quant. lib*. Chremeti, quippe qui nullum abhorret pretium, modo ne rescindantur nuptiae. Quod ita esse ex infer. vv. 59, 65, et 72 probabitur. Pro *libuit* Be. ex veterr. *voluit*.

Vid. infra V, 2, 9; Cic. in Pis. 25:

«Dices, ut es homo facetus.» Id. p.

Mur. 25. Valet autem *pro* utpote-

qui. *Tria non eam. Verba* etc. Couf.

Andr. II, 4, 7. «Sic dicebant, iur-

gium significantes.» DONAT. Par. bot.

«vix trib. verbis agetis.» Andr. II,

4, 7, 8.

34. *Quis te istaec* etc.) Persuasus

quidem ostenditur Demipho, sed si-

mul difficilior Chremete fratre, qui

se faciliorem praebat fraudis periculo.

35. *Perv. Eo quo n. vol.*) Cf. Eun.

I, 2, 44.

36. *Occidi*) Cf. Eun. 2, 3, 1.

Perge eloqui; cf. Ad. IV, 5, 19.

37. *A primo*) Cf. supra 2, 14.

Pergit Geta fictum suum cum Phorm.

sermonem. *Insaniab*. Par. explic. «dra-

lus tumultuabatur ac debocchabatur.»

38. *Quid?*) Interrogatio animam

suspendens audientis. *Nim. quant.*

Talentum magnum.

DERIPIO

Immo malum hercle. ut nil pudet!

GETA

Quod dixi adeo ei : quaeso, quid si filiam 40
Suam unicam locaret? parvi retulit
Non suscepisse: inventa est, quae dotem petat.
Ad pauca ut redeam, ac mittam illius ineptias,
Haec denique eius fuit postrema oratio.
Ego, inquit, iam a principio amici filiam, 45
Ita ut aequum fuerat, volui uxorem ducere.

Pudet) V. I. dixisse.

Mittam) Al. omitt.

Hoc utrumq. iunct. it. Cic. Fin. IV, 25: « Zeno dicit differre inter honestum et lurpe *nimum quantum*, nescio quid immensum. » Male igitur West. post *nimum* distinxit.

39. *Talent. magn.*) *Talent. magnum* seu Atticum comprehendit sexaginta minas, s. sex millia drachmarum Atticarum; vid. Gronov. de Sestert. III, 4. *Magnum* autem Romani appellabant Atticum *talentum*, quoniam aliorum Graecor. talenta minoris erant summae; cf. Gronov. de pecun. vel. *Immo mal. hercle* longe *immo hercle*, uti Ad. III, 4, 37. *Malum*; cf. Eun. IV, 7, 10, not. *Vt nihil pud.* mirantis. *Vt* pro quomodo. Sic Cic. Mil. 24: « Vt contempsit! ut pro nihilo putavit. »

40. *Quod dixi ad.*) Particulæ *adeo* vis incerta videtur, vid. Ind. *Quid dolis* sc. postulasses.

41. *Locaret*) Verb. simplex pro composito, collocaret sc. in matrimonium, Cic. Divin. I, 46: « quum vel

let sororis suae filiam in matrimonium collocare. » *Suam unicam*. Huic verbo oppositum intellige, quod sequitur, *inventa est* sc. aliena.

42. *Non suscepisse*) Sc. suum. Infra V, 8, 49, 50. « In Graeca Fabula senex hoc dicit, Quid interest me, non suscepisse filiam, si modo dos dabilur alienae. » DONAT. Ceterum de hoc loco et explicando et distribuendo inter personas dissentiunt interpretes, quos praetermitto.

43. *Ad pauca ut red.*) Formula videtur, qua inflectitur sermo. Eun. IV, 6, 3.

44. *Eius*) Phormionis.

45. *Ego, inq. iam a pr. am. fil.*) « Perithoeciam oratio inducitur Phormionis ad summam necessariam pervenientis persuasionem. » EVGA.

46. *Pol. ux. duc.*) « Figmentum merum Gelae, ex persona Phormionis. » WEST.

Nam mihi veniebat in mentem eius incommodum,
 In servitutem pauperem ad ditem dari.
 Sed mi opus erat, ut aperte nunc tibi fabuler,
 Aliquantulum quae adferret, qui dissolverem 50
 Quae debeo; et etiam nunc, si volt Demipho
 Dare quantum ab hac accipio, quae sponsa est mihi,
 Nullam mihi malim, quam istanc uxorem dari.

ASTIPHO

(secum)

Vtrum stultitia facere ego hunc an malitia

Incommodum) Be. *inconcomodi* ul supra I, 3, 2.

Pauperem) V. I. *mulierem*.

Ditem) Id. *hominem*.

Et) C. G. m. et al. omitt. et.

Istanc) We. ed. *isthanc*.

47. *Eius incommod.*) Sub. rei sen-
 matrimonii. Eun. I, 2, 122. Locu-
 tio tamen, venit in mentem, amat ge-
 nitivum obiecti. Cic. Fin. V, 2: «Ve-
 nit mihi Platonis in mentem.» Sed
 nominativum quoque promiscue. Eun.
 II, 2, 2.

48. *In servitut. paup. ad ditem dari*)
 Invidiose dixit servitutem, quum de
 coniugio sit. Atqui divitis uxoris pau-
 perem virum Graeci fere ead. phrasi,
 δουλεύειν τὸν ἀνδρα dicunt, vel subiun-
 gere maritum.

49. *Pt ap. n. tibi fab.*) Hoc in po-
 senthesi, ut causa pecuniae ingeratur
 petendae. *Fabuler.* «Narrem, et hinc
 fabula pro vera narratione interdum.»
 Fan.

50. *Aliquant. quae adf.*) Subaud.
 argenti, pecuniae, honorum. Ellips.
 frequens. Ovid. A. II, 279: «Si ni-
 hil attuleris, ibis Homere, foras.»
Adferr. Par. in marg. «pro dote.»
 Diminutivo utitur *Aliquantulum*, ut
 alluciat sines ad negotium. Qui, unde.

Dissolv. Quae deb. Eod. fere sensu
 Cic. p. Sulla 20: «praediis venditis
 aes alienum eiusd. (P. Cincii) disso-
 lutum est.»

51. *Et etiam nunc, si etc.*) Hanc
 enim conditionem facit Phormio, qui
 omnino id cepit consilii, ut hoc ar-
 gentum, dotis nomine, acceptum
 Phaedrine daret, et is pro amica me-
 retrice lenoni, ipse vero Phormio of-
 ferendo et placando produceret na-
 ptias, si argentum, quod Phaedrine
 ab amicis promissum est, quum ac-
 ceptum fuerit, seculis reddatur.»
 Evon.

52. *Quae sponsa est mihi*) Eun.
 V, 8, 6. Par. «desponsata.»

53. *Nul. mihi mal. quam etc.*) Sic
 Ad. III, 2, 13. Verbo *nulle* Noster
 utitur cum infinitivo sequeotis. Alia
 syntaxis Catulli cum conjunctivo,
 Carm. XXIV, 4-6.

54. *Stultitia*) Temeritas quae co-
 rei consilio. Cui opp. *Malitia*, ma-
 lis artibus vacans. Hec. II, 1, 6.

Dicam, scientem an imprudentem, incertus sum. 53

DEMIPHO

Quid, si animum debet?

GETA

Ager oppositu 'st pignori

Ob decem minas, inquit.

DEMIPHO

Age, age, iam ducat; dabo.

GETA

Aediculae item sunt ob decem alias.

DEMIPHO

Oi, ei!

Nimium 'st.

CHREMES

Ne clama: petito hasce a me decem.

GETA

Vxori emenda ancillula 'st; tum autem pluscula 60

Suppellectile opus est; opus est sumtu ad nuptias.

His rebus pone sane, inquit, decem.

St) V. I. hominis.

Ager) Id. meus.

Dabo) Id. argentum.

Et) C. G. m. ut Be. Codd. hui. L. antiq. hoi, hui.

Decem) Vulg. minas. Abest a duob. Be. Codd. Nec magis hic opus rat quam supra v. 58, 59.

56. Si anim. deb.) Proverb. Graecor. τὴν ψυχὴν ὀφείλεις, dicitur de eo, qui immodico aere alieno tenentur, ut plus quam omnes facultates debeat, ac deniq. se ipsum s. vitam suam debeat. ERASM. Ag. opp. pign. = Id est, agrum dedi loco pignoris, i. e. vadimonii. = EVAN. Et Plaut. Pseud. I, 1, 85, si me opponam pignori.

57. Ob decem minas) « Nolit semel summam proponere, ne maguitudo terreret; dum praeter ancillas et suppellectilem inter omnia ad XXX minas pervenit. » EVAN. Ob, notat, pro in emptione et contractu. = WEST. Iam ducat, sc. Phanium. Infra IV, 12. Inquit, sc. Phormio.

58. Aediculae) Diminutiv. nomen, sicut Aliquantulum, vs. 50, ut attinet rem suam, Oi, ei. Graeca haec particula dolentis, ei utiliter, cui quid gravius incommodat. = Vid. Hoogsv. de Partic. L. Graec.

59. Petito hasce etc.) Quae desunt, ut suppleantur illae triginta.

60. Vx. emend. anc. est) Cf. Ean. I, 2, 55. Paucitas sumptus ostenditur, ut Heaut. II, 3, 52. Plusc. Suppellect. Contra haec vide ut maxim. sumptus sponsae necessarios, Heaut. V, 1, 20.

61. Op. est sumtu ad nupt.) Conf. Andr. II, 2, 25 seqq.

62. Pone) Destina; cf. Virg. A. I,

DEMIPHO

Sexcentas proinde scribito iam mihi dicas.
Nil do. impuratus me ille ut etiam irrideat?

CHREMES

Quaeso, ego dabo, quiesce. tu modo filius
Fac ut illam ducat, nos quam volumus. 65

ANTIPHO

Hei mihi!

Geta, occidisti me tuis fallaciis.

CHREMES

Mea causa eiicitur, me hoc est aequum amittere.

GETA

Quantum potes, me certiolem, inquit, face,

Sexcentas) Par. ed. *Sescent.* pro *Sexo*. V. I. ita ut scripsisti XXX minas.
Proinde) MSS. We. perinde. Ed. 1469, *potius*.

Quiesce) V. I. ab ira.

Fallaciis) Hunc vers. testatur Lindenbr. a vet. Codd. abesse.

Potes) Sic l. antiq. In Bomb. *potest*. Quae duae sunt, ait F. a. partes orationis, *pote* et *est*. Supra III, 3, 2.

82. *Sane*. « Bene sane, quasi plus quiddam exigit, sed hoc contentus sit. » Don.

63. *Sescent. pr. scr. i. m. dions*) Magnitudine summae excitatus exclamat, Quasunque et quot quot velit calumnias mihi et causas Phormio indicet. *Sescent.* pro quassovia multis. Ita Cic. Verr. I, 47: « Possum sexcenta decreta proferre. » Scrib. *dic*. Cf. supra I, 2, 77, not. et II, 2, 15.

64. *Impuratus*) Proprie de lenone impurus et impuratus. Itid. *sordid.* et *sordidat*. Heuvel. II, 3, 56. *Etiam*, insuper.

65. *Quiesce*) Tranquillo sis animo. Ad. V, 3, 51, 52.

66. *Quam volumus*) « Intelligi

filiam suam, clam in Lenno susceptam. » Wkst. *Hei mihi*. Minere exclamat qui opinatur aliam praeter Phanium sibi obtrudi. Ex eo igitur errore turba existit.

67. *Geta, occidisti me etc.*) Itid. Pamph. in Dav. invenitur, Andr. III, 5. *Occidisti*. Non proprie valet occidere, sed ut enecare, Andr. IV, 1, 36. *Fallax*. Cf. Andr. I, 3, 7.

68. *Mea causa*) Etiam *mea causa*, non solum fratris. *Eicit*, u. x. Antiph. Cf. supra II, 3, 90. *Me hoc est etc.* Ordo, *me hoc amitt. aequ.* et, Scilicet id ego perdam, quod promissum est Phormioni. Hoc dicit ad Demiphonem rerum suarum conscium.

Si illam dant, hanc ut mittam; ne incertus siem. 70
Nam illi mihi dotem iam constituerunt dare.

CHREMES

Iam accipiat, illis repudium renuntiet;
Hanc ducat.

DEMIPHO

Quae quidem illis res vortat male!

CHREMES

Opportune adeo argentum nunc mecum attuli,
Fructum, quem Lemni uxoris reddunt praedia. 75
Inde sumam, uxori, tibi opus esse, dixero.

Mittam) Al. *omitt*.

Illi) V. l. *parentes eius*.

Accipiat) L. *utiq. accipiet*.

Lemni) Palmer. *Lemno*.

70. *Si illam*) Sc. Phanium. *Hanc*.
Nempe quam Phormio sibi sponsam
esse ex commento Getae dixisset; cf.
vs. 52.

71. *Nam il. m. dot. iam etc.*) Vis
omnis est in voce *iam*. Vnde adeo
Chrem. respondet, *Iam accipiat*. Nam
si Phaedria urgeatur a milite, qui
cras dare argent. dixerit, supra III,
2, 46, 47, ergo necesse erat, hodie
Phormionem a senib. accipere dotem.
Vid. quod notat. est ad vs. 51.

72. *Illis*) Sponsae ipsi et his qui
eam cum dicta dote desponderunt
Phormioni. *Repud. renunt.* h. e. *re-*
pud. remittat. Infra V, 8, 35, 36.
Modestin. in Pandect. XXIV, 3. *Re-*

putium, «proprie quum sponsa a
sponsa dirimitur.» Lex. Iur.

73. *Hanc duc.*) Scilic. Phanium.
Quae quid illis etc. Ad. II, 1, 37.
Invidia agitur Demipho in illos, qui
dare volunt aliam.

74. *Nunc meo. attuli*) Comice ar-
gentum praesto est, quo commodius
emungatur a Geta.

75. *Fruct. quem Lemni etc.*) Fru-
ctus agri et rei familiaris; vid. Ad.
V, 4, 16. Nep. Attic. 6, et Catull.
Carm. CXL. Et cum verb. *reddere* hoc
significat vid. Tibull. II, 6, 21, 22.

76. *Inde sumam*) «Non fructum,
sed argentum.» DON. *Tibi op. esse*.
Hinc conf. infra V, 3, 3. *Dixero* pro
dicam. Iurgio paratur locus.

ACTVS IV, SCENA 4

ANTIPHO. GETA

ANTIPHO

(iracunde)

Geta!

GETA

Hem!

ANTIPHO

Quid egisti?

GETA

Emunxi argento senes.

ANTIPHO

Satin' id est?

GETA

Nescio hercle, tantum iussus sum.

ANTIPHO

Eho, verbero, aliud mihi respondes ac rogo.

« In hac scena iracunde interrogat dominus, ac servus simpliciter respondet, interrogari se credens, nescit quid agerit. » Evca.

1. *Emunxi arg. sen.*) H. e. absentib. argentum abstuli. » Evca, *Emunxi*. Hor. A. P. 238. *Emuncto*, i. e. deluso. Metaph. a quadrupedib., quibus lac subtrahitur est. Plaut. Epid. III, 4, 58.

2. *Satin id est?*) Ambigue sonat, aut pro formula obiurgandi q. d. Sa-

tin' id tibi placet? Eun. V, 2, 12, aut pro Sufficit hoc? *Tantum*, signific. non plus. Bene *tantum* respondet ad id quod interrogatum est, *Satin' id est?* Inquit autem Geta *triginta minas*, quas Phormioni senes concesserant praebendas. Ideo dicit *iussus sum*.

3. *Verbero*) Convicium in servos Plauto frequens. *Aliud respond. ac rogo*. Rogaverat enim Antipho, *quid egisti?* Id est, non quantum? sed quid?

GETA

Quid ergo narras?

ANTIPHO

Quid ego narrem? opera tua

Ad restim mi quidem res rediit planissime.

Vt te quidem omnes Di Deaque, Superi, Inferi

Malis exemplis perdant! hem, si quid velis,

Huic mandes, qui te ad scopulum e tranquillo auferat,

Quid minus utile fuit? quam hoc ulcus tangere,

Mandes) Vulgo sequuntur verba, quod quidem recte curatum velis. Sed hunc integrum vers. a plerisq. omissum ego cum Ba. Mu. et Bo. ex Adelpb. III, 3, 18, huc iraductum putarim.

Auferat) Var. *inferat. afferat. auferat.* Omnino autem haec verba, qui te ad scop. e *tranq. auf.* quae Fa. ex lib. suo delevisse fatetur, eod. teste nec in ll. Bomb. Vict. et Bas. sunt, nec a Donat. explicita. Si qui sunt libri qui ista habent, ibi verba praecedentia, quod quid, recte cur. vel. aut desunt, aut extra contextum adscripta leguntur. Commoda tamen habuimus illa, ac Ba. Mu. aliorumque auctoritate adducti recepimus.

Utile) Sic plurimi et a. et e. inusitatus pro utile.

5. *Ad restim. m. quidem* etc.) Formula desperationis. Plaut. Pers. V, 2, 34: «*Restim* tu tibi cape, ac suspende te.» Inter leges Roman. haec erat: infelici arbori recte suspendito.» Vid. Liv. I, 26. Ter. Heaut. I, 1, 61.

6. *Vt te quid. o. Dū* etc.) Conf. Heaut. IV, 6, 6. Quod ille *superos, inferos* Deos addit, imprecationem facit plenissimam.

7. *Malis exempl.*) H. e. gravissimis poenis ac suppliciis. Eunu. V, 4, 24. Haec evenire Getae videntur, quae praesogiverat, Ill, 3, 10, 11. *Si quid. vel. Huic mand.* Ex Plaut. express. Asin. I, 1, 107: «*Eid. homini, si quid recte curatum velis, Mandes.*»

8. *Qui te ad scop. e tranq. auf.*) Scelus, Qui te ex re tranquillissima

in summum periculum vel perniciem proiciat. *E tranquillo* sc. mari. Sic metaphorice it. Cic. Divin. 2: «*Intelligo, quam scopuloso* difficilique in loco verser.» *Aufer.* de tempestate et fluctu; cf. Ovid. Amor. II, 4: «*Auferor* ut rapida concita puppis aqua.»

9. *Utile*) Ead. voce utitur Plaut. Men. V, 6, 22: «*Servi heris utiles.*» *Ulcus tang.* h. e. dolorem excitare volueris. Quod significat, mentionem facere rei, quae alteri, ad quem pertineat, ingrata sit. Itid. Cic. p. dom. 5: «*Tu in hoc ulcere, tanq. unguis, existetis.*» *Hoc ulcus.* Quod Phanium duxerat Antipho, id duplici, sed diverso, vulnere vel dolore et ipsum angit et patrem. Filius cuim in meta est amittendae uxoris, pater eius laedio affigitur.

Aut nominare uxorem. iniecta est spes patri, 10
 Posse illam extrudi. cedo, nunc porro Phormio
 Dotem si accipiet, uxor ducenda est domum.
 Quid fiet?

GETA

Non enim ducet.

ANTIPHO

Novi. ceterum

Cum argentum repetent, nostra causa scilicet
 In nervum potius ibit.

GETA

Nihil est, Antipho, 15

Quin male narrando possit depravarier.

Tu id, quod boni est, excerpis; dicis quod mali est.

Audi nunc contra iam: si argentum acceperit,

Ducenda est uxor, ut ais. concedo tibi.

Spatium quidem tandem apparandis nuptiis, 20

Ducet) V. I. *Phormio illam.**Boni*) Id. a me dictum.*Apparandis nuptiis*) G. Fabric. *adparandi nuptias.*

12. *Dot. si accip. ux. duc. est dom.*) Sic erat necesse. Qui namq. dotem accipiet, ei etiam ducenda est uxor; cf. supra III, 73. Aut hoc modo: «Uxorem ducet: si non duxerit, argentum reddat.» Evca.

13. *Quid fiet*) Sc. de me. Ad. V, 9, 39. *Non en. ducet*; cf. Andr. II, 3, 17, 18. Novi. Vade novit Antipho? non esse illum ducturum. Novisse poterat ex illo dicto Phormionis, *Act. ai. ne agas*; conf. supra II, 3, 72.

14. *Argent. repet.*) Sc. Demipho et Chremes. *Scilicet*, per ironiam.

15. *In nerv. p. ibit*) Proverb. a sagittariis tractum, h. e. in vincula ibit. Nam qui solvendo olim non erant, vincti tradebantur creditoribus, donec

opera pensarent creditum. » Supra II, 2, 11. Sensus est, In vincula potius ibit Phormio, quam ut argentum reddendo nobis fidelis sit. *Nih. est* Quin etc. Ead. fere sententia est Cic. Parod. I: «Sed nihil est tam incredibile, quod non dicendo fiat probabile.»

16. *Male narrando*) Cf. Eun. Prol. 7, male scribendo. Nisi male referend. sit ad *depravar.* significantius. Nam *depravari* dicitur, quod fuerat rectum.

17. *Excerpis*) Eximis, praetermittis.

20, 21. *Spat. dabitur*) Conf. Hen. IV, 4, 62. Ibid. I, 2, 55, et III, 3, 14. Tand. ad minimum, saltem. Eun. V, 8, 25. Sensus est totius, Spatium

Vocandi, sacrificandi dabitur paululum.
Interea amici, quid polliciti sunt, dabunt.
Id ille istis reddet.

ANTIPHO

Quamobrem? aut quid dicet?

GETA

Rogas?

Quot res post illa monstra evenerunt mihi!

Introit aedes ater alienus canis;

25

Anguis in impluvium decedit de tegulis;

Gallina cecinit; interdixit hariolus,

Sunt) C. G. m. et al. *argentum*. Glossam olei.*Id ille*) L. *utliq*. *Inde iste*.*Res*) V. I. *hoc dicit senib*. *cogitasse tum*. Mimesis verbor. Phormionis.*Impluvium*) Vulg. *per pro in*. Sed Be. *in ex coniect*. Gu. *Itid*. Paut.

certe in aliquod temporis nunciaria, antequam ille ad nuptias accedat. Quibus enim *apparandis* opus est, convivae *vocare*, Diis *sacrificare* etc. Haec vero et alia huiusmodi antequam solebant. Huc referendi sunt loci Andr. II, 2, 35. Ad. IV, 5, 65.

22. *Interea amici etc.*) Consolandi gratia dicit. *Interea*, sicuti Andr. II, 1, 14. *Quod pollicio sunt dab*. Cf. supra III, 3, 3.

23. *Istis*) Senibus. Vid. vs. 14. *Quamobr*. Qua de causa, cur reddat? *Quid dic*. Nihil habet quod ex ratione dicat. Igitur *monstra* facto suo praetextat, quae ratione carent atque consilio.

24. *Quot res post illa etc.*) H. e. prodigiis nuptias remorantia. *Post illa* pro postea; conf. Andr. V, 4, 33. Significat postquam mihi est Phanium desponsa. *Monstra*; conf. Eun. IV, 3, 14. *Monstrum* aude dicatur vid. Cic. Divin. I, 42, et Theophrast. Ch. 16, περί δεισδαιμονίας.

25. *Introit in aed. at. al. can.*)

«Haec omnia sunt mala signa.» Gyr. Multa de *canibus* prodigia recenset Iul. Obsequens, quem vide. *Ater*. *Ater* color pro infausto est habitus. *Alien. canis*. Id quoque prodigium; cf. Sueton. Vespas. 5: «Prudente eo quond. *canis extrarius* e trivio manum humanam intulit, mensaque subiecit.»

26. *Anguis in impluv. deo de teg.*) Sic Plaut. Amph. V, 1, 56. Et Liv. I, 56: «Portentum terribile visum, *anguis* ex columna lignea clapsus.»

27. *Gallina cecinit*) Observatum est, in qua domo gallina canat, superiorem (superstitem) marito esse uxorem.» Don. Mirom, quidni potius gallus quem *gallina* cecinerit. Nam Petron. est Sat. 74: «gallus gallinaceus cantavit;» et paulo post, «aut incendium oportet, fiat, aut aliquis in vicinia animam abiiciet.» Sed id ipsum prodigium erat, *gallinam* cecinisse, Nol. Eugr. «Fingit causas, quibus protrahendo nuptias interea votis fruantur.» *Interdix*:

Aruspex vetnit, ante brumam autem novi
Negotii incipere; quae causa est iustissima.
Haec fient.

ANTIPHON

Vt modo fiant.

GETA

Fient: me vide.

3n

Pater exit. abi, dic esse argentum Phaedriae. (*Ant. abi*).

Autem) In l. antiq. *aliquid novi Negotii*. Al. non hab. *aliquid*. Cuius in loco hab. *autem*. In C. G. m. textu quid. est *autem*, sed sup. script. *aliquid*. Omnino qui respuunt *aliquid*, illi interpretantur *vò incipere* nominis esse loco.

Iustissima) Pro *iustissima* Be. unicus edid. *sontica* voc. ne Plautinam quidem. In MS. quod. We. test. *tunc bonae fient nuptiae*.

hariol. «*Hariolus* est qui divina mente vaticinatur etc. Dox. *Interdix*. Cf. Hec. IV, 1, 48. Notand. est, veteres ante nuptias conficiendas sacrificare cum aliqua precum ac votorum solemnitate.

28. *Arusp.*) Al. script. *Harusp.* cum aspiratione. Eogr. hic aruspiceum ab hariolo distinguit ita, ut *hariolus* divinet de humanis, *aruspex* de divinis. *Ante brumam*, h. e. antequam dies decrescant. Irrisil Noster, quod monet Benti. homines, quib. religium sit, aggredi negotium aliquod diebus decrescentibus.

29. *Quae causa est iustiss.*) Ibid. Iul. Caes. B. G. IV, 16: «*nullis de causis* — illa fuit *iustissima*.» Hoc usq. verba a servo simulata Phormionis.

30. *Haec fient*) Id est responsum ad dubitationem Antiphonis, supra vs. 13. *Vt modo*. Inverte, modo ut. Andr. II, 4, 6. *Me vide*; cf. Andr. II, 2, 13.

31. *Esse*) Pro *adesse*. Ordo, dic Phaedriae, *adesset vel esse* nobis argentum.

ACTVS IV, SCENA 5

DEMIPHO. GETA. CHREMES

DEMIPHO

(ad Chremetem conversus)

Quietus esto, inquam: ego curabo, ne quid verbo-
rum duit

Hoc temere nunquam amittam ego a me, quin mihi
testes adhibeam.

Cui dem, et quamobrem dem, commemorabo.

GETA

(secum)

Vt cautus est, ubi nihil opu'st.

Duit) Vulg. *duint*. Sed Codd. antiquiss. Bc. *duit*, ut de solo Phormione-
Reete.

Cui) Var. *Cui*. Cum. Cur. Primum placet. Construunt vulgo, *adhibeam*,
Cui dem perperam.

«In hac scena Demiphonis conti-
nentur verba promittentis fratri,
omnia se esse facturum, uti Phormio
cogatur et argentum accipere, et
uxorem ducere.» EYEN.

1. *Quiet. esto*) Conf. supra 3, 65.
Quietus, securus. Gestu adiuvanda
sunt verba; praesertim *inquam* senen-
dum. *Ne quid verbor. duit*. Verba
dare pro fallere, decipere; cf. Heaut.
IV, 4, 13. «Scilicet metuebat Chre-
mes, ac Phormio ubi accepisset tri-

ginta minas, eluderet senes, nec
Phanium duceret.» WZSR.

2. *Hoc*) *duintusq.* «Ostendit enim
marsupium cum argento.» WZSR.
Amitt. pro dimitt. *Test. adhib.* Sic
Plaut. Poen. III, 4: «*testib.* spectan-
tibus argentum datur leuoni.»

3. *Cui dem*) Cum emphasi h. e.
homini paraso, qui post facile ne-
get accepisse. *Quamobr.* Pro dote,
ut Phanium ducat uxorem. *Vi erat*,
est, ubi etc. Cautio ridicula. Nam con-

CHREMES

Atque ita opus facto est, et mature, dum libido
eadem haec manet.

Nam si altera illa magis instabit, forsitan nos reiciat. 5

GETA

(ad Chremetem)

Rem ipsam putasti.

DEMIPHO

(ad Getam)

Duc me ad eum ergo.

GETA

Non moror.

CHREMES

Vbi hoc egeris,
Transito ad uxorem meam, ut conveniat hanc prius
quam hinc abeat,
Dicat eam dare nos Phormioni nuptum, ne succen-
seat;
Et magis esse illum idoneum, ipsi qui sit familiarior,

Et mature) Vulg. *at matura*. Fa. Be. Par. *et mature*. Placet item ut, *propere prae propera*.

Alter) V. I. *puella*. Supra 3, 52, 53.

Reiciat) Sic Be. pro *reici*. Cf. Prol. 18. V. I. *non accipiet Phanium*.

Abeat) Al. *abit male*.

Succenseat) Be. script. *suscens*. ex libb. antiquiss. Itid. Par.

Familiarior) Ita c. Be. Acad. In L. antiq. hoc ordiue, *qui ipsi sit fam*. V. I. *puellae Phanio propinquior*. «Optimum haue vera. qui inservit persuadendae Phanio, ut Antiphonae relicto uobat Phormioni, expungit tamen Guyetus». We.

sulit, Donat. observante, quemadmod. detur, ubi omnino dare non debuerit: siquid. argentum Phaedriae detur sub nomine Phormionis.

4. *Dum libido*) Sc. Phanium ducendi.

5. *Nam si altera*) Par. in marg. «sponsa Phormioni.» Supra 3, 52. Beic. Verh. electum. Ovid. Met. IX, 51.

6. *Rem ips. putasti*) Eod. sensu quo

Plant. Rud. V, 2, 19: «letigisti scu» *Putare rem*, comicum est, ut Andr. II, 6, 11. Ad. V, 3, 10. *Duc me ad eum*; cf. supra II, 1, 75, 76. *Non moror*. Non cesso, nulla mora in me est. *Vbi hoc eg. i. e.* ubi duxeris herum tuum ad Phormionem. *Egeris* pro *feceris*; cf. Andr. II, 1, 12.

7. *Ad u.x. meam*) Nausistrata. *Hanc*, Phan. Antiph. 17.

8. *Dicat*) Sc. Nausistrata.

Nos nostro officio nil degressos; quantum is voluerit, 10
Datum esse dotis.

DEMIPHO

Quid tua, malum! id refert?

CHREMES

Magni, Demipho.

DEMIPHO

Non satis est tuum te officium fecisse? si non id fama
approbat.

CHREMES

Volo ipsius quoque voluntate haec fieri, ne se eie-
ctam praedicet.

DEMIPHO

Idem ego istuc facere possum.

CHREMES

Mulier mulieri magis congruet.

Degressos) L. antiq. *egress*. Al. *digress*. Al. add. *esse*.

Tua) *Tua*. Sic not. al. *posterius longa*.

Fecisse) Be. *facere*. Non probatur.

Si non id) Var. ord. Bi. *id si non*. Wc. *si non id*. Be. *si id non*. Hunc ver-
sum Palmerius tribuit Chremeti.

Voluntate) Bo. mutat, *ipsius quoque volente*, ita ut versum sibi fingat satis
andacter.

Hanc) Ita Codd. Be. In l. antiq.

10. *Nos nost. offic. nil. degress.*)
Sensus, « Nos nihil fecisse quod ab
officio nostro alienum sit. » RVNK.
Quant. is vol. Cf. supra III, 39, 52.

11. *Quid tua id ref.*) Cf. Hec. V,
3, 12. « Guyet. mire putat, *tua*, no-
minativum esse casum, ut «, corri-
piatur. *Malum*. Interiectio. *Magni*,
sc. refert. Demipho quidem asperior
et iratior vix opus esse existimat, Pha-
nium de repudio placeri. Ah eo ta-
men Chremes mitior ac humanior lon-
ge dissentit.

12. *Fama si id non prob.*) Recte
iudicat Chremes, fratrem male audi-
torem, si Phanium, quae nupta gnato
suo esset, domo prohibuisset vel cie-

cisset. Supra II, 3, 78. *Si non*, et-
iamsi non. *Fama approb.* Cf. infra
V, 8, 18. Cie. de Offic. I, 28: « Ne-
gligere, quid de se quisque sentiat,
non solum arrogantis est, sed etiam
omnino dissoluti. »

13. *Volo ips. q. vol. h. f.*) Infra
V, 3, 2. *Haec fieri*. Plura sunt, quae
Phanium repudio sibi facta patitur.
Ergo nos lection. hoc non probamus,
ne se eiecit. praedic. Supra II, 3, 90.

14. *Id ego ist. fac. poss.*) Scilicet
quod demandatum erat Nausistratae,
vs. 8. *Mul. mulieri mag. congr.* Ada-
gium simile laudante Platarcho; Γύ-
ρων γέροντι γλώτταν ἡδίστην ἔχει,
πᾶς παύει, καὶ γυναικὶ προσερπύει γυ-

DEMIPHO

Rogabo.

(abit cum Geta)

CHREMES

Vbi ego illas nunc reperire possim, cogito. 15

Ego) L. antiq. hoc ubi nunc illas ergo. Al. ego pro ergo. Ceterum variat ordo verborum.

Illas) V. I. uxorem meam et filiam quae me huc a Lemno quaerere (quae-ritum) venerunt ». Supra I, 5, 6.

vñ. Hand fere aliud est, « similis simili gaudet. » Vid. Erasmi.

15. Rogabo) Scil. Nausistratam uxorem fratris, ut conveniat Phanium;

cf. vs. 7. Vbi ego illas etc. His ver- his facit transitum Chremes ad actum sequentem.

ACTVS V, SCENA I

SOPHRONA. CHREMES

SOPHRONA

Quid agam? quem mi amicum misera inveniam? aut quo consilia haec referam?

Sophrona) V. I. Sophrona nutrix Phanii puellae. Infra v. 9.

Quo) L. antiq. cui pro quo.

«Dum quaerere filiam et uxorem meditatur Chremes, nutrix filiae a Demiphone egreditur in scenam, quam quarentem de herae periculo ubi aliquantum audisset et agnovisset, ipse ad eam accedit, ac restituit, filiam suam, quod voluerat, nuptam esse Antiphoni. » Hae Bipontini editores, qui simul Donatum forte se-

quenti, hac indicata catastrophe, ab aequante demum scena quintum actum incipiunt.

1. Quid ag.) Cf. Ad. V, 3, 8. Haec et sequentia secum loquitur Sophrona, quae metuit, ne forte pater Phanii sibi malum inferat, quod nuptias cum filia Antiphoni concessisset. Quem mihi etc. Ibid. Thais in

Aut unde mihi auxilium petam?

Nam vereor, hera ne ob meum suasum indigne iniuria
adficiatur;

Ita patrem adolescentis facta haec tolerare audio
violenter.

CHREMES

Nam quae haec anus est exanimata? a fratre quae
egressa 'st meo. 5

SOPHRONA

Quod ut facerem egestas me impulit, cum scirem
infirmas nuptias

Hasce esse; ut id consulerem, interea vita ut in tuto
foret.

Aut) Vtrumq. aut Be. eiecit, posito pro hoc posteriore, *Atque*. Sed nos unacum dict. *quo-unde* propt. antithes. melius retinemus.

Hera) V. L. *Phanium*.

Indigne) L. Bemb. *indigne* et *indigna*. Et Par. ed. *indignè iniuriâ*, ut *indigna* haberetur pro ablativo. Praestat autem nominativ. sc. hera.

Est) Be. distingu. post *est*, We. post *exanimata*. Vide quo sensus differat.

Me) V. L. ut *traderem nuptui*.

Foret) Id. in *seculo* esset, ne *fame* periclitaretur.

Eun. I, 2, 67, 68. *Quo cons. h. ref.*
Pro quo, quod est adverbium, intel-
lige, ad quem hominem. Heaut. III,
1, 64, 65.

2. *Vnde*) A quo. Cic. Orat. I,
37: «ut illi, unde peteretur, excep-
tio daretur.»

3. *Hera*) Sc. minor; ut *herilis fi-
lius*, Andr. III, 4, 23. *Ob m. suas*,
h. e. ob meum consilium, quo adin-
tarem nuptias. *Suasus*, vox rarior,
nec sibi aspiam obvia.

4. *Ita patr. adolesc. facta etc.*)
Iunge tolerare violenter. «Quod Graeci dicunt *δυνάμει*.» DONAT. Eun. V,
4, 32.

5. *Nam quae*) Per metathes. pro
Quaenam. Sic Virg. G. IV, 445: «*Nam
quis*» pro *Quisnam*.

6. *Quod*) Pro Hoc. *Egest. me im-
pul.* Cf. Andr. I, 5, 40. Cum sci-
rem. Partic. cum pro etsi. Nep. At-
tic. 4. *Infirm.* non stabiles.

7. *Pl. id consul.*) Providerem,
curarem. Andr. I, 2, 47. Quod vero
iungatur necesse est superiori, *egest.
impulit*, adeo ut ordinem observes:
egest. me imp. ut id certe consul. ut etc.
Andr. III, 2, 44. *Interea* Par. ex-
plic. «Si forte nuptiae minus firmae
essent.» *Vita ut in tuto for.* Ibid. fere
infra 2, 5.

CHREMES

Certe aedepol, nisi me animus fallit, aut parum
prospiciunt oculi,
Meae nutricem gnatae video.

SOPHRONA

Neque ille investigatur.

CHREMES

Quid agam?

SOPHRONA

Qui eius pater est.

CHREMES

Adeo? an maneo? dum ea quae loquitur, magis
cognosco. 10

SOPHRONA

Quodsi cum nunc reperire possim, nihil est quod
verear.

CHREMES

Ea 'st ipsa.

Oculi) Colloc. al. *oculi prosp.* al. *prosp. par. oc.*

Quid agam) L. Bemb. *quid ago?*

Qui eius pater) C. G. m. colloc. *Qui est ei. pat.* Pat. *Quid pro Qui*, nescio unde.

Adeo) Al. *adeon'* Pat. c. Fa. *adeo?* maneo? omisso an.

Cognosco) Al. *cognoscam.*

8. *Nisi me anim. fall.*) Cf. Heaut. IV, 1, 1: «Docte Terentius. Nam visa, vel corporis vel animi sunt: hoc est, rationis vel sensus.» Don.

9. *Meae nutric. gn. vid.*) Cf. Eun. II, 2, 58; V, 6, 5. *Neg. ille investig.* Cf. Eun. II, 3, 3. Heaut. IV, 2, 8. *Quid ag.* Deliberatio.

10. *Qui ei. pat. est*) Nota, continuari orationem Sophronae, Chremete non animadverso. Itaque conserenda una serie sunt, *neq. ille investigatur, qui ei. pat. est.* Eod. modo Chaerea in Eun. II, 3 solus sibi visus loquitur

secum usq. dum Parmenonem adesse animadverterit, *Qui pro Quis.* Nescit enim, quo nomine lateat Phanii pater Athenis. *Adeo;* cf. Eun. III, 5, 9, not. *Dum cognosco.* Partic. dum cum indicativo modo; cf. Andr. II, 1, 29; III, 6, 12, et Eun. I, 2, 5.

11. *Quodsi eum etc.*) H. e. pones, finge, eum ease repertum; cf. Andr. I, 5, 23. *Nih. est quod ver.* Animo recreato, deposuit aliquantum timoris. Vid. supra vs. 3. *Ea est ipsa.* Agnitio. Itid. Andr. IV, 5, 7.

Conloquar.

Quis hic loquitur?

SOPHRONA

CHREMES

Sophrona!

SOPHRONA

Et meum nomen nominat?

CHREMES

Respice ad me.

SOPHRONA

Di, obsecro vos, estne hic Stilpho?

CHREMES

Non.

SOPHRONA

Negas?

CHREMES

Concede hinc a foribus paulum istorsum sodes,
Sophrona.

Ne me istoc posthac nomine appellassis.

SOPHRONA

Quid? non, obsecro, es? 15

Paulum) Fa. *paululum* antefert lectioni *paulum*, quam recentiorum libb. esse existimat. At ego in recent. C. G. ch. no. 1472 axmato *paululum* inveni.

Istorsum) C. G. m. *istorsus*. c. gl. in hanc partem.

Ne) Id. *Nec*.

Appellassis) Var. *appellaris*. *appellasset*. V. I. *appelles*.

Non) L. antiq. *is*. Abest a Bemb.

12. *Meum nom. nominat*) Infra 9, 1. Syntax. *nomen nominare* Cf. Eun. III, 5, 38.

13. *Resp. ad me*) Contemplate me, si me recognoscas. *Dii obs. vos*. Cf. Andr. IV, 5, 5, 6. *Estne h. Stilpho?* «Cognitum domioium eo nomine appellavit, quod apud villam. In urbe id. dicebatur nomine Chremetis. *Non*. Negut hoc nomen, ne cognoscatur ab uxore.

14. *Concede hinc etc.*) Sic Heaut. III, 3, 11. Ad IV, 4, fin. *Concede recede*. *Istors*. Cf. Heaut. III, 3, 17.

15. *Ne me ist. p. nom. appellass.*) Sic Plant. Amph. II, 2, 181: «*ne me appella falso nomine.*» *Appellassis*. Forma antiqua, cuiusmodi Grotefend de lege Romuli adfert, «*plorassit*» pro *plorarit*, *ploraverit*.

Quem semper te esse dictitasti.

CHREMES

'St!

SOPHRONA

Quid has metuis fores?

CHREMES

Conclusam hic habeo uxorem saevam; verum istoc
me nomine
Eo perperam olim dixi, ne vos forte imprudentes
foris,
Effutiretis, atque id porro aliqua uxor mea rescis-
ceret.

SOPHRONA

Istoc pol nos te hic invenire miserae nunquam po-
tuimus. 20

CHREMES

Eho, dic mihi, quid rei tibi est cum familia hac,
unde exis.

St) Pro, st, Codd. Be. exhib. est, quod Riv. tuetur. Sic it. in pluse. MSS.
Me) Vulg. de. Non placet. Omit. de l. Vict. quem eett. sequuntur.

Effutiretis) V. l. diffimoretis.

Aliqua) Id. via. Ad. II, 4, 19.

Sophrona) L. antiq. Hem. Delev. Fa. Nec est in Bomb. et Vatic. antiquiss. libb.

Hac) V. l. Demiphonia.

16. 'St) Nota silentii; cf. Andr. IV, 1, 58. Met. fores. Recedere nempe a forib. iusserat Sostrata, supra vs. 14.

17. Conclusa.) Cf. Andr. II, 3, 12. Saevam, rabidam, iratam. Andr. V, 2, 27. Saeva, bestia vel fera dicitur. Phaedr. I, 31: «saevus unguib. Milvi etc.» Citat apte Liudendr. ex Tibull. III, 4, 74: «ferum coniugium.» Verum, assentientis.

18. Ea) Ob id, hanc ob causam. Eun. I, 2, 17; Cic. de Iuv. I, 4.

Eo vehementius eloquentiae studendum est, ne mali magno cum detrimento honor. plurimum possint.» Foris, palmam. Heaut. V, 1, 50.

19. Effutir.) Cic. Tusc. V, 31: «Nec haec sic agit, ut ex temp. quasi effutire videatur.» Id., nomen. Porro, amplius. Neux. rescis. Cf. Heaut. IV, 2, 3.

20. Istoc) Par. in marg. «Stilphonia nomine.»

21. Quid rei tibi est cum etc.) Cf. Ad. II, 1, 22. Unde exis; cf. vs. 5.

Vbi illae?

SOPHRONA

Miseram me!

CHREMES

Hem, quid est? vivuntne?

SOPHRONA

Vivit gnata.

Matrem ipsam ex aegritudine miseram mors consecuta est.

CHREMES

Male factum!

SOPHRONA

Ego autem quae essem anus deserta, egens, ignota,
Vt potui, nuptum virginem locavi huic adolescenti, 25
Harum qui est dominus aedium.

CHREMES

(*obstupefactus*)

Antiphonine?

SOPHRONA

Isti inquam ipsi.

Vbi) L. antiq. *Aut.* Delev. Fa. ex fide omn. libb. suor. et ratione versus.

Illae) L. antiq. *sunt.* Non agnosc. duo Be. Codd. Nec hab. MS: quid. sp. We.

Aegritudine) L. Bomb. *haec.* Abest a compl. al.

Inquam ipsi) L. antiq. *Antiphonin?* *Em, isti ipsi:* Sed Be. ex Codd. duob. inserit *inquam*, omisso *Em.* Sic it. MSS. We.

22. *Hem, quid est etc.*) Sciscitantia. Sic it. Plaut. nescio quo loco, « Quid pater? vivuntne? »

23. *Ex aegritud. mis.*) « Breviter et casus et causa modo ostenditur. » EVAN. Adinngo notam Donati hanc, « Bene modo ratus est ut neq. nimis aegre ferat, neq. rursum ἀπαθὲς sit. Et haec est ἐκτροπή, ne in ead. urbe duae uxores plus mali ex sollicitudine afferant Chremeti, quam ex alterius morte tristitiae. Neque in comedia possunt nimis miserabiles mortes esse; ne res in tragoediam transeat.

24. *Male fact.*) Formula dolentis et indignantis. Andr. I, 1, 78. *Ego aut. quas ess.* « Purgatio veniali statuta posita. » EVAN. *Anus deserta, egens, ignota.* Singula pronuntianda sunt.

25. *Nupt. virg. locavi h. adolese.*) Cf. supra IV, 3, 41, not. Et Plaut. Curc. Argum. 7: « Ipsa in sororem Phaedromo nuptum locat. »

26. *Har. qui est domin. aed.*) Mirari possumus, filium patre vivo *dominum aedium* appellari. Sed West. ex Ictorum sententia hoc ita esse affirmat.

CHREMES

Quid? duasne is uxores habet?

SOPHRONA

An! obsecro, unam ille quidem hanc solam.

CHREMES

Quid illam alteram? quae dicitur cognata.

SOPHRONA

Haec ergo 'st.

CHREMES

Quid ais?

SOPHRONA

Composito factum 'st, quo modo hanc amans habere
posset

Sine dote.

CHREMES

Di vestram fidem! quam saepe forte temere
Eveniunt, quae non audeas optare. offendi adveniens
Quicum volebam, atque uti volebam, filiam locatam.*Habet*) Delet Be. *habet* contra omnes, quod existimatur esse ex interpretatione interlin. natum.*Illam alteram*) L. antiq. *illa altera*. Bemh. ut supra.*Sine dote*) V. l. ut non dotaret eam sicut alienigenam.*Quicum*) Fa. *Quocum*.*Vti*) L. antiq. ut.

27. *Quid*) Mirantis magis quam interrogantis. Eun. III, 2, 10. *Duasne is ux. hab.* *Duas* dicit, solam recordaos, quam a Phormione scit innuam adolescenti. *An, obsecro*; cf. Eun. IV, 3, 14. *Quidem*, sane, certe.

28. *Quid*) Ellipsis propter *Quid*. Sic saepe. *Ill. alteram*. Farn. subaudit, « nunc habet uxorem? » *Quae dicit. cognata*. Par. in marg. « Antiphonis a Phormione scilicet. » Supra II, 3. *Ergo*. Cum affirmatione. Andr. V, 2, 9. Et Plaut. Epid. III, 4, 40: « quis tu fiduciam Produci intus iubes? » Ps. Haec ergo est fiduciam, hic

alis nulla est. » *Quid ais*, obstupentia.

29. *Composito*) Adverbii loco pro de ex composito. Virg. A. II, 159. *Hab. poss. Sine dote*. Plaut. Trin. III, 3, 7: « Vt eam sine dote frater nuptum collocet. »

30, 31. *Forte tem. Even.*) Menander: Ταυτομάτως ἡμῶν καὶ ἄλλοις συμβαίνει: Similis sententia Plauti. « Insuperata accidunt magis saepe quoniam quae speres. » Most. I, 3, 40. *Forte temere*. Iungitur utraq. vox Liv. X, 43, et Cic. Divin. II, 68. *Offendit adven.* Eun. II, 2, 3. Far. not. « Παρρησιάζομαι, postquam adveni. »

32. *Quicum*) Qui est proprie sex-

Quod nos ambo opere maximo dabamus operam, ut
fieret,
Sine nostra cura maxima, sua cura haec sola fecit.

SOPHRONA

Nunc quid opus facto sit, vide. pater adolescentis
venit; 35
Eumque animo iniquo hoc oppido ferre aiunt.

CHREMES

Nil pericli 'st.

Sed per Deos atque homines! meam esse hanc, cave
resciscat quisquam

SOPHRONA

Nemo ex me scibit.

CHREMES

Sequere me: intus cetera audies.

*'Ambo) V. I. ego et Demipho.**'Ut fieret) Al. ord. dab. ut fier. oper.**Maxima) Distinguo post maxima cum Par. Be. Mu., non cum We. post
aura. Hunc vers. Be. ut subditiuum ucinis inclusit.**Facto sit) MSS. quid. et Ed. 1469, ap. We. Numquid op. facto est.**Audies) Be. audiemus. Sic valt, sic ponit inuitis libris.*

casus pro Quo. Vnde et *Quicum* pro
Quocum. Cic. de offic. III, 19. *Vo-*
leb. locatam. Cf. oratos volo, Heaut.
Proh. 16.

34. *Sine nostra c. max.) Recte*
maxima, quis dixerat maximo opere,
vs. 32. Ante Sine nostra etc. prae-
mittendum est, Id. Vnde ordinare
vs. 33, 34, Quid nos ambo etc. Id
sine nostra cura etc. Pronom. sua
pro eius, vid. Sanct. Min. II, 12.

35. *Fide) Nunc a patre, cui con-*
silia placeant, auxilium petit, cuius
ipsa inops fuit ab initio scenae.

36. *Eumq. animo iniquo etc.) Cf.*

supra vs. 4. *Nih. pericli est, subaudi.*
Nisi ab uxore.

37. *Sed per Deos etc.) «Adira-*
tionis genus est.» Don. Et Engr. no-
tat, Chremes poscit silentium, ne
aliquis eius esse filiam recognoscat,
per Deos atq. hom. rogat potius quam
terret.» Cave rescisc. quisq. Conf.
supra vs. 19.

38. *Nemo ex me scib.) Docta re-*
sponsio; nostram enim taciturnitatem
debemus polliceri, utcumq. alias for-
tasse res palem fiet. Scibit antiquae
pro sciet. Intus, Par. explic. «In ac-
edibus Demiphonis.» Audies. Eod.
sensu quo scies, Andr. I, 1, 88.

ACTVS V, SCENA 2

DEMIPHO. GETA

DEMIPHO

Nostrapte culpa facimus, ut malis expediat esse,
Dum nimium dici nos bonos studemus et benignos.
Ita fugias, ne praeter casam, quod aiunt. nonne id
sat erat?

Nostrapte) V. I. *nostra ipsa.*

Malis) Sic Be. ex trib. veter. Recte. Placet enim *expedit* eum duplici dativo, uti licet; etsi careamus exemplis aliorum. Vulg. *malos*. Haaut. II, 4, 8. *Casam*) V. I. *ne excedas mentem tuam.*

« Haec scena verba tenet Demipho-
nis revertentis, posteaquam datum
est argentum. Aut arctius ab ea par-
te argumenti: Demipho se ipsum
excusat, quod dum avaritiae maculam
studet effugere, in stultitiae repre-
hensionem incideret. Dolat enim
Phormioni datum esse argentum. »

1. *Nostrapte*) Adiuncta syllaba
pte, ut Liv. I, 25: « feroces suapte
ingenio. » *Nostr. culpa facim. ut etc.*
Haec in universam dicta, vertere
videtur in semetipsam. *Et mal.*
exped. esse. « Succuset Demipho fieri
non posse, ut quis famam bonam et
opes simul tneatur. Warr. *Expediat*,
iuvet. *Expedi* cum dativo q. d. pro-
desse, utile esse. Cic. de Offic. III,
19: « facere quod utile sit, quod ex-

pediat. » Et Instin. XXXIV, 1:
« *expedire* omnibus, ut leges habeant. »

2. *Benignos*) Nimium faciles, co-
mes. Supra IV, 3, 18.

3. *Ita fug. ne praet. cas.*) « Ada-
gium venustum, quo quidem admo-
nemur, ne sic aliquid vitium fugia-
mus, ut in aliud minus incauti de-
volvamur. » Vid. Erasmi. pag. 127.
Quod vero Gronov. commode obser-
vat de more esse servorum fugitivorum,
exortum, domini casam aut villam
fugitantium, ubi facile comprehensi
retrahantur in servitutem. Cuius verbi
vim Demipho expertus est cas, ut
se, dato argento traderet in potesta-
tem alienam. Non, id sat er. Conf.
infra 5, 14.

Accipere ab illo iniuriam; etiam argentum 'st ultro
obiectum,

Vt sit qui vivat, dum aliud aliquid flagitii conficiat. 5

GETA.

(*assentando deridet senis seram poenitentiam*)

Planissime.

DEMIPHO

His nunc praemium est, qui recta prava faciunt.

GETA

Verissime.

DEMIPHO

Vt stultissime quidem illi rem gesserimus.

GETA

Modo ut hoc consilio possiet discedi, ut istam ducat.

DEMIPHO

Etiarne id dubium 'st?

GETA

Haud scio hercle, ut homo 'st; an mutet animum.

DEMIPHO

Hem! mutet animum?

GETA

Nescio; verum si forte, dico. 10

Illo) Id. *Phormione qui nobis nolentib. filio nostro dedit uxorem.*

Obiectum) *Erasm. ed. ei.*

Qui) V. I. *quomodo.*

Possiet) Id. *possit.*

Animum) *Vulg. autem pro animum. Scd MSS. quid. We. animum idq. ex more Terent. repetendi prius; cf. Eun. II, 3, 57; V, 2, 19, 20. Heaut. I, 2, 18, et sic al.*

4. *Atq. ab illo iniur.*) *Eun. IV, 7, 1. Etiam; conf. Hec. IV, 1, 20. Obiect. Tanq. bolus cmi.*

5. *Qui*) *Vnde, qua re. Aliud ali-*
quid vetuste pro aliud quid.

6. *His n. praem. est qui etc.*) *Haec vultuose dicta. Tangit aurem cum Phormione cauidicos omnes.*

7. *Verissime*) *Sic adulatus senem Syrus elusit, in Ad. III, 3, 63. Stultiss. Comice hic resonat superlativus post prior. Planiss. Veriss. vs. 6, 7. Illi rem gesserimus. H. e. illi luterum conciliaverimus. Plaut. Pers. IV, 3,*

34: «Ego, valeo recte, et res gero, et facio lucrum.» *Illi pro illic, i. e. hac in re. Andr. IV, 3, 6.*

8. *Modo ut*) «*Pro dummodo; conf. supra I, 2, 9. Poss. disc. Verb. descendere signific. abire. Eun. IV, 4, 48. Sensus, «Modo ut Phorm. hac pecunia adducatur, ut eam ducat.» WEST.*

9. *Etiarne*) *Cf. supra vs. 4, not. Haud scio an pro fortasse. P't homo est; vid. ad Ad. I, 2, 63.*

10. *Nescio*) *Sc. an mutet. Si forte Par. «si forte casus aliquis ita tule-*

DEMIPHO

Ita faciam, ut frater censuit, ut uxorem huc eius
adducam,
Cum ista ut loquatur. tu, Geta, abi prae, nuntia
hanc venturam.

GETA

Argentum inventum 'st Phaedriae: de iurgio siletur.
Provisum est, ne in praesentia haec hinc abeat.
quid nunc porro?
Quid fiet? in eodem luto haesitas. vorsuram solves, 15
Geta. praesens quod fuerat malum, in diem abiit;
plagae crescunt,

Pt) Recentt. Codd. ut Be. test. non hab. ut.

Huc eius) Al. iuv. ei. huc.

Argentum) V. I. secum.

Haec) Id. Phanium.

Vorsuram) MSS. var. *vorsuram* et *vorsura*. Differt quidem utraq. lect. in syntaxi, sed in sensu convenit.

Abiit) Cod. Hal. abiit c. gl. crescit.

rit.» Nota formulam si forte etc. Heaut. III, 2, 40. *Verum, si f. dico*. R. callide Davus in Andr. I, 2, 33, 34, domini praeparat animum ad ea, quae eventura sint, ut, quae ipse machinatus sit, videatur praedixisse.

11. *Ita fac, ut fr. cens.*) Cf. supra IV, 5, 7. *Pt ux. huc ei. adduc.* Scilicet Nausistratam in domum Demiphonis, ubi Phanium sit cum Antiphone marito.

12. *Cum ista ut etc.*) Cf. infra 9, 22. *Abi prae;* conf. Andr. I, 1, 144. *Nunt. hanc vent.* Cf. Rec. III, 1, 34. Sensus, « Nuntia Phanio, Nausistratam esse venturam. » WEST.

13. *Argent. invent. est.*) Quo scil. emunxerat senes; cf. IV, 4. *Phaedriae.* Dativ. commodi. *De iurg. sil.* Par. « inter Demiphon. Phorm. et mecum; » vid. supra II, 3. Senes

enim cavebant, ne quid de iurgio illo ad Nausistratae veniat aures.

14. *In praesentia*) Hocce temporis momento.

15. *In eod. luto haesitas*) « A viatorib. et viis lutulentis translata metaphora, q. d. in ead. difficultate implicitas teneria. » WEST. Add. Erasmi. *Adagg. Vorsur. solv.* Proverb. de iis qui sic se praesentib. malis extricant, ut aliis grandiorib. implicentur. Dicit autem Cicero *versura* pro sumptione pecuniae mutuae p. Flacc. 20. *Sensus, Creditorem mutas, manente debitore.*

16. *Praesens quod f. mal.*) Par. in marg. « Ne eriperetur fidicina Phaedriae. » *In diem ab.* Dilatum est. Eun. V, 6, 19. *Plagae cresc.* Conf. Eun. II, 2, 13, plagae mihi ingerentur innumerac.

Nisi prospicis. nunc hinc domum ibo, ac Phanium
edocebo,
Ne quid vereatur Phormionem, aut eius orationem.

Phormionem) Mutat Be. *Phormionem* in *Nausistratam*, quo nomine, a librariis neglecto, arbitratu sane sensum adiuvari, illo supprimi. Nam non est, inquit, cur *Phormionem* vereatur *Phanium*. Gu. hunc vers. improbante We. elecit.

17. *Nisi prospic.*) Cf. Hesot. II, 4, 11.

ACTVS V, SCENA 3

DEMIPHO. NAVSISTRATA. CHREMES :

DEMIPHO

Agedum, ut soles, Nausistrata, fac illa ut placetur
nobis,
Vt sua voluntate, id quod est faciundum, faciat.

NAUSISTRATA

Faciam.

Illā ut) L. antiq. ut *illa*. Sed Fa. ut supra numerosius.

«Divitis uxoris de marito licentius conquerentis haec allocutio est, cum dispositione futurarum turbarum.»
Don. *Nausistrata*, «matrona, magnificum nomen, a copiis navalibus, quarum gloria populos Atheniensis aliquando floruit.» Mva.

1. *Agedum*) Cf. Eun. IV, 4, 27. Hesot. III, 2, 39. «Hic Demipho iuducitur, ut Nausistratam ex praecepto Chremetis ad Phan. ducat. Chremes, ut

filia sua recognita Nausistratam removeat.» Schol. *Vt soles*. «His verbis benevolentiam captat.» Wkst. *Fac illa ut* etc. Respicit dictum fratris, supra IV, 3, 13. Sic Andr. II, 5, 11. *Plac.* Cf. Hesot. V, 4, 21. *Illā* sc. Phanium.

2. *Faciat*) Abest sc. ab Antiph. viro nuptum Phormioni. *Faciam* se ut placetur,

DEMIPHO

Pariter nunc opera me adiuves, ac dudum re opitulata es.

NAVISTRATA

Factum volo, ac pol minus queo viri culpa, quam me dignum 'st.

DEMIPHO

Quid autem?

NAVISTRATA

Quia pol mei patris bene parta indiligerenter 5
Tutatur: nam ex his praediis talenta argenti bina
Statim capiebat. hem, vir viro quid praestat!

DEMIPHO

Bina? quaeso.

NAVISTRATA

Ac rebus vilioribus multo, tamen talenta bina.

DEMIPHO

Hui!

Adiuves) Var. *adiuvas*, *adiuva*.

Re) L. Bomb. *re dud*.

Multo) Bc. *eiicit multo*, nec ullius c. auctoritate suffulta.

Bina) Al. *duo minus latine*.

3. *Parit, nunc op. m. adiuu. ac dud.* etc.) *Ordin*, *nunc par. ac dud.* Adeo autem concinna est oratio, ut paria haec singula sibi respondeant vicissim, *nunc, dudum; opera, re; adiuues; opitulata es.* Vid. Hesut. I, 1, 15. *Opera me adiuu. ac etc.* Auxilium amici est aut in *opera* positum aut in *re* sc. familiari; cf. Cic. de Amicit. 14. *Re opit. es. re* sc. pecunia, quam ex rure redactam praebuisti mihi in necessitatem. » Gvy. Parum abest, ut incaute Demipho effutiat, quod sibi soli patefecerit Chremes supra IV, 3, 76.

4. *Fact. volo*) « Formula significantis animi promptitudinem. » West. *Minus queo* Sub. vel tibi vel amicis aliis opitulari. *Min. quam me dign. est.* Honestum verb. mulieris honestae et ingenuae. Itid. Eun. IV, 6, 10; V, 2, 15.

5. *Bene parta*) Proprie bona aut bene aut male parta dicuntur. Cic. Senect. 19. *Indilig.* Proprie. Diligentia enim desideratur in primis patris familias. Cic. Verr. IV, 18.

6. *Tutatur*) Servat. Hee. V, 1, 9. *Talenta arg. bina*; vid. ad Andr. V, 4. *Ex his praed.* Supra IV, 3, 75.

7. *Statim*) « Perpetuo, aequaliter, quasi nno statu. » Don. Tacit. Ann. IV, 38. Sed West. explic. « Ita singularis annis ut nunq. minus. » *Capieb.* sc. pater meus. *Capere* proprie dicunt fructus vel redditus praediorum. Cic. Parad. VI, 3: « *Capit* ille ex suis praediis sexcenta: ego centena ex meis. » *Vir viro quid praest.* Cf. Enn. II, 2, 1. Sensus, « Quod pater industria et diligentia auxit, id maritus vel negligentia vel luxu perdit. » Wxstehov.

8. *Reb. viliorib. multo*) H. e. quoniam

NAVSISTRATA

Quid haec videntur?

DEMIPHO

Scilicet.

NAVSISTRATA

Virum me natam vellem!

Ego ostenderem...

DEMIPHO

Certo scio.

NAVSISTRATA

Quo pacto.

DEMIPHO

Parce, sodes, 10

Vt possis cum illa, ne te adolescens mulier defatiget.

Natam) Sic l. antiq. In Be. codd. *natum*. Sed placet prin. Cic. Fam. IV, 5: « quoniam homo *nata* erat; » et Iustin. I, 2: « Semiramis pater esse *credita* est ». Notand. est enim latine non puerum, sed Semiramidem esse creditam. Id etiam ex Cic. probatur ad Fam. epp. IV, 5: « quoniam, (muliercula) homo *nata* fuerat ». In ead. epist. « Visne tu Servi, meminisse, hominem te esse *natum* ». Itid.

Sodes) T. I. minus loquere.

Defatiget) Var. *defetig. adfatig. adfetig.*

multo minus cara esset annona, minorque adeo redditus expectaretur. Phaedr. II, 7, 9: « *vile* hordendi », pro ratione fisorum cum prouinia. *Tamen*, significantius, suppresso, etiam vel quamvis.

9. *Quid h. vid.*) Sc. tibi. *Quid* pro Quomodo. *Scilicet*. Est frigide respondentia. *Natam*. Hoc eleganter additum.

10. *Ego ostend.*) Haec cum stomacho pronuntiantur; unde et interpellatur a Demiphone. Similis eiusd. verbi usus est, Andr. V, 2, 26. WEST. *Certo scio*. Haec interponit placandi causa. *Quo pacto*. Collige interrupta

sic: *Ego ostend.* quo pacto pacta essent tutanda s. servanda. Pergit Navsistrata stomachari, sed iterum interpellatur. *Parce*. Bip. suppl. « voci tuae. » *Tibi es* Heant. I, 1, 113. Gall. *menagez-vous*.

11. *Vt poss.*) Absolute. Heant. Prol. 27, 47. At West. suppl. « contendere verbis. » *Cum illa*. Pronom. *illa* utitur, ne Phasio iratus nominet ipsam. Explic. Par. « Si forte sua voluntate nolit abire; » cf. vs. 2. *Ne te adoles.* *mi. defatig.* Quippequae adolescens eoq. valentior quam matrona, facile eam superabit.

NAUSISTRATA

Faciam, ut iubes. sed meum virum abs te exire video.

CHREMES

Ehem, Demipho,

Iam illi datum est argentum?

DEMIPHO

Curavi ilico.

CHREMES

Nollem datum.

Hei! video uxorem: paene plus quam sat erat.

DEMIPHO

Cur nolles? Chreme.

CHREMES

Iam recte.

DEMIPHO

Quid tu? ecquid locutus cum ista es? quamobrem
hanc ducimus. 15

CHREMES

Transegi.

DEMIPHO

Quid ait tandem?

Ehem) C. G. m. hem. Hoc loco Bi. novam incipiunt scenam.*Hei*) V. I. dolentis interiectio.*Ista*) Id. Nausistrata. Errat interpres; nam Phanium potius intelligitur.*Ducimus*) Id. a domo nostra.

12. *Faciam*) Redit de viro culpato ad superius, vs. 2. Observat autem Eogr. «naturale esse mulierum, uti de viris querantur, maxima si ipsae divites sint.» Poëta tamen bene praeparavit ad iracundiam mulieris.

13. *Iam illi*) Phormioni. Hoc id. est, quod convenerat inter fratres, supra IV, 5. *Curavi ilico*. Quod videlicet transactum fingitur post scenam. *Noll. dat.* Cf. supra vs. 9. Bene *nollem datum* dicit, postquam a nutrice repertam sibi matam cognovit.

14. *Paene plus quam etc.*) Subaudi, dixi. Argentum innuit commemoratum, cuius intempestiva esset mentio praesente uxore. Supra IV, 1, 19.

15. *Iam recte*) Concedentis est quodammodo. Sed ob uxoris praesentiam non ausus est loqui, nec potest tamen reprimere linguam fratris. *Hanc ducim.* sc. Nausistratam. Supra IV, 5, 7.

16. *Transegi*) Cf. Andr. V, 9, 17. *Tuppl.* Cf. Ad. IV, 5, 31.

CHREMES

Abduci non potest.

DEMIPHO

Qui non potest?

CHREMES

Quia uterque utrique est cordi.

DEMIPHO

Quid istuc nostra?

CHREMES

Magni: praeter haec

Cognatam comperi esse nobis.

DEMIPHO

Quid? deliras.

CHREMES

Sic erit.

Non temere dico, redi mecum in memoraim.

DEMIPHO

Satin' sanus es?

NAVSTRATA

Au! obsecro, cave ne in cognatam pecces.

DEMIPHO

Non est.

CHREMES

Ne nega. 20

Abduci) C. G. m. gl. *abstrahi* ab *Antiphone*.*Qui*) V. l. *quare*. Al. leg. *quid?* non potest?*Cave*) L. antiq. *vide*.*Pecces*) V. l. *euiciendo*.17. *Uterq. utriq. est cordi*) *Antipho* et *Phanion*. Cf. *Heaut.* II, 4;14. *Quid ist. nostra*, sc. refert.18. *Cognat. comperi etc.*) A *Sophonra* scilicet, supra I, 28 seqq.19. *Non tem. dico*) Ita *Sallust.* *Iug.* 93: «Audacter hoc dico, non temere confirmo.» *Red. mec. in memor.* *Plaut. Capt.* V, 4, 24: «*In memoriam redeo.*» *Valt* enim *memi-*nisse fratrem, quid narraverit ei de altera uxore *Lemnia*, atque inde nata filia. *Demipho* autem et tardus et importunus est.» *West.* Supra IV, 1. *Sat. san. es?* cf. *Andr.* IV, 4, 10, not. Nequaquam credere potest *Demipho* illam, de qua cum *Phorm.* tam acriter contenderit, et quam ipse voluerit prohibere domo, sibi esse cognatam, inde obstaret hac re audita.

Patris nomen aliud dictum est: hoc tu errasti.

DEMIPHO

Non norat patrem?

CHREMES

Norat.

DEMIPHO

Cur aliud dixit?

CHREMES

Nunquamne hodie concedes mihi?

Neque intelliges?

DEMIPHO

Si tu nil narras.

CHREMES

Pergis?

NAVSSISTRATA

(secum)

Miror, quid hoc siet.

DEMIPHO

Equidem hercle nescio.

CHREMES

Vin' scire? at ita me servet Iupiter,

Vt prior illi, quam ego sum ac tu, homo nemo 'st.

DEMIPHO

Di vostram fidem! 25

Hoc) Id. propter.

Pergis) L. Viet. perdis.

Homo) Abest homo, a l. Bemb. Retinet Fa. ac Be. ex suis libb. Eun. III, 5, 1.

21. *Patris nom. aliud dict. est*) «In iudicio Phormione, sed et a Phario eiusque matre mortui.» WEST. Supra II, 3, 42, 43.

22. *Cur al. dix.?* Scilicet nomen: *Conced. mihi. Cedere et concedere;* dicantur, qui desinunt adversari. Hor. Serm. II, 3, 365: «Illicent concedere veris.»

23. *Neq. intellig.*) Plane immemor esse videtur Demipho fratris su-

pra morientis ac verentis, ne ux. resciscat; cf. IV, 1, 19: *Perg.* Sic Micio fratris it. importuno, Ad. V, 3, 67. *Miror* pro nescio.

24. *Ita me serv. Iup.*) Iurandi formula, aut scabrosus sermo ob praesentiam uxoris. *Ita servet. ut est.* Constructio haec ead. I, 3, 13.

25. *Prop. illi.* Sub. genere et consanguinitate. *Homo;* cf. Andr. II, 2, 7.

Eamus ad ipsam. una omnes nos aut scire aut nescire
hoc volo.

CHREMES

Ah!

DEMIPHO

Quid est?

CHREMES

Itan' parvam mihi fidem esse apud te?

DEMIPHO

Vin' me credere?

Vin' satis quaesitum mi istuc esse? age, fiat, quid?
illa filia

Amici nostri quid futurum 'st?

CHREMES

Reete.

DEMIPHO

Hanc igitur mittimus?

Parvam) Al. *parum*;

Vin') C. G. m. *vis*.

Me) Id. *hoc*.

Quid) Mallem si per Codd. 'liceret text. distributum int. personas ita:
Ch. age, fiat. De. quid? illa filia Amici etc.

26. *Eamus ad ipsam*.) Cf. supra III, 3, 29. *Aut scire aut nescire*. Formula significans, quaecumq. ratione scire. Sic Plaut. Epid. III, 1, 3: «sit ne quid, nec ne sit scire cupio.» Ah. indignabundus inclamat; ac nutu capitis, ob Nausistr. timeus loquitur, quod tardior frater non intellexit.

27. *Quid est?*) *Quid hoc tibi vis?* Ad. II, 1, 21. *Itane parvam fidem etc.* Plaut. Pseud. I, 5, 52. «*Parvam esse apud te mihi fidem ipse intelligo.*

28. *Vine sat. quaesitam etc.*) H. e. visne, me ultra nihil querere? Ita abruptis sermonem ac dubitationem. At Donst. ad h. l. notat: Hoc totum pro una persona quidam legunt.» Ac reuera incommodum vi-

detur, haec omnia, quae tam diverso argumento sicut, uni personae adscribere. Quapropt. aptius erit statuere, ut Chremes fratri sibi molesto respondet, *age, fiat*, h. e. ut supra, *Eamus ad ipsam*. Tunc Demipho, parum minuta animi concitatione, pergit, *quid? illa fil. Amici etc.* Et accipitur *illa filia sexto casu pro de illa fil.* Hent. III, 1, 53.

29. *Amici nost.*) Recte *Amici nostri* dicit, ne, nomine Chremetis appellato, rem sentiat Nausistrata. Recte. Laudantis fratrem, qui tandem aliquando in memoriam redit superiorum; cf. IV. 1. *Hano*, Nausistrata scilicet. Supra vs. 15. Quae cum illa loquatur; secund. vs. 2, 2. Igi-

Quidni?

CHREMES

Illa maneat?

DEMIPHO

Sic.

CHREMES

DEMIPHO

Ire igitur tibi licet, Nausistrata. 30

NAUSISTRATA

Sic pol commodius esse in omnes arbitror, quam ut
coeperas,
Manere hanc; nam liberalis visa 'st, cum vidī, mihi.
(*Nausistrata abiit*)

DEMIPHO

Quid istuc negoti 'st?

CHREMES

Iamne operuit ostium?

DEMIPHO

Iam.

CHREMES

O Iupiter.

Maneat) V. l. *Phanium*.

Coeperas) MS. Par. *eicere*. Glossm sapit.

Iupiter) Wz. Psr. Lindenbr. al. *Iupp*. C. G. u. *Iup*. per unum p.

sur. Hac particula solent sequentia priorib. annecti. Quod enim pluries constituerant senes, mittere Nausistratam ad Phanium colloquendam, id nunc denno commemorat Demipho faciendum. Alii Phanium mittendam opinantur. Falso.

30. *Quidni?*) Cf. Andr. II, 1, 15. *Illa maneat*; cf. vs. 16. *Ire igitur tibi licet*, sc. dumum. Atque inde Nausistratae opera non est opus. Nam mutata est Phanii causa eventu.

31. *In omnes*) Subiungunt quidam, nos. *Commodius esse in omnes*. Haec accipimus pro magis convenire,

magis prodesse. Andr. III, 3, 15; IV, 1, 4.

32. *Manere hanc*) Cf. infra 8, 33. *Parliberal*. Cf. suprs I, 3, 16.

33. *Quid ist. neg. est?*) Cf. Ad. IV, 5, 4, 8. Postquam abiit Nausistrata, Demipho fratri propius accedit, ut ab eo audiat, an verum sit, quod is Phanium sibi ex Lemnia uxore natam esse annuisset. *Iamne* op. ost. Meticulosus Chrem. est, ne uxor paulum sperta ianus susculcet. *Iam*, sc. operuit ostium. *O Iup.* «Haec uxore iam remota clarius exclamat Chremes,» DONAT.

Di nos respiciunt: gnatam inveni nuptam cum tuo filio.

DEMIPHO

Hem!

Quo pacto id potuit?

CHREMES

Non satis tutus est ad narrandum locus. 35

DEMIPHO

At tu intro abi.

CHREMES

Heus, ne filii quidem nostri hoc resciscant volo.

Narrandum) C. G. m. hic.

34. *Dii nos respic.*) Andr. IV, 1,
18. *Nupt. c. t. fil.*; cf. Hec. IV, 1,

19.

35. *Quo p. id potuit*) Sc. heri. *Ad narrand.* Illa scilicet quae ex Sophro-

na de Phanio audiverit eiusq. matre mortua.

36. *Intro*) Intelliguntur aedes Demiphonis, *Hoc rescisc.* Hec. V, 4, 18.

ACTVS V, SCENA 4

ANTIPHO

Laetus sum, ut meae res sese habent, fratri obtigisse,
 quod volt.
 Quam scitum 'st! eiusmodi parare in animo cupiditates,
 Quas, cum res adversae sient, paulo mederi posses.
 Hic simul argentum reperit, cura sese expedit.
 Ego nullo possum remedio me evolvere ex his turbis;

'*Ut*) L. antiq. ut ut. Sed Fa. unum ut, ex ratione versus detraxit.
Habent) Ed. an. 1469, *habeant*.

'*St*) V. I. *salubre*.

Eiusmodi parare) MS. Pal. quint. *huiusm. parere*.

Quas) Id. MS. *Quibus*.

Argentum) MS. quid. ap. We. ut.

Evolvere) C. G. m. *exsolvere*. Ibid. Mn. teste in lib. G. Fabricii ac Lollii.

Hic) MS. Lindenbr. *istis*. Itid. C. G. m.

«Antipho adolescens ignorans, quod comperta sit uxor sua secum loquitur, laudans fortunas Phaedriae.» EvGA.

1. *Laet. sum, ut meae res s. hab.*) Explic. Bent. Pro malo rerum meae statu; in quantum res meae me laetari patiuntur. » Ad. II, 2, 40. Et Cic. Orat. I, 25: «*res se praeclare habet.*» Itid. II, 67. *Fratri obtig. q. vult*; cf. Heaut. IV, 3, 5, *fratri*, «Intelligit Phaedriam patruelem.» WEST. Sic Sueton. Caes. 29: — «C. Marcello, qui fratri patruelli successerat.»

2. *Quam scit. est*) Cf. Heaut. I, 2, 36. *Cupidit. h. e. meretricii amoris.*

3. *Quas mederi*) Sic Priscian. cum accusativo antiquae, vid. lib. VIII. Et est *Quas* per hellenism. Similit. Virg. A. VII, 756: «*medicari cupidis ictum.*» *Cum res adversae s.* «Quam desideratae fuerint; id. est, quam horum penuria fuerit.» DONAT. *Paulo*. Adiectiv. nomen est sc. pretio. Quoniampe soluto, Phaedria potius erat sua amica.

4. *Hic*) Sc. Phaedria frater. *Simul* pro simul ac, quam primum. *Argent. reper.* Cf. supra 2, 13. *Cura sese expedit.* Cf. Heaut. III, 1, 8.

5. *Nullo remed.*) Cf. Andr. III, 1, 10. *Me evolv. ex his turb.* Conf.

Quin, si hoc celetur, in metu; sin patefit, in probro
 Neque me domum nunc reciperem, ni mi esset spes
 Huiusce habendae. sed ubinam Getam invenire pos-
 sum?
 Vt rogem, quod tempus conveniundi patris me capere
 iubeat.

Sim) L. antiq. al. *siem*. Sed Fa. *sim* metri causa.

Ostenta) Var. *ostensa*, *ostentata*.

Habendae) Be. *habendi* mire. Infra 6, 40.

Possum) Al. *possim*.

Iubeat) In mult. antiquis Be. monente, *suadeat*.

Eun. IV, 4, 55. «Est autem meta-
 phora a fili glomere translata.» WEST.
 Atque turbae in comoediis dicuntur,
 ubi res gerendae adeo implicitae sunt,
 ut vix eventus earum appareat.

6. *Quin, si hoc celetur*) Tangit ar-
 gentum Phormioni datum. *Si celet*,
sin. patefit. Constructio haec cf. supra
 I, 2, 66. *Patefit* pro *patefiat*; cf. IV,
 1, 18. Quod vero metrum excusat.
In probro sim, sc. apud patrem.

7. *Me dom. recip.*) Cf. supra IV,
 3, 1. *Nisi mihi spes ost.* Haec *spem*

ostenderat Geta; sup. IV, 4, siquid.
 Phormio, si vel maxime accipisset
 argentum, non erat ducturus Pha-
 nium, quod promiserat senibus.»
 WEST. *Ostent.* Cf. Eun. III, 5, 57.

8. *Habendae*) Cf. Andr. V, 3,
 8. Ad. IV, 4, 14. *Sed ubinam etc.*
 Cf. Andr. V, 6, 1.

9. *Quod temp.*) Par. in marg. «Tem-
 pore venire omnium rerum est pri-
 mum.» Cic. Fam. XI, 16: «ut tem-
 pus observaret epistolae tibi redden-
 dae.»

ACTVS V, SCENA 5

PHORMIO. ANTIPHO

PHORMIO

(*secum*)

Argentum accepi, tradidi lenoni; abduxi mulierem;
Curavi, propria ea Phaedria ut potiretur. nam
emissa 'st manu.

Nunc una mihi res etiam restat, quae est conficiunda,
otium

Ab senibus ad potandum ut habeam: nam aliquot
hos sumam dies.

Propria ea) Sic in libb. Be. In antiq. *ea propria*, absque synaloepha.

Potiretur) L. Bemh. *poteretur*.

Manu) V. I. *lenonis*.

Mihi res etiam) L. antiq. *res mihi etiam*.

Potandum) V. I. *ad convivandum cum Phaedria*.

« Haec scena iactationem Phormionis continet, quod consilia suis quae voluerit cuncta compleverit. » Evca.

1. *Argent. accepi*) A Demiphone. *Trad. lenoni*, pro redimenda puella. Supra III, 2, et 3, 24. *Abduxi mul.* Ad. II, 1, 44. Par. in marg. « fiduciam. » Supra II, 3, 89, 90.

2. *Propria*) Par. explic. « non communi cum alio: immo potius perpetua, ut Andr. V, 5, 4. Et Virg. A. I, 77: « Connubio iungam stabili, propriamq. dicabo. » *Emissa est manu*, « Proprie de servis et ancillis li-

bertate donatis, atque a potestate hari dimissis. » Wxst. Donaverat enim Phormio libertate puellam; id quod licebat emptori.

3. *Nunc una mihi res etc.*) Conf. Andr. V, 4, 37. *Conficienda*, perficienda. Reaut. IV, 5, 55. *Otium Absen. ut hab.* Par. in marg. « Ne me statim cogant Phanium ducere, et ita mihi sint molesti. »

4. *Hos sumam dies*) Cf. Ad. II, 4, 23, not. Eugr. « dilationem petam. »

ANTIPHO

Sed Phormio 'st. 'quid ais?

PHORMIO

Quid?

ANTIPHO

Quidnam nunc facturu 'st Phaedria? 5

Quo pacto satietatem amoris ait se velle absumere?

PHORMIO

Vicissim partes tuas acturu 'st.

ANTIPHO

Quas?

PHORMIO

Vt fugitet patrem.

Te suas rogavit rursus ut ageres; causam ut pro se
diceres.Nam potaturus est apud me. ego me ire senibus
SuniumDicam ad mercatum, ancillulam emtum, quam du-
dum dixit Geta, 10

'St) Be. ex optimis est. Sic etiam in C. G. m. Vulgo *facturus*, omissio est.
Par. ed. *factur's* male.

Absumere) Al. *sumere*.

Fugitet) I. *vi fugit et*.

Suas) L. anliq. *suam* sc. partem. Sed Fa. placuit *suas*, partes, quod est in
Bemb.

6. *Sed Ph. est*) Cf. supra I, 4, 7.
Est, pro *adest*. Ad. V, 1, 5.

6. *Satietat. amor. absumere*) H. e.
cavere ne satietate amoris corripatur,
tota possessione amica accepta. *Sa-
tietat.* fastidium, conf. Eun. III, 1,
13.

7. *Viciss.*) Bene *Vicissim*, cum
Phaedria Antiphonia causam absentia
coram patre tam fortiter defenderat.
Supra II, 1. *Part. tuas act.* « Trans-
latio ab actorib. sceucicia desumpta q.
d. t. imitatoria est. » WEST. *Vt fug.*
patr. Eugr. not. Quemadmod. in prop.

facinus duetne uxoris patrem fogisti,
etiam ille propi. meretricem abfutu-
rus est. »

8. *Te suas rogav. rurs. ut ag.*) Or-
do est, *Te rog. ut s. rurs. ag.* partes.
Subauditur, apud patrem.

9. *Potat. est ap. te*) Cf. supra vs.
4. *Apud me*; cf. Heaut. I, 1. *Sunium*,
Vid. ad Eun. I, 2, 35. Enil autem
Sunium oppidum ei aede Minervae
magnifica ei mercatu servor. antiqui-
tas celebratum.

10. *Ad mercat.*) Plaut. Poen. I,
2, 127. « Quia ap. aedem Veneris ho.

TERENT Com. Tom. II.

E c

Ne, cum hic non videant, me conficere credant
 argentum suum.
 Sed ostium concrepuit abs te.

ASTIRIO

Vide, quis egrediatur.

PHORMIO

Geta 'st.

Conficere) C. G. m. sup. script. *expandere*, quod it. pro gl. Bru. C. e. exhibet.

Quis) Be. qui ex auctorit. Faërii.

die est *mercatus meretricius.* » *Ancill.*
em. « usori Phario. » Par. *Quam*
stud. dix. Geta; cf. IV, 3, 60.

11. *Hic*) Athenis. *Conficere*, con-
 sumere, perdere. Sic Plaut. Capt. III,

5, 14. *Argent. suum.* Sc. quod da-
 tum fuerat Phormioni pro Phario
 duocenda uxore; cf. supra 3, 13, et
 quod ipse fatetur accepisse, supra
 vs. 1.

ACTVS V, SCENA 6

GETA. ANTIPHIO. PHORMIO

GETA

O fortuna! o fors fortuna! quantis commoditatibus,
Quam subito, hero meo Antiphoni ope vestra hunc
onerastis diem!

ANTIPHIO

Quidnam hic sibi volt?

GETA

Nosque, amicos eius, exonerastis metu.
Sed ego nunc mihi cesso, qui non humerum hunc
onero pallio;

Fortuna) V. I. *felix eventus fortunae.*

Nosque) MS. *We. nos quoque.*

Humerum) AL *umerum*, h. lit. praecissa.

« Haec scena totum solvit errorem, quod puella est cognita, quod conceditur Antiphoni. Nam Geta servus narrationem supponit, qua docet, quemadmodum cognitio sit effecta. » EVA.

1. *O fors fortuna*) Eun. I, 2, 54. *Fortuna* autem ipsa est *Des. Commoditas*. Cf. Eun. II, 3, 81.

2. *Hero meo Ant. hunc onerast. d.*) Per. hypallag. pro herum meum onerast. hoc die. *Onerastis*, cumulatistis. *Onerare commoditatib.* locutio comica est, ut, « onerare voluptatibus. » Plaut. Stich. IV, 1, 24.

3. *Quidn. h. sib. v.*) Andr. II, 3,

1, 6, 26. Hoc ad Phorm. loquitur Antipho, non audiente Geta. *Nosque*. Per partic. *que*, continuatio indicatur Getae sermonis. *Exonerast. metu*. Antithesis elegans. Plaut. Pseud. I, 3, 122: « onere hunc maledictis. »

4. *Mihi cesso*) Sic Plaut. Pseud. I, 3, 12: « It dies, ego mihi cesso. » Est autem *cessare* sibi q. d. se ipsum morari. *Hum. hunc, dextrumq. scilicet* sinistram. Patet ex Propert. I, 20, 44 ed. Broukhuis. « exserto humero, ubi al. leg. *dextro* humero. » Ita autem solebant festinantes palliati. « *Hum. h. onero pallio*; cf. Plaut. Capt.

Atque hominem propero invenire, ut haec, quae
contigerint, sciat, 5

ANTIPHO

Num tu intelligis? quid hic narrat?

PHORMIO

Num tu?

ANTIPHO

Nil,

PHORMIO

Tantundem ego.

GETA

Ad lenonem hinc ire pergam: ibi nunc sunt.

ANTIPHO

Heus, Geta!

GETA

Hem tibi!

Num mirum aut novum est revocari? cursum cum
istituieris,

ANTIPHO

Geta,

Num) Al. Non.

Istituieris) Wo. p. var. institeris.

IV, 1, 11: «eod. pacto, ut Cornici servi solent, Conliciam in colum pallium.» Vid. ad. Ean. IV, 6, 31. Sed Engr. omnino recordari iubet, palliatas hic intelligi personas Graecorum, non Romanor. togatas. Sermoquem quod attinet, Terentius, id quod probe West. notavit, accedit ad *πολυλογία* Plautinam, onerata, exonerat. onera dicendo.

5. Hominem) Sc. Antiphonem. Prop. inv. ut etc. Eod. fere modo Pamph. exultans Davum quaerit, cui ponticet, quid tibi ipsi obtigerit; cf. Andr. V, 6,

6. Num tu intellig. quid etc.) Cf. Andr. III, 1, 19. Tantundem ego; cf. Heaut. IV, 2, 9, not. Positem autem id in gestu est, ut ostendat, se de minimum quid intellexisse.

7. Ad lenon. h. ire perg.) Cf. supra I, 2, 62. Ibi nunc s. Par. suppl. «Antipho, Phaedria, Phormio.» Hem tibi, corrigentis. Itid. Plaut. Stich. V, 4, 46.

8. Num mirum aut etc.) Sensus, Vulgo ita fit, ut servus currens revocetur. Novum, inusitatum. Liv. XLV, 29.

GETA

Pergit herle. nunquam tu odio tuo me vinctes.

ANTIPHO

Non mares?

GETA

Vapula.

ANTIPHO

Id quidem tibi iam fiet, nisi resistis, verbero. 10

GETA

Familiariorem oportet esse hunc: minitatur malum.
Sed isne est? quem quaero; an non? ipsu'st.

PHORMIO

Congredere actutum.

ANTIPHO

Quid est?

GETA

O omnium, quantum est, qui vivant, hominum
homo ornatissime!*Pergit*) V. l. secum. AL. leg. *Pergin*. Post *herle* Bi. revoc. ex libb. quibusd.
curialis vernula est, qui me vocat.*Tu odio*) Pro *tu odio* an. Be. Cod. *hodie*.*Vapula*) Sic l. Bemh. et Vatic. At We. ex Leidens. *Vapulabis*. Itid. C. G.
m. nbi in marg. *vapulabo te si remansere*.*Hunc*) Vulg. praemitt. *qui*. Quod vero pronom. nec Be. libb. agnoscunt.*Phormio*) Be. continuit verba haec Getae, deleto nomine Phormionis.
Non placet.*Vivant*) L. Bemh. *vivont*.*Ornatissime*) Al. *honoratissime*.9. *Perg. herle*) Sc. revocare. *Nunq.*
tu od. t. me vinctes. Id est, nunq. per-
tinacitatus me revocare poteris. «Eves.
Odio tuo, odiosa tua importunitate.
Vid. Lexic. Plaut. Et Hor. Sat. I,
7, 6.10. *Vapula*) Cf. Eun. IV, 6, 4.
Festus notat, *Vapula* tam dici soli-
tum, quam vellent minitantibus si-
gnificare, se eos negligere et non cu-
rare. *Id quid tibi i. fiet*. Quod mihi
optes accidat libimet ipsi. Eun. V,
4, 26. *Resist*. Cf. Eun. II, 3, 46.
Verbero; cf. supra IV, 4, 3.11. *Familiar.*) «H. e. ita servum
ut nunc sum.» Eves. Nam familia
dicitur servorum. *Malum*; cf. Eun.
V, 5, 27, not. Et Plaut. Pers. V, 2,
35: «Cave sis me attinges: ne tibi
hoc scipions *Malum* magnum dem.»
Geta enim opusatur, se ab alio quod.
suae conditionis, non a domino vo-
cari.12. *Sed isne est*) Cf. Andr. V, 4,
4. *Ips. est*; cf. supra I, 3, 26. *Cong-*
red, acceda huc.13. *O omni. quant. est, qui etc.*)
Periphrasis comica, pro quotquot vi-

Nam sine controversia ab Dis solus diligere, Antipho.

ANTIPHO

Ita velim; sed, qui istuc credam ita esse mihi dici
velim. 15

GETA

Satin' est? si te delibutum gaudio reddo.

ANTIPHO

Enicas.

PHORMIO

Quin tu hinc pollicitationes aufer, et quod fers, cedo.

GETA

Oh,

Tu quoque aderas? Phormio.

PHORMIO

Aderam; sed tu cessas?

GETA

Accipe, hem. (*tussit*)

Vt modo argentum tibi dedimus apud forum, recta
domum (*ad Phormionem*)

Enicas) C. G. m. *enecas*. Sup. scr. *me*.

Quoque) L. antiq. *hic*. Non hab. Bemb.

vunt. *Quant.* est sc. hominum. Heaut. IV, 4, 6. Geta est maxim. adulator. *Ornatiss.* *Ornatissimi* dicuntur qui maxime huiusmodi rebus instructi sunt, quas gloriam et magnam laudem exultationis pariunt. Flor. I, 7, ubi Duker. H. l. servus beatissimum praedicat ac felicissimum, matrimonio concessio.

14. *Nam*) Partic. haec in vulgato usu est, serviens explicationi prioris. *Sine controversia* = sine dubitatione, sine quaestione. » Evon. *Ab Dis sol. dilig.* Cf. Andr. V, 6, 9. *Diligere* pro diligere.

15. *Ita velim*) Sc. esse. Per mod. optativum. *Qui*, quomodo.

16. *Satin' est*) Absolute dicit. sine dativ. Mor. Sat. I, 10, 76. *Delibut.*

gaud. » Ad animum transtulit, quod est corporis. Nam *delibutus* unctus dicitur. » DONAT.

17. *Quin tu auf.*) Cf. Heaut. V, 1, 17. H. e. omittit. Supra I, 4, 45. *Pollicitation.* Quas scil. Antiphoni velut beatissimo hominum fecerat. *Quod fers*, h. e. quod novi mihi adfers. Supra III, 2, 5. Explic. Engr. » promissiones tolle et rem potius narreto. » Oh, Geta a Phormione occupatus, quem non viderat.

18. *Sed tu cess.*) Novi quid adferre. *Accipe*, ausculta.

19. *Modo argent.*) Huic narrationi initium est, unde oportuit, sumptum. » Evon. Hoc transactum fingitur post scenam. Nam de argento illo dato val. accepto nihil commemo-

Sumus profecti. (*ad Antiphonem*) interea mittit herus
me ad uxorem tuam. 20

ANTIPHO

Quamobrem?

GETA

Omitto proloqui. nam nihil ad hanc rem est, Antipho.
Vbi in gynaeceum ire occipio, puer ad me adcurrit
Mida,
Pone apprehendit pallio, resupinat; respicio, rogo,
Quamobrem retineat me. ait, esse vetitum intro ad
heram accedere.
Sophrona modo fratrem huc, inquit, senis introduxit
Chremem, 25

Gynaeceum) V. I. *ad locum mulierum.*

Pone) C. G. m. *me c. gl. retro.*

Heram) We. p. var. *ad ead.* Quod depravatam forsitan est ex, *aderam*,
quomodo exhib. MSS.

ratum est, nisi quod supra 3, 13. Demipho dixisse, et 5, 1, Phormio accepisse testatur. Sed recte dicit, *dedimus*, *Sumus profecti*, non *dedi*, *Sum profectus*, quia una fuit dominus. *Argent. ap. forum.* Romae erant in foro tabernae argentariae, unde semper, quantum sibi quisque commodum putaret, pignore posito, petere licebat. Huiusmodi tabernas commemorat Livius XXVII, 21. *Proficisci* pro ire. Cic. div. I, 30: «ad somnum proficisci.»

20. *Interea*) Par. in marg. «Priusquam ipse Demipho domum iret. Mitt. her. me ad ux. t. Huius rei mentio est supra 3, 12. *Herus*. Par. suppl. «Antipho.» Haud dubie per errorem. Nam Demipho intelligi liquet.

21. *Omitto proloqui*) Cf. Eus. V, 5, 19. *Nih. ad hanc rem est.* Sub-

audi, quam narraturus unuc sum. Est autem formula sermonem abrupte-
pentis etc.» West. Andr. II, 6, 18.

22. *Vbi in gynaeceum etc.*) «Γυν-
αῖκᾶς graece, latine mulier. Inde *gynaeceum* locus, ubi mulieres operan-
tur.» Euseb. Et conf. Nep. Praefat. *Puer*; cf. Ad. III, 2, 56. *Mida*, s. Midas graece nomen fuit olim regis ditissimi Phrygiae; quod h. l. seruo inditum est.

23. *Apprehend. pallio*) Plaut. Epid. I, 1: «quis properantem me *prehen-
dit pallio?* Supra vs. 40. *Resup. resp.*
rogo. *Asyndeta*; cf. Andr. I, 5, 50. *Resupin.* Liv. IV, 10: «adsurgentem
regem ambone *resupinat.*»

24. *Retin. me*) Cf. Heaut. II, 4,
23. *Ad heram*; Phanium sc.

25. *Senis*) Demiphonis. *Intro-*
dux. Cf. Eus. V, 2, 70.

Eumque nunc esse intus eum illis. hoc ubi ego au-
divi, ad fores
Suspendo gradu placide ire perrexi, accessi, adstiti,
Animam compressi, aurem admovi, ita animum coepi
attendere,
Hoc modo sermonem captans.

ANTIPHO

Eu, Geta.

GETA

Hic pulcherrimum

Facinus audiui: itaque paene hercle exclamavi
gaudio. 30

ANTIPHO

Quod?

GETA

Quodnam arbitrare?

ANTIPHO

Nescio.

GETA

Atqui mirificissimum:

Intus) C. G. m. *Intro.**Hoc*) Id. *haec.**Adstiti*) Par. ed. *astiti.**Eu*) L. antiq. *euge* pro *eu*. Supra II, 3, 51.

Quodnam) In Ed. 1469 We. testatur esse, *A. Quid? G. quidnam* etc. In C. G. m. praenotatum est *Phor(min)* ante *Quid?* Sed rectius vulgo *Antiphonis* nomen praefigitur; quippe qui *Getae* proxime interroganti confestim respondet, *nescio*.

26. *Intus cum illis*) Scilicet *intus* esse putantur *Sophrona* ac *Phanium*. *Ad fores accessi*; cf. *Hec.* III, 1, 35, ubi similis auscultandi opportunitas.

27. *Suspendo gradu*) Hoc modo graditur felis ap. *Phaedr.* II, 4, 18: «*suspendo pede.*» Et *Senec. Nat. Qu.* VII, 31. *Tenero et molli ingressu suspendimus gradum.* *Placide*, leniter. *Plaut. Pseud.* I, 3, 13: «*placide ire.*» *Adstiti*; cf. *Resut.* V, 2, 7.

28. *Anim. compressi*) *Vti animam,*

ita in *Heant.* III, 3, 29, *manus comprimere* dicitur. Similit. *Cic. de Orat.* I, 61: «*Spiritum repressi.*» *Aurem admovi* sc. foribus. Haec omnia fecit, ut melius audiret.

29. *Sermon. capt.*) Cf. *Andr.* II, 4, 1. Et *Plaut. Cas.* II, 8, 8: «*Captandus est horum clanculum sermo mihi.*» *En* *Blandientis interiectio.* *Pul. her. Facin. Facinus* in utramque part. et *Ciceroni* usurpatum.

31. *Quodnam arbitrare*) *Se. facinus*

Patruus tuus est pater inventus Phanio uxori tuae.

ANTIPHO

Hem,

Quid ais?

GETA

Cum eius consuevit olim matre in Lemno clanculum.

PHORMIO

Somnium! utin' haec ignoraret suum patrem?

GETA

Aliquid credito,
Phormio, esse causae; sed me censent potuisse omnia 35
Intelligere extra ostium? intus quae inter sese ipsi
egerint.

ANTIPHO

Atque hercle ego quoque illam inaudivi fabulam.

GETA

Immo etiam dabo,

Utin') V. I. an uti.

Haec) Quoniam Be. Codd. utin' haec, ut haec.

Intelligere) Al. script. Intelleg. ab ctymo leg.

Inaudivi) Sic Donat. In l. antiq. audivi. Verba Atque — fab. Be. ex Cod. Acad. Antiphoni tribuenda esse censet.

esse. Enn. II, 3, 44. *Atqui*; cf. Andr. II, 6, 4. *Mirificiss.* inusitate pro mirificatiss. Sed venia datur uri servili. It. comice Accius, « magnificissime. »

32. *Inventus*) Cognitus. Hem. Cum magna admiratione.

33. *Quid ais*) Sic it. Chremes de re nova commotus in Heaut. V, 1, 27. *Cum ei. consuev.* Cf. infra 8, 49, et 9, 15. Verb. consuescere in re venera; it. Plaut. Amph. V, 1, 70: « cum Alcmena clam consuevit. »

34. *Somnium*) Vanum est quod loqueris. *Utin' haec ignor.* etc. « Phra-

sis elliptica pro Itane rudis erat, ut ignoraret patrem suum? WEST. Hec. I, 1, 9.

35. *Esse*) Subesse causae, eum ignoravit patrem.

37. *Inaudivi*) *Inaudire* verb. Plauto usitatum. Quod vero West. adhiberi docet de reb. occultis, qualis esset consuetudo inter Chrem. et Lemniam uxorem. *Fabulam*; cf. Andr. V, 4, 22. Heaut. II, 1, 10. Rem fabulosam esse putat, quae aegre mereat fidem. *Dabo, dicam*, narrabo. Heaut. Prol. 10.

Quo magis credas : patruus interea inde huc egredi-
tur foras ;
Haud multo post cum patre idem recipit se intro
denuo ;
Ait uterque tibi potestatem eius habendae se dare. 40
Denique ego sum missus, te ut requirerem atque
adducerem.

ANTIPHO

Hem !

Quin ergo rape me. quid cessas ?

GETA

Fecero.

ANTIPHO

O mi Phormio ,

Vale.

PHORMIO

Vale, Antipho: bene, ita me Diament! factum gaudeo.

Huc) G. Fabric. tuetur intro. Mu. his pro huc.*Habendae*) Fa: ed. exhibendae ex Cod. Bemh.*Se dare*) Al. dari bmisso se.*O mi Phormio*) C. G. m. invert. o Ph. mi.*Factum*) Post factum plurimi distinguunt. Ego aliter. Nam videtur factum gaudeo speciem formulae mihi habere; cf. supra III, 2, 9. Andr. I, 1, 13.38. *Inde*) Par. in marg. « Ex gymnecio in aedib. Demiphonis.40. *Habendae*) Cf. supra 3, 8. Et Cic. Fam. X, 13: « Vi prim. Potestas data est laudandae dignitatis tunc.41. *Requir.*) Cf. Ad. III, 4, 65. *Adduc.* sc. ad senes ipsos. *Hem* laudantis exsultantisque.42. *Quia ergo*) Iunctae haec par-

ticipulae inserviunt hortationi. Curt. V, 7: « quoniam igitur ulciscamur Graecos. » Rape me, exsultantis gaudio. Eun. II, 3, 86. Fecero, pro faciam. Heaut. I, 1, 122.

43. *Vale*) Cf. Heu. I, 2, 122. *Fact. gaudeo.* Inge se suppl. bene factum esse tibi gaudeo. Aliter Eun. III, 1, 58, 59.

ACTVS V, SCENA 7

PHORMIO

Tantam fortunam de improvise esse his datam?
Summa eludendi occasio 'st mi nunc senes,
Et Phaedriae curam adimere argentariam;
Ne cuiquam suorum aequalium supplex siet.

Scena 7.) Hanc scenam separatim a ceteris edid. Fs. Bo. Par. ac Schmied-der; qui vero incipit a verbis, *Bene ita me Di ament* scenae prioris. Quod ipsum ex Eun. IV, 1, facile probetur. Veruntamen video hanc scenam in C. G. n. ut in al. complurib. priori continuatam.

Hic) C. G. m. h. *hinc*, ut solet. Hec. V, 1, 19. Ibid. Bru. C. e. hoc uno tantum loco; nisi forte illinc desumptum.

Eludendi) Cod. quid, ap. We. *ludendi*.

Hac scena Phormio novum consilium invenit, quo senes non reddito argento eludat.

1. *Tant. fortun.*) Cf. Andr. I, 5, 10. Est non tam gaudium, quam admiratio improvisae alior. fortunae, qua Phormio, ut homo parasitus, afficitur. Igitur non placent mihi, qui haec verba, *Tant. fortunam* etc. putant com gaudeo praecedente esse innuenda. *Hic*. Scilicet Antiphoni et uxori cum patribus. Quoad construction. vid. Andr. IV, 3.

2. *Summa elud. occasio est* etc.) Enamque. *eludendi occasio est*, ut fingat Phormio velle se eam ducere uxorem, quae iam a viro avelli non potest; ita

ut, quum illi non dederint uxorem, necessario dotem amittant.

3. *Adimere*) *Ἀναξίουδου*, pro adimendi. *Curam argentar.* Eod. sensu Plant. Pseud. I, 3, 65: «inopia *argentaria*». Nota, non solvendam significari pecuniam, quae iam dudum soluta erat pro Phaedria lenoni; sed cf. scen. 5, quomodo argentum illud non reddatur senib. deceptis.

4. *Ne suppl. sit*) Vide quam propitius Phormio iuveni est, ad causam vero patribus eludendam. *Cuiq. wor. aequal.* Supra enim Geta dixit, *In terea amici* etc. IV, 4, 12. *Suppl. siet.* «Vt nimirum dent illam summam senibus reddendam.» WAST.

Nam idem hoc argentum, ita ut datum 'st, ingratiis
 Ei datum erit. hoc qui cogam, re ipsa reperi.
 Nunc gestus mihi voltusque est capiendus novus.
 Sed hinc concedam in angiportum hoc proximum.
 Inde hisce ostendam me, ubi erunt egressi foras.

(*ad spectatores*)

Quo me adsimularam ire ad mercatum, non eo.

P1) C. G. m. et Bru. C. e. explic. *mihī*.

Ingratiis) Vulg. *ingratis* Eun. II, 1, 14.

Ei) *Ei* recte, sc. Phaedriae. Al. *His* perperam.

Hinc) Al. *hic* invito Terentio; cf. Eun. I, 2, 126. Heaut. III, 3, 11.

Hoc) Duo Be. Codd. *hunc*. Non inepte. Dicitur enim *angiportum* et *angiportus*.

5. *Ita ut dat. est*) Conf. supra 3, 13. *Ingrat.* i. q. invite. Cic. Quint. 14: «extorquendam est invito et *ingratiis*.» Totum autem sic intellige, *P1* *ingratiis* i. ab invitis senib. *Dat. est, ita ingratiis* senum *Ei dat. erit*, aut nunq. illis reddetur.

6. *Hoc qui cog.*) «Hoc unde agam et perficiam, ipsa ratione cognovi.» Evon. *Re ipsa rep.* Sic Ad. V, 4, 6.

7. *Nunc gestus etc.*) Cf. Plaut. V, 2, 149. *Gestus*. Quo scilicet denotatur motus quidam corporis, vid. Cic. de Or. II, 57. *Vultusque*; conf. Cic.

Fam. XII, 30, ubi Ernesti: oris conformatio ex animi habitu orta. Sed aliter h. l. Nam Phormio tenet non verum vultum, sed simulatum.

8. *Hinc conced.*) Cf. Heaut. III, 3, 11.

9. *Hisce*) Senib. nempe Chremeti et Demipho. *Egressi for.* scil. ex aedib. Demiphonia.

10. *Adsimular.*) Vid. supra 5, 10. *Non eo* pro non ibo temp. praesens pro futuro. De hac re exemplis illustrata vid. Sanct. Min. I, 14.

ACTVS V, SCENA 8

DEMIPHO. PHORMIO. CHREMES

DEMIPHO

Dis magnas merito gratias habeo atque ago,
 Quando evenere haec nobis, frater, prospere.
 Quantum potest, nunc conveniendus Phormio est,
 Priusquam dilapidet nostras triginta minas,
 Vt auferamus,

PHORMIO

(prodit)

Demipphonem, si domi est, ⁵
 Visam, ut, quod... (interpellatur)

DEMIPHO

At nos ad te ibamus, Phormio.

Dilapidet) Cod. Bemb. *dilapidat*.

« Haec scena concertationem habet senum ac Phormionis. Illi enim argentum repetunt, hic pugnat ex pacto, uti aut argentum perdant, aut uxorem dent. » Evon.

1. *Dis magna merito etc.*) Cf. Eun. III, 1. Ad. I, 3, 41.

2. *Quando*) Quoniam. Sic Plaut. Amph. I, 1, 284. *Even. prosp.* Conf. Andr. V, 6, 4.

3. *Quant. pot.*) Sc. fieri. Vid. ad Eun. II, 3, 86. *Conven. Ph. est.* Conf. Eun. III, 2, 14. Et Liv. I, 58: « Collatinus Romam rediens ab augurio uxoris erat conventus. »

4. *Priusq. dilapid. nostr. etc.*) Cf. supra 2, 4, 5. *Dilapidet*, disperdat. Translat. inde est verb. quod lapides sine cura, temere iacimus atque ita disperdimus. Supra 5, 11. *Nostr. trig. minas*. Quas scilicet ambo senes pro sua quisque parte contulerant. Supra IV, 3.

5. *Vt aufer.*) H. e. Vt rursum ei eripimus. Henuit. IV, 8, 9. *Demiph. si domi est, Vis.* Eod. locot. Eun. III, 4, 7.

6. *Vt quod*) « Nisi interpellasset sermonem Demipho, dicturus erat Phormio, ut quod de uxore ducenda

PHORMIO

De eadem hac fortasse causa?

DEMIPHO

Ita hercle.

PHORMIO

Credidi.

Quid ad me ibatis? ridiculum. an veremini,
Ne non id facerem, quod recepissem semel?

Heus, quanta quanta haec mea paupertas est, tamen 10
Adhuc curavi unum hoc quidem, ut mi esset fides.

CHREMES

Estne ita, ut dixi, liberalis?

DEMIPHO

Oppido.

Credidi) Hunc vers. Be. integrum dat Phormionis personae. Nos praefec-
rim. vulgat. lectionis distinctionem personarum.

Veremini) L. antiq. *verebamini*. Gu. hunc v. ponit inter sdalterinos.

Quanta quanta) Sic geminat l. antiq. Id. l. teste Fs. unum exhib. *quanta*,
detracto altero. C. G. m. *Heus heus, quantacunque*.

Curavi unum) Id. colloc. un. *curavi*.

Estne) L. antiq. *ea*. Omitt. Fa. Bo. al. Ab hoc vs. Bi. scenam incipiant se-
quentem.

dictum et constitut. inter nos est,
cum nunc ducam, vel simile quid.
West. *di*, occupantis. *Ibamus*, im-
perfect. temp. pro fut. ituri eramus.

7. *De ead. causa etc.*) « Simulat
se credere, senes cum ipso scuros,
ut mox Phanium sducat. » Bip. *Ita*
hercle. Demipho ex sua ipsius, non
ex Phormionis sententia consentit.
Credidi, assentientis, sed animo
averso.

9. *Quid*) Ellipsis propter *Quid ri-*
dicul. Plinius Hest. II, 3, 113.

9. *Recepiss.*) Par. in iurg. promi-
sissem. Liv. XL, 35. Hoc solum pro-
misisse Phormionem, uterq. senes
per Gelam audire, supra 4, 3.

10. *Quanta quanta*) Cf. Ad. III,
3, 40. Sic Gr. ὅσων ὅσων. Quae sen-

tentis hoc vs. et sequenti comprehen-
ditur, esd. fere illa est. Eunii Annul.
X: « Ille vir haud magnam ee, sed
plenu fidei. »

12. *Estne ita etc.*) Chremes a Phor-
m. egreditur, quo introductus erat, su-
pra 6, 25. *Ita ut dixi*. Fingitur di-
xisse, tum forsitan, cum ex sup. V,
3, 35; cum fratre ad narrandum se-
cessit. *Liberal*. Hoc *liberalis* vario
interpretatur, modo de facie Phaniis
vel modestia matronali, modo de in-
genio eius, pudore ac vultu modesto
honestoque, aut de aliis rebus, quas
non aequae putent ad servos ancillasve
pertinere. *Oppido* sc. *liberalis*. Etiam
Demipho eam vidit. Hoc patet ex
sup. 7, 9.

PHORMIO

Idque adeo advenio nuntiatum, Demipho,
 Paratum me esse. ubi voltis, uxorem date.
 Nam omnes posthabui mihi res, ita uti par fuit, 15
 Postquam, tantopere id vos velle, animadverteram.

DEMIPHO

At hic dehortatus est me, ne illam tibi darem.
 Nam qui erit rumor populi, inquit, si id feceris?
 Olim cum honeste potuit, tum non est data.
 Nunc viduam extrudi turpe est; ferne eadem omnia,
 Quae tute dudum coram me incusaveras, 21

PHORMIO

Satis pol superbe illuditis me.

DEMIPHO

Qui?

PHORMIO

Rogas?

Advenio) L. antiq. *Itaque ad vos venio*. Multi ll. et in his Vict. pro *Itaq.*
hab. Idque. Bemb. *Idque adeo*.

Satis) Al. ex Donat. *Satin'* per interrogat. Itid. C. G. m.

13. *Idq. adeo* etc.) Hic continuat
 Ph. orationem suam a secib. supra
 vs. 12 interpellatam.

14. *Par me esse* etc.) Cf. supra II,
 3, 80. *Vbi vultis*, officiose atque hu-
 maniter. Eon. III, 2, 7, 11.

15. *Posthabui*) Postposui. Ad. II,
 3, 9. Simulat veterator, se gratum
 id illis facere, quo satis graveatur.
Ita uti p. f. Hec. V, 1, 13.

16. *Tantop. id vos velle*) Nuptias
 meas cum Phanio, relictas priore
 sponsa mea. » West. Supra IV, 3,
 70. Verget autem dolose nuptias, quas
 sibi non fieri scil.

17. *At hic*) Hoc diceas fratrem
 intueatur. Supra 2, 11. *Dehortat.*
 est. Non solum Chremes, sed etiam
 Neaistrata dehortata erat; cf. scen. 3.

18. *Qui erit rum. pop.*) Sic Andr.
 I, 2, 14.

19, 20. *Olim cum honeste* etc.)
 Sensus, Quod olim honeste potuit
 fieri, ut virgo tibi daretur in matri-
 monium, Nunc viduam etc. Supra
 IV, 4, 11. *Viduam*, separatam a
 viro. Certe quae extrudebatur, ante-
 quam nuberet Phormioni, vidua
 erat. » West. Sed et senex ficta nec
 vera dicit Phormioni. *Extrudi turpe*.
 Longe aliter Demipho supra II, 3, 78.

21. *Quae me incusav.*) Verb. *in-*
cusare cum gemino accusativo vid.
 Perizon. ad Sanel. Min. II, 5, 6.
Quae tute dudum etc. Huiusmodi suot
 inter alia, III, 2.

22. *Superbe illud. me*) Quasi non
 legib. cisetis obnoxii. *Superbe* i. q.

Quia ne alteram quidem illam potero ducere.
Nam quo redibo ore ad eam, quam contemserim?

CHREMES

Tum autem Antiphonem video ab sese amittere 25
Invitum eam, inque.

DEMIPHO

Tum autem video filium
Invitum sane mulierem ab se amittere.
Sed transi sodes ad forum, atque illud mihi
Argentum rursum iube rescribi, Phormio.

PHORMIO

Quod? nae ego discripsi porro illis, quibus debui. 30

Discripsi) Ita l. Remb. In antiq. perscripsi. Codd. Fa. descripsi.

regie. Sic Cic. I, 12; et Liv. I, 54:
«invisam profecto superbiam regiam
civibus.»

24. Quo red. ore) Cic. Phil. VII,
8: «Quo ore ille vos poterit, quibus
vicissim vos illum oenlis intueri?»
H. l. impudenter repeterem repudia-
tam. Supra IV, 3, 70, quam contems.
Cf. Andr. I, 5, 13, 14.

25. Tum autem etc.) «Haec Chre-
mes inasurrit Demipho, Phor-
mione non audiente. Laudat Priscian.
Inst. Gr. lib. X.» WAST. Tum, dein-
de. Ut altero argumento instet Phor-
mioni. Ab sese amitt. Invitum eam;
cf. supra 3, 17.

26. Inque) Cf. Menant. IV, 7, 1,
not. Ridiculum est, alteram senem
submisce verba praecire, quae alter
elara voce reddit Phormioni.

28. Transi ad for.) Cf. Hec. II, 2,
fn. Illud Argent. Videlicet quod a
Demipho datum fuerat Phormioni;
cf. supra 3, 13.

29. Rurs. iube rescribi) Rescribi
reddi, seu per mensae scripturam
dari iube rescribi. Quoniam ad nume-
rationem pecuniae antecedit scri-
ptura, rescribere dicebant pro nu-
merare. «Dox. Cf. Hor. Sat. II, 3,
75, ubi et hic Terentii locus a scho-
liasta laudatur. Par. in marg. «Cave
mihi a mensa redditum iri. Id autem
Demipho volebat, ut sibi summa
triginta minarum parasiti nomine
debitoris rescriberetur. Vid. Salmas.
de foen. trapezitico.

30. Quod?) Sc. argentum. *Discri-*
p. ill. quib. dab. H. e. adscripai con-
festim quod acceperam, creditorib.
singulis meis solvendum; atque ita
expunxi nomina, quib. debebam vid.
Turneb. Advers. IV, 13. *Discripsi.*
Hoc verb. distributionem ac divisio-
nem notare videtur, quod ea signi-
ficatione Gruterum quoque placet ad
Cic. de Senect. 2, praec. describere.

DEMIPHO

Quid igitur fiet?

PHORMIO

Si vis mi uxorem dare,
 Quam despondisti, ducam; sin est, ut velis
 Manere illam apud te, dos hic maneat, Demipho.
 Nam non est aequum, me propter vos decipi,
 Cum ego vestri honoris causa repudium alterae 35
 Remiserim, quae dotis tantundem dabat.

DEMIPHO

In malam rem hinc cum istac magnificentia,
 Fugitive, etiamnum credis, te ignorarier
 Aut tua facta adeo?

PHORMIO

Irritor.

DEMIPHO

Tunc hanc duceres,

Alterae) Sic vulg. Heaut. II, 3, 30. Iu Bemb. Vict. al. *alteri*.

Remiserim) V. l. *renunciaverim*.

In) Be. *In* contracta pro *Isne*. Heaut. IV, 6, 9. Magis equid. putaria rectius intelligend. esse *I in*. L. antiq. *I hinc in mal. rem*. Sic it. C. G. m.

Etiamnum) L. antiq. *nunc* pro *nam*.

Ignorarier) V. l. *a nobis*.

31. *Quid igit. f.*) Supra I, 4, 41.

32. *Quam despond.*) Recte *despondisse* dicebatur, qui dotem dederat; cf. supra IV, 5, 11.

33. *Manere ill. ap. te*) Cf. 2, 11, et 3, 32. *Dos hic man.* Gesto adiuvandum; se enim indigitat, dicendo *hic*. Quasi id dicat: nunquam recuperabitis eam.

35. *Vest. hon. causa*) Pro in vestrum honorem; vid. Duker. ad Flor. I, 3. *Repud. alt. Remis.* Cf. IV, 3, 72.

36. *Quae dot. tantund. dab.*) Conf. supra IV, 3, 52.

37. *Isne in mal. rem*) Conf. supra

II, 3, 21, et Andr. II, 1, 17. *Cum ist. magnific.* Andr. V, 4, 38, ubi vid. nota *magnificentia*, vana verba, inutilia. Doc. vert. « *rodomontades*. » Eun. IV, 6, 3.

38. *Fugitive*) Cf. Eun. IV, 4, 2. *Etiamnum* pro adhuc. *Cred. te ignor.* Cf. Heaut. I, 1, 53. Eun. V, 8, 59. *Ignorarier*. Cum paragoge *er*; vid. Par. Lexic. Plaut.

39. *Aut tua facta*) Sc. credis ignorari? Omnia enim iam, agnita Phormio, senibus innotuerunt. *Irritor*. Hoc verb. nonnulli ab ira deducunt, vel ab *ἰρεβίζις*, provocare, iram commovere. Supra II, 1, 10. Proprie

TERENT. COM. TORN. II.

F f

Si tibi data esset?

PHORMIO

Fac periculum.

DEMIPHO

Vt filius

Cum illa habitet apud te, hoc vestrum consilium fuit. 40

PHORMIO

Quaeso, quid narras?

DEMIPHO

Quin tu mi argentum cedo

PHORMIO

Immo vero uxorem tu cedo.

DEMIPHO

In ius ambula.

PHORMIO

In ius? enimvero si porro esse odiosi pergitis.

DEMIPHO

Quid facies?

PHORMIO

Egone? vos me indotatis modo

45

Data esset) L. Bemb. *daretur*. Codd. Be. *data esset*.

Cedo) C. G. m. *cede*. Sup. scr. *da*.

Cedu) Id. *cede*.

In ius) Sic Par. per interrogat. At Lindenbr. *In ius!* Placet autem admirantis repetitio, ut v. 8. Quo magis miror, hoc *In ius* posterius, quod tam convenienter Comico nostro repetitum sit, ab Anglo omitti. Nec sufficiunt cur omiserit causae adlatæ, Andr. V, 4, 19.

de canibus dicitur; vid. Notins. Vnde Persius literam r, caninem dixit. Sed Daë. pro more suo liberius vertit: «Vous m'échauffez les oreilles.»

41. *Cum illa habit.*) Cf. Andr. V, 3, 18. *Habit. ap. te*. Eod. sensu quo in Hec. V, 1, 17. *Meum receptas filium* etc. Id vero dicere vult senex, Vt ab illo haberet, unde viveret lenius.

42. *Quaeso quid narras?*) «Faceta iustitia.» WEST.

43. *In ius ambula*) Sic Plaut. Curc.

V, 2, 23: «*Ambula in ius*. Atqui *ius* dicitur locus, in quo ius redditur. Synecdoche.

44. *Enimvero si porro* etc.) «Comminatio est cum aposinpesi» WEST.

45. *Quid fac.*) Cf. Ad. IV, 7, 28. *Indotatis*, ut Phanio. Dicit autem quasi de universis. Sed *indotata* Phanium erat, nondum filia ea Chremetis cognita. *Indot.* pro non *dotata*; cf. Ad. III, 4, 62. *Indiscente*. Supra I, 2, 70.

Patrocinari fortasse arbitramini;
Etiam dotatis soleo.

CHREMES

Quid id nostra?

PHORMIO

(ironice)

Nihil.

Hic quendam noram, cuius vir uxorem...

CHREMES

Hem!

DEMIPHO

Quid est?

PHORMIO

Lemni habuit aliam.

CHREMES

Nullus sum.

PHORMIO

Ex qua filiam

Suscepit; et eam clam educat.

CHREMES

Sepultus sum,

50

Vir) C. G. m. viri.

Educat) Legit. etiam eduxit, quo verbo Terentius sibi quoque usus est. Et adnotavit interpres in Adelph. « veteres educere dixisse, quod nos educare ». Haec Mu.

46. Patrocinari) Vid. Vlpian. in Pandect. Et cf. supra II, 1, 77.

47. Dotat.) H. e. dote auctis ornativae. Qualem scilicet nunc esse filiam Chremetis, Phormio ex supp. satis cognovit. Mire Eagr. interpretatur: Dotatis vero i. e. uxori Chremetis, cui patrocinari volebat pro dendo rivalem.» Nihil. Quasi nullius momenti, quod tamen Chremeti valde doleat.

48. Hic) Athenis. Quand. nor. Contra Eun. III, 5, 5. Boecklerus hanc comicam esse mimesin bene videt narrantis, Facete enim Phormio in-

cipit, a quib. certe vocibus, *quandam, quidam*, olim vulgo huiusmodi narrationes incipiuntur. Supra I, 2, 45. Add. Andr. I, 3, 16. Eun. III, 2, 30. *Quandam*. Innuit Neusistretam. *Uxorem*. Sermo Phormionis hic interruptus versu seq. continuatur. *Hem*, ingemiscens. Supra IV, 1, 19. *Quid est*, non quaerentis; quod scit; sed perturbati de re patefacta.

49, 50. *Ex qua fil. suscep.*) Conf. infra 9, 18. *Suscep.* pro habuit. *Sepult. sum.* Metaphorice it. Vellei. Pat. II, 90: « bella sepulta i. e. confecta, finita. H. i. est exclamatio hyperbolica.

PHORMIO

Haec adeo ego illi iam denarrabo.

CHREMES

Obsecro!

Ne facias.

PHORMIO

Oh, tune is eras?

DEMIPHO

Vt ludos facit!

CHREMES

Missum te facimus.

PHORMIO

Fabulae!

CHREMES

Quid vis tibi?

Argentum quod habes, condonamus te.

PHORMIO

Audio.

Quid vos, malum! ergo me sic ludificamini,

55

Inepti, vostra puerili sententia?

Nolo, volo; volo, nolo rursum: cape, cedo

Malum) Bru. C. e. gl. exclamatio. C. G. m. in marg. exclamando. Hi duo Codd., ut h. l. ita alias et in explicationib. et in lectionib. parum differunt, saepissime conveniunt.

Cedo) C. G. m. cede, cape.

51. *Haec adeo*) *Adeo* usurpat, secundo loco pro vero, profecto. Cic. Verr. VI, 64: «Id adeo ex ipso ICTO cognoscite.» Vid. ap. Tursellin. qui addit, vim huius particulæ saepius sentiri facilius quam exprimi. *Ego ill. l. denar. sc.* uxori eius viri. *Obs.* *Ne fac.* Cf. Heaut. V, 5, 4, 5.

52. *Oh, tune etc.*) «Sarcastice fingit se nescire, quod dudum ex Geta intellexerat.» WEST. *Lud. fac. sc.* nobis, vel, illudit nos, Andr. III, 1, 21.

54. *Argent. quod hab. cond. te*)

Placatum sibi volunt, modo ut taceat. *Condon. te;* vid. ad Eun. Prolog. 17. Notetur insuper, Terentium cum Plauto dicere, *condonare* aliquem, non alieni, ut alias solemne. *Audio;* cf. Andr. III, 3, 20.

55. *Me sic ludificam*) Cf. Eun. IV, 4, 49.

56. *Puerili sent.*) Andr. II, 6, 18. *Puerili, levi.* Menander: Παιρ-
τάντα παιδαρίου γράμμι ἴχτι.

57. *Nolo, volo; volo, nolo rursum.*) In senes dicit puerili levitate notatos; qui primo volebant dare argentum.

Quod dictum, indictum 'st; quod modo erat ratum,
irritum 'st.

CHREMES

Quo pacto, aut unde haec hic rescivit?

DEMIPHO

Nescio,

Nisi me dixisse nemini, id certo scio.

60

CHREMES

Monstri, ita me Di ament! simile.

PHORMIO

(ad auditores)

Inieci scrupulum.

DEMIPHO

Hem!

Hiccine ut a nobis tantum hoc argepti auferat,

Tam aperte irridens? emori hercle satius est.

Animo virili praesentique ut sis, para.

Vides peccatum tuum esse elatum foras;

65

Haec hic) Id. hic haec invenuste.

Nemini, id) Id. ordin. id nemini, ut id referatur ad dixisse.

Scrupulum) V. l. secum.

Hiccine) L. antiq. *Hicne* per unum c.

Para) V. l. o *Chreme*.

Tuum) Be. add. hoc, ut more Terent. positum sit pronomen iuxta pronomen. Id moris Terent. esse, non nego. Sed pronomen aliquod posuisse, quod Nostri non exstat, haec alia res est.

Elatum) L. Bemb. *delat*, Al. *lat*.

deinde volebant, ac rursus contra. Pulchre talia dubitandi miseria describitur, Curt. X, 7, 12: «Nec velle, nec nolle quidquam diu poterant; poenitebatq. modo consilii, modo poenitentiae ipsius.» etc.

58. *Indict.*) Pro non dictum. Ad. III, 4, 62. *Quod modo erat* etc. Plant. Cist. II, 1, 10: «*Modo quod suavit, dissuadet.*»

60. *Nisi me dixisse* etc.) Interdum *Nisi* post *nescio* interpretantur, Sed;

sic Hotomannus ad Cic. p. Rosc. Am. 35: «*nescio, nisi hoc video.*»

62. *Hiccine ut auferat*) Cf. infra IX, 3. *Emori h. sat. est;* conf. Eun. IV, 7, 2.

64. *Animo virili pr. ut s. para*) Cf. Eun. IV, 6, 31. *Para ut;* cf. Eun. II, 2, 18. Et Cic. Fam. XVI, 101: «*Tu Musis nostris para ut operas reddas.*»

65. *Peccat. tuum*) Quod sc. illam habueris in Lemno. *Esse elat. for.*

Neque iam celare id posse te uxorem tuam.
Nunc quod ipsa ex aliis auditura sit, Chreme,
Id nosmet ipsos indicare, placabilius est.
Tum hunc impuratum poterimus nostro modo
Vlcisci.

PHORMIO

(secum)

Atat, nisi mihi prospicio, haereo.
Hi gladiatorio animo ad me affectant viam.

CHREMES

At vereor, ut placari possit.

DEMIPHO

Bono animo es.
Ego redigam vos in gratiam, hoc fretus, Chreme,
Cum e medio excessit, unde haec suscepta est tibi.

Sic) Al. est pro al.

Ipsos) Fa. et al. omitt. ipsos.

Haereo) V. l. dubito.

Es) Id. esto.

Vos) Id. te et uxorem.

Medio) G. G. m. et Bru. G. e gl. hominum.

Cf. Ad. IV; 4, 16. Et Cie. Phil. X, 3: «*Effari hacc foras, et ad populi rom. aures pervenire.*»

68. *Placabilius est*) «*Ad Placandum aptius et efficacius.*» WEST.

69. *Impuratum*) Convicium acerbum. Sic Plaut. Rud. II, 6, 59. *Nostro modo.* «*Nostro arbitrio, ut nobis libet.*» WEST.

70. *Atat.*) Geminatae particulae atat desubito aliquid demonstrantes. Lex. Plaut. *Nisi mihi prosp.* Id est, *nisi mihi cavebo.*

71. *Gladiator. animo*) H. e. «*parato id periculum, atque ita perditio ac temerario, ut non sibi caveant, dummodo vulnerent.*» DOW. Vid. A. Gell. N. VII, 3. Etiam *gladiatoris* appel-

latio inter convicia refertur Ciceroni in Philippicis. Verum hoc loco a quibusd. notatur, quod immiserit Poeta de gladiatoribus, plane alienum esse a morib. Graecorum. Sed equid. non video, qui ille ob hoc dignus sit vituperatione, quum in ipsa urbe Romae haec agerentur comoediae. *Ad me affect. viam.* Sic Hesut. II, 3, 60. Locutio. *Affect. viam*, poetica est; vid. Virg. G. IV, 562.

73. *Redig. in grat.*) Cf. supra II, 3, 36. In veterem gratiam restituum.

74. *Cum*) Pro quia. *E med. excess.* h. e. mortua est. Sop. 2, 23. *Haec*, Phanium. *Vnde suscepta est.* Cf. supra vs. 49, 50.

PHORMIO

Itane agitis mecum? satis astute adgredimini. 75
 Non hercle ex re istius me instigasti, Demipho.
 Ain' tu? ubi peregre, tibi quod libitum fuit, feceris,
 Neque huius sis veritus feminae primariae,
 Quin novo modo ei faceres contumeliam;
 Venias mihi precibus lautum peccatum tuum? 80
 Hisce ego illam dictis ita tibi incensam dabo,
 Vt ne restinguas, lacrumis si exstillaveris.

Adgredimini) Al. *me*. Post *satis astute* Re. mire distinguit, et accipit *adgredimini* pro imperativo.

Ain') *Ain* pro *Aisne*; cf. Cic. Orat. 45. MS. Lindenbr. *Ain' tu tandem*.

Fuit) L. Bemb. *fuerit*.

Huius) Lectionem *huius* Gu. pro glossa habet. Nec vero infitiand. est, vò *veritus* genitivo iunctum maxime novum videri.

Primariae) V. L. *nobilis*.

Novo) *Novo* pronuntiand. *n'vo*.

Contumeliam) L. antiq. *contumelias*.

Venias) C. G. m. pro var. *venias* c. gl. *ventas* mpre.

Restinguas) Id. *exting*.

75. *Itane ag. mecum*) Cf. Heant. IV, 1, 29. *Satis ast. adgred.* Ironia. «Et propriis *adgredi*, accedere est ad dimicandum. Bene ergo servavit translationem aggladiatorib. coeptam.» DONAT.

76. *Ex re istius*) E commodo Chremetis. Hec. II, 2, 7. *Istius*. Hanc vocem enuntians adspicit Chrometem.

77. *Ain tu?*) «Modo ad Chrem. cum invectione conversus est.» DON. *Peregre*, in Lemni insula, ab Athenis.

78. *Neq. huius sis veritus*) Interpretes genitivum *huius* appositum iuro suo mirantur. Sed longum esset, quomodo dissentiant inter se, enarrare. Prae ceteris tamen Perizonius mihi probatur, qui supplend. esse notat, causa, more Graecorum, qui *ivvix* saepe omittant. *Primariae*, honestae. Cic. Fin. II, 35, et Fam. V,

111 «femina *primaria* Pompeia.»

79. *Novo*) Inaudito; cf. Hec. III, 1, 18. *Fac. contumel.* Cf. Hec. III, 54, 20.

80. *Laut. pecc. tuum.*) «Vt laves ut maculam.» DON. Ad. II, 1, 10.

81. *Hisce*) Palmer. et Par. hoc non pronomen, sed verbi putant esse imperativum ab *Hisco*, ut sensus sit, *Hisce* h. e. mutire incipe, si quid andes. Sed placet pronomen, ut igitur h. l. pergat, *Hisco* ego illi dictis etc. siquid supra id. dixerat vs; 51. *Haec adeo ego etc.* Et cf. supra I, 4, 35. *Incens. dabo.* Dixit vero *incensam* pro irritatam, sed reliqua allegorice subiungit, quasi vere ardentem crederet. «WYRT. Cic. pro Cluent. 64: «*incensa* odio.»

82. *Vt ne*) Pro *Vt non*. *Lacr. si exstil.* Ibid. Plant. Trin. III, 2, 491

DEMIPHO

Malum, quod isti Di Deaeque omnes duint!
 Tantane adfectum quemquam esse hominem audacia?
 Non hoc publicitus scelus hinc deportarier
 In solas terras? 85

CHREMES

In id redactus sum loci,
 Vt, quid agam cum illo, nesciam prorsum.

DEMIPHO

Ego scio.

In ius eamus.

PHORMIO

In ius? huc, si quid lubet.

DEMIPHO

Adsequere ac retine, dum ego huc servos evoco.

Non) L. antiq. *Nonne*.*Cum*) Al. *ex* pro *cum* C. G. m.*Prorsum*) Al. *prorsus*.*Huc*) L. antiq. *hinc*.

Exstillare, ipsum corpus guttatim fluiri; ergo quasi totum in lachrymas converti. » *Si* pro etiamsi.

83. *Malum, quod isti* etc.) Scil. Phormioni. Haec ead. imprecandi formula est ap. Plant. Most. III, 1, 125; it. Catull. XXVIII, 14, 15.

84. *Tant. adfectum* etc.) Cf. Andr. I, 5, 10, not.

85. *Publicitus*) « Id est, publica cura atque consilio. » DONAT. *Scelus* pro scelestus. Andr. III, 5, 1. *Deportari*. Cic. Phil. XIII, 1. Ex numero hominum efficiendum etc. vid. Ernest. Clav. Cic.

86. *In sol. ter.*) Cf. Andr. II, 4, 3. *Solas*, desertas. Et Virg. A. XI, 545: « *solorum nemorum*. » Notum est autem supplicium, quo nocentes

in desertas regiones deportabantur. Cassaubon. ad Sueton. Caes. 66. *In id redact. s. loci*. Cf. Eun. IV, 4, 23. *Id loci*. Simili syntaxi Eun. I, 2, 46. Et Cic. Divin. II, 66: « *quo loci nasceretur*; » nec non Tacit. Ann. XV, 74: « *eo loci*, » pro eo loco.

87. *Quid ag. e. illo*) Cf. Eun. V, 1, 21. Sed *agere* enim paraito h. l. significat, aut pactione, aut via litigandi.

88. *Huc si q. lub.*) « Apparet paraitum niti ad domum Chremetis: senes vero ad forum conari attrahere. » DON.

89. *Adseq. ac retine*) Phormionem nempe ad ostium Chremetis aedium recta vadentem. *Huc serv. evoco*, Vt servos suos habeat auxilio.

CHREMES

Etenim solus nequeo. adcurrere huc.

PHORMIO

(ad Demiphonem conversus)

Vna iniuria 'st 90

Tecum.

CHREMES

Lege agito ergo.

PHORMIO

Altera est tecum, Chreme.

DEMIPHIO

Rape hunc.

PHORMIO

Itan' agitis? enimvero voce 'st opus.

Nausistrata! exi.

(clamat quam maxime)

CHREMES

Os opprime.

DEMIPHIO

Impurum vide,

Etenim) In l. Bemb. *Enim*. Hec. II, 1, 41.*Nequeo*) C. G. m. suppl. *retinere eum*.*Ergo*) Haec verba in Codd. quibusd. teste We. Demiphoni tribuuntur; quippe qui respondeat ad proxime superiora. Satis commode.90. *Adcurrere huc*) Cf. in simili re Ad. II, 1, 14. *Vna iniur. est Tecum*. Scilicet cum Demiph. qui desponsam Phanium denegaret. *Iniuria*, actio iniuriarum.91. *Lege ag. ergo*) Sic Plaut. Aul. III, 3, 10: «*Lege agito mecum*.» Et Cic. p. Caec. 33: «*Et lege agant*, et ius suum persequantur.» Not. Westerh.: «*Est igit. lege agere* i. q. litem intendere, quae Lege XII Tabb. civib. populoq. conceditur.» *Altera*.«*Quam fecisti dotatae uxori*.» Dox.92. *Rape hunc*) Conf. Andr. V, 2, 20. Hoc facere iubet verisimiliter servum aliquem convocatorum. *Itane ag. meo*. Cf. vs. 75. *Enimvero*. Augct ea partic. quocumque modo; vid. Schaef. ad Liv. II, 22.93. *Os opprime*) Ne plura isctet improbus. Ovid. Metam. III, 255: «*Voluit Deus ora loquentis opprimere*.»

Quantum valet.

PHORMIO

Nausistrata! inquam.

CHREMES

Non taces?

PHORMIO

Taceam?

DEMIPHO

Nisi sequitur, pugnos in ventremingere. 95

PHORMIO

[Vel] oculum exclude. est ubi vos ulciscar locus.

Oculum) C. G. m. *oculos*.

Exclude) L. antiq. *exculpe*. Pat. ed. *exculpe*.

Locus) L. antiq. *probe*. In eod. et legitur *locus*.

94. *Quant. valet*) Se. viribus. Non enim rixantur, sed luctantur.

95. *Nisi sequitur*) Scilicet rapien-tem. *Pugn. in ventr. ing.* Cf. Ad. II,

1, 17. Dicit *in ventrem*, quia parasitus est.

96. *Vel. ocul. exclude*) Ad. III, 2, 20. *Est ubi vos* etc. Plant. Pseud. V, 2, 261 « *Erit ubi te ulciscar, si vivo.* »

ACTVS V, SCENA 9

NAVSISTRATA. CHREMES. PHORMIO.
DEMIPHO

NAVSISTRATA

Quis nominat me?

CHREMES

Hem!

NAVSISTRATA

Quid istuc turbæ 'st? obsecro

Mi vir.

PHORMIO

(*Chremet. irridens*)

Ehem, quid nunc obstipuisti?

NAVSISTRATA

(*ad maritum conversa*)

Qui hic homo 'st?

Quis) Sic C. G. ch. In C. G. m. *Qui*.

Obstipuisti) Sic l. Bemb. In al. *obstup.* Par. p. var. *obticuisti*, Andr. I, 5, 21.

Qui) C. G. m. *quis*. Itid. Par. minus commode.

« In hac scena reus senex fit, quod aliam in villa uxorem habuerit. Est status venialis. Accusatio hinc incipit: In Lemno, clam te, uxorem duxit. Cuius improbatio magnifice completa est. Et inde filiam suscepit. Vnde indignata hic uxor est, et convertitur etc. »

1. *Quis nom. me*) Audiverat enim se vocatum; cf. VIII, 93, 94. *Hem*, *irrescentis*. *Quid ist. turb. est*; conf. *Heaut.* II, 3, 13.

2. *Qui homo*) « Miratur Nausistrata, viro suo rem esse cum Phormione, homine ignoto. » WEST.

Non mihi respondes?

PHORMIO

Hiccinē ut tibi respondet?

Qui hercle, ubi sit, nescit.

CHREMES

Cave isti quidquam creduas.

PHORMIO

(*ad Nausistratam*)

Abi, tange; si non totus friget, me enica. 5

CHREMES

Nihil est.

NAUSISTRATA

Quid ergo est, quid istic narrat?

PHORMIO

Iam scies.

Ausculda.

CHREMES

Pergin' credere?

NAUSISTRATA

Quid ego, obsecro,

Huic credam? qui nihil dixit.

PHORMIO

Delirat miser

Creduas) Ita Fa. versu iubente. Sic it. edd. plur. In MSS. est *credas*.

Est) L. Bomb. non hab. est. Hab. Codd. Be. et C. G. m.

Narrat) Fa. edd. duplici interrogatione, *quid ergo? quid istic narrat?* Sed iuncta utroq., *quid ergo est, quod istic narret?* ex c. Hal. placet. Be. ed. *quid ergo est, quod istic narrat?* minus latine.

3. *Non mihi respond.*) Ad. III, 4, 53. *Hiccinē ut etc.* Subaudi an fieri possit, ut *hic etc.* Hac ellipsi Cicero quoque nititur, in Cat. I, 2: «Quamquam quid est quod loquitur? te ut ulla res frangat? tu ut unq. te corrigas?»

4. *Qui h. ubi sit nescit*) Euv. II, 3, 14, 15. Perturbatus est sensibus. Similit. Flor. II, 10: «ubi essent prae peculis nescientes.»

5. *Tange*) Scilicet ut sentias, *frigere* totum prae timore. Ad IV, 4, 4. *Si non etc. me enica.* Ita Davus

in Andr. V, 2, 22, qui ut servus, cuius fides nulla est, vitam anam spoudet, verum se dicere. *Si non.* Formula; cf. Eun. V, 1, 22, not.

6. *Ergo*) Indignantis. Nam dudum rogavit semel iterumque. *Istic* in isto loco. *Iam scies*; conf. Andr. III, 4, et 4, 6.

7. *Pergine cred.*) Cf. Heaut. II, 2, 8. *Credere*. Scil. Phormioni qui ista garriat.

8. *Qui nih. dix.*) Atqui vere Nausistrata non alia de re, nisi de per-

Timore.

NAVSISTRATA

Non pol temere 'st, quod tu iam times.

CHREMES

Ego timéo?

PHORMIO

Recte sane; quando nil times,
Et hoc nihil est, quod ego dico; tu narra.

10

DEMIPHO

Scelus!

Tibi narret?

PHORMIO

Eho tu, factum 'st abs te sedulo
Pro fratre.

NAVSISTRATA

Mi vir, non mihi dicis?

CHREMES

At.

NAVSISTRATA

Quid at?

Iam) C. G. m. tam.

Dicis) Al. narras.

turbatione viri audivit quidquam. *Delir. mis. Tim.* Cic. de Or. III, 38 ex Eanii Alcibiades haec: «Tum pavor sapientiam mihi omnem exanimato expectorat.» *Delirat.* Per metaphor. et mente et lingua.

10. *Recte sane.*) Ironia. *Quando nih. tim.* Et hoc nihil etc. Ex concessis hominem confutat ac redigit ad absurdum. Nam quod horrui Chremes narrare, id simulat idem se nihil timere. Et pro etiam. *Nihil*, nullius momenti. *Dico* pro dicam. Supra 8, 51. *Tu narra.* Acendum est a pro tu ipse. Ipse autem ut rem de-

tegeret uxori, hoc id. Chremeti consuluerat Demipho, supra 8, 68. *Scelus* pro scelere.

12. *Tibi narr.*) «Vt sibi snavesit.» Bip. *Tibi*, dativ. commodi. *Fact. est*, narratum est. Eun. II, 3, 98, ubi nota.

13. *Pro fratre*) H. e. in rem, in gratiam fratris. Spectare videtur superiora, 8, 62 seqq. *Mi vir.* Blande. Eun. I, 2, 6. *At. exsecrantis.* *Quid at?* Sic solent Terentianae personas vocem interdum repetere priora. Ad. III, 2, 26. Quod est contra Bent. vid. supra 8, 44.

CHREMES

Non opus est dicto.

PHORMIO

Tibi quidem; at scito huic opu' st.

In Lemno.

CHREMES

Hem, quid agis?

DEMIPHO

Non taces?

PHORMIO

Clam te.

CHREMES

Hei mihi. 15

PHORMIO

Vxorem duxit.

NAUSISTRATA

Mi homo, Di melius duint!

PHORMIO

Sic factum 'st.

NAUSISTRATA

Perii misera!

PHORMIO

Et inde filiam

Suscepit iam unam, dum tu dormis.

CHREMES

Quid agimus?

Agis) L. antiq. ais.

14. *Tibi quid.)* Acerbe hoc dictum. *Dicto enim non opus est* Chremeti, quod non prosit ipsi, sed obsit. *Huic;* Nausistratae.

16. *Mi homo)* Ironice. Ad. III, 2, 38. *Di mel. duint.* Formula deprecandi. Ovid. Heroid. XVII, 30. «*Di melius, similis non fuit ille tui.*»

17. *Sic fact. est)* Hoc addit, quasi

affirmatione opus esset dictorum. *Perii mis.* Cf. Eun. V, 4, 25. *Fil. Suscep.* Supra 8, 50.

18. *Iam unam)* «Invidiose. Tace enim insinuat, fore, ut plures suscipiat.» WEST. *Dum tu dormis,* secuta es. Heaut. II, 3, 101. *Quid agim.* «*Meta stupentis verba haec, et de fuga cogitantis.*» FAR.

NAUSISTRATA

Pro Di immortales! facinus indignum et malum.

PHORMIO

Hoc actum 'st.

NAUSISTRATA

An quidquam hodie est factum indignius? ²⁰
Qui mi, ubi ad uxores ventum 'st, tum fiunt senes.
Demipho, te appello; nam cum isto distaedet loqui.
Haecine erant itiones crebrae, et mansiones diutinae
Lemni? haecine erat ea, quae nostros fructus minuebat, vilitas?

DEMIPHO

Ego, Nausistrata, esse in hac re culpam meritam non nego; ²⁵

Indignum) Al. *miserandum*.

Hoc actum 'st) MSS. We. verba *Hoc actum 'st* Chremeti tribuant.

Senes) Hanc sentent. ubi incipit, *quidquam* etc. Anglus dat Phormionis personae, quasi matrona indignam.

Nam) L. antiq. *me*.

Isto) Al. *hoc*. Vn. MS. Bc. *isto* bene.

Haecine) L. antiq. *Haccine*. Et *Haco* pro *Hac* cf. Enn. III, 5, 34. Errat igitur Far. enallagen generis hanc esse opinans, quippe qui nec formam vocis antiquam novisset, nec legi *Haecine* in libro Faëni.

Haecine) L. antiq. *minuit*.

Vilitas) Al. *utilitas* mire. Nisi forte ironice.

Meritam) Sic L. antiq. In Bemb. *meritum*.

19. *Facin. indign. et mal.*) Solent haec iungi. Plaut. Most. II, 2, 27: «non potest Dici, quam indignum facinus fecisti et malum.»

20. *Hoc act. est*) Cf. Ad. IV, 5, 2. *Hodie*, saepe non tempus significat, sed iracundiam et stomachum. Itid. Virg. A. II, 670. *Fact. indignius sc.* hoc facto mei viri.

21. *Qui mi*) Pae. in marg. «τό μὴν παρ' ἡμῶν.» Sed cf. Andr. III, 2, 29, not. *Qui mi* ubi etc. Manca est oratio, qualis iratorum. Quae plenior tamen vix deceret matronam honestam. Nam explicatur in C. G. m. ita: *quam cum uxorib. coeunt, fingunt se senes; quam vero cum pellicibus,*

iuvenes.» Et cf. Plaut. Asin. IV, 2, 4: «uxori excuses ita et dicas senem.»

22. *Te appello*) Scilic. ut testem. *Distaedet*, «valde pudet. Obiurgatio indignatione et argumentis plena, quam Demipho deprecatorie mitigat.» EVER.

23. *Haec erant itiones* etc.) Ita accipiendam et explicand. ut Andr. I, 1, 99, *Hinc illas lacr.*

24. *Haec erat ea vilis.*) Cf. supra 3, 8. Nunc videt Nausistrata, rem suam viliorē olim simulari propter sumptus alienae uxoris. *Nostr. fruct.* h. e. ex praediis Nausistratae captos. Supra 3, 6, 7. *Haecine*. Maiore vi efferendum.

25. *Esse in hac re culpam*) Dixit

Sed ea quin sit ignoscenda.

PHORMIO

(ad spectatores)

Verba fiunt mortuo.

DENIPHO

Nam neque negligentia tua neque odio id fecit tuo.
Vinolentus fere abhinc annos quindecim mulierculam
Eam compressit, unde haec nata 'st; neque post illa
unquam attigit.
Ea mortem obiit; e medio abiit, qui fuit in hac re
scrupulus.
Quamobrem te oro, ut alia tua sunt facta, aequo
animo et hoc feras.

NAVISTRATA

Quid ego aequo animo? cupio misera in hac re iam
defungier.

Ea) Sic l. Bomb. in antiq. *eam*. C. G. m. leg. etiam *ea* et explic. *culpa*.

Quin) L. antiq. *quae* pro *quin*. Sed Fa. *quin* tuetur subaudiens; « neque
non poteris ».

Fere) l. *vero* pro *ferre*.

Illam) Ed. an. 1469, *illam*. Sic it. C. G. m. *illā* cum apice superaddito. Sed
praest. *post illa* vulg. Andr. V, 4, 33.

Fuit) Lib. Faëni fit.

Scrupulus) V. l. *stimulus doloris*.

Et hoc) C. G. m. *haec* omissu et.

enim in *haec* re, ut fratri parceret,
pro in Chremete. Vid. Hec. II, 1,
32. *Meritam*, passive.

26. *Verba fiunt mortuo*) Pro hoc
dicitur in Heaut. II, 1, 101: *surdo*
narrat fabulam. Errat Donat. qui ad
mortuo subaudit Chremeti pro Nau-
sistratae. Nam recte Bent. exponit,
« frustra neque *eam* orari, ac *mortuo*
verba fieri. »

27. *Neglig. tua*) Accipe *tua* pro
tui; cf. Hec. IV, 2, 4. *Fecit*. Eod.
fere sensu quo Eun. V, 2, 17.

28, 29. *Vinolent. Eam compress.*)
Hic quoque, ut saepe fit, in Bacchum
culpa stupri confertur. Ad. III, 4,

24. Hec. V, 3, 25. *Eam compress.*
Hec. V, 4, 30. *Neg. attig.* Cf. Hec. I,
2, 61.

30. *Ea mort. obiit; e med. ab.*)
Duae haec phrases aeque valent; in
quib. tamen *obiit abiit* placuit paro-
nomasia. *Qui fuit scrupulus*. Scilicet
mulier peregrina. Ad hoc notari de-
bet de pronomine relativo, latine qui
scrup. dici, non *quae scrupulus*.

31. *Et alia tua etc.*) Cf. supra 3,
1. Parum abest, ut blande ei dicat,
quae facta ab ipsa sunt, his opponi
quae a viro.

32. *Quid ego*) Scil. *feram*. *Cup.*
mis. in h. re i. defung. Kuhnk. explic.

Sed qui sperem? aetate porro minus peccatum
putem?

Iam tum erat senex, senectus si verecundos facit.

An mea forma atque aetas nunc magis expetenda 'st?

Demipho. 35

Quid mi hic adfers, quamobrem expectem, aut spe-
rem porro non fore?

PHORMIO

(«*Exsultans in hoc parasitus ad spectatores convertitur,
casum Chremetis funeri comparat,
et praeconem funeris agit*». BIP.)

Exsequias Chremeti, quibus est commodum ire,
hem, tempus est.

Qui) Sic MSS. Lindenbr. pro quid vulg.

Aetate) Al. add. haec.

Facit) Effert Be. hunc vers. per interrogat. praemisso Non. Displicet.

'St) V. l. quam tunc esset.

Hic) L. Bemb. ac Donat. hic. Vulg. nunc.

Fore) V. l. hunc amplius peccatum.

Chremeti) Sunt qui Chremetis legant, sed praeter phrasin latinam, qua dicebant, exsequias ire alicui. Sic We.

quasi Nausistrata defungatur. Sed magis Gnyet. assentior, cum inbaudientisc. Chremetem. Idcirco recte Schmieder: «maritum meum in hac re fecisse finem peccandi.» At Dacer. aberrat vertens: *je veux rompre avec lui pour toujours. Defungi*, «desinere.» DONAT. Vid. Eun. Prolog. 15.

33. Sed qui sper.) Sc. illum esse defunctorum.

34. Iam tum) Par. in marg. «Cum eam primum compressit.» Id quod vetuit pudicitia mulieris enuntiare. Erat senex. Maturus enim senex vocari olim solebat quam hodie. *Senect. si verecund. fac.* Consimile Plauti est, «Non aetate, verum ingenio adspicitur sapientia.» Si. Conditio-

nalis particula, hoc sensu, Si verum est, quod ponatur. Propert. III, 15. *Senect. si verec. fac.* «Modeste et graviter.» DONAT.

35. An mea forma etc.) Sedusus, Profectionem me multo magis spernet praefereus alienam.

36. Quid mi hic etc.) H. e. Quid mihi documentum adfers, quo expect.

37. Exseq. Chrem. quibus etc.)

His conf. supra VIII, 50: *sepult. sum.* Insultat enim parasitus Chremetitanq. iam mortuo; seu de quo plane actum sit. Formolam haec observa fuernum inductivorum. Sil. Ital. XV, 394: «vos ita superbae Exsequias animae etc.» Diligentius haec exponit Donat. «Bono ordine, inquit. Primo, Delirat

TERENT. Com. Tom. II.

G g

Sic dabo. age, age nunc, Phormionem, qui volet,
laccessito.
Faxo tali eum mactatum, atque hic est, infortunio.
Redeat sane in gratiam: iam supplici satis et mihi. 40
Habet haec ei quod, dum vivat usque, ad aurem
obganniat.

NAUSISTRATA

(ironice ad maritum)

At meo merito credo. quid ego nunc commemorem,
Demipho,
Singulatim, qualis ego in hunc fuerim?

DEMIPHO

Novi aequae omnia

Age age) Al. omitt. *age* posterius.*Mactatum*) L. Bemb. *sic mactatur* absque pronom. *eum*.*Hic*) Al. *Chremes*. Glossa videtur.*Supplici*) C. G. m. *supplicii**Vivat — usque*) Distinguo non cum Be. We. al. post *vivat*, sed cum Lindenbr. post *usque*. Transpositae enim more Terentii videntur particulae *dum usque* pro *usque dum*.*Obganniat*) Al. *aggan*.*Nunc*) L. Bemb. ca. Non hab. tres Be. Codd.*Singulatim*) C. G. m. *sigillatim* Bemb. *singulat*. Ernsm. ed. *singill*.

miser timore, post, *verba sunt mortuo*; ad ultimum *Exsequias Chremetis*: delirat, moritur, effertur. » Quibus. His scilicet qui ex defuncti cognatis atque amicis suis sequebantur. Totum improprie, post vindictam possum abire. » GYZZ.

38. *Sic dabo*) Plant. Asia. II, 4, 33: « *Sic datur*. » Formula triumphandi, quando res successit ex voto; vid. Par. Lex. *Phorm. qui vol. laccess*. Sensus est, Quemcumq. postea, Chremetis exemplo edoctum, *Phormionem laccessivisse* poenitebit.

39. *Faxo tali eum mact. etc.*) Ex locutione Plautina est, « *Mactare infortunio*, quae Pareo transducta videtur e sacrificiis. Cic. Catil. I, 11:

« summo supplicio mactari. Syntax. autem *Faxo mactatum* fere ead. est quae Ad. V, 9, 34, *Missa facio*.

40. *Red. in grat.*) Cf. supra 8, 73. *Supplic. tot. est mihi*. Andr. V, 3, 32.

41. *Habet haec*) Sc. Nausistrata. Adnot. Par. « Nempe genus mulierum contumeliosum et iniosum. » Ad auz. *obgan*. Plant. Asia. II, 4, 16: « Centies ead. imp. atque obgommiam. »

42. *At meo merito credo*) Scilicet commisisse hoc maritum; cf. vs. 44. *Quid ego n. commem.* Cf. Eun. V, 8, 14.

43. *Qual. ego in hunc fuer.*) Cf. Hec. V, 1, 20. *Novi oeq. o. Tec.*

Tecum.

NAUSISTRATA

Meriton' hoc meo videtur factum?

DEMIPH

Minime gentium;
Verum quando iam accusando fieri infectum, non
potest, ⁴⁵
Ignosce. orat, confitetur, purgat; quid vis amplius?

PHORMIO

Enimvero prius quam haec dat veniam, mihi pro-
spiciam et Phaedriae.
Heus, Nausistrata! priusquam huic respondes te-
mere, audi.

NAUSISTRATA

Quid est?

PHORMIO

Ego minas triginta per fallaciam ab isto abstuli.
Eas dedi tuo gnato; is pro sua amica lenoni dedit. ⁵⁰

Meriton') L. Bemb. *merito*.

Dat) C. G. m. *det*.

Respondes) Id. c. *respondeas*

Fallaciam) Vn. c. Bc. *fallacias*.

Isto) Sic tres Bc. Itid. C. G. cl. In l. antiq. *illo*. Sic it. C. G. m.

Cf. Plant. Asin. II, 2, 65: «ut aequum haec scias.»

44. *Meriton' hoc meo vid. fact.*) Plant. Capt. V, 2, 18: «— multa evenient, et merito meo.»

45. *Verum quando iam etc.*) Precator omnia concedit, dum modo venia detur. *Infect.* pro non factum. Supra VIII, 58. Ita Plaut. Aul. IV, 10, 11: «Quid vis fieri? factum est illud: *fieri infectum non potest.*»

46. *Ignosce.*) Sc. marito. Ne accusas frustra, sed ignosce potius. *Orat. conf. purg.* «Verba venialis

status sunt.» DONAT. En vero Demiph. ita functum officio precatoris ut pollicitus erat supra IV, 1, 4.

47. *Mihi prospic.*) Cf. Heaut. V, 2, 8.

48. *Huius*) Chremeti. *Respond. temere*, h. e. nesciens, necdum instructa rebus.

49. *Ego min. trig. etc.*) Cf. supra VIII, 62.

50. *Eas dedi tuo gnato*) Cf. sc. n. 7. *Pro amica sua*. Supra I, 2, 37, 32. *Lenoni*, sc. Dorioni; de quo supra III, 2,

CHÆREMUS

Hem, quid ais?

NAUSISTRATA

Adeon' hoc indignum tibi videtur, filius,
Homo adolescens, si habet unam amicam, tu uxores
duas?
Nil pudere? quo ore illum obiurgabis? responde
mihi.

DEMIPHO

Faciet ut voles.

NAUSISTRATA

Immo ut meam iam scias sententiam,
Neque ego ignosco, neque promitto quicquam,
neque respondeo, 55
Prius quam gnatum video. eius iudicio permitto
omnia.
Quod is iubebit, faciam.

PHORMIO

Mulier sapiens es, Nausistrata.

Hoc) C. G. m. omitt. *hoc*.

Homo) In C. G. ch. *Nam* pro *Homo* mendose.

Faciet) C. G. m. sup. scr. *dimittet XXX minas*.

Scias) Al. *sciat*; male. Nam conversa ad virum mulier loquitur.

Video) Libb. Fa. *videro*. Sic et C. G. m.

Eius) Fa. in dimetiendo versu *tò eius* facit monosyllabum.

Es) Al. omitt. *es*.

51. *Adeone hoc indignum* etc.) Graviter enuntianda sunt verba, *filius*, *Homo*, *adolescens*, quibus quasi opponat, *tu*, *pater*, *senex*. Nam quod filio condonandum, hoc satis erit de-decori marito.

53. *Nih. pudere* ?) Insultivus mod. in usu est indignantis; cf. supra II, 1, 2, 3. Defuit oratio esset ac planior haec, *Nihil pudet te senem uxores duas habere? quo ore illum*, *filium* etc. Aliter Heaut. IV, 3, 22. Sententiam haec tangit Iuvenal. XIV, 56: «Vade tibi frontem, libertatemq.

parentis; Quam facias peiora senex?» *Obiurg.* Andr. I, 1, 111, 127. *Responde mihi*; cf. Andr. V, 2, 8. Ita solent urgere eum, qui nihil habet in promptu, quod defendendi sui causa dicat.

54. *Vt scias*) Itid. Heaut. III, 1, 40.

56. *Eius iudicio perm. omn.*) Cf. Ad. V, 9, 38.

57. *Quod is iub. fac.*) Heaut. IV, 1, 48. *Mul. sup. es.* In postrema parte parasitus beneficio conclusit. Quapropt. blanditur Nausistratae, ut

NAVSISTRATA

Satin' tibi est?

CHREMES

Immo vero pulchre discedo et probe,
Et praeter spem.

NAVSISTRATA

Tu tibi nomen dic quod est?

PHORMIO

Mihin' Phormio,
Vestrae familiae hercle amicus, et tuo summus
Phaedriae. 60

NAVSISTRATA

Phormio, at ego ecaster posthac tibi, quod potero,
et quae voles,
Faciamque et dicam.

PHORMIO

Benigne dicis.

NAVSISTRATA

Pol meritum 'st tuum.

Satin' tibi) AL. *Satis id omissum tibi*. Be. add. *Chreme post est contra Codd.*

Tibi) Illud *tibi*, quod Be. e. Cod. Reg. restituit, certo probabitur. Apparet enim hoc *tibi* magis respondere *tibi mihi* quod sequitur, quam *tibi tuum* vulg. lect. Praeterea similis est syntaxis. Andr. I, 1, 59.

Et) Sic fere omn. l. s. per particulas conterminantes quae et elegantiusquam quod est in C. G. m. et, in chartaceo atque. In utroq. horum Goth. omissum quae.

ab ea vocetur ad coenam, Hoc autem supra volebat dicendo, *mihi prospiciam*; cf. vs. 47.

58. *Sat. tibi est?*) Cf. supra II, 1, 26. Hae ratione Plaut. Pseud. I, 1, 110, ubi Pseudolus interrogat Callidorum, « *Satin' est, si hanc hodie mulierem officio tibi etc.?* » Ad quae posterior respondet, « *Satis.* » Verum h. l. Chremes non *satis* tantum, sed quod plus est, *pulchre et probe*, respondet immo vero pro certe. Cic. Somn. Scip. 3. *Pulchre discedo*; cf. Ad. V, 9, 22. Verbi, *discedere* ut abire vel bene vel male vel sic; cf. Andr. I, 2, 4.

59. *Tu tibi nomen etc.*) Cf. Andr. I, 1, 59. Bene Doust. adnotat, potentiorum blandimentum circa inferiores hoc fuisse, ut nomina eorum quaererent, et quem andivissent, ipsis nominibus eos appellarent. Sic Ad. V, 6, 3.

60. *Vest. fam.*) Cf. supra II, 2, 23. *Vestrae* dixit propt. Antiphonis amicitiam. *Tuo* Ellipsis filio.

62. *Faciamque et dic.*) Particulae *et*; cf. Ad. I, 1, 39. Sic it. Liv. II, 5: « *vultusque et os eius.* » *Benigne dicis.* « Formula gratias agentium. » WEST. Ad. V, 4, 24. *Meritum tuum.* Accipitur in bonam partem.

PHORMIO

Vin' primum hodie facere? quod ego gaudeam, Nau-
sistrata,

Et quod tuo viro oculi doleant.

NAUSISTRATA

Cupio.

PHORMIO

Me ad coenam voca.

NAUSISTRATA

Pol vero voco.

DEMIPHIO

Eamus intro hinc.

CHREMES

Fiat. sed ubi est Phaëdria, 65

Iudex noster?

PHORMIO

Iam hic faxo aderit. vos valetate et plaudite.

Fiat) Hoc fiat Be. Chremetis esse ex aliq. libb. ostendit. Et recte id. ait, senem cura ac miseria liberum non sine ioco ex scena exire, Cui sane assensuor. Nam etiam in Cod. Goth. membr. ad calcem scriptum legitur: *amnis comordia sumit finem in gaudio et plausu*. Dunat. ac libb. quid, vocem fiat in ore ponunt Nausistratae.

Aderit) In quibusd. MSS. adest signum Ω vel ω; quod pars interpretum existimat esse cantoris, in fine actus fabulae, *plaudite*, alta voce exclamationis.

Plaudite) C. G. m. et al. MSS. sicut Editt. vet. add. in marg. « *Collopius recensui* ». Quae nota ibi etiam est in fine priorum quoque fabularum Terentii. Quia vero hic fuerit Collopius, in eo sunt interpretum sententiae divisae. Alii eum aequalem ipsi faciunt Terentio, cui is prologum cuiusq. fabulae dicendum demandavit. Alii hoc nomine latere opinantur Alcuinum Carolum M. Imperatori familiarem. Sunt denique qui illum criticum nescio quem fuisse sibi persuadent, qui in comoedia Nostri seu castigandis seu emendandis multum curae impenderit. Vid. Andr. fin.

63. *Vin' primum etc.*) H. e. *Vine* ante omnia id. Quod, propter quod, vid. Perizon. ad Sanct. Min. III, 3.

64. *Quod t. v. oculi dol.*) « *Oculi dolere* dicebuntur illi qui quod nollet videret. » Wess. Et Far. « *Propt. quod vir tuus ringatur? quod si illi ἀλγὴν δὲν ὀφθαλμῶν*, ut Graeci vulgo. » Proprie Plaut. Most. IV, 2, 19: « *Vah oculi dolent. — quis sumus molestus.* » Me ad coen. voca. Beneficium quod palmarium aufert parassitus. Eun. II, 2, 28.

65. *Eamus intro hinc*) Cf. Andr. I, 1, 144.

66. *Iudex nost.*) In iocum convertitur; cf. supra vs. 56: « *Proprie iudex,*

etsi a muliere est dicta sententia: *Quod is iubebit, faciam*. Aliter enim de patre filius non potest iudicare. » Evon. *Iam hic faxo ad*. Hoc fere id. est supra II, 1, 78. *Vos valetate et plaud.* vid. ad. Eun. fin. Hoc refer Cic. de Senect. 19: « *Neque histrioni ut placeat, peragenda est fabula etc. neque sapienti usque ad plaudite vivendum.* » Hor. A. P. 155: « *donec cantor, vos plaudite, dicat.* » Et Quintil. VI, 2: *Tunc est commovendum theatrum, quum ventum est ad ipsam illud, quo veteres tragicodiae comoedineque clauduntur, plaudite.* » Ex his omnibus id saltem cernitur, hac formula finiri comoedias.

INDEX.

A

A, *ab*, praepositio, Andr. I, 1;
129.
abalienare, Heaut. V, 2, 26.
ab ea, Andr. I, 3, 21; Eun. V, 7, 5.
ab eo, pro eius, Eun. III, 5, 9.
abducere, Ad. II, 1, 44; III, 4, 36.
abi, Ph. I, 2, 9; Ad. V, 1, 3; *abi*
in malam rem, Andr. II, 1, 17;
abi prae, Ad. II, 1, 13.
ablegare, Hec. III, 3, 54.
abripere, Heaut. V, 2, 48.
abstinere, cum accusat. Heaut. II,
3, 132 cum ablativo, Hec. I, 2, 64.
abstrahere, Andr. III, 2, 39.
abuti operam, Andr. Prolog. 5.
accepi, Hec. IV, 3, 1; *accipere* Eun.
V, 8, 52.
accingor, Eun. V, 8, 30.
actum agere, Ad. II, 2, 24; Ph. II,
3, 72.
actum est, Andr. III, 1, 7.
actus, vid. notit. antiq.
actutum, Ad. IV, 4, 26; Ph. V, 6,
12.
adducere, Heaut. II, 3, 70; III, 3,
43; Ph. V, 6, 41. *Adelphi*, Ad.
Prolog. II.
adeo, Andr. I, 1, 135, 5, 10; pro
ita Ph. IV, 3, 40; aliter Ph. V, 8,
51.
adeo res redit. Formula. Ph. I, 2, 5.
adcone, cum infinitivo, Ph. I, 3.
aderam, Hec. IV, 1, 46; *adesse*,
Ad. II, 1, 3,

adesse, Andr. Prolog. 24; Ph. II, 1,
83.
adferre, Eun. I, 2, 43; Hec. V, 4;
Ph. III, 2, 47; IV, 3, 50.
adfuiss, Ad. V, 8, 25.
ad forum, Ph. II, 1, 82.
adipiscier, Ph. II, 3, 59.
adire, Eun. III, 5, 9; V, 2, 11, et
sic alibi.
adiutor, Ad. V, 9, 10.
admittere, Hec. I, 2, 114.
admitti, Eun. II, 1, 50, 51.
admodum, Heaut. I, 1, 1.
adoriri, Heaut. IV, 5, 9.
adportare, Andr. I, 1, 46; V, 2, 17;
Heaut. III, 1, 18.
ad rem redire, Ad. II, 1, 31.
ad restim rus redit, Ph. IV, 4, 9
proverb.
adstringo, Eun. I, 2, 22.
adversari, Hec. II, 2, 29.
advocatus, Ph. II, 1, 83; Eun. II,
3, 49; IV, 6, 26.
advorsum, Andr. I, 1, 15.
advors. stimul. calces, Proverb. Ph. I,
2, 28.
aedepol, Andr. I, 4, 2.
aedes, Heaut. II, 3, 34.
aegre, Heaut. IV, 8, 21; V, 1, 71;
Hec. III, 5, 65.
aegritudo, Heaut. I, 1, 71.
aeque, Hec. II, 1, 5.
aequus est, Heaut. I, 1, 104; Ad.
V, 3, 15, 8, 10.
aequum bonumque, Heaut. IV, 5, 40;
Ph. IV, 3, 32.

- aetas*, Eun. I, 2, 33; Ph. II, 3, 87.
aetatem, Ph. II, 3, 87; Eun. IV, 5, 8.
age, age, Heaut. IV, 3, 44; *hoc age*, Ph. II, 3, 88; III, 3, 26.
agedum, Ph. V, 3.
agere, vid. *Didascal.*
agere, facere, Ad. V, 3, 3.
agere aetatem, Heaut. II, 4, 12; *vitam*, Ad. I, 1, 20; *gratias*, Eun. III, 1, 1.
agis, pro *sis* et contra Andr. I, 2, 13.
agitare, Heaut. IV, 4, 11.
agrestis, Ad. V, 4, 12.
ain, Andr. V, 3, 4; Ph. II, 3, 26; V, 8, 77.
aiunt, Andr. I, 2, 21; Heaut. IV, 8, 13; Ad. V, 8, 7.
alias, Andr. III, 2, 49.
alias res agere, Hec. V, 3, 28; Eun. II, 3, 57.
alienus, Heaut. V, 2, 26, 4, 6.
alienum puerum tollere pro suo, Hec. IV, 1, 61.
aliqua, Ad. II, 4, 19 ellipsis. Ph. IV, 1, 19.
aliquid, Ad. I, 2, 70.
aliquo, Heaut. IV, 6, 5; Ad. V, 2, 11.
altercare, Andr. IV, 1, 29.
amabo, Andr. II, 2, 8; Eun. IV, 3, 21; I, 2, 50.
amare, Ad. I, 1, 36; Eun. Prol. 40, *ih* I, 2, 45.
amator, amans. Andr. IV, 3, 3.
ambivius, vid. Andr. Didasc.
ambire, Andr. II, 2, 36.
ambo, Andr. II, 2, 8.
ambulare, Ad. IV, 6, 1.
Amica, Heaut. I, 1, 52.
amicus, Ph. III, 3, 29 compellatio convivarum, Eun. II, 2, 7.
amicus summus, Andr. V, 6, 6.
amicus, adiectum nomen, Ad. III, 3, 86.
amare, Andr. I, 1, 61.
amor, Andr. V, 4, 10; Heaut. II, 3, 23; Hec. I, 2, 47; IV, 2, 7.
amo te, Ph. I, 2, 4.
amphibolia, Andr. V, 4, 49; Eun. II, 3, 69; III, 1, 45.
amplius, Ph. II, 4, 17.
anacoluthon, Ad. II, 1, 5; Ph. II, 2, 14.
ancilla, Andr. III, 1, 3.
Andriae nomen, Andr. I, 1, 58.
Andrus, insula, Andr. I, 1, 43.
angiportum, vel angiportus, Eun. V, 2, 6; Ad. IV, 2, 37, n. 39.
anacula, Andr. I, 4, 4; Ph. I, 2, 48.
animum comprimere, Ph. V, 6, 28.
animam inducere, Andr. III, 3, 40; Hec. I, 2, 24; II, 2, 22.
anime mi, Heaut. II, 4, 25; Eun. I, 2, 15.
animo aequo ferre, Andr. II, 3, 23.
animus aegrotus, Andr. I, 2, 22; *fallit*, Ph. V, 1, 8.
annulus, Hec. IV, 1, 59; Ad. III, 2, 49.
annuli dati, Eun. III, 4, 3.
Antipha, Heaut. II, 4.
Antipha, Eun. III, 4.
antiphrasis, Andr. IV, 4, 43.
antiqua, Andr. IV, 5, 22; Ad. III, 3, 88.
antitheta, Hec. III, 5, 37.
apage, Eun. V, 2, 65.
Apollodorus, Heaut. Prol. 4.
aposiopesis, Eun. IV, 7, 27; Ph. I, 2, 61.
apostrophe, Hec. III, 1, 45.
appellere animum ad scribendum, Andr. Prol. 1.
apprime, Andr. I, 1, 34.
a prima, Ph. IV, 2, 14.
api pro *adepti*, Heaut. IV, 3, 15.
apud se esse, Andr. V, 4, 34.
arbiter, Ad. I, 2, 43.
arcesso, Andr. I, 5, 64; III, 3, 14; Heaut. V, 5, 3; Hec. I, 2, 112; Ad. III, 2, 56.
argentariae tabernae, Ph. V, 6, 19.
argentum efficere, Heaut. III, 3, 23; *conficere*, Ph. V, 5, 11; *invenire*, Ph. III, 3.

arrhabo, Heaut. III, 3, 42.
asserere manu aliquem, Ad. II, 1, 39.
assilius, Heaut. Prol. 39.
astute, Eun. III, 3, 3.
astutus, Heaut. II, 1, 10.
asymbolus, Ph. II, 2, 25.
asyndeton, Andr. I, 5, 50; Ad. III, 2, 21.
at, Heaut. IV, 3, 35; IV, 1, 18; Ph. V, 8, 72; Hec. III, 4, 25, 5, 19.
at at, Eun. II, 1, 32.
atqui, Andr. IV, 1, 16; Eun. V, 1, 9; Ad. I, 1, 15; Ph. II, 1, 5.
au, Andr. IV, 4, 12; Eun. IV, 3, 14; Heaut. V, 3, 13.
audio, Andr. III, 3, 20; Eun. II, 3, 80; Ph. I, 3, 8; V, 8, 54.
audire bene, Ph. Prol. 20; *male*, Hec. IV, 2, 24.
aufer, Ph. I, 4, 45; Ad. V, 8, 14.
aurum, Heaut. III, 1, 43; IV, 5, 30.
autem, Eun. III, 2, 32; IV, 7, 28; Ad. II, 1, 31; V, 8, 11.
autumare, Heaut. Prol. 19.
auscultare, Andr. III, 3, 4; Ad. V, 3, 20.
auspicato, Andr. IV, 5, 12.
auxiliari, Ad. II, 4, 9.
avellere, Andr. III, 3, 21.

B

Babylō, Ad. V, 7, 17.
Bacchis, Heaut. II, 4, item Hec. I, 2, 39.
balneum, Ph. II, 2, 25.
beare, Andr. I, 1, 79.
bellua, Eun. III, 1, 25; Ph. IV, 2, 11.
bellum, *pax rursum*, Eun. I, 1, 16.
bellus, Ad. IV, 2, 52; Bembin. lib. V. Catalog. edd.
bene audire, Ph. Prol. 20.
benefacis, Eun. I, 2, 106.

benefactum, Hec. V, 4, 17; Bontleius vid. Catal. edd.
bibere dare, Andr. III, 2, 4.
biduum, Eun. I, 2, 102.
bolus, Heaut. IV, 2, 6.
bona dicere, Andr. I, 1, 70.
boni veni, Ph. II, 3, 31.
bona verba, Andr. I, 2, 33.
bono animo esse, Eun. I, 2, 4.
bonus, ironice, Andr. III, 5, 10; V, 2, 5.
bonus es, Ad. V, 6, 9; et 9, 4.
bruma, Ph. IV, 4, 28.
Byrrhia, Andr. II, 1.

C

Cadere, Ad. IV, 7, 22.
Caecilius, Hec. Prol. II, 6.
cadere sermones, Heaut. II, 3, 1.
caesius, Heaut. V, 5, 18.
calamitas, Eun. I, 1, 34.
calidus, Eun. II, 3, 89.
callide, Ad. III, 3, 63.
callidus, Eun. V, 6, 10; Ph. IV, 2, 1.
Callidemides, Hec. III, 4, 18; Calphurnius, Heaut. Prol.
calx, Eun. II, 2, 54.
canes ad venandum, Andr. I, 1, 30.
Canthara, Andr. IV, 4, 30; Ad. III, 2.
capere laborem, Andr. IV, 3, 4, 5; Heaut. II, 4, 19; *vestem*, Eun. II, 3, 79; *cibum* *ibid.* v. 82; *stibellum*, *ibid.* III, 5, 47; *commodum*, Eun. III, 5, 25.
capillus passus, Ph. I, 2, 56.
caput, Andr. II, 6, 27.
carcer, Ph. II, 3, 26.
Caria, Eun. I, 2, 46.
carnifex, Andr. I, 2, 12; V, 2, 11; Ad. V, 2, 2; Catastrophe, Andr. Prol. 26.
catus, Andr. V, 2, 14.
cautio est, pro cavendum, Andr. II, 3, 26.
caveo, Heaut. V, 3, 1; Ad. IV, 5, 77.

- edo*, Andr. I, 1, 123; IV, 4, 24;
Heaut. II, 3, 92.
cellula, Eun. II, 3, 19; Ad. IV, 2, 13.
celo, Hec. IV, 1, 15.
censco, Eun. II, 1, 11; *Heaut.* III, 3, 27.
centies, *Heaut.* V, 1, 8.
Ceres, Eun. IV, 5, 6.
certe, *Heaut.* III, 1, 22.
verte hercle, Ph. III, 2, 38.
certum est, Andr. I, 3, 4; *Heaut.* III, 1, 57; Hec. III, 3, 42; Eun. II, 2, 38.
cesso, *Heaut.* III, 1, 1; *cessare*, *ibid.* I, 2, 1.
cetarii, Eun. II, 2, 26.
Chaerea, Eun. II, 3.
Charinus, Andr. II, 1.
Chreote, Eun. IV, 6, 27.
Chremes, Andr. I, 1, 72.
cibus, Eun. III, 2, 38; *Heaut.* V, 2, 25.
circumvallare, Ad. III, 2, 4.
civis, Andr. I, 3, 16.
cistella, Eun. IV, 6, 15.
citharistria, Ph. I, 2, 31.
clam, *praepositio*, Andr. I, 5, 52; Eun. IV, 7, 25, *adverb.*; Eun. II, 3, 28.
clamare, Ad. V, 3, 3.
clemens, Ad. V, 4, 7.
cliens, Ad. IV, 1, 13.
clientela, Eun. V, 8, 9; Ad. IV, 1, 13.
Clinia, *Heaut.* II, 2.
Clitipho, *Heaut.* I, 2.
cogere, *Heaut.* I, 1, 94.
cogitare, *unimo*, Ad. III, 4, 55; V, 3, 22.
cognatus, Eun. I, 2, 68.
cognoscere, Andr. Prol. 24.
colaphus, Ad. II, 1, 46.
colax, Eun. Prol. 25.
collocare, Eun. III, 5, 45.
colloquar, Andr. V, 6, 10; Ph. V, 1, 12.
commereare, *Heaut.* III, 1, 35.
commercio, Andr. I, 1, 112.
comissator, Ad. V, 2, 8.
committeresco, Hec. I, 2, 54.
commodum, Eun. II, 3, 52.
commodus, Ph. IV, 2, 13; Andr. V, 2, 3.
comoedia, Andr. Prol. 26, Ad. Prol. 6; Hec. V, 4, 26.
communis amicorum, Ad. V, 3, 18.
communis, Ad. V, 3, 6.
commutare verba, Andr. II, 4, 7, 8.
comparare, Ad. II, 2, 4.
compluria, Ph. IV, 3, 6.
conedere, *Heaut.* I, 1, fin.; Ph. V, 3, 22.
conatio, Andr. I, 1, 52; Hec. II, 1, 44.
conclamare, Eun. II, 3, 57.
conclave, Eun. III, 5, 35; *Heaut.* V, 1, 29.
conditio, Ph. IV, 1, 13.
conferre animum Hec. III, 1, 18.
conficere argentum, Ph. I, 1, 4; *nuptias*, Ph. II, 1, 28; *Heaut.* V, 1, 22; *confidicus*, Andr. V, 2, 14; Ph. I, 2, 73.
conflare, Eun. V, 2, 36.
congruere, *Heaut.* III, 1, 102; Ph. II, 1, 34.
congruus, *piscis*, Ad. III, 3, 23.
conicere, *Heaut.* I, 1, 11; Ph. I, 3, 14; *se in pedes*, 4, 13.
conserva, Eun. II, 3, 75.
considero mecum in animo, *Heaut.* II, 4, 5.
consistere, Ad. II, 1, 2.
consobrinus, Hec. III, 5, 9.
constringo, Andr. V, 2, 24.
consuefacere, Ad. I, 1, 49.
consuescere, Hec. IV, 1, 40; Ad. IV, 5, 32.
consuetudo, Andr. I, 5, 44.
contemplari, *Heaut.* IV, 1, 4; Ph. III, 3, 17.
continere, Ad. IV, 2, 26.
contortor, Ph. II, 3, 27.
contumelia, *Heaut.* III, 3, 5; Ph. II, 3, 29.

contenire aliquem, Ande. II, 2, 31;

III, 2, 48.

convivium, Ad. V, 4, 9; Heaut. V, 1, 4.

copia, sc. amoris, Heaut. II, 3, 87.

corrādere, Heaut. I, 1, 89; Ad. II, 2, 35.

corrector, Ad. IV, 7, 24.

corrīgere, Andr. III, 3, 37⁴; Ad. IV, 7, 23; Hec. II, 2, 12.

Corinthus, Hec. I, 2, 11; Heaut. I, 1, 44.

corrīpere, Hec. III, 3, 5, 16, et 2, 21; IV, 1, 3; Ad. I, 2, 17.

corrumpi, Andr. II, 3, 22; Heaut. II, 2, 2.

Cratinus, Ph. II, 4.

credo, Ad. I, 2, 70; V, 9, 15; Ph. II, 1, 25.

crepare, Heaut. I, 1, 121.

Cruo, Andr. IV, 5.

cruciare, Eun. I, 2, 15; cruciari Andr. V, 2, 10.

erux, Andr. III, 5, 15.

Ctesipho, Ad. II, 3.

culum puerum adposuisti? Andr. IV, 4, 24.

culpa, Ph. I, 4, 28, in re, V, 9, 25; in homine, Hec. II, 1, 32; in culpa homo, III, 1, 19.

cum, Terentio usitatum non quum, Hec. III, 1, 29.

cum, praepositio emphatica, Andr. V, 4, 38; Eun. I, 2, 73; Heaut. IV, 6, 7.

cum dabam, Andr. III, 3, 13; cum gerebam, Eun. II, 3, 19; non,

cum darem, cum gererem.

cum maxime, Ph. I, 4, 26.

cupio, Ph. I, 2, 68; absolute, Heaut. IV, 5, 26; Ad. II, 1, 33.

curare, Andr. I, 1, 1; Ad. V, 1, 1.

curatura, Eun. II, 3, 25.

curiosus, Eun. III, 5, 5.

currere, Ad. III, 2, 56.

cyathus, κύαθος, mensurae nomen Ad. IV, 2, 52.

Cyprus, insula, Ad. II, 2, 16.

D

Dacieria vid. Catal. Edd.

Dammum dare aut malum, Ande. I, 1, 116.

Darius, Eun. III, 5, 37.

dare, Eun. Prolog. 9; Heaut. II, 3, 41; veniam, Andr. V, 3, 30.

Davus, Andr. I, 1, 132.

de, ἀντιτικτὸν, Ad. IV, 6, 1; Heaut. V, 1, 79; IV, 6, 21; Hec. V, 3.

de, omittitur, Andr. V, 4, 34.

de, quod attinet, Eun. V, 2, 29; Heaut. II, 2, 1.

debacchari, Ad. II, 1, 30.

debere animam, Ph. IV, 3, 56.

debet vobis, Ad. III, 4, 45.

desdere se, Andr. V, 3, 26; Eun. V, 7, 2.

desfigo, Andr. IV, 1, 45.

desfrulare, Ad. II, 2, 38; genium suum, Ph. I, 1, 10.

desfungi, Eun. Prolog. 15.

dehinc, Ad. Prolog. 22.

deierare, Eun. II, 3, 40.

delectare, Eun. IV, 1, 11.

delirare, Andr. IV, 4, 13; Ph. V, 3, 18; deliro, ibid. IX, 8.

deludere, Ande. I, 2, 32.

Demea, Ad. I, 2.

demensum, Ph. I, 1, 9.

demirror, Ph. II, 1, 5; demonstrativa particula, Ph. II, 3, 23.

denique, Ph. I, 2, 71.

deperire, Heaut. III, 2, 14.

deportari, Ph. V, 8, 85.

deridere, Ad. V, 3, 66.

deserere, Ande. I, 5, 35.

desertus, Heaut. II, 4, 11.

desine, Ph. I, 2, 1.

despondeo, Ande. I, 1, 75; Heaut. IV, 5, 31; Ad. IV, 7, 17.

dextera, et dextra, Ande. IV, 3, 19.

Deo irato, Ph. I, 2, 24.

Deus sum, Hec. V, 4, 3.

Diana, Ad. IV, 2, 43.

Di pro Dii, Andr. III, 3, 36.
Di, Deaque fax. ut, Hec. I, 2, 27.
Dii boni, Andr. II, 2, 1.
Dii immortales, Ad. III, 4, 1.
Dii irati, Andr. IV, 1, 40.
Di Deaque, Eun. II, 3, 11.
Di bene vertant, Ad. IV, 7, 10; Ph. III, 3, 19.
Dū te iradicent, Andr. IV, 4, 22.
Di tibi malefaciant, Ph. II, 3, 47.
Sic it. Di tibi omnes id quod dign. est dunt, III, 2, 34.
Di prohibeant, Heaut. V, 4, 15; Ad. II, 4, 11.
Di illum perdunt, Hec. III, 4, 27.
Di vestram fidem, Andr. IV, 3, 1; Eun. IV, 7, 20.
dic mihi, Andr. IV, 1, 43.
dic sodes, Ad. IV, 1, 1; Heaut. IV, 5, 22.
dica, Ph. I, 2, 77; IV, 3, 63.
dicere, Andr. III, 2, 22.
dictum est, Eun. V, 8, 36.
dictum ac factum, Andr. II, 3, 7; Heaut. IV, 5, 12; I, 1, 31.
difficilis, Heaut. V, 1, 60.
dilapidare, Ph. V, 8, 4.
Dionysia, Heaut. I, 1, 110.
Diphilus, Ad. Prol. 6.
dissolvere se, Heaut. III, 1, 99.
dixi, Ph. II, 4, 12; et III, 92; Heaut. III, 1, 23.
dixti pro dixisti, Andr. III, 1, 1. Sic fere ubi metrum desideret.
dixti, Eun. IV, 7, 23.
digitulus, Eun. II, 2, 53.
diminueri, Ad. IV, 2, 32.
dis, dives, Ad. V, 1, 8.
discere, Heaut. Prol. 10.
disidium, Andr. IV, 2, 14.
discindere vestem, Eun. IV, 3, 4.
discus, Eun. III, 5, 60.
dispendium, Eun. V, 4, 7.
disputare, Andr. Prol. 15.
dixti pro dixisti, Eun. II, 3, 85.
dolet mihi, Ad. II, 4, 8; Eun. I, 2, 13.

dolo malo, Eun. III, 3, 9.
dolor, Andr. I, 5, 33.
domi foecique, Eun. IV, 7, 45.
domus, familia, Hec. II, 1, 24.
Dorcium, Ph. I, 2, 102.
Dorias, nomen ancillae in personis Eunuchoi
Donax, Eun. IV, 7, 2; Donatus, vid. Edit. Terent. nost. prae-notat.
Dorso, Ph. III, 2, 1.
Dorus, Eun. IV, 4.
dos, Hec. III, 5, 52; Ph. II, 3, 63; IV, 5, 11.
dotem dare, Andr. V, 4, 48; Ph. II, 3, 63; *dicere*, Heaut. V, 1, 64.
dotata, *indotata*, virgo, Ph. V, 8, 47, 45.
drachma, Andr. II, 6, 20.
Dromo, Andr. V, 2.
ducere, Ph. III, 2, 15; sc. uxorem, Hec. I, 2, 52; se *foras*, Hec. III, 3, 4.
dulum, Heaut. IV, 5, 12; Ph. II, 4, 19.
dum, partic. enclitica, Heaut. II, 3, 8; III, 2, 39.
dum pro donec, Ph. V, 1, 10.
dunt, Ph. III, 2, 34.
duo, Ad. V, 3, 23.
duplex, Heaut. Prol. 6.
durus, Ad. I, 1, 39.
dura vita rusticana, Ad. V, 4, 5.
duras partes, Eun. II, 3, 63.
duriter, Andr. I, 1, 47.

E

Ecce, Andr. III, 2, 6.
ecce, Eun. I, 1, 34.
ecce, Ad. IV, 7, 4.
ecce autem, Eun. II, 3, 6; Hec. III, 5, 53; Ph. II, 1, 34.
eccere, Ph. II, 2, 5.
ecum, Andr. III, 3, fin. Eun. V, 6, 5; Heaut. IV, 5, 9.
edicere, Andr. III, 2, 15; Eun. IV, 7, 36; Hec. IV, 1, 50.

- edocere*, Ph. III, 3, 7.
educere, Heaut. II, 1, 14; Ph. V, 8, 50.
effecisti nuptias, Andr. III, 4, 16.
efferre argenti, Heaut. IV, 5, 56; *efferr*, Andr. I, 1, 90.
efficere, Andr. III, 4, 16.
effutio, Ph. V, 1, 19.
egere, Andr. V, 4, 21.
egomet, Andr. IV, 1, 12.
egone, Eun. I, 1, 3; V, 7, 2; Ph. III, 2, 19.
ehem, Ad. II, 4, 2.
ehou, Hec. I, 1, 17; Ph. I, 4, 10.
eho, Ad. IV, 5, 26.
ehodum, Andr. I, 2, 13.
electa, *electus*, in litus per naufragium, Andr. I, 3, 18; V, 4, 20.
elegant, Heaut. V, 5, 19; Eun. III, 1, 18.
elegantia, Eun. V, 3, 63.
elephantus, Eun. III, 1, 23.
ellum, Ad. III, 3, 35; ellipsis, Hec. IV, 2, 11; ellipses Terentianae, Andr. I, 1, 2.
ellunt, Andr. III, 3, fin.
emori capio, Heaut. V, 2, 18; *emoriari*, Eun. V, 2, 49. Formulae desperandi.
emungere, Ph. IV, 4, 1.
erucas, Andr. IV, 1, 36; Ph. II, 3, 37.
enim, Hec. II, 1, 41.
enimvero, Andr. I, 3, 1; Eun. I, 1, 3; II, 3, 38.
eniti, Andr. III, 4, 17.
Ennius, Andr. Prol. 18.
eo pro ideo, Eun. I, 2, 17; IV, 4, 17; Hec. IV, 5, 39.
eo, adverb., Eun. IV, 4, 23.
eo, verb., Andr. V, 4, 53.
ephebus, Andr. I, 1, 24; Eun. V, 1, 8.
Epidaecomenos, Ph. Prol. 25; epistasis, v. Not. antiq. §. 2.
equidem, Andr. II, 1, 27; Eun. V, 4, 34.
equos alere, Andr. I, 1, 29.
ex re nata, Ad. III, 1, 8.
ergo, Ad. IV, 2, 32.
erumpere, Ph. II, 2, 11.
etiam pro adhuc, insuper, centies. Est autem illa res adhuc significatio seui deterioris, Hec. IV, 1, 20; Eun. IV, 4, 1; V, 6, 16; Hec. III, 1, 24.
euge, Andr. II, 2, 8; Adhortandi particula. Itid. *eu*, *eia*, *agedum*; Eugraphius, v. Catal. Edd.
Eunuchus, Eun. Prol. 20, 32; I, 2, 87.
evodere, Ph. I, 2, 61.
evenit, Ad. V, 4, 5; Ph. V, 8, 4; Heaut. IV, 3, 7; Hec. I, 1, 2.
evocare, Andr. III, 3, 47; *evoco servos*, Ph. V, 8, 89.
evomere improprie iram, Ad. III, 2, 14; Hec. III, 5, 65; euphemismus, Andr. IV, 5, 8.
exadvorsum, Ph. I, 2, 38.
ex aequo et bono, Ad. V, 9, 30.
exanimatus, Andr. I, 1, 104; Hec. V, 3, 27.
exaugeo, Heaut. II, 2, 3.
exoarifico, Heaut. IV, 6, 9.
excludo, Andr. II, 3, 12; Ad. I, 2, 39; Hec. III, 2, 4.
exemplum, Ad. V, 1, 9.
exempla, Eun. V, 6, 21.
exercere, verb. rusticum, Heaut. I, 1, 22.
exigere pro expellere, Hec. II, 1, 5.
exorare, Hec. Prol. II, 2.
expergiscor, Ad. IV, 4, 23.
exsuperior, Andr. II, 1, 11; Eun. IV, 7, 19.
exponere, Heaut. IV, 1, 2.
experire, Andr. II, 1, 11; Heaut. II, 3, 90.
expedire, impeditum, Andr. III, 5, 11; Eun. IV, 4, 27.
expedit, Heaut. II, 3, 96; Ph. V, 2.
expergiscor, Ph. II, 3, 35.
explano, Ph. II, 3, 33.
explere animum, Andr. I, 2, 17; *voluntatem*, Hec. I, 1, 12.

expostulare, Andr. IV, 1, 15.
exsculpere, Eun. IV, 4, 44.
ex sententia, Heaut. IV, 3, 5.
exsequias ire alicui, Ph. V, 9, 37.
expectare, Ad. V, 4, 20.
expuere, Eun. III, 1, 16.
extemplo, Andr. III, 2, 38.
extorquerre, Andr. III, 4, 37.
extraho, Hec. V, 4, 36; Ph. I, 4, 3.
extrarius, Ph. IV, 1, 13.
extrusit me foras, Eun. IV, 5, 11.

F

Faba, Eun. II, 3, 90.
fabrica, Ad. IV, 2, 45; Heaut. III, 2, 34.
fabula, Andr. Prolog. 16; Eun. Prolog. 33; Ph. V, 6, 37; Heaut. II, 1, 10.
fabulae, Andr. Prolog. 3, 16; I, 3, 19; III, 3, 21.
face pro fac, Ph. II, 3, 50.
facere, Andr. II, 1, 22; Eun. II, 3, 98; Hec. V, 4, 17.
facere verbum, Andr. I, 2, 7; pro committere, perpetrare, Heaut. III, 3, 2; Ad. V, 1, 10.
facete, Eun. III, 1, 37.
facies, Eun. II, 3, 5.
facilis, Heaut. II, 1, 5.
facillime agere, Ad. III, 4, 56.
facio coniecturam, Heaut. III, 3, 13; Andr. III, 2, 32.
fac ut, Eun. II, 3, 71.
factum bene, Andr. I, 1, 78; Traicittur idem, *benefactum*, ibid. V, 6, 11.
factum prope, Hec. IV, 4, 24.
factum volo, Ph. V, 3, 4; Faernus vid. Catal. Edd.
falsus es, falleris, Andr. IV, 1, 23.
familia, Heaut. IV, 5, 3; Eun. V, 8, 22; Heaut. V, 1, 36.
fatuus, Eun. V, 8, 49; Sic in Petron. Carm. 59, 85, 8.
faveto, Andr. Prolog. 24.
faustus dies et felix, Andr. V, 4, 53.
faux iux famulos, Eun. V, 8, 22.
fatuus, ineptus ad sentiendam voluntatem; Sic in Priap. Ius. Carm. 39, v. 8.
faxis, Andr. IV, 4, 14.
feminae primariae, Ph. V, 8, 73.
ferre aequo animo, Andr. V, 4, 18; Hec. IV, 1, 52, et 2, 18.
festinare, properare, Ad. III, 2, 25.
festivitas, Eun. V, 8, 18.
festivos, Ad. V, 9, 26.
fiat, Ad. V, 8, 22.
fiat, Eun. II, 1, 2; III, 1, 47.
fidelis, Ph. I, 2, 26.
fides, Andr. IV, 1, 12; Ad. III, 4, 27.
fidem dare, Ad. III, 4, 27. Andr. III, 3, 27.
fidicina, Eun. III, 2, 4; Ph. I, 2, 59.
firmare fidem, Andr. III, 1, 4; Hec. IV, 2, 5; V, 1, 24.
firmus, Andr. III, 39; Hec. I, 2, 26; V, 1, 20.
flabellum, Eun. III, 5, 47.
Flaccus, vid. Heaut. Didasc.
flagitium, Eun. II, 3, 91.
flocci facio, Eun. II, 3, 12.
flocci pendo, Eun. III, 1, 21.
flor aetatis, Eun. II, 3, 28.
focus, Eun. IV, 7, 45.
foldre, Heaut. I, 1, 17; id. verb. improprie, Hec. III, 5, 17.
foenore sumere, Ph. II, 1, 71.
foras, Andr. I, 2, 3; Heaut. V, 2, 47; Hec. I, 2, 69.
fores, Eun. II, 2, 51; Andr. IV, 1, 58.
foro uti, Ph. I, 2, 29.
fors fortuna, Eun. I, 2, 54; Ph. V, 6, 1.
forti's, fortis es, Andr. IV, 2, 19.
fortuna, Eun. V, 8, 16.
fortunatus, Hec. IV, 8, 1; Ad. I, 1, 18.
fortunae, arum, Andr. I, 1, 70.
forum, Andr. I, 3, 21.
fraus, Heaut. III, 1, 33.

frequens, Andr. I, 1, 80.
frigeo, Eun. II, 2, 37.
frogi, Eun. III, 5, 60; IV, 7, 46.
frui ingenium, inusitatus, Heaut.
 II, 4, 21.
fuat, sit, Hec. IV, 3, 4.
fusus, Eun. III, 5, 41.
fugitans litium, Ph. IV, 3, 18.
fugitivus, Eun. IV, 4, 2.
fuat olim, Andr. I, 3, 16.
funambulus, vid. Notit. antiq. et Hec.
 Prol. 4.
fundus, Eun. I, 1, 34.
funera iudicativa, Ph. V, 9, 37.
fuat officium, Heaut. I, 1, 14; III,
 3, 19.
fur, *nan poëta*, Eun. prol. 23; aliter
 IV, 7, 6.
furcifer, Andr. III, 5, 12; Eun. V,
 2, 23.
furtum, Eun. Prol. 23; IV, 7, 39.
fuatilis, Andr. III, 5, 3.

G

Gallinae canentis omen, Ph. IV, 4,
 37.
ganea, Heaut. V, 4, 11.
ganeum, Ad. III, 3, 5.
gannire, Ad. IV, 2, 17.
garrire, Ph. III, 2, 11; Heaut. IV,
 6, 19.
gaudere gaudia, syntax. *græca*, And.
 V, 5, 8.
gaudeo venisse saluum, Hec. III, 2,
 18. Formula salutandi.
gener, Heaut. V, 1, 63.
genius, Andr. I, 5, 54.
gentium, *minime gentium*, Eun. IV,
 1, 11; *quovis gentium*, Heaut. V, 1,
 55; *usquam gentium*, Ad. IV, 2,
 13; *ubivis gentium*, Hec. III, 1, 14;
usquam gentium, Hec. III, 1, 13.
genus hominum pessimum, Andr. IV,
 1, 5.
gerere morem animo, Andr. IV, 1,
 17.

germanus, Andr. I, 4, 57.
gerro, Heaut. V, 4, 10.
gestire, Eun. III, 5, 7; Ph. II, 1,
 30.
gestare, Eun. III, 1, 12; Ad. IV,
 5, 75.
gestus, Ph. V, 7, 7.
Geta, Ad. III, 2.
gladiator, Hec. alt. Prol. 32.
gloria, Eun. III, 1, 9.
Glycerium, Andr. I, 1, 107.
gnatus, *ntus*, Andr. I, 1, 22; itid.
gnata, IV, 4, 2; Heaut. I, 1, 96.
Gnatho, Eun. II, 2.
gracilus, *gracilis*, Eun. II, 3, 23.
græce, Ph. Prol. 26.
græca comoedia, Eun. Prol. 8; Heaut.
 Prol. 4, 8; *græcum nomen fabu-*
lae inscriptum, Heaut. Prol. 3.
grandis, Ad. IV, 5, 39.
gratia, Eun. V, 2, 33; Hec. III, 1,
 11.
gratiam habere, Andr. I, 1, 15; *re-*
digam in gratiam, Ph. V, 8, 73.
gratilis, Ad. IV, 7, 26; Ph. III, 2,
 15.
gremium Donae, Eun. III, 5, 37.
grex ancillarum, Heaut. II, 3, 4.
gubernatrix, *fortuna*, Eun. V, 8, 16;
Guyetus vid. Casal. Edit.
gynaecium, Ph. V, 6, 22.

H

Habere, Andr. I, 1, 53; IV, 1, 25;
 aliter Ad. I, 1, 23; aliter ibidem
 II, 1, 25; *Habere*, Hec. I, 2, 74.
habitare, Andr. IV, 5, 1.
habitudinē corporis, Eun. II, 2, 11.
hac, sc. *parte*, *via*, Eun. V, 8.
haec pro *hae*, Andr. IV, 1, 22; Eun.
 III, 5, 34.
hariolor, Ad. II, 1, 48; Ph. III,
 2, 7.
hariolus, Ph. IV, 4, 27.
haud scio an, Andr. III, 2, 45.
Heautontimorumenos, Heaut. Prol. 5.

Heayra est huic nomen fabulae, Hec. Prol. 1.

Hegio, Ad. III, 4. «Est senila nomen a praesendo. » Senibus enim defertur bonos et exempla recte vivendi ab eis petere debent adolecentes. » Rhenius.

hei, Ph. III, 2, 6.

hei mihi, Ph. IV, 3, 2; Heaut. V, 2, 15.

heia, Eun. V, 8, 35. Interiectio admirantis, Ph. IV, 3, 23.

heia vero, Hec. II, 2, 8.

helluo, Heaut. V, 4, 10.

hen, Andr. I, 2, 23; Eun. IV, 7, 35; Heaut. II, 3, 70; Ph. I, 4, 20.

hercle, Heaut. IV, 5, 13; Eun. I, 1, 22.

hercle certo, Ph. I, 3, 12; Andr. II, 2, 20; III, 2, 15.

hercle vero, ibid. IV, 3, 14; V, 9, 18.

Hercules, Eun. V, 7, 3.

hereditatem persequi, Andr. IV, 5, 20.

herili filius, Ph. I, 1, 5.

heri, Ph. I, 2.

heus, Ad. V, 2, 1; Eun. III, 3, 24.

hic, pronom. Andr. II, 1, 33; adverb. Andr. I, 5, 32; II, 1, 10; III, 2, 15.

hicine vel hicine, Ph. V, 3, 62.

hilaris, hilarus, Eun. IV, 5, 5; Ad. IV, 7, 38.

hinc, Andr. I, 3, 16.

hoc, per pleonasm. Andr. II, 3, 17; Ph. II, 2, 10.

hoc agam, Andr. II, 5, 4.

hoc age, Ph. II, 3, 3.

hoccine, Andr. IV, 1, 1. Cum infinitivo et accusat. Eun. IV, 3, 2, etiam cum verbo finito, Ad. II, 2, 20.

hoc negoti, *hoc mati*, syntax frequens, Eun. III, 4, 6; V, 7, 5; Heaut. II, 1, 17.

hoc vide, Heaut. II, 3, 74. Formula.

hodie, Andr. I, 5, 19; Ad. V, 9, 18; aliter Ad. V, 9, 20.

homo, per contemptum, Eun. II, 2, 8; Ad. I, 2, 31.

homo, per pleonasm. Ph. I, 2, 73.

homo confidens, Ph. I, 2, 73.

homo haud imparus, i. e. mundissimus, Eun. II, 2, 4.

homo sum etc. Hec. I, 1, 25; IV, 6, 21; Ad. IV, 2, 1.

homuncio, Eun. III, 5, 43.

honestus, Andr. I, 1, 96.

hora, Eun. II, 3, 50.

horrida puella, Ph. I, 2, 56.

horsum, Eun. II, 1, 13; Hec. III, 4, 36.

hortari, Hec. I, 1, 7.

hospes, Hec. III, 4, 18; Ad. IV, 1, 13; V, 13.

hospita, Andr. II, 9, 8.

hac, Eun. IV, 7, 26.

huc, illuc, Andr. I, 5, 31.

hei, Eun. IV, 7, 35; Ph. II, 1, 72.

humani nihil a me alienum puto, Heaut. I, 1, 25.

humani ingenii, Andr. I, 1, 86.

hymenaeus, Ad. V, 7, 7, 9.

I

Iam, Ad. IV, 2, 50.

iam dudum, Eun. III, 1, 58; Heaut. IV, 5, 10.

iam nunc, Andr. I, 1, 144; Heaut. II, 3, 135.

ibi, Heaut. V, 2, 30.

id, ellips. pro propter *id*, Andr. I, 1, 130.

idem, Hec. I, 1, 14.

idoneus, Andr. III, 2, 12.

igitur, Ph. V, 3, 29.

ignis, lux Cupidinis, Eun. I, 2, 5.

ille, Andr. Prol. 15; Ad. V, 4, 12.

illi, illic, Andr. IV, 3, 5; Ad. I, 2, 36.

illicet, Eun. I, 1, 9; aliter Ph. I, 4, 30.

- ignus*, Ad. IV, 2, 46.
Ulam me amare, Andr. III, 3, 41;
 Amphibolia.
illis, Andr. II, 6, 27.
illino, Andr. IV, 5, 19.
illuc, Ad. II, 1, 14.
illudere, Heaut. IV, 4, 19.
ilthvias, Eun. V, 4, 15.
imber aureus, Eun. III, 5, 37.
Imbrus, insula, Hec. I, 2, 96.
immo, Andr. I, 2, 30; Heaut. I, 1, 42.
immo vero, Ph. V, 9, 58.
imparatum impendent mala, Ph. I, 4, 2.
impello, Andr. I, 1, 72.
imperativa, Eun. IV, 7, 19; V, 8, 37.
imperator, Eun. III, 2, 42.
imperfecta tempp.; qui sit usus eorum, Ph. IV, 2, 5.
imperitus, Andr. V, 4, 8.
impertiri, Ad. III, 2, 22.
impedire, Andr. I, 5, 25.
impingere, Ph. I, 2, 77; II, 3, 92.
imploro, Ad. III, 4, 43.
importunus, Heaut. I, 2, 23.
impotens, Andr. V, 3, 3.
impotentia, Ad. IV, 3, 16.
imprudens, Ph. III, 2, 14; IV, 3, 55; Ad. IV, 5, 77.
imprudentia, Eun. Prolog. 27.
impure habere, Eun. V, 2, 13; VI, 18.
impuratus, Ph. IV, 3, 64; V, 8, 69.
impurus homo, Eun. II, 2, 4; Ad. II, 1, 29.
in pro isne, Ph. V, 8, 37.
in animum inducere, Heaut. Prolog. 49.
inaudio, Ph. V, 6, 37.
incedo, Andr. IV, 3, 15.
inceptare, Ph. IV, 3, 24; Eun. V, 7, 1.
inceptio, Andr. I, 3, 13.
incertum est, quid agam, Andr. I, 5, 29.
incipere, Eun. V, 4, 45; Ph. I, 4, 47.
incommoda commoda, Andr. IV, 1, 3, 4.
incommoda, Eun. II, 3, 38.
incommoditas, Andr. III, 3, 35.
incurare absentem, Ph. III, 1, 7.
indicativ. pro conjunctivo Eun. III, 3, 23; Ph. II, 1, 17, 78.
indicente me, Ad. III, 4, 62.
indignum facinus, Ad. II, 1, 12.
indotata puella, Ad. IV, 7, 11.
induco, Andr. II, 3, 25; Heaut. IV, 4, 1.
indulgeo me, Eun. II, 1, 16; in-sistatins pro *indulg.* mihi.
indulgere alicui, Heaut. IV, 8, 21.
inepta causa, Andr. I, 5, 22.
ineptio, Ad. V, 8, 11; Ph. II, 3, 73.
ineptus, Heaut. III, 3, 16; V, 3, 3.
inescare homines, Ad. II, 2, 12.
infamia, Heaut. V, 4, 14.
infamis, Heaut. V, 4, 14.
infandum facinus, Eun. IV, 3, 38.
Infelicius, Eun. II, 3, 38.
infelix homo, Andr. I, 5, 10; in-felix, Ph. II, 3, 81.
infinitivus modus, Andr. IV, 2, 6.
ibid. 3, 1; Eun. III, 1; in exclamatione, Heaut. IV, 1, 17.
infinitivus cum nominativo iunctus, Heaut. V, 1, 22.
Infinitivus cum interrogatione, Ad. III, 3, 54.
infirmae nuntiae, Ph. V, 1, 6.
infittas ibit, Ad. III, 2, 41, 49.
infortunium, Ad. II, 1, 24.
ingenium, animus, Andr. I, 1, 86; et Heaut. II, 3, 43, i. q. natura, animi indoles, Ph. I, 2, 20.
ingens, Ad. IV, 7, 3.
ingerere mala, Andr. IV, 1, 16.
ingratus, Eun. II, 1, 14; Ph. V, 7, 5.
inhumanus, Andr. I, 5, 43.
inlicere, Heaut. V, 1, 19; *scrupulum*, Andr. V, 4, 37.
inimicum facere alicui, Eun. IV, 7, 32.
in ipso tempore, h. e. opportune, Hec. IV, 4, 5.

- in loco*, Ad. II, 2, 8; V, 3, 41.
in mentem venit, Eun. II, 2, 2.
iniquus, Andr. I, 2, 16; V, 1, 6;
 Ad. prol. 2.
inire gratiam, Eun. III, 5, 9.
initiare, Ph. I, 1, 15.
iniuria, Hecut. III, 3, 5.
iniurius, Andr. II, 3, 3; Ad. I, 2,
 26; Ad. prol. 2.
inopia, Hecut. II, 3, 126.
inquam, Hecut. II, 3, 106; Andr.
 V, 2, 21.
instigare, Ph. I, 4, 9; V, 8, 76.
interloqui, Hecut. IV, 3, 13.
in rem, Hec. II, 2, 7.
insanis, Eun. IV, 3, 15.
insanire, Andr. III, 3, 3; aliter
 Ph. IV, 3, 37.
insistere via, Eun. II, 3, 2.
instare, Andr. IV, 1, 36.
instigo, Andr. IV, 2, 9.
in tempore, Andr. IV, 4, 19; Hecut.
 II, 3, 123; Ph. II, 4, 24.
integratio amoris, Andr. III, 3, 23.
interca loci, Eun. I, 2, 46.
interdico, Hec. IV, 1, 48; Ph. IV,
 4, 27.
internuntius, Eun. II, 2, 56.
intervenire, Hec. II, 3, 40.
intertrimentum, Hecut. III, 1, 39.
intus, intro, Andr. I, 1, 144; Ad.
 II, 4, 61.
intro, Ad. III, 4, 59; IV, 5, 72.
intuitur pro intuetur, Hecut. II,
 4, 23.
inveni, Eun. II, 2, 16. Andr. I, 1,
 39; Hecut. V, 1, 7.
investigare, Ph. V, 1, 9.
invocatus, Eun. V, 8, 29.
involvere in capillos, Eun. IV, 3, 6;
 ibid. V, 2, 20, 21.
iocularis audacia, Ph. I, 2, 84.
iocularium malum, Andr. IV, 4, 43.
ipsum, Eun. V, 5, 4; Hec. III, 2,
 8; Andr. II, 2, 23.
iracundia, Ad. I, 2, 66.
iratus et iracundus, Hec. III, 1, 28,
 29; Hecut. IV, 6, 16; Ad. V,
 3, 8.
irritor, Ph. V, 8, 39.
irritare, Eun. IV, 7, 18.
irritare, Ad. II, 4, 18.
iste, Eun. II, 1, 8. Hecut. IV, 4,
 8; Ph. V, 9, 22.
istae, s. istaec, Hec. IV, 2, 17.
istae, Hecut. III, 3, 27.
istic, adverb. Andr. II, 5, 9.
istius, s. istius, pronomen, Andr. II,
 2, 13.
istinc, Hec. III, 2, 4.
istoc pro isto, Eun. V, 2, 44; Hecut.
 III, 1, 28.
istuc, pronom., Andr. II, 2, 13;
 Eun. I, 2, 41. Ad. III, 2, 52.
istue, adverb. Eun. IV, 4, 38.
ita, Ph. II, 1, 54.
ita aiunt, Hecut. IV, 8, 13. Ad. V,
 8, 7. Formula.
ita me Dii ament, Eun. IV, 1, 1;
 Hec. IV, 2, 4.
Ita me servet Iupiter, Ph. V, 3, 24.
itanc tandem, Hecut. V, 2, 1; Ph.
 III, 2, 42.
itaque, et ita, Andr. III, 4, 18;
 Hec. II, 1, 10.
itaque ergo, Eun. II, 3, 26.
ita quae, Ad. V, 8, 4.
ita ut fit, Andr. I, 1, 53. Formula
 excusandi.
itidem, Hec. II, 2, 9.
itidem ut, Ph. II, 4, 62.
itio, itiones crebrae, Ph. V, 9, 23.
iubeo Chrometem, Andr. III, 3, 1.
iudea, Hecut. II, 3, 111.
Iuno Lucina, Andr. III, 1, 15.
Iupiter, Andr. IV, 3, 17.
iusta iniusta, Ad. V, 9, 33.
ius, iniuria, Andr. I, 3, 9.
ius aeternum, unde possunt aeternum
 vocant, Eun. V, 4, 17.
iurandum, Ad. II, 2, 11; Hec.
 V, 1, 25; dare; Hec. IV, 4, 75.
iurare, Hecut. I, 1, 34.
iuvat, Ad. II, 3, 2.

L

Labascit, Eun. I, 2, 98.
labor, molestia, Andr. V, 2, 29.
Labor s. *Labos*, Hec. III, 1, 6.
laborat e dolore, Andr. I, 5, 33.
Laches, Eun. V, 5.
lacrimala, Eun. I, 1, 22.
lactare, Andr. IV, 1, 24; V, 4, 9.
lampas, dis, Ad. V, 7, 9.
lapis, Heaut. IV, 7, 3; Hec. II, 1, 17.
laterem lavare, Ph. I, 4, 9, proverb.
latine, Ph. prol. 26.
lectulos sternere, Ad. II, 4, 21.
Leninus, insula, Ph. IV, 1, 1.
leni animo, Andr. I, 5, 27; Hec. II, 2, 28.
lenitas, Andr. I, 2, 4.
leno, Heaut. prol. 39, *avarus*, Ad. II, 1, 7.
lepidum caput, Ad. V, 9, 9.
lepidus, Andr. V, 4, 45.
Lesbia, Andr. I, 4, III, 1.
lex, conditio, Heaut. V, 5, 10.
liber, Eun. III, 1, 40.
Liber, Bacchus, Eun. IV, 5, 6.
liber antiquus, v. *Catal. Edd.* (p. 4) et Ph. V, 9, 30.
liberals, Ad. IV, 5, 50; Ph. I, 3, 16; V, 8, 12.
liberi, Plural. num. pro sing. Andr. V, 3, 20.
liberius vivendi potestas, Andr. I, 1, 25.
ligurrio, Eun. V, 4, 14.
limis, sc. oculis, Eun. III, 5, 53.
linea extrema amoris, Eun. IV, 2, 12.
Lis; *liles sequi*, Andr. IV, 5, 16; Hec. I, 2, 105.
Livius Andronicus, Eun. III, 1, 36.
locare pro collocare, Ph. IV, 3, 41.
lohinquitas, Hec. IV, 2, 20.
loqui, dicere, Ph. II, 3, 25.
lorus operire aliquem, Ad. II, 1, 28.

lubet, libet, Andr. V, 5, 2. Eun. IV, 7, 26.
lubido s. *libido*, Andr. III, 3, 25.
Lucina, Andr. III, 1, 15.
luciscit, Heaut. III, 1, 1.
ludere, Eun. II, 3, 82; III, 5, 38.
ludere ludum, Eun. III, 5, 38.
Iudi Megalenses, vid. Andr. Didasc.
ludus, Hec. II, 1, 6.
lupus in fabula, proverb., Ad. IV, 1, 21.
lutum, Andr. IV, 4, 38.
lux, Eun. II, 2, 47.
luxu perditus adolescens, Ad. IV, 7, 42.

M

Macellum, Eun. II, 2, 24.
maceria, Ad. V, 7, 10.
macero, Andr. IV, 2, 2.
mage pro magis, Ad. IV, 7, 18.
magis, Andr. IV, 2, 15. In comparatione, Hec. IV, 1, 38.
magister, Andr. I, 1, 27. Ph. I, 2, 21.
magistratus, Eun. Prol. 22.
magnifice, Ad. II, 3, 4.
maiores, Ad. III, 3, 57.
mala, Heaut. II, 3, 48.
mala audire, Ph. II, 3, 12.
maledictum velim, Hec. IV, 2, 14.
malevolus, Andr. Prol. 6.
malignus, Hec. I, 2, 84.
mala, malle, Ph. IV, 3, 53.
malum, interiectio, Eun. IV, 7, 10; Ad. IV, 2, 5.
malum, Eun. V, 5, 27; Ph. V, 6, 11.
manapium, Eun. II, 2, 43.
mane, adverb., Andr. I, 1, 56; Heaut. I, 1, 15.
mane, imperativ., Andr. IV, 1, 34; Heaut. II, 3, 32; Ad. III, 4, 21.
manipulus furum, Eun. IV, 7, 6.
mansiones distinctae, Ph. V, 9, 23.
manus, Hec. IV, 4, 44.
mastigia, Ad. V, 2, 6.

- mater ei est*, Heaut. II, 3, 29.
mater familias, Ad. IV, 7, 29.
matrona, Andr. II, 2, 27.
matureo, Andr. III, 3, 45.
maveille, malle, Andr. II, 5, 16.
maxime, Andr. IV, 5, 23; Hec. II, 3, 98.
me, Hec. I, 2, 8.
neapte causa, Heaut. IV, 3, 8.
necum, Ad. V, 3, 15. Sed mire idem Hec. I, 2, 32; IV, 4, 34; Ph. V, 3, 19.
medicorum iactantia, Andr. III, 2, 4.
mediosciter, Andr. I, 1, 32.
meditor, Andr. II, 4, 3.
medius, Andr. I, 1, 106; *e medio excedere*, aliae, Ph. V, 8, 74; IX, 30.
melius erit, Ad. II, 1, 26.
melius faceris, Ph. II, 3, 79.
meministi ut, Ph. I, 4, 46.
Menander, Andr. Prol. 9.
mene? Heaut. III, 3, 3.
mens, Andr. I, 1, 137; *bona vel sana*, Ad. III, 3, 78.
mensis, Ad. III, 4, 29.
mentiri, Heaut. III, 2, 38.
metus et spes, Andr. V, 4, 34, 35.
mercatus, Ad. II, 2, 23; *ad mercatum venio*.
merces, Ph. II, 3, 67.
merreo, Heaut. I, 1, 31.
meretricii amoris, Andr. V, 4, 10.
meretrix, Andr. IV, 4, 16.
merito te alio, Ad. V, 8, 23.
metui a Chryside, Andr. I, 1, 79; *metuo fratrem ne intus sit*, Eun. III, 5, 62, 63.
meus, passiv. ; Hec. V, 2, 22.
mi, vocativ., Eun. I, 2, 6; Ad. IV, 5, 40; Ph. II, 1, 24.
mi, contracte pro mihi, Andr. I, 5, 19; II, 1, 37; II, 2, 11, sic aliam.
Micio, Ad. I, 1.
Mida, pueri nomen, Ph. V, 6, 22.
mihi, per pleonasmum. Andr. III, 2, 29.
miles, Eun. III, 2, 2; *contumeliosus*, IV, 7, 36.
miles gloriosus, Eun. Prol. 31.
Milesius, Ad. IV, 5, 68.
Miletus, Ad. IV, 5, 20.
milittae et domi, Ad. III, 4, 49.
millie nummorum, Heaut. III, 3, 45.
millies, Andr. V, 4, 43.
mimicis, Andr. IV, 4, 34, 35; Hec. I, 2, 56.
mina, Eun. I, 2, 89; Heaut. III, 1, 66.
minari, Eun. V, 4, 35.
Minerva, Heaut. V, 4, 13.
minitari, Heaut. III, 1, 80.
minuere, Hec. IV, 3, 20.
miror, Ph. V, 3, 23.
miror si etc., Heaut. II, 4, 3.
miser, Eun. I, 1, 26.
misera, Eun. V, 6, 7.
misere, Andr. III, 2, 40.
miseret te mei, Andr. V, 2, 28.
miseritum est, Heaut. III, 1, 54; Ph. I, 2, 49; III, 2, 16.
missa istae face, Eun. I, 2, 10; *missam iram fac*, Hec. V, 2, 14.
misos nos fac, Andr. V, 1, 24; *missum facere*, Ad. V, 9, 43.
mitto pro onetto, Andr. V, 4. Sic saepe alibi pro-dimitto, Hec. V, 1, 74; Ad. V, 2, 5, 3, 34.
modestia, Hec. IV, 2, 15.
modus, Andr. I, 1, 68; *autro modo*, Ph. V, 8, 69.
moecorum poema, Eun. V, 4, 35; *ibid.* V, 22.
mola, Andr. I, 2, 29.
moliri, Heaut. II, 2, 11.
molirier, cum paragoge, Ph. IV, 3, 27.
mollities animi, Eun. II, 1, 16.
molo, ere, Andr. I, 2, 29.
momentum, Andr. I, 5, 31.
monere quid? vid. Heaut. I, 1, 117.
monitor, Heaut. I, 1, 119; V, 1, 2; Ph. II, 1, 4.
monstrum, Eun. IV, 3, 24; Ph. IV, 4, 24; *monstri simile*, Eun. II, 3, 43.

monumenta, Eun. IV, 6, 15.
mora, Andr. II, 5, 9; Ad. III, 2, 56.
moratus, Hec. IV, 4, 22.
mordere, Ad. V, 3, 21; Eun. III, 1, 21.
more, Hec. IV, 2, 2.
morem gerere alicui, Hec. IV, 2, 23.
moror convivae, Heaut. I, 1, 120.
mons occupat, Andr. I, 5, 62.
motoria aecua, Ad. III, 2. Et vid. notit. antiq. §. 11.
mulcare, Eun. IV, 7, 4; Ad. I, 2, 10.
mulier, convicium, Hec. II, 1, 17; Heaut. V, 3, 4.
mulieres adversanter viris, Hec. II, 1, 5.
multimodis, multis modis, Andr. V, 4, 36.
multo, comparativis additam et superlativis, Eun. IV, 5, 5; Andr. III, 2, 46.
musica ars, Hec. alt. Prol. 15, 38; Ph. Prol. 18.
musicum studium, Heaut. Prol. 23.
musitare, Ad. II, 1, 63.
mustellinus color, Eun. IV, 4, 22.
mutire, Andr. III, 2, 25.
mutu factum, Hec. V, 1, 4.
mutus, *muta*, Andr. III, 1, 5.
Myconius hospes, Hec. III, 4, 19.
Myrrhina, Hec. III, 1.
Mysis, Andr. I, 5.

N

Noe, Heaut. IV, 8, 28.
Naevius, Andr. Prol. 18.
nactu, pro nactus es, Hec. V, 3, 27.
nam, Andr. I, 5, 17; Ph. V, 6, 14; Hec. I, 2, 99; Ph. III, 2, 44.
nanciscor, Andr. V, 6, 3.
narrare, Eun. V, 6, 9.
narras probe, Andr. V, 6, 6.
narrationis incipit mihi initium, And. IV, 2, 26.

naeus, Heaut. V, 5, 18.
natalis dies, Ph. I, 1, 14.
naulos recens humi deponere, ande tollere solebant, Andr. I, 3, 14.
natus vid. *guntis*.
navem fregit, Andr. I, 3, 7.
Nausistrata, Ph. V, 3.
nauta, Ph. IV, 1, 10.
ne pro non, Andr. II, 1, 35.
ne, enclitica particula, Eun. IV, 4, 24.
ne, *neve*, Andr. I, 5, 56.
nebulo, Eun. II, 2, 38; IV, 7, 15.
nebulonem ludere, Eun. II, 2, 38.
necessum fuit hoc facere, Eun. V, 5, 28.
nedum, Heaut. III, 1, 45.
negligenter, Andr. I, 5, 18.
negotium, h. e. nec otium, Ad. Prol. 20.
nemo pro nullus, Eun. III, 5, 1.
nemo quisquam, Eun. V, 8, 2.
nenpe, Andr. V, 4, 47; Ph. II, 1, 80.
Neptunus, Ad. V, 3, 4.
nequeo satis mirari, Eun. III, 4, 9.
neque — *neque*, Eun. I, 4, 68; V, 5, 2.
ne quid nimis, Andr. I, 1, 34.
nequities, Heaut. III, 1, 72.
nervos intendere, Eun. II, 3, 21; Ph. II, 2, 11.
in nervum ire, Ph. IV, 4, 15.
nescio quid, Andr. V, 1, 22; Eun. II, 3, 7, et II, 60.
nex, Andr. I, 2, 28.
ni, contracte pro nisi, Eun. V, 6, 13.
Niceratus, Andr. I, 1, 60.
nil, nil, Ad. V, 5, 22; Andr. I, 2, 31.
nil est, Eun. IV, 2, 10. Formula contemnentis aut flocci pendentis pro nullius momenti est, Ph. V, 6, 21.
nililo, Ph. III, 3, 2; Heaut. II, 3, 136.
nil pro nihil, Andr. II, 1, 37.
nil moror, Eun. I, 2, 104.

nilil, pro non; Andr. IV, 3, 22;
Eun. IV, 6, 27; V, 2, 45.
nilil ad rem, Ph. V, 6, 21.
nimirum, Eun. II, 2, 37.
nimis, Ad. IV, 1, 6.
nisi, pro sed, Eun. III, 4, 10; Ph. V,
8, 60.
nisi si, Andr. I, 5, 14; Eun. I, 2,
80.
nitor, Eun. II, 2, 11.
nobilis, Heaut. II, 1, 13.
nobilitare, Eun. V, 6, 20.
nobiscum esse una, Ad. V, 7, 35.
nodum in scirpo quaerens, And. V,
4, 38.
nollem factum, Ad. II, 1, 11; datum,
Ph. V, 3, 13.
nolunt, ubi velis, Eun. IV, 7, 43.
nomen fabulae, Hec. Prol. 1; nomen
verbale, Eun. V, 8, 22; nomina
servorum, Ad. V, 9, 16; nomina
personarum, Ad. I, 1, 1.
non faciam, Ad. III, 2, 45.
non opus est, Heaut. III, 3, 51.
norit pro noverit, Andr. Prol. 10.
nos, Eun. II, 2, 45.
noster, Heaut. IV, 1, 47; Eun. V, 5,
4; Ph. I, 2, 60; *nostra*, Ph. I, 2,
84.
notus, Eun. V, 2, 4.
novitiae puellae, Eun. III, 5, 34.
novus, Andr. IV, 3, 15; Ad. IV, 7,
4; Ph. V, 6, 8.
nox, Ad. III, 4, 24.
noxia, noxa, Eun. V, 2, 13; Ph.
I, 4, 47.
nubere, Andr. III, 3, 3.
nugas dixit, Heaut. IV, 1, 8.
nullus pro non, Hec. I, 2, 4.
nullus sum, Eun. V, 6, 22; Formula,
Andr. III, 4, 20.
numerus pluralis pro singulari, Heaut.
IV, 1, 29.
numquid pro num, Andr. V, 4, 40.
numquid est, Andr. I, 1, 34.
numquid vis aliud, Eun. I, 2, 111;
Hec. II, 2, 30; Ph. I, 2, 101.

nunc audies, Andr. I, 1, 76; Hec. I,
2, 102.
nunc cum maxime, Ph. I, 4, 26.
nunc iam, Andr. II, 5, 13.
nunc ubi, Eun. I, 2, 83.
nuntiare, Hec. III, 1, 34, not.
nuper, Eun. Prol. 9.
nuptias apparare, Andr. IV, 1, 32.
nuptiarum dies septimus solennis, Ph.
I, 1, 6.
nurus, Hec. II, 1, 4.
nusquam gentium, Ad. IV, 2, 1.
nutrix, Eun. V, 2, 53.

O

O, interiectio, Ad. V, 6, 3.
obgannio, Ad. IV, 2, 17; Ph. V, 9,
41.
oblicere, Heaut. I, 2, 12.
obit mortem, Andr. I, 3, 18.
oblectare se, Ad. I, 1, 24; Hec. I,
2, 9.
obolus, Andr. II, 2, 32.
obnuntiare, Ad. IV, 2, 8.
obsecro, Andr. IV, 4, 8; Heaut. V,
4, 2; ibid. V, 5, 4; Ad. III, 4,
26.
obsecundare, Heaut. IV, 6, 23.
obsequi, Heaut. III, 1, 10; Ad. V, 9,
33; Andr. V, 1, 3.
obsequium, Andr. I, 1, 41.
obscura ostium intus, Eun. IV, 6, 25.
observare, Andr. I, 1, 142.
obsonium, Andr. II, 2, 23.
obstetricem arcesso, Andr. I, 5, 64.
obtundere, Andr. II, 2, 11; Ad. I,
2, 33; Eun. III, 5, 6; Heaut. V,
1, 6.
occidere, Ph. IV, 3, 67.
occuldi, Eun. II, 3, 1; Hec. IV, 4, 16.
occipio, Eun. II, 3, 8; Ad. IV, 4,
25.
oculi amoris indices, Ad. III, 2, 20.
oculi limi amatorum, Eun. III, 5,
53.

oculis suis videre, Ad. III, 2, 21; Hec.
V, 4, 23.
oculos parere, Ph. I, 2, 35.
odiosus, Ad. IV, 2, 49.
odium, Andr. I, 1, 41; Hec. I, 2,
48; Ph. V, 9, 27.
oecnomia fabulae, Ph. V, 1, 23;
Andr. III, 1.
Oedipus, Andr. I, 2, 23.
offerre, in utramque part. ut, Ad.
III, 2, 10; et V, 9, 21; it. Hec.
V, 1, 14; III, 10.
oh, Heaut. V, 3, 4; Andr. III, 5, 12;
Ad. V, 1, 5.
ohé, Ad. V, 1, 7.
olim, fabularum anilium initium,
Andr. V, 4, 20.
olera et piciculi minuti, Andr. II, 2,
32.
omen, Andr. I, 2, 29.
Omphale, Eun. V, 7, 3.
operans dare, Heaut. III, 1, 92.
opis, Heaut. III, 3, 31; opem ferre,
Ad. III, 4, 41; ope vestra, Ph. V,
6, 2.
oppido, Ad. III, 2, 24; Hec. II, 1,
41.
opitator, Andr. I, 3, 5.
oportuit interemtam filiam, Heaut.
IV, 1, 22; oportebat hanc facta ab
illo, Heaut. III, 2, 25.
obsonium, Andr. II, 2, 23; VI, 20.
optume est, Hec. V, 4, 31.
opus transcurso, Hec. III, 4, 17, ubi
de hac syntaxi.
opus, labor, Heaut. I, 1, 20, 21, 90.
opus rusticum, Heaut. I, 1, 90.
orare, Ad. III, 4, 26.
orator, Heaut. Prol. 11.
oratio, Andr. Prol. 12.
orba prava, Andr. I, 3, 19.
orbam proximus ducat, Ph. I, 2, 75,
vid. not.
orcus, Hec. V, 4, 12.
ornamenta, Heaut. IV, 7, 9.
ornare, Ad. II, 1, 22.
os, oris, Heaut. IV, 3, 22; os durum,

Eun. IV, 7, 36; os impudens, Eun.
III, 5, 49.
ositare, Andr. I, 2, 10.
os distorquere, Eun. IV, 4, 3.
ostium, Andr. II, 2, 25.
otiose, Ad. II, 1, 2.
otiosus, Andr. V, 2, 1; Ph. II, 2, 26.
otium, Ad. I, 1, 17; Ad. V, 4, 9.
ovem lupo commisi, proverbialiter,
Eun. V, 1, 16.

P

Pax, πᾶξ, Heaut. IV, 3, 39.
pax, nomen, Heaut. II, 3, 50.
pace tua, Eun. III, 2, 13.
paedagogus, Ph. I, 2, 94.
palaestra, Eun. III, 2, 24; Ph. III,
1, fin.
palam, Ad. III, 2, 39; palliata co-
mmedia, vid. Notit. antiq. §. 11.
pallium, Eun. IV, 6, 31.
palma, Ph. Prol. 17.
palmaris, Eun. V, 4, 8.
Pamphila, Eun. III, 1, 52.
Pamphilus, Andr. I, 5.
pannis annisque obitus, Eun. II, 2, 3.
pannus, vestis in primis mendici.
papae, παῖται, Eun. II, 1, 23.
par pari referre, Eun. III, 1, 55.
par est, Hec. V, 1, 13; Ph. I, 3, 3;
paragoge, Andr. I, 2, 32; Ph. I,
2, 42; Eun. III, 3, 4.
parare, Eun. III, 2, 47; emere, in
prendium.
parare, cibos vel mensas, Eun. III,
4, 4; Heaut. I, 1, 73.
parasitaster, Ad. V, 2, 4.
parasitus, Eun. II, 2, 32; Ph. II, 2,
parco, Heaut. I, 1, 87, 112.
parcere, Heaut. Prol. 43.
parcus, Ad. I, 2, 15; V, 4, 12. Pa-
rcus, vid. Catal. Edd.
Pareleon, Hec. V, 3, 5.
Parmeno, Eun. II, 2, 36; parono-
masis, Andr. IV, 4, 38; Eun. I,
1, 12.

- παρόπιστος*, Hec. II, 3, 1; IV, 1, 28; Andr. IV, 4, 38.
- pars amoris*, Eun. I, 2, 12.
- particeps*, Hesut. I, 1, 98.
- partim, partim*, Hec. I, 2, 92, 93.
- parsimonia*, Hesut. III, 1, 32.
- parva causa*, Eun. III, 5, 27.
- parvi pendere*, Andr. III, 2, 46.
- passus capillus*, Ph. I, 2, 56.
- pater*, Hesut. III, 1, 50.
- patina*, Eun. IV, 7, 46.
- pati*, Andr. I, 1, 35.
- patrisas*, Ad. IV, 2, 25.
- patrocinari*, Ph. V, 8, 46.
- patrona*, Eun. V, 2, 48.
- patronus*, Eun. IV, 6, 32; Ad. III, 4, 12.
- patruus*, Ph. III, 1, 18.
- paucis te volo*, Andr. I, 1, 2.
- paulum supplicii*, Andr. V, 3, 32.
- paulum*, adverb. Andr. IV, 1, 6.
- paululum*, Andr. II, 2, 23.
- paulus*, a, um, Andr. I, 5, 31, paulo momento.
- peccare*, Andr. V, 3, 25.
- peccatum*, Eun. Prol. 27; Ad. IV, 5, 53.
- peccavi*, Andr. I, 1, 112; Ad. II, 4, 12.
- pellio*, Ph. I, 2, 18.
- Penates*, Ph. II, 1, 81.
- pendere*, Eun. V, 6, 20.
- percontari*, Eun. II, 3, 2.
- percupio*, Eun. V, 2, 57.
- perdere*, Ph. I, 2, 26.
- perditio*, Ph. I, 2, 32.
- per ecator*, Andr. III, 2, 6.
- perdocta est probe*, Hesut. II, 3, 120.
- perduint*, pro perdunt, Hec. III, 4, 27.
- perdurare*, Ad. IV, 2, 15.
- peregre redire*, Ph. II, 1, 23.
- peregrinus*, Eun. IV, 6, 21.
- perfero*, Hec. III, 1, 22.
- perfluo*, Eun. I, 2, 25.
- pergis*, absolute, Hesut. III, 3, 21; Ad. I, 2, 27; II, 1, 2, 27 signi-
fic. si non desinas, Ph. V, 3, 23, aliter Hec. III, 4, 36.
- periculum facere*, Ph. II, 2, 12.
- perii*, Eun. I, 1, 28; V, 4, 25; Ad. III, 4, 39; Andr. V, 4, 26. Formula iurandi ac desperandi.
- Perinthia*, Andr. Prol. 9, 13.
- pernoscere*, Ad. Prol. 12.
- perpetuus*, Ad. IV, 1, 4; Hec. I, 2, 12.
- persecutus*, Andr. III, 2, 6; persona, Eun. Prol. 26, 32, 35, et cf. Notit. antiq. §. 7.
- pertinacia*, Hec. II, 1, 5; III, 5, 46.
- pervenire*, Eun. I, 2, 44.
- pervicax*, Hec. IV, 1, 17.
- pervulgata via patrum*, Hesut. I, 1, 49.
- persulum ostio obdo*, Eun. III, 5, 55.
- Phaedria*, Eunuchi persona.
- Phaedrus*, unus ex illis, qui amabat Chrysidem, Andr. I, 1, 59.
- phalerata dicta*, Ph. III, 2, 15.
- Phania*, vicinus Chremetis, Hesut. I, 1, 117.
- Phanium*, Antiphonis sive uxor, sive amica, Ph. I, 4, 40.
- Phanoerates*, Hesut. V, 5, 17.
- Phasma Menandri*, Eun. Prol. 9.
- Phidippus*, Hec. II, 2.
- philosophi*, Andr. I, 1, 30; philosophorum vocabula, Eun. II, 2, 32.
- Philotis*, Hec. I, 1.
- philotium*, Hec. I, 2, 6.
- Philtre*, Hec. IV, 1, 49.
- Philumena*, Hecyrae personarum nom. gr. φιλομένη, amata.
- Phormio*, vid. Prol. 26.
- Phrygia*, Hesut. IV, 4.
- pie*, Ad. III, 4, 13.
- pietas*, Andr. V, 2, 28.
- Piraeus*, Eun. II, 2, 59.
- piscis purga*, Ad. III, 3, 23.
- pistrinum*, Andr. I, 2, 28, 3, 9; Ph. II, 1, 19.
- placavi*, Ph. V, 3, 1.
- placeo*, Ph. III, 2, 42.

- placidus*, Ad. V, 4, 10.
plaudite, Andr. in fin.
plectar, Ph. I, 4, 42; pleonasmus, Hec. III, 1, 11.
plurima salute impertire aliquem, Eun. II, 2, 39, 40.
plus minusve, Formula, Ph. III, 3, 21.
poenitet, Heaut. I, 1, 20; Eun. V, 6, 12.
pol, Andr. I, 4, 2; Eun. I, 2, 119; Hec. I, 1, 14.
pone, Ph. IV, 3, 25.
popularis, Eun. V, 8, 1.
populus, Andr. I, 2, 14.
porro, Eun. III, 3, 22; Andr. Prol. 22; Hec. III, 1, 20.
portio, quid portas? Ph. I, 4, 19.
posse, Eun. IV, 3, 24, absq. infinit. verbi alterius, subst. facultas.
post, adverb. Ph. III, 3, 21.
post deinde, Andr. III, 2, 3.
postilla, Andr. V, 4, 33; Eun. I, 2, 47.
postulare, Ad. II, 1, 46.
potare, Ad. I, 1, 37; IV, 2, 47; V, 1, 12.
potest sc. fieri, Heaut. IV, 2, 10.
potestas, Heaut. II, 3, 106.
potin' pro potisne, Heaut. I, 2, 21.
potiri, frui amore alicuius, Eun. II, 3, 29, 71.
potis, pote, Eun. II, 2, 32; Ad. II, 3, 11.
potitur commoda, gaudia, Ad. V, 4, 17, 22.
praecipitem in pristinum dare, Andr. I, 3, 9.
praedicare, Andr. III, 1, 7.
praedicere, Andr. I, 1, 19; Eun. V, 1, 12; Hec. I, 2, 36; Praenestinus, vid. Eun. Didasc.
praesagio, Heaut. II, 2, 7.
praesens, Heaut. V, 4, 19.
praesentia, Heaut. III, 3, 12.
praestat, Eun. II, 2, 1; Heaut. V, 1, 3.
praesto est, Ph. I, 2, 1.
praenolor, Eun. V, 1, 5.
praenot, Eun. II, 3, 10.
prandium, Ad. IV, 2, 49.
praeus, Ad. V, 5, 21.
prava ratio, Eun. III, 5, 27.
prehendere sc. in adulterio, Eun. V, 4, 39.
pretium, Andr. I, 1, 49; Ad. IV, 7, 26.
pretium dulce, Heaut. II, 2, 5.
primum, Andr. I, 3, 6; Eun. IV, 4, 28; Andr. V, 4, 22.
primum omnium, Heaut. II, 3, 123; primas partes agere, Ph. Prol. 27; V, 5, 7.
primus, Eun. III, 5, 19; Heaut. V, 2, 10.
principio, Eun. V, 8, 39; Ad. V, 3, 21.
pro s. proh, Hec. II, 1, 1.
pro Iupiter, Andr. I, 2, 31.
pro Deum fidem, Andr. I, 5, 2.
procax, Heaut. II, 1, 15.
prodere, Andr. II, 1, 13; Heaut. IV, 1, 26.
prodire, Andr. I, 1, 88.
proferre, Hec. II, 2, 11.
prohibere, Andr. I, 1, 27.
Prologus, quid sit, vid. Andr. Prol. 5 not.
promereor, Ph. III, 2, 31.
promisti, promisiisti, Ad. V, 8, 17; pronomen, Heaut. V, 2, 8; pronomina, Ad. V, 8, 35; Eun. III, 5, 17.
propter, Hec. V, 3, 34.
propter, Andr. II, 2, 3 omittitur. Sic saepe.
propter, prope, Ad. IV, 2, 37.
prorsum, Hec. III, 1, 36.
prospicio mihi, Ph. V, 8, 70.
provincia, Ph. I, 2, 22; Heaut. III, 2, 5; protaticae personae, Hec. I, 1.
protelare, Ph. I, 4, 35.
proviso, Andr. V, 5, 1; Ad. V, 6, 1.
proximus, Hec. I, 2, 49.
puatria, Ad. III, 3, 34.

publice, Eun. II, 2, 59.
pudor, Andr. I, 5, 27; Hec. I, 2, 47.
puella, Eno. I, 2, 29.
puer, Eun. IV, 1, 10.
pugnus, Ad. II, 1, 17.
pukhre, Heaut. III, 1, 41; Ad. IV, 1, 17; Ph. III, 3, 9.
putare rem, Ad. V, 3, 10.
Pyrrus peritissimus bellator, Eun. IV, 7, 13.
Pythias, Eun. III, 2.
Pytisso, Heaut. III, 1, 48.

Q

Qua, Ad. IV, 4, 18, 5, 56.
quaerere, Heaut. I, 1, 10; Ad. III, 4, 36; V, 3, 27.
quasso, Andr. I, 2, 33; Ad. II, 4, 11.
quaestus, Andr. I, 1, 52; Heaut. IV, 1, 27; Hec. Prol. II, 32.
quamobrem, Andr. II, 3, 8; V, 1, 10; Eun. V, 5, 31.
quamvis pro inquantumvis, Andr. II, 4, 15.
quando, Andr. IV, 5, 23.
quantum, Eun. I, 2, 52; *quantum potest*, Eun. II, 3, 86; V, 1, 20.
quantus quantus, Ph. V, 8, 10; Ad. II, 3, 40.
quasi, Ph. I, 2, 22.
que, Ad. III, 2, 3.
que et, coniunctio elegans, Ad. I, 1, 39; Eun. V, 2, 37; V, 8, 49; Hec. III, 5, 38; Ph. V, 9, 62; Andr. IV, 1, 52.
qui pro quis, Hec. IV, 1, 58; Ph. V, 1, 10.
qui pro qualis, Andr. III, 4, 7; Ad. II, 1, 23.
qui pro quomodo, Andr. II, 1, 7; IV, 4, 52, et sic saepe alias.
qui pro ut, Ad. III, 2, 34.
qui pro quo, Andr. IV, 4, 52; Eun. IV, 3, 15.
quicum, Eun. IV, 4, 31; Ph. V, 1, 32.
qui istus? Eun. I, 2, 41; Andr. III, 2, 52.
quid? Ph. I, 2, 97; IV, 3, 38.
quid, propter quid, Ad. I, 1, 54.
quid agis? Heaut. V, 1, 74; Ad. I, 1, 35.
quid ago? Ph. II, 4, 7.
quid autem? Ad. III, 4, 16.
quid ais, Andr. II, 1, 1; Heaut. V, 1, 74; Ph. V, 6, 33.
quidem, non equidem, Ad. V, 7, 1.
quid est? Heaut. IV, 5, 10.
quid est rei? Heaut. IV, 4, 21.
quid est amplius, Ad. III, 4, 22.
quid faciam? Heaut. V, 1, 51. Formula frequens.
quid igitur? Eun. V, 2, 15.
quid hoc negoti? Hec. I, 2, 22.
quid hoc rei est? Eun. IV, 3, 10; Ad. II, 1, 21.
quid hominis? Heaut. IV, 8, 7.
quid istuc? Ad. III, 2, 26; Ph. I, 3, 4.
quid ita? Eno. V, 6, 7.
quid mea? Heaut. IV, 5, 45, sc. refert. Itid. Ph. II, 3, 42.
quid narrat? Andr. II, 6, 3.
quidnam rerum? Eun. V, 4, 1.
quidni, Eun. IV, 4, 7.
quid non? Heaut. V, 1, 29.
quid opus est verbis, Andr. I, 1, 138.
quidquam, Ad. I, 2, 5.
quid tum? Heaut. IV, 8, 6. Formula porro sciscitandi.
quid tum postea? Ad. IV, 1, 13, et 5, 15; Hec. IV, 1, 36.
quid vis amplius? Ph. V, 9, 46.
quiescere, Andr. Prol. 22; Heaut. IV, 3, 12.
quin, Andr. IV, 2, 21; Heaut. V, 1, 17. Constructur cum indicativo, Andr. II, 3, 25, c. cont. Ph. II, 1, 42 c. imperativo, Heaut. V, 1,

17; Ph. I, 4, 45.
quin egomet, Heaut. IV, 5, 51.
quin ergo, Ph. V, 6, 42.
quis pro qualis, Andr. IV, 2, 19.
quis me vult? Andr. V, 3, 1; *quis*,
 introq. genere, Ph. V, 9, 1.
quis pro aliquis, vel, si *quis*, Eun.
 II, 2, 21.
quisquam, feminino generis, Eun. II,
 3, 83; IV, 4, 11 abundat, ibid.
 V, 8, 2.
quis quis es, Ad. III, 2, 23; Ph. I,
 4, 18.
Quo pro quod, Eun. Prol. 28; ibid.
 I, 2, 16.
quo pro quanto, ante comparativum,
 Ad. IV, 5, 46.
quoad, Ph. I, 2, 98; II, 4, 23; III,
 2, 39.
quo ore, Heaut. IV, 3, 22.
quod pro quantum, Heaut. III, 1, 7.
quod amas, pro *quam amas*, Ph. III,
 2, 19.
quoquam, Andr. IV, 4, 21.
quorsus, quorsum, Andr. I, 5, 29;
 Eun. II, 3, 24.
quorsum istuc, Andr. II, 2, 23.
quotidianae formae, Eun. II, 3, 6.
quotidie, Heaut. I, 1, 50.
quoties, Hec. I, 1, 3.
quovis gentium, Heaut. V, 1, 55.
quod, per pleonasmum, Ph. I, 3, 3.
quod, per ellips. propter quod, Andr.
 IV, 3, 23, ac saepius ita.
quod potero, pro quantum pot. Hec.
 III, 4, 33; Heaut. III, 1, 7, et
 sic alibi.
quod si, Andr. I, 5, 23.

R

Rabies, Eun. II, 3, 20.
rapere in peiorem partem, Ad. Prol.
 3, Andr. V, 2, 21.
rapere sublimem, Andr. V, 2, 20; ce-
 leriter auferre, Ph. V, 8, 92; ra-
 ptio puellae, Ad. III, 3, 2.

rastrum, Heaut. I, 1, 36.
ratio, Ad. V, 3, 26; *rationem sub-*
ducere, Ad. V, 4.
ratio inunda est, Heaut. IV, 2, 7;
 V, 2, 11.
ratiuncula, Ph. I, 1, 2.
ratum esse, Hec. IV, 1, 30; Ph. V,
 8, 58.
recipere, *receptare*, Heaut. V, 2, 15;
 Eun. V, 8, 55; Hec. V, 1, 17.
recta sc. via, Eun. I, 2, 7; Ad. III,
 3, 79.
recta via, Andr. III, 4, 21.
recte, Heaut. I, 1, 107; III, 2, 7;
 Eun. II, 3, 51.
recte facitis, Eun. V, 8, 54.
rectum, Heaut. II, 3, 86.
rectum an pravum, Heaut. III, 1, 76.
redimere captum, Eun. I, 1, 29;
 Heaut. III, 3, 48.
redire ad se, Andr. III, 5, 16; Ad.
 V, 3, 8, aliter, Ad. II, 2, 28; *re-*
deunt bona, Andr. IV, 5, 4.
redigē in memoriam, Ph. II, 3, 36.
reducem me in patriam facis, Heaut.
 II, 4, 18.
reducere uxorem, Hec. IV, 4, 32.
refellere, Ph. I, 2, 82; Hec. II, 2,
 12.
referire, Ad. IV, 2, 28.
referre gratiam, Eun. II, 3, 94.
reginae, Eun. I, 2, 88.
regio, Eun. V, 8, 32.
regnum, dominatio vel nimia potes-
 tas, Ad. II, 1, 21.
relicere s. reicere, Ph. Prol. 18; i. q.
 reclinare, Andr. I, 1, 109.
religio, Andr. V, 4, 38.
relictis rebus, pro ante omnia, Andr.
 II, 5, 1; Eun. I, 2, 86; Heaut. IV,
 7, 12.
relinquere, Ph. II, 3, 10; Ad. V, 3,
 28.
reliquiae, Ad. III, 3, 90.
remedium, Ph. IV, 3, 12.
rem habere cum aliquo, Eun. I, 2,

39; Hec. IV, 4, 56; Heaut. II, 1, 8;
putare, Ph. IV, 5, 6.
reminiscor, Hec. III, 3, 25.
renuntiare, Andr. III, 2, 19; Ph.
IV, 3, 72; Heaut. IV, 1, 48; VIII,
18.
reperire, Eun. V, 5, 31; Heaut. I, 1,
60.
reprimere se, pro suppressere vocem,
Hec. V, 1, 39.
repudiare consilium, Andr. IV, 3, 18;
Ad. V, 4, 4.
repudium, dimissio vel recusatio ux-
oris, Ph. IV, 3, 72.
res, Adelph. V, 4, 2.
res, sc. familiaris, Andr. I, 5, 53;
Eun. II, 2, 10; Heaut. V, 1, 67;
Ad. V, 1, 9; fortuna, Eun. II, 2,
27.
res capitis, Ph. IV, 3, 2, 26.
res ipsa fert, Ad. IV, 7, 12; Formula.
res ipsa indicat, Eun. IV, 3, 16; III,
2, 16.
res muliebres, Heaut. II, 3, 48.
rescribere, Ph. V, 8, 29.
rescisco, Hec. I, 2, 115; Andr. III,
2, 14.
respiro, Andr. IV, 2, 15.
respicit nos, Ad. III, 2, 55; Andr.
IV, 1, 18.
respirare, Heaut. II, 2, 12.
respondere, Hec. IV, 4, 84; Andr. II,
1, 26; V, 2, 8.
restis, Ph. IV, 4, 5; restituere in in-
tegram, Ph. II, 4, 11.
rete, Ph. II, 2, 16.
retrahere ab studio, Ph. Prol. 2.
reuertere animum, Heaut. V, 1, 73.
reviso quid agant, Andr. II, 4, 1.
rex, homo dives et illustris, Ph. I,
2, 20; Eun. III, 1, 11.
rex et parasitus, Eun. III, 1, 7, 11;
Ph. II, 2, 24.
Rhannusius, Andr. V, 4, 27.
Rhodius adolescentulus, Eun. III, 1,
33.

ridiculum, Heaut. II, 3, 112; Andr.
III, 1, 16.
ridiculum caput, Andr. II, 2, 34.
ringitur, Ph. II, 2, 27.
risus quid? Eun. IV, 6, 16.
rivalis, Eun. II, 2, 37.
rogas? Ph. IV, 1, 8. Sic saepe alias.
rogitas? Ph. II, 1, 27.
rubiandus, Hec. III, 4, 26.
rumpere, Hec. III, 4, 21.
rufa virgo, Heaut. V, 5, 17.
rursum, Hec. III, 1, 35.
rus, Eun. V, 5; *rus ibo*, Eun. I, 2,
107.

S

Lit. s, nive, seu.
socellum, Ad. IV, 2, 37.
sacrificare, Ph. IV, 4, 21.
sacrilegus, Eun. V, 3, 13.
saevidicus, Ph. I, 4, 35.
sal, Eun. III, 1, 11.
salsamenta macerentur, Ad. III, 3,
26, 27.
salsum est, Ad. III, 3, 71.
salva res, Eun. II, 2, 37.
salve, salvete, Eun. V, 5, 8; Andr.
I, 5, 32.
salus, Dea salutis, Ad. IV, 7, 43.
salvum (te) advenire gaudeo, Heaut.
II, 4, 27; Formula.
salvus sis, Crito, Andr. IV, 5, 7.
Samia mater, Eun. I, 2, 27.
sanctius, Hec. V, 1, 25.
sandalium, Eun. V, 7, 4.
sane, Hec. I, 2, 103.
Sanga, Eun. IV, 7, 6.
Sannio, Eun. IV, 7, 10.
sanus, Andr. IV, 4, 10.
sapis, Eun. V, 4, 47.
satiatus, Eun. V, 5, 3; Hec. IV, 2, 18.
satietas, Eun. III, 1, 13.
satin pro satissine, Eun. V, 5, 8.
satin' sanus? Heaut. IV, 3, 29; V, 2,
33.
satin' id est? Ph. IV, 4, 2.

- satrapa*, Heaut. III, 1, 43.
sat scio, Eun. III, 2, 34; Ph. IV, 3, 31.
saxum volvo, Eun. V, 8, 55; Proverbium.
scapula, Ph. I, 2, 26.
scelus pro scelestus, scelestus, Andr. III, 5, 1; Eun. V, 6, 17.
scenici Iudi, Hec. alt. Prol. 8.
scibo, Hec. II, 2, 14; *scibis*, Eun. IV, 7, 35; Ph. V, 1, 38.
scies, Andr. III, 4, 6. Ita frequenter.
scilicet, Andr. I, 2, 14; Heaut. II, 3, 117; Ad. IV, 7, 33.
scio, Hec. II, 1, 11; Andr. IV, 1, 34.
Scirtus, Hec. I, 2, 3.
scito, Hec. I, 1, 10.
scitus, Andr. III, 2, 6; Eun. II, 2, 23; Hec. V, 1, 14.
scortari, Heaut. I, 2, 37.
scrotus, Heaut. II, 3, 23.
scribere fabulas, Heaut. Prol. 43.
scriptura, Ad. Prol. 1; Hec. Prol. II, 5; *scriptura mensae*, Ad. II, 4, 13.
scrupulus, Andr. V, 4, 37.
sed, Andr. IV, 4, 2; Eun. II, 1, 11; Heaut. I, 1, 121; Ad. I, 1, 53; V, 6, 2.
sedare, Ad. V, 1, 12; Hec. Prol. II, 24.
sed cesso, Ad. IV, 5, 78. Formula scenica.
sed eorum, Ad. V, 6, 2.
sedere domi, Ad. IV, 5, 38, 39; Eun. III, 5, 35; IV, 4, 10; V, 4, 9; de virgine, Ad. IV, 5, 38.
seditiu, Andr. V, 1, 17.
sedulo, Andr. I, 1, 119; Hec. I, 1, 6.
se erga, per traiectionem, pro *erga se*, Heaut. I, 2, 15.
segregare, Hec. III, 5, 30.
semper ianitas, Andr. I, 2, 4.
sehectus ipsa est murbus, Ph. IV, 1, 9. Sententia.
senex, Andr. IV, 4, 49; Hec. I, 2, 1.
- sensu*, *sensisti*, Andr. V, 3, 11; Hec. IV, 1, 45.
sentin, Ad. IV, 2, 7; *sensi*, Heaut. III, 1, 46.
sensire, Eun. I, 1, 21.
septem menses, Eun. II, 3, 45.
sequi, Eun. IV, 7, 46; Hec. V, 4, 39.
sermo, Eun. IV, 1, 8.
sermocinatio, Ph. II, 1, 6.
servibo, alias *serviam*, Hec. III, 5, 45.
servire, Eun. V, 7, 3; *commodis*, Heaut. Prol. 50; *rei*, Hec. II, 1, 27.
servus, servolus, Andr. I, 1, 10; I, si pro an, Ad. IV, 2, 12; Ph. III, 3, 20.
si pro etsi, Ad. V, 8, 27.
si, *mittitur*, Ph. II, 1, 35; Heaut. III, 1, 78.
si est, ut, Hec. IV, 1, 43, 44. Periphrasis Terentio consueta.
si Deus placet, Eun. V, 3, 10. Formula.
si sapis, Ad. IV, 5, 72.
si, sive Andr. I, 5, 58.
si, sin, Ph. IV, 4, 18; V, 4, 6.
sic abire, Andr. I, 2, 4.
sic agam, Ad. V, 2, 11.
sic dabo, Ph. V, 9, 38.
sic erit, Ad. II, 1, 28.
sic me Di amabunt, Heaut. III, 1, 54; Ad. IV, 5, 17.
sic sum, Ph. III, 2, 42.
sic satis, Heaut. III, 2, 12.
siet pro sit, Hec. II, 2, 4.
signa ad salutem, Andr. III, 2, 2.
silicernium, Ad. IV, 2, 48.
Simalio, muta Eunuchi persona est, Eun. IV, 7, 5.
similis, Eun. III, 2, 43.
Simu, Andriae persona; cf. *ibid.* I, 2, 1.
Simulus, Ad. III, 2, 54.
Sincerus, vid. Catal. Edd.
sine Cerere et Libero friget Venus, Eun. II, 5, 6; Proverbium.
sine, imperativ., Heaut. II, 3, 76.
si forte, Ph. V, 2, 10.

- si quid unis venerit*, Ad. V, 6, 7;
 Heaut. III, 2, 42.
si, si vis, Eun. II, 3, 20; IV, 7, 29.
sis sciens, Andr. III, 2, 28.
sit vel siet, Hec. II, 2, 4.
si vis, Eun. I, 2, 26; Ad. II, 1, 30.
si vivo, Andr. V, 2, 25.
sit, pro videatur, Hec. V, 1, 4.
sobrinus, Andr. IV, 5, 6.
sobrius, Andr. IV, 4, 39.
socos detrahere, Heaut. I, 1, 72.
socrus, Hec. II, 1, 4.
sodes, vid. Andr. I, 1, 58; Ph. V, 8, 28.
sola terra, Ph. V, 8, 86.
solitudo, Andr. I, 5, 55.
solus, Ad. IV, 2, 8.
solvere, Ad. II, 1, 10.
somniare, Ad. IV, 7, 6.
somnium, Ad. II, 1, 50; Ph. V, 6, 34.
Sophrona, nutricis nomen in Eunacho et Phormione.
Sosia, Andr. I, 1.
Sostrata, Heaut. IV, 1; Ad. III, 1.
spatium cogitandi, Andr. I, 2, 11;
solitudinis, Hec. I, 2, 55.
spectator elegans formarum, Eun. III, 5, 18.
spectatus, Eun. I, 1, 64; Ad. V, 6, 5.
spero, Eun. V, 3, 11; Andr. II, 3, 21.
spes et timor, Andr. II, 1, 3.
sponsa, Eun. V, 8, 6.
spretus, Andr. I, 5, 13.
st, nota silentii, Ph. II, 3, 3; V, 1, 16.
stare, Eun. II, 1, 18; aliter III, 2, 12; aliter Ph. Prol. 10; statariam agere comœdiam, Heaut. Prol. 36, et v. Not. antiq. §. 12.
Stephanio, servi nomen, Ad. III, 3, 26.
stetit comœdia, Ph. Prol. 9.
sterquilinium, Ph. III, 2, 41.
stertit, Eun. V, 8, 49.
Sulpho, Ph. II, 3, 43.
stimulare, Heaut. II, 1, 11.
stimulus, Ph. I, 2, 28.
stolidus, Heaut. III, 2, 34.
stomachari, Eun. II, 3, 38.
Storax, Andr. I, 1.
studere, Andr. I, 1, 32; cum accusativo, Hec. II, 1, 2.
studium, Andr. I, 1, 29.
stultitia, Ph. IV, 3, 54.
suasus, Ph. V, 1, 3.
subditus, Heaut. V, 3, 12.
sublimis, Andr. V, 2, 20.
subtagmen, subtemen, Heaut. II, 3, 52.
subtristis, Andr. II, 6, 16.
succenseo, Ph. IV, 5, 8.
succenturiatus, Ph. I, 4, 52.
suffero, Heaut. II, 4, 20; III, 1, 44.
suggero, Ad. I, 1, 37; *sumtum suggeris*.
sumere, Ph. II, 1, 69.
sumtuosus, Heaut. II, 1, 15.
Suntum, Eun. I, 2, 35.
superi Di, Ph. IV, 4, 6.
supponere puerum, Eun. Prol. 39.
suscipere, Ph. V, 8, 50.
suspende te, Andr. I, 5, 20.
suspiciones, Eun. I, 1, 15.
suus, Eun. II, 2, 39; Syllepsis, Andr. III, 5, 1.
sycofanta, Andr. V, 4, 16.
symbolam dedit, Andr. I, 1, 61, 62.
Synapothnescontes, Ad. Prol. 6; synchysis, Eun. II, 2, 27; synecdoche, Andr. II, 2, 34.
Syrra, Hecyrae persona.
Syrrisus, Eun. IV, 7, 5.
Syrrus, Heautontimorumeni et Adelporum persona.

T

- Tubescit dolore ac miseria*, Ad. IV, 3, 12.
tabula picta, Eun. III, 5, 36.
tace, Eun. IV, 4, 18; Ad. V, 3, 5;
 Formula Comico frequens.
tacitus citius audies, Eun. III, 5, 23.

talentum, Andr. II, 6, 20; V, 4, 48;
magnum, Ph. IV, 3, 39.
tamen, Ad. I, 2, 65; omittitur, Ad.
 II, 1, 5.
tandem, Eun. V, 2, 68; Ad. IV, 5,
 31; Ph. II, 9; IV, 4, 20.
tangere, Eun. II, 3, 82; III, 1, 30.
tantisperdum, Heaut. I, 1, 54; Ad.
 I, 1, 45.
tanti, Ad. II, 1, 49.
tantum, Eun. V, 5, 26; Ph. IV, 4, 2.
tantum est, Eun. V, 5, 26; Formula.
tardiusculus servus, Heaut. III, 2, 4.
tardus, Heaut. IV, 5, 28.
te, per ellipsin pro, de te, Heaut.
 III, 1, 53; sc. saepius ita.
te vult, Heaut. IV, 1, 6; Dictio el-
 liptica.
techna, Eun. IV, 4, 50.
temere, Eun. II, 2, 60.
templum, Eun. III, 5, 42.
tempus, Andr. III, 2, fin. *t. fert*, I,
 2, 17.
tendere, Eun. IV, 1, 12.
teneo, Andr. I, 1, 59; Eun. III, 1, 16;
 Terentius, vid. ad Hec. V, 2, 29;
 I, 2, 63; Ph. V, 9, 37.
tergum, Heaut. IV, 4, 6; Hec. I, 2,
 33.
texere telum, Heaut. II, 3, 44.
Thais, Eun. I, 1; ibid. 2, 1.
Thesaurus, Eun. Prolog. 10 et 12.
Thraso, Eun. III, 1; tibi ac, arum,
 vid. Andr. Didascal.
timeo, Andr. I, 1, 46; Heaut. V, 1,
 32; tmesis, Andr. I, 1, 36; I, 5,
 28; III, 3, 6; togata comedia, v.
 Notit. antiq. fin.
tolerare, Hec. I, 2, 72.
tollere, Andr. I, 3, 14.
tractare, Heaut. I, 1, 101; tragoe-
 dia, Ph. V, 1, 23; traectio vocum,
 Hec. IV, 4, 82.
tranquillissima res, Andr. III, 5,
 14; *e tranquillo*, Ph. IV, 4, 8.
transferre, Ad. IV, 7, 13; V, 7, 11.
transigere, Andr. I, 5, 13.

transire, Eun. III, 3, 31.
trepidare, Andr. III, 2, 25.
tres simul amabant, Andr. I, 1, 60,
 61.
tribalis, Ph. III, 3, 85.
triduum, Eun. II, 1, 17; Ad. IV, 1,
 4; Ph. III, 2, 4.
triginta minas, Ph. III, 3, 24; V,
 8, 4.
tristis pro *tristis es*, Eun. II, 2, 42.
tumulti ἀρχαῖος pro *tumultus*, Andr.
 II, 2, 28.
turba, Andr. I, 4, 8; Eun. IV, 4, 58;
turbae, Ph. V, 4, 5.
tuenis, Heaut. II, 3, 132.
tutari, Ph. V, 3, 6.
tute, Eun. II, 3, 78; Ad. IV, 3, 55.
tutemet mirabere, Heaut. II, 3, 133.
tutum consilium, Heaut. II, 3, 86; *in*
tuto esse, Ad. II, 4, 3; Ph. V, 1, 7.

V

Vadum, Andr. V, 2, 4.
vae, interiectio dolentis, gr. *οὐαι*,
 Andr. II, 1, 2.
vae misero mihi! Hec. IV, 2, 29.
vah, Andr. III, 4, 10; Eun. IV, 5,
 4; Heaut. IV, 5, 16, 17.
vagire, Hec. IV, 1, 2.
vale, Hec. I, 2, 122; Ph. III, 2, 48.
valeant, Andr. IV, 2, 13.
valere, Heaut. Prolog. 26.
valetis, Eun. V, 8, fin.
vapula, Ph. V, 6, 10.
vapulare, Eun. IV, 6, 4.
vas, Heaut. I, 1, 89.
ubi, Hec. V, 2, 24; Andr. II, 2, 19;
 Eun. II, 3, 21; Heaut. IV, 6, 9;
 pro *si*, quam.
ubi, relativum, Eun. III, 5, 36.
ubi, pro *postquam*, Andr. V, 1, 18.
ubi ubi, Andr. IV, 2, 1.
ve, partic. enclitica, Eun. II, 3,
 13; Hec. V, 1, 13.
vectis, Eun. IV, 7, 4.
velle aliquem, Heaut. IV, 1, 6.

- vendere fabulam*, Hec. prol. 7.
veneo, Heaut. IV, 1, 27.
veniam dare, Ph. I, 2, 69.
venire in mentem, Ph. I, 3, 2; IV, 3, 47.
venter, Ph. V, 8, 95.
Venus, Eun. IV, 5, 6.
venustus, Andr. I, 1, 93.
verba dare alicui, Andr. I, 3, 6 Eun. IV, 5, 1.
verba fiunt mortuo, Ph. V, 9, 26 Proverbialiter.
verbena, Andr. IV, 3, 11.
verbero, nomen, Ph. V, 6, 10.
verbero, verb., Ad. II, 1, 44; IV, 2, 23.
verbum de verbo expressum efferre, Ad. prol. 11.
vero, affirmantis, Ad. III, 4, 23; V, 7, 4; Eun. III, 5, 58; IV, 7, 33; Andr. II, 1, fin. abundat, Ad. III, 3, 51; Ph. II, 3, 88.
verum, adverb. confirmantis; Ad. IV, 2, 4; Eun. II, 3, 56.
verum, nom., Andr. IV, 1, 5.
verum hercle hoc est, Ph. III, 2, 9.
versari in malis, Andr. IV, 1, 25.
versuram solvere, Ph. V, 2, 15.
vesperi, Andr. IV, 4, 29.
vestimentum, Heaut. I, 1, 89; V, 1, 30.
vestitu pro vestitui, Ad. I, 1, 38.
veterator, Andr. II, 6, 26.
vetus, Eun. IV, 4, 21.
via, Andr. I, 2, 19; *in viam redire*, *via*, ratio, Eun. II, 2, 16.
vicina, Hec. IV, 4, 98; *vicinus*, Heaut. I, 2, 6.
vicinia, Andr. I, 1, 43; Heaut. IV, 4, 20.
victum quaeritare, Andr. I, 1, 48.
vide, Ad. V, 1, 4. Cum ironia.
vide quid agas, Eun. II, 1, 18.
videlicet, Heaut. II, 3, 22.
videre, Eun. II, 3, 85, pro intelligere, Andr. IV, 3, 23; providere, Andr. II, 6, 25; Ph. I, 4, 12.
videtur, Heaut. III, 3, 21. In re incerta, et inexplorata.
viduum extructi turpe est, Ph. V, 8, 20. Sententia.
vietus, Eun. IV, 4, 21.
villa, Eun. IV, 2, 5.
villum, Ad. V, 2, 11.
vincere, Ph. I, 2, 82; II, 1, 45.
vincire, Andr. V, 4, 52.
vincor veris, Ph. III, 2, 16.
violentus, Eun. V, 4, 32.
vir, Eun. III, 5, 30; i. q. maritus, Hec. IV, 1, 1; Ph. II, 1, 67.
virgo in conclavi sedet, Eun. III, 5, 35.
visere, Hec. I, 2, 114.
vita, Andr. I, 3, 5; Ad. III, 2, 33; Heaut. III, 1, 20; Ph. I, 3, 12.
vitiare virginem, Eun. IV, 3, 12; Andr. III, 4, 21; IV, 5, 52;
civem, Andr. IV, 4, 41.
vitium, Hec. prol. 2; aliter, Ad. III, 2, 10.
vivere; *vere*, Heaut. I, 1, 102; *desertum*, II, 4, 11; *sibi*, Ad. V, 4, 11.
vivere et valere, Heaut. II, 3, 3.
vixdum, Ph. IV, 2, 4.
ulcus tangere, Ph. IV, 4, 9.
ultra ad me venit, Andr. I, 1, 73.
unciatim, Ph. I, 2, 9.
unctus, Ph. II, 2, 25.
unguenta, Ad. I, 2, 37.
uno ore, Ph. IV, 3, 20.
unum consilium, Ad. II, 2, 31.
volupe, Hec. V, 4, 17; Ph. IV, 3, 5.
urbanus, in urbe versans, Ad. I, 1, 17.
vulgus, Hec. IV, 2, 24.
vult sive volt, Eun. III, 3, 23.
vultus, Ph. V, 7, 7.
uro hominem, Eun. II, 2, 43; III, 1, 47.
usus, Ad. V, 4, 2.
usus pro opus, Hec. V, 4, 38.
usus venit, Ph. III, 2, 20.

- usque*, Heaut. I, 2, 9; Adel. IV, 5, 24.
ut, quam primum, Hec. IV, 1, 29, V, 1, 2, 6.
ut, utpote qui, Ph. IV, 3, 33; *ut cuique* pro quandocumque, ubicumque.
utcumque opus est, Andr. IV, 3, 21.
utervis, Andr. prol. 10; Hec. IV, 1, 16.
ut lubet, Andr. II, 1, 10; Hec. IV, 4, 16.
ut sit, Eun. IV, 2, 2.
- utinam ita Dii faxint*, Adr. V, 9, 21; Hec. I, 2, 27.
uti foro, Ph. I, 2, 19.
ut ne, Hec. IV, 2, 19; Ph. II, 1, 84; 3, 68.
Ut quimus, ament, Andr. IV, 5, 10.
ut solet, Ad. I, 1, 54.
ut ut, Ph. III, 1, 4; *ut ut erant*.
uxor, unde dicatur, Andr. I, 3, 11.

W

Westervovius, vid. Catalog. Edd.

VARIETAS LECTIONIS

MANUSCRIPTI GVELFERBYTANI I.

Andr. Proh. vs. 8. script. *advertite.*

I, 1, 5. omitt. *ante*. vs. 9. *fuit*. Ibid. *tua* in *fin*. 30. *aut ad phi-*
los. leg. *autve*. 60. post *tres* leg. *tum*. 69. *Tum* pro *Cum*.
84. *Causa* ad prior. vers. vs. 98. post *anim*. add. *pavor*.
102. *posita*. 112. post *aut* add. *quid*. 138. pro *sin*. *even*.
leg. *sine* ut *even*.

— 2, 2. ut pro *ubi*. 20. *omnes qui etc.* Antepon. *Si*. *Si quaeras*,
dicam.

— 3, 7. *in* omitt. 22. *imprudenter*.

— 5, 15. et post *alunt*. 23. *resciss*. 25. *adverse* pro *div*.

— — 28. *eine*. 33. *die*. 38. *in animo*. 45. *Commoneat neq. commov*.

— — 55. *eius* pro *huius*. 58. *maximum*. 61. *committo*. 63. *equidem*.

II, 1, 4. et *confect*. 13. *protrah*. 16. omitt. *sibi*. 17. *crucem* pro
rem.

— — 21. *ita aiant*. 29. *proficiſcar*. 33. *aut tu*. 35. *mihi qui*.

— 2, 8. *ambos*. 10. omitt. *certe*. 11. et *absque si*. 13. *atqui*.

— — 19. *ibi* post *inv*. 23. *tristis erat*.

Continuatur haec scena sequenti.

— 3, 13. omitt. *hoc esse*. 25. *haud dub. quid. est. id.*

— 4, 5. *Qua* pro *Qui*.

— 6, 6. omitt. *ego?* 9. omitt. *si*. 10. *sinet*.

— — 19. *perparce*. 21. *Non* pro *Num*.

III, 1, 5. *revertar*. 11. omitt. *intus*. 41. *tantum* pro *tam. idem*.

— — 49. *Quid* pro *Qui*.

— 3, 8. *nostrum* pro *meum*. 30. *Dehinc*. 39. *invenias*.

— — 36. *discensio* mendose.

— 5, 1. *perdidit* post *hodie*.

IV, 1, 9. *eos* post *premit*. 20. *seducere* pro *ducere*. 28. omitt. *vel*
prius.

— — 56. *aliud melius*.

Andr. IV, 2, 4. *illa post se. 9. abest Age.*

— — 28. *ego pro ergo.*

— 3, 1. *esse ante propt. 18. primo.*

— 4, 11. *video. 13. verb. si mihi ullum.*

— 5, 21. *despoliare.*

V, 1, 6. *Fides.*

— 2, 5. *ehem. Script. eh hem. c. gl. « interiectio perturbati est.*

— — 7, *is pro id.*

— 2, 23. 24. *Tumen tu cura. 25. Davo post tibi.*

— 3, 17. *Non hab. ut. 22. licetne transpos. ne licet. 23. At tandem; ibid. audiam ego?*

— 4, 13. *attentate pro adtemp. 27. tum post in Andro.*

— — 29. *suanus? 34. de illa. 35. et tum. 44. ut credo.*

— 5, 3. *quid.*

— 6, 17. *valete et plaudite.*

Eun. Prol. vs. 5. *Existimat, hoc esse, sic existimet, sciat, praesumet. 6. quia laes. prior. In locum horum verbor. leg. quale sit prius. 10. a thesauris. 14. fraudet.*

I, 2, 7. *introib. via. 12. aut pro ac. 41. P. rogās? quia etc. 72. pessima es. 109. deducantur. 125. se post const.*

II, 3, 61. *et ante ei. 66. sen. et mul. 72. vis post numq.*

III, 1, 45. *suspiciatur. 55. remord.*

— 2, 48. *Fac ut c.*

— 3, 14. *posse post se. 30. abis.*

— 4, 1. *Pireo.*

— 5, 2. *erump. 5. hic post curios. 6. non hab. quoquo egm; pro his quique.*

— 5, 22. *erat post ad eam. 26. essemque. 43. facerem.*

— — 44. *it post intercu. 55. lim. sp. oculis. 64. colloco. ubi — ibi.*

IV, 1, 8. *mansit ibi, illa cum illo sermonem indep. ilico.*

— 2, 4. *reputo. 7. veni. 8. Hoc coepi. 14. Sed q. h. est qui tim.*

— 3, 4. *misere. 9. dign. es. 10. illepid. 11. Rogas me? 14. Pythia.*

— — 14. *conferend.*

— 6, 5. *expecto. 17. atque quant.*

— 7, 2. *sequim. me. 4. Dorax. 12. locum. 25. Quid tu. 37. omitt. Thais. 43. ubi tu velis.*

V, 2, 1. *pat. et mat. 23. non hab. id. si fec. 44. Chaerea pro hera.*

— 4, 2. *Qui se. 6. quam amabo. 35. facturum post id. 43. nam h. ita. 48. narrato.*

— 6, 6. *Py. ahahéh, perii. 11. Par. Quid? Py. illecone cred. etc.*

— 7, 2. *quid dieis? pro quid est?*

— 8, 3. *contigere. 7. aud. tu quid hic ait? 8. felicit. pro faulit. 19. Voce nobis scena finitur 23. hui ante Mithi. 41. id post vos.*

- Heaut. I; 1, 10. aut qu. quater. 21. Quid. 36. Die tibi. Ibid. tantum pro tamen. 47. abest rem. 61. ad id pro adeo. 63. script. boniv. pro benev. 71. perturbato.
- 2, 3. proin opinionem. ibid. omittas. 19. esse post quidem. 32. scortari non vult, crebro convivariet. 37. qu. sit nobis.
- II, 1, 9. Hic vers. anteit nostro priori. 10. narrat omissio mihi.
- 3, 10. Qui ist. lit. d, ut videtur, abrasa. 11. abest onicula. 13. abest scio. 15. Sed vid. equos vol. 20. incipit Dolet. 38. haud pro out. 68. scieb. ut ubique pro scibam. 80. post tace leg. Clit. quid est? Sy. quid est? 106. si post Eius, et ungu. pro nunq. Tunc verba essent comminantis. 116. ne utique divisim. 119. necesse.
- 4, 2. abest isti. 26. expectate ante Clinia. 28. exoptato.
- III, 1, 1. cur iom. 22. sic ita est. 55. quid. 79. Qui. 86. velle post incip. 96. hoc post eo.
- 2, 7. demiror. 11. est ante meretur. 22. fallaciam. 44. ne quid mutatum in nequit.
- 3, 6. recipe.
- IV, 1, 3. esse post videtur. 18. omitt. si.
- 3, 13. frust. op. op. hanc sumo operam.
- 4, 17. huc post transeund.
- 5, 18. Syrus post hercle. 30. qui comp. tenesne? Chr. comparet?
- — 32. omitt. Chr. quamobr.
- 8, 9. ouferotur. 11. Chr. Erravi res acta est. Me quanta de spe decidi. 12. Et quid istae quae etc.
- V, 1, 13. risi pro risisti. 15. utidem. 49. abest id. 62. rogo pro volo. 63. molis. 70. Admirari pro Id. mir. 72. in luxur. 75. et praeparet se. 81. Quod.
- 2, 15. receptas. 16. Sat hoc est. 47. ob hoc pro adhuc.
- 3, 6. hic post pecc.
- 4, 19. illud.
- Adelph. Prol. 23. primum.
- 1, 2, 25. idem. 28. Potre. 35. clamitans. 40. ord. Et err. quid m. long. sent.
- 2, 16. facti. 19. facit. 30. Al. act. post. 51. abest curare. 54. peccat in line versus. 60. grav. quicq. 68. faciat. 71. se post velle.
- II, 1, 9. h. quisquam. abest ego. 10. in re. 13. praestrenus. 20. abest tamen. 27. intus. 36. id rest.
- 2, 9. huic pro nunc. 40. potiusque omissio quam.
- 4, 2. quid sit. 17. omitt. hem.
- III, 1, 8. Natae tantae pro E re nata. Lectio litem dirimens. 20. post hoc.
- 2, 22. revocemus Getam, o Ceto, Ceto. 41. proferemus.
- 3, 20. Quid agitur? 35. Etiam intus. Ibid. sit hab. 41. Il. fulis. 43. reperit. 75. siet. 80. obtemperat. 85. est post hercle. 89. scito.

Phorm. III, 4, 10. *pater pro parens.* 25. *ubi sit.* 31. *hanc deserat.* 40. *deseror.* 48. omitt. *erat.* 55. *tecum.* 57. *et nobil.*

— 5, 2. *convolare.*

IV, 1, 2. *aut non cum.* 4. *nesciat pro neg.* 16. *vell. ut etiam.*
21. *Abs. quasi puero.* Ibid. *prae gaudin.*

— 2, 21, 22. *Num tu eum rus hinc mihi produisse aiebas?* 23. *produit se.* 43. *ex adverso.* 49. *ociose mutat. in odiose.*

— 4, 15. *repressi.*

— 5, 64. *Distinct. post cupio.* Tunc uno commate serieque: *Verum id vereor magis.*

— 7, 9. *Num el. num insan.* 26. *vel gratis.*

V, 2, 7. *abit.*

— 3, 11. *exort.* 65. add. *Mi. hoc est sapere.*

— 4, 10. *nullum.* 20. *expetunt.*

— 5, 6. *precii.*

— 7, 2. *totum hunc.* 14. *Fratris.* 18. *ago pro ergo.* 20. *Benefaxint.*

— 8, 14. *abest aufer.* 22. *istuc post tantop.*

— 9, 31. *non hab. atque.* 33. *abest omnia.*

Hec. Prolog. I, 8. *cognoscis.*

I, 1, 18. *aut pro et.*

— 2, 12. *perpetuo.* 18. *nos.* 32. *haec.* 59. *hodie post odio.* 71. *Sed anteq.* 77. *et.* 80. *ubi hoc.* 86. *ipsius sese.* 111. *Non adest hic versus.*

II, 1, 17. *incip. Ah.* 21. *Ideoque.*

— 2, 7. *Quo.* 15. *ne post satis.* 30. *est post quidem.*

— 3, 1. *abest inique.*

III, 1, 16. *obtrusit.* 35. *hors. rurs.* *Par. prors.* 47. *habest hunc.*

— 3, 2. *acciderunt.* 12. *ego si. videndae.* 17. *lacrim.* 27. *vis pro ius.* Quae permutatio fit ex scriptione fere aequali, *uis et ius.* 33. *abest tecum.* Et leg. *duob.* post. 44. *abest eius.*

— 4, 24. *et ne me fr. illic expectet, vola.*

— 5, 9. *Sobrinus.* 23. *hoc malim.* 28. *tolleret.* 35. *pulsus.* 55. *decidet.*

IV, 1, 9. *tunc.* 15. *hunc post quamobr.* 26. *hab. plus non prius.* 37. *abest ea.* 44. *ignatae.* 58. *possit.*

— 4, 11. *Laches.* 15. *Sin autem.* 48. *neglexit.* 51. *nequero.* 54. *id quod.* Ibid. *solicitare.* 59. *abest nactus, haud dubie per errorem.* 83. *socer mendose propter adiutrix.* 99. *Et tete.*

V, 1, 5. *Aggrediebar.* 21. *abest attatem.* 30. *abest. pol.* 37. *aut post Nunc.* 39. *audiat.*

— 2, 6. *arbitror.* 7. *exquirere licet.* 13. *comperit.* 25. *nullam in fine.*

— 3, 28. *ille alias, ille alias.* Nisi alterum errore est iteratum.

30. virginem quam (quā) absque nescio. 32. haec post Eum. 34. script. *Philomena*. 35. propt. tot. 40. de nupt.
 Hec. V, 4, 1 abest mi. 9. abest te. 16. leg. o serv. m. 17. volupte.
 27. *Illi quos par fuerat scire, sciunt*. 32. non hab. nobis. 37. vere.
- Phorm. I, 1, 9. dimenso. 15. auferret.
 — 2. Iuncta haec est scena priori. 12. do. 28. *Adversus*. 31. puellam. 47. ex adverso. 50. ip. fac. facie egr. 73. quem pro qui. 89. abest Hem. 93. addatur.
 — 3, 3. Qui. 7. non hab. illos. 24. non hab. eius sit.
 — 4, 2. tanta te impediunt mala. 7. abest mali. 31. Hic vs. ab alia manu adscriptus autem nostrum priorem. 32. abest hem.
- II, 1, 6. et post audio. 41. obtemp. 46. semper pro saepe.
 — 3, 1. Nunq. cuiq. absque interrogatione. 2. *Vidistis*. 15. natu grand. 31. peto. 43. non noveras? 51. quid. 68. eius pro civis.
- III, 1, 7. Hinc. 19. Nam ut.
 — 2, 6. ne aliquid. 15. seducas. 26. meo. 28. affero. 43. abest *Antipho*.
 — 3, 15. abducit. 19. quod agis. 20. *Vides*.
- IV, 3, 16. 17. sit haec pot. a. bona. *Herus lib. est etc.* Absunt intermedia verba, *Ut comp. grat. qu. mela*. 22. *Laturum*. 59. peti pro petito vitiose.
 — 4, 18. i. si accep. *Phormio*.
 — 5, 4. hic. 13. *Nolo* pro *Folo*. 15. experire vitiose.
- V, 1, 24. abest egens. 27. haud obsecro. 32. collocatam. 38. repetit. intus post cet.
 — 2, 3. casū in loco deraso. 8. omitt. ut post *Modo*. 12. praenuncia.
 — 3, 9. tibi post haec. 13. Num pro *Iam*. 16. quid non potest? uno commate. 23. narres. 30. Absunt verba: *D. ire igit. tibi licet, Nausistr.*
 — 4, 6. patri in metu siem. 7. etiam ante esset. 9. persuadeat.
 — 5, 3. abest etiam. 4. abest hos. 10. Ord. *Dic. empt. ad merent. ancillam illam dud. qu. dix. Geta*.
 — 6, 4. exonerō. 18. non hab. ut. 22. occur. 31. Quid?
 — 8, 9, 10. heus, *Heus*. 30. Quodne. 40. non hab. ut fil. 50. educabat. 54. *Argento*. 59. hic hoc. 62. abest. hoc. 80. nunc post *Venias*. 81. Hic pro *Hinc*. 89. *advoco*.
 — 9, 3. queris (quaeris) post *hiccine*. 31. non hab. et. 37. hinc iam pro hem. 54. *Fuat*. 58. *Satis*.

VARIETAS LECTIONIS

MANUSCRIPTI GVELFERBYTANI II.

Andr. Prolog. 13. non hab. hic.

- I, 1, 6. leg. *his*, 36. colloc. *ius una sese*. 43. *huic*. 48. *et tela*.
60. *tum* post *hi*, 64. non hab. *Quicq.* 69. *Tum* pro
Cum. 93. abest adeo posterius, posito atque in eius
locum. 96. *ac lib.* 116. *facies*. 141. *simules*.
- 2, 1. *Pamphilus* pro *fil.* 10. *inter*. 20. *ignoro* post *sit*. 27.
Aut te videro velle etc. 31. *locut. es*. Ibid. *ej* ante *nil*.
34. Continuitur haec scena sequenti.
- 3, 10. *accidit*, omissio etiam. 13. *incept.* haec. 15. nunc post
finis. 22. *ne pat.* de hac imprudenter opprimat.
- 5, 4. *antea*. Ibid. *esse* post *commun.* 8. colloc. *ut me mis*.
15. *et ea*. 36. *decepi*. 58. *maximum*. Post vs. 63 se-
quuntur haec: *Nisi mors adimet hanc mihi nemo*;
cf. IV, 2, 24.
- II, 1, 4. *lappus*. 10. *autem* post *Tu*. 13. *protrahat*. 17. *crucem*.
28. *saltem*. 31. *promeretur*.
- 2, 7. *vocat* post *qui*. 10. abest *hercle*. 11. *id* pro *si*. 21. *est*
pro *molest*. 24. *egomet*. 25. *illuc*. Ibid. *solit. erat*. 39.
Nihil vid. Continuitur haec scena sequenti.
- 3, 1. *Dave* post *igit.* 5. *negares*. 7. *aut* pro *ac*. 8. abest *ac*.
24. *aliquid*. 29. *cave ne te trist. sent. esse*.
- 4, 5. *Qua*.
- 6, 15. *sibi* post *ux*.
- III, 1, 3. *narrat*.
- 2, 4. *clare*. lit. i mutata in e. 5. *Dato*. Quod fuerat *Dato*.
24. *Egone*. 26. abest *ego*. 28. abest *futur*. 35. *afferat*.
47. *Chremetem*. 49. *Quid*. 50. *id* ante *mihi*. 52. *Chre-*
metem in fine.
- 3, 23. colloc. *integr. amor*. 37. *inde* pro *vide*. 40. abest *si*.
41. *in me claud.* 42. *maximum*. 43. abest *nunc*.

- Andr. III, 4, 6. absunt *D. quid? S. scies.* 7. *Jam pro Nam.* 12. *narra.* 14. *fact. est.* 15. *huic renuntiabo.* 20. *abest haec.* 25. *Hem astutia mea!*
- 5, 1. *perdidit omissio hodie.* 8. *abest Noa.* Ibid. *leg. de me.* 27. *abest tu post viden'.* 13. *restituas.*
- IV, 1, 9. *prem. eos.* 12. *fid. est.* 28. *cognoveris.* 39. *P. Davus inturbat. Ch. quamobr.* 40. *ei post qui.* 42. *utinam post tibi.* 50. *unicis.* 56. *aliud post tute.* 59. *quamobrem? ante quaero.*
- 2, 19. *fortis es.* 22. *ut ne.* 23. *puter.* 26. *de me.* 27. *abest tu.* 30. *Ch. at tam si q. age.* D. *age, ego ven.*
- 3, 1. *Nihilne esse.*
- 4, 2. *est in fin.* 13. *si mihi.* 16. *est post mir.* 21. *excesseris.* 22. *quid ita.* 27. *effugi.* 35. *abest dabit posterius.* 45. *abest iam.*
- 5, 7. *Is est, Crito.* 10. *quandoquidem.* 14. *esse haec sine eius.*
- V, 1, 16. *eum.* 17. *facta pro ficta.*
- 2, 8. *tibi non ita.* 17. *novi post equidem.*
- 3, 4. *Ha pro Ain.* 6. *pudet.* 7. *Vide non.* 17. *abest ut.* 20. *ad inventi leg. sunt.* 27. *distinct. duc. hanc?*
- 4, 5. *Hic est.* 7. *Abs. Tunc imp. h. fac.* 10. *meretriculos.* 13. *abest hodie.* 14. *ergo pro vero.* 19. *dixi.* 28. *tum post in Andr.* 33. *tempora post illa.* 39. *Sane pro Nae.* 39. *Huic nom.* 43. *Ex ea.* 49. *novere.*
- 6, 1. *quisquam.* 3. *abest ego.* 6. *est post Pat.* 9. *salv. s. ego.* 11. *Benef. est.* Ibid. *hem aud.* 14. *apud Glyc.* 17. *restat.*
- Euu. Prol. 5. *Sequuntur verba, sciat, praesumat.* 6. *quale sit prius.* 31. *et eas.*
- I, 1, 9. *ilico non ilico.*
- 2, 41. *rogas? quia etc.* 79. *abest ego.* 125. *aden pro hodie.*
- II, 1, 8. *quoad.* 16. *haec moll.* 17. *ne ut ego.*
- 2, 4. *itid. ut ego siue qui.* 12. *desit.* 36. *stare post trist.* 37. *hic.* 42. *Quiddam.* 48. *beare.* 49. *fuisse.*
- 3, 14. *abest egone? ibid. quors. vadam.* 16. *ostendas.* 21. *Si.* 44. *occur.* 50. *dixit.* 51. *script. habeo.* 56. *scilicet.* 58. *equidem.* 59. *et novi et scio.* 61. *adducta.* 62. *ita pot.* 64. *abest dono.* 65. *quidam.* 66. *sen. et m.* 72. *Ch. quid n. is domum?* 80. *ducam.* 81. *frui post quib.* 82. *capies.* 86. *duc me.* 99. *tuam.*
- III, 1, 12. *exerc. num.* 23. *rex praef.* 24. *ord. mag. molest.* 32. *iam post mil.* 34. *lud. non adlud.* 38. *esse post. cred.*
- 3, 5. *illa.* 29. *abest cur.*
- 4, 1. *Pireo.* 2. *ut post diem.* 7. *Ibo ad eum.* Ibid. *abs. verba.* *Idq. adeo.*
- 5, 2. *erump.* 6. *abest quoquo eam, pro quo leg. quique iam rog.* 7. *aut ante unde.* 11. *san. es.* 15. *ut opin.* 19. *non hab. scio.* 25. *capies omissio ut.* 43. *istud.* 54. *al. loca.*

Eum. IV, 1, 4. *eum*. 8. *mans*. ibi coniunctim.

— 2, 14. *est* post *hoc*. ibid. *quid* pro *quod*.

— 3, 18. *abest* *hoc*. 21. *scias*.

— 4, 4. *abest* *tibi*. 5. *cessissem*. 17. *ea* post *Nunc*. 30. add. *nec*,
quis *esset*, *unquam* *audieram* *dicier*,
43. *si* pro *ni*. 44. *tu* neg. 53. *utrumne*.

— 5, 11. *ego* *int*.

— 9, 1. *ut* post *sise*. 5. *expecto*. 21. *cogito*.

— 7, 2. *sequi* *me*. 4. *Darax*. 6. *Sanga* etc. ad. 15. *tibi* post *vid*.
18. *irruemus*. 25. *agis*. 27. *illam*. 43. *tu* post *ubi*
utrumque.

V, 1, 3. *Num* pro *Non*. 5. *quod*. 8. *Quis*. 20. *potes*.

— 2, 8. *Fugi* pro *Fui*. 23. *abs*. id. *si* fec. 38. *ita* pro *etiam*. 42.
tum pro *ita*. 50. *certe*. 64. *abest* *servandum*; nisi forte
negligentia librarii amissum.

— 3, 4. *Tu*. Ibid. *ego* ante *mov*.

— 4, 6. *Quam* pro *Quo*. 10. *Meretricium*. 11. *tum* *cognosceret*
pro *eum* *cognor*. 32. *esse* ante *fact*. 34. collig. *eum*.
39. *anne*. 47. *si* *sap*.

— 5, 5. *est*. *Thaidis* igne. 6. *here* post *adven*. 11. *Quid* id *est*.
12. *praenarrare*. 29. *esse* *event*.

— 6, 6. *ha ha he* ante *peril*. (Delevit Antesignanus ob metrum.)
8. *edepol*. 16. *qui* pro *quid*.

— 7, 2. *quid*.

— 8, 4. *Qui*. 7. *hic* pro *illum*. 12. *hoc* *aud*. 26. *est* *facile* post
conlib. 32. *tu* post *ergo*. 36. *huic* omisso *istuc*. 44. *et*
post *vicit*. 48. *Nemo* *potest* *esse*. 50. *tu* *abest* post
Neque. 59. *sed* ante *postqu*. 64. add. *Calliapius* *recensui*.

Heaut. Prol. 1. *Ne* *cui* *vestr*. 7. *scripsit*. 21. *abest* *quod*. 30. *nec* pro *se*,
omisso *ille*.

I, 1, 5. *propinqua* pro *aliqua*. 9. *aut* in *fine*. 11. *eo* post *plus*.
13. *adimplet* post *siet*. 14. *et* *fung*. 17. *abest* *deniq*. 21.
Quid. 24. *abest* *ea*. 26. *abest* *Vel*. 27. *abest* *ego*. 36.
tibi post *Dicetur*. Ibid. *abest* *at*. 43. *abest* *ita*. 47. *sciri*.
52. *abest* *in*. 57. *abest* *nisi*, *mendose*. 71. *Perturbato*.
75. *ut* post *quo*. 80. *in* pro *uti*. 93. *talenta* *duodecim*
absque *quasi*. 97. *abest* *hic*. 102. *ubi* *fit*, *ibi*. 106. *Alia*
pro *Ita*. Ibid. *pecc*. *meum*. 109. *sed* *nunc* *com*. *est*.
118. *abest* *ut*. 121. *aleo*. 122. *quinam*.

— 2, 1. *aut* pro *haud*. 3. *quae* *quemquam* *excruciet* *omittas*. 10.
post *bunc* vs. *sequitur* *qui* *noster* *est* vs. 18. 32. *non*
vult. 35. *similia*.

II, 2, 4. *ord*. *sub* *cu*. *imp*. 6. *abest* *praeposit*. a. 9. *abest* *iam* *po*-
sterius. 10. *abesse*.

— 3, 14. *ibid*. 18. *abest* *sum* *posterius*. 19. *meretricium* post *harum*.
24. *ergo* *te*. 35. *aperuit*. 38. *et* *fin*. 46. *tum* post *quae*.
48. *non* *hab*. *esse*. 55. *hic* *dicitur* pro *credo*. 56. *tu*

post scin. 58. Cum ei, tam negligenter internuntii. 61. Absunt voculae te et ne. 71. adducis. 75. omitt. si, et add. modo post pauli.

- Heaut. II, 3, 76.** *Illo tempore pro illa. Ibid. sinas absq. si. 80. Clit. quid est? 81. Sy. quid est? vis etc. 92. quid hic suam pro fac. sua. 102. quod boni est. 105. agam?*
- 4, 2. *dum pro cum. 14. non hab. ab utriusq. 18. reducere pro reducem. 24. Ant. disperii misera. 26. exspectate Clin.*
- III, 1, 1.** *hoc aur iam cesso etc. 7. quantum pro quod. 13. Dicere. 14. abest quidem. 15. quantum. 17. adibo atque. 21. hic ante apud. 22. ita est. 37. ea re. 43. et pro atque. 45. si sit. 53. illud id, pronom. illud relato ad superiora. 77. illum pro ipsum. 79. Qui. 82. abest ego. 84. abest ut. 100. appreh.*
- 2, 7. *te demiror absque sed. 13. satis pro sane. 14. Minime quoque. 30. illoec. 31. lib. pro lub.*
- 3, 2. *huius. 7. add. tū fact. verb. est. 10. putas pro pater. 11. non hab. ut et hinc. 32. servand. 33. sapi; ab altera manu sapias. 34. et quid. 40. mutuo. 41. script. reliquid; ac saepe ita. 46. Dubiumne. 48. hab. et in loco verbor. in ea.*
- IV, 1, 10.** *haec et adversus. 17. tantumne. 32. gnata. 36. abest istuc. 36. loqu. 46. reperi. 48. tū fecisse Chremeti tribuitur etiam dicendum. Continuatur scena.*
- 2, 10. *est post optumo.*
- 3, 2. *adorta. 8. abest nunc ante non. 15. deest oper. 37. leg. curas pro pendis.*
- 4, 5. *et ante Clit'pho, omissio in. 14. nunc post istanc. 23. et ferant. 25. paululum. 26. non hab. id.*
- 5, 4. *aliquid vitiose. 31. spondeo. 36. Egon. 38. abest tu. 45. confugas.*
- 6, 3. *abest dedit. 5. excludar. 7. perdant. 8. abest mihi. 15. adduxisti.*
- 7, 4. *nunc post me. 8. nutrimentis. 9. pro ornam.*
- 8, 3. *abest Chreme. quid? omissio est. 10. abest ipsa. 28. scio post proped.*
- V, 1, 31.** *ac post diet. 34. hoc. 38. abest quod. 40. Quod. 41. M. ha ha he. quidni etc. 43. Quod. 51. abest tu. 59. tibi post incom. 60. ostendis. 63. Qu. malis. 73. et redig. 74. dimitte. 75. praep. 76. decess. usque dum.*
- 2, 1. *abest quareso. 11. tu eger. ibid. abest ut posterius. 12. cui cui. 16. Sat hoc est. 20. licet me. 21. Quae sine re. 30. abest dictio, id egi. 33. non hab. est. 34. abest fuisse. Locus erat derasus. Distinct. quae prop. ess. te indulg. tibi. 38. exspecta. 40. ergo post quid. 41. profert. 42. vera. Supra script. « suspicio. » 48. nunc post hinc.*
- 3, 3. *abest unquam. 7. abest ego. 11. nam pro non.*

Resut. V, 4, 17. ut pro *et*. 21. *nec*.

— 5, 5. ut *mihi ignosc*. 9. *istuc*. 13. *abest etiam*. 16. *abest tu*. 22. ut *ignosc*.

Adelph. Prol. 4. *et ante vos*. 9. *abest eum*. 24. ut *ante aequanimit*.

I, 1, 9. *abest Et*. 11. *abest Et*. 13. *in animo*. 18. *quo*. 22. *sunt post duo*. 25. *ulern*. 35. *clamitans*. 38. *vestitum nimium*. 39. *atq. et bon. omisso que*. 43. *et post ratio*.
— 2, 3. *abest hoc*. 12. *distinct. Fact. esse hoc. adveniensi etc.* 21. *credere*. 23. *Id si neq. tu fecim. neq. ego*. 25. *tu sine tum*. 26. *id post unde*. 30. *post fac. tam*. 53. *istuc pro istis*. 54. *pareat in fine vers.* 57. *iam pro hem*. 59. *et ante iste*. 60. *quicquam post grav.* 66. *ion ante adiut.* 71. *se post velle*. 72. *deverunisse*. 73. *sed pro nisi*.

II, 1, 6. *modorum pro morum*. 9. *abest hoc in contextu*, sed est sup. scriptum. 10. *in re*. 11. *abest ego*. 14. *i. tu nunc*. 18. *ego pro ergo*. 20. *abest in*. 25. *Quin*. 32. *abest me*. 33. *abest vah*. 36. *id pro hoc*.

— 2, 2. ut *post bene*. 9. *huic pro nunc. ibid. si post atque*. 24. *omittam*. 39. *iam post immo*. 45. *quiquid*.

— 3, 5. *non hab. praet. alias*. 8. *abest Syre*. 9. *pro*.

— 4, 7. *non*.

III, 2, 23. *et post quaer.* 35. *senis sui pro se in sui*. 45. *agis p. ais*. 55. *abest tu*.

— 3, 6. *Aeschinus post persuas.* 10. *incipit nova scena a verbis, omnem rem etc.* 14. *abest id*. 21. *dolos*. 25. *equidem*. 27. ut *post Fac*. 28. *hunc post tibi*. 41. *fatile sona*. 46. *distinct. Quid? eum vid.* 55. *hab. tuo non nostro. ibid. oh oh lacr. praegaud.* 58. *est post plen.* 74. *abest in poster*. 84. *ille pro illis*. 85. *est post herede*.

— 4, 2. *Quod*. 8. *auferrent*. 10. *pater pro parens*. 31. *deserat.* 33. *hic Ge.* 39. *neo pro neq.* 40. *post Scio haec: G. Intus clamat Pamphila. Incipit ab hoc versu scena nova.* 44. ut *post id*. 51. *enit.* 54. *exsequar.* 57. *divites*. 63. *haec pro illac*.

IV, 1, 1. *tu post Ain.* 3. *defatigari*. 5. ut *ante hunc*. 7. *tam post quo*. 12. *et post nequior*. 22. *paternae*.

— 2, 3. *colloc. is fil. neg. esse*. 6. *abest credo*. 8. *abest fit*. 11. *non tac.* 16. *sunt*. 22. *est post fact.* 35. *et rursum*. 36. *rursus pro vors*.

— 4, 5. *abest consilii*. 6. *abest nescio*. 13. *totis od haec*. 15. *ad non id*. 17. *id quod*. 18. *omitte*. 23. *n. iam*. 26. *abest aliquis*.

— 5, 8. *iam pro nam*. *Ibid. huic ante hic*. 20. *adveh.* 21. *sic omisso est*. 22. *abest quid medium*. 25. *ei pro huic*. 27. *hinc*. 54. *b. viri omisso item*. *Ibid. eveniet*. 55. *prospexisti*. 57. *distinct. post haec*. 59. *abest haec*. 61. *Noli te*. *Ibid. esse post record.* 64. *ideo pro eo*. 75. *non hab. est*. 76. *iniec.*

Adelph. IV, 7, 20. *Non cum nunc queo*, 23. *abest forte*, 29. *erit ante una*, 30. *sanumne*, 35. *abest D. Probe?* 44. *Salvare*.

V, 2, 1. *caruifex post abi*, 9. *ergo pro ego*.

— 3, 3. *quaeram*, 4. *Neptunia*, 7. *liberorum*, 53. *exsperge*.

— 4, 3. *abest te post quae*.

— 6, 5. *expect*.

— 7, 2. *et in app. totum hunc cons. d.* 19. *Tum pro Tu*, 21. *vos post dign*.

— 8, 2. *in hac et in al.* 7. *ita dicunt*, 12. *Aechine non asine*, 14. *abest aufer*, *ibid. quaeso ante fil.* 17. *promisisti*, 18. *abest quid prius*, 24. *Heg. iste*, 25. *abest bene*, 33. *istuc*, 34. *abest tu*, *Ibid. corp. et an*.

— 9, 10. *ista non hac*, 14. *hebeo vitiose*, 19. *primam*, 23. *abest Tu*, 24. *quid post istoc*, 31. *et larg.* 33. *exequor*.

Hec. Prol. 1, 5. *certe post plane*, II, 7. *parum me statui pro diction. part. vix steti*, 20. *non hab. Nunc quid pet. pro quib. hab. huic poetam*.

I, 2, 80. *hoc post ubi*, 113. *mihī ante siet*, 122. *Parmeno post vale*.

II, 1, 20. *post scio sequuntur, si recte legerim, haec: de vobis curam ago, quales vos habitu superque vester erit. Quae verba esse pro glossemate satis existimo habenda.*

— 2, 10. *hanc post perp.* 17. *volo post adeo*.

III, 1, 3. *snit*, 28. *in quib.* 46. *nullum*.

— 2, 5. *Hohem*, 8. *illum post qui*, 18. *te postvenisse*, 24. *hiis non eis*.

— 3, 32. *es in fine*.

— 4, 8. *Absunt Cum interea*, 25. *at fac. ego*, 27. *abest facie*, 28. *venit*.

— 5, 5. *hic non hoc*, 17. *latus meum post fod.* 23. *id in loco deraso pro haec*, 62. *is p. hic*.

IV, 1, 33. *ego non eo*.

— 2, 19. *ipsor. pro istor.* 28. *illam*.

— 4, 2. *iam pro nam.* 3. *mater quae*, 86. *concede pro cedo*, 99. *ut post ero*, 102. *quidem post quod*.

V, 1, 4. *potest prave sic mutatum, ut videtur, ex post.* 6. *miraris omisso te*, 16. *expurgat*, 27. *otius*, 28. *huc pro hinc*, 32. *natum*, *ibid. enim ante vid.* 36. *lam pro Nam*.
Quae permutatio frequens est.

— 2, 25. *Ad pro At*, 26. *simul err. et simul te*.

— 5, 2. *me ante mi*, 13. *abest illum*, 23. *ex his reb.* 37. *quisquis*.

— 4, 6. *est iunct. tō fact.* 21. *ullus pronus*, 40. *vos valete et plaudite*.

Phorm. Prol. 9. *fecit pro stetit*, 11. *laedere pro laederet*, 13. *abest si*.

I, 1, 9. *menso*, 12. *sit ante part.* 14. *munere post alio*, 15. *aufert*.

— 2, 8. *ego sum pro sinus*, 28. *Adversus*, 43. *script. inquit pro inquit*, 52. *eam pro eamus*, 53. *pervenimus*, 64. *hinc post illam*, 73. *Phormio post qui*, 75. *quae sunt. gen. proximae*.

— 3, 2. *in ment. meam ei. adventus ven.* 4. *sim pro sis*, 10. *quod pro quia*; *et nement pro amant*, 14. *mortem*, 26. *et non hei*.

- Phorm. 1, 4, 2. *impendant*. 10. *animo*. 19. *Credo*. 24. *sunt*. 36. non hab.
esse *inuit*. 48. et ante *opt*. 49. *abest* ea.
- II, 1, 6. *aud*. et *fat*. 7. et ante *tacit*. 11. *abest maxime prius*.
25. *te evenire*. 29. *adduc*. 30. *ratione*, lit. *mi deleta*.
33. *illam* pro *illa*.
- 3, 4. *proh Deum atque hominum fidem*. 5. *abest Demipho*,
6. *absunt verba*, *Hanc Demipho neg. esse cogn*. 13.
abest ultro. 15. *novit*. *Ibid*. *natu in loco tuo iam*. 17.
ubi pro *ibi*. 33. *abest tuum*. 35. *noris*. 37. *consobrin*.
43. *dixit*. *Ibid*. *non noveras?* 45. *hoc non istoc*. 51.
hens pro *eu*. 53. *fuert*. 58. *tibi post soli*. 63. *abest*
Dotem. *Ibid*. *abduc*. 66. *istid*. 68. et post *admitt*. 82.
Dissimulet. *ibid*. *hoc post bene*, et at post *habent*.
84. *abs*. diction. *inter nos*.
- 4, 9. *Ita* pro *Te*.
- III, 1, 1. *tum* pro *cum*. 3. *credidisse*. 19. *ord*. ut *aud*. *per ei*. *un*.
— 2, 1. *abest me*. 9. *quod dico* post *verb*. *hercle*. 11. *abest tu*
ultim. 26. *meo non suo*. 28. *offero* c. gl. « *tibi*. » 30.
exoratus pro *exoret*. 32. *ab hac n*. 36. et *nilil*. *Ibid*.
et ante *nunc*. 39. *Quam adderes*. *ibid*. non pro *num*.
Sic et contra ceantes.
- 3, 4. *adiuerit*. 6. *ergo non vero*. 8. *abest hic*. 12. *a vobis*. 15.
abest in. 16. *abest Tam*. 24. *loquere*. 31. *abest metu*.
- IV, 1, 2. *Addustin*. 16. *alius*. 18. *me post plusq*.
- 2, 7. *sese est*. 15. *ab hoc*.
- 3, 6. *complura*. 7. *Ita est*. 22. *Laturum*. 36. *loqui*. 38. *De*.
quantum Ge. liquit. 41. *abest Suam*, *cuius in loco est*
quam. Tunc *mutatur periodus*. 44. *nec deniq*. *omisso*
Haec. 50. *affert*. *Ibid*. *dissoverem*, *neglecto l medio*.
57. *abest inquit*. 60. *abest autem*. non hab. *op*. *est*
posterius. 64. *impunitus* pro *impur*. 71. *constituerant*.
73. *illi*. *superscript*. « *Phormioni*. » 76. *Id sum uxoris*.
Sup. script. « *argentum*. »
- V, 1, 16. *dixit*. 18. *fortes*. 25. *collocavi*. 27. *haud pro an*.
— 2, 3. *nec pro ne*.
- 2, 1. *placeat* pro *placetur*.
- 5, 2. *abest ea*. 3. *abest una*. 4. *portand*.
- 6, 15. *vellem*. 18. *quid cess*. 26. *abest ego*.
- 8, 16. *animum advert*. 19. *poterat*. 22. *abest pol*. 25. *abest*
video. 34. *praesertim post decipi*. 50. *abest clam*. 53.
fabula. 54. *tibi non te*. 74. *de*. *Ibid*. *excesserit*. 78.
sit viliose. 80. *nunc post mihi*.
- 9, 2. *hem*. 3. *nunc post hic*. 11. *narro pro dico*. 22. c. *hoc ipso*.
23. *Hicine*. 36. *abest hic*. 37. *iam non hem*. 41. *eius*
pro *ei*. *Sup. script*. « *Chr*. (*Chremetis*) *sc. uxor*. » 42.
tibi post comm. *omisso Demipho*. 43. *istum ante hunc*.
omisso ego. 54. *Faciat*. 57. *abest is*. 59. *abest tu*. 63.
audiam pro gaud.

VARIETAS LECTIONIS

MANUSCRIPTI GVELFERBYTANI III.

Andr. Prol. 8. *animadvertite*, 13. *abest hic*.

I, 1, 38. *ut post ita*. 43. *huic*. 72. *compuls*. 71. *add. ab aliena manu ei*. 89. *abest etiam*. 118. *se post comper*.

— 2, 1. *natus*. 28. *colloc. te Dav. usq. ad nec. in pist. ded.* 33. *me irrid.*

— 3, 17. *navim*. 19. *sunt post fab*. 20. *hercle ante non fit*.

— 5, 20. *ac pro et*. 23. *resciss*. 30. *ipsa non illa*. 33. *in diem*. 66. *siet post ad morb*.

II, 1, 10. *sentias*. 13. *producat*. 21. o *Pamph*. 29. *profiscar*. 31. *promer*. 33. *iste pfo hic*. 36. *sapis post mihi*. 37. *ab-sunt verba*, *Nisi-sciri*.

— 2, 11. *et pro si*. 19. *ibi post inv. ibid. ascendo*.

— 3, 1. o *Dave post igit*.

— 5, 17. *abest cum*.

— 7, 11. *secum post ips*. 19. *perparce*.

III, 2, 20. *assimularier*. 24. *Egone*. *ibid. tibi post quid*. 26. *abest ego*. 33. *esse post est*. 49. *Quid*. 50. *id ante mihi*. 52. *abest in*. *Ibid. et cum*.

— 3; 3. *filio t. gnato*. *alterutrum pro glossa*. 15. *boni pro com-modi*. 23. *ord. Irae am. int. am. est*. 30. *se*.

— 4, 16. *fecisti*. 17. *natum*. *sic correct. ex natam*.

— 5, 1. *perdidit post me*. 8. *de me*. 10. *ais pro agis*, *ita centies*. 15. *ego post dixi*.

IV, 1, 20. *seducere*. 27. *dicas post istus*.

— 2, 19. *ego post Quis*. 26. *de me*.

— 3, 2. *putabam*. 7. o *Mys*. 12. *ei post subst*.

— 4, 13. *si mihi ullum post verb*. 29. *perferri ad vesperam*. 36. *scis*. 55. *si ex a. o. facias*.

— 5, 10. *ord. Fl. quim. ai. ut vol. qu. u. lic*. 14. *esse post est*. 16. *abest hic*. 20. *abest Me*. 21. *despol*. 22. *morem post obt*.

Andr. V, 1, 3. *natae pro fil.* 13. *feras*, fuerat antea neglect. post supra-script.

— 2, 24. *tu ante Cura.*

— 3, 21. *Adductis.* 23. *illum* post *audi.* 30. *ut non hoc.*

— 4, 3. *certe* post *ego.* 18. *abest tu.* 20. *nave.* 25. *dic.* post *ei.* nom. 26. *certe.* 43. *abest hoc.* 47. *Nisi.* sic a manu secunda. ibid. *nihil* post *nempe.*

— 6, 3. *abest ego.* 18. o *Char.* 11. o ante *Benefic.* Ibid. *hem.* ante *aud.* 17. *restat.* Ibid. o *vos valete et plaudite.* *Calliopius recensui.*

Eun. ProL vs. 3. *abest his.* 9. *scias*, *praesumat.* post *existim.* 24. *nihil* post *tamen.* 28. *ut pro quo.*

I, 2, 33. *tunc potuerat* omisso *etiam.* 39. *amorem* pro *uno rem.* 62. 63. *ard.* *sed ego susp.* *quant.* *ad virg.* 67. *colloc.* *redd.* *ac rest.* 74. *Hous.* 75. *Aut.* 91. *bene* post *haec.* 99. *ex ioco.* 101. *biduo.*

II, 1, 16. *mihi indulg.* 21. *abest magis.* 23. *unam.*

— 2, 7. *mei* omisso *me.* 26. *ianitores* ante *coqui.* 40. *impart.* 44. *Quod non Quam.* 52. *Nunc.* 59. *quod.* Ibid. *distinct.* ante *nunc.*

— 3, 8. *amare.* 21. *Si.* 33. *abest ego.* 41. *abest septem.* 44. *qui* pro *quam.* 51. *script.* *inquit.* 56. *scilicet non illicet.* 58. *Istud equidem ago.* 65. *quidn.* 66. *sen.* *et mal.* 72. *vis* post *me.* 80. *ducam.* 83. *me* post *trud.*

III, 1, 45. *ut post eam.* 52. *comess.* 59. *metuet.*

— 2, 7. *nunc* pro *hunc.* 29. *abest suas.*

— 3, 4. *esse.* 12. *Rursum* post *diu.* 14. *posse* post *se.*

— 4, 2. *ut post diem.* 7. *ibo ad eum* pro *Idq. adeo.* Ibid. *hinc* post *quism.* 8. *hic orn.* 9. *illi* post *Quid.*

— 5, 2. *erump.* 10. *aut post gest.* 11. *es* post *san.* 15. *ut opin.* 24. *deducier.* 43. *facserem.* 61. *immuta.*

IV, 1, 4. *eum* pro *illum.* 8. *incip.*

— 2, 4. *reputo.*

— 3, 6. *abest ego.* 9. *rogas ante quem.* 20. *domi.* 21. *scias.* 22. *audivisti.*

— 4, 3. o *Pythias* post *vide.* 8. *nonne.* 9. *obsecro ante homo.* 13. *mitterem post quem.* 35. *absunt verba, et nil. ment.* tibi. 37. *huic non isti.*

— 5, 1. *bibit.* 2. *Ad dum.* nisi *At d.* 12. *video* post *ips.*

— 6, 5. *expecto.* 31. *abest ut.*

— 7, 3. *facies* post *recte.* 43. *tu* ante *velis.*

V, 1, 3. *id* post *quies.*

— 2, 1. *pat.* *et mat.* 17. post *pauc.* *quidd.* sequitur *vers.* *ille, qui nobis est decim. quintus.*

— 2, 23. *absunt, id si fec.* 25. *ista* ante *haec.* 34. *futurem* pro *fore.* 42. *tam* pro *ita.*

— 4, 1. *agat* pro *gerat.* 32. *esse* ante *fact.* 34. *eum ligavit* pro

Colligav. 45. *de rure.* 46. *etiam post hercle.* 48. *narrato.*

Eun. V, 5, 29. *esse post aliquid.* 31. *is n. rep. causam.*

— 6, 7. *deridendo.* 10. *te post cred.* 11. *ilico nec reddere.*

— 7, 4. *abest tibi.*

— 8, 3. *cito pro subito.* 7. *amabunt.* *Ibid.* *hic pro illum.* 12. *ut ante aud.* 15. *an illum.* 19. *sunt post incred.* 20. *prae-sto est.* 26. *tibi post quid.* *ibid.* *cognovi.* 29. *et abs.* *Ibid.* *et post invoc.* 30. *factur.* 31. *scient.* 33. *o mil.* 37. *auditate.* 39. *velim.* 40. *facio.* 47. *et pro nec,* *quod corrector,* *deleto illo,* *adiecit.* 59. *sed post ignorab.* 64. *Sequitur in fine, Calliopius recensui.*

Heaut. *Prul.* 26. *discernere post valeb.* *ibid.* *quamobrem.*

I, 1, 7. *videris.* 36. *tibi post Dicitur.* 42. *at.*

— 2, 16. *turbatio.* 30. *ille insinuat.*

II, 1, 12. *nec pro neque.*

— 2, 9. *abest iam.*

— 3, 11. *ancilla.* 20. *Dolet ante Mon.* *Ibid.* *ab h. re.* 28. *scias post prim.* 33. *ad ist.* 38. *haud pro aut.* 48. *et post nulla.* 55. *hic dicit pro credo.* 84. *amittenda.* 139. *Clinia post manebit.*

— 4, 26. *A. o mi exspectate,* *Clinia sabe.* 27. *te post salv.* 29. *abest iam dud.*

III, 1, 1. *Luco.* 21. *hic ante apud.* 59. *dari.* 60. *hoc ante quod.* 71. *illum pro filium.* 78. *Si dar.* 86. *velle pro incip.* 96. *hoc post eo.* 100. *appreh.*

— 2, 3. *instru.* 8. *te potuisse surgere post bib.* 14. *propter hanc.*

— 3, 12. *earum et post libido.* 19. *ut sis. funct. officio.* 23. *indicavit.* 31. *dent.* 40. *mutuo.* 46. *Dubiumne.*

IV, 1, 15. *So, sic fact. est.* *Sy. domina ergo etc.* 20. *nescient.* 22. *esse post interempt.* 29. *neque pro ant.* 41. *ad adolesc.* *ac tulit.* 43. *primo.*

— 3, 1. *evenire.* *abest tanta.* 11. *Clinia post Nam.* 12. *cognoscat post senex.* 15. *hanc ante frustra.* 23. *ut ment.* 24. *abest ita.* 25. *hanc Bacchidem dicas esse Clitiphonia;* *cf. infra 5, 19, haec fere end.* 35. *mihi ante erip.* 39. *effero pro erip.* 40. *senex pro pater.*

— 4, 2. *propter ante Decem.* 19. *hoc ante temere.* 23. *et post attul.*

— 5, 30. *ut comp.* 34. *simulare.* 39. *sim.* 36. *tibi quidem post ceter.* 49. *abest si.* 55. *perfic.*

— 6, 1. *sit.* 21 — 24. *Hi vs. ordine sequuntur hoc, S. Qua causa obs. in l. Ch. Nae ego h. s. fort. d. te Syr. S. Sed pat. egr. o. qu. adra. s.*

— 7, 4. *credo vitiose.*

— 8, 2. *dum pro cum.* 3. *Resipuisse.* 9. *distinct.* *M. scio ea.* *Ch. res etc.* 12. *Etiam pro Immo.* 29. *istans.*

- Hecut. V, 1, 1. *tam pro ita.* 4. *stipex.* 7. *eos.* 8. *dict.* sit. 12. *occep.*
 ibid. *concupiant.* 18. *credo post despons.* 27. *mittam.*
 31. *Quid posthac.* Ibid. *dict.* ac *fact.* 41. *ahabie* ante
quidni. 45. *id.* non *illud.* 46. *omnia iam pro Nam i.*
 51. *abest tu.* ibid. *parumper.* 62. *rogo pro volo.* 63.
malis. 69. *abest Me.* ibid. *dotis pro doti.* 70. *abest*
hoc. 73. *Defluit.* Ibid. *et redig.* 74. *dimitte.* 75. *prae-*
par. 77. *egone.* Ibid. *abest eum alteram.*
 — 2, 11. *tu eger.* 12. *me post cui.* 15. *receptas.* 30. *egit pro lo-*
quitur. 32. *filium post te.* 41. *ipsis non illis.* 48. *nunc*
post hinc.
 — 3, 6. *id post quid.* 8. *abest haec.* 11. *malum.*
 — 5, 5. *ut post obs.* 8. *Ignosces.* 9. *prendere.* 12. *volo post ut*
duc. 20. *abest Immo.*

- Adelph. I, 1, 9. *colloc. eum tibi.* 13. *in animo.* 14. *sit pro est.* 35. *cla-*
mitans. 48. *par pari ref.* 54. *id non iam.*
 — 2, 3. *necis ante quid.* 7. *Dimitto.* 26. *id post unde.* 37. *iun-*
guntur uno commate. *olet ung. de meo.* 57. *abest hem;*
 II, 1, 7. *unqu.* 9. *huius nihil est.* 14. *huc non illuc.* 15. *aha.*
Nim. ist. abisti. 16. *dimov.* 17. *inuenerim.* 27. *perges.*
 Ibid. *arrip.* 42. *abest ego.* 45. *Oh hom.* 48. *abest hoc.*
 52. *incep.* 54. *orationes dep.*
 — 2, 1. *iam ante fax.* 22. *Complur. sup. script.* ab altera manu,
Quam plur. ibid. *leg. multa post alia.*
 24. *omittam.* 27. *abest nunc.* 45. *facies qu. t. or.*
 — 4, 1. *affert.* 22. *autem post Ego.* 23. *abest hoc.*
 III, 1, 8. *erae natae.* Ibid. *o hera.* 11. *abest nobis.*
 — 2, 2. *ferant pro alif.* 3. *mihi omisso que.* 21. *atque pro et.* 22.
o Geta, Geta. 25. *cur times? post quid fest.* 27. *eloq.*
 44. *aha.*
 — 3, 4. *nunc pro eum.* 10. *abest modo.* 11. *se hab.* 20. *Qu. agi-*
tur? 34. *distinct. quid istaec?* *iam.* 35. *sit hab.* 42.
aut pro an. 47. *hinc pro hunc.* 51. *verum non vero.*
 55. *prae gaud.* 69. *dixisti.* 89. *aliquid pro quid.*
 — 4, 29. *Compressum mendose.* 40. *post Scio sequatur,* ut in
 margine notatur, *Calliopii verba: Pamphila intus.* 51.
deinde non deniq. 54. *Id pro Ia.* 57. *et nobil.*
 IV, 1, 1. *tu post Ain.* 2. *autem post nunc omisso eum.* 10. *illuc.*
 14. *die post verba ut d. s.* 16. *ut post vell. omisso*
etiam. 18. *quasi pro quam.* 20. *meas?* 21. *prae gaud.*
 22. *paternae?* 23. *potiane.*
 — 2, 21. *rem ceptam pro emtam.* 26. *sapit.* 31. *agis.* 43. *templum*
post Dian. supplementum interpretis.
 — 2, 44. *portum.* Ibid. ab altera manu *illum pro ips.* 46. *lignis.*
 47. *in sole post Vbi pot. v. superscript.* sub umbra.
 50. *non hab. est.*

Adelph. IV, 3, 1. *Ego in h. re quamobr. laud. tani. nihil invenio. Regim.*
9. *propt. fr. ei. esse et ill. ps.*

— 4, 6. *abest nescio. 8. abest ma. 10. abest vidi. 11. ord. et si i. part. als. 13. nobis. 15. abest tamen. 19. verisimil. 21. dixi post pat. 26. colloc. eg. s. Aesch.*

— 5, 10. *negotii pro rei. 14. quod nescis eas post scio. 31. credis. 53. at pro et. 55. circumspexisti. 58. abest et primum. 62. deduces. 69. navim. 76. iniec.*

— 7, 4. *adulescentuli. 15. istuc ante dolet. 23. abest ut.*

V, 1, 9. *da mea post constab.*

— 2, 7. *abest iam ibid. abiit.*

— 3, 15. *tecum pro aeq. Integra verba sunt: numquid minus idem mihi ius tecum est tibi? 34. vide post ipsor. 3. abest Scio. 40. incipiunt Sed ea. 47. Sed ab initio. 54. abest crux. 56. hylarem. 57. abest illuc.*

— 4, 23. *contra haec quid. 24. eo pro hic superscript. ad id.*

— 7, 4. *vero. 5. quareso post dom. 14. Fratris. 15. et ante sumt. 21. bene ante fact.*

— 8, 4. *Hic totus vers. qui neglectus fuerat, additus est postea inter lineas exaratus. 6. Aeschini post huius. Ibid. tum inter quid et postea, omissio est antecedente; cf. Eun. II, 3, 79. 11. men? 14. non hab. aufer. Ibid. leg. fil. tuo. 17. promisiisti. 18. abest Age. 22. istuc ante vultis. 30. dixisti. 32. et dict. 33. istuc.*

— 9, 4. *propter ante multa. 10. istac. 16. cum post ut. iterum ut post mecum. ibid. primo ab altera manu. 23. abest Tu. 35. quos non quae. 36. siquidem ante mag. 37. observare non obscund.*

Rec. Prol. II, 13. *loc. sum.*

I, 1, 5. *se post Nunqu. 7. te ante mis. 16. ipsi non illi.*

— 2, 5. *abest ut. 63. abest cubuerit. 77. et pro ac. 93. huiusce. 100. Ruri. 103. eos. 120. pergam ante ego.*

II, 1, 5. *abest atque. 9. bene am. 10. Atque ita. 25. abest hic. Ibid. abiit. 41. abest esse. 43. abs. Et adeo. 44. et lex datur. 45. absunt verba, vestro impulsu, repetita.*

— 2, 15. *ut ne, omissio nuae. 17. abest id. 30. Ita pro ut.*

III, 1, 12. *induxisti. 16. obtulit pro obtulit. 29. post causa ita: ille qui est iracund. factus est inimiciss. 31. cum ante infirm. 35. sursum deorsum. 38. nata. 39. quid pro qui.*

— 2, 9. *in arcem, non inanem. 13. ea te ex causa. 18. te advenisse. 25. si ante non.*

— 3, 6. *quam pro ac. 8. propter id. 12. via post recta. 15. sinebat pro moneb. 26. abest fors.*

— 3, 32. *de te non ex te. 37. abest id. 45. factura pro futura. 51. sit pro est.*

— 4, 15. *scire post adibo. 33. pietate.*

Hec. III, 5, 13. *Quicq. reliq. omnia. intermed. est id' quod. 19. Atque.*
 35. *abest iniqu. 40. 41. colloc. exig. c. eo vit. viro. 43.*
id post Tibi. 45. consiliis non commod. 55. Dedit.
 62. *natus. ibid. is pro hic.*

IV, 1, 9. *tunc. 15. hoc ante nos. 24. et post amar. 31. abest haec.*
 37. *hoc ante fec. 39. repente.*

— 2, 1. *abest mi. 16. tuas iterum ante cognat. 28. tu ante vis.*
ibid. illam non illa.

— 3, 12. *non hab. fuerint.*

— 4, 76. *ipsam pro uxorem. 95. Ideo pro Id ego. 93. faciam*
pro agam.

V, 1, 1. *abest nunc. 2. abs. sit quod, ut restent, qu. quod susp.*
vel. 4. abest plus. 5. o Bacch. 6. 7. colloc. L. Quid
sit. q. propt. te h. for. puer. evoc. iussi credo aedep.
te n. m. mir. 17. iam ante meum. 28. Fac ante Eas.
30. invert. alia est. 32. ord. esse f. f. nolo.

— 2, 4. *colloc. puero nutr. 10. colloc. sag. fac. 18. ist. mihi.*
20. qu. mihi es pollic. 21. expl. anim. hic. 22. invert.
fore meum. 26. alias mendose pro illas. Correxist altera
manus.

— 3, 15. *abest hoc. 21. abitur. cum aspirat. pro hab. 30. abest vi.*
ibid. quod compressisset mite.

— 4, 20. *as non ac. 22. sequitur ha ha he post tunc' m. ist. 30.*
in iure iur. 39. ego equid. 40. non prud. pro imprud.
ibid. vos ante plaud. in fine, Calliopius recensui.

I'norm. Prol. 21. *ipso non illo. 22. iam pro tum.*

1, 1, 12. *sit ante part.*

— 2, 47. *Ex adverso. 58. ipsi iness. formae. 67. faceret pro ag.*
 73. *dedit post qui.*

— 3, 7. *quia post suis. 15. hac non istac. 18. Beat. es.*

— 4, 4. *colloc. diut. i. nost. and. cel. 7. qu. illuc. 12. egomet.*
Ibid. providiss. 24. ista haec. 25. oportet pro aeq. est.
30. absunt Phaedr. illicet. 31. abest obsecro. 36. teneue
45. tuum oport.

II, 1, 2. *Nec imp. m. extimuit. 19. habendae sunt comperdes. 32.*
abest me. 34. omnia non omnes. 37. Cum ille adest,
hic praesto est. 53. meditata pro cogitata. 54. absunt
verba intermedia, tum timidum ibi. 64. hoc post sino.
85. Tu serv. es. 73. non pot. fieri. 80. equid. ibid. ibi
post nempe.

— 3, 5. *ecce in re. 16. Quid. ist. 33. eam non illa.*

— 3, 4. *fidem. 21. abs. Neglig. ipsa. 30. abest hodie. ibid. abest*
oke. 46. abest rem. 48. referens. 88. iracundiam.

— 4, 7. *Pronomini ego non praefix. est persona H. sed oratio*
haec Getae adscripta sequitur ita: Ge. ego Crestin. si
tibi vid. censeo. lucommode satis. 14. mars vitioso
script. r lit. superante; id quod pameto etiam indica-
tur subscripta.

Phorm. III, 1, 16. *veniat pro advēn.*

— 2, 6. *ne aliquid.* 15. *ducas.* 18. *sciunt inter obiect. et mut.* 20. *tibi us. ven.*

— 3, 1. *hoc post unde.* 2. *nunc ante exor.* 6. *rectum non aequ.* *ibid. ego pro verp.* 7. *ut inven.* 10. *si de nupt.* 11. *Tu pro Ni.* 16. *abest Tum.* 18. *eam post perseq.* 23. *bona malaeque tecum una tolerabim.* 24. *Quant. est arg.* *omissis op. tibi.* 25. *auferre sic coniectum.* Sed altera manus divisit, linea facta per medium, *aufer te.*

IV, 1, 2. *est in fine.* 7. *commemorabis.* 9. *illas.* 20. *scit.* 21. *namque.* 23. *abest adeo.* 24. *abest tibi.*

— 2, 2. *dicam.* 6. *grat. habebat.* 12. *abest mihi.* 15. *ap hoc.*

— 3, 11. *quid est?* 13. *istum non istam.* 14. *abest prius.* 16. *si pro sic,* *omisso ut. ibid. in bona.* 20. *in uno.* 21. *incept.* 30. *discordat pro facess.* 32. *boni aequire.* 35. *abest. Immo.* 38. *quid pro quis.* 43. *eius pro illius.* 49. *abest tibi.* 67. *occid. me t. fallax.* Harc verba in marg. sunt adscripta ab altera manu, 70. *dimitt.* 72. *illi.* 76. *id non inde.*

— 4 8. *quod quidem recte curatum velis.* Tunc absunt nostra *qui te ad scop. e. transg. auf.* 13. *abest ceterum.* 26. *per non in.* 31. *et post abi.*

— 5, 2. *dimitt.* 12. *absunt est-te.* 14. *congruus est.*

V, 1, 5. *Quacquam.* 10. *adeam?* 13. *in pro ad.* 19. *effund.* 23. *abest miseram.* 32. *collatum. superscript. collocatam.*

— 2, 4. *aba. ab illo.* 11. *ducam pro adduc.* 12. *ibi pro abi.*

— 3, 12. *Ex te.* 13. *ilico curavi.* 23. *si ita nihil narres.* 26. *Adeamus.* *Ibid. absunt,* *aut scire aut nesc. h. volo.*

— 5, 9. *abest Sunium.* 10. *dud. quam.*

— 6, 2. *oneratis.* 3. *exoneratis.* 4. *exonero.* 6. *narrat.* 10. *ni resisteris.* 12. *ipse est.* 15. *quid ist.* 18. *abest ut.* 31. *miserificum.* 36. *agebant.*

— 7, 2. *ord. Sum. occas. est m. n. elud. sen.* 6. *ego ante ipsa.*

— 8, 7. *abest hac.* 14. *abest me.* 22. *abest pol.* 37. *ista.* 41. *erat.* 48. *abest Hic.* *Ibid. viri* $\left(\begin{smallmatrix} i \\ u \end{smallmatrix} \right)$; *ibid. Ch. quid id hem?* 54. *condon. tibi.* 61. *abest hem.* 62. *argentum omisso hoc.* 82. *script. lacrim.* 89. *At sequere.* 90. *Hem non Eten.* *Ibid. mihi in fine.*

— 9, 22. *c. hoc ipso.* 29. *posthac.* 58. *Satis.* 59. *mihi nomen?* 60. *abest hercle.* 64. *tui viri.* 66. *in fine.* *qui rogemus.*

232 372

INDEX

VERBORVM ET PHRASIVM

TERENTII

AD INSTAR EDITIONIS LONDINENSIS

TERENT. *Com.* Tom. II.

1

INDEX

VERBORVM ET PHRASIVM TERENTII

Abalieno) Ita nos *abalienavit* Heaut. V, 2, 26.

Abdo) Senex rursus *abdūt* se Hec. I, 2, 100.

Abdomen) *Abdomini* hunc natum dicas Eun. III, 2, 7.

Abduco) Me convivam solum *abducebat* sibi Eun. III, 1, 17. *Abduxi* ad coenam Heaut. I, 2, 9. Me invito *abduxit* meam Adelp. II, 1, 44. Hunc *abduce*, vinci, quere rem Adelp. III, 4, 36. Ne illum ab studio *abducerem* Hec. alt. prol. 11. *Abduci* ab oculis? facinus indignum Adelp. IV, 5, 35. Credo *abductum* in ganeum aliquo. Adelp. III, 3, 5. *Abduci* non potest, quia uterque est cordi Phorm. V, 3, 16.

Abeo) Nusquam *abeo* Adelp. II, 2, 37. Non tu hinc *abis*? Eun. IV, 7, 29. Etiam tu hinc *abis*? Phorm. III, 3, 9. In Asiam hinc *abiit* Heaut. I, 1, 59. Rus habitatum *abii* Hec. II, 1, 27. Dum haec loquitur, *abiit* hora Eun. II, 3, 49. In Asiam ad regem militatum *abiit* Heaut. I, 1, 59. Rus *abiit* Adelp. III, 3, 83. Praesens quod fuerat, in diem malum *abiit* Phorm. V, 2, 16. E medio *abiit*, qui fuit in hac re scrupulus Phorm. V, 8, 30. Haec dum dubitas, menses *abierunt* decem Adelp. IV, 5, 57. Longe iam *abie-*

ram Eun. IV, 2, 5. *Abi* dum tu illis obviam Heaut. II, 3, 8. *Abi* prae strenue, se forem sperni Adelp. II, 1, 13. *Abi*, non sis inescare homines Adelp. II, 2, 12. *Abi*, viderum te iudico Adelp. IV, 2, 25. *Abi* sis, insciens Phorm. I, 2, 9. *Abi* hinc in malam rem? And. II, 1, 17. Numquid vis, quin *abeam*? Adelp. II, 2, 39. Vide sis, ne quo hinc *abeas* longius Heaut. I, 2, 38. Mirabar, hoc si sie *abiret* And. I, 2, 4. Ah, si pergis, *abiero* Adelp. I, 2, 47. Egon te sinam sine munere a me *abire*? Hec. V, 4, 13. Suspicio, aliquid domo *abeuntem* abstulisse Eun. IV, 3, 19.

Abhinc) *Abhinc* triennium ex Andro commigravit huc vicinia And. I, 1, 42. *Abhinc* menses decem fere Hec. V, 3, 24. Fere *abhinc* annos quindecim Phorm. V, 8, 28.

Abhorreo) Omnino *abhorre* animum huic video a nuptiis Hec. IV, 4, 92. In alio occupato amore, *abhorrenti* ab re uxoris And. V, 1, 10.

Abigo) *Abigam* hunc rus Adelp. III, 3, 47.

Abicio) Quae, quantum potest, aliquo *abicienda* est Adelp. IV, 7, 26.

Abitio) Propter eam haec turba atque *obitio* evenit Heaut. I, 2, 16.

Abitus) Miseram hunc tam extra-

elirier eins abitu Heaut. III, 1, 5. Spectabit somnium sihi senex levatum esse narunc abitu Heaut. IV, 4, 24.

Ablego) Aliquo mihi est hinc ablegandus Hee. III, 3, 54.

Abligurrio) Itidem patria qui abligurrierat bono Eun. II, 2, 4.

Abortus) Dicam, abortum esse Hee. III, 3, 38.

Abrado) Aliis aliunde est periculum, unde aliquid abradi potest Phorm. II, 2, 19.

Abripio) Hanc iam oportet in cruciatum hinc abripi And. IV, 4, 47. Puellam ex Attica hinc abreptam Eun. I, 2, 30. Iam intro abripiere Adelp. II, 2, 27. Id illa universum abripiet Phorm. I, 1, 11.

Abseedo) Quomodo hic absecedam nescio Eun. IV, 4, 49. Si licet me latere teelo absecedere Heaut. IV, 2, 5. Cito ab eo haec ira absecedet Hee. V, 2, 15.

Absolvo) Ego ad forum ibo, ut hunc absolvam Adelp. II, 4, 13. Hominem istum imparissimum quam primum absolvitote Adelp. II, 4, 18.

Abstergeo) Qui abstergerem vulnera? Euo. IV, 7, 9.

Absterreo) Hanc simulant parere, quo Chremetem absterreant And. III, 1, 14.

Abstineo) Gemitus, screatus, tusus, risus abstine Heaut. II, 3, 132. Facis adeo indigne iniuriam illi, qui non abstinere manum Heaut. III, 3, 4. Non manum abstinere, mastigia? Adelp. V, 2, 6. Sese illa abstinere ut potuerit? Hee. I, 2, 64.

Abstraho) Vt me a Glycerio miserum abstrahat And. I, 5, 8. Istam psaltriam una ille mecum hinc abstraham Adelp. V, 3, 57. Vix me hinc abstrahi, atque impeditum in ea expedivi animum meum: vixque huic contuleram: hem nova res orla'at,

porro ab hac quae me abstrahat Hee. III, 2, 17 et 18.

Absum) Dum abate *absum* Heaut. II, 4, 19. Menses tris *abest* Heaut. I, 1, 16. Quod *abest*, non quaeris Heaut. V, 4, 16. Haud permultum a me *aberit* infortuniam Heaut. IV, 2, 1. Cum milite isto praesens, *absens*, ut sics Eun. I, 2, 112. Pergin hero *absenti* male loqui, impurissime? Phorm. II, 3, 25. Nescio quid profecto *absente* nobis turbatum est domi Eun. IV, 3, 7. Postolo, ut tu mihi domus te praesente *absente* potest Eun. V, 9, 29.

Abrumo) Pytissando mihi quid vini *absumsit*? Heaut. III, 1, 49. Com ille et cura et summa *absumitur* Phorm. II, 2, 26. Quo pacto antietatem amoris ait velle se *absumere* Phorm. V, 5, 6.

Aburdus) Vostram nequeo satis mirari rationem. Est hercle inepta, ne dicam dolo, atque *absurda* Adelp. III, 3, 22. Etsi hoc mihi pravam, ineptum, *absurdum*, atque alienum a vita mea videtur Adelp. V, 8, 21.

Abundo) Quasi is non divitiis *abundet* Heaut. III, 2, 17. Amore *abundas* Phorm. I, 3, 11.

Abutor) In prologis scribandis operam *abutitur* And. Prol. 5. Itane tandem quaeso, item ut meretricem ubi *abusus* sis, mercedem dare lex iubet ei atque amittere? Phorm. II, 3, 66.

Accedo) Numquam accedo, quin abate alicam doctior Eun. IV, 7, 21. Ad haec mala hoc mi *accedit* etiam And. I, 3, 10. Postquam amans *accessit* And. I, 1, 49. Ad flammam *accessit* imprudentius And. I, 1, 103. Funambuli eodem *accedens* expectatiu Hee. alt. prol. 26. Haud invito ad aures sermo mi *accessit* tuus Hee. III, 5, 32. Quia

paulum vobis *accessit* pecuniae, sublati animi sunt Hec. III, 5, 56. Quod hinc *accesserit*, id de lucro putato esse omne Adelp. V, 3, 30. Voluntas vestra si ad postam *accesserit* Phorm. prol. 30.

Accido) Misera timeo, incertum hoc quorsus *accidit* And. I, 5, 29. Interes aliquid *acciderit* boni And. II, 3, 24. Eodem die istuc verbum voce in te *accidit* And. V, 3, 14. Ad genua *accidit* Hec. III, 3, 18. Unde exordii narrare, quae nec opinanti *accidunt*? Hec. III, 3, 2. Horum nil quidquam *accidet* animo novum Phorm. II, 1, 20.

Accingo) Do fidem futurum. GN. *Accingar* Eun. V, 9, 30. Tutu hoc intristi; tibi omnia est exedandum: *accingere* Phorm. II, 2, 4.

Accipio) Dos, Pamphila, est decem talenta. P. *Accipio* And. V, 4, 48. Equidem pol in eam partem *accipioque* et volo Eun. V, 2, 37. Opinor, narras? non recte *accipis* And. II, 2, 30. *Accipis*: *acceptam* servabo And. I, 5, 63. *Acceptis* conditionem And. I, 1, 52. Si te sequo animo ferra *accipiet* And. II, 3, 23. Restitue quem a me *accepisti* locum And. IV, 1, 57. Vide notam. *Accipit* homo nemo melius prorsum nequa prolixius Eun. V, 9, 52. Hancine ut ego contumeliam tam insignem in me *accipiam*? Eun. IV, 7, 1. Alior-sum atque ego feci *acceperit* Eun. I, 2, 2. Malo ego nos prospicere, quam hunc ulcisci *accepta* iniuria Eun. IV, 6, 24. Aliter tuum amorem, atque cat, *accipis* Heaut. II, 3, 23. Ad contumeliam omnia *accipiunt* magis Adelp. IV, 3, 15. Partim quae *accipi* suribus Hec. III, 3, 3. Quot incommoditates tibi in hac re *accipies*, nisi caves! Heaut. V, 1, 59. Mea causa causam *accipite* Hec. alt. prol. 47, vide no-

tam. Quamobrem *accipere* hanc mihi expedit metum Heaut. II, 3, 96. Abs quivis homine, cum est opus, beneficium *accipere* gaudens Adelp. II, 3, 1. Noone id sat erat, *accipere* ab illo iniuriam? Phorm. V, 2, 4. *Accipianda* at museianda iniuria adolescentium? Adelp. II, 1, 53. Indignis cum egomet sim *acceptus* modis Adelp. II, 1, 12.

Accipitur) Non recte *accipitri* tenditur, neque milvo Phorm. II, 2, 16.

Accubo) Dum *accubabam*, quam videbar mihi esse pulchre sobrius? Eun. IV, 5, 2.

Accumbo) Ipsa *accumbere* mecum Eun. III, 3, 9.

Accuro) Saltem *accurate* And. III, 2, 14. Quo magis rei omnia caotius, ne temere faciam. *Accurro* Hec. V, 1, 11.

Accuso) Qui cum hunc *accusant*; Naevium, Plautum, Ennium *accusant* Aod. prol. 18 et 19. Te ultro *accusabis* Eun. I, 1, 24. Quotidie *accusabam* Heaut. I, 1, 50. Ambo *accusandi* Heaut. I, 1, 67. Ne quid *accusandus* sis, vide Heaut. II, 3, 111. Eho, num quidnam *accusat* virum? Hec. II, 2, 25. Quod me *accusat* nunc virum extra noxiam Hec. II, 3, 3. *Accusando* fieri infectum non potest Phorm. V, 8, 45.

Acer) Lenem patrem illum factum me esse *acerrimum* Phorm. II, 1, 32. Prima coitio? *acerrima* Phorm. II, 2, 32.

Acerbus) Nemini plura ego *acerba* crado esse ex amore homini unquam oblata Hec. III, 1, 1.

Acrius) Postquam *acrius* pater instat Hec. I, 2, 45.

Actor) Me *actorem* dedit: sed hic actor tantum poterit a fucundia, Heaut. prol. 12 et 13, vide notam. *Actoris* opera magis stetit quam sua Phorm. prol. 10. Quem *actoris*

virtus nobis restituit locum Phorm. prol. 34.

Actus) Primo actu placeo Hec. alt. prol. 31.

Actutum) Aperite aliquis *actutum* ostium Adelp. IV, 4, 25. Congredere actum Phorm. V, 6, 12.

Aeue) Quod illos sat aetas aeuat Adelp. V, 3, 49.

Aiaugeo) Ne tua duritia antiqua illa etiam *adaucta* sit Hesut. III, 1, 26.

Adhibeo) Is mihi ubi *adhibet* plus paulo, sua quae narrat facinorae Hesut. II, 1, 8.

Adhiresco) Amicitiam, quae incipit a parua cum aetate *aderevit* simul Aud. III, 3, 7.

Adiurro) *Adiurrit* mediam mulierem complectitur Aud. I, 1, 106. Continuo *adiurrit* ad me Eun. II, 3, 43. *Adiurunt* servi: soccos detrahunt Hesut. I, 1, 72. Puer ad me *adiurrit* Phorm. V, 6, 23. *Adiurro* huc Phorm. V, 7, 90.

Addo) Quod tibi dieulam *addo* Aud. IV, 2, 27. Verbum si *addideris*. Aud. V, 2, 19. Neque, praeterquam quansipae amor molestias habet, *addas* Eun. I, 1, 33. Nisi mihi quidem *addit* animam Hesut. III, 2, 31. Ii qui minus habent, ut semper aliquid *addant* diuitoribus Phorm. I, 1, 8. Propter misericordiam *addunt* pauperi Phorm. II, 1, 47.

Adduco) Quae mihi ante oculos coram amatorem *adduxi* tuum? Eun. IV, 7, 24. Nemone medicum *adduxit*? Hec. III, 1, 43. Numquam animum quaesti gratia ad malis *adducam* partis Hec. V, 3, 38. Ad misericordiam ambos *adduces* cito Hesut. V, 2, 42. Turbam domum *adducet* Adelp. V, 7, 15. Inventum tibi curabo, et mecum *adductum* tuum Pamphilum Aud. IV, 2, 1. *Adducti*, qui illam civem hinc dicant Aud. V, 3,

21. Si illum potest, qui alicui rei est, etiam cum ad nequitiam *adducere* Adelp. III, 3, 4. Aliquando tandem huc animum ut *adducas* tuum Hec. IV, 4, 61.

Adelphi) Eum hic locum ausmit sibi in *Adelphos* Adelp. prol. 11.

Adeo adverb.) Vultu adeo modesto, adeo venusto, ut nil supra Aud. I, 1, 93. Magis id adeo, mihi ut incommodet Aud. I, 1, 135. Ipsum adeo praesto video cum Davo Aud. II, 5, 4. Aut, si adeo, hidui est aut tridui haec sollicitudo Aud. II, 6, 9. Atque adeo in ipso tempore eum ipsum Aud. III, 2, 52. Suadere, orare, usque adeo donec perpulit Aud. IV, 1, 38. Propera adeo puerum tollere hinc ab ianna Aud. IV, 4, 20. Nunc adeo, ut tu sis scieus Aud. IV, 4, 36. Atque adeo longum est, nos illum expectare Aud. V, 6, 13. Adolescentem adeo nobilem Eun. I, 2, 124. Non adeo inhumano ego sum ingenio Eun. V, 2, 41. Postremo adeo res rediit Hesut. I, 1, 61. Ut clam eveniat partus patrem, atque adeo omnes Hec. III, 3, 37. Facis huic adeo inipriam Hec. IV, 4, 68. Neque opus est adeo mutito Hec. V, 4, 26. Neque defetiscar usque adeo experierier Phorm. IV, 1, 23. Credis te ignorarier, aut tua facta adeo? Phorm. V, 7, 39.

Adeon. *Adeone*) *Adeon* hominem esse invenustum, aut infelicem quemquam, ut ego sum? Aud. I, 5, 10. *Adeone* me ignavum putas? *adeone* porro ingratus? Aud. I, 5, 42 et 43. *Adeone* est demens? Aud. III, 1, 11. *Adeon* videmur vobis esse idonei, in quibus sic infudatis? Aud. IV, 4, 18. *Adeon* homines inmutarier ex amore? Eun. II, 1, 19. *Adeon* rem rediisse? Hesut. V, 2, 27.

Adeo verb.) *Adeanne* ad eum? Aud. IV, 1, 15. Aliquot me *adice*

runt And. III, 3, 2. Edicit ne vir quisquam ad eam adeat Eun. III, 5, 30. *Adiit* te heri de filia Hec. II, 2, 9. Eecum video: *adibo* Eun. V, 7, 5. Magistratus *adi* Phorm. II, 3, 56. Ad precatorem *adeam* credo Phorm. I, 2, 90. Capitis periculum *adire* And. IV, 1, 54.

Adfabilis) Meditor esse *adfabilis*, et bene procedit Adelph. V, 6, 8.

Adfatus) Ut voluptati obitus, sermo, *adfatus* tuns, quocumque advenieris, semper siet Hec. V, 4, 19.

Adfecto) Hi gladiatorio animo ad me *adfectant* viam Phorm. V, 8, 71. Ad dominas qui *adfectant* viam Heaut. II, 3, 60.

Adfero) Ut sciam, nunc, quidnam haec turbae tristitia *adferat* And. I, 4, 8. Haec primum *adferatur* iam mihi ab hoc fallacia And. III, 1, 13. Haud auspicio huc me *attuli* And. III, 2, 12, vide notam. Hic quoque bonam magnamque partem ad te *attulit* Eun. I, 2, 43. Quid dicam? quam causam *adferam*? Heaut. IV, 3, 23. Da mihi, atque *adfer* mihi Heaut. II, 1, 17. Nulla res, quae mihi aegritudinem *adferat* Heaut. IV, 3, 2. Solum unum hoc vitium senectus *adfert* hominibus Adelph. V, 3, 47. Laborem inanem ipse caput, et illi molestiam *adfert* Hec. III, 2, 9. Quod ab illo *adlatum*'st, sibi esse id relatum putet Phorm. prol. 22. Mirabar, si tu mihi quidquam *adferres* novi Phorm. III, 2, 5. Vide opis siquid potest *adferre* huic Phorm. III, 3, 20. Mi opus erat, aliquantulum quae *adferret* Phorm. IV, 3, 50. Auxilii nihil *adferant* Adelph. III, 2, 2. Vide etiam sodes, ut mihi haec certa et clara *attuleris* Hec. V, 4, 1.

Adficio) Quoniam modo nunc te *adfecisti* *adfectam*? Hec. III, 1, 45.

Alio suspicans morbo me visurum *adfectam*, ac seusi uxorem esse Hec. III, 3, 6. Quanta me cura et sollicitudine *adfecit* gnatus? Phorm. II, 4, 1. Tantum *adfectum* quemquam esse hominem audacia? Phorm. V, 7, 84.

Adfinis) Neque illarum *adfinis* esse rerum, quas siet adolescentia Heaut. II, 1, 3. Et gener et *adfinis* placent Heaut. V, 1, 63. *Adfinis* nobis Adelph. V, 8, 25.

Adfinitas) Nullon' ego Chremetis pacto *adfinitatem* effugere potero? And. I, 5, 12. Haud ita decet, si perpetuam hanc vis esse *adfinitatem* Hec. II, 2, 10, vide notam. *Adfinitatem* hanc sane perpetuam volo Hec. IV, 4, 14. Manere *adfinitatem* hanc inter nos volo Hec. IV, 4, 101.

Adflecto) Ne te *adflectes*. Eun. I, 31.

Adgravesco) Male metuo, ne Philumenae magis morbus *adgravescat* Hec. III, 2, 1.

Adgredior) Hac non successit, alia *adgrediemur* via And. IV, 1, 47. *Adgrediar*. Bacchis, salve Hec. V, 1, 5. Itane agitis mecum? satis astute *adgredimini* Phorm. V, 8, 75, vid. notam.

Adhibeo) Hoc temere numquam amittam ego a me, quin mihi testis *adhibeam* Phorm. IV, 5, 2.

Adhortor) *Adhortor*, properent Eun. III, 5, 35. Praeter quam res *adhortatur* tua Heaut. I, 1, 8.

Adhuc) Qui me tam leni passus animo est naque *adhuc* And. I, 5, 27. *Adhuc* signa omnis hinc esse video And. III, 2, 1. Nihil *adhuc* est, quod vereare Heaut. I, 2, 1. Celabatur itidem, ut celata *adhuc* quod est. Heaut. IV, 3, 20. *Adhuc* quod factum' est miror, non iussisse me ahripi hinc Heaut. V, 2, 47. *Adhuc* non molesta sunt Adelph. I, 2, 42. Sat *adhuc* tua nos frustrata'at fides Adelph. IV, 4, 13.

Cessatnm usque *adhuc* est Adelph. IV, 4, 23. Vitam duram, quam vixi usque *adhuc* Adelph. V, 4, 5. Quid *adhuc* habent infirmitatis noptiae? Hec. I, 2, 101. Nil cessavisti usque *adhuc* Hec. IV, 1, 29.

Adigo) Tu homo *adigas* me ad iusantiam Adelph. I, 2, 31. Mox noctu te *adiget* horsum insomnia Eun. II, 1, 23.

Adiicio) Ad virginem animum *adiexit* Eun. I, 2, 63.

Adimo) Postquam *adempta* spes est And. II, 1, 4. Vt metum, in quo nunc est, *adimam* And. II, 2, 2. Hanc, nisi mors, mihi *adimet* uenno Aod. IV, 2, 14. Vbi ea causa, quamobrem haec faciunt, erit *adempta* his And. V, 1, 18. Diem *adimere* aegritudinem hominibus Heaut. III, 1, 13. Postquam *ademptam* haec quoque tibi causam vides Hec. IV, 4, 58. Quot autem *ademi* curas? Hec. V, 3, 19. Qui hanc mihi *adimat* consuetudinem Phorm. I, 3, 9. Qui snepe propter invidiam *adimam* diviti Phurm. II, 1, 46. Phsedriae curam *adiquere* argentariam Phorm. V, 6, 46.

Adipiscor. Apiscor) Nuptias effugere ego istas malo, quam tu *adipiscier* And. II, 1, 32. Soli licet hic de eadem causa his iudicium *apiscier* Phorm. II, 3, 59. Aone hoc quidem ego *adipiscar*, quod iue publicum est? Phorm. II, 3, 65.

Adiumentum) Nihil *aderat adiumentum* ad pulchritudinem Phorm. I, 2, 55.

Adiungo) Vt animum ad aliquod etudium *adiungant* And. I, 1, 29. Ille, quem beneficio *adiungas*, ex animo facit Adelph. I, 1, 47. Imperium, quod amicitia *adiungitur* Adelph. I, 1, 42. Vnum facere familiam; colere *adiuvare*, *adiungere* Adelph. V, 8, 4.

Adiuro) Per omnes *adiuro* deos Aod. IV, 2, 11. Sancte *adiurat* Hec. II, 2, 26.

Adiuto) Pamphilumne *adiutem*, an aescaltem cenii And. I, 3, 4. Id amabo *adiuta* me, quo id fiat facilius Eun. I, 2, 70. Quod potero, *adiutabo* senem Heaut. III, 1, 7. At ta *adiutare* oportet adolescentuli causa Heaut. III, 2, 35. Homines nobiles eum *adiutare* Adelph. prol. 16. Eis onera *adiuta* Hec. III, 2, 24. Bonitasque vestra *adiutans* atque aequanimitas Phorm. prol. 35. Neque quisquam *aderat*, qui *adiutaret* sonus Phorm. I, 2, 49.

Adiutor) Hic *adiutor* meus et monitor et praemonstrator hoc mihi praestat Heaut. V, 1, 2. Aut etiam *adiutor* sim eius iracundiae Adelph. I, 2, 66. Sed opoe est mi Phormionem ad hanc rem *adiutorem* dari Phorm. III, 3, 28.

Adiutrix) Nunc ego te in hac re mihi oro ut *adiutrix* eies Eun. V, 2, 46. Matree omnes filiis in peccato *adiutrices* Heaut. V, 2, 39. Vestra intelligentia si erit *adiutrix* nostrae industrinae Hec. alt. prol. 24. Vt vestra auctoritas meae auctoritati *sanctrix adiutrixque* siet Hec. alt. prol. 40. Praesertim in ea re quum sit mihi *adiutrix* socrus Hec. IV, 4, 83.

Adiuvo) Vt me *adiuves* in hac re And. III, 3, 10. Id spero *adiuturos* deos And. III, 2, 42. Faciam sedulo, dabo operam, *adiuvabo* Eun. II, 3, 71. Neque me quidquam consilio *adiuvus*? Heaut. V, 2, 29. Fortia fortuna *adiuvat* Phorm. I, 4, 26. Pariter nunc opera me *adiuvus*, ac re dudam opitulata es Phorm. V, 3, 3. Qui me dudam *adiuvit* comiter Phorm. III, 3, 4.

Adlego) Vt ne credas, a me *adlegatum* hunc senem And. V, 3, 28.

Adligo. Alligo) Hic furid se *ad-*

ligat Eun. IV, 7, 39. *Es pacta pro-*
sum illi alligaris filium Adelph. V,
3, 58.

Adloquar) *Cessas adloqui?* And.
II, 2, 6. Quid cessas hominem a-
dire, et blande in principia *adlo-*
qui? Phorm. II, 1, 22.

Adluda) Forte habui scortum: coe-
pit ad id *adludere* Eun. III, 1, 34.

Administro) Lanteque munus *ad-*
ministrasti tuum Adelph. V, 1, 2.

Admiror) Eis ultro *adrideo*, et
eorum ingenuis *admiror* simul Eun.
II, 2, 19. Cave quidquam *admiratus*
sis Heaut. IV, 6, 23.

Admisceo) Ita tu istaec tua mi-
sceto, ne me *admisceas* Heaut. IV,
3, 55. Ne te *admisces* Heaut. V, 2,
22.

Admitto) Fac ut *admittar* ad illam
Eun. II, 2, 50. Militem rogat, ut il-
lum *admitti* iubeat Eun. IV, 1, 4. Sed
tu quod canere possis, stultum *ad-*
mitters'st Eun. IV, 6, 23. Vnam hanc
noxiam amitte: si aliam *admisero* um-
quam, occidito Eun. V, 2, 14. Quid
ego tantum sceleris *admissi* miser?
Heaut. V, 2, 3. Haec te *admittere*
indigna genere nostro? Adelph. III,
3, 54. Me hoc delictum *admisisse* ia-
me Adelph. IV, 5, 48. Somnum *ad-*
mittet Adelph. V, 7, 15. It visere
ad eam: *admisit* nema Hec. I, 2,
114. Si est, culpam ut in se *admi-*
serit Phorm. II, 1, 4a.

Admodum) Haec inter nos nuper
notitia *admodum*'st Heaut. I, 1, 1.
Advenis moda? Pa. *admodum* Hec.
III, 5, 8. Itane patris sis conspe-
ctum veritum hinc abiisse? G. *ad-*
modum Phorm. II, 2, 1.

Admoneo) Recte *admones* And. V,
4, 5a. Ridiculum est te istuc me *ad-*
monere Heaut. II, 3, 112.

Admoveo) Accessi: astiti: omnium
compe-ai: aurem *admoveo* Phorm. V,
6, 28.

Adnumero) Argentum *adnumera-*
vit ilico Adelph. III, 3, 15.

Adnuo) *Adnuo* terram intus ns mo-
deste Eun. III, 5, 31.

Adopta) Inde ego hunc maiorem
adoptavi mihi Adelph. I, 1, 22. Tuum
filium dedisti *adaptandum* mihi A-
delph. I, 2, 34.

Adorior) Si me imparetum *adorius*
esset And. III, 1, 21. Cessa buna
adoriri? Heaut. IV, 5, 9. *Adortus*
iurgio est fratrem Adelph. III, 3, 5a. Si
ab eo nil fiet, tum hunc *adoriar* ha-
spitem Phorm. IV, 2, 15.

Adorno) Continuo haec *adornant*
ut lavet Eun. III, 5, 34. Domi non
affendissem, ita iam *adornarat* fu-
gam Eun. IV, 4, 6.

Adpella) Poëta quum primum ani-
mum ad scribendum *adpulsit* And.
prol. 1. Animum ad uxorem *adpulsit*
And. II, 6, 15.

Adplica. Applica) Ipsum animum
aegrotum ad deteriarum partem ple-
rumque *adplicat* And. I, 2, 22. Tum
ille egens forte *adplicat* primum ad
Chrysidis partem se And. V, 4, 21.
Repente od studium se *applicasse*
hunc musieum Heaut. prol. 23. Hi
se ad vos *adplicant* Heaut. II, 4,
13.

Adpono. Appono) Postulare id gra-
tiae *adponi* sibi And. II, 1, 31. Puer
hercle'st. mulier, tu *adposuisti* hunc?
And. IV, 4, 3. At istas rastros in-
terea tamen *adpone* Heaut. I, 1, 37.
Coena dubia *apponitur* Phorm. II,
2, 28. Si *adpositum* puerum sute
aedes viderit And. IV, 4, 34.

Adporto. Apporto) Quidnam *ad-*
portas? And. V, 2, 17. Verceor ne
quid Andria *adportet* mali And. I,
1, 46. Nuncium *adporto* tibi Heaut.
III, 1, 18. Nae ille haud scit, hoc
paulum Inciri quantum ei damni *ap-*
portet Heaut. IV, 4, 25. Quia nunc
semper aliquid *adportet* novi Adelph.

V, 4, 2. *Adporto* novam Epidica-
zomenen quam vocant comoediam
Phorm. prol. 25.

Adposco) Porro haec talenta dotis
adposcet duo Heaut. IV, 7, 10.

Adprehendo) Pone *adprehendit*
pallii, resupinat Phorm. IV, 6,
23.

Adprime) Id ego arbitror *adprime*
in vita esse utile And. I, 1, 34. Fra-
trem eis esse *adpr* me nobilem? Eun.
V, 5, 10. Et ego meis me omnibus
scio esse *adprime* obsequentem Hec.
II, 2, 5.

Adprobo) Non satis est tamen te
officium facere, fama si id non *ap-
probat* Phorm. IV, 5, 12.

Adproporo) Postquam ante ostium
me nodi vitare, *adproperat* And. III,
1, 17.

Adrideo) Eis ultro *adrideo* Eun.
II, 2, 19. Nulli laedere os, *adri-
dere* omnibus Adelph. V, 4, 10.

Adsentor) Imperavi egomet mihi
omnia *adsentari* Eun. II, 2, 22. Qui
huic *adsentari* animum induxeris
Eun. III, 2, 37. Ne id, *adsentandi*
magis quam quo habeam gratum,
facere existames Adelph. II, 4, 6.
Adsentando atque indulgendo et lar-
giendo Adelph. V, 9, 31.

Adsequor) *Adsequere* ac retine
Phorm. V, 7, 89.

Adsero) Ego liberali illum *adsero*
causa manu Adelph. II, 1, 40.

Adservo) Contra *adservandum* vin-
ctum And. V, 2, 24. Hic tibi *ad-
servandus* est Heaut. III, 3, 32. Dic
me hic oppido esse invitam, atque
adservari Heaut. IV, 4, 12.

Advido) *Advido*: adeurrunt servi:
soccus detrahunt Heaut. I, 1, 72.

Adsidue) Ne semper servos eur-
rens, iratus senex, *adsidue* agendi
sint mihi Heaut. prol. 39. Quid te
futurae excuses, quem *adsidue* ese-
pant? Heaut. III, 1, 53. Homines

nobiles eum adintare, *adsidue*que una
scribere Adelph. prol. 16. Illic nbi
sum *adsidue* Hec. II, 1, 20.

Adsimulo) Nunc tamen at officium,
has bene ut *adsimules* nuptias And.
I, 1, 141. Eho an tute intellexisti hoc
adsimulari? And. III, 2, 20. Hinc
ad dextra venire me *adsimulabo*
And. IV, 3, 20. *Adsimulabo* quasi
nunc exeam Eun. III, 2, 8. Tum
pol ego is essem vero, qui *adrimu-
labar* Eun. III, 5, 58. Istunc exo-
ra, ut suam esseo *adsimulat* Heaut.
II, 3, 117. Me aetatem censes velle
id *adsimularier*? Heaut. IV, 3, 38.
Gnatus quod se *adsimulat* laetam,
id dicis? Heaut. V, 2, 15. Qui scis,
an ea causa me odinse *adsimulaverit*?
Hec. II, 1, 38. Paternum smi-
cum me *adsimulabo* virginis Phorm.
I, 2, 78. Quid si *adsimulo*, satine est?
Phorm. I, 4, 33. Quo me *adsimula-
ram* ire ad meratum, non eo Phorm.
V, 6, 53.

Adsisito) His propter hunc *adsiste*
Adelph. II, 1, 15.

Adsoleo) Quae *adsolent*, quaeque
oportet signa esse ad salutem And.
III, 2, 1.

Adsto. Asto) Hic patrem astare
aibus? Heaut. V, 2, 7. Patrum vi-
deo cum patre *adstantem*? Phorm.
IV, 3, 2. Accessi: *astiti* Phorm. V,
6, 27. Procul hinc *astans* Hec. IV,
3, 1.

Adstringo) Hac lege tibi meam *ad-
stringo* fidem Eun. I, 2, 22.

Adsum) Prope *adest*, cum alieno
more vivendum at mihi And. I,
1, 125. In denegando moda qui
pudor paulum *adest* And. IV, 1, 6.
Non quia *ales* praesens, dico hoc
Adelph. III, 3, 39. Mulier tibi *adest*
Heaut. II, 3, 2. Ille ad defenden-
dum *adest* Phorm. II, 1, 36; Vbi
vis, dona *adsunt* tibi a Phaedria Eun.
III, 2, 11. Iam, inquam, hic *adest*

And. IV, 2, 31. *Aderit* una in unis aedibus Eun. II, 3, 75. Iam haec tibi *aderit* supplicans Eun. IV, 7, 41. At pol ism *aderit*, se quoque etiam quum oderit Hecira IV, 1, 28. Dava, *ades*: resiste Andria II, 2, 7. Philippe, *ades*, audi paucis Hec. III, 5, 60. *Adesum*: paucis te volo And. I, 1, 2. Favete, *adeste* aequo animo And. prol. 24. Iamue partus *adstet* Adelph. IV, 4, 11. Volo ego *adesse* hic advocatos nobis in turba hac Eun. IV, 6, 26. Hunc minime 'st opus in hac re *adesse* Hec. III, 3, 50.

Adtemperate) Itane *adtemperata* evenit, hodie in ipsis ut veniret, ante hac nunquam? And. V, 4, 13.

Adtentur, vide *attentus*.

Adveho) Istam nunc times, quae *advecta* 'st, ne illum talem praeripiat tibi Eun. I, 2, 81.

Advena) Est e Corintho hic *advena* anus paupercola Hecut. I, 1, 44.

Advenio) Ad te *advenio* And. II, 1, 19. Optato *advenis* And. III, 3, 1. Per tempus *advenis* And. IV, 4, 44. In tempore ipso mihi *advenis* And. V, 6, 10. Opportune *advenis* Hecut. I, 2, 5. Unde haec *advenit*? Hec. I, 2, 6. Salvom te *advenisse* gaudeo Eun. V, 6, 6. Bene factam te *advenisse* Hec. III, 5, 6.

Adventus) Ego commodiorem hominem, *adventum*, tempus, non vidi And. V, 2, 3. Salutant: ad coenam vocant: *adventum* gratulatur Eun. II, 2, 28. Isse dieito, percontatum *adventum* Pampili Hec. I, 2, 2. Incommodum illis fors obtulerat *adventum* meum Hec. III, 3, 10. Vhi eius *adventi* venit in mentem Phorm. I, 3, 2.

Adversarius) *Adversarios* respere in peiorem partem Adelph. prol. 2. Poëtam restitui in locum, prope iam remotum iniuria *adversarium* Hec.

alt. prol. 14. Iulurium autem est, ulciaei *adversarios*? Hec. I, 1, 15. Causam tradere *adversariis*, etiamue id lex coegit? Phorm. II, 1, 7.

Adversum) Ex *adverso* Phorm. I, 2, 38.

Advesperascit) Cur uxor non *arcessit*? iam *advesperascit* And. III, 4, 1.

Advigilo) Si *advigilaveris*, ex unis geminas mihi conficies nuptias And. IV, 1, 50. Tanto magis te *advigilare* aequom 'st Phorm. I, 4, 26.

Adulescens) *Adulescens* luxu perditus Adelph. IV, 7, 42. Imprudena timuit *adulescens* Phorm. II, 2, 64. Homo *adulescens* ai habet unum amicam Phor. V, 8, 52. Cum virgine una *adulescens* cubuerit plus potus, sese illa abstinere ut poterit? Hec. I, 2, 64. Mater quod snasit sua, *adulescens* mulier fecit Hec. IV, 4, 39. Bonum ingenium narras *adulescentis* And. III, 1, 8. Fero alia flagitia ad te boni illius *adulescentis* Adelph. IV, 7, 4. Est veritus optumae *adulescenti* facere iniuriam And. III, 2, 8. *Adulescentem* adeo nobilem Eun. I, 2, 124. Quae liberum scire aequom est *adulescentem* Eun. III, 2, 25. Cur perdis *adulescentem* nobis? Adel. I, 1, 36. Conferunt consilia ad *adulescentes* Hecut. III, 1, 65. Cur partes seui poëta dederit, quae sunt *adulescentium* Hecutontim. prol. 2. Accipiunda et mussitanda iniuria *adulescentium* 'st Ad. II, 1, 53. Quam iniqui sunt patres in omnis *adulescentis* iudices Hecut. II, 1, 1.

Adulescentia) Nos nostramque *adulescentiam* habent despiciam Eun. II, 3, 91. Illarum adfines esse rerum, quas fert *adulescentia* Hecut. II, 1, 3. Iam inde ab *adulescentia* Adelph. I, 1, 16. Sperabam iam deferuisse *adulescentiam* Adelph. I, 2, 72; per-

anxit nox, amor, vinum, *adulescentia* Adelph. III, 4, 24. Quae vos propter *adulescentiam* minus videtis Adelph. V, 9, 35. Id vitium nunquam decrevi ego esse *adulescentiae* Hec. IV, 1, 27. Insidias nostrae fecit *adulescentiae* Phorm. II, 1, 44.

Adulescentior) Quo iure sum usus *adulescentior* Hec. III, 3, 41.

Adulescentula) Forte unum aspicio *adulescentulam* And. I, 1, 91. Ea tu est: reliquit filiam *adulescentulam* Hecut. III, 3, 41.

Adulescentulus) Quod plerique omnes faciunt *adulescentuli* And. I, 1, 28. Perpulisti me, homini ut *adulescentulo* filium darem And. V, 1, 9. Homines *adulescentulos* in fraudem incilis And. V, 4, 7. Rhodius *adulescentulus* Eun. III, 1, 33. Heri aliquot *adulescentuli* colimus in Piraeo Eun. III, 4, 1. Quo modo *adulescentulus*, meretricum ingenia et mores posset noscere Eun. V, 4, 9. Qui *adulescentulum* nobilitas flagitiis Eun. V, 7, 20. Nosse omnia haec scilicet est *adulescentulis* Eun. V, 4, 18. Ut animum decuit egrotum *adulescentuli* Hecut. I, 1, 48. Non est flagitium, mihi crede, *adulescentulum* scortari Adelph. I, 2, 21. Odiosa haec est aetas *adulescentulis* Hec. IV, 3, 13. Quia nusquam insanum fecit *adulescentulum* Phorm. prol. 6.

Aduncus) Rufinae illam virginem, caeciam, spurso ore, *aduncus* naso? Hecut. V, 5, 18.

Advocatus) *Advocatus* mane mi esse ut meminerit Eun. II, 3, 48. Volo ego adesse hic *advocatus* nobis in turba hae Eun. IV, 6, 26. Me a foro abduxit modo huc *advocatum* sibi Adelph. IV, 5, 12. Adversusne illum causam dicerem, cui veneram *advocatus*? Adelph. IV, 5, 43.

Advoco) Ibo ad forum, atque ali-

quot mihi amicos *advocabo* Phorm. II, 1, 83.

Advorsatrix) Quin tu in ea remihî *advorsatrix* fueris Hecut. V, 3, 5.

Advorsor. Advorsor) Eine ego ut *advorsor*? And. I, 5, 28. Cum placo, *advorsor* sedulo et deterreo Adelph. I, 2, 64. Neque tunc libidini *advorsor* Hec. II, 2, 3. Non possum *advorsari* meis Hec. II, 2, 29. Reduc uxorem, ac noli *advorsari* mihi Hec. IV, 4, 32. Coepi *advorsari* primo Phorm. I, 2, 25. Viris *advorsari* neque studium est Hec. II, 1, 5.

Advorsum. Advorsum) Id gratum fuisse *advorsum* te And. I, 1, 15. De illa me *advorsum* haec loqui And. I, 5, 30. Me *advorsum* edictum tuum facere esse ausam Hecut. IV, 1, 10. Neque servolorum quisquam qui *advorsum* inrant Adelph. I, 1, 2. *Advorsum* animi tui libidinem Hec. IV, 1, 19. *Advorsum* stimulum calces Phorm. I, 2, 28. Itane es paratus facere me *advorsum* omnia? Phorm. II, 3, 80. Tu complures *advorsum* ingenium meum menses tuli Phorm. III, 2, 35.

Advorsus. Advorsus) *Advorsus* me miui And. I, 1, 37. Si quid nobis forte *advorsi* evenerit Hecut. II, 3, 114. Vti *advorsa* eius per te tecta tacitaque apud omnis sient Hec. III, 3, 28. Vasque *advorsa* tempestate usi sumus; III, 4, 9. Quo pacto *advorsam* serumam seruat Phor. II, 1, 12. Nihil est magis meis nuptiis *advorsum* Hecut. IV, 3, 21. Quam res *advorsae* sient Phorm. V, 4, 3.

Advorto. Advorto) Quaeso animum *advortite* Aud. prol. 8. Illa sese interea commodum huc *advorterat* in hanc nostram plateam Eun. II, 3, 52. Animum *advortunt* graviter, quae non ceasens Hecut. III, 3, 9. Animum non *advorti* primum Hecut. IV, 1, 43.

Adustus) Hoc saluum'st, hoc adustum'st, hoc lautum'st parum Adelph. III, 3, 71.

Aedes) Matronam nullam in aedibus And. II, 2, 27. Si adpositum puerum ante aedis viderit And. IV, 4, 34. *Aedis* expugnabo Eun. IV, 7, 3. Consilium illud rectum'st de occludendis aedibus Eun. IV, 7, 14. Aderit una in onis aedibus Eun. II, 3, 76. Hunc tu in aedis cogitas recipere posthac? Eun. V, 2, 58. Inscripti illico aedis mercede Heaut. I, 1, 93. *Aedes* nostrae vix capient, scio Heaut. II, 3, 13. Est mihi ultimis conclava in aedibus Heaut. V, 1, 29. In aedis inruit alienas Adelph. I, 2, 8. Ante aedis non fecisse erit melius hic convivium Adelph. II, 1, 26. Fratri aedes fient pervina Adelph. V, 7, 14. Estulisse extra aedis, puerum Hec. IV, 1, 48. Pollicita est ea se concessuram ex aedibus Hec. IV, 4, 57. Introiit in aedis ater alienus canis Phorm. IV, 4, 25. Harum qui est dominus aedium Phorm. V, 1, 26.

Aediculae) *Aediculae* item sunt ob decem alias Phorm. V, 3, 58.

Aedilis) Menandri Eunuchum postquam aediles emerunt Eun. prol. 20.

Aeger) Video sentum, squalidum, aegrum, pennis annisque obsitum Eun. II, 2, 5. *Aegram* esse simulant mulierem Hec. I, 2, 13. Cum in proximo hic sit aegra Hec. III, 2, 6.

Aegre) Redeo inde iratus, utque aegre ferens And. I, 1, 110. Voluit facere contra huic aegre Eun. IV, 1, 10. Ego haud minus aegre patior Heaut. V, 2, 5. Quamobrem aliquid aegre huic faceret Eun. V, 5, 31. *Aegre*. Adelph. I, 2, 57. Ostendere, me aegre pati, illi nolui Adelph. I, 2, 63. Ne quid aegre esset mihi Hec. II, 1, 30. Ne aegre quicquam ex me audias Hec. V, 1,

38. Fuisset tunc illos mi aegre aliquot dies Phorm. I, 3, 7.

Aegritudo) Si nulla aegritudo laetitia gaudio intercesserit And. V, 5, 5. Ne hoc gaudium contamineat vita aegritudine aliqua Eun. III, 5, 4. Aut gaudio sumus praepediti nimio, aut aegritudine Heaut. III, 1, 99. Diem adinere aegritudinem hominibus Heaut. III, 1, 13. Nulla res tanta, quae mihi aegritudinem adferat Heaut. IV, 3, 2. Magnarum saepe id remedium aegritudinum est Heaut. III, 2, 28. Mihi quidem cotidie angescit magis de filio aegritudo Heaut. III, 1, 15. Animo incerto proae aegritudine Heaut. I, 1, 71. Dum aegritudo est haec recens Adelph. III, 2, 14. *Aegritudo* haec oritur mihi abs te Hec. II, 1, 26. Matrem ex aegritudine mors consecuta est Phorm. V, 1, 23.

Aegrotus) Animum aegrotum ad deteriorem partem adplicat And. I, 1, 22. Pauperam duci per viam aegrotam Adelph. V, 7, 24. Facile omnes, cum valeamus, recta consilia aegrotis damus And. II, 1, 9.

Aemulor) *Aemulari* negligentiam potius And. prol. 21.

Aemulus) Istum aemulum, quod poteris, ab ea pellito Eun. II, 1, 8. Sibi potans adductum ante oculos aemulum Eun. IV, 1, 9.

Aequalis) Quem vocabo ad cornam meorum aequalium potissimum? And. I, 6, 22. Patris cognatum atque aequalens nostine? Eun. II, 3, 36. Amico atque aequali suo Heaut. III, 1, 8.

Aequae) *Aequae* quidquam nunc quidem And. II, 6, 3. Miser, aequae atque ego And. IV, 2, 19. Cui aequae audisti commode quicquam evenisse? Heaut. IV, 3, 7. Eadem aequae student, nolintque omnia? Hec. II, 1, 2. Viris adversari aequae studium est

Hec. II, 1, 5. Edepol. ne nos sumus iuique *aequae* omnis invisae viris Hec. II, 3, 2. Numquam *aequae*, ac modo Phorm. I, 2, 43. Novi *aequae* omnia tecum Phorm. V, 8, 43.

Aequus. Aequos) Adeste *aequo* animo Aud. prol. 24. Postulo, sive *aequum* 'st, te oro And. I, 2, 19. *Aequo* animo ferre Aud. II, 3, 23. *Aequum* est vos cognoscere Eun. prol. 42. Par atque *aequum* est Eun. II, 3, 95. Quae liberum scire *aequum* est Eun. III, 3, 25. *Aequo* animo *aequa* noscere oportet Adelph. III, 4, 58. E medio *aequum* excedere est Hec. IV, 3, 14. Igne *aequi* bonique facio Heaut. IV, 5, 14. Cupio, *aequi* modo, aliquid Adelph. II, 1, 33. *Præter æquumque* et bonum Adelph. I, 1, 39. Si ita *aequum* censes Adelph. IV, 3, 10. Non *aequum* dicis Adelph. V, 3, 17. Neque adeo ex *aequo* et bono Adelph. V, 9, 30. Quo *aequior* sum Pamphilo And. II, 5, 18. *Aequa* de me dixerit Hec. IV, 5, 25. Quod fors feret, feremus *aequo* animo Phorm. I, 2, 88. Restitui in integrum *aequum* esse ac bonum Phorm. II, 4, 11. Qui neque ius, neque hominum atque *aequum* sciunt Heaut. IV, 1, 29.

Aerumna) Quo tu minus scis *aerumnas* meas And. IV, 1, 31. Qui te expedias his *aerumnis* Hec. III, 1, 8. Me ex quanta *aerumna* extraxeris Hec. V, 4, 36. Quo pacto adversam *aerumnam* ferant Phorm. II, 1, 12.

Aes) Ancillam *aere* emptam suo Phorm. II, 2, 26.

Aeschinus) Huius multa mentio est in Adelphis.

Aesculapius) Quod te, *Aesculapi*, et te Sulas, ne quid sit huius, oro, Hec. III, 2, 3.

Aetas) Dum eum *aetas*, metus, magister cohibebant And. I, 1, 27. Huius formam atque *aetatem* vides

And. I, 5, 51. Dum licitum est ei, dumque *aetas* tulit And. II, 6, 12. Egregia forma, atque *aetate* integrum And. I, 1, 45. Per nostram amicitiam, quae cum *aetate* adcrevit simul And. II, 3, 7. Neque scibat, neque per *aetatem* etiam potis erat Eun. I, 2, 33. Forma et *aetate* ipse es Eun. II, 3, 83. Iam dudum: *aetatem* Eun. IV, 5, 8. Putavit me et *aetate* et benevolentia plus scire Heaut. I, 1, 63. Illa *aetas* magis ad haec utenda idonea est Heaut. I, 1, 81. Ego istoc *aetatis*, non amor operam dabam Heaut. I, 1, 58. Mihi videre *præter aetatem* tuam facere Heaut. I, 1, 7. Cum uno *aetatem* agere viro Heaut. II, 4, 12. Me *aetatem* censes velle id adsimularier? Heaut. IV, 3, 38. Quod illos sat acuet *aetas* Adelph. IV, 3, 48. Quia res, *aetas*, usus, semper aliquid adportet novi Adelph. V, 4, 2. Contrivi in querendo vitam atque *aetatem* meam: nunc exacta *aetate* hoc fructi pro labore fero Adelph. V, 4, 15 et 16. Alieniore *aetate* Adelph. I, 2, 30. Ad omnia alia *aetate* sapimus rectius Adelph. V, 3, 46. Odiosa haec est *aetas* adolescentulis Hec. IV, 3, 13. Vt ne cui mea longinquitas *aetatis* obstet Hec. IV, 2, 20. Capiti atque *aetati* illorum Hec. III, 1, 54. Vna inter nos agere *aetatem* liceat Hec. II, 1, 10. Vbi vis gentium agere *aetatem* Hec. III, 1, 4. Neque ille hoc animo erit *aetatem*, neque pol tu eadem istac *aetate* Hec. V, 1, 20. Tua *præterierat* iam ad ducendum *aetas* Phorm. II, 3, 76. Non murebat *aetas* virginis meam negligentiam Phorm. IV, 1, 4. Vt cum uno *aetatem* degeret Phorm. II, 3, 70. Respice *aetatem* tuam Phorm. II, 3, 87. *Aetate* minus peccatorum putem? An mea forma atque *aetas* nunc magis expetenda 'st? Phorm. V, 8, 33 et 36.

Agellus) *Agelli* est hic sub urbe paulum Adelph. V, 8, 26.

Ager) Neque *agri*, neque urbis odium me umquam percipit Eun. V, 6, 2. *Agrum* in proximo hic mercatus es Heaut. I, 1, 2. *Agrum* in his regionibus meliorem neque pretii maioris nemo habet Heaut. I, 1, 11. *Agrum* de nostro patre colendum habebat Phorm. II, 3, 17.

Agito) Apud eum miles Dionysia agitatur Heaut. IV, 4, 11. *Agitare* inter vos libere convivium Hec. I, 2, 18. Iam ego hunc *agitabo* Phorm. II, 3, 4. Id quidem *agitans* mecum sedulo Phorm. IV, 3, 10.

Agmen) In medium huc *agmen* cum vecti Eun. IV, 7, 4.

Agro) Observe filium, quid *agat* And. I, 1, 143. Ah, tantam rem tam negligenter *agere*? And. I, 5, 18. Nec quid *agam* certum est. And. I, 3, 4. Quid *agam* habeo And. III, 2, 18. *Age* age, ut luhet And. II, 1, 10. *Age* nunc iam And. V, 2, 25. *Age* Pamphile: cxi Pamphile And. V, 2, 30. Sed quid *agam*? adeamne ad eum? And. IV, 1, 15. Mea Glycerium, quid *agis*? And. I, 1, 107. Id. *ago* sedulo And. III, 5, 8. Quo hinc te *agis*? And. IV, 2, 25. Pudice vitam parce ac duriter agebat And. I, 1, 48. Ego id *agam*, qui mihi ne detur And. II, 1, 35. Quid *agam*, cogito And. II, 2, 21. Hoc *agam* And. II, 5, 4. Hoccine *agis*, an non? And. I, 2, 15. Quid tu? quo hinc te *agis*? And. IV, 2, 25. Alias res *agis* Eun. II, 3, 57. Quid *agis*, homo impudens? Eun. III, 1, 35. Siccine *agis*? Eun. IV, 7, 34. Quid nunc *agimus*? Eun. IV, 7, 41. Vcl rex semper maxumias mihi agebat, quicquid feceram Eun. III, 1, 8. *Age* inepte. Eun. II, 3, 20. *Age* nunc, bellas Eun. IV, 4, 37. Magnas vero *agere* gratias Thais

mihi? Eun. III, 1, 1. Rem serium velle *agere* mecum Eun. III, 3, 8. *Actum* est. Illicet Eun. I, 1, 9. De symbolis quid *actum* est? Eun. III, 5, 59. Quid *ago* nunc? Heaut. II, 3, 102. Quam rem *agis*? Heaut. IV, 4, 18. Ecquid de illo, quod dudum tecum *egi*, *egisti*? Heaut. III, 3, 34. Quid *agam*? aut quid comminiscar? Heaut. IV, 2, 7. Tantumdem *ago* Heaut. IV, 2, 11. Metuo quid *agam* Heaut. IV, 3, 42. Quid cum illisce *agas*, qui neque ius neque bonum atque equum sciunt? Heaut. IV, 1, 29. Cum uno actalem *agere* viro Heaut. II, 4, 12. Non nunc pecanias *agitur* Heaut. III, 1, 67. *Acta* haec res est Heaut. III, 3, 3. Quasi istic mea res minus *agatur*, quam tua Heaut. II, 3, 113. *Agis* gratias? Adelph. IV, 3, 5. Nihil *agis* Adelph. V, 8, 12. Quam vos facillime *agitis* Adelph. III, 4, 56. Ille suam semper *egit* vitam in otio, in conviviliis Adelph. V, 4, 9. Quid faciam? quid *agam*? Adelph. V, 3, 3. Vide, quam rem *agas* Adelph. III, 2, 45. Ruri *agere* vitam Adelph. I, 1, 20. Quid fit? quid *agitur*? Adelph. V, 5, 2. Vt, quomodo *acta* haec sunt, sciat Adelph. IV, 5, 2. Quid *agitur*? D. Quid *agatur*? Adelph. III, 3, 19 et 20. Bene dicat secum esse *actum* Adelph. II, 2, 2. Ille alias res *agere* se simulare Hec. V, 3, 28. Lege *agito* Phorm. V, 7, 91. Viciisim partes tuas *acturus* est Phorm. V, 5, 7. Non capitis ej res *agitur*, sed pecanias Phorm. IV, 3, 26. Hoc *actum* est Phorm. V, 8, 20. *Actum*, nunc, ne *agas* Phorm. II, 3, 72.

Agrestis) Ego ille *agrestis*, saevos, tristis, parvus, truculentus, tenax duxi uxorem Adelph. V, 4, 12.

Ah) *Ah* ne me obsecra And. III, 3, 21. *Ah*, metuo qualem tu me

hominem esse existimes Eun. IV, 6, 20. *Al* quid agis? tace Eun. IV, 7, 27. *Al* nescis, quam doleam Heaut. V, 1, 61. *Al*, si pergis, abiero Adelp. I, 2, 47. *Al* nali, Parmeno Hec. I, 2, 34. *Al*, dictum sapienti aut est Phorm. III, 3, 8.

Aio) Hem, quid ais scelus? And. IV, 1, 41. Vt quimus, aiant, quando, ut volumus, non licet And. IV, 5, 10. *Ain* tandem? And. V, 3, 4. Quid tu ais, Gnatho? quid tu autem, Thraso? Eun. III, 2, 20. *Ain* tu? Eun. III, 5, 19. Ita aiant Heaut. IV, 8, 13. Quid ais? Heaut. V, 1, 27. *Ain* vero? Adelp. III, 3, 51. Quid ipse? quid aiant? Adelp. IV, 5, 22. Quis id ait? Hec. V, 1, 21. Hem, quid ais? Phorm. II, 3, 39. Id quod aiant, auribus teneo lapum Phorm. III, 2, 21. Ita fugias, ne praeter casam, quod aiant Phorm. V, 2, 3.

Alacris) Quid tu es tristis? quidve es alacris? Eun. II, 3, 13.

Algeo) Ne aut illa alserit, aut aspiam ceciderit Adelp. I, 1, 11.

Alias) Quando alias malim, quam hodie has fieri nuptias? And. III, 2, 49. *Alias* ut uti possim causa hae integra Hec. I, 2, 5.

Alibi) Neque istic, neque alibe tibi erit usquam in me mora And. III, 5, 9. Hic sciri potnit, aut nusquam alibi Heaut. II, 3, 38. Habebam alibi animam amori deditum Hec. III, 1, 14.

Aliubi) Vtinam hic prope adesset alienbi Adelp. III, 3, 6.

Aliunde) Venit meditatulus aliunde ex solo loco And. II, 4, 3. Quibus est aliunde aliquis obiectus labor. Hec. III, 1, 6. Sumeret aliunde Phorm. II, 1, 70. *Aliunde* est periculum Phorm. II, 2, 19.

Alienus) Prope adest, cum alieno more vivendum 'st mihi And. I, 1,

125. Viden otium et cibus quid fecit alienus Eun. II, 2, 34. Labore aliena partam gloriam Eun. III, 1, 9. Tantumne ab re tua 'st oti tibi, aliena ut cures? Heaut. I, 1, 29. *Aliena* ut melius videant, quam sua Heaut. III, 1, 98. Potius sua sponte recte facere, quam alieno metu Adelp. I, 1, 50. In aedis iuruit alienas Adelp. I, 2, 9. *Alienore* actata Adelp. I, 2, 30. Illum alieno animo a nobis esse Adelp. III, 2, 40. *Alienus* est ab nostra familia Adelp. III, 2, 28. Cur duxit alienam? Adelp. IV, 5, 38. *Alienum* a vita mea Adelp. V, 8, 21. Hunc alienum ab sese videt Hec. I, 2, 84. Cum sciet alienum puerum tolli pro suo Hec. IV, 1, 61. Cum eius alienum a me esse animum sentiam Hec. IV, 4, 36. Cum eam sequitur alienus puer Hec. IV, 4, 27. Ille si me alienus adfinem volat Phorm. IV, 1, 16.

Alimentum) Minus pro alimentis datas Hec. IV, 7, 8.

Alio) Fortasse tu profectus alio fueras Eun. II, 2, 49. Fructum ne quando iratus tu alio conferas Eun. III, 1, 60. Illi suum animum alio conferunt Heaut. II, 4, 10.

Aliorum) Neve aliorum, atque ego feci, acceperit Eun. I, 2, 2.

Aliqua) Ne aliqua ad patrem hoc permanet Adelp. II, 4, 19. Ne uxor aliqua hoc rescinat mea Phorm. IV, 1, 19. Id purro aliqua uxor mea rescisceret Phorm. V, 1, 19.

Aliquando) Si quid huius simila forte aliquando evenerit Heaut. III, 2, 40. *Aliquando* tandem hoc animum ut adducas tuum Hec. IV, 4, 61.

Aliquantillum) Subtristis visu 'st esse aliquantillum mihi And. II, 6, 16.

Aliquantisper) Concedas aliquo ab ore eorum aliquantisper Heaut. III,

3, 51. Cur non ludo hunc *aliquantisper*? Adelph. IV, 5, 5.

Aliquantulum) Quæso tandem *aliquantulum* tibi parce Heaut. I, 1, 51. Sed mihi opus erat, *aliquantulum* quæ adferret Phorm. IV, 3, 50.

Aliquantum) Eius frater *aliquantum* ad rem est avidior Eun. I, 2, 51. *Aliquantum* iniquior erat propter eius lubricitatem Heaut. I, 2, 27.

Aliquis) *Aliquis* monstri alunt And. I, 1, 15. *Aliquid* facerem, ut hoc ne facerem And. I, 5, 24. Atque *aliquis* dicat, nil promoveris And. IV, 1, 16. Hic nunc me credit

aliquam sibi fallaciam portare And. II, 6, 1. Dicom, *aliquid* nec inventorum, ut huic malo *aliquam* producam moram And. III, 5, 9. Dabit hic pugnam *aliquam* denuo Eun. V, 2, 60. Vt hæream in parte *aliqua* tandem apud Thaidem Eun. V, 8, 25. *Aliquid* inveni modo, quod ames Eun. II, 3, 17. Vt *aliqua* pars laboris minuatur mihi Heaut. prol. 42.

Quod ego in *aliqua* parte amicitiae puto Heautontim. I, 1, 5. Nunc ad senem *aliquam* fabricam fugit? Heautontim. III, 2, 34. Vt mese stultitiae in iustitia tua sit *aliquid* praesidi Heaut. IV, 1, 33. *Aliquid* quanto conficiet mali Heaut. V, 3, 1.

Hoc quidem ferendum *aliquo* modo est Adelph. III, 4, 23. Qui *alicui* rei est Adelph. III, 3, 4. Evadet in *aliquod* magnum malum Adelph. III, 4, 64. Bene nos *aliquid* facere illi decet Adelph. V, 8, 25. Huic *aliquid* paulum prae manu dederis Adelph. V, 9, 23. Quibus est aliena *aliquis* obiectus labor Hec. III, 1, 6.

Cum ex te esset *aliquis*, qui te spelleret patrem Hec. IV, 4, 30. Ii qui minus habent ut semper *aliquid* addant divitiocibus? Phorm. I, 1, 8. *Aliquid* cognovissem Phorm. I, 4, 23. Vnde *aliquid* abradipotes Phorm.

II, 2, 19. Dum aliud *aliquid* flagitii conficiat Phorm. V, 4, 5.

Aliquo) Dum proficiscor *aliquo* And. II, 1, 29. Illum *aliquo* conclusissem Eun. IV, 3, 25. Ne denuo miser *aliquo* extrudar hinc Heaut. IV, 6, 5. Credo abductum in gremium *aliquo*. Adelph. III, 3, 6. Hinc egens profugiet *aliquo* militatum Adelph. III, 3, 31. Quantum potest, *aliquo* obficienda est Adel. IV, 7, 26. In augulum *aliquo* abeam Adelph. V, 2, 11. *Aliquo* mihi est hinc oblegandus Hec. III, 3, 54.

Aliquot) Vt *aliquot* saltem nuptiis prodit dies And. II, 1, 13. *Aliquot* me adierunt And. III, 3, 2. In pariendo *aliquot* adluerant liberae And. IV, 4, 32. Hæri *aliquot* adolescentuli coimus in Piroe Eun. III, 4, 1. *Aliquot* mihi omnes advocabo Phorm. II, 1, 82. *Aliquot* hos sumam dies Phorm. V, 5, 4.

Aliter) *Aliter* evenire multo intellegit And. prol. 4. Tu si hic sis, *aliter* censeas And. II, 1, 50. *Aliter* tanti amorem, *aliquo* est, accipis Heaut. II, 3, 23. Siu *aliter* animus vester est Adelph. III, 4, 46. Nunquam te *aliter* *aliquo* es, in animum induxi tuum Adelph. IV, 3, 6. Si *aliter* putas Adelph. IV, 3, 12. Haud *aliter* censeo. Adelph. V, 8, 5. Sin est, ut *aliter* tua siet sententia Hec. IV, 4, 15. Ego hunc esse *aliter* credidi. Ego isti nibilo sum *aliter* ac sui Phorm. III, 2, 44 et 45.

Alius) *Alium* esse censes nunc me atque olim cum dabam? And. III, 3, 13. Homini adolescentulo in alio occupato amore And. V, 1, 10. Hic dies *aliam* vitam desert, *alios* mores postulat And. I, 2, 18. *Aliorum* exempla commonent And. IV, 5, 17. Fallacia *alia* *aliam* trudit And. IV, 4, 40. *Alia* res Eun. II, 3, 70. *Aliam* rem ex *alia* cogitare Eun.

IV, 2, 3. *Alias* res agis Eun. II, 3, 57. *Aliud* ex alio malum Eun. V, 5, 17. Qui mihi per *alium* ostendit suam sententiam Heaut. II, 1, 7. Per *alium* quem vis ut des Heaut. III, 1, 61. Apud *alium* prohibet dignitas: apud *alium* ipsius facti pudet Heaut. III, 3, 15. Periculum ex *aliis* facito Heaut. II, 1, 9. Nunc *aliud* specta Heaut. V, 2, 38. Vt *aliud* ex alio incidit? Heaut. III, 3, 37. Vt *alia* omittam Heaut. III, 1, 48. Fecere *alii* saepe item boni Adelp. IV, 5, 84. Nati filii, *alia* cura Adelp. V, 4, 14. *Aliud* fortasse *alii* viti est Hec. II, 2, 28. *Aliud* si scirem Hec. V, 1, 23. Ille *alias* res agere se simulare Hec. V, 3, 28. Timeo ne *aliud* credam, atque *aliud* uonties Hec. V, 4, 4. Quereret *alium* virum Phorm. II, 1, 67. Numquid *aliud* me vis? Phorm. I, 2, 101. Dum *aliud* aliquid flagiti conficiat Phorm. V, 2, 5. Vt *alia* tua sunt facta Phorm. V, 8, 51.

Alu) Aliquid monstri *alunt* And. I, 1, 15. Aut equos *alere*, aut canes ad venandum And. I, 1, 30. Quae illam *aluit* parvulam Eun. V, 2, 53. Illancine mulierem *alere* cum illa familia? Heaut. IV, 5, 3. *Alit* illas: solus omnem familiam sustentat Adelp. III, 4, 35. Huic suum reddas scilicet; ut *alamus* nostrum P. Quem ipse neglexit pater, ego *alum*? L. Quid dixti? eho, an non *alemus*? Hec. IV, 4, 48 et 49. Puerum mihi cedo: ego *alam* Hec. IV, 4, 86. *Alerenolunt* hominem edacem Phorm. II, 2, 21.

Alter) Vnus et item *alter* And. I, 1, 50. Ex incommodis *alterius* sua ut comparent commoda? And. IV, 1, 4. Tum hoc *alterum*, id vero 'st Euro. V, 4, 8. *Alterae* dum narrat, forte audivi Heaut. II, 3, 30. Curremus aequam uterque partem, tu

alterum, ego item *alterum* Adelp. I, 2, 50 et 51. Vna iniuria 'st tecum, *altera* est tecum Phor. V, 7, 91.

Alterco) Cum patre *altercasti* And. IV, 1, 29.

Amabo) Hoc agite, *amabo* Eun. I, 2, 50. Id *amabo* adiuta me Eun. I, 2, 70. Fac *amabo* Eun. III, 3, 28. *Amabo*, ut illuc transcas Eun. III, 3, 31. *Amabo*, quid ait? Eun. V, 3, 6. *Amabo*, quid tibi est? Heaut. II, 4, 24. Illincine tu *amabo* non contra insidiabere? Hec. I, 1, 13.

Amarus) *Amarae* mulieres sunt, non facile haec ferunt Hec. IV, 4, 88.

Amator) Ego *amntores* audieram mulierum esse eos maximos Eun. IV, 3, 21. Quae mihi ante oculos coram *amatorem* adduxisti tuum Eun. IV, 7, 24. Quae cum *amatore* tu coequant, liguerint Eun. V, 4, 14. Forma impulsu nostra nos *amntores* colunt Heaut. II, 4, 9. Satrapa si, sicut *amator*, nunquam sufferre eius munus queat Heaut. III, 1, 43. Per pol quum paucis reperias meretricibus fidelis evenisse *amntores* Hec. I, 1, 2. Neque enim in rem est nostram, ut quisquam *amator* nuptiis laetetur Hec. V, 3, 37.

Ambages) Quas, malum, *ambages* mihi narrare occipit? Heaut. II, 3, 77.

Ambigo) Vicini nostri hic *ambigunt* de finibus Heaut. III, 1, 93.

Ambiguus) Etiam si dudum fuerat *ambiguus* hoc mihi Hec. IV, 4, 26.

Ambio) Nisi vides, nisi senis amicos oras, *ambis* And. II, 2, 36.

Ambo) *Ambo* opportune: vos volo And. II, 2, 8. Qui utramvis recte norit, *ambas* noverit And. prol. 10. Post una *ambo* abierunt foras Eun. V, 4, 34. Hec minas pro *ambobus* viginti dedi Eun. I, 2, 89. *Ambo* accusandi Heaut. I, 1, 67. Vt

dicendo ut eos *ambos* fallam Heaut. IV, 3, 33. Ego vapulando, ille verberando usque *ambo* defessi sumus Adelp. II, 2, 5. Ad mississim *amborum* motes eorum existumans Hec. I, 2, 82. Evenit senibus *ambobus* simul, inter ut esset Phorm. I, 2, 15.

Ambulo) *Ambula* Heaut. II, 3, 139. Defessus sum *ambulando* Adel. IV, 6, 1. Vt me *ambulando* rumperet Hec. III, 4, 21. *Ambulando* totum hunc contrivi diem Hec. V, 3, 17. In ius *ambula* Phorm. V, 7, 43.

Amentis) Inceptio *st amentium*, haud amantium Aud. I, 3, 13.

Amentia) Cur meam senectutem huius sollicito *amentia*? And. III, 3, 16. Quae istae pravitas, quaeve *amentia* est? Hec. V, 2, 21. Quae haec *amentia* est? Hec. IV, 4, 50.

Amica) Si ista uxor sive *amica* est And. I, 3, 11. Haud convenit nna ire cum *amica* imperatorem in via Eun. III, 2, 41. Timet animum *amicae* se erga ut sit snae Heaut. I, 2, 15. Magis nunc me *amicae* dicta stimulant Heaut. II, 1, 11. Vnde esset adulescenti, *amicae* quod daret Heaut. III, 2, 23. *Amicam* ut habens iam prope in uxoris loco? Heaut. I, 1, 52. Hominem *amicum* recipere ad te, atque eius *amicam* subagitare Heaut. III, 3, 6. *Amicam* adduxti, quam non liceat tangere Heaut. IV, 6, 15. Cur enis *amicam*? Adelp. V, 3, 14. Laetus est de *amica* Adelp. II, 2, 45. Illum scivi habere *amicam* Hec. IV, 1, 26. Exeuntem aut introeuntem ad *amicam* Hec. IV, 1, 36. Quam longum spatium amandi *amicum* tibi dedi? Hec. IV, 4, 62. *Amicas* et cognatas deserere et festos dies Hec. IV, 2, 16. Easdem *amicas* fore tibi promitto. Hec. V, 2, 25. Homo adulescens si habet unam *amicam* Phorm. V, 8, 52.

Amicitia) Nunc te per *amicitiam* et per amorem obsecro And. II, 1, 25. Per ego te Deos oro, et nostram *amicitiam* And. III, 3, 6. Satis inna satia spectata erga te *amicitia* est mea Aud. V, 1, 1. Quod ego esse in aliqua parte *amicitiae* puto. Heaut. I, 1, 5. Imperium quod *amicitia* adiungitur Adel. I, 1, 42. Scio te non esse usum ante hae *amicitia* mea Adel. II, 2, 43. Ex quo firmiorem inter nos fore *amicitiam* post hae seires Hec. IV, 1, 18. Nostra utere *amicitia*, ut voles Hec. V, 1, 37. Egon tuam expetam *amicitiam*? Phorm. II, 3, 85.

Amicus) Te isti virum do, *amicum*, tutorem, patrem And. I, 5, 60. Ita scillume *amicos* pares And. I, 1, 39. Obsequium *amicos*, veritas odium parit And. I, 1, 41. Pater *amicus* summus nobis And. V, 6, 6. Omnes noti me atque *amici* deserunt Eun. II, 2, 7. Sic soleo *amicos* Eun. II, 2, 48. *Amici* quoque res, est videndum, in tuto ut collocetur Heaut. IV, 3, 11. *Amicum* ingenio fretum, haud naturus sus Heaut. prol. 24. Filium meum *amico* atque aequali suo video inservire Heaut. V, 1, 37. Homo *amicus* nobis iam inde a puero Adelp. III, 4, 86. Communia esse *amicorum* inter se omnia Adelp. V, 3, 18. Ex *amicis* inimici ut sint nobis adfines, facis Hec. II, 1, 14. Solus est homo *amico* *amicus* Phorm. III, 3, 29. Vt *amici* inter nos simus Phorm. II, 3, 84. Aliquot mihi *amicos* advocabo Phorm. II, 3, 83.

Amitto) Vis me uxorem ducere? hanc vis *amittere*? Aud. V, 3, 27. Illam e conspectu *amisi* meo Eun. II, 3, 2. Simul consilium cum re *amisti*? Eun. II, 2, 10. Cave, ne prius, quam hanc a me accipias, *amittas* Eun. IV, 6, 13. An ego

occasionem amitterem? Eun. III, 5, 58. Vnam hanc noxiam amitte. Eun. V, 2, 11. Quidvis malo, quam hunc amittere Heaut. IV, 8, 18. Testis mecum est anulus, quem ipse amiserat Adelp. III, 2, 49. Vt veni, itidem incertum amisti Hec. II, 2, 9. Nunc amitte quæso huic Phorm. I, 2, 91. Neque quo pacto n me amittam, neque uti retineam, scio Phorm. III, 2, 22. Mercedem ilare lex iubet ei atque amittere? Phorm. II, 3, 67. Vt neque mihi ius sit amittendi, nec retinendi copia Phorm. I, 3, 24. Video filium invitum saue mulierem abs se amittere Phorm. V, 7, 28.

Amo) Hi tres tum simul amabant And. I, 1, 61. Dum licitum est ei, amavit And. II, 6, 13. Luceptio 'st mentiam, haud amantium And. I, 3, 13. Scimus, hanc quam misere amavit And. III, 2, 40. Amantium iræ, amoris integratio And. III, 3, 23. Nisi me lactasses amantem And. IV, 1, 24. Ecquid nos amas de fidicina istac? Eun. III, 2, 3. Dies noctesque me amas: me desideras Eun. I, 2, 13. Aliquid iaveni modo, quod amas Eun. II, 3, 17. Extrema linea amare, haud nihil est. Eun. IV, 2, 13. Nihil est hac Thaide dignius, quod ametur Eun. V, 8, 22. Quanto minus spei est, tanto magis amo Eun. V, 8, 23. Nunquam fui usquam, quin me omnes amarent plurimum Eun. V, 8, 62. Sic me di amabant Heaut. III, 1, 54. Novi ego amantis Heaut. III, 3, 9. Ita me Di amabant, ut nunc Menedem vicem miseret me Heaut. IV, 5, 1. Cave, si me amas Hraut. IV, 4, 8. Merito tuo te amo Adelp. V, 8, 23. Magis te quam oculos nunc ama meos Adelp. IV, 5, 67. Qui te amat plus quam hosce oculos Adelp. V, 7, 5. Habui, amari pro meo, Adelp. I, 1, 22.

Quam hic non amavit meretricem? Adelp. I, 2, 69. Inter se amare Adelp. V, 3, 42. Recte amasti uxorem tuam Hec. V, 4, 24. Amate, et habeo gratiam Phorm. I, 2, 4. Ita me Di bene amant, ut me liceat tam diu quod amo frui Phorm. I, 3, 13.

Amolire) Huic vos amolimini And. IV, 2, 24.

Amor) Bene dissimulatum amorem et celatum indicat And. I, 1, 105. Vt consuetum facile amorem cerueris And. I, 1, 108. Qui istum amorem ex corde ciicias And. II, 1, 7. Nunc te per amicitiam et per amorem obsecro And. II, 1, 26. Amantium iræ, amoris integratio And. III, 3, 23. Adolescentulo in alio occupato amore. And. V, 1, 10. Meretricios amores nuptiis conglutinas? And. V, 4, 10. Utinam esset mihi pars æqua amoris tecum Eun. I, 2, 12. In amore hæc omnia insunt vitia Eun. I, 1, 14. Neque, præterquam quas ipse amor molestias habet, addas Eun. I, 1, 32. Amore ardeo Eun. I, 1, 27. Pras amore exclusisti hunc foras Eun. I, 2, 18. Amorem difficillimum et carissimum, a meretrice virginem quo amabat Eun. V, 4, 4. Non adeo sum imperita, ut quid amor valeat, nesciam Eun. V, 2, 42. Meo fratri gaudeo esse amorem omnem in tranquillo Eun. V, 8, 8. Non amori operam dabam Heaut. I, 1, 58. Aliter tuam amorem, atque est, occipis Heaut. II, 3, 23. Et me, et meum amorem, et famam permitto tibi Heaut. II, 3, 110. Si mihi secundæ res de amore meo essent Heaut. II, 2, 1. In hunc aspicio 'st translata amoris Heautontim. IV, 5, 53. Persuasit mox, amor, vinum adolescentia Heaut. III, 4, 24. Menm amorem et peccatum in se transtulit

Adelph. II, 3, 10. Ctesipho notem in amore est totus Adelph. IV, 2, 50. Pudorin an amoris obsequeretur magis Hec. I, 2, 47. Habebam alibi suum amoris deditum Hec. III, 1, 14. Me parenti potius, quam amoris obsequi oportet Hec. III, 4, 34. Quo pacto me habneris praepositam amoris tuo Hec. IV, 2, 7. Horum amorem distrahi poterin pati? Phorm. III, 2, 33.

Amoveo) Amoto metu And. I, 2, 11. Propterea me opinionem hanc tuam esse ego amotam volo And. III, 2, 3a. Ego hunc amovebo Adelph. IV, 2, 14. Testem hanc cum abs te amoveris Hec. IV, 4, 71. Modeste hinc amove Phorm. III, 3, 33.

Amplector) Si se illam in somnis, quam illam, amplecti maluit And. II, 5, 19.

Amplexor) Mihi iam osculari stque amplexari: id nil puto Heaut. V, 1, 27.

Amplior) Haec irae factae essent multo ampliores Hec. III, 1, 9. Si forte morbos amplior factus siet Hec. III, 1, 50.

Amplius) Quid est, quod tibi mea ars efficere hoc possit amplius? And. I, 1, 4. Num quidnam amplius tibi cum illa fuit? And. II, 1, 25. Etiamne amplius? Eun. I, 2, 63. Nec rei fere sunt amplius quicquam fuit Heaut. I, 1, 3. Quam vellem invitatum, ut nobiscum esset amplius Heaut. I, 2, 11. Au quid est etiam amplius? H. vero amplius Adelph. III, 4, 22 et 23. Quid facinus amplius? Adelph. IV, 7, 14. Ego amplius deliberandum censeo Phorm. II, 4, 17.

Amicus) Ad amicum ambarum mores eorum existumans Hec. I, 2, 88.

An. Anae) Spectandae an exigendae sint vobis prius And. prol. 27.

Hocine agis, an non? And. I, 2, 15. An nondum etiam? And. I, 2, 30. Pamphilumque adiutem, an ancultem seni And. I, 3, 4. Haud scio, an, quae dixit, sint vera nomina And. III, 2, 45. Id viso, tuu an illi insaniant And. III, 3, 3. Tibi dico ego, an non? And. IV, 4, 23. Vtrum praedicemne an taceam? Eun. IV, 4, 54. Qui scis, na quae iubeam sine vi faciat Eun. IV, 7, 20: Dicam hinc, an non dicam? Eun. V, 4, 46. Pravum an rectum sit Heaut. III, 1, 76. Etiam haud scio, an uxorem ducat Heaut. V, 2, 46. Haud scin, an illam misere nunc amat Adelph. IV, 5, 33. An quis non delinquant viri? Hec. IV, 4, 41. Vise, redieritne iam an nondum dnum Phorm. II, 4, 5.

Ancilla) Ab Andris' st ancilla haec And. III, 1, 3. Cum Davn egomet vidi ancillam iurgantem And. V, 1, 19. Parasitus cum ancilla Eun. II, 3, 56. Ancillae tot me vestiant? Heaut. I, 1, 78. Munerorier ancillas primum, ad dominas qui adfectant viam Heaut. II, 3, 59 et 60. Spansae aurum, vestem, ancillas, opus esse Heaut. V, 1, 20. Ancillas dedo: quolibet cenciutu per me exquire Hec. V, 2, 7. Ancillum vere emptum suo Phorm. III, 2, 26. Vxori emunda ancilla' st Phorm. IV, 3, 6a.

Ancillula) Ex Aethiopia ancillulam Eun. I, 2, 86. Quam ego cum una ancillula hic reliqui Heaut. II, 3, 11. Praeterea una ancillula erat; ea texebat una Heaut. II, 3, 52 et 53. Ne ire dicam ad mercatores, ancillolam emptum Phorm. V, 5, 11.

Andria) Menander fecit Andrium et Perinthium And. prol. 9. In Andriam ex Perinthia statetur transulisse And. prol. 13. Vereor ne quid Andria oportet mali And. I, 1, 46.

Ab *Andria* est aucilla haec And. III, 1, 3. Ab *Andria* est haec And. IV, 4, 17.

Andrius) *Andrium* ego Critonem video? And. V, 4, 9.

Andrus) Ex *Andro* commigravit hinc viciniae And. I, 1, 43. Navem is fregit apud *Andrum* insulam And. I, 3, 17. Navi fracta apud *Andrum* ciecitus est Aod. V, 4, 30. Eadem haec multi alii in *Andro* audivere And. V, 4, 28.

Angiportum) In *angiportum* quoddam desertum Eun. V, 2, 6. Id quidem *angiportum* non est pervium Adelph. IV, 2, 39.

Ango) Non cotidiana cura haec ageret animum Phorm. I, 3, 8.

Anguis) *Anguis* io impluvium decedit de tegulis Phorm. IV, 4, 26.

Angulus) In *angulum* aliquo a-beam Adelph. V, 2, 10.

Angustus) Hae re in *angustum* oppido nunc meae coguntur copiae Heaut. IV, 2, 2.

Anhelo) Meum nocte prima confugero *anhelantem* domum Hee. V, 3, 25.

Anicula) Importunitatem spectate *aniculae* And. I, 4, 7. Neque notus, neque cognatus extra unam *aniculam* quisquam aderat Phorm. I, 2, 48.

Anima) Seni *animam* primum extioguerem Adelph. III, 2, 16. *Animam* recipe Adelph. III, 2, 26. *Animam* reliquam potius quam illas deceram Adelph. III, 4, 52. Quid, si *animam* debet? Phorm. V, 3, 56. *Animam* compressi: aurem admovi Phorm. V, 6, 28.

Animadverto) Ea primum ab illo *animadvertenda* iniuria est. And. I, 119. O facinos *animadvertendum*! And. IV, 4, 28. Alios tuam rem credidisti magis quam tate *animadversuros*? Phorm. III, 1, 3. Post-

quam tantopere id vos velle *animadverteram* Phorm. V, 7, 16.

Animus) Neque commoveter *animus* in ea re tamen And. I, 1, 67. Mala meus, malus *animus* And. I, 1, 137. Humani iugeni maosuetique *animi* officia And. I, 1, 87. In dubio est *animus* And. I, 5, 36. *Animus* incitatus est And. III, 4, 18. Poeta quum primum *animus* ad scribendum adpulit And. prol. 1. Qui me tam leni passus *animo* est usque adhuc, quae meo eumque *animo* libitum est And. I, 5, 27 et 28. Quum ego *animo* egregie curam pro uxore habuerim? And. I, 5, 38. *Animo* morem gesserem And. IV, 1, 17. Quae so *animum* advortite Aod. prol. 8. Ut *animum* ad aliquod studium adiongant And. I, 1, 29. Percussit ilico *animum* Aod. I, 1, 98. Sivi *animum* ut expleret suum And. I, 2, 17. Ipsum *animum* aegrotum ad deteriore partem plerumque adplicat And. I, 2, 22. Curae meum *animum* divorsae trahunt And. I, 5, 25. Quae mihi suam *animum* atque omnem vitam credidit And. I, 5, 37. Redduxi *animum* And. II, 1, 33. Prius, quam tuum, ot sese habent, *animum* ad nuptias perspexerit And. II, 3, 4. *Animum* ad uxorem adpulit And. II, 6, 15. Lacrimae redducant *animum* aegrotum ad misericordiam And. II, 3, 27. Si ita istuc *animum* inducti esse utile And. III, 3, 40. Tuum *animum* ex *animo* spectavi meo And. IV, 1, 22. Ne illis *animum* inducas credere And. V, 1, 15. *Anima* mi, noli te maccare And. IV, 2, 2. Scripta illa sunt in *animo* dicta And. I, 5, 48. Adeste aequo *animo* And. prol. 24. Ex *animo* omnia, ut fert natura, facias And. IV, 4, 55. *Animo* nunc iam otioso esse impero And. V, 2, 1. Adeo impotenti esse *animo*? And. V, 3, 8.

Non tu tuum malom aequo *animo* feres? And. V, 4, 18. Sollicitando et pollicitando eorum *animos* laetas? And. V, 4, 9. Meus sic sia *animus*, quando ego som tuus Eun. I, 2, 16. Iupendio magis *animus* gaudet mihi Eun. III, 5, 39. Iam dudum *animus* est in patinis Eun. IV, 7, 56. Eicienda hercle est haec mollities *animi* Eun. II, 1, 16. Vt falsus *animi* es Eun. II, 2, 43. Quid illi credis tum *animi* fuisse? Eun. V, 6, 14. Illud ineptum *animi* est pudentis signum et non inatrenui Heaut. I, 1, 68. Haec perinde sunt, ut illius *animus*, qui es possidet Heaut. I, 2, 21. *Animus* nbi semel se cupiditate devinxit mala Heaut. I, 2, 35. Nescio quid profecto mihi *animus* praesagit mali Heaut. II, 2, 7. *Animus* te erga idem se fuit Heaut. II, 3, 24. *Animum* advertunt graviter Heaut. III, 3, 9. *Animus* maternus Heaut. IV, 1, 24. Nisi me *animus* fallit Heaut. IV, 2, 1. In spe pendebit *animi* Heaut. IV, 4, 5. *Animus* exoptatam men Heaut. II, 4, 28. Opinionem hanc quae mihi *animo* exugeant Heaut. II, 2, 3. Vt illius *animum* cupidum inopia lacendaret Heaut. II, 3, 126. Illi suum *animum* alio conferunt Heaut. II, 4, 10. Si semel tuum *animum* ille intellexerit Heaut. III, 1, 69. Nibi quidem addit *animum* Heaut. III, 2, 31. *Animum* non advorti primum Heaut. IV, 2, 43. Vt eius *animum*, qui nunc luxuria et lascivia diffinit, retundam Heaut. V, 1, 72. Omnem de me eiecerit *animum* patris Heaut. V, 2, 2. Ne istae in *animum* indoes tuum Heaut. V, 4, 5. Credas *animum* ibi esse Heaut. V, 5, 19. Bono *animo* es Heaut. IV, 6, 18. *Animo* fere conturbato Heaut. I, 1, 70. Cum egomet nunc mecum in *animo* vitam tuam considero Heaut. II, 4, 5. Si te tam leni et victo esse

animo ostenderis Heaut. III, 1, 29. Tantumne esse in *animo* inscitiam? Heaut. IV, 1, 17. Ne nunc *animo* ita esses duro Heaut. IV, 1, 52. Quamquamne tam *animo* comi esse et leni putas? Heaut. V, 1, 39. Tibi bene ex *anima* volo Heaut. V, 2, 6. Vbi te vidi *animo* esse omissa Heaut. V, 2, 9. Te video nostrae familiae ex *animo* factum velle Adelp. V, 7, 21. Tu mihi es germanus praeiter *animae* corpore Adelp. V, 8, 34. Tuus hercle vero et *animo* et natura pater Adelp. V, 7, 4. Iudicavi *animo* meo Adelp. V, 6, 4. Fortunatus, qui isto *animo* sies Adelp. V, 3, 66. Haec si voles in *animo* vere cogitare Adelp. V, 3, 32. Aeque *animo* fero Adelp. IV, 7, 20. Qui tu bono *animo* es Adelp. IV, 2, 4. Bono *anima* fac sis Adelp. III, 5, 1. Vos aeque *animo* aequa noscere oportet Adelp. III, 4, 58. Hoc tu facito cum *anima* cogites Adelp. III, 4, 55. Illum alieuo *anima* a nobis esse Adelp. III, 2, 40. Ex *animo* facit Adelp. I, 1, 47. Quae in *animo* cogitat Adelp. I, 1, 5. Illi in *animum* rellevaris Adelp. IV, 3, 12. Nunquam te aliter stique es, in *animum* induxi meam Adelp. IV, 3, 6. Age, novi tuum *animum* Adelp. II, 2, 15. Sic *animum* induci meum Adelp. I, 1, 43. In *animo* iustitueru Adelp. I, 1, 13. *Animo* obsequi Adelp. I, 1, 8. *Animo* male est Adelp. IV, 5, 21. Quid illi tandem creditis fore animi misero? Adelp. IV, 5, 32. Discrucior *animi* Adelp. IV, 4, 1. Vis cum componis *animi* Adelp. III, 2, 12. *Animus* tibi pendet Adelp. II, 2, 18. Siu aliter *animus* vester est Adelp. III, 4, 46. *Animus* pro timore obstipuit Adelp. IV, 4, 3. *Animus* sequos Adelp. V, 3, 51. *Animus* partim uxoris misericordia devinctus, partim victus huius iniuria,

paulatim elapsu'st Hec. I, 2, 93. Qui eos gubernat *animus*, infirmum gerunt Hec. III, 1, 31. *Animus* mihi rediit Hec. III, 2, 12. De hac re *animus* meus ut sit Hec. V, 2, 19. Feeit *animi* ut incertus foret Hec. I, 2, 46. Advorsum *animi* tui lubidinem Hec. IV, 1, 19. Tui *animi* me esse ignarum putas? Hec. IV, 4, 60. In funambulo *animum* occupat Hec. prol. 5. In *animum* induxi Hec. alt. prol. 42. *Animum* induco Hec. II, 2, 22. Habebam alibi *animum* amoris deditum Hec. III, 1, 14. Impeditum in eo expediti *animum* meum Hec. III, 1, 17. *Animum* flectere Hec. IV, 3, 2. Eius alienum a me esse *animum* Hec. IV, 4, 36. Tandem huc *animum* ut adducas tuum Hec. IV, 4, 61. *Animum* ad meretricem induxi Hec. IV, 4, 67. Abhorre *animum* huic video a nuptiis Hec. IV, 4, 92. Exple *animum* iis Hec. V, 1, 28. Numquam *animum* ad malas adducam partis Hec. V, 4, 37. Acquo *animo* attendite Hec. alt. prol. 20. Vno *animo* Hec. II, 1, 4. Patrio *animo* victus Hec. II, 2, 2. Te erga *animo* esse amico Hec. III, 3, 29. Fideli *animo* et benigno in illam Hec. III, 5, 22. Sin alio est *animo* Hec. III, 5, 52. Adeo perveniri esse *animo*? Hec. IV, 1, 17. Tam *animo* iracundo tulit Hec. IV, 1, 53. Quam *animo* aequo tuli? Hec. IV, 4, 63. Neque ille hoc *animo* erit aetatem Hec. V, 1, 20. Quod fors feret, feremus aequo *animo* Phorm. I, 2, 88. Otiosum abs *animo* Phorm. II, 2, 26. Multimodis cum iis *animo* es vituperandus Phorm. III, 1, 1. *Animo* iniquo hoc oppido ferre aiunt Phorm. V, 1, 36. Parare in *animo* cupiditates Phorm. V, 4, 2. *Animo* virili praesentique ut sis, para Phorm. V, 7, 64. Gladiatorio *animo* ad me adfectant viam Phorm. V, 7, 71. Me excruciat ani-

mi Phorm. I, 4, 10. Accidet *animo* novom Phorm. II, 1, 15.

Annona) *Annona* cara'st And. IV, 4, 7.

Annus) Vileo paucis *annis*que oblitum Eun. II, 2, 5. *Annos* natus sedecim Eun. IV, 4, 26. Dum moliantur, dum comuntur, *annus* est Hec. II, 2, 11. *Annos* sexaginta natus es, aut plus Hec. I, 1, 10. *Annis* gravior Hec. IV, 1, 32. Ego novus maritus *anno* demum quinto et sexagesimo fiam? Adelp. V, 8, 15. Parere iam diu haec per *annos* non potest Adelp. V, 8, 8. Quicum tot consuesset *annos* Hec. IV, 1, 40. Fere abhinc *annos* quindecim Phorm. V, 8, 28.

Ante) Solitudo *ante* ostium And. II, 2, 25. *Ante* ostium And. III, 1, 16. *Ante* nostram ianuam adpone And. IV, 3, 10. Adductum *ante* oculos Eun. IV, 1, 9. *Ante* sedes Adelp. II, 1, 26. Quod *ante* pedes modo'st, videre Adelp. III, 3, 32. *Ante* tempus Hec. alt. prol. 28. Nunquam *ante* hunc diem Hec. V, 4, 23. *Ante* brumam Phorm. IV, 4, 28.

Ante. Adverb.) Nonne oportuit praescisse me *ante*? And. I, 5, 4. Id te oro, ut *ante* eamus, dum tempus datur And. III, 3, 23. *Ante*, quam cam uxorem duxisset domum Hec. I, 2, 71. Teque *ante* quod me amare rebar Hec. IV, 2, 5.

Antea) Nam *ante* qui scire posset? And. I, 1, 25. Quas *ante* hic fecit fabulas Phorm. prol. 4.

Antecedo) Dies praestituta. Iam ea praeteriit? Non, verum haec ei antecessit Phorm. III, 2, 40.

Anteco) Incredibile quantum herum anteco sapientia Phorm. II, 1, 17.

Antehac) Quod *antehac* fecit, nihil ad me attinet And. I, 2, 16. Usque *antehac* And. II, 1, 3. *Antehac*

nunquam Aud. V, 4, 14. Quae est dicta mater esse ei *antehac*, non fuit Heaut. II, 3, 29. Illa, quae *antehac* facta sunt, omitto Adelp. I, 2, 6. Scio, te nou esse usum *antehac* amicitia mea Adel. II, 2, 42.

Antevanio) Thais multo me *antevenit*? Euo. IV, 5, 7.

Antevorto) Miror, ubi ego huic *antevortorim* Euo. IV, 5, 12.

Antiphila) Teoeone te, *Antiphila*, maxime animo exoptatam meo? Heaut. II, 4, 28.

Antipho) Apud *Antiphonam* uterque, mater et pater domi ersot Euo. V, 2, 1.

Antiquus) *Antiquum* obtioes Aod. IV, 5, 22. Duritia *antiqua* Heaut. III, 1, 26. *Antiqua* virtute ac fide Adelp. III, 3, 88. Eodem illam rationem *antiquum* obtine Adelp. V, 3, 26. *Antiqua* consuetudine Hec. I, 2, 18. Morem *antiquum* atque ingenium obtioes Hec. V, 4, 20. Iter ad hospitem *antiquum* Phorm. I, 2, 17.

Anulus) Dati *anuli* Euo. III, 4, 3. De digito *anulum* detraho. Hic is est *anulus* Heaut. IV, 1, 37 et 40. Testis mecum est *anulus* Adelp. III, 2, 49. Eripuit vi, in digito quem habuit, virgini abiens *anulum* Hec. IV, 1, 59. Cognosse *anulum* illum Hec. V, 3, 13. Hic adeo his rebus *anulus* fuit initium iuveniundis Hec. V, 3, 23. Ad me confugere cum hoc *anulo*. Unde *anulum* istum nactu's? Scse illi *anulum* detraxisse Hec. V, 3, 26 et 27 et 31. Baechidem suum *anulum* habere Hec. V, 4, 6.

Anus) Adveo *anus* paupercula Heaut. I, 1, 44. Pultat fores: *anus* quosdam prodit Heaut. II, 3, 35. *Anus* subtemen nebat Heaut. II, 3, 51. *Anus* haud impura Heaut. IV, 1, 16. *Anum* decrepitem ducam? Adelp. V, 8, 16. Cum puella *anum*

suscepisse inimicitias non pudet? Hec. II, 1, 34. Nam quae *anus* est, exanimata? Phorm. V, 1, 5.

Apoge) *Apogesis*. Egon formidolosus? Euo. IV, 6, 18. *Apaga* te Euo. V, 2, 65.

Aperio) Coacti necessario se *aperiunt* Euo. IV, 1, 8. Vno digitulo forem *aperis* fortuatus Euo. II, 2, 53. *Aperit* ostium Heaut. II, 3, 36. Senes qui primi veoient, hi partim *aperient* Adelp. prol. 23. Forem *aperi* Adelp. II, 1, 13. *Aparite* aliquis actutum ostium Adelp. IV, 4, 25.

Aperite) Nempe ego *aperte* vis me loqui? And. I, 2, 24. Non tu istuc mihi dictura *aperte* es? Eun. V, 1, 3. *Aperite*, ita uti res sese habet, narrare Heaut. IV, 3, 24. Si est dicendum magis *aperte* Adelp. IV, 5, 30. Ut *aperte* tibi oume fabuler Phorm. IV, 3, 49. Tam *aperte* inrideus? Phorm. V, 7, 63.

Apiscor) Deorum vitam *apti* sumus Heaut. IV, 3, 15. De eadem causa his iudicium *apiscier* Phorm. II, 3, 59.

Apollo) Non *Apollinis* magis verum, atque hoc responsum est And. IV, 2, 15.

Appareo) Fac sis nuoc promissae *appareant* Euo. II, 3, 20. *Apparet* servum humo esse Domini pauperia miseriique Eun. III, 2, 33. Ille bonus vir nusquam *apparet* Eun. IV, 3, 18. Res *apparet* Adelp. V, 9, 7.

Apparo) Nuptias domi *apparari* Aud. III, 2, 35. *Apparatur* Eun. III, 5, 35. Lectos sternere, coenam *apparare* Heaut. I, 1, 74. Io *apparando* consummat diem Adelp. V, 7, 2. *Apparare* de die convivium Adelp. V, 9, 8. Spetium *apparandis* nuptiis dabitur Phorm. IV, 4, 20.

Appello) Quo ore *appellabo* patrem? Heaut. IV, 3, 22. Cum ex te esset aliquis, qui te *appellaret* patrem Hec. IV, 4, 30. Ne me istoc posthac nomine *appellassi's* Phorm. V, 1, 15. Te *appello* Phorm. V, 8, 22.

Apud) Navem is fregit *apud* Andrum insulam And. I, 3, 17. *Apud* forum And. I, 5, 19. Foe *apud* te ut aies Aud. II, 4, 5. Vix sum *apud* me And. V, 4, 13. Sum *apud* te primus Eum. I, 2, 10. *Apud* saeculum prius Eum. II, 2, 15. Vt haerens in parte aliquo tandem *apud* Thaldem Eum. V, 8, 25. Si est commodum, *apud* me sis volo Heaut. I, 1, 170. Fides mihi *apud* hunc est Heaut. III, 3, 10. Nemo'st meorum amicorum hodie, *apud* quem expromere omnia mea occulta audeam. *apud* alium prohibet dignitas; *apud* alium ipsius facti pudet Heaut. III, 5, 14 et 15. Prae iracundia non sum *apud* me Heaut. V, 1, 48. *Apud* villum't Adelph. IV, 1, 1. Vt *apud* me praemium esse positum pietati scias Hec. IV, 2, 8. Num tibi videtur esse *apud* sese? Hec. IV, 4, 85. Erat ei de rationacula impridem *apud* me reliquum paucillulum nummorum Phorm. I, 1, 3. Itau parvam mihi fidem esse *apud* te? Phorm. V, 3, 27.

Aqua) Congrum istum maximum in *aqua* sinito ludere Adelph. III, 3, 23.

Aquila) Visa vero'st, quod dici solet, *aquilae* senectus Heaut. III, 2, 10.

Ara) Ex *ara* hinc sume verbenas tibi And. IV, 3, 11.

Arbiter) Me cepere *arbitrum* Heaut. III, 1, 94. Aut desine, aut cedo quemvis *arbitrum* Adelph. I, 2, 43.

Arbitrium) *Arbitrium* vestrum,

vestra existimatio valebit Heaut. prol. 25.

Arbitror) Si hunc noris satis, non ita *arbitrere* And. V, 4, 12. *Arbitror*: certum non scimus Eum. I, 2, 30. Non hercle *arbitror* Eum. II, 1, 12. Sic homo'st: perpaucorum hominum'st. G. Immo nullorum, *arbitror* Eum. III, 1, 19. Savumne oradis te esse? M. Equidem *arbitror* Adel. IV, 7, 30. In qua civitate tandem te *arbitrari* vivere? Adel. IV, 5, 51. Neque odo *arbitrari* patris est aliter Hec. IV, 1, 14. Neque conventurum inter nos posthac *arbitror* Hec. IV, 4, 37.

Arcesso) Cor non domum uxorem *arcessis*? Adelph. V, 7, 6. Curro: obstetricem *arcesse* Adelph. III, 2, 56. Uxorem ut *arcessat*, paret Heaut. V, 1, 75. Proviso, quam mox virginem *arcessant* Adelph. V, 6, 2. Non eam? ne nunc quidem, eam *arcessor* ultro? Eum. I, 1, 2. *Arcessitur* lavatum interea virgo Eum. III, 5, 44. Si in rem'st utrique, ut fiant, *arcessi* iube And. III, 3, 14. Iam tum cum primum iussit me ad se *arcessier* Eum. III, 3, 4.

Archidemides) Patris cognatum atque aequalem *Archidemidem* nostine? Eum. II, 3, 36.

Archonides Archonidi) Huius filiam Heaut. V, 5, 27.

Archylis) Audio, *Archylis*, iamdudum And. I, 4, 1.

Ardeo) Amore *ardeo* Eum. I, 1, 27. *Ardeo* iracundia Adelph. III, 2, 12.

Argentarius) Phaedriae curam addimere *argentariam* Phorm. V, 6, 46.

Argentum) Ego *argentum* effecero Heaut. III, 3, 23. Fugitivum *argentum* Heaut. IV, 2, 11. *Argentum* cudo Heaut. IV, 4, 11. Quid est paratum *argentum* Heaut. IV, 4, 15. De *ar-*

gento somnium Adelph. II, 1, 50. *Argentum* adnumeravit illico Adelph. III, 3, 15. Non tu hoc *argentum* perdis, sed vitam tuam Adelph. III, 3, 56. Ipse egomet solvi *argentum* Adelph. IV, 4, 19. A me *argentum*, quanti est, sumito Adelph. V, 9, 20. Non ratio, verum *argentum* dcerat Phorm. II, 1, 69. *Argentum* inveniam Phorm. III, 3, 1. *Argentum* repetent Phorm. IV, 4, 19. Emnam *argento* sedes Phorm. IV, 4, 1. *Argentum*'s ultro obiectum Phorm. V, 2, 4.

Argumentum) *Argumentum* narret And. prol. 6. Non ita dissimili sunt *argumento* And. prol. 11. Simplex quae ex *argumento* facta est duplici Heaut. prol. 6. Ne expectetis *argumentum* fabulae Adelph. prol. 22.

Aridus) Habet patrem quandam avidum, miserum, atque *aridum* Heaut. III, 2, 15.

Arma) Omnia prius experiri, quam arma, sapientem docet Eun. IV, 7, 9. Simul rem et gloriam *armis* belli repperi Heaut. I, 1, 60.

Aro) Quin ta in faudo conspicar fodere, aut *arare*. Heaut. I, 1, 17.

Arrabo) Ea relieta huic *arraboni* est pro argento Heaut. III, 3, 42.

Arrigo) *Arrige* auris, Pamphile, And. V, 4, 30.

Arripio) Summonuit me Parmeno ibi servas, quod ego *arripui* Eun. III, 5, 23. Sublimem medium *arripere* Adelph. III, 2, 18.

Ars) Quid est quod tibi mea *ars* efficere hoc possit amplius? S. Nihil istae opus est arte ad hanc rem, quam paro And. I, 1, 4 et 5. Numquam avare pretium statui *arti* meae Heaut. prol. 48. Habet bene et pudice eductam, ignaram *artis* meretriciae Heaut. II, 1, 14. *Arte* tracta-

bat virum Heaut. II, 3, 125. *Primarum artium* magis principem Adelph. II, 3, 6. Remotum *arte* ab musica Hee. alt. prol. 15. *Artem* musicam recidere ad paucos Hee. alt. prol. 38. Qui *artem* tractant musicam Phorm. prol. 18.

Articulus) Vt in ipso *articulo* oppressit Adelph. II, 2, 20.

Artifex) O *artificem* probum Phorm. II, 1, 29.

Arsapex) Interdixit hariosus: *arsapex* vetuit Phorm. IV, 4, 28.

Arc) In *arce* transcurso opus est, P. in *arce*? quid eo? Hee. III, 4, 17. Dum exspecto in *arce* Callidemidem Hee. V, 3, 34.

Ascendo) Navem *ascendit* Adelph. IV, 5, 6.

Asia) Neque in *Asiam* persequens And. V, 4, 32. In *Asiam* hinc abii Heaut. I, 1, 59. In *Asiam* ad regem militatum abii Heaut. I, 1, 65. Huic filium scis esses? Ch. Audivi esse: in *Asia* Heaut. I, 2, 7.

Asinus) Flabellum tenere te *asinum* tantum Eun. III, 5, 50. Caudes, stipes, *asinus*, plumbeus Heaut. V, 1, 4. Quid tu autem huic, *asine*, auscultas? Adelph. V, 8, 12.

Aspello) Neque cum potuisse unquam ab hac via *aspellere* Heaut. II, 3, 20.

Asper) Quid vini absumpsit? Sio hoc, dicens *asperum* pater hoc est: aliud lenius sodes vide Heaut. III, 1, 49.

Aspernor) Quam in *aspernatur* nunc tam inliberaliter Phorm. II, 3, 24.

Aspicio) Forte enim *aspicio* adolescentulam And. I, 1, 91. Accessi: intro *aspexi* And. II, 2, 28. Totus tremo horreoque, postquam *aspexi* hanc Eun. I, 2, 4. Quum *aspicias*, os impudens videtur Eun. V, 1, 22. Postquam *aspexi*, illico cognovi

Heaut. IV, 1, 43. Eius sibi complacitam formam, postquam *aspexerit* *Heaut.* IV, 5, 25. Ehem, Demea, haud *aspexeram* te *Adel.* III, 3, 19. Me repente *adspexerant*. Postquam *aspexi*, o facinus iudicium inquam *Hec.* III, 3, 8 et 16.

Astu) An in *astu* venit? *Eun.* V, 16, 17.

Astus) Si non *astu* providetur *And.* I, 3, 3; et *Phorm.* 4, 5. Si *astu* rem tractavit *Eon.* V, 4, 2.

Astute) Id voluit, nos sic nec opinantes opprimi *astute* *And.* I, 2, 13. Me ab ea *astuta* video labefactarier *Eun.* III, 3, 3. Itane adgredimini *Phorm.* V, 7, 75.

Astutia) Hem *astutias* *And.* III, 4, 25. Opus est tui mihi exprompta malitia atque *astutia* *And.* IV, 3, 8. Qui vim tantam in me et potestatem habeam tantae *astutiae* *Heaut.* IV, 3, 32.

Astutus) *Astutus*: ne ille haud scit *Aod.* II, 1, 10. Ego me non tam *astutum*, neque ita perspicacem esse id scio *Heaut.* V, 1, 1. Ego nunquam adeo *astutus* fui *Adelph.* II, 2, 23.

At) *At* te di perdant *Eun.* III, 1, 41. Iam peccatum primum id magnum, magnum *at* humanum tamen *Adelph.* IV, 5, 54. Mi vir, non mihi dicis? C. at. N. quid *at*? *Phorm.* V, 9, 13.

Atat. *Atatat.* *Atatat*) *Atat* hoc illud est *And.* I, 1, 98. *Attat* data hercle verba mihi sunt *Eun.* IV, 5, 1. *Atat.* Tu. Nom formidulosus obsecro es, mi homo? *Eun.* IV, 6, 18. *Atatat*, nisi mihi prospicio, haereo *Phorm.* V, 7, 70.

At enim) *At enim* istaec in me cudetur faba *Eun.* II, 3, 90. *At enim* cave *Eun.* IV, 6, 13. *At enim* me quantum hic operis fiat, poenitet *Heaut.* I, 1, 20. *At enim*, *Clit.*

Quid enim? *Heaut.* II, 3, 76. *At enim* taceat iam *Phorm.* III, 2, 2.

Atavus) Progeniem vestram utque ab avo atque *atavo* profertis *Phorm.* II, 3, 48.

Ater) Quo pacto ex iure hesterno panem atrum vorent *Eun.* V, 4, 17. Tam excoctam reddam atque *atram*, quam carbo est *Adelph.* V, 3, 63. Introit io aedis *ater* alieuius causis *Phorm.* IV, 4, 25.

Athenae) Quid tu *Athenas* insoles? *And.* V, 4, 4. Te desiderium *Athensarum* arbitror cepisse saepe *Hec.* I, 2, 13.

Atque) Alium ceoses nunc me atque olim? *And.* III, 3, 13. Non *Apolinis* magis verum atque hoc responsum est *And.* IV, 2, 15. Miser atque atque ego *And.* IV, 2, 19. Ne aliorum sum ego feci acceperit *Eun.* I, 2, 2. Etiam atque etiam hoc cogita *Eun.* I, 1, 11. Aliter totum amorem, atque est, accipis *Heaut.* II, 3, 23. Timeo ne aliud credam, atque aliud nuntias *Hec.* V, 4, 4. Te mihi fidelem esse aequa atque egomet *Phorm.* IV, 1, 15. Faxo eom tali mactatum atque hic est infortunio *Phorm.* V, 8, 39.

Atque adeo) *Atque adeo* in ipso tempore ecceam *And.* III, 2, 52. *Atque adeo* longum est nos illum expectare *And.* V, 6, 13. Ut clam eveoint portus patrem, atque *adeo* omnes *Hec.* III, 3, 37.

Atqui) Nil prorsus. S. atqui exspectabam quidem *And.* II, 6, 4. Quid ais venefica? Pr. *Atqui* certo comperi *Eon.* V, 1, 9. *Atqui* tu hanc iocari credis? *Heaut.* IV, 4, 7. *Atqui* hoc verum est, *Adelph.* V, 5, 5. *Atqui* nihil fecit, quod succensens *Adelph.* II, 1, 33.

Atror) Incredibili ra atque *atroci* percitus *Hec.* III, 3, 17.

Atamen. *At tamen*) *Atamen* ubi

fides si roges, nil pudent And. IV, 1, 12. Dava, at tamen. Nihil habeo. C. At tamen si quid And. IV, 2, 27 et 30.

Attate) *Attate* And. IV, 4, 15.

Attendo) Cum silentio animum attendite Eun. prol. 44. Aeque animo attendite Hec. alt. prol. 20. Postquam attendi magis Hec. II, 2, 25. Quid velim, animum attendite Phorm. prol. 25. Animum coepi attendere Phorm. V, 6, 28.

Attente) Tute attente illorum officia fungere Heaut. I, 1, 14.

Attentus) Animus in spe atque in timore usque antehae attentus fuit And. II, 1, 3. Attentiores sumus ad rem omnis, quam sat est Adelph. V, 3, 48. Nimium ad rem iu seucta attenti sumus Adelph. V, 8, 31.

Attica) Puellam ex Attica hinc abreptam Eun. I, 2, 30.

Atticus) Civem Atticam esse hanc Aud. I, 3, 16. Atticus quidam Aud. V, 4, 20. Audiui ex illo, tesa esse Atticum And. V, 4, 24. Dixi ego in hoc esse vobis Atticam elegantiam? Eun. V, 8, 63.

Attigo) Ne me attigas And. IV, 4, 50.

Attineo, Adtineo) Comperiebam nihil ad Pamphilum quidquam attinere And. I, 1, 63. Nihil ad me attinet And. I, 2, 16. Ad te attinere hanc omnem rem Eun. IV, 6, 6. Ea quae nihil ad te attinent Heaut. I, 1, 24. Nihil ad me attinet Adel. I, 2, 54. Iamne me vis dicere id quod ad te attinet? Adelph. II, 1, 32. Quod ad illum attinet potissimum Adelph. III, 1, 9. Vnum illud ad me attinet Adel. III, 4, 82. Quod ad hanc rem attinet Phorm. III, 1, 17.

Attingo) Si illam digito attigeris Eun. IV, 6, 2. Tetigin tui quidquam? Ae. Si attigisses, ferres infortunium

Adelph. II, 1, 24. Nocte illa prima virginem non attigit Hec. I, 2, 61. Si tu illam attigeris secus quam dignum est liberam Phorm. II, 3, 91. Neque postilla unquam attigit Phurm. V, 8, 29.

Attollo) Attolle pallium Eun. IV, 6, 31.

Au) Dictura es quod rogo? M. Au Aud. IV, 4, 12. Au obsecro Eun. IV, 3, 14. Au au, mi homo sanum es? Adelph. III, 2, 38.

Avare) Nunquam avare pretium statui arti meae Heaut. prol. 48.

Avaritia) Vide, avaritia quid facit Phorm. II, 3, 12.

Avarus) Amorem difficillimum et carissimum, a meretrice avara virginem quo amabat Eun. V, 4, 5. Avarus leno Heaut. prol. 39.

Auctor) Quos hic noster auctores habet And. prol. 20. Te auctore quod fecisset adolescens Eun. V, 6, 12. Auctor his rebus quis est Adelph. IV, 5, 37. Idne estis auctores mihi? Adelph. V, 8, 16.

Auctoritas) Nunquam defugiam auctoritatem Eun. II, 8, 99. Vt vestra auctoritas mene auctoritati fau-
trix adiutrixque sit Hec. alt. prol. 40.

Aueupium) Hoc novum est aueupium Eun. II, 2, 16.

Audacia) Audire eorum est operam pretium audaciam And. I, 3, 12. Eam sese intendit esse, ut est audacia Eun. III, 3, 19. O hominis impudentem audaciam Heaut. II, 3, 72. Iocularem audaciam Phorm. I, 2, 84. Tantane adfectum quemquam esse hominem audacia? Phorm. V, 7, 84.

Audacter) Vt te audacter moneam et familiariter Heaut. I, 1, 6. Minus molto audacter, quam nunc laedit, laederet Phorm. prol. 11. Audacissime oneris quidvis impone, et seret Phorm. III, 3, 28.

Audax) O facinus *audax* And. II, 3, 27. O hominem *audacem* And. IV, 4, 30. Hocine tam *audax* facinus facere esse ausum? Eun. IV, 3, 2. O aelestum atque *audacem* hominem Eun. IV, 4, 42. Rogitas, *audacissime!* Eun. V, 4, 26. Qui tam *audacis* facinoris mihi conscius sis Phorm. I, 3, 4.

Audeo) Herce nihil iam muttire *audea* And. III, 2, 25. Qua fiducia id *facere audeam?* And. III, 5, 7. Non *ausim*, Eun. V, 2, 45. Qua *audacia* tantum facinus *audet?* Eun. V, 4, 37. Non, ita me di ament, *auderet* facere haec vidua mulieri, quae in me fecit Heaut. V, 1, 80. Quam saepe sorte temere eveniunt, quae non *audeas* optare? Phorm. V, 4, 31.

Audia) *Audio*, Archylis, iam dudum And. I, 4, 1. Miseram me, quid verbum *audio?* And. I, 5, 5. Quavtum *audio* And. II, 5, 12. O Iupiter! quid ego *audio?* And. III, 1, 7. Irac sunt inter Glycerium et gnatum. Cn. *Audio* And. III, 3, 20. Quidnam *audiam?* And. III, 4, 13. Iam assurrexi *audio* And. IV, 4, 40. Nihil *audio* And. V, 2, 22. Atque *audin?* And. V, 2, 24. E Davo *audivi* And. II, 1, 2. Egon *audiam?* quid ego *audiam?* And. V, 3, 23. Hac *audi* And. III, 4, 11. Vera an falsa *audierim*, iam sciri potest And. V, 4, 19. Ex te *audium* qui aibant And. III, 3, 2. Quem ego hic *audio?* Eun. V, 8, 30. *Audin* tu, hic quid ait? Eun. V, 8, 7. Quae vera *audivi*, taceo Eun. I, 2, 23. Sin falsum *audierim* ac fictum, continuo palam est Eun. I, 2, 24. Plus millies iam *audivi* Eoo. III, 1, 32. Prius *audite* paucis Eun. V, 8, 37. Cave, unquam istuc verbum ex te *audiam* Heaut. V, 4, 8. Ego vera *audio* nunc deum, et vino et valeo Heaut. II, 3,

3. Volgo *audio* dici Heaut. III, 1, 12. Loquere, *audio* Heaut. IV, 3, 16. Quid istuc est, quid te *audia* nescio quid concertasse? Adelph. II, 2, 2. Laudarier te *audiri* libenter Adelph. IV, 2, 19. Nondum *audisti*, quod est gravissimum Adelph. III, 4, 21. Pro Iupiter, clamorem *audivi* Hec. III, 1, 37. *Audisti* ex aliquo fortasse Hec. IV, 1, 35. Ades, *audi* praecis Hec. III, 5, 60. *Audivisse* vocem pueri visu't vagientis Hec. IV, 1, 2. Ta visum aut *auditum* velim? Phorm. II, 4, 85. Male *audies* Phorm. II, 3, 12. *Audi* obsecro. D. Non *audio* Phorm. III, 2, 1.

Aveho) Is venit ut secum *avehat*. Ae. Virginem ut secum *avehat?* Adelph. IV, 5, 19 et 20.

Avello) Irac sunt inter Glycerium et gnatum ita magnae, ut sperem posse *avelli* And. II, 3, 21. Credo ei placere hoc, sperat se a me *avellere* Eun. III, 3, 14. Si is posset ab ea scire repente *avellere* Hec. IV, 1, 39.

Aversus) Cui magis bonae felicitates omnes *aversae* sicut Eun. II, 3, 34.

Aufero) Vos istaec intro *auferte*: abite And. I, 1, 1. Inultum id nunquam a me *auferet* And. III, 5, 4. Propere accersae, hinc qui *auferant* eam And. V, 6, 15. Parasiti personnam inde *ablatam* et militis Eun. prol. 26. Suspicio, aliquid domi absentem *abstulisse* Eun. IV, 3, 19. Ut ea via abs te argentum *auferretur?* Heaut. IV, 8, 9. Mallem *auferre* potius in praesentia Adelph. II, 2, 14. Haud sic *auferent* Adelph. III, 4, 8. Omne hoc mater *auferet* Phorm. I, 1, 15. Nosmet ipsos facere oportet. Ph. *Aufer* mihi oportet Phorm. I, 4, 45. Qui te ad scopulum e tranquillo *auferant* Phorm. IV, 4, 8. Quid tu hinc pollicitatione-

nos *aufer* Phorm. V, 6, 17. Hiccine ut a nobis tantum hoc argenti *auferat*? Phorm. V, 7, 62.

Aufugio) Dic mihi, *aufugistin*? Eun. V, 2, 12. Hercle *aufugerim* potius quam redeam Hec. III, 4, 10.

Augeo) Iam auge magis suspicionem Eun. III, 1, 46. Minor ergo erus damno *auctus* est Heaut. IV, 1, 45. Omnes te in laeta esse et bene *aucta* re putant Heaut. IV, 5, 49. Poetae ad scribendam *augeat* industriam Adelph. prol. 25. Si *augeam*, aut etiam adiutor sim eius inenndiae Adelph. II, 1, 65. Morbus qui *auctus* sit Hec. III, 1, 54.

Augeo) Mihi quidem quotidie *augevit* magis de filio aegritudo Heaut. III, 1, 14.

Avidus) Eius frater aliquantum ad rem est *avidior* Eun. I, 2, 51. Quam inbonestae solae sint domi atque *avidae* cibi Eun. V, 4, 16. Habet patrem quandam *avidum* Heaut. III, 2, 15.

Aureus) Misisse in gremium imbrem *aureum* Eun. III, 5, 37.

Auris) Arrige *auris*, Pamphile And. V, 4, 30. Orando surdas iam *auris* reddideras mihi Heaut. II, 3, 89. In utramvis *aurem* otiose ut dormias Heaut. II, 3, 101. Accepi *auribus* Hec. III, 3, 3. Haud invito ad *aures* sermo mihi accessit tuus Hec. III, 5, 32. *Auribus* teneo lapum Phorm. III, 2, 21. *Aurem* admovi Phorm. V, 6, 28. Vsque ad *aurem* ogganat Phorm. V, 8, 41.

Aurum) *Aurum* sibi clam mulier demit Eun. IV, 1, 13. *Aurum*, vestem Heaut. II, 3, 7. Vestitam veste Ingubri, sine ouro Heaut. II, 3, 47. Ancillas operatas veste atque *auro* Heaut. III, 1, 43. Modo non montis *auri* pollicens Phorm. I, 2, 18.

Ausculto) Pamphilumne adiutem, *auscultem* seni And. I, 3, 4. *Au-*

sculta. *Ausculto* And. III, 3, 4 et 5. Vin tu homini stulto mihi *auscultare*? Heaut. III, 3, 24. Non hercle otium est, nunc mihi *auscultandi* Adelph. III, 3, 66. *Ausculta* paucis, nisi molestum est Adelph. V, 3, 20. Quid tu autem haec, asine, *auscultas*? Adelph. V, 8, 12. Iam scies: *ausculto* Phorm. V, 8, 7.

Auspicato) Haud *auspicato* huc me adtuli And. V, 5, 12.

Autumo) Neque se pigere, et deinde factum isti *autumat* Heaut. prol. 19.

Auus) Vsque ab avo atque atavo Phorm. II, 3, 28.

Auxilior) Foris sapere, tibi non posse te *auxiliarier*? Heaut. V, 1, 50. Si omnes cuperent, tibi nihil poscent *auxiliarier* Adelph. V, 4, 9.

Auxilium) Vitae qui *auxilium* tulit And. I, 1, 15. Ad te advenio, spem, salutem, consilium, *auxilium* expectans. P. Neque pol consilii locum habeo, neque ad *auxilium* copiam And. II, 1, 19 et 20. Matres filius *auxilio* in paterna iniuria Heaut. V, 2, 39. Ferte misero atque innocenti *auxilium* Adelph. II, 1, 1. Si huic malo salutem quaerant, *auxilii* nihil adferant Adelph. III, 2, 2. Unde me *auxilium* petam? Phorm. V, 1, 2.

B

Babylo) Dinumeret ille *Babylo* viginti minas Adelph. V, 7, 17.

Bacchis) Ancillas omnis *Bacchidis* traduce huc ad vos Heaut. IV, 4, 22. Adducimus tnam. *Bacchidem*. CLIV. Hem. quid? *Bacchidem*? Heaut. II, 3, 70.

Bolneum) Vinctum atque lautum e *bolneis* Phorm. II, 2, 25.

Bardus) Fatuus est, insulsus, *bardus* Eun. V, 8, 49.

Beatus) *Beatus*, si unum hoc desit Phorm. I, 3, 18.

Bellum) *Bellum* fugiens Aod. V, 4; 32. *Bellum*, pax rursum Eon. I, 1, 16. Simul rem et gloriam ermis bello repperi Heaut. I, 1, 60. In bello, in otio, in negotio Adelp. prol. 20.

Bellus) Vnum quidquid, quod quidem erit *bellissimum*, carpatu Adelp. IV, 2, 51.

Bellua) Eoon es ferox, quia habes imperium in *belluas*? Eon. III, 1, 25. Aga nunc, *bellua*, credis huic quod dicat? Eon. IV, 4, 36. Quid pertinaui autem *bellua*? Phorm. IV, 2, 11.

Bene) O factum *bene* And. I, 1, 78. *Bene* dissimulatum amorem And. I, 1, 105. *Bene* ut adsimiles And. I, 1, 141. *Bene* et pudice doctum atque eductum ingenium Aod. I, 5, 39. *Bene* mones Aod. II, 2, 36. *Bene* sane And. V, 2, 7. *Bene* factum And. V, 6, 11. *Bene* dixi Eon. III, 1, 61. Ita me di *bene* oment Eon. V, 2, 43. Istae pul vero *bene* Eon. IV, 4, 8. *Bene* putas Eon. IV, 7, 3. *Bene* edepol narras Eon. V, 3, 7. *Bene* libenter victitias Eon. V, 8, 44. *Bene* vale Heaut. I, 1, 115. Quam *bene* vero abs te prospectum est Heaut. IV, 1, 25. *Bene* aneta re Heaut. IV, 5, 50. Tibi *bene* ex animo volo Heaut. V, 2, 6. Tibi *bene* esse soli, sibi quum sit male Adelp. I, 1, 9. *Bene* promeruit Adelp. II, 1, 47. *Bene* dicat secum esse actum Adelp. II, 2, 2. *Bene* fecit Adelp. II, 3, 2. Hoc *bene* successit Adelp. II, 4, 23. Di *bene* vortant Adelp. IV, 7, 10. Quasi re *bene* gesta Adelp. V, 1, 13. *Bene* subducta ratione Adelp. V, 4, 1. Tibi iubens *bene* sexum Adelp. V, 5, 6. *Bene* procedit Adelp. V, 6, 9. *Bene* nos aliquid facere illi decet Adelp. V, 8, 28. *Bene* convenibat saepe inter eos Hec. I, 2, 103. *Bene* factum te advenisse Hec. III, 5, 6. Vixit, dum vixit, *bene* Hec. III, 5, 11. *Bene*

nuntius Hec. IV, 4, 20. *Benedictis* si certasset, audisset *bene* Phorm. prol. 20. *Bene* sit tibi Phorm. I, 2, 101. *Bene* habent tibi principia Phorm. II, 3, 82. Mei petris *bene* paria indiligenter totatur Phorm. V, 3, 5.

Benedico) Omnes *benedicunt*, ament Adelp. V, 4, 11.

Benedictum) *Benedictis* si certasset, audisset *bene* Phorm. prol. 20.

Beneficium) Exprobratio immemori *benefici* And. I, 1, 17. Vt *beneficius* verhis initum dudum nunc re comprobet And. V, 1, 5. Vt solidum parorem hoc mihi *beneficium* Eon. V, 2, 32. Hoc *beneficio* otriquo ab ntrisque vero devincimoi Heaut. II, 4, 14. Quem *beneficio* adioogas Adelp. I, 1, 47. Abs quivis homina *beneficium* accipere gaudens Adelp. II, 3, 1. Pro maleficio si *beneficium* summum nolont reddere Phorm. II, 2, 22. Foeneratoni istuc *beneficium* pulchre tibi dires Phorm. III, 2, 8. Quin *beneficium* rursum ei experimur reddere Phorm. III, 3, 5.

Benevolens) Neque illi *benevolens*, neque notus, neque cognatus Phorm. I, 2, 48.

Benevolentia) Et cetata et *benevolentia* plos scire et providere Heaut. I, 1, 63.

Benigne) Blande dicere aut *benigne* facere Adelp. V, 4, 24. *Benigne* praebentur Hec. V, 2, 2. *Benigne* dicis Phorm. V, 8, 62.

Benignus) Quam fideli animo et *benigno* io illam et elementi fui Hec. III, 5, 22. Illo usa sum et *benigno* et lepido et comi Hec. V, 3, 39. Dum nimio dici nos boos atodemus et *benignos* Phorm. V, 2, 2.

Benivolus) Facilem *benivolumque*, lingua tua iam tibi me reddidit Hec. V, 1, 35.

Beo) O factum *bene*: *beasti* And. I, 1, 79. Ecquid *beo* te? Eon. II, 2, 48.

Bibo) Quod inssi ei dare *bibere* Aud. III, 2, 4. Vieit vinum quod *bibi* Eun. IV, 5, 1. Te demiror tam mane, qui heri tantum *biberis* Heaut. III, 2, 8. Prior *bibas*, prior deenmas Phorm. II, 2, 28.

Biduum) *Bidui* est aut tridui haec sollicitudo And. II, 6, 9. Ego impetrare nequeo hoc alis te, *biduum* saltem ut concedas solum. Pn. Siquidem *biduum*. Tr. Rus ibo: ibi hoc me macerabo *biduum*. In hoc *biduum*, Thais, vale Eun. I, 2, 101, 102, 104, 107, 110. Sine *biduum* hoc praeterent Eun. II, 2, 52. Hem, *biduum* sic manendum ut soli sine illa? Eun. IV, 2, 8.

Biennium) *Biennium* mihi perpetuum illum tuli Hec. I, 2, 12.

Bini) Ex praediis talenta argenti *bina* capiebant statim. D. *Bina* quaeso? Phorm. V, 3, 6 et 7.

Bis) *Bis* facere stulte duco Hec. III, 2, 8. De eadem causa *bis* iudicium apiscier Phorm. II, 3, 59.

Blande) Ecquid ego possim *blande* dicere aut benigne facere Adelpb. V, 4, 24. *Blande* in principio adloqui Phorm. II, 1, 22.

Blasphemiae) Abs te ut *blasphemias* suis suam voluptatem explicat Hec. I, 2, 12.

Blandus) Te vivat nusquam quisquam *blandior* Hec. V, 4, 21.

Bolus) Crucior *bolus* mihi tantum creptum e faucibus Heaut. IV, 2, 6.

Bonitas) *Bonitasque* vestra adiutans atque aequoanimitas Phorm. prol. 35.

Bonum. Subst.) *Bona* nostra haec tibi permitto Aud. I, 5, 61. Summum *bonum* esse herae deputabam hunc Pamphilum And. IV, 3, 2. Ad me lege redierunt *bona* And. IV, 5, 4. Hoc tanto tam repentino *bono* And. V, 4, 35. Patria qui abligarrierat

bona Eun. II, 2, 4. O Iuppiter, serva obscuro haec nobis *bona* Eun. V, 8, 19. Quae quidem in homine dieuntur *bona* Heaut. I, 2, 19. Ne expertis esset de nostris *bonis* Heaut. IV, 1, 39. Labore iuventa mea cui dem *bona* Heaut. IV, 7, 13. Me mea omnia *bona* doti dixisse illi Heaut. V, 1, 69.

Bonus) Vno ore omnes omnia *bona* dicere And. I, 1, 70. *Bona* verba, quaeso And. I, 2, 33. *Bonum* ingenium And. III, 1, 8. Ingenio *bono* And. III, 2, 7. Interea aliquid acciderit *boni* And. II, 3, 24. Virginem formae *bona* memini videre And. II, 5, 17. Ehodum *bone* vir, quid agis? Aud. III, 5, 10. Salve *bone* vir And. V, 2, 5. Tibi quod evenit *boni* And. V, 6, 4. *Bonus* est hic vir. S. Hic vir sit *bonus*? And. V, 4, 12. Hic quoque *bonam* magnamque partem ad te attulit Eun. I, 2, 43. Tamen etsi *bona* natura est, reddunt euratura iuneeas Eun. II, 3, 25. Cui magis *bonae* felicitates omnes adversae sicut Eun. II, 3, 33. Qui oti scit, ei *bona*, qui non utitur recte, mala Heaut. I, 2, 22. Qui neque ius neque *bonum* atque aequum sciunt Heaut. IV, 1, 29. Faciam *boni* tibi aliquid pro ista re Heaut. IV, 5, 15. Istuc aequi *bonique* facio Heaut. IV, 5, 40. *Bono* animo es Heaut. IV, 6, 18. Di *boni* Adelpb. III, 2, 86. Praeter aequumque et *bonum* Adelpb. I, 1, 39. Quin tu *bono* animo es Adelpb. IV, 2, 4. Neque adeo ex aequo et *bono* Adelpb. V, 9, 30. In tua tibi *boni* quid sit Hec. V, 4, 11. Plus hodie *boni* feci Hec. V, 4, 19. *Bonam*, *bonis* prognatam Phorm. I, 2, 66. Ni vis *boni* in ipsa inesset forma Phorm. I, 2, 57. *Bonas*, me absente, hic consecistis nuptias Phorm. II, 1, 28. Si tu aliquam partem aequi *bonique* dixeris Phorm. IV, 3, 42.

Ab ts hoc *bona* venia peto Phorm. II, 3, 31. Una tacum *bona*, mala, tolerabimus Phorm. III, 3, 23. Tu id quod *boni* est excerpis Phorm. IV, 4, 17. Vt est illi *bonus* vir Phorm. IV, 3, 33.

Brevis) Occasionem tam *brevem* Eunu. III, 5, 57. Tam in *breui* spatio Heaut. V, 2, 2. Ne ms in *breui* pellicias tempus gaudio hoc falso frui Hec. V, 4, 2.

Bruma) Ante *brumam* autem novi negoti nihil incipere causa est sonitica Phorm. IV, 4, 28.

Byrria) Quid sis *Byrria*? And. II, 1, 1. Ibi forte buius video *Byrriam* And. II, 2, 20.

C

Cado) Ns aut ille alserit, aut uspiam ceciderit Adelp. I, 1, 12. Homini ilico lacrumae *cadunt*, quasi puero, gaudio Adelp. IV, 1, 20. Quod maxime opus est iactu, non *cadit* Adelp. V, 7, 22.

Caecilius) Quas prius *Caecilii* didici novas Hec. alt. prol. 6.

Caedo) Verberibus *caesum* ts in pistrinum dedam And. I, 2, 28. Tu illos procul hinc ex occulta *caederes* Eunu. IV, 7, 17. Dum sermones *caedimus* Heaut. II, 3, 1.

Caelum) Qui templa *caeli* summa sonitu concutit Eunu. III, 5, 42. Quid si nunc *caelum* ruat? Heaut. IV, 3, 41. O *caelum*, o terra, o maria Neptuni Adelp. V, 3, 4.

Caesius) Virginem *caesium* Heaut. V, 5, 18. Crispus, crassus, *caesius* Hec. III, 4, 26.

Calamitas) Fundi nostri *calamitas* Eunu. I, 1, 34. Numquam ulla amari vestro incidere possit *calamitas* Heaut. II, 4, 15. Ei novum intervenit vitium et *calamitas* Hec. prol. 2. Eam oppressit *calamitas*. Eam *calamitas*

tem vestra intelligentia sedabit Hec. alt. prol. 22 et 23.

Calesco) Accede ad ignem hunc, iam *calesces* plus satis Eunu. I, 2, 5.

Calidus) Vids ne nimium *calidum* hoc sit modo Eunu. II, 3, 89.

Calleo) Quo pacto id fieri soleat, *calleo* Heaut. III, 2, 37. Ego illius sensum pulchre *calleo* Adelp. IV, 1, 27.

Callide) Quid, intellexit? D. immo *callide* And. I, 2, 30. Hoc facito. Sr. Recte sane. D. Hoc sagito Sr. *callide* Adelp. III, 3, 63.

Callidemides) *Callidemidem* hospitem Myconium Hec. III, 4, 18. Dum exspecto in arce *Callidemidem* Hec. V, 3, 3. Tu'es Myconius? non sum. at *Callidemides*? non Hec. V, 3, 6.

Calliditas) Servi venire in mentem Syri *calliditates* Heaut. V, 1, 14.

Callidus) Velle in sa re ostendi, quam sis *callidus* And. I, 2, 27. Vah consilium *callidum* And. III, 4, 10. *Callidum* as disertum credidi humanum Eunu. V, 6, 10. Siquid potest, meliore et *callidiore* Phorm. I, 4, 51. Ego hominem *callidiorem* vidi neminem Phorm. IV, 2, 1.

Calx) Faxo *calibus* saspe insultabis frustra Eunu. II, 2, 54. Adversum stimulum *calces* Phorm. I, 2, 28.

Canis) *Canes* ad venandum And. I, 1, 30. Ain vstu *canis*? Eunu. IV, 7, 33. Cervam videre fegera, et scetari *canes* Phorm. prol. 7. Introit in sedis ater alienus *canis* Phorm. IV, 4, 25.

Cano) Pamphilum *cantum* provocemus Eunu. III, 1, 51. Cantilenam eandem *canis* Phorm. III, 2, 10. Galina *canit* Phorm. IV, 4, 25.

Canthara) Vidi *Cantharas* sullatcinatam And. IV, 4, 30.

Cantilena) *Cantilenam* eandem *can-*
tis Phorm. III, 2, 10.

Canita) Vt habes quicunq; *can-*
tit Adelph. IV, 7, 32.

Canto) Qui harum mores *cantabat*
mibi Heant. II, 3, 19 Hymenaeum
qui *cantent* Adelph. V, 7, 7.

Capillus) Ipsam *capillo* conscidit
Eun. IV, 3, 4. Vix me contineo, quin
involem in *capillum* Eun. V, 2, 21.
Capillus sparsus Heant. II, 3, 39.
Capillus passus Phorm. I, 2, 56.

Capo) Certe *captus* est And. I, 55.
Magistrum *cepit* ad eam rem impro-
bam And. I, 2, 21. Causam *ceperit*
And. I, 3, 8. Consilium *capere* And.
III, 2, 38. De te si exemplum *cap-*
it And. IV, 1, 27. Si *capiendo* mihi
sciam esse inimicos omnis homines
And. IV, 2, 12. Ex eo nunc misera
quem *capit* laborem? And. IV, 3, 4.
Tantum laborem *capere* ob talem fi-
lium? And. V, 2, 29. Quod nos *ce-*
pere oportet, haec intercipit Eun. I,
1, 35. Te *radit* *capitum* Eun. I, 1,
29. Cibum nonnunquam *capiet* cum
ea. *Capias* tu illius vestem. Cibum
una *capias* Eun. II, 3, 77, 79 et 82.
Consilium volo *capere* una tecum Eun.
III, 5, 66. Negoti si quando odium
ceperat Eun. III, 1, 14. Quid ut ex
ea re tandem *ceperes* commodi? Eun.
III, 5, 25. Quantum et quam verum
laudem *capiet* Parmeno? Eun. V, 4,
3. Tu mihi patronam *capio* Eun. V,
2, 48. Ex meo propinquo rure hoc
capio commodi Eun. V, 5, 1. Omnes
mihi labores fuere quos *cepi* leves
Heant. II, 4, 19. Aedes nostrae vix
capiant, scio Heant. II, 3, 13. Me
cepero arbitrum Heant. III, 1, 91. Nec
rationem *capio* Heant. V, 2, 6. La-
borem inanem ipse *capit* Hec. III,
2, 9. Miseriam omnem ego *capio* A-
delph. V, 4, 22. Te desiderium Athe-
naram *cepisse* saepe Hec. I, 2, 14.
Audiavi *cepisse* odium tui Philome-

nam Hec. II, 1, 22. Qua via *captent*
te illi, eadem ipse *capit*? Hec. I, 1,
16. Quid ego hoc ex inopia nunc *ca-*
piam? Phorm. I, 3, 15. Provinciam
cepisti duram Phorm. I, 2, 23. Ta-
lenta argenti bina statim *capiebat*
Phorm. V, 3, 7. Conveniendi pa-
tris tempus *capere* Phorm. V, 4, 9.
Cape, cedo Phorm. V, 7, 57.

Capitalis) Nova, *capitalia* Adelph.
IV, 7, 5.

Capitulum) O *capitulum* lepidis-
simum Eun. III, 3, 25.

Caprificus) Illic ubi etiam *capri-*
ficus magna est Adelph. IV, 2, 38.

Capto) Quid cum illo consili *cap-*
tet And. I, 1, 43. Quid agant, quidve
captent consili And. II, 4, 1. Qua via
captent te illi, eadem ipse *capit*? Hec.
I, 1, 16. Sermonem *captans* Phorm.
V, 6, 29.

Captus) Vt *captus* servolorum est
Adelph. III, 4, 34.

Caput) Ridiculum *caput* And. II,
2, 34. Illic est huic rei *caput* And.
II, 6, 27. *Capitis* periculum adire
And. IV, 1, 54. Diminuat ego *ca-*
put tuum hodie Eun. IV, 7, 33. Vti-
nam tibi committigari videam sandalio
caput Eun. V, 7, 4. *Capillus* circum
caput reiectus negligenter Heant. II,
3, 47. Non possum pati, quin tibi
caput demulceam Heant. IV, 5, 1.
Non si ex *capite* sis meo natus Heant.
V, 4, 12. Colaphis tuber est totum
caput Adelph. II, 2, 37. *Capite* pro-
num in terram statuerem Adelph. III,
2, 8. Sensit te esse huic rei *caput*
Adelph. IV, 2, 29. *Capiti* atque sa-
tati illorum Hec. III, 1, 54. Suo *ca-*
piti fuit Phorm. III, 2, 6.

Carbo) Tam excoctam reddam,
atque atram, quam *carbo* est Adelph.
V, 3, 63.

Careo) Ain tamen, *careo*? Phorm.
II, 3, 26.

Careo) Tandem non ego tibi *ca-*

racum ? Eun. II, 1, 17. *Carens* patria Heaut. I, 1, 85. Præterquam tui *carendum* quod erat Heaut. II, 4, 20. Mulierem, quæ *careat* culpa ? Hec. IV, 4, 40.

Caria) In *Cariam* est profectus Eun. I, 2, 46. Captam ex *Caria* Heaut. III, 3, 47.

Carnufex) *Carnufex*, quæ loquitur ? And. I, 2, 12. Meus *carnufex* And. IV, 1, 27. Eho, *carnufex* And. V, 2, 11. Os ut sibi distorsit *carnufex* Eun. IV, 4, 3. Nanquam dicet *carnufex* Adelph. III, 3, 9.

Carpus) Vnum quiddid, quod quidem erit bellissimum, *carpum* Adelph. IV, 2, 52.

Carus) Annona *cara* est And. IV, 4, 7. Neque meo cordi esse quemquam *cariorum* Eun. I, 2, 121. Ego quæque una perco, quod mihi est *carius* Eun. II, 1, 5. Amorem difficilissimum et *carissimum* Eun. V, 4, 5. *Parire*, quod sit *carius*, quam ipse est sibi Adelph. I, 1, 14. Solum id est *carum* mihi Adelph. I, 1, 24. Quam sint suavia, et quam *cara* sint Phorm. II, 2, 30.

Casa) Ita fugias, ne præter *casam*, quod sicut Phorm. V, 2, 3.

Catus) Senex confidens, *catus* And. V, 2, 14.

Caudex) *Caudex*, stipes, assinus, plumbeus Heaut. V, 1, 4.

Caveo) Neque tu haud dices tibi non prædictum. *cave* And. I, 2, 34. Verbum unum mihi faxis *cave* And. IV, 4, 14. Quod *cavere* possis, stultum admittere est Eun. IV, 6, 23. Ipsus sibi *cavit* loco Eun. IV, 7, 13. *Cave* sis Eun. IV, 7, 29. Ab istoc tibi *cavendum* intellegi Eun. V, 2, 44. Etiam *caves* ? Heaut. II, 2, 6. *Cave* faxis Heaut. I, 2, 13. Faciet nisi *caveo* Heaut. IV, 4, 8. Etiam taces ? ego *cavebo* Adelph. IV, 2, 12. *Cave* dixeris Adelph. III, 4, 12. Dum

id rescitum ici credit, tantisper *avet* Adelph. I, 1, 45. Ego me scio *evasisse* Hec. III, 5, 20. Hæus tu, *cave* Phorm. II, 3, 51. *Cave* resciscat quæquam Phorm. V, 1, 37.

Causa) Satis vehemens *causa* ad obiurgandum And. I, 1, 123. Vera obiurgandi *causa* And. I, 1, 131. Tandem inventa est *causa* And. IV, 1, 19. Vbi ea *causa* adempta his And. V, 1, 18. *Causa* optuma est And. V, 1, 46. Nec satis ad obiurgandum *causæ* And. I, 1, 5. Quid *causæ* est, quin And. III, 4, 21. Vilam *causam*, saltem ineptam, falsam, iniquam And. I, 5, 22. *Causam* cepit And. I, 3, 8. Multæ sunt *causæ*, quæm obrem cupiam Eun. I, 2, 65. Num parva *causa* est ? Eun. III, 5, 27. *Causam* dicere Eun. prol. 10. *Causam* reperit Eun. III, 3, 6. Aliquam *causam* quaerebat Eun. V, 5, 31. Id *facere* maxime *causa* mea Eun. V, 8, 40. Fingit *causas* Eun. I, 2, 58. Vera *causa* est Heaut. II, 3, 95. Mea *causa causam* hanc iustam esse animum inducite Heaut. prol. 41. Non tam inepte *causa* lætor, quam illius Heaut. IV, 3, 8. Ego liberali illam adsero *causa* manu. Nunc vide, utrum vis, argentum accipere, an *causam* meditari tuam Adelph. II, 1, 40 et 41. Advorsusne illam *causam* dicerem, cui veneram advocatus ? Adelph. IV, 5, 42. Etsi tibi *causa* est de hac re Hec. IV, 4, 3. Postquam ademptam hanc quoque tibi *causam* vides Hec. IV, 4, 58. Alias ut utl possim *causa* hæc integra Hec. I, 2, 5. De tali *causa* Hec. V, 1, 31. Te *causæ* impellebant leves Hec. III, 4, 12. Omnis *causæ* præcidem omnibus Hec. IV, 2, 22. Confinis falsas *causas* ad discordiam Hec. IV, 4, 71. Iustam illam *causam*, facilem, vincibilem, optumam Phor. I, 4, 48. Quam *causam* reperient ? *Causam* tradere adversariis Phorm.

II, 1, 4 et 7. Non *causam* dico, quin. Scrvom hominem *causam* orare leges non sinunt Phorm. II, 1, 48 et 62. Iudicium de eadem *causa* iterum ut reddant tibi. de eadem *causa* his indicium adipiseier Phorm. II, 3, 57 et 59. Nostra *causa* scilicet in nervom potius ibit Phorm. IV, 4, 15. *Causa* est sontica Phorm. IV, 4, 29. Aliquid credito esse *causae* Phorm. V, 6, 35. Vestri honoris *causa* Phorm. V, 7, 35.

Caute) Res omnis *cautius*, ne temere faciam, adcurro Hec. V, 1, 11.

Cautum) *Cautum* et paulatim dabis Heaut. IV, 8, 30.

Cautio) Ne resciscat, *cautio* est And. II, 3, 26. Pisces mihi ne corruptantur, *cautio* est Adelph. III, 3, 67.

Cautus) Vt *cautus* est, ubi nihil opus est Phorm. IV, 5, 3.

Cedo. Verb.) *Cedo*, ut melius dicat Adelph. III, 2, 52.

Cedo. Adverb.) Qui *cedo*? And. I, 1, 123. *Cedo* igitur, quid faciam? And. II, 3, 9. *Cedo* quid iurgabit tecum? And. II, 3, 15. Quid te ergo aliud sollicitat? *cedo* Eun. I, 2, 82. *Cedo* alios Eun. IV, 7, 6. Quid factum est? *cedo* Eun. V, 4, 28. *Cedo* dextram Heaut. III, 1, 84. *Cedo* quid est? Heaut. III, 3, 36. Nomen mulieri *cedo* quod sit Heaut. IV, 1, 49. *Cedo* quemvis arbitrum Adelph. I, 2, 43. Coram ipsam *cedo* Adelph. III, 4, 38. Puerum mihi *cedo*: ego aliam Hec. IV, 4, 86. *Cedo* dum, en unquam audisti? Phorm. II, 2, 15. Quod fers, *cedo* Phorm. V, 6, 17. Quin tu mihi argentum *cedo*. P. Immo vero uxorem tu *cedo* Phorm. V, 7, 42 et 43. Cape, *cedo* Phorm. V, 7, 17.

Celer) Nisi consilium *celere* repereris Phorm. I, 4, 1.

Cella) Me in *cellum* aliquam cum

illa concludam Adelph. IV, 2, 13.

Cellula) Cam in *cellulam* ad te patris penam omnem congerebam elanculum Eun. II, 3, 19.

Celo) Bene dissimulatum amorem et *celatum* indicat Aod. I, 1, 105. Vos *celari*, quod nunc dicam And. III, 4, 6. Vbi ubi est, diu *celari* non potest Eun. II, 3, 3. *Celam* tam insperatum gaudium? Heaut. III, 1, 5. *Celabitur* itidem, ut *celata* adhuc est Heaut. IV, 3, 20. Ea ne me *celat*, consuefeci situm Adelph. I, 1, 29. Haud ita decet, *celare* te inas Hec. II, 2, 11. Nescio quod magnum, matrem me *celas* Hec. III, 1, 40. Te utque alios partum ut *celaret* animum Hec. III, 3, 24. Vereor, ne orata nostra nequeat *celare* Hec. IV, 1, 61. Nunc hoc *celatos* tam diu? Hec. IV, 4, 23.

Censen) Tu si hic sis, aliter *censes* And. II, 1, 10. *Censen* me verbum potuisse alium proloqui? Aod. I, 5, 21. Dari tibi verba *censes* falso And. III, 2, 25. Ego rursus ibo, atque ibi manebo. Pa. *Censeo* Eun. II, 1, 11. Quid faciendum *censes*? Eun. IV, 4, 53. Recte dicit, *censeo* Heaut. III, 3, 27. *Censen* vero? Eun. III, 3, 30. Aequom esse *censent* Heaut. II, 1, 2. Animum advertunt graviter, quae non *censeas* Heaut. III, 3, 9. Quid te futurum *censes*? Heaut. III, 1, 53. Rem quam videras, *censeas* Heaut. V, 3, 21. *Censen* hominem me esse? Adelph. IV, 2, 40. Haud aliter *censeo* Adelph. V, 8, 5. Adeo me esse pervicacem *censes*? Hec. IV, 1, 32. Ego amplius deliberandum *censeo* Phorm. II, 4, 17.

Centies) Vt nihil credas intelligere, nisi idem dictum est *centies* Heaut. V, 1, 8.

Centurio) Vbi *centurio* est Sanga? Eun. IV, 7, 6.

Cerebrum) Vt *cerebro* dispergat

viam Adelp. III, 2, 19. Diminuetur tibi quidem iam *cerebrum* Adelp. IV, 2, 32. An tibi iam mavis *cerebrum* dispergami hic? Adelp. V, 2, 7.

Ceres) Sine *Cerere* et *Libero* friget *Venus* Eun. IV, 5, 6.

Cerno) Vt consuetum facite amorem *cerneres* And. I, 1, 108. Si satis *cerno* Adelp. III, 3, 85.

Certatio) Nunquam vidi iniquis *certationem* comparatam Adelp. II, 4.

Certe) *Certe* captus est And. I, 1, 55. *Heracle certe* And. II, 2, 10. *Molestus certe* ei fuero And. IV, 1, 17. *Certe* pol. Eun. IV, 5, 5. At *certe* ut hinc concubus *Heaut.* III, 3, 11. *Certe* sic erit *Heaut.* V, 3, 12. *Estne hic ipse*, de quo agebam? et *certe* is est *Adel.* I, 1, 53. *Simulare certe* est hominis Adelp. IV, 7, 16. *Certen?* *Pa.* *Certe* *Hec.* V, 4, 2. *Certe* *aedepol.* *Phorm.* V, 1, 8.

Certo, verb.) *Benedictis* si *certus* set, *audisset* bene *Phorm.* prol. 21.

Certo, adverb.) *Hoc certo* scio And. V, 4, 26. *Certo* comperi Eun. V, 1, 99. *Satis certo* scio *Heaut.* I, 1, 19. Vt opiner: et *certo* scio Adelp. IV, 5, 14. *Certo* decrevi *Hec.* IV, 2, 10.

Certus) *Omnia* experiri *certum*'st And. II, 1, 11. Nec quid agam *certum*'st And. I, 3, 4. *Hic reddes omnia*, quae nunc sunt *certa* ei *consilia*, incerta ut sient And. II, 3, 16. *Ita facere certum*'st *Ean.* I, 2, 108. Si *certum*'st *facere*, *facias* Eun. II, 3, 97. Arbitror: *certum* non *scimas* Eun. I, 2, 31. *Sati hoc certum*'st? *G.* *Certum*'st Adelp. III, 2, 31. Nec quidquam *certi* respondes mihi? *Hec.* IV, 4, 84. *Vide* ut mihi haec *certa* et clara attuleris *Hec.* V, 4, 1. *Quantum* potest, me *certiorem* face. *Phorm.* IV, 3, 69.

Cerva) *Cervum* videre *sagere*, et *solari* canes *Phorm.* prol. 7.

Cervix) *Inversa* verba, *evarsas cervices* *Heaut.* II, 3, 131.

Cesso) *Cessas* adloqui? And. II, 2, 6. *Cesso* adloqui And. V, 2, 4. *Quid stas? quid cessas?* And. V, 6, 15. *Paulum si cessassem*, domi non offendissem Eun. IV, 4, 5. *Odiosus cessas?* Eun. IV, 6, 16. *Cesso* hunc adoriri? *Heaut.* IV, 5, 9. *Odiosus cessat* Adelp. IV, 2, 49. Sed cur *cessas?* Adelp. IV, 5, 69. *Cessatum* usque adhuc est Adelp. IV, 4, 23. Vt olim te ostendisti, nihil *cessavisti* eodem esse usque adhuc *Hec.* V, 1, 29. *Contumelias* nunquam *cessavit* dicere *Phorm.* II, 3, 30.

Cetarius) *Cetarii*, *lanii*, *coqui*, *futores*, *piscatores* Eun. II, 2, 26.

Ceteri) *Lamentari* praeter *ceteras* visa. *Formae* praeter *ceteras* honesta et liberali And. I, 1, 94 et 95. *Horum* ille nihil egregie praeter *cetera* studebat And. I, 1, 32. *Sua* causa excludi *ceteros* Eun. III, 2, 28. *Patriam*, et signa *cetera* Eun. I, 2, 32. *Nolim ceterarum* rerum te socordem eodem modo Adelp. IV, 5, 61. Cum ego vos curis solvi *ceteris* *Hec.* III, 1, 33. Tu conicito *ceterum* *Phorm.* I, 3, 14.

Ceterum) *Ceterum* de exclusiona verbum nullum Eun. I, 2, 7. *Ceterum* idem hoc aut melius tunc invenisses Eun. III, 1, 62. *Ceterum*, placet tibi factum? Adelp. IV, 7, 18. *Ceterum* de reducenda id facias, quod in rem sit tuum *Hec.* III, 3, 31. *Ceterum* posthac si quidquam, nihil precor *Phorm.* I, 2, 91.

Chaerea) *Hic saepicula* nominatur in *Euncho*.

Charinus) *Andriae* persona est. *Quam villam* demonstravit *Charinus?* IV, 4, 10.

Chremes) *Andriae*, *Eunuchi*, *Hemiontimorumeni*, et *Phormionis* persona.

Chrysis) Huius mentio est And. I, 1; et I, 5. Quis heri *Chrysidem* habuit? And. I, 1, 58.

Cibus) Viden otium et *cibus* quid facit alienus Eun. II, 2, 34. Deducunt *cibum*. *Cibum* nonnunquam capiet cum ea. *Cibum* una capias Eun. II, 2, 22, 76 et 81. E flamma petere te *cibum* posse arbitror Eun. III, 2, 38. Avidae *cibi* Euc. V, 4, 16. Vnde mi petcrem *cibum* Heaut. V, 2, 25.

Cicatrix) Neque pugnas narrat, neque *cicatrices* suas ostendit Eun. III, 2, 29.

Cilicia) Iter illi in Lemnum ot esset, nostro in *Ciliciam* Phorm. I, 2, 16.

Circum) Quae *circum* illam essent Eun. III, 5, 33. Capillus *circum* caput reiectus Heaut. II, 3, 49.

Circumcurso) Hac illac *circumcurra* Heaut. III, 2, 1.

Circumeco) Faciens indignum, sic *circumiri* Phorm. IV, 3, 9.

Circumitio) Nihil *circumitione* usus est And. I, 2, 31.

Circumspecto) Nescio quid *circumspectat* Eun. II, 2, 60. Simulalia *circumspecto*, satine explorata sint Eun. III, 5, 45.

Circumspicio) Escendo in quendam excelsum locum. *Circumspicio* And. II, 2, 20. Nunquid *circumspexi*? Adelph. IV, 5, 55.

Circumvallo) Tot res repente *circumvallant*, unde emergi non potest Adelph. III, 2, 4.

Circumvenio) Ne cum *circumven-* tum inique iniqui irideant Hec. alt. prol. 46.

Cistella) *Cistellam* domo effer cum monumentis Eun. IV, 6, 13.

Citharistria) Quondam nactus est puellulam *citharistriam*. Quid paedagogus ille qui *citharistriam*? Phor. I, 2, 32 et 94.

Cito) Abi *cito*, et suspende te And. I, 5, 20. Hui, tam *cito*? And. III, 1, 16. Quam *cito*? Eun. I, 2, 98. Haud *cito* mali quid ortum ex hoc sit publice Adelph. III, 3, 89. *Cito* ab eo haec ira abscedet Hec. V, 2, 15. Tacitus *citius* audies Eun. III, 5, 25.

Civis) *Civem* Atticam esse hanc And. I, 3, 16. Illam hinc *civem* esse sicut And. V, 1, 14. Propter *civium* morem atque legem And. V, 3, 8. *Civem* inventam gaudere And. V, 4, 36. Virginem vitare *civem*? Eun. V, 2, 19. Hoc peccatum in virginem est *civem* Adelph. IV, 7, 8. Ne illius modi iam magna nobis *civium* paenuria est Adelph. III, 3, 87. Hospites, tum *civis* Phorm. II, 2, 14. Ne quid *civis* turpe in se admitteret Phorm. II, 3, 68.

Civitas) In quo *civitate* tandem te arbitrare vivere? Adelph. IV, 5, 51.

Clam) Nec *clam* te est And. I, 5, 52. Amavit: tum id *clam* And. II, 6, 13. Vel vi, vel *clam*, vel praecario Eun. II, 3, 28. *Clam* te subdusti mihi Eun. IV, 7, 25. Haec *clam* me omnis Heaut. I, 1, 46. Sperat fore *clam* Adelph. I, 1, 46. Haud *clam* me est Hec. III, 4, 10. Non *clam* me haberet, quod *classe* intelligo Hec. IV, 4, 35. Peperit uxor *clam* Hec. V, 2, 15.

Clamito) Quid *clamitas*? And. IV, 4, 28. *Clamitans*: indignum facinus And. I, 1, 117.

Clamo) Illis quae sunt intus *clamo* de via And. III, 2, 11. Veoit ad me saepe *clamans*. Quid agis, Micio? Adelph. I, 2, 11. *Clamant* omnes indignissime factum esse Adelph. I, 2, 11. Non *clamas*? non inanis? Adelph. IV, 7, 9. Quid agam? quid *clamen*? aut querar? Adelph. V, 3, 3. Tumultuantur, *clament* Hec. alt. prol. 33. Ne *clama* Phorm. IV, 3, 59.

Clamor) *Clamore* shammo Heaut. prol. 40. *Clamor* mulierum Hec. alt. prol. 26. Pro Iuppiter, *clamorem* audia Hec. III, 1, 37.

Clanculum) Penem omnem congereham *clanculum* Eun. II, 3, 18. Mordere *clanculum* Eun. III, 1, 21. Venisse *clanculum* Eun. III, 5, 41. Specto per flabellum *clanculum* Eun. III, 5, 54. Agere inter in *clanculum* Heaut. III, 1, 63. Alii *clanculum* patres quo faciunt Adelp. I, 1, 27. Cum eius consuevit matre *clanculum* Phorm. V, 6, 33.

Clare) Quia dicis *clare* Adelp. IV, 4, 15.

Clarus) Vide, ut mihi haec certa et *clara* attuleris Hec. V, 4, 1.

Clemens) Iusta et *clemens* fuerit servitus And. I, 1, 9. *Clementem* vitam urbanam, atque otium sequutus sum Adelp. I, 1, 17. *Clemens*, placidus Adelp. V, 4, 10. Animo benigno in illum et *clementi* sui Hec. III, 5, 22.

Clementia) Facilitate nihil esse homini melius, neque *clementia* Adelp. V, 4, 7.

Client) *Clientis*; amicus, hospes, nemo est vobis? Adelp. IV, 1, 13.

Clientela) Tuis se patris commendavit: in *clientelam* et fidem nobis dedit se Eun. V, 8, 9.

Clinia) Erras, si id credis, et me ignoras, *Clinia* Heaut. I, 1, 53. Eiusdem personae multa est in hac fabula mentio.

Clitipho) Et haec Hesutontimorumeni personae est.

Clivos) *Clivos* deorsum versum est Adelp. IV, 2, 36.

Coëmo) *Coëmisse* hinc quae illuc veheres multa Adelp. II, 2, 17.

Coena) In *coenam* seni And. II, 2, 32. Quem vocabo ad *coenam*? And. II, 6, 22. Rogare ad *coenam* ut veniat Eun. II, 2, 35. Eam is ergo

ad *coenam* Eun. III, 2, 6. *Coenam* apparare Heaut. I, 1, 74. Abduxi ad *coenam* Heaut. I, 2, 9. Nubis *coenam* quid siet Heaut. I, 2, 37. Vnam ei *coenam* atque eius comitibus dedi Heaut. III, 1, 46. Non rediit a *coena* Adelp. I, 1, 1. Me ad *coenam* voca N. Pol vero voco Phorm. V, 8, 64.

Coeno) Symbolam dedit, *coenavit* And. I, 1, 62. Cum amatore cum *coenasti*, liguriunt Eun. V, 4, 14.

Coëo) Heri aliquot adolescentuli *coëus* in Piraeo Eun. III, 4, 1.

Coepi) Amare *coepi* Eun. III, 5, 20. *Coepi* egomet mecum cogitare Eun. IV, 2, 1. Si quidquam hodie hic turbas *coeperis* Eun. IV, 7, 30. Eius filiam ille amare *coepit* virginem. *Coepi* non humanitas traelare. Vbi video, haec *coepi* cogitare Heaut. I, 1, 45, 47 et 76. Hoc quod *coepi*, primum enarrem Heaut. II, 3, 32. Video non licere, ut *coeperam*, hoc pertendere Heaut. V, 5, 9. Sex mensibus prius olfecissem, quam ille quidquam *coeperet*? Adelp. III, 3, 43. Pergna quo *coepi* hoc iter Hec. I, 2, 119.

Coepio) Quid *coepas*, Thraso? Eun. V, 7, 1. Quid hic *coepas*? Heaut. IV, 4, 12; Phorm. IV, 3, 21.

Cogito) Sic *cogitabam* And. I, 1, 84. Vt ne esset spatium *cogitandi* And. I, 2, 11. Quid agam, *cogito* And. II, 2, 21. Neque quid me ores, *cogitas*: nam si *cogites*, remittas And. V, 1, 7 et 8. Quod nunc tote tecum iratus *cogitas* Eun. I, 1, 19. Profecto quanto magis magisque *cogito* Eun. III, 3, 1. Etiam atque etiam hoc *cogita* Eun. I, 1, 11. Non enim *cogitaras* Eun. III, 1, 62. *Coepi* egomet mecum aliam rem ex alia *cogitare* Eun. IV, 2, 7. *Coepi* mecum *cogitare* Eun. IV, 2, 8. Hunc tu in aedis *cogitas* recipere posthac? Eun. V, 2, 59. Immo hoc *cogiteto* Eun;

IV, 6, 21. Cogita modo Eun. V, 8, 43. Quid nunc facere cogitis? Heaut. III, 3, 36. Quia non rediit filius, quae cogito? Adelph. I, 1, 10. Cogito id quod res est Adelph. II, 1, 52. Vbi illum quaeram, cogito Adelph. IV, 2, 30. Quae in animo cogitat Adelph. I, 1, 5. Hoc tu facito cum animo cogites Adelph. III, 4, 55. Quae hoc facito tecum cogites Adelph. V, 3, 22. Haec si voles in animo vere cogitare Adelph. V, 3, 32. Ita sum incitatus, animum ut nequeam ad cogitandum instituire. Non potuit cogitata proloqui Phorm. II, 1, 10 et 53.

Cognata) Amicas te et cognatas deserere nolo Hec. IV, 2, 16. Cedo qui est cognata? Phorm. II, 3, 51. Negat Phanium esse hanc sibi cognatam Demipho? Hanc Demipho negat esse cognatam? Phorm. II, 3, 5 et 6. Cavo ne in cognatam pecces Phorm. V, 3, 20.

Cognatus) Inopia et cognatorum negligentia coacta And. I, 1, 44. Is mihi cognatus fuit Aud. V, 4, 23. Ille hic neminem, neque notum, neque cognatum Eun. I, 2, 68. Amicos, genus, cognatos, divitias Hec. I, 2, 20. Hegio est his cognatus proximus Adelph. V, 8, 24. Nequo illi benevolens, neque notus, neque cognatus Phorm. I, 2, 48.

Cognitio) De cognitione ut certum sciam Eun. V, 3, 12. Inde est cognitio facta Hec. V, 3, 33.

Cognosco) Rem cognoscite And. prol. 24. Tandem cognosti qui siem? And. III, 4, 7. Utilitatem in ea re faciam ut cognoscas meam Eun. II, 3, 18. Aequum est vos cognoscere, atque ignorare Eun. prol. 42. Mature ut cum cognovisti, perpetuo odesit Eun. V, 4, 11. Et cognoscendi habitat peccati locus Hec. II, 1, 6. Alias cognovisti eis: quae hanc noscite Hec. prol. 8. Vbi sunt cognitas, placitae sunt Hec. ult. prol. 12.

Cogo) Coactum egestate ingenium And. I, 5, 40. Si nolit, quin eum merito possim cogere And. III, 2, 51. Tu coactus tua voluntate es Aud. IV, 1, 34. Coactus legibus tam uxorem ducet Aud. IV, 4, 41. Iubeo, cogo, atque impeto Eun. II, 3, 98. Quasi talenta ad quindecim coegi Hec. I, 1, 94. In angustum oppido nunc mene coguntur copiae Hec. IV, 2, 2. Malo coactus, qui suum officium facit Adelph. I, 1, 44. Quod vos vis cogit, id voluntate impetret Adelph. III, 4, 44. Huic leges cogunt vubere hanc Adelph. IV, 5, 18. Filium cogom Adelph. V, 3, 65. Vi corpi cogere Hec. II, 2, 26. Invitus feci; lex cogit Phorm. II, 1, 6. Etiam idue lex cogit? Phorm. II, 1, 8. Vi coactum te esse, invitum, lege, iudicium Phorm. I, 4, 36.

Cohaereo) Non cohaerent And. II, 2, 24.

Cohibeo) Aetas, metus, cohibebant And. I, 1, 27. Non te cohibes? Heaut. V, 1, 46.

Coitio) Prima coitio est acerrima Phorm. II, 2, 32.

Colaphus) Homini misero plus quingentos colaphos infregit mihi Adelph. I, 1, 45. Colaphus tuber est totum caput Adelph. II, 2, 37.

Colax) Colacem esse nempe, Planti veterem fabulam Eun. prol. 25. Colax Menandri est: in ea est parasitus colox Eun. prol. 30.

Colligo) Meridie ipso faciam ut stipulam colligat Adelph. V, 3, 62.

Colo) Dum ille vitam illum colat inopem Heaut. I, 1, 84. Nos amatores colunt Phorm. II, 4, 9. Nos colunt maxime Adelph. III, 2, 54. Colere, adinvare, adiungere Adelph. V, 8, 4. Quod potero faciam, tamen ut pietatem colam Hec. III, 4, 33. Agrum de nostro patre colendum habebat Phor. II, 3, 18.

.Color) Nannam eius color pudoris

signum usquam indicat? And. V, 3, 7. Qui color, qui uitor vestitus? Eun. II, 2, 11. Color verus Eun. II, 3, 27. Colore stellionis Eun. IV, 4, 22.

Columen) *Columen* vero familiae Phorm. II, 1, 57.

Comedo) Huc *comedendum* et ebibendum vobis propino Eun. V, 8, 57. Quid *comedent*? quid ebibent? Heaut. II, 3, 14.

Comes) *Comites* sequuti scilicet sunt virgines Eun. II, 3, 55. Vnam ei coenam atque eius *comitibus* dedi Heaut. III, 1, 46. *Comitum* conventus Hec. alt. prol. 27. Sive *comita* Hec. V, 3, 25.

Comis) *Vsa* sum benigno et lepido et *comi* Hec. V, 3, 39. Quemquam tam animo *comi* et leni putas? Heaut. V, 1, 39.

Comissator) *Edepol comissatorem* haud sane commodum Adelp. V, 2, 8.

Comissor) Phaedriam iutromittamus *comissatum* Eun. III, 1, 52.

Comiter) Quid me dudum adiurit *comiter* Phorm. III, 3, 4.

Commemini) Sic *commemineram* Eun. III, 5, 16. Si satis *commemini* Phorm. III, 2, 38.

Commemorabilis) Non sit, sine periculo facinus magnum et *commemorabile* Heaut. II, 3, 73.

Commemoratio) *Istaec commemoratio* quasi exprobratio est And. I, 1, 15.

Commemoro) Quid *commemorem* primum? Eun. V, 8, 14. Cui dem, quamohrem dem, *commemorabo* Ph. IV, 5, 3. Quid ego nunc *commemorem* singulatim? Phorm. V, 8, 42.

Commendo. Commendo) *Commendat* virginem mihi Eun. III, 5, 29. Ego me tuo *commendo* et committo fidei Eun. V, 2, 47. Ille tibi moricus nos *commendavit* Ad. III, 4, 11.

Commentum) *Ipsius commentum* placet And. I, 3, 20.

Commeo) Huc raro in urbem *commeat* Hec. I, 2, 100.

Commereo. Commereo) Quid *commerui* aut peccavi? And. I, 1, 112. Nunquam sciens *commerui* Hec. IV, 2, 4. Nullam de his rebus culpam *commeruit* tua Hec. IV, 4, 9. Arbitrabitur *commeruisse* culpam Phorm. I, 4, 28.

Commereor) Nunquam quidquam erga me *commerita* est, quod nollem Hec. III, 5, 36.

Commeto) *Commeteret* ad mulierculam Heaut. III, 1, 35.

Commigro) Ex Andro *commigravit* hac viciniae And. I, 1, 43. Neque enim diu huc *commigravit* Ad. IV, 5, 15.

Commisecor) Quid agam? aut quid *commisecor*? Heaut. IV, 2, 7. Huiusmodi mihi res semper *commisecere* Heaut. IV, 6, 8.

Commitigo) Utinam tibi *commitigari* videam sandalio caput Eun. V, 7, 4.

Committo) Cui *committas* primo partu mulierem And. I, 4, 3. Se *commisurum* mihi gnatum suum uxorem And. I, 5, 6. Sevo'u fortunas meas me *commisissus* futuri? And. III, 5, 3. Ovem lupo *commisi* Eun. V, 1, 16. Ego me tuae *commendo* et *committo* fidei Eun. V, 2, 57. Eis *commisit* et credidi Heaut. V, 1, 13. Non *committet* hodie unquam, iterum ut vapulet Ad. II, 1, 5. Ut tergum mentis tuam in fidem *committam* Hec. I, 2, 34. Qui illum dixerunt dignum, suos cui liberos *commisissent* Hec. II, 1, 15.

Commode) Non sat *commode* divisa sunt temporibus tibi haec And. III, 1, 17. Quantum ille potuit cogitare *commode* Heaut. prol. 14. Si quis recte aut *commode* tractaret Hec. I, 1, 100. Nunquam *commodius* crum audiui loqui Hec. III, 2, 48. Cuiquam acque au-

disti *commode* quidquam evenisse? Heut. IV, 3, 7. Haud opinor *commode* finem statuuisse orationi Hec. I, 2, 20. Nunquam tam dices *commode* Hec. I, 2, 35.

Commoditas) Quot *commoditates*, vide And. III, 3, 37. Magnum mihi iniicit sua *commoditate* curam Ad. IV, 5, 76. Quantis *commoditatibus* hunc onerastis diem? Phorm. V, 6, 7.

Commodo) Quid queam, illi ut *commodem* Hec. V, 1, 33.

Commodum. Adverb.) Illa sese interea *commodum* hoc advorterat Eun. II, 3, 52. Id cum hoc agebam *commodum* Phorm. IV, 3, 9.

Commodus) Plus mali quam *commodi* And. III, 3, 25. Nolo tibi ullum *commodum* intercludier And. III, 3, 41. Ex *incommodis* alterius sua ut comparent *commoda* And. IV, 1, 4. Na quod: vestrum remorer *commodum* And. IV, 3, 14. Tu illis fruire *commodis* Eun. II, 3, 81. Quid tu ex ea re tandem capere *commodi*? Eun. III, 5, 25. Cui tam subito tot contigerint *commoda* Eun. V, 8, 3. Quam maxime servire vestris *commodis* Heut. prol. 50. Vt ex illius *commodo* meum compararem *commodum* Heut. II, 4, 17. Quine omnia sibi postulat esse pae meo *commodo* Ad. II, 3, 9. Sine labore patria potitur *commoda* Ad. V, 4, 17. Me pietas matris potius *commodum* suadet sequi Hec. III, 5, 31. Matris servo *commodis* Hec. III, 5, 45. Multa ex quo fuerint *commoda*, eius *incommoda* sequum' et ferre Hec. V, 3, 42. *Commodiorem* hominem, advenum, tempus, non vidi And. V, 2, 3. Si id non *commodum* est Eun. III, 4, 49. Mulier *commoda* et faceta Heut. III, 2, 10. Commissatorem haud sane *commodum* Ad. V, 2, 8. Hoc et vobis et meae *commodum* famae arhitrur Hec. IV, 2, 9. Quod *commodas* res attuli? Hec. V, 3, 19. Exsequias

Chremeti quibus est *commodum* ire, hem tempus est Phorm. V, 8, 37.

Commoneo) *Commoneat*, ut servem fidem And. I, 5, 45. Aliorum exempla *commonent* Aud. IV, 5, 17.

Commonstro) Parentis meos ut *commonstres* mihi Heut. V, 4, 4. Hominem *commonstrarier* mihi istum volo Phorm. II, 1, 75.

Commorientes) *Commorientes* fecit Plautus fabulum Ad. prol. 7.

Commoror) Quid illic tam diu quiesco *commorabare*? Phorm. IV, 1, 7.

Commoveo) Neque *commovetur* animus in ea re lumen Aud. I, 1, 67. *Commoveat*, neque *commoneat*, ut servem fidem And. I, 5, 45. *Commovi* And. II, 5, 25. *Acimus commotus* metu And. V, 4, 34. Iam to *commotum* reddam And. V, 2, 23. In hac *commotus* sum Eun. III, 5, 19. Dormiunt: pol ego istos *commovebo* Heut. IV, 4, 8. Quidam ille *commotus* reuit? Phorm. I, 4, 6. *Commorat* omnes nos Phorm. I, 2, 51.

Communico) Nonne prius *communicatum* oportuit? And. I, 5, 4.

Communis) Id oro te, in *commune* ut coosulus And. III, 3, 16. Pernicies *communis* adolescentium Ad. II, 1, 34. *Communis* corrumpela nostrum liberum Ad. V, 3, 7. *Communia* esse amicorum inter se omnia Ad. V, 3, 18. Vitium *commune* omnium est Ad. V, 8, 30. *Communia* omnium quae sunt patrum Hec. I, 2, 42. *Communia* esse haec Phorm. I, 1, 15.

Commuto) Nunquam tecum *commutaturum* patrem unum esse verbum And. II, 4, 7. *Commuto* locum Eun. V, 5, 3. Tria non *commutabitis* verba hodie inter vos Phorm. IV, 3, 33.

Comoedia) Quas facies de iotegra *comoedias* And. prol. 26. Ex iotegra Graeca integram *comoediam* hodie sum acturus Heut. prol. 4. Synapthoercontes Diphili *comoedia* et Adel. prol.

6. Placet haud fieri itidem ut in comœdiis Hec. V, 4, 26. Epidicæzomenen quam vocant comœdiam Graece Phorm. prol. 26.

Comparo. Comparo) Ex incommodis alterius sua ut *comparent* comoda And. IV, 1, 4. An potius ita me *comparem* Eun. I, 2. Quod donum dono huic contra *comparat* Eun. II, 3, 64. Ne *comparandus* hic quidem ad illum est Eun. IV, 4, 14. Vt ex illius comodo meum *compararem* comodum Heaut. II, 4, 18. Quae opus sunt *comparat* Heaut. IV, 8, 14. Ita *comparatam* esse hominum naturam o-mnium Heaut. III, 1, 94. Nunquam vidi iniquius certationem *comparatam* Ad. II, 2, 4. Quam inique *comparatam* est Phorm. I, 1, 7.

Compedes) Habendum *compedes* Phorm. II, 1, 9.

Comperio. or) *Comperiebam* nihil ad Pamphilum quidquam attingere And. I, 1, 63. De amore hoc *comperit* And. I, 3, 6. Dum ne ab hoc me falli *comperiar* And. V, 3, 31. Atqui certo *comperi* Eun. V, 1, 9. Vbi *comperi*, ex iis Heaut. I, 1, 70.

Complacet) Postquam me amare dixi, *complacita* est tibi And. IV, 1, 21. Eius sibi *complacitam* formam Heaut. IV, 5, 24.

Complector) Mediam mulierem *complectitur* And. I, 1, 106.

Complures) Emptae mulieres *complures* Ad. II, 2, 22. Vbi illic dies *compluris* Hec. I, 2, 110. *Compluris* menses Phorm. III, 2, 35. Nova *compluria* Phorm. IV, 3, 6.

Complusculus) Hos dies *complusculus* bene conveniebat inter eas Hec. I, 2, 102.

Compono) Nec magis *compositum* quidquam Eun. V, 4, 13. Res *composita* est Ad. IV, 7, 17. *Coponi* potis gratia est Hec. III, 5, 19. *Compone* quae tecum simul ferantur Hec. IV, 3, 5.

Inter nos haec potius cum bona ut *componantur* gratia, quam cum mala Phorm. IV, 3, 17.

Compos) Vix sum *compos* animi Adelph. III, 2, 12.

Composito) *Composito* factum est Phorm. V, 1, 29.

Comprecor. Conprecor) Deos *conprecare*. Tu deos potius *conprecare* Ad. IV, 5, 65 et 70.

Comprehendo) *Comprehendi* tube, quantum potest Eun. V, 1, 20. Hunc pro moechno postea *comprehendere* constrinxere Eun. V, 5, 23.

Comprimo. Comprimo) At tu tibi istas posthaec *comprimito* manus Heaut. III, 3, 29. Cum *compressa* est gnata Hec. IV, 1, 57. Se fatetur nescio quam *compressisse* Hec. V, 3, 30. Animam *compressi* Phorm. V, 6, 28.

Comprobo) Beneficium verbis initum re *comprobes* And. V, 1, 5.

Conatus) Magno iam conatu magnus nugas dixerit Heaut. IV, 1, 8.

Concalesco) *Concaluit*: quid vis? Heaut. II, 3, 108.

Concedo. Largior) Faciam ut tibi *concedam*. Haud tibi hoc *concedo* Hec. II, 2, 3, et 16. Nunquamne hodie *concedes* mihi? Phorm. V, 3, 22.

Concedo. Abeo) Biduum saltem ut *concedas* solum. *Concedam* hinc intro Eun. I, 2, 102 et 126. *Concede* istae paululum Eun. IV, 4, 39. Huc *concessero* Heaut. I, 1, 122. Illic *concedas* aliquo ab ore eorum Heaut. III, 3, 11. Si nunc de tuo iure *concessisses* paululum Ad. II, 2, 9. Quando esse indignam sese deputat, matri meae quae *concedat* Hec. III, 5, 27. Tempus est *concedere* Hec. IV, 2, 21. Se *concessuram* ex aedibus Hec. IV, 4, 57.

Concerto) Te audio nescio quid *concertasse* cum ero Adelph. II, 2, 3.

Conicio) Quantas turbas *coniciſ* Heaut. V, 2, 17. Vnum aliquod ver-

hum inter eas iram hanc concivissa
Hec. III, 1, 33.

Concilio) Prodi mala conciliate Eun.
IV, 4, 2. Vt pacem conciliem Heaut.
V, 5, 2.

Conclamo) Iam conclamatum est Eunu.
II, 3, 57.

Conclave) Virgo in conclavi sedet
Eun. III, 5, 35. Vltimis conclave in
aedihas Heaut. V, 1, 29.

Concludo) Vt ab illa excludar, huc
concludar Aud. II, 3, 12. Illum aliquo
conclusissem Eunu. IV, 3, 25. Tot res,
tantas, tam opportune in unum con-
cludit diem Eunu. V, 8, 17. Ma in cel-
lam aliquam cum illa concludam Ad.
IV, 2, 13. Tot me nunc rebus mise-
rum concludit pater Hec. IV, 4, 8. Con-
clusam hic habeo uxorem sacram Ph.
V, 1, 17.

Concordo) Si concordabis eum illa
Phorm. II, 4, 86.

Concoro) Credo ea gratia concordet
magis fore Hec. IV, 3, 11.

Concrepo) Concrepuit hinc a Gly-
cerio ostium Aud. IV, 1, 58.

Concubo) Tecum post duobus con-
cubuisse eam mensihus Hec. III, 3,
33.

Concurre) Multa concurrunt simul
Aud. III, 2, 31. Concurrunt laeti
mihi obviam Eun. II, 2, 25. Concur-
runt multa Heaut. II, 2, 3. Tot con-
currunt verisimilia Ad. IV, 4, 19.

Concussio) Qui templa coeli summa
sonitu concussit Eun. III, 5, 43.

Condecoro) Potestas condecorandi
ludos scenicos Hec. alt. prol. 37.

Conditio) Accipit conditionem And.
I, 1, 52. Harum duarum conditionum
nunc utram malia vide Heaut. II, 3,
85. Quae vobis placita est, conditio
datur Hec. II, 1, 44. Hanc conditio-
nem si cui tulero extrario Phorm. IV,
1, 13.

Con dono) Habeo alia multa, nunc
quae condonabitur Eun. prol. 17. Ar-

gentum quod habes condonamus te
Phorm. V, 7, 54.

Conduco) Navem conductam Adel.
II, 2, 17.

Conduco) Quod bene promeritis
fueris, conduplicaverit Phorm. III, 2,
31.

Confabular) Si quando ad eam ac-
cesserat confabulatum Hec. I, 2, 107.

Confero) Ne post excessum culpam
in me Eun. II, 3, 97. Fructum, ne quan-
do tu alio conferas Eun. III, 1, 60.
Verba si ad rem conferentur Eun. IV,
6, 4. Illi suum animum alio conferunt
Heaut. II, 4, 10. Conferunt consilia
ad adolescentes Heaut. III, 1, 64. Si
conferendum exemplum est Adelph. I,
2, 14. Si omnia omnes sua consilia
conferant Adelph. III, 2, 1.

Conficio) Animum lassus cura con-
fectus stupet Aud. II, 1, 4. Mihi con-
fecit sollicitudinea. Ex unis geminas
mihi conficies nuptias And. IV, 1, 26
et 50. Amorem eum confeci sine mo-
lestia Eun. V, 4, 6. Conficiam facilius
quod volo Heaut. IV, 5, 55. Vt hodie
conficerentur nuptiae Heaut. V, 1, 22.
Pacem in lege conficiet suas Heaut. V,
2, 45. Aliquid gnato conficies mali
Heaut. V, 5, 1. Dormienti haec tibi
confecturos deos? Adelph. IV, 5, 59.
Bonus confectus nuptias Phorm. II, 1,
28. Pauillulum aumorum: id ut
conficerem, confeci Phorm. I, 1, 4. Vna
mihi res conficiunda. Ne conficere cre-
dant argentum suum Phorm. V, 5, 3
et 11.

Confidens) Ellum, confidens, entus
And. V, 2, 14. Homo confidens Ph.
I, 2, 73.

Confidenter) In qua re nunc tam
confidenter restas Heaut. V, 3, 7.

Confidentia) O ingentem confiden-
tiam And. V, 3, 5. Quae eius confi-
dentia est? Eun. V, 1, 23.

Confido) Salvum adfuturum esse
hic confido propediem Heaut. I, 1, 108.

Vt *confidam* fore ita ut volumus Ad. V, 3, 40.

Confingo) Lacrumae *confictae* dolis Aod. III, 3, 29. Omois haec *confingam* Phorm. I, 1, 81.

Confio) Spero *confore* Aod. I, 1, 108.

Confiteor) Hoc *confiteor* iure mihi obtigisse Aud. III, 5, 1. Quod ambo *confiteamini* sine periculo esse Heaut. II, 3, 97. *Confitere*. Ego'n *confitear*? Heaut. V, 3, 13 et 14. Orat, *confiteatur*, purgat Phorm. V, 8, 46.

Conflicto) Cum huiusmodi ut *conflictures* malo Phorm. III, 2, 20.

Conflictor) Qui cum iugulis *conflicatur* eiusmodi Aud. I, 1, 66.

Conflo) Magna familiaritas *constat* est Eun. V, 2, 35.

Confugio) Neque te eo onne *confugies*: quid mea? Heaut. IV, 5, 45. Nunc huc *confugit* Hec. III, 3, 24. Memioi, nocte prima *confugere* anhelantem domum Hec. V, 3, 25.

Confuto) Dictis *confutabitur* Heaut. V, 1, 76. *Confutavit* verbis admodum iratum senem Phorm. III, 1, 13.

Conger. Congrus) *Congrum* istum maximum in aqua sinito ludere Ad. III, 3, 23.

Congero) Ad te patris penum omoem *congerebam* clanculum Eun. II, 3, 19.

Conglutino) Meretricios amores nuptiis *conglutinas*? And. V, 4, 10.

Congredior) *Concedere* acutum Phorm. V, 6, 12.

Congruo) Omnes *congruunt* Phorm. II, 1, 34. Mulier mulieri magis *congruet* Phorm. IV, 5, 14.

Coniecto) Neque scio, quid dicam aut quid *coniectem* Eno. III, 4, 5.

Coniectura) *Coniecturam* hanc nuoc facio Aod. III, 2, 32. Quantum ex ipsa re *coniecturam* fecimus Heaut. II, 3, 25. Quibus ex *coniectura* facile fit Ad. V, 3, 36.

Conicio. Suspicio) Neque satis mirari neque *conicere* Eno. III, 4, 9. Annos *sexaginta* natus es, aot plus ut *conicio* Heaut. I, 1, 11. Tu *conicito* ceterum Phorm. I, 3, 14.

Conicio. Iacio) Io ouptias *conieci* herilem filium Aud. III, 4, 23. Conitio hic se intro *coniciit* Heaut. II, 3, 36. Ne me in laetitiam frustra *conicias* Heaut. II, 3, 51. Hioc me protinus *conicerem* io pedes Phorm. I, 4, 13.

Coniugium) *Coniugio* liberali devictum Aud. III, 3, 29.

Coniuratio) Quod hoc genus est, quae haec est *coninratio*? Hec. II, 1, 1.

Conlacrumo) Tristis ioterim, non-oumquam *conlacrumabet* And. I, 1, 82.

Conlaudo) An fortunam *conlaudem*? Eno. V, 8, 16. *Conlaudari* secudum facta et virtutes tuas Eno. V, 8, 60. *Conlaudavit* filium Ad. III, 3, 13.

Conlibet) Si quid *collibitum* est, novi te Eun. V, 8, 26.

Conligo) *Conligavit* eum miseris modis, Pa. *Conligavit*? Eun. V, 4, 33 et 34.

Conloco) Eam io lectum illae *conlocarunt* Eno. III, 5, 45. Amici quocumque res in tata ut *conlocetur* Heaut. IV, 3, 11 et 17.

Conloqupleto) To interea loci *conloqupleta*sti te Heaut. II, 3, 17.

Conloquor) *Conloquar* And. V, 6, 10. Videbit, *conloquetur* Eun. II, 3, 76. Coovenire et *conloqui* Eno. III, 2, 14. Vt *conloqui* mecum una posset Hec. I, 2, 56.

Commiseresco) Si adesset, credo ibi ei'us *commiseresceret* Hec. I, 2, 54.

Conor) Quidquam te *fallaciae conari* Aud. I, 2, 26. Egoe istuc *conari* quem? Aud. I, 5, 35. *Conari* manibus, pedibus Aud. IV, 1, 52. Dum moliontur, dum *conantur*, annus est Heaut. II, 2, 11.

Conparco) Vnciatim *comparsit* miser Phorm. I, 1, 10.

Conpotrix) Quia *conpotrix* eius est And. I, 4, 5.

Compressus) Virgo ex eo *compressa* gravida facta est Adelph. III, 4, 29.

Conqueror) Neque voce alia poterat *conqueri* Hec. III, 3, 15.

Conrado) *Conrasit* omnia Heaut. I, 1, 89. Minas decem *conradet* alicunde Ad. II, 2, 35. Ei credo munus hoc *conradit* Phorm. I, 1, 6. Aliquid *conrasit* Phorm. I, 4, 13.

Conscindo) Ipsam capillo *conscidit* Eun. IV, 3, 4. Virgo *conscissa* veste Eun. V, 1, 4.

Conscius) Quam mihi sum *conscia* Eun. I, 2, 119. Vbi comperi ex iis, qui fuere ei *conscii* Heaut. I, 1, 70. Qui tam audacis facinoris mihi *conscius* sis Phorm. I, 3, 4.

Consector) Esse primos se omnium rerum volunt: hos *consector* Eun. II, 2, 18.

Consequor) Necesse est *consilia* *consequi* *consimilia* Heaut. I, 2, 35. Minas hasca ornamentis *consequentur* alterae Heaut. IV, 7, 9. Recta *consequor* Hec. III, 3, 12. Ex aegritudine miseram mores *consequuta* est Phorm. V, 2, 23.

Conserve) Summa forma semper *conservam* domi videbit Eun. II, 3, 75.

Conseruo) *Conservasti* te atque illam Heaut. IV, 1, 40. *Conserve*, quare, parce Adelph. V, 3, 27.

Conservus) *Conservis* ad eundem istunc praecipio modum Adelph. III, 3, 70.

Considero) Mecum in animo vitam tuam *considero* Heaut. II, 4, 5.

Consentio) Ne nos inter nos *consentire* sentiant Heaut. III, 1, 91.

Consilium) Si quid *consili* habet, ut *consuabat* nunc. Quid cum illo *consili* capiat And. I, 1, 132. Neque *consili* locum habeo, neque ad auxi-

liam copiam And. II, 1, 20. Huius *consilio* fretus sum And. II, 1, 36. Facile, cum valeamus, recta *consilia* aegrotis damus And. II, 1, 9. Hic red-des omnia, quae nunc sunt certa ei *consilia*, incerta ut sient And. II, 3, 16. Intima'st eorum *consilii* And. III, 3, 44. Vah *consilium* callidum And. III, 4, 10. Quandoquidem tam nulli *consili* sum And. III, 5, 2. *Consilium* quaero IV, 2, 19. Repudio quod *consilium* primum intenderam And. IV, 3, 18. Quae res in se neque *consilium*, neque modum habet ullum Eun. I, 1, 12. Simul *consilium* cum ra-amisti? Eun. II, 2, 10. Nunquam vidi melius *consilium* dari Eun. II, 3, 85. *Consilium* volo capere nna tecum Eun. III, 5, 66. *Consilium* illud rectum'st Eun. IV, 7, 14. Neque quid nunc *consili* capiam, scio Eun. V, 2, 28. Aut *consolando*, aut *consilio*, aut re iuvero Heaut. I, 1, 34. Necesse est, *consilia* *consequi* *consimilia* Heaut. I, 2, 35. Conferunt *consilia* ad adoles-centes Heaut. III, 1, 65. Neque me quidquam *consilio* adiuvas? Heaut. V, 2, 29. Natura tu illi pater es, *consiliis* ego Ad. I, 2, 46. Quod si omnia omnes sua *consilia* *conserunt* Adelph. III, 2, 1. Pectore consistere nihil *consili* quit Adelph. IV, 4, 5. Illi credunt *consilio* omnia Adel. V, 4, 18. Non est *consilium* Hec. III, 5, 44. Quid das *consili*? Hec. IV, 4, 93. De eius *consilio* velle sese facere, quod ad hanc rem attinet Phorm. III, 1, 17. Nisi aliquod *consilium* celere repereris Ph. I, 4, 1. Is quod mihi de hac re dederit *consilium*, id sequar Phorm. II, 4, 21. Quo *consilia* haec referam? Phor. V, 1, 1. Modo ut hoc *consilio* possiet discedi Phorm. V, 2, 8. Hoc vestrum *consilium* fuit Phorm. V, 7, 41.

Consimilis) *Consimilem* luserat iam olim ille ludum Eun. III, 5, 38. Necesse est, *consilia* *consequi* *consimilia*

Heaut. I, 2, 35. Cuius mos maxime est *consimilis* vostrum *Heaut.* II, 4, 13. Isti formae ut mores *consimiles* forent *Heaut.* II, 4, 2. Est *consimilis* moribus *Heaut.* V, 3, 17.

Consisto) Vbi ad ipsam venio diviticulum, *constiti* Eun. IV, 2, 7. Illico hic *consisti* *Adelph.* II, 1, 2. Pectore *consistere* nihil consilii quit *Adelph.* IV, 4, 5.

Consolor) Aut *consolando*, aut consilio, aut re invero *Heaut.* I, 1, 34. Istam quod potes. fac *consolare* *Adel.* III, 5, 2. Quid *consolare* me? *Hec.* III, 1, 13.

Conspectus) Illam e *conspectu* amisi paco *Euo.* II, 3, 1. Tuum *conspectum* fugitat *Heaut.* III, 1, 25. Fugere e *conspectu* *Hec.* I, 2, 107. His meum fore *conspectum* invisum *Hec.* V, 2, 22. Ipsum gestio dari mihi in *conspectum*. *Phorm.* II, 1, 31. Patris *conspectum* veritum hinc abiisse *Phorm.* II, 2, 1. Neque mihi in *conspectum* prodit *Phorm.* II, 4, 3.

Conspicor) Cur te ergo in his ego *conspicor* regionibus? *Eun.* V, 8, 35. Quin te in fundo *conspicer* fodere *Heaut.* I, 1, 16.

Constabilio) Tuam rem *constabilis* *Adelph.* V, 1, 9.

Constituo) Diem quia olim in hunc sunt *constitutae* nuptiae *And.* I, 5, 34. Venturum ad me *constituit* *Eun.* I, 2, 125. Locus, tempus *constitutum* est *Eun.* III, 4, 3. *Constitui* cum quoddam hospite, me esse illum *conventuram* *Hec.* I, 2, 120.

Constringo) Quadrupedem *constringito* *And.* V, 2, 24. *Comprehendere* et *constringere* *Eun.* V, 5, 23.

Consuefacio) *Consuefeci* filium. Hoc patriam est, potius *consuefacere* filium, sus sponte recte facere, quam alieno metu *Adelph.* I, 1, 29 et 49.

Consuesco) Cum ea *consuevit* *Ad.* IV, 5, 32. Quaecum tot *consuevit* au-

nos *Hec.* IV, 1, 40. Cum eius *consuevit* matre clanculum *Phorm.* V, 6, 33.

Consuetudo) Parvae *consuetudinis* causa *And.* I, 1, 84. Vt neque me *consuetudo*, neque amor, neque pudor commoveat *And.* I, 5, 44. *Consuetudine* et coniugio liberali devinctum *And.* III, 3, 28. Quotidianne vitae *consuetudinem* *Heaut.* II, 3, 42. Vetere nti *consuetudine* *Hec.* alt. prol. 29. Antiqua *consuetudine* *Hec.* I, 2, 17. Amor me graviter *consuetudoque* eos tenet *Hec.* III, 3, 44. Qui hanc mihi adimat *consuetudinem* *Phorm.* I, 3, 9.

Consuetus) Vt *consuetum* facile amorem eerneret *And.* I, 1, 108.

Consulo) Id oro te, in commune ut *consulas* *And.* III, 3, 16. Pessime istae in te atque in illum *consulis* *Heaut.* III, 1, 28. *Consulere* in longitudinem *Heaut.* V, 2, 10. Nun' *consulis* quidquam? *Adelph.* I, 2, 47. Post *consulam* *Adelph.* V, 9, 25. Recte *consului* mene *Hec.* IV, 1, 44. Dum ibi tempus *consulendi* est *Hec.* V, 1, 19. Qui mi *consultum* optime velit esse. Cui de integro est potestas etiam *consulendi*, quid velis *Phorm.* I, 3, 1 et 22. Vt id *consulerem* *Phorm.* V, 3, 7.

Consultatio) Nulla tibi hic *consultatio* est *Hec.* IV, 4, 28.

Consumo) Si quid consili habet, ut *consumat* nunc *And.* I, 1, 133. Quod in opere faciundo operae *consumis* tose *Heaut.* I, 1, 21. Sumat, *consumat*, perdat *Heaut.* III, 1, 56. In apparando *consumunt* diem *Adelph.* V, 7, 2.

Consumsurro) Syrus cum illo vestro *consumsurrant* *Heaut.* III, 1, 64.

Contamino) *Contaminari* non decere fabulas *And.* prol. 16. Ne hoc gaudium *contaminet* vita aegritudine aliqua *Eun.* III, 5, 4. Multas *contaminasse* Graecas, dum facit paucas Latinas *Heaut.* I, 1, 29 et 49.

Contego) Illi miserae indigne factam iniuriam *contexeris* *Hec.* III, 3, 41.

Contemno) Quot modis *contemptus*, spreus? *And.* I, 5, 13. Hic ego illum *contempsisse* praec me *Eun.* II, 2, 8. Numquid habes, quod *contemnas*? *Eun.* III, 2, 22. Arbitror te tuum consilium *contempsisse* *Hec.* I, 2, 15.

Contemplor) Satis ut *contemplata* modo sis *Heaut.* IV, 1, 4. Voltum *contemplamini* *Phorm.* I, 4, 33.

Contentus) Neque tu uno eras *contenta* *Eun.* I, 2, 42. Quae paululo tum erat *contenta* *Heaut.* III, 1, 36.

Contro) *Contrivi* in quaerendo vitam atque actatam meam *Adelph.* V, 4, 15. Cursando atque ambulando totum hunc *contrivi* dicam *Hec.* V, 3, 17. Quid hic *conterimus* operam frustra? *Phorm.* I, 4, 32.

Continens) Hoc nemo fuit magis *continens* *Eun.* II, 1, 21.

Continentia) Magnum exemplum *continentiae* *And.* I, 1, 65.

Contineo) Taceo et *contineo* optume *Eun.* I, 2, 23. Vix me *contineo* *Eun.* V, 2, 20. *Continebit* posthac, si sapiet, manus *Adelph.* IV, 2, 26. Equidem cupio, et vix *contineor* *Hec.* IV, 3, 9. Ruri fere sese *continebat* *Phorm.* II, 3, 17.

Contingo) Haec mihi expetivi, *contigit* *And.* IV, 2, 13. Cui tam subito tot *contigerint* comoda *Eun.* V, 8, 3. Velle te id, quod non potest *contingere* *Heaut.* II, 3, 83. Haec gaudia illi *contigisse* laetor *Hec.* V, 3, 35.

Continuo) Ego met *continuo* mecum *And.* I, 1, 55. Mors *continuo* ipsam occupat *And.* I, 5, 62. Sin' falsum audierim ac fictum, *continuo* palam est *Eun.* I, 2, 24. Vbi nominabit *Phaedriam*, in *Pamphilum continuo* *Eun.* III, 1, 15. Quae volo, simul *impe-* rabo: post *continuo* exco *Eun.* III, 2, 40. Haec ubi sperit ostium, *continuo* hic se intro coniecit *Heaut.* II, 3, 36. Ne mora sit, si innuerim, quin *pug-* nus *continuo* in mala haerest *Adelph.*

II, 1, 17. *Continuo* voltum earum sensu immolari *Hec.* III, 3, 9.

Contortor) Bonorum extortor, legum *contortor* *Phorm.* II, 3, 27.

Contra) Si scias quod dono huic *contro* comparet *Eun.* II, 3, 64. Si laudabit haec illius formam: tu huic *contra* *Eun.* III, 1, 54. Voluit facere *contra* huic aegre *Eun.* IV, 1, 10. Ille ut item *contra* me habeat, facio sedulo *Adelph.* I, 1, 25. Hiscine tu amabo non *contra* insidiabere? *Hec.* I, 1, 13. Nunc me tibi certum est *contra* gratiam referre *Hec.* IV, 2, 7. Audi nunc *contra* iam *Phorm.* IV, 4, 18.

Controversia) Sine *controversia* ab dis solus diligere *Phorm.* V, 6, 14.

Contumelia) Quid est, si hoc non *contumelia* est? *And.* I, 5, 2. Lubido occlusa *contumeliis* *And.* III, 3, 25. Non perperam meretricum *contumelias* *Eun.* I, 1, 3. Haecine ego ut *contumeliam* tam insignem in me accipiam? *Eun.* IV, 7, 1. Istae quidem *contumelia* est *Heaut.* III, 3, 5. Ad *contumeliam* omnia accipiunt magis *Adelph.* IV, 3, 15. Tegere *contumelias* *Hec.* I, 2, 91. Ne ulla merito *contumelia* fieri vobis posset *Hec.* III, 5, 20. Absenti tibi te indignas *contumelios* nunquam cessavit dicere *Phorm.* II, 3, 29. Novo modo ci faceres *contumeliam* *Phorm.* V, 7, 79.

Contumeliose) En unquam unquam *contumeliosius* audistis factam iniuriam, quam haec est mihi? *Phorm.* II, 3, 1.

Conturbo) *Conturbasti* mihi rationes omnis *Eun.* V, 2, 29. Maestas, atque animo fore *conturbato* *Heaut.* I, 1, 70.

Convenio) Ego hinc me ad forum, ut *conveniom* *Pamphilum* *And.* I, 3, 22. Num videntur *convenire* haec nuptiae? *And.* II, 2, 29. *Conveniunt* mores *And.* IV, 2, 13. Nomen non *convenit* *And.* V, 4, 39. Ut liceat *convenire*

et conloqui. Haud *convenit* Eun. III, 2, 14 et 41. Dic *convenisse*, egisse te de nuptiis Heaut. IV, 8, 22. In me quidvis harum rerum *convenit* Heaut. V, 1, 3. Haec fratri mecum non *conveniunt* Ad. I, 1, 34. Bene *conveniebant* saepe inter eas Hec. I, 2, 103. Neque *conventurum* inter nos posthac arbitrer Hec. IV, 4, 37. Laches me nunc *conventam* esse expetit Hec. V, 1, 1. *Conveniet* numerus quantum debui Phorm. I, 2, 3. Quod *conveniendi* patris me tempus capere iubeat Phor. V, 4, 9.

Conventus) Comitum *conventus*, strepitus Hec. alt. prol. 27.

Converto. Convorto) Non iam ad salutem posse *converti* hoc malum And. V, 1, 48. Deum sese in preteritum *convertisse* Eun. III, 5, 40. *Convortam* me dumum Adelph. III, 1, 22.

Convicium) Ante aedis non fecisse erit melius hic *convicium* Adelph. II, 1, 26.

Convincen) Metuis, ne non, cum velis, *convincas* esse illum tuum? *Convincens* facile ex te esse natum Heaut. V, 3, 15 et 18.

Convivā) Me *convivam* solum abducebat sibi Eun. III, 1, 17. Egomet *convivas* moror Heaut. I, 1, 120.

Convivium) Rhodium tetigerim in *convivio*. Una in *convivio* erat hic Eun. III, 1, 30 et 32. In *convivio* illam? Eun. IV, 1, 12. Ille suam semper egit vitam in otio, in *conviviis* Adelph. V, 4, 9. Apporare de die *convivium* Adel. V, 9, 8. Agitarem inter vos *convivium* Hec. I, 2, 18.

Convivor) Nolant crebro *convivari* Heaut. I, 2, 32.

Convolo) Potulus *convolat* Hec. alt. prol. 32.

Copia) Neque pol consili locum habeo, neque ad auxilium *cupiam* And. II, 1, 20. Sibi ut inspiciendi esset

copia Eun. prol. 21. Si non tangendi *copia* est, cho ne videndi quidem erit? Eun. IV, 2, 10. Date crescendi *copiam*, novarum qui spectandi faciant *copiam* Heaut. prol. 28 et 29. Ea res dedit existumandi *copiam*. Tua amica tecum sine metu ut sit, *copia* sit Heaut. II, 3, 41 et 87. Ne quam aliam quaerat *copiam*, ac te deserat Heaut. V, 1, 54. Obsecrat, ut sibi eius faciat *copiam* Phor. I, 2, 63. Quid ego ex hac inopia nunc *cupiam*, et quid in ex ista *copia*. Ut neque mihi ius sit amittendi, nec retinendi *copia* Phorm. I, 3, 15 et 24.

Copias) Viden'tu illum militem secum ad te quantas *copias* adducere? Eun. IV, 6, 17. In angustum oppido meae coguntur *copias* Heaut. IV, 2, 2.

Coguo) *Cogundo* sit faxo et molendo Adelph. V, 3, 61.

Cogunt) Certarii, lanii, *cogui*, facitores, piscatores Eun. II, 2, 26.

Cor) Qui istum amorem ex corde cicias And. II, 1, 7. Aut tibi nuptiae haec sunt *cordi*. P. *Cordi*? And. II, 1, 28. Neque meo *cordi* esse quemquam cariorem Eun. I, 2, 221. Cura ex *corde* excessit Hec. III, 2, 12. Instructa mihi sunt *corde* consilia omnia Phorm. II, 2, 7. Uterque utrique est *cordi* Phorm. V, 3, 17.

Coram) Sine ullum hac *coram* adducam And. V, 3, 29. Vereor *coram* in os te laudare Adelph. II, 4, 5. *Coram* ipsum cedo Adelph. III, 4, 38.

Corinthius) Quaedam anus *Corinthia* Heaut. III, 3, 39. *Corinthia* anus haud impura Heaut. IV, 1, 16.

Corinthus) E *Corintho* advena anus paupercula Heaut. I, 1, 44. *Corinthum* hinc sum profecta Hec. I, 2, 11.

Corneu) Tu in sinistram *cornu*; tu in dexteram Eun. IV, 7, 5.

Corpus) Quae habitudo est *corporis*? Eun. II, 2, 11. *Corpus* solidum et succi plenum Eun. II, 3, 26. Tu

mihî es germanus pariter animo ac corpore Adelph. V, 8, 34.

Corrector) Illud quod cecidit forte, id arte ut corrigas. D. *Corrector*, nempe tua arte viginti minae pericre Adelph. IV, 7, 24.

Corrigo) *Corrigere* mihi gnatum porro cuitere And. III, 4, 17. *Correxit* miles Eun. IV, 5, 11. Si illud, quod maxime opus est laetu, non cadit, illud quod cecidit forte, id arte ut corrigas Adelph. IV, 7, 23. Aut ca refellendo tibi aut purgando corrigemus Hec. II, 2, 12.

Corripio) Intro ut me corripui. *Corripui* illico me inde Hec. III, 3, 5, et 16.

Corrumpto) Potius, quam te corrumpi sinat And. II, 3, 22. Vercor, ne mulier corrupta sit Heaut. II, 2, 2. Tu illum corrumpi sinis Adel. I, 2, 17. Piscis nactus sum; hi mihi ne corrumpantur, cautio est Adelph. III, 3, 67. Prandium corrumpitur Adelph. IV, 2, 49.

Corruptela) Communis corruptela nostrum liberum Adelph. V, 3, 7.

Cotidianus) Taedet cotidianarum harum formarum Eun. II, 3, 6. *Cotidianae* vitae consuetudinem Heaut. II, 3, 41. Tantos sibi sumtus domi cotidiano fieri Heaut. IV, 5, 7. Quod morbi est? Febris. *Cotidianae*? Ita aiunt Hec. III, 2, 22. *Cotidiana* cura Phorm. I, 3, 8.

Cotidie) *Cotidie* accusabam Heaut. I, 1, 50. Mihi quidem cotidie augecit magis segritudo Heaut. III, 1, 14.

Cras) *Thais* maximo te orabat opere, ut *cras* redires Eun. III, 3, 27. *Mox: cras* redi Adelph. II, 2, 50. *Cras* cum primo luci Adel. V, 3, 54. *Cras* mane Phorm. III, 2, 46.

Crassus) Magnus, rubicundus, crispus, *crassus*, caesus Hec. III, 4, 26.

Cratius) Scin *Cratini* huius ditis

aedes? Adelph. IV, 2, 42. *Cratius*, censeo: si tibi videtur. D. Dic, *Cratine* Phorm. II, 4, 7.

Creber) Haec illae erant itiones *crebrae*? Phorm. V, 8, 23.

Crebro) *Scortari crebro* nolant; nolunt *crebro* convivariet Heaut. I, 2, 32. Quia ruri esse *crebro* soleo Hec. II, 1, 18.

Credibilis) Hocce *credibile*, aut memorabile? And. IV, 1, 1.

Credo) Quae mihi suum animum atque omnem vitam *credidit* And. I, 5, 37. *Credo* impetraho And. II, 1, 13. *Credon* tibi hoc nunc? And. III, 2, 17. *Audivi et credo* And. III, 2, 31. Tibi ego ut *credam*, furcifer? And. III, 5, 12. *Satis credo* And. IV, 1, 49. *Perpuffura credo* dona, aut nostris similia Eun. III, 2, 15. Nihil tibi quidquam *credo*. *Crede* hoc mae dei Eun. V, 2, 45 et 59. Erras, si id *credis*, et me ignoras, Clinia Heaut. I, 2, 53. Fac ut audeat tibi *credere* omnia Heaut. V, 1, 53. *Crede* hoc, ego meum ius persequar And. II, 1, 9. Illi *credunt* consilia omnia Adel. V, 4, 18. Quod ego nunquam *credidi* fore Hec. I, 2, 23. Timeo ne aliud *credam*, atque aliud nunties Hec. V, 4, 4. Qui istuc *credam* ita esse, mihi dici velim Phorm. V, 6, 15.

Crepro) Sed fores *crepuerunt* ab ea Eun. V, 7, 5. Sed quid *crepuerunt* fores hinc a me? Heaut. I, 1, 121. Quid est, quod tam a vobis graviter *crepuerunt* fores? Heaut. III, 3, 52. Nam quid *foris crepuit*? Ad. II, 3, 11.

Cresco) Date *crescendi* copiam Heaut. prol. 28. Plagae *crescunt* Ph. V, 2, 16.

Crimen) Era in *crimen* veniet Hec. III, 2, 25. Exple animum iis, teoque hoc *crimine* expedi Hec. V, 1, 29. Si compererit *crimine* se credidisse Hec. V, 2, 13. Ex *crimine* hoc Autiphonem eripiam Phorm. II, 2, 8.

Criminor) Hanc metui, ne me *criminetur* tibi Eun. V, 2, 16.

Crispus) Magnus, rubicundus, *crispus*, *crassus*, caesus Hec. III, 4, 26.

Crito) Haec Andriae fabulae persona est.

Cruciatus) Hanc iam oportet in *cruciatum* hinc abripi And. IV, 4, 47. Ancillas dedo: quo lubet *cruciatus* per me exquire Hec. V, 2, 7.

Crucior) *Crucior* miser And. V, 2, 10. Ne *crucia* te Eun. I, 2, 15. Quas nos semper omnibus *cruciant* modis Eun. II, 3, 93. Nimis graviter *cruciat* adolescentulum Heaut. V, 5, 1.

Cruax) Quid meriti's? D. *Crucem* And. III, 5, 15. Illis *crucibus*, quas nos semper *cruciant* Eun. II, 3, 92. I in malam *crucem* Phorm. II, 3, 21. Quasere in malo *crucem* Phorm. III, 3, 11.

Ctesipho) Huius personae multa est mentio in *Adelphis*.

Cubiculum) Credebas illam sine tua opera in *cubiculum* iri deductam demum Adelph. IV, 5, 60.

Cubo) Filium cogam, ut cum illa una *cubet* Adelph. V, 3, 65. Cum virgine una adolescens *cubuerit* Hec. I, 2, 63.

Cudo) Istae in me *audetur* faba Eun. II, 3, 90. Argentum *cudo*, quod tibi dem Heaut. IV, 4, 8.

Cuius) *Cuius* puerum hic adposuisti? And. IV, 4, 24. Quid, virgo *cuius* est? Eun. II, 3, 30.

Culpa) Ibi *culpam* in te transferet And. II, 3, 5. Ne post conferas *culpam* in me Eun. II, 3, 63. Quidquid huius factum est, *culpa* non factum est mea Eun. V, 5, 10. Miki sum conscia, me *culpam* hanc esse procul Ad. III, 2, 50. Non mea *culpa* evenit. In te omnis haeret *culpa* sola Hec. II, 1, 31 et 32. Me uxorem in *culpa* inventurum arbitror Hec. III, 1, 19. Censeo in te posse reperire ullum mulierem,

quae careat *culpa*? Hec. IV, 4, 41. Id quidem in *culpa* non est Hec. IV, 4, 78. Ego illorum esse *culpam* credidi, quae te est peca Hec. IV, 1, 20. Nullam de his rebus *culpam* commiserit tua Hec. IV, 4, 10. Arbitrabitur commiserisse *culpam* Phorm. I, 2, 28. Si est, ut *culpam* in se admiserit Phorm. II, 1, 40. Esse in hac re *culpam* meritum non nego Phorm. V, 8, 25.

Culpo) Quod qui rescierint *culpant* Eun. II, 3, 96.

Cum) *Cum* quam cum dote summa filio uxorem ut daret And. I, 1, 74. Satis cum periculo And. I, 1, 104. Quod postulo, impetro *cum* gratia And. II, 5, 11. *Cum* eo iniuriam hanc expostulem? And. IV, 1, 15. Hanc habere studeat *cum* summo probro? And. V, 3, 10. Dignus *cum* tua religione, odium And. V, 4, 38. *Cum* silentio animum attendite Eun. prol. 44. Quia est tam potens *cum* tanto munere hoc? Eun. II, 3, 62. Vt vestem *cum* illo mutem Eun. III, 5, 24. Nolo me in via *cum* hac veste videat Eun. V, 2, 68. Haec tu facito *cum* animo cogites Ad. III, 4, 55. Rus cras *cum* filio *cum* primo luci Adel. V, 3, 55. *Cum* illo nupta Hec. V, 1, 19. *Cum* illo haud stares Phorm. II, 1, 39. Multimedia *cum* istoc animo es vituperandus Phorm. III, 1, 1. *Cum* illo ut mutet fidem Phorm. III, 2, 27. Inter nos haec potius *cum* bonis ut componantur gratia, quam *cum* mala Phor. IV, 3, 16 et 17.

Cum) *Cum* id mihi placebat, tota uno ore omnes omnia bona dicere And. I, 1, 69. Prope adest, *cum* alieno more vivendum est mihi And. I, 1, 125. Nunc *cum* maxime abs te postulo And. V, 1, 4. Nunc est profecto interfici, *cum* perpeti me possum Eun. III, 5, 33. *Cum* maxime volo te dare operum Heaut. IV, 5, 40. Si unquam ullum fuit tempus, *cum* ego voluptati tibi fuerim Heaut. V, 4, 1. Videre videor

iam diem illum, cum hinc egens profugiet Ad. III, 3, 30. Hoc cum fit, quod volo Ad. V, 8, 23. Bacchidem amabat, ut cum maxime, tum Pamphilus Hec. I, 2, 40. Cum mihi paveo, tum Antipho me excruciat animi Phorm. I, 4, 10. Cum secundae res sunt maxime, tum maxime meditari secum oportet Phorm. II, 1, 11.

Cupide) *Cupide* accipiat iam faxo Ad. II, 2, 1.

Cupiditas) Animus ubi semel se cupiditate devoravit mala Hecut. I, 2, 34. Parare in animo cupiditates Ph. V, 4, 2.

Cupidus) Illius animam cupidum inopia incenderet Hecut. II, 3, 126. Non dici potest, quam cupida eram huc redeundi Hec. I, 2, 16. Tantopere cupidus redeundi domum Hec. III, 1, 3. Eius videndi cupidus Hec. III, 3, 12. Nen me cupidum eo impulisset Phorm. I, 3, 6.

Cupio) Quidvis cupio, dum na ab hoc me falli comperis Ad. V, 3, 31. Ipsi cupio Glycerio Ad. V, 4, 2. Nolunt ubi velis: ubi nolis cupiunt ultro Eun. IV, 7, 43. Gaudere adeo coepit, quasi qui cupiunt nuptias Hecut. V, 1, 12. Emori cupio Hecut. V, 2, 18. Nimis misere cupio Ad. III, 4, 6. Magis impense cupitis Ad. 9, 36. Nemo ad te venit, nisi cupiens tui Hec. I, 2, 67. Equidem cupio, et viz contineor Hec. IV, 3, 9. Iam deprecisci morte cupio Phorm. I, 3, 14.

Cuppeditarius) Concesserunt laeti mihi obviam cuppeditarii omnes Eu. II, 2, 25.

Cur) Quid igitur obstat, cur non fiant? And. I, 1, 76. Cur me macero? cur meam senectutem huius sollicito amentia? And. V, 3, 15 et 16. Haec cur quaserit? Eun. III, 3, 17. Cur perdis adolescentem nobis? cur emat? cur potat? cur tu his rebus sumtum suggeris? Ad. I, 1, 36 et 37.

Cura) Animus lassus cura confe-

ctus stupet And. II, 1, 4. Tot me impediunt curae And. I, 5, 25. Curae est mihi. M. et mihi curae est Adel. I, 2, 49. Cum ego vos curis solvi oeteris Hec. II, 1, 33. Cura ex corde excessit III, 2, 12. Haec mihi nunc cura est maxuma Hec. IV, 2, 19. Quot autem ademi curas? Hec. V, 3, 19. Non cotidiana cura haec anget animum Phorm. I, 3, 8. Etcara et sermum absumitur Phorm. II, 2, 26. Quante me cura et sollicitudine adficit gnatus Phorm. II, 4, 1. Sine nostra cura maxima, sua cura haec sola fecit Phorm. V, 1, 34.

Curatura) Reddunt curatura iuncturas Eun. II, 3, 25.

Curiosus) Neminemne curiosum intervenire nunc mihi Eun. III, 5, 5.

Curo) Curabit una funus And. I, 1, 81. Id populus curat scilicet And. I, 2, 14. Ego istaec moveo aut curo? And. V, 4, 18. Curabitur And. II, 3, 29. Curasti probe And. V, 2, 6. Cura ut sint domi parata Eun. III, 2, 46. Diligenter fac cures Eun. III, 2, 48. Ego istuc curabo Hecut. III, 3, 32. Huic mandes, siquid recte curatum velis Ad. III, 3, 18. Quando ego tuum non curo, ne cura meum Ad. V, 3, 16. Te curasti molliter Ad. V, 1, 1. Si metuis satis ut meae domi curetur diligenter Hec. II, 3, 15. Adhuc curas unum hoc quidem, ut mihi esset fides Phorm. V, 7, 11.

Curriculum) Curriculo percurrere Hecut. IV, 4, 11.

Curro) Servos currens Hecut. prol. 37. Si quae laboriosa est, ad me curritur Hecut. prol. 44. Propere currae Adelph. III, 2, 56. Pueris currae obviam Ad. III, 2, 24.

Cursito) Ne sursum deorsum cursitas Eun. II, 2, 47.

Curso) Ne quis forte internuncias clam a milite ad istam curset Eun. II, 2, 56.

Cursus) *Cursum* cum institeris Ph. V, 6, 8.

Custos) Nummam hic relictus *eustos*? Nam ibi *custos* publice est nunc Eun. II, 2, 55 et 59. Ob, bone *austos*, salve Phorm. II, 1, 57.

Cyathus) *Cyathos* sorbilans paulatim hunc producam diem Adelph. IV, 2, 52.

Cyprus) Te aiunt proficisci *Cyprum* Ad. II, 2, 16. Aliae quae porto *Cyprum* Ad. II, 2, 22. Hic properat in *Cyprum* Ad. II, 4, 14.

D

Damno) Ducent *damnum* domum Phorm. II, 2, 20. Tuus est *damnatu* gnatus, non tu Phorm. II, 3, 75.

Damnus) Gerro, iners, frans, heluo, ganeo, *damnosus* Heaut. IV, 1, 11.

Damnum) Dederit *damnum* aut malum And. I, 1, 116. Numquid est aliud mali *damni*ve, quod non dixeris reliquum? Eun. V, 5, 25. Erus *damno* auctus est Heaut. IV, 1, 15. Hoc paulum lucri quantum ei *damni* apporet Hec. IV, 4, 25. *Damnum* est maximum Adelph. II, 2, 23.

Danae) Iovem *Danae* misisse in gremium imhrem aureum Eun. III, 5, 37.

Dea) Vt illum *di deae* omnes sepium perdant Eun. II, 3, 11, cf. Heaut. IV, 5, 6; et Hec. I, 2, 59. Ita *di deae* que faxint Hec. I, 2, 27. Malum quod isti *di deae*que omnes duint Phorm. V, 7, 83.

Deambulatio) Me haec *deambulatio* ad languorem dedit Heaut. IV, 6, 2.

Deambulo) Abi *deambulatu*m. Cl. *Deambulatu*m, quo? Heaut. III, 3, 26.

Deamo) *Deamo* te, Syre Heaut. IV, 6, 21.

Debaechor) Si satis iam *debaechatus*, Ieno, es, audi si vis nunc iam

Sa. Egon *debaechatus* sum antem, at tu in me? Adelph. II, 1, 30 et 31.

Debeo) Ego hoc tibi pro servitio *debeo* And. IV, 1, 51. Vero *debeam* credo isti quidquam farcifero, si id fecerim Eun. V, 2, 22. Conveniet numerus, quantum *debui* I, 2, 3. Qui dissolverem quae *debeo*. Quid, si animam *debet*? Phorm. IV, 3, 51 et 56.

Debilis) Membra meta *debilia* sunt Adelph. IV, 4, 4.

Decedo) Servo currenti in vis *decesse* populum Heaut. prol. 32. *Deced* summanihil *decedet* Adelph. V, 3, 30. *Decedet* ira haec Hec. III, 5, 55.

Decerno) Quidquid peperisset, *decere*verunt tollere And. I, 3, 14. Summat, consumat, perdat, *decetum*st pati Heaut. III, 1, 56. Id vitium numquam *decere*vi esse ego adolescentiam Hec. IV, 1, 27.

Decet) Facis ut te *decet* And. II, 5, 10. Ita ut fortis *decet* milites Eun. IV, 7, 44. Hein, hand sic *decet* Eun. V, 8, 35. Haud ita *decet* Hec. II, 2, 10. Fecisti ut *decuerat* Hec. IV, 4, 66.

Decido) Quanta de spe *decidi* Heaut. II, 3, 9. Anguis in impluvium *decidit* de tegulis Phorm. IV, 4, 26.

Decipio) *Deceptus* sum, ut non defatigatus And. IV, 1, 45. *Decipians*, ac non veniam Heaut. IV, 4, 6. Nequid propter tuam fidem *decepta* potiretur mali Phorm. III, 4, 5.

Declaro) Cuiusque ingenium ut sit, *declarat* maxime Heaut. III, 3, 43.

Declino) Neque *declinatam* quidquam ab aliarum ingenio ullam reperiss Hec. II, 1, 3.

Decrepius) Cum meo *decrepito* hoc Eunuchus Eun. II, 1, 25. Anum *decrepitum* ducam? Adelph. V, 8, 16.

Decumbo) Prior bibas: prior *decumbas* Phorm. II, 3, 28.

Decurro) Prope *decurso* spatio Ad. V, 4, 6.

Dedecoro) Me et te familiam dedecoro Hec. II, 1, 13.

Dedecus) Si non haec dedecori est parum Heaut. II, 3, 93.

Dedo) Cum quibus erat cumque una, iis sese *dedere* And. I, 1, 36. Verberibus caesum te in pistrinum *dedam* And. I, 2, 28. Tibi, pater, me *dedo* And. V, 3, 26. Dabo ego istuc *dedam* iam negoti And. V, 4, 51. Quasi *dedita* opera Eun. V, 2, 2. Quid coeptas? Egone? ut Thaidi me *dedam* Eun. V, 7, 2. Habebam alibi animum amori *deditum* Hec. III, 1, 14.

Dedum) *Deducunt* cihum Eun. II, 3, 24. Credebas illam sine tua opera in cubiculum iri *dereductum* domum? Adelph. IV, 5, 60. Vxorem *deducit* domum Hec. I, 2, 60.

Defendo) Summa vi *defendam* hanc Adelph. III, 4, 47. Ad *defendendam* noxiam Phorm. I, 4, 48. Ille ad *defendendum* adest Phorm. II, 1, 36.

Defensor) Esse aliquem amicum et *defensorem* ei And. IV, 5, 18. Huic ipsi est opus patrono, quem *defensorum* patro Eun. IV, 6, 32.

Defero) Hic dies aliam vitam *deferit* And. I, 2, 18. Mox puerum hic *deferent* ante ostium And. III, 2, 27. Ad alium *defertur* gregem Heaut. prol. 45. Epistolam ad portitores esse *delatam* Phorm. I, 2, 100.

Deserveo) Sperabam iam *deservisse* adolescentiam Adelph. I, 2, 72.

Defatigo) Deceptus sum, ut non *defatigatus* And. IV, 1, 45. Opus faciam, ut *defatiger* usque Eun. II, 1, 14. Ita se *defatigaris* velim Adelph. IV, 1, 3.

Defetiscor) *Defessa* iam sum misera te ridendo Eun. V, 6, 7. Usque ambo *defessi* sumus Adelph. II, 2, 5. *Defessus* sum ambulando Adelph. IV, 6, 1. Non queo: ita *defessus* sum Hec. III, 4, 29. Neque *defetiscor* usque Phor. IV, 1, 23.

Deficio) Siquid *deficias* Phorm. I, 4, 53. Ea causa nihilo magis *defecimus* Phorm. III, 1, 8.

Defit) Nihil cum est, nihil *defit* tamen Eun. II, 2, 12. Nihil apud me tibi *desieri* patiar Hec. V, 2, 2. Quia *defit*, quod amant, aegre et Ph. I, 3, 10.

Defrudo) Etiam insuper *defrudet*? Adelph. II, 2, 38. Suum *defrudans* genium Phorm. I, 1, 10.

Defugio) Nunquam *defugiam* anctoritatem Eun. II, 3, 98.

Defungor) *Defunctus* iam sum Eun. prol. 15. Vtinam hic sit modo *defunctum* Adelph. III, 4, 63. Cupio misera in hac re iam *defungier* Phorm. V, 8, 39.

Dego) Diem perpetuam in laetitia *degere* Adelph. IV, 1, 6. Ut cum uno aetatem *degeret* Phorm. II, 3, 70.

Dehinc) *Dehinc*, ut quiescant porro, moneo And. prol. 23. Deleto omnes *dehinc* ex animo mulieres Eun. II, 3, 5. At nunc *dehinc* spero aeternam inter nos gratiam fore Eun. V, 2, 33.

Dehortor) Hic *dehortatus* est me, ne illam tibi darem Phorm. V, 7, 17.

Deiero) Liqueo mihi *deierare* Eun. II, 3, 40. Bacchis *deierat* persancte Hec. V, 2, 5.

Dein) Accepit conditionem, *dein* quaestum occipit And. I, 1, 52. Spero *dein* facile ex illisese emersurum malis And. III, 3, 30.

Deinde) Post *deinde* And. III, 2, 3. Id primam dicam: *deinde* quod veni eloquar Heaut. prol. 3. Neque se pigere, et *deinde* factum iri antumat Heaut. prol. 19. Quid *deinde* sit? Hec. I, 2, 68.

Delectamentum) Qui sibi me pro *delectamento* ac *delectamento* putat Heaut. V, 1, 79.

Delectatio) Dnm nulla alia *delectatio* Heaut. V, 2, 34.

* *Delecto*) Pamphilam arcesse, ut *delectet* hic nos Eun. IV, 1, 11.

Deleo) Deleo omnes dehinc ex animo mulieres Eun. II, 3, 5.

Delibero) Delibera hoc Adelph. II, 1, 42. Deliberet, renunciaret hodie mihi Hec. IV, 1, 58. Ego amplius deliberandum censeo Phorm. II, 4, 17.

Delibutus) Satin est, si te delibutus gaudium reddo? Phorm. V, 6, 16.

Delictum) Me hoc delictum admittas in me Adelph. IV, 5, 48.

Delinquo) An quis non delinquit viri? Hec. IV, 4, 41.

Deliro) Deliras And. IV, 4, 13. Senex delirans Adel. IV, 7, 43. Quid? deliras Phorm. V, 3, 18. Deliras mihi timore Phorm. V, 8, 8.

Deludo) Vbiuis facilius passus sim, quam in hac re me deludat And. I, 2, 32. Dolis ut me deluderet And. III, 4, 4.

Demens) Adcon' est demens? And. III, 1, 11.

Dementum) De demenso suo comperit Phorm. I, 1, 10.

Dementia) Credo: ut est dementia Adelph. III, 3, 36. Hauris vitam? hoscine mores? hanc dementia? Ad. IV, 7, 40.

Demiror) Equidem te demiror Heaut. III, 2, 7. At hoc demiror, qui tam facile potueris persuadere Heaut. II, 3, 121. Demiror, quid sit Hec. IV, 1, 14. Quam causam reperiet? demiror Phorm. II, 1, 5.

Demissus) Demissis hameris esse. Labiis demissis Eun. II, 3, 22 et 44.

Demo) Aurum sibi clamo mulier demit Eou. IV, 1, 13. Dempsi metum omnem Adelph. IV, 7, 18. Et mihi et tibi et illis dempsimus molestiam Adelph. V, 3, 33.

Demonstro) Quam villam demonstravit Charini? Heaut. IV, 4, 9. Hominem demonstrat mihi istum volo: aut ubi habitat, demonstrat Phorm. II, 1, 76.

Demoveo) Cave nunc iam oculos a

meis oculis quoquam demoveas tuos Adelph. II, 1, 16.

Demulceo) Non possum pati, quin tibi caput demulceam Heaut. IV, 5, 14.

Demum) Nuncur demum? And. IV, 1, 60. Modone demum? And. V, 3, 11. Nunc demum Heaut. II, 3, 12. Id demum invat Adelph. II, 3, 2. Anno demum quinto et sexagesimo Adelph. V, 8, 15. Ibi demum Hec. I, 2, 53.

Denarro) Haec adeo ego illi iam denarrabo Phorm. V, 7, 51.

Denego) Vera obviandi causa, si denegat And. I, 1, 131. Denegat se commissurum mihi gaudium And. I, 5, 6. In denegando modo quis pudor paulum ndest. Et tamen res premit denegare And. IV, 1, 6, et 9.

Denique) Denique ita tum discedo ab illo And. I, 1, 120. Incommoditas denique hic omnis redit And. III, 3, 35. Omnia haec nunc verba hic redeunt denique Eun. I, 2, 78. Fodere aut arare, aut aliquid facere denique Heaut. I, 1, 18. Metui, quid futurum denique esset Heaut. III, 3, 8. Denique omnium relinquitur potius Adel. III, 4, 51. Tundendo atque odio denique effecit senex Hec. I, 2, 48. Denique hercle auferim potius Hec. III, 4, 20. Oremus, accensem, gravius denique minitemur Hec. IV, 4, 95. Quid sit denique? Phorm. I, 2, 71. Haec denique eius postrema oratio Ph. IV, 3, 44.

Dens) Omnes dentes labefecit mihi Adelph. II, 2, 36.

Denuo) Refero denuo Hec. alt. prol. 30. In eandem vitam te revolutum denuo video esse Hec. IV, 6, 69.

Deorsum) Ne animum deorsum cursites Eun. II, 2, 47. Nocturnum porticum apud macellum hoc deorsum? ubi eo veneris, clivos deorsum versum est Adelph. IV, 2, 34 et 36.

Deperisco) Iam deperisci morte cupio Phorm. I, 3, 14.

Deperco) Clinia hanc *deperit* Heant. III, 2, 14.

Depingo) Probe horum facta imprudens *depinxit* senex Phorm. II, 1, 38.

Deporto) Non hoc publicitus scelus hinc *deportarier* in solas terras? Phor. V, 7, 85.

Depravo) Nihil est, quin male narrando possit *depravaver* Phorm. IV, 4, 16.

Deputo) Summum bonum esse eras *deputabam* hunc Pomphilum And. IV, 3, 2. Malo me quidem dignum quovis *deputem* Heant. I, 1, 83. Quando esse indignam acce *deputat*, matri meae quae concedat Hec. III, 5, 27. Tu virum me, aut hominem *deputas* adeo esse? Hec. IV, 1, 9. Meum erus esse operam *deputat* parvi preti Hec. V, 1, 1. Omne id *deputare* esse in lucro Phorm. II, 1, 16.

Derepente) Corripuit *derepente* tacitus aese ad filiam. Si is posset ab ea seae *derepente* avellere Hec. IV, 1, 3 et 39.

Derideo) Etiam ultro *derisum* advenit Eun. 2, 21. *Derides*? Heant. V, 1, 42.

Deridiculum) Qui sibi me pro *deridiculo*ne delectamento putat Heant. V, 1, 79.

Derivo) In me omnem itam *derivem* senis? Phorm. II, 2, 9.

Desero) Timet, ne *deseras* se. Ne abs te hanc segreges, neu *deseras* And. I, 5, 35 et 56. Qui se sciret non *desertum* iri And. II, 3, 28. Nuncquam me eum *deserturum* And. IV, 2, 11. Omnes noti me atque amici *deserunt* Eun. II, 2, 7. Me in his *deservisti* malis Heant. II, 3, 17. Ne quam aliam quaerat copiam, ne te *deserat* Heant. V, 1, 54. Animam relinquam potius, quam illas *deseram* Adel. III, 4, 52. Amicas te et cognatas *deserere*, et festos dies Hec. IV, 2, 16.

Desertus) Angiportum quoddam *desertum* Eun. V, 2, 6. *Desertae* vivimus Heant. II, 4, 6. Ego *desertus* sum Adelph. V, 4, 19. Anus *deserta*, egens, ignota Phorm. V, 2, 24.

Desideo) Frustra ubi totum *desedi* diem Hec. V, 2, 2.

Desiderium) Scias *desiderio* id fieri tuo Heant. II, 3, 66. Ita magno *desiderio* fuit ei filius Heant. IV, 5, 5. Tu *desiderium* Athenarum arbitror cepisse Hec. I, 2, 14.

Desidero) Me *desideres* Eun. I, 2, 113. Quanto diutius abest, tanto magis *desidero* Heant. III, 1, 16. Nostin qui sim? Ae. Non *desidero* Adelph. II, 1, 23. Vehementer *desidero* Hec. III, 5, 38.

Designo) Modo quid *designavit*? Adelph. I, 2, 8.

Desino) *Desinant* maledicere And. prol. 23. Haec sollicitudo deinde *desinet* And. II, 6, 10. Ah *desine* And. V, 6, 8. *Desinat* laceasere Eun. prol. 16. Illicet: *desine* Eun. II, 3, 56. Mulier telam *desinit* Heant. II, 3, 64. Aut *desine*, aut cedo quemvis arbitrum Adelph. I, 2, 43. Potin'ut *desinas*? Adelph. IV, 1, 23. Iam iam *desino* Adelph. V, 3, 67. Tua quod nihil refert, percontari *desinas* Hec. V, 3, 12. *Desinas* Phorm. I, 2, 19. Obe *desine* Phorm. II, 3, 30.

Desisto) Nunquam *desistit* instare And. IV, 1, 36. Hoc percontarier *desiste* Hec. I, 2, 30. *Desistat* litibus Phorm. IV, 3, 29.

Despicatus) Nos nostramque adolescentiam habent *despicatu* Eun. II, 3, 92.

Despolio) Ipsam *despoliare* non lubet And. IV, 5, 21.

Despondeo) *Despondi*: hic nuptiis dictu'st dies And. I, 1, 75. Iustus *despondebitur* And. V, 6, 16. Ego illi neque do neque *despondeo*. Cui daturus non sum, ut ei *despondeam*? Ille aut.

IV, 5, 31 et 36. *Desponsam* esse dicito Heaut. IV, 8, 26. Quis *despondit*? quis dedit? Adelph. IV, 5, 36.

Desubito) Crucior holum mihi tantum ereptum tam *desubito* a faucibus Heaut. IV, 2, 6.

Desum) Quasi *desit* locus Heaut. III, 3, 26. *Deerit*: id mea minime refert Adelph. V, 4, 27. Beatus, ni unum hoc *desit* Phorm. I, 3, 18. Non ratio, verum argentum *deerat* Phorm. II, 1, 69.

Deterior) Ipsum animum aegrotum ad *deteriorem* partem plerumque adplicat And. I, 2, 22. Illum esse quam *deterrius* And. V, 1, 16. *Deteriores* omnes sumus licentia Heaut. III, 1, 74.

Deterreo) Te ut *deterream* Heaut. I, 1, 27. Cum placo, adversor sedule et *deterreo* Adelph. I, 2, 64. Si in *deterrendo* voluissim operam sumere; *deterruissem* facile Hec. prol. 17 et 19. Maledictis *deterrevere*, ne scribat, parat Phorm. prol. 3.

Detineo) *Detineo* te Eun. II, 2, 49. Pul me *detinuit* morbus Phorm. IV, 1, 8.

Detraho) Tuam vestem *detrahit* tibi? Eun. IV, 4, 40. Soccus *detrahunt* Heaut. I, 1, 72. De digito annulum *detraho* Hec. IV, 1, 37. Neque *detractionem* ei tum quidquam est Hec. IV, 1, 58.

Detrimentum) De te quidem peccando *detrimenti* nihil fieri potest Hec. II, 1, 37.

Devenio) Tantum *devenisse* ad eum mali Heaut. IV, 5, 2.

Deverbero) Homines *deverberasse* usque ad necem Phorm. II, 2, 13.

Deverticulum) Vbi ad ipsum venio *deverticulum* Eun. IV, 2, 7.

Devincio) Coniugio liberali *devinctum* And. III, 3, 29. Animus ubi semel se cupiditate *devinxit* mala Heaut. I, 2, 34. Hoc beneficio utrique ab utriusque *devinxi* Heaut. II, 2,

14. Animus uxoris misericordia *devinctus* Hec. I, 2, 93.

Devito) Si hoc *devito* malum And. III, 5, 5. Mala nequa uti *devitem* scio Phorm. I, 4, 3.

Devortor) Ego deos penatiae hinc salutatum domum *devortar* Phor. II, 1, 82.

Deus) Pro *deum* fidem And. I, 5, 2. Id spero adiuturos *deos* And. III, 2, 42. Per te ego *deos* oro And. III, 3, 6. Quod *di* prohibeant And. III, 3, 36. Nisi quid *di* respiciunt And. IV, 1, 18. Mihi *deos* fuisse iratos And. 1, 40. *Di* vostram fidem And. IV, 3, 1. *Dis* pol habeo gratiam And. IV, 4, 31. Solus es, quem diligunt *di* And. V, 6, 9. Vt illum *di* deae omnes senium perdant Eun. II, 3, 11. At te *di* perdant Eun. III, 1, 41. *Deum* sese in pretium convertisse Eun. III, 5, 40. Ita me *di* ament Eun. IV, 1, 1. Vtinam ita *di* faxint Heaut. I, 1, 119. Sic me *di* amabunt Heaut. III, 1, 54. Quantum tibi opia *di* dant Heaut. III, 3, 31. Vt te quidem omnes *di* deae quantum at perduint Heaut. IV, 6, 6. *Di* istaec prohibeant Heaut. V, 4, 15. Facio te apud illum *deum* Adelph. IV, 1, 19. *Di* bene vortant Adelph. IV, 7, 10. *Di* boni Adelph. III, 3, 86. Proh *di* immortales Adelph. III, 4, 1. *Deusum*, si hoc ita est Hec. V, 4, 3. Id testor *deos* Hec. III, 5, 26. Non tu hunc habeam plane praesentem *deum*? Phorm. II, 2, 31. *Di* tibi malefaciant Phorm. II, 3, 47. Ego *deos* penatiae hinc salutatum domum *devortar* Phor. II, 2, 81. Sine controversia ab *dis* solus diligere Phorm. V, 6, 14. *Di* nos respiciunt Phorm. V, 3, 34. Malum, quod isti *di* deaeque omnes duint Phorm. V, 7, 83.

Dexter) Quod te ego per *dextram* hanc oro And. I, 5, 54. Ab *dextera* venire And. IV, 3, 19. Concede ad *dexteram* And. IV, 4, 12. Tu in *ay*

nistrum cornu, tu in dexterum Eun. IV, 7, 5. Cedo dextram Adelp. III, 1, 84. Ito ad dextram Adelp. IV, 2, 44.

Diana) Vbi ad *Dianae* vaneris Ad. IV, 2, 43.

Dico) Tibi scribam *dicam* Phorm. I, 2, 77. Iniuriarum mihi scriptam *dicam* Phorm. II, 2, 15. *Dicam* tibi impingam grandem Phorm. II, 3, 92. Sexcentas proinde scribito iam mihi *dicas* Phorm. IV, 3, 63.

Dico. are) Hanc operam tibi *dico* Phorm. I, 2, 12.

Dico. Dictum puta And. I, 1, 2. Verum illud verbum est, volgo quod *dici* solet And. II, 5, 15. Quia *dic* quid est And. II, 6, 18. Rem ipsam *dic* And. V, 3, 2. Hunc istuc *dicas*, si cognoris me And. IV, 1, 28. Num engitat quid *dicat*? And. V, 3, 6. Quasi quidquam in hunc iam gravius *dici* possiet And. V, 3, 3. Incommoda alia sunt *dicenda* Eun. II, 3, 39. Facite *dictum* Eun. II, 2, 57. Si istud crederem sincere *dici* Eun. I, 2, 97. Non tu istuc mihi *dictura* aperte es? Eun. V, 1, 3. Nullum est iam *dictum*, quod non *dictum* sit prius Eun. prol. 41. Causam *dicere* Eun. prol. 10. Neque scio quid *dicam*, aut quid coniectem Eun. III, 4, 5. Heus heus, tibi *dico* Eun. II, 3, 46. Verum *dico* Heaut. IV, 5, 18. Recte *dict* Heaut. III, 3, 27. Vere illud *dicunt* Heaut. IV, 5, 48. Mutum *dices* Heaut. IV, 4, 26. Videre verum, atque ita uti res est, *dicere* Heaut. III, 1, 81. Padet *dicere* verbum turpe Heaut. V, 4, 19.

Dictio) Testimonii *dictio* Phorm. II, 1, 63.

Dictito) Malevolus vetus poeta *dictitat* Heaut. prol. 22. Non obsecro es, quem semper te esse *dictitasti*? Phorm. V, 1, 16.

Dictum) Mihi scripta illa sunt in animum *dicta* And. I, 5, 48. *Dictum* ac

factum invenerit aliquam causam And. II, 3, 7: Ma *dictis* ducere istis postulas? And. IV, 1, 20. Nullum esse iam *dictum*, quod non *dictum* sit prius Eun. prol. 41. Tuum obsecro na hoc *dictum* erat? vetus credidi Eun. III, 1, 39. Magis nunc me amicae *dicta* stimulant Heaut. II, 1, 11. Non sunt haec parentis *dicta* Heaut. V, 4, 12. *Dictis* confutabitur Heaut. V, 1, 76. Meis *dictis* parere Hec. IV, 1, 49. Ne te iratus suis saevicicis *dictis* protelet Phorm. I, 4, 36. Ut phaleratis *dictis* ducas, me Phorm. III, 2, 15. *Dictum* sapientis est Phorm. III, 3, 8.

Diecula) Non satis habes, quod tibi *dieculam* addo? And. IV, 2, 27.

Dies) Hic nuptiis *dicta* est *dies*. Fere in diebus paucis And. I, 1, 75 et 77. Hic *dies* aliam vitam defert And. I, 2, 18. Ut aliquot saltem nuptiis prodant *dies*. Saltem aliquot *dies* praefer And. II, 1, 13 et 28. Conari manibus, pedibus, noctesque et *dies* And. IV, 1, 52. O festus *dies*! Eun. III, 5, 12. In hunc *diem* ut de symbolis essemus Eun. III, 4, 2. In *diem* istuc est fortasse, quod minare Eun. V, 6, 19. Tot res in unum conclusit *diem* Eun. V, 8, 17. Stertit noctes et *dies* Eun. V, 8, 49. Ut tempus est *dies* Heaut. I, 2, 38. Hilare hunc sumamus *diem* Adelp. II, 4, 23. Nunquam unum intermittit *diem* Adelp. III, 1, 6. Vnum nunquam victurum *diem* Adelp. III, 2, 34. Videor videre iam *diem* illum Adelp. III, 3, 30. Hunc *diem* perpetuum in laetitia degere Adelp. IV, 1, 5. Paulatim hunc producam *diem* Adelp. IV, 2, 52. Cui rei est, ei rei, hunc sumamus *diem* Adelp. V, 3, 68. In apparando consumunt *diem* And. V, 7, 2. Apparare de *die* convivium Adelp. V, 9, 8. *Dies* complusculos Hec. I, 2, 102. Deserere festos *dies* Hec. IV, 2, 16. Hunc videre saepe nptabamus *diem* Hec. IV, 4, 29.

Totum desedi *diem* Hec. V, 3, 2. Totum hunc contrivi *diem* Hec. V, 3, 17. Nunquam ante hunc *diem* Hec. V, 4, 23. Vbi erit puero natalis *dies* Phor. I, 1, 14. *Dies* praestituta Phorm. III, 2, 39. Praesens quod fuerat, in *diem* malum abiit Phorm. V, 2, 16. Quantia commoditatibus Antiphoni hunc onerasti *diem*? Phorm. V, 6, 2.

Differo) Orationem sperat invenisse se, qui differat te And. II, 4, 5. Amores distulerant malevoli Heaut. prol. 16. *Differor* doloribus Adelp. III, 4, 40.

Difficile) Adolescens quam in minima spe sitos erit, tam *difficillime* patris pacem in leges confficiet suas Heaut. V, 2, 45.

Difficilis) Cui verba dare *difficile* est And. I, 3, 6. Quasi *difficile* sit Eun. II, 1, 3. Amorem *difficillimum* confeci Eun. V, 4, 4. *Difficilem* servaret anem Heaut. III, 2, 24. Nil tam *difficile* est, quin quaerendo investigari possiet Heaut. IV, 2, 8. *Difficilem* ostendes te esse Heaut. V, 1, 60.

Difficultas) Nentra in re vobis *difficultas* a me erit Hec. IV, 4, 45.

Diffusus) Luxuria et lascivia *diffusus* Heaut. V, 1, 73.

Digitulus) Qui mihi nunc uno *digitulo* forem aperis Eun. II, 2, 53.

Digitus) Si illam *digito* attigerit Eun. IV, 6, 2. De *digito* anulum detraho Heaut. IV, 1, 37. Eripuit vi, in *digito* quem habuit, virgini abiens anulum Hec. IV, 1, 59.

Dignitas) Apud alium prohibet *dignitas* Heaut. III, 3, 15.

Dignus) Nec natia *digna*, cui committas primo partu mulierem And. I, 4, 3. *Dignus* es eum tua religione, odium And. V, 4, 37. At tibi di. *dignum* foetia exitium dunt And. IV, 1, 42. Sive adeo *digna* res est, ubi tu nervus inten-

das tuos Eun. 3, 21. Educta ita uti teque illaque *dignum* est Eun. IV, 6, 10. In hinc quo *dignus* Eun. IV, 3, 9. Non te *dignum* fecisti Eun. V, 2, 25. Nihil est *dignus* quod ametur Eun. V, 8, 22. Ego te meum esse diei tantisper volo, dum quod te *dignum* est, facies: sed si id non facis, ego, quod me in te sit facere *dignum*, juvenero Heaut. I, 1, 56 et 55. Hominem pistrino *dignum* Heaut. III, 2, 19.

Degredior) Nos nostro officio *degressos* Phorm. IV, 5, 10.

Diudico) Pergin istuc prins *diudicare*, quam scias quid rei siet? Heaut. II, 2, 8. Aliena ut melius videant et *diudicent*, quam sua Heaut. III, 1, 95. Ego dicam, quod mi in mentem est: tu *diudica* Heaut. V, 2, 33.

Dilapido) Priusquam *dilapidat* nostra triginta minas Phorm. V, 7, 4.

Diligenter) *Diligenter* munitis patria Eun. II, 3, 48. *Diligenter* fac cures. Curate istam *diligenter* virginem Eun. III, 2, 47 et 52.

Diligentia) Acumulari obcuram *diligentiam* And. prol. 22. Et *diligentiam* vestram et benignitatem auri Hec. II, 2, 21.

Diligo) Te in germani fratris *delexi* loco Aud. I, 5, 57. Solus es quem *diligunt* di And. V, 69. Quo quemquam plus amem, aut plus *diligam* Eun. I, 2, 16. Sive controversia ab dis solus *diligere* Phorm. V, 6, 14.

Dilucide) *Dilucide* expediri Phorm. II, 3, 52.

Dimidium) *Dimidium* minae Adelp. III, 3, 16. Vix dum *dimidium* dixeram Phorm. IV, 2, 4.

Diminuo) *Diminuo* ego caput tuum hodie Eun. IV, 7, 33. *Dimi-*

habetur tibi quidem iam cerebrum Adelph. IV, 2, 32.

Dimitto) Iam *dimitto* exercitum? Eun. IV, 7, 44.

Dinunero) *Dinumeret* ille Babylo viginti minas Adelph. V, 7, 17.

Dionysia) *Dionysia* hic sunt hodie Heaut. I, 1, 110. Apud eum miles *Dionysia* agitat Heaut. IV, 4, 11.

Diphilus) Sinapothnescontes *Diphili* comoedia'st Adelph. prol. 6.

Diruo) Hanc in horto macerium iube *dirui*, Adelph. V, 7, 11.

Dis) *Ditem* et nobilem Adelph. III, 3, 48. Potentes, *dites*, fortunati, nobiles. Adelph. III, 4, 57. Scin Cratini huius *ditis* aedea? Adel. IV, 2, 42. *Dis* quidem esses, ac tuam rem constabilisses Adelph. V, 1, 8. In servitotem pauperem ad *ditem* dari Phorm. IV, 3, 48.

Discedo) Ita tunc *disceso* ab illo And. I, 1, 121. Modo ut hoc consilio possiet *discedi* Phorm. V, 2, 8. Immo vero polchre *discedo* et probe Phorm. V, 8, 58.

Discessio) Si eveniat, quod di prohibeant, *discessio* And. III, 3, 36.

Disidium) Valeant, qui inter nos *disidium* volunt And. IV, 2, 14. Hoc *disidium* evenisse Hec. III, 5, 26. In hac re nil mali est, quod sit *disidio* dignum Hec. V, 3, 16.

Discindo) Vestem omnem miserae *discidit* Eun. IV, 3, 4. *Discidit* vestem, resarciatur Adelph. I, 2, 40. Vide, ut *discidit* labrum Adel. IV, 2, 20.

Disciplina) *Disciplina* est iisdem Heaut. II, 3, 59. Exemplum *disciplinae* Adelph. V, 1, 5.

Discipulus) Num immemores *discipuli*? And. III, 1, 19. Philosophorum habent *discipuli* ex ipsis vocabula Eun. II, 2, 32.

Disco) Coepit me obsecrare, mihi sibi liceret *discere* id de me Eun. II, 2, 31. Quasobrem has partia *didicerim* Heaut. prol. 10. Prius *disce*, quid sit vivere. Heaut. V, 2, 18. Pater esse *disce* ab illis, qui veri sient Adelph. I, 2, 45. In quo haec *discebat* ludo Phorm. I, 2, 38.

Discordia) Conſingis falsas causas ad *discordiam* Hec. IV, 4, 71.

Discordo) Qui scis eos nunc *discordare* inter se? And. III, 3, 43.

Discribo) Quodne ego *discripsi* porro illis quibus debui? Phorm. V, 7, 30.

Discrucior) *Discrucior* animi Adel. IV, 4, 1.

Disca) Apud libertum *Discaum* Eun. III, 5, 60.

Disertum) Callidum ac *disertum* credidi hominem Eun. V, 6, 10.

Disiungo) Ea res multo maxime *disiunxit* illum ab illo Hec. I, 2, 86.

Dispendium) Sine sumptu, sine *dispendio* Eun. V, 4, 7. Vt gratiam ineam sine meo *dispendio* Hec. V, 2, 29.

Disperco) *Disperii*, perii misera Heaut. IV, 2, 24. *Disperii* Heaut. V, 2, 17; Adelph. III, 3, 1.

Dispergo) Vt cerebro *dispergat* viam Adelph. III, 2, 19. An tibi iam mavis cerebrum *dispergam* hic? Adelph. V, 2, 7.

Dispicio) Iam aliquod *dispicium* And. III, 5, 16.

Displico) Si *displicebit* vita Heaut. V, 2, 19. Quam ego nunc totas *displico* mihi Heaut. V, 4, 20.

Disputet) *Disputet*, sic mihi *data* esse verba Eun. V, 1, 16.

Disputo) In eo *disputant* And. prol. 15.

Dirumpor) *Dirumpor* Adelph. III, 3, 15.

Dissimilis) Non ita *dissimilis* sunt argumento, et tamen *dissimili* oratione sunt factae ac stilo And. prol. 11 et 12. la adeo *dissimilis* studie est Adel. I, 1, 16. Non quo *dissimilis* res sit Adel. V, 3, 39.

Dissimulo) Bene *dissimulatum* amorem ac celatum indicat And. I, 1, 105. Nonne *dissimulare* nos magis humanum est? Hec. IV, 1, 37. Etsi *es dissimulas* serin Hec. IV, 2, 2. Metuit hic nos, tamen ai sedulo *dissimulat* Phorm. II, 3, 82.

Dissolvo) *Dissolvi* me, otiosus operam ut tibi darem Heant. III, 1, 99. Qui *dissolverem*, quae debeo Phorm. IV, 3, 50.

Distaedet) Ma cum isto *distaedet* loqui Phorm. V, 8, 22.

Distorqueo) Illuc vide, os ut sibi *distorsit* caruifex Eun. IV, 4, 3.

Distraho) Quandoquidem illum a me *distrahit* necessitas Hec. III, 5, 42. Quod si eo mese fortunae radeant, abs te ut *distrahar* Phorm. I, 4, 24. Horum amorem *distrahi* poteris pati? Phorm. III, 2, 33.

Distribuo) Id *distributum* suae est ex sententia Adelph. III, 3, 17.

Disturbo) Spatium cogitandi ad *disturbandas* nuptias And. I, 2, 11.

Dices) Qui minus habent, ut semper aliquid addant *divitioribus* Phorm. I, 1, 8. Propter invidiam adimunt *diviti* Phorm. II, 1, 46.

Divido) Non est commode *divisa* sunt temporibus tibi haec And. III, 1, 18.

Dividuas) *Dividuam* face Adelph. II, 2, 33.

Divino) Plane hic *divinat* Hec. IV, 4, 74.

Divinus) Aut rem *divinam* fecisse Eun. III, 3, 7. Accessi ad rem *divinam* Hec. I, 2, 109.

Divitiae) Inhoneste parere *divitias* And. IV, 5, 2. Amicos, genus,

cognatos, *divitias* Heant. I, 2, 204. Quasi is non *divitiis* abundet Heant. III, 2, 16.

Divorsus) Tot me impediunt *divorsae*, quae meum animum *divorsae* trahunt And. I, 5, 25.

Distinus) *Mansiones distinae* Lemni Phorm. V, 8, 23.

Do) Symbolam *dedit* And. I, 1, 62. *Dederit* qui damnum aut malum. Nunc id operam *do* And. I, 1, 116 et 130. Te isti virum *do* And. I, 5, 60. Ita obstinate *dat* operam? And. I, 5, 8. Tibi uxorem non *dat* iam Chremes And. II, 2, 15. Iam hoc tibi inventam *dabo* And. IV, 1, 59. Me aut erum penam *dabunt* And. I, 3, 3. Hanc fidem sibi me obsecravit ut *darem* And. II, 3, 28. Quo me nunc praecipitem *darem* And. III, 4, 27.

Cui verba *dare* difficile est And. I, 3, 6. Nunquam vidi melius consilium *dari* Eun. II, 3, 85. Fortunatum eunuchum, qui quidem in hanc *detur* domum! Eun. II, 3, 74. Estistuc *datum* profecto, ut grata mihi sint, quae facio omnia Eun. III, 1, 5. Accumulare mecum, mihi sese *dare* Eun. III, 3, 10. Et habet quod *des*, et *dat* nemo largius Eun. V, 8, 48. Tum tu igitur paululum *da* mi operae Eun. II, 2, 50. *Dubis* ei ultro supplicium Eun. I, 2, 24. Inde omnibus signum *dabo* Eun. IV, 7, 11. Quis turbas *dedit*? Eun. IV, 3, 11. Hanc tibi dono *do* Eun. IV, 6, 11. Vnam ei coenam atque eius comitibus *dedi* Heant. III, 1, 46. Ea res *dedit* existumandi copiam Heant. II, 3, 41. Me haec deambulatio ad languorem *dedit* Heant. IV, 6, 7. Quot res *dedere*, ubi possem perentiscere? Heant. V, 1, 43. Praes dia etiam duras *dabit* Heant. II, 4, 22. Sine me, vacivum tempus, ne quod *dem* mihi Heant. I, 1, 38. Pro virgine *dari* nuptum non potest Adelph. III, 2, 48. Mentem vobis

meliozem dari Adelp. III, 3, 78. Iusurandum dabitur Adel. II, 1, 11. Hoc vitio datur Adelp. III, 3, 64. Praecipitem darem Adel. III, 2, 20. Da te mihi hodie Adelp. V, 3, 50. Da veniam filio Adel. V, 8, 14. Vt res sese dant Hec. III, 3, 20. Da mi hanc vaniam Hec. IV, 2, 29. Hanc gratiam ut sibi des Hec. III, 3, 30. Datum iri gladiatores Hec. alt. prol. 3a. O fortuna, ut nunquam perpetua es data Hec. III, 3, 46. Cui data est nuptum Hec. IV, 1, 13. Ipsum gestio dari mi in conspectum Phorm. II, 1, 31. Quid vis dari tibi in manum? Phorm. IV, 3, 28. Gaudeo tantam fortunam de improvise esse his datam Phorm. V, 6, 44. Prior ad dandum qui est Phorm. III, 2, 48. Da locum melioribus Phorm. III, 2, 37.

Docere) Coepit studiosae omnia docere Eun. I, 2, 7. Male docet te mea facilitas multa Heaut. IV, 1, 35. Docui, monui, bene praecipi semper, quae potui omnia Adelp. V, 9, 6.

Doctus) Bona et pudice doctum atque eductum ingenium And. I, 5, 39. Nunquam accedo, quia abs te abeam doctior Eun. IV, 7, 21. In eodem omnes mihi videntur ludo doctae ad malitiam Hec. II, 1, 6.

Doleo) Utinam hoc tibi doleret itidem, ut mihi dolet Eun. I, 2, 13. Illi facile sit, quod doleat Eun. III, 1, 59. Ah nescis, quam doleam Heaut. V, 1, 61. Id mihi vehementer dolet Adel. IV, 5, 48. Vin facere, quod tuo viro oculi dolcant? Phorm. V, 8, 64.

Dolium) Replevi dolia omnia Heaut. III, 1, 51.

Dolor) Laborate dolore And. I, 5, 33. Eius labore atque eius dolore gnato ut medicarer tuo And. V, 1, 12. Differor doloribus Adelp. III, 4, 40. Modo dolores occupant primum

Adelp. III, 1, 12. Illi animum relevaris, quae dolore ac miseria tabescit Adelp. IV, 3, 11. Se remittent quippiam Philomeneae dolores Hec. III, 2, 4. An dolor repente invasit? Hec. III, 2, 21.

Dolus) Cum nihil obsint doli And. I, 1, 133. Quem tam aperte fallere incipias dolis. Davi fuctum consilio aut dolis And. III, 2, 13 at 29. Lacrumae confictae dolis And. III, 3, 26. Dolis ut me deluderes And. III, 4, 4. Vt a me ludatur dolis Eun. II, 3, 35. Dolo malo hanc fieri omnia And. III, 3, 9. Ne dicam dolo Adel. III, 3, 21.

Dominus) Dominam esse extra noxiam. Ad dominas qui adfocant viam Heaut. II, 3, 57 et 60.

Dominus) Apparet servum hunc esse domini pauperis miserique. Domini simis es Eun. III, 2, 33 et 43. Ita ut sit, domini ubi absunt Eun. III, 5, 52. Hoc pater ac dominus interest Adelp. I, 1, 51. Dominum atque omnem familiam mulcavit usque ad mortem Adel. I, 2, 9. Scire equidem volo, quot mihi sint domini Adelp. IV, 2, 16. Servos spectatus satis, cui dominus curat Adelp. V, 6, 6. Haram qui est dominus aedium Phorm. V, 1, 26.

Domus) Domus, uxor, liberi inventi And. V, 3, 20. Is se hodie venturum ad me constituit domus Eun. I, 2, 125. Solus Sannio servat domi Eun. IV, 7, 10. Domi locique fac vicissim ut memineris Eun. IV, 7, 45. Postulo ut tua mihi domus te praesente absente pateat Eun. V, 8, 28. Vna semper militiae et domi fuimus Adel. III, 5, 49. Meae domi Hec. II, 2, 15.

Donec) Usque adeo donec perpallit And. IV, 1, 38. Domi certum obsideri est usque, donec redierit Adel.

IV, 6, 6. *Haec desinam, donec per-*
fero hoc Phorm. II, 3, 72.

Dono) Egone pro hoc te nuntio
quid *donem*? *Hec.* V, 4, 9.

Donum) *Matri parvulam puellam*
 dono quidam mercator dedit. Eun.
eam dono mihi Eun. I, 2, 29 et 55.
Si scias quod *donum dono* huic con-
tra comparet *Eun.* II, 3, 64. In huic
quo dignus cum *donis* tuis tam lepi-
dis *Eun.* IV, 3, 9. Quodvis *donum*
praemium a meupato *Eun.* V, 8, 27.

Dormio) Interdum propter *dormiet*
Eun. II, 3, 77. *Dormiunt* ego pol-
istos commovebo *Hec.* IV, 4, 8. In
aureis ultravis otiose ut *dormias*
Hec. II, 3, 101. Quid credebis?
dormienti tibi haec confecturos *deus*?
Adelph. IV, 5, 59. Filium suscepit
iam unum, dum tu *dormis* *Phorm.*
V, 8, 18.

Dos) Vnicam genitam suam cum
dotibus filio uxorem ut dare; *And.*
I, 1, 74. *Dos* est decem talenta *And.*
V, 4, 47. Haec talenta *dotis* adpo-
sit duo *Hec.* IV, 7, 10. Nil nos
dos movet *Hec.* V, 1, 66. Me non
omnia bona *dotis* dixisse illi *Hec.* V,
1, 69. Cur non quod *dotis* dixi fir-
mas? *Hec.* V, 5, 4. Primum in-
dotata est; tum praeterea, quae se-
cunda ei *dos* erat, perit *Adelph.* III,
2, 47. Vxor sine *dote* veniet *Adelph.*
IV, 7, 41. Remuneret *dotem* hac,
est *Hec.* III, 5, 52. Id quod lex iu-
bet, *dotem* daretis *Phorm.* II, 1, 67.
Dotem si accipiet, uxor ducenda est
domum *Phorm.* IV, 4, 12. Quae *dotis*
tantum debet *Phorm.* V, 7, 36.

Dotatus) Vos me indotatus modo
patrocinari fortasse arbitramini: etiam
dotatus soleo *Phorm.* V, 7, 47.

Drachma, Drachuma) Vix *drachmis*
est obnoxium decem *And.* II, 6, 20.
Huic *drachmarum* unum argenti haec mille
dederat mutuum *Hec.* III, 3, 40.

Dubito) Numquid tu *dubitas*, quin

ego nunc perpetuo perieris? *Eun.* V,
8, 13. Haec dum *dubitas*, menses
abierunt decem *Adelph.* IV, 5, 57.

Dubius) Non *dubium* est, quin uxori
rem nolit filius *And.* I, 2, 1. Dum
in *dubio* est animus *And.* I, 5, 37.
Mea quidem herede certe in *dubio*
vita est *And.* II, 1, 10. Etiam de sorte
nunc venio in *dubium* miser? *Adel.*
II, 2, 35. Tu fama et gatas vita
in *dubium* venit *Adelph.* III, 2, 42.
Scibam *dubium* fortunam esse sceni-
cam *Hec.* alt. prol. 8. Coena *dubia*
apponitur *Phorm.* II, 2, 28.

Duco, existimo, iudico) Laudam an-
vicio *duci* id factum oportet. Eam
laudem hic *ducit* maximum *Adelph.*
prol. 5 et 18. Non cum hominem *duci*
cercam *Hec.* IV, 1, 40.

Duco) Nec opinantis *duci* falso
gaudio *Aod.* I, 2, 9. Hodie uxorem
ducis? *And.* II, 1, 21. *Ducit* se-
cum una virginem *Eun.* II, 1, 23.
Quandoquidam *ducenda* est, eodem
habeo propemodum, quam voto
Hec. V, 5, 20. Iurans se illum
duciturum domum *Adel.* III, 4, 27.
Sectari, ipse ludum *ducere* et reducere
Phorm. I, 2, 36. Vxor *ducenda*
est domum *Phorm.* IV, 4, 12.

Ducto) Tu inter eas restim *ducens*
saltabis *Adelph.* IV, 7, 34. Meam
ductes gratias? *Phorm.* III, 2, 15.

Dudum) Audio iam *dudum* *And.* I,
4, 1. Quam *dudum*? D. Modo *Eun.*
IV, 4, 30. Incertior sum multo quam
dudum *Phorm.* II, 4, 19.

Dulcis) Cui nil iam praeter pretium
dulce est *Hec.* II, 2, 5.

Dum) *Dum* tempus ad eam rem
tulit *Aod.* I, 2, 17. Profer, *dum*,
proficiscor aliquem *And.* II, 1, 26. *Dum*
licitum est ei, *dumque* octas tulit
And. III, 6, 12. Capitis periculum
adire, *dum* proxim *And.* IV, 1, 53.
Quidvis cupio, *dum* ne ab hoc me
falsis compentur *And.* V, 3, 31. *Dum*

est tempus Eun. I, 1, 11. Expectabo, dum venit Eun. I, 2, 126. Tantisper, dum quod te dignum est, facies Heaut. I, 1, 55. Neque etiam dum scit pater Heaut. II, 1, 17. Dum moliantur, dum conantur, annus est Heaut. II, 2, 11. Haec dum incipias, gravia sunt, dumque ignores Heaut. V, 5, 14. Qui dum? Hec. III, 1, 39. Sine dum Hec. V, 1, 18. Dic dum quaeso Hec. V, 3, 5. Mane dum sodes Hec. V, 4, 4. Vix dum dimidium dixeram Phorm. IV, 2, 4.

Duriter) Pudice vitam parce ac duriter agebat And. I, 1, 47. Semper parce ac duriter se habere Adelp. I, 1, 20. Factum a vobis duriter Adelp. IV, 5, 27.

Duritia) Timet, ne tuis duritia antiqua illa stiam ad sancta sit Heaut. III, 1, 26.

Durus) *Durus* fratris partis praedictus Hec. II, 3, 63. Os durum Eun. IV, 7, 36. Quod illum insimulant durum, id non est Heaut. I, 2, 30. Partes diu duras dabit Heaut. II, 4, 22. Satis iam, satis pater durus fui Heaut. III, 1, 30. Nimum ipse est durus Adelp. I, 1, 39. Vitam durum, quam vixi usque adhuc, omitto Adelp. V, 4, 5. Illud durum Phorm. II, 1, 8. Provinciam cepisti duram Phorm. I, 2, 23. Adeo ingenio esse duro te atque inexorabili? Phorm. III, 2, 12.

E

Gravida e Pamphilo est And. I, 3, 11. Laborat e dolore And. I, 5, 33. *E* Davo audivi And. II, 1, 2. Peeperisse hanc e Pamphilo And. III, 2, 17. Illam e conspectu smisi meo Eun. II, 3, 2. *E* Corintho anus Heaut. I, 2, 44. *E* navi egredientem Heaut. I, 2, 8. *E* re natae Adelp. III, 1, 8. *E* lecto surgere Adelp. IV, 1, 4. *E* medio excedere Hec. IV, 3, 14.

Vinctum atque lentum e balneis Phor. II, 2, 25. Ad scopulum e tranquillo Hec. IV, 4, 8. *E* medio excessit Phorm. V, 7, 74. *E* medio abiit Phorm. V, 8, 30.

Eapropter) Ego deorum vitam eapropter sempiternam esse arbitror And. V, 5, 3.

Ebibō) Hunc comedendum et ebibendum vobis propino Eun. V, 8, 57. Quid comedent? Quid ebibent? Heaut. II, 3, 14.

Ebrius) Cum tu saturus atque ebrius es Hec. V, 2, 3.

Ecastor) *Pec ecastor* scitus puer And. III, 2, 6. Spero ecastor Hec. IV, 3, 5. Est magnam ecastor gratiam de istac re quod tibi habeam Hec. V, 1, 14.

Ecoe) *Ecoe* autem altaris Eun. II, 3, 6. *Ecoe* me, qui id faciam vobis Adelp. V, 9, 38.

Eccere) *Eccere*, quid si reddet? Phorm. II, 2, 5.

Ecca. Eccum. Ecom. Eccos) *Ecoe* ipsa egreditur Eun. I, 1, 34. *Ecom* ipsum obviam And. III, 2, 52. Proviso, quid agat Pamphilus: atque *eccum* And. V, 5, 1. Sed *ecom* militem Hec. III, 1, 6. *Eccos* video quos volebam Heaut. II, 3, 15. *Ecom* me, inque. Ct. *Ecom* hic tibi Heaut. IV, 7, 1. Sed *ecom* ipsum Adelp. IV, 7, 2. *Ecom* adest Adelp. V, 3, 6. *Ecom* Micio egreditur foras Adelp. V, 7, 25. *Ecom* Phidippum et patrem video Hec. III, 4, 35. *Ecom* video Hec. IV, 1, 8.

Esfero) Hic me magnifice *esfero* Heaut. IV, 3, 13. Ne quoquam *esferri* fiant Hec. IV, 1, 50.

Esquid. Esquod) *Esquid* te pudet? And. V, 3, 30. *Esquid* beo te? Eun. II, 2, 48. Rus Senio *esquod* habetis Eun. III, 3, 13.

Esquis. Esquis) *Esquis* me hodie vivit fortunatio? Eun. V, 8, 1. *Es-*

que inde parva perimet soror Eun.
III, 3, 15. Hospitem equum Pam-
philum hic habes? Hec. V, 3, 6.

Edax) *Edax* parasitus Heaut. prol.
38. Alere noluit hominem *edacem*
I'orm. II, 2, 21.

Edopol) Bene *edopol* naras Eun. V,
3, 7. Recte *edopol* spero Adelp. III,
1, 2. Non *edopol* mirum Hec. I, 2,
85. Certe *edopol* Phorm. V, 2, 8.

Edico) *Edico* tibi, ne temere facias
And. I, 2, 33. *Edixi* tibi And.
III, 2, 16. *Edicit*, ne vir quisquam
ad eam adeat Eun. III, 5, 30. Mo-
ministin mihi te maximo opere edi-
cere Eun. IV, 1, 13.

Edictum) Ne quid credas me ad ver-
sum *edictum* tuum facere esse ausum
Heut. IV, 1, 10.

Edo, Es, Est) In hunc diem ut do
symbolis *essemus* Eun. III, 4, 2.

Edo) Uterque exempla in te *edent*
Eun. V, 6, 21.

Edoceo) Cnipo, sed id nade, *edoce*
Phorm. III, 3, 7. Phanium *edocebo*,
ne quid vereatur Phorm. V, 2, 7.

Edormisco) In angulum altquo
abeam, atque *edormiscam* hoc villi
Adel. V, 2, 11.

Educa) Filium suscepit, et eam
clam *educat* Phorm. V, 7, 50.

Educo) Bene et p'adice doctam at-
que *eductum* ingenium And. I, 5, 39.
Adolescentulos *eductos* libere And.
V, 3, 8. Studiosae omnia docere, *edu-
cere* Eun. I, 2, 37. *Eduxit* mater
pro sua Eun. I, 2, 76. *Eduxit* a par-
vulo Adelp. I, 1, 23. Una a pueris
parvulis *educti* Adelp. III, 4,
49.

Educo) Me exanimatum *eduxi* so-
ras Hec. III, 3, 4. Vxor se *eduxit*
foras Hec. IV, 1, 7.

Effero) Funus *effertur* And. I, 1,
90. Cistellam domo *effert* Eun. IV,
6, 15. Quod minime est opus usquam
efferi Adelp. IV, 4, 18. Videt pec-

catum tuum hoc esse *elatum* foras
Phorm. V, 7, 64.

Effero) Verbum de verbo expre-
tum extulit Adelp. prol, 11.

Efficio) Quid est quod mea arthoc
tibi *efficere* possit amplius? And. I,
1, 4. Solus mi *efficisti* has nuptias
And. III, 4, 16. Hoc ego tibi pro-
fecto *effectum* reddam Adelp. IV, 2,
20. Tundendo atque odio denique
efficit senex Hec. I, 2, 48.

Effluo) Vtrumque hoc falsum est
effluet Eun. I, 2, 42.

Effusio) Oculi illi illico *effundentur*
Eun. IV, 6, 2.

Effringo) Fores *effregit*. Non est
flagitium fores *effringere* Adelp. I,
2, 8 et 23.

Effugio) Adfinitatem *effugere* And.
I, 5, 12. Nuptias *effugere* ego istas
malo And. I, 1, 32. Huc *effugi* foras
Eun. V, 4, 23. Hanc maculam nos
debet *effugere* Adelp. V, 8, 42.

Effundo) *Effundite*, emitte, facite
quod vobis libet Adelp. V, 9, 34.

Effusio) Ne vos forte imprudentes
foris *effutiretis* Phorm. V, 1, 19.

Egeo) Cepi rationem, ut neque
egeres Heut. V, 2, 11. Hinc *egens*
profugiet aliquo militatum Adelp.
III, 3, 30. Aous desertu, *egens*,
igota Phorm. V, 1, 24.

Egestas) Coactum *egestas* inge-
nium And. I, 5, 40. Non ait *egestas*
facere nos Adelp. I, 2, 24. Quod
ut facerem, *egestas* me impulit Phorm.
V, 1, 6.

Egredior) Myis ab ea *egreditur*
And. I, 3, 21. Vnde *egreditur*? And.
V, 2, 2. Nunquam tam mane *egre-
dior*, neque tam vesp' domum re-
vertor Heut. I, 1, 15. E navi *egre-
dientem* Heut. I, 2, 8. Quisnam a
nobis *egreditur* foras? Heut. III, 2,
50. Micio *egreditur* foras Adelp.
V, 7, 23.

Egregie) Horum ille nihil egregie prae cetera studebat And. I, 1, 31. Quam ego animo egregie curam pro uxore habuerim And. I, 5, 38.

Egregius) *Egregia* forma And. I, 1, 45. Iugenio egregio ad miseriam natus sum. Facie *egregia* Phorm. I, 2, 50.

Ehem) *Ehem* curate istam diligenter virginem And. III, 2, 52. *Ehem* mi vir. Ch. *Ehem* mea uxor Heaut. IV, 1, 9. *Ehem*, opportune: te ipsum, quaerite Adelp. I, 2, 1. *Ehem* Parmeno, tu hic cras? Hec. III, 2, 5.

Eheu) *Eheu*, quam ego nunc tota displiceo mihi Heaut. V, 4, 20. *Eheu* me miseram Hec. I, 4, 17.

Eho) *Eho* quid Pamphilus? And. I, 1, 61. *Eho*, die mihi And. IV, 1, 43. *Eho* tu impudens And. IV, 2, 27. Si non tangendi copia est, *eho* ne videndi quidem erit? Eun. IV, 2, 10. *Eho* queso laudas, qui eras fallunt? Heaut. III, 2, 26. *Eho*, an est domi habiturus? Adelp. III, 3, 35. *Eho* curro, puer Hec. IV, 4, 97. *Eho* quid vis dari tibi in manum? Phorm. IV, 3, 28.

Ehodum) *Ehodum* ad me And. I, 2, 13. *Ehodum* die mihi And. II, 1, 21. *Ehodum* bone vir And. III, 5, 10.

Ei) *Ei* vercor And. I, 1, 46. *Ei* mihi And. I, 5, 28. *Ei* misero mihi Heaut. II, 2, 5.

Eiecio) *Eiectum*, orbem, parvam And. I, 3, 18. Istum amorem ex corde *eiecio* And. II, 1, 7. Oppido *eiecio* And. II, 3, 8. Navi fracta ad Andrum *eiecio* est And. V, 4, 20. *Eiecienda* hercle est haec mollities animi Eun. II, 1, 16. Eum ego hinc *eiecio* miserum in iustitia mea Heaut. I, 1, 82. Ut pater tam in brevi temporis spatio omnem de me *eiecerit* animam patris? Heaut. V, 2, 2. Vbi te exspectatum *eieci*set foras Adelp. I, 2, 29.

Eiusmodi) Cum idgeniis conflictatur *eiusmodi* And. I, 1, 66. *Eiusmodi* perare in animo cupiditates Phorm. V, 4, 2.

Elabor) Animus paulatim *elapsus* est Bacchidi Hec. I, 2, 94.

Elegans) Hui, regem *elegantem* narras. Eun. III, 1, 18. *Elegans* formarum spectator Eun. III, 5, 18. Nec magis compositum quicquam, nec magis *elegans* Eun. V, 4, 13. Heia ut *elegans* est Heaut. V, 5, 19.

Elegantia) Dixi ego in hoc esse vobis Atticam *elegantiam*? Eun. V, 8, 63.

Elephantus) *Elephantis* quem India praefecerat Eun. III, 1, 23.

Ellum, *Ellam*) *Ellam*, confidens, catus And. V, 2, 14. Aeschinus ubi est? Sr. *Ellum*, te expectat domi Adelp. II, 3, 7. Istae iam penes vos psaltria est? Sr. *Ellam* intus Adelp. III, 3, 35.

Eloquentia) Sudabis satis, si cum illo inceptas homine: ea *eloquentia* est Phorm. IV, 3, 24.

Eloquor) Vix *eloquente* est hoc Eun. III, 5, 51. Quod veni *eloquar* Heaut. prol. 3. Pergo *eloqui* Phorm. IV, 3, 36.

Eludo) *Eludet*, ubi te victum senserit Eun. I, 1, 10. Summa *eludendi* occasio est mi nunc senes Phorm. V, 6, 45.

Em) *Em* tibi, rescivit omnem rem Adelp. V, 3, 4. Accipe *em* Phorm. I, 2, 2.

Emergo) Spero deus *facile* ex illis sese *emergitum* malis And. III, 3, 30. Quo *pergam*, unde *emergam* Eun. III, 5, 7. Tot res repente circumvallant, unde *emergere* non potest Adelp. III, 2, 4.

Equito) Haud dubium est, quin *emitti* sequum siet Adelp. V, 9, 19. *Emissa* est manu Phorm. V, 5, 2.

Emo) Menandri Emocham postquam aediles emerunt Eun. prol. 20. *Enit* eam dono mihi Eun. I, 2, 55. E praedonibus, unde *emerat*, se audisse Eun. I, 2, 35. Eo rediges me, ut, quod *emerim* egomet, ipse nesciam? Eun. IV, 4, 23. Ego spei pretio non *emo* Adelp. II, 2, 11. Pretio *emptas* meo Hec. alt. prol. 49. Ancillam nre *euptam* suo Phorm. III, 2, 26. Vxori *emunda* ancilla'st Phorm. IV, 3, 60.

Emorior) Risa omnes, qui aderant, *emoriri* Eun. III, 1, 42. *Emoriar*, si non hanc uxorem duxero Eun. V, 2, 49. *Emori* cupio Heaut. V, 2, 18. *Emori* hercle satius est Phorm. V, 7, 62.

Emungo) *Emunsi* argento senes Phorm. IV, 4, 1.

En) *En* quo redactus sum Eun. II, 2, 6. *En* unquam iniuriarum audisti mihi scriptam dicam? Phorm. II, 2, 15. *En* unquam cuiquam contumeliosius audistis factam iniuriam? Phorm. II, 3, 1.

Enarro) Hoc quod coepi primam *enarram* Heaut. II, 3, 32. Omnem rem *enarramus* ordine Adelp. III, 3, 11. Bem *enarrato* omnem ordine Adelp. III, 2, 53.

Enico) Car me *enicas*? And. IV, 1, 36. Rogitando obtundat, *enico*t Eun. III, 5, 6. Tange: si non totas friget, me *enica* Phorm. V, 8, 5.

Enim) Certe *enim* scio And. III, 1, 23. Immo *enim* nunc cum maxime abs te postulo atque oro And. V, 1, 4. Verum *enim*, quando bene promeruit, fuit Adelp. II, 1, 47. *Enim* lassam oppido tunc esse aibant Hec. II, 1, 41. Quid? PAR. Nihil *enim* Hec. V, 4, 10. Non *enim* docet Phorm. IV, 4, 13. *Enim* solas nequeo Phorm. V, 7, 90.

Enimvero) *Enimvero* spectatum satis putabam And. I, 1, 64. Lucom-

mode hercle. CA. Immo *enimvero* infelicitet Eun. II, 3, 38. *Enimvero* Chremes nimis graviter cruciat adolescentulum Heaut. V, 5, 1. Verum *enimvero* id demum iuvat Adelp. II, 3, 2. *Enimvero* prorsus iam tacere non queo Hec. IV, 4, 51. *Enimvero* si porro esse odiosi pergitis Phorm. V, 7, 44.

Enitor) Corrigere mi gnatum porro *enitere* And. III, 4, 17. Phaedria haud cessavit pro te *enit* Phorm. III, 1, 11.

Ennius) Cum hunc accusant, Naevium, Plautum, *Ennium* accusant And. prol. 18.

Numero) Iamne *enumerasti* id, quod ad te rediturum putes? Adelp. II, 2, 28.

Eo. Adv.) Eo rediges me, ut, quid *emerim* egomet, ipse nesciam? Eun. IV, 4, 23. In arcem? quid eo? Hec. III, 4, 18. Quod si eo meae fortunae redeunt Phorm. I, 4, 23. Non potuit melius perveniret eo, quo nos volumus Phorm. IV, 3, 36.

Eo. Ideo) Non pol eo feci Eun. I, 2, 17. Ecne es ferox, quia habes imperium in bellum? Eun. III, 1, 26. An eo fit? Heaut. III, 1, 96. Quia dudum tu tantopere iussers, eo coepi Heaut. IV, 5, 39. Eo perperam olim dixi Phorm. V, 1, 18.

Eodem) Eunambuli *eodem* accedens expectatio Hec. alt. prol. 26.

Eo. Verb.) Fenus effertur *imus* And. I, 1, 90. Eo intro And. V, 4, 53. Quid stamus? car non *imus* hinc? Eun. III, 2, 12. Ibo obviam huic Heaut. II, 3, 99. Ibit ad illud illico, quo maxime apud te se valere sentiet Heaut. III, 1, 78. Ille inficiat ibit Adelp. III, 2, 41. It visere ad eam Hec. I, 2, 114. Nostra causa scilicet in nervos potius *ibit* Phorm. IV, 4, 15. Suspenso grata placide ire perrexi Phorm. V, 6, 27. Ire ad merca-

tum Phorm. V, 6, 53. In hinc ma-
lam rem cum istac magnificentia Ph.
V, 8, 37. Exsequias Chremeti quibus
est commodum ire, cum tempus est
Phorm. V, 8, 37.

Ephēbus) Postquam excessit ex
ephebis And. I, 1, 24. Iste *ephebus*
frater Phaedriae Eun. V, 1, 8.

Epidicazomene) *Epidicazomenen*
quam vocant comoediam Phorm. prol.
26.

Epistola) Senem pec *epistolas* pel-
lexit Phorm. I, 2, 17. *Epistolam* ab
eo adilectum esse audivi Phor. I, 2, 99.

Equidem) Dubo *equidem* operam
And. II, 1, 27. Scio *equidem* ductu-
rum esse te And. IV, 1, 35. Iocabac
equidem. Tibi *equidem* dico Eun. II,
3, 18 et 88. Credo *equidem* illum
iam adfuturum Eun. IV, 6, 1. Facile
equidem facere possum Heaut. III, 2,
36. Haec *equidem* consilio palmam
do Heaut. IV, 3, 31. *Equidem* miror
Heaut. V, 1, 24. Scire *equidem* volo,
quot mihi sint domini Adelph. IV, 2,
16. Minime *equidem* me oblectavi
Hec. I, 2, 10. *Equidem* hercle nescio
Phorm. V, 3, 24.

Equus) Aut equos alere, aut canes
ad venandum And. I, 1, 29.

Eradico) Di te *eradicent* Heaut. III,
3, 28.

Erga) Spectata *erga* te amicitia
And. V, 1, 1. Timet animum amicae
ae *erga* ut sit saae Heaut. I, 2, 15.
Te *erga* animo esse amico Hec. III,
3, 29. Quae nonquam quicquam *erga*
nte commiserit at Hec. III, 3, 36.

Ergo) Qui scias *ergo* iatue? And.
III, 3, 33. Mihi? Si. Tibi *ergo* And.
V, 2, 9. Itaque *ergo* amatue Eun.
II, 3, 26. Istac volo *ergo* ipsum ex-
periri Adelph. II, 1, 18. *Ergo* pro-
pterea te sedulo et moneo et hortor
Hec. I, 1, 6.

Erelic) Erem fefalli: in nuptias
conieci *erilem* filium And. III, 4, 24.

Video *erilem* filium minorem huc
advenire Eun. II, 2, 58. Mihiqoe,
eraeque, filiaque *erili* Adelph. III,
2, 3.

Eripio) Aedis expugnabo, virgi-
nem *eripiam* Eun. IV, 7, 3. At enim
spem istoc pacto rursum nuptiacum
omnem *eripis* Heaut. IV, 3, 35. Cru-
cior holum mihi tantum *ereptum* tam
de subito e faucibus Heaut. IV, 2, 6.
Adolescenti ipsi *eriperem* oculos Adel.
III, 2, 20. Ex crinine hoc Antipho-
nem *eripiam* Phorm. II, 2, 9.

Erratio) Sane hac multo propius
ihis, et minor est *erratio* Adelph. IV,
2, 41.

Erro) Teaco, quid errat And. III,
2, 18. Tota *erras* via Eun. II, 2, 24.
Errans patria careo Heaut. II, 3, 16.
Errat longe Adelph. I, 1, 40.

Error) Illis *errore*, et te simul su-
spicione exsolves Hec. V, 2, 26.

Erubesco) *Erubuit*: salva res est
Adelph. IV, 5, 9.

Erumpo) Vereor, ne istaec fortitu-
do in nervum *erumpat* denique Phor.
II, 2, 11.

Escendo) *Escendo* in quemdam ibi
excelsum locum And. II, 2, 19.

Eurio) Spes est, nos *euritueros* sa-
tis Heaut. V, 2, 28.

Etenim) *Etenim* ipse cum rem
recta reputavit via And. II, 6, 11.
Etenim quo pacto id fieri solet, cal-
leo Heaut. III, 2, 37.

Etiā) Nihil suspicans *etiam* mali
And. I, 1, 89. An nondum *etiam* ne
hoc quidem? And. I, 2, 30. Non sa-
tis pectus me *etiam*, qualis sim And.
III, 2, 23. At *etiam* rogas? And. IV,
4, 23. *Etiam* atque *etiam* cogita Eun.
I, 1, 11. At *etiam* resistas? Eun.
IV, 4, 1. Quem pariter uti his de-
cavit, autetiam amplius Heaut. I, 1, 80.
Hautquaquam *etiam* cessant Heaut.
I, 2, 1. *Etiam* tecum hic mihi res
est? Heaut. IV, 4, 20. Hercle *etiam*

hoc restat Adelp. II, 1, 36. Vivere
etiam nunc habet Adelp. III, 4, 91.
Vt virgo ab se integra etiam tum siet
Hec. I, 2, 70. Nondum etiam scio
Hec. I, 2, 117.

Etiam si) *Etiam si* dudum fuerat
ambiguum hoc mihi, nunc non est
Hec. IV, 4, 26.

Etsi) Tamen *etsi* hoc verum est?
And. V, 2, 23. Via me istuc tibi,
etsi incredibile est, credere? Heut. IV,
1, 11. *Etsi* mihi facta iniuria est: ve-
rum tamen Phorm. II, 3, 60.

Eu) *Eu* noster, laudo Eun. I, 2, 74.
Eu, Phormio Phorm. III, 1, 14. *Eu*,
Geta Phorm. V, 6, 29.

Evade) Quam timeo, quorsum eva-
das And. I, 1, 100. Verebar quorsum
evaderet And. I, 2, 5. Sermonem
querere. Vhi friget, huc *evanit*. Eun.
III, 3, 11. Nimia illaec licentia pro-
fecto *evadet* in aliquod magnum ma-
lum Adelp. III, 4, 64. Quid hic
coepit, aut quo *evadet* hodie? Phor.
IV, 3, 21.

Evanesco) Ne cum poeta scriptura
evanesceret Hec. alt. prol. 5.

Evenio) Sia *eveniat*, quod volo
And. I, 1, 138. Aliter *evenire* multo
intellegit And. prol. 4. Præter spem
evenit And. II, 6, 5. Quod si quies-
cem, nihil *evenisset* mali And. III, 4,
25. More hominum *evenit*. Tibi quod
evenit boni And. V, 6, 3 et 4. Nun-
quam te pol' quicquam quod magis
vellem *evenire*, mihi *evenit* Eun. V, 6,
1 et 2. Si quid nobis forte adversi
evenierit Heut. II, 3, 114. Cuiquam
acque audisti commode quicquam
evenisse? Heut. IV, 3, 7. Gloriare
evenisse ex sententia? Heut. IV, 5,
17. Magnum nescio quid necesse est
evenisse Hec. III, 1, 24. Ain tu tibi
incommodum hoc *evenisse* iter? Hec.
III, 4, 1. Incommoda mihi nuptiis
evenit Hec. V, 3, 40. Quam sæpe
forte temere *eveniunt*, quæ non au-

deas optare? Phorm. V, 1, 31. Eve-
nere hæc nobis prospere Phorm. V,
7, 4.

Evert) Inversa verba, *aversas* cer-
vices tuas Heut. II, 3, 131.

Euge) *Euge* Charine And. II, 2, 8.
Euge, habeo optimum Heut. IV, 2,
10. *Euge*, iam lepidus vocor Adelp.
V, 7, 13.

Eunuchus) Cum meo decrepito hoc
Eunuchus Eun. II, 1, 25. Facile ut
pro *Eunuchus* probes Eun. II, 3, 23.
Hem *Eunuchum* tibi, quam liberali
facie? quam actate integra? Eun. III,
2, 19. Qui istuc facere *Eunuchus*
potuit? Eun. IV, 3, 16.

Evoco) Heus, *evocate* huc Davon
And. III, 3, 48. Numquam *evocari*
hinc vis foras? Eun. II, 2, 52. Quid
sit, quapropter te huc foras puerum
evocari iussi Hec. V, 1, 7.

Evolvo) Te omni turba *evolvo* Eun.
IV, 4, 56. Nullo possum remedio
me *evolvere* ex his turbis Phorm. V,
4, 5.

Evomo) Vt ego iram hæc in ego
evomam omnem Adelp. III, 2, 14.
Requiram fratrem, ut in cum hæc
evomam Adelp. III, 4, 65. In eam
hoc omne, quod mihi ægro est, *evomam*
Hec. III, 5, 65.

Exadvorsum) Apud ipsum lacum
est pistrilla, at *exadvorsum* fabrica
Adelp. IV, 2, 45. Ea sita erat *exad-
vorsum* Phorm. I, 2, 47.

Exanimo) *Exanimatus* Pamphilus
And. I, 1, 104. Oratio hæc me mi-
seram *exanimavit* metu And. I, 5, 15.
Quid *exanimatus* obsecro? Hec. V,
3, 27.

Exaugeo) Concurreunt multa, opi-
nionem hæc quæ mihi animo *exau-
geant* Heut. II, 2, 3.

Excarnifico) Huiusmodi mihi res
semper comminiscere, ubi me *excarni-
fico* Heut. IV, 6, 9.

Excedo) *Excessit* ex ephelis And.

1, 1, 24. Cave quoquam ex istoc excessis loco And. IV, 4, 21. Cura ex corde excessit Hec. II, 2, 12. E medio nequam excedere est. Hec. IV, 3, 14. E medio excessit Phorm. V, 7, 74.

Excoelus) Escendo in quemdam ibi excoelum locum And. II, 2, 19.

Excerpto) Tu id quod boni est excerptis Phorm. IV, 4, 17.

Excido) Vixore excidit And. II, 5, 12.

Excito) Non vides quantum mali ex te excoites? Heaut. V, 3, 11.

Exclamo) Exclamat, furcm, non poetam, subulam dedisse Eun. prol. 23. Illa exclamat: minime gentium Eun. IV, 1, 11. Paene hercle exclamari gudio Phorm. V, 6, 30.

Excludo) Vt ab illa excludar, huc concludar And. II, 3, 12. *Exclusio* vocat Eun. I, 1, 4. Misera prae amore exclusi hunc foras Eun. I, 2, 18. Ego excludor: ille recipitur Eun. I, 2, 79. Iterum istinc excludere Hec. III, 2, 4.

Exclusio) Ceterum de exclusione verbum nullum Eun. I, 2, 8.

Excoctus) Tam excoctam reddam, atque atram, quam carbo at Adelp. V, 3, 63.

Excrucio) Sed quid ego me autem excrucio? And. V, 3, 15. Spero me habere, qui hanc excruciem meo modo Eun. V, 3, 11. Sollicitudinem istam filiam, quae te excruciat, mittas Heaut. I, 2, 3. Miserum hunc tam excruciarier eius abita Heaut. III, 1, 4. Antipho me excruciat animi Phor. I, 4, 10.

Exculpo) Veloculum exculpe Phor. V, 7, 96.

Excusio) Laerumnas excussit mihi Heaut. I, 1, 15. Vt me excusiam atque egrediar domo Phor. IV, 1, 20.

Exedo) Quid te futurum censes, quem assidue exedent? Heaut. III, 1,

53. Tante hoc intristi: tibi omne est exedendum Phorm. II, 2, 4.

Exemplum) Magnum exemplum continentiae And. I, 1, 65. De te si exemplum capit And. IV, 1, 27. Aliorum exempla commonent And. IV, 5, 17. Quae futura exempla dicunt in eum indigna. In quem exempla fient? Eun. V, 4, 24 et 26. Vterque exempla in te edent Eun. V, 2, 21. Exemplum statuite in me Heaut. prol. 51. Si conferendum exemplum est Adelp. I, 2, 14. Ex aliis sumere exemplum sibi Adelp. III, 3, 62. Exemplo omnibus curarem ut esses Adelp. V, 1, 9. Vt te quidem omnes, di, deae, superi, inferi, malis exemplis perdat! Phorm. IV, 4, 7.

Exeo) Sed ipse exit foras And. I, 2, 3. Age Pamphile: exi Pamphile And. V, 2, 30. Post es continuo exeo Eun. III, 2, 40. Exi foras, scelestus Eun. IV, 4, 1. A me nescio quia exit Heaut. III, 1, 101. Sane nollem huc exitum Adelp. V, 1, 13. Iam ut limen exirem Hec. III, 3, 18. Meum virum ab te exire video Phorm. V, 3, 12.

Exerceo) Quod operae consumis, si sumas in illis exerceendis, plus agas Heaut. I, 1, 22. Agrum hunc mercatus sum: hic me exerceo Heaut. I, 1, 94. Ego te exercebo hodie, ut dignus es Adelp. IV, 2, 48.

Exercitatus) Prior amor me ad hanc rem exercitatum reddidit Hec. III, 3, 47.

Exercitus) Credere omnem exercitum Eun. III, 1, 12. Iam dimitto exercitum Eun. IV, 7, 44.

Exigo) Spectandae an exigendae sint vobis prius And. prol. 27. Quo studio vitam suam te absente exegisti Heaut. II, 3, 49. Exacta aetate Adelp. V, 4, 16. Novas qui exactas feci ut inveterascerent. Partim sum earum exactus Hec. alt. prol. 4 et 7. Vbi

duxere impulsu vestro, vestro impulsu easdem exigunt Hec. II, 1, 45. Si vis veram verba ad rationem erigi Hoc. III, 1, 26. Ut reliquam vitam exigat cum eo viro Hec. III, 5, 40.

Exigue) Præbent exigue sumtum Heut. I, 2, 33.

Exilio) Postquam asperi, Illico cognovi: ad te exilui Heut. IV, 1, 44.

Eximius) Vtin eximius neminem habeam? Hec. I, 1, 9.

Eximo) Si te inde eximerim, ego pro te molam And. I, 2, 29.

Existimatio) Arbitrium vestrum, vestra existimatio valebit Heut. prol. 25.

Existumo) Si quis est, qui dictum in se inementius existimabit esse, sic existimet Eun. prol. 5. Metuo, qualem tu me esse hominem existumes Eun. IV, 6, 20. Eatum res dedit existumandi copiam Eun. II, 3, 41. Bonus es cum hæc existumas Adelph. V, 6, 9. Ad amissum ambarum mores eorum existumans Hec. I, 2, 88. Ni ita eum existumasset Phorm. II, 3, 22.

Exitum) At tibi di dignum factis exitum dunt And. IV, 1, 42. Quod ego huic nunc subito exitio remedium inveniam miser? Phorm. I, 4, 23.

Exonero) Nos exoneraſtis metum Phorm. V, 6, 3.

Exopto) Quorum aemulari exoptat negligentiam And. prol. 21. Teucone te, Antiphila, maxime animo exoptatam meo? Heut. II, 4, 28. Illi exopto, ut vitam exigat Hec. III, 5, 40. Te mihi ipsam iam dudum exopto dari Heut. IV, 5, 10. Ita obtingant ex te quæ exopto mihi Hec. IV, 2, 3.

Exorator) Orator ad vos venio: sinite exorator sim Hec. alt. prol. 2.

Exordior) Vnde exordior narrare? Hec. III, 3, 2.

Exorior) Tu sola exorere, quæ peritules hæc Hec. II, 1, 15. A Myr-

rhina hæc aut meo uxore exorta omnia Hec. IV, 4, 11.

Exorno) Vatin veste exornatus fuit Eun. IV, 4, 16. Adeo exornatum dabo Heut. V, 1, 77.

Exoro) Restat Chremes, qui mihi exorandus est And. I, 1, 140. Quam ut det'oro, vixque id exoro And. III, 4, 13. Sine te hoc exorem And. V, 3, 30. Haud longam'at, quod orat exoret sine Phorm. III, 2, 20.

Exoro) Congrum istum in aqua subito ludere: ubi ego venero, exorabitur Adelph. III, 3, 24.

Expedit) Viden me consiliis tuis impeditum esse? D. At istuc expeditum P. expedit? And. III, 5, 11. Hoc expedit Eun. IV, 4, 27. Vah, quomodo me ex hac expeditum turbo, nescio Adel. IV, 4, 5. Impeditum in eo expediti animum Hec. III, 1, 17. Si potes, verbo expedi Phorm. I, 4, 20. Te hoc crimine expedi Hec. V, 1, 28. Dilucida expediti, quibus me oportuit iudicibus Phorm. II, 3, 52.

Expedit) Nil satia firmi video, quomobrem accipere huic mihi expedit metum Heut. II, 3, 96. Nostrupta culpa facimus, ut malis expediat esse Phorm. V, 2, 1.

Expello) Inventa vera est causa, qua te expellerent Heut. V, 2, 36.

Expergiscor) Nunc porro, Aeschine, expergiscere Adelph. IV, 4, 22.

Experior) Omnia experiri certum'at, priusquam pereos And. II, 1, 11. Omnia prius experiri, quam arma, sapientem docet Eun. IV, 7, 19. Experiendo scies Heut. 3, 90. Ipsa res experibere Heut. IV, 6, 20. Istuc volo ergo ipsam experiri Adelph. II, 1, 18. Experiar Adelph. III, 2, 52. Quæ tibi putaris prima, in experiendo ut repudies Adel. V, 4, 4. In experiendo ut essem Hec. alt. prol. 30.

Expers) Ne expers partis esset de nostris bonis Heut. IV, 1, 39.

Expeto) Spem, salutem, consilium, auxilium *expetens* And. II, 1, 19. Haec mi *expetivi*, contigit And. IV, 2, 13. Te ipsum *expeto* Eun. IV, 6, 5. Minime miror, si te sibi quisque *expetit* Heaut. II, 4, 3. Me conventam case *expetit* Hec. V, 1, 1. Nulla est mihi vita *expetenda* Phorm. I, 4, 25. Egon tuam *expetam* amicitiam? Phorm. II, 3, 84. An mea forma atque aetas magis nunc *expetenda* est? Phor. V, 8, 35.

Expiscor) Proinde *expiscare*, quasi non nosset Phorm. II, 3, 35.

Explano) Quem amicum tuum ais fuisse istum, *explana* mihi Phorm. II, 3, 33.

Expleo) Sivi animum ut *expleret* suum And. I, 2, 17. Ut *expleam* animum gaudio And. II, 2, 2. Tot mea solius solliciti sint causa, ut me unum *expleant*? Heaut. I, 1, 77. Abs te ut blanditiis anis suam voluptatem *expleat* Hec. I, 1, 12. *Exple* animum iis Hec. V, 1, 28.

Exploro) Circumspecto satine *explorata* sint Eun. III, 5, 55. Iam id *exploratum* est Phorm. IV, 3, 23.

Expono) Hic profecto est annulus, quicum *exposita* est goata Heaut. IV, 1, 2. Cum *exponendam* do illi, de digito annulum detraho Heaut. IV, 1, 37. Continuo *exponetur* Hec. III, 3, 40.

Exporrigo) Da te hodie mihi: *exporge* frontem Adelp. V, 3, 53.

Expostulo) Cum eo iniuriam hanc *expostulem*? And. IV, 1, 15. Putant sibi ficti iniuriam ultro, si quam fecere ipsi *expostules* Adcl. IV, 3, 4.

Exprimo) Una falsa lacrimula, quam oculos terendo misera vix vi *expresserit* Enn. I, 1, 23. Verbum de verbo *expressum* extulit Adelp. prol. 11.

Exprobratio) Istae commemoratio quasi *exprobratio* est immemori benefici And. I, 1, 17.

Expromo) Apud quem *expromere* omnis mea occulta audeam Heaut. III, 3, 14.

Expromptas) Opus est tui mihi ad hanc rem *exprompta* malitia, atque astutia And. IV, 3, 8.

Expugno) Primum aedis *expugno* Eun. IV, 7, 3.

Expuo) Quasi ubi illum *expueret* miseriam ex animo Eun. III, 1, 16.

Expurgo) Sine me *expurgem* And. V, 3, 29. Non facile est *expurgata* Hec. II, 3, 4. Qui post factam iniuriam se *expurget*, parum mihi prosit Hec. V, 1, 15.

Exquiro) Es me *exquirere* iniqui patris est And. I, 2, 15. Ancillas dedit: quolibet cruciata per me *exquire* Hec. V, 2, 7.

Excuspo) Possunne hodie ego te *excuspo* verum? Eun. IV, 4, 45.

Exsequas) *Exsequias* Chremeti quibus est comedum ire, em tempus est Phorm. V, 8, 37.

Exsequor) Sed nunc quid primum *exsequar*? And. I, 5, 24. Si meum imperium *exsequi* voluisses Heaut. IV, 1, 22.

Exservio) Opere rustico faciundo facile *insuptionem* *exservirent* novum Heaut. I, 1, 91.

Exsolvo) Quo velis in tempore, ut te *exsolvas* Heaut. IV, 3, 43. Me hac suspitione *exsolvam* Hec. IV, 2, 23. Qua re suspectus suo patri et Phidippo fuit, *exsolvi* Hec. V, 3, 22.

Expectatio) Funambuli eodem accedens *expectatio* Hec. alt. prol. 26.

Exspecto) *Exspecto* quid velis And. I, 1, 7. Me somnics: me *exspectes*, de me cogites Enn. I, 2, 214. O mi *exspectate* Clinia, salve Heaut. II, 4, 26. An sedere oportuit domi virginem tam grandem, dum cognatis hinc illinc veniret *exspectantem*? Adelp. IV, 5, 40. Mortem *exspectabant* mi-

ser Hec. III, 4, 8. Senem quoad *expectatis* vestrum? Phorm. I, 2, 98.

Exsupero) *Exsuperat* eius stultitia haec omnia Heaut. V, 1, 5.

Extemplo) Cur non dixi *extemplo* Pamphilo? And. III, 2, 38. Postquam intro adveni, *extemplo* eius morbum cognovi miser Hec. III, 3, 13.

Extillo) Ita tibi incensam dabo, ut ne restinguas, lacrimis si *extillas* veris Phorm. V, 7, 82.

Extimesco) *Extinui* ilico Hec. V, 3, 26. Adeo rem rediisse, patrem ut *extimescam*? Phorm. I, 3, 2.

Extinguo) Seni animam *extinguerem* Adelph. III, 2, 16. Puerum clam voluit *extinguere* Hec. V, 1, 23. Ni vis boni in ipsa inesset forma, haec formam *extinguerent* Phorm. I, 2, 58.

Extorqueo) Hunc abduce, vinci, quare rem G. Immo hercle *extorque* Adelph. III, 4, 37.

Extorior) Bonorum *extorior*, legum contorior Adelph. II, 3, 27.

Extra) Dominam esse *extra* noxiam Heaut. II, 3, 57. *Extulisse extra* pedis Hec. IV, 1, 48. Neque notus, neque cognatus, *extra* unam amiculam Phorm. I, 2, 48. Me censens potuisse omnia intellegere *extra* ostium? Phor. V, 6, 36.

Extraho) Ma ex quanta acrumna *extraxeris* Hec. V, 4, 36. Quomodo me inde *extraham* Phorm. I, 4, 3.

Extrarius) Hanc conditionem si cui tulero *extrarius* Phorm. IV, 1, 13.

Extremus) Certe *extrema* linea mare, haud nihil est Eun. IV, 2, 12.

Extrudo) Me *extrusit* foras Eun. IV, 5, 11. Di ta eradicent, qui istinc me *extrudas* Heaut. III, 3, 28. Iniecta est spes patri, posse illam *extrudi* Phorm. IV, 4, 12. Viduam *extrudi* turpe est Phorm. V, 7, 20.

Exulo) *Exulo* domo nunc Eun. III, 6, 62.

F

Faba) Istae in me cadetur *fabae* Eun. II, 3, 90.

Fabrica) Nonne ad scenam aliquam *fabricam* fingit? Heaut. III, 2, 34. Est *pistrilla*, et exadversum *fabrica* Adel. IV, 2, 45.

Fabula) Populo ut placerent, quas fecisset *fabulas*. Contaminari non deere *fabulas* And. prol. 3 et 16. *Fabulae*, mihi quidem non sit verisimile And. I, 3, 19. Quae haec est *fabula*? And. IV, 4, 8. *Fabulam* inceptat And. V, 4, 22. Illa baud scit, quam mihi nunc surdo narret *fabulam* Heaut. II, 1, 10. Adolescens, qui lenoni eripit meretricem in prima *fabula* Adel. prol. 9.

Fabular) Noli *fabularier* Hec. III, 1, 36. Vt aperte tibi nunc *fabular* Phorm. IV, 3, 49.

Facero) Haec hinc *facessat* Phorm. IV, 3, 30.

Faceta) *Facete* dictum Eun. II, 2, 57. *Facete*, lepide, laute, nil supra Eun. III, 1, 37.

Facetus) Mulier comoda et *faceta* haec meretrix Heaut. III, 2, 11.

Facies) Cum *faciem* videas, videtur esse quantivis pretii And. V, 2, 15. Papae, *facie* honesta Eun. II, 1, 24. O *faciem* pulchram Eun. II, 3, 5. Quam liberali *facie*? Eun. III, 2, 20. Novus novi hominis *faciem* Hec. III, 5, 25. Virgo ipsa *facie* egregia Phorm. I, 2, 50.

Facile) *Facile* omnes perferre non pati And. I, 1, 35. Ita *facillime* sine invidiis laudem invenias And. I, 1, 38. *Facile* hic plus mali est, quam illic boni And. IV, 3, 5. Utinam tam aliquid invenire *facile* possis Eun. II, 1, 3. Vt *facile* seias desiderio id fieri tuo Heaut. II, 3, 66. Quo verba *facilius* dentur mihi Heaut. V, 1, 41.

Quam vos *facillime* agitis Adelph. III, 4, 56.

Facilis) Quam id mihi sit *facile* atque utile And. IV, 5, 16. Nulla est tam *facilis* res Heaut. IV, 6, 1. Rem factu *facilem* Heaut. IV, 3, 26. Quod te isti *facilem* et festivum putant Adel. V, 9, 29. *Facilem* benevoluntque lingua tuam tibi me reddidit Hec. V, 1, 35. Iustam illam causam, *facilem*, vincibilem, optimam Phorm. I, 4, 49. Nihil est dictu *facilius* Phorm. II, 1, 70.

Facilitas) Mei patris festivitatem et *facilitatem* Eun. V, 8, 17. Male docet te mea *facilitas* multa Heaut. IV, 1, 43. Inepta lenitas patris, et *facilitas* prava Adelph. III, 3, 17. Re ipsa repperi, *facilitate* nihil esse homini melius, neque clementia Adelph. V, 4, 7.

Facinus) O *facinus* animadvertendum And. IV, 4, 28. Insignem *facinus* saxo ex me nudus And. V, 2, 13. Hoccine tuum mdaex *facinus* facere esse ausum? Tam infandum *facinus* ne audivi quidem Eun. IV, 3, 2 et 22. Sua quae narrat *facinora*? Heaut. II, 1, 8. Vide quod inceperit *facinus* Heaut. III, 3, 39. Non sit sine periculo *facinus* magnum et commemorabile Heaut. II, 3, 73. Ex illa familia tam inliberale *facinus* casae ortum? Adelph. III, 4, 8. Pulcherrimum *facinus* audivi Phorm. V, 6, 30.

Facio) Posthac quas *faciet* de integro comoedias And. prol. 26. Si tibi quid *feci* aut *facio* quod placeat And. I, 1, 14. Ne quam *faciam* in nuptiis fallaciam And. I, 3, 7. Nunquam eniquam nostrum verbum *fecit* And. I, 2, 7. Merito te semper maximi *feci* And. III, 3, 42. Quicquid huius *feci*, causam virginis *feci* Eun. I, 2, 122 et 123. Opus *faciam* Eun. II, 1, 14. *Fac* periculum in literis Eun. III, 2, 23. Ne quam ille hodie insanus tur-

ham *faciat*, aut vim Thaidi. Neque pes neque mens satis *aequum* officium *facit* Eun. IV, 5, 3. Ah, non aequum *facis* Heaut. I, 1, 39. Utinam ita di *faxint* Heaut. I, 1, 109. Conlecturam *fecimus* Heaut. II, 3, 25. Reducera me in patriam *facis* Heaut. II, 4, 18. *Faciam* boni tibi aliquid Heaut. IV, 5, 15. Ademptum tibi iam saxo omnem metum Heaut. II, 3, 10. Sua sponte recte *facere* Adelph. I, 1, 50. Nonnullam in hac re nobis *facit* iniuriam Adelph. I, 2, 68. Haecine flagitia *facere* te? Adelph. III, 3, 54. *Facio* te apud illum deum Adelph. IV, 1, 19. Quid illa igitur *facias*? Adelph. IV, 7, 28. Blande dicere aut benigne *facere* Adelph. V, 4, 24. Paulatim plebem primulum *facio* meant Adelph. V, 6, 10. Nimis sanctas nuptias student *facere* Adelph. V, 7, 2. Bene nos aliquid *facere* illi decet Adelph. V, 8, 25. Missa *facio* Adelph. V, 9, 34. Bis *facere* stulte Hec. III, 2, 8. Non mirum *fecit* Hec. IV, 4, 87. Insanum *fecit* adolescentulum Phorm. prol. 6. De illo tum finem *faciam* dicundi mihi Phorm. prol. 22. Coepi iis omnia *facere*, obsequi quae vellent Phorm. I, 2, 29. Iam saxo hic aderit Phorm. II, 1, 78. Tuis dignum factis *feceris* Phorm. II, 3, 83. Ut Indos *facit* Phorm. V, 7, 52. Senectus si venerandos *facit* Phorm. V, 8, 34.

Factito) Quae veteres *facitabant*, si faciunt novi Eun. prol. 43. Idem hoc iam Pyrrhus *facitavit* Eun. IV, 7, 13.

Factum) Id isti vituperant *factum* And. prol. 15. *Factum* gaudeo And. I, 1, 13. Dictum ac *factum* invenit aliquam causam And. II, 3, 7. Attibi di dignum *factis* exitum dunt And. IV, 1, 43. Egon quicquam cum istis *factis* tibi respondeam? Eun. I, 2, 73. Ego pol te prius istis dictis et *factis*, scelus, ulciscar Eun. V, 4, 19.

Dictum ac factum reddidi Heaut. IV, 5, 12. Nullum huius factum simile Adelph. I, 2, 16. An quicquam pro istis factis dignum te dici potest? Hec. II, 1, 12. Non usus facto est mihi Hec. III, 1, 47. Factis, ut credam, facis Hec. V, 4, 17. Tuis dignum factis feceris Phorm. II, 3, 83. Itaque opus facto est Phorm. IV, 5, 4.

Facultas) Di date facultatem obsecro huic pariendi Aud. I, 4, 5.

Facundia) Si hic actor tantum poterit a facundia Heaut. prol. 13.

Faemina) Faeminae primorae Phorm. V, 7, 78.

Foenore) Metuisti, ne non tibi istuc foeneraret Adelph. II, 2, 11.

Foenetratum istuc beneficium palchre tibi dices Phorm. III, 2, 8.

Foenus) Sumeret foenore Phorm. II, 2, 71.

Fallacia) Quicquam fallaciae conari Aud. I, 2, 16. Ne quum faciam in nuptiis fallaciam Aud. I, 3, 7. Fingunt quicquid inter se fallaciam Aud. I, 3, 15. Hic nunc me credit aliquum sibi fallaciam portare Aud. II, 6, 1. Fallacia alia aliam trudit Aud. IV, 4, 39. Intendenda in senem est fallacia. Fugeret fallacias Heaut. III, 2, 2 et 22. Ten mi per fallacias adducere ante oculos? Heaut. V, 4, 18.

Fallo) Nihil me fallis Aud. I, 2, 33. Hic se ipse fallit, haud ego Aud. III, 2, 15. Eos vitidem fallum, ut ab illis fallimur Eun. II, 3, 93. Num me fefellerit, hocce id struere? Heaut. III, 2, 3. Nisi me animus fallit Heaut. IV, 1, 1. Nisi quid me fefellerit Phorm. I, 4, 43.

Falso) Dati tibi verba censes falso Aud. III, 2, 25. Falso suspicatur Heaut. II, 3, 27. Nostrae mulieres suspectas fuisse falso Hec. V, 2, 11.

Falsus) Ut per falsis nuptias vera obisti gaudi causa sit Aud. I, 1, 130.

Duci falso gaudio Aud. I, 2, 9. Falsus es. Nisi me falsa spe produceres Aud. IV, 1, 23 et 24. Vera an falsa audierim Aud. V, 4, 19. Neque me finxisse falsi quicquam Eun. I, 2, 120. Ut falsus animi es Eun. II, 2, 43. Vna falsa lacrimula Eun. I, 1, 22. Sollicitudinem istam falsam mittas Heaut. I, 2, 3. Cave ne falsum gratum studens inire Heaut. II, 3, 61. Nulo esse falsa fama quatum suspectum tuum Hec. V, 1, 31. Gaudio falso frui Hec. V, 4, 2.

Fama) Haec fama impulsus Aud. I, 1, 72. Et me et meum amorem et famam permitto tibi Heaut. II, 2, 110. Maledicta, famam, meum amorem, et peccatum in se transtulit Adel. II, 3, 10. Tua fama in dubium veniet Adelph. III, 2, 42. Ut vos domi mi eritis, proinde ego ero fama foris Hec. II, 1, 21. Esse falsa fama suspectum Hec. V, 1, 31. Habes uxorem sine mala fama pulsam Phorm. I, 3, 17. Minus famae temperans Phorm. II, 1, 41.

Famelicus) Ille ubi miser famelicus videt me esse tanto honore Eun. II, 2, 29.

Fames) Ut periculum etiam a fame mihi sit Heaut. V, 2, 27. Ille ad famem hunc ab studio studuit reicere Phorm. prol. 19.

Familia) Decem dierum vix mi est familia Heaut. V, 1, 36. Ipsum dominum atque omnem familiam molcavit usque ad mortem Adelph. I, 2, 9. Natum ex tanta familia Adel. III, 1, 10. Solus omnem familiam sustentat Adelph. III, 3, 34. Ipsa si cupiat Salus, servare prorsus non potest hanc familiam Adelph. IV, 7, 44. Me et te et familiam dedecoras Hec. II, 1, 13. Columen vero familiae Phorm. II, 1, 56. Nunquam tum graves inimicitias caperem in vobiscum familiam Phorm. II, 3, 23.

Familiaris) Ipsi qui sit *familiarior* Phorm. IV, 5, 9. *Familiariorum* oportet esse hunc Phorm. V, 6, 11.

Familiaritas) Malo ex principio magna *familiaritas* conflat^a est Eun. V, 2, 35. Mihi cum eo fuit semper *familiaritas* Heaut. I, 2, 10. Dum intercedet *familiaritas* Phorm. IV, 1, 17.

Familiariter) Huius mortem tam fest *familiariter* And. I, 1, 84. Reiecit se in cum flens quam *familiariter* And. I, 1, 109. Ut te audacter moceam et *familiariter* Heaut. I, 1, 6.

Fartor) Cetarii, lani, coqui, *fartores*, piscatores Eun. II, 2, 26.

Fas) Nec *fas* esse, ulla ma voluptate hic frui Heaut. I, 1, 97. Si ius, si *fas* est Hec. III, 3, 27.

Fateor) Ego me amare haec *fateor*. Si id peccare est, *fateor* id quoque And. V, 3, 25. Non potest sine malo *fateri*, video Eun. IV, 4, 47. Cuius se servum *fateatur* tuum Eun. V, 2, 24. Peccavi, *fateor* Heaut. IV, 1, 31. Hoc qui nequit, *fateatur* nescire imperare liberis Adelp. I, 1, 52. Si maxime *fateatur* Adelp. III, 1, 43. Haec adeo mea culpa *fateor* fieri Adelp. IV, 4, 20.

Fatigo) Ne adolescens mulier te *fatiget* Phorm. V, 3, 11.

Fatuus) Quid? *fatuus* Eun. III, 5, 56. *Fatuus* est, insulans, bardus Eun. V, 8, 49.

Fauces) Crucior bolum mihi tantum ereptum tam desubito e *fauibus* Heaut. IV, 2, 6.

Faveo) *Favete*, adeste aequo animo Aod. prol. 24. Illi *faveo* virginii Eun. V, 3, 7.

Favilla) *Favillae* plena, fumi ac pollinis Adelp. IV, 3, 60.

Faustus) O *faustum* et *felicem* diem And. V, 4, 53.

Fautrix) Nostrae omni est *fautrix* familiae Eun. V, 8, 22. *Fautrix* adiutrixque Hec. alt. prol. 40.

Febvis) Quid morbi est? Pam. *Febvis*. So. Cotidiana? Hec. III, 2, 22.

Felicitas) Cui magis bonae *felicitates* omnes averse sient Eun. II, 3, 33.

Felix) O *faustum* et *felicem* diem And. V, 4, 53. O hominem *felicem* Heaut. II, 3, 139.

Fenestra) Quantum ei *fenestram* ad nequitiam patefeceris Heaut. III, 1, 72.

Fere) *Fere* in diebus paucis, quibus haec acta sunt Aod. I, 1, 77. *Fere* grandinaeala And. IV, 5, 18. Nec rei *fere* sane amplius quicquam fuit Heaut. I, 1, 3. Animo *fere* conturbato Heaut. I, 1, 70. Abhinc meos decem *fere* Hec. V, 3, 24. Hic solebamus *fere* plerumque eam operiri Phorm. I, 2, 39. Ruri *fere* se continebat Phorm. II, 3, 16. *Fere* abhinc aooos quindecim Phorm. V, 8, 28.

Ferio) Geta *ferietur* alio movere Phorm. I, 1, 13.

Ferme) Iam *ferme* moriens me vocat Aod. I, 5, 49. Fidelem haud *ferme* mulieri invenias virum And. III, 1, 2. Parentum iniuriae cuiusmodi sunt *ferme* Heaut. I, 2, 31. Mulieres sunt *ferme* ut pueri Hec. III, 1, 32. *Ferme* eadem omnia Phorm. V, 7, 20.

Fero) Huius mortem tam fest *familiariter* And. I, 1, 84. Iratus, atque acre *ferens* And. I, 1, 110. Graviter sibi dari uxorem *ferunt* And. I, 2, 20. Dum tempus ad eam rem *tulit* And. I, 2, 17. Vitae qui auxilium *tulit* And. I, 1, 115. Actas *tulit* And. II, 6, 12. Ego pretium ob stultitiam *fero* And. III, 5, 4. Aequo animo *ferre* And. II, 3, 23. Nunquam huc *tetulissem* pedem And. IV, 5, 13. Iuno Lucina *fer* operi And. III, 1, 15. Dasu res *tetulit*. Nunc non *fert*: teras And. V,

4, 13. Vt potero, *feram* And. V, 3, 27. Non tu tuum malum oequo animo *feres*? And. V, 4, 18. Estne, ut *fertur*, forma? Eun. II, 3, 70. Usque adeo illius *ferre* pussum inceptiam Eno. IV, 6, 3. Optatum *feres* Eun. V, 8, 27. Retum quas *fert* adulescentia Hec. II, 1, 3. Quam *ferret*, si pareotem non *ferret* suum? Heaut. I, 2, 27. Illud haud iocultum, si vivo, *ferent* Heaut. V, 1, 45. Ego illi masumam partem *feram* Adelph. I, 2, 36. Neque iduculte *fert* Adelph. III, 2, 30. Si attigisses, *ferres* infortunium Adelph. II, 1, 24. Non potero *ferre* hoc. Iniurias viri omnes *ferre* Hec. I, 2, 58 et 91. Nil istaec mihi res voluplatis *ferunt* Hec. IV, 2, 17. Quin quod est *ferendum*, *fers* Phorm. II, 3, 83. Non causam dico, quin quod meritis sit, *ferat* Phorm. II, 1, 42. Aoimo iniquo hoc oppido *ferre* aiunt Phorm. V, 1, 36.

Ferox) Eone es *ferox*, quo habes imperium in beluas? Eun. III, 1, 25.

Fervo) Cum *feruit* musum, tam placidum, quam oris est, reddo Adel. IV, 1, 18.

Ferus) Ingratum, inhumanum, *ferum* And. I, 5, 43.

Festino) Quid *festinas*? Eun. IV, 3, 8. Inde alii *festinare*, lectos sternere, coenam apparare Heaut. I, 1, 73. Quid *festinus*? autum recipe Adelph. III, 2, 25.

Festivitas) Matri *festivitatem* et facilitatem Eun. V, 8, 18.

Festivos) *Festivom* caput Adelph. II, 3, 8. O mi pater *festivissime*. Quod te isti facilem et *festivom* putant Adel. V, 8, 26 et 29.

Festus) O *festus* dies! Eun. III, 5, 12. Amicus te et cognatus deserere et *festos* dies nolo Hec. IV, 2, 16.

Fidelis) *Fidelem* haud ferme mulieri iocundus vinum And. III, 1, 2.

Paucis reperias meretricibus *fidelis* evenisse amatores Hec. I, 1, 2. Quam *fideli* animo in illam sui Hec. III, 5, 22. Senibus *fidelis* dum sum, scapulas perdidit Phorm. I, 2, 26.

Fides) Pro Deum *fidem*! And. I, 5, 2. Te oro per tuam *fidem* And. I, 5, 53. Nullane in re esse cuiquam homini *fidem* And. II, 5, 14. Haec *fidem* sibi me obsecravit ut darem And. II, 3, 27. Firmavit *fidem* And. III, 1, 4. Propemodum habeo iam *fidem* Aod. III, 4, 7. Solvisti *fidem* Aod. IV, 1, 19. Di vostram *fidem* And. IV, 3, 1. Tristis severitas inest io vultu, atque in verbis *fides* And. V, 2, 16. Hac lege tibi meam adstringo *fidem* Eun. I, 2, 22. Forsan parvam hic habeat mihi *fidem* Eun. I, 2, 117. Pro Deum *fidem*! Eun. V, 4, 21. Io clientelam et *fidem* nobis dedit se. Do *fidem* futurum Eun. V, 8, 9 et 30. O Iupiter, ubinam est *fides*? Heaut. II, 3, 15. *Fides* mi apud hunc est Heaut. III, 3, 10. Vt usquam fuit *fide* quicquam optuma Adelph. II, 1, 7. Aotiqua virtute ac *fide* Adelph. III, 3, 88. Illuc *fidem* ounc vostrum implorat Adelph. III, 4, 43. Sat adhuc tus oos frustrata est *fides* Adelph. IV, 4, 13. Pro divom *fidenti*! Adelph. IV, 7, 28. Obsonare cum *fide* Adelph. V, 9, 7. Servare in eo centom est, quod dixi, *fidem* Hec. III, 3, 42. Ei rei firmasti *fidem* Hec. IV, 2, 5. Dixit, iuriorando oeo se *fidem* habuisse Hec. V, 4, 31. Cuins tu *fidem* in pecunia perspexeris Phorm. I, 2, 10. Nequid propter tuam *fidem* decepta potiretur mali Phorm. III, 1, 5. Nequeo esorare, cum illo ut mutet *fidem* Phorm. III, 2, 28. Itau parvam mihi *fidem* esse apud te Phorm. V, 3, 27.

Fides) Virgineum *fidibus* scire Eun. I, 2, 53.

Fidicina) Ecquid oos amas de *fidicina* hac? Eun. III, 2, 4. Quandam

fiduciam amat hinc Chaeres Eun. V, 5, 15.

Fiducia) *Quis fiduciam* id facere audent? And. III, 5, 7.

Figura) *Nova figura oris* Eun. II, 3, 26.

Filia) Ita tum discedo ab illo, ut qui se *filium* neget daturum And. I, 1, 121. *Filium* meum habere tuo gusto. Istuc periculum in *filia* fieri grave est And. III, 3, 2 et 34. Educere, ita uti si esset *filia* Eun. I, 2, 37. Reliquit *filiam* adolesecutulum Hec. 3, 41. Nunc ita tempus fert, mi ut cupiam *filium* Heaut. IV, 1, 54. *Filiae* erili Adelph. III, 2, 3. *Filium* eius virginem viaviit Adelph. III, 4, 20. Abducta a volis praegrans fuerat *filia* Hec. IV, 4, 18. Offendi adveniens quicum volebam, atque ut volebam *filiam* locatam Phorm. V, 1, 32. Ex qua *filium* suscepit Phorm. V, 7, 49.

Filius) Amico *filium* restitueris And. III, 3, 38. In nuptias conieci erilem *filium* And. III, 4, 23. Nam *filio* videtur uxorem dare? And. II, 6, 21. Mihi si unquam *filius* erit, ne ille facili me atetur patre Heaut. II, 1, 5. *Filium* unicum adolesecutulum habeo Heaut. I, 1, 41. Huic *filium* scis esse Heaut. I, 2, 7. Scrva, quod in te est, *filium* Heaut. IV, 8, 4. Matres omnes *filis* in peccato adiutrices Heaut. V, 2, 38. Egon confiteor, meum non esse *filium*, qui sit meus? Talem, nisi tu, nulla pareret *filium* Heaut. V, 3, 14 et 20. Cousuefecit *filium*. Hoc patrium est, consualacere *filium* Adel. I, 1, 29 et 49. Tuum *filium* dedisti adoptandum mihi Adelph. I, 2, 34. Hoc est patrem esse, aut hoc est *filium* esse? Adelph. IV, 5, 73. Maior *filius* tuus Adelph. III, 4, 16.

Fingo) *Fingunt* quendam inter se fallaciam And. I, 3, 15. Neque me *finxisse* falsi quicquam Eun. I, 2, 120. Voluit quoque hominum *fingit* scelus.

Syrus mirus *finxit* *filium* Heaut. V, 1, 14 et 25. Nonne ad senem aliquam fabricam *fingit*? Heaut. III, 2, 34.

Finis) Tute ipse his rebus *finem* praescripsisti And. I, 1, 124. Orandi iam *finem* face And. V, 1, 2. Nisi *finem* maledictis facit Heaut. prol. 34. Viciui nostri hic ambigunt de *finibus* Heaut. III, 1, 90. In istoc *finem* faciat Adelph. V, 9, 40. Haud opinor commodum *finem* statuisse orationi militem Hec. I, 2, 21. De illo tum *finem* faciam dicendi mihi, peccandi com ipse de se *finem* fecerit Phorm. prol. 22 et 23.

Fio) Ita ut *fit* And. I, 1, 53. Mihi quidem non *fit* verisimile And. I, 3, 20. Hocceine'st *factu* humanum aut inceptu? And. I, 5, 1. Opportune *hic fit* mi obviam And. III, 4, 11. *Facta*, transacta omnia And. I, 5, 13. Ex ea re quid *fiat* vide And. II, 3, 11. Ego istaec recte ut *fiant* video And. II, 6, 25. Ita uti nuptiae fuerant *futurae*, *fiant* And. III, 3, 11. Non potest id fieri, quod vis And. II, 1, 5. Bene *factum* And. V, 6, 11. *Factum* dubo Eun. II, 1, 6. Dico ego mi insidias fieri Eun. III, 3, 26. Quicquid huius *factum*'st, culpa non *factum*'st mea Eun. V, 5, 10. Me quantum hic operis *fiat*, poenitet Heaut. I, 1, 20. Quid me *fiat*, parvi pendis Heaut. IV, 3, 37. Ita ut *fit* Adelph. I, 1, 30. Nolum *factum* Adelph. II, 1, 11. E ra natae melius fieri haud potuit, quam *factum* est Adelph. III, 1, 8. Si esset, unde id *fieret*, faceremus Adelph. I, 2, 26. Si sic *fit* Adelph. IV, 2, 15. Quid *fit*? quid agitur? Adelph. V, 5, 2. Ut ne id *fiat* palam Hec. I, 2, 30. Si fieri id non potest, quin sentiant Hec. III, 3, 37. Quid *fit* denique? Phorm. I, 2, 71. *Fiet* sedulo Phorm. I, 4, 50. Opus ruri *faciendum* Phorm. II, 1, 20. Contumeliosius *factum* iniuriam Phorm. II, 3, 2. *Factum* volo

Phorm. V, 3, 4. *Male factum* *Phorm.* V, 1, 23. *Composito factum* 'at *Phor.* V, 1, 29. *Accusando fieri* infectum non potest *Phorpe.* V, 8, 45.

Firmo) *Firmavit* fidem *And.* III, 1, 4. Cur non, quod dotis dixi, *fir-*
mus? *Heaut.* V, 5, 4. Ei rei *firmitati*
fidem *Hec.* IV, 2, 5.

Firmus) Tibi generum *firmum*, et
filie iuvenias virum *And.* III, 3, 39.
Nil satis *firmi* video *Heaut.* II, 3, 96.
Firmas haec veror ut sint nuptias
Hec. I, 2, 26. *Firmiores* inter nos
fore amicitias *Hec.* IV, 1, 18. Virum
satis *firmum* guntae *Hec.* IV, 1, 41.
Quare alium tibi *firmiores* *Hec.* V,
1, 19.

Flabellum) Cape hoc *flabellum*, et
ventulum huic sic facito. *Flabellum*
tenere te asinum tantum. Limis spe-
cto sic per *flabellum* clanculum *Eun.*
III, 5, 47, 50 et 54.

Flagitium) *Flagitium* facinus. *Ca.*
An id *flagitium* 'at? *Eun.* II, 3, 90.
An poenitebat *flagiti*? Adolescentu-
lum nobilitas *flagitiis* *Eun.* V, 6, 12,
et 21. Per *flagitium* ad inopiam redi-
git patrem *Heaut.* V, 1, 56. *Flagitiis*
tuis me infamem fieri *Heaut.* V, 4,
14. *Nam* est *flagitium*, mihi crede;
adolescentulum scortari. *Nam* est *fla-*
gitium facere haec adolescentulum?
Adelph. I, 2, 21 et 32. Haecce *fla-*
gitia facere te? Id nobis tam *flagitium*
'at, quam illa non facere vobis *Adel.*
III, 3, 25, 54 et 68. Fero alia *flagitia*
ad te ingentia, nova, capitalia *Adel.*
IV, 7, 3.

Flamma) Ad *flammam* accessit im-
prudens *And.* I, 1, 103. E *flamma*
petere te cibum posse arbitror *Eun.*
III, 2, 38.

Flecto) Istuc est sapere, qui ubi-
cumque opus sit omnium possis *fle-*
tere *Hec.* IV, 3, 2.

Fleo) In ignem imposita 'st; *fletur*.
Reicit se in eum *fletus* quam familia-

riter *And.* I, 1, 102 et 109. Pollici-
tantem, et nil ferentem, *flentem*
Phorm. III, 2, 56.

Floccifacio) Qui illum *floccifeco-*
rum *Eun.* II, 3, 12.

Flocci pendo) Invidere omnes mi-
hi, mordere clanculum: ego uon *flocci*
paulere *Eun.* III, 1, 21.

Flos) *Anni*? sedecim. *P. Flos ipse*
Eun. II, 3, 28.

Foveo) Domi *foveique* fac vicissim
ut memineris *Eun.* IV, 7, 45.

Fodio) Quin te in fundo conspiciere
fodere aut atare *Heaut.* I, 1, 27. Noli
fodere *Hec.* III, 5, 17.

Foedus) Videtur *foedus* *Eun.* IV,
4, 17. Pro Deum fidem, facinus *foe-*
dum! *Eun.* V, 4, 21.

Foris. Fores) Hae mihi patent sem-
per *fores* *Eun.* I, 2, 9. Qui mihi nunc
uno digitulo *forem* aperis fortunatus
Eun. II, 2, 53. Quid crepuerunt *fores*
hinc a me? *Heaut.* I, 1, 121. Anus
foribus obdit pessulum *Heaut.* II, 3,
37. *Fores* effregit *Adelph.* I, 2, 8.
Forem aperit *Adelph.* II, 1, 13. Ac-
cedam ad *fores* *Adelph.* IV, 4, 24.
Nam quid *foris* crepuit? *Adelph.* II,
1, 11. Tunc has pepulisti *fores*? *Adel.*
IV, 5, 4. Concede hinc a *foribus*
Phorm. V, 1, 14.

Foris. ad-verb.) Quae dum *foris*
sunt, nil videtur mundius *Eun.* V, 4,
12. *Foris* sapere, tibi non posse to
auxiliarier? *Heaut.* V, 1, 50. Ut vos
domi mihi eritis, proinde ego ero fa-
ma *foris* *Hec.* II, 1, 21. Qui perno-
ctaret *foris* *Hec.* IV, 1, 24. *Foris* ef-
futioretis *Phorm.* V, 1, 18.

Formosus) Vah, quanto anne *for-*
mosior videre, quam dudum? *Eun.*
IV, 5, 4.

Fors. Fortuna) *Forte fortuna* *Eun.*
I, 2, 54 et III, 5, 20. Tu *fors* quid
me fiat, parvi pendis *Heaut.* IV, 3,
37. Incommodum illis *fors* obtulerat ad-
volutum meum *Hec.* III, 3, 10. *Fors*

fuat pol. Hec. IV, 3, 4. Quod *fors* foret, feremus aequo animo Phorm. I, 2, 83. O forma, o *fors fortuna* Phor. V, 6, 1.

Forsan) Aliquis *forsan* me putet non putare hoc verum And. V, 5, 1. *Forsan* parvam hic habeat mihi fidem Eon. I, 2, 117.

Forsitan) Si altera illaec magis instabit, *forsitan* nos reiiciat Phorm. IV, 5, 5.

Fortasse) *Fortasse* ot profectus alio fueras Eun. II, 2, 49. *Fortasse* aliquotum iniquior erat Heaot. I, 2, 27. *Fortasse* excludetor foras Adelph. I, 2, 39. Audisti ex aliqua *fortasse* Hec. IV, 1, 35. Non multum habet quod det *fortasse* Phorm. I, 2, 96.

Forte) *Forte*, ita ut sit, filium perdoxere And. I, 1, 53. Si *forte* huc Chremes advenerit Eun. III, 2, 48. Alterne dum narrat, *forte* audiui Heaot. II, 3, 31. Si *forte* frater redierit viso Adelph. IV, 2, 10. Si *forte* morbos amplior factus siet Hec. III, 1, 50. Quam saepe *forte* temere eveniunt, quae non audeus optare Phorm. V, 1, 30.

Fortis) Vt virum *fortem* decet And. IV, 6, 14. Nil prius neque *fortius* Eun. I, 1, 5. Ita ut *fortis* decet milites Eon. IV, 7, 44. *Fortis* fortuna adiuvat Phorm. I, 4, 25. O vir *fortis* atque amicus Phorm. II, 2, 10.

Fortiter) *Fortiter*, hui, perfortiter Adelph. IV, 2, 28.

Fortitudo) Vercor, ne istaec *fortitudo* in nervom erumpat denique Phorm. II, 2, 10.

Fortuna) Omnia bona dicere, et laudare *fortunas* meas And. I, 1, 70. Servon *fortunas* meas me commisisse futili And. III, 5, 3. An *fortunam* conlaudem, quae gubernatrix fuit? Eun. V, 8, 16. Me totum misertum 'at *fortunarum* Heaot. III, 1, 55. Scibam dubiam *fortunam* esse scenicam

Hec. alt. prol. 8. O *fortuna*, ut non-quam perpetua es data Hec. III, 3, 46. Ne simili otamur *fortuna*, atque nisi sumus Phorm. prol. 32. Qood si eo meae *fortunae* redeunt. Fortis *fortuna* adiuvat Phorm. I, 4, 23 et 25. Quoniam in loco sunt res et *fortunae* meae? Phorm. III, 1, 9. Tantam *fortunam* de improvise esse his datum Phorm. V, 6, 44.

Fortunatus) Quis te est *fortunatior*? Heaot. II, 3, 55. Edepol te, mea Antiphila, laudo et *fortunata* mi iudice Heaot. II, 4, 1. Ne ego *fortunatus* homo sum Heaot. IV, 6, 21. Multo omnium me nunc *fortunatissimum* factum puto esse Heaot. IV, 8, 1. Quod *fortunatum* isti putant, axorem nunquam habui Adelph. I, 1, 18.

Forum) Ego me hinc ad *forum* And. I, 3, 21. Quid tarhae apud *forum* 'at? And. IV, 4, 6. Amicos quidam me a *foro* abduxit modo Adelph. IV, 5, 11. Scisti uti *foro* Phorm. I, 2, 29.

Frango) Navem is *fregit* apud Andrum insulam And. I, 3, 17. Navi *fracta* ad Andrum eiectus est And. V, 4, 20.

Frater) Si te in germani *fratris* dilexi loco And. I, 5, 57. *Fratrem* homini nemini esse primarum artium magis principem Adelph. II, 3, 6. Si *frater* aut sodalis esset, qui magis morem gereret? Adelph. IV, 5, 74. *Fratrem* maiorem Chremem nostina? Phorm. I, 2, 3.

Fraus) Edoctas libere in *fraudem* iulicis? And. V, 4, 8. In eandem *fraudem* incidet Heaot. III, 1, 33. Gerro, iners, *fraus* belluo Heaot. V, 4, 10.

Frequens) Cum illis una aderet *frequens* And. I, 1, 80.

Fretus) Cuius consilio *fretus* sum And. II, 1, 36. Hem quo *fretus* sum And. III, 5, 13. Vobis *fretus* P. Scip

quam *fretus*? Eun. V, 8, 33. Si quis fortemalitia *fretus* suis insidias nostrae fecit adolescentinae Phorm. II, 1, 43.

Frigeo) Hic homines *frigent* Eun. II, 2, 37. Sermonem quærere, ubi *friget*. hinc evasit Eun. III, 3, 11. Sine Cerere et Libero *friget* Venns Eun. IV, 5, 6. Abi, tange: si non totus *frigeo*, me enica Phorm. V, 8, 5.

Frons) Da te hodie mihi: exporge *frontem* Adolph. V, 3, 53.

Fructus) Metuit semper, quem ipsa nunc capit *fructum*, ne quando iratus tu alio conferas Eun. III, 1, 60. Hoc *fructi* pro labore ab iis fero Adolph. V, 4, 16. In illis *fructus* est Phorm. II, 2, 18. *Fructum* quem reddunt praedia Phorm. IV, 3, 75. Quae nostros minuit *fructus* vilitas Phorm. III, 8, 24.

Frugalis) Dedit patri me nunc iam, ut *frugalior* sim, quam volt Heaut. IV, 3, 3.

Frugi) *Frugi* es Eun. III, 5, 60. Hominis *frugi* et temperantis functus officium Heaut. III, 3, 19. *Frugi* homo est Adolph. V, 9, 25.

Fruor) Tu illius *fruare* commodis Eun. II, 3, 81. Nec fas esse, ulla me voluptate hic *frui* Heaut. I, 1, 97. Hocine me miserum nos licere meo modo ingenium *frui*? Heaut. II, 4, 21. Agelli paulum locitas foras: huic demus, qui *fruat* Adolph. V, 8, 27. Gaudio falso *frui* Hec. V, 4, 2.

Frustra) Quo magis luhido *frustra* incendatur tua And. II, 1, 8. Ne me in laetitiam *frustra* concicias Heaut. II, 3, 51. *Frustra* operam opinor sumo Heaut. IV, 3, 15. *Frustra* has ego met mecum rationes puto Adolph. II, 1, 54. Quid hic conterimus operam *frustra*? Phorm. II, 1, 31.

Frustror) Saepe iam me spes haec *frustrata* est And. II, 2, 27. Ne *frustretur* ipse se Eun. prol. 14. Sat adhuc

tua nos *frustrata* est fides Adolph. IV, 4, 13.

Fuat) Fors *fuat* pol Hec. IV, 3, 4. Suo capiti *fuat* Phorm. III, 2, 6.

Fucae) *Fucae* factum mulieri Eun. III, 5, 41.

Fuga) Iam adornarat *fugam* Eun. IV, 4, 6. Facerent *fugam* Eun. IV, 7, 17. Quamnam hic *fugam* aut fortum parat? Phorm. I, 4, 14.

Fugio) *Fugin* hinc And. II, 1, 37. Recte ego nempae has *fugi* nuptias And. IV, 4, 27. Bellum *fugiens* And. V, 4, 32. Non convenit, qui illum ad loborem hinc pepulerim, nunc me ipsum *fugere* Heaut. I, 1, 114. Si paululum modo quid te *fugeris* Heaut. II, 3, 75. Hoc facito. Hoc *fugito* Adolph. III, 3, 63. *Fugere* e conspectu Hec. I, 2, 107. Ita *fugias*, ne praeter casam Phorm. V, 2, 3.

Fugitivus) At etiam restitas, *fugitive*? Eun. IV, 4, 2. Retraham ad me illud *fugitivum* argentum Heaut. IV, 2, 11. In hinc malam rem cum istoc magnificentia, *fugitive*? Phorm. V, 7, 38.

Fugito) Miserrimos fui *fugitando* Eun. V, 2, 8. Tuum conspectum *fugitat* Heaut. III, 1, 25. Erus liberalis est, et *fugitans* litium Phor. IV, 3, 18.

Fumus) Favillae plenas, *fumi* ac pollinis Adolph. V, 3, 6n.

Funambulus) Populus studio stopidus in *funambulo* animam occuparet Hec. prol. 4. *Funambuli* eodem accedens expectatio Hec. alt. prol. 26.

Funda) *Fundam* tibi nunc nimis vellem dari Eun. IV, 7, 16.

Funditus) Quod si sit, pereo *funditus* And. I, 5, 9.

Fundo) Raperem, *funderem* et prosternerem Adolph. III, 2, 21. Tu verba *fundis* hic asipientis? Adolph. V, 2, 7.

Fundus) Nostri *fundi* clamit

Eun. I, 1, 34. Quin te in fundo conspicit Heaut. I, 1, 16.

Fungor) Ita tute attente illorum officia *fungere* Heaut. I, 1, 14. Hominis frugi et temperantia *fructus* officium Heaut. III, 3, 19. Tuo officio fueris *functus* Heaut. IV, 3, 12. *Functus* adolescentuli est officium liberalis Phorm. II, 1, 51.

Funus) *Funus* interim procedit And. I, 1, 100. Carabat nua *funus* And. I, 1, 81. In *funus* prodeo And. I, 1, 88. Neque quisquam aderat, qui adiutaret *funus* Phorm. I, 2, 49.

Fur) Exclamat, *furem*, non potestam, fabulam dedisse Eun. prol. 23. Manipulus *furum* Eun. IV, 7, 6.

Furcifer) Tibi ego ut credam, *furcifer*? And. III, 5, 12. Ego, te *furcifer*, si vivo Eun. V, 5, 19.

Furtum) *Furtum* facere Eun. prol. 28. Hic *furti* se adligat Eun. IV, 7, 39. Quoniam hic fugam aut *furtum* parat Phorm. I, 4, 14.

Futuli) Servon fortunas mens me commississe *futuli*? And. III, 5, 3.

G

Gallina) *Gallina* cecinit: interdixit bariolus Phorm. IV, 4, 27.

Ganeo) Gerro, intra, frans, heluo, *ganeo*, damnosos Heaut. V, 4, 10.

Ganeum) Credo addoetum in *ganeum* aliquo Adelp. III, 3, 5.

Gannio) Quid ille *gannit*? quid volt? Adelp. IV, 2, 17.

Garris) *Garris* Eun. II, 3, 87. *Garri* modo Phorm. III, 2, 11.

Garrula) Ne quid de fratre *garrulas* illi dicerem Adelp. IV, 4, 15.

Gaudeo) Iam id *gaudeo* And. II, 2, 25. Tanta vecordia innata cuiquam ut aiet, ut malis *gaudeant*? And. IV, 1, 3. Ne istam multimodis

civem inventam *gaudeo* And. V, 4, 36. Hunc scio mea solide *gavisurum* gaudia And. V, 5, 8. Salvom te advenisse *gaudeo* Eun. V, 5, 6. Iam hoc aliud est, quod *gaudeamus* Eun. V, 8, 11. Inpendio magis animus *gaudebat* mihi Eun. III, 5, 39. Frustra sum igitur *gavissus* miser Heaut. IV, 8, 17. Crede mihi, *gaudebis* facto, Phorm. III, 2, 9.

Gaudium) Nec opinantis ducl falso *gaudio* And. I, 2, 9. Expleam animum *gaudio* And. II, 2, 2. Non satis tibi esse hoc solidum visum est *gaudium*? And. V, 1, 23. Si nulla aegritudo huic *gaudio* intercesserit. Mea solide *gavisurum* gaudia And. V, 5, 5 et 8. Ne hoc *gaudium* contaminet vita aegritudine aliqua Eun. III, 5, 4. Scin me in quibus sim *gaudiis*? Eun. V, 9, 5. Celestem tam inasperatum *gaudium*? Heaut. III, 1, 5. Prae *gaudio* ubi sim nescio Heaut. II, 3, 67. *Gaudio* sumus praepediti nimio Heaut. III, 1, 96. Lacerumo *gaudio* Adelp. III, 3, 55. Miseriam omnem ego capio; hic potitur *gaudia* Adelp. V, 4, 22. Utinam perpetuum hoc sit *gaudium* Adelp. V, 9, 15. Paene herele exclamevi *gaudio* Phorm. V, 6, 30.

Gemina) *Geminabit* nisi caves Adelp. II, 1, 19.

Geminus) Ex anis *geminas* mihi conficies nuptias And. IV, 1, 51.

Gemitus) *Gemitus*, screatus, tusus, risus abatine Heaut. II, 3, 132.

Gemo) Incurvus, tremulus, labiis demissis, *gemens* Eun. II, 3, 45.

Gener) Tibi *generum* firmum, et filiae invenias virum And. III, 3, 39. Et *gener* et adives placent Heaut. V, 1, 63. Cum illum *generum* cepimus Hec. IV, 1, 22.

Genius) Quod ego te oro per *genium* tuum And. I, 5, 54. Suum

defraudans *gentium*, compersit miser Phorm. I, 1, 10.

Gentium) Minime *gentium* Eun. IV, 1, 11. Quovis *gentium* Heaut. V, 1, 55. Nusquam *gentium* Adel. IV, 2, 1. Vbivis *gentium* Hec. III, 1, 4. Vaquam *gentium* Hec. III, 1, 13.

Geno) Ad *genus* accidit Hec. III, 3, 18.

Genus) Id est *genus* hominum pestumam And. IV, 1, 5. Olim isti fuit *generi* quondam questus apud aetclum prius. Est *genus* hominum, qui esse primos se omnium rerum volunt Eun. II, 2, 15 et 16. O *genera* sacrilega Adelph. III, 2, 6. Haec te admittere indigna *genere* nostro? Vbi etiam huius *generis* reliquias restare video Adelph. III, 3, 55 et 90. Hic meus amicus illi *genere* est proximus Adelph. IV, 5, 17. Quod hoc *genus* est? Hec. II, 1, 1.

Germanus) Si te in *germani* fratris dilexi loco And. I, 5, 57. O mi *germane* Adelph. II, 4, 5. Nunc tu mihi es *germanus* pariter animo ac corpore Adelph. V, 8, 34.

Gero) Animo morem *gessero* And. IV, 1, 17. Mos *gerundu*'st Thaidi Eun. I, 2, 108. Sine me in hac re *gerere* mihi morem Heaut. V, 1, 74. Vt homo'st, ita morem *geras* Adelph. III, 3, 77. Non ma hauc rem, ut ut erat *gesta*, indicasse? Adelph. IV, 4, 20. Quasi re bene *gesta* Adelph. V, 1, 13. Pueri inter se quas pro levibus noxiis iras *gerunt*? quapropter? quia enim qui eos gubernat animos, infirmum *gerunt* Hec. III, 1, 39, 41. Quid rei *gerit*? Phorm. I, 2, 95.

Gerro) *Gerro*, iners, fraus, hel-luo Heaut. V, 4, 10.

Gestio) Quid *gestiam*, aut quid laetas sim. Quid est quod sic *gestis*?

Eun. III, 5, 7 et 10. Ipsam *gestis* dari mi in conspectum Phorm. II, 1, 30.

Gesto) Rex te ergo in oculis *gestare* Eun. III, 1, 12. Quem ego puerum modo tantillum in manibus *gestavi* meis Adelph. IV, 2, 24. Hicne non *gestandus* in sinn est? Adelph. IV, 5, 75.

Gestus) Nunc *gestus* mihi vol-tusque est capiendus novos Phorm. V, 6, 50.

Gladiator) Rumor venit, datnm iri *gladiatores* Hec. alt. prol. 32.

Gladiatorius) Hi *gladiatorio* animo ad me adfectant viam Phorm. V, 7, 71.

Gladius) -Suo sibi hunc iugulo *gladio* Adelph. V, 8, 35.

Gloria) Labore alieno magno partam *gloriam* Eun. III, 1, 9. Simul rem et *gloriam* armis belli repperi Heaut. I, 1, 60. Fac quon plurimum illis relinquis, *gloriamque* istanc tibi Adelph. V, 3, 28. Scit se nobilitatem ex ea re nactam, et *gloriam esse* Hec. V, 2, 31.

Glorior) Vah, *gloriare* evenisse ex sententia? Heaut. IV, 5, 17.

Gloriosus) Miles *gloriosus* Eun. prol. 31. Facere *gloriosum* militem Eun. prol. 38.

Gnata) Vnicam *gnatam* suam cum dote summa filio uxorem ut daret And. I, 1, 73. Denegarat se commissurnia mihi *gnatam* suam uxorem And. I, 5, 7. Despoudit ei *gnatam* huius vicini proximi Hec. I, 2, 49. *Gnatam* inveni nuptam cum tuo filio Phorm. V, 3, 34.

Gnathonicus) Perusiti item ut *Gnathonic* vocentur Eun. II, 2, 33.

Gnatus) Qui *gnatum* haberem tali ingenio praeditum And. I, 1, 71. Corrigere mi *gnatum* porro eni-tere And. III, 4, 17. Orbo *gnato* uxorem And. III, 2, 48. Pietatem

gnati And. V, 2, 28. Decevi tantisper me minus iniuriis meo gnato facere Heut. I, 1, 96.

Gracilis) Vineto pectore, et gracilae sicut Eun. II, 3, 23.

Gratus) Suspenso gradu placide ire perrexi Phorm. V, 6, 27.

Grandis) An sedere oportuit domi virginem tam grandem? Adel. IV, 5, 39. Natu grandior Adelph. V, 8, 7. Homo iam grandior Phorm. II, 3, 15. Dieam tibi inpingam grandem Phorm. II, 3, 92.

Grandiusculus) Fere grandiuscula iam And. IV, 5, 19.

Gratia) Habeo gratiam And. I, 1, 15. Postulare id gratiae adponi sibi And. II, 1, 81. Cum istuc quod postulo impetro eum gratia And. II, 5, 11. Ea gratia simulaui And. III, 4, 8. Iam dudum res redduxit me ipsa in gratiam And. V, 4, 45. Ego excludor: illa recipitur. Qua gratia? Eun. I, 2, 79. Ab eo gratiam hanc inibo Eun. III, 5, 9. Inveniam pol' hodie, parem ubi referam gratiam Eun. IV, 4, 51. Et habetur et refertur, ita ut merita es, gratia Eun. IV, 6, 12. Debinc spero aeternam inter nos gratiam fore Eun. V, 2, 33. Gratiam habeo maximam Eun. V, 8, 61. Cave, ne falsam gratiam studeas inire Heut. II, 3, 61. Syro nil gratiae Heut. V, 2, 46. Dis gratia Adelph. I, 2, 41. Mihi egit gratias Adelph. III, 3, 14. Rorsum in gratiam restitues Hec. III, 1, 11. Dis gratiam habeo Hec. III, 2, 11. Hanc gratiam ut sibi des pro illa, nunc rogat Hec. III, 3, 30. Neque alio componi pacto potis inter eas gratia' est Hec. III, 5, 29. Ego redigam vos in gratiam Phorm. V, 7, 73.

Gratilis) Si non pretio, gratilis Adelph. IV, 7, 26. Meam ductes gratilis? Phorm. III, 2, 15.

Gratilor) Adventum gratulantur Eun. II, 2, 28. Desine. Deos gratulando obtundere. Heut. V, 1, 6.

Gratus) Id gratum fuisse advo-sum te And. I, 1, 15. Illi gratum feceris Eun. IV, 4, 56. Quam hoc munus gratum arbitraris Thaidi esse? Eun. II, 2, 44. Est istuc datum profecto, ut grata mihi sint quae facio omnia Eun. III, 1, 6. Cum gratum mi esse potuit, nolui. Vt esset apud te hoc quam gratissimum Heut. II, 3, 21 et 127. Memorem me dices esse et gratum Adelph. II, 2, 43. Ne id adsentandi magis, quam quo habeam gratum, facere existymes Adelph. II, 4, 6.

Gravidus) Gravidæ e Pamphilo est And. I, 3, 11. Virgo ex eo compressu grævda facta est Adelph. III, 4, 28.

Gravis) Istuc periculum in filia fieri, grave est And. III, 3, 34. Quasi quicquam in hunc iam gravius dici possit And. V, 3, 3. Quanto tu me es anuis gravius Heut. IV, 1, 32. Scio tibi esse hoc gravius multo ac durius Heut. V, 1, 4. Imperium gravius Adelph. I, 1, 41. Nondum audisti, quod est gravissimum Adelph. III, 4, 22. Paupertatem una pertulimus grave Adel. III, 4, 50. Vsque illud visum est Pamphilo ne utiqum grave. Hec. I, 2, 50. Quid faceres, si aliud quid gravius tibi nunc faciendum foret? Phorm. I, 4, 30. Nonquam tam gravis ob hanc inimicitias caperem in vestram familiam Phorm. II, 3, 23.

Graviter) Graviter ferunt And. I, 1, 20. Saepe eadem et graviter audiendo Heut. I, 1, 62. Animum advertunt graviter Heut. III, 3, 9. Graviter creperunt fores Heut. III, 3, 52. Nimis graviter cruciet adolescentulum Heut. V, 5, 1. Quinam

a me pepulit tam *graviter* fores? Adelph. V, 3, 2. Et si amor me *graviter* consuetudine tenet Hec. III, 3, 44. Tibi iratus sum *graviter* Hec. IV, 4, 2.

Gravius) Vereor ne illud *gravius* tolerit Eun. I, 2, 1. Nolo in illum *gravius* dicere Adelph. I, 2, 60. *Gravius* denique minitemur Hec. IV, 4, 95.

Gravos) Ne *gravare* Adelph. V, 8, 19.

Gremium) Iovem quo pacto Danae misisse aiunt in *gremium* imbrum aureum Eun. III, 5, 37. Qui se in sui *gremio* positurum poerum dicebat patria Adelph. III, 2, 35.

Grex) Oro, ut me in vestrum *gregem* recipiat Eun. V, 8, 54. Si lenis est, ad alium deferatur *grex* Heaut. prol. 45. Ancillarum *gregem* ducant secum. Heaut. II, 9, 4. Hic de *grege* illo est Adelph. III, 3, 8. Cum per tumultum noster *grex* motus loco est Phor. prol. 33.

Gubernatrix) An fortunam consulendam, quae *gubernatrix* fuit? Eun. V, 8, 16.

Guberno) Qui eos *gubernat* animus infirmum gerunt Hec. III, 1, 31.

Gynaecium) Vbi in *gynaecium* ire occipio Phorm. V, 6, 32.

H

Ha ha ha) Eun. III, 1, 36; III, 2, 44; Heaut. V, 1, 13. *Ha, ha, ha* Hec. V, 4, 22. *Ha, ha, ha* Phorm. II, 3, 64.

Habeo) Quos hic noster auctores *habet* And. prol. 20. In memoria *habeo*, And. I, 1, 13. *Habeo* gratiam And. I, 1, 15. Certe captus est, *habet* And. I, 1, 56. Quis heri Chrysidem *habuit*? And. I, 1, 58. Si quid consilii *habet* And. I,

1, 133. Sed *habeo* And. II, 1, 35. Hoc male *habet* virum And. II, 6, 5. Prius quam tuum, ut sese *habeat*, animum ad nuptias perperaverit And. II, 3, 4. Quam ego animo egregie caram pro uxore *habuerim* And. I, 5, 38. Scias posse iam *habere* ipsum suae vitae modum And. I, 1, 68. Quid agam *habeo* And. III, 2, 18. Non *habeo* spatium And. III, 5, 17. Dis pol *habeo* gratiam And. IV, 4, 31. Dicta est esse haec atque *habita* est soror And. IV, 5, 14. Immo *habeat*, valeat, vivat cum illa And. V, 3, 18. Omnia *habeo*, neque quicquam *habeo* Eun. II, 2, 12. Qui sal *habet*, quod in te est Eun. III, 1, 10. *Habes* imperium in bellas Eun. III, 1, 25. Quae rea in se neque consilium, neque modum *habet* ullum Eun. I, 1, 18. Potius quam te inimicum *habeam* Eun. I, 2, 94. Quam intumescam *habeam* te Eun. I, 2, 48. Sensit me tecum quoque rem *habere* Eun. I, 2, 58. Si fidem *habeat* Eun. I, 2, 59. Sine illum priores partes apud me *habere* Eun. I, 2, 71. Quae nos nostramque adolescentiam *habent* despicit Eun. II, 3, 92. Et *habetur* et refertur gratis Eun. IV, 6, 12. Male me vero *habens* Eun. IV, 2, 6. Credis te impune *habiturum*? Eun. V, 2, 13. Spero me *habere*, qui hunc excruciem meo modo Eun. V, 3, 11. Hic pro illo munere tibi bonus est *habitus* Eun. V, 6, 22. Gratiam *habeo* maximum Eun. V, 8, 61. *Habet* bonorum exemplum. Heaut. prol. 20. Filium unicum adolescentulum *habeo*. Ah, quid dixi? *habere* me? Immo *habui* Heaut. I, 1, 42. Qui quod respondeam, nil *habeo* Heaut. II, 1, 12. Amicam ut *habeas* prope iam in uxoria loco Heaut. I, 1, 52. Mibi quale ingenium *haberes*, fuit iudicio oratio Heaut. II, 4, 4. Sine magno

intetrimentonon potest haberi Heaut. III, 1, 39. Aut haec cum illis sunt habenda, ut illa cum his mittenda sunt Heaut. II, 3, 84. Ita ut res sese habet Heaut. IV, 3, 24. Suavia in praesentia quae essent, prima habere Heaut. V, 2, 10. Non necesse habeo omnia pro maio iore agere Adelp. I, 1, 26. Semper parce ac duriter se habere Adelp. I, 1, 20. Ille ut item contra, ma habeat, facio sedulo Adelp. I, 1, 25. Quod fortunatum isti putant, uxorem nunquam habui Adelp. I, 1, 19. Habui, amavi pro meo Adelp. I, 1, 23. Studione id sibi habet Adelp. III, 3, 28. Satis mihi id habeam supplicii Adelp. III, 2, 15. Virgo nihil habet Adelp. IV, 7, 10. Ludibrio haberi Hec. I, 2, 74. Vti eximium neminem habeam? Hec. I, 1, 9. Habebam alibi animum amori deditum Hec. III, 1, 14. Habes omnem rem Hec. I, 2, 119. Quid mulieris uxorem habes? Hec. IV, 4, 22. Haec res non minus me male habet, quam te Hec. IV, 2, 30. Quo pacto me habueris praepositum amori tuo Hec. IV, 2, 6. Non sic ludibrio tuis factis habitus essem Hec. IV, 1, 11. Non me clam haberet, quod celasse intellego. Hec. IV, 4, 35. Segregatum habuisse a me Pamphilum Hec. V, 1, 26. Is sibi responsum hoc habeat Phorm. prol. 16. Non multum habet quod det fortasse Phorm. I, 2, 95. Bene habent tibi principia Phorm. II, 3, 82. Non tu hunc habebas plane praesentem deum? Phor. II, 2, 31. Conclusam hic habeo uxorem saevam Phorm. V, 1, 17. Vt meae res sese habent Phorm. V, 4, 1.

Habitior) Si qua est habitior paulo, pugilem esse aiunt Eun. II, 3, 24.

Habito) In hac habitasse platea dictum est Chrysidem And. IV, 5, 1. Bus habitatum habui Hec. II, 1, 27.

Ex arbe tu rus habitatum migres? Hec. IV, 2, 13. Vt filius cum illa habuit apud te Phorm. V, 7, 41.

Habitus) Quae habitudo est corporis Eun. II, 2, 11.

Haereo) Ipsa est, haereo Eun. V, 2, 9. Lingua haeret metu Eun. V, 5, 7. Vt haeream in parte aliqua tandem apud Thaidem. Eun. V, 8, 25. Quis pugnas continuo in mala haerant Adelp. II, 1, 17. Metui ne haereret hic Adelp. III, 3, 49. In te omnis haeret culpa sola Hec. II, 1, 32. Nisi mihi prospicio, haereo Phorm. V, 7, 70.

Haesito) In eodem haesitas luto Phor. V, 2, 15.

Hariolor) Modo si argentum reddat, sed ego hoc hariolor Adelp. II, 1, 48. Non mihi credis? D. Hariolare Phor. III, 2, 7.

Hariolus) Interdixit hariolus: arcus spei retuit, Phorm. IV, 4, 27.

Heia) Heia, ut elegans est Heaut. V, 5, 19. Heia vero Hec. II, 2, 8. Heia, ne parum leno sis. Phorm. III, 2, 23. Heia, sodabis satis. Phorm. IV, 3, 23.

Helluo) Gerro, iovers, fraus, helluo Heaut. V, 4, 10.

Hem) Hem quid id est? And. I, 1, 29. Hem, repudiatum repeto And. I, 5, 13. Nihilne? Hem And. II, 6, 4. Hem illic est huic rei caput And. II, 6, 27. Hem astutus And. III, 4, 24. Hem, quid ais, scelus? And. IV, 1, 41. Hem scelera And. IV, 4, 46. Hem Davom tibi And. V, 2, 1. Hem eunuchum tibi Eun. III, 2, 19. Hem, quae haec est fabula? Eun. IV, 4, 22. Hem obscuro an is est Eun. V, 4, 40. Hem, quid dixti? Heaut. II, 3, 99. Hem, istoc verbo animus mihi reddit Hec. III, 2, 12. Geta G. Hem Phorm. IV, 4, 1.

Heracle) *Mea* quidem *heracle* certa in dubio vita'st And. II, 2, 10. Certe *heracle* And. III, 2, 15. Nescio *heracle* Eun. II, 3, 14. Sane *heracle* ut dicis Eun. III, 5, 59. Perii *heracle* Heaut. IV, 4, 14. *Heracle* vero serio Adelph. V, 9, 18. Sane *heracle* homo voluptati obsequens fuit Hec. III, 5, 9.

Hercules) Qui minus, quam *Hercules* servivit Omphalia? Eun. V, 7, 3.

Hereditat) *Hereditatem* persequi And. IV, 5, 20. Ad nos ea rediit lege *hereditate* Hec. I, 2, 97.

Heres) Te ipso *herede* haec possidere Bacchidem Heaut. V, 2, 16. Qui sic sunt, haud multum *heredem* invant Hec. III, 5, 10.

Hesternus) Quo pacto ex iure *hesterno* panem atrum vorant Eun. V, 4, 17.

Heu) *Heu* me miserum And. IV, 1, 12. *Heu* me miseram Hec. II, 2, 29. *Heu* me infelicam Hec. III, 1, 2.

Hous) *Hous* puer And. I, 1, 58. *Heus*, evocate hoc Davom And. III, 3, 47. *Heus* tu Eun. I, 2, 12. *Heus heus*, tibi dico Eun. II, 3, 46. Syre, Syre, inquam, *heus*, *heus*, Syre Heaut. II, 3, 197. *Heus, heus*: Aeschinus ego sum Adelph. IV, 3, 26. *Heus* tu, cave Phorm. II, 3, 51.

Hic. Advrb.) Quis *hic* loquitur? And. I, 5, 32. Nil pudent *hic*, ubi opu'st, illic ubi nil opu'st, ibi veniretur And. I, 1, 13. Facile *hic* plus mali est, quam illic boni And. IV, 3, 5. Quem ego *hio* audio? Eun. V, 8, 30. Agrum in proximo *hic* mercatus es Heaut. I, 1, 2. *Hio* sciri potuit Heaut. II, 3, 38. *Hie* me magnifice cefero Heaut. IV, 3, 31. Etiamne tecum *hic* res mihi est? Heaut. IV, 4, 20. Eccum *hic* tibi Heaut. IV, 7, 1. Utinam *hio* prope

adesset alicubi Adel. III, 4, 7. Nulla tibi *hic* iam consultatio'st. Hec. IV, 4, 18. *Hic* vicinia Phorm. I, 2, 45.

Hicne) *Hicne* libertatem aiunt aequam esse omnibus? Adel. II, 1, 29.

Hic. pronom.) *Haec* illas lacrimae And. I, 1, 79. Tu si *hic* sis, aliter censeas And. II, 1, 10. Ipsam *hunc* orabo And. II, 1, 12. Nec tu ea causa minneris *haec* quae facis And. II, 3, 19. Quid *hoc*? adeone est demens? And. III, 1, 10. *Hic* vero est Eun. II, 3, 8. Si laudabit *haec* illius formam, tu *huius* contra Eun. III, 1, 54. Mi *hos* negoti ceteri dedere Eun. III, 4, 6. *Hos* vide Heaut. II, 3, 74. Tibi erunt parata verba, *huic* homini verbera Heaut. II, 3, 115. *Huic* mandes, si quid recte coratum velis Adelph. III, 3, 18. Mensis agitur *hic* iam septimus Hec. III, 3, 34. Com tu *horum* nil refelles, vincam scilicet Phorm. I, 2, 82. Aliquot *hos* summam dies Phorm. V, 5, 4.

Hilare) *Hilare* hunc sumamus diem Adelph. II, 4, 13.

Hilaris) Tu quidem pol multo *hilarior* Eun. IV, 5, 6.

Hilarus) *Hilarum* ac lubentem fac te gnati in nuptiis Adelph. IV, 7, 38. Hodis modo *hilarum* te face Adelph. V, 3, 56.

Hilum) *Hilum* interesse censes? And. IV, 4, 55.

Hinc) Fuit olim *hinc* quidam senex, mercator And. I, 3, 16. Abin *hinc* in malam rem And. II, 1, 16. *Hinc* vos amolimini And. IV, 2, 24. Illam *hinc* civem esse aiunt And. V, 1, 14. Non cogitas *hinc* longule esse? Heaut. II, 2, 10. Syram ire video: *hinc* scibo iam, ubi siet Adelph. III, 2, 7. Quod *hinc* accesserit Adelph. V, 3, 30. Procul

hinc *astans* Hec. IV, 3, 1. *Petam hinc* uide a primo institui Phorm. IV, 3, 14.

Homo) Neotiquam officium liberi esse *hominis* puto Aod. II, 1, 30. *Mihi homo*, quid istuc obsecro? Aod. IV, 3, 6. *O hominem* nudacem And. IV, 4, 30. *Homini* adoleccotulo Adelph. V, 1, 9. Ego commodiorem, *hominem* nouo vidi And. V, 2, 3. *Mors hominum* evenit And. V, 6, 3. Sic *homo*'st: per paucorum *hominum*'st. Eun. III, 1, 18. *Homini homo* quid praestat? Euc. II, 2, 1. *Hominem* hand impurum Euc. II, 2, 4. Scitum hercle *hominem* Eun. II, 2, 23. Illumne obsecro inboestum *hominem*, senem mulierem? Eun. II, 3, 66. Sicubi eum antistes *hominum* cepere Eun. III, 1, 14. Qui huoc tantum *hominem* facies inimicum tibi Eun. IV, 7, 32. Metuo qualem tu me esse *hominem* existimes Eun. IV, 6, 20. Monstrum *hominis* Eun. IV, 4, 29. Quid illuc *hominis* est? Eun. V, 1, 17. O scelestum atque anlaceum *hominem* Eun. IV, 4, 41. Quis hic est *homo*? Eun. IV, 4, 9. Quis tu *homo* es? Eun. IV, 7, 34. Quis *homo* unquam vidit? Euc. V, 1, 38. *Homo* sum: humani nihil a me alienum puto Heaut. I, 1, 25. Paulo qui est *homo* tolerabilis Hesut. I, 2, 31. *Homini* frugi et temperantis functus officium Heaut. III, 3, 19. Tibi erunt parata verba, hoic *homini* verbera Heaut. II, 3, 115. Vin tu *homini* stulto mihi auscultas? Heaut. III, 3, 24. *Hominem* amicam recipere ad te Heaut. III, 3, 6. Ita comparatam esse *hominum* naturam omnium Heaut. III, 1, 94. Ne ego fortunatus *homo* sum Henup. IV, 6, 21. *Homines* nobilis Adelph. prol. 15. *Hominum* *homo* stultissimus Adelph. II, 2, 10. *Ho-*

mine imperito nunquam quicquam iniustiu'st Adelph. I, 2, 18. *O hominem* impurum Adelph. II, 1, 29. *O hominem* iupiam Adelph. III, 2, 6. Non produisse verberare *hominem* secom? Adelph. IV, 2, 13. Ceusum *hominem* me esse? Adelph. IV, 2, 49. Vt *homo*'st, ita morem geras Adelph. III, 3, 77. Si tu sis *homo* Adelph. V, 8, 11. Frangi *homo* es Adelph. V, 9, 2. Simulare certe est *hominis*. Haec magis sunt *hominis* Adelph. IV, 7, 16 et 18. Me omnino lapidem, oon *hominem* putas Hec. II, 1, 17. Quot *homines* tot scutentiae Phorm. II, 4, 14. Ha, ha, ha, *homo* suavis Phorm. II, 3, 64. O omotum, quomtum est qui vivunt, *hominum* *homo* ornatissimus Phorm. V, 6, 13. Alere noluit *hominem* edacem Phorm. II, 2, 21. Phormio streouum *hominem* praebuit Phorm. III, 1, 12. Ego *hominem* callidiorem vidi nemioem Phorm. IV, 2, 1. *Homo* confidens Phorm. I, 2, 73. *Homo* iam grandior, pauper Phorm. II, 3, 15. *Homo* inhumatissimus Phorm. III, 2, 24. Solus est *homo* amico amicus Phorm. III, 30. Hand scio, ut *homo*'st, an mulct animum Phorm. V, 2, 9. Filios *homo* adolescens, Phorm. V, 8, 57.

Homuncio) Ego *homuncio* hoc non fecerim? Eun. III, 5, 43.

Honeste) Potius quam *honeste* in patria pauper viveret And. IV, 5, 3. Alio pacto *honeste* quomodo hinc absecdsm oescio Euc. IV, 4, 49. Olim cum *honeste* potuit, tam non est data Phorm. V, 7, 19.

Honestus) Forma praeter ceteris *honesta*. Aod. I, 1, 96. *Honestus* oratio est And. I, 1, 114. Pupoe facie *honesta* Eun. II, 1, 24. *Me* di ament, *honestus* est Eun. III, 2, 21. Neque *honestum* mihi, ne-

que utile ipsi virgini est Hec. I, 2, 76.

Honos) Videt me esse tanto honore Eun. II, 2, 29. Hic pro illo munere tibi *honos* est habitus Eun. V, 6, 22. Quam ego scio esse honore quovis dignam Heaut. IV, 3, 9. Vestri *honoris* causa Phorm. V, 7, 35.

Hora) Dum haec loquitur, abiit *hora* Eun. II, 3, 50. Vnam praeterea *horam* ne opertus sies Phorm. III, 2, 29.

Horreo) Totus, tremo, *horreo*que Eun. I, 2, 4.

Horresco) Accedam ad fores: *horresco* semper, ubi pultare hasce occipio Adelph. IV, 4, 25.

Horridus) Capillus passus, nudus pes, ipsa *horrida* Phorm. I, 2, 56.

Horsum) Mox vocatu te adiget *horsum* insomnia Eun. II, 1, 13.

Horsum pergunt Hec. III, 4, 56.

Hortor) Te sedulo et moneo et *hortor*. Hec. I, 1, 7.

Hortus) Hanc in *horto* maceriam iube dirui Adelph. V, 7, 10.

Hospes) Nunc me, *hospitem*, lites sequi Aud. IV, 5, 15. Cliens, amicus, *hospes* vemo est vobis? Adelph. IV, 1, 13. Iter ad *hospitem* antiquom Phorm. I, 2, 17. *Hospites*, tum civis Phor. II, 2, 14.

Hospita) Propter *hospitai* huiusce consuetudinem Aud. II, 6, 8.

Hostia) Nupta meretrici *hostia* est Hec. V, 2, 23.

Huc) Commigravit *huc* viciniae Aud. I, 1, 43. Dum in dubio est animus, paulo momento *huc* vel illuc iupellitur Aud. I, 5, 31. Vt ab illa excludar, *huc* concludar Aud. II, 3, 12. *Huc* reuocatio Aud. III, 4, 15. Omnia haec nunc verba redeunt denique Eun. I, 2, 78. Sermouem quaerere: ubi friget, *huc* evasit Eun. III, 3, 11. *Huc* transtulit am-

rem Hec. I, 2, 94. Remaneret doctem *huc*, est Hec. III, 5, 52. Aliquando tandem *huc* animum ut adducas tuum Hec. IV, 4, 61.

Hui) *Hui*, tam cito? And. III, 1, 16. *Hui*, univorsum triduum? Eun. II, 1, 17. *Hui*, quantum ei seu estram ad uequitiam patefeceris? Heaut. III, 1, 71. *Hui* percarat Phorm. II, 3, 25.

Huiusmodi) Haec atque *huiusmodi* sum multa passa Eun. IV, 6, 8. *Huiusmodi* obsecro aliquid reperi Heaut. II, 8, 98. *Huiusmodi* mihi res semper commiscere Heaut. IV, 6, 8. Hic me *huiusmodi* scibat esse Phorm. III, 2, 44.

Humane) Vix *humane* patitur Adelph. I, 2, 65.

Humanitas) Coepi non *humanitus* tractare Heaut. I, 1, 47.

Humanus) *Humani* ingenii, mansuetique animi officia Aud. I, 1, 68. Hoccine est factu *humanum* aut inceptu? And. I, 5, 1. *Humani* nihil a me alienum puto Heaut. I, 1, 25. Vt sunt *humana* Heaut. III, 2, 41. Iam peccatum primum id magnum at *humani* tamen Adelph. IV, 5, 53.

Humerus) Demissis *humeris* Eun. II, 3, 23. Qui non *humerum* hunc onero pallio Phorm. V, 6, 4.

Humi) Obsecro, *humine*? Aud. IV, 3, 11.

Humilis) Omnibus nobis ut res dant sese, ita magni atque *humiles* sumus Hec. III, 3, 20.

Hymenaeum) Hoc mihi moras est, tibicina, et *hymenaeum* qui cantent. Missa haec fac, *hymenaeum*; turbas, lampadas, tibicinas Adelph. V, 7, 7 et 9.

I.

Iacio) Si illud, quod maxime

opus est *iacus*, non cadit Adelp. IV, 7, 22.

Iam) *Eamus* nunc *iam* intro And. I, 1, 145. Primum *iam* de amore hoc comperit And. I, 3, 6. *Iam* tum Eun. III, 3, 8. *Iam* olim Eun. III, 5, 39. *Iam* inde usque a pueritia Heaut. I, 2, 9. *Iam* inde ab adolescentia Adel. I, 1, 16. *Iam* inde a puero Adelp. III, 3, 86. *Iam* pridem Hec. II, 1, 22. *Iam* ut limen exirem Hec. III, 3, 18. *Iam* a principio Phorm. IV, 3, 45.

Iam dudum) *Iam dudum* te amat: *iam dudum* illi facile fit, quod doleat. Eun. III, 1, 58. *Iam dudum*: aetatem Eun. IV, 5, 8. Ego *iam dudum* hic adsum Eun. IV, 6, 5. Ego *iam dudum* dixi, itidemque nunc dico Hec. IV, 4, 100.

Ianua) Ante nostram *ianuam* adpone And. IV, 3, 12. Propere adeo puerum tollere hinc ab *ianua* And. IV, 4, 20.

Ibi) *Ibi* tum filius cum illis una aderat, frequens And. I, 1, 79. Escendo in quendam *ibi* excelsum locum And. II, 2, 19. *Ibi* culpam in te transferet And. II, 3, 5. *Eamus* ad me, *ibi* proximum est Eun. III, 5, 64. *Ibi* nunc sum, et usque id egi dudum. Heaut. V, 2, 30. Credas animum *ibi* esse Heaut. V, 5, 19.

Ibidem) Teque *ibidem* pervolvam in luto And. IV, 4, 38.

Idcirco) *Idcirco* accessor, nuptias quod mihi adparari sensit And. IV, 2, 7. *Idcirco* huic nostro tradita est provincia Heaut. III, 2, 5.

Idem) Animus te erga *idem* ac fuit Heaut. II, 3, 24. In *eandem* fraudem incidis Heaut. III, 1, 33. Praesens absensque *idem* erit Adelp. I, 1, 48. Utinam omnes mulieres *eandem* acque studeant, nolintque omnia

Hec. II, 1, 2. Fac *eadem* ut sis porro. Hec. V, 1, 38.

Ideo) *Ideo* quia, ut vos domi mihi eritis, proinde ego ero fama foris Hec. II, 1, 21.

Idoneus) Itane tandem *idoneus* tibi videor esse, quem tam aperte fallere incipias dolis? And. III, 2, 12. Illa aetas magia ad haec utenda *idonea* est Heaut. I, 1, 81. Initium *idoneum* Hec. III, 3, 1.

Igitur) Cur simulacrum igitur? And. I, 1, 21. Quid igitur tibi vis dicam? Heaut. IV, 6, 14. Quid tu igitur lacrimas? Hec. III, 2, 20. Quid illic tam diu quaeso igitur commemorare? Phorm. IV, 1, 7.

Ignarus) Improdus horum rerum *ignarusque* omnium Eun. I, 2, 56. *Ignaram* artis meretriciae Heaut. II, 1, 44. Ne te *ignarus* fuisse dicas meorum morum Adelp. II, 1, 6. Erras, tui animi si me esse *ignarus* putas Hec. IV, 4, 60.

Ignavus) Adeone me *ignavum* putas? And. II, 1, 42. Quid homo, inquam, *ignavissime*? Eun. II, 2, 8. Quid *ignave*? Eun. IV, 7, 7.

Ignis) In *ignem* imposita est And. I, 1, 102. Scire in *ignem* iucere voluit And. I, 1, 113. Accende ad *ignem* hunc Eun. I, 2, 9.

Ignobilis) Ille indotatam virginem atque *ignobilem* daret illi? Phorm. I, 2, 70.

Ignoro) Isti te *ignorabant* Eun. V, 8, 59. Erras, si id credis, et me *ignoras*, Clinia Heaut. I, 1, 53. Quia egens relicta est misera, *ignoratur* parens Phorm. II, 3, 10. Etiamnum credis te *ignorari*? Phorm. V, 7, 34.

Ignoscens) Quanto te me es annis gravior, tanto es *ignoscentior* Heaut. IV, 1, 32.

Ignosco) Tunum'at mihi *ignoscere* And. IV, 5, 54. Propterea magis nunc *ignosco* tibi Eun. V, 2, 40. Et cognoscendi et *ignoscendi* dahitur praecanti locus Heaut. II, 1, 6. Istuc factum *ignoscere* Heaut. IV, 1, 34. *Ignotum*'at, *tacitum*'at Adelph. III, 4, 28. Iam ea aetate sum, ut non siet peccato mi *ignosci* aequom Hec. V, 1, 11.

Ignovus) In *ignovum* abducat locum? Phorm. III, 3, 15. Anus de-
seria, egeus, *ignota* Phorm V, 1, 24.

Illicet) Actum'at *illicet* Eun. I, 1, 9. *Illicet*, ne te admisceat Heaut. V, 2, 21. Hoc nihil est, Phaedria t *illicet* Phorm. I, 4, 30.

Illico) Percussit *illico* animum And. I, 1, 98. Aequom esse censet, nos iam a pueris *illico* nasci senes Heaut. II, 1, 2. Postquam aspexi *illico* cognovi Heaut. IV, 1, 43. Homini *illico* lacrumae cadunt Adelph. IV, 1, 2. Aegram esse simulant mulierem, uostris *illico* it visere ad eam Hec. I, 2, 13. Ex aduerso *illico* tonstrina erat Phorm I, 2, 38. Sta. *illico* Phorm. I, 4, 17.

Ilignus) Lectulos in sole *ilignis* pedibus faciendas dedit Adelph. IV, 2, 46.

Illac) Hac atque *illac* perplum Eun. I, 2, 25. Hac *illac* circumcursa Heaut. III, 2, 1.

Ille) Haec *illa*'at misericordia And. I, 1, 99. Si *illum* obiurges, vitue qui aonitium tulit, quid facias *illi*, dederit qui damnum aut malum. And. I, 1, 115, 116. Id viso, tun'at *illi* inseniant Eun. III, 3, 3. Ego excludor: *ille* recipitur Eun. I, 2, 79. Egone *illum*? quare *illum*? Eun. I, 1, 20. Times, ne *illum* talem praeripiat tibi Eun. I, 2, 81. Vasque dum *ille* vitam *illum* colet inopem Heaut. I, 1, 84. *Illud* Adel.

II, 2, 20. Nunc *illud* est Adelph. III, 2, 1. *Ille* invitus *illum* duxerat Hec. I, 2, 68. *Illis* repedium remaniet; hanc ducit Phorm. IV, 3, 72.

Illic *Illic*) Facile hic plus mali est, quam *illic* boni And. IV, 3, 6. Mihi *illis* vere ad rastroz res redit Heaut. V, 1, 58. Prius nos oppressisset *illic*, quam huc reverti posset iterum Adel. IV, 1, 2. Multo melius hic quae sunt, quam *illi*, ubi sam adsidue, scio Hec. II, 1, 20.

Illic) Hem *illic* est huic rei caput And. II, 6, 27. Vbi *illic* est? And. III, 5, 1. *Illic* est asper Eun. IV, 7, 12. Mirum ni *illos* homine quoque pecto opust Eun. V, 8, 53. *Illancine* muliere alere cum illa familia? Heaut. IV, 5, 3. Quis *illic* est, quem video procul? Adelph. III, 3, 14.

Illinc) Fere grandiuscula iam profecta'at *illinc* And. IV, 5, 19. Se *illinc* subducat Eun. IV, 1, 14. Vbi *illinc* redicatis Adelph. II, 2, 8. Dum cognatus huic *illinc* veniret Adelph. IV, 5, 40.

Illiusmodi) Ne *illiusmodi* iam magna nobis civium paenuria'at Ad. III, 3, 87.

Illo) Cum *illo* advenio: solitudo ante ostium And. II, 2, 25.

Illic) Dum in dubio est animus paulo momento huc vel *illic* impellitur And. I, 5, 31. Accede *illic* Adelph. II, 1, 14. *Illic* quares redi, quon coepisti Adelph. II, 1, 36.

Imber) Quo pacto Denae misisse aiant quondam in gremium *imbrem* autem Eun. III, 5, 37.

Inmemor. *Inmemor*) Exprobatio *inmemori* benefici And. I, 1, 17. Num *inmemores* discipuli? And. III, 1, 19.

Immisericorditer) Factum a vobis duriter, *immisericorditerque* Adelph. IV, 5, 29.

Immo) *Immo* aliud And. I, 1, 3. *Immo* enim vero iufeliciter Eun. II, 3, 38. *Immo* abeat potius malo quovis gentium Heaut. V, 1, 55. *Immo* hercle extorque Adelph. III, 4, 37. *Immo* vero abi Hec. IV, 4, 104. *Immo* vero uxorem tu cedo Phorm. V, 7, 43.

Immortalis. Immortalis) Di *immortales* Eun. II, 2, 1. Pro di *immortales* Adelph. III, 4, 1. Pro deum *immortalium* Phorm. II, 3, 4.

Immortalitas) Mihi *immortalitas* parva est Aud. V, 5, 4.

Impedimentum) Mihi *impedimento* estis Aud. IV, 2, 24.

Imperator) Haud convenit una ire cum amico, *imperatorem*, in via Eun. III, 2, 42. *Imperatoris* virtutem noveram, et vim militum Eun. IV, 7, 8.

Imperium) Eone es ferox, quia habes *imperium* in beluas? Eun. III, 1, 25. Mater, cuius sub *imperio* est, mala Heaut. II, 2, 4. Si meum *imperium* exsequi voluisses Heaut. IV, 1, 22. *Imperium* gravius aut stabilius Adelph. I, 1, 41. Satis pro *imperio* quisquis es Phorm. I, 4, 18.

Impero) Quod iussi ci dari bibere et quantum *imperavi*, date Aod. III, 2, 4. *Imperavi* egomet mihi omnia adsentari Eun. II, 2, 21. Numquid aliud *imperas*? Eun. II, 1, 7. Omnia faciam: *impera* Heaut. V, 5, 11. Hoc qui nequit, fateatur nescire *imperare* liberis Adel. I, 1, 25. Quin tu, quid faciam, *impera* Phorm. I, 4, 45.

Impertio. Impertio) Plurima saluta Parmenonem summum suum *impertis* Gualtho Eun. II, 2, 40. Cesso

eram hoc malo *impertiri* propere? Adelph. III, 2, 22.

Impetro) Huic supplicabo: credo *impetrabo* And. II, 1, 13. Cum istuc quod postulo *impetro* cum gratia Aud. III, 5, 11. Ego *inpetrare* nequeo abs te Eun. I, 2, 101. Quod vos vis cogit, id voluntate *impetret* Adelph. III, 4, 44.

Importunus) *Immo* ille fuit senex *importunus* semper Heaut. I, 5, 23.

In) *In* eo disputant And. prol. 15. Fere *in* diebus pueria And. I, 1, 77. *In* experiundo Adelph. V, 4, 4. Obsecundare *in* loco Adelph. V, 9, 37.

Inanis) Laborem *inanem* capit Hec. III, 2, 9.

Inaudio) Ego quoque illam *inaudivi* fabulam Phorm. V, 6, 37.

Incedo) Nova nunc religio te istaec *incessit* cedo? And. IV, 3, 15. Virum bonum eorum Parmenonem *incedere* video Eun. V, 3, 9.

Incendo) Libido frustra *incendatur* tu And. II, 1, 8. Ut illius animum cupidum inopia *incederet* Heaut. II, 3, 126. *Incendor* ira Hec. IV, 1, 47. Loquar? *incendam* Ph. I, 4, 9. Hisce ego illam dictis ita *incensam* dabo Phorm. V, 7, 81.

Inceptio) *Inceptio* est amentium, haud amantium Aud. I, 3, 13.

Inceptio) Fabulam *inceptat* Aud. V, 4, 22. Vide quod *inceptet* facinus Heaut. III, 3, 39. Sudabis satis, si cum illo *inceptas* homine Phorm. IV, 3, 24.

Inceptor) Mearum voluptatum omnium inventor, *inceptor*, perfectior Eun. V, 8, 5.

Inceptus) Hoc in cat factu humanum aut *inceptus*? Aud. I, 5, 1.

Inceptum) Illud *inceptum* animi est pudoris signum et non instrenui Heaut. I, 1, 67. Ut te di deaque

cum tuo isto invento cumque *incepto* perduciot Heaut. IV, 6, 7.

Incertus) *Incertum* est quid agam M. Misera timeo, *incertum* hoc quorsum accidit And. I, 5, 29. Quae nunc aut certa ei consilia. *incerta* ut sicut And. II, 3, 16. Filiam darem io *incertas* nuptias? And. V, 1, 11. *Incerta* haec sibi tu postules ratione certa facere Euo. I, 1, 16. Qua insistam via, *incertus* sum Eun. II, 3, 4. Nunc habeam necne *incertum* est. Autmo *incerto* praec aegritudina Heaut. I, 1, 43 et 71. Spe *incerta*, certum mihi laborem sustuli Hec. ult. prol. 9. Fecit animi ut *incertus* foret Hec. I, 2, 46. Ut veni, itidem *incertum* amisti Hec. II, 2, 9. De uxore *incertus* sum etiam, quid ain facturus Hec. IV, 3, 8. *Incertior* sum multo quam dudum Phorm. II, 4, 19. Quod quidem me factum consilii *incertum* facit Phorm. IV, 1, 12.

Incidit) Ex ipsa re mihi *incidit* suspicio And. II, 2, 22. Inocularium in malum iuscians praene *incidi* And. IV, 4, 43. Ut ouquam ulla amori vestro *incidere* possit calamitas Heaut. II, 4, 15. In eandem fraudem ex hac re atque ex illa *incides* Heaut. III, 1, 33. Quodcumque *inciderit* in mentem, volet Heaut. III, 1, 75. Tanta nunc suspicio de me *incidit* Adelp. IV, 4, 7.

Incipio) Amicitiam, quae *incepta* a parvis cum vetate accrevit simul And. III, 3, 7. Narrationis *incipit* mihi initium And. IV, 2, 26. Satis periculi *incepti* adire And. V, 1, 2. Si *incipies*, neque pertendes arriter Eun. I, 1, 5. Quid faciam miser? quidve *incipiam*? Eun. V, 4, 45. Iam tum *inceperat* torba inter eos Eun. IV, 4, 58. Quid, si hoc nunc sic *incipiam*? nihil est Heaut. IV, 2, 9. Neque quod principium *incipiam* ad placandum, scio Heaut. V, 4, 21. Turpe *inceptu*

est Phorm. II, 4, 16. Novi negotii nihil *incipere*, causa est sontica Phor. IV, 4, 29.

Indementium) Qui dictum in se *inclementius* existimavit esse Eun. prol. 4.

Incogitans) Quod ni fuissam *incogitans* Phorm. I, 3, 3. Adeo te esse *incogitantem*? Phorm. III, 2, 14.

Incolumis) Posthac *incolumen* sat fore me And. III, 5, 5. Parentes, patrum *incolumen* Heaut. I, 2, 20.

Incommode) *Incommode* hercle. C. Iam vero iusulicerit Eun. II, 3, 38. Tam *incommode* illia fors obtulerat adventum meum Hec. III, 3, 10. *Incommode* mihi nuptiis evenit Hec. V, 3, 40.

Incommoditas) *Incommoditas* hoc omnis reddit And. III, 3, 35.

Incommodo) Mihi ut *incommodat* And. I, 1, 135.

Incommodum) Ex *incommodis* alterius sua ut comparent *commoda* And. IV, 1, 3. Quod *incommodi* tibi in hac re accipies, nisi caves? Heaut. V, 1, 59. *Incommoda* atque iniurias viri omnis ferre Hec. I, 2, 9. Hic tibi nihil est quidquam *incommodi* Hec. III, 3, 40. Multa ex quo fuerint *commoda*, eius *incommoda* aequum est ferre Hec. V, 3, 42.

Incommodus) *Incommoda* alia sunt diceoda Eun. II, 3, 39. Hoc ego proferre, *incommodum* mihi esse arbitror Hec. I, 2, 78. Ain tu tibi hoc *incommodum* evenisse iter? So. Non hercle verbis dici potest totum, quem re ipsa navigare *incommodum* est Hec. III, 4, 1 et 3. Non tute *incommodum* rem, ut quaeque est, in animum indeces pati? Hec. IV, 2, 27.

Incredibilis) *Incredibilia* Parmeoo modo quae narravit Eun. V, 8, 19. Vio me istuc tibi, etai *incredibile* est, credere? Heaut. IV, 1, 11. *Incredibile* re atque atroci percitus Hec. III, 3, 17. *Incredibile* hoc mihi obtigit. *Incredibile*

quantum erum anteco sapientia Phor.
II, 1, 9 et 17.

Incurvus) *Incurvus*, tremulus, labiis demissis, gemoes Euo. II, 3, 45.

Incusas) Quid me *incusas*, Clitipho? Heaut. V, 2, 7. Nos iam diu hie te absentem *eusamus* Phorm. III, 1, 7. Quae tute dudum coram me *incusaveras*, Phorm. V, 7, 21.

Inde) Te in pistrinum dedam, ea lege, ut, si te *inde* exierim, ego pro te molam And. I, 2, 29. Iam *inde* usque a pueritia Heaut. I, 2, 9. Iam *inde* ab adolescentia Adel. I, 1, 16. Vxorrem duxit, et *inde* filiam suscepit iam oam Phorm. V, 8, 18.

Indicens) Non me *indicente* haec sunt Adelph. III, 4, 62.

Indicium) Ego met meo *indicio* perii Eun. V, 6, 23. Mihi quale iocunium haberes, fuit *indicio* oratio Heaut. II, 4, 4. Cum illi periculi nihil ex *indicio* siet Heaut. III, 1, 6. *Indicio* de se ipse erit Adelph. prol. 4. Id anus mihi *indicium* fecit Adelph. IV, 4, 9. Id nunc res *indicium* haec fuit Hec. IV, 1, 31.

Indictum) Quod dictum, *indictum* est Phorm. V, 7, 58.

Indicens) Elephantis quoniam *indiciis* praefecerat Eun. III, 1, 23.

Indigeo) Quasi tu huius *indigeas* patris And. V, 3, 19.

Indigne) Facis adeo *indigne* iniuriam illi Henot. III, 3, 4. Coi miserae *indigne* per vim vitium obtulerat Ad. III, 2, 10. Clamant omnes, *indignissime* factum esse Adel. I, 2, 11. Ille miserae *indigne* factam iniuriam contexeris Hec. III, 3, 41. *Indigne* iniuria adficiatur Phor. V, 1, 3. Au quidquam hodie est factum *indignius*? Ph. V, 8, 20.

Indignus) Clamitans: *indignum* facinus And. I, 1, 118. O *indignum* facinus And. I, 1, 25. *Indignus* nos esse iniuriis modis Eun. IV, 4, 42. Tu *indignus* qui faceres Eun. V, 2, 27. Ius-

iuraodum dabitur, te esse *indignum* iniuria hac; *indignus* cum egomet sim acceptus modis Adelph. II, 1, 12. Rem nullam illa aut me *indignam* Adelph. III, 2, 51. Haec te admittas *indigna* geere oostro? Adelph. III, 3, 55. Quando esse *indignam* sese deputat, matri mene quae concedat Hec. III, 5, 27.

Indilgens) Vereor ne *indilgens* nimium sies Adelph. IV, 5, 50.

Indilgenter) Mei patris bene parta *indilgenter* tutatur Phorm. V, 3, 5.

Indotatus) Duccndu *indotatus* est? Adel. IV, 7, 11. Ille *indotatus* virginem atque ignobilem daret illi? Ph. I, 2, 70. Vos me *indotatus* modo patrocinaris fortasse arbitramini etiam dotatis soleo Ph. V, 7, 45.

Induco) Vide quo me *inducens* And. II, 3, 25. Si ita istuc animum *induxi* esse utile And. III, 3, 40. Oro, ut ne illis animum *inducas* credere And. V, 1, 15. Olim, enim ita animum *induxi* tuum And. V, 3, 12. Qui huc adsenturi animum *induxeris* Eun. III, 2, 37. Mea causa causam hanc iustam esse animum *inducere* Heaut. prol. 41. Me Syri promissa huc *induxerunt* Heaut. IV, 4, 1. Sic animum *induco* meum Adelph. I, 1, 43. Eum esse quicquid in animum *induxi* maximum Hec. ult. prol. 42. Animum rorsum ad meretricem *induxi* tuum Hec. IV, 4, 67. In animum *induces* poti? Hec. IV, 2, 27.

Indulgeo) Nimis me *indulgeo* Eun. II, 1, 16. Nimium illi *indulges* Heaut. IV, 8, 20. Te *indulgebant*: tibi dabant Heaut. V, 2, 35. Adsentando atque *indulgendo* et largiendo Adelph. V, 9, 31.

Induo) Mihi haec dedit vestem: meum ipse *induit* Eun. IV, 4, 34. Tuam vestem detraxit tibi? et eam est *indutus*? Eun. IV, 4, 40.

Industria) Ex animo omnia, ut fecit oatura, facias, an de *industria* And.

IV, 4, 56. Aequanimitas poetæ ad ascribendum augeat *industriam* Adel. prol. 25. Vestra indulgentia si erit adstrixi nostræ *industriæ* Hec. prol. alt. 24.

Indutiae) *Indutiae*, bellum, pax rursum Eun. I, 1, 15.

Ineo) Vt beneficium verbis *initum* dudum tunc te comprobes And. V, 1, 5. Ab eo gratiam hanc *inibo* Eun. III, 5, 9. Cave ne falsam gratiam *studens inire* Heaut. II, 3, 62. Ratio de integro *ineunda* est mihi Heaut. IV, 2, 7. Cum rationem *inssas* Phorm. II, 2, 30.

Ineptia) Vaque adeo illius *serre possum ineptiam* Eun. IV, 6, 3. Vt video tuam ego *ineptiam* Adelph. IV, 7, 31. Vt mittam illius *ineptias* Phorm. IV, 3, 43.

Ineptio) *Ineptis* Adelph. V, 8, 11; Phorm. II, 3, 73.

Ineptus) Villam causam, saltem *ineptam*, falsam, iniquam And. I, 5, 13. Ego *inepta*, nescis quid sit actum? And. IV, 4, 52. Hoc nemo fuit mihi *ineptus* Eun. II, 1, 21. Age *inepte* Eun. II, 3, 20. Ne *ineptus*, ne protervos videar Heaut. III, 3, 16. Miror, quomodo tuu *ineptum* quidquam tibi venire in mentem potuerit Heaut. V, 3, 3. Nimium *ineptus* es Adel. I, 1, 38. Vostram nequeo mirari satis rationem. Sr. Est hercle *inepta*. *Inepta* lenitas patris. *Inepta* haec esse sentio Adel. III, 3, 21, 36 et 76. Etsi hoc mihi parvum, *ineptum*, absurdum videtur Adelph. V, 8, 21.

Iners) Tam *iners*, tam nulli consilium And. III, 5, 2. Gerro, *iners*, fraus, helio Heaut. V, 4, 10. Non malus, neque *iners* Adelph. III, 4, 35.

Inesco) Non scis incicare homines Adelph. II, 2, 12.

Inexorabilis) Adeo ingenio esse duro te atque *inexorabili*? Phorm. III, 2, 12.

Infamia) Cavet, ne unquam *infamiae* ea res sibi esset And. II, 6, 43. Propter quam in summa *infamia* sum Heaut. II, 3, 18. Vis, egestas, ininstitia, solitudo, *infamia* Adelph. III, 2, 5.

Infamis) Flagitibus tuis me *infamem* fieri Heaut. V, 4, 14.

Infandus) Tam *infandum* facinus ne audivi quivem Eun. IV, 3, 22.

Infectus) *Infecta* pace Eun. I, 1, 8. Accusando fieri *infectum* non potest Phorm. V, 8, 45.

Infelicitas) Quid hoc, malum, *infelicitatis*? Adelph. IV, 2, 5.

Infelicitèr) Incommodè hercle. Cu. Immo enimvero *infelicitèr* Eun. II, 3, 38.

Infelix) Adeo hominem esse invenustum aut *infelicem* quemquam, ut ego sum? And. I, 5, 10. O *infelicem* adolescentulum Eun. V, 4, 21. Ne ego homo *infelix* Adelph. IV, 2, 1. Heu me *infelicem* Hec. III, 1, 2.

Insensus) Me *insensus* servat And. I, 3, 7.

Inferi) Vt te quidem omnes, di, deae, superi, *inferi*, malis exemplis perdant? Phorm. IV, 4, 6.

Infimus) Quem ego infra esse *infimos* omnis puto homines Eun. III, 2, 36.

Infirmitas) Quid adhuc habent *infirmatatis* nuptiae? Hec. I, 2, 101.

Infirmus) Qui eos gubernat animus, *infirmum* gerunt Hec. III, 1, 39. Cum scirem *infirmas* nuptias hanc esse Phorm. V, 1, 6.

Infittas) Ille *infittas* ibit. Si *infittas* ibit, testis mecum est anulus Adelph. III, 2, 41 et 49.

Infortunatus) O *infortunatum* senem! Eun. III, 3, 7.

Infortunium) Haud permultum a me abiit *infortunium* Heaut. IV, 2, 1. Si alligaveris, ferres *infortunium*

Adelph. II, 1, 24. Faxo enim tali mat-
tatum, atque est *infortunio* Phorm.
V, 8, 39.

Infra) *Infra* esse infimos omnis
puto homines Eun. III, 2, 36.

Infringo) Homini misero plus quin-
gentos colaphos *infrigit* mihi Adelph.
II, 1, 45.

Ingenium) Humani *ingenii* man-
suetique animi officia Aud. I, 1, 86.
Qui cum *ingenii* conflictatur eins-
modi And. I, 1, 66. Qui gnatum ha-
berem tali *ingenio* praeeditum And. I,
1, 71. Bene et pudice doctum atque
eductum animam coactum *egentata in-*
genium iumentarier? And. I, 5, 40.
Bonum *ingenium* narras adolescentis
And. III, 1, 8. Ipse at *ingenio* bono
And. III, 2, 7. Eorum *ingenia* admir-
ror simul Eun. II, 2, 19. Novi *ingeni-*
um mulierum Eun. IV, 7, 42. Non
adeo inhumano ego sum *ingenio* Eun.
V, 2, 41. Meretricum *ingenia* et mo-
res noscere Eun. V, 4, 10. *Ingenium*
quid possit meum Heaut. prol. 47.
Ingenio te esse in liberos leni puto
Heaut. I, 1, 99. Quale *ingenium* ha-
beres Heaut. II, 4, 4. Cuiusque *ingeni-*
um ut sit Heaut. II, 3, 43. Hoccine
me miserum non licere meo modo
ingenium frui? Heaut. II, 4, 21. *In-*
genio egregio ad miseriam natus sum
Heaut. III, 1, 11. Nisi illos ex tuo
ingenio iudicas Heaut. V, 1, 7. Rur-
sum ad *ingenium* redit Adelph. I, 1,
46. Tali *ingenio* atque animo Adelph.
III, 1, 10. *Ingenium* novi tuum li-
berale Adelph. IV, 5, 46. Liberum
ingenium Adelph. V, 3, 43. Pium ac
pudicium *ingenium* narras. Postquam
par *ingenium* nactus est Hec. I, 2, 77
et 95. Fuisse erga me miro *ingenio*
expertus sum Hec. III, 5, 39. Morem
antiquorum atque *ingenium* obtines Hec.
V, 4, 20. Sic est *ingenium* Phorm. I,
3, 20. Ita plerique omnes sumus in-

genio Phorm. I, 3, 20. Adeo *ingeni-*
o esse duro te atque inexorabili? Te
adversum *ingenium* meum tali Phor.
III, 2, 12 et 35.

Ingens) O *ingentem* confidentiam
And. V, 3, 5. Agere gratias *ingentia*
Eun. III, 1, 2. Fero alia flagitia ad
te *ingentia* Adelph. IV, 7, 3.

Ingenius) Sine summa *ingenium* li-
beralem nactus es Phorm. I, 3, 16.

Ingero) *Ingeram* mala multa? And.
IV, 1, 16. Pagnos in ventrem *ingere*
Phorm. V, 7, 95.

Ingratilis) *Ingratilis* ut dormiam
Eun. II, 1, 14. Coacta *ingratilis* coe-
pit victum vulgo quaerere Heaut. III,
4, 37. Hoc argentum *ingratilis* ei da-
tum erit Phorm. V, 6, 48.

Ingratus) Adeone me ignavum pa-
tas, adeone porro *ingratum*? And. I,
5, 43. Ignoscas tamen post, et id *in-*
gratum Heaut. V, 1, 61. Ah nimium
me *ingratum* putas Hec. V, 4, 83.

Ingreddior) Nunquam ea *ingressus*
mare Hec. III, 4, 5.

Inhoneste) Sibi *inhoneste* optavit
parere hic divitias And. III, 2, 2.

Inhonestus) Illumne obscuro *inho-*
nestum hominem? Eun. II, 3, 65.
Quam *inhonestae* solae sint domi,
atque avidae cibi Eun. V, 4, 15.

Inhumane) Nimis graviter cruciat
adolescentulum, nimisque *inhumano*
Heaut. V, 5, 2.

Inhumanus) Adeo me potes *in-*
humanum? And. I, 5, 43. Non adeo
inhumano ego sum *ingenio* Eun. V,
2, 41. Cum milite *inhumanissimo* Hec.
I, 2, 11. Homo *inhumanissimus* Phor.
III, 2, 24.

Inicio) Sese in ignem *inlicere* vo-
luit And. I, 1, 113. *Inicisse* verba
tibi Heaut. V, 1, 19. *Inieci* scrupulum
homini Adelph. II, 2, 20. Magnam
mi *inlicit* sua commoditate caram

Adelph. V, 5, 76. *Iniecta* est spes patri Phorm. IV, 4, 10.

Inimicitia) Esse inter eos *inimicitias* And. V, 2, 11. In amore haec omnia insunt vitia: iniuriae, suspensiones, *inimicitiae*, indutiae Eun. I, 1, 15. Cum puella animum suscepisse *inimicitias* non pudet? Hec. II, 1, 34. Nunquam tam gravis ob hanc *inimicitias* caperem in vestram familiam Phorm. II, 3, 23.

Inimicus) Si capiendos mihi sciam esse *inimicos* omnis homines And. IV, 2, 12. Potius quam te *inimicum* habeam Eun. I, 2, 94. Hanc tantum hominem facias *inimicum* tibi Eun. IV, 7, 32. Istuc nostris *inimicis* siet Heaut. V, 3, 12. Ex amicis *inimici* ut sint nobis adfines, facis Hec. II, 1, 14. Iracundus factus *inimicissimus* Hec. III, 1, 29. Qualis sim amicus, aut quid possem, potius quam *inimicus*, periculum facias Hec. V, 2, 41.

Inique) Nunquam vidi *iniquus* certationem comparatam Adelph. II, 2, 3. Ne eum circumventum *inique* iniqui irideant Hec. prol. 46. Aedepol ne nos sumus *inique* aequae omnes invisne viris Hec. II, 3, 1. Quam *inique* comparatum't Phorm. I, 4, 7.

Iniquus) Ea me exquirere *iniqui* patris est And. I, 2, 16. Vllam causam, saltem ineptam, falsam, *iniquam* And. I, 5, 22. Vide quam *iniquus* sis praestudio And. V, 1, 6. Ne istuc tam *iniquo* patiari animo Eun. II, 1, 6. Ne plus *iniquum* possit quam aequum oratio Heaut. prol. 27. Fortasse aliquantum *iniquior* erat Heaut. I, 2, 27. Quam *iniqui* sunt patres in omnes adolescentes indices? Heaut. II, 1, 1. Poeta sepius scripturam suam ab *iniquis* observari Adelph. prol. 2. Vah, leno *iniqua* me non volt loqui Adelph. II, 1, 33. Ne eum circumvaptum *inique iniqui* irideant Hec. prol. 46. Socrus omnis esse *iniquas*

Hec. II, 3, 5. In me *iniqua* est Hec. III, 5, 25. Quid ego nunc in illam *iniquos* sim? Hec. III, 5, 35. Num *iniquom* postulo? Phorm. II, 3, 64.

Initio) Vbi erit puero natalis dies: ubi *initiantur* Phorm. I, 1, 15.

Initium) Narrationis incipit *initium* And. IV, 2, 26. Unde ortum est *initium* irae Hec. III, 2, 16. Nequeo meorum rerum *initium* allum invenire idoneum Hec. III, 3, 1. His rehus aulus fuit *initium* invenandi's Hec. V, 3, 23.

Iniuria) Non *iniuria* And. I, 1, 33. Ea primum ab illo animadvertenda *iniuria*'st And. I, 1, 129. Qua iure qua *iniuria* And. I, 3, 9. Cum eo *iniuriam* hanc expostulem? And. V, 1, 15. Remittas iam me onerare *iniurias* And. V, 1, 8. In amore insunt haec vitia: *iniuriae*, suspensiones Eun. I, 1, 14. Accepta *iniuria* Eun. IV, 6, 24. Minus *iniuriae* meo gusto facere Heaut. I, 1, 95. Parentum *iniuriae* aniusmodi sunt ferme Heaut. I, 2, 30. Facis adeo indigne *iniuriam* illi Heaut. III, 3, 4. Hanc *iniuriam* mihi nolle factam esse. Te esse indignum *iniuria*. Accipiunda et mussitanda *iniuria* adolescentium't Adelph. II, 1, 8, 12, 35 et 53. Incommoda atque *iniurias* viri omnis ferre Hec. I, 2, 90. Ea unquam *iniuriarum* andiat mihi scriptum dicom? Phorm. II, 2, 15. Ea unquam cuiquam contumeliosius audistis factam *iniuriam*? Phorm. II, 3, 2. Vereor ne indigne *iniuria* adficiatur Phorm. V, 1, 3. Nonne id sat erat, accipere ab illo *iniuriam*? Phorm. V, 2, 4. Vns *iniuria*'st tecum Phorm. V, 7, 90.

Iniurius) Ipsius sibi esse *iniurius* videatur And. II, 3, 3. Multimodis *iniuriu*'s Heaut. II, 3, 79. *iniurium*'st Adelph. I, 2, 26. II, 1, 51. Hec. II, 5, 14.

Iniusus) *Iniusu* meo Hec. IV, 1, 47. IV, 4, 82. Phorm. II, 1, 12.

Iniustitia) Eum ego hinc eieci miserum *iniustitia* mea Heaut. I, 1, 82. Vis, egestas, *iniustitia*, solitudo, infamia Adelph. III, 2, 5. Quam multa, iusta *iniusta*, sunt moribus? Heaut. IV, 7, 11.

Inustus) Homina imperito nunquam quicquam *iniustus* est Adelph. I, 2, 18. Quis non iusta *iniusta* prorsus omnia omnino obsequor Adelph. V, 9, 33.

Inlex) Tu es *inlex*: ne quid accusandus sis, vide Heaut. II, 3, 111.

Inliberalis) *Inliberale* facias Adelph. III, 4, 3. Servom haud *inliberalem* praebes te Adelph. V, 5, 5.

Inliberaliter) Factum a vobis *inliberaliter* Adelph. IV, 5, 30.

Inlicio) Tunc hic homines adolescentulos in frandem *inlicis*? And. V, 4, 8.

Inludo) In quibus sic *inludatis* And. IV, 4, 19. Paene *inlusi* vitam filiae And. V, 1, 3. Vt ne impune nos *inluseris* Eun. V, 4, 20. Dignam me putas, quam *inludas*? Heaut. IV, 4, 20. Satis pot' superba *inludis* me Phorm. V, 7, 22.

Inlucies) Harum videre *inluciem*, sordes, inopiam Eun. V, 4, 15. Neglecta, immunda *inlucie* Heaut. II, 3, 54.

Inmerens) Inscitum offerre iuriam tibi *inmerenti* Hec. V, 1, 14.

Inmerito) Neque *inmerito* Adelph. IV, 4, 8. Hic video me esse *invi-*am *inmerito* Hec. IV, 2, 21. Te omnis nos accusare audio *inmerito*: et me horum omnium *inmeritissimo* Phorm. II, 1, 60.

Inmodestus) Vel heri in vino quam *inmodestus* fuisti! Heaut. III, 3, 7.

Inmundus) Ancillula *inmunda* inlucie Heaut. II, 3, 54.

Inmutor) Ia mutavit, quia me *inmutatum* videt And. I, 5, 7. Coectum egestate ingenium *inmutarier* And. I, 5, 40. Adcon homines *inmutarier* ex amore? Eun. II, 1, 19. Forma nostra ubi *inmutata* est Heaut. II, 4, 10. Voltum earum sensi *inmutari* omnium Hec. III, 3, 9. Non possum *inmutarier* Phor. I, 4, 29.

Innatus) Tanta vecordia *innata* cuiquam ut siet And. IV, 1, 2. Id omnibus *innatum* Hec. IV, 1, 28.

Innocens) Ferte misero atque *innocenti* auxilium Adelph. II, 1, 1.

Innuo) Ahrens mi *innuit* Eun. IV, 5, 9. Si *innuerim*. Non *innueram* Adelph. II, 1, 17 et 20.

Inopia) *Inopia* et cognatorum negligentia coacta And. I, 1, 44. Harum videre *inluciem*, sordes, *inopiam* Eun. V, 4, 15. Vt illius animam cupidum *inopia* incenderet Heaut. II, 3, 126. Gnatius eius profugit *inopia* Heaut. III, 2, 17. Per flagitium ad *inopiam* redigunt patrem Heaut. V, 1, 56. Fecisti *inopia* Adelph. I, 2, 25. Quid ego ex hac *inopia* nunc capiam? Phorm. I, 3, 15.

Inops) Inveniet *inopem* potius And. II, 3, 22. Vsquedum illic vitum illam colet *inopem* Heaut. I, 1, 85. *Inopis* hunc te miserescat mei Heaut. V, 4, 3. Subvenite *inopi* Adelph. II, 1, 2. Qua ratione *inopem* potius ducebat domum? Phorm. II, 1, 68.

Inparatus) Si me *inparatum* adortus esset And. III, 1, 20. *Inparatum* independent mala Phorm. I, 4, 2. Vt na *inparatus* sim Phorm. II, 1, 84.

Inpedio) Tot me *inpediunt* curae And. I, 5, 25. Viden me *inpe-*

ditum esse? Tu rem impeditam ac perditam restituas? And. III, 5, 11 et 13. Impeditae sunt Heaut. II, 3, 4. Impeditum in eo expedivi animum Hec. III, 1, 17. Qui me et se hisce impedit nuptiis Phorm. II, 4, 2.

Impello) Fama hac impulsus Chremes And. I, 1, 72. Huic vel illuc impellitur And. I, 5, 31. Non impulit me And. III, 2, 44. Forma impulsu nostra non amatores colunt Heaut. II, 4, 9. Te causae impellebant leues Hec. III, 4, 12. Vide, ne impulsui ira prave insistas. Quid ego ita impulsus nunc in illam iniquos sim? Hec. III, 5, 34 et 35. Non me cupidum eo impulsisset Phorm. I, 3, 6. Tu impulisti Phorm. II, 2, 6. Quam timeo, adventus huius quo impellat patrem Phorm. IV, 3, 3. Egestas me impulit Phorm. V, 1, 6.

Impendeo) Imparatum impendent mala Phorm. I, 4, 2.

Impendio) Impendio magis animus gaudebat mihi Eun. III, 5, 39.

Impense) Invidere omnes mihi: verum unus tamen impense Eun. III, 1, 23.

Imperitus) Haminea adolescentulos, imperitus rerum And. V, 4, 8. Neque ita imperita, ut nesciam Eun. IV, 2, 42. Homine imperito nunquam quicquam iniustius Adelph. I, 2, 18.

Impingo) Dicam tibi impingam grandem Phorm. II, 3, 92.

Impius) Vbi ego illum scelerosum atque impium inveniam? Eun. IV, 3, 1.

Imploro) Fidem vestram implorat Adelph. III, 4, 43.

Impulvium) Angria in impulvium de idit de tegulis Phor. IV, 4, 16.

Impono) In ignem imposita est And. I, 1, 102. Quidvis oceris impone

And. V, 3, 16; Phorm. III, 3, 19.

Importunitus) Importunitatem spectate aniculae And. I, 4, 4.

Impotens) Adeo impotenti esse animo And. V, 3, 8. Te movi, quam esse solens impotens Heaut. II, 3, 30.

Impotentia) Propter suam impotentiam se semper credunt ludiet Adelph. IV, 3, 16.

Inprobus) Si quis magistrum cepit ad eam rem inprobum And. I, 2, 21. Vitium est oblatum virgini olim ab nescio quo inprobo Hec. III, 3, 23.

Inprovisto) De improvise nuptiae And. II, 2, 23. Quasi de improvise respice ad eum And. II, 5, 6. Vbi de improvise interventum mulieri Heaut. II, 3, 40. Interventum homo de improvise Adelph. III, 3, 52. Hocine ex improvise mali mi oblici Adelph. IV, 4, 2. Tantam fortunam, de improvise esse his datam Phorm. V, 6, 44.

Inprudens) Ut ne de hac re poter imprudentem opprimat And. I, 3, 22. Imprudens harum rerum ignarusque omnium Eun. I, 2, 36. Scio, te inscientem atque imprudentem dicere ac facere omnia Heaut. IV, 1, 20. Ne imprudens faciam forte quod nolit Adelph. IV, 5, 77. Plus hodie boni feci imprudens, quam sciens ante hunc diem unquam Hec. V, 4, 40. Scientem an imprudentem Phorm. IV, 3, 55.

Inprudencia) Peccatum imprudentia est poetae Eun. prol. 27. Tu sola exorere, quae perturbet haec, tua imprudentia Hec. II, 1, 16.

Inprudencia) Ad flammam accessit imprudentius And. I, 1, 103.

Impudens) Ibi tum eorum impudentissima oratio est And. IV, 1, 10. Quid agis, homini inquam, impudens? Eun. III, 1, 15. Os tuum impudens Eun. III, 5, 49. Sym-

phanta autem *impudens* Heut. prol. 38. O hominis *impudentem* audaciam Heut. II, 3, 72.

Impudenter) Mirum vero, *impudenter* mulier si facit meretrix And. IV, 4, 16.

Impune) Tunc *impune* haec facias? And. V, 4, 7. Credin te *impune* habiturum? Eunu. V, 2, 13. Cum crederem mi *impunis* licere Heut. III, 2, 49. Hoc licet *impune* facere huic, illi non licet Adelp. V, 3, 38. *Impune* optare istuc licet Hec. III, 5, 14.

Impuratus) *Impuratus* me ille ut etiam irideat? Phorm. IV, 3, 64. *Impuratum* poterimus nostro modo ulcisci Phorm. V, 7, 69.

Impurus) Hominem haud *impurum* Eunu. II, 2, 4. Anus haud *impura* Heut. IV, 1, 16. O hominem *impurum*? Adelp. II, 1, 29. Ea serviebat leuoni *impurissimo* Phorm. I, 2, 33.

Inrideo) Etiam nunc credes indigois nos esse *inridas* modis? Eunu. IV, 4, 43. *Inrides* in re tanta? Heut. V, 2, 29. Tam aperte *inridens* Phorm. V, 7, 63.

Inrito) Dum animus *inritatus* est And. III, 4, 18. Si magis *inritatus* fiet Adelp. II, 4, 18. Ita cum *inritatus*, animum ut nequeam ad cogitandum instituere Phorm. II, 1, 10.

Inritus) Quod modo *ritum* erat, *inritum* est Phorm. V, 7, 58.

Inruo) Quam mox *inruimus*? Eunu. IV, 7, 8. In aedis *inruit* alienus Adelp. I, 2, 8. Vide ne ille huc prorsus se *inruat* Adelp. IV, 2, 11.

Insania) Tu homo adigia me ad *insaniam*? Adelp. I, 2, 31.

Insanio) Id viso, tu an illi *insaniant* And. III, 3, 3. Cum ratione *insanias* Eunu. I, 1, 18. *Insanis*

Eunu. IV, 3, 15. Sonus aem, an ne *insaniam*? Eunu. III, 5, 8. *Insanire* occipiunt ex iniuria Adelp. II, 1, 43. *Insaniam* profecto cum illo Adelp. I, 2, 67. Venit post *insaniam* Adelp. IV, 2, 22. Non clamas? non *insanis*? Adelp. IV, 7, 9. A primo homo *insanibit* Phorm. IV, 3, 37.

Insanus) Hic homines prorsum ex stultis *insanos* facit Eunu. II, 2, 24. Timeo, ne quam ille *insanus* turbam faciat Eunu. IV, 1, 2. Abin hinc *insana*? Eunu. V, 2, 22. Cur *insano* servit? Heut. prol. 32. Nusquam *insanum* fecit adolescentulum Phorm. prol. 6.

Insciens) locularium in malum *insciens* paene incidi And. IV, 4, 43. *Insciens* feci. Certo scio, te *inscientem* facere omnia Heut. IV, 1, 19 et 20. Quantas turbas concevi *insciens*? Heut. V, 2, 17. Abi sis, *insciens* Phorm. I, 2, 9.

Inscitia) Vos non facere *inscitiam* est Eunu. V, 8, 41. Tantum esse in animo *inscitiam*? Heut. IV, 1, 17. *Inscitia* est, adversum stimulum calces Phorm. I, 2, 27.

Inscitus) *Inscitum* offerre iniuriam tibi immerenti Hec. V, 1, 14.

Inscribo) *Inscripti* illico aedis mercede Heut. I, 1, 92.

Insero) Manum in sinum in meretrici *inserere* Heut. III, 3, 3.

Inservio) Filium amico video *inservire* Heut. III, 1, 9.

Insidiae) Dico ego mihi *insidias* fieri Eunu. III, 3, 26. *Insidias* nostras fecit adolescentinae Phorm. II, 1, 44.

Insidiator) Hiscine tu amabo non contra *insidiabere*? Hec. I, 1, 13.

Insignis) Hancine ego ut contumeliam tam *insignem* in me accipiam? Eunu. IV, 7, 1.

Insimulo) Quod illum *insimulant* durum, id non est Heut. I, 2, 30. Si

erum *insimulabis* malitiae, male audies Phorm. II, 3, 12.

Insisto) Quis *insistam* via? Eun. II, 3, 2. Haec habere orationem mecum principio *institit* Hec. III, 3, 21. Vide, ne impulsus ira prave *insistas* Hec. III, 5, 34. Quis quaerere *insistam* via? Ph. I, 4, 15. Cursum cum *institeris* Phor. V, 6, 8.

Insolens) Quid tu Athenas *insolens*? And. V, 4, 4.

Insomnia) Noctu te adiget horum *insomnia* Eun. II, 1, 13.

Insuperans) *Insuperante* hoc, atque invito Pamphilo And. III, 4, 24.

Insuperatus) An ego occasionem tam *insuperatam* emitterem? Eun. III, 5, 56. Cetera tam *insuperatum* gaudium? Heaut. III, 1, 5.

Inspicio) Perfecit, sibi ut *inspicuendi* esset copia Eun. prol. 21. *Inspicere*, tanquam in speculum, in vitas omnium iubeo. Tanquam in speculum, in patinas *inspicere* iubeo Ad. III, 3, 61 et 75.

Instigo) Si hic non inasmit satis inna sponte, *instiga* And. IV, 2, 9. Taceam? *instigem* Phorm. I, 4, 9. *Instigemus* etiam, ut nullus locus reliquatur precii? Phorm. III, 3, 14. Non hercle ex re istius me *instigasti* Phorm. V, 7, 76.

Instituto) Sapienter viam *instituit* And. I, 1, 40. Si perget laedere, ita ut facere *instituit* Eun. prol. 19. In animo *instituere* Adelp. I, 1, 13. Animum ad cogitandum *instituere* Phor. II, 1, 10. Petam hinc, unde a primo *institui* Phorm. IV, 2, 14.

Insto) Ego illud sedulo negare factum: ille *instat* factum And. I, 1, 120. Nunquam destitit *instare* And. IV, 1, 36. Num ego *insto*? Heaut. IV, 4, 16. Syre, *insta* Adelp. II, 4, 14. Partus *instabat* prope Adelp. III, 2, 9. Postquam acrius pater *instat* Hec. I, 2, 46.

Si altera illaec magis *instabit* Phorm. IV, 5, 5.

Instrenuus) Animi est potentis signum et non *instrenui* Heaut. I, 1, 68.

Instruo) Tu hosce *instrue*. Vt hosce *instruxit*, ipsas sibi cavit loco Eun. IV, 7, 11 et 12. *Instructa* polcre ad perniciem Heaut. III, 1, 41. *Instructa* mihi sunt corde consilia omnia Phor. II, 2, 7.

Insulsus) Fortuna est, *insulsus*, bardus Eun. V, 8, 49.

Insulto) Forem faxo calcibus saepe *insultabis* frustra Eun. II, 2, 54.

Insum) Tristis severitas inest in volto And. V, 2, 16. In amore haec omnia *insum* vitis Eun. I, 1, 14. Vbi *inerat* pictura haec Eun. III, 5, 36. Multa in homine signa *insum* Ad. V, 3, 36. Si periculum allum *in te est* Hec. III, 1, 46. Ni vis boni in ipsa *inisset* forma Phorm. I, 2, 58.

Insuper) Quin etiam *insuper* scelus vestem omnem miserae discidit Eun. IV, 3, 3. Ni miserum *insuper* etiam patri indicares Eun. V, 6, 13. Etiam *insuper* defrudet? Adelp. II, 2, 38.

Integer) Quas faciet de *integro* comoedias And. prol. 26. Aetate *integra* And. I, 1, 45. Eun. III, 2, 20. Ex *integra* Graeca *integram* comoediam hodie sum acturus Heaut. prol. 4. Ratio de *integro* ineunda est mihi Heaut. IV, 2, 7. Redit ad *integrum* eadem oratio Heaut. V, 3, 8. Ecce autem de *integro* Adelp. I, 2, 74. Eum Plautus locum reliquit *integrum* Adelp. prol. 10. Alia ut uti possim causa hac *integra* Hec. I, 2, 5. Vt virgo ab se *integra* etiam tum siet Hec. I, 2, 70. Cai de *integro* est potestas consolendi Ph. I, 3, 22. Restitui in *integrum* Phorm. II, 4, 11.

Integrasco) Hoc malum *integrascit* And. IV, 2, 5.

Integratio) Amantium irae amoris *integratio* And. III, 3, 23.

Intelligentia) Eam calamitatem vestra *intelligentia* sedavit Hoc. prol. 23.

Intelligo) Aliter evenire multo *intelligit* And. prol. 4. Ficiantne *intelligendo*, ut nihil *intelligent*? Aud. prol. 17.

Intendo) Quo nunc primum *intendam*? Aud. II, 2, 6. Repudio quod consilium primum *intenderam* Aud. IV, 3, 18. Digna res est, ubi tu *intendas* tuos Eun. II, 3, 21. Eam sese *intendit* esse Eun. III, 3, 19. *Intendenda* in senem est fallacia Heaut. III, 2, 2.

Inter) Fingunt quendam *inter* se nunc fallaciam Aud. I, 3, 15. *Inter* vis Eun. IV, 2, 1. Ne nos *inter* nos consentire sentiant Heaut. III, 1, 102. Quasi nunc non norimus nos *inter* nos Adelph. II, 4, 7. Vna *inter* nos agere aetatem liceat Hec. II, 1, 10. Ut amici *inter* nos amus Phorm. II, 3, 84.

Intercedo) Si nulla aegritudo huic gaudio *intercesserit* Aud. V, 5, 5. Neque ullam rem *intercesse* Adelph. III, 2, 51. Unde ita *inter* eas *intercessit* Hec. III, 1, 25. Dum *intercedes* familiaritas Phorm. V, 1, 17.

Intercipio) Quod nos capere oportet, haec *intercipit* Eun. I, 1, 35.

Intercludo) Nolo tibi ullum commodum *intercludier* And. III, 3, 41. Nuncubi meam benignitatem sensisti *intercludier*? Eun. I, 2, 84.

Interdico) *Interdico* ne extulisse extra aedis puerum usquam velis Hec. IV, 1, 48. *Interdixit* huiusmodi Phorm. IV, 4, 27.

Interdiu) Potest fieri *interdiu* Adel. IV, 2, 15.

Interdum) *Interdum* propter dormiet Eun. II, 3, 77. Pecuniam in loco negligere, maximum *interdum* et lucrum Adelph. II, 2, 8.

Interea) *Interea* fiet aliquid And. II, 1, 14. *Interea* aliquid acciderit boni

Aud. II, 3, 24. Te *interea* loci cognovi Eun. I, 2, 46. *Interea* dum sermones caedimus Heaut. II, 3, 1. Saepa *interea* mihi senex narrabat Phorm. II, 3, 18.

Intereo) Perli, *interii* Aud. II, 2, 9.

Interest) Hilum *interesse* censes? Aud. IV, 4, 55. Stulto intelligens quid *interest*? Eun. II, 2, 2. Quasi vero paulum *intersiet* Eun. IV, 4, 18. Hoc poter ac dominus *interest* Adelph. I, 1, 51. Nimium *inter* vos, pernissimum *interest* Adelph. III, 3, 39.

Interficio) Nunc est profecto *interfici*, cum perper me possum Eun. III, 5, 3.

Interim) Tristia *interim*, nonnunquam conlacrumabam Aud. I, 1, 81. Funus *interim* procedit And. I, 1, 100. Sed *interim* de symbolis quid actum est? Eun. III, 5, 59. *Interim* dum ante ostium ato Eun. V, 2, 3.

Interimo) *Interemptam* oportuit Heaut. IV, 1, 22.

Interior) In *interiore* parte ut maneam solus cum sola Eun. III, 5, 31.

Interloquor) Siccine mihi *interloquere*? Heaut. IV, 3, 13.

Interminor) *Interminatus* sum, ne faeces And. III, 2, 16. Istuc cene *interminata* sum hinc abiens tibi? Eun. V, 1, 14.

Intermitto) Nunquam unum *intermittet* diem, quin semper veniat Adel. III, 1, 6.

Internuntia) Cum tam negligitar eius *internuntia* Heaut. II, 3, 58.

Internuntius) Ne quis forte *internuntius* clam a milite ad istam curet Eun. II, 2, 56.

Intero) Tute hoc *intristi*: tibi omne est exedendum Phorm. II, 2, 4.

Interpolo) Nulla mala re *interpolata* muliebri Heaut. II, 3, 48.

Interrogo) Recte sane *interrogasti* Eun. V, 5, 11.

Intertruncium) Sine magno *intertruncamento* non potest haberi Heaut. III, 1, 39.

Intervenio) Sponsae pater *intervenit* And. IV, 3, 17. Neminemne curiosum *intervenire* nunc mihi Eun. III, 5, 5. De improvise est *intervenit* mulieri Heaut. II, 3, 40. Nulla mihi res posthac potest *intervenire* tanta Heaut. IV, 3, 1. Ei novum *intervenit* vitium et calamitas Hec. prol. 2. Quas inter vos *intervenierint* Hec. III, 2, 16. *Intervenit* adolescens quidam, lacrimans Phorm. I, 2, 41.

Intro) Vos istaet *intro* auferte And. I, 1, 1. Concedam hiuc *intro* Eun. I, 1, 126.

Introduco) Hos prius *introducam* Eun. III, 2, 39. Tu istic mans, ut Chremem *introducas* Eun. V, 2, 70. Fratrem senis *introduxit* Phorm. V, 6, 25.

Introeo) *Introire* neminem video, exis neminem And. II, 2, 26. Cur non secla *introibas*? Eun. I, 2, 7. Qui viduas cum diceret excurrentem aut *introcuntem* ad amicam Hec. IV, 1, 36. *Introit* in aedis ater alienus canis Ph. IV, 4, 25.

Intromitto) Quod heri *intromissus* non est Eun. I, 2, 3. Phaedriam *intromittamus* commissatum Eun. III, 1, 52.

Introrumpo) Cesso huc *introrumpere*? Eun. V, 5, 26.

Intueor) Terram *intuens* modesta Eun. III, 5, 32.

Intumus) Ipsus mihi Davos, qui *intumus* est eorum consiliis, dixit And. III, 3, 44. Tute acis postilla quam *intumum* habeam te Eun. I, 2, 47.

Intuor) Quisnam hic adolescens est, qui *intuitur* nos? Heaut. II, 4, 23.

Intus) Illis quae sunt *intus*, clamat de via And. III, 2, 11. Observastium *intus* Eun. IV, 6, 25.

Invaso) An dolor repente *invasit*? Hec. III, 2, 21.

Invenio) Tibi generum firmum, et filiae *invenias* virum And. III, 3, 39. Aliquid *inveni* modo quod ames Eun. II, 3, 17.

Inventor) O mearam volupatum omnium *inventor*, inceptor, perfectior Eun. V, 8, 5.

Inventum) Vt te quidem omnes di, deae, cum istoc tuo *invento* cumque incepto perduint Heaut. IV, 6, 7.

Invenustus) Adeo hominem esse *invenustum* aut infelicem quemquam, ut ego sum? And. I, 5, 10.

Inversus) *Inversa* verba, eversas cervices tuas Heaut. II, 3, 131.

Investigo) Vbi quaeram, ubi *investigem*, incertus sum Eun. II, 3, 3. Nihil tam difficile est, quin quaerendo *investigari* possiet Heaut. IV, 2, 8. Neque ille *investigatur* Phor. V, 1, 9.

Inveterasco) Novas qui exactas feci ut *inveterascerent* Hec. ult. prol. 4.

Invideo) *Invidere* omnes mihi, illi *invidere* misere Eun. III, 1, 20 et 22.

Invidia) Ita facillime sine *invidia* laudem invenias And. I, 1, 39. Qui saepe propter *invidiam* adimunt diviti Phorm. II, 1, 46.

Invidus) An istos *invidos* di perdant Hec. III, 5, 19.

Invisus) Si ob eam rem vobis mea vita *invis* est Adelph. V, 9, 32. Edopolae nos sumus inique aequae omnes *invisae* viris Hec. II, 3, 1. *Invisos* omnis nos esse illis sentio Hec. III, 1, 48. His minus fore conspectum *invisum* Hec. V, 2, 22.

Invito) Instare ut hominem *invitet*. *Invitatus* mansit Eun. IV, 1, 5 et 8. Quam vellem Menecleum *invitatum*, ut nobiscum esset amplius Heaut. I, 2, 21.

Invitus) Domus, nxor, liberi *inveni* *invito* patre, And. V, 3, 20. Hunc difficilem *invitum* servaret 26

nam Heaut. III, 2, 24. Ego istam invitis omnibus Adelph. II, 1, 4. Haud invito ad sres sermo mihi accessit tunc Hec. III, 5, 32. *Invitus* fecit, lex coëgit Phorm. II, 1, 6.

Inultus) *Inultum* id nunquam a me auferet And. III, 5, 4. Illud *inultum* ferat Heaut. V, 1, 45.

Invocatus) *Invocato* ut sit locus semper Eun. V, 8, 29.

Involto) Vt ego unguibus facile illi in oculos *involem* venefico? Eun. IV, 3, 6. Vix *me* contingo, quin *involem* in capillum Eun. V, 3, 20.

Iocor) *Iocabar* equidem Eun. II, 3, 87. Atqui tu hanc *iocari* credis? Heaut. IV, 4, 7.

Iocularis) *Iocularum* sudaciam Ph. I, 2, 84.

Iocularius) *Iocularium* in malum inciens pæne incidi And. IV, 4, 43.

Iocus) Quam *ioco* rem voluisti a me tandem? Eun. I, 2, 99. Ludum *iocumque* dicas fuisse illum alterum Eun. II, 3, 8. *Iocosa* an serio ille hæc dicat nescio Heaut. III, 2, 30.

Ipsæ) Tute *ipsæ* his rebus finem præscripsi And. I, 1, 124. Iam dudum res redduxit me *ipsa* in gratiam And. V, 4, 45. Homo *ipsæ* nunquam est Eun. III, 4, 5. *Ipsa* si capiat salus, servare prorsus non potest hanc familiam Adelph. IV, 7, 43. Senectus *ipsa* est morbus Phorm. IV, 1, 9.

Ira) *Iræ* sunt inter Glyceriûm et gnatum And. III, 3, 20. Amantium *iræ* amoris integratio And. III, 3, 23. Vt ego *iram* hanc in eos evomam omnem Adelph. III, 2, 14. Hæc *iræ* factæ essent multo simplices Hec. III, 1, 9. Puëri inter sese quas pro levibus noxiis *iræ* gerunt Hec. III, 1, 30.

Iracundia) Præ *iracundia* non sum apud me Heaut. V, 1, 47. Adintor sim eius *iracundia* Adelph. I, 2, 66.

Ardeo *iracundia* Adelph. III, 2, 12. Iam vero omittite tuam istanc *iracundiam* Adelph. IV, 7, 37. Tandem reprime *iracundiam*, atque ad te redi Adelph. V, 3, 8.

Iracundus) Cum de eadem causa est *iracundus* factus inimicissimus Hec. III, 1, 29. Ecce autem tu quoque proferre *iracundus* es Hec. III, 5, 53. Animo *iracunda* tulit Hec. IV, 1, 53.

Irascor) Tibi hunc *irasci* non queat And. II, 3, 20. Me continuo *irasci*, neque negare audere Eun. IV, 1, 4. Rursum *irascere*? Adelph. I, 2, 56.

Iratus) Mihi deos fuisse *iratos* And. IV, 1, 40. Quod nunc tute tecum *iratus* cogitas Eun. I, 1, 19. *Iratus* senax Heaut. prol. 37. Ne quid in illum *iratus* plus satis faxit Heaut. I, 2, 24. *Iratum* admodum Adelph. III, 3, 49. Tibi quoque *iratus* edepol sum graviter quidem Hec. IV, 4, 8. Ne te *iratus* suis saeviticiis dictis protelet Phorm. II, 1, 35. Memini relinquere me, deo *irato* meo Phorm. I, 2, 24.

Id. Ea. Id) *Id* operam do And. I, 1, 130. Iam ætate ea sum Hec. V, 1, 11. In *id* redactus sum loci Phorm. V, 7, 86.

Istæ) Abi sane *istæ*, istorum, quovis Heaut. III, 3, 27.

Iste) Quorum æmulari exoptat negligentiam, potius quam istorum obscuram diligentiam And. prol. 22. Egon quicquam cum *istis* factis tibi respondeam? Eun. I, 2, 73. *Iste* Chaerea. *Iste* ephebus frater Plautidiae Eun. V, 1, 7 et 8. *Istam* ipsam Eun. III, 5, 16. Tu tibi *istæ* posthæc comprimito manus Heaut. III, 3, 29. Hominem *istum* impurissimum quom primum absolvitote Adelph. II, 4, 18. Nihil pol iam *istæ* mihi voluptatis ferunt Hec. IV, 2, 17.

Istic. Adverb.) Neque *istuc*, neque alibi tibi erit usquam in me mora And. II, 5, 10.

Istic. Pronom.) *Istuc* ipsum D. Atque *istuc* ipsum nihil periculi est. And. II, 2, 13. *Istucine* interminata sum hinc abiens tibi? Eun. V, 1, 14. Ego *istuc* aetatis, non emori operam dāham Heaut. I, 1, 58. *Istaec* quidem contumelia est Heaut. III, 3, 5.

Istinc) Iterum *istinc* excludere? Hec. III, 2, 4.

Istiusmodi) Vos esse *istiusmodi*, et nos non esse, haud mirabile est Heaut. II, 4, 7.

Istuc) Nimium *istoc* abisti Adelp. II, 1, 15.

Istorsum) Abi sane *istae*, *istorsum*, quovis Heaut. III, 3, 27. Concede hinc a foribus paulum *istorsum* sodes Phorm. V, 1, 14.

Istuc) Concede *istuc* paululum Eun. IV, 4, 38. Post *istuc* veniam Heaut. II, 3, 33. *Istuc* ibam Adelp. V, 3, 35.

Ita. Adverb. Affirm.) D. Mihi? S. *ha* And. V, 2, 8.

Item) Vnus et *item* alter And. I, 1, 50. *Item* ut Menandri Phasma nunc nuper dedit Eun. prol. 9. Aliis non *item* Eun. III, 1, 8. Si ex capite sis meo natus, *item*, ut aiunt, Minervam esse ex Iove Heaut. V, 4, 13. Ille ut *item* contra, me habeat, facio sedulo Adelp. I, 1, 25. Sin *item* est ob eam rem iratus Hec. V, 2, 14.

Iter) *Iter* hac habui Eun. V, 8, 35. Pergam quo coepi hoc *iter* Hec. I, 2, 119. Ain tu tibi hoc incommodum evenisse *iter*? Hec. III, 4, 1. Evenit senibus ambobus simul, *iter* illi in Lemnum ut esset, nostro in Ciliciam Phorm. I, 2, 16. Dicam in *itinere* Phorm. III, 3, 33.

Iterum) Vnam ei coenam dedi: quod si *iterum* mihi danda sit, actum siet Hec. III, 1, 46. *Iterum* sic mento Adelp. III, 3, 72. Prius quam

huc reverti posses *iterum* Adelp. III, 5, 9. Ob eam rem noluit *iterum* referre, ut *iterum* posset vendere Hec. prol. 7. Iudicium de eadem causa *iterum* ut reddant tibi Phorm. II, 3, 57.

Itidem) Eadem haec tibi quae dixi, dicam *itidem* illi And. III, 4, 20. Vt aut hoc tibi doletet *itidem*, ut mihi dolet Eun. I, 2, 13. Celabitur, *itidem* ut celata adhuc est Heaut. IV, 3, 20. Vt veni, *itidem* incertum amisti Hec. II, 2, 9. *Itidem* in hac re, ut aliis Phorm. III, 1, 12.

Itio) Nihil circum *itione* una ea And. I, 2, 31. Haec illae erant *itiones* crebrae? Phorm. V, 8, 23.

Iubeo) *Iubeo* Chremetem And. III, 3, 1. Quod *iussi* ei dari bibere, et quantum imperavi, date And. III, 1, 4. *Iubeo*, cogo, atque impero Eun. II, 3, 97. Qui scis an quae *iubeam* sine vi faciat? Eun. IV, 7, 20. Fecisse id quod *iusseram* Heaut. IV, 1, 48. Factum est, quod *iussisti* Adelp. V, 9, 1. Ita ut *iuber*, faciam Hec. IV, 3, 6. Quis te *istaec iussit* loqui? Ph. IV, 3, 34. Tantum *iussus* sum Phor. IV, 4, 2.

Iudex) Quam iniqui sunt patres in omnis adolescentis *iudices*? Heaut. II, 1, 1. Vos eritis *iudices* Adelp. prol. 4. Te *iudice* ipso Hec. II, 2, 13. Ad *iudices* veniemus Phorm. I, 2, 79. An quisquam *iudex* est, qui possit noscere tua iusta? Phorm. II, 1, 49.

Iudicium) Cras est mihi *iudicium* Eun. II, 3, 48. Vostrum *iudicium* fecit Heaut. prol. 12. Vi conctum te esse, iuvitum, lege, *iudicio* Phor. I, 2, 36. Magistratus *pdi*; *iudicium* de eadem causa *iterum* ut reddant tibi: quandoquidem soli licet hic de eadem causa his *iudicium* adipiscier Phorm. II, 3, 57 et 59. Eius *iudicio* permitto quoniam Phorm. V, 8, 56.

iudicio) Ex aliarum ingenii nunc me iudicet Eun. I, 2, 118. Edepol te laudo et fortunatum iudico Heaut. II, 4, 1. Haec mala iudicas Adelp. I, 2, 20. Abi, virum te iudico Adelp. IV, 2, 25. Hominem maximi preti te esse hodie iudicavi animo meo Adelp. V, 6, 4. Tun' prospicere aut iudicare nostram in rem quod sit potes? Hec. IV, 1, 34.

Iugulo) Papae, iugulares hominem Eun. III, 1, 27. Suo tibi gladio hunc iugulo Adelp. V, 8, 35.

Iunceus) Tamen etsi bona natura est, reddant curatura iunceus Eun. II, 3, 25.

Iungo) Vnaque nos tibi opera amicos iungit Hec. V, 2, 32.

Iuno) Iuno Lucina, fer opem, serva me, obsecro And. III, 1, 15; et Adal. III, 4, 41.

Iupiter) O Iupiter! quid ego audio? And. III, 1, 6. Pro Iupiter And. IV, 3, 17. Iupiter magne Eun. IV, 4, 41. O Iupiter, ubinam est fides? Heaut. II, 3, 15. Vt aiunt, Minervam esse ex Iove Heaut. V, 4, 13. Pro supreme Iupiter Adelp. II, 1, 42. Vt te cum tua monstratione magnus perdat Iupiter Phorm. IV, 6, 2. Ita me servet Iupiter Phorm. V, 3, 24.

Iurgium) Miles tendere inde ad iurgium Eun. IV, 1, 12. Adortus iurgio est fratrem Adal. III, 3, 50. Porto hoc iurgium ad uxorem Hec. III, 5, 63. De iurgio aletur Phorm. V, 2, 13.

Iurgo) Cedo quid iurgabit tecum? And. II, 3, 15. Cum Davo egomet vidi ancillam iurgantem And. V, 1, 19. Credo iam, ut solet, iurgabit Adelp. I, 1, 55.

Iuro) Si forte opus sit ad erum iurato mihi And. IV, 3, 13. Qui se sine hac iurabat unum nunquam victurum diem Adelp. III, 2, 34. Fidem duns, iurans se illam ducturum donum Ad. III, 4, 27. Vel huc Pamphilus iurabat

quotiens Bacchidi, quam sanete Hec. I, 1, 3.

Ius) Quo iure qua me iniuria praecipitem in pistrinum dabit And. I, 3, 9. Vt, cum vellet, tibi iure irasci non queat And. II, 3, 20. Hoc confiteor iure mihi obligasse And. III, 5, 1. Si vim faciet, in ius ducito hominem Eun. IV, 6, 30. Qui neque ius neque bonum atque aequum sciunt Heaut. IV, 1, 29. Ius summum saepe summa est malitia Heaut. IV, 5, 48. Non necesse habeo omnia pro meo iure agere Adelp. I, 1, 27. Ego meum ius persequar. Summum ius postulat Adelp. II, 1, 9 et 47. Si nunc de tuo iure concessisses paululum Adelp. II, 2, 9. Num qui minus mihi idem ius aequum est esse, quod mecum est tibi? Adelp. V, 3, 15. Eodem ut iure uti senem licet, quo iure sum usus adolescentior Hec. alt. prol. 2 et 3. Si ius; ni fas est Hec. III, 3, 27. Etsi scio ego meum ius esse, ut te cogam Hec. II, 2, 1. Vt neque mihi ius sit amittendi Phorm. I, 3, 24. In ius ambula. In ius emus Phorm. V, 7, 43 et 88.

Ius) Quo pacto ex iure hesternum panem atrum vorent Eun. V, 4, 27.

Iusiurandum) Iusiurandum dabitur Adelp. II, 1, 11. Quem neque fides neque iusiurandum neque illum misericordia repressit Adelp. III, 2, 8. Dabo iusiurandum Hec. IV, 4, 75. Aliud si scirem, qui firmare meam apud vos possem fidem, sanctius quam iusiurandum; id pollicerer tibi Hec. V, 1, 25.

Iustitia) Vt meae stollitiae iustitia tua sit aliquid praesidi Heaut. IV, 1, 33.

Iustus) Iusta et clemens servitus And. I, 1, 9. Mea causa causam hanc iustam esse animum inducite Heaut. prol. 41. Bonum atque iustam rem oppido imperas Heaut. IV, 3, 26. Nonne haec iusta tibi videntur postea? Adelp.

IV, 5, 26. Quia non iusta iniusta pro-
sus omnia omnino obsequor Adel. V,
9, 33. An quisquam index est, qui
possit noscere tua iusta? Phorm. II,
1, 50.

Iuno) Ant consolando aut consilio
aut re iuvare Heaut. I, 1, 34. Enim-
vero id demum iuvat Adelph. II, 3,
2. Qui sic sunt, haud multum here-
dem iuvant Hec. III, 2, 10.

L

Labasco) *Labascit* Eun. I, 2, 98
Adelph. II, 2, 31.

Labefacio) Omnes dentes *labefecit*
mihi Adelph. II, 2, 36.

Labefacto) Ita me ab ea astute video
labefactarier Eun. III, 3, 3.

Labium) Incurvus, tremulus, *labiis*
demissis, gemitus Eun. II, 3, 45.

Labor) Ingenium est omnium ho-
minum ab *labore* proclive ad lubricum
And. I, 1, 51. Ex eo uunc mi-
sera quem capit *laborem*? And. IV, 3,
5. Tantum *laborem* capere ob talem
filium? And. V, 2, 29. Eius *labore*
atque eius dolore gnato ut medicarer
tuo And. V, 1, 12. *Labore* alieno ma-
gnam partem gloriam verhis saepe in-
ae transmovet Eun. III, 1, 9. Clamore
animo cum *labore* maximo Heaut.
prol. 40. Si quid *laboris*, nollem. Sine
me, vacivum tempus ne quod dem
mihi *laboris*. Non convenit, qui illum
ad *laborem* pepulerim, nunc me ipsum
fugere Heaut. I, 1, 30, 39 et 113. Om-
nes mihi *labores* fuere quos cepi leves
Heaut. II, 4, 19. Serves quod *la-
bore* invenerit Heaut. V, 4, 17. Hoc
fructi pro *labore* ab eis fero. Ille
sine *labore* patria potitur comoda.
Meo *labore* eductos maximo Adelph.
V, 4, 16, 17 et 21. Spe incerta, cer-
tum mihi *laborem* sustuli. Prope iam
remotum ab studio, atque ab *labore*
Hec. alt. prol. 9 et 15. Meo *labori* haud

parcens Hec. II, 1, 29. Haud existi-
mans, quanto *labore* partum Phorm.
I, 1, 12.

Labos) Quibus est alicunde aliquis
obiectus *labos* Hec. III, 1, 6.

Laboriosus) Si quae *laboriosa* est,
ad me curritur Heaut. prol. 44. Vel
me haec deambulatio, quam non *la-
boriosa* ad languorem dedit Heaut. IV,
6, 3.

Laboro) *Laborat* e dolore And. I,
5, 33. Ne *labora*. *Laborans*, que-
rens, parcens Heaut. I, 1, 37 et 89.

Labrum) Vide ut discidit *labrum*
Adelph. IV, 2, 20.

Lacero) Vah, quibus illum *lacera-
rem* modis? Adelph. III, 2, 17. Ne
te cuiusquam miserat; quin spoliis
mutiles, *laceres* quemquem nacta sis
Hec. I, 1, 8.

Lacesso) Destinat *laccessere* Eun.
prol. 16. Vetus si poëta non *laccen-
set* prior. Illic respondere voluit, non
laccessere Phorm. prol. 13 et 19.

Lacrimula) Una falsa *lacrimula*
Eun. I, 1, 22.

Lacruma) *Lacrumae* confictae dolis
And. III, 3, 26. *Lacrumas* excusat
mihi Heaut. I, 1, 115. *Lacrumis* op-
plet os totum sibi Heaut. II, 3, 65.
Lacrumas mitte Adelph. III, 2, 37.
Homini ilico *lacrumae* cadunt, quasi
puero, gaudio Adel. IV, 1, 20. Ignarum
censes tuorum *lacrumarum* esse
me? Hec. IV, 4, 53. *Lacrumis* si ex-
tillaveris Phorm. V, 7, 82.

Lacrumo) Virgo conscissa veste *la-
crumam* obtinet Eun. V, 1, 4. Ne *la-
cruma* Heaut. I, 1, 32. Oh, *lacrumo*
gaudio Adelph. III, 3, 55. Quid *la-
crumas*? Adelph. IV, 5, 45. Nequeo
quin *lacrumem* miser Hec. III, 3, 25.

Lacto) Nisi me *lactasses* amantem
And. IV, 1, 24. In fraudem indicis
solicitando, et pollicitando eorum
animos *lactas*? And. V, 4, 9.

Laus) Apud ipsum *laudem* est pri-
stilla Adelph. IV, 2, 44. Perreptavi,
ad *laudem* Adelph. IV, 6, 3.

Laedo) Minime multos *laedere*. Quia
laesit prior. Si perget *laedere* Eun.
prol. 2, 6 et 18. Nulli *laedere* os Ad.
V, 4, 10. Minus multo audacter, quam
nunc *laedit*, *laederet* Phorm. prol. 11.

Laetitia) Vt hanc *laetitiam* nec o-
pinanti primus obicerem ei domi
Heaut. I, 2, 12. Ne me in *laetitiam*
frustra conicias Heaut. II, 3, 51. Ten-
ta haec *laetitia* oborta est Heaut. IV,
3, 2. Hunc diem cupio in *laetitia*
degere Adelph. IV, 1, 6. Quantam
obtuli *laetitiam* Pamphilo? Hec. V,
3, 18.

Laetor) Istuc tibi ex sententia tua
obtigisse *laetor*. Non tam meapte en-
sa *laetor*, quam illius Heaut. IV, 3,
5 et 9. Haec tot propter me gaudia
illi contigisse *laetor*. Vt quisquam
amator nuptiis *laetetur* Hec. V, 3, 35
et 37.

Laetus) *Laetus* est, nescio quid And.
II, 2, 3. Concurrent *laeti* mihi ob-
viam Eun. II, 2, 25. Gustus se adsi-
mulet *laetum* Heaut. V, 1, 15. Nihil
quidquam vidi *laetius* Adelph. III,
3, 12. *Laetus* est de amica Adelph. II,
2, 44. *Laetus* sum, fratri obtigisse
quod vult Phorm. V, 4, 1.

Lamentor) *Lamentari* praeter cae-
teras visa est And. I, 1, 94. Suam ma-
trem *lamentari* mortuam Phorm. I, 2,
46.

Lampas) Hymenaeum, turbas, *lam-
padas*, tibicinas Adelph. V, 7, 9.

Lana) *Lana* ac tela victum quae-
ritans And. I, 1, 48. Ad *lanam* redit
Heaut. II, 3, 37.

Languor) Vel me hoc deambula-
tio, quam non laboriosa ad *languorem*
dedit Heaut. IV, 6, 3.

Lanius) Cetarii, *lanii*, coqui, fac-
tores, piscatores Eun. II, 2, 26.

Lapis) I, quid stas, *lapis*? Heaut.
IV, 7, 3. Possem presentiscere, nisi
si essem *lapis* Heaut. V, 1, 44. Quae
me omniuo *lapidem*, non hominem
putas Hec. II, 1, 17.

Large) Dat vemo *largius* Eun. V,
8, 48.

Largior) De te *largitor*, puer
Adelph. V, 8, 17. Adsensuando atque
indulgentia et *largiendo* Adelph. V,
9, 31.

Largitas) Aut *largitate* nimia aut
parsimonia Heaut. III, 1, 32. Quae
istaec subita est *largitas*? Adelph. V,
9, 28.

Lascivia) Luxuria et *lascivia* dif-
fluit Heaut. V, 2, 72.

Lassus) Animus *lassus* cura con-
fectus stupet And. II, 1, 4. Vigilabis
lassus Eun. II, 1, 15. Enim *lassum*
oppido tum esse aibant Hec. II, 1, 41.

Later) Purgem me? *laterem* lavem
Phorm. I, 4, 9.

Latus) Triumpho, si licet me *la-
tere* tecto abscedere Heaut. IV, 2, 5.

Laudo) *Laudare* fortunam meam
And. I, 1, 70. Quidquid dicunt, *lau-
do*: id rursum si negant, *laudo* id
quodque Eun. II, 2, 20. Eius quid ego
tibi nunc faciem praedicem aut *lau-
dem*? Eun. III, 5, 17. Vereor coman
in os te *laudare* amplius Adelph. II,
4, 5.

Lavo) Vbi nos *laverimus*, si vo-
les, *lavato* Eun. III, 5, 47 et 48.
Vinctum atque *lavatum* e balneis Phor.
II, 2, 25. Venias mihi precibus *lau-
tum* peccatum tuum Phorm. V, 7, 80.

Laud) Ita facillime sine invidia
laudem invenias And. I, 1, 39. Quan-
tam et quam veram *laudem* capiet
Parmeo? Eun. V, 4, 3. In mea vita
tu tibi *laudem* is quaesitum? Hec. II,
3, 74. *Laudin* an vitio duci factum
id oporteat. Eam *laudem* hic ducti
maximam Adelph. prol. 5 et 18. An
laudi putat fore? Hoc *laudi* est Adel.

III, 3, 28 et 64. Sibi hanc *laudem* reliquunt Hec. III, 5, 11.

Laute) Facete, lepide, *laute*, nihil supra Eun. III, 1, 37. *Laute* munus administrasti tuum Adelph. V, 1, 2.

Lautus) Omnes te in *lauta* esse et bene aucta re putant Heaut. IV, 5, 50. Hoc *salsum*'st, hoc *adustum*'et, hoc *lautum*'st parum Adelph. III, 3, 70.

Lectulus) *Lectulus* iube sterni nobis Adelph. II, 4, 21. *Lectulus* in sole iliguis pedibus faciundos dedit Adel. IV, 2, 46.

Lectus) Eam in *lectum* conlocarunt Eun. III, 5, 45. *Lectos* sternere, coenam apparare Heaut. I, 1, 73. Hec est intro *latus lectus*: vestimentis stratus est Heaut. V, 1, 30. Vt triduo hoc perpetuo prorsum e *lecto* nequeat surgere Adelph. IV, 1, 4.

Lego) Accipe, em *lectum*'st; conveniet numerus quantum debui Phor. I, 2, 3.

Lemnos) Iter illi in *Lemnum* atesseet Phorm. I, 2, 16. Qua profectus causa hinc es *Lemnum*? Phor. V, 1, 1. Fructum, quem *Lemni* uxoris reddunt praedium Phorm. IV, 3, 73. Cum eius consuevit olim matre in *Lemno* clanculum Phorm. V, 6, 33. *Uxorem Lemni* habuit aliam Phorm. V, 7, 49. In *Lemno* clam te uxorem duxit Phorm. V, 8, 15.

Lenio) Sedulo faciebant, quo illam mihi *lenirent* miseriam Heaut. I, 1, 75.

Lenis) Qui me tam *leni* passus animo est facere And. I, 5, 27. Si *lenis* est, ad alium defertur gregem Hec. prol. 43. Iugenio te esse in liberos *leni* puto Heaut. I, 1, 99. Si te tam *leni* et victo esse animo ostenderis Heaut. III, 1, 29. Quid vini assumpsit? Sic hoc, diceus; asperum poterit hoc est, aliud *lenius* sodes vide Hec. III, 1, 50. Quemquamna tam animo comi esse et *leni* putas? Heaut.

V, 1, 39. Ego enim animo *leni* natus Hec. II, 2, 28. *Lenam* patrem illum factum me esse acerrimum Phorm. II, 1, 32.

Lenitas) *Eri* semper *lenitas* verber quorsum evaderet And. I, 2, 4. Incepta *lenitas* patriis Adel. III, 3, 36.

Leno) Avarus *leno* Heaut. prol. 39. Vah, *leno* me iniqua non volt loqui. Sa. *Leno* sum, fateor, parvicioles communis adolescentium, perarius, peccatis Adelph. II, 1, 33 et 34. Ea serviebat *lenoni* impurissimo Phorm. I, 2, 33. Hein, ne parum *leno* sies Phor. III, 2, 23.

Lentiginosus) *Lentiginosa* facies Hec. III, 4, 27.

Lepide) Facete, *lepide*, hanc nihil supra Eun. III, 1, 37.

Lepidus) O *lepidum* patrem And. 4, 5. O capitulum *lepidissimum* Eun. III, 3, 25. In hinc quo dignus cum donis tuis tam *lepidis* Eun. IV, 3, 10. Ego pol tibi dabo illam *lepidam*, quam tu facile ames Heaut. V, 5, 16. O *lepidum* caput Adelph. V, 9, 9.

Lepus) *Lepus* tute es, et pulmentum quæris? Eun. III, 1, 36.

Levis) Omnes mihi labores facere, quos cepi, *leves* Heaut. II, 4, 19. *Levia* sunt, quae tu pergravis esse in animum induxisti tuum. Poeri inter te quas pro *levis* noxiis iras gerunt? Mulieres sunt, ferme ut pueri, *levi* sententia Hec. III, 1, 12, 30 et 32. Olim quidem te causas impellebant *leves* Hec. III, 4, 12. Nolo, *leviores* vobis viderier inmerito Hec. V, 1, 33. Id *leve*'st Hec. V, 2, 15.

Levo) Sperabit sumtum sibi aetate *levatum* esse Heaut. IV, 4, 24.

Lex) En *lege* atque omni And. I, 2, 29. Coactus *legibus* eam uxorem ducet And. IV, 4, 41. Hec *lege* tibi meum adstringo fidem Eun. I, 2, 22. Patriis pacem in *leges* conficiet suas Ifeant. V, 2, 45. Neque *legen* putat

tenere se nullum Adelph. I, 2, 5. *Leges* num sibi Phorm. II, 1, 62. *Legum* contortor Phorm. II, 3, 27. *Mea lege* utar Phorm. III, 2, 48. An *legibus* datum poenas dices? Phorm. IV, 3, 21.

Libenter) Cum illa *libenter* vivis, (et enim bene *libenter* victitas) Eun. V, 8, 44. Laudat te audit *libenter* Adelph. IV, 1, 19. At istos invidos di perdant, qui haec *libenter* nuntiant Hec. III, 5, 19.

Liber) Sine Cerere et *Liber* friget Venus Eun. IV, 5, 6.

Libera) *Libera* vivendi fuit potestas And. I, 1, 25. Nentiquam officium *liberi* esse hominis puto And. II, 1, 30. In perinidam aliquot adfuant *liberae* And. IV, 4, 32. Quae *liberum* scire aequum est adolescentem, solertem dabo Eun. III, 2, 24. Vsquo ad necem opperire loris. Sa. Loris *liber*? Neque vendundam censeo, quoniam *libera*'st Adelph. II, 1, 28 et 40. Scire est *liberum* ingenium atque animum Adelph. V, 3, 42. Eho, accede huc ad me: *liber* esto. Vt uxorem meam una mecum videam *liberam* Adelph. V, 9, 13 et 16.

Liberalis) Forma praeter ceteras honesta et *liberali* And. I, 1, 96. Coniugio *liberali* devinctum And. III, 3, 29. Quam *liberali* facie? Ego *liberali* illam adsero causa mami Adelph. II, 1, 40. Neque bovi neque *liberalis* fuisset officium est viri Adelph. III, 4, 18. Ingenium novi tuum *liberale* Adelph. IV, 5, 50. Ita nti *liberali* atque ingenuae decet Hec. I, 2, 89. Erus *liberalis* est, et fugitans litium Phorm. IV, 3, 18.

Liberalitas) Pudore et *liberalitate* *liberos* retinere Adelph. I, 1, 32.

Liberaliter) Servibus *liberaliter* And. I, 1, 11.

Libere) Eductos *libere* And. V, 4,

8. Agitare inter vos *libere* convivium Hec. I, 2, 18.

Libens) Domus, uxor, *liberi* inventi invito patre And. V, 3, 20. Ingenio te esse in *liberos* leni puto Hec. I, 1, 99. Pudore et *liberalitate* *liberos* retinere Adelph. I, 1, 32. Hoc qui nequit, fatusat nescire imperare *liberis* Adelph. I, 1, 52. Communiis corruptela nostrum *liberum* Adelph. V, 3, 7. Qui illum decernerat dignum, suos cui *liberos* committerent Hec. II, 1, 15. Si ex me illa *liberos* vellet sibi Hec. IV, 4, 33.

Libero) Quam primum hoc me *libera* miserum metis. *Liberatus* sum tua opera And. II, 2, 14 et 33.

Libertas) Hicine *libertatem* aiunt aequam esse omnibus? Adelph. II, 1, 29.

Libertus) Peci ex servo ut esses *libertus* mihi And. I, 1, 10.

Libido) En ana *libidine* moderantur Hec. II, 1, 4. Adversum animi tui *libidinem* Hec. IV, 1, 19.

Licentia) Deteriores omnes annus *licentia* Hec. III, 1, 74. Nimia *licentia* evadet in aliquod magnam malum Adelph. III, 4, 63.

Licet) Sic ut quimus, aiunt; quando, ut volumus, non *licet* And. IV, 5, 10. Non *licet* hominem esse saepe ita ut volt, si res non sinit Hec. IV, 1, 53. Hoc *licet* impune facere huic; illi non *licet* Adelph. V, 3, 38. Dum *licitum*'st Hec. V, 3, 39. Si uxorem velit, lege id *licere* facere Phorm. I, 2, 66.

Ligurrio) Cum amatore cum coeunt, *ligurriunt* Eun. V, 4, 14.

Limen) Iam ut *linen* exirem Hec. III, 3, 18.

Limus) Ego *limis* spectro sic per flabellum clanculum Eun. III, 5, 53.

Linea) Extrema *linea* amare, liud nihil est Eun. IV, 2, 12.

Lingua) Perli: *lingua* haeret metu Eun. V, 6, 7. Facilem benivoluntque *lingua* tua iam tibi me reddidit Hec. V, 1, 35.

Liquet) *Liquet* mi deicere Eun. II, 3, 40.

Liquido) Si opus sit iorato mihi, ut *liquido* possim And. IV, 3, 14.

Lites) *Lites* sequi And. IV, 5, 16.

Lites factae sunt inter eos maxumae Eun. IV, 5, 8. Paratae *lites* Adelph. V, 3, 6. Neque *lites* ullae inter eas Hec. I, 2, 105. Tu iam *lites* audies Phorm. I, 4, 42. Potius quam *lites* aceter Phorm. II, 3, 61. Erus liberalis est, et fugitans *litium*. Erus ut his desolat *litibus* Phorm. IV, 3, 18 et 29.

Litterae) Fac periculum in *litteris* Euc. III, 2, 23.

Litigo) Quid illic hominum *litigant* And. IV, 4, 6. Cum illa *litigas* And. IV, 2, 12. Etiam mecum *litigas*? Hec. III, 5, 57.

Locato) Agelli est hic sub urbe paulum, quod *locitas* foras Adelph. V, 2, 27.

Loco) Quid si filiam suam unicam *locaret*? Phorm. IV, 3, 42. Nuptum virginem *locavi* huic adolescenti Phorm. V, 1, 25. Quicum volebam atque ut volebam filiam *locatam* Phorm. V, 1, 32.

Locus) Quis igitur relictus est obiurgandi *locus*? And. I, 1, 127. Nunc non est narrandi *locus* And. II, 2, 17. Venit meditatus alicunde ex solo *loco* And. II, 4, 3. Nihil est precii loci relictum And. III, 4, 22. Virum in quovis *loco* paratum And. IV, 3, 3. Restitue quem s me creptati *locum* And. IV, 1, 57. Interea *loco* Eun. I, 2, 45. Vide me ex eodem ortum *loco*? Eun. II, 2, 10. Vbi satias coepit fieri, commutato *locum* Eun. V, 5, 3. Et cognoscendi et ignoscendi dabitur peccati *locus* Heaut. II, 1, 6.

In eum res rediit iam *locum* Heaut. II, 3, 118. De illis *locum* Heaut. III, 3, 25. Eum Plautus *locum* reliquit integram. Eum hic *locum* sumpsit sibi in Adelphos. *Locum* reprehensum, qui praeteritus negligentia at Adelph. prol. 9, 10 et 13. Pecuniam in *loco* negligere Adelph. II, 2, 8. Peiore res *loco* non potius est esse, quam in quo nunc sita at Adelph. III, 2, 46. Poetam restitui in *locum* Hec. prol. 13. Pugnans de *loco*. Ego interea meam non potui tentari *locum* Hec. ult. prol. 33 et 34. Noster grex motus *loco* sit, quem actoris virtus nobis restituit *locum* Phorm. prol. 32 et 33. Ego in eum incidi infelix *locum* Phorm. I, 3, 23. Videtis quo in *loco* res haec siet Phorm. II, 4, 6. De *locum* melioribus Phorm. III, 2, 37. In ignotum *locum* Phorm. III, 3, 15.

Logi) Foeneratum istuc beneficium pulchre tibi dices. D. *Logi* Phorm. III, 2, 8.

Longe) Adcutrit ad me, quam *longe* quidem Eun. II, 3, 44. Quam *longe* a mari Eun. III, 3, 13. *Longe* iam abieram, eum sensi Eun. IV, 2, 5. Errat *longe* Adelph. I, 1, 40.

Longinquitas) Ut ne cui mea *longinquitas* setatis obstat Hec. IV, 2, 20.

Longitudo) Consulere in *longitudine* Heaut. V, 2, 10.

Longule) Non cogitas hinc *longule* esse? Heaut. II, 2, 10.

Longus) *Longum* sit nos illum expectare And. V, 6, 13. Quam *longum* spatium amandi amicum tibi dedi? Hec. IV, 4, 62. Experire non est *longum* Phorm. III, 2, 10.

Loquor) Aperte ipsam rem modo *loquutus* And. I, 2, 31. Ausculto *loquere* quid velis And. III, 3, 5. Mitte male *loqui* And. V, 3, 2. Perplexi *loqui* Eun. V, 1, 1. Optata *loquere* Heaut. III, 2, 50. Nunquam commodius unquam erum audiri *loqui* Heaut.

III, 2, 48. Illi haud licebat, nisi praefinito loqui Hec. I, 2, 19. Crederem vera hunc loqui Phorm. II, 1, 48. Pergin ero absenti male loqui, inportunissime? Phorm. II, 3, 25.

Lorum) Usque ad necem opperiere *loris*, Sa. *Loris* liber Adelp. II, 1, 28.

Lubens) Ego vero illud fecerim ac *lubens* Eun. III, 5, 43. Faciam boni tibi aliquid, ac *lubens* Heaut. IV, 5, 25. Tibi *lubens* bene faxim Adelp. V, 5, 5. Hilarum ac *lubentem* fac te gnati in nuptiis Adelp. IV, 7, 38. Nihil est, aequè quod faciam *lubens* Phorm. III, 3, 32.

Lubet) Age age, ut *lubet* And. II, 1, 10. Quae vero cumque animo *lubetum*'st And. I, 5, 28. Quamobrem? & Quis *lubet* And. V, 2, 21. Faciat, quod *lubet* Heaut. III, 1, 55. Nihil vident, nisi quod *lubet* Heaut. IV, 1, 30. Vt *lubet* Adelp. II, 2, 38. Quo *lubet* cruciatus per me exquire Hec. V, 2, 7. Huc, si quid *lubet* Phorm. V, 7, 28.

Lubido) Ingenium aut omnium hominum ab labore proclive ad *lubidinem* And. I, 1, 51. Quo magis *lubido* frustra incendatur tua And. II, 3, 8. Denique eius *lubido* ocellum'at contumeliis And. III, 3, 25. Praeter eius *lubidinem* Heaut. I, 2, 27.

Luci) Cum primo *luci* Adelp. V, 3, 55.

Luciscit) *Luciscit* hoc iam Heaut. III, 1, 1.

Lucrum) Magnum esse in ea re *lucrum* Heaut. III, 3, 48. Ne illa haud scit, paulum *lucri*, quantum ei damni oportet Heaut. IV, 4, 25. Pecuniam in loco negligare maximum interdum'at *lucrum* Adelp. II, 2, 8. Id de *luere* putato esse Adelp. V, 3, 31. Omne quod est interen tempus, priusquam id rescitum'at, *luere*'st

Hec. III, 1, 7. Quid mihi *luere* est te fallere? Phorm. I, 2, 11. Omne id deputabo esse in *luere* Phorm. II, 1, 21.

Lucto) Illi annulum, dum *luctat*, detraxisse Hec. V, 3, 31.

Luctus) Filio *luctum* parat Hec. II, 1, 13.

Luculentus) Forma *luculenta* Heaut. III, 2, 12.

Ludibrium) *Ludibrio* haberi Hec. I, 2, 74. Non sic *ludibrio* tuis factis habitus esset Hec. IV, 1, 11.

Ludiflor) Postquam *ludificatus*'st virginem Eun. IV, 3, 3. Tu me hic etiam, nebulo, *ludificabere*? Eun. IV, 4, 50. Quid vos, malum, ergo me sic *ludificamini*? Phorm. V, 7, 55.

Ludo) Non te credas Davon *ludere* And. IV, 4, 48. Nebulonem hunc certum'at *ludere* Eun. II, 2, 38. Cibus nunc capias, ad sis, tangas, *ludas*, propter dormias Eun. II, 3, 81. Consimilem *luserat* iam olim ille *ludum* Eun. III, 5, 38. *Ludis* fortasse me Heaut. IV, 6, 20. Congrum istum maximum in aqua sinito *ludere* paratisper Adel. III, 3, 23. Cur nunc *ludo* hunc aliquantisper? Obsecro non *ludis* tu nunc me? Adelp. IV, 5, 5 et 63. Propter suam impotentiam se semper credunt *ludier* Adelp. IV, 3, 16. Ita vita'at hominum, quasi si *ludas* tesseris Adelp. IV, 7, 21. In istis opera *ludatur* Phorm. II, 2, 18.

Lulus) Quos ma *ludos* redderet? And. III, 1, 21. *Ludum* iocumque dicas fuisse illum alterum Eun. II, 3, 8. Consimilem *luserat* *ludum* Eun. III, 5, 38. Non possum satis narrare quos praebuisset *ludos* intus Eun. V, 6, 9. Vobis datur potestas condecorandi *ludos* scenicos Hec. alt. prol. 37. In eodem omnes mihi videntur *ludo* doctae ad *ludum*. Ei *ludo* si ulla sit *magistra*, haec esse satis certo scio

Hec. II, 1, 6 et 7. *Sectari*, in *ludum* ducere et reducere. In quo haec dicebat *ludo* Phorm. I, 2, 6 et 8. *Vt ludos facit* Phorm. V, 7, 52.

Lugubris) *Mediocriter vestitam veste lugubri* Heaut. II, 3, 45.

Lupus) *Ovem lupo commisi* Eun. V, 1, 16. *Lupus* in fabula *Adelph.* IV, 1, 21. *Auribus teneo lupum* Phor. III, 2, 21.

Lutum) *Te ibidem pervolvam in luto* And. IV, 4, 38. In eodem *lucistas luto* Phorm. V, 2, 15.

Lux) *Neve usque ad lucem vigilas* Euc. II, 2, 47. *Qui ab orco mortuum me reducem in lucem feceris* Hec. V, 4, 12.

Luxus) *Adolescens luxu perditus* *Adelph.* IV, 7, 42.

M

Macellum) *Interea loci ad macellum ubi advenimus* Eun. II, 2, 24. *Nostin porticum apud macellum* hac deorsum? *Adelph.* IV, 2, 34.

Maceria) *Hanc in horto macerium iube dirui* *Adelph.* V, 7, 10.

Macero) *Anime mi, nolit te macerare* And. IV, 2, 2. *Cur me macero?* And. V, 3, 15. *Salsamenta haec fac macerentur pulchre* *Adel.* III, 3, 26.

Macto) *Faxo eum tali mactatum*, atque hic est, infortunio *Phorm.* V, 8, 39.

Macula) *Hanc maculam nos decet effugere* *Adelph.* V, 8, 31.

Maestus) *Domum revortor maestus* *Heaut.* I, 1, 70.

Magister) *Dum eum aetas, metus magister cohibebant?* And. I, 1, 27. *Si quis magistrum cepit ad eam rem improbum* And. I, 2, 21. *Ne filiis relinquunt quasi magister* *Phorm.* I, 2, 22.

Magistratus) *Magistratus* quum

ibi adessent, *occipit* agi *Eun.* prol. 22. *Magistratus* *adi* *Phorm.* II, 3, 56.

Magni facere) *Quem ego intellexi illam haud minus quam se ipsam magni facere* *Hec.* II, 2, 18.

Magnifico) *Ego te magnifico tractata possim* *Heaut.* III, 2, 45. *Hic me magnifico esclero* *Heaut.* IV, 3, 31. *Nunquam ita magnifico quidquam dicam* *Adelph.* II, 3, 4.

Magnificentia) *In* hinc malam rem cum istac *magnificentia* *Phorm.* V, 7, 37.

Magnificus) *Vsque adeo illius ferre possum ioeptiam et magnifica verba* *Euc.* IV, 6, 3. *Mea* at *petax*, *protax*, *magnifica*, *sumptuosa*, *nobilis* *Heaut.* II, 1, 15.

Magni pendo) *Ego quoque a meis me amari et magni pendi postulo* *Adelph.* V, 4, 25.

Magnus) *Magnam exemplum continetiae* And. I, 1, 65. *Neque sine tuo magno malo* And. I, 2, 8. *Hic quoque bonam magnamque partem ad te attulit* *Euc.* I, 2, 43. *Nebulo magnus est* *Eun.* IV, 7, 15. *Magna familiaritas coacta* est *Eun.* V, 2, 35. *Voluptatem magnam nuntias* *Heaut.* I, 2, 10. *Ne ista magno iam consta magnas nugas dixerit* *Heaut.* IV, 1, 8. *Magnam signum* *Heaut.* II, 3, 57. *Non fit sine periculo facious magnum et commemorabile* *Heaut.* II, 3, 73. *No illiusmodi iam magna nobis civium paeuoria* est *Adelph.* III, 3, 87. *Caprificus magna* *Adelph.* IV, 2, 38.

Maiores) *Spero erit similis maiorum suum* *Adelph.* III, 3, 57.

Maiusculus) *Thois, quam ego sum, maiuscula* est *Eun.* III, 3, 21.

Male) *Pugos continuo in male haerent* *Adelph.* II, 1, 17.

Male) *Hoc male habet viram* And. I, 6, 5. *Mitte male loqui* And. V, 3, 2. *Te ut male urat* *Eun.* III, 1, 48. *Vitia* sic *sint*, qui *michi male* re-

lunt Eun. IV, 3, 13. Prodi *male* conciliate Eun. IV, 4, 2. *Male* mulcabo ipsam Eun. IV, 7, 13. Tibi timui *male* Heaut. III, 2, 20. *Male* docet te mea facilitas multa Heaut. IV, 1, 35. Tibi bene esse soli, sibi cum sit *male* Adelp. I, 1, 9. Haec *male* iudicas Adelp. I, 20, 2. Quae res tibi vortat *male* Adelp. II, 1, 37. *Male* odi Adelp. IV, 1, 17. Animo *male* est Adelp. IV, 5, 21. *Male* metuo Hec. III, 2, 2. Effugere, volgus quod *male* audit mulierum Hec. IV, 2, 24. Nihil est, quin *male* narrando possit depravari Phorm. IV, 4, 16.

Maledico) Desinant *maledicere* And. prol. 23. Nescis cui *maledicas* nunc viro Eun. IV, 7, 29. Qui nobis *maledictum* velit Hec. IV, 2, 14. Nisi haberet cui *malediceret* Phorm. prol. 15. *Male* factum Phorm. V, 1, 24.

Maledictum) Veteris poetae *maledictis* respondet And. prol. 7. Nisi finem *maledictie* facit Heaut. prol. 34. Quod illi *maledictum* vehemens esse existumant Adelp. prol. 17. *Maledicta* in se transtulit Adelp. II, 3, 10. Mitto *maledicta* omnia Adelp. V, 3, 9. *Maledictis* deterre, ne scribas, parat Phorm. prol. 3.

Malefacio) Cum *malefacere* crederem mihi imponis licere Heaut. III, 2, 49. Neque tu verbis solves nunquam, quod mihi re *malefeceris* Ad. II, 1, 10. Di tibi *malefaciant* Phor. II, 3, 47.

Malefactum) *Malefacta* ne noscant sua And. prol. 23. Ob *malefacta* haec Adelp. II, 1, 46.

Maleficium) Pro *maleficio* beneficium summum reddere Phor. II, 2, 22.

Malevolus) Qui *malevoli* veteris poetae *maledictis* respondet And. prol. 6. Rumores distulcunt *malevoli*. *Malevolus* vetus poeta dicitur

Heaut. prol. 16 et 22. Isti dicunt *malevoli* Adelp. prol. 15.

Malignus) *Maligna* magis et magis procaz facta illico est Hec. I, 2, 84.

Malitia) Exprompta *malitia* And. IV, 3, 8. Ins summum saepe summa est *malitia* Heaut. IV, 5, 48. Doctae ad *malitiam* Hec. II, 1, 6. Si eorum insimulabis *malitiae*, *male* audies Phorm. II, 3, 12. Vtram stultitia facere ego hunc an *malitia* dicam, incertus sum Phorm. IV, 3, 54.

Malo) Nuptias effugere ego istas *malo*, quam tu adipiscier And. II, 1, 32. Mori me *malim* Eun. I, 1, 21. Nihil est, quod *malim* Adelp. III, 2, 13. Quid est mihi quod *malim*? Hec. V, 2, 38. Nullum mihi *malim*, quam istanc uxorem dari Phorm. IV, 3, 53.

Malum) Nihil suspicans *mali* And. I, 1, 89. Dederit, qui damnum aut *malum* And. I, 1, 116. Ex illis sese emersurum *malis* And. III, 3, 30. Nescis quantis in *malis* verser miser And. IV, 1, 25. Faelle hic plus *mali* est, quam illic boni And. IV, 3, 51. Quod sum ego uactus *mali* And. V, 6, 3. Dabit haec Thais mihi magnum *malum* Eun. III, 3, 2. Tantum devenisse ad eum *mali* Heaut. IV, 5, 2. Aliquid gnato conficies *mali*. Non vides quantum *mali* ex ea re excites? Heaut. V, 3, 1 et 11. *Malo* coactus Adelp. I, 1, 44. Haud cito *mali* quid ortum ex hoc sit publice Adelp. III, 3, 89. In quod me coieci *malum* Hec. I, 2, 57. Aliquid tulisse comminiscuntur *mali*. En in ctimen veniet, ego vero in magnum *malum* Hec. III, 1, 53 et 55. Nescio quod magnum hoc nuntio expecto *malum* Phorm. I, 4, 16. Tum huc esse mihi obiectum *malum*? Nec cum huiusmodi unquam usus veniet ut conflictares *malo* Phorm. III, 2, 18 et 20. Tanta in me impudent *mala* Phorm. I, 4,

æ. Me querere in malo iubens *malum*? Phorm. III, 3, 11. *Malum*, quod isti di doneque omnes diuit Phorm. V, 7, 83.

Malum) Qui, *malum*, alii? Eun. IV, 7, 10. Quæ, *malum*, ambages mihi narrare occipit? Heaut. II, 3, 77. Quid hoc, *malum*, infelicitatis? Adelph. IV, 2, 5. Quid, *malum*, mihi bone vir narras? Adelph. IV, 2, 18. Quid tua, *malum*, id refert? Phorm. IV, 5, 11.

Malus) *Malo* meus, *malus* animus And. I, 1, 137. Abin hinc in *malum* rem? And. II, 1, 17. Facere meretrices *malas* Eun. prob. 37. Dolo *malo* hec fieri omnia. Eun. III, 3, 1. *Malum* rem hinc ibis? Eun. III, 3, 30. *Malo* ex principio iugna familiaritas confuta est Eun. V, 2, 35. Animus se cupiditate devinxit *mala* Heaut. I, 2, 34. Non *malus*, neque iners Adel. III, 4, 34. Nunquam animum ad *malas* adducam paria Hec. V, 3, 38. I in *malam* cratrem Phorm. II, 3, 21. Potius cum bona componantur gratia, quam cum *mala* Phorm. IV, 3, 17. Ut te quidem omnes di doneque *malis* exemplis perdant Phorm. V, 4, 7. Facinus indigoum et *malum* Phorm. V, 8, 19.

Mamma) Huius filio hodie prima *mamma* dedit Adelph. V, 2, 18.

Mancipium. *Mancupium*) Quid videtur hoc tibi *mancupium*? Eun. II, 2, 43. *Mancipia* hæc ducam ad Thaidem Eun. II, 3, 73.

Mando) Bona nostra hæc tibi permitto, et tuæ *manda* fidei And. I, 5, 61. Satine hoc *mandatum* est tibi? Eun. II, 1, 2. Hinc *mandet*, siquid recto curatum velis Adelph. III, 3, 8.

Manc) Nunquam tam *mone* egredior Heaut. I, 1, 15. Te demiror tam *mane*, qui heri tantum biberis Heaut. III, 2, 7. Cras *mane* Phorm. III, 2, 46.

Maneo) Ut *maneam* solus cum *sola* Eun. III, 5, 31. *Mane*: hoc quod coepi, primum enarrare Heaut. II, 3, 32. *Mane*, *mane* Heaut. III, 3, 52. Ut ut erat, *manum* tamen oportuit Heaut. I, 2, 26. Quamvis etiam *maneo* otiosus hic Adelph. II, 4, 15. *Manere* adfinitatem hanc inter nos volo Hec. IV, 4, 101.

Manipulus) *Manipulus* forum Eun. IV, 7, 6.

Mansio) Itiones crebrae et *mansiones* diutinae Phorm. V, 8, 23.

Mansuetus) *Mansueti* suimi officia And. I, 1, 87.

Manus) *Manibus*, pedibus obnixis omnia facturum And. I, 1, 137. Hanc mihi in *manum* dat And. I, 5, 61. Cognari *manibus*, pedibus And. IV, 1, 52. *Manum* in sinum meretrici inserere. Qui non abstinens *manum* Heaut. III, 3, 2 et 4. Tu tibi istas posthac comprimito *manus* Heaut. III, 3, 29. Ego liberali illam adscro curam *manu* Adel. II, 1, 40. Puerum modo tantillum in *manibus* gestavi meis. Continebit posthac, si sapiet, *manus*. Est ad hanc *manum* sacellum Adel. IV, 2, 24, 26 et 37. Huic aliquid paulum præ *manu* dederis Adelph. V, 9, 23. Tibi id in *manu* est, ne fiat Hec. III, 5, 43. Quid vis dari tibi in *manum*? Phorm. IV, 3, 29. Emissa est *manu* Phorm. V, 5, 2.

Mare) Quam longo a *mari* Eun. III, 3, 13. O caelum, o terra, o *maria* Neptuni Adelph. V, 3, 4. Nunquam es iogressus *mare* Hec. III, 4, 5.

Moritus) Novus *maritus* anno decimum quinto et sexagesimo sum Adelph. V, 8, 15.

Mastigia) Non *manum* abstinens, *mastigia*? Adelph. V, 2, 6.

Mater) *Samia* mihi *mater* fuit Eun. I, 2, 27. *Matris* nomen et patris dicebat ipsa Eun. I, 2, 31. Quam pridem mihi pater et *mater* mortui

essent Eum. III, 3, 12. *Mater*, cuius sub imperio est, mala Heant. II, 2, 4. *Matres* omnes filiis in peccato adiutrices Heant. V, 2, 38. Virgo est cum *matre* Adelp. IV, 2, 16.

Materfamilias) *Maretrix et materfamilias* una in domo? Adelp. IV, 7, 29.

Maternus) *Miseriordia*, animus *maternus* Heant. IV, 1, 24.

Matrimonium) Si esset nostro ex usu hoc *matrimonium* Hec. IV, 1, 33.

Matrona) *Matronam* nullam in aediis And. II, 2, 27. Bonas *matronas* facere Eum. prol. 37.

Mature) Fict. Ph. At *mature* Eum. II, 1, 2. *Mature* ut cum cognoritur, perpetuo oderit Eum. V, 6, 11.

Matureo) *Nuptias* quantum queam ut *maturem* And. III, 3, 45. Id ut *maturem* facere Heant. III, 1, 87.

Mavolo) Omnes sibi esse bene *mavolle*, quam alteri And. II, 5, 16. Quamvis causam hanc suspicari, quam veram, *mavolo* Hec. IV, 1, 25.

Maxime) Nunc cum *maxime* abs te postulo atque oro And. V, 1, 4. Quibus id *maxime* utile est And. V, 1, 16. Si ego digna hac contumelia sum *maxime* Eum. V, 2, 27. Quam *maxime* servire vestris commodis Heant. prol. 50. Cuius mos *maxime* est consimilis vestrum Heant. II, 4, 43. Amabat, ut cum *maxime* Hec. I, 2, 40. Ea res multo *maxime* disinnxit illum ab illa Hec. I, 2, 85. Cum secundae res sunt *maxime*, tum *maxime* meditari secum oportet Phorm. II, 1, 11.

Maximi) Haec te solum semper fecit *maximi* And. I, 5, 58. Merito te semper *maximi* feci And. III, 3, 42.

Mecastor) Salve *mecastor*, Parmeno Hec. I, 2, 8.

Medeor) *Cupiditates*, quas paulo *mederi* possis Phorm. V, 4, 3.

Medicor) Gesto ut *medicarer* tuo And. V, 1, 12. Cum egomet possim in hac re *medicari* mihi And. V, 4, 41.

Medicus) Nemon *medicum* adduxit? Hec. III, 1, 43.

Mediocris) Non *mediocris* hominis haec sunt officia Adelp. V, 9, 9.

Mediocriter) Horum ille nihil egregie praeter cetera studebat, et tamen omnia haec *mediocriter* And. I, 1, 32. *Mediocriter* vestitam veste ingubri Heant. II, 3, 45.

Meditor) Venit *meditatus* alicande ex solo loco And. II, 4, 3. Causam *meditari* Adelp. II, 1, 41. *Meditor* esse adfabili Adelp. V, 6, 8. *Meditari* secum oportet *Meditata* mihi sunt omnia mea incommoda Phorm. II, 1, 12 et 18.

Medius) *Mediam* mulierem complectitur And. I, 1, 106. In *mediam* viam provolvam And. IV, 4, 37. In *medium* huc agmen cum vecti Eum. IV, 7, 4. Sublimem *medium* arriperem Adelp. III, 2, 18. Mater virginis in *medio* est Adelp. III, 4, 33. E *medio* aequum excedere est Hec. IV, 3, 14. In *medio* omnibus palmam esse positam Phor. prol. 16. E *medio* excessit Phor. V, 7, 74. E *medio* abiit Phorm. V, 8, 30.

Mehercle) Haec verba naa *mehercle* falsa lacrimula restinguit Eum. I, 1, 22. Pulchre *mehercle* dictum ac sapienter Eum. III, 1, 26.

Melior) *Melius* tute reperi And. IV, 1, 56. Nunquam vidim *melius* consilium dari Eum. II, 3, 85. Idem hoc aut *melius* tute invenisses Eum. III, 1, 63. Agrum *meliozem* nemo habet Heant. I, 1, 12. *Melins*, peius, prosit, obsit, nihil vident Heant. IV, 1, 30. Tanto haec *melior* Heant. III, 2, 38. Mentem vobis *meliozem* Adelp. III, 3, 78. De locum *melioribus* Phorm. III, 2, 37. Di *melius* dunt Phorm. V, 8, 16.

Melius, Adverb.) Accipit homo nemo *melius* prorsum neque proximo Eun. V, 8, 52. Aliena ut *melius* videant et diiudicent, quam sua Heaut. III, 1, 95. Ante aedis non fecisse erit *melius* hic convivium Adelp. II, 1, 26. Cedo, ut *melius* dicas Adelp. III, 2, 52. Non potuit *melius* Adelp. IV, 2, 29. Facilitate nihil esse homini *melius*, neque elementia Adelp. V, 4, 7. Multo *melius* scio Hec. II, 1, 20. Tute idem *melius* feceris Phorm. II, 3, 79.

Meliosculus) *Sulvan'* Philomena est? PAM. *Melioscula* est Hec. III, 2, 19.

Membrum) *Membra* metu debilia sunt Adelp. IV, 4, 4.

Memini) Virginita forma bona *memini* videre And. II, 5, 18.

Memor) Vt *memor* essey? P. *Memor* essem? And. I, 5, 46 et 47. *Memorem* me dicas et gratum Adelp. II, 2, 43.

Memorabilis) Hocne credibile, aut *memorabile*? And. IV, 1, 1.

Memoria) In *memoria* habeo And. I, 1, 13. Hae habui in *memoria* Eun. I, 2, 90. Redige in *memoriam* Phorm. II, 3, 36. Redii mecum in *memoriam* Phorm. V, 3, 19.

Memoriter) Cognoscite? Cn. ac *memoriter* Eun. V, 3, 6. *Memoriter* progeniem vestram usque ab avo atque avo proferens Phorm. II, 3, 47.

Memoro) Idque si nunc *memorare* hic velim Hec. III, 5, 21.

Menander) *Menander* fecit Andriam et Perinthiam And. prol. 9. Item ut *Menandri* Plasmia nunc nuptor dedit. *Menandri* Eunuchum. Colax *Menandri* Eunuchum. Colax *Menandri* est Eun. prol. 9, 20 et 30.

Mendicus) Hereditatem persequi, *mendicum* And. IV, 5, 21.

Mens) Mala *mens*, malus animus And. I, 1, 137. Hoc ideo ex hac venit in *mentem* mihi Eun. II, 2, 2.

Neque pes, nequa *mens* satis suum officium facit Eun. IV, 5, 3. Quodcumque incidit in *mentem*, vult Heaut. III, 1, 75. Ego dicam, quod mihi in *mentem* est Heaut. V, 2, 33. *Mentem* vobis meliorem dari Adel. III, 3, 78. Nihilne in *mentem* est? Adelp. IV, 1, 12. Vbi eius adventi veni in *mentem* Phorm. I, 3, 2. Mihi venit in *mentem* eius incommodi Phorm. IV, 3, 47.

Mensis) Illud liquet mihi deierare, his *mensibus* sex septem prorsus non vidisse proxima Eun. II, 3, 40. *Mensis* tris adest Heaut. I, 1, 66. Non sex totis *mensibus* prius olfecissem, quam ille quidquam coeperet? Adelp. III, 3, 42. *Menses* abierunt decem? Adel. IV, 5, 57. *Mensis* decimus est Adel. III, 4, 29. *Mensis* agitur hic iam septimus Hec. III, 3, 34.

Mentio) Si quando illa *mentionem* Phaedriae facit Eun. III, 1, 47.

Mentior) Si quidquam invenies me *mentitum*, occidito And. V, 2, 22. An *mentita* es? Eun. V, 6, 16. Non est *mentiri* meum Heaut. III, 2, 38.

Mercator) Fuit olim hinc quidam senex, *mercator* And. I, 3, 17. Matri parvulam puellam duo quidam *mercator* dedit Eun. I, 2, 29.

Mercatus) Nisi eo ad *mercatum* venio, damnum est maximum Adelp. II, 2, 23. Me ire dicam ad *mercatum* Phorm. V, 5, 10.

Mercennarius) A villa *mercennarium* vidi Adelp. IV, 2, 2.

Merces) Inscripti ilico aedis *mercede* Heaut. I, 1, 93. *Mercedem* dare lex iubet ei atque amittere? Phorm. II, 3, 67.

Mercor) Inhonestum hominem, quem *mercatus* est heri Eun. II, 3, 66. Quem *mercatus* frater fuerat Thaidi Eun. III, 5, 21. Agrum hunc *mercatus* sum Heaut. I, 1, 94.

Mereo, Mereor) Vnum hoc scio esse meritam, ut memor esses sui And. I, 5, 46. Cum is nihil mereat And. II, 1, 31. Quid meriti's? D. Crucem And. III, 5, 15. Ita uti merita es Eun. IV, 6, 12. Quid de te tantum meruisti? Heaut. I, 1, 31. Saepe meritum quod vellem scio Hec. III, 5, 37. Nihil suave meriti'st Phor. II, 1, 75. Esse in hac re culpam meritum non nego Phorm. V, 8, 25. *

Meretricius) *Meretricios* amores nuptiis conglutinas? And. V, 4, 10. Si in domum meretriciam deducas Eun. II, 3, 91. Ignaram artis meretriciae Heaut. II, 1, 14.

Meretrix) *Mirum* vero, imprudenter mulier si facit meretrix And. IV, 4, 16. Bonas matronas facere, meretrices malas Eun. prol. 37. Non petiti meretricum contumelias Eun. I, 1, 3. Quomodo adolescentulus meretricum ingenia et mores posset noscere Eun. V, 4, 10. Au iam scit ille quid meretrix siet? Eun. V, 5, 16. Audaciam meretricum specta Eun. V, 5, 24. Mulier commoda et faceta haec meretrix Heaut. III, 2, 11. Vidin' ego te modo manum in sinum huic meretrici inserere? Heaut. III, 3, 2. Pesuma haec est meretrix Heaut. III, 3, 38. Meretrix et mater familias una in domo? Adel. IV, 7, 29. Per pol quam paucis reperias meretricibus fidelis evenisse amatores Hec. I, 1, 1. Filiam nuptam cum eo qui meretricem amaret Hec. IV, 1, 24. Animum ad meretricem induxi Hec. IV, 4, 67.

Meridies) *Meridie* ipso faciam ut stipulam colligat Adelph. V, 3, 62.

Merito) *Merito* te amo Eun. I, 2, 106. Derides? merito Heaut. V, 1, 42. Merito iratus est Hec. III, 5, 55. Dis magnas merito gratias habeo atque ago Phorm. V, 7, 1.

Meritum) *Merito* tuo Eun. III, 2, 5. Sic meritum'st meum Heaut. I, 1,

40. Pro merito Phor. II, 2, 23 et 24. At meo merito credo. Merito hoc meum videtur factum? Phorm. V, 8, 42 et 44.

Merus) Nihil, nisi spem meram Phorm. I, 2, 96.

Metuo) *Metui* a Chryside And. I, 1, 79. Metuo, ut substat hospes And. V, 4, 11. Metuo fratrem, ne intus sit Eun. III, 5, 62. Ne metuas Eun. IV, 7, 16. Metuo quid sit Heaut. IV, 1, 7. Si me metuis, mores cave in te esse istos sentiam Heaut. V, 4, 9. Nec metuit quemquam Adelph. I, 2, 5. Male metuo Hec. III, 2, 2. Nec pol istae metuant deos: neque hac respicere deos opinor Hec. V, 2, 6.

Metus) Dum eum aetas, metus, magister cohibebant And. I, 1, 27. Amoto metu And. I, 2, 10. Oratio haec me miserum examinavit metu And. I, 5, 16. Ut metum quo in nunc est adimam. Quam primum hoc me libera miserum metu And. II, 2, 2 et 14. Animus commotu'st metu And. V, 4, 34. Lingua haeret metu Eun. V, 5, 7. In metu esse hunc, illi est utile Heaut. I, 2, 25. Liberos retinere metu Adelph. I, 1, 33. Membra metu debilia sunt Adelph. IV, 4, 4. Dempni metum omnem Adelph. IV, 7, 18. Nescis quo in metu et quanto in periculo simus Phorm. I, 2, 7. Quantus metus est mihi? Phorm. III, 1, 18. Nos exoneratis metu Phorm. V, 6, 3.

Migro) Ex urbe tu rus habitatum migres? Hec. IV, 2, 13.

Miles) *Miles* gloriosus Eun. prol. 31. Mira vero militi quae placeant Eun. II, 2, 57. Imperatoris virtutem noveram, et vim militum Eun. IV, 7, 8. Ita uti fortis decet milites Eun. IV, 7, 45. Cum milite inhumanissimo. Haud opinor commode finem statuisset orationi militem Hec. I, 2, 10 et 21.

Milesius) Ille ubi est *Milesius*? Adelph. IV, 5, 68.

Mileus) Habitat *Mileti*. *Miletum* usque obsecro? Adelph. IV, 5, 20 et 21.

Milites) Ex ipsa *milites* audiui And. V, 4, 43. Plus *milites* iam audiui Eun. III, 1, 32. At enim taces iam audire adam *milites* Phorm. III, 2, 2.

Militia) Una semper *militiae* et domi fuimus Adelph. III, 4, 49.

Milito) In Asiam ad regem *militatum* abiit Heaut. I, 1, 65. Profugiet aliquo *militatum* Adelph. III, 3, 31.

Mille) Huic drachmarum argenti haec *mille* dederat mutuum. Illi datum isti *mille* unum penes sit Heaut. III, 3, 40 et 45.

Milus) Non rete accipitri tenditur, neque *milus* Phorm. II, 2, 16.

Mina) *Minas* pro ambobus viginti dedi Eun. I, 2, 89. Hic sunt tres *minae* Eun. III, 2, 18. Emit? quanti? P. Viginti *minis*? Eun. V, 5, 14. Tibi perdere talentum hoc pacto satius est, quam illo *minam* Heaut. III, 1, 66. *Minas* quidem decem habet a me filius Heaut. IV, 7, 7. *Minas* decem contradet alicunde Adelph. II, 2, 34. Dedit praeterea in sumptum, dimidium *minae* Ad. III, 3, 16. *Minas* quinque accipe Phorm. II, 3, 63. Solae triginta *minae* Phorm. III, 3, 24.

Minas) Si illum relinquo, eius vitae timeo: sin opitutor, huius *minas* And. I, 3, 5.

Minerva) Si ex capite sis meo nasus, item ut aiunt *Minervam* esse ex Iuve Heaut. V, 4, 13.

Minime) *Minime* multos laedere Eun. prol. 2. Cum *minime* vellem, *minime*que opas fuit Eun. II, 3, 42. *Minime* gentium Eun. IV, 1, 11. *Minime* mirum Heaut. II, 3, 4. *Minime* miror Adelph. II, 1, 24. Id mea *minime* refert Adelph. V, 4, 27.

Minimus) Ut te redimas captum, quam quae *minimo* Eun. I, 1, 30. Quomodo *minimo* periculo id demus adolescentulo Heaut. III, 1, 68. Quam *minima* in spe sitas erit Heaut. V, 2, 44.

Minitor) Abiturum se abs te esse ilico *minitabitur* Heaut. III, 1, 80.

Minor, *Adiect.*) Filium *minorem* Eun. II, 2, 58. Quam istic meae res *minor* agitur, quam tua Heaut. II, 3, 113. *Minor* est erratio Adelph. IV, 2, 42. *Minor* ergo eras damno auctus est Heaut. IV, 1, 15.

Minor, *verbum*) Nunc *minatur* porro, sese id, quod moechis solet Eun. V, 4, 35. In diem istuc est fortasse, quod *minare* Eun. V, 6, 19.

Minuo) Nec tu ex causa *minueris* haec quae facis And. II, 3, 18. Ut aliqua pars laboris *minuatur* mihi Heaut. prol. 42. Non *minuam* meum consilium Hec. IV, 3, 10. *Minue* vero iram Phorm. II, 3, 88. Haccine erat ex qua nostros *minui* fructus vilitas? Phorm. V, 8, 24.

Minus) Quo sunt *minus* And. I, 2, 26. Quo tu *minus* scis sermone meae And. IV, 1, 31. Hoc nemo fuit *minus* ineptus Eun. II, 1, 21. Nihil *minus* Eun. III, 1, 45. *Minus* potens, quam tu, *minus* notus, *minus* amicorum hac habens Eun. IV, 6, 22. Qui *minus*? Eun. V, 7, 3. Quanto *minus* spei est, tanto magis amo Eun. V, 8, 23. Mihi iam *minus*que obtemperat Heaut. III, 3, 33. Nihil *minus* ego hoc faciam tamen Heaut. V, 3, 10.

Minutus) Olera et pisciculos *minutos* And. II, 2, 32.

Mirabilis) Vos esse istiusmodi, et nus non esse, laud *mirabile* est Heaut. II, 4, 7.

Mirandus) *Mirando* hoc tanto tam repentinus homo And. V, 4, 35. *Mirandum* id est? Hec. IV, 4, 39.

Mire) *Mire* finxit filium Heaut. V, 1, 25.

Mirificus) *Facious* sodivi *mirificisumum* Phorm. V, 6, 30.

Miror) *Mirabar* hoc si sic abiret Aod. I, 2, 4. *Miror*, uode sit Aod. IV, 4, 1. Neq̄oco satis *mirari* Eun. III, 4, 9. Idque adeo *miror* Hesot. V, 3, 2. Minime *miror* Adelph. II, 1, 43. Credo te oon nihil *mirari* Hec. V, 1, 6. *Miror* qui hoc siet Phorm. V, 3, 23.

Mirus) *Mirum*, ni domi est And. III, 4, 19. Quid istec tam *mirum*? And. IV, 1, 27. *Mira* vero militi quae placeant Eun. II, 2, 57. Non *mirum* fecit uxor Hec. IV, 4, 87. Nom novom aut *mirum* est? Phorm. V, 6, 8.

Misceo) Ita tu istaectus *misceo*, ne me admiscens Heaut. IV, 5, 35.

Miser) Neo me *miserum* And. IV, 1, 22. Vae *miseræ* mihi Aod. IV, 4, 4. Perii, qoid ego egi *miser*? Eun. II, 3, 86. Apparet servom hunc esse domini pauperia *miserique* Eun. III, 2, 34. *Miserimus* fui fugitando Eun. V, 2, 7. Quid senu erit nostro *miserius*? Hesot. II, 3, 14. *Miserum* offendi ibi militem Heaut. II, 3, 124. Habet patrem quendam avidum, *miserum* atque aridum Heaut. III, 2, 15. Nullam credo molierem me *miseriorem* vires Hec. IV, 1, 51. Eheu me *miserum* Phorm. I, 4, 10.

Miserandus) O *facious miserandum* Adelph. II, 1, 19.

Misere) Scimus, haec quam *misere* amarit Aod. III, 2, 40. Illi invidere *misere* Eun. III, 1, 22. Nimis *misere* cupio Adelph. IV, 1, 6.

Misereson) Inopis nunc te *misereson* mei Heaut. V, 4, 3.

Miseret) Nonne te *miseret* mei? And. V, 2, 18. Me tuorum *miseritum* est fortunarum And. III, 1, 54.

Menedemi vicem miseret me Heaut. IV, 5, 1.

Miseria) Quasi ubi illam exapueret *miseriam* ex animo Eun. III, 1, 16. Illam mihi lenireot *miseriam* Heaut. I, 1, 75. Ingeoio egregio ad *miseriam* oatus sum Heaut. III, 1, 11. Hei *miseriam* Adelph. II, 1, 19. Solus meorum est *miseriarum* remedium Adelph. III, 1, 6. Nisi me credo, hoio esse ontum rei, *feruadis miseris* Adel. IV, 2, 6. Dolore ac *miseria* tahescit Adelph. IV, 3, 11. Quae haec est *miseria*? Adelph. IV, 2, 16. Quum ibi *miseriam* vidi? Adelph. V, 4, 13. *Miseriam* omnem ego capio Adelph. V, 4, 22.

Misericordia) Haec illae lacrumae, haec illa est *misericordia* Aod. I, 1, 99. Redducunt animum ad *misericordiam* And. III, 3, 27. Ad *misericordiam* ambos adducce cito Heaut. V, 2, 42. Animus uxoris *misericordia* devinctus Hec. II, 2, 92.

Mitis) Qui sit tandem nobis Sannio? Sy. Iam *mitis* est Adelph. II, 4, 12.

Mitto) *Mitte* id, quod scio: dic, qoid rogo And. IV, 4, 25. Nos *missos* face Aod. V, 1, 14. *Mitte* male loqui And. V, 3, 2. *Mitte* ornec Aod. V, 4, 1. Iovem Daone *minise* aiunt io gremiom imbrem sureum Eun. III, 5, 37. Sollicitudinem istam *mittas* Heaut. I, 2, 3. Alias ut *mittam* *miserias* Hec. III, 4, 6. Ut ad pauca redeam, ac *mittam* illius ineptias Phor. IV, 3, 43.

Mna) Ager oppositu est pignori ob decem *mnas* Phorm. IV, 3, 57.

Moderor) Ex sua libidine *moderantur* Heaut. II, 1, 4.

Modeste) Adono, terram iotnena *modeste* Eun. III, 5, 32. Si *modeste* ac rago hoc fecit Hec. IV, 1, 37. Ani-

mans qui *modeste* istaec ferat Phorm. I, 3, 18.

Modestia) Eins mores toleret sua *modestia* Hec. III, 5, 28. Nra pettinacia dicat esse factum, haud sua *modestia* Hec. IV, 2, 15.

Modestus) Voltu adeo *modesto*, adeo venusto ut nihil supra And. I, 1, 93. Proba et *modesta* Adelp. V, 8, 7. Pudens, *modesta* Hec. I, 2, 90.

Modo) Apud forum *modo* e Divo audiui And. II, 1, 2. *Modo* ut possim And. II, 4, 6. *Modone* id demum scruti? And. V, 3, 11. Sine *modo* Eun. I, 1, 20. Hoc *modo* sine te exorem Eun. I, 2, 105. *Modo* sit, *modo* negat Eun. IV, 4, 46. *Modo* liceat vivere Hesut. V, 2, 28. *Modo* dolores occipiunt primulum Adelp. III, 1, 20. Advenis *modo*? Hec. III, 5, 8. Scis, *modo* ut tacere possis Phorm. I, 2, 9. *Modo* non montis auri polliciens Phorm. I, 2, 18.

Modus) Habere suae vitae *modum* And. I, 1, 68. Sine meo ma vivere *modo* And. I, 1, 126. Neque *modum* benignitatis cogitas And. V, 1, 7. Quare tu se neque consilium, neque *modum* habet illum Eun. I, 1, 12. Nos omnibus cruciant *modis* Eun. II, 3, 92. Sumptus cotidiano fieri, nec fieri *modum* Heant. IV, 5, 7. Vsh, quibus illum lacerarem *modis* Adelp. III, 2, 17. Eodem *modo* Adelp. IV, 5, 61. Miris *modis* odisse Hec. I, 2, 104. Omnibus *modis* miser sum Hec. IV, 4, 79. Hunc impuratum poterimus nostro *modo* oleisci. Qui in novo *modo* ei faceret contumeliam Phorm. V, 7, 69 et 76.

Moechus) Vt te arbitretur sibi paratum *moechum* And. II, 1, 16. Minuter porro sese id quod *moechis* solet Eun. V, 4, 35. Hinc pro *moecho* comprehendere, et construere Eun. V, 5, 22.

Moeror) Nunc misera in *moerore* est And. IV, 2, 10.

Molesta) Neque quas ipse amor *molestias* habet, addas Eun. I, 1, 32. Ita ut sit, ubi quid in animo est *molestiae* Eun. IV, 2, 2. Sine *molestia* Eun. V, 4, 6. Et mihi et tibi et illis dampseris *molestiam* Adelp. V, 3, 33. Illi *molestiam* adfert Hec. III, 2, 9.

Molestus) Num illi *molestae* quippiam haec sunt nuptiae? And. II, 6, 7. *Molestus* certe ei fuero And. IV, 1, 17. Is ubi *molestus* magis est Eun. III, 1, 24. Vbi *molestus* non erit Eun. III, 2, 31. Aut dicat quid volt, aut *molesta* ne siet Eun. III, 3, 23. Ansculta paucis, nisi *molestum* est Adelp. V, 3, 20.

Molior) Dum *moliantur*, dum conantur annus est Hec. II, 2, 11.

Mollis) Neque misericordis, neque precibus *molliri* queas Phorm. III, 2, 13. Hominem his verbis sentio *molliter* Phorm. IV, 3, 27.

Molliter) Te curasti *molliter* Adelp. V, 1, 1.

Mollities) Eliciunda hercle est haec *mollities* animi Eun. II, 1, 16.

Molo) Ego pro te *molam* And. I, 2, 29. Coquendo sit saxo et *molendo* Adelp. V, 3, 61. *Molendum* est in pistrino Phorm. II, 1, 19.

Momentum) Paulo *momento* huc vel illuc impellitur And. I, 5, 31.

Moneo) Vt quiescant porro, *mones* And. prol. 23. Bene *mones* And. II, 2, 36. Ni ipsa res *mones* And. III, 3, 19. Hoc tempus, praecavere mihi me, haud te ulcisci *monet* And. III, 5, 18. Is ne erret, *mones* Eun. prol. 16. Vt te audacter *moneam* et familiariter Heant. I, 1, 6. Sedulo *mones* Adelp. III, 3, 73. Faciam ut *mones* Hec. IV, 4, 97. Te hoc *mones* unum Hec. V, 1, 39.

Monitor) Nihil opus fuit *monitore* Hec. I, 1, 119. Hic adiutor meus et *monitor* et *praemonstrator* Hec. V, 1, 2. O Geta *monitor* Phorm. II, 1, 4.

Mons) Modo non *montis* auri pollicens Phorm. I, 2, 18.

Monstratio) Ut te cum tua *monstratione* magnus perdit Iupiter Adel. IV, 6, 2.

Monstro) Scio ubi sit, verum hodie *numquam monstrabo* Adelph. IV, 2, 31.

Monstrum) Aliquid *monstri* alunt Aud. I, 5, 15. Nonne hoc *monstri* simile est? Eun. II, 3, 43. Quod istuc nam *monstrum* fuit? Eun. IV, 3, 14. *Monstrum* hominis Eun. IV, 4, 29. Quot res post illa *monstra* evenuerunt mihi Phorm. IV, 4, 24.

Monumentum) Patrium *monumentum* Eun. prol. 13. Cistellam domo cesser enim *monumentis* Eun. IV, 6, 15.

Mora) La Pamphilo ut nihil sit *morae* Aud. I, 1, 139. Neque istic, usque alibi tibi erit usquam in me *mora* Aud. II, 5, 9. Ne in *mora* sis Aud. II, 5, 13. Ne in *mora* illi sis Aud. III, 1, 9. Nunc per hunc nulla est *mora* Aud. III, 4, 14. Vt huic malo aliquam producam *moram* Aud. III, 5, 9. Nec *mora* ulla est, quin iam uxorem ducam Aud. V, 6, 7. Ne *indra* sit Adelph. II, 1, 17. Ne *morae* meis nuptiis egomet sim Adelph. IV, 5, 78. Hoc mihi *morae* est Adelph. V, 7, 6.

Moratus) Quid mulieris uxorem habes? aut quibus *moratam* moribus? Hec. IV, 4, 22.

Morbus) Ne ad *morbum* hoc etiam Aud. I, 5, 65. Di boni, quid hoc *morbi* est? Eun. II, 1, 19. Si forte *morbus* amplior factus siet. *Morbus* qui auctus sit Hec. III, 1, 50 et 64. Male metuo, ne *morbus* magis adgravescat Hec. III, 2, 2. Alio auspicio *morbo* me visurum addictam Hec. III,

3, 6. Pol me delinuit *morbus*. Senectas ipsa est *morbus* Phorm. IV, 1, 8 et 9.

Mordeo) *Mordere* clanculum. Quod eam *mordeat* Eun. III, 1, 21 et 55. Si id te *mordet* Adelph. V, 3, 21.

Morigeror) Adolescenti esses *morigeratus* Adelph. II, 2, 10.

Morigerus) Tibi *morigera* fuit in rebus omnibus And. I, 5, 59.

Morior) Iam *ferme moriens* me vocat And. I, 5, 49. *Mori* me malum Eun. I, 1, 21. *Mori* me satius est Eun. IV, 7, 2. Ille tibi *morians* nos commendavit Adelph. III, 4, 11. Qui ab orco *moribum* me reducam in lucem feceris Hec. V, 4, 12. De eius uxor, ut audio, aut vivam aut *morian* sententia Phorm. II, 1, 19. Verba sunt *mortuo* Phorm. V, 8, 26.

Moror) Quid multis *moror*? And. I, 1, 87. Nihil *moror* Eun. I, 1, 104. Vhi vis, non *moror* Eun. III, 2, 27. Egomet convivis *moror* Heaut. I, 1, 20.

Mors) Is obiit *mortem* And. I, 3, 18. *Mors* continuo ipsam occupat And. I, 5, 62. Haec, nisi *mors*, mihi adimet nemo Aud. IV, 2, 14. Mulcavit usque ad *mortem* Adelph. I, 2, 10. Meam *mortem* expectant Adelph. V, 4, 20. Interca semper *mortem* expectabam miser Hec. III, 4, 7. Iam deprecisci *morte* cupio Phorm. I, 4, 14.

Mos) Prope adest, cum alieno *more* vivendum est mihi And. I, 1, 125. Hic dies aliam vitam defert, alias *moras* postulat And. I, 2, 18. Animo *morem* gessero Aud. IV, 1, 17. Conveniunt *mores* Aud. IV, 2, 13. *Mores* hominum evenit Aud. V, 6, 3. Praeter-civium *morem* atque legem Aud. V, 3, 9. Studuisti, isti *furvae* ut *mores* consimiles forent Heaut. II, 4, 2. Huncine erat aequum ex illius *more*, an illum ex huius vivere? Heaut. I, 2, 29. Nosti *mores* mulierum Heaut.

II, 2, 10. Quam multa, iusta iniusta, sunt moribus Hesut. IV, 7, 11. Cuius mos maxime est consimilis vobis? Hesut. II, 4, 13. Qui iste mos est? Hesut. III, 3, 1. Adolescenti morem gestum oportuit Adelph. II, 2, 6. Vt homo est, ita morem gerat Adelph. III, 3, 77. Hancine vitam? hoscine mores? Adelph. IV, 7, 40. Quae res tam repente mores mutavit tuos? Adelph. V, 9, 27. Ad amissum amberum mores carum existimans Hec. I, 2, 88. Quid mulieris uxorem habes? aut quibus moratam moribus? Hec. IV, 4, 22. Suis cuique mos Phorm. II, 4, 14. Praesertim ut nunc sunt mores Phorm. I, 2, 5.

Moueo) Nihil moventur nuptiae And. III, 2, 36. *Moue* ocium te And. IV, 3, 16. Ego istaec moueo aut curo? And. V, 4, 18. Nihil nos dos movet Hesut. V, 1, 66. Noster grex motus loco est Phor. prol. 33.

Mox) *Mox* ego huc revertor And. III, 2, 5. *Mox* uocatus te adiget horum insomniis Eun. II, 1, 13. Quam *mox* inuimus? Eun. IV, 7, 18. Expecto quam *mox* veniat Phorm. I, 3, 9.

Mulco) Mala *mulco* ipsam Eun. IV, 7, 4. Omnem familiam *mulcavit* usque ad mortem Adelph. I, 2, 10.

Muliebris) Nulla mala re interpolata muliebri Hesut. II, 3, 48.

Mulier) Illa temulenta est *mulier* et temeraria And. I, 4, 2. Mirum vero, impudenter *mulier* si facit meretrix And. IV, 4, 16. Senem *mulierem* Eun. II, 3, 66. Novi ingenium *mulierum* Eun. IV, 7, 42. Vereor, ne *mulier* corrupta sit Hesut. II, 2, 2. *Mulier* comoda et faceta Hesut. III, 2, 10. Non auderet facere haec viduae *mulieri* Hesut. V, 1, 80. *Mulieres* periculae Adelph. IV, 5, 13. Vtin' omnes *mulieres* eadem acque studeant, nolintque omnia? Hec. II, 1,

2. *Mulieres* sunt, ferme ut pueri, levi sententia Hec. III, 1, 32. Amarae *mulieres* sunt Hec. IV, 4, 88. Volgas quod male audit *mulierum* Hec. IV, 2, 24. *Mulier mulieri* magis congruit Phorm. IV, 5, 14. Adolescens *mulier* Phorm. V, 3, 11. *Mulier* sapientia est Phorm. V, 8, 57.

Muliercula) Potius quam pater filium commetare ad *mulierculam* Hesut. III, 1, 35. *Mulierculam*, eam compressit Phorm. V, 8, 28.

Multimodis) *Multimodis* gaudeo And. V, 4, 36. *Multimodis* expeto Hec. II, 3, 7. *Multimodis* est vituperandus Phorm. III, 1, 1.

Multo) Aliter *multo* evenire And. prol. 4. Illud mi *multo* maxumum est And. III, 2, 46. Is questus nunc est *multo* uberrimus Eun. II, 2, 22. *Multo* hilarior. *Multo* me antevenerit? Eun. IV, 5, 5 et 7. *Multo* omnium me nunc fortunatissimum factum puto esse Hesut. IV, 8, 1. Gravius *multo* ac durius Hesut. V, 2, 4. Hac *multo* propius ibis Adelph. IV, 2, 41.

Multum) Salve *multum* Hec. I, 2, 7. Haud *multum* heredem iuvant Hec. III, 5, 10. Nec me *multum* fallit Hec. V, 1, 2. Non *multum* habet, quod det fortasse Phorm. I, 2, 95.

Multas) Quid *multis* moros? And. I, 1, 87. *Multa* concurrunt simul And. III, 2, 31. Habeo alia *multa*, nunc quae condonabitur Eun. prol. 17. *Multae* sunt causae, quomobrem Eun. I, 2, 65. Quid tibi ego *multa* dicam? Eun. III, 2, 43. Quid *multa* verba? Eun. III, 5, 20. Concurrunt *multa* Hesut. II, 2, 3. Quam *multa*, iusta iniusta, sunt moribus? Hesut. IV, 7, 11. *Multa* ex quo fuerint commoda, eius incommoda aequum est ferre Hec. V, 3, 42.

Mundus) Dum foris sunt, nihil videtur *mundius* Eun. V, 4, 12.

Munus) *Munus* nostrum ornato verbis Eun. II, 1, 8. Quis est tam potens, cum tanta *munere* hoc? Eun. II, 3, 61. Hic *pra* illo *munere* tibi honos est habitus Eun. V, 6, 22. Laute *munus* administrasti tuum Adelp. V, 1, 2. Egon te *sinam* sine *munere* a me *ahire*? Hec. V, 4, 13. Ei credo *munus* hoc conraditur. Parro autem Geta ferietur alio *munere* Phorm. I, 1, 6 et 13.

Musicus) Fac periculum in *musicis* Eun. III, 2, 24. Repente ad studium se applicasse hunc *musicum* Heaut. prol. 23. Remotam ab arte *musica*. Artem *musicam* recidere ad paucos Hec. alt. prol. 15 et 38. Qui artem tractant *musicam* Phorm. prol. 18.

Mussio) Accipiunda et *mussitanda* iniuria adolescentium'st Adelp. II, 1, 53.

Mutatio) Vestis quid *mutatio*'st? Eun. IV, 4, 4. *Mutatio* fit Hec. IV, 4, 11.

Mutula) Spolies, *mutiles*, *laceres*, quemquem *nactus* sis Hec. I, 1, 8.

Muto) Haud *muta* And. I, 1, 13. Is *mutavit*; quia me inmutatum videt And. I, 5, 7. Ne is *mutet* suam sententiam And. II, 3, 19. De uxore, ita ut possedi, nihil *mutat* Chremes And. V, 4, 46. *Muta* vestem Eun. III, 5, 61. Placet tibi *factum*? M. Non, si *queam mutare* Adelp. IV, 7, 19. Qua via sententia eius possit *mutari* Hec. IV, 1, 54. Cum illo ut *mutet* fidem Phorm. III, 2, 27.

Mutua) Nihil iam *muttire* audeo And. III, 2, 25. *Mutato* Hec. V, 4, 26.

Mutus) Vinam aut hic *surdus*, *mut* haec *muta* facta sit And. III, 1, 5. *Mutum* dices Heaut. IV, 4, 26.

Mutuus) Drachmarum argenti mille dederat *mutuum* Heaut. III, 3, 40. Tradunt operas *mutuas* Phorm. II, 1, 37.

Myconius) Callidemidem hospitem *Myconium* conveni Hec. III, 4, 19. *Myconium* hospitem expecto. Tu es *Myconius*? Hec. V, 3, 3 et 5.

N

Naevius) Cum hunc accusant, *Nae-vium*, Plantum, Ennium accusant And. prol. 18.

Namque) *Namque* adolescens patris pacem in leges conficiet suas Heaut. V, 2, 44. *Namque* id metui Adelp. II, 1, 39.

Nanciscor) Quod ego sim *nactus* mali And. V, 6, 3. Piscis ex sententia *nactus* sum Adelp. III, 3, 67. Spolies, *mutiles*, *laceres*, quemquem *nactus* sis Hec. I, 1, 8. Par ingenium *nactus* est Hec. I, 2, 95. Scit se nobilitatem ex ea re *nactam* et gloriam esse Hec. V, 2, 31. Quendam *nactus* est puellulam Phorm. I, 2, 31. Ingenium liberalem *nactus* es Phorm. I, 3, 16. Ex nuptiis tuis si nihil *nanciscor* mali Phorm. III, 3, 10.

Narratio) *Narrationis* incipit mi initium And. IV, 2, 26.

Narro) Nou qui argumentum *narraret* And. prol. 6. *Narras* probe And. V, 6, 6. Regem elegantem *narras* Eun. III, 1, 18. Bene cdepol *narras* Eun. V, 3, 7. Tu isti *narra* omne ordine, ut *factum* siet Eun. V, 4, 48. Longum'st, si tibi *narrem* Heaut. II, 3, 95. Mira *narras* Heaut. V, 1, 23. Facio te apud illum deum: virtutes *narro* Adelp. IV, 1, 20. Quid mi istare *narras*? Hec. V, 2, 18. Filium *narras* mihi? Phorm. II, 3, 54. Quid ergo *narras*? Nihil est, quin male *narranda* possit depravare Phorm. IV, 4, 4 et 16.

Nascor) Scitus puer est *notus* Pamphilo And. III, 2, 6. Abdomini hunc *natum* dicas Eun. III, 2, 7. Annos *nata*'st sedecim, non maior Eun. III,

3, 20. Annos sexaginta *natus* es, aut plus eo, ut coiliicio Heaut. I, 1, 10. Si ex capite sis meo *natus* Hec. 4, 13. Ex me hic *natus* non est, sed ex fratre Adelp. I, 1, 15. Vixorem duxit: *nati* filii duo Adelp. I, 1, 21. *Notum* ex tanta familia Adelp. III, 1, 10. Sum *natus* maximus Adelp. V, 4, 27. Nunc demum istae *nata* oratio est Adelp. V, 3, 19. Ego sum animo leni *natus* Adelp. II, 2, 28. Ex te recte eum *natum* putent Hec. III, 3, 39.

Nasus) Rufumne illam virginem, caesim, spurso ore, aduncum *naso*? Heaut. V, 5, 18.

Nato) E re *nae* melius fieri haud potuit Adelp. III, 1, 8.

Natalis) Vbi erit puero *natalis* dies Phorm. I, 1, 14.

Natura) Vt fert *natura* And. IV, 4, 56. Tamen etsi bona *natura* est Eun. II, 3, 25. Amicum ingenio fretum, haud *natura* sua Heaut. prol. 24. Ita competatam esse hominum *naturam* omnium? Heaut. III, 1, 94. *Natura* tu illi pater es, consiliis ego Ad. I, 2, 46. Tuus hercle vero et animo et *natura* pater Adelp. V, 7, 4.

Navigo) Ego in portu *navigo* And. III, 1, 22. *Novigare* incommodum est Hec. III, 4, 3.

Navis) *Naveni* is fregit And. I, 3, 17. *Navi* fracta ad Andrum ciectus est And. V, 4, 20. E *navi* egredientem Heaut. I, 2, 8. *Novem* conductam Ad. II, 2, 17. *Navem* ascendit Adelp. IV, 5, 69. Dies triginta, aut plus eo in *navi* sui Hec. III, 4, 7.

Naviter) Si incipies, neque per teudes *naviter* Eun. I, 4, 6.

Nauta) Venisse eas salvas audivi ex *nauta*, qui illas vexerat Phorm. IV, 1, 10.

Ne pro Nae) *Ne* iste haud mecum sentit And. II, 1, 24. *Ne* tu istanc faxo calcibus neque insulabis frustra

Eun. II, 2, 54. *Ne* ego fortunatus homo sum Heaut. IV, 6, 21.

Ne) Vereor ne quid Andria adportet mali And. I, 1, 46. Metuo fratrem, ne intus sit: porro autem patrem, ne rure redierit iam Eun. III, 5, 64. Cove ne falsam gratiam studeas inire Heaut. II, 3, 61.

Nebulo) *Nebulonem* hunc certum est ludere Eun. II, 2, 38. Tu me hic etiam, *nebulo*, ludificabere? Eun. IV, 4, 49. Hic *nebulo* magnus est Eun. IV, 7, 15.

Necessario) Coacti *necessario* ne speriant And. IV, 1, 8.

Necesse) Quasi *necesse* sit And. II, 2, 35. *Necesse* est multum accipere Thaidem Eun. V, 8, 45. *Necesse* est consilia consequi consimilia Heaut. I, 2, 35. Non *necesse* habeo omnia pro meo inire agere Adelp. I, 26. Magnum vesicquid *necesse* est evenisse Hec. III, 1, 24.

Necessum) *Necessum* fuit hoc facere Eun. V, 5, 28. In eum res rediit iam locum, ut sit *peccatum* Heaut. II, 3, 119.

Necessitas) Illam a me distrahit *necessitas* Hec. III, 1, 45.

Nedum) Satrapa si siet amator, nonquam onferre eius sumtus queat: *nedum* tu possis Heaut. III, 1, 45.

Negligens) *Negligentem* feceris And. II, 3, 23.

Negligenter) Tantam rem tam *negligenter* agere? And. I, 5, 18. Capillus circum caput reiectus *negligenter* Heaut. II, 3, 50.

Negligentia) Aemulari *negligentiam* And. prol. 21. Cogastorum *negligentia* And. I, 1, 44. Proteritus *negligentia* est Adelp. prol. 14. Non manebat aetas virginis *naam negligentiam* Ph. IV, 1, 5. Neque *negligentia* tua id fecit Phorm. V, 8, 27.

Negligo) Pannis obnatis, *neglecto*, immundo inlucie Heaut. II, 3, 54. Pe-

canimu in loco negligere, maximum interdum at locum Adelph. II, 2, 8. Quem ipse *neglexit* pater, ego alam? Hec. IV, 4, 48. Amo te: et non *neglexisse* habeo gratiam Phorm. I, 2, 4. Quin egens relictus est misera, ignoratur parens: *negligitur* ipsa. Narrabat se hunc *negligere* cognatum suum Phorm. II, 3, 11 et 19.

Neglectus) Haec res neutiquam *neglecta* est mihi Heaut. II, 3, 116.

Nego) Ego illud sedulo *negare* factum And. I, 1, 120. *Negat* quis? *nego* ait? aio Eun. II, 2, 21. Id esse factum hic non *negat* Heaut. prol. 18.

Negotium) Id sibi *negoti* credidit solum dari And. prol. 2. Id da mihi *negoti* And. III, 2, 41. Quid istic tibi *negoti* at? And. V, 2, 8. *Negoti* si quando odium cepert Eun. III, 1, 14. Paulum hoc *negoti* mihi obstat Heaut. III, 1, 89. In bello, in otio, in *negotio* Adelph. prol. 20. Quid hoc est *negoti*? Adel. IV, 5, 73.

Nemo) Hanc, nisi mors, mihi adiimet *nemo* And. IV, 2, 14. *Nemo* hercle quisquam Eun. V, 8, 1. *Nemo* est miserior me Heaut. II, 3, 22. Fratrem homini *nemini* esse primarum artium magis principem Adelph. II, 3, 6. Ego callidiorem hominem vidi *neminem* Phorm. IV, 2, 1.

Nempe) *Nempe* ergo aperte vis quae restant me loqui And. I, 2, 21. *Nempe* omnia haec nunc verba hinc redeunt denique Eun. I, 2, 78. *Nempe* illi anui prodita abs te filia est planissime Heaut. IV, 1, 26.

Neo) Anus subtemen *nebat* Heaut. II, 3, 52.

Nepos) Natus est nobis *nepos* Hec. IV, 4, 17.

Neptunus) O caelum, O terra, O maria *Neptuni* Adelph. V, 3, 4.

Neglicio) *Neglico* satis discernere Adelph. IV, 2, 5. *Neglico* quin lacrimum miser Hec. III, 3, 25.

Nequicquam) Hodie sero ac *nequicquam* vales Heaut. II, 3, 104.

Nequior) Nilne in mentem est? C. Nusquam quicquam S. Tanto *nequior* Adelph. IV, 1, 12.

Nequitia) Hui, quantum ei fenestram ad *nequitiam* patefeceris? Heaut. III, 1, 72. Etiam cum ad *nequitiam* adducere Adel. III, 3, 4.

Nervus) Sive adeo digna res est, ubi tu *nervos* intendas tuos Eun. II, 3, 21. Vereor, ne istae fortitudo in *nervum* erumpat denique Phorm. II, 2, 11. In *nervum* potius ibit Phorm. IV, 4, 15.

Nescio) Lactus est *nescio* quid And. II, 2, 3. *Nescis* quid mi obtigerit And. V, 6, 2. Quid agam *nescio* Eun. IV, 4, 43. Tu fortasse quae hic facta sient, *nescis* Eun. V, 8, 32. Vbi sim *nescio* Heaut. II, 3, 67. An *nescis* quam doleam Heaut. V, 1, 61. Vitium est oblatum virgini olim ab *nescio* quo improbo Hec. III, 3, 23.

Neu. Neve) Ne abs te hanc *segreges*, *neu* deseras And. I, 5, 56. Ne mea praesentia obstet, *neu* causa ulla restet reliqua Hec. IV, 2, 11. Ne sursum deorsum cursites; *neve* usque ad lucem vigiles Eun. II, 2, 47. Ne tu curares meum, *neve* ego tuum Adelph. V, 3, 12.

Neuter) Cum ihi me adesse *neuter* tum praesenserat And. V, 1, 20. *Neutra* in re vobis difficultas a me erit Hec. IV, 4, 45.

Neutiquam) *Neutiquam* officium liberi esse hominis putu And. II, 1, 30. Haec res *neutiquam* neglecta est mihi Heaut. II, 3, 116.

Nex) Verberibus caesum te in pistrinum dedam usque ad *necem* And. I, 2, 28. Visque ad *necem* opperiri loris Adelph. I, 1, 28. Homines de verberasse usque ad *necem* Phorm. II, 2, 13.

Ni) Quid *ni*? And. II, 1, 15. Mirum *ni* haec dicit Eun. II, 3, 53.

Nihil) Id aliquid *nihil* est And. II, 1, 14. *Nihil* est precii loci relictum And. III, 4, 22. Mea *nihil* refert Eun. II, 3, 28.

Nihilum) *Nihilo* secius And. III, 2, 27. *Nihili* penderem Eun. I, 2, 14. *Nihilo* magis Heaut. II, 3, 136. Cui minas *nihilo* est Phorm. III, 3, 2.

Nimirum) *Nimirum* hiece homines frigent Eun. II, 2, 37. *Nimirum* dabit haec Thais mihi magnum malum Eun. III, 3, 2. *Nimirum* consilium illud rectum est Eun. IV, 7, 14.

Nimis) Ne quid *nimis* And. V, 1, 34. *Nimis* me indulgeo Eun. II, 1, 16. Nil *nimis* Heaut. III, 2, 8. *Nimis* misere cupio Adelph. IV, 1, 6.

Nimium) *Nimium* parce And. II, 6, 19. *Nimium* vellem Eun. III, 5, 49. *Nimium* illi indulges Heaut. IV, 8, 20. *Nimium* istoc abisti Adelph. II, 1, 15. *Nimium* me ingratum putas. Hec. V, 4, 13. *Nimium* dici nos bonos studemus et benignos Phorm. V, 2, 2.

Nimius) Ant largitate *nimia* ant parsimonia Heaut. III, 1, 32. Vestitu *nimio* indulges Adel. I, 1, 38. *Nimium* quantum Phorm. IV, 3, 38.

Nisi) *Nisi* si id est, quod aspicio And. I, 5, 14. Nesciebam id dicere illam, *nisi* quia correxit miles Eun. IV, 5, 10. Nil vident, *nisi* quod lubet Heaut. IV, 1, 30. Tu, quantus quantus, nil *nisi* sapientis es Adel. III, 3, 40. Quid restat, *nisi* porro ut fiam miser? Hec. III, 1, 20. *Nisi* quid me affecerit Phorm. I, 4, 43.

Nitor) Qui color, qui *nitor* vestitus? Eun. II, 2, 11.

Nobilis) Fratrem ei esse adprime *nobilem* Eun. V, 4, 30. Dilem et *nobilem* Heaut. III, 3, 48. Quam estis

maxime potentes, dites, fortunati, *nobiles* Adelph. III, 4, 57.

Nobilitas) Scit se *nobilitatem* ex ea re nactam et gloriam esse Hec. V, 2, 31.

Nobilis) Adolescentulum *nobilitas* flagitiis Eun. V, 6, 20.

Noctu) Mox *noctu* te adiget horum insomniis Eun. II, 1, 13. Quam vellem etiam *noctu* amicis operam mos esset dari Adelph. IV, 1, 16.

Nodus) *Nodum* in scilpo quaeris And. V, 4, 38.

Nolo) Suerere *noti* And. II, 3, 11. *Nolunt*, ubi velis: ubi *nolis*, cupient ultro Eun. IV, 7, 43. Si quid laboris, *nollem* Heaut. I, 1, 30.

Nomen) Andriae illi id erat *nomen* And. I, 59. In his poëta hic *nomen* proficitur suum Eun. prol. 3.

Nomino) Vbi *nomina*bit Phaedriam, tu Pamphilam continuo Eun. III, 1, 50. Quid sit, ubi me *nominas*? Heaut. II, 3, 62. Qui *nomina*t me? Phorm. V, 8, 1.

Non nil) *Non nil* veritas sum abs te And. III, 4, 3. *Non nil* timeo misera Eun. IV, 1, 1. *Non nil* molesta haec sunt nobis Adelph. I, 2, 62. Credo te *non nil* mirari Hec. V, 1, 6.

Non nullus) *Non nullam* in hac re nobis facit iniuriam Adelph. II, 1, 68.

Nonnumquam) Tristis interim, *nonnumquam* conlacrumbabat And. I, 1, 82. Cibum *nonnumquam* capiet cum eu Eun. II, 3, 77.

Nosco) Desinant maledicere, maledicta ne *noscant* sua And. prol. 24. Quomodo adolescentulus meretricum ingenia et mores posset *noscere* Eun. V, 4, 10. Aequo animo aequa *noscere* oportet Adelph. III, 4, 58. Alias cognostis eius: quaeso hanc *noscite* Hec. prol. 8. An quisquam *indixit* est, qui possit *noscere* tua iusta? Phorm. II, 1, 49.

Notitia) Haec inter nos nuper *notitia* admodum'st Heaut. I, 1, 1.

Notus) Neque *notum*, neque cognatum Eun. I, 2, 68. Omnes *noti* sue atque amici deserunt Eun. II, 2, 7. Minus potens quam tu, minus *notus* Eun. IV, 7, 22. *Notus* mihi quidam obviam venit Eun. V, 2, 4. Neque illi benevolens, neque *notus*, neque cognatus Phorm. I, 2, 48.

Novi) Qui utramvis recte *novit*, ambas *noverit* Aud. prol. 10. Illam me credo hand *nosse* And. V, 4, 49. *Novi* ingenium mulierum Eun. IV, 7, 42. Si quid conlubitum'st, *novi* te Eun. V, 8, 26. Vesperascit, et non *noverunt* visum Heaut. II, 3, 7. Ego te autem *novi*, quam esse solens impotens Heaut. II, 3, 130. *Novi* ego amantis Heaut. III, 3, 9. *Novi* tuum animum Adel. II, 2, 15. Quasi nunc non *novimus* nos inter nos Adelph. II, 4, 7. At non *novi* hominis faciem. P. At faciam ut *noveris* Hec. III, 4, 25. Nunquam autem hunc diem meis oculis eam, quod *nossem*, videram Hec. V, 4, 23. Egomet me *novi* et peccatum meum Phorm. I, 4, 40. Quo magis *novi*, tanto saepius Phorm. II, 2, 14.

Novicius) Paucae, quae circum illem essent, manent *noviciae*, puellae Eun. III, 5, 34.

Novus) Nova nunc religio te istaec incessit cedo? And. IV, 3, 15. Quae veteres facitauerunt, si faciunt *novi* Eun. prol. 43. Hoc *novum* est aucupium Eun. II, 2, 26. Nova figura oris Eun. II, 3, 16. *Novas* qui scribunt, nil pareunt seui Heaut. prol. 43. Eam nos actari sumus *novam* Adelph. prol. 12. Ego *novus* maritus anno demum quinto et sexagesimo sum? Adelph. V, 8, 15. *Novum* intervenit vitium et calamitas Hec. prol. 2. Nova res orta'st Hec. III,

1, 18. Nil fecit *novi* Phorm. III, 1, 11. Multa advenicati, ut sit, *nova* hic compluria Phorm. IV, 3, 6. Num *novum* aut mirum'st? Phorm. V, 6, 8. Nunc gestas mihi voltusque est capiendus *novos* Phorm. V, 6, 50.

Nox) *Noctes*que et dies And. IV, 1, 53. Offendi ibi militem eius *noctem* orantem Heaut. II, 3, 125. Atque haec una *nox* Heaut. III, 1, 52. Persuasit *nox*, amor, vinum, adolescentia Adelph. III, 4, 24. Prius *nox* oppressisset illic Adelph. IV, 1, 9. De *nocte* Adelph. V, 3, 55. *Nocte* illa prima virginem non attigit Hec. I, 2, 61. Memini ad me *nocte* prima confugere. Hec. V, 3, 24.

Noxia) Vnam hanc *noxiam* amitte Eun. V, 2, 13. Dominam esse extra *noxiam* Heaut. II, 3, 57. Pueri inter se quas pro levibus *noxis* iras gerunt? Hec. III, 1, 30. Ad defendendam *noxiam* Phorm. I, 4, 48. Cum in *noxia* hic est; ille ad defendendum adest Phorm. II, 1, 36.

Nubo) Daturne illa Pamphilo hodie *nuptum*? Aud. II, 1, 1. Filium meam *nubere* tuo gusto Aud. III, 3, 3. Autiphila mea *nubet* mihi Heaut. IV, 3, 13. Pro virgine dari *nuptum* non potest Adelph. III, 2, 48. Et nova *nupta* eadem haec disceet Adelph. IV, 7, 33. Cum illo *nupta* Hec. IV, 1, 19. *Nupta* meretrici hostis est Hec. V, 2, 23. *Nuptum* virginem locavi huic adolescenti Phorm. V, 1, 25.

Nudus) Capillus passus, *nudus* pes Phorm. I, 2, 56.

Nugae) Magno iam conatu *nugas* dixerit Heaut. IV, 1, 8.

Nullus) *Nullus* sum And. III, 4, 20. Memini, tametsi *nullus* *ponas* Eun. II, 1, 10.

Num) *Num* videntur convenire haec nuptiis? And. II, 2, 29. *Num* solus ille dona dat? Eun. I, 2, 83.

Numero) *Numerabatur* forte argentum Adelph. III, 3, 52.

Numerus) Nisi si me in illo credidisti esse hominum *numero* Adelph. IV, 3, 3. Conveniet *numerus*, quantum debui Phorm. I, 2, 3.

Nummus) Illa illi tamen post datum iri mille *nummum* penes sit Heaut. III, 3, 45. Reliquum paucillulum *nummorum* Phorm. I, 1, 4.

Numnam) Item, *numnam* periculum? And. III, 4, 12. *Numnam* hic relictus custos? Eun. II, 2, 55. *Numnam* haec audivit? Heaut. III, 2, 6. *Numnam* illa quæso parturit? Adelph. III, 4, 42.

Nunquam) *Nunquam* istuc ego quivi intelligero And. III, 4, 10. Inultum id *nunquam* a me auferet And. III, 5, 4.

Numquid) *Numquid* meministi? And. V, 4, 20. *Numquid* vis aliud? Eun. I, 2, 111. *Numquid* vis, quia abeam? Adelph. II, 2, 39. *Numquid* disti iam pati? Hec. V, 4, 25.

Numquidnam) *Numquidnam* amplius tibi cum illa fuit? And. II, 1, 25. *Numquidnam* hic quod nolis vides? Eun. II, 2, 41.

Nunc) Etiam *nunc* mihi scripta illa sunt in animo dicta And. I, 5, 47. I *nunc* iam intro And. II, 5, 13. Alium esse causas *nunc* me, sique olim cum dabam? And. III, 3, 13. Beneficium verbis initum dudum *nunc* te comprobet And. V, 1, 5. *Nunc* denique intelligo Heaut. II, 3, 12. *Nunc* demum venis? Adelph. II, 2, 25. Iam dudum dixi, itidemquo *nunc* dico Hec. IV, 4, 100.

Nuncubi) *Nuncubi* meam benignitatem sensisti intercludier? Eun. I, 2, 83.

Nuntio) Vt diligenter *nunties* patri Eun. II, 3, 48. Voluptatem magnam *nuntias* Heaut. I, 2, 10. Istos invidos di perdat, qui haec libenter *nuntiant* Hec. III, 6, 19.

Nuntius) *Nuntium* adporto tibi Heaut. III, 1, 18. Egone pro hoc te *nuntio* quid donem? Neque in *nuntio* neque in me ipso tibi boni quid sit scio Hec. V, 4, 9 et 11. Nescio quod magnam hoc *nuntio* exspecto malam Phorm. I, 4, 16.

Nuper) *Nunc nuper* Eun. prol. 9. Haec inter nos *nuper* notitia admodum est Heaut. I, 1, 1.

Nuptiae) Quas credis esse has, non sunt verae *nuptiae* And. I, 1, 20. Prius, quam tuam, ut sese habeat, animum ad *nuptias* perspexerit And. II, 3, 4. Hae *nuptiae* non adparabantur mihi And. IV, 1, 32. In *nuptias* comicei cilem filiam And. III, 4, 23. Spem istoc pacto rursus *nuptiarum* munem eripis Heaut. IV, 3, 35. Condere adeo cocepit, quasi qui cupiunt *nuptias* Heaut. V, 1, 12. Hilaram ac iuventem fac te in gnati *nuptiis* Adel. IV, 7, 38. Omuino abhorrere huius animum vides a *nuptiis* Hec. IV, 4, 92. Bonus, me absente, hic confectis *nuptiis* Phorm. II, 1, 28. Qui me et se hisce impedit *nuptias* Phorm. II, 4, 2.

Nurus) Vno animo omnes socrus oderunt *nurus* Hec. II, 1, 4.

Nusquam) Circumspicio, *nusquam* es And. II, 2, 20. Homo ipse *nusquam* est Eun. III, 4, 5. *Nusquam* ubi? Adelph. II, 3, 38. Fratrem *nusquam* invenio gentium Adel. IV, 2, 1.

Nutrix) *Nutricem* accessitum iit Eun. V, 2, 53. Obsecro, mea *nutrix*, quid nunc get? Adelph. III, 1, 1. Aliquam puero *nutricem* para Hec. IV, 4, 104. *Nutricem* puero adducit Hec. V, 2, 4.

O

O lepidam patrem And. V, 4, 45.
O faciem pulcram Eun. II, 3, 5. *O*
 Iuppiter Heaut. IV, 1, 17. *O* caelum,
O terra, *O* maria Neptun. Adelp. V,
 3, 4. *O* mi guate Hec. III, 2, 17. *O*
 vir fortis atque amicus Phor. II, 2, 10.

Obdip) Pessulum ostiū *obdo* Eun.
 III, 5, 55. Anus furibus *obdūt* pes-
 sulum Heaut. II, 3, 37.

Obeco) Is *obūt* mortem And. I, 3, 18.
 Ea *obūt* mortem Heaut. II, 3, 30. Ea
obūt mortem, et medio abiit Phorm.
 V, 8, 30.

Obiicio) Hanc laetitiam nec opi-
 nantur primus *obiicerem* ei domi Heaut.
 I, 2, 12. Hocine ex improvise malū
 mihi *obiici* tantum Adelp. IV, 4, 2.
 Quibus est alicunde aliquis *obiectus*
 labor Hec. III, 1, 6. Tum hoc esse
 mihi *obiectus* malum? Phorm. III,
 2, 20.

Obitus) Vt voluptati *obitus*, adfatus
 ius, quocumque advenaris, semper
 ait Hec. V, 4, 19.

Obiurgo) Nec satis ad *obiurgandum*
 causae And. I, 1, 111. Quo ore illam
obiurgabis? Phorm. V, 8, 53.

Oblecto) Me speres; me tu *oblectes*
 Eun. I, 1, 115. In eo me *oblecto* Ad.
 I, 1, 24. Tu cum illa te intus *oblecta*
 Ad. II, 4, 20. Vbi te *oblectasti* tam-
 diu? Ph. Minime equidem me *oblec-
 tavi* Hec. I, 2, 9 et 10. Habebis,
 quae tuam senectutem *oblectet*. D. Te
oblectet Phorm. II, 3, 87 et 88.

Obliviscor) Nescio qui tibi sum
oblitus hodie, ut vulgi, dicere And.
 V, 1, 22. Prosum *oblitus* sum mei
 Eun. II, 3, 15.

Obnoxio) Quem ego credo manibus,
 pedibus, *obnoxio* omnia facturum And.
 I, 1, 134.

Obnoxius) Vxori *obnoxius* sum Hec.
 III, 1, 22.

Obnuntio) Primus rescisco omnia:
 primus porro *obnuntia* Adel. IV, 2, 8.

Obolus) Olera et pisciculos minulos
 ferre in coenam *obolo* seni And. II,
 2, 32.

Oborior) Tanta haec laetitia *oborita*
 est Heaut. IV, 3, 2.

Obiurato) Vt istam rem video,
 istius *obsaturare* Heaut. IV, 8, 28.

Obscurus) *Obscurum* diligentiam
 And. prol. 22.

Obscuro) Ah, ne me *obscura* And.
 III, 3, 13. *Obscuro*, quem vident?
 And. IV, 5, 5. Mi vir, te *obspero*,
 ne facias Heaut. V, 5, 4. Tace *obspero*
 mea gnata Hec. III, 1, 38. *Obscrat*,
 ut sibi eius faciat copiam Phorm. I,
 2, 61.

Obscundo) *Obscundato* in loco
 Heaut. IV, 6, 23. *Obscundare* in
 loco Adelp. V, 9, 37.

Obsequium) *Obsequium* amicos,
 veritas odium parit And. I, 1, 41.

Obsequor) Eorum *obsequi* studiis
 And. I, 1, 37. Studeo *obsequi* tibi
 And. V, 1, 3. Senes est nequam seui-
 bus *obsequi* Heaut. III, 1, 10. Potare
 atque suavia *obsequi* Adelp. I, 1, 8.
 Parenti potius, quam amari *obsequi*
 oportet Hec. III, 4, 34. Homi vu-
 luptati *obsequens* fuit, dum vivit Hec.
 III, 5, 9. Cuius iis omnis facere,
obsequi quae vellent Phorm. I, 2, 29.

Observo) *Observa* ostium intus Eun.
 IV, 6, 25.

Observo) *Observabam* mane illorum
 servolos And. I, 1, 57. *Observes* li-
 lium, quid agat? And. I, 1, 42. Eres
 me relictis rebus iussit Pamphiloni
 hodie *observare* And. II, 5, 2. Poeta
 sensit scripturam suam ab iniuria
observari Adelp. prol. 2.

Obideo) Curtum *obsidere* est usque,
 donec redierit Adelp. IV, 6, 6.

Obitus) Pannia suisque *obitus*
 Eun. II, 1, 5. Pannia *obita*, neglecta,
 immonda iulvic Heaut. II, 3, 53.

Obsonium) Paululum *obsoni* And. II, 2, 23. Convocat me domum cum *obsonio* Adelph. II, 4, 22.

Obsono) Vix drachmis est *obsonatum* decem And. II, 6, 20. *Obsonat*, point, olet unguenta; da meo Adel. I, 2, 37. *Obsonare* cum fide Adelph. V, 9, 7.

Obstetrix) *Obstetricem* arcesso And. I, 5, 64. Nec est, quem ad *obstetricem* mittam Adelph. III, 1, 5.

Obstinat) Ita *obstinat* dat operam And. I, 5, 8.

Obstipesco) *Obstipui* And. I, 5, 21. Animus prae timore *obstipuit* Adelph. IV, 4, 5. Eheu, quid nunc *obstipuisti*? Phorm. V, 8, 2.

Obsto) Egon huius memoriam patiar mense voluptati *obstare*? And. V, 4, 41. Neque tibi *obstat*, quod quidam fuit Eun. III, 2, 30. Paulum hoc negotii mihi *obstat* Heaut. III, 1, 89. Ne mea praesentia *obstat*, Ne cui mea longinquitas aetatis *obstat* Hec. IV, 2, 11 et 20.

Obstupescio) Ita enim tum timidum ibi *obstupescit* pudor Phor. II, 1, 54.

Obnuo) Cum nihil *obnuo* doli And. I, 1, 133. Melius, prius, prosit, *obnuo* Heaut. IV, 1, 30. Quod peccavi ego, id *obnuo* huic? Heaut. V, 2, 21.

Obtempero) Mihi iam minus minusque *obtemperat* Heaut. III, 3, 33. Si quid bene praecipias, nemo *obtemperet* Adelph. III, 3, 80. Nec gnatus neque hic mihi quicquam *obtemperant* Hec. III, 5, 62.

Obtestor) Per tuam fidem te *obtestor* And. I, 5, 50.

Obtineo) Antiquum *obtines* And. IV, 5, 22. Eandem illam rationem antiquam *obtine* Adelph. V, 3, 26.

Obtingit) Hoc confiteor iure mihi *obtingisse* And. III, 5, 2. Istue tibi ex audentia tua *obtingisse* laetor Heaut. IV, 3, 5. Ita me di ament, itaque *obtingant* ex te quae exopto mihi Hec.

IV, 2, 3. Praeter spem atque incredibile hoc mihi *obtingit* Phorm. II, 1, 9. Lactus sum, fratri *obtingisse* quod volt Phorm. V, 4, 1.

Obtrudo) Ea quoniam nemini *obtrudi* potest, itur ad me And. I, 5, 15. Nunquam ausus sum recusare eum, quam mihi *obtrudit* pater Hec. III, 1, 16.

Obtundo) Rogitando *obtundit* Eun. III, 5, 6. Desine deos uxor gratulando *obtundere* Heaut. V, 1, 6. Ne me *obtundas* de hac re saepius Adelph. I, 2, 33.

Obturbo) Itane vero *obturbat*? And. V, 4, 23.

Obviam) Opportune hic fit mihi *obviam* And. III, 4, 11. Notus mihi quidam *obviam* venit Eun. V, 2, 4. Ahi dum tu illis *obviam* Heaut. II, 3, 8. Illam totam familiam dari mihi *obviam* Adelph. III, 2, 13. Tu pueris curae *obviam* Hec. III, 2, 24.

Occasio) An ego *occasionem* mihi ostentam tantam, tam brevem, tam optatam, tam insperatam amitterem? Eun. III, 5, 56. Concurrent multa, *occasio*, locus, aetas, mater Heaut. II, 2, 4. Summa eludendi *occasio* est mihi nunc senes Phorm. V, 6, 45.

Occido) Si quiequam invenies me mentitum, *occidito* And. V, 2, 22. Si aliam admisero unquam, *occidito* Eun. V, 2, 14. Me pugna miserum usque *occidit* Adelph. IV, 2, 20. *Occidisti* me tuis fallaciis Phorm. IV, 3, 67.

Occido) *Occidi* desperantis formula per omnes fabulas.

Occipio) Accipit conditionem, dein quaestum *occipit* And. I, 1, 52. Ibi illa cum illo sermonem *occipit* Eun. IV, 2, 8. *Occipi* mecum cogitare Eun. IV, 2, 8. Qua hoc *occipit* est causa, eloquere Heaut. IV, 1, 36. Gaudere adeo *occipit* Heaut. V, 1, 12. Modo dolores *occipiunt* primum Adelph. III, 1, 2. Cum pater, uxorem ut du-

cat, orare *occepit* Hec. I, 2, 41. Vbi in gynaecium ire *occepit* Phorm. V, 6, 22.

Ocludo) Libido *occlusa* est contumeliis And. III, 3, 25. Consilium illud rectum est de *occludendis* aedibus Eun. IV, 7, 14.

Oculo) Qui hoc *occultum* iri facilius credas, dabo Hec. V, 4, 29.

Occulte) Neque id *occulte* fert Adel. III, 2, 30.

Occultus) Vt tu illos procul hinc ex *oculto* caderes Eun. IV, 7, 17. Apud quem expromere omnia mea *occulta* audent Heaut. III, 3, 14.

Occupo) Mors continuo ipsam *occupat* And. I, 5, 62. Homini adolescentulum, in alio *occupato* amore And. V, 1, 10. Populus studio stupidus in funambulo animum *occuparat* Hec. prol. 5. Alia *occupatus* sollicitudine Phorm. III, 2, 17.

Ocius, *Ocissime*) Accipe hunc a me *ocius* And. IV, 3, 9. Move vero *ocius* te Eun. V, 3, 7. Sequere hac me *ocius* Heaut. IV, 7, 4. Quam *ocissime* ut des Heaut. IV, 8, 27. Eamus ergo ad eum *ocius* Phorm. III, 3, 39.

Oculus) Lacrimula, quam *oculus* terendo vix vi expresserit Eun. I, 1, 23. Rex te ergo in *oculis* gestare Eun. III, 1, 11. Sibi putans adductum ante *oculos* aemulum Eun. IV, 1, 9. Vt ego nunguis facile illi in *oculos* involem venefico? Eun. IV, 3, 6. Hunc *oculis* suis nostrorum nunquam quisquam vidit Eun. IV, 4, 10. *Oculi* illi illico effodientur Eun. IV, 6, 2. Somnum hercle egu hac nocte *oculis* non vidi meis Heaut. III, 1, 82. Cave nunc iam *oculos* a meis *oculis* quoquam demoveas tuos Adelph. II, 1, 16. Adolescenti ipsi eriperem *oculos* Adelph. III, 2, 20. Hisce *oculis* egomet vidi Adelph. III, 2, 31. Di me omnes oderint, ni magis te, quam *oculos* nunc ego amo meos Adelph. IV, 5, 67. Qui te amat plus quam hosce *oculos* Adel.

V, 7, 5. Nunquam ante hunc diem meis *oculis* eam, quod nossem, videram Hec. V, 4, 23. Restabat, aliud nihil, nisi *oculos* pascera Phorm. I, 2, 35. Alius ab *oculis* meis illam abduci? Phorm. III, 3, 15. Nisi mo animus fallit, aut parum prospiciunt *oculi* Phorm. V, 1, 8. Vel *oculum* exculpe Phorm. V, 7, 96. Vin facere, quod tuo viro *oculi* doleant? Phorm. V, 8, 64.

Odis) Amare, *odisse*, suspicari Eun. prol. 40. Illud rus malo *odi* Phorm. IV, 1, 7. Di me omnes oderint Adel. IV, 5, 67. Miris modis *odisse* coepit Sostratum Hec. I, 2, 104. Vno animo omnes socrus oderunt nurus Hec. II, 1, 4.

Odiosus) Aeschinus *odiosus* cessat Adelph. IV, 2, 49. *Odiosa* haec est aetas adolescentulis Hec. IV, 2, 13. Enimvero si porro esse *odiosus* pergitis Phorm. V, 7, 44.

Odiū) Veritas *odium* parit And. I, 1, 41. Negotii aliquando *odium* ceperat Eun. III, 1, 14. Neque agri neque nobis *odium* me nunquam percipit Eun. V, 5, 2. Audivi cepisse *odium* tui Philumenam Hec. II, 1, 22. Qui amat, cui *odiu* iras est Hec. III, 2, 8. Nunquam hodie odio tuo me vinctes Phorm. V, 6, 9.

Oedipus) Davos sum, non *Oedipus* And. I, 2, 23.

Offendo) Paulum si cessassem, domi non *offendissem* Eun. IV, 4, 6. Si te in platea *offendero* hac nunquam Eun. V, 8, 34. Textentem telam studiose ipsam *offendimus* Heaut. III, 3, 44.

Offero) Opportune te mihi *offers* And. IV, 2, 3. Cai miseræ indigno per vim vitium *obtulerat* Adelph. III, 2, 10. Oppido opportune te *obtulisti* mihi obviam Adelph. III, 2, 24. Di tibi omnia omnes semper optata *offerant* Adelph. V, 9, 21. Incommode illis fors *obtulerat* adventum meum.

Vitium est *oblatum* virgini olim ab nescio quo improbo Hec. III, 3, 10 et 23. Iuscitum *offerre* iniuriam tibi inmerenti Hec. V, 1, 14. Quantum *obtuli* adventu meo laetitiam? Hec. V, 3, 18.

Officium) Humani ingenii mansuetique animi *officia* And. I, 1, 87. Hoc cine' est *officium* patri? And. I, 5, 1. Nentiquam *officium* liberi esse hominis puto And. II, 1, 30. Neque pes nequa meus satis annis *officium* facit Eun. IV, 5, 3. Tute attente illorum *officia* fungere Heaut. I, 1, 14. Hominis frugi et temperantis functus *officium* Heaut. III, 3, 19. Malo coactus qui suum *officium* facit Adelp. I, 1, 44. Neque boni neque liberalis functus *officium* est viri Adelp. III, 4, 18. Functus adolescentuli est *officium* liberalis Phorm. II, 1, 52. Nos nostro *officio* nihil degressos Phorm. IV, 5, 10.

Offirmo) Censen posse me *offirmare*? Eun. II, 1, 11. Ne tam *offirmate* Heaut. V, 5, 8. Certum est *offirmare* viam me, quam decrevi persequi Hec. III, 5, 4.

Ogganio) Vsque ad anrem ogganiat Phorm. V, 8, 41.

Ohe) *Ohe*, iam desine deos uxos gratulando obtundere Heaut. V, 1, 6. *Ohe*, iam. Adelp. IV, 7, 5. *Ohe*, actum, aiunt, ne agas Phorm. II, 3, 71.

Oiei) *Oiei*. nimium est Phorm. IV, 3, 58.

Eoi Ei) Obsecro te vero. *Eoi ei* Eun. IV, 4, 47.

Oleo) Obsonat, potat, olet unguenta; de meo Adelp. I, 2, 37.

Olfacio) Non sex totis meusibus prius *olfacissem*? Adelp. III, 3, 43.

Olim) *Olim* apud saeculum prius Eun. II, 2, 15. Ita non ut *olim*, sed uti nunc Heaut. III, 2, 13. Ut *olim* te

ostendisti, nihil cessavisti eadem esse usque adhuc Hec. IV, 1, 29.

Oluo) *Oluo* et pisciculos minutos And. II, 2, 32.

Omen) Ea lege atque *omine* Aud. I, 2, 29.

Omissus) Vbi te vidi animo esse *omisso* Heaut. V, 2, 9. Ne ab re sint *omissiores* paulo Adelp. V, 3, 45.

Omitto) *Omitte* de te dicere Eun. V, 6, 19. Ut alia *omitam* Heaut. III, 1, 48. *Omitte* vero tristitiam tuam Adelp. II, 4, 3. Iam vero *omitte* tuam istane iracundiam Adelp. IV, 7, 36. Vitam duram *omitto* Adelp. V, 4, 6. Quin *omitte* me Phor. III, 2, 1.

Ommutesco) Censen' me verbum potuisse ullum proloqui? *ommutui* And. I, 5, 22. *Ommutui* And. II, 5, 10.

Omnino) Non impulit me, haec *omnino* ut crederem And. III, 2, 44. Quia non iusta iniusta prorsus *omnia omnino* obsequor Adelp. V, 9, 33. Quare me *omninolapideum*, non hominem putas Hec. II, 1, 17. *Omnino* abhorrere animam huic video a nuptiis Hec. IV, 4, 92.

Omnis) Novi *omneam* rem And. IV, 4, 50. Qui esse primos se *omnium* rerum volunt Eun. II, 2, 17. *Omnia* habeo, neque quicquam habeo Eun. II, 2, 12. Dixi pleraque *omnia* Heaut. IV, 7, 2. *Omnia* sibi post putavit esse prae meo commodo Adelp. II, 3, 9. Ita plerique *omnes* sumus ingenio Phorm. I, 7, 20.

Omphale) Hercules acrivit *Omphalae* Eun. V, 7, 3.

Oncro) Remittas iam me *onerare* iniuriis And. V, 1, 8. Ancillas *oneratas* veste atque auro Heaut. III, 1, 43. O fortuna, o fors fortuna, quantis commoditatibus ero Antiphoai hunc *onerastis* diem? Phor. V, 6, 2. Vmerum huic *onero* pallio Phorm. V, 6, 4.

Onus) Quidvis *oneris* impone And. V, 3, 26. Eis *onera* adiuta Hec. III,

2, 24. Paupertas mihi onus visa est et
miserum et grave Phorm. I, 2, 44.
Audacissime oneris quidvis impone,
et feret Phorm. III, 3, 28.

Operæ) In prologis scribendis *operam* abutitur And. prol. 5. Et nunc
id *operam* do And. I, 1, 130. Itaque
obstinatè *operam* dat? And. I, 5, 8.
Faciam sedulo, dabo *operam* Eun. II,
3, 72. Quod in opere faciando *operæ*
consumis tuæ Heaut. I, 1, 21. Fru-
stra *operam* opinor sumo Heaut. IV,
3, 15. *Operam* amico dat suo Heaut.
V, 1, 37. Illius *opera* nunc vivit Ad.
II, 3, 8. Non fratrem videt rei *ope-
ram* dare? Adelph. I, 2, 15. Non mea
opera, neque pol. culpa venit Hec. II,
1, 31. In ista *opera* luditur Phorm.
II, 2, 18. Tradant *operas* mutuas
Phorm. II, 1, 37.

Operio) *Operucte* ostium Heaut. V,
1, 33. Usque ad necem *operiere* Ioris
Adelph. II, 2, 28. Quo pacto hoc *ope-
riam*? Hec. IV, 4, 6.

Opinio) Prorsus a me *opinionem*
hanc tuam esse ego omotam volo And.
III, 2, 30. Concurrent multa, *opinio-
nem* hanc quæ mihi animo exaugeant
Heaut. II, 2, 3. Te esse præter no-
stram *opinionem* comperi Hec. V, 1,
36.

Opinor) Neque, ut *opinor*, sine tuo
magno malo And. I, 2, 8. Nos sic nec
opinantes duci falso gaudio And. I, 2,
9. Hoc sic esse *opinor* And. II, 3, 13.
Sine dubio *opinor* Eun. V, 8, 14. Vt
hanc lætitiā nec *opinanti* primus
obicerem ei domi Heaut. I, 2, 12.
Frustra *operam* *opinor* sumo Heaut.
IV, 3, 15.

Ops) Quantum tibi *opis* di dant
Heaut. III, 3, 31. Iuno Lucina fer-
e *opem* Adelph. III, 4, 41. Cuius nunc
miseræ *opes* *opes* quæ te ann omnia
sitæ Phorm. III, 1, 6. *Ops* vestra
Phorm. V, 6, 2.

Opitulator) Si filium relinquo, eius
vitæ timeo: sin *opitulator*, huius mi-
nas And. I, 3, 5.

Oportet) Nonna *oportuit* præscisse
me ante? nonne prius communicatum
oportuit? And. I, 5, 4. Quæ adsolent,
quæque *oportet* signa esse ad salutem
And. III, 2, 1. Hanc iam *oportet* in
eruciatum hinc abripi And. IV, 4, 47.
Quod nos capere *oportet*, hæc inter-
cipit Eun. I, 1, 35. Itane fieri *oportet*?
Heaut. III, 3, 1. Intercepit *opor-
tuit* Heaut. IV, 1, 22. Istoccein pactis
oportet? Adelph. IV, 7, 14. Est quod
me transire ad forum iam *oportet* Hec.
II, 2, 31. Regem me esse *oportuit*?
Phorm. I, 2, 20.

Opperior) Perempt *operire* hic
And. IV, 2, 31. Panhulum *opperieris*
si vis Eun. V, 2, 51. Tu hic nos, dum
eximus, iuteros *opperibere* Heaut. IV,
7, 5. *Opperior* hominem hic, ut solu-
tem et conloquar Adelph. III, 3, 92.
Hominem ad forum huius *opperiri* Ph.
IV, 2, 9.

Oppido) In angustum *oppido* tunc
me coguntur copiae Heaut. IV, 2, 2.
Dic me hic *oppido* esse invitum Heaut.
IV, 4, 12. *Oppido* opportune te obtu-
listi mihi obviam Adelph. III, 2, 24.
Enim lassum *oppido* tam esse astant
Hec. II, 2, 41. Eumque animo iniquo
oppido hoc ferre aiant Phorm. V, 1,
36.

Oppidum) Quem ego nunc credo
tota me *oppido* examinatum quæreret
And. II, 2, 5. Eam *oppido* efficiat And.
II, 3, 8. Perreptavi usque unius *op-
pidum* Adelph. IV, 6, 3.

Oppignero) Num illa *oppignaræ*
filiam meam me invito potuit Heaut.
IV, 5, 46.

Oppleo) Lacrimis *opplet* os totum
sibi Heaut. II, 3, 65.

Opportune) Ambo *opportune*: vos
volo And. II, 2, 8. *Opportune* hic sit
mihi obviam And. III, 4, 11. *Oppor-*

tune advenis Hecut. I, 2, 3. Ehem, *opportune*: te ipsum quaerito Adelp. I, 2, 1. *Opportune* te offensa Hec. V, 4, 10. *Opportune* adeo argentum nunc mecum attali Phorm. IV, 3, 74.

Opportunus) Magis *opportunus*, nec magis ex usu tuo, nemu est Eun. IV, 8, 47.

Oppositas) Ager *oppositus* est pignori ob decem minas Phorm. IV, 3, 56.

Oppressio) Per *oppressionem* ut hanc mihi eripere postulet Adel. II, 2, 30.

Opprimo) Interea oscitantis *opprimi* And. I, 2, 10. Ne de hac re pater imprudentem *opprimat* And. I, 3, 22. Interea somnus virginem *opprimat* Eun. III, 5, 53. In ipso articulo *oppressit* Adelp. II, 2, 21. Ita eam *oppressit* calamitas Hec. alt. prol. 22. Os *opprime* Phorm. V, 7, 93.

Optato) *Optato* advenis And. III, 3, 1.

Optatus) An ego occasionem tam *optatam* amitterem? Eun. III, 5, 57. *Optata* loquere Hecut. III, 3, 50. Di tibi omnia omnes semper *optata* offerant Adelp. V, 9, 21.

Opticeo) Virgo conscissa veste lacrimans *opticeat* Eun. V, 1, 4. Quid *opticeisti*? Hecut. V, 1, 65.

Opto) Sibi inhoneste *optavit* parere hic divitias And. IV, 5, 2. Quem ego mihi potissimum *optem* dari? And. V, 5, 6. Quodvis donum praemium a me *optato*, id *optatum* feret Eun. V, 8, 27. Illum ut vivat, *optant* Adelp. V, 4, 20. Hunc videre saepe *optabamus* diem Hec. IV, 4, 29. Tu quidem hactenus certo vita haec expectanda *optandaque* est Phorm. I, 3, 12.

Optume) Davum *optume* video And. II, 1, 35. Quae vera audivi, taceo, et continuo *optume* Eun. I, 2, 23. Adest *optume* ipse frater Eun. V, 2, 66. Syrum *optume* eccum Hecut. IV, 5, 9. Eccum Phidippum *optume* video Hec.

II, 2, 4. Qui mihi consultam *optume* velijt esse Phorm. I, 3, 1.

Optumus) *Optumae* adolescenti And. III, 2, 8. Causa *optuma* est And. V, 4, 46. Ita ut usquam fuit fide quisquam *optuma* Adelp. II, 1, 7.

Opus. Necessae) Nihil istae *opus* est arte And. I, 1, 5. Mirum vi illoc homine quoque pacto *opus* est Eun. V, 8, 53. Tibi ut *opus* facto est, facit Hecut. I, 1, 28. Sponsae aurum, vestem, ancillas *opus* esse Hecut. V, 1, 20. Plus scis, quod facto *opus* est Adelp. V, 9, 39.

Opus. Labor) *Opus* facium Eun. II, 1, 14. Thais maximum te orabat *opere* Eun. III, 3, 27. Quod in *opere* faciundo operne consumis tuae. At cuius me quantum hic *operis* fuit, poenitet. Qui *opere* rustico faciundo facile sumtum exercirent suum Hecut. I, 1, 20, 21 et 30. Nunc cum maxime *operis* aliquid facere credo Adel. IV, 1, 2.

Oratio) Dissimili *oratione* sunt facine ac stilo And. prol. 10. Honestae *oratio* est And. I, 1, 114. Ibi tum eorum impudentissimae *oratio* est And. IV, 1, 10. Subserving *orationi* And. IV, 3, 21. Redit ad integrum eadem *oratio* Hecut. V, 3, 8. In hac est pura *oratio* Hecut. prol. 46. Haud opiuor commodo finem statuisset *orationi* mihi Hec. I, 2, 21. Tenui esse *oratione* et scriptura levi Phorm. prol. 5.

Orator) *Oratorem* esse voluit me, non prologum Hecut. prol. 11. *Orator* ad vos venio, ornatu prologi Hec. alt. prol. 1.

Orbus) Hanc electam recepisse, *orbam*, parvum And. I, 3, 19. Haec virgo *orba* est patre Adelp. IV, 5, 16. Lex est, ut *orbae*, qui sunt genere proximi, iis nabant Phorm. I, 2, 75.

Orcus) Qui ab orco mortuum me reducem in lucem feceris. Ego hunc ab orco mortuum? Hec. V, 4, 12 et 35.

Ordo) Quendam mei loci hinc atque ordinis Eun. II, 2, 3. Tu ista narra omnia ordine, ut factum siet Eun. V, 4, 48. Ut recta via rem narret ordine omnem Heaut. IV, 3, 28. Quo pacto aut unde mihi sit, dicendum ordine est Phorm. IV, 1, 14.

Orior) Hoc quis non credat abs te esse ortum? And. III, 2, 6. Viden ma ex eodem ortum loco Eun. II, 2, 10. Tibi a me nulla est orta iniuria Adel. II, 1, 35. Haud cito mali quid ortum ex hoc sit publice Adel. III, 3, 99. Ex illan familia tam inliberalo facinus esse ortum? Adelph. III, 4, 3. Quod peccatum a nobis ortum est, corrigo Adelph. IV, 3, 2. Inmerito aegritudo haec oritur mihi abs te Hec. II, 1, 26. Nova res orta est Hec. III, 1, 18. Vnde ortum est initium irae Hec. III, 2, 16.

Ornamentum) Minas iam decem habet pro alimentis datas: hasce ornamentis consequentur alterae Heaut. III, 7, 9.

Ornatus) Nihil ornati, nihil tumulti And. II, 2, 28. Quid istuc ornati est? Eun. II, 2, 6. Orator ad vos venio, ornatu prologi Hec. alt. prol. 1.

Oratio) Munus nostrum ornato verbis Eun. II, 1, 8. Ornatum ita uti quae ornantur sibi Heaut. II, 3, 47. Ornatus casca ex tuis virtutibus Adelph. II, 1, 22. Hominum homo ornatussum Phorm. V, 6, 13.

Oro) Postulo, sive sequimur, te oro And. I, 2, 19. Quod te ego per dextram hanc oro And. I, 5, 54. Quam ut det oro, vixque id exoro And. III, 4, 13. Orandi iam finem face And. V, 1, 2. Per ego te Deos oro And. V, 1, 15. Thais maximo te orabat opere Eun. III, 3, 27. Omnis vos oratos volo Heaut. prol. 26. Orando surdas inimicis reddideras mihi Heaut. II, 3, 89. Venit ipseus ultro, lacrimans, orans, obsecrans Adelph. III, 4, 26. Quid si

quid te maius orat? Adelph. V, 8, 18. *Oremus*, accusemus: gravius denique minitemur Hec. IV, 4, 95. Sarrum hominem causam orare leges non sinunt Phorm. II, 1, 62.

Os) Vao ore omnes omnia bona dicere And. I, 1, 69. Equidem istuc os tuum impudens videre nimium vellem Eun. III, 5, 49. Illuc vide, os ut aibi distorsit caruifex Eun. IV, 4, 3. Os durum Eun. IV, 7, 36. Concedas aliquo ab ore eorum aliquantispar Heaut. III, 3, 11. Quo ore appellebo patrem? Heaut. IV, 3, 22. Spamo ore Heaut. V, 5, 18. In ore est omni populo Adel. I, 2, 13. Hodie ei usque os praebui Adelph. II, 2, 7. Veneror coram in os, te laudare Adelph. II, 4, 5. Nulli lacerare os Adelph. V, 4, 10. Vao ore auctores fuere Phorm. IV, 3, 20. Quo ore illum obinrabas? Phos. V, 7, 53.

Oscula) Interca oscitantis opprimi And. I, 2, 10.

Osculor) Mitto iam osculari atque amplexari Heaut. V, 1, 27.

Ostendo) Velle in ea re ostendi, quem sis callidus And. I, 22, 7. Tibi ostendam, quid erum sit periculi fallere And. V, 2, 26. Nunc, Parmeno, te ostenderis, qui vir sis Eun. II, 3, 16. Occasionem mihi ostentam Eun. III, 5, 57. In me plane di potestatem suam omnem ostendere Eun. V, 8, 3. Tu illum nunquam ostendisti. quanti pendere Heaut. I, 1, 103. Qui mihi per alium ostendis suam sententiam Heaut. II, 1, 7. Opportune te mihi in ipso tempore ostendis Hec. IV, 4, 5. Ut olim te ostendisti, nihil cessavi eadem esse usque adhuc Hec. IV, 1, 39. Ni mi esset spes ostenta Phos. V, 4, 7.

Ostento) Nequa cicatrices suas ostentat Eun. III, 2, 30.

Ostium) Solitudo ante ostium And. II, 2, 25. Concrepuit hinc a Glycario

otium And. IV, 1, 58. *Obseru otium* futus Eun. IV, 7, 25. *Pultare otium* Heaut. III, 1, 1. *Operuere otium* Heaut. V, 1, 33. *Aperite aliquis actum otium* Adelph. IV, 5, 26. *Ipsam video stare ante otium* Hec. III, 4, 14. *Extra otium* Phorm. V, 6, 36.

Otiose) In anrem utramvis *otiose* ut dormias Heaut. II, 3, 101. *Otiose*, nunc iam illico hic consistite Adelph. II, 1, 2.

Otiosus) Animo nunc iam *otiosus* esse impero And. V, 1, 1. *Vide ut otiosus* sit Eun. V, 3, 10. *Dissolvi me, otiosus operam ut tibi darem* Heaut. III, 1, 99. *Quamvis etiam maneo otiosus* hic Adelph. II, 4, 15. *Otiosum* ab animum Phorm. II, 2, 26.

Otium) *Vide'n otium* et *cibus* quid facit alienus Eun. II, 2, 34. *Tantumne ab re tua'st oti tibi?* Heaut. I, 1, 23. *Otium sequantur sum* Adelph. I, 1, 17. *Nun hercle otium'st nunc mihi auscultandi* Adelph. III, 3, 65. *Ille suam semper egit vitam in otio* Adelph. V, 4, 9. *Vt in otio esset, potius quam in negotio* Hec. alt. prol. 18. *Suntus vestros otiumque ut nostra res posset pati* Hec. II, 1, 28. *Transdere hominem in otium* Phorm. prol. 1.

Ovis) *Ovem* lupo commisi Eun. V, 1, 16. *Tam placidum, quam ovis* est, reddo Adelph. IV, 1, 18.

P

Pactum) *EO pacto* And. I, 1, 12. *Nullo'n pacto?* And. I, 5, 12. *Alio pacto* And. IV, 4, 53. *Quo pacto* Eun. III, 1, 30. *Hoc pacto* Heaut. III, 1, 66. *Itocine pacto?* Adel. IV, 7, 14. *Neque alio pacto* Hec. III, 5, 19. *Si nullo alio pacto* Phorm. II, 1, 71.

Paedagogus) *Quid paedagogus* ille qui citharistrium? Phorm. I, 2, 94.

Paene) *Paene* inlusi vitam filiao And. V, 1, 3. *Quam paene* tua me perdidit protervitas Heaut. IV, 6, 10,

Paene sero Adelph. II, 4, 8. *Paene* plus quam sat erat Phorm. V, 3, 14. *Paene* exclamavi gaudio Phorm. V, 6, 30.

Paenuria) *Ne illiusmodi iam magna nobis civium paenuria'st* Adelph. III, 3, 87.

Palaestra) *Fac periculum in literis, fac in palaestra, fac in musicis* Eun. III, 2, 24. *Ab sua palaestra* exit fors Phorm. III, 1, 20.

Palam) *Continuo palam'st* Eun. I, 1, 24. *Vti venisset palam* Heaut. IV, 1, 27. *Eripuit palam* Adelph. III, 2, 30. *Palam* proferimus Adelph. III, 2, 41. *Vt ne id fiat palam* Hec. I, 2, 30. *Nunc palam* est Hec. IV, 4, 91. *Vxorem sine mala fama palam* Phor. I, 3, 17.

Pallium) *Attolle pallium* Eun. IV, 6, 31. *Vmerum hunc onero pallio. Pone adprehendit pallio* Phorm. V, 6 4 et 13.

Palma) *In medio omnibus palmam* esse positam Phorm. prol. 18.

Palmarium) *Quod ego mihi puto palmarium* Eun. V, 4, 3.

Pamphila) *Pamphilum* centatum provocemus Eun. III, 1, 52. *Regito, Pamphila* quid agst Adelph. IV, 4, 11.

Pamphilus) *Andriae* persona est.

Panis) *Quo pacto ex iure hesterno panem atrum* vorent Eun. V, 4, 17.

Panis) *Quo pacto ex iure hesterno panem atrum* vorent Eun. V, 4, 17.

Pannus) *Pannis* annisque obsitum Eun. II, 2, 5. *Pannis* obsita Heaut. II, 3, 53.

Papae) *Papae*, facie honesta Eun. II, 1, 23. *Papae*, iugularat hominem Eun. III, 1, 26.

Par) *Par tu pari* referto Eun. III, 1, 55. *Inveniam hodie, parem* ubi referam gratiam Eun. IV, 4, 51. *Studet par* referre Adel. I, 1, 49. *Postquam par* ingenium nactus est Hec. I,

2, 95. Cuius consilio fuerat ea *par* prospici Hec. IV, 1, 46. Bonas quod *par* est *facere* Hec. V, 1, 13. *Par pari* ut respondeas Phorm. I, 4, 35.

Parasitaster) Est alius quidam, *parasitaster* paululus Adel. V, 2, 4.

Parasitus) *Parasitus* Colax Enn. prol. 30. *Parasiti* item ot Gnathonici vocentur Eun. II, 2, 33. Edax *parasitus* Heaut. prol. 38.

Parce) Vitam *parce* ac duriter agebat And. I, 1, 47. Nijum *parce* facere sumtum And. II, 6, 19. Semper *parce* ac duriter se habere Adel. I, 1, 30.

Parco) Novas qui scribunt, nihil *parcant* seni Heaut. prol. 43. Laborans, quacens, *parcens*. Tandem aliquantulum tibi *parce* Heaut. I, 1, 87 et 112. Nihil *peperit* Adelph. IV, 2, 23. *Conserve*, quare, *parce* Adelph. V, 3, 27. Meo labori haud *parcens* Hec. II, 1, 29. Haecine ego vitam *parci* perdere? Hec. III, 1, 2.

Parcus) Ruri esse *parcum* et *sorbium* Adelph. I, 2, 15. Agrestis, saevos, tristes, *parcus*, truculentus, tenax Adelph. V, 4, 12.

Parens) Mea Glycerium suos *parentes* repperit And. V, 6, 5. Quem ferret, si *parentem* non ferret suum? *Parentum* iniuriae omnimodi sunt ferme Heaut. I, 2, 28 et 30. Non sunt haec *parentis* dicta Heaut. V, 4, 12. *Parentes* propitii Adelph. I, 1, 6. Me *parenti* potius quam *amori* obsequi oportet Hec. III, 4, 34. Res postputasse te omnes *prae parente* intelligi Hec. III, 5, 33.

Parco) Meis dictis *parare* hanc Hec. IV, 1, 49.

Pario) Veritas odium *parit* And. I, 1, 41. Di, date facultatem obsecro huic *pariundi* And. I, 4, 6. Credo tibi hoc nunc, *peperisse* hanc e Pamphilo? And. III, 2, 17. Ni immor-

talitas *parit* And. V, 5, 5. In *pariundo* aliquot adfuerunt liberae And. IV, 4, 32. Copio aliquos *parere* amicos beneficio meo Eun. I, 2, 69. Vt solidum *parerem* hoc mi beneficio Eun. V, 2, 32. Labore alieno magno *partem* gloriam verbis in se transmovet Eun. III, 1, 9. *Parere* iam diu haec per annos non potest Adelph. V, 8, 8. Est recte et tempore suo *pepererit* Hec. IV, 1, 16. Haud existumans quanto labore *partum* Phorm. I, 1, 12. Mei patris bene *parta* indiligerentur tutatur Phor. V, 3, 5.

Pariter) Quem *pariter* nti his decuit, aut etiam amplius Heaut. I, 1, 80. Nunc tu mihi es germanus *pariter* animo atque corpore Adelph. V, 8, 34. *Pariter* nunc opera me adiuvas, ac re dudum opitulata es Phorm. V, 3, 3.

Paro) Nihil istac opus est arte ad hanc rem, quam *paro* And. I, 1, 5. Quod *parato* opus est, *para* And. III, 2, 43. Vt te architretur sibi *paratum* moechum And. II, 1, 16. Hic ego non *paro* me ut rideant Eun. II, 2, 18. Itau *parasti* te? Eun. II, 2, 9. Cui ot sint domi *parata* Eun. III, 2, 47. *Parati* nihil est Eun. III, 4, 4. Defensorem *paro* Eun. IV, 6, 32. Mibi magnum malum scio *paratum* Eun. V, 4, 47. Tibi erunt *parata* verba, huic homini verbera Heaut. II, 3, 115. *Paratus* sum Heaut. III, 1, 85. Nec tu aram tibi, nec precatorem *pararis* Heaut. V, 2, 23. Ille bonus vir nobis psaltriam *paravit* Adelph. III, 4, 31. *Paratas* lites Adelph. V, 3, 6. Aliquam puero nutricem *para* Hec. IV, 4, 104. Quamnam hic fugam aut fortum *parat*? Phorm. I, 4, 14. Itaque es *paratus* facere me adversum omnia? Phorm. II, 3, 80. *Parare* in animo cupiditates Phorm. V, 4, 2.

Par) Animum ad deterio-rem *partem* adplicat Aud. I, 2, 22. Nostrae timéo *parti* And. II, 5, 8. Utinam esset mihi *pars* aequa amoris tecum Eun. I, 2, 12. Bonam magnamque *partem* ad te attulit Eun. I, 2, 43. Sine illum priores *partes* apud me habere Eun. I, 2, 71. Duras fratris *partis* praedicat Eun. II, 3, 63. In interiore *parte* ut maneam solus cum sola Eun. III, 5, 31. Omnia peiorem in *partem* Eun. IV, 2, 4. In eam *partem* accipioque et volo Eun. V, 2, 37. Quamobrem *hanc partis* didicerim. Ut aliqua *pars* laboris minuetur mihi Heaut. prol. 10 et 42. Quod ego esse in aliqua *parte* amicitiae puto Heaut. I, 1, 5. Vehemens in utramque *partem* ex nimis Heaut. III, 1, 31. Ne expers *partis* esset de nostris bonis Heaut. IV, 1, 39. Rapere in peiorem *partem* Adelph. prol. 3. Curemus aequam uterque *partem* Adelph. I, 2, 50. In istam *partem* potius peccato Adelph. II, 1, 20. Nunquam animum ad malas adducam *partis* Hec. V, 3, 38. Vieissim *partis* tuis acturus Phorm. V, 5, 7.

Parasomnia) Aut largitate nimia aut *parsonia* Heaut. III, 1, 32.

Particeps) Meus *particeps* Heaut. I, 1, 38. Cuius te fieri *participem* cupis Heaut. III, 1, 19.

Partim) *Partim* sum earum exactus, *partim* vix steli Hec. alt. prol. 7. *Partim* quae perspexi his oculis, *partim* quae accepi auribus Hec. III, 3, 3.

Parturio) *Parturire* eam, neque gravidam esse ex te, solus conscius Hec. III, 3, 32.

Partus) Cui committas primo *partu* iustitiam Aud. I, 4, 3. *Partus* instabat prope Adelph. III, 2, 9. Iammo *partus* sdalet Adelph. IV, 4, 11. Ut clam evincas *partus* patrem Hec. III, 3, 36. Omnis nos celati *pluricis partum* Hec. IV, 4, 16.

Parum) Primo processit *parum*. *Parum* succedit quod ago Aud. IV, 1, 47 et 55. *Parum* perspexi eius mihi videre audaciam Eun. V, 2, 61. Si una haec dedecori est *parum* Heaut. II, 3, 93.

Parumper) *Parumper* appetire his And. IV, 2, 31.

Parvulus. *Parvulus*) A *parvulo* And. I, 1, 8. *Parvulam* puellam Eun. I, 2, 28. Illam aluit *parvulam* Eun. V, 2, 52. A pueris *parvulis* Adelph. III, 4, 48.

Parvus) *Parvae* consuetudinis *causa* And. I, 1, 34. *Parvi* pendo And. III, 2, 46. A *parvis* And. III, 3, 7. *Parva* virgo Aud. V, 4, 21. Forsan *parvum* hic habeat mihi fidem Eun. I, 2, 117. Num *parva* causa, aut prava ratio? Eun. III, 5, 27. *Parvi* pendis Heaut. IV, 3, 37. Meam operam deputat *parvi* pretii Hec. V, 3, 1. Itan *parvum* mihi fidem esse apud te? Phorm. V, 3, 27.

Parco) Restabat aliud nihil, nisi oculos *pascere* Phorm. I, 2, 35.

Passus) *Cepillus passus*, undas peti Phorm. I, 2, 56.

Patefacio) Quantum ei fenestram ad nequitiam *patefeceris* Heaut. III, 1, 72. Quae nunquam nullo *patefecit* loco Hec. III, 1, 23. Sin *patefit* Phorm. V, 4, 6.

Pateo) Quis vero haec mihi *patent* semper fores Eun. I, 2, 9. Postulo, ut tua mihi domus te praesente absente *pateat* Eun. V, 8, 29.

Pater) Hocine est officium *patris*? And. I, 5, 1. *Patris* pudor And. I, 5, 27. Pro peccato magno pantium supplicii satis est *patri* And. V, 3, 3a. Habet *patrem* quemdam avidam, miserum, atque aridum Heaut. III, 2, 15. Facili me utetur *patre* Heaut. II, 1, 5. Ut *pater* omnem de me eiecerit animum *patris*? Heaut. V, 2, 1. Hoc *pater* ac dominus interpret Adelph. I,

8, 51. Natura tu illi *pater* es, consiliis ego Adelp. I, 2, 46. Haec virgo urba't *patre* Adelp. IV, 5, 16. Pro *patre* huic est Adelp. V, 8, 28. Hunc videre saepe optabamus diem, eum ex te easet aliquis, qui te appellaret *paterem* Hec. IV, 4, 30. Lenem *patrem* illum factum me esse accerrimum Phorm. II, 1, 32.

Paternus) Matres filiis auxilio in *paterna* iniuria esse solent Heaut. V, 2, 39. Haud *paternum* istuc dedisti Adelp. III, 4, 4. *Paternum* amicum me adsimulabo virginis Phorm. I, 2, 78.

Patina) Animus est in *patinis* Eun. IV, 7, 46. Tanquam in speculum, in *patinas* inspicere iubet Adelp. III, 3, 74.

Patior) Me tam leni *passus* animo est usque adhuc And. I, 5, 27. Quidvis *patiar* And. II, 3, 6. Ne istuctam iniquo *patiari* animo Eun. II, 1, 6. Neque plagas *pati* possum Eun. II, 2, 13. Non possum *pati*, quin tibi caput demulceam Heaut. IV, 5, 13. Ego haud minus aegre *patior* Heaut. V, 2, 5. Vix humane *patitur* Adelp. I, 2, 65. Vbi non quit *pati* Adelp. I, 2, 108. Sumptus vestros otiumque ut nostra res posset *pati* Hec. II, 1, 28.

Patria) Honestè in *patria* pauper viveret And. IV, 5, 3. Carens *patria* Heaut. I, 1, 85. Tam ob parvolum rem paene e *patria*? Adelp. II, 4, 11.

Patrisa) Lando: *potrissas*: abi, virum te indico Adelp. IV, 2, 25.

Patrius) *Patrium* munimentum Eun. prol. 13. *Patria* qui obliquirierat bona Eun. II, 2, 4. Hoc *patrium* est Adelp. I, 1, 49. *Patria* potitur commoda Adelp. V, 4, 17. *Patrio* animu vietus Hec. II, 2, 2.

Patrocinar) Vos me indotatis modo *patrocinari* fortasse arbitramini Phor. V, 7, 46.

Patrona) Te mihi *patronam* cupio Eun. V, 2, 48.

Patronus) Huic ipsi est opus *patrono*, quem defensorem paro. Eun. IV, 6, 32. Tu es *patronus*, tu pater Adelp. III, 4, 10. Istunc *patronum* mulieris Phorm. II, 2, 77.

Patruus) Mi *patruus*, salve Phorm. II, 1, 24. Mansurus *patruum* pater est Phorm. III, 1, 16. *Patruum* video cum *patre* adstantem Phorm. IV, 3, 2.

Pauculi) Libquitur *paucula* Hec. IV, 6, 24. Diebus *pauculis* post Hec. I, 2, 68.

Paveo) Id *paves*, ne ducas tu illam And. II, 2, 12. Mihi *paveo* Phorm. I, 4, 10.

Pavito) *Philumenam pavitare* nescio quid dixerunt Hec. III, 1, 41.

Paulatim) Cautim et *paulatim* dabis Heaut. IV, 8, 29. Cyathos sorbilius *paulatim* hunc producam diem Adelp. IV, 2, 52. *Paulatim* plebem primulum facin meam Adelp. V, 6, 10. Animus *paulatim* elapsus't Bocchidi Hec. I, 2, 94.

Paulisper) *Paulisper* mane Adelp. II, 2, 45. Congrum istum sinito in aqua ludere *paulisper* Adel. III, 3, 24.

Paulo) Si qua est habitior *paulo*, pugilem esse aiunt Eun. II, 3, 24. *Paulo* qui est homo tolerabilis Heaut. I, 2, 31. Vbi adbibit plus *paulo* Heaut. II, 1, 8. Metuas ne ab re sint omissiores *paulo* Adelp. V, 3, 45.

Paululo) Si nequeas *paululo*, ut quanti queas Eun. I, 1, 30. *Paululo* tum erat contenta Heaut. III, 1, 35.

Paululum) *Paululum* obsoni And. II, 2, 23. Sine *paululum* ad me redcam And. III, 5, 16. Tum tu igitur *paululum* da mihi operae Eun. II, 2, 50. *Paululum* opperierit al vis Eun. V, 2, 51. Si *paululum* modo quid te fugerit Heaut. II, 3, 75. Si nunc de tuo iure concessisses *paululum* Adel.

11, 2, 9. Spatium sacrificandi debetur *paululum* Phorm. IV, 4, 21.

Paulum) Quis pudor *paulum* adest And. IV, 1, 6. Pro peccato magno *paulum* supplicii satis est patri And. V, 3, 32. *Paulum* si cessassem Eun. IV, 4, 5. Quasi veropaulum intersiet Eun. IV, 4, 18. Concede istuc paululum. Audin? etiam nunc *paulum* Eun. IV, 4, 38. Quid feceras? *paulum* quid. Eho *paulum* impudens. An *paulum* hoc esse tibi videtur? Eun. V, 2, 17 et 18. Concede *paulum* istuc. Quod des, *paulum* est Eun. V, 8, 38 et 45. *Paulum* hoc negotii mihi abstat Heaut. III, 1, 89. *Paulum* lucri Heaut. IV, 4, 25. Agelli est hic sub urbe *paulum*. *Paulum* id autem est? Adel. V, 8, 26 et 27. Huic aliquid *paulum* prae manu dederis Adelph. V, 9, 23. *Paulum* vobis accessit pecuniae Hec. III, 5, 56. Concede hinc a foribus *paulum* Phorm. V, 1, 14.

Paulus) *Paulu* momento And. I, 5, 31. *Paulo* sumpta Adelph. V, 4, 22. Cupiditates quas *paulo* mederi possis Phorm. V, 4, 3.

Pauper) Honestè in patria *pauper* viveret And. IV, 5, 3. Apparet servum hunc esse domini *pauperis* Eun. III, 2, 23. Propter misericordiam addant *pauperi* Phorm. II, 1, 47. In servitute *pauperem* ad ditem dari Phorm. IV, 3, 48.

Pauperculus) *Annus paupercula* Heaut. I, 1, 44. Habitant hic quaedam mulieres; *pauperculae* Adel. IV, 5, 13.

Pauperies) In Asiam hinc alii propter *pauperiem* Heaut. I, 1, 59.

Paupertas) *Paupertatem* una pertulimus gravem Adelph. III, 4, 50. *Paupertas* mihi nunc visa est et miserum et grave Phorm. I, 2, 44. Quanta quanta haec mea *paupertas* est Phorm. V, 7, 10.

Pauzillulum) Erat ei de ratiuncula

iam pridem apud me reliquam *pauzillulum* Phorm. I, 1, 3.

Pax) Infecta *pax*. Indutiae, bellum, *pax* rursum Eun. I, 1, 8 et 16. *Pax* quod fiat tua Eun. III, 2, 23. Patris *pacem* in leges conficiet suas Heaut. V, 2, 45. Exeo ut *pacem* conciliem Heaut. V, 5, 2.

Pax) Capillas sparsus, promissus, circum caput reiectus negligenter, *pax*! Heaut. II, 3, 50. Vnus est dies dum argentum eripio: *pax*! Heaut. IV, 3, 39.

Peccatum) An ut pro huius peccatis ego supplicium sufferam? pro peccato magno *paulum* supplicii satis est patri And. V, 3, 17 et 32. Si id est *peccatum*, peccatum imprudentia est Eun. prol. 27. Et cognoscendi et ignoscendi dabitur peccati locus Heaut. II, 1, 6. Matres omnes filiis in peccato adintrices Heaut. V, 2, 39. Maledicta, famam, meum amorem, et *peccatum* in sese transtulit Adelph. II, 3, 10. Quod *peccatum* a nobis ortum est, corrign Adelph. IV, 3, 2. Iam *peccatum* primum id magnum, magnum at humanum tamen Adelph. IV, 5, 53. Aetate eni sum, ut non siet peccato mihi ignosci aequum Hec. V, 1, 10. Egnmet me novi et *peccatum* meum Phorm. I, 4, 39.

Pecco) Quid commerui aut peccavi pater? And. I, 1, 112. Si id peccare est, fateor id quoque And. V, 3, 25. Si id est peccatum, *peccatum* imprudentia est poetae Eun. prol. 27. *Peccatum* a me maximum est Heaut. I, 1, 106. Cave ne in cognatam pece Phorm. V, 3, 20.

Pectus) Vincito *pectore* Eun. II, 3, 23. *Pectore* consistere nihil consili quit Adelph. IV, 4, 4.

Pecunia) Non nunc *pecunia* agitur Heaut. III, 1, 67. Prius proditurum te tuam vitam, et prius *pecuniam* omnem Heaut. III, 1, 71.

Pedetemptim) Di bene vortant, quod agas: *pedetemptim* tamen Heaut. III, 3, 19.

Pedissequa) Accedo ad *pedissequas* And. I, 1, 96.

Pecior) Omnia *peiores* in partem Eun. IV, 2, 4. Melius, *peius*, prosit, obsit Heaut. IV, 1, 30. Rapere in *peiores* partem Adelp. prol. 3.

Pellicio) Ne me in breve *pellicias* tempus gaudio hoc falso frui Hec. V, 4, 2. Is senem per epistolas *pellaxit* Phorm. I, 2, 18.

Pello) Istum aemulum, quod poteris, ab ea *pellito* Eun. II, 1, 9. Qui illum ad laborem hinc *pepulerim* Heaut. I, 1, 113. Tuus hinc *pepulisti* fores? Adelp. IV, 5, 4.

Penates) Ego deos *penatis* hinc salutatum domum devortat Phorm. II, 1, 81.

Pendeo) Tu iam *pendebis* Eun. V, 6, 20. In spe *pendebit* animi Heaut. IV, 4, 5. Animus tibi *pendet* Adelp. II, 2, 18. Ego plectar *pendens* Phor. I, 4, 42.

Pendo) Parvi *pendo* And. III, 2, 46. Ego non flocci *pendere* Eun. III, 1, 21. Nihili *pendere* Eun. I, 2, 14. Tu illum unquam ostendisti quanti *penderes* Heaut. I, 1, 103. Syrus mihi tergo poenas *pendet* Adelp. IV, 4, 6. Amari et magni *pendi* postulo Adelp. V, 4, 25.

Penes) Istae iam *penes* vos psalteria est? Adelp. III, 3, 34. Illorum esse culpam hanc credidi, quae te est *penes* Hec. IV, 1, 20.

Peniculus) *Peniculon* pugnare cogitas? Eun. IV, 7, 7.

Penus) Patris *penum* omnem congeriebam Eun. II, 3, 19.

Per) Quod te ego *per* dextram hanc oro And. I, 5, 54. Nunc *per* hunc nulla est mora And. III, 4, 14. *Per* me stetiisse ut credat And. IV, 2, 18. *Per* tempus advenis And. IV, 4, 44.

Per fallacias Heaut. V, 4, 18. Domi *per* actatem licet Adelp. I, 2, 28.

Per vim Adelp. III, 2, 10. Duci *per vim* Adelp. V, 7, 23. *Perire* *per annos* non potest Adelp. V, 8, 2. Quo lubet cruciatus *per* me exquire Hec. V, 2, 7. *Per* tumultum Phorm. prol. 33. *Per* deos atque homines Phor. V, 2, 37.

Perbenigne) Magis te quam oculos nunc ego amo meos. M. *Perbenigne* Adelp. IV, 5, 67.

Percarus) Hui, *percarat* est. P. Istaeo vero vilis est Phorm. III, 3, 25.

Percello) Quo trudas? *perculeris* iam tu me Eun. II, 3, 88.

Percipio) Neque agri neque urbis odium me unquam *percipit* Eun. V, 5, 2.

Percitus) Incredibili re atque atroci *percitus* Hec. III, 3, 17.

Percontor) Sed quos *perconter* video And. IV, 5, 5. Vbi investigem, quem *perconter*, incertus sum Eun. 3, 2. Vel me monere hoc vel *percontari* puta Heaut. I, 1, 26. Hoc *percontari* desiste Hec. I, 2, 29. Tua quod nihil refert, *percontari* desinas Hec. V, 4, 12.

Percontumax) *Percontumax* redisti huc nobis Hec. III, 5, 54.

Percupio) Visne domi opperiamur potius, quam hic ante ostium? Ca. Immo *percupio* Eun. V, 2, 57.

Percurro) Properans *percurro* ad forum And. II, 2, 18. Curriolo *percurro* Heaut. IV, 4, 11.

Percutio) *Percussit* ilico animum And. I, 1, 98.

Perdite) Haec amare coepit *perdite* Phorm. I, 2, 32.

Perdo) Cur te is *perditum*? And. I, 1, 107. Tu rem impeditam et *perditam* restituis? And. III, 5, 13. Miser, quod habui, *perdididi* Eun. II, 2, 6. Ut illum di deae omnes senium *perdunt* And. II, 3, 11. At te di *per-*

dant Eun. III, 1, 41. Et re salva et perditam Eun. II, 2, 27. Hominem perditum miserumque Eun. III, 1, 28. Sumat, consumat, perdat, decretum est pati Heaut. III, 1, 56. Cur perdis adolescentem nobis? Adelph. I, 1, 36. Non tu hoc argentum perdis, sed vitam tuam Adelph. III, 3, 56. Servasse an perdas totum, dividuum face Adelph. II, 2, 33. Ut te cum tua monstratione magnus perdat Iupiter Adelph. IV, 6, 2. Adolescens luxu perditus Adelph. IV, 7, 42. Di illum perduint Hec. III, 4, 27. Nomen perdidit Phorm. III, 3, 39.

Perdoctus). *Perdocta* 'at probo Heaut. II, 3, 120.

Perdolat) Tandem perdoluit Eun. I, 2, 75.

Perduco) Filium *perduxere* illum meum And. I, 1, 54.

Perdaro) Non hercle hic quidem *perdurare* quisquam, si hic sit, potest Adelph. IV, 2, 15. Non posse apud vos se *perdurare* Hec. II, 2, 27.

Peregre) *Peregre* rediens Phorm. II, 1, 13.

Peregrinus) Pro uxore habere hanc *peregrinam* And. I, 1, 119. Adeone et demens? ex *peregrina*? And. III, 1, 11. Quicum res tibi est, *peregrinus* est Eun. IV, 6, 21.

Pereo) *Pereo* funditus And. I, 5, 9. Prudens sciens, vivas vidensque *pereo* Eun. I, 1, 28. Acta haec res est. *Perii* Heaut. III, 3, 3. Perpetuo *perierim* Adelph. II, 4, 19. *Perisse* me una haud dubium est Hec. III, 1, 46. Certum est *persequi* aut *perire* Phor. III, 3, 19.

Perfector) Mearum voluptatum omnium inventor, inceptor, *perfector* Eun. V, 8, 5.

Perfero) Facile omnes *perferre* ac pati And. I, 1, 35. Paupertatem una *pertulimus* gravem Adelph. III, 4, 50. Suo me ingenio *pertulis* Hec. III, 1,

22. Vostrum amorem *pertulis* Hec. V, 1, 18.

Perficio) Tempus proxima iam *perfici* And. IV, 1, 7. Quam ioco rem voluisti a me tandem, quin *perfeceris*? Eun. I, 2, 100. *Perfice* hoc mi perpetuo Heaut. IV, 8, 22. Haud desinam, donec *perficero* hoc Phorm. II, 3, 73.

Perfortiter) Fortiter. Hui *perfortiter* Adelph. IV, 2, 28.

Perfungor) Dum aetatis tempus tolit, *perfuncta* satis sum Hec. IV, 2, 18.

Pergo) Tu tamen idem has unpius *perge* facere ita ut facie And. III, 2, 42. Si mihi *perget* quae volt dicere, ea quae non volt audiet And. V, 4, 17. Quis hic est, qui hoc *pergit*? Eun. II, 1, 22. *Perge* porro Heaut. II, 3, 105. Cesso ad eum *pergere*? Adelph. IV, 2, 47. Hosum *pergunt* Hec. III, 4, 35. Ad eum recta *pergit* Phorm. I, 2, 62. *Perge* eloqui Phorm. IV, 3, 36. *Pergin* credere? Phorm. V, 8, 7.

Pergravis) Levis sunt, quae tu *pergravia* caso in animum indaxitum Hec. III, 1, 12.

Perhibeo) Si vos vultis *perhiberi* probos Adelph. III, 4, 59.

Periculum) Satis cum *periculo* And. I, 1, 104. Sine omni *periculo* And. II, 3, 17. Huius *periculo* sit And. III, 1, 22. Quid scias, nisi *periculum* feceris. Cn. At istuc *periculum* in filia fieri, grave est And. III, 3, 33 et 34. Capitis *periculum* adire And. IV, 1, 53. Ut *periculum* etiam a fame mihi sit Heaut. V, 2, 27. Potius quam vanis in *periculum* Adelph. II, 2, 32. Si *periculum* in te ullum inest Hec. III, 1, 46. Nescis, quoniam in metu, et quanto in *periculo* simus Phorm. I, 2, 8.

Perinde) Haec *perinde* sunt ut illius animus, qui ea possidet Heaut. I, 2, 21.

Peristhia) Nomen comoediae Me-
 andri And. prol. 9 et 13.

Periurus) Leno, *periurus*, pestis
 Ad. II, 1, 35.

Perliberalis) *Perliberalis* visa est
 Hec. V, 4, 34. et Phorm. V, 3, 32.

Perlonge) *Perlonge* est, Cn. Sed
 tantoocius properemus Eun. III, 5, 61.

Permagni) Illud *permagni* refertur
 arbitror Hecut. III, 1, 58.

Permansio) Ita tam *permansit* diu
 Hec. III, 1, 25.

Permano) Ne aliqua ad patrem hoc
permanet Adelph. II, 4, 19.

Permitto) Bona nostra haec tibi
permitto Aud. I, 5, 61. Et me et meum
 amorem et famam *permitto* tibi Hecut.
 II, 3, 110. Tibi pater, *permittimus*
 Adelph. V, 9, 38. Eius iudicio *per-*
mitto omnia Phorm. V, 8, 56.

Permultum) Haud *permultum* a me
 aberit infortunium Hecut. IV, 3, 1.

Pernego) Id vero *pernegat* Eun.
 prol. 34.

Pernicies) Instructa pulehro ad
perniciem Hecut. III, 1, 41. *Perni-*
cies communis adolescentium Adelph.
 II, 1, 34.

Perninium) Tu quoque *per* parce
nimum And. II, 6, 24. Nimum in-
 ter vos, *perninium* interest Adelph.
 III, 3, 39.

Pernocto) Si hic *pernocto* Adelph.
 IV, 1, 15. Qui *pernoctaret* foris Hec.
 IV, 1, 24.

Pernoscio) Rem cognoscite, ut *per-*
noscatis And. prol. 25. Non satis *per-*
nosti me etiam, qualis sim And. III,
 2, 23. Animum attendite, ut *perno-*
scatis Eun. prol. 45. *Pernoscite* fur-
 tiva ne factum existimetis Adelph.
 prol. 12.

Peropus) *Peropus* est, aut hunc cum
 ipsa, aut de illa me adversum hunc
 loqui Aud. I, 5, 30.

Perpauci) *Perpaucorum* homi-

num est Eun. III, 1, 19. *Per* pol quam
 paucis reperias meretricibus fidelis
 evenisse amatores Hec. I, 1, 1.

Perpello) Usque adeo donec *per-*
pulsi And. IV, 1, 38. *Perpulisti* me
 Aud. V, 1, 9.

Perperam) Eo *perperam* dixi Phor.
 V, 1, 18.

Perpes) Si *perpetem* hanc vis esse
 adfinitatem Hec. II, 2, 10.

Perpetior) Ego non posse arbitror
 me *perpeti* And. III, 3, 32. Non *per-*
peti meretricum contumelias Eun. I,
 1, 3. Quidvis possem *perpeti* Eun. I,
 2, 97. Censen posse me offituar et
perpeti? Eun. II, 1, 12. Nunc est
 profecto interfici eum *perpeti* me pos-
 sum Eun. III, 5, 3.

Perpetuo) Illum hanc *perpetuo* ha-
 bere And. III, 3, 32. *Perpetuo* oderit
 Eun. V, 4, 11. *Perpetuo* pericrim Eun.
 V, 8, 13. Perfice hoc mi *perpetuo*
 Hecut. IV, 8, 21.

Perpetuus) Triduo hoc *perpetuo*.
 Hunc diem *perpetuum* in laetitia da-
 gare Adelph. IV, 1, 4, et 6. Utinam
 hoc *perpetuum* fiat gaudium Adelph.
 V, 9, 15. Biennium *perpetuum* Hec.
 I, 3, 12. O fortuna, ut nunquam
perpetua es data Hec. III, 3, 46. Ad-
 finitatem hanc sane *perpetuum* volo
 Hec. IV, 4, 14.

Perplacet) Habeo propemodum
 quam volo. So. *Perplacet* Hecut. V,
 5, 22.

Perplexe) *Perplexe* loqui Eun.
 V, 1, 1.

Perpluo) Plena rimarum sum,
 haec atque illae *perpluo* Eun. I, 2, 25.

Perpulcher) *Perpulchra* exedo do-
 na, aut nostris similia Eun. III, 2, 15.

Perquam) Fortiter. Sy. *Perquam*
 Adelph. IV, 2, 27.

Perrepto) *Perreptus* usque omnia
 oppidum Adelph. IV, 6, 3.

Persante) Deierat *persante* Hec. 2, 5.

Perscitus) *Per* ecastor *scitus* puer est natus Pamphilo And. III, 2, 6.

Persentisco) Ne tu id *persentiscere* Heaut. IV, 5, 21. Quot res dedere, ubi possem *persentiscere*? Heaut. V, 1, 43.

Persequor) Hereditatem *persequi* And. IV, 5, 20. Bellum fugiens meque in Asiam *persequens* And. V, 4, 32. Ego meum ius *persequar* Adelph. II, 2, 9. Certum offirmare est viam me, quam decrevi *persequi* Hec. III, 5, 4. Ex usu quod est, id *persequar* Hec. IV, 3, 10. Quoquo hinc asportabitur terrarum, certum, est *persequi* Phor. III, 3, 18.

Persolvo) Quod habui summum, pretium *persolvi* sibi And. I, 1, 12.

Persona) Parasiti personam inde ablatam et militis. *Personas* transnatisse in Eunuchum suam, *Personis* iisdem uti Eun. prol. 26, 32 et 35.

Perspicax) Ad has res quam sit *perspicax* Heaut. II, 3, 129. Ego me non tam astutum neque ita *perspicacem* esse id scio Heaut. V, 1, 1.

Perspicio) Prius, quam tuum autum *perspexerit* And. II, 3, 4. Partim quae *perspexi* his oculis, partim quae accepi aurihus Hec. III, 3, 3. Cuius tu fidem in pecunia *perspexeris* Phorm. I, 2, 10.

Perstrepo) *Perstrepunt*; ita ut sit, domi ubi absunt Eun. III, 5, 52.

Persuadeo) Tam facile potueris *persuadere* illi Heaut. II, 3, 122. *Persuasit* nox, amor, vinum, adolescentia Adelph. III, 4, 24.

Pertempto) Simulari, vos ut *pertemptarem* And. III, 4, 9.

Pertendo) Si incipies, neque *pertendes* naviter Eun. I, 1, 6. Video non licere, ut coeperam, hoc *pertendere* Heaut. V, 5, 9.

Perterrefacio) *Perterrefacias* Demom: observes filium And. I, 1, 142.

Perterreo) Hunc *perterrebo* sacrilegum Eun. V, 3, 13.

Pertimesco) Quid *pertinui* autem belua? Phorm. IV, 2, 11.

Pertinacia) Similis *pertinacia* est Hec. II, 1, 5. Quae haec est *pertinacia*? Hec. III, 5, 46.

Perturbo) Iam *perturbavi* omnia And. III, 4, 22.

Pervenio) Vnde in patrum monumentum *pervenerit* Eun. prol. 13. Sine me *pervenire*, quo volo Eun. I, 2, 44. Non potuit melius *perveniri*, eo quo nos volumus Phorm. IV, 3, 35.

Pervicax) Adeon *pervicaci* esse animo? Adeon me esse *pervicacem* censes? Aud. IV, 1, 17 et 32.

Pervius) Id quidem angiportum non est *pervium* Adelph. IV, 2, 39. Fratri aedes sicut *perviae* And. V, 7, 14.

Pervolgatus) Via *pervolgata* patrum Heaut. I, 1, 49.

Pervolvio) Te *pervolvam* in luto And. IV, 4, 38.

Pes) Manibus, *pedibus*, omnine omnia facturum And. I, 1, 134. Numquam huc tetulisses *pedem* And. IV, 5, 13. Neque *pes* neque mens satis suum officium facit Eun. IV, 5, 3. Ego me in *pedes* quantum queo Eun. V, 2, 5. Quod ante *pedes* modo est videre Adelph. III, 3, 32. Lectulos in sole ilignis *pedibus* faciundos dedit Adelph. IV, 2, 46. Nudus *pes* Phur. I, 2, 56. Me protinam conicerem in *pedes* Phurm. I, 4, 13. Iam *pedum* viam est via Phorm. II, 2, 12.

Pessulus) *Pessulum* ostio obdo Eun. III, 5, 55. Anas foribus obdit *pessulum* Heaut. II, 3, 37.

Pessum do) Ma aut enim *pessum* dabunt And. I, 3, 3, et Phorm. I, 4, 5.

Pessume) *Pessume* istuc in te atque in illum consolis Heaut. III, 1, 28.

Pessumus) Id est genus hominum *pessumum* And. IV, 1, 5. Hem, quid dixisti, *pessuma*? Eun. V, 6, 16. *Pessuma* haec est meretrix Heaut. III, 3, 38.

Pestis) Pernicies communis adolescentium, periculus, *pestis* Adelph. II, 1, 35.

Petax) Mea'st *petax*, prociac Heaut. II, 1, 15.

Peto) Causam dicere prius unde *petitur*, quam illie qui *petit* Eun. prol. 11 et 12. E flamma *petere* te cibum posse arbitror Eun. III, 2, 38. Abs te *petere* et poscere Heaut. V, 1, 53. Unde mi *peterem* cibum Heaut. V, 2, 25. Quod *peto* et volo Heaut. V, 4, 4. Epistolam adlatam esse audivi: hanc *petam* Phorm. I, 2, 100. Inventa est quae dotem *petat* Phorm. IV, 3, 42. Unde mi auxilium *petam*? Phorm. V, 1, 2.

Pexus) Eum adeo exornatum dabo, adeo *pexus* Heaut. V, 1, 78.

Phaleratis) Vt *phaleratis* dictis ducas me Phorm. III, 2, 15.

Phasma) Menandri *phasma* nunc nuper dedit Eun. prol. 9.

Philosophus) Animum ad aliquod studium adiungant, aut equos alere, aut caecos ad venandum, aut ad *philosophos* Aud. I, 1, 30.

Phy) *Phy* domi habuit, unde disceret Adelph. III, 3, 58.

Pictura et Pictus) Suspectans tabulum quondam *pictam*, ubi inerat *pictura* haec Eun. III, 5, 36.

Pis) Neque faciam, neque me sentis *pis* posse arbitros Adelph. III, 4, 13.

Pietas) O Chraeme, *pietatem* gusti And. V, 2, 28. Matris ferre iniurias me *pietas* iubet Hec. III, 1, 21. Quod potero faciam, tamen ut *pietatem* colam Hec. III, 4, 33. Me *pietas* matris potius eummodum suadet sequi Hec.

III, 5, 31. Vt apud me praemium esse positum *pietati* scias Hec. IV, 1, 8.

Piget) Num facti *piget*? Aud. V, 3, 6. Id esse factum hic non negat, neque se *pigere* Heaut. prol. 19. Fratri me quidem pudet *piget*que Adelph. III, 3, 38. Nequid plus minuisse faxit, quod nos post *pigeat* Phorm. III, 3, 21.

Piraeus) Miror, quid ex *Piraeo* abierit Eun. II, 2, 59. Heri aliquot adolescentuli coimus in *Piraeo* Eun. III, 4, 1.

Piscator) Cetarii, lanii, *fortiores*, *piscatores* Eun. II, 2, 26.

Pisciculus) Otero et *pisciculos* minutos Aud. II, 2, 32.

Pistrilla) Apud ipsum lacum est *pistrilla* Adelph. IV, 2, 45.

Pistrinum) Verberibus caesum te in *pistrinum* dedam And. I, 2, 28. Praecipitem in *pistrinum* dabit And. I, 3, 9. In *pistrinum* recta proficiat via Aud. III, 4, 21. Molendum'st in *pistrino* Phorm. II, 1, 19.

Pius) *Pium* ac pudicum ingenium Hec. I, 2, 77.

Placabilis) Te ipsum purgare ipsis coram, *placabilis* est Adelph. IV, 3, 17. Id nosmet indicare *placabilis* est Phorm. V, 7, 68.

Placeo) Si tibi quid feci aut facio, quod *placeat* And. I, 1, 24. Ipsi commentum *placeat* And. I, 3, 20. Vide ut otiosus it, si diis *placeat* Eun. V, 3, 10. Vbi sunt cognitae, *placitae* sunt Hec. alt. prol. 13. Quae vobis *placita* est, conditio datur Hec. II, 1, 44. Sic sum: si *pluceo*, ntere Phorm. III, 2, 42.

Placide) Suspenso gradu *placide* ire perrexi Phorm. V, 6, 27.

Placidus) Cum fervit maximo, tam *placidum*, quam ovis est, reddo Adelph. IV, 1, 18. Clemens, *placidus*, nulli laedere os, adridere omnibus Adelph. V, 4, 10.

Placo) Neque quod principium incipiam ad placendum, scio. Heaut. V, 4, 21. Cum *placo*, advorsor sedulo et deterreo Adelp. I, 2, 64. Fae illa ut *placeatur* nobis Phorm. V, 3, 1.

Plaga) Neque ridendus esse, neque *plagas* pati possum Eun. II, 2, 23. *Plagae* crescunt, nisi prospicis Phorm. V, 2, 16.

Plane) In me *plane* di potestatem suam omnuem ostendere Eun. V, 8, 2. Tu quidem illum *plane* prodis Heaut. IV, 3, 29. Equidem miror, qui aliam *plane* scias Heaut. V, 1, 24. Nunc haec *plane* est pro nova Hec. prol. 5. *Plane* hic divinat Hec. IV, 4, 74.

Planissime) Illi anni prodita ab te filia est *planissime* Heaut. IV, 1, 26. Ad restim mi quidem rex redit *planissime* Phorm. IV, 4, 5.

Platea) Illa sese interea commodum luc advorterat in hanc nostram *plateam* Eun. II, 3, 53. Praeterito hac recta *platea* sursus Adelp. IV, 2, 35. Quem video in ultima *platea* Phorm. I, 4, 38.

Plautus) Huius mentio fit And. prol. 18; Eun. prol. 25; Adelp. prol. 7 et 9.

Plebs) Paulatim *plebem* primum facio meum Adelp. V, 6, 10.

Plectu) Ego *plectar* pendens Phorm. I, 4, 43.

Plenus) *Plenus* rimarum sum, hac atque illic perpluo Eun. I, 2, 25. Corpus solidum et succi *plenum* Eun. II, 3, 27. Praeceptorum et *plenus* istorum illa Adelp. III, 3, 58. Favillae *plena*, fumi ac pollinis Adelp. V, 3, 60. Viai *plenum* Hec. V, 3, 25. Quis me est fortunatior? venustatque adeo *plenior*? Hec. V, 4, 8.

Plerique) Quod *plerique* omnes faciunt adolescentuli And. I, 2, 28. Dixi *pleraque* omnia Heaut. IV, 7, 2.

Ita *plerique* omnes sumus ingenio Phorm. I, 3, 20.

Plerumque) Ipsum animum negotium ad deteriores partes *plerumque* adplicat And. I, 2, 22. Hic solebamus fere *plerumque* eam opperiri Phorm. I, 2, 40.

Ploro) *Plorare*, orare ut subveniat sibi Phorm. prol. 8.

Plumbeus) Caudex, atipes, *plumbeus*, asiuus Heaut. V, 1, 4.

Plus) Ex ea re *plus* malit quam commodi utrique And. III, 3, 15. *Plus* satis. *Plus* amem aut *plus* diligam. Non *plus* biduum Eun. I, 2, 5, 16 et 104. *Plus* milies iam audiui Eun. III, 1, 32. Vbi adhibet *plus* paulo Heaut. II, 1, 8. Hic mihi nunc quanto *plus* sapit, quam egomet mihi? Heaut. III, 1, 98. *Plus* spei video quam volo Heaut. IV, 1, 46. Homini misero *plus* quingentos colaphos infregit mihi Adelp. II, 1, 45. Adolescens *plus* potus Hec. I, 2, 64. Dies triginta aut *plus* eo in navi fui Hec. III, 4, 7. Ne quid faciam *plus* Hec. V, 1, 4. Ne quid *plus* minusve faxit Phorm. III, 3, 21.

Plusculus) *Pluscula* supellectile opus est Phorm. IV, 3, 60.

Poenas) Syrus mihi tergo *poenas* pendet Heaut. IV, 4, 6. An legibus daturum *poenas* dices? Phorm. IV, 3, 22.

Poenitet) An *poenitebat* fugiti? Eun. V, 6, 12. At enim me quantum hic operis fiat, *poenitet* Heaut. I, 1, 20. Non *poenitet* me sumae Hec. V, 2, 9. Nostri nosmet *poenitet* Phorm. I, 3, 20.

Pol) Sane *pol* And. I, 4, 2. Istuc *pol* vero bene Eun. IV, 4, 8. Non *pol* temere est, quod tu tam times Phorm. V, 8, 9.

Pollens) Favillae plena, fumi ac pollinis Adelp. V, 3, 60.

Polliceor) Postquam amans accessit, pretium *pollicens* Andr. I, 1, 49. Scis, te mihi saepe *pollicitum* esse Eun. II, 3, 17. Quaeso aedepol quod mihi es *pollicito*, tute ut serves Hec. V, 2, 20. Modo non montis auri *polliciens* Phorm. I, 2, 18.

Pollicitatio) Quin tu hinc *pollicitationes* aufer Phorm. V, 6, 17.

Pollicitor) In fraudem illicia sollicitando, et *pollicitando* eorum animos lactas? And. V, 4, 9. *Pollicitonem* et nil ferentem Phorm. III, 2, 36.

Pompo) Tua *pompa* eo traducenda est Heaut. IV, 4, 17.

Pone) *Pone* Adprehendit pallio, resupinat Phorm. V, 6, 23.

Pono) Qui se in sui gremio *positum* puerum dicebat patris? Adelp. III, 2, 35. Ut apud me proemium esse *positum* pietati scias Hec. IV, 2, 8. In medio omnibus palmam esse *positam* Phorm. prol. 18. *Pono* esse victum eum. His rebus alias *pone* sane, iungit, decem Phorm. IV, 3, 25 et 62.

Popularis) *Opopulares*, ecquis me hodie vivit fortunatior? Eun. V, 9, 1. Obsecro *populares* ferte misero atque innocenti auxilium Adelp. II, 1, 1. Amicus summus meus et *popularis* Phorm. I, 1, 11.

Populus) Id *populus* curat scilicet And. I, 2, 14. In ore at omni *populo* Adelp. I, 2, 13. Qui erit rumor *populi*, si id feceris? Phorm. V, 7, 18.

Porro) Dehinc, ut quiescant porro, moneo And. prol. 23. Misit *porro* orare, ut venirem, serio Eun. III, 3, 22. At *porro* rectis spero Heaut. I, 2, 107. Cessatum usque adhuc est: nunc *porro* expargiscere Adelp. IV, 4, 23. Te oro *porro* in hac re adiutor sis mihi Hec. IV, 4, 99. Ecquid spei *porro* est? Phorm. III, 1, 10.

Portitor) Epistolam ad *portitores* esse delatam Phorm. I, 2, 100.

Porto) Di boni, boni quid *porto*? And. II, 2, 1. Hic nunc me credit aliquam sibi fallaciam *portare* And. II, 6, 2. Nescio quid peccati *portat* haec purgatio Heaut. IV, 1, 12. Item hinc alia quae *porto* Cyprum Adelp. II, 2, 22. *Porto* hoc iurgium ad uxorem Hec. III, 5, 63. Cedo quid *portas*, obsecro Phorm. I, 4, 20.

Portus) Ego in *portu* navigo And. III, 1, 22. Modo isse dicitur ad *portum* Hec. I, 2, 2. Percontatum ibo ad *portum*, quoad se recipiat Phorm. II, 4, 22.

Posco) Tanto citius te ut *poscot* Heaut. IV, 8, 26. Abs te petere et *poscere* Heaut. V, 1, 53.

Possideo) De uxore, ita ut *posse* di, nihil mutat Chremes And. V, 4, 46. Te ipso herede haec *possidere* Bacchidem Heaut. V, 2, 16. Haec perinde sunt, ut illius animus, qui ea *possidet* Heaut. I, 2, 21. Regnumne, Aeschine, hic tu *possides*? Adelp. II, 1, 21.

Possum) Quando non *potest* id fieri quod vis, id velia quod *possit* And. II, 1, 6. Tibi ita hoc videtur: at ego non *posse* arbitror And. III, 3, 31. Huc fac ad me venias, si quid *poteris* And. IV, 2, 29. Ut *potero*, feram And. V, 3, 27. Munus nostrum ornato verbis, quod *poteris* Eun. II, 1, 8. Amatores audieram mulierum esse eos maximos, sed nihil *potesse* Eun. IV, 3, 24.

Post. Praepos.) Ego ero *post* principia Eun. IV, 7, 11. *Post* haec praecipitem darem Adelp. III, 2, 20. *Post* factam iniuriam Hec. V, 1, 16.

Post adverb.) *Post* deinde And. III, 2, 3. Quas proferentur *post*, si perget laedere Eun. prol. 18. Difficilem ostendes te esse, et ignosces tamen *post* Heaut. V, 1, 61. *Post* consulam Adcl. V, 9, 25. *Post* de

matre videre Hec. IV, 4, 78. Haud multo post Phorm. V, 6, 39.

Postea) Quid tum *postea*? Eun. II, 3, 79. Quid *postea*? Adelph. IV, 1, 13. Nonne haec iusta tibi videntur *postea*? Adelph. IV, 5, 26.

Posterior) Non *posteriores* seram Ad. V, 4, 26.

Posteriorius) Na tu hoc *posteriorius* dicas And. III, 2, 29. Ipse sentiet *posteriorius* Adelph. I, 2, 60. Quod tu *posteriorius* purges Adelph. II, 1, 8.

Posthabeo) Omnia *posthabui* mihi res Phorm. V, 7, 15.

Posthac) *Posthac* quas faciet de integro comoedias And. pr. 26. Hanc tu in aedis cogitas recipere *posthac*? Eun. V, 2, 59.

Postilla) *Postilla* nunc primum audio And. V, 4, 33. Tute scis *postilla* quam intumum habeam te Eun. I, 2, 47.

Postmodo) *Postmodo* rescisces Hec. II, 1, 11.

Postputo) Omnia sibi *postputavit* eae prae meo commodo Adelph. II, 3, 9. Res *postputasse* te omnes prae parente intelligo Hec. III, 5, 33.

Postquam) *Postquam* te omi. And. I, 1, 8. *Postquam* sensit me tecum quoque rem habere Eun. I, 2, 57. *Postquam* aspexi, ilico cognovi Heaut. IV, 1, 43. *Postquam* iutus sum omnium rerum satur. Adelph. V, 1, 3.

Postremo) *Postremo* id da mihi negoti And. III, 2, 40. *Postremo* imperavi egomet mihi omnia adsentari Eun. II, 2, 21. *Postremo* adeo res rediit Heaut. I, 1, 61.

Postremus) Si id facis, hodie *postremum* me vides And. II, 1, 22. Haec denique eius fuit *postrema* oratio Phor. IV, 3, 4.

Postulatio) Neque lites ullae inter eas, *postulatio* nunquam Hec. I, 2, 105.

Postulo) Ita volo itaque *postulo* ut fiat And. III, 3, 18. Si officio hoc, *postulo*, ut tua mihi domus pateat Eun. V, 8, 28. Iuquos es, qui me tacere de re tanta *postules* Heaut. V, 3, 9. Ego quoque a meis me ausi et magni pendi *postulo* Adelph. V, 4, 25. Num iuquom *postulo*? Phorm. II, 3, 64.

Potens) Quis est tam *potens* cum tanto munere hoc? Eun. II, 3, 62. *Potentes*, dites, fortunati, nobiles Adelph. III, 4, 57.

Potestas) Libera vivendi fuit *potestas* And. I, 1, 25. Cuius tibi *potestas* summa servandi datur And. III, 3, 9. Io me plane di *potestatem* suam omnem ostendere Eun. V, 8, 2. Quasi nomen *potestas* sit tua Heaut. IV, 3, 42. Video in illarum esse te *potestate* Hec. II, 2, 8. Ait atque tibi *potestatem* eius habendi dare Phorm. V, 6, 40.

Potior. Adiect.) Sit *potior*, prior ad dandum qui est Phorm. III, 2, 48.

Potior. Verb.) Mea nihil refert, dum *potiar* modo. Fac ut *potiar* Eun. II, 3, 29 et 71. Vis amare: vis *potiri*: tuum esse in *potiundo* periculum non vis Heaut. II, 3, 81 et 82. Patria *potitur* commoda. Miseriam omnem ego capio; hic *potitur* gaudia Adel. V, 4, 17 et 22. Nequid propter tuam fidem decepta *potiretur* mali Phorm. III, 1, 5. Abduxi mulierem: curavi, propria ea Phaedria ut *potiretur* Ph. V, 5, 2.

Pote) Nil supra *pote* Adelph. II, 3, 11.

Potis) *Potis* es mihi verum dicere? And. II, 6, 6.

Potissimum) Quem, inquit, vocabo ad cenam meorum aequalium *potissimum* nunc? And. II, 6, 24. Quod ad illum attinet *potissimum* Adelph. III, 1, 9. Vbi tu debites,

quid sumas *potissimum* Phorm. II, 2, 29.

Potius) Inveniet inopem *potius*, quam te corrumpi sinat Aud. II, 3, 22. Domi opperiamur *potius*, quam hic auct ostium? Eun. V, 2, 56.

Poto) Cur amat? cur *potat*? Adel. I, 1, 37. Obsonat, *potat*, olet unguenta; de meo Adelph. I, 2, 37. Otium ab senibus ad *potandum* ut habeam Phorm. V, 5, 4.

Potus) Cum virgine una adolescens cubuerit plus *potus*, sese illa abstinere ut poterit? Hec. I, 2, 65.

Prae. Praeposit.) Vide quam iniquos sis *prae* studio Aud. V, 1, 6. *Prae* amore Eun. I, 2, 18. Ego illum contempni *prae* me Eun. II, 2, 8. *Prae* gaudio, ita me di ament, ubi sim, nescio Heaut. II, 3, 67. *Prae* iracundia non sum apud me Heaut. V, 2, 47. Omnia aibi postputavit esse *prae* meo commodo Adelph. II, 3, 9. Huic aliquid paulum *prae* manu dederis Adelph. V, 9, 23. Rea postputasse te omnes *prae* parente intellego Hec. III, 5, 33.

*Prae*beo) Non possum satia narrare, quos ludos *praebueris* intus Eun. V, 6, 9. *Praebent* exigue sumptum Heaut. I, 2, 33. Hodie ei neque os *praebui* Adelph. II, 2, 7. Scrvom haud inliberalem *praebes* te Adelph. V, 5, 5. Strenuum hominem *praebuit* Phorm. III, 1, 12.

Praecaveo) Hoc tempus, *praecavere* mihi me, haud te nescisci, monet Adelph. III, 5, 18.

Praecipere) *Praecipitem* in pistrinum dabit Aud. I, 3, 9. Utinam mihi esset aliquid hic, quo me nunc *praecipitem* darem Aud. III, 4, 27. Auctores fuere, ut *praecipitem* hanc daret Phorm. IV, 3, 20.

Praeceptum) *Praeceptorum* est planus istorum ille Adelph. III, 3, 58.

Praecido) Omnis causas *praecidam* omnibus Hec. IV, 2, 22.

Praecipio) Haec ego *praecipio* tibi? Heaut. III, 3, 18. Conservis ad eundem istunc *praecipio* modum Adelph. III, 3, 70. Docui, monui, bene *praecipi* aemper, quae potui omnia Ad. V, 9, 6.

Praecipito) Hac te *praecipitatio* Adelph. IV, 2, 36.

Praecipuus) Vnam hanc rem me habere praeter alias *praecipuam* arbitrator Adelph. II, 3, 5.

Praecurro) Vna illarum interea prope *praecurrit* Hec. III, 3, 11.

Praedico) Actum est, si quidem haec vera *praedicat* Aud. III, 1, 7. Vtrum *praedicemne* an taceam? Eun. IV, 4, 53.

Praedico) Hoc primum in hac re *praedico* tibi Aud. I, 1, 19. Neque tu haud dices tibi non *praedictum* Aud. I, 2, 34.

Praeditus) Qui guttum haberem tali ingenio *praeditum* Aud. I, 1, 71.

Praedium) Fructum, quem Lemni uxoris reddunt *praedia* Phorm. IV, 3, 75. Ex iis *praediis* talenta argenti hinc capiebat statim Phorm. V, 3, 6.

Praedo) E *praedonibus*, unde emerat, ac audisse abreptam e Sizio Eun. I, 2, 34.

Praeficio) Elephantis quem indicia *praefecerat* Eun. III, 1, 23. Chacream ei rei *praefecimus* Eun. III, 4, 3.

Praefinito) Illi haud licebat, nisi *praefinito* loqui Hec. I, 2, 19.

Praegnas) Abducta a vobis *praegnas* fuerat filia, neque fuisse *praegnatam* unquam ante hunc scivi diem Hec. IV, 4, 18.

Praemium) Quod vis donum *praemium* a me optato, id optatum feres Eun. V, 8, 27. Ut apud me *praemium* esse positum pietati scias Hec. IV, 2, 8.

Praemonstrator) Adiutor meus, et

mentor et praemonstrator Heaut. V, 1, 2.

Praenarro) Oportuit rem praenarrasse me Eun. V, 5, 12.

Praecepto) Vt puerum praecoptares perire Hec. IV, 1, 17.

Praepeditus) Re in nostra aut gaudio sumus praepediti nimio, aut acritudine Heaut. III, 1, 97.

Praepono) Nunquam praepones se illis And. I, 1, 38. Si fidem habeat, se iri praepositum tibi apud me Eun. I, 2, 59. Quo pacto me habueris praepositum amoris tuo Hec. IV, 2, 7.

Praeripio) Times, ne illum talem praeripiat tibi Eun. I, 2, 81.

Praestigio) Nescio quid profecto mi animus praestigat mali Heaut. II, 2, 7.

Praescio) Nonne oportuit praescisse me autem? And. I, 5, 4.

Praescribo) Tute Ipse his rebus fieri praescripti And. I, 1, 124.

Praesens) Cum milite isto praesens, absens ut sis Eun. I, 2, 122. Fac animo haec praesenti ut dicas Eun. IV, 6, 31. Praesens absensque idem erit Adelph. I, 1, 48. Non quia ades praesens dico hoc Adelph. III, 3, 39. Non tu hunc habes plane praesentem deum? Phorm. II, 2, 31. Praesens quod fuerat, id diem malum abiit Phorm. V, 2, 16.

Praesentia) Ea prohibet facere tua praesentia Heaut. III, 3, 12. Suavia in praesentia quae essent, prima habere Heaut. V, 2, 9. Mallem auferre potius in praesentia Adelph. II, 2, 14. Ne mea praesentia obstat Hec. IV, 9, 11. Provisum est ut in praesentia haec hinc abeat Phorm. V, 2, 14.

Praesentio) Cum ibi me adesse neuter tuum praesenserat And. V, 1, 20.

Praesertim) Commissatorem haud sane commodum, praesertim Ctesiphoni Adelph. V, 2, 9. Praesertim ut nunc sunt mores Phorm. I, 2, 5.

Praesidium) Meo praesidio atque hospitii And. V, 2, 2. Vt meae stultitiae iustitia tua sit aliquid praesidi Heaut. IV, 1, 33. Ibi tunc stultitiae semper erit praesidium Heaut. V, 2, 14. Praesidium velle se senectuti suae Hec. I, 2, 44.

Praestabilis) Quanto fuerat praestabilis, ubi vis gentium agere actatem? Hec. III, 1, 4.

Praestituto) Tibi quidem est olim dies, quoad dares huic, praestituta Phorm. III, 2, 39.

Praesto. Verb.) Homini homo quid praestat? Eun. II, 2, 1. Chremes hoc mihi praestat Heaut. V, 1, 3. Hem vir viro quid praestat? Ph. V, 3, 7.

Praesto. Adverb.) Ipsam adeo praesto video And. II, 5, 4. Iam dudum domi praesto apud me esse aiunt Heaut. I, 1, 120. Cum ille est, praesto hic est Phorm. II, 1, 37.

Praestolor) Quem praestolare, Parmeno, hic ante ostium? Eun. V, 1, 5.

Praeter) Horum ille nihil egregie praeter cetera studebat And. I, 1, 31. Mihi videre praeter aetatem tuam facere, et praeter quam res te adhortatur tua Heaut. I, 1, 7 et 8. Nimirum ipse est bonus praeter aequumque et bonum Adelph. I, 1, 39. Te esse praeter nostram opinionem comperi Hec. V, 1, 37. Pulchre discedo et probe et praeter spem Phorm. V, 8, 59.

Praeterea) Primum quod soror est dicta: praeterea ut suis restitutum ac reddam Eun. I, 2, 66. Tum praeterea talem, nisi tu, nulla pareret filium Heaut. V, 3, 20. Primum indotata est: tum praeterea, quae secunda ei

dos erat, periit Adelp. III, 2, 47. Si non tum dedero, unum praeterea horam ne oppertas siet Phorm. III, 2, 29.

Practereo) Sine biduum hoc praetereat Eun. II, 2, 52. Praeteriit tempus Eun. III, 4, 4. Locum reprehensum, qui praeteritus negligentis est Adelp. Prol. 14. Praeterita hac recta plates sursus Adelp. IV, 2, 35. Nescis, quid mali praeterieris Hec. III, 4, 5. Tus praeterierat iam ad ducendum aetas Phorm. II, 3, 76.

Praetermitto) Du, praetermitto Adelp. I, 1, 26. Fit sedulo: nil praetermitta Adelp. III, 3, 60.

Praeterquam) Verbum unum mihi praeterquam quod te roga, satis cave Aud. IV, 4, 14.

Praeterquam) Neque, praeterquam quas ipse amor molestias habet, addas Eun. I, 1, 32. Praeterquam tui carendum quod erat Heaut. II, 4, 20.

Præut) Ludum iocumque dices fuisse illum alterum, præut huius rubies quae dabit Eun. II, 3, 9.

Prandium) Prandium corrumpitur Adelp. IV, 2, 49.

Præve) Vide, ne impulsus ira præve insistas Hec. III, 5, 34. Nequeo satis, quam hoc mihi videtur præve factum, proloqui Hec. IV, 4, 24.

Pravitas) Quae istaec pravitas, quaeve amentis est? Heaut. V, 2, 20.

Pravus) Neque id putabit pravum an rectum sit, quod petit Heaut. III, 1, 76. Inepta lenitas patris, et facilitas prava Adelp. III, 3, 37. Etiam hoc mihi pravum, ineptum, absurdum, atque alienum a vita mea videtur Adelp. V, 8, 21. Iis nunc praemium est, qui recta prava faciunt Phorm. V, 2, 6.

Precario) Hanc tu mihi vel vi, vel clam, vel precario fac tradas Eun. II, 3, 28.

Precator) Nec tu sram tibi, nec precatorem pararis Heaut. V, 2, 23. Ad precatorem adeam credo, qui mihi sic necet Phorm. I, 2, 90.

Preci) Nihil est preci loci relictum Aud. III, 4, 22. Perfice hæc, precibus, pretio Eun. V, 8, 25. Ut nequa misericordis, neque precibus mollires queas Phorm. III, 2, 13. Ut nullus locus relinquatur preci Phorm. III, 3, 14.

Precor) Posthac si quidquam, nihil precor Phorm. I, 2, 92.

Prehendo. Prendo) Tuus pater me modo prehendit Aud. II, 2, 16. Quis homo unquam pro moeco vidit in domum cretetricis preendi quemquam? Eun. V, 4, 39. Syrus est prehendus atque adhortandus mihi Heaut. III, 1, 120. Prendo hominem salum Phorm. IV, 3, 15.

Pretium) Quod habui summum, pretium persolvi tibi. Postquam amans accessit, pretium pollicens Aud. I, 1, 12 et 49. Audireque eorum est operae pretium audaciam Aud. I, 3, 12. Ergo pretium ab stultitia fero Aud. III, 5, 4. Cum faciem videas, videtur esse quovis preti Aud. V, 2, 15. Pretium sperans illico producit: vendit Eun. I, 2, 53. Si nunquam svare pretium statui arti mese Heaut. prol. 48. Cui nihil iam praeter pretium dulce est Heaut. II, 2, 5. Ego spem pretio non emm Adelp. II, 2, 11.

Pridem) Quam pridem pater mi et mater mortui essent Eun. III, 3, 11. Hoc ego mali non pridem inveni Heaut. II, 1, 12. Iam pridem equidem audiivi Hec. II, 1, 22.

Primarius) Neque huius sis veritus feminae primarias, quin novo modo ei fsceres contumeliam Phorm. V, 7, 78.

Primo) Primo processit parum,

'And. IV, 1, 47. At etiam *primo* calidum ac disertum credidi hominem Eun. V, 6, 10.

Primum) Modo dolores, mea tu occipiunt *primum* Adalph. III, 1, 2. Paolatim plebem *primum* facio meam Adalph. V, 6, 10.

Primum) Postilla nunc *primum* audio, quid illo sit factum And. V, 4, 33. Vbi *primum* poterit, se illius subdocet, scio Eun. IV, 1, 14. Id *primum* dicam: deinde quod veni eloquar Heaut. prol. 3.

Primus) Nec satis digna, cui committas *primo* partu mulierem And. I, 4, 3. Quia sum apud te *primus* Eun. I, 2, 10. Est genus hominum, qui esse *primos* se omnium rerum volunt, nec sunt Eun. II, 2, 17. Suavia in praesentia quae essent, *prima* habere Heaut. V, 2, 10.

Princeps) Primarum artium magis principem Adalph. II, 3, 6.

Principia) Tu hosce iustru: ego ero post *principia* Eun. IV, 7, 11.

Principio) *Principio* amico filium restitueris And. III, 3, 38. *Principio* eam esse dieo liberam Eun. IV, 7, 35. *Principio* et habet quod det, et dat nemo largios Eun. V, 8, 48.

Principium) Andivi, inquam a *principio* And. IV, 4, 46. Quod dedit *principium* adveniens Eun. III, 2, 5. Saepe malo ex *principio* magna familiaritas conflata est Euc. V, 2, 35.

Privo) Pamphilumne hae urbe *privi* siues? Phorm. III, 2, 32.

Prusquam) Omnia experiri certum est *prusquam* pereo And. II, 1, 11. Omnia *prius* experiri, quam arma, sapientem decet Eun. IV, 7, 19. Pergrin' istue *prius* diiudicare, quam scias quid rei sit? Heaut. II, 2, 8. *Prius* proditorum te tuam vitam, et *prius* pecuniam omnem, quam abs te amittas filium Heaut. III, 1, 70. *Priusquam* ad portam venias Adalph. IV,

2, 44. Vxorem hanc *priusquam* duxit Hec. V, 1, 17. *Priusquam* hinc respondes temere, audi Phorm. V, 8, 48.

Pro Praepos.) Pamphilum *pro* uxore habere hanc peregrinam. And. I, 1, 119. Facile est *pro* eunucho probes Eun. II, 3, 84. Ne ille *pro* se dietam existimet Heaut. prol. 30. *Pro* se quisque sedulo faciebant Heaut. I, 1, 74. Habui, amavi *pro* meo. Non necesse habeo omnia *pro* meo iure agere Adalph. I, 1, 23 et 27. *Pro* virgine dari nuptum non potest Adalph. III, 2, 48. Sedulo moueo, quae possum *pro* mea sapientia Adalph. III, 3, 73. *Pro* certon' tu istaec dicis? Adalph. III, 4, 32. Tu illos duo olim *pro* re tollebas tua Adalph. V, 3, 23. *Pro* patre huius est Adalph. V, 8, 28.

Pro. Interiect.) *Pro* deum atque hominum fidem! And. I, 5, 11. *Pro* supreme Iopiter! Eun. III, 5, 2. *Pro* di immortales Adalph. III, 4, 1. *Pro* deum immortalium Phorm. II, 3, 4.

Probe) Curasti *probe* And. V, 2, 6. Narras *probe* And. V, 6, 6. Intellexisti? Ch. *Probe* Eun. IV, 6, 30. Perdocta est *probe* Heaut. II, 3, 120. Hoc vitio datur Sr. *probitissime* Adcl. III, 3, 63. Fecistis *probe* Phorm. II, 4, 48. Pulchre discedo et *probe*, et praeter spem Phorm. V, 8, 58.

Probo) Forma et aetate ipse es, facile ut pro Eunucho *probes* Eun. II, 3, 84.

Probrum) Tamen hanc habere student cum summo *probro*? And. V, 3, 10. Quia si hoc celetur, in meto; sin patefit, in *probro* sim Phorm. V, 4, 6.

Probus) Si vos vultis prohiberi *probus* Adalph. III, 4, 59. *Proba* est modesta Adalph. V, 8, 7. O artificem *probum* Phorm. II, 1, 29.

Procar) Mea est petax, *procar*, magnifica, sumptuosa, nobilis Heaut.

II, 1, 15. Maligna magis et magis *procaz* facta ilico est Hec. I, 2, 84.

Procedo) *Fuimus* interim *procedit* And. I, 1, 101. Primo *processit* parum And. IV, 1, 47. *Procede* tu huc Eun. III, 2, 17. Bene *procedit* Adel. V, 6, 9. *Processisti* hodie pulchre Adelph. V, 9, 22.

Proclivis) Ingenium est omnium hominum ab labore *proclive* ad luhidinem And. I, 1, 51. Id faciam, in *proclivi* quod est And. IV, 2, 18.

Procul) Vt tu illos *procul* hinc ex occulto caederes Eun. IV, 7, 17. A me culpam esse hanc *procul* Adelph. III, 2, 50. Quem cum istoc sermonem habueris, *procul* hinc stans accipi Hec. IV, 3, 1.

Prodeambulo) *Prodeambulare* huc libitum est Adelph. V, 1, 4.

Prodeo) In funus *prodeo* And. I, 1, 88. Nunc id *prodeo*, ut conveniam Parmenonem Eun. V, 6, 4. Dromo pulsat fores: anus quadam *prodit* Heaut. II, 3, 35. Nemon huc *prodit*? Phorm. I, 2, 102. Neque mi in conspectum *prodit* Phorm. II, 4, 3.

Prodo) Vt aliquot saltem nuptiis *prodat* dies And. II, 1, 13. Prius *proditurum* te tuam vitam, et prius pecuniam omnem Heaut. III, 1, 70. Illi anni *prodit* abs te filia est planissime Heaut. IV, 1, 26.

Produco) Vt hanc malo aliquam *producam* moram And. III, 5, 9. Nisi me lactasses amantem, et falsa spe *produceres* And. IV, 1, 24. *Producit*; vendit Eun. I, 2, 54. Omnis *produxi* ac vendidi Heaut. I, 1, 92. Qui illud *produxit* scelus Adelph. III, 2, 16. Quem egomet *produxi* Adelph. III, 3, 48.

Profecto) *Profecto* sic est And. III, 3, 22. *Profecto* hoc vere dicunt Adelph. I, 1, 3. *Profecto* hoc sic est, ut puto Hec. III, 3, 19.

Profero) Saltem aliquot dies *profer* And. II, 1, 29. Habeo alia multa, nunc quae condonabitur; quae *proferentur* post Eun. prol. 18. Rem *profer* palam Heaut. V, 2, 41. An *proferendum* hoc tibi videtur usquam? Adelph. III, 2, 39. Non est opus *prolato* Hec. I, 2, 29. Progeniem *vetratam* usque ab avo atque atavo *proferens* Phorm. II, 3, 48.

Proficiscor) Quid causae est, quin hinc in pistrinum recta *proficiscar* via? And. III, 4, 21. Detineo te: fortasse tu *profectus* alio fueras Eun. II, 2, 49. Clam me est *profectus*. Heaut. I, 1, 66.

Profiteor) In his poëta hic nomen *proficitur* anum Eun. prol. 3.

Profugio) Gnatus eius *profugit* inopia Heaut. III, 2, 17. Hinc egens *profugiet* aliquo militatam Adelph. III, 3, 31.

Profundo) *Profundat*, perdat, pereat, nihil ad me attinet Adelph. I, 2, 54.

Progenies) Memoriter *progeniens* vestram usque ab avo atque atavo *proferens* Phorm. II, 3, 48.

Prohibeo) Quae sese in ignem inlicere voluit, *prohibui* And. I, 1, 113. Quod di *prohibeant* And. III, 3, 36. Tum me *prohibeas* meam ne tangam? Eun. IV, 7, 38. Deos quae son ut istaec *prohibeant* Adelph. II, 4, 11. Di mala *prohibeant* Hec. II, 1, 10. Cum uxore ac ipsum *prohibebo* domo Phorm. II, 4, 78.

Proin) *Proin* tu fac apud te ut sis And. II, 4, 5. *Proin* tu, taceri si vis, vera dicito Eun. I, 2, 26.

Proinde) *Proinde* hinc vos amolimini And. IV, 2, 24. Vt vos domi mihi eritis, *proinde* ego ero fama foris Hec. II, 1, 21. *Proinde* expiscare, quasi non nosset Phorm. II, 3, 33.

Prolix) Accipit homo nemo melius prorsus nequa *prolixius* Eun. V, 8, 52.

Prologus) In prologis scribendis operam abnuitur And. prol. 5. Oratorem esse voluit me, non *prologum* Heaut. prol. 11. Orator ad vos venio ornatu *prologi* Hec. alt. prol. 1.

Proloquor) Censen me verbum potuisse ullum *proloqui*? And. I, 5, 21. Nequeo satis, quam hoc mihi videtur suum prave, *proloqui* Hec. IV, 4, 24. Non potuit cogitata *proloqui* Phorm. II, 1, 53. Omitto *proloqui* Phorm. V, 6, 21.

Prolubium) Quae res tam repente morer mutavit tuos? quod *prolubium*? Adelp. V, 9, 28.

Promereo) Verum enim quando hanc *promeruit*, fat Adelp. II, 1, 47. Ita velim me *promerentem* amicum vivas, mi pater Adelp. IV, 5, 47. Idem hic tibi, quod bene *promeritus* fueris, conduplicaverit Phorm. III, 2, 31.

Promissum) Vbi tempus, *promissa* iam perfici And. IV, 1, 7. Fac sis hunc *promissum* appareant Eun. II, 3, 20. Satis pol proterva me Syri *promissa* hinc induxerunt Heaut. IV, 4, 1.

Promissus) Capillus sparsus, *promissus*, circum caput reiectus negligenter Heaut. II, 3, 49.

Promitto) Satir scite *promittit* tibi Heaut. IV, 4, 7. Dum id, quod est *promissum*, ab amicis argentum sufero Phorm. III, 2, 28. Neque ego ignosco, nequa *promitte* quicquam Phorm. V, 8, 55.

Promoveo) Nil *promoveris* And. IV, 1, 16. Quantum hinc *promoveo* nuptias And. IV, 2, 28. Move vero ocius te, natrix. So. Moveo. Cu. Video, sed nil *promoves* Eun. V, 3, 4. Abibo hinc, praesens quando *promoveo* parum Hec. IV, 4, 81.

Pronus) Capite *pronus* in terram statuerem Adelp. III, 1, 18.

Prope) *Prope* adest, cum alieno more vivendum est mihi And. I, 1, 125. *Prope* iam ut pro uxore haberet Heaut. I, 1, 46. Partus instabat *prope*. *Propius* accedamus Adelp. III, 2, 9 et 11. Illud res nulla alia causa tam male odi, nisi quia *prope* est Adelp. IV, 1, 7.

Propedim) Illud tibi salvum adfuturum esse hic confido *propedim* Heaut. I, 1, 108. Ne tu *propedim* istius obstatuere Heaut. IV, 8, 27. Ipsa re experire *propedim* Adelp. V, 5, 7.

Propemodum) *Propemodum* habeo iam fidem And. III, 4, 6. Me eius spero fratrem *propemodum* iam reperisse Eun. I, 2, 123. Egomet habeo *propemodum* quam volo Heaut. V, 5, 20. Curare ambos, *propemodum* repossere illum est quem dedisti Adelp. I, 2, 51.

Propere) *Propere* arcesse And. V, 6, 15. Traduce huc ad vos *propere* Heaut. IV, 4, 22. *Propere* praecurrit Hec. III, 3, 11.

Propero) Continuo ad te *propere*ans percurro ad forum And. II, 2, 18. Tanto ocius *properemus* Eun. III, 5, 61. Hic *properat* in Ciprum Adelp. II, 4, 14. Hominem *propere*o invenire Phorm. V, 6, 5.

Propino) Hunc comedendum et cibendum vobis *propino* Eun. V, 8, 57.

Propinquus) Ex meo *propinquus* rure hoc capio commodi Eun. V, 5, 1. Quod ego in *propinqua* parte amicitiae puto Heaut. I, 1, 5.

Propior) Dum nulla alia delectatio, quae *propior* esset Heaut. V, 1, 35. Ita me servet Iupiter, ut *propior* illi, quam ego sum ac tu, homo nemo est Phorm. V, 3, 25.

Propitius) Parentes *propitii* Adel. I, 1, 6. Satin illi di sunt *propitii*? Phorm. IV, 3, 31.

Proprius) Nilne esse *proprium* cuiquam? And. IV, 3, 1. Voluptates eorum *proprias* sunt And. V, 5, 4. Curavi, *propria* ea Phaedria ut potetur Phorm. V, 5, 2.

Propter. *Adverb.*) Interdum *propter* dormiet Eun. II, 3, 77. Hic *propter* hunc adiste Adelph. II, 1, 15. Ibi eugiortum *propter* est Adel. IV, 2, 37.

Propulsio) Quod tu speres, *propulsabo* facile And. II, 3, 21.

Prorsum) Hic homines *prorsum* ex stultis insanos facit Eun. II, 2, 23. *Prorsum* oblitus sum mei Eun. II, 3, 15.

Prorsus) Huic *prorsus* illam non dat And. II, 2, 34. *Prorsus* a me opinionem hanc tuam esse ego amotam volo And. III, 2, 30.

Prorsus) Fares simul omnes *prorsus* se Eun. III, 5, 51.

Prosilio) Quidnam hic *prospiciens* *prosiluit*? Eun. V, 7, 6.

Prospere) Evenerit haec nobis *prospere* Phorm. V, 7, 2.

Prospicio) Malo ego nos *prospicere*, quam hunc ulcisci accepta iniuria Eun. IV, 6, 24. Nisi *prospectum* a nobis interea est, desertae vivimus Heaut. II, 4, 11. Quam bene vero abs te *prospectum* est? Heaut. IV, 1, 25. Tibi *prospexi* et stultitiae tuae Heaut. V, 2, 8. Illa quae futura sunt *prospicere* Adel. III, 3, 34. Ego iam *prospiciam* mihi Adelph. IV, 2, 50. Numquid tute *prospexi* tibi? Adel. IV, 5, 55. Aderam, cuius consilio fuerat ea *par* *prospici* Hec. IV, 1, 46. Nisi me animus fallit, aut param *prospiciam* oculi Phorm. V, 1, 8.

Prosterno) Ceteros ruerem, agerem, raperem, funderem et *prosternerem* Adelph. III, 2, 21.

Prosum) Capitis periculum edire, dum *prosum* tibi And. IV, 1, 53. Quibas et re salva et perdita *profue*ram et *prosum* saepe Eun. II, 2, 27. Melius, peius, *prosit*, obsit Heaut. IV, 1, 30. Quicquid est id, quod reliquit, *profuit* Hec. III, 5, 13. Qui post factam iniuriam se expurget, parum mihi *prosit* Hec. V, 1, 16.

Proselo) Ne te iratus suis saevitiis dictis *proselo* Phorm. I, 4, 36.

Proterveo) Filium *proterveo* hinc Heaut. III, 1, 37.

Proterve) Satis pol *proterve* me Syri promissa huc induxerunt Heaut. IV, 4, 1. Ecce autem tu quoque *proterve* iracundus es Hec. III, 5, 53.

Protervitas) Quam paene me tua perdidit *protervitas* Heaut. IV, 6, 10.

Protervos) Ne ineptus, ne *protervos* videar Heaut. III, 3, 16.

Protinam) Hinc me *protinam* comicerem in pedes Phorm. I, 4, 13.

Provideo) Erus est, neque *provideram* And. I, 2, 12. Si non astu *providentur* And. I, 3, 3; Phorm. I, 4, 5. Putavit me plus scire et *providere* Heaut. I, 1, 64. *Provisum* est, ne in praesentia haec hinc abest Ph. V, 2, 14.

Provincia) Huic nostro tardita est *provincia* Heaut. III, 2, 5. *Provinciam* cepisti durum Phorm. I, 2, 22.

Proviso) *Provisum* quid agat Pamphilus And. V, 5, 1. Huc *provisum* Eun. III, 1, 4. Ego huc ad vos *proviso* Adelph. V, 6, 1.

Provoco) Pamphilum cautum *provocem* Eun. III, 1, 53. Huc *provocat* Adelph. V, 4, 24.

Provolvo) Ego hunc in mediam viam *provolvam* And. IV, 4, 38.

Proximus) *Proximus* sum ego met mi And. IV, 1, 12. His mensibus sex septem prorsus non vidisse *proximis* Eun. II, 3, 41. Eamus ad me, ibi *proximum* est Eun. III, 5, 64.

Agrum in proximo hic mercatus es Heaut. I, 1, 2. Hic meus amicus illi genere est proximus Adelp. IV, 5, 17. Hic est his cognatus proximus Adelp. V, 8, 24. Cum in proximo hic sit aegra Hec. III, 2, 6. Lex est, ut orbae, qui sunt genere proximi, iis nubant Phorm. I, 2, 75.

Prudens) *Prudens* sciens, vivus vidensque pereo Eun. I, 1, 27.

Psaltria) Ille bonus vir nobis psaltriam, si dis placet, paravit Ad. III, 4, 31. Tua arte viginti minae pro psaltria periere Ad. IV, 7, 25.

Publice) Ibi enatos publice est nunc Eun. II, 2, 59. Haud cito mali quid ortum ex hoc sit publice Adelp. III, 3, 89.

Publicitus) Non hoc publicitus seculum hinc deportari in solas terras? Phorm. V, 7, 85.

Publicus) An ne hoc quidem ego adipiscar, quod ius publicum est? Ph. II, 3, 65.

Pudens) Animi est pudentis signum et non instrenui Heaut. I, 1, 68. *Pudens*, modesta Hec. I, 2, 90.

Pudet) Cuius nunc pudet me et miseret Heaut. II, 3, 19. Frenis me quidem pudet pigetque Adelp. III, 3, 38. *Pudet* Philomenae Hec. V, 2, 27. Non similitudinem meam revereri saltem? non pudere? Phorm. II, 1, 3.

Pudice) *Pudice* vitam agebat And. I, 1, 47. Bene et pudice doctum atque eductam ingenium And. I, 5, 39. Bene et pudice eductam Heaut. II, 1, 14.

Pudicitia) Et ad pudicitiam at ad rem tutandam And. I, 5, 53.

Pudicus) Pium ad pudicum ingenium Hec. I, 2, 77.

Pudor) Patris pudor. Ut neque ma consuetudo, neque amor, neque pudor commoveat And. I, 5, 27 et 44. In denegando modo quis pudor paulum adest And. IV, 1, 6. Numquam

eius color pudoris signum usquam indicat? And. V, 3, 7. *Pudore* et liberalitate liberos retinere Adelp. I, 1, 32. Stultitia est istaec, non pudor Adelp. II, 4, 10. *Pudoris* an amoris obsequeretur magis Hec. I, 2, 47. Timidium obstupescit pudor Phorm. II, 1, 54.

Puella) Parvulam puellam Eun. I, 2, 29. Noviciae, puellas Eun. III, 1, 5, 34. Si puellam parerem, nolle tolli Heaut. IV, 1, 14. Cum puella annu suscepisse inimicitias non pudet? Hec. II, 1, 34.

Puellula) Continuo quandam natus est puellulam citharistiam Phor. I, 2, 31.

Puer) Aequum esse censent, nos iam a pueris ilico nasci senes Heaut. II, 1, 2. Homini ilico lacrimas cadunt quasi puero Adelp. IV, 2, 21. Quem ego puerum modo tantillum in manibus gestavi meis Adelp. IV, 2, 24. Promisti autem? de te largitor, puer Adelp. V, 8, 17. Mulieres sunt ferme ut pueri, levi sententia Hec. III, 1, 32.

Puerilis) Quidnam est? D. *Puerile* est And. II, 6, 18. Vestes puerili sententia Phorm. V, 7, 56.

Pueritia) Mihi cum eo iam inde usque a pueritia fuit semper familiaritas Heaut. I, 2, 9.

Puerpera) Quid opus facto esset puerperae And. III, 2, 10. *Puerperam* hac nunc duci per viam aegrotam Adelp. V, 7, 23.

Pugil) Si qua est habitior paulo, pugilem esse aiunt Eun. II, 3, 24. *Pugilum* gloria Hec. alt. prol. 25.

Pugna) Neque pugnas narrat Eun. III, 2, 29. Dabit hic pugnam aliquam denno Eun. V, 1, 60.

Pugno) Periculum pugnare cogitas? Eun. IV, 7, 7. *Pugnaveris* Adelp. V, 3, 57. *Pugnant* de loco Hec. alt. prol. 33.

Pugnus) *Pugnis* continuo in mala haereat Adelph. II, 1, 17. Me *pugnis* usque occidit Adelph. IV, 2, 19. *Pugnos* in ventremingere Phorm. V, 2, 95.

Pulcher) O faciem *pulchram* Eun. II, 3, 5. Virgo *pulchra* Phorm. I, 2, 54. Hic *pulcherrimum* facinus audiui Phorm. V, 6, 29.

Pulchre) Dixti *pulchre* Eun. II, 3, 85. *Pulchre* mehercle dictum et sapienter Eun. III, 1, 26. Videbat mihi esse *pulchre* sobrius Eun. V, 4, 2. Instructa *pulchra* ad perniciem Hesut. III, 1, 41. Salsamenta haec facerentur *pulchre* Adelph. III, 3, 27. Ego illius sensum *pulchre* calleo Adel. IV, 1, 17. Processisti hodie *pulchre* Adelph. V, 9, 22. Foeneratum istae beneficium *pulchre* tibi dices Phorm. III, 2, 8. Sane hercle *pulchre* suades Phorm. III, 3, 9. Inimmo vero *pulchre* discedo Phorm. V, 8, 58.

Pulchritudo) Nihil erat adiamenti ad *pulchritudinem* Phorm. I, 2, 55.

Pulmentum) Lepus tute es, et *pulmentum* quaeris? Eun. III, 1, 36.

Pulto) Dromo *pultat* fores Hesut. II, 3, 34. Cesso *pultare* ostium vicini? Hesut. III, 1, 1. Quis ostium hoc *pultavit*? Adelph. IV, 5, 3.

Punctum) Temporis mihi *punctum* ad hanc rem est? Phorm. I, 4, 7.

Purgatio) Nescio quid peccati portat haec *purgatio* Hesut. IV, 1, 12.

Purgo) *Purgon* ego me de istis Thaidi? Eun. III, 1, 44. Tu quod te posteros *purges*, hanc iniuriam mihi nolle factam esse, huius non faciam Adelph. II, 1, 8. Piacis ceteros *purga* Adelph. III, 3, 22. Te ipsum *purgare* ipsis coram, placabilius est Adel. IV, 3, 17. Aut ea refellendo tibi aut *purgando* corrigemus Hec. II, 2, 12. Te sibi *purgatum* Hec. V, 4, 31. Orat; confiteor; *purgat*; quid vis amplius? Phorm. V, 8, 46.

Purus) In hac est *pura* oratio Hesut. prol. 46.

Puto) Dictum *puto* And. I, 1, 2. Aliquis forsitan me *putet* non *putare* hoc verum And. V, 5, 1 et 2. Bene *putas* Eun. IV, 7, 43. Magis, si magis noris, *putes* ita rem esse. Id nihil *puto* Hesut. V, 1, 16 et 27. Qui, nisi quod ipse fecit, nihil rectum *putat* Adelph. I, 2, 19. Quae tibi *putaris* prima, in experiendo ut repndies Adelph. V, 4, 4.

Pytiso) *Pytisando* modo mihi quid vini absumpsit? Hesut. III, 1, 48.

Q

Qua) Fieri potest, ut ne *qua* exeat Adelph. IV, 4, 16.

Quadrupes) *Quadrupolem* cotstringito And. V, 2, 24.

Quaerito) Lana ac tela victum *quaeritans* And. I, 1, 48. Haec cur *quaeritet*? Eun. III, 3, 17. Te ipsum *quaerito* Adelph. I, 2, 1.

Quaero) Te ipsum *quaero* And. II, 2, 8. Consilium *quaero* And. IV, 2, 19. Facile victum *quaerere* Eun. II, 2, 30. Vbi *quaeram*, ubi investigem, incertum sum Eun. II, 3, 3. Sermone *quaerere* Eun. III, 3, 10. Quid sibi hic vestitus *quaeris*? Eun. III, 5, 10. *Quaere* qui respondent Eun. IV, 7, 40. Nihil tam difficile est, quin *quaerendo* investigari possiet Hesut. IV, 2, 8. Abduce, vinci, *quaere* rem Adelph. III, 4, 36. Conserva, *quaere*, porce Adelph. V, 3, 27. Contrivi in *quaerendo* vitam atque aetatem meam Adelph. V, 4, 15. *Quaeret* alium virum Phorm. II, 1, 67.

Quaeso) Bonus verba, *quaeso* And. I, 2, 33. Narra istae *quaeso* quid sit Eun. III, 5, 14. Vhiusm? *quaeso*? Hesut. III, 1, 21. Deos *quaeso* ut istae prohibeant Adelph. II, 4, 17.

Quaeso quid istuc consili est? Hec. IV, 2, 12. *Quaeso* quid narras? Phor. V, 7, 42.

Quaerere) Acepit conditionem, dein *quaestum* occipit And. I, 1, 52. Olim isti fuit generi quondam *quaestus* apud saeculum prius. Is *quaestus* nunc est multo uberrimus Eun. II, 2, 15 et 12. Eun esse *quaestum* in animum induxit maximum Heaut. prol. 49. Vti *quaestum* faceret Heaut. IV, 1, 27. Si esset alia ex *quaestu* hoc Hec. V, 1, 29. Nonquam animum *quaesti* gratis ad malas adducam partes Hec. V, 3, 38.

Qualis) Non satis pernosti ma etiam, *qualis* sim And. III, 2, 23. Metuo *qualem* tu me esse hominem existumes Eun. IV, 6, 20. *Quale* ingenium haberes Heaut. II, 4, 4. *Qualis* sim amicus, aut quid possiem Hec. V, 1, 39. *Qualis* ego in hunc fuerim Phorm. V, 8, 43.

Quam. Cum superlativo ἀνέκτιστον) Illum esse *quam* deterrimum And. V, 1, 16. Te redimas captum *quam* queas minimo Eun. I, 1, 29. Fac *quamplurimum* illis relinquant Adelph. V, 3, 27. *Quam* maxime servire vestris commodis Hec. alt. prol. 43.

Sequente. Adiectivo) Vide *quam* iniquus sis prae studio And. V, 1, 6. *Quam* hoc munus gratum Thaidi arbitrare esse? Eun. II, 2, 44. Vel heri in vino *quam* inmodestus fuisti? Heaut. III, 3, 7.

Sequente. Verbo) *Quam* timeo, quorsum evadas And. I, 1, 100. Nasceis, *quam* doleam Heaut. V, 1, 61. *Quam* gaudeo Adelph. III, 4, 90. *Quam* timeo Phorm. IV, 3, 3.

Sequente. Adverbio) *Quam* misera amarit And. III, 2, 40. *Quam* cito! Eun. I, 2, 98. *Quam* timui male Heaut. IV, 1, 51. *Quam* mox virginem accessant Adelph. V, 6, 1.

Post tam aliasque particulas) Non tam ipso quidem dono, *quam* ab eo datum esse Eun. III, 1, 3. Tam placidum, *quam* ovis est, reddo Adelph. IV, 1, 18. Non hercle verbis dici potest tantum, *quam* re ipsa navigare incommodum est Hec. III, 4, 3. Turbet porro, *quam* velit Hec. IV, 4, 12. Secus *quam* dignum est Phorm. II, 3, 91.

Quamobrem) Nihil satis firmi video, *quamobrem* accipere hunc mi expediat metum Heaut. II, 3, 96. Id, *quamobrem* huc veneram, rus ablit Adelph. III, 3, 81. *Quamobrem* haec abierit, causam vides Hec. III, 3, 22.

Quamplurimum) Fac *plurimum* illis relinquant Adelph. V, 3, 27. Studeo illis ut *quamplurimum* facerem Adelph. V, 4, 14.

Quamprimum) *Quamprimum* hoc me libera miserum metu And. II, 2, 14. Fac *quamprimum* haec audiat Eun. V, 8, 12. Vt, quid agam, *quamprimum* sciam Adelph. III, 5, 6. Vt hoc *quamprimum*, quicquid est, certo sciam Hec. III, 1, 44. Cesso adire *quamprimum* senem? Phorm. II, 1, 55.

Quamquam) *Quamquam* illam cupio abducere Eun. I, 2, 92. *Quamquam* haec inter nos nuper notitia admodum est Heaut. I, 3, 1. *Quamquam* est scelestus, non committet hodie unquam iterum ut vapulet Adelph. II, 1, 5.

Quamvis) *Quamvis* etiam maneo otiosus hic Adelph. II, 4, 15.

Quando) Vt quinas, aiant; *quando*, ut volumus, non licet And. IV, 5, 10. Mens fac sis postremo animus, *quando* ego sum tans Eun. I, 2, 116. *Quando* istuc iam erit? Heaut. II, 2, 9. *Quando* ego tuum non curo, ne cura meum Adelph. V, 3, 16.

Quandoquidem) *Quandoquidem* tam iners, tam nulli consilii sum And. III, 5, 2. *Quandoquidem* illatum ne-

que te quisquam novit Eun. II, 3, 83. *Quandoquidem* docenda est, egomet habeo propemodum quam volo Heaut. V, 5, 20. *Quandoquidem* hoc nunquam mi ipse voluit credere Adelp. IV, 5, 6. *Quandoquidem* illam a me distrahit necessitas Hec. III, 5, 42. *Quandoquidem* solus regnas Phorm. II, 3, 58.

Quantivis) Cum faciem videas, videtur esse *quantivis* pretii And. V, 2, 15.

Quanto) *Quanto* satius est And. II, 1, 7. *Quanto* magis magisque cogito Eun. III, 3, 1. *Quanto* tu me es annis gravior, tanto es ignoscentior Heaut. IV, 1, 32. *Quanto* fuerat praestabilis Hec. III, 1, 4.

Quantum) Erus, *quantum* audio, uxore excidit And. II, 5, 12. *Quantum* suspicor, ad virginem animum adiecit Eun. I, 2, 62.

Quantus) Nescis *quantis* in malis verter miser And. IV, 1, 25. *Quasi* est sapere? Eun. IV, 7, 21. Tu illum nunquam ostendisti *quanti* pendere? Heaut. I, 1, 103. Tu, *quantus quantus*, nihil nisi sapientis es Adelp. III, 3, 40. *Quantam* obtuli adventu meo laetitiam Pamphilo hodie? Hec. V, 3, 18. *Quanta quanta* haec mea paupertas est Phor. V, 7, 10.

Quapropter Adverb.) *Quapropter*? St. Rogas? And. I, 1, 136. *Quapropter*? quia enim qui eos gubernat animus, infirmum garunt Hec. III, 1, 31.

Quapropter. Coniunct.) *Quapropter* haec res neutiquam neglecta est mihi Heaut. II, 3, 116. *Quapropter* quoquo pacto tacito at opus Adelp. III, 2, 44. *Qua* me *propter* exanimatum citius eduxi foras Hec. III, 3, 4.

Quare) *Quare* sequom est vos cognoscere atque ignoscere Eun. prol. 42.

Quasi) Istae commemoratio *quasi* exprobratio est inmemori benefici And. I, 1, 17. *Quasi* necesse sit, si huic non dat, te illam uxorem ducere And. II, 2, 35. Adsimulabo *quasi* nunc exeam Eun. III, 2, 8. *Quasi* talenta ad quindecim coëgi Heaut. I, 1, 93. *Quasi* nunc non norimus nos inter nos Adelp. II, 4, 7. *Quasi* tu non multo nalis narrare hoc mihi Hec. I, 2, 35. Proinde expiscare, *quasi* non nosset Phorm. II, 3, 35.

Quatio) Homo *quatiatur* certe cum dono foras Eun. II, 3, 66.

Quo) Cum velit tibi iura irasci non *quest* And. II, 3, 20. *Vt quimus*, aiant; quando, ut volumus, non licet And. IV, 5, 10. Te redimas capium quam *queas* mihi: si naqueas paululo, at quanti *queas* Eun. I, 1, 29 et 30. Cum tolerare illius sumptus non *quest* Heaut. III, 2, 33. Pectoris consistere nihil consili *quit* Adelp. IV, 4, 5. Forma in tenebris nosci non *quita* est Hec. IV, 1, 57. Minus *quo* viri culpa, quam me dignum est Phor. V, 3, 4.

Queror) Quid agam? quid clamem? aut *querar*? Adelp. V, 3, 31.

Qui. Et) Efficite *qui* detur tibi: ego id agam, *qui* mihi ne detur And. II, 1, 34 et 35. Id quaero, tibi *qui* filium restituerem Heaut. III, 1, 83. Huic damus *qui* frustur Adelp. V, 8, 27. Aliquantulum *quae* adferat, *qui* dissolverem *quae* debeo Phorm. IV, 3, 50.

Qui. Quomodo) *Qui* scis? And. II, 1, 2. *Qui* istuc facere Eunuchus potuit? Eun. IV, 3, 15. *Qui* ille poterit esse in tuto, dic mihi Heaut. IV, 3, 30. *Qui* potui melius? Adel. II, 2, 7. Nec, *qui* hoc mi evenit, scio Hec. II, 3, 6. *Qui* istuc credam ita *esse*, mihi dici velim Phorm. V, 6, 15.

Quicumque) Cum quibus erat cumque una And. I, 1, 36. *Quos* meo cumque animo lubitum est facere And. I, 5, 28. *Quodcumque* inciderit in mentem, volet Heaut. III, 1, 75.

Quidam) Fuit olim hinc *quidam* senex And. I, 3, 16. Neque tibi obstat, quod *quidam* fuit Eun. III, 2, 30. Amicus *quidam* me a foro abduxit modo Adelph. IV, 5, 11. Modo *quandam* vidi virginem hinc vicinias Phorm. I, 2, 45.

Quidem) Mi *quidem* non sit verisimile And. I, 3, 20. Non tam ipso *quidem* dono, quam ab te datum esse Eun. III, 1, 2. Me *quidem* semper scio fecisse sedulo Heaut. II, 4, 16. Fratri me *quidem* pudet pigrotare Adelph. III, 3, 37. In *quidem* in culpa non est Hec. IV, 4, 77. Adhuc curavi unum hoc *quidem*, ut mi esset fides Phorm. V, 7, 11.

Quidni) Adeon ad eum? B. *Quidni*? And. II, 1, 15. Haben hominem, umabo? Ph. *Quidni* habemus? Eun. IV, 4, 7. Clinia haec fieri videbat? M. *Quidni*? mecum una simul Heaut. V, 1, 34. Noctin porticum apud macellum hac deorsum? D. *Quidni*, noverim? Adel. V, 2, 34. Hanc igitur mittimus? C. *Quidni*? Phorm. V, 3, 30.

Quiesco) Dehinc, ut *quiescant*, porro mone And. prol. 23. Quibus *quidem* quam facile potuerat *quiesce*, si hic *quiesset* And. IV, 2, 8. *Quiesco*, ego dabo. *quiesce* Phorm. IV, 3, 65.

Quietus) Sex ego te totos, Parmeno, hos menses *quietum* reddam Eun. II, 2, 46. *Quietus* esto, inquam Phorm. IV, 5, 1.

Quin) *Quin* tu uno verbo dic, quid est quod ne velis And. I, 1, 18. Non dubium est, *quin* uxorem nolit filius And. I, 2, 1. *Quin* tu hoc audi And. II, 2, 9. *Quin* taces And. II, 3, 25. *Quin* dicis unde est clare And. IV, 4,

15. Nunquam accedo, *quin* abs te abeam doctior Eun. IV, 7, 21. Nihil tam difficile est, *quin* querendo investigari possiet Heaut. IV, 2, 8. Nunquam unum intermittit diem, *quin* semper veniat Adelph. III, 1, 7. Nec moram ullam, *quin* ducat, dari Hec. I, 2, 52. *Quin* omitte me Phorm. III, 2, 1.

Quippe) *Quippe* forma impulsu nostra nos amatores colunt Heaut. II, 4, 9. *Quippe* qui magnarum saepe id remedium aegritudinum est Heaut. III, 2, 27. *Quippe* homo iam grandior, pauper, cui in opere vita erat, ruri fere se continebat Phorm. II, 3, 15.

Quisnam) Ut sciam num *quidnam* haec turbas tristitia adferat And. I, 4, 8. *Quidnam* est? And. II, 6, 18. *Quidnam* id est? And. III, 6, 9.

Quispiam) Num illi molestae *quispiam* haec sunt nuptiae? And. II, 6, 7. Quid si hoc *quispiam* voluit deus? Patiamur an narremus *cuipiam* Adel. III, 2, 38. Si remittent *quippiam* Philumenam dolores Hec. III, 2, 14.

Quisquam) Quid, Dave, nactus? D. Aeque *quisquam* nunc *quidem* And. II, 6, 3. Tanta recordis innata *quisquam* ut aiet And. IV, 1, 2. Nihilne esse proprium *cuiquam*? And. IV, 3, 1. Quasi *quidquam* in hunc iam gravius dici possiet And. V, 3, 3. Hoc nemo fuit minus ineptus, magis *severus quisquam* Eun. II, 1, 21. Nihil videtur mundius, nec magis compositum *quidquam*, nec magis elegans Eun. V, 4, 13. Neque me *quisquam* est miserior Heaut. II, 1, 12. *Quemquam*ne tam animo comi et leni putas? Heaut. V, 1, 39. Ita ut usquam fuit fide *quisquam* optima Ad. II, 1, 7. Nec fratrem homo vidisse se sibat *quisquam* Adelph. IV, 6, 5. Nemo *quisquam* illorum scito ad te venit Hec. I, 2, 10. An *quisquam* usquam

gentium et aequè miser? Hec. III, 1, 13.

Quisque) Pro se *quisque* sedulo faciebant Heaut. I, 1, 74. Quae, cuiusque ingenium ut sit, declarat maxime Heaut. II, 3, 43. Vt *quisque* suum vult esse, ita et Adelph. III, 3, 45. Nescire arbitramini quo *quisque* pacto hic vitam vestrorum exigit? Hec. II, 1, 19. Non tute incommodam rem, ut *quaeque* est, in animum induces pati? Hec. IV, 2, 27.

Quisquis) *Quidquid* peperisset, decreverant tollere And. I, 3, 14. *Quidquid* huius feci, causa virginis feci Eun. I, 2, 122. Mirum ni illoc homine *quoquo* pacto opus est Eun. V, 8, 53. Istec, *quidquid* est, fac me ut etiam Heaut. I, 1, 32. *Quidquid* est volo scire Adelph. I, 2, 73.

Quivis) Virum in *quovis* loco paratum And. IV, 3, 3. Vna harum *quavis* causa me ut faciam monet And. V, 4, 1. *Quidvis* possem perpeti Eun. I, 2, 97. Malo quidem me dignum *quovis* deputem Heaut. I, 1, 83. *Quidvis* satis est, dum vivat modo Heaut. IV, 1, 28. Abs *quivis* homine, cum est opus, beneficium accipere gaudes Adelph. II, 3, 1. Cuius facile et nocere Adelph. V, 4, 8. Vt *quivis* facile posset credere Hec. I, 1, 4. *Quamvis* causam hunc suspicari, quam ipsam veram, mavolo Hec. IV, 1, 25. Audacissime oneris *quidvis* impone, et feret Phorm. III, 3, 28.

Quo, *Adverb.*) Vide *quo* me indicas And. II, 3, 25. En *quo* redactus sum Eun. II, 2, 7. In hinc *quo* dignus cum donis tuis tam lepidus Eun. IV, 3, 9. Vnde sis ne *quo* hinc adeas longius Heaut. I, 2, 38. *Quo* in tactum te receptes Heaut. V, 2, 15. Illuc quæso redi *quo* coepisti Adelph. II, 1, 36. Pergam *quo* coepi hoc iter Hec. I, 2, 119. *Quo* evadat, vide Phorm. I, 2, 61.

Quo, *Coniunct.*) Quidquam in his te nuptiis fallaciae conari, *quo* sunt minus And. I, 2, 26. Hanc simulant parere, *quo* Chremetem absterreat And. III, 1, 14. Id amabo adiuta me, *quo* id fiat facilius Eun. I, 2, 70. *Quo* verba facilius dentur mihi Heaut. V, 1, 41. Immo etiam dabo, *quo* magis credas Phorm. V, 6, 38.

Quo, *Quod*) Non pol, *quo* quemquam plus amem aut plus diligam, eo feci Eun. I, 2, 56. Neque eo nunc dico, *quo* quidquam illum senserim Heaut. III, 2, 43.

Quo, *Quare*) *Quo* sequior sum Pamphilo And. II, 5, 18. Per me atetisse credat, *quo* minus hac fierent nuptiae And. IV, 2, 17. Ne reveretur, minus iam *quo* redeat domum Hec. IV, 4, 8.

Quo, *Quanto*) *Quo* tu minus acis aerumnas meas And. IV, 1, 31. *Quo* magis, quæ agis, curæ sunt mihi Adelph. IV, 5, 46. *Quo* magis novi, tanto saepius Phorm. II, 2, 14.

Quoad) Senem *quoad* expectatis vestrum? Phorm. I, 2, 98. Percontatum ibo ad portum *quoad* se recipiat Phorm. II, 4, 22.

Quocumque) Vt voluptati obitus, sermo, adventus tuus, *quocumque* advenieris, semper sit Hec. V, 4, 19.

Quod, *Quia*) Propterea *quod* amat filius And. III, 4, 5. Primum *quid* soror est dicta Eun. I, 2, 66. Inde adeo *quod* agrum in proximo hic mercatus es Heaut. I, 1, 2. *Quod* satis putabas tua bona ambobus fore Ad. V, 3, 24.

Quod, *Quantum*) Munus nostrum ornato verbis, *quod* poteris: et istum semulum, *quod* poteris, ab ea pellito Eun. II, 1, 8 et 9. *Quod* poteris, adiutabo senem Heaut. III, 1, 7. Ego *quod* poteris, sedulo Heaut. V, 4, 15. Istam, *quod* potes, fac consolere Ad. III, 5, 1. Meritis de me est, *quod*

queam, illi ut commodem Hec. V, 1, 38.

Quod. Propter quod) Si quid est, quod me opera opus sit vobis And. IV, 3, 23. Quid est, quod sic gestis? Eun. III, 5, 10. Nihil est, illic quod moremur diutius Heaut. IV, 7, 6. Quod me accusat vir nunc, sum extra noxiam Hec. II, 3, 6. Adolescenti nihil est quod successerim Phorm. II, 3, 14.

Quodni) Quod nō fuissem incogitans Phorm. I, 3, 3.

Quod si) Quod si ego scissem in prius And. I, 5, 23. Quod si astutem tractavit Eun. V, 5, 2. Quod si is nunc me deceperit Heaut. IV, 4, 2. Quod si abesset longius Ad. IV, 1, 8. Quod si rescierit peperisse eam Hec. IV, 1, 4. Quod si eo meae fortunae reddent Phorm. I, 4, 24.

Quomodo) Quod abest, non quaeris, patri quomodo obsequare Heaut. N, 4, 17. Quomodo me ex hac turba expediam, nescio Adelp. IV, 4, 6.

Quopiam) Ituran, Thisi, quopiam es? Eun. III, 2, 9.

Quoquam) Cave quoquam ex istot excessis loco And. IV, 4, 21. Cave nunc iam oculos a meis oculis quoquam demoveas tuos Adelp. II, 1, 16. Edicam servis, ne quoquam coferri sistant Hec. IV, 1, 50.

Quoque) Spero hercle ego quoque Heaut. III, 2, 42. Id quoque possum ferre Adelp. II, 1, 51. Ego quoque etiam hoc credidi Hec. V, 1, 36.

Quoquo) Qui me aequaliter eam Eun. III, 5, 6. Quoquo hinc asportabitur terrorum, certum est persequi Phorm. III, 3, 18.

Quorsum) Quam timeo, quorsum evadas And. I, 1, 100. At ego nescibem, quorsum tu ires Eun. I, 2, 75. Quorsum istac? Adelp. I, 2, 20. Sans curae est, quorsum eventurum hoc sist Hec. I, 2, 118.

Quorsus) Misera timeo, incertum hoc quorsus accidat And. I, 5, 29.

Quotiens) Vel hic Pamphilus iurabat quotiens Bacchidi Hec. I, 1, 3.

Quovis) Immo abest potius malo quovis gentium Heaut. V, 1, 55.

R

Rabies) Ludum locumque dicas fuisse illum alterum, praesent huius rabies quae dabit Eun. II, 3, 10.

Rapio) Sublimem hunc intro rapere, quantum potes And. V, 2, 20. Rapere in peiorem partem Adelp. prol. 3. Ceteros ruere, agere, raperem, funderem et prosternerem Adelp. III, 2, 21. Rape hanc Ph. V, 7, 92.

Raptio) Audi filium una adfuisse in raptione Adelp. III, 3, 2.

Rastrum) Istos rastros interea tamen adpone Heaut. I, 1, 36. Mihi illic vere ad rastros res rediit Heaut. V, 1, 58.

Ratio) Incerta haec si tu postules, ratione certa facere, nihilo plus agas, quam si des operam, ut cum ratione insanias Eun. I, 1, 17 et 18. Quae ratione illum amisti? Eun. II, 3, 31. Nam parva causa aut prava ratio est? Eun. III, 5, 27. Conturbasti mihi rationes omnis Eun. V, 2, 30. Ratio de integro ineunda est mihi Heaut. IV, 2, 7. Cepi rationem, ut neque ageres Heaut. V, 2, 11. Mea sic est ratio Adelp. I, 1, 3. Frustra has egomet mecum rationes puto Adelp. II, 1, 54. Vostram nequeo mirari satis rationem Adelp. III, 3, 21. Eandem illam rationem antiquam obtine Adelp. V, 3, 26. Ne nimium modo bonae tuae istae nos rationes, Micio, et tuas istae animas nequos subvertat Adelp. V, 3, 50. Si vis veram verba ad rationem exigi Hec. III, 1, 26. Haec

cum rationem iness quam sint sua-
vis Phorm. II, 2, 30.

Ratiuncula) Erat ei de *ratiuncula*
ismpriidem apud me reliquam pan-
xillulam unmmorum Phorm. I, 1, 2.

Ratus) Neu, quod ego egissem,
esset *ratus* Hec. IV, 1, 30. Quod
modo *ratus* erat, inritum'st Phorm.
V, 7, 58.

Recens) Dum aegritudo est haec
recens Adelph. III, 2, 14.

Recepto) Quo in tectum te *recep-
tes* Hesut. V, 2, 15. Meum *recep-
tas* filium ad te Hec. V, 1, 17.

Recido) Nolite sinere per vos ar-
tem musicam *recidere* ad paucos Hec.
alt. prol. 39.

Recipio) Ibi tñm hanc eiectam
Chrysidia patrem *recepisse* And. I,
1, 19. Ego excludor: ille *recipitur*
Eun. I, 2, 79. Vos oro, ut me in
vestram gregem *recipiat* Eun. V,
8, 55. Hominem amicum *recipere* ad
te Hesut. III, 3, 6. Ad me *recipio*;
faciet Hesut. V, 5, 12. Animam *re-
cipe* Adelph. III, 2, 26. Ipsum vi-
deo in tempore huc se *recipere* Ph.
II, 4, 24. Neque me domum nunc
reciperem.

Recta) Cur non *recta* introibas?
Eun. I, 2, 7. Tu rus hinc ibis. D.
Recta Adelph. III, 3, 79. *Recta*
consequor Hec. III, 3, 12. *Recta* ad
Chremem sumus profecti Phorm. V,
6, 19.

Recte) Qui utramvis *recte* norit,
ambas novcrit And. prol. 10. Vt
curentur *recte* haec And. I, 1, 3.
Recte putas And. I, 1, 114. *Recte*
dicis And. II, 2, 26. Non *recte*
scopis And. II, 2, 30. Ego istaec
recte ut fiant videro And. II, 6, 25.
Recte ego nempè has fugi nuptias
And. IV, 4, 27. Quid vos, quo
pacto hic? satiusne *recte*? And. IV,
5, 9. *Recte* feras Eun. I, 1, 33.
Rogo num quid velit, *recte*, inquit

Eun. II, 3, 51. Si quis *recte* aut
commode tractaret. Porro *recte* spero
Hesut. I, 1, 100 et 107. Quod dem
ei, *recte*'st Hesut. II, 1, 16. *Recte*
sane Hesut. III, 2, 27. *Recte* datur
Adelph. V, 8, 28. Ex te *recte* eum
natum Hec. III, 3, 39. Quid es
tam tristis? PAM. *Recte*, mater Hec.
III, 2, 20. Absque eo esset, *recte*
ego mihi vidissem Phorm. I, 4, 12.

Rectus) Facile omnes cum vale-
mus, *recta* consilia aegrotis damus
And. II, 1, 9. Ipsus cum rem *recta*
reputavit via And. II, 6, 11. Hinc
in pistrinum *recta* proficiscar via
And. III, 4, 21. Consilium illud *re-
ctum*'st Eun. IV, 7, 14. Pravam an
rectum sit Hesut. III, 1, 76. Immo
ut *recta* vis rem narret ordine omniem
Hesut. IV, 3, 28. Nisi quod ipse
fecit, nil *rectum* putat Adelph. I,
2, 19. Præterito hac *recta* platen
sarsus Adelph. IV, 2, 35. *Recta* via
quidem illuc Phorm. II, 1, 80. Ha
nunc præmium est, qui *recta* prava
faciunt Phorm. V, 2, 6.

Recurro) Iam huc *recurrat* Adel.
IV, 1, 10.

Recuso) Nunquam susus sum *re-
cusare* cum Hec. III, 1, 16.

Reddo) Hic *reddes* omnia, quæ
nunc sunt certa ei consilia, incerta
ut sient And. II, 3, 16. Quos me
ludos *redderet*? And. III, 1, 21. Vt
suis restituam se *reddam* Eun. I, 2,
67. Pamphilum ergo huc *redde* Eun.
IV, 7, 26. Dietam se factum *reddidi*
Hesut. IV, 5, 1. Tam placidum,
quam ovis est, *reddo* Adelph. IV, 1,
18. Facilem benivolumque linguam
iam tibi me *reddidit* Hec. V, 1, 35.
Iudicium de eadem causa iterum ut
reddant tibi Phorm. II, 3, 57. Fru-
ctum, quem Lemni uxoris *reddant*
praedis Phorm. IV, 3, 75. Satis est
si te delibutum gaudio *reddo*? Ph.
V, 6, 16.

Redduco) *Redduxit* animum And. II, 1, 33. Sceleris et lacrimae *redducunt* animum aegrotum ad misericordiam And. III, 3, 27. Iam dudum res *redduxit* me ipsa in gratiam Apd. V, 4, 45. De *redducenda* id facias, quod in rem sit tuam Hec. III, 3, 31. In ludum ducere, et *redducere* Ph. I, 2, 36.

Redeo) *Redeo* inde And. I, 1, 110. Vt *redeat* iam in viam And. I, 2, 19. Incommoditas denique huc omnis *redit* And. III, 3, 35. Ad me lege *redierunt* bona And. IV, 5, 4. Omnia haec nunc verba huc *redeunt* denique Eun. I, 2, 78. *Redeo* rursus Eun. IV, 2, 6. Postremo adeo res *redit* Heaut. I, 1, 61. In eum res *redit* iam locum Heaut. II, 3, 118. Rursus ad ingenium *redit* Adelph. I, 1, 46. Ad te *redi* Adelph. V, 3, 8. Tamne enumerasti id, quod ad te *rediturum* putes? Adelph. II, 2, 28. Istoc verbo animus mi *redit* Hec. III, 2, 12. Ad hos ea *redibat* lege hereditas Hec. I, 2, 97. Vt ad paucis *redeam* Hec. I, 2, 60. Peregre *rediens* Phorm. II, 1, 13. Quod si eo meae fortunae *redeunt* Phorm. I, 4, 23. Ad restim mi quidem res *redit* planissime Phorm. IV, 4, 5. Ad te summa solum, Phormio, rerum *redit* Phorm. II, 2, 2.

Redigo) En quo *reductus* sum Eun. II, 2, 7. Eo *rediges* me, ut quid emerim egomet nesciam? Eun. IV, 4, 23. Ad inopiam *redigat* patrem. *Redigam*, ut quo se voriat, nesciat Heaut. V, 1, 57 et 73. *Redige* in memoriam Phorm. II, 3, 36. Ego *redigam* eas in gratiam. In id *reductus* sum loch, ut quid agam ex illo procerus nesciam Phorm. V, 7, 73 et 86.

Redimo captum Eun. I, 1, 29. Si *redimat*, magnum esse in ea re lucrum Heaut. III, 3, 48.

Reditio) Quid huc tibi *reditio* est? Eun. IV, 4, 4.

Reduco) Quo vis illos tu die *reducas* Adelph. V, 3, 44. *Reduc* uxorem Hec. IV, 4, 32.

Redux) *Reducem* me in patriam facis Heaut. II, 4, 18. Qui ab arco mortuum me *reducem* in lucem feceris Hec. V, 4, 12.

Refello) Aut ea *refellendo* tibi aut pargando corrigemus Hec. II, 2, 12. Cum tu horum nil *refelles*, vincam scilicet Phorm. I, 2, 82. Si id falsum fuerat, filius cur non *refellit*? Phorm. II, 3, 54.

Referio) *Referire* non audebam Adelph. V, 2, 28.

Refero) Illis crucibis nunc *referam* gratiam Eun. II, 3, 94. Par tu pari *refero* Eun. III, 1, 55. Inveniam pol hodie, parem ubi *referam* gratiam Eun. IV, 4, 51. Et habetur et *referetur* gratia Eun. IV, 6, 12. Studet par *referre* Adelph. I, 1, 48. *Refero* denuo Hec. alt. prol. 30. Quod ab illo adlatum est, sibi esse id *relatum* putet Phorm. prol. 21. Quo consilia haec *referam*? Phorm. V, 1, 1.

Refert) Quid *retulit*? And. III, 2, 16. Mea nihil *refert* Eun. II, 3, 29. Illud permagni *referre* arbitror Heaut. III, 1, 58. Id mea minima *refert* Adelph. V, 4, 27. Tuo quod nil *refert*, percontari desinas Hec. V, 3, 12. Quid tuo, malum, id *refert*? Phorm. IV, 5, 11.

Reflecto) Neque illam misericordia repressit, neque *reflexit* Adelph. III, 2, 9.

Refrigesco) Nihil est: *refruxerit* res Adelph. II, 2, 25.

Regina) Eunuchum dixi velle te, quia solae utuntur his *reginae* Eun. I, 2, 88.

Regio) Cur te ergo in his ego conspicio *regionibus*? Eun. V, 8, 32. Agrum in his *regionibus* meliorem

nequa preti maioris nemo habet
Heaut. I, 1, 11.

Regno) Quandoquidem solus re-
gnas Phorm. II, 3, 58.

Regnum) *Regnumus*, Aeschines,
hic tu possides? Adelph. II, 1, 21.

Rego) Eam rem consilio *regere* non
potes Eun. I, 1, 13.

Reicio) *Reiecit* se in eum fleus
quam familiariter And. I, 1, 109.
Capillus sparsus, promissus, circum
caput *reiectus* negligenter Heaut. II,
3, 50. Ille ad famem hunc ab studio
studuit *reicere* Phorm. prol. 19. For-
sitán nos *reiciat* Phorm. IV, 5, 5.

Religio) Nova nunc *religio* te istaec
incessit cedo? And. IV, 3, 15. Di-
gnus es cum tua *religione*, odium
And. V, 4, 38. Nihil esse mihi *religi-*
o'st dicere Heaut. II, 1, 16.

Religiosus) Vt stultus et miserat
omnes sumus *religiosae* Heaut. IV, 1,
37.

Relino) *Relevi* dolia omnia, omnis
series Heaut. III, 1, 51.

Relinquo) Qui igitur *relictus* est
obiurgandi locus? And. I, 1, 127. Si
illum *relinquo*, eius vitae timeo And.
I, 3, 5. Erus me *relictis* rebus inasit
Pamphilum hodie observarem And.
II, 5, 1. Nihil est *precii loci relictum*
And. III, 4, 22. Qui mihi *reliquit*
haec, quae habeo, omnia Eun. I, 2,
40. Ea mortua'nt: *reliquit* filiam ado-
lescentulam Heaut. III, 3, 41. Ili
nil viti est *relictum*, quia id itidem
sit tibi Heaut. V, 3, 19. Animam *re-*
linquam potius, quam illas deseram
Adel. III, 4, 52. Sibi vero haec lau-
dem *relinquunt*: vixit, dum vixit,
bene Hec. III, 5, 11. Memini, *re-*
linqui me, deo irato meo Phorm. I,
2, 24.

Reliquiae) Huius generis *reliquias*
restare video Phorm. III, 3, 90.

Reliquus) Vt pernoscat; ecquid
spei sit *reliquum* And. prol. 25. Itan
parasti te, ut spes nulla *reliqua* in te
sit tibi? Eun. II, 2, 9. Quid *reli-*
qui'st, quin habeat quae quidem in
homine dicuntur bona? Heaut. I, 2,
19. Hoc *reliquum* est Adelph. III,
2, 48. Hoc mi unum ex plurimis mi-
seriis *reliquum* fuerat malum Hec.
IV, 1, 55. Erat ei de rationeula iam
pridem apud me *reliquum* pauxillum
nummorum Phorm. I, 1, 3.

Rellovo) Illi iam animum *rellevo-*
ris Adelph. IV, 3, 11.

Remedium) Quod *remedium* nunc
haec malo inveniam? And. III, 1,
10. Id ut ne fiat, haec res sola'nt *re-*
medio Eun. III, 1, 49. Magnarum
saepé id *remedium* aegritudinum est
Heaut. III, 2, 58. Solus mecum est
miseriarum *remedium* Adelph. III,
1, 7. Inveni, opinor, *remedium* huic
rei Phorm. IV, 3, 11. Ego nullo pos-
sum *remedio* me evolvere ex his tur-
bis Phorm. V, 4, 5.

Reminiscor) Cum orata eius *remi-*
niscor And. III, 3, 25.

Remitto) *Remittas* iam me onerare
iniuriis And. V, 1, 8. Nullum *re-*
mittis tempus Heaut. I, 1, 18. Si
remittent quippiam Philaenaeum do-
lores Hec. III, 2, 14. Cum ego vestri
honoris causa repudium alterae *remi-*
serim Phorm. V, 7, 36.

Remoror) Ne quod vestrum *re-*
moror commodum And. IV, 3, 24.
Qui hodie me *remoratus* sit Eun. II,
3, 11.

Removeo) Poëtam restitui in lo-
cum, prope iam *remotum* iniuria ad-
versarum Hec. alt. prol. 14.

Remunero) *Remuneret* dotem huc,
est Hec. III, 5, 52.

Renuntio) Hoc *renuntio* And. III,
4, 15. Quid nunc *renuntium* abs te
responsum, Clurme? Heaut. IV,

8, 18. Deliberet, renuntietque hodie mihi Hec. III, 5, 58. Illis repudium renuntiet Phorm. IV, 3, 72.

Reor) Teque ante quod me amare rebar, ei rei firmasti fidem Hec. IV, 2, 5. Vxorem, quam nunquam est ratus posthac se habiturum, reddo Hec. V, 3, 21.

Repente) *Repente* ad studium se applicasse hunc musicum Heaut. prol. 23. Quae res tam repente mores mutavit tuos? Adelp. V, 9, 27. An dolor repente invasit? Hec. III, 2, 21.

Repentinus) Mirando hoc tanto tam repentino bono And. V, 4, 35.

Reperio) Vel melius tute *reperi*, me missum facit And. IV, 1, 56. Causam, ut ibi maderem, *repperi* Eun. III, 3, 6. Simul rem et gloriam armis belli *repperi* Heaut. I, 1, 60. Ego in hac re nil *reperio*, quamobrem lauder tantopere Adelp. IV, 3, 1. *Varam reperies* Hec. V, 4, 3. Nisi aliquid iam consilium celere *repereris* Phorm. I, 4, 1. Quam causam *reperient*? Phorm. II, 1, 4.

Repeto) *Repudiatu* *repetor* And. I, 5, 14. Hanc tibi dono do, neque *repeto* pro illa quicquam abs te preti Eun. IV, 6, 11. *Repeton* quem dedi? Adelp. I, 2, 56. Cum argentum *repotent* Phorm. IV, 4, 14.

Reposco) Curare ambos, propemodum *reposcere* illum est, quem dedisti Adelp. I, 2, 52.

Reprehendo) Locum *reprehensum*, qui praeteritus negligentia est Adelp. prol. 14. Me *reprehendi* Adelp. IV, 4, 15. Haec *reprehenderet* et corrigere quem Adelp. V, 9, 37.

Reprimo) Neque in illam misericordia *repressit* Adelp. III, 2, 9. *Reprime* iracundiam, atque ad te redi. D. *Repressi*, redii Adelp. V, 3, 8 et 9. *Reprimam* me, ne aegro quicquam ex me audias Hec. V, 1, 39.

Repudio) *Repudiatu* *repetor* And. I, 5, 14. *Repudio* quod consilium primum intenderam And. IV, 3, 18. Quae tibi putaris prima, in experiundo ut *repudies* Adelp. V, 4, 4.

Repudium) Illis *repudium* renuntiet Phorm. IV, 3, 72. Cum ego vestri honoris causa *repudium* alterae remissem Phorm. V, 7, 36.

Reputo) Ipsus eam rem recta *reputavit* via And. II, 6, 11. Dum haec mecum *reputo* Eun. III, 5, 44.

Requiesco) *Requiescere* ubi volebat Eun. III, 1, 15.

Requiro) Ibo, ac *requiram* fratrem Adelp. III, 4, 65. Ah, Phaedria, eum *require* Phorm. II, 2, 79.

Res) Ad pudicitiam et ad rem tutandam And. I, 5, 53. Sic *res* est And. III, 4, 9. Si in *res* at utriusque And. III, 3, 14. Abhorrenti ab *re* uxoria And. V, 1, 10. Relictis *rebus* omnibus Eun. I, 2, 86. Quibus *res* sunt minus secundae Adelp. IV, 3, 14. Tuam *rem* constabilisco. Quasi *re* bene gesta Adelp. V, 1, 9 et 13. *Rem* ipsam patemus. Adtentiores sumus ad *rem* omnes, quam sat est Adelp. V, 3, 10 et 48. *Rei* serviens Hec. II, 1, 27. Magis *rem* in vestram et nostram id esset. Hec. II, 2, 7. Si cum illo habuerit *rem* postea Hec. IV, 4, 96. Ad te summa solum, Phormio, *rerum* redit Phorm. II, 2, 3. Non hercle ex *re* istius me instigasti Phorm. V, 7, 76.

Resarcio) Discidit vestem, *resarcietur* Adelp. I, 2, 41.

Rescindo) Mihi non videtur, quod sit factum legibus, *rescindi* posse Phorm. II, 4, 16.

Rescisco) Certo si *resciverim* And. III, 2, 14. Vbi *rem rescivi* Heaut. I, 1, 47. Dum id *rescium* iri credit, tantisper cavet Adelp. I, 1, 45. Qua *resciscerem*? Adelp. IV, 5, 57. *Resciscere* at modo *resciscos* Hec. II, 1, 11. Prius-

quum id *reseitum* sit Hec. III, 1, 7. Ne uxor aliqua hoc *reseiat* mea Phor. IV, 1, 19. Quo pacto aut unde haec hic *reseiuit*? Phorm. V, 7, 59.

Rescribo) Illud mihi argentum rursum iube *rescribi* Phorm. V, 7, 19.

Respiro) *Respiro* And. IV, 1, 15. Te intelligo *respiro* Heaut. IV, 8, 3.

Resisto) Ades: *resists* And. II, 1, 7. Qui *resisterim*. Heus, heus, tibi dico, inquit. *Resisti* Eun. II, 3, 11 et 46. Nisi *resistis*, verbero Phorm. V, 6, 10.

Respecto) Quid *respectas*? Adelph. II, 1, 3.

Respicio) Quasi de improviso *respice* ad eum And. II, 5, 6. Nisi quid tui *respiciant* And. IV, 1, 18. Me in tua secundis *respicio* And. V, 6, 11. Cum hinc *respicio* ad virginem Eun. II, 3, 51. Neque te *respicias* Heaut. I, 1, 18. Nemo hercle alius *respiciat* nos Adelph. III, 1, 56. Nae qui eam *respiciat*, quisquam est Adelph. V, 8, 9. Neque has *respiciere* deos opinor Hec. V, 1, 6. *Respicio* aetatem tuam Phorm. II, 4, 87.

Respiro) Timeo. CLIT. *Respira* Heaut. II, 2, 12.

Respondeo) Quare qui *respondeat* Eun. IV, 7, 40. Pro Menedemo nunc tibi ego *respondeo* Heaut. III, 3, 49. Quid mihi *respondes*? Adelph. III, 4, 53. Nec quicquam certi *respondes* mihi Hec. IV, 4, 84. Hic *respondere* voluit, non lacessere Phorm. prol. 20.

Responsum) Non Apollinis magis verum atque hoc *responsum* est And. IV, 1, 15. Is sibi *responsum* hoc habet Phorm. prol. 17.

Restinguo) Haec verba una moerula falsa lacrimula *restingui* Eun. I, 1, 24. Hisce ego illam dicta ita tibi innotuam debō, ut ne *restinguas*, lacrimis si extillaveris Phor. V, 7, 82.

Restio) Tu inter eas *restio* ductus saltabis Adelph. IV, 7, 34. Ad *restio* mi quidem *rescedit* planissime Phor. IV, 4, 5.

Restio) At etiam *restio* fugitive? Eun. IV, 4, 1.

Restituo) Amico filium *restituere* And. III, 3, 38. Tu rem impeditam ac perditam *restituas*? And. III, 5, 13. *Restitue* quem a me accepisti locum And. IV, 1, 57. Vt tuis *restituam* ac reddam Eun. I, 1, 67. Foras effregit, *restituamur* Adelph. I, 2, 40. Postquam *restitui* in locum Hec. alt. prol. 13. Rursum in gratiam *restituas* Hec. III, 1, 11. Actoris virtus nobis *restitu*it locum Phorm. prol. 34. *Restitui* in integrum Phorm. II, 4, 11.

Resto) *Restat* Chremes, qui mi exorandus est And. I, 1, 139. At mi unus scrupulus etiam *restat* And. V, 4, 37. In qua re nunc tam confidenter *restas* stultus Heaut. V, 3, 7. Id misero *restat* mihi mali Adelph. III, 3, 3. Quid *restat*, nisi porro ut sim miser? Hec. III, 1, 20. Nunc una mihi res etiam *restat* Phorm. V, 5, 3.

Resupino) Pone adprehendit pallio, *resupinat* Phorm. V, 6, 23.

Re) Non *Re* accipitri tenditur neque miluo Phorm. II, 2, 16.

Reticeo) Fac me ut sciam. Ne *retice* Heaut. I, 1, 33. Enimvero *reticere* nequeo Heaut. II, 3, 79. Nihil *retinuit* Adelph. III, 3, 51.

Retineo) Id faciebat *retinendi* illius causa Eun. IV, 1, 6. Ah, *retine* me, obsecro Heaut. II, 4, 23. Pudore et liberalitate liberos *retinere* Adelph. I, 1, 33. Vt neque mi ius sit amittendi, nec *retinendi* copia Phorm. I, 3, 24. Neque quo pacto a me remittam, neque uti *retineam*, scio Phorm. III, 1, 21.

Retraho) *Retraham* hercle opinor ad me idem illud fugitivum argen-

um tamen Heaut. IV, 2, 11. *Retra-*
here ab studio Phorm. prol. 2.

Retro) Est mihi ultimis conclave
in acedibus quoddam *retro* Heaut. V,
1, 29.

Retundo) Vt eius animum, qui
nunc luxuria et lascivia diffuit, *re-*
tundam Heaut. V, 1, 73.

Revercor) Adventum tuum ambas
scio *reveriturus* Hec. III, 1, 10. Ne
reverentur, minus iam quo redent
domum Hec. IV, 4, 8. Non simulta-
tem meam *revereri* saltem? Phorm.
II, 1, 3.

Revertor) Mox ego huc *revertor*
And. III, 2, 5. Iam *revertere* Eun. II,
1, 13. Nunquam tam mane egredior,
neque tam vesperi domum *revertor*
Heaut. I, 1, 16. Prius nox oppressis-
set illic, quam huc *reverti* posset ite-
rum Adelp. IV, 1, 9.

Reviso) *Reviso* quid agant And.
II, 4, 1. *Reviso*, quidam Chae-
rea hic rerum gerit Eun. V, 4, 1.

Revivisco) Ille *reviviscet* iam nun-
quam Hec. III, 5, 15.

Revoco) Exclusit: *revocat* Eun. I,
1, 4. *Revocemus* hominem Phorm.
I, 4, 17. Num novum aut mirum est
revocari, cursum cum institeris? Phor.
V, 6, 8.

Revolve) In eandem vitam te *re-*
volutum denuo video esse Hec. IV,
4, 69.

Rex) Vel *rex* semper maxumas
mihi agebat. *Regem* elegantem nar-
ras Eun. III, 1, 7 et 18. In Asiam
ad *regem* militatum abiit Heaut. I,
1, 65. *Regem* me esse oportuit Phor.
I, 2, 20. Nemo satis pro merito
gratiam *regi* refert Phorm. II, 2, 24.

Rhodium) Quo pacto *Rhodium* te-
tigerim in convivio. *Rhodium* adole-
scentulus Eun. III, 1, 30 et 33. Il-
lud de *Rhodio* dictum in mentem
com venit Eun. III, 2, 45.

Rideo) Rides ego non paro me ut
rideant Eun. II, 2, 18. Quid tibi
est? quid *rides*? defessa iam sum
misera te *ridendo* Eun. V, 6, 6 et
7. Quid *risisti*? Heaut. V, 1, 13.
Rideo hunc Adelp. IV, 2, 9. Ille
ringitur: tu *rideas* Phorm. II, 2, 27.

Ridicule) *Ridicule* rogas Hec. IV,
4, 46.

Ridiculus) Hui, tam cito? *ridi-*
culum And. III, 1, 16. *Ridiculum*
caput And. II, 2, 34. Neque *ridicu-*
lus esse, neque plagas pati possum
Eun. II, 2, 13. Mihi solae *ridiculo*
fuit Eun. V, 6, 3. *Ridiculum* est,
te istuc me admonere Heaut. II, 3,
112.

Rima) Pleus *rimarium* sum, hac
atque illae perplao Eun. I, 2, 25.

Ringor) Ille *ringitur*: tu *rides*
Phorm. II, 2, 27.

Risus) Vbi sita? Tu. In *risio*
Eun. IV, 6, 16.

Risus) *Risu* omnes qui aderant,
emoriri Eun. III, 1, 42. Gemitus,
screatus, tussis, *risus* abstine Heaut.
II, 3, 132.

Rivalis) Video *rivalis* servom Eun.
II, 2, 37. Militem ego *rivalem* re-
cipiendum censeo Eun. V, 8, 42.

Rogito) Ah *rogitare*, quasi dif-
ficile siet Eun. II, 1, 3. *Rogitando*
obtundat, enicet Eun. III, 5, 6. *Rogi-*
tas, audacissime? Eun. V, 4, 26.
Rogitas quid siet? Heaut. II, 3, 10.

Rogo) At etiam *rogus*? Dic quod
rogo And. IV, 4, 23 et 25. *Rogare*
ad coenam ut veniat Eun. II, 2, 35.
Roget quis Eun. III, 3, 5. De istac
rogas virgine? Eun. IV, 4, 53. Men
rogas? Heaut. II, 3, 5. *Rogabit* me:
ubi fuerim Adelp. IV, 1, 11.

Rubicundus) Magnus, *rubicun-*
dus, crispus, crassus, caesius Hec.
III, 4, 26.

Rufus) *Rufanne* illam virginem,

caesiam, spatio ore, adunco naso?
Heaut. V, 5, 17.

Rumor) Meum gnatum *rumor* est
amare And. I, 2, 14. *Rumores* di-
stulerunt malevoli Heaut. prol. 16.
Rumor venit Hec. alt. prol. 31. Qui
erit *rumor* populi? Phorm. V, 7, 18.

Rumpo) Iamne *rumpere* hoc mihi
licet? Eun. III, 5, 2. Vt me am-
bulando *rumperet* Hec. III, 4, 21.

Ruo) Vide sis, nequid imprudens
ruas Heaut. II, 3, 128. Quid si
nunc caelum *ruat*? Heaut. IV, 3, 41.
Ceteros *ruerem* Adelph. III, 2, 21.

Rursum) Bellum, pax *rursum*
Eun. I, 1, 16. Quicquid dicunt, lau-
do: id *rursum* si negant, laudo id
quoque Eun. II, 2, 20. Redeo *rur-*
sum Eun. IV, 2, 6. Dic dum hoc
rursum Eun. IV, 4, 39. Optabit
rursum ut abeat abs se filius Heaut.
IV, 5, 8. *Rursum* ad ingenium re-
dit Adelph. I, 1, 46. *Rursum* in
gratiam restitues. Caesari *rursum*
prorsum Hec. III, 1, 11 et 35. Il-
lud mihi argentum *rursum* iube re-
scribi. Nolo, volo: volo, nolo *rur-*
sum Phorm. V, 7, 29 et 57.

Rus) *Rus* ibo Eun. I, 2, 107.
Video *rure* redeuntem scenam Eun.
V, 4, 45. Ex meo propinquo *rure*
hoc capio commodi Eun. V, 5, 1.
Ruri agere vitam Adelph. I, 1, 20.
Seuex *rus* addit sese Hec. I, 2, 100.
Rus habitatum abii Hec. II, 1, 27.
Ruri fere se continebat Phorm. II,
3, 16.

Rusticus) Qui opere rustico fa-
ciundo facile aumptum exercebant
suum Heaut. I, 1, 90.

S

Sacellum) Est ad hanc manum
sacellum Adelph. IV, 2, 37.

Sacrificio) Spatium *sacrificandi*
dabitur paululum Phorm. IV, 4, 20,

Sacrilegus) Quid sis, *sacrilega*?
Eun. V, 1, 13. Hunc perterrebo *sac-*
crilegum Eun. V, 3, 13. O scelera,
O genera *sacrilega* Adelph. III, 2, 6.

Saculum) Olim quondam apud *sac-*
culum prius Eun. II, 2, 15. Hocine
sacculum Adelph. III, 2, 6.

Saevidicus) Ne te iratus suis *sae-*
vidicis dictis protelet Phorm. I, 4, 36.

Saevio) Ah ne *saevi* tantopere And.
V, 2, 27.

Saevitia) Num meam *saevitiam* ve-
ritas? Eun. V, 2, 15.

Saevos) Ego ille agrestis, *saevos*,
tristis, parvus, truculentus, tenax
Adelph. V, 4, 12. Conclusam hic ha-
beo matrem *saevam* Phorm. V, 1, 17.

Sal) Qui habet *sal*, quod in te
est Eun. III, 1, 10.

Salsamentum) *Salsamenta* haec fac
maerentur pulchre Adelph. III, 3,
26.

Salvus) Hoc *salvum*'st, hoc ada-
stum'et, hoc latum'et parum Adelph.
III, 3, 71.

Saltem) *Saltem* aliquot dies pro-
fer And. II, 1, 28. Si illud non li-
cet, *saltem* hoc licebit Eun. IV, 2,
12. *Saltem* salutare Heaut. II, 3, 138.
Saltem quanti empti'st Adelph. II,
2, 41. Vt *saltem* sciam, quid de hac
re dicat Phorm. II, 4, 3.

Salto) Tu inter eas restim ductans
saltabis Adelph. IV, 7, 34.

Salve) Satine *salve*? dic mihi
Eun. V, 5, 8.

Salve) Quis hic loquitur? Mysis?
Salve M. O *salve*, Pamphila And. I,
5, 32.

Salvere) *Salvere* Regionem pla-
rimum iubeo Adelph. III, 4, 14.

Salvete) Sed quos perconter video.
Salvete And. IV, 5, 5.

Salus, *Dea Salutis*) Ipsa si cupiet
salus, servare prorsus non potest hanc
familiam Adelph. IV, 7, 43. Quod

te, Aesculapi, et tu, *salus*, ne quid sit huius, oro Hec. III, 2, 3.

Salus) Ad te advenio, spem, salutem, consilium, auxilium expetens And. II, 1, 19. Quae adolecent quaeque oportet signa esse ad salutem, omnia huic esse video And. III, 2, 2. Non iam ad salutem posse converti hoc malum And. IV, 1, 48. Plurima salute Parmenonem summum suum impertit Gnatho Eun. II, 2, 39. Nosse omnia haec saluti est adolescentulis Eun. V, 4, 18. Quod cum salute eras fiat Adelp. IV, 1, 3.

Salvus) *Salvatus*: ad coenam vocant Eun. II, 2, 18. Saltem *salvare* Heaut. II, 3, 138. Opperiatur hominem hic, ut *salvum* et colloquar Adelp. III, 3, 92. Ego deca praeistis hinc *salvatum* dumtaxat Phorm. II, 1, 81.

Salvos) *Salvos* sis Crito And. IV, 5, 7. *Salvos* sum, si haec vera sunt Eun. V, 6, 9. Et re *salva* et perdit Eun. II, 2, 27. Ehem, *salvum* te advenisse gaudeo Eun. V, 5, 6. Si me vis *salvum* esse et rem et filium Heaut. V, 2, 68. *Salvo* nobis, deos quaeso, ut siet Adelp. III, 1, 11. Erubuit: *salvus* nos est Adelp. IV, 5, 9. Gaudes natum illum, et illum *salvum* Hec. IV, 4, 21. Venire *salvum* voluisti Phorm. IV, 3, 5.

Sanctus) *Sancta* mihi mater fuit: ea habitabat Rhodi Eun. I, 2, 27.

Sancte) Vel hic Pamphilus iurabat quotiens Bacchidi, quum *sancte* Hec. I, 1, 3. *Sancte* adiuvat Hec. II, 2, 16.

Sanctus) Nimis *sanctas* nuptias student facere Adelp. V, 7, 1. *Sanctius* quam insurandum Hec. V, 1, 25.

Sandalium) Utinam tibi committeri videam *sandalio* caput Eun. V, 7, 4.

Sane) *Sane* quidem And. I, 2, 24. *Sane* pol And. I, 4, 2. Bene *sane* And. V, 2, 7. *Sane* hercle ut dicis Eun. III, 5, 59. Recta *sane* interrogati Eun. V, 5, 11. Ita non utrolim, sed uti nunc, *sane* bona Heaut. III, 2, 13. *Sane* volo Heaut. IV, 8, 31. *Sane* nollem hoc exitum Adelp. V, 1, 13. *Sane* hercle homo voluptati obsequens fuit, dum vixit Hec. III, 5, 9. [Redest *sane* in gratiam] Phorm. V, 8, 40.

Sanguis) Sine *sanguine* hoc non posse fieri Eun. IV, 7, 9.

Sannio) Ennuchi et Adelp. Phorm. persona est.

Sanus) Setin *samu's*, qui me id rogit? And. IV, 4, 10. *Sanus* sim an ne insaniam? Eun. III, 5, 8. An tu mi homo, *sanus* es? Adelp. III, 2, 38. *Sanumne* te credis esse? Adelp. IV, 7, 30. Si *sanus* sies, iube illam redire Hec. III, 5, 43.

Sapiens) Omnia prius experiri, quam arma, *sapientem* decet Eun. IV, 7, 19. Tu verba fundis hic *sapientia*? Adelp. V, 1, 7. At tu qui *sapiens* es, magistratus edi Phorm. II, 3, 56. Dictum *sapienti* sat est Phorm. III, 3, 8. Mulier *sapiens* es Phorm. V, 8, 57.

Sapienter) *Sapienter* vitam instituit And. I, 1, 40. Palchre *sapienter* dictum, et *sapienter* Eun. III, 1, 26. Bene et *sapienter* dixi dudum Adelp. V, 8, 30.

Sapientia) Tu, quantus, quantus, nihil nisi *sapientias* es. Pro mea *sapientia* Adelp. III, 3, 40 et 73.

Sapio) Tu pol, si *sapis*, quod acis nescis Eun. IV, 4, 54. Illuc est *sapere*. Quanti est *sapere*? Eun. IV, 7, 12 et 21. Foris *sapere* Heaut. V, 1, 50. Ad omnia alia aetate *sapientius* vocatus Adelp. V, 3, 46. *Sapientius* mea sententia Phorm. II, 2, 21.

Sat) *Sat* est And. I, 1, 143. *Sat* habeo And. II, 1, 35. *Sat* habet, tum si recipitur. *Sat* scio Eun. III, 2, 32 et 34. Etai is quoque rerum suarum *sat* agitat Heaut. II, 1, 13. Tantum *sat* habes? Heaut. IV, 3, 40. Adtentiores sumus ad rem omnes, quam *sat* est. Quod illos *sat* aetas acuat Adelp. V, 3, 48 et 49. Non signi hoc *sat* est? Hec. II, 1, 39. Dictum sapienti *sat* est Phorm. III, 3, 8. Pene plus quam *sat* erat Phorm. V, 3, 14.

Satias) Vbi *satias* coepit fieri, commutato locum Eun. V, 5, 3. *Satias* iam tenet studiolorum istorum Hec. IV, 2, 18.

Satiatus) Sicubi eum *satiatus* hominum, aut negoti signando odium ceperat Eun. III, 1, 13. Quo pacto *satiatus* amoris sit se velle absumere? Phorm. V, 4, 6.

Satin *Satine*) *Satin* sanu's, qui me id rogitas? And. IV, 4, 20. *Satine* hoc mandatum est tibi? Eun. II, 1, 2. *Satin* sanus es aut sobrius? Heaut. IV, 3, 29. *Satin* hoc certum est? Adelp. III, 2, 31. *Satin* omnia ex sententia? Phorm. II, 1, 26.

Satis) *Satis* cum periculo And. I, 1, 104. *Satis* iam *satis*, Simo, spectata erga te amicitia est mea: *satis* periculi incepti adire And. V, 1, 1 et 2. Plus *satis* Eun. I, 2, 5. Nequeo *satis* niri Eun. III, 4, 9. *Satis* certo scio Heaut. I, 1, 19. *Satis* iam, *satis* pater durus fui Heaut. III, 1, 30. Si *satis* cerno Adelp. III, 3, 85. Quod *satis* sit, faciet ipsa Hec. V, 2, 17. *Satis* iam verborum est Phorm. II, 3, 89. Si *satis* commemini Phorm. III, 2, 58.

Satius) Quanto *satius* est te id dare operam And. II, 1, 7. Mori me *satius* est Eun. IV, 7, 2. *Satius* est, quam te ipso herede haec possidere Bacchidem Heaut. V, 2, 16. Pudore et liberalitate liberos retinere *satius* esse

credo quam metu Adelp. I, 1, 33. Ne quid faciam plus, quod post me minus fecisse *satius* sit Hec. V, 1, 4. Emori hercle *satius* est Phorm. V, 7, 63.

Satrapa) *Satrapa* si sicut amator, nunquam sufferre eius sumptus queat Heaut. III, 1, 43.

Satur) Omnium rerum *satur* Adelp. V, 1, 3. Cum tu *satura* atque ebria es, et puer ut *satur* sit facito Hec. V, 2, 3.

Saxum) *Satis* diu iam hoc *saxum* volvo Eun. V, 8, 55.

Scoenicus) Dubiam fortunam esse *scoenicam*. Ludos *scoenicos* Hec. ult. prol. 8 et 37.

Scapula) Senibus fidelis dum sum, *scapulas* perdidici Phorm. I, 2, 26.

Sceleratus) *Sceleratus* Davos And. I, 1, 132. Eccum *sceleratum* Syrum Adelp. IV, 2, 14.

Scelerosus) Vbi ego illum *scelerorum* iuveniam? Eun. IV, 3, 1.

Sceltestus) O *sceltestum* atque audacem hominem Eun. IV, 4, 41. Eho *scelteste*, quo illam ducis? Heaut. II, 3, 71.

Scelus) Vbi illic est? *scelus*, qui me hodie. Perii And. III, 5, 1. Quid hoc est *sceleris*? Eun. II, 3, 35. Quid ego tantum *sceleris* admisi miser? Heaut. V, 2, 3. O *scelera*, O genera sacrilega Adelp. III, 2, 6.

Scilicet) Id populus curat *scilicet* And. I, 2, 5. *Scilicet* faciendum est quod vis Eun. I, 2, 105. *Scilicet* facturum me esse Heaut. II, 3, 117. *Scilicet* ita tempus fert Adelp. V, 3, 53. Huic suum reddas *scilicet* Hec. IV, 4, 47. Cum tu horum nihil refelles, vitium *scilicet* Phorm. I, 2, 82.

Seio) Iam *seio*, ah vix tandem sensi stolidus And. III, 1, 11. Vnde id *seis*? And. III, 2, 31. Qui *seiam*? And. IV, 4, 52. Nec quid agam *seio* Eun. I, 1, 28. Neque *seio* quid di-

cam, aut quid coniectem Eun. III, 4, 5. Tam scio quam me vivere Eun. IV, 4, 50. Si sapias, quod *scis* nescia Eun. IV, 4, 54. Satis certo scio Heaut. I, 1, 19. Experiundo scies Heaut. II, 3, 90. Te scientem faciam, quidquid egero Heaut. IV, 8, 32. Non *scis* inescare homines Adelph. II, 2, 12. Non equidem istas, quod *sciam* Adelph. IV, 5, 7. Scire est liberum ingenium atque animum Adelph. V, 3, 42. Scisti uti foro Phorm. I, 2, 29.

Scirpus) Nodum in *scirpo* quaeris And. V, 4, 38.

Scirtus) Audin quid dicam, *scirte*? Hec. I, 2, 3.

Sciscitor) Procul hinc lubet prius quid sit *sciscitari* Eun. III, 4, 10.

Scite) Satis *scite* promittit tibi Hesut. IV, 4, 7. Si scias quam *scite* in mentem venerit. *Scite* poterit fieri Heaut. IV, 5, 16 et 37.

Scitus) Per ecastor *scitus* puer est natus Pamphilo And. III, 2, 6. *Scitum* hercle hominem Eun. II, 2, 23. Hoc *scitum*'st Heaut. I, 2, 36. Satis, inquit, *scita*'st Phor. I, 2, 16. Quam *scitum*'st Phorm. V, 4, 2.

Scopulus) Qui te ad *scopulum* e tranquillo auferat Phorm. IV, 4, 8.

Scortor) *Scortari* crebro nolunt Heaut. I, 2, 32. Non est flagitium, crede mihi, adolescentulum *scortari* Adelph. I, 2, 22.

Scortum) Forte habui *scortum* Eun. III, 1, 34. Obsonare cum fide, *scortum* adducere Adel. V, 9, 8.

Screatus) Gemitus, *screatus*, tusus, risus abstinere Hesut. II, 3, 132.

Scribo) In prologis *scribundis* operam abutitur And. prol. 5. Etiam nunc mihi *scripta* illa sunt in animo dieta Chrysidis And. I, 5, 48. *Scribendo* male Eun. prol. 7. In Thesaurio *scripsit* Eun. prol. 10. Qui orationem hanc *scripsit*, quam dicturus sum Heaut. prol. 15. Nunc novas qui

scribant, nil porcant seni Heaut. prol. 43. Homines nobilis eum adiutare, adsidueque una *scribere* Adelph. prol. 16. Et lubest *scribere* alias, mihi que ut discere alias expediat Hec. alt. prol. 48. Ego te cognatum dicam, et tibi *scribam* dicam Phorm. I, 2, 77. En unquam iniuriarum audisti mihi *scriptam* dicam? Phorm. II, 2, 15. Sexcentas proinde *scribito* iam mihi dicas Phorm. IV, 3, 63.

Scriptor) Quod si *scriptorem* sprevissem in praesentia Hec. alt. prol. 16.

Scriptura) Postquam poeta sensit, *scripturam* suam ab iniquis observari Adelph. prol. 1. Ne cum poeta *scriptura* evanesceret Hec. alt. prol. 5. Tenui esse oratione et *scriptura* levi Phorm. prol. 5.

Scrupulus) Mi unus *scrupulus* etiam restat And. V, 4, 37. Inieci *scrupulum* homini Adelph. II, 2, 20. Quil fuit in hac re *scrupulus* Phorm. V, 8, 30.

Secius) Nihilo *secius* mox puerum huc deferent ante ostium And. III, 2, 27.

Sector) Sctari lussi Eun. II, 2, 31. Cervam videre sagere, et *sectari* canas Phorm. prol. 7. *Sectari*, in ludum ducere, et redducere Phorm. I, 2, 36. Potius quam lites *sector* Phor. II, 3, 61.

Secundum) Conlaudavi *secundum* facta et virtutes tuas Eun. V, 8, 60.

Secundus) Ago, me in tuis *secundis* respice And. V, 6, 11. Si mihi *secundae* res de amore meo essent Heaut. II, 2, 1. Quae *secunda* ei dos erat, periit Adelph. III, 2, 47. Quibus res sunt minus *secundae* Adel. IV, 3, 14. Cum *secundae* res sunt maxime Phor. II, 1, 11.

Secus) Nunquam *secus* habui illam, ac si ex me esset nata Hec. II, 3, 5. Si tu illam attigeris *secus* quam dignum est liberam Phorm. II, 3, 91.

Sedeo) Virgo in conclavi *sedet* Eun. III, 5, 35. An *sedere* oportuit domi virginem tam grandem? Adel. IV, 5, 38.

Seditio) Filiam darem in *seditionem*, stque in incertas nuptias And. V, 1, 12.

Sedo) In peccato maximo, quod vix *sedatum* satis est Adel. V, 1, 12. Eam calamitatem vestra intelligentia *sedabit* Hec. alt. prol. 24.

Seduco) Me solum *seducit* foras Hec. I, 2, 69.

Sedulo) Ego illud *sedulo* negare factum And. I, 1, 119. Faciam *sedulo*, dabo operam, adiuturo, Eun. II, 3, 71. Pro se quisque *sedulo* faciebant Heaut. I, 1, 74. Ego quod potero, *sedulo* Hraut. V, 4, 15. Fit *sedulo* Adelph. III, 3, 59. Te *sedulo* et moneo et hortor Hec. I, 1, 6. Ego *sedulo* hunc dixisse credo Phorm. II, 4, 13.

Segnitia) Nil loci est *segnitiae* neque socordiae And. 1, 3, 1.

Segrego) Ne abs te hanc *segreges*, neu deseras And. I, 5, 56. Volgas quae abs te *segregant* Heaut. II, 4, 6. *Segreganda* aut mater a me est, Phidippe, aut Philumena Hec. III, 5, 30. *Segregatum* habuisse, uxorem ut duxit, a me Pamphilum Hec. V, 1, 25. Nupta meretrici hostis est, a viro ubi *segregata* est. Si est, ut huc nunc Pamphilum vere ab *segregaris* Hec. V, 2, 23 et 30.

Semel) Animus ubi *semel* se cupiditate devinxit mole Heaut. I, 2, 34. Vobis cum uno *semel* ubi aetatem agere decretum est viro Heaut. II, 4, 12. Si *semel* tuum animum ille intellexerit Heaut. III, 1, 69. An veremini ne non id facerem, quod recepissem *semel*? Phorm. V, 7, 9.

Ssmoveo) Vos *semoctas*: nos soli And. I, 5, 50.

Sempiternus) Ego deorum vitam

capropter *sempiternam* esse arbitror And. V, 5, 3.

Senecta) Nimium ad rem in *senecta* attenti sumus Adelph. V, 8, 31.

Senectus) Cur meam *senectutem* huius sollicito amentia? And. V, 3, 16. Aquilae *senectus* Hesut. III, 2, 10. Solum unum hoc vitium *senectas* addfert hominibus Adelph. V, 3, 47. Habebis quae tuam *senectutem* oblectet Phorm. II, 3, 87. *Senectus* ipsa est morbus Phorm. IV, 1, 9. Non iam tunc erat *senex*, *senectus* si verecundos facit? Phorm. V, 8, 34.

Senex) *Senem* mulierem Eun. II, 3, 66. Hic est vietus, vetus, veteranosus *senex* Eun. IV, 4, 21. Iratus *senex* Heaut. prol. 37. Ille fuit *senex* importunus semper Heaut. I, 2, 23. Aequom esse censent nos iam a pueris ilico nasci *senes* Heaut. II, 1, 2. Nos quoque *senes* est nequom *senibus* obsequi Heaut. III, 1, 10. *Senex* delirans Adelph. IV, 7, 43. Eodem ut iure uti *senem* liceat, quo iure sum usus adolescentior Hec. alt. prol. 2. Nos iam fabula sumus, *senex* atque natus Hec. IV, 3, 15.

Senium) Vt illum di deus omnes *senium* perdant Eun. II, 3, 11.

Sensus) Ego illius *sensum* pulchre calleo Adelph. IV, 1, 17.

Sententia) Quantum intellexi modo senis *sententiam* And. I, 3, 2. Ne in mutet suam *sententiam* And. II, 3, 19. Stat *sententia* Eun. II, 1, 18. Siccine est *sententia*? Heaut. I, 1, 114. Istuc tibi ex *sententia* tua obtigisse laetor Heaut. IV, 3, 5. Errat longe, mea quidem *sententia* Adelph. I, 1, 40. Piscis ex *sententia* nactus sum Adelph. III, 3, 66. Sin aliter de hac res est eius *sententia* Adelph. III, 5, 5. Idem illae mulieres sunt, ferre ut pueri, levi *sententia* Hec. III, 1, 32. Sin est, ut aliter tua siet *sententia* Hec. IV, 4, 15. Quid de hac

re dicat, quidvis sit *sententiae*, Quot homines, tot *sententiae* Phorm. II, 4, 4 et 14. Visum est mi, ut eius temptarem prius *sententiam* Phorm. IV, 3, 14. Vestra puerili *sententia* Phorm. V, 7, 56.

Sentio) Quam quidem ego si *sensero* And. I, 1, 137. Vix tandem *sensui* stolidus. D. Quid hic *sensisse* nit? And. III, 1, 12. *Sentiet*, qui vir siem. Nunc ego et illam a seclatam esse, et me miserum *sentio* Eun. I, 1, 21 et 26. Hosce aliquot dies non *sentiet* Heaut. IV, 5, 4. Na *sentiat* me *sensisse* Heaut. IV, 8, 20. Mores cave in te esse istos *sentiam* Heaut. V, 4, 9. Iste tunc ipse *sentiat* posterius Adelp. I, 2, 59. Idem quod ego *sensit* Adelp. IV, 2, 29. Ego *sentio* Adelp. V, 3, 67. Quod si tibi res sit cum eo lenone, quocum mihi est, tam *sentias* Phorm. I, 3, 19.

Sentus) Video *santum*, squalidum, segrum, pannis annisque obsitum Eun. II, 2, 5.

Seorsum) Omnibus gratiam habeo: et *seorsum* tibi praetera Adelp. V, 9, 14.

Sepelio) *Sepultus* sum Phorm. V, 7, 50.

Sepulchrum) Ad *sepulchrum* venimus And. I, 1, 101.

Sequor) Fuus interim procedit: *sequimur*. I praee, *sequor* And. I, 1, 101 et 144. Lites *sequi* And. IV, 5, 16. Comites *secuti* scilicet sunt virginem Eun. II, 3, 55. *Sequere* me intro hac Heaut. IV, 1, 51. *Sequere* hac me ocius Heaut. IV, 7, 4. Ego hanc clementem vitam urbanam, atque otium *secutus* sum Adelp. I, 1, 18. Potius quam lites *sequar* Adelp. II, 2, 40. Is, quod mihi de hac re dederit consilium, id *sequar* Adelp. III, 4, 54. Pistas matris potius commodum suadet *sequi* Hec. III, 5, 31.

Cum eam *sequitur* alienus puer Hec. IV, 4, 27.

Seria) Relevi dolia omnia, omnia *serias* Heaut. III, 1, 51.

Sario) Id vero *serio* triumphat Eun. III, 1, 3. Misit porro orare, ut venirem, *serio* Eun. III, 3, 22. Locum an *serio* ille haec dicat nescio Heaut. III, 2, 2, 30.

Serius) Rem *seriam* velle agere mecum Eun. III, 3, 7.

Sermo) *Sermonem* quaerere Eun. III, 3, 10. Ibi illa cum illo *sermonem* occipit Eun. IV, 1, 8. Interea dum *sermones* coedimus Heaut. II, 3, 1. Haud invito ad aures *sermo* mi accessit tuus Hec. III, 5, 32. Quem enim istoc *sermonem* habueris, procul hic astans accepi Hec. V, 3, 1. Ut voluptati obitus, *sermo*, adfatus tuus, quocumque advenis, semper sit Hec. V, 4, 19. Animum coepi attendere, hoc modo *sermonem* captans Phorm. V, 6, 29.

Sero) Hodie *sero* ac nequidquam voles Heaut. II, 3, 103. Hoc mihi dolet, nos paene *sero* scisse Adelp. II, 4, 8.

Servatrix) O Bacchis, O mes Bacchis, *servatrix* mea Hec. V, 4, 16.

Servio) *Servibus* liberaliter And. I, 1, 11. Qui minus quam Hercules *servivit* Omphale? Eun. V, 7, 3. Cur insano *serviet*? Quam maxime *servire* vestris commodis Heaut. prol. 3a et 50. Laborans, quaerens, parcom, illi *serviens* Heaut. I, 1, 87. Ret *serviens* Hec. II, 1, 27. Matris *servitio* commodis Hec. III, 5, 45. Ea *servibat* lenoni imparissimo Phorm. I, 2, 33.

Servitium) Hoc tibi pro *servitio* debeo And. IV, 1, 52.

Servitus) A parvulo ut semper tibi spud me iusta et clementis fuerit *servitus* And. I, 1, 9. In *servitium* perperam ad ditem dari Phorm. IV, 3, 48.

Servo) Me infensus *servat* And. I, 3, 7. Vt *servem* fidem. Accipi: uocatum *servabo* And. I, 5, 45 et 63. Hem, *serva* And. II, 5, 5. Iuno Lucina, fer opem, *serva* me, obsecro And. III, 1, 15. Cuius tibi potestas summa *servandi* datur And. III, 3, 9. Neque pol *servandum* tibi quidquam dare ausim, neque te *servare* Eun. V, 2, 64 et 65. O Iupiter, *serva* obsecro haec bone nobis Eun. V, 8, 19. Hunc difficilem invitum *servare* senem Heaut. III, 2, 24. *Servus*, castigas, mones Heaut. III, 3, 31. *Serva*, quod in te est, filium et me et familiam Heaut. IV, 8, 4. *Serves* quod labore invenerit Heaut. V, 4, 17. *Servesse* en perdas totum, dividuum face Adelp. II, 2, 33. Ipsa si cupiat Salus, *servare* prorsus non potest hanc familiam Adelp. IV, 7, 44. *Servare* in eo certum est, quod dixi, fidem Hec. III, 3, 42. Quod mihi es pollicita, tute ut *erves* Hec. V, 2, 20. Solus *servare* hunc potes Phorm. III, 3, 6. Ita me *servet* Iupiter Phorm. V, 3, 24.

Servulus) Observabam mane illorum *servulos* venientis aut abeuntis And. I, 1, 56. *Servulum* ad eam in urbem misit Heaut. I, 2, 17. Felli te sinus technis per *servulum* Heaut. III, 1, 62. Vt captus *servolorum* est Adelp. III, 4, 34. Miseram mulierem et me *servulum*, qui referre non audebam, vicit Adelp. IV, 2, 27.

Servos) Feci ex *servo* ut esses libertus mihi And. I, 1, 10. Vulgus *servorum* And. III, 4, 4. *Servos* fortunas meas me commisisse futili? And. III, 5, 3. Currentis *servos* scribere Eun. prol. 36. Apparet *servos* hunc esse domini pauperis miserieque Eun. III, 2, 33. *Servos* currens Heaut. prol. 37. *Servos* tardiusculus Heaut. III, 2, 4. *Servi* calliditates Heaut.

V, 1, 13. *Servos* haud inliberalem praebe te Adelp. V, 5, 5. *Servos* spectatus satis Adelp. V, 6, 5. *Servos* hominem causam orare leges non sinunt Phorm. II, 1, 62.

Severitas) Tristia *severitas* inest in volto And. V, 2, 16.

Severus) Hoc nemo fuit minus ineptus, magis *severus* quisquam Eun. II, 1, 21. Ipse egreditur: quam *severus* Heaut. V, 3, 21.

Sex) *Sex* ego te totos, Parmeno, hos menses quietum reddam Eun. II, 2, 46. An non *sex* totis mensibus prius olfecissem? Adelp. III, 3, 42.

Si) Quid est, si hoc non contemeliet? And. I, 5, 2. *Si* vivo Heaut. V, 1, 77. Nisi si me in illo credidisti esse hominum numero Adelp. IV, 3, 3. *Si* quando ed eam accesserat confabulum Hec. I, 2, 106. Mirabar si tu mihi quidquam offerres novi Phorm. II, 2, 5.

Si. Etiam si) Redeam? non si me obsecret Eun. I, 2, 4. Id quidem ego, si tu neges, certo scio Heaut. IV, 1, 19. Non, si ex capite sis meo natus Heaut. V, 4, 12. *Si* multum est, tamen faciendum est Adelp. V, 8, 27. Vt ne restringas, lacrimis si exstilla-veris Phorm. V, 2, 82.

Si. An) Visam, si domiet Eun. III, 4, 7. Sto exspectans, si quid mi imperent Eun. III, 5, 46. Illa si ium laverit, mihi nuntia Heaut. IV, 1, 5. Si forte frater redierit, viso Adelp. IV, 2, 10. Id si forte est, nescio Hec. III, 1, 41. Vide opis si quid potes adferre huic Phorm. III, 3, 30.

Sic) *Sic* vita erat And. I, 1, 35. *Sic* soleo amicos Eun. II, 2, 48. *Sic* hoc Heaut. III, 1, 49. Mea *sic* est ratio, et sic animum induco meum Adelp. I, 1, 43. Qui *sic* sunt, haud multum heredem invent Hec. III, 5,

10. *Sis* sum: si placeo, utere Phorm. III, 2, 42.

Sicubi) *Sicubi* eom satietas hominum, aut negoti si quando odium ceperat Eun. III, 1, 13.

Signum) *Magnum signum* Aod. II, 2, 29. *Signa* ad salutem Aod. III, 2, 2. *Pudoris signum* And. V, 3, 7. Hoc est *signi* Eun. IV, 1, 14. *Animi* est pudentis *signum* et non instrenui Heaut. I, 1, 68. Multa in homine *signa* insunt Adelp. V, 3, 36. Non *signi* hoc sat est? Hec. II, 1, 39.

Silentium) Cum *silentio* animum attendite Eun. prol. 44. Statarium agere ut liceat per *silentium* Heaut. prol. 36. Otium et *silentium* est. Data *silentium* Hec. alt. prol. 35 et 47. Adeste aequo animo per *silentium* Phor. prol. 30.

Silesco) Dom hae *silesant* turbao Adelp. V, 2, 10.

Siletur) De iurgio *siletur* Phorm. V, 2, 13.

Silioernium) Ego te exercebo hodie, ut dignus es, *silioernium* Adel. IV, 2, 48.

Simia) Domini *simia* es Eun. III, 2, 42.

Similis) Nonne hoc monstri *simile* est? Eun. II, 3, 43. Perpolchra dona, aut nostris *similia* Eun. III, 2, 15. Si quid huius *simile* forte aliquando evenerit Heaut. III, 2, 40. Tui *similis* est probe Heaut. V, 3, 28. Nullum huius factum *simile* Adelp. I, 2, 16. Spero erit *similis* maiorum suum Adelp. III, 3, 57. Viris advorsari aequae studium est, *similis* pertinacia est Hec. II, 1, 6. Ne *simili* utamur fortuna atque usi somus Phorm. prol. 32. Ecce autem *similia* omnia Phorm. II, 1, 34. Quam oterque est *similis* sui Phorm. III, 2, 16.

Simplex) *Simplex* quae ex argumento facta est duplici Heaut. prol. 6.

Simul) Hi tres tum *simul* amabant

And. I, 1, 6. *Simul* consilium cum re amisti? Eun. II, 2, 10. *Simul* rem et gloriam armis belli repperi Heaut. I, 1, 60. Omnes *simul* laetae exclamant Hec. III, 3, 7. *Simul* argentum repperit, curase expedit Phorm. V, 4, 4.

Simulatio) Non meum est *simulatio* Heaut. IV, 5, 34.

Simulo) Ea gratia *simulavi* vos ut pertemptarem And. III, 4, 9. *Simulare* mortem verbis, reipsa spem vitae dare Heaut. IV, 1, 23. Quid est quod amplius *simuletur*? Heaut. V, 2, 28. Si non ipsa re tibi istae dolet, *simulare* certe est hominis Adelp. IV, 7, 16. Ille alias res agere se *simulare* Hec. V, 3, 28.

Simultus) Non *simultatem* meam revereri saltem? Phorm. II, 1, 22.

Sin) Si illum relinquo, eius vitae timeo: *sin* opitulor, huius minas And. I, 3, 5.

Sincere) Si istae crederem *sincere* dici Eun. I, 2, 97.

Sinister) Tu Simalio, in *sinistrum* cornu; tu, Syrisce, in dexterum Eun. IV, 7, 5. Hem ad *sinistram* Eun. V, 1, 19. Ad *sinistram* hac recta platen Adelp. IV, 2, 43.

Sino) *Sine* nonne meo me vivere interea modo And. I, 1, 126. *Sine* paululum ad me redeam And. II, 5, 16. *Sine* modo Eun. I, 1, 20. *Sine* veniat Eun. IV, 6, 1. Si *sinis*, dico Heaut. II, 3, 76. Falli te *sinas* techuis per servolum Heaut. III, 1, 61. Tu illum corrumpi *sinis* Adelp. I, 2, 17. At enim non *sinam* Adelp. II, 1, 14. *Sinite* exorator ut sim Hec. alt. prol. 2. *Sine* me obsecro hoc effugere Hec. IV, 2, 14. Servom hominem causam orare leges non *sinunt* Phorm. II, 1, 62. Exoret *sine* Phorm. III, 2, 30.

Sinus) Vidin ego te modo manum in *sinum* huic meretrici inserere Heaut.

III, 3, 2. Hinc oon gestaudus in sinu est? Adelph. IV, 5, 75.

Siquando) Negoti *siquando* odium ceperat. *Siquando* illa mentionem Phaedriae fuit Eun. III, 1, 14 et 47. *Siquando* ad eam accesserat Hec. I, 3, 106.

Siquidem) Aetum'at, *siquidem* haec vera praedicat And. III, 1, 7. *Siquidem* me amaret, tum istae prodeesset Eun. III, 1, 56. *Siquidem* id sapere'at Heaut. II, 3, 83. *Siquidem* porro tu tuum officium facies Adelph. V, 9, 22. *Siquidem* illa ipse non volt Hec. IV, 1, 45. *Siquidem* quisquam crederet Phorm. II, 1, 72.

Sis. Si vis) Fac *sis* nunc promissa appareant Eun. II, 3, 20. Cave *sis* Eun. IV, 7, 29. Vide *sis* Heaut. I, 2, 38. Illuc *sis* vide Adelph. V, 1, 4.

Situs) Quas semper in te intellexi *sitas*, fide ut taciturnitate And. I, 1, 6. Si in te sit solo *situm* And. I, 2, 41. Adolescena quam in minima spe *situs* erit Heaut. V, 2, 44. In quo nostrae spes opesque omnes *sitas*. Piores res loco non potis est esse, quam in quo nunc *sita*'at Adelph. III, 2, 33 et 46.

Sobrius) Estne hic Crito *sobrius* Chrysidis? And. IV, 5, 6. Eho tu *sobrium* tuum non noras? Phorm. II, 3, 37.

Sobrius) Tu pol homo non es *sobrius* And. IV, 4, 39. Dum aeneabam, quam videbar mihi esse pulchre *sobrius*? Eno. IV, 5, 2. Satin sanus es, aut *sobrius*? Heaut. IV, 3, 29. Ruri esse parcam ne *sobrium* Adelph. I, 2, 15.

Soccus) Adcurrunt servi: *soccus* detrahunt Heaut. I, 1, 72.

Socer) Hic *socer* est And. IV, 5, 53. Noster *socer*, video, venit Hec. V, 2, 4.

Socius) *Socius* esse in negotiis Heaut. III, 1, 2.

Socordia) Nil loci'et segnitiae ac qua *socordiae* And. I, 3, 1.

Socors) Nolim ceterarum rerum te *socordem* eodem modo Adelph. IV, 5, 61.

Socrus) Vno animo omnes *socrus* oderunt nurus Hec. II, 1, 4. Ita animum induxerunt, *socrus* omnis esse iniquas Hec. II, 3, 4.

Sodalis) Si frater aut *sodalis* casset, qui magis morem gereret? Ad. IV, 5, 74.

Sodes) Dic *sodes* And. I, 1, 58. Tace *sodes* Heaut. III, 3, 19. *I sodes* intro Hec. III, 2, 23. Manedum *sodes* Hec. V, 4, 4. Parce *sodes* Phorm. V, 3, 10.

Sol) Lectulos in sole iliguis pedibus faciundos dedit Adelph. IV, 2, 46.

Soleo) Volgo quod dici *solet* And. II, 5, 15. Sic *soleo* amicos Eun. II, 2, 48. Quo pacto id fieri *soleat*, colleo Heaut. III, 2, 37. Credo iam, ut *solet*, iurgabit Adelph. I, 2, 54. Quia ruri esse crebro *soleo* Hec. II, 1, 18. Agedum, ut *soles*, Nausistrata Phorm. V, 3, 1.

Solers) Quae liberum scire anquom est adolescentem, *sollem* dabo Eun. III, 2, 24.

Solide) Hunc scio mea *solide* solum gavisurum gaudia And. V, 5, 8.

Solidus) Non satia tibi esse hoc *solidum* visum'at gaudium? And. IV, 1, 23. Corpus *solidum* et succi plenum Eun. II, 3, 27. Ut *solidum* parerem hoc mihi beneficium Eun. V, 2, 32.

Solitudo) Per tuam fidem, perque huius *solitudinem*, te obtestor And. I, 5, 55. *Solitudo* ante ostium And. II, 2, 25. Vis, egestas, iniustitia, *solitudo*, infamia Adelph. III, 2, 5. Vbi cumque datum erat spatium *solitudinis* Hec. I, 2, 55.

Sollicitatio) Nuptiarum *sollicitatio* And. I, 5, 26.

Sollicito) Sicine me atque illam opera tua nunc *thiſeros ſollicitari*? And. IV, 2, 6. Cur meam ſenectutem huius *ſollicito* amentia? And. V, 3, 16. In fraudem *ſollicitando* And. V, 4, 2. Quid te ergo aliud *ſollicitat*? Eun. 1, 2, 82. Quas res te *ſollicitat* autem? Heaut. II, 3, 10. Quibus nunc *ſollicitor* rebus? Adelph. 1, 1, 11. Quid ſit hoc, quod *ſollicitere* ad hunc modum Hec. IV, 4, 54.

Sollicitudo) Bidui eſt aut tridui hæc *ſollicitudo* And. II, 4, 10. Quantasque hic ſuis conſiliis confecit *ſollicitudines* And. IV, 1, 26. *Sollicitudinem* iſtam ſolaam, quas ta excruciat, mittas Heaut. 1, 2, 3. Quanta ſue cura et *ſollicitudine* addicit gnatos Phorm. II, 4, 2. Aliis cum occupatus eſſet *ſollicitudine* Phorm. III, 1, 17. Iſtaec mihi res *ſollicitudini* eſt Phorm. IV, 1, 22.

Sollicitus) Ex hoc miſera *ſollicitus* eſt And. 1, 5, 33. Hem, tot mea ſolliciti ſunt cauſa Heaut. 1, 1, 77. Omnis *ſollicitus* habuit Heaut. III, 1, 52.

Solum) Id ſibi negoti credidit *ſolum* dari And. prol. 2.

Solve) *Soluiti* fidem And. IV, 1, 19. Neque ta verbis *ſolves* unquam, quod mi re malefeceris Adelph. II, 1, 10. Ipſe egomet *ſolvi* argentum Adelph. IV, 4, 20. Ego vos curis *ſolvi* ceteris Hec. II, 1, 33. Vorſura *ſolvis* Phorm. V, 3, 12.

Solus) Vos ſemotæ: nos *ſoli* And. 1, 3, 10. Venit meditatæ alicunde ex *ſolo* loco And. II, 4, 3. *Solus* eſt quem diligunt di And. V, 6, 2. *Sola* ſum: habeo hic neminem, neque notum, neque cognatum Eun. 1, 2, 67. *Solus* cum *ſola* Eun. III, 2, 31. Somptus domi tantos ego *ſolus* faciam? Heaut. 1, 1, 79. Tibi bene eſſe *ſoli*, ſibi cum ſit male Adelph. III, 1, 2. *Solus* mearum eſt miſe-

riarum remedium Adelph. III, 1, 7. *Solum* unum hoc vitium ſenectus adfert hominibus Adelph. V, 3, 47. Omnem rem narrabit ſcio, continua *ſola ſoli* Hec. III, 2, 15. *Solum ſolus* conveni Hec. IV, 1, 42. *Solus* eſt homo amico amicus Phorm. III, 3, 24. *Solus* triginta minæ Ph. III, 3, 24. Non hoc publicitus ſeculus hinc deportarier in *ſolas* terras? Phorm. V, 7, 26.

Somnio) Num ille *ſomniat* ea, quæ vigilans voluit? And. V, 6, 7. Me *ſomniaſ* Eun. I, 2, 114. Tu de palſtria me *ſomniaſ* agere Adelph. IV, 7, 6.

Somnium) De argento *ſomnium* Adel. II, 1, 20. Tu, quantus, mi niſi ſapientia eſ: ille, *ſomnium* Adel. III, 3, 41. *Somnia* Phor. III, 2, 2. *Somnium* Phorm. V, 6, 34.

Somnus) Si illam in *ſomnis*, quam illam, amplecti maluit And. II, 5, 19. Interes *ſomnus* virginem opprimat Eun. III, 5, 53. *Somnum* hercle ego hæc nocte oculis non vidi meſ Heaut. III, 1, 82.

Sonitus) Qui templa caeli ſumma *ſonitu* concutit Eun. III, 5, 42.

Sonitus) Cauſa eſt *ſonitus* Phorm. IV, 4, 29.

Sorbilo) Cynthos *sorbilans* paulatim hunc producam diem Adelph. IV, 2, 52.

Sordes) Harum videre inſuriam, *sordes*, inopiam Eun. V, 4, 15.

Sordidatus. Sordidus) Scin hanc, quam dicis *sordidatam* et *sordidam*? Heaut. II, 3, 56.

Sorex) Egomet meo indicio miſer, quaſi *sorex*, hodie perii Eun. V, 6, 23.

Sorte) Etiam de *sorte* nunc venio in dubiam miſer? Adelph. II, 1, 39.

Sparsus) Capillus *ſparſus* Heaut. II, 3, 49. Caesium, *ſparſo* ore, adunco naſo Heaut. V, 3, 20.

Spatium) Vt ne esset *spatium* cogitandi ad disturbandas nuptias And. I, 2, 11. Non habeo *spatium*, ut de te eunam supplicium And. III, 5, 17. Tam in brevi *spatio* Heaut. V, 2, 2. Prope decursa *spatio* Adelph. V, 4, 6. Quam longum *spatium* amandi amicam tibi dedi? Hec. IV, 4, 62. Vbi cumque datum erat *spatium* solitudinis Hec. I, 2, 55. Neque, ut celare posset, tempus *spatium* ullum dabat Hec. III, 3, 14.

Spectator) Elegans formarum *spectator* Eun. III, 5, 18.

Spectatus) *Spectatum* satis patrum, et magnum exemplum continentiae And. I, 1, 64. Satis iam satis *spectata* erga te amicitia 'st mea And. V, 1, 1. Is mihi profecto est servos *spectatus* satis Adelph. V, 6, 5.

Specto) *Spectandas* an exigendas sint vobis prius And. prol. 27. Importunitatem *spectate* amicum And. I, 4, 4. Tunum animam ex animo *spectavi* meo And. IV, 1, 22. Ego limis *specto* Eun. III, 5, 63. Ere, ne tua *spectes*. Audaciam mæreticum *specta* Eun. V, 5, 18 et 24. Nunc aliud *specta* Heaut. V, 2, 38. Vt neque *spectari* neque cognosci potuerit Hec. prol. 3.

Spoulum) Inspecere, tanquam in *speculum*, in vitas omnium iubeo. Tanquam in *speculum*, in patinas inspicere inbeo Adelph. III, 3, 61 et 74.

Sperno) Quot modis contemptus, *spretus*? And. I, 5, 13. Oh hæc facta ab te *spernor* Eun. I, 2, 91. Quae solet quos *spernere* Heaut. II, 3, 122. Sin *spreverit* me Phorm. IV, 1, 18.

Spero) Ita *spero* quidem And. I, 5, 63. Nam quod tu *speres*, propulsabo facile And. II, 3, 21. Utinam id sit, quod *spero* And. V, 4, 26. *Spero* aeternam inter nos gratiam fore Eun. V, 2, 33. Porro recte *spero*

Heaut. I, 1, 107. Quod de argento *sperem*, nihil est Heaut. IV, 2, 4. *Spero* erit similis malorum summa Adelph. III, 3, 57.

Spes) Ecquid *spes* sit reliquum And. prol. 25. Adempta *spes* est And. II, 1, 4. Me *spes* hæc frustrata 'st And. II, 2, 37. Praeter *spem* evenit And. II, 6, 5. Animus in *spe* atque in timore naque antehac adteutus fuit And. II, 1, 3. Nisi me lactasses amantem, et falsa *spe* produceres And. IV, 1, 24. Itan parasti te, ut *spes* nulla reliqua in te sit tibi? Eun. II, 2, 9. Vna hæc *spes* est Eun. II, 3, 4. Quanto minus *spei* est, tanto magis amo. In te *spes* est Eun. V, 8, 23 et 24. Quanta de *spe* decidi Heaut. II, 3, 9. *Spem* nuptiarum omnem eripis Heaut. IV, 3, 35. In *spe* pen-debit animi Heaut. IV, 5, 5. Ego *spem* pretio non emo Adelph. II, 2, 11. In te *spes* omnis nobis sita est Adel. III, 4, 9. Hac illi *spe* hoc inceperunt Adelph. II, 2, 19. In quo nostrae *spes* opesque omnes sitae Adelph. III, 2, 34. *Spe* incerta, certum mihi laborem sustuli Hec. aff. prol. 2. In me omnis *spes* mihi est Phorm. I, 2, 89. Non multum habet quod det fortasse. G. Immo nihil, nisi *spem* meram Phorm. I, 2, 96. Commodius esse opinor, duplici *spe* uti Phorm. IV, 2, 13.

Spolio) *Spolies*, mtilēs, laceres, quemquem nacta sis Hec. I, 1, 8. 2

Sponsa) *Sponsam* hic tuam amat And. II, 1, 24. Scis *sponsam* mihi? Eun. V, 8, 6. *Sponsae* aurum, vestem, ancillas, opus esse Heaut. V, 1, 20. Quantum ab hac accipio, quae *sponsa* 'st mihi Phorm. IV, 3, 52.

Sponte) Age, si hic non insanit satis *ona sponte*, instiga And. IV, 2, 9. Sus *sponte* recte facere And. I, 1, 46.

Squalidus) Video sentum, *squalidum*, aegrum, pannis annisq̄ oblitum Eun. II, 2, 5.

St) De fallacia dieis? *St.* Inveni nuper quendam Heaut. III, 3, 36. Non obsecro es quem semper te esse dicitasti: C. *St.* Phorm. V, 1, 16.

Stabilis) Qui imperiam credat gravius esse aut *stabilius* Adelp. I, 1, 41.

Statarinus) *Statarium* agere ut liceat per silentium Heaut. prol. 36.

Statin) Ex iis praediis talenta argenti binā capiebat *statim* Phorm. V, 3, 7.

Status) Si nunquam avare pretium *statui* arti meae. Exemplum *statuite* in me Heaut. prol. 48 et 51. Capite primum in terram *statuere* Adelp. III, 2, 18. Haud opinor commode finem *statuisse* orationi militem Hec. I, 2, 21.

Status) Qui caset *status* Eun. III, 5, 50.

Sterculinum) Non pudet vanitatis? D. Minime, dum ob rem G. *Sterculinum* Phorm. III, 2, 41.

Sterno) Feglinare, lectos *sternere*, coenam apparare Heaut. I, 1, 73. Est intro latus lectus; vestimentis *stratus* est Heaut. V, 1, 30. Lectulos iube *sterni* nobis Adelp. II, 4, 21.

Sterto) *Stertit* noctes et dies Eun. V, 8, 49.

Stilus) Et tamen dissimili oratione sunt factae ac *stilo* Andr. prol. 12.

Stimulo) Magis nunc me amicae dieta *stimulant* Heaut. II, 1, 11.

Stimulus) Inscitiat, adversum *stimulum* calcas Phorm. I, 2, 29.

Stipes) Caudex, *stipes*, asinus, plumbeus Heaut. V, 1, 4.

Stipula) Meridicipo faciam ut *stipulam* colligat Adelp. V, 3, 62.

Sto) Si poterit fieri, ut ne pater per me *statis* credat, quo minus hae fierent nuptiae, volo. Sed si id non

poterit, id faciam, in proclivi quod est, per me *stetisse* ut credat And. IV, 2, 16 et 18. Quid *stas*? quid cessas? And. V, 6, 15. *Stat* sententia Eun. II, 1, 18. Quid agitur? Pa. *Statuer*. Eun. II, 2, 40. I quid *stas*, lapis? Heaut. V, 7, 3. Olim cum *stetit*, actoris opera magis *stetisse* quam sua Phor. prol. 10. *Sta* ilico Phorm. I, 4, 17.

Stolidus) Vix tandem sensi *stolidus* And. III, 1, 12. *Stolidus* est Heaut. III, 2, 34.

Stomachor) Id equidem adveniens mecum *stomachabar* modo Eun. II, 3, 32.

Strenue) Abi prae, *strenue* Adelp. II, 1, 13.

Strenuus) *Strenuum* hominem praebuit Phorm. III, 1, 12.

Strepitus) Comitum conventus, *strepitus* Hec. alt. prol. 27.

Struo) Num me fecellit hosce id *struere*? Heaut. III, 2, 3.

Studeo) Horum ille nihil egregie praeter cetera *studebat* And. I, 1, 32. Si quisquam est, qui placere se *studeant* bonis quam plurimis Eun. prol. 1. Id cum *studuisti*, isti formae ut morea consimiles forent Heaut. II, 4, 2. Vtin' omnes mulieres eadem aequae *studeant*, nolintque omnia? Hec. II, 1, 2.

Studiosae) Coepit *studiosae* omnia docere Eun. I, 2, 36. Textentem teulam *studiosae* ipsam offendimus Heaut. II, 3, 44.

Studium) Vt animam ad aliquod *studium* adiungant And. I, 1, 29. Eorum obsequi *studiis* And. I, 1, 37. Vide quam iniquos sis prae *studio* And. V, 1, 6. Repente ad *studium* se applicasse hunc musicum Heaut. prol. 23. Quo *studio* vitam tuam te absente exegerit Heaut. II, 3, 39. Is adeo dissimilis *studio* est Adelp. I, 1, 16. Populus *studio* stupidus Hec. prol. 4. Na illum ab *studio* abducerem. Prope

im remotum iniuria adversarium ab studio Hec. alt. prol. 11 et 15. Viris adversari aequa studium est Hec. II, 1, 5. Satias iam tenet studiorum istorum Hec IV, 2, 19. Poëtam non potest retrahere ab studio Phorm. prol. 2.

Stulta) Quid illo faciemus, *stulta*? Eun. V, 1, 21. Vt *stultas* et miserae omnes sumus religiose Heaut. IV, 1, 36. In qua re nunc tam confidenter restas *stulta* Heaut. V, 3, 7.

Stulte) Factum a nobis *stulte* est. Haud *stulte* sapis Heaut. II, 3, 8 et 8. Bis *facere stulte* Hec. III, 2, 8.

Stultissime) Vt *stultissima* quidem illi rem gesserimus Phorm. V, 2, 7.

Stultitia) Ego pretium *stultitiam* sero And. III, 5, 4. Vt mene *stultitiam* iustitia tua sit aliquid praesidi Heaut. IV, 1, 33. Exsuperat eius *stultitia* haec omnia Heaut. V, 1, 5. Ibi tunc *stultitiae* semper erit praesidium Heaut. V, 2, 14. *Stultitia* est istaec, non pudor Adelph. II, 4, 10. Pro Iuliter, hominis *stultitiam* Adelph. III, 5, 13. Illius *stultitia* victa, ex urbe tu rus habitatum migres? Hec. IV, 2, 13. Cuius de *stultitia* dici, ut dignum est non potest Phorm. II, 3, 55. Vtrum *stultitia* facere ego hunc an malitia dicam Phorm. IV, 3, 54.

Stultus) Homini homo quid praestat? *stulto* intelligens quid interest? Eun. II, 2, 1. Hic homines prorsum ex *stultis* insanos facit Eun. II, 2, 23. Tu quod cavere possis, *stultum* admittere est Eun. IV, 6, 23. Nunquam pol. hominem *stultiorem* vidi, nec videbo Eun. V, 6, 8. Tu iam pendebis, *stulte* Eun. IV, 6, 10. Via tu homini *stulto* mi auscultare? Heaut. III, 3, 24. Quae sunt dicta in *stultum* Heaut. V, 1, 4. O *stulta*, tu da psalteria me somnias agere Adelph. IV, 7, 6. Hominum homo *stultissime* Adel. II, 2, 10.

Stupeo) Lassus tunc confectus *stupet* And. II, 1, 4. Quid *stupes*? Heaut. II, 4, 24.

Stupidus) Populus studio *stupidus* Hec. prol. 4.

Suadeo) *Suadere* noli And. II, 3, 11. Nunquam destitit instare, *suadere*, orare, usque adeo donec perpulit And. IV, 1, 38. Itane *suades*? Eun. 1, 1, 31. Recte *suades* Heaut. V, 2, 43. Pietas matris potius commodum *suadet* sequi Hec. III, 5, 31. Sane hercle pulchre *suades* Phorm. III, 3, 9.

Suasus) Ne oh memm *suasum* indigne iniuria addiciatur Phorm. V, 1, 3.

Suavis) Tibi autem porro ut non sit *suave* vivere Heaut. III, 1, 73. *Suavia* in praesentia quae essent, prima habere Heaut. V, 2, 9. Nihil *suavis* merita est Phorm. II, 1, 75. Quam sint *suavia* et quam cara sint Phorm. II, 2, 30. Ha, ha, haec, homo *suavis* Phorm. II, 3, 64.

Suavium) Meum *marium*, quid agitur? Eun. III, 2, 3.

Sub) Mater, cuius *sub* imperio est, mala Heaut. II, 2, 4. Agelli est hic *sub* urbe paulum Adelph. V, 8, 26.

Subditus) *Subditum* se suspicatur Heaut. V, 3, 12.

Subduco) Se illinc *subduces* Eun. IV, 1, 14. Cum eo clam te *subduxi* mihi Eun. IV, 7, 25. Nunquam ita quisquam bene *subducta* ratione ad vitam fuit Adelph. V, 4, 1.

Subigito) Amicam *subigitare* Heaut. III, 3, 6.

Subicio) Si meministi id quod olim dictum est, *subicio* Phorm. II, 3, 40.

Subito) Cai tam *subito* tot contigerint commoda Eun. V, 8, 3. Vnde ego nunc tam *subito* hunc argentum inveniam miser? Phorm. III, 3, 1.

Subitus) Quae istaec *subita* est largitas? Adelph. V, 9, 28. Nam quod

ego huic nunc subito exitio remedium inveniam miser? Phorm. I, 4, 23.

Sublatus) Quia paulum vobis accessit pecuniae, sublatis animi sunt Heut. III, 5, 57.

Sublimis) *Sublimem* hunc intro rapere And. V, 2, 20. *Sublimem* medium arriperem Adelph. III, 2, 18.

Subolet) Vt ne paululum quidem suboleat esse amicam hanc Clitiae Heut. V, 1, 26. Num patri quid subolet? Phorm. III, 1, 10.

Subsentio) Etsi submensid quoque, illos ibi esse Heut. III, 1, 62.

Subservio) Tu, ut subservias orationi, utcumque opus est, verbis vide And. IV, 3, 20.

Subsidium) Ego in subsidii hic ero succenturiatus And. I, 4, 51.

Substerno) Ex ars hinc sume verbenas tibi, atque eas substerno And. IV, 3, 12.

Substo) Metuo, ut substat hospes And. V, 4, 11.

Subtemen) Avus subtemen nebat Heut. II, 3, 58.

Subtristis) *Subtristis* visus est esse aliquantillum mihi And. II, 6, 16.

Subvenio) Huic ut subveniat Eun. V, 4, 47. *Subvenite* inopi Adelph. II, 1, 2. Orare ut subveniat sibi Phor. prol. 2. *Subveni* Phorm. II, 2, 6.

Subvorto) Ne nimium modo notatus iste nimis aequos subvortat Adelph. V, 3, 51.

Succedo) Hac non successit, alia adgrediemur via And. IV, 1, 46. *Parrum succedit* quod ego And. IV, 1, 45. Quando hoc bene successit, hilares huic sumamus diem Adelph. II, 4, 23.

Succenseo) Si id succenseat And. II, 3, 2. Est, quod succenseat tibi And. II, 7, 17. Vt mihi unuc ego succenseo Heut. V, 1, 42. Nihil succenseo Heut. V, 2, 23. An id succenses nunc

illi? Nihil fecit quod succenseas Phor. II, 1, 29 et 33.

Succenturiatus) Ego in subsidii hic ero succenturiatus And. I, 4, 51.

Succorro) Succurrendum est Adel. V, 3, 6.

Succus) Corpus solidum et succi plenum Eun. II, 3, 27.

Sudo) Hinc sudabis mitis, si cum illo inceptas homine Phor. IV, 3, 23.

Suffarcinatus) Vidi Cantharam suffarcinatam And. IV, 4, 31.

Suffero) An ut pro huius peccatis ego supplicium sufferam? And. V, 3, 17. Vix suffero Heut. II, 4, 10. Satis si siet amator, nunquam sufferre eius sumptus queat Heut. III, 1, 44.

Suggero) Car tu his rebus sumptum suggeris? Adelph. I, 1, 37.

Sum) Nullus sum And. III, 4, 20. Quis tu homo es? quis mihi es? And. IV, 1, 11. Ea res est And. IV, 2, 10. Sentiet qui vir siens Eun. I, 1, 21.

Summa) De summa nihil decedet Adelph. V, 3, 30. Ad te summa solum, Phormio, rerum redit Phorm. II, 2, 3.

Summoneo) Summonuit me Parmeno ibi servus, quod ego arripui Eun. III, 5, 22.

Summus) Quod habui summum, pretium persolvi tibi And. I, 1, 12. Vicam gnatum suam cum dote summa filio uxorem ut daret And. I, 1, 74. Cuius tibi potestas summa servandi datur And. III, 3, 9. *Summum* bonum esse cras deputabam hunc Pamphilum And. IV, 3, 2. *Summo* cum probro And. V, 3, 10. Pater amicus summus nobis And. V, 6, 6. *Summa* forma semper conservam domi videbit Eun. II, 3, 75. Qui templa caeli summa sonitu contulit Eun. III, 5, 42. Clamore summo Heut. prol. 40. Propter quam in summa infamia sum Heut. II, 3, 18. Ius sum-

nam saepe *summa* est malitia Heaut. IV, 5, 48. Is nostro Simulo fuit *summus* Adelph. III, 2, 54. *Summa* vi defendam has Adelph. III, 4, 47. Amicus *summus* meus Phorm. I, 1, 1. Pro maleficio si beneficium *sumum* nolant reddere Phor. II, 2, 23.

Sumo) Cum non habeo spatium, ut de te *sumam* supplicium And. III, 5, 17. Ex ara hinc *sume* verba ut sibi And. IV, 3, 11. Quod in opere faciundo operae consumis tuae, si *umas* in illis exercendis, plus agas Illeut. I, 1, 22. *Sumat*, consumat, perdat Heaut. III, 1, 56. Frustra operam opinor *sumo* Heaut. IV, 3, 15. Eam hic locum *sumpsit* sibi in Adelphos Adelph. prol. 10. Hilare hunc *sumamus* diem Adelph. II, 4, 23. Ex aliis *sumere* exemplum sibi Adel. III, 3, 62. A ma argentum quanti est *sumito* Adelph. V, 9, 20. In deterrendo voluistis operam *sumere* Hae. alt. prol. 17. Coena dubia apponitur. G. Quid istuc verbi est? P. Vbi tu dubites quid *sumas* potissimum Phor. II, 3, 29.

Sumptuosus) Men't petax, procax, magnificus, *sumptuosus*, nobilis Heaut. II, 1, 15. Domus *sumptuosa* Adelph. IV, 7, 42.

Sumptus) Nimum parce facere *sumptum* And. II, 6, 19. Vt tuo amori suppeditare possint sine *sumptu* tuo omnia haec Eun. V, 8, 46. *Sumptus* domi tantos ego solus faciam? Heaut. I, 1, 78. Opere rustico faciundo facile *sumptum* exsercissent suum Heaut. I, 1, 91. Praebent exigua *sumptum* Heaut. I, 2, 33. Sperabit *sumptum* sibi levatum esse Heaut. IV, 4, 24. Com tolerare illius *sumptus* non queat Heaut. III, 2, 33. Vbi videbit tantos sibi *sumptus* domi cotidiano fieri Heaut. IV, 5, 6. Si illius pergo suppeditare *sumptibus* Heaut. V, 1, 57.

Cur tu his rebus *sumptum* suggeris? Adelph. I, 1, 37. Dedit praeterea in *sumptum*, dimidium miuae Adelph. III, 3, 16. Sibi *sumptum* fecit Adel. V, 4, 11. Paulo *sumptu* Adelph. V, 4, 22. *Sumptum* admittet Adelph. V, 7, 15. *Sumptum* filii quem faciant Adelph. V, 3, 21. *Sumptus* vestros etiamque ut nostra res posset pati Hec. II, 1, 28. *Sumptus* quos fecisti in eam Hec. IV, 4, 63. Sine *sumptu* Phorm. I, 3, 16. Et cura et *sumptu* absuntur Phorm. II, 2, 26. Opus est *sumptu* ad nuptias Phorm. IV, 3, 61.

Sumium) Ahreptam e *Sumio* Eun. I, 2, 35.

Supellex) *Supellectile* opus est Phorm. IV, 3, 61.

Superbe) Salis pol *superbe* ioladitis me Phorm. V, 8, 22.

Superbia) Quorum opera in bello, in otio, in negotio, suo quisque tempore usu't sine *superbia* Adelph. prol. 21.

Superbus) Non cognosco vestrum tam *superbum* Eun. V, 8, 36. Reddi patri autem, cui tu nihil dicas uti, *superbum* est Hec. I, 2, 80.

Superi) Vt te quidem omnes, di deae, *Superi* inferi, malis exemplis perdant Phorm. IV, 4, 6.

Supero) Haec *superat* ipsam Thaidem Eun. II, 1, 25. Nonquam ita magnifice quicquam dicam, id virtus quia *superet* tua Adelph. II, 3, 4.

Superstes) Deos quaeso, ut sit *superstes* And. III, 2, 7. Ita mihi atque huic sis *superstes* Heaut. V, 4, 7.

Supersum) Sed porro ausculta, quid *super* fallacia est Heaut. IV, 5, 23. Cui tanta erat res, et *supererat*? Phorm. I, 2, 19. Tibi, quia *superest*, dolet Phorm. I, 3, 10.

Suppedito) Vt tuo amori *suppeditare* possint sine *sumptu* tuo Eun. V,

8, 46. Si illius pergo *suppeditare* sumptibus Haenot. V, 1, 57.

Supplex) Ne cuiquam suorum aequalium *supplex* siet Phorm. V, 2, 4.

Supplicium (Cui non habeo spatium, ut de te sumam *supplicium* ? And. III, 5, 17. An ut pro huius peccatis ego *supplicium* sufferam ? And. V, 3, 17. Pro peccato magno paulum *supplici* satis est patri And. V, 3, 32. Dabis ultro ei *supplicium* Eun. 1, 1, 25. Usque illi de me *supplicium* dabo Heaut. 1, 1, 86. Satis mi id habeam *supplici* Adelp. III, 2, 15. Iam *supplici* satis est mihi Phorm. V, 8, 40.

Supplicio) Hinc *supplicio* And. II, 1, 12. Haec tibi aderit *supplicans* ultro Eun. IV, 7, 41. Itan is nunc sibi me *supplicaturum* putat ? Hec. III, 5, 50.

Suppono) Poenam *supponi* Eun. prol. 39. Qui hunc *supposuit* nobis Eun. V, 3, 3.

Supra) Adeo modesto, ut nihil *supra* And. 1, 1, 93. Facite, lepide, lante, nihil *supra* Eoo. III, 1, 37.

Supremus) Pro *supreme* Iupiter Adelp. II, 1, 42.

Surdus) Utinam aut hic *surdus*, not haec muta facta sit And. III, 1, 5. Ne ille haud scit, quam mihi nunc *surdo* narret fabulam Heaut. II, 1, 10. Orando *surdus* iam auris reddideras mihi Heaut. II, 3, 89.

Surgo) Postquam *surrexi*, neque pes, neque mens satis suum officium facit Eun. IV, 5, 3. Ut triduo hoc perpetuo priusquam e lecto nequeat *surgere* Adelp. IV, 1, 4.

Sursum) Ne *sursum* deorsum curas Eun. II, 2, 47.

Sursus) Praeterito hac recta plures *sursus* Adelp. IV, 2, 35.

Suscipio) Pollicitus som *susceptum* And. II, 3, 27. Cum puella anam

suscepisse inimicitias non pudet ? Hec. II, 1, 34. Parvi rettulit non *suscepisse* Phorm. IV, 3, 42. Ex qua filiam *suscepit*. E medio excessit unde haec *suscepta* est tibi Phorm. V, 7, 50 et 74. Inde filiam *suscepit* iam unam Phorm. V, 8, 18.

Suspecto) Virgo in conclavi sedet, *suspectans* tabulam quandam pictam Eun. III, 5, 36.

Suspector) Postquam video nescio quid *suspectarier* Hec. V, 3, 29.

Suspectus) Scio nemini aliter *suspectum* fore Hec. III, 3, 38. Non clam me est, gnate mi, tibi ma esse *suspectam* Hec. IV, 2, 1. Nolo eas falsa fama goatum *suspectum* tunum Hec. V, 1, 32. Nostras mulieres *suspectas* fuisse falso nobis Hec. V, 2, 11. Qua se *suspectus* soo patri et Phidippo fuit, exsolvi Hec. V, 3, 22.

Suspendo) Id mihi visu est dicere, ubi cito et *suspende* te And. 1, 5, 30.

Suspensus) *Suspensus* gradu placide ire perrexi Phorm. V, 6, 27.

Suspicio) Qui tibi istaec incidit *suspicio* ? And. III, 2, 21. In amore haec omnia insunt vitia: inioriae, *suspiciones*, inimicitiae, indutiae, bellum, pax rursus Eun. 1, 1, 20. Iam erat tum *suspicio* Eun. III, 3, 8. In hunc *suspicio* est translata amoris Heaut. IV, 5, 52. *Suspicionem* istanc ex illis quare Heaut. V, 2, 41. Tanta nunc *suspicio* de me incidit Adelp. IV, 4, 7. Illas errore et te simul *suspicionem* exsolves Hec. V, 2, 26.

Suspicionus) Omnes, quibus res sunt minus secundae, magis sunt nescio quo modo *suspicioni* Adelp. IV, 3, 15.

Suspitor) Nihil *suspiciens* etiam mali And. 1, 1, 89. Quantum *suspitor* Eun. 1, 2, 62. Mihi onne nihil rerum omnium est quod malim, quam me hoc falso *suspiciarier* Heaut. II, 3, 27. Senai ilico id illas *suspiciari* Adelp.

IV, 4, 15. Nec pol me multum fallit: quin quod *suspicio* sit quod velit Hec. V, 1, 2.

Sustento) Solus omnem familiam sustentat Adelph. III, 4, 36.

Sustineo) Prima coitio 'st acerrima: si eam *sustineris*, post illam iam, ut lubet, ludas licet Phorm. II, 2, 33.

Susurro) Iam *susurrari* audio, civem Atticam esse hanc And. IV, 4, 20.

Sycophanta) Clamitent, me *Sycophantam* And. IV, 5, 20. *Sycophanta*, impudens Heaut. prol. 38.

Symbola) *Symbolam* dedit, cenavit And. I, 1, 61. In hunc diem ut de *symbolis* essemus Eun. III, 4, 2. Sed interim de *symbolis* quid actum 'st? Eun. III, 5, 59.

Synapothnescentes) *Synapothnescentes* Diphili comoedia 'st Adelph. prol. 6.

Syriscus) Similio, Donax, *Syriscus*, sequimini Eun. IV, 7, 2. Edopol, *Syriscus*, te curasti molliter Ad. V, 1, 1.

T

Tabesco) Dolore ac miseria *tabesco* Adelph. IV, 3, 12.

Tabula) Suspectans *tabulam* quandam pictam Eun. III, 5, 36.

Taceo) Iniquos es, qui me *tacere* de re tanta postules Heaut. V, 3, 9. *Tace* modo Adelph. II, 4, 16. Ignotum 'st, *tacitum* 'st Adelph. III, 4, 28. Quoquò pacto *tacitu* 'st opus Ad. III, 2, 44. Enimvero proprus iam *tacere* non queo Hec. IV, 4, 51.

Taciturnitas) Fide et *taciturnitate* And. I, 1, 7.

Tacitus) *Tacitus* citius audies Eun. III, 5, 33. Vti *tacita* mecum gaudcam Hec. I, 2, 32. Vti adversa eius per te tecta *tacita*que apud omnis sient

Hec. III, 3, 28. Corripuit repente *tacitus* sese ad filiam Hec. IV, 1, 3.

Taedet) Et *taedet*: et amore ardeo Eun. I, 1, 27. *Taedet* cotidianarum harum formarum Eun. II, 3, 6. Video et me *taedet* Eun. III, 2, 11. Credu iam *taedebat* Adelph. I, 2, 71. *Taedet* iam audire eadem millies Phorm. III, 2, 2.

Talentum) Dos, Pamphile, est decem *talenta* And. V, 4, 48. Quasi *talenta* ad quindecim coëgi Heaut. I, 1, 93. Tibi perdere *talentum* hoc pacto satius est quam illu minam Heaut. III, 1, 66. Porro haec *talenta* dotis adposcet duo Heaut. IV, 7, 10. Duo *talenta* pro re nostra ego esse decrevi satis Heaut. V, 1, 67. Si *talentum* rem reliquisset decem Phorm. II, 3, 46. Siquis daret *talentum* magnum Phorm. IV, 2, 39. Ex iis praedictis *talenta* argenti hinc capiebat statim Phorm. V, 3, 6.

Talis) Qui gustum haberem *tali* ingenio praeditum And. I, 1, 71. Tantum laborem capere ob *talem* filium? And. V, 2, 29. Ne illum *talem* praecipiat tibi Eun. I, 2, 81. *Talem*, nisi tu, nulla pareret filium Heaut. V, 3, 20. *Talem*, *tali* ingenio atque animo Adelph. III, 1, 10. Hanc matrem habens *talem* Hec. IV, 2, 26. Vt te *tali* causa nuptae mulieri se ostenderet Hec. V, 1, 31. Faxu eam *tali* mactatum atque hic est infurtunio Phorm. V, 8, 39.

Tametsi) Obtundis, *tametsi* intellego? And. II, 2, 11. Memini, *tametsi* nullus moneas Eun. II, 1, 10. Metuit hic nos, *tametsi* sedulo dissimulet Phorm. II, 3, 81.

Tandem) Vix *tandem* sensi stolidus And. III, 1, 12. *Tandem* non ego illa caream, si sit opus, val totum triduum? Eun. II, 1, 17. Quaeso *tandem* aliquantulum tibi parce Heaut. I, 1, 11. In qua civitate *tandem* te

arbitrari vivere? Adelp. IV, 5, 51. Aliquando *tandem* hoc animum ut adducas tuum Hec. IV, 4, 61. Itan *tandem* quæso? Phorm. II, 4, 66.

Tango) Quo pacto Rhodium tetigeris in convivio Eunu. III, 1, 30. Si non *tangendi* copia est, ebo ne videandi quidem erit? Eon. IV, 2, 16. Amicum adduxisti, quam non licet *tangere* Hecut. IV, 5, 15. Virgineem vitasti, quam te non ius fuerat *tangere* Adelp. IV, 5, 52. Quid miosis nitibile fuit, quam hoc ulcus *tangere*? Phorm. IV, 4, 9.

Tanquam) Inspecere, *tanquam* in speculum, in vultu omnium labeo Adelp. III, 3, 61.

Tanti) Vbi me dixero dare *tanti* Adelp. II, 1, 49.

Tantidem) *Tantidem* emptam, postulat sibi tradier Adelp. II, 1, 46.

Tantillus) Quem ego poemum modo *tantillum* in manibus gestavi meis Ad. IV, 2, 24.

Tantisper) Ego te mentem esse dici *tantisper* volo, dum quod te dignum 'st, facies. Decrevi *tantisper* me minus inferioris, Chreme, meo gnato facere, dum fiam miser Hecut. I, 1, 54 et 95. Dum id rescitum iri credit, *tantisper* cavet Adelp. I, 1, 45.

Tanto) *Tanto* hercle magis dabit And. I, 1, 35. Quanto minus spei est, *tanto* magis amo Eon. V, 8, 23. Quanto diutius abest, magis cupio *tanto* et magis desidero Hecut. III, 1, 16. *Tanto* æquior Adelp. IV, 1, 12. Quo magis novi, *tanto* superius Phorm. II, 2, 14.

Tantopere) Ah ne sævi *tantopere* And. V, 2, 37. Quia dudum tu *tantopere* inderas Hecut. IV, 5, 38. Si vos *tantopere* istuc voltis, fuit Adel. V, 8, 22. Hæcine causa eram ego *tantopere* cupidus redeundi domum? Hec. III, 1, 3.

Tantum) *Tantum* est Eon. V, 5, 26. Hic actor *tantum* poterit a facundia Hecut. proL. 13. Qui heri *tantum* biberis Hecut. III, 2, 8.

Tantumdem) *Tantumdem* ego Hecut. IV, 2, 9. Quæ dotis *tantumdem* dabit Phorm. V, 7, 36.

Tantummodo) *Tantummodo* satis, inquit, scitis 'st. *Tantummodo* non addit Phorm. I, 2, 59, et 92.

Tardiusculus) Ille Clinii servos *tardiusculus* 'st Hecut. III, 2, 4.

Tardus) Vah, *tardus* es Hecut. IV, 5, 28.

Techna) Parmenonis tam scio esse hanc *technam*, quam me vivere Eunu. IV, 4, 50. Falli te sinas *technis* per servulum Hecut. III, 1, 62.

Tectum) Quo in *tectum* te receptes Hecut. V, 2, 15.

Tego) Triumpho, si licet me latere *tecto* abscedere Hecut. IV, 2, 5. *Tegere* contumelias Hec. I, 2, 91. Adversa eius per te *tecta* tacitaque apud omnia sicut Hec. III, 3, 28.

Tegula) Per alienas *tegulas* vagari se clanculum Eunu. III, 5, 40. Anguis in impluvium decidit de *tegulis* Ph. IV, 4, 26.

Tela) Laocæ ac *tela* victum quæritans And. I, 1, 48. Textentem *telam* studiose ipsam offendimus. Mulier *telam* desinit continuo Hecut. II, 3, 44 et 64.

Temerarius) Sane pol illa temerenta 'st mulier et *temeraria* And. I, 4, 2.

Temere) Edico tibi, ne *temere* facias And. I, 2, 34. Non *temere* est Eunu. II, 2, 60. An *temere* quicquam Parmeno præterest quod facto usus sit? Hec. V, 4, 38. Priusquam huic respondes *temere*, audi Phorm. V, 8, 48.

Temperans) Hominiæ fragi et *temperantis* functus officium Hecut. III,

3, 19. Ex qua re minus rei foret aut famae *temperans* Phorm. II, 1, 41.

Tempestat) Vaque adversa *tempestate* usi sumus Hec. III, 4, 9.

Templum) Qui *templa* caeli summa sonitu concutit Eun. III, 5, 42.

Templo) Quasi non noris, *tempiatum* advenis. D. Egone autem *tempo*? Phorm. II, 3, 41 et 42. Visum est mi, ut eius *temptarem* prius sententiam Phorm. IV, 3, 14.

Tempus) Dum *tempus* ad eam rem tulit And. I, 2, 17. Dum *tempus* datur And. III, 3, 24. Per *tempus* advenia And. IV, 4, 44. Non sat commode divisa sunt *temporibus* tibi haec And. III, 1, 18. In *tempore* ipso mi advenis And. V, 6, 10. Praeteriit *tempus* Eun. III, 4, 4. Ad eam rem *tempus* non erat Eun. IV, 1, 7. Ut die *tempus* est And. I, 1, 116. In *tempore* advenia veni, quod rerum omnium 'st primum Heaut. II, 3, 123. Nullum remittis *tempus*. Vacivum *tempus* ne quod dem mihi laboris Heaut. I, 1, 18 et 38. Ita *tempus* fert Adelp. V, 3, 53. Dum aetatis *tempus* tulit Hec. IV, 2, 18. Non est nunc *tempus* Hec. IV, 4, 77. *Temporis* mihi punctum ad hanc rem est Phorm. I, 4, 7.

Temulentus) *Temulenta* 'st mulier et temersaria And. I, 4, 2.

Tenax) Ego ille agrestis, saevos, tristis, porcus, truculentus, *tenax* duxi uxorem Adelp. V, 4, 12.

Tendo) Miles *tendere* inde ad irrogium Eun. IV, 1, 12. Non rete accipitri *tenditur* neque miluo Phorm. II, 2, 16.

Tenebrae) Forma in *tenebris* nosci non quita est Hec. IV, 1, 57.

Teneo) Andriae illi id erat nomen. So. *Teneo* And. I, 1, 59. *Teneo*, quid erret And. III, 1, 18. Rem *tenes* And. II, 2, 12. Flabellum *tenere* te asinum tantum Eun. III, 5,

50. *Teneone* te, Antiphila, maxime animo exoptatam meo? Heaut. II, 4, 27. *Tenes*, quid dicam? Heaut. IV, 3, 22. Neque legem putat *tenere* se ullam Adelp. I, 2, 6. Amor me graviter consuetudoque eius *tenet* Hec. III, 3, 44. Satius iam *tenet* studiorum istorum Hec. IV, 2, 18. Auribus *teneo* lupum Phorm. III, 2, 21.

Tenuis) Quas ante hic fecit fabulas, *tenui* esse oratione, et scriptura levi Phorm. prol. 5.

Tenuiter) Quid rei gerit? G. Sic *tenuiter* Phorm. I, 2, 95.

Tergum) Syrus mihi *tergo* poenas pendet Heaut. IV, 4, 6. Nunquam tam dices commode, ut *tergum* meum tuam in fidem committam Hec. I, 2, 33.

Tero) Oculos *terendo* Eun. I, 4, 13.

Terra) *Terram* intuens modeste Eun. III, 5, 32. O caelum, O *terra*, O maria Neptuni Adelp. V, 3, 4. Quoquo hinc asportabitur *terrarum* Phorm. III, 3, 18. Non hoc publicitas scelus hinc deportariet in solas *terras*? Phorm. V, 7, 86.

Territo) Ita me miseram *territas* And. IV, 4, 22.

Tertio) Non hercle veniam *tertio* Eun. III, 3, 24.

Tessera) Ita vita 'st hominum, quasi si ludas *tesseris* Adelp. IV, 7, 21.

Testimonium) Neque *testimonii* dictio est Phorm. II, 1, 63.

Testis) *Testis* faciet ilico, vendidisse me Adel. II, 1, 49. *Testis* mecum est annulus Adelp. III, 2, 49. Ut cum illa vivas, *testem* hanc cum abs te amoveris Hec. IV, 4, 72. Quin mihi *testis* adhibeam Phorm. IV, 3, 2.

Testor) Neque mea culpa id discedium evenisse, id *testor* deos Hec. III, 5, 26.

Texo) *Texentem* telam studiose ipsam offendimus. Praeterea una an-

cillula erat; ea texebat una Heaut. II, 3, 44 et 53.

Thesaurus) In *Thesaur*o scripsit, causam dicere prius unde petitur, aurum quare sit suum, quam illic qui petit, unde is sit *thesaurus* sibi Ean. prol. 10 et 13.

Tibicina) Hoc mihi moras'at, *tibicina*, et hymenaeum qui cantent. Hymenaeum, turbas, lampadas, *tibicinas* Adelph. V, 7, 7 et 9.

Timeo) Eius vitas *timeo* And. I, 3, 5. Nunc nostrae *timeo* parti And. II, 5, 8. Non nihil *timeo* misera Ean. IV, 1, 1. *Timet* omnia Heaut. I, 2, 15. Tibi *timui* male Heaut. III, 2, 20. Ne *time* Adelph. II, 4, 15. Egon' *timeo*? Phorm. V, 8, 10.

Timidus) Sed quid hoc, quod *timida* subito egreditur Pythias? Ean. IV, 2, 14. Video *timidum* et prope- rantem Getam Adelph. III, 2, 7. Eam tum *timidum* ibi obstupescit pudor Phorm. II, 1, 54.

Timor) Animus in spe atque in timore usque antehac adtentus fuit And. II, 1, 3. Auimus prae timore obstipuit Adelph. IV, 4, 4. Delirat miser timore Phorm. V, 8, 9.

Titubo) Verum illa nequid *titubet* Heaut. II, 3, 120.

Tolerabilis) Paulo qui est homotolerabilis Heaut. I, 2, 31.

Tolero) Cum *tolerare* illius sumptus non queat Heaut. III, 2, 33. Sperasse, eas *tolerare* posse nuptias Hec. I, 2, 72. Quaeque eius mores *toleret* sua modestia Hec. III, 5, 28. Una tunc cum bonis, mala, *tolerabimus* Phor. III, 3, 23. Patrem adolescentis facta haec *tolerare* studio violenter Phorm. V, 1, 4.

Tollo) Quidquid peperisset, decreverunt *tollere* And. I, 3, 14. Properea deo puerum *tollere* hinc sibi ianua And. IV, 4, 20. Si puellam parerem, nolle *tolli*. Cui. Scio quid feceris. Su-

stulisti Hesut. IV, 1, 14 et 15. Tu illos duo olim pro te *tollebas* tua Adel. V, 3, 23. Spe incerta certum mihi laborem *sustuli* Hec. alt. prol. 9. Cum sciet alienum puerum *tolli*, pro suo Hec. IV, 1, 61. Puerum iniussu credo non *tollent* meo Hec. IV, 4, 82.

Tonstrina) Ex adverso illico *tonstrina* erat Phorm. I, 2, 39.

Totiens) An ego *totiens* de eadem re sudiam? Adelph. I, 2, 48.

Totus) *Totus* tremo horreoque Ean. I, 2, 3. Lacrimis opplet os *totum* sibi Hvaut. II, 3, 65. Quam ego nunc *totus* displiceo mihi Heaut. V, 4, 20. Sex *totis* mensibus Adelph. III, 3, 42. *Totam* hanc odiasset domum Hec. II, 4, 24. Frustra ubi *totum* descedi diem. Curando atque ambulando *totum* hunc contrivi diem Hec. V, 4, 2 et 17. Abi, tange: si non *totus* friget, me enica Phorm. V, 8, 5.

Tracto) Si astu rem *tractavit* Ean. V, 4, 2. Siquis recte aut commodè *tractaret* Heaut. I, 1, 101. Haec artem *tractabat* virum Hvaut. II, 3, 125. Ego te, si usus veniat, magnifice *tractare* possim Heaut. III, 2, 46. Qui artem *tractant* musicam Phorm. prol. 18.

Trado) Huic nostro *tradita* est provincia Heaut. III, 2, 4. Causam *tradere* adversariis Phorm. II, 1, 7. *Tradunt* operas mutuas Phorm. II, 1, 37.

Traduco) Transcundum nunc tibi ad Menedemum est, et tua pompa eo *traducenda* est. Ancillas omnes Bacchidis *traducer* huc ad vos prope- re Heaut. IV, 4, 18 et 22. *Traduce* et matrem et familiam omnem ad nos. Tu illas sibi et *traduce* Adelph. V, 7, 12 et 19.

Tranquillus) Qui mahodie ex *tranquillissima* re coniecisti in nuptias And. III, 5, 14. Meo *fratri* gaudes amorem omnem esse in *tranquillo* Ean.

V, 8, 8. Adhuc tranquilla res est Phorm. III, 1, 15.

Transiuro) Dom ego hinc *transiuro* ad forum Eou. IV, 6, 25.

Transdo) Retrahere ab studio, et *transdere* hominem in otium Phorm. prol. 2.

Transeo) Amabo, ut illic *transeas*, ubi illa'st Eou. III, 3, 31. *Transcundum* nunc tibi ad Menedemum est Heaut. IV, 4, 17. Est quod me *transire* ad forem iam oportet Hec. II, 2, 31. *Transito* ad uxorem meam Phor. IV, 5, 7. *Transi* sodes ad forum Phorm. V, 7, 28.

Transfero) In Audriam ex Periothis hic fatetur *transulisse* And. prol. 14. Culpam in te *transferet* And. II, 3, 5. Quia enim in hunc suspicio'st *translata* amoris Heaut. IV, 5, 53. Maledicta, famam, mentem amorem, et peccatum in sese *transulit* Adelph. II, 3, 10.

Transigo) Facta, *transacta* omnia And. 1, 5, 13. Intus *transigetur*, si quid est, quod restet And. V, 6, 17. *Transacta* re Adelph. II, 4, 23. Inter *transigant* ipsi Hec. III, 5, 61.

Transmoveo) Labore alieno magno partem gloriam verhis saepe in se *transmouet* Eou. III, 1, 10.

Tremo) Totus *tremo* horreoque Eou. 1, 2, 4.

Tremulus) Incurvus, *tremulus*, labiis demissis, gemens Eou. II, 3, 45.

Trepido) Quid est quod tu *trepidat*? Eou. V, 5, 8. *Trepidari* sentio, et cursari rursum prorsum Hec. III, 1, 35.

Tribulis) Estne Regio *tribulis* notata? Adelph. III, 3, 85.

Triduum) Bidui est aut *tridui* haec sollicitudo And. II, 6, 9. Taudem non ego illa caream, si sit opus, vel totum *triduum*? Eou. II, 1, 17. *Triduo* hoc perpetuo Adelph. IV, 1, 4.

Nequeo re exorare, ut maneas *triduum* hoc? Phorm. III, 2, 4. Quod si hic pote finisset exorariet *triduum* hoc Phorm. III, 3, 3.

Triennium) Abhinc *triennium* And. 1, 1, 40.

Tristis) *Tristis* interim nonnunquam consuecrumabat And. 1, 1, 81. *Tristis* severitas inest in vultu And. V, 2, 16. Quid tu es *tristis*, quidve es alacris? Eou. II, 3, 13. Nescio quid *tristis* est Heaut. IV, 1, 7. Ego ille agrestis, saevos, *tristis*, parvus, truculentus, teanax Adelph. V, 4, 12.

Tristitia) Vt sciam, numquidnam haec turbae *tristitia* adferat And. 1, 4, 8.

Tristities) Omitta vero *tristitiem* tuam Adelph. II, 4, 3.

Triumpho) Id vero serio *triumphat* Eou. III, 1, 4. *Triumpho*, si licet me tecto latere abscondere Heaut. IV, 2, 5. Non *triumpho*, ex noptiis tuis si nihil nasciscor molli? Phorm. III, 3, 10.

Truculentus) Ego ille agrestis, saevos, *tristis*, parvus, *truculentus*, teanax Adelph. V, 4, 12.

Trudo) Fallacia alia aliam *trudit* And. IV, 4, 40. Quo *trudis*? percolaris iam tu me Eou. II, 3, 88.

Tutemet) *Tutemet* mirabere Heaut. II, 3, 133.

Tuber) Colaphis *tuber* est totum caput Adelph. II, 2, 37.

Tum) *Tum* autem hoc timet And. 1, 5, 34. Quid *tum*? Eou. II, 3, 47. *Tum* praeterea Heaut. V, 3, 20. Amabat, ut cum maxime, *tum* Pamphilus Hec. I, 2, 4. Non iam *tum* erat senex? Phorm. V, 8, 34.

Tumultuor) *Tumultuantur*, clamant, pugnant de loco Hec. alt. prol. 33. Nescio quid iam dudum sudio hic *tumultuari* Hec. III, 2, 1.

Tumultus) Nihil oranti, nihil *tumultu* And. II, 2, 28. Quid fuit tu-

nunti? Hec. III, 2, 21. Per *tumultum* noster grex motus loco't Phorm. prol. 33.

Tundo) *Tundendo* atque odio denique effecit senex Hec. I, 2, 48.

Turba) Numquidnam hae *turbae* tristitia adferat And. I, 4, 8. Tum illae *turbae* sient And. II, 3, 6. Quid *turbae* apud forum'st? And. IV, 4, 6. Te omni *turba* evolvēs. Iam tum in-ceperat *turba* inter eos Eun. IV, 4, 56 et 59. Quas *turbas* dedit? Eun. IV, 3, 11. Quantas *turbas* conceivi in-sciens? Heaut. V, 2, 17. Quomodo me ex hae expediant *turba*, nescio Adel. IV, 4, 6. Dum hae ailescent *turbae* Adelph. V, 2, 10. Nunc *turba* non est: otium et silentium est Hec. alt. prol. 35. Ego nullo possum remedio me evolvere ex his *turbis* Phorm. V, 4, 5. Quid istae *turbae*'st? Phor. V, 8, 1.

Turbo) Nescio quid profecto ab-sente nobis *turbatum*'st domi Eun. IV, 3, 7. *Turbet* porro, quam velit Hec. IV, 4, 12.

Turpis) Padet dicere hac prae-sente verbum *turpe* Heaut. V, 4, 19. *Turpe* dictu Adelph. II, 4, 10. Vestitus *turpis* Phorm. I, 2, 57. Vt ne quid civis *turpe* in senec admitteret Phorm. II, 3, 68. *Turpe* inceptu est Phorm. II, 4, 16. Vidnam extrudi *turp*'st Phorm. V, 7, 20.

Turpiter) Mirum, ni ego me *turpiter* hodie hie dabo Eun. II, 1, 24. Hercle abs te est factum *turpiter* Hec. IV, 4, 2.

Tussis) Gemitus, screntus, *tussis*, risus abstioe Heaut. II, 3, 132.

Tutela) Qui in *tutela* meam stu-dium suum, et se in vostram commi-sit fidem Hec. alt. prol. 44.

Tuto) Satis *tuto* tamen Eun. III, 5, 29. Loquere. Sr. At *tuto* Heaut. V, 2, 20.

Tutor) Te isti virum do, amicum,

tutorem patrem And. I, 5, 60. *Ami-cus*, *tutorem* And. IV, 3, 3.

Tutor) Et ad pudicitiam et ad rem *tutandam* And. I, 5, 53. Ego interea mecum non potui *tutari* locus Hec. alt. prol. 34. Mores facile *tutor* aleo. V, 1, 8. Vitam tuam *tutandam* aliis dedisse Phorm. III, 1, 2. Mei patris bene parta indiligenter *tutatur* Ph. V, 3, 6.

Tutus) Consilium hoc, quod cepi, rectum esse et *tutum* scio Heaut. II, 3, 86. Amiei quoque res, est viden-dum, in *tuto* ut collocentur. Qui ille poterit esse in *tuto*? Heaut. IV, 3, 11 et 30. In *tuto* est omnis rea Adel. II, 4, 3. Id *tutissimum*'t Adelph. IV, 2, 13. Vita ut in *tuto* foret Phorm. V, 1, 7. Non satis *tutus* est ad nar-randum hic locus Phorm. V, 3, 38.

Tuus) *Tuus* est nunc Chremes And. V, 6, 12. Ego non tangam meam? Ch. *Tuam* autem, sarcifer? Eun. IV, 7, 26. Ita in ista *tua* mi-aceto, ne me admiscuas Heaut. IV, 5, 35.

V

Facivos) Sine me, *vacivom* tem-pus ne quod dem mihi laboris Heaut. I, 1, 38.

Vacuus) Ne *vacuum* esse me nunc ad narrandum credas And. IV, 2, 23.

Vadam) Omnis rea est iam in *vado* And. V, 2, 4.

Vae) *Vae* misero mihi And. II, 1, 2. *Vae* miserae mihi Adelph. III, 2, 19.

Vagio) Audivisse vocem pueri *viso*'st *vagientis* Hec. IV, 1, 2.

Vah) *Vah* consilium callidum And. III, 4, 10. *Vah*, quanto nunc forma-tior videre mihi quam dudum? Eun. IV, 5, 5. *Vah*, nunc demum intellego Heaut. II, 3, 12. *Vah*, quibus illum lacerarem modis? Adelph. III, 2, 17.

Faleo) Facile omnes, cum *valemus*, recta consilia aegrotis dumus And. II, 1, 9. *Valeant*, qui inter nos discidium volunt And. IV, 2, 13. Habeat, *valeat*, vivat cum illa And. V, 3, 18. Vos *valeto* et plaudite Eun. V, 8, 64. Bene *vole* Heaut. I, 1, 115. Vt *vales*? Heaut. II, 4, 26. *Valeas*, habeas illum quae placet Adelp. IV, 4, 14. Et tu bene *vole* Hec. I, 2, 122. Insuper vide, quantum *valeat* Phorm. V, 7, 94.

Valulus) Salvum atque validum Hec. III, 5, 7.

Vanitas) Non pudet *vanitatis*? Phorm. III, 2, 41.

Vapulo) Verba dum sint: verum si ad rem consenserint, *vapulabit* Eun. IV, 6, 4. Non committet hodie unquam, iterum ut *vapulet* Adelp. II, 1, 5. Ego *vapulando*, ille verberando, usque ambo defecsi sumus Adelp. II, 2, 5. Mulendum 'at in pistrino; *vapulandum*: habendum 'at compedes Phorm. II, 1, 19. *Vapula* Phorm. V, 6, 10.

Varius) Quia *varia* veste exornatus fuit Eun. IV, 4, 16.

Vas) Nil relinquo in aedibus, nec *vas*, nec vestimentum Heaut. I, 1, 89.

Vbi) *Vbi* inveniam Pamphilum? And. II, 2, 1. *Vbi* quaeram? *ubi* investigem? Eun. II, 3, 3. Hoc quod fit, *ubi* non vere vivitur Heaut. I, 1, 102. Si absis uspiam, aut *ubi* si cesses Adelp. I, 1, 4. *Vbi* te oblectasti tandem? Hec. I, 2, 9. *Vbi* ego illas nunc iam reperire possim, cogito Phorm. IV, 5, 15.

Vbi. Relativum) Tabulam quandam pictam, *ubi* inerat pictura haec, Eun. III, 5, 36. Quot res dedere, *ubi* possum persentiscere? Heaut. V, 1, 43. In comodiis, omnia omnes *ubi* respiciunt Hec. V, 4, 27.

Vbi. Si, Quando) *Vbi* voles, accesse And. V, 2, 7. Requirere *ubi* volebat Eun. III, 1, 15. Noluist *ubi* velis: *ubi* nolis cupiunt ultro Eun. IV, 7, 43. *Vbi* me illic non videbit Adelp. IV, 1, 10. *Vbi* voltis, usorem date Phorm. V, 7, 14.

Vbi. Postquam) *Vbi* ea causa, quomobrem haec faciunt, erit adempta his And. V, 1, 18. Eludet, *ubi* te victum senserit Eun. I, 1, 10. Quid ait, *ubi* me nominas? Heaut. II, 3, 62. *Vbi* illuc rediero Adelp. II, 2, 24. Hoc *ubi* ex te audiverit Hec. V, 3, 15. *Vbi* era pepererit: *ubi* erit puer natalis dies: *ubi* initiabunt Ph. I, 1, 13, 14 et 15.

Vbi Vbi) *Vbi* *ubi* erit, ingentum tibi curabo And. IV, 2, 1. *Vbi* *ubi* est, diu celari non potest Eun. II, 3, 3. Tu frater *ubi* *ubi* est, huc quam primum haec audiat Eun. V, 8, 12.

Vbi cumque) Vt cumque, *ubicumque* opus est, obsequi Heaut. III, 3, 17. *Vbi cumque* datum erat spatium solitudinis Hec. I, 2, 55. *Vbi cumque* opus sit Hec. IV, 3, 2.

Vbinam) Pamphilus *ubinam* 'at? And. V, 6, 1. O Iupiter *ubinam* est fides? Heaut. II, 3, 15. *Vbinam* Getam invenire possim? Phorm. V, 4, 8.

Vbius) *Vbius* facilius passu sim, quam in hac re, me deludier And. I, 2, 32. *Vbius* gentium Hec. III, 1, 4.

Vecordia) Tanta *vecordia* inuata eniquam ut siet? And. IV, 1, 2.

Vectis) In medium huc agmen, cum vocati Eun. IV, 7, 4.

Vehemens) Ne haec quidem satig *vehemens* causa ad obiurgandum And. I, 1, 123. *Vehemens* utramque in partem es nimis Heaut. III, 1, 31. Quod illi maledictum *vehemens* esse existimant Adelp. prol. 17.

Vehementer) Ego vos credere ambos hoc mi *vehementer* volo Eun. V,

6, 39. Id mihi *vehementer* dolet Ad. IV, 5, 48. *Vehementer* desidero Hec. III, 5, 38.

Vehō) Commisse hinc quae illuc *veheres* multa Adelp. II, 2, 17. Qui mecum una *vectu*'at Hec. III, 4, 19. Audivi ex nauta, qui illas *vezerat* Phorm. IV, 1, 10.

Vel) *Vel* hoc quis non credat, qui te norit, obs te esse ortum? And. III, 2, 9. Tandem non ego illa *caream*, si sit opus, *vel* totum triduum? Eun. II, 1, 7. *Vel* me monere huc *vel* percontari puta Heaut. I, 1, 26. *Vel* hic Pamphilus irabatur quotiens Bacchidi, quam sancto Hec. I, 1, 3. Vbi ego hinc abiero, *vel* occidito Phorm. I, 2, 93.

Vendo) Pretium sperans illico producit: *vendit* Eun. I, 2, 54. Omnis produxi ac *vendidi* Heaut. I, 1, 92. Neque *vendundam* censeo, quae libera't Adelp. II, 1, 39. Ob eam rem noluit iterum referre, ut iterum posset *vendere* Hec. prol. 7.

Venefica) Quid ais *veneficas*? Eun. V, 1, 9.

Veneficus) Vt ego unguibus facile illi in oculos inoleam *venefico*? Eun. IV, 3, 6.

Veneo) Vel uti questum faceret, vel uti *veniret* palam Heaut. IV, 1, 27.

Venia) Da *veniam* And. V, 3, 30. Da mi hanc *veniam* Hec. IV, 2, 29. Non, si redisset, ei pater *veniam* daret? Phorm. I, 2, 69. Primum abs te hoc bona *venia* aspeto Phorm. II, 3, 31.

Venio) Huc fac ad me *venias*, siquid poteris And. IV, 2, 29. *Veni* in tempore And. IV, 4, 19. Mihi istuc non in mentem *venerat* Eun. III, 1, 61. An in astu *venit*? Eun. V, 5, 17. Hoc quod coepi, primum *anarrem*: post istuc *veniam* Heaut. II, 3, 33. Miror, quomodo tam ineptum

quicquam tibi *venire* in mentem potuerit Heaut. V, 3, 3. Nunc demum *venis*? Adelp. II, 2, 25. Vxor sine dote *veniet* Adelp. IV, 7, 41. Vt *veni*, itidem incertum amisti Hec. II, 2, 9. Imus, *venimus*: videmus Phor. I, 2, 53. Postquam ad iudices *ventum*'at Phorm. II, 1, 53. Mihi *venibat* in mentem eius incommodi Phorm. IV, 3, 47. Vbi ad uxores *ventum*'st, tum fiunt senes Phorm. V, 8, 21.

Venor) Canes ad *venandum* And. I, 1, 30.

Venter) Pugnua in *ventrem* ingero Phorm. V, 7, 95.

Ventulus) Cape hoc flabellum, at *ventulum* huic sic facito Eun. III, 1, 47.

Venus) Sine Cerere et Libero *friget* *Venus* Eun. IV, 5, 6.

Venustas) Quis me est fortunatior? *venustatis*que adeo plenior? Antiquamque adeo tuam *venustatem* obtines Hec. V, 4, 8, et 18.

Venuste) Quam *venuste*: quod dedit principium adveniens Eun. III, 2, 4.

Venustus) Vultu adeo modesto, adeo *venusto*, ut nil supra And. I, 1, 93.

Verbena) Ex ara hinc sume *verbenas* tibi And. IV, 3, 11.

Verbera) *Verberibus* caesum te in pistrinum, Dava, dedam usque ad necem And. I, 2, 28. Tui erunt parata verba, huic homini *verbera* Heaut. II, 3, 115.

Verbero. Nomen) Eho, *verbero*, aliud mihi respondes ac rogo? Phorm. IV, 4, 3. Id quidem tibi iam set. nisi resistis, *verbero* Phorm. V, 6, 10.

Verbero. Verbum) Domo me *tripuit*, *verberavit* Adelp. II, 1, 44. Ego vapulando, ille *verberando*, usque ambo defessi sumus Adelp. III, 2,

3. Non puduisse *verberare* hominem senem? Adelp. IV, 2, 23.

Verbum) Quid *verbis* opus est? And. I, 1, 72. Verum illud *verbum* est, volgo quod dici solet And. II, 5, 15. Nunquam cuiquam nostrum *verbum* fecit And. I, 2, 7. *Verbum* unum cave de nuptiis And. I, 5, 65. *Verbum* unum mihi, praetereaquam quod te rogo, satis cave And. IV, 4, 13. Bona *verba*, quaeso And. I, 1, 33. Dari tibi *verba* censes falso And. III, 2, 25. Nunquam hodie tecum commutaturum patrem unum esse *verbum* And. II, 4, 8. *Verbum* si addideris And. V, 1, 19. Tute adeo iam eius *verba* audies And. III, 3, 47. Tristis severitas iust in volta, atque in *verbis* fides And. V, 2, 16. Ut beneficium *verbis* initium dudum, unne re comprohes And. V, 1, 5. Istae *verbum* vere in te accidit And. V, 3, 14. Minus nostrum oratio *verbis* Eun. II, 1, 8. Quid multa *verba*? Eun. III, 5, 20. Vsque adeo illius ferre possum impiam et magnifica *verba*, *verba* dum sint Eun. IV, 6, 3 et 4. Tibi sunt parata *verba*, huic homini *verbera* Heut. II, 3, 115. Inversa *verba* Heut. II, 3, 131. Quantum audio huius *verba* Heut. IV, 3, 4. Pudet dicere hac praesente *verbum* turpe Heut. V, 4, 19. Neque tu *verbis* solves unquam, quod mi re malefeceris Adelp. II, 1, 10. Tu *verba* fraudis hic sapientin? Adelp. V, 1, 7. *Verbum* de *verbo* expressum extulit Adelp. prol. 2. Fortasse nunc aliquod *verbum* inter eas iram hanc conceivisse Hec. III, 1, 33. Istos *verbo* animus mi rediit Hec. III, 1, 12. Si vis veram *verba* ad rationem exigi Hec. III, 1, 26. Non herele *verbis* dici potest tantum, quam re ipsa navigare incommodum est Hec. III, 4, 2. Hoc evoca meis *verbis* Hec. IV, 4, 98. Quid istuc *verbi* est? Phorm. II, 2, 29. *Verbum*

verbo, par pari ut respondens Phorm. I, 4, 35. Vbi inte *verbum* non respondeas Phorm. II, 1, 50. Satis iam *verborum* est Phorm. II, 3, 39. *Verba* istaec sunt Phorm. III, 2, 32. Ego enabo ne quid *verborum* dicit Phor. IV, 5, 1. *Verba* sunt mortuo Phor. V, 8, 26.

Vere) Istae *verbum* vere in te accidit And. V, 3, 14. Utinam istuc *verbum* ex animo ne vere diceret Eun. I, 2, 95. Hoc quod sit, ubi non vere vivitur Heut. I, 1, 102. Profecto hoc vere dicunt Adelp. I, 1, 3. Idque si nunc memorare velim, quam fideli animo et benigno in illam et elementum fui, vere possum Hec. III, 5, 23.

Verecundus) Non iam tum erat senex, senectus si *verecundos* facit? Phorm. V, 8, 34.

Vereor) *Vereor* quid siet And. I, 4, 7. Hoc quid sit *vereor* Eun. IV, 3, 2. Nihil magis *vereor* Heut. I, 3, 24. *Vereor* ne indiligens nimium sies Adelp. IV, 5, 50. Firmas haec *vereor* ut sint nuptiae Hec. I, 2, 26. Nihil est quod *vereor* Phor. V, 1, 11.

Verisimilis) Mi quidem non fit *verisimile* And. I, 3, 20. Videbitur magis *verisimile* id esse Heut. IV, 5, 54. Tot concurrunt *verisimilia* Adelp. IV, 4, 18. Non *verisimile* dicis: neque verum arbitror Hec. I, 2, 65.

Verissime) Iis nunc praemium est, qui recta prava faciunt. G. *Verissime* Phorm. V, 2, 7.

Veritas) Obsequium amicos, *veritas* odium parit And. 1, 41.

Vero) Itane *vero* obturbat? And. V, 4, 23. Redeo rursum, male me *vero* habens Eun. IV, 2, 6. Quam bene *vero* abs te prospectum est Heut. IV, 1, 25. Ain *vero*? Adelp. III, 3, 51. Heia *vero* Hec. I, 2, 8. Minus *vero* iram Phorm. II, 3, 88.

Versor) Nescis quantis in malis *versor* miser And. IV, 1, 25.

Verum) *Verum* aliter evenere multo intelligit And. prol. 4. Siquidem biduum. *Verum* ne fiant isti viginti dies Eun. I, 2, 103. Dicam: *verum* ut aliud ex alio incidit Heaut. III, 3, 37.

Veruntamen) *Veruntamen*, potius quam te inimicum habeam, facium ut iusseris Eun. I, 2, 94. *Veruntamen* potius quam lites secter Phorm. II, 3, 60.

Verus) Sum *verus*? And. II, 5, 12. *Vero* voltu And. I, 5, 20. Quae *vera* audivi. *Vera* dicito Eun. I, 2, 23 et 26. Possumne ego hodie ex te exsculpere *verum*? Eun. IV, 4, 45. *Vera* causa est Heaut. II, 3, 95. Pater ease disce ab illis, qui *veri* fient Adelp. I, 2, 45. Et recte et *verum* dicis Adelp. IV, 3, 18. Si vis *veram* verba ad rationem exigi Hec. III, 1, 26. *Vera* haec praedicant Hec. I, 2, 36. *Veris* vincoer Phorm. III, 2, 16.

Vestimentum) Nec vas, nec *vestimentum* Heaut. I, 1, 89. Hoc est intro lotus lectus: *vestimentis* stratus est Heaut. V, 1, 30.

Vestio) Ancillae tot me *vestiant*? Heaut. I, 1, 78. Mediocriter *vestitam* veste lugubri Heaut. II, 3, 45.

Vestis) Capias tu illius *vestem* Eun. II, 3, 79. *Vestis* quid mutatio? Eun. IV, 4, 4. Vt *vestem* cum illo nantem Eun. III, 5, 24. *Varia veste* exornatus fuit. Tuam *vestem* detraxit tibi? Eun. IV, 4, 16 et 39. Virgo consciata *veste* lacrimans optinet Eun. V, 4, 1, 4. Nolo me in vis cum hac *veste* videat Eun. V, 2, 68. Vb *vestem* vidit illum esse eum indutum Eun. V, 6, 15. Aurum, *vestem* Heaut. II, 3, 7. Mediocriter *vestitam* veste lugubri Heaut. II, 3, 45. Ancillas secum adduxit plus decem, ancratas *veste* atque auro Heaut. III, 1, 43. Discedit *vestem*, resarciatur Adelp. I, 2, 41.

Vestitus) Qui color; qui nitore *vestitus*; quae habitudo est corporis? Eun. II, 2, 11. Vbi aicm *vestitum* hunc nactus. Quid sibi hic *vestitus* quaerit? Eun. III, 5, 8 et 10. *Vietus, vestitus*, quo in tectum te receptes Heaut. V, 2, 15. *Vestitu* nimio indulges Adelp. I, 1, 38. *Vestitus* turpis Phorm. I, 2, 57.

Veterator) Quid hic volt *veterator* sibi? And. II, 9, 26. *Veterator* Heaut. V, 1, 16.

Veternosus) Hic est vietus, vetus, *veternosus*, senex Eun. IV, 4, 21.

Veto) Quaesio paulisper. Sr, *Veto* Heaut. II, 3, 137. Tute loqueris, me *vetas* Hec. III, 1, 37. Aruspex *vetuit* Phorm. IV, 4, 28. Ait esse *vetitum* intro ad aram scedere Phorm. V, 6, 24.

Vetus) Malevoli *veteris* poëtae maledictis respondent And. prol. 7. Plauti *veterem* fabulam. Quae *vetres* factitabant si faciunt novi Eun. prol. 25 et 43. *Vietus, vetus, veteruosus, senex* Eun. IV, 4, 21. *Vetus* verbum hoc quidem est Adelp. V, 3, 17. *Vetere* in nova coepi uti consuetudine Hec. prol. 29.

Via) Vt redeat iam in *viam* And. I, 1, 19. Ipsi eam rem recta reputavit *via* And. II, 6, 11: in pistrinum recta proficiat *via* And. III, 4, 21. Haec non successit, alia adgredimur *via* And. IV, 1, 46. Illis quae sunt intus clamat de *via* And. III, 2, 11. Tots erras *via*. Ego adeo hanc primos inveni *viam* Eun. II, 2, 14 et 16. Quae insistant *via* Eun. II, 3, 3. Inter *vias* Eun. IV, 2, 1. Non noverant *viam* Heaut. II, 3, 7. Ad dominas qui adfectant *viam* Heaut. II, 3, 60. Vi et *via* pervolgata patrum Heaut. I, 1, 49. Servo currenti in *via* decesse populum Heaut. prol. 31. Vt recta *via* rem narret ordine omnem Heaut. IV, 3, 28. Capite prouum in terram

statuerem, ut cerebro dispergat *viam* Adelph. III, 2, 19. Puerperam hanc duci per *viam* Adelph. V, 7, 23. Quia *via* capient te isti, eadem ipsos capi Hec. I, 1, 16. Certum affirmare est *viam* me, quam decrevi persequi Hec. III, 5, 4. In *via* Hec. V, 3, 30. Hi gladiatoriq; animo ad me adfectant *viam* Phorm. V, 7, 71.

Vicina) Commigravit huc *viciniae* And. I, 1, 43. Vidi virgilem hic *viciniae* Phorm. I, 2, 45.

Vicinitas) *Vicinitas*, quod ego esse in aliqua parte amicitiae puto Heaut. I, 1, 5.

Vicius) Sed istam Thaidem non scivi nobis *vicinam* Eun. II, 3, 68. Hunc Menedemum nostin nostrum *vicinum*? Heaut. I, 2, 6. Huius *vicini* proxumi Hec. I, 2, 49.

Dias) Ita me di amabant, ut nunc Menedemi *vicem* miseret me Heaut. IV, 1, 1.

Vicissim) Domi focique fac *vicissim* ut memueris Eun. IV, 7, 45. Apudum *vicissim*, Syre, dic quae illa est altera Heaut. II, 3, 69. Da te mihi *vicissim* Heaut. IV, 3, 10. *Vicissim* partis tuas acturn est Phorm. V, 5, 7.

Vicissitudo) Omnium rerum heus *vicissitudo* est Eun. II, 2, 45.

Vicitia) Et enim bene libenter *vicitia* Eun. V, 8, 44.

Victus) Lana ac tela *victum* quaeritans And. I, 1, 18. Tam facile *victum* quaerere Eun. II, 2, 30. *Victum* vulgo quaerere Heaut. III, 1, 38. *Victus*, vestitus, qui in tectum te receptus Heaut. V, 2, 15.

Videlicet) Hic de nostris verbis erant *videlicet* Heaut. II, 3, 21. *Videlicet* de psaltria hoc audivit Adel. III, 4, 5.

Videu) Divom optime *video* And. II, 1, 36. Si id facis, hodie postremo me *vides* And. II, 1, 22. *Vide*

quae me inducas And. II, 3, 25. Ego istae recte ut sunt *videro* And. II, 6, 25. Tu plus *vides* And. IV, 3, 23. Prudens sciens, vivus *videns*que peregre Eun. I, 1, 28. *Vide* quid agas Eun. II, 1, 18. Numquidnam hic quod nolis *vides*? Eun. II, 2, 41. Si pum tangendi copia est, cho ne *videndi* quidem erit? Eun. IV, 2, 11. Aliud lenius sodes *vide* Heaut. III, 1, 50. Aliena ut melius *videant* et diiudicent, quum sun? Heaut. III, 1, 95. *Vide* quam rem agas Adelph. III, 2, 45. Duxi uxorem: quam ibi miseriam *vidi*? Adel. V, 4, 13. Post de matre *videre* Hec. IV, 4, 78. Hunc *videre* saepe optabamus diem Hec. IV, 4, 27. *Videas* te atque illum, ut narras Phorm. II, 3, 21. Fient: me *vide* Phorm. IV, 4, 30.

Videor) Quis *videor*? And. IV, 2, 19. Adeon *videmur* vobis esse idonei, in quibus sic inludatis? And. IV, 4, 19. Audire vocem *viam* tum modo militis Eun. III, 2, 1. Quid *videtur* hoc tibi mancipium? Eun. II, 2, 42. Quid *videtur* Eun. IV, 7, 16. Amici quoque res, est *videndum*, in tuto ut conlocetur Heaut. IV, 3, 11. *Videre videor* iam diem illum Adelph. III, 3, 30.

Vidua) Non, ita me di ament, auderet *facere* huc *viduae* mulieri, quae in me fecit Heaut. V, 1, 81. *Viduam* extrudi turpe est Phorm. V, 7, 20.

Victus) Velus, *victus*, veterinosus, senex Eun. IV, 4, 21.

Vigilantia) *Vigilantiam* tuam tu narras mihi? Adelph. III, 3, 44.

Vigilo) Num ille somniat ea, quae *vigilans* voluit? And. V, 6, 8. *Vigilans* lassus Eun. II, 1, 15. Neve usque ad lucem *vigiles* Eun. II, 2, 47.

Vilis) Istoc *vilis* Adelph. V, 9, 24. Istoc vero *vilis* est Phorm. III, 3, 23. Rebus *vilioribus* Phorm. V, 3, 8.

Vilitas) Hancine erat ea quae nostros minuit fructus *vilitas*? Phorm. V, 8, 24.

Villa) Praeterit inprudens *villam*.

Villam praetereo sciens Eun. IV, 2, 5 et 13. Modo iste homo quam *villam* demonstravit Heaut. IV, 4, 9. Apud *villam* est Adelph. IV, 1, 1. A *villa* mercennarium vide Adelph. IV, 2, 2.

Villum) Edormiscam hoc *villi* Adelph. V, 2, 11.

Vincibilis) Iustam illam causam, facilem, *vincibilem*, optimam? Phorm. I, 4, 49.

Vincio) Cura adservandum *vinotum* And. V, 2, 24. Demissis humeris esse, *vincto* pectore Eun. II, 3, 23. Hunc abduce, *vinci*, quare rem Adelph. III, 4, 36.

Vinco) *Viceris* And. V, 3, 21. Eludet, tibi te *victum* senserit Eun. I, 1, 10. Labascit, *victus* est uno verbo Eun. I, 2, 98. *Vicit* vinum quod bibi Eun. IV, 5, 1. Adolescentulus sarpe eadem et graviter audiendo *victus* est Heaut. I, 1, 62. Si te tam leni et *victo* esse animo ostenderis Heaut. III, 1, 29. Peccavi, fateor: *vincor* Heaut. IV, 1, 31. Me servolum, qui referre non audebam, *vicit* Adelph. IV, 2, 28. Animus *victus* huius iniuria Hec. I, 2, 93. Patrio animo *victus* Hec. II, 2, 2. Illina stultitia *victa*, ex urbe tu roshabitatum migres? Hec. IV, 2, 13. Cum tu horum nihil refelles, *vincam* scilicet Phorm. I, 2, 82. Veria *vincor* Phorm. III, 2, 16.

Violentus) *Violentus* molierentiam eam compressit Phorm. V, 8, 28.

Vinum) Vicit *vinum* quod bibi Eun. IV, 5, 1. Quid *vinum* absorpsit? Heaut. III, 1, 49. Heri in *vinum* quam immodestus fuisti? Heaut. III, 3, 7. Persuasit uox, amor, *vinum*, adolescentia Adelph. III, 4, 24. *Vini* plenum Hec. V, 3, 25.

Violenter) Ita patrem adolescentis facta haec tolerare audio *violenter* Phorm. V, 1, 4.

Violentissimus) Ille tibi id rescivit factum frater *violentissimus* Eun. V, 4, 32.

Vir) Te isti *virum* do, amicum, tutorem, patrem And. I, 5, 60. Ut *virum* fortem decet And. II, 6, 14. Elodum bone *vir* And. III, 5, 10. O, salve bone *vir* Aod. V, 2, 5. Bonus est hic *vir* S. Hic *vir* sit bonus? And. V, 4, 12. Filiae invenias *virum* And. III, 3, 39. *Virum* in quovis loco paratum And. IV, 3, 3. Sentiet qui *vir* sicut Eun. I, 1, 21. *Vir* es Eun. I, 2, 74. Nunc, Parmeno, te ostenderis, qui *vir* sicut Eun. II, 3, 16. Qui tibi nunc *vir* videtur esse, hic nebulo magnos est Eun. IV, 7, 15. Nescis cui maledicis nunc *viro* Eun. IV, 7, 29. *Virum* bonum ecom Parmenonem incedere video Eun. V, 3, 9. Nobis cum uno semel ubi aetatem agere decretum est *viro* Heaut. II, 4, 12. Neque boni neque liberalis funetus officium est *viri* Adelph. III, 4, 18. Abi, *virum* te indico Adelph. IV, 2, 25. Esse ex alio *viro*, nescio quo puerum natum Adelph. IV, 5, 23. *Viris* adversari acque studium est Hec. IV, 1, 5. An quia non delinquunt *viri*? Hec. IV, 4, 41. O *vir* fortis atque amicus Phorm. II, 2, 10. At quem *virum*? quem ego viderim in vita optimum Phorm. II, 3, 23. Ut est ille bonus *vir* Phorm. IV, 3, 33. *Vir* *viro* quid praestat? Phorm. V, 3, 7. Mi *vir*, non mihi dicis? Phorm. V, 8, 13.

Virgo) Una parva *virgo* And. V, 4, 21. Haud similis *virgo* est *virginum* nostrarum Eun. II, 3, 22. *Virgo* in conclavi sedet Eun. III, 5, 35. *Virginem* vitare civem Eun. V, 2, 18. Forma videt honesta *virginem* Eun. I, 2, 52. Ad *virginem* animum adiecit Eun. I, 2, 63. Eius filiam ille amare

coepit virginem Heaut. I, 1, 45. Pro virgine dari imptum non potest Adel. III, 2, 48. Virgo ex eo congressu gravida facta est Adelph. III, 4, 28. An sedere oportnit domi virginem tam grandem? Adelph. IV, 5, 39. Narratque, ut virgo ab se integra etiam tum siet Hec. I, 2, 70. Nocte illa prima virginem non attigit Hec. I, 2, 61. Cum virgine una adolescens cubuerit plus potius, sese illa abstinere ut potuerit? Hec. I, 2, 63. Virgo ipsa facie egregia. Virgo pulchra Phorm. I, 2, 50 et 54. Ille indolentem virginem atque ignobilem daret illi? Phorm. I, 2, 70. Ut potui, nuptum virginem locavi huic adolescenti Phorm. V, 1, 25.

Virilis) Animo virili praesentique sis, pater Phorm. V, 7, 64.

Virtus) Imperatoris virtutem novam, et viam militum Eun. IV, 7, 8. Conlaudavi secundum facta et virtutes tuas Eun. V, 8, 60. Haec sunt tamen ad virtutem omnia Heaut. I, 2, 33. Ornatus esses ex tuis virtutibus Adelph. II, 1, 22. Nunquam ita magnifice quicquam dicam, id virtus quoniam superet tua Adelph. II, 3, 4. Antiqua virtute ac fide Adelph. III, 3, 88. Facio te apud illum deum: virtutes narro Adelph. IV, 2, 88. Quem aetoria virtus nobis restituit locum Phorm. prol. 33.

Vix) Haud verear, si in te solo sit situm: sed ut vim queam ferre And. I, 5, 42. Vix falsa lacrymula, quam oculos terendo misera vix vi expresserit Eun. I, 1, 33. Vel vi, vel clam, vel precario Eun. II, 3, 28. Sine vi Eun. IV, 7, 20. Hoc redde, nisi vi major eripi Eun. IV, 7, 26. Si vim faciet, in ius ducto hominem Eun. IV, 7, 30. Ne quam in illum Thais vim fieri sinat Eun. V, 4, 41. Vi et via pervulgata patrum Heaut. I, 1, 49. Hic me magnifice cetero, qui

vim tantam in me et potestatem habeam tantae astutiae Heaut. IV, 3, 32. Errat longe, mea quidem sententia, qui imperium credat gravius esse aut stabilius, vi quod sit, quam illud quod amicitia adiungitur Adelph. I, 1, 42. Cui miserae indigne per vim vitium obtulerat Adelph. III, 2, 10. Summa vi defendam has. Quod vos vis cogit, id voluntate impetret Adelph. III, 4, 45 et 47. Vis est haec quidem Adel. V, 8, 20. Vi coepi cogere Hec. II, 2, 26. Ipse eripuit vi, in digito quem habuit, virgini abiens anulum Hec. IV, 1, 59. Homo se fatetur vi in via nescio quam compressisse Hec. V, 3, 30. Ni vis boni in ipsa inesset forma, haec formam extinguerent Phorm. I, 2, 57. Vi coactum te esse Phorm. I, 4, 56.

Viso) Id viso, tunc an illi iocundant And. III, 3, 3. Ego hanc visam And. IV, 2, 25. Idque adeo visam, si domi est Eun. III, 4, 7. Si forte frater redierit viso Adelph. IV, 2, 10. Nostra illico ita visere ad eam Hec. I, 2, 114. Quod heri nemo voluit visentem ad eam te intro admittere Hec. II, 1, 40. Nunc ad eam visam. Ne mittas quidem visendi causa quemquam Hec. III, 2, 4 et 7. Voltisne cumvis visere? Phorm. I, 2, 52. Demiphonem, si domi est. visam Phorm. V, 7, 6.

Vita) Id ego arbitror, adprime in vita esse utile And. I, 1, 34. Habere suae vitae modum And. I, 1, 68. Vitae qui auxilium tulit And. I, 1, 115. Sapienter vitam instituit. Pudice vitam parce ac duriter agebat And. I, 1, 40 et 47. Hic dies aliam vitam defert And. I, 2, 18. Quae mihi animum atque omnem vitam credidit And. I, 5, 37. Paene inlusi vitam filiae And. V, 1, 3. Mea quidem hercle certe in dubio vita est And. II, 2, 10. Ego Deorum vitam expropter sempiternam esse arbitror And. V,

6, 5. Ne hoc gaudium contaminet *vita* aegritudine aliqua Eun. III, 5, 4. Vasquedum ille *vitam* illam colet inopem Heaut. I, 1, 84. *Vita* 'st eadem Heaut. II, 3, 24. Quo studio *vitam* anam te absente exegerit Heaut. II, 3, 39. Cotidianus *vitas* consuetudinem Heaut. II, 3, 42. Spem *vitas* dare Heaut. IV, 1, 23. Deorum *vitam* apti sumus Heaut. IV, 3, 15. Villane ego rem unquam in *vita* mea volui? Heaut. V, 3, 4. Ego haec elementem *vitam* urbanam, atque otium secutus sum. Rari agere *vitam* Adel. III, 2, 33. Gustae *vita* in dubium veniet Adel. III, 2, 42. Non tu hoc argentum perdis, sed *vitam* tuam Adelph. III, 3, 56. Hancine *vitam*? hancine mores? Adelph. IV, 7, 40. Inspicere, tanquam in speculum, in *vitas* omnium iubeo Adelph. III, 3, 61. Nunquam ita quisquam bene subducta ratione ad *vitam* fuit. Ego *vitam* duram, quam vixi usque adhuc, prope decurso spatio omitto. Ille suam semper egit *vitam* in otio, in conviviis. Contrivi in quaerendo *vitam* atque aetatem meam Adelph. V, 4, 1, 5, 9 et 15. Alienum a *vita* mea videtur Adelph. V, 8, 21. Id non fieri ex vera *vita* Adelph. V, 9, 30. Quo quisque pacto hic *vitam* vestrorum exigit Hec. II, 1, 19. Hancine ego *vitam* parsi perdere? Hec. III, 1, 2. In eandem *vitam* te revolutum deus video esse Hec. IV, 4, 69. Tua quidem hercle certo *vita* haec expetenda optandaque est Phorm. I, 3, 12. Nulla 'at mihi *vita* expetenda Phorm. II, 1, 24. Cui in opere *vita* erat Ph. II, 3, 16. At quem virum? quem ego viderim in *vita* optimum Phorm. II, 3, 20. *Vita* ut in tuto foret Phor. V, 1, 7.

Vitio) Virginem, quam eras dono dederat miles, *vitavit* Eun. IV, 3, 12. Filiam eius virginem *vitavit* Ad.

III, 4, 21. Virginem *vitasti*, quam te non ius fuerat tangere Adelph. IV, 5, 52.

Vitium) Quam rem *vitio* dent And. prol. 8. Neque de *vitio* virginis Eun. IV, 4, 54. In amore haec omnia insunt *vitia* Eun. I, 1, 14. Date crescendo copiam, novarum qui spectandi faciant copiam; sine *vitio* Heaut. prol. 39. Illi nil *viti* est relictum, quin id itidem sit tibi Heaut. V, 3, 19. Laudiu au *vitio* duci factum id oporteat Adelph. prol. 5. Cui miserae indigne per vim *vitium* obtulerat Adelph. III, 2, 10. Hoc *vitio* datur Adelph. III, 3, 65. Solus unum hoc *vitium* seuerctus adfert hominibus Adelph. V, 3, 47. Ei novum intervenit *vitium* et calamitas Hec. prol. 2. Illud mihi *vitium* 'st maximum Hec. I, 2, 37. *Vitium* est oblatum virgini Hec. III, 3, 23.

Vituper) Id isti *vituperant* factura And. prol. 15. Multumedis cum istoc animo es *vituperandus* Ph. III, 1, 1.

Vivo) Libera *vivendi* fuit potestas And. I, 1, 26. Prope adest, cum alicui more *vivendam* 'st mihi: sine nunc meo me *vivere* interea modo And. I, 1, 125 et 126. Potius quam honeste in patria pauper *viveret* Eun. IV, 5, 3. Ego pol' hodie, si *vivo*, tibi ostendam And. V, 2, 25. Habent, valeat, *vivat* cum illa And. V, 3, 18. Si tecum *vivit* Eun. III, 1, 20. Egon formidolosus? nemo 'st hominum qui *vivat*, minus Eun. IV, 6, 19. Non sibi soli postulat te *vivere* Eun. III, 2, 28. Equis me hodie *vivit* fortunatior? Eun. V, 8, 1. Hoc quod fit, ubi non vere *vivitur* Hec. I, 1, 102. Haecine erat nequam ex illius more, an illum ex huius *vivere*? Heaut. I, 2, 29. Tibi autem porro ut non sit suave *vivere* Heaut. III, 1, 73. Deserdat *vivimus* Hec. II, 4, 11. Et *vivo* et valeo Hec. II, 3, 3. Valet atque

vixit Hec. III, 1, 21. Modo liceat *vivere*, est spes Heant. V, 2, 28. Qui se sine hac iurabat unum nunquam *victurum* diem Adelph. III, 2, 34. *Vivere* etiam nunc lubet Adelph. III, 3, 91. Vitam duram quam *vixi* usque adhuc Adelph. V, 4, 5. Sibi *vixit*: sibi sumptum fecit Adelph. V, 4, 12. *Vixit*, dum *vixit*, bene Hec. III, 5, 12. O omnium, quantum quantum est qui *vivunt*, hominum homo ornatissime Phorm. V, 6, 13. Ut sit qui *vivat* Phorm. V, 2, 5.

Vivus) *Vivus* vidensque pereos Eun. I, 1, 28. Me *vivo* Heant. I, 1, 51. Si me *vivum* vis, pater, ignosce Hec. V, 5, 7. Illum *vivum* et salvum vellem Hec. III, 5, 14.

Vix) *Vix* tandem sensi stolidus And. III, 1, 12. *Vix* me contineo Eun. V, 2, 20. *Vix* suffero Hec. II, 4, 20. *Vix* humane patitur Adelph. I, 2, 65. Cupio, et *vix* contineor Hec. IV, 3, 9. *Vix* tandem Phorm. II, 1, 4.

Vlscior) Hoc tempus praecavere mihi me, hanc te *ulcisci*, monet And. III, 5, 18. Malo ego nos prospicere, quam hunc *ulcisci*, accepta iniuria Eun. IV, 6, 24. Iniuriam sentem est *ulcisci* adversarios? Hec. I, 1, 15. Hunc inpuratum poterimus nostro modo *ulcisci* Phorm. V, 7, 69.

Vlcus) Quid minus nihile fuit, quam hoc *ulcus* tangere? Phorm. IV, 4, 9.

Vllus) Censen me verbum potuisse *ullum* proloqui? aut *ullam* censam? And. I, 5, 21. Nolo tibi *ullum* commodum intercludier And. III, 3, 41. Nec mora *ulla* est, quin iam uxorem ducam And. V, 6, 7. Quaes in se neque consilium neque modum habet *ullum* Eun. I, 1, 13. Na vim facias *ullam* in illam Eun. IV, 7, 37. Ut nunquam, *ulla* amoris vestro incidere

possit calamitas Hesut. II, 4, 15. Neque legem putat tenere se *ullam* Adelph. I, 2, 6. Si facere possum *ullo* modo Hec. II, 2, 24.

Ultior) Sed eccum ipsum. Qui est *ultior*? Phorm. IV, 2, 10.

Ultimus) Est mihi *ultimis* conclave in aedibus quoddam retro Hesut. V, 1, 29. Quis hic est senex, quem video in *ultima* platea? Phorm. I, 4, 37.

Ultro) *Ultro* ad me venit And. I, 1, 73. Te *ultro* accensabit: et dabis *ultro* ei supplicium Eun. I, 1, 24 et 25. Novi ingenium mulierum nolunt tibi velis: ubi nolis cupiunt *ultro* Eun. IV, 7, 43. Sibi fieri iniuriam *ultro* Adelph. IV, 3, 4. Etiamne *ultro* accusatum advenit? Phorm. II, 3, 13.

Vna) Cum quibus erat cuniquo *una*, his sese dedere And. I, 1, 36. Hanc convenit *una* ire cum amica imperatorem in via Eun. III, 2, 42. Eccum Dromonem cum Syro *una* Hesut. II, 2, 12. Quaeso ut *una* mecum ad matrem virginis eas Adelph. IV, 3, 7. Cum virgine *una* adolescens cubaverit Hec. I, 2, 63. *Vna* tecum bona, mala tolerabimus Ph. III, 3, 23.

Vnciatim) *Vnciatim* vix de demenso suo, sentia defendans genium, conpersit miser Phorm. I, 1, 9.

Vnetus) Ten asymbolum venire, unctum atque lautum e balneis? Ph. II, 2, 25.

Vnguentum) Obsonat, potat, olat *ungenta*; de meo Adelph. I, 2, 41.

Vnguis) Vt ego *ungibus* facile illi in oculos inoleam veneficio? Eun. IV, 3, 6.

Vnicus) *Vnicam* gnatum suam cum dote summa filio uxorem ut daret And. I, 1, 73. Hinc iam mansisset *unicus* gnatus domi Hec. III, 2, 29. Senem sese esse dicere, illum autem

esse *unicum* Heaut. I, 2, 43. Quid si filiam suam *unicam* locaret? Ph. V, 3, 41.

Univertus, Univorsus) Hui *universum* triduum? Eun. II, 1, 18. Qui vobis *universis* et populo placeant Adelph. prol. 19. Id illa *universum* abripit Phorm. I, 1, 11.

Uniusmodi) Parentum iniurias *uniusmodi* sunt ferre Heaut. I, 2, 31.

Vnus) *Vnus* et item alter And. I, 1, 50. At mi *unus* scrupulus etiam restat And. V, 4, 37. Qui mihi nunc uno digitulo forem aperis Eun. II, 2, 53. *Vnum* hoc scito Eun. V, 2, 38. *Vna* iniuria est tecum; altera est tecum Phorm. V, 7, 90.

Vnusquisquis) *Vnumquidquid*, quod quidem erit bellissimum, carpeam Adelph. IV, 2, 51.

Vnusquisvis) *Vna* harum *quaevis* causa me ut faciam monet And. V, 4, 1.

Vocabulum) Tanquam Philosophorum habent discipuli ex ipsis *vocabula* Eun. II, 2, 32.

Voco) Iam ferme moriens me vocat And. I, 5, 49. Ad cenam vocant. Eun. II, 2, 28. Qui *vocare*? Adelph. V, 6, 3.

Volgo) *Volgo* quod dici solet And. II, 5, 15. *Volgo* audio dici, Victum *volgo* quaerere Heaut. III, 1, 12 et 38. *Volgo* faciunt Heaut. V, 2, 4.

Volgus) *Volgus* servorum And. III, 4, 4. *Volgus* quae ab se segregant Heaut. II, 4, 6. *Volgus* quod male audit mulierum Hec. IV, 2, 24.

Volnus) Qui abstergerem *volnera*? Eun. IV, 7, 9.

Volo) Quid cessas? *vola* Hec. III, 4, 24.

Volo) Paucis de *volo* And. I, 1, 2. Ita *volo* itaque postulo ut fiat And. III, 3, 18. Quis me *vult*? And. V, 3, 1. Sine me pervenire quo *volo*

Eun. I, 2, 44. Nolunt, ubi *velis*: ubi nolis cupiunt ultro Eun. IV, 7, 43. Omnis vos oratos *volo* Heaut. prol. 26. Quid *vis* tibi? Heaut. I, 1, 9. Numquid *vis*? Adelph. III, 3, 78. Quam *vellem* Adelph. IV, 2, 16. Quae nunquam quicquam erga me commerita est, pater, quod nollem, et saepe meritam quod *vellem* scio Hec. III, 5, 37. Numquid aliud *ma vis*? Phorm. I, 2, 101.

Voluit) *Voluit* adeo modesto, adeo vehusto, ut nil supra And. I, 1, 93. Vero *voluit* And. V, 1, 20. Tristis se veritas inest in *voluit* And. V, 2, 16. *Voluit* quoque hominum fingit scelus Heaut. V, 1, 14. *Voluit* contemplantur Phorm. I, 4, 33. Nunc gestus mihi *voluit*que est capiendus novus Phorm. V, 6, 50.

Voluntas) Tu coactus tua *voluntate* es And. IV, 1, 34. Praeter civium morem atque legem, et sui *voluntatem* patris And. V, 3, 9. Dictus filius tuus tua *voluntate* Heaut. V, 4, 2. Quod vos vis cogit, id *voluntate* impetret Adelph. III, 4, 45. Ut sua *voluntate* id quod est faciendum faciat Phorm. V, 3, 2.

Volvo) Satis diu iam hoc saxum *volvo* Eun. V, 8, 55.

Volupe) Bene factum; et *volupe* est Hec. V, 4, 17. Vivere salvum *volupe* est Phorm. IV, 3, 5.

Voluptas) Ego huius memoriam patiar mense *voluptati* obistere? And. V, 4, 41. *Voluptates* eorum proprias sunt And. V, 5, 4. O mearum *voluptatum* omnium inventor, inceptor, perfectior, And. V, 8, 4. *Voluptatem* magnam nantias Heaut. I, 2, 10. Haec non *voluptati* tibi esse, satis certo scio Heaut. I, 1, 19. Nec fas esse ulla me *voluptate* hic frui Heaut. I, 1, 97. Abs te et blanditiis miis quam minimo pretio suam *voluptatem* explicat Hec. I, 1, 12.

Voro) Quo pacto ex iare hesterno panem strum vorant Eun. V, 4, 17.

Vorsum) Clivos deorsum vorum est Adelph. IV, 2, 36.

Vorsura) *Vorsura* solvis Phorm. V, 2, 15.

Vorto. Verto) Bene vertendo Eun. prol. 7. Redigam, ut quo se *vortat*, nesciat Heaut. V, 1, 73. Di bene *vortant* Adelph. III, 4, 10. Quae res tibi *vortat* male Adelph. III, 1, 37. Quo me *vortam*? Hec. IV, 1, 1. Di *vortant* bene quod agas Hec. I, 2, 121. Quae quidem illi res *vortat* male. Phorm. IV, 3, 73.

Voveo) *Vovisse* hunc dicam, si salvos domum redisset unquam, ut me ambulando rumperet Hec. III, 4, 20.

Vox) Audire vocem visa sum modo militis Eun. III, 2, 1. Matris vox visa est Philumeneae Hec. III, 1, 38. Neque voces alia, ac res monebat ipsa, poterat conqueri Hec. III, 3, 15. Enimvero vocat est opus Phorm. V, 7, 92.

Vrbanus) Clementem vitam urbanam Adelph. I, 1, 17.

Vrbs) Neque agrī neque urbis odium me unquam percipit Eun. V, 5, 2. Servolum ad eam in urbem misit Heaut. I, 2, 17. Agelli est hic sub urbe paulum Adelph. V, 8, 26. Huc raro in urbem commest Hec. I, 2, 100. Ex urbe tu rus habitatum migres? Hec. IV, 2, 13. Pamphilamne hac urbe privari sines? Phorm. III, 2, 32.

Pro) Pro hominem Eun. II, 2, 43. Tu ut male uras Eun. III, 2, 48.

Vspiam) Si absis *uspiam*. *Vspiam* ceciderit Adelph. I, 1, 3 et 12.

Vsqum) Neque istic, neque alibi tibi erit *usquam* in me mora And. II, 5, 9. Numquam eius color pudoris signum *usquam* indiat? And. V, 3, 7. Neque virgo est *usquam*: neque

ego Eun. II, 3, 2. Numquam etiam fui *usquam*, quin me omnes amariat plurimum Eun. V, 8, 62. Ita, ut *usquam* fuit fide quisquam optima Adel. II, 1, 7. Quasi iam *usquam* tibi sint viginti minae Adel. II, 2, 15. An proferendam hoc tibi videtur *usquam*? Adelph. III, 2, 39. Quod minime est opus *usquam* efferri Adel. IV, 4, 16. An quisquam *usquam* gentium est acque miser? Hec. III, 1, 13.

Vsque) *Vsque* ad necem And. I, 2, 28. *Vsque* adhuc And. I, 5, 27. *Vsque* adeo donec perpulit And. IV, 1, 38. Ut defetiger *usque* Eun. II, 1, 14. *Vsque* ad lucem vigilas Eun. II, 2, 47. Ex Aethiopia est *usque* haec Eun. III, 2, 18. *Vsque* illi de me supplicium dobo Heaut. I, 1, 86. *Vsque* ad necem Adelph. II, 1, 28. *Vsque* ambo defessi sumus. Et *usque* os praehui Adel. II, 2, 5 et 7. *Vsque* adversa tempestate usi sumus Hec. III, 4, 9. Progeniem vestram *usque* ab avo atque atavo proferens Phorm. II, 3, 48.

Vsus) Nec magis ex usu tuo Eun. V, 8, 47. Mihi sic est *usus* Heaut. I, 1, 28. Tibi quod ex usu siet Heaut. I, 2, 36. Non *usus* veniet, spero Heaut. III, 2, 42. Quid facto *usus* sit Adel. III, 3, 75. Siquid *usus* venerit Adel. V, 6, 7. Non *usus* facto est mihi Hec. III, 1, 47. Si esset nostro ex usu Hec. IV, 1, 33. Ex *usu* quod est, id persequar Hec. IV, 3, 10. Mi *usus* venit Phorm. I, 2, 23.

Vt) Modo ut possim And. II, 4, 6. Amabo ut illuc traheas Eun. III, 3, 31. Si ita est, secturus ut sit officium suum Adel. III, 5, 4. Hicne ut tibi respondeat? Phorm. V, 8, 3.

Vt. quomodum) Age age, ut habet And. II, 1, 10. *Vt* tu plus vides And. IV, 3, 23. *Vt* sit Eun. I, 2, 18. Ita ut res sese habet Heaut. IV, 3,

24. *Pt* quisque suam vult esse, ita'st Adel. III, 3, 45. *Faciam ut mouea* Hec. IV, 4, 97. *Pt* homo'st Phorm. V, 2, 9.

Pt. Postquam) *Pt* hinc te introire iussi And. III, 4, 11. *Pt* hosce instruxit Eun. IV, 7, 12. *Pt* hinc forte ea ad obstetricem erat missa Adelph. IV, 4, 10. *Vxorera ut duxit* Hec. V, 1, 26. *Pt* abii abs te Phor. IV, 3, 12.

Pt. Quomodo. Quam valde) *Pt* falsus animi es Eun. II, 2, 43. *Pt* errat Heaut. IV, 8, 3. O Fortunè, ut nunquam perpetua es data Hec. III, 3, 46. *Pt* ludos facit Phor. V, 7, 52.

Pt ut) *Pt ut erat* Heaut. I, 1, 26. Haec *ut ut sunt* Heaut. IV, 8, 30. *Pt ut haec sunt acta* Adelph. II, 2, 40. *Pt ut haec sunt* Phorm. III, 2, 46.

Pt cumque) *Pt cumque opus* est And. IV, 3, 21. *Pt cumque*, ubicumque opus est Heaut. III, 3, 17.

Pter) Harum duarum conditionum nunc *utram* malis, vide Heaut. II, 3, 85. *Ptrum* vult Heaut. V, 5, 14. *Ptrum* malis scio Hec. III, 5, 15.

Pterque) *Ptraeque* res And. I, 5, 55. *Pterque*, mater et pater Eun. V, 2, 1. *Ptrique* ab *utrisque* devincimini Heaut. II, 4, 14. Vehemens *utramque* in partem ea nimis Heaut. III, 1, 31. Curemus aequam *uterque* partem Adelph. I, 2, 50. Quam *uterque* est similis suis Phorm. III, 2, 16. *Pterque utrique* est cordi Phorm. V, 3, 17.

Ptervis) Qui *utramvis* recte norit, ambas noverit And. prol. 10. In aurem *utramvis* otiose ut dormias Heaut. II, 3, 101. Si *utrumvis* horum, mulier, nunquam tibi vias forem Hec. IV, 1, 10.

Pti) Ita *uti* si esset filia Eun. I, 2, 37. Ita *uti* quae ornantur sibi Heaut. II, 3, 47. Ita *uti* decet Adelph. IV, 7, 37. Si quaeret me, *uti* tum dicas

Hec. I, 2, 3. Ita *uti* par fuit Phorm. V, 7, 15.

Pubilis) Quid minus *utibile* fuit? Phorm. IV, 4, 9.

Ptilis) Id ego arbitror adprime in vita esse *utile* And. I, 1, 34. Quibus illud maxime *utile* est And. V, 1, 16. In metu esse hunc, illi est *utile* Heaut. I, 2, 25. Non est *utile* haec Adelph. III, 2, 43. Neque honestum mihi, neque *utile* ipsi virgini est Hec. I, 2, 76.

Ptilitas) *Ptilitatem* in ea re faciam ut cognoscas meam Eun. II, 3, 18.

Ptinam) *Ptinam* id sit quod spero And. V, 4, 28. *Ptinam* esset mihi pars aequa amoris tecum Eun. I, 4, 11. *Ptinam* ita di laxiut Heaut. I, 1, 109. *Ptinam* hoc perpetuum fuit gaudium Adelph. V, 9, 15. *Ptinam* sciam ita esse istoc Hec. IV, 1, 21. Quod *utinam* na Phormioni id suadere in mentem incidisset Phorm. I, 3, 5.

Ptquam) Usque illud visum est Pamphilo ne *utiquam* grave Hec. I, 2, 50. Id vero ne *utiquam* honestum esse arbitror Hec. III, 3, 43.

Ptor) *Psum* pro suis And. prol. 14. Nihil circum itione usus es And. I, 2, 31. Solae *utuntur* his reginae Eun. I, 2, 88. Facili me *utetur* patre Heaut. II, 1, 5. Scio te non esse usum antehac amicitia mea Adelph. II, 3, 42. Mea, quae praeter spem evenere, *utantur* sine Adelph. V, 3, 29. Hinc aliquid paulum praes manu dederis, unde *utatur* Adelph. V, 9, 24. Eodem ut iure *uti* senem liceat, quo iure sum *usus* adolescentior. Venter in nova coepi *uti* consuetudine Hec. alt. prol. 2, 3 et 29. Alias ut *uti* possim causa hac integra Hec. I, 2, 5. Ne simili *utamur* fortuna atque *usi* sumus Phorm. prol. 32.

Scisti uti foro Phorm. I, 2, 29. Sic sum: si placeo, *utere* Phorm. III, 2, 42. Duplici spe *utier* Phor. IV, 2, 13.

Virum) *Virum* praedicemus an taceam? Eun. IV, 4, 53. *Virum* studione id sibi habet, an laudi putat fore? Adolph. III, 3, 28. *Virum* stultitia facere ego hunc an malitia dicam? Phorm. IV, 3, 54.

Vxor) Sive ista uxor sive amica est, gravis e Psemphilo est And. I, 5, 11. *Vxor* tibi ducenda est And. I, 5, 19. Quam ego animo egregia eam pro uxore habuerim And. I, 5, 38. Erus, quantum audio uxore excidit And. II, 5, 13. Domus, uxor, liberi inventi And. V, 3,

20. Amicam ut habeas prope iam in uxoris loco Heant. I, 1, 52. *Vxorem* nunquam habui. *Vxorem* duxit Adolph. I, 1, 19 et 21. *Vxor* sine dote veniet Adolph. IV, 7, 21. Cur non domum uxorem accensis? Adel. V, 7, 6. *Vxorem* deducit domum Hec. I, 2, 60. Quid mulieris uxorem habes? Reduc uxorem Hec. IV, 4, 24 et 34. Quod habes, ita ut voluisti, uxorem sine mala fama palam Phor. I, 3, 17. Nullam mihi malim quam istanc uxorem dari Phor. IV, 3, 63. Duasne is uxores? Phor. V, 2, 27.

Vxorius) Abhorrenti ab uxoria And. V, 1, 10.

2323/2

116-2011619

